

Alkitab
Bahasa Gorontalo
Edisi 2010

Perjanjian Baru

MATIWUS

1 ¹ Utiye daputari lo mongotiyombu lo Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali onlongiya ta moposalamati manusiya, deuwitoyito te Almasih. Te Almasih yito ti Isa waliya li nabi Dawud wawu waliya li nabi Ibrahim.

² Ti nabi Ibrahim lo'otapu walao te Ishak, te Ishak lo'otapu walao te Yakob, te Yakob lo'otapu walao te Yehuda wolo mongowutatiyo.

³ Te Yehuda lo'otapu walao te Peres wawu te Zerah to oli Tamar. Te Peres lo'otapu walao te Hezron, te Hezron lo'otapu walao te Ram. ⁴ Te Ram lo'otapu walao te Aminadab, te Aminadab lo'otapu walao te Nahason, te Nahason lo'otapu walao te Salmon. ⁵ Te Salmon lo'otapu walao te Bowas to oli Rahab. Te Bowas lo'otapu walao te Obed to oli Rut. Te Obed lo'otapu walao te Isay. ⁶ Te Isay lo'otapu walao ti nabi Dawud ta lowali onlongiya lo tawu lo Israel. Ti nabi Dawud lo'otapu walao ti nabi Sulayiman lonto dile le Uriya.

⁷ Ti nabi Sulayiman lo'otapu walao te Rehabeyam, te Rehabeyam lo'otapu walao te Abiya, te Abiya lo'otapu walao te Asa. ⁸ Te Asa lo'otapu walao te Yosapat, te Yosapat lo'otapu walao te Yoram, te Yoram lo'otapu walao te Uziya. ⁹ Te Uziya lo'otapu walao te Yotam, te Yotam lo'otapu walao te Ahas, te Ahas lo'otapu walao te Hizkiya. ¹⁰ Te Hizkiya lo'otapu walao te Manase, te Manase lo'otapu walao

te Amon, te Amon lo'otapu walao te Yosiya.

¹¹Te Yosiya lo'otapu walao te Yekonya wawu mongowutatiyo tou timongoliyo pilomailiyo ode lipu lo Babel.

¹²To masa lo utimongoliyo pilomailiyo mota ode lipu lo Babel sambe deu ti Isa Almasih pilotutuliyo waliya limongoliyo odiye: Te Yekonya lo'otapu walao te Seyaltiyel, te Seyaltiyel lo'otapu walao te Zerubabel. ¹³Te Zerubabel lo'otapu walao te Abihud, te Abihud lo'otapu walao te Elyakim, te Elyakim lo'otapu walao te Azur. ¹⁴Te Azur lo'otapu walao te Zadok, te Zadok lo'otapu walao te Akim, te Akim lo'otapu walao te Eliwud. ¹⁵Te Eliwud lo'otapu walao te Eleyazer, te Eleyazer lo'otapu walao te Matan, te Matan lo'otapu walao te Yakob.

¹⁶Te Yakob lo'otapu walao te Yusup hiyali Mariya ta lopotutu mayi oli Isa ta heibodento te Almasih.

¹⁷Wolo uodito, lonto oli nabi Ibrahim sambe ode oli nabi Dawud nga'amila mopulu wawu wopato waliya, lonto oli nabi Dawud sambe ode wakutu pilopomaiyaliyo ode lipu lo Babel mopulu wawu wopato waliya wawu lonto u pilopomaiyaliyo ode lipu lo Babel sambe deu ti Isa Almasih pilotutuliyo mopulu wawu wopato waliya olo.

¹⁸Cirita tomimbihu pilotutuwaliyo oli Isa Almasih odiye: Tou ti Mariya ti mama-Liyo titilantahe wole Yusup, ti Mariya ilomboda'a sababu kawasa lo Roh lo Allahuta'ala, openu timongoliyo dipo helotuluhe pe'enta. ¹⁹Te

Yusup tilantahiyo boyito tawu ngota motulide hilaliyo. Sababu uwito, tiyo dila yinawo mopo'olita oli Mariya. Tiyo ma lomutusani molola mao oli Mariya wolo udila otawa lo tawu. ²⁰ Bo tou tiyo donggo hemomikirangi odito, malaikati lonto Allahuta'ala lotibiloheo oliyo to delomo tohilopo wawu loloiya odiye, "Yusup waliya li nabi Dawud, dila pohe yio mohama oli Mariya mowali dilemu, sababu Ta ukikia to delomo ombongiyo boyito asaliliyo lonto Roh lo Allahuta'ala. ²¹ Tiyo ma motutu mayi lo ta lolai ngota wawu yio musi mongohi mao tanggula o-Liyo ti Isa. Tiyo ta moposalamati lo kawumu-Liyo monto hukumani sababu dusa-dusawala limongoliyo." Odito u pilolele lo malaikati ode le Yusup.

²² Nga'amila boyito lowali alihu mowali ganapu Pirimani u pilopotunggulayi lo Allahuta'ala Eya loli nabi odiye, ²³ "Ototayi mao: Ta dulahu boyito ma mowali omboda'a wawu ma motutu mayi lo ta lolai ngota. Tawu-tawuwalo ma molanggula o-Liyo te Imanuwel." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. Tanggula Imanuwel boyito, deboliliyo mao Allahuta'ala woluwo pe'epe'enta wolanto.

²⁴ Tou te Yusup lobongu mayi lonto otuluhe, tiyo ma lopohutu mao odelo u pilomarenta mayi lo malaikati lo Allahuta'ala boyito. Tiyo lohama oli Mariya lowali dileliyo. ²⁵ Bo tiyo dila helotuluhe pe'epe'enta woli Mariya sambe deu ti Mariya lotutu mayi lo walaiyo ta lolai ta ma tanggulaliyo ti Isa.

2¹Tou ti Isa ma pilotutuliyo to kota lo Betlehem to lipu lo Yudeya, debolo lonao mayi tawu-tawuwala ta ahali lo poliyama lonto timuru ode kota lo Yerusalem. Olongiya teto tou boyito, deuwitoyito te Herodes ta bohuliyo.

²Tawu-tawuwala boyito hepohintuwa odiye, "Toutonu Olongiya lo tawu lo Yahudi ta boheli pilotutuliyo mayi boyito? Ma ilontonga lami poliyama-Liyo to timuru wawu ami lonao mayi me molubo o-Liyo."

³Tou ti onlongiya Herodes wawu nga'amila ta hetolawa to kota lo Yerusalem lo'odungoheo pasali boyito, timongoliyo ma lowali balisa.

⁴Lapatao ti onlongiya Herodes ma longambu nga'amila mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat tawu lo Yahudi pilohileyaliyo katarangani toutonu u ma potutuwalio ole Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali onlongiya boyito.

⁵Timongoliyo lolametao ode oliyo odiye, "To kota lo Betlehem to lipu lo Yudeya. Sababu woluwo tula-tulade to kitabi lo nabi odiye, ⁶'Weyi timongoli tawu lo kota lo Betlehem, timongoli dila mao hepomikirangi deu timongoli ta dila otilanggulo to lipu lo Yehuda, sababu monto kota limongoli ma mobongu mayi tauwa ngota ta mowali diti lo kawumu-U tawu lo Israel.' Odito u tula-tulade to kitabi."

⁷Lapatao wolo udila otawa lo tawu ti onlongiya Herodes ma lotiyangayi tawu-tawuwala ta ahali lo poliyama boyito wawu wolo umotulete tiyo lohintu ode olimongoliyo odiye, "Omo-omolu

poliyama boyito bohuliyo ilontonga limongoli?"
⁸Lapatao tiyo ma lopoahu olimongoliyo lonao ode kota lo Betlehem uwaliyo mao, "Ponaolo timongoli mota habariya mayi limongoli Wala'a boyito wolo umotulete. Wonu timongoli ma mo'otapu mao o-Liyo, lato popohabariya mayi ode olau, alihu wau olo monao mota, mota molubo o-Liyo."

⁹Tou yilapato lo'odungoheo u yiloiya li olongiya boyito, timongoliyo ma lonao. Poliyama u ilontonga limongoliyo to timuru boyito mulo-mulo limongoliyo. Lapatao poliyama boyito lohuheli to yitatiyo mola lo Wala'a boyito. ¹⁰Tou lo'onto mao poliyama boyito, timongoliyo ma yilengahe da'a.

¹¹Timongoliyo ma lomaso mao ode bele tuwawu wawu lo'onto mao Wala'a boyito pe'epe'enta woli Mariya ti mama-Liyo. Lapatao timongoliyo ma losujudu lolubo o-Liyo. Tambati lo hulawa, alama wawu mur u hedelowa olimongoliyo ma hiluoliyo mola wawu yilohi mao limongoliyo ode o-Liyo. ¹²Allahuta'ala Eya lopoela olimongoliyo loli tutuluhu, alihu timongoliyo dila mohuwalinga mola ode oli olongiya Herodes. Lapatao timongoliyo ma lohuwalinga ode lipu limongoliyo loli dalala wuwewo.

¹³Tou tawu-tawuwala ta ahali lo poliyama boyito ma lohuwalingo, malaikati lo Allahuta'ala lotibiloheo ode ole Yusup loli tutuluhu wawu loloiya odiye, "Pobongulo wawu delowalo Wala'a boyito woli mama-Liyo wawu teteolo ode lipu lo Mesir. Mota potitolapo

tetomota sambe wau muli mobisala mayi ode olemu, sababu ti onlongiya Herodes hemololohe Wala'a boti yinggilaliyo nyawa.”

¹⁴Tou huyilo boyito te Yusup ma lobongu wawu lodelo Wala'a boyito woli mama-Liyo lonao ode lipu lo Mesir. ¹⁵Timongoliyo mota lotitola tetomota sambe ti onlongiya Herodes yilate. Pasali boyito lowali alihu mowali ganapu Pirimani lo Allahuta'ala Eya loli nabi odiye, “Lonto lipu lo Mesir ilibode-U mayi Walau-U.”

¹⁶Tou ilotawa mao li onlongiya Herodes deu tiyo ma ilakaliya lo tawu-tawuwala ta ahali lo poliyama boyito, tiyo loyingo da'a. Lapatao nga'amila ta ukekeinga mongololai to kota lo Betlehem wawu to nga'amila kambungu titiliya mao piloiyinggiliyo nyawa, deuwitoyito ta umuru dulotawunu ode tibawa. Tutu'ude wolo wakutu u ma yilintuliyo mao wolo umotulete to tawu-tawuwala ta ahali lo poliyama, omo-omolu poliyama boyito bohuliyo ilontonga limongoliyo.

¹⁷Wolo uodito, leganapu Pirimani u pilopotunggulo Allahuta'ala Eya loli oli nabi Yeremiya odiye, ¹⁸“To kota lo Rama ma ilodungohe mayi hihiyonga da'a wawu titidea da'a. Ti Rahel hemohiyonga mongowalaiyo; tiyo dila mohuto hiburuwu lo tawu, sababu mongowalaiyo ma diduluwo.” Odito Pirimani lo Allahuata'ala.

¹⁹Tou ti onlongiya Herodes ta bohuliyo ma yilate, malaikati lo Allahuta'ala muli lotibiloheo ode ole Yusup loli tutuluwu to lipu lo Mesir.

²⁰Malaikati boyito loloiya odiye, “Pobongulo

wawu delowalo Wala'a boti woli mama-Liyo wawu pohuwalingolo ode huta lo Israel, sababu timongoliyo ta ohila mohinggi nyawa lo Wala'a boti ma yilate.”²¹ Tou te Yusup ma lobongu, tiyo ma lodelo Wala'a boyito woli mama-Liyo lonao lomaso ode huta lo Israel.

²² Bo tou ilodungoheliyo mao deu te Arkilawus hemomarenta to lipu lo Yudeya loganti mao oli yamoliyo ti ongiya Herodes ta bohuliyo, te Yusup ma yilohe monao oditomota. Lapatao tiyo lonao ode lipu lo Galileya sababu lo'otapu poela lonto Allahuta'ala Eya loli tutuluhu.

²³ Tou ledungga mota oditomota, te Yusup ma lotitatapu to kota lo Najaret. Pasali boyito lowali alihu ganapu Pirimani lo Allahuta'ala Eya u pilopotunggulayi lo mongonabi tomimbihu Wala'a boyito odiye, “Tiyo ma tanggulaliyo tawu lo kota lo Najaret.”

3¹ To wakutu boyito lonao mayi ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ode yilantala dila hepotitola lo tawu to lipu lo Yudeya. Tiyo hemopotunggulayi loloiya odiye,² “Potobatilo timongoli! Yiladiya lo Soroga ma membidu!”

³ Te Yahya boti ta hemakusuduwo li nabi Yesaya tou tiyo lopo'ota mayi odiye, “Woluwo suwara lo ta wuwa-wuwatio to yilantala dila hepotitola lo tawu odiye, ‘Poposadiya lomao dalalo Eya wawu po'otulide lomola dala-Liyo.’ ”

⁴ Te Yahya boti ta pake-pake lo jumba u pilohutuliyo lonto lambuto unta, bintoliyo walito wawu ualoliyo bulita wolo hula lo tia lo oayuwa.⁵ Lapatao ngohuntuwa tawu ta hetolawa to kota lo Yerusalem, lonto nga'amila

lipu lo Yudeya wawu lonto kakambunguwala u titiliya lo dutula lo Yordan, lonao mayi ode oliyo. ⁶Timongoliyo ma helongaku dusa limongoliyo lohihilawo wawu timongoliyo ma yilihuwa le Yahya to dutula lo Yordan.

⁷Tou tiyo lo'onto mao ngohuntuwa tawu ta o pahamu Parisi wawu tawu ta o pahamu Saduki lonao mayi moilihu oliyo, tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Weyi timongoli waliya lo tulide bisa! Tatonu ta lopolele ode olimongoli deu timongoli mowali momentala monto muruka lo Eya u dungga-dungga mayi? ⁸Popobilohu mayi moli huhutu limongoli deu timongoli botiye ma lotobati. ⁹Dila mao hepongakuwa to delomo hila limongoli deu ti nabi Ibrahim boyito tiyombu limongoli. Polele-u mayi ode olimongoli: Allahuta'ala mo'owali mopowali mayi mongowalao ode oli nabi Ibrahim monto botu-botuwala botiye. ¹⁰Bulingo ma sadi-sadiya to wuwa'ato ayu. Wawu timi'idu ayu u dila momungo mopiyo hu ma luwoduliyo wawu pomailiyo ode delomo tulu. ¹¹Wau mopoli hu olimongoli lo taluhu mowali tuwoto deu timongoli ma lotobati, bo woluwo Ta lebe kawasau mao ma monao mayi. Molopatao santale-Liyo wau dila patuti. Tiyo ma mopoli hu olimongoli lo Roh lo Allahuta'ala wawu lo tulu. ¹²Titihe ma woluwo to olu'u-Liyo. Tiyo ma mopo'oberesi mao tambati hepohilade-Liyo wawu ma mopoyimoao lo pale-Liyo u ma beresi ode yibungo, bo tapo ma mota pobuwo-Liyo lo tulu u dila mate-mate mao."

¹³Tou te Yahya hemopolihu to tawu to dutula lo Yordan, ti Isa lonao mota lonto lipu lo Galileya ode dutula boyito mota moilihu oliyo. ¹⁴Bo te Yahya ta mopopolihuwa hemohimontala dila mololimo hihile-Liyo boyito, uwaliyo mao, "Watiya ta musu lihuwa-Nto, bo yilongola Ito ta lonao mayi ode olatiya meilihu?"

¹⁵Ti Isa lolametao ode oliyo, "Pohutuwa lomayi pasali boti masatiya, sababu patuti ito mopoganapu mao lo nga'amila kohondaki lo Allahuta'ala." Lapatao te Yahya ma lopolihi o-Liyo.

¹⁶Tou yilapato yilihuwalio mao, ti Isa ma lato lokaluwari mayi lonto delomo taluhu. Debolo soroga ma yilohuo wawu ilontonga mola li Isa Roh lo Allahuta'ala odelo burungi marupati lolaheyi ode o-Liyo. ¹⁷Wawu ilodungohe mayi suwara tuwawu lonto soroga lopolele mayi odiye, "Tatabotiyelo Walau-U ta otoliangu-U wawu Wau sanangi ode o-Liyo."

4 ¹Lapatao ti Isa ma tiliyangiyo lo Roh lo Allahuta'ala ode yilantala dila hepotitola lo tawu mota yilimontala lo Ibilisi. ²Tou ma yilapato lo puwasa wopatopuluhuyi, huyi wawu dulahu, ti Isa ma pilolango. ³Ma lonao mayi ta mohimontala loloiya ode o-Liyo, uwaliyo mao, "Sababu Yio boti Walao Allahuta'ala, parentayi mao botu-botuwala boti mowali roti."

⁴Bo ti Isa lolametao, "Woluwo tula-tulade to kitabi deu manusiya hetumula dila bo monto roti wambao, bo monto timi'idu

Pirimani hemokaluwari mayi monto tunggilo Allahuta'ala."

⁵Ibilisi ma lodelo mao poli oli Isa ode kota u suci, deuwitoyito Yerusalem, wawu lopotihulao o-Liyo to bilinga lo bele lo Eya.

⁶Ibilisi loloiya ode o-Liyo, "Sababu Yio Walao Allahuta'ala, potitidehu mola Yio; sababu woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, 'Allahuta'ala ma mopoahu mayi malaikati-Liyo molame ole-Mu, tunggulo oatu-Mu dila mededeta to botu.' Odiye u tula-tulade to kitabi."

⁷Ti Isa loloiya mao ode oliyo, "Woluwo olo tula-tuladu deu dila mowali yio mohimontala Allahuta'ala Eyamu!"

⁸Lapato uwito Ibilisi ma lodelo mao o-Liyo ode yitato huide molanggata da'a wawu lopobiloheo o-Liyo nga'amila ogogaga lo yiladiya lo duniya. ⁹Tiyo loloiya ode oli Isa, "Nga'amila boti ma wohiu ode ole-Mu wonu Yio mosujudu molubo olau."

¹⁰Lapatao ti Isa loloiya mao ode oliyo, "Pohinggi mao yio teye Ibilisi; sababu woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, 'Yio musi molubo Allahuta'ala Eyamu wawu bo ode o-Liyo wambao yio musi moibadati!' "

¹¹Pulitiyo mao Ibilisi ma lolola mao o-Liyo wawu mala-malaikatiyalo ma lonao mayi lohinta o-Liyo.

¹²Tou ti Isa lo'odungoheo deu ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ma ilulungiyo to tutupa, Tiyo lohuwalinga ode lipu lo Galileya. ¹³Tiyo lolola mao kota lo Najaret wawu mota lotipo'oyo to kota lo Kapernawum to bihu bulalo to

lipu lo suku lo Zebulon wawu suku lo Naptali omo-omolu mayi. ¹⁴ Pasali boyito lowali alihu meganapu Pirimani lo Eya u piloposambewo mayi li nabi Yesaya odiye, ¹⁵ "Lipu lo suku lo Zebulon wawu suku lo Naptali omo-omolu mayi, to dalala ode bulalo to ngotuwali lo dutula lo Yordan, deuwitoyito lipu lo Galileya kambungu lo bangusa kapiru, ¹⁶ ta hetumula to delomo umodiolomo to tambati boyito, deuwitoyito timongoliyo ta hetolawa to lipu u wanggu-wanggubu mawutu, ma lo'onto tinela da'a." Odito u yiloiya li nabi Yesaya. ¹⁷ Lonteto lomao ti Isa ma lomulayi hemopotunggulo habari odiye, "Potobatilo timongoli sababu Yiladiya lo Soroga ma membidu!"

¹⁸ Tou ti Isa nao-nao to bihu bulalo lo lipu lo Galileya, Tiyo lo'onto mao ta mohutata dulota, deuwitoyito te Simon ta hetanggula lo tawu te Petrus wawu te Andreyas. Timongoliyo hepolayanga to bulalo sababu timongoliyo mohhalawa. ¹⁹ Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, "Dulo poduduo lomayi ola-U! Timongoli ma popowaliyo-U mayi ta mollayanga manusiya." ²⁰ Timongoliyo ma lato lolola mao nga'amila tayangi mongoliyo wawu lodudua oli Isa.

²¹ Tou ti Isa lolola mao tambati boyito, ilontonga-Liyo mota poli ta dulota mohutato, deuwitoyito te Yakobus wawu te Yahya mongowalae Jebedewus. Timongoliyo pe'epe'enta woli papa limongoliyo hepoposiyapuwa lo puka to bulotu. Ti Isa lotiyangayi olimongoliyo. ²² Wawu timongoliyo

ma lato lolola mao bulotu wawu ti papa limongoliyo lapatao lodudua oli Isa.

²³To lipu lo Galileya ti Isa lohelili nga'amila kambungu wawu Tiyo helongajari to bele-beleyala hepotabiyalo. Tiyo helopotunggulo habari mopiyohe tomimbihu Yiladiya lo Soroga wawu ngohuntuwa ta hengongota wawu ta molulupuhu hepilo'oluli-Liyo.

²⁴Habari tomimbihu Tiyo boyito lololade mota ode nga'amila lipu lo Siriya, tunggulo ngohuntuwa tawu ta hedileloliyo mao ode oli Isa, deuwitoyito ta hedutola tili-tililahepala lo panyaki wawu sikisa, ta hetuwanga lo lati, ta dudetolo wawu ta pepeo. Lapatao ti Isa ma lopo'oluli olimongoliyo, ²⁵tunggulo ma lebe ngohuntuwa mao tawu ta helodudua oli Isa. Woluwo ta lonto lipu lo Galileya, ta lonto lipu u tanggu-tanggula Kota Mopulu, ta lonto kota lo Yerusalem, ta lonto lipu lo Yudeya wawu woluwo olo ta lonto ngotuwali lo dutula lo Yordan.

5¹Tou ti Isa lo'onto mao tawu ngohuntuwa boyito, Tiyo ma lotaode mola ode hulude tuwawu lapatao ma lotihulo'o. Mongomuri-Liyo lonao mola ode o-Liyo. ²Ti Isa ma lomulayi lobisala wawu longajari olimongoliyo. ³Ti Isa loloiya odiye, "Mailuntungi tawu-tawuwala ta dila o wolo-wolo to talu lo Eya, sababu ta odito ta ahu'uwo lo Yiladiya lo Soroga. ⁴Mailuntungi tawu-tawuwalo wonu timongoliyo hewolola, sababu timongoliyo ma hiburuwo lo Eya.

⁵Mailuntungi tawu-tawuwalo wonu timongoliyo o sipati molumboyo, sababu timongoliyo ta

ma mowali tahu'uwo lo duniya. ⁶ Mailuntungi tawu-tawuwalo wonu timongoliyo hepolanga wawu hetotoanga lo kohondaki lo Eya, sababu u otohila limongoliyo ma popowoluwo mayi lo Eya. ⁷ Mailuntungi tawu-tawuwalo wonu timongoliyo o sipati moponu wawu motoliango ode tawu wuwewoliyo mao, sababu timongoliyo ma mololimo ponu wawu toliango monto Eya. ⁸ Mailuntungi tawu-tawuwalo wonu hila limongoliyo beresi, sababu timongoliyo ta ma mo'onto Allahuta'ala. ⁹ Mailuntungi tawu-tawuwalo wonu timongoliyo mopodame mao lo tawu, sababu timongoliyo ma tanggulaliyo mongowalao Allahuta'ala. ¹⁰ Mailuntungi tawu-tawuwalo wonu timongoliyo arinaya lo tawu, sababu timongoliyo hepohutuwa kohondaki lo Allahuta'ala; timongoliyo tahu'uwo lo Yiladiya lo Soroga.

¹¹ Mailuntungi timongoli wonu sababu Wau timongoli hepohehentealiyo, hearinaya lo tawu wawu hepopipitanaliyo. ¹² Potisanangi mola timongoli wawu potiwengahu lomola sababu pahala limongoli uda'a to soroga; odito olo mongonabi mulo-mulo limongoli heilarinaya lo tawu."

¹³ Ti Isa loloiya odiye, "Timongoli boti watingo duniya. Wonu watingo ma didu mopanggelo, donggo wololo muli po'opanggalolo? Diduluwo mao hunaliyo ngopohiya pomai mao wawu ma pohuhuta'a mota lo tawu.

¹⁴ Timongoli boti tinelo duniya. Wonu kota tuwawu bongu-bongu to yitato huidu, dila ponga lo akali melilungo. ¹⁵ Odito olo wonu

tawu mopolaito tohe, tiyo dila ta molaubeo lo ulongo. Tawu boyito ma tantu mopodutu mao lo tohe to tambati molanggato tunggulo mo'obanga nga'amila tawu to bele boyito.

¹⁶Wonu odito, tineli mongoli musu timinela to talu lo tawu, alihu timongoliyo mo'onto huhutu limongoli mopiyohu lapatao momuji Allahuta'ala ti Papa limongoli to soroga."

¹⁷Ti Isa loloiya poli odiye, "Dila mao hepomikirangi timongoli deu Wau lonao mayi me mopodiyalu lo hukum lo Tawurat li nabi Musa meyalo kita-kitabiyala lo mongonabi. Wau lonao mayi dila me mopodiyalu lo unga'amila boyito, bo me mopoganapu.

¹⁸Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Ngohilayao lo udipo moli duniya boti openu bo hurupu ngobotu kikio meyalo bontoa ngobotu to hukum lo Tawurat dila ta moli wonu nga'amila boyito dipo lowali. ¹⁹Sababu uwito, titalotita ta mopodiyalu tala tuwawu lo parenta to delomo hukum lo Tawurat openu bo u kikio wawu mongajari mao to tawu odito, tiyo ma anggapuwo mao lo Allahuta'ala ta lebe kikinga da'a to Yiladiya lo Soroga. Bo titalotita ta moduduo parenta lo hukum lo Tawurat wawu mongajari mao to tawu odito, tiyo ma anggapuwo lo Allahuta'ala ta uda-uda'a to Yiladiya lo Soroga. ²⁰Bo polele-U mayi ode olimongoli: Wonu timongoli dila mohutu mao kohondaki lo Allahuta'ala lebe mopiyoheo lo mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi, tutuliyotutu timongoli dila momaso ode Yiladiya lo Soroga."

²¹Ti Isa loloiya poli odiye, “Ma ilodungohe limongoli parenta u tilolimo lo mongotiyombunto odiye, ‘Dila pohinggi nyawa lo tawu. Titalotita ta mohinggi nyawa lo tawu ngota, tiyo ma motaluwa wolo hukumani.’

²²Bo polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta moyingo lo tawu ngota, tiyo ma mo'otapu hukumani. Titalotita ta motadiya to tawu ngota, tiyo ma motaluwa wolo Mahkama lo agama. Wawu titalotita ta momuwayo to tawu ngota, tiyo ma motaluwa wolo tulu lo naraka.

²³Wonu odito, tou timongoli ohila mongohi kurubani ode Allahuta'ala wawu timongoli lo'oela mayi deu hila lo tawu ngota dila sanangi ode olimongoli, ²⁴dipo mao delowa kurubani limongoli boyito wawu mota podame pomayi wolo tawu boyito. Lapatao deuwito delowalo kurubani limongoli boyito mota wohiyalo ode Allahuta'ala.

²⁵Wonu woluwo ta mopodulohu olimongoli ode oli hakim, lato podame mao woliyo tou donggo o waktu. Dahalo bolo timongoli ma deloliyo ode li hakim wawu ma wuduwoliyo mao ode ta hedahawa peiulungiyo to tutupa.

²⁶Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Timongoli dila ta mokaluwari mayi monto tambati boyito wonu timongoli dipo lopolunasi lo doyi u hetuntutiyoliyo to olimongoli.”

²⁷Ti Isa loloiya poli odiye, “Ma ilodungohe limongoli parenta odiye, ‘Dila pojina.’ ²⁸Bo polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta mo'onto mao tabuwa ngota wawu ilohilawo motuluhe dulota woliyo, tiyo ma lojina wolo

tabuwa boyito to delomo hilaliyo. ²⁹ Wonu mato limongoli olowala mowali sababu timongoli mohutu dusa, luntoa mao mato boyito wawu pomaiya mao. Sababu lebe mopiyohu olimongoli wonu bo tala tuwawu lo anggota lo ilanggangi mongoli menggi popobandingiyo mao wonu ilanggangi mongoli yimu-yimumuto bo timongoli pomailiyo mao ode tulu lo naraka. ³⁰ Wonu olu'u limongoli olowala mowali sababu timongoli mohutu dusa, putuwa mao olu'u boyito wawu pomaiya mao. Sababu lebe mopiyohu olimongoli wonu bo tala tuwawu lo anggota lo ilanggangi mongoli menggi popobandingiyo mao wonu ilanggangi mongoli yimu-yimumuto bo timongoli pomailiyo ode tulu lo naraka."

³¹ Ti Isa loloiya poli odiye, "Ma ilodungohe limongoli olo pongajari odiye, 'Titalotita ta ohila motalaki dileliyo, tiyo musu mongohi mao tuladu talaki ode dileliyo boyito.' ³² Bo polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta motalaki dileliyo wawu alasaniliyo dila jina, tiyo lowali sababu to dileliyo boyito mojina wonu tabuwa boyito mao monika wolo ta lolai wuwewo. Wawu ta lolai ta monika wolo tabuwa boyito olo lojina."

³³ Ti Isa loloiya poli odiye, "Ma ilodungohe limongoli olo parenta u tilolimo lo mongotiyombunto odiye, 'Dila potadiya lo u yimbulo wawu pohutuwa mao u pilotadiya limongoli ode Eya boyito.' ³⁴ Bo polele-U mayi ode olimongoli: Dila bolo potadiya wolo uhemolanggula huta, sababu huta

yito duduta'a lo Allahuta'ala. Dila bolo potadiya wolo uhemolanggula soroga, sababu soroga yito arasi lo Allahuta'ala. Wawu dila bolo potadiya wolo uhemolanggula kota lo Yerusalem, sababu kota lo Yerusalem yito kota lo Allahuta'ala Olongiya da'a tahu'uwo lo duniya. ³⁵ (5:34) ³⁶ Dila bolo potadiya wolo uhemolanggula lunggongi mongoli, sababu bo Allahuta'ala ta kawasa mohutu huwoa moputio meyalo moyitomo to lunggongo tawu. ³⁷ Bo wonu memangi o'o, poleleya mao o'o; wawu wonu dila, poleleya mao dila. Wolo u lebeliyo mao leto lonto Ibilisi."

³⁸ Ti Isa loloiya poli odiye, "Ma ilodungohe limongoli olo parenta lo umomalasi odiye, 'Mato yito gantiliyo mato wawu dungita yito gantiliyo dungito.' ³⁹ Bo polele-U mayi ode olimongoli: Wonu woluwo ta mohutu u moleto ode olimongoli, timongoli dila mao pomalasi. Wonu woluwo ta molambali putongi limongoli olowala, wohiya mao olo putongi limongoli oloyihi tambaliyaliyo. ⁴⁰ Wonu woluwo ta mopodulohu olimongoli sababu tiyo motohilawo lo bo'o limongoli, wohiya mao olo jumba limongoli ode oliyo. ⁴¹ Wonu woluwo ta momakusa olimongoli monao ngokilo lamingiyo, ponao mao timongoli wolo ihilasi woliyo dulokilo lamingiyo. ⁴² Wohi mao ta mohile uhetuwa-tuwawuwa ode olimongoli wawu dila mao popoamenga ta mobulota uhetuwa-tuwawuwa to olimongoli."

⁴³ Ti Isa loloiya poli odiye, "Ma ilodungohe limongoli olo pongajari odiye, 'Otolianga mao

mongotamani limongoli wawu oyingoyi mao musu.' ⁴⁴ Bo polele-U mayi ode olimongoli: Otolianga mao musu limongoli wawu duayi mao ta longarinaya olimongoli, ⁴⁵ alihu timongoli mowali mongowalao Allahuta'ala, deuwitoyito ti Papa limongoli to soroga ta hemopobutu mayi lo matolodulahu ode ta mopiyohu wawu ode ta moletu wawu ta hemopodehu mayi lodidi ode ta banari wawu ode ta dila banari. ⁴⁶ Wonu timongoli bo motoliango ta motoliangi mongoli, wolo pahala limongoli? Ta hepohimoa hasili olo hepohutuwa odito. ⁴⁷ Wonu timongoli bo heposalamuwa mongowutati mongoli wambao, wolo u lebe-lebe to olimongoli popobandingiyo mao wolo tawu wuwewo? Ta kapiro hasili olo hepohutuwa odito. ⁴⁸ Wolo uodito, timongoli musi polu-polu lo toliango debo odelo Allahuta'ala ti Papa limongoli to soroga polu-polu lo tolianga olo."

6 ¹ Ti Isa loloiya poli odiye, "Po'otoloma mao limongoli, dila mowali timongoli moibadati wolo patuju alihu ontonga lo tawu. Sababu wonu odito, timongoli dila mo'otapu pahala monto Allahuta'ala ti Papa limongoli to soroga.

² To wakutu timongoli mongohi sadaka dila mao hepopoma'alumuwa debo odelo u hepohutuwo lo ta munapiki to bele-beleyala hepotabiyalo wawu to hulu-hulupilalo, alihu timongoliyo pujiyo lo tawu. Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Timongoliyo ma lololimo hunaliyo lonto manusiya. ³ Bo wonu timongoli mongohi sadaka, dila mowali u wohi lo olu'u oloyihi otawa lo olu'u olowala. ⁴ Wonu

odito, sadaka limongoli boyito dila ontonga lo tawu, bo Allahuta'ala ti Papa limongoli ta to soroga mo'onto mayi u tutua boyito wawu Tiyo momalasi mayi ode olimongoli.”

⁵Ti Isa loloiya poli odiye, “Timi'idu timongoli modua dila mao podua odelo ta munapiki. Timongoliyo motohilawo lo umodua hetihula to bele-beleyala hepotabiyalo wawu to potangowa-potangowa lo dalala da'a, alihu timongoliyo ontonga lo tawu. Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Timongoliyo ma lololimo hunaliyo lonto manusiya. ⁶Timi'idu timongoli modua, pomaso mao ode delomo huwali limongoli, heuti mayi pintu wawu podualo ode Allahuta'ala ti Papa limongoli ta dila o'onto boyito. Tiyo ta mo'onto u hetua ma mongohi mayi pahala ode olimongoli.

⁷Ngopohiya mao leto tou timongoli modua, dila mao hepopou'ulangiya dua limongoli odelo u hepohutuwo lo ta kapiru. Harapu limongoliyo wolo dua u'ulangiya boyito u hedua limongoliyo ma tolimo limongoliyo. ⁸Timongoli dila mao hepohutu odelo u hepohutuwo limongoliyo, sababu Allahuta'ala ti Papa limongoli motota lo uparalu olimongoli tou timongoli dipo lohile ode o-Liyo. ⁹Sababu uwito, podua mola odiye, 'Allahuta'ala ti Papa lamiyatiya ta to soroga, masahuru tanggulo Allahuta'ala.

¹⁰Popodungga lomayi Yiladiya lo Allahuta'ala wawu popowaliya lomayi u okohondakiya lo Allahuta'ala to duniya boti debo odelo u to soroga. ¹¹Wohi mayi amiyatiya tou yintiye boti ualo u motu'ude. ¹²Wawu ambunguwa

mayi totala lamiyatiya debo odelo amiyatiya mongambungu ta ototala olamiyatiya. ¹³Wawu dila mao delowa amiyatiya ode yimontalo, bo popolopata mayi amiyatiya monto kawasa lo Ibilisi.'

¹⁴Wonu timongoli mongambungu ta ototala olimongoli, Allahuta'ala ti Papa limongoli to soroga olo ma mongambungu mayi totala limongoli. ¹⁵Bo wonu timongoli dila mongambungu ta ototala olimongoli, Allahuta'ala ti Papa limongoli to soroga olo dila ta mongambungu nga'amila totala limongoli."

¹⁶Ti Isa loloiya poli odiye, "Timi'idu timongoli mopuwasa dila mao popohutoa laku limongoli debo odelo u hepohutuwo lo ta munapiki. Timongoliyo hepolomela laku limongoliyo, alihu mowali otawa lo tawu deu timongoliyo hepuwasawa. Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Timongoliyo ma lololimo hunaliyo lonto manusiya. ¹⁷To wakutu timongoli mopuwasa, luhuyi mao lo minya huwoi mongoli wawu polimamutao, ¹⁸alihu dila otawa lo tawu timongoli hepuwasawa. Ta motota leto bo Allahuta'ala ti Papa limongoli ta dila o'onto. Tiyo ta mo'onto u hetua wawu ma mongohi mayi pahala ode olimongoli."

¹⁹Ti Isa loloiya poli odiye, "Dila mao pohimoa harata timongoli to duniya boti ode batanga limongoli, sababu to duniya boti buhuo wawu tato mo'orusa harata boyito. Wawu ta mototaowa monao mayi momonggari wawu mohama harata boyito. ²⁰Bo popoyimoa mao harata limongoli to soroga, sababu buhuo

wawu tato dila mowali mo'orusa harata boyito wawu ta mototaowa olo dila mowali momonggari wawu mohama harata boyito.

²¹ Sababu toutonu ilowoluwowa lo harata limongoli teto olo hila limongoli!"

²² Ti Isa loloiya poli odiye, "Mato yito tohe lo batanga. Wonu mato limongoli mopiyohu, mobango nga'amila batanga limongoli.

²³ Wonu mato limongoli moleto, nga'amila batanga limongoli modiolomo. Wolo uodito, wonu banga u to olimongoli boyito bo diolomo, otutu modioloma da'a dioloma boyito."

²⁴ Ti Isa loloiya poli odiye, "Diyaluwo ngota mao ta mowali mokaraja to oli tuwani dulota, sababu tiyo ma moyingo lo ta ngota wawu ma motoliango ta wuwewo mao. Meyalo tiyo ma moharaga ta ngota wawu dila moharaga ta wuwewo mao. Odito olo wolimongoli, timongoli dila mowali mokaraja ode Allahuta'ala wawu mokaraja ode harata lo duniya.

²⁵ Sababu uwito, polele-U mayi ode olimongoli: Dila ohawatiri timongoli tomimbihu tutumuli mongoli, deuwitoyito tomimbihu wolo ualo limongoli wawu u yilumo limongoli. Wawu dila ohawatiri olo tomimbihu batanga limongoli, deuwitoyito wolo u ma pomake limongoli. Tutumula yito lebe oharaga popobandingiyo mao lo ualo wawu batanga yito lebe oharaga popobandingiyo lo pakeyangi. ²⁶ Bilohi mao limongoli buburungiyala hetombota, dila hepopomuayade, dila hepolipuwa wawu dila hepopoyimoa lo ualo limongoliyo to yibungo, bo Allahuta'ala ti Papa limongoli to

soroga hemongohi mao olimongoliyo ualolo. Timongoli lebe oharaga popobandingiyo mao wolo buburungiyala boyito. ²⁷ Tatonu to wolota limongoli ta wolo hawatiriliyo mowali mopo'ohaya'a umuruliyo openu bo ngointi?

²⁸ Longola timongoli hawatiri lo upohikayini limongoli? Po'obilohe mao limongoli bunga to ilengi wololo tutumuliyo. Dila hepokarajawa wawu dila hepohewowa. ²⁹ Bo polele-U mayi ode olimongoli: Ti olongiya Sulayiman to delomo nga'amila ogagaliyo dila pake-pake lo kayini u lebe gaga mao lo tala tuwawu lo bunga boyito. ³⁰ Wonu Allahuta'ala lopo'ogaga huoyota to ilengi u yintiye boti woluwo wawu lombu mola pomailiyo mota ode delomo tulu, dila ponga lo akali Allahuta'ala dila mopo'ogaga olimongoli lebe mao lo bunga boyito, weyi timongoli tawu-tawuwala ta dila boti paracaya.

³¹ Sababu uwito, dila ohawatiri timongoli wawu dila mao pohintu odiye, 'Wolo u ma alo lami? Wolo u ma yilumo lami? Wolo u ma pohikayini lami?' ³² Nga'amila boyito helolohu lo ta kapiru. Bo otawa lo Allahuta'ala ti Papa limongoli to soroga deu timongoli paralu lo unga'amila boyito. ³³ Bo lolohe pomao memulo Yiladiya lo Allahuta'ala wawu kohondaki-Liyo. Nga'amila boyito ma poduhengayi lo Allahuta'ala mayi ode olimongoli. ³⁴ Wolo uodito, dila ohawatiri timongoli tomimbihu tutumula lombu, sababu u lombu o hawatiriliyo lohihilawo. Ma cukupu ngohuyi-ngohuyi yito o ususaliyo lohihilawo."

7 ¹ Ti Isa loloiya poli odiye, "Dila popotala to tawu timongoli, alihu timongoli dila

popotala lo Allahuta'ala olo. ²Debo delo timongoli hemopotala lo tawu, odito olo timongoli ma popotala lo Allahuta'ala. Wawu debo odelo u hepongukuru limongoli to tawu, odito olo u ma pongukuru lo Allahuta'ala olimongoli. ³Longola timongoli mo'onto pulinga to mato lo tawu wawu balaki ngoputu to delomo mato limongoli dila otawa limongoli?

⁴Wololo timongoli mowali mopolele mao ode tawu odiye, 'Dulo, yinggilou mayi pulinga to matomu boyito,' padahali balaki ngoputu woluwo to delomo mato limongoli? ⁵Weyi timongoli tawu munapiki! Yinggila pomao balaki boyito monto mato limongoli, alihu ontonga limongoli mopiyohu mohinggi mayi pulinga boyito monto mato lo tawu boyito.

⁶Dila mao wohiya limongoli ode apu-apulalo, barangi u suci, alihu timongoli dila bale mayi lo apula boyito me pokeke-kelaliyo. Wawu mutiyara dila mao pomaiya limongoli ode boyi-boyiyalo, alihu mutiyara boyito dila ma huta-huta'a lo boyi boyito."

⁷Ti Isa loloiya poli odiye, "Pohile timongoli, timongoli ma wohiya mayi lo Allahuta'ala; pololohu timongoli, timongoli ma mo'otapu; wawu kokoa limongoli pintu, Allahuta'ala ma momuo mayi pintu ode olimongoli.

⁸Sababu timi'idu tawu ta mohile, mololimo; ta mololohu, mo'otapu wawu ta mongokoa pintu ma huowaliyo mayi lo Allahuta'ala pintu ode oliyo. ⁹Diyaluwo ngota mao to wolota limongoli ta mongohi botu ode walaiyo wonu walaiyo mohile roti ¹⁰meyalo mongohi mao

tulidu ode oliyo wonu tiyo mohile ponula.

¹¹ Hiyambola timongoli ta moleto motota mongohi u mopiyohu ode mongowalai mongoli, debolo Allahuta'ala ti Papa limongoli to soroga. Tiyo ma tantu mongohi mayi u mopiyohu ode olimongoliyo ta mohile ode o-Liyo.

¹² Wolo uodito, nga'amila u otohila limongoli pohutuwo lo tawu ode olimongoli, pohutuwa mao odito ode olimongoliyo. Utiye makusudu lo nga'amila tuwango hukum lo Tawurat li nabi Musa wawu kita-kitabiyala lo mongonabi."

¹³ Ti Isa loloiya poli odiye, "Pomaso mao timongoli moli pintu mepito, sababu damango pintu wawu motanggalo dalala ode ubinasa wawu ngohuntuwa tawu ta hepomasowa molinto. ¹⁴ Mepito pintu wawu mototolo dalala ode tutumula kakali wawu ngointi tawu ta mo'otapu pintu wawu dalala boyito."

¹⁵ Ti Isa loloiya poli odiye, "Po'odaha timongoli to mongonabi dila lonto Allahuta'ala. Timongoliyo monao mayi ode olimongoli odelo sipati lo himba molumboyoto, bo tutuliyotutu timongoliyo yito serigala mongala tawu. ¹⁶ Monto huhutu limongoliyo timongoli ma mo'onuhe olimongoliyo. Dila ponga lo akali tawu molipu hungo lo angguru meyalo hungo lo ayu ara monto hiyambunga lo duhi.

¹⁷ Timi'idu ayu mopiyohu momungo mayi lo u mopiyohu wawu ayu moleto momungo mayi olo lo u moleto. ¹⁸ Dila ponga lo akali ayu mopiyohu momungo mayi lo u moleto meyalo ayu moleto momungo mayi lo u mopiyohu.

¹⁹ Timi'idu ayu u dila momungo lo u mopiyohu

tantu ma luwoduliyo wawu ma tumbilaliyo.

²⁰Wonu odito, mongonabi dila banari ma onuhe limongoli monto huhutu limongoliyo.”

²¹Ti Isa loloiya poli odiye, “Dila nga'amila ta heponguwatia ode ola-U, 'Eya, Eya,' ma momaso ode Yiladiya lo Soroga bo ta hepohutuwa kohondaki lo Allahuta'ala ti Papa-U to soroga. ²²To dulahu ukiyama ngohuntuwa tawu ta ma moloiya mayi ode ola-U odiye, 'Eya, Eya, amiyatiya botiya ma helopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala to delomo tanggulo Ito Eya. Amiyatiya ma helomuhu lati to delomo tanggulo Ito Eya wawu wolo tanggulo Ito Eya olo amiyatiya ma helohutu mujijat ngohuntuwa.’ ²³To dulahe boyito Wau ma mopolele mao wolo umopatato ode olimongoliyo odiye, 'Dila otawa-U tatonu timongoli. Pohinggi mao timongoli monto talu-U, timongoli nga'amila ta mohhutuwa u moleto!’ ”

²⁴Ti Isa loloiya poli odiye, “Wolo uodito, timi'idu ta lo'odungohe u heloiya-U boti wawu pilohutuliyo mao, tiyo tutuwawuwa wolo ta bijaki ta lomongu beleliyo to yitato botu.

²⁵Lapatao ma lodehu mayi didi wawu ma ilodungga lo taluhe uda'a wawu dutala da'a ma lohupa'ayi bele boyito, bo bele boyito dila lolohubu sababu pilopotihuliyo to yitato botu.

²⁶Wawu timi'idu tawu ta lo'odungohe u heloiya-U boti bo dila pilohutuliyo mao, tiyo tutuwawuwa wolo ta mohulodu ta lomongu beleliyo to yitato hungayo. ²⁷Lapatao ma lodehu mayi didi wawu ma ilodungga lo taluhe

uda'a wawu dutala da'a ma lohupa'ayi bele boyito, lapatao bele boyito ma lolohubu wawu ma loa-loantulu lomao."

²⁸Tou ti Isa ma yilapato longajari lo unga'amila boyito, tawu ngohuntuwa ta woluwo teto ma hiheraniya wolo pongajari-Liyo boyito. ²⁹Sababu Tiyo longajari olimongoliyo wolo haku wawu kawasa u woluwo to o-Liyo, dila odelo mongoahali lo Tawurat ta hepongajariya olimongoliyo.

8 ¹Tou ti Isa lotuhuta mota lonto huludu, ngohuntuwa tawu heuyuhe hetunuhe o-Liyo. ²Woluwo tawu ngota o hutungo lonao mao losujudu to talu-Liyo wawu loloiya odiye, "Guru, wonu ti Guru yinawo, ti Guru mowali mopo'oluli wawu mopo'osuci batanga latiya."

³Ti Isa lohudu mota olu'u-Liyo lodedeta tawu boyito wawu loloiya, "Wau yinawo. Polulilo yio." Wawu tawu boyito ma lato yiloluli.

⁴Lapatao ti Isa loloiya mao ode tawu boyito, "Po'otolomamu mao, dila mowali yio mosirita lo pasali boti openu boli ode olita. Bo ponaolo mao popobilohelo batangamu ode oli imamu wawu pongohi lomao kurubani ode Allahuta'ala odelo u pilomarenta mayi li nabi Musa mowali tuwoto olimongoliyo deu yio otutu ma loluli."

⁵Tou ti Isa lomaso mao ode kota lo Kapernawum, woluwo tauwa lo pasukan ngota lonto Roma lonao mayi ode o-Liyo wawu lohile turungi odiye, ⁶"Guru, wato latiya ma pepeo bala-balato to bele wawu tiyo siki-sikisa da'a."

⁷Ti Isa loloiya mao ode oliyo, "Wau ma monao mota mopo'oluli oliyo."

⁸ Bo tauwa lo pasukan boyito lolametao ode oli Isa, "Guru, watiya dila patuti mololimo oli Guru to bele latiya. Bo poleleya lomayi olatiya loiya ngotahe wawu wato latiya boyito ma moluli." ⁹ Sababu watiya lohihilawo tawu ngota to tibawa lo parenta wawu to tibawa lo parenta latiya woluwo mongopajule. Wonu watiya mopolele mao to pajule ngota odiye: Ponaolo! Tiyo olo ma monao. Wawu ode tawu wuwewo: Po'olo ngope'e! Tiyo olo ma monao mayi. Meyalo ode wato latiya polele mao latiya: Pohutuwa pomao utiye! Ma pohutuwo liyo mao olo odito."

¹⁰ Tou lo'odungoheo u yiloiya lo tauwa lo pasukan lo Roma boyito, ti Isa hilerani. Lapatao Tiyo loloiya ode tawu-tawuwala ta hetunuhe o-Liyo, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Imani odiye damangiyo dipo pe'enta mao ilodungga-U openu bo to ta ngota to wolota lo tawu lo Israel." ¹¹ Polele-U mayi ode olimongoli: Ngohuntuwa tawu ta ma monao mayi monto matolodulahu wawu otolopa motihulo'o wawu monga pe'enta woli nabi Ibrahim, nabi Ishak wawu woli nabi Yakob to delomo Yiladiya lo Soroga. ¹² Bo tawu-tawuwala lo Yahudi ta tu'udiyo momaso ma pomai lo Allahuta'ala ode delomo dioloma da'a to diluwari lo Yiladiya boyito. Tetomota bo woluwo hihiyonga wawu titideo wawu ngiyoto bohengo." ¹³ Lapatao ti Isa loloiya ode tauwa lo pasukan boyito odiye, "Ponaolo yio, u heparacayamu ma mowali to olemu." To waktulo boyito watoliyo ma loluli.

¹⁴Tou ledungga mota ode bele le Petrus, ti Isa lo'onto mao oli mama le Petrus moluhengo bala-balato hehuhuloliyo. ¹⁵Olu'u lo tabuwa boyito ma dilihima mayi li Isa lapatao ma yilenggi u hehuhuloliyo. Tabuwa boyito ma lobongu wawu lohinta o-Liyo.

¹⁶Tou ma lolango ngohuntuwa ta heilotuwanga lo lati ma hedileliyo mayi ode oli Isa. Wawu bo wolo loiya ngotahe-ngotahe Tiyo helomuhu mao lati-latiyala boyito wawu helopo'oluli nga'amila ta hengongota boyito.

¹⁷Pasali boyito lowali alihu meganapu Pirimani lo Allahuta'ala loli oli nabi Yesaya odiye, "Tiyo ta lomota lulupuhunto wawu lotanggunggi panyakinto."

¹⁸Tou ti Isa lo'onto mao ngohuntuwa da'a tawu pali-palita to o-Liyo, Tiyo lomarenta mongomuri-Liyo mobalanga ode ngotuwali lo bulalo. ¹⁹Lapatao ta ahali lo Tawurat ngota lonao mayi ode oli Isa wawu loloiya ode o-Liyo, "Guru, watiya monao woli Guru openu boli deutonu u ponaowa li Guru."

²⁰Ti Isa loloiya mao ode oliyo, "Serigala o huwangiyo wawu burungi hetombota o beleyaliyo, bo Walao Manusiya dila o tambati popodutuwa-Liyo lo lunggongo."

²¹Lapatao tala ngota lo muri-Liyo wuwewo loloiya mao poli ode oliyo, "Guru, ijini mayi watiya monao mota molobungopo oli papa latiya."

²²Bo ti Isa loloiya mao ode oliyo, "Yio poduduo lomayi ola-U, hulimao tawu-tawuwala ta ma yilate molobunga tawuliyo ta yilate."

²³ Lapatao ti Isa lotitae to bulotu wawu mongomuri-Liyo lodudua o-Liyo. ²⁴ Debolo ma lohipayi dupota da'a to bulalo boyito, tunggulo bulotu ma ngope'e moahumo hepotemba lo buolo. Bo ti Isa letuluhu to bulotu boyito. ²⁵ Mongomuri-Liyo lomuo o-Liyo uwalimongoliyo mao, "Guru, turungi pomayi, ito ma molopu!"

²⁶ Ti Isa loloiya ode olimongoliyo, "Longola timongoli mohe, weyi timongoli ta dila boti paracaya?" Lapatao ti Isa ma lobongu wawu longantinga mota dupota wawu bulalo boyito, tunggulo bulalo boyito ma lolilo da'a.

²⁷ Tawu-tawuwala boyito hiheraniya wawu hepoloiyawa odiye, "Manusiya wolo Tiyo boti, sambe dupota wawu bulalo ta'ati ode o-Liyo?"

²⁸ Tou ti Isa ledungga mota ode ngotuwali lo bulalo, deuwitoyito to huta lo tawu lo Gadara, woluwo dulota ta ilotuwanga lo lati lonao mayi lonto panggula modudunggaya wo-Liyo. Timongoliyo dulota parangiyola da'a, tunggulo diduluwo ngota mao ta barani molibaya moli dalala boyito. ²⁹ Lapatao timongoliyo longuwatia ode oli Isa odiye, "Walao Allahuta'ala, ma pongola-Mu ami boti? Dipo waktuliyo Yio boti lonao mayi mosikisa olami."

³⁰ Dila molaminga mota teto woluwo boyi ngokawangi ngohuntuwa hepongala.

³¹ Lapatao lati-latiyala boyito lohile wolo uto'otutuwa ode o-Liyo odiye, "Wonu Yio momuhu olami, parentayi mayi ami momaso ode boyi ngokawangi boyito."

³² Ti Isa loloiya ode olimongoliyo, "Ponaolo!" Lapatao lati-latiyala boyito ma lokaluwari mao lonto ta dulota boyito wawu ma lomaso mao ode boyi ngokawangi boyito. Debolo nga'amila boyi ngokawangi boyito ma tilumeteo wawu lotitidehu lonto bihu pangato ode bulalo wawu nga'amila lopowate to delomo taluhu.

³³ Nga'amila ta hedahawa boyi boyito ma tilonggoteteo ode kota wawu lohungguli mao nga'amila u ma lowali. Tomimbihu ta dulota ilotuwanga lo lati boyito yilungguli mao limongoliyo olo. ³⁴ Nga'amila ta to kota boyito ma lokaluwari mayi lomilohe oli Isa. Wawu tou timongoliyo lodudunggayo mao wo-Liyo, timongoliyo lohile wolo uto'otutuwa alihu Tiyo molola mao huta limongoliyo.

9 ¹ Ti Isa ma lotitae to bulotu mobalango bulalo lo Galileya lapatao ledungga mota ode kota lo Kapernawum tambati pilotitola-Liyo. ² To kota boyito woluwo ngololota ta lodelo mao ode oli Isa ta pepea ngota bala-balata to amongiyo. Tou ti Isa lo'onto mao imani limongoliyo, loloiya Tiyo ode ta pepea boyito odiye, "Popolotola mola hilamu uti. Nga'amila dusamu ma ilambungu-U."

³ Lo'odungoheo u odito mongoahali lo Tawurat ngololota loloiya to delomo hila limongoliyo, "Talitiye hemohujati Allahuta'ala."

⁴ U hepikirangiyo limongoliyo boyito ilotawa li Isa, lapatao Tiyo loloiya, "Longola timongoli hepomikirangiya u moleto to delomo hila limongoli? ⁵ Tonu u gambangi polele mayi, dusamu ma ilambungu-U, meyalo mopolele

mayi, pobongulo wawu ponaolo? ⁶ Bo alihu otawa mao limongoli, to duniya boti Walao Manusiya o haku wawu kawasa mongambungu dusa." Lapatao Tiyo loloiya ode ta pepea boyito odiye, "Pobongulo yio wawu binta'alo amongumu lapatao pohuwalingolo ode belemu!"

⁷ Tawu boyito olo ma lobongu wawu lohuwalingo ode beleliyo. ⁸ Lo'onto mao pasali boyito tawu ngohuntuwa ma yilohe wawu lomuji Allahuta'ala, sababu Allahuta'ala ma longohi mayi kawasa odito ode manusiya.

⁹ Lonteto mao ti Isa ma lonao. Tiyo lo'onto mota tawu ngota ta mohhimoa hasili ta tanggu-tanggula te Matiwus hulo-huloa to tambati hepololimowaliyo hasili, lapatao ti Isa loloiya ode oliyo, "Yio poduduo lomayi ola-U." Lapatao te Matiwus ma tilimihulo wawu lodudua o-Liyo.

¹⁰ Tou ti Isa hemonga to bele le Matiwus, ngohuntuwa ta hepohhimoa hasili wawu tawu lo Yahudi ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat, lonao mayi yilonga pe'enta woli Isa wawu mongomuri-Liyo. ¹¹ To wakutu boyito tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi lo'onto mao pasali boyito, timongoliyo loloiya ode mongomuri li Isa, "Longola Guru limongoli hemonga pe'enta wolo ta hepohhimoa hasili wawu tawu lo Yahudi ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat?"

¹² Tou lo'odungoheo pasali boyito, ti Isa loloiya, "Dila ta sehati ta paralu lo ta mohhunema bo ta mongongoto. ¹³ Nte mota

pobalajariya mao limongoli pituwa lo Pirimani odiye, 'U okohondakiya-U yito ponu wawu toliango dila kurubani.' " Lapatao ti Isa loloiya odiye, "Wau lonao mayi dila me motiyanga ta banari bo ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat."

¹⁴To wakutu tuwawu mongomuri li nabi Yahya lonao mayi ode oli Isa wawu lohintu odiye, "Guru, longola amiyatiya wawu tawu ta o pahamu Parisi hepuwasawa, bo mongomuri li Guru dila?"

¹⁵Ti Isa lolametao ode olimongoliyo, "Dila ponga lo akali mongosahabati lo bulentiti lai motiwololo tou bulentiti lai donggo pe'epe'enta wolimongoliyo. Wakutuliyo ma medungga mayi, bulentiti lai ma hamaliyo monto wolota limongoliyo. Lapatao timongoliyo ma mopuwasa.

¹⁶Diyaluwo ngota mao ta molambola bo'o ma lotupo lo idinga ngopita donggo bohu. Sababu wonu odito, idinga ngopita bohu boyito ma umanggolongo wawu ma mo'oantulu bo'o boyito sambe ma lebe hemopohudamangao antulu lo bo'o boyito. ¹⁷Odito olo diyaluwo tawu ta moluwanga angguru bohu to bututu pilohutuliyo lonto walito wonu bututu boyito ma lotupo. Wonu dila, bututu walita boyito ma mobutao wawu moantulu, tunggulo angguru boyito ma mohuayadu. Bo angguru bohu musi tuwangola to bututu walita bohu, alihu duduluwo metahu mopiyohu."

¹⁸Tou ti Isa donggo bisa-bisala wolimongoliyo, debolo tauwa lo bele hepotabiyalo lonao mayi losujudu to talu-Liyo wawu loloiya odiye,

“Walao latiya tabuwa boheli yilate mola, bo pohile latiya ti Guru monao wolatiya wawu mota dutuwa pomao olu'u li Guru to oliyo, alihu tiyo muli tumumulayi.”

¹⁹ Lapatao ti Isa tilimihulo lonao lodudua tawu boyito. Mongomuri-Liyo olo lonao wo-Liyo.

²⁰ Debolo woluwo tabuwa ngota ta ma mopuladulo tawunu hihewoliyo duto-dutola u hepoba'ata lo duhu lodudula mota ode oli Isa lonto dibalaka wawu lodedeta mota bihu jumba li Isa. ²¹ Tiyo hemobisala to delomo hilaliyo odiye, “Asali odedetau jumba-Liyo boti wau ma moluli.”

²² Bo ti Isa loyili mao lomilohe tabuwa boyito wawu loloiya ode oliyo, “Wutato Latiya, popolotola mola hila lingoli. Imani lingoli ma lo'osalamati olingoli.” Lonto sa'ati lomao boyito tabuwa hepoba'ata lo duhu boyito ma loluli.

²³ Tou ti Isa ma ledungga mota ode bele lo tauwa lo bele hepotabiyalo boyito, Tiyo lo'onto mao ta hepohipa tulali hepohiburuwa ta ilopateya wawu tawu ngohuntuwa hebuluhuta hehiyonga da'a. ²⁴ Ti Isa loloiya odiye, “Pohinggi mao timongoli teye, sababu wala'a boti dila yilate bo tutuluhi.” Bo ti Isa hepilo'iya limongoliyo. ²⁵ Tou tawu ngohuntuwa boyito ma yilapato pilopokaluwari-Liyo mao, ti Isa ma lomaso mao ode huwali lo wala'a boyito. Tiyo lodihu mao olu'u lo wala'a boyito wawu wala'a boyito ma muli tilumumulayi.

²⁶ Wawu habari boyito ma lato lololade mota ode nga'amila lipu boyito.

²⁷Tou ti Isa ma lolola mao tambati boyito, woluwo ta dulota hepitoa lodudua o-Liyo. Timongoliyo hewuwatia odiye, "Waliya li nabi Dawud, otolianga mayi amiyatiya."

²⁸Tou ti Isa ma ledungga mota ode bele, ta pitoa dulota boyito lonao mao ode o-Liyo wawu ti Isa lohintu ode olimongoliyo odiye, "Timongoli paracaya deu Wau mowali mopo'oluli olimongoli?" Timongoliyo lolametao, "Eya, amiyatiya paracaya."

²⁹Lapatao ti Isa lodedeta mota mato limongoliyo wawu loloiya, "Odelo u heparacaya limongoli odito u ma mowali to olimongoli."

³⁰Lapatao mato limongoliyo ma lowali lo'onto. Ti Isa wolo uto'otutuwa lolahuli olimongoliyo, alihu timongoliyo dila mopolele lo pasali boyito openu boli ode olita.

³¹Bo timongoliyo ma lonao wawu helopololadu pasali boyito ode nga'amila lipu boyito.

³²Tou ta dulota boyito boheli lonao mota, debolo tawu ngota bubu ta ilotuwanga lo lati dileloliyo mayi ode oli Isa. ³³Ti Isa ma lomuhu mao lati boyito wawu tou boyitolo tawu boyito ma lowali lobisala. Tawu ngohuntuwa teto hiheraniya wawu hepolojiyawa odiye, "Dipo pe'enta mao u odiye lowali to wolota lo tawu lo Israel."

³⁴Bo tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi loloiya odiye, "Tauwa lo lati ta longohi o-Liyo kawasa sambe Tiyo mowali momuhu lati."

³⁵Lapatao ti Isa ma lonao lohelili nga'amila kota wawu desa. Tiyo helongajari to bele-

beleyala hepotabiyalo wawu helopotunggulo habari mopiyo hu tomimbihu Yiladiya lo Soroga wawu helohinggi mao nga'amila panyaki wawu lulupuhu. ³⁶Ti Isa pilotimbuluwa lo hilawo motoliango lo'onto mao tawu ngohuntuwa boyito, sababu pikirangi limongoliyo a'ayambulula wawu diyaluwo ta moturungi olimongoliyo, debo odelo kawangi lo himba dila o ditiliyo. ³⁷Ti Isa loloiya ode mongomuri-Liyo, "U otololo ngohuntuwa da'a bo ta mongotolo ngointi. ³⁸Sababu uwito, pohile mola ode oli tuwani ta ahu'uwo lo uotololo, alihu tiyo molawo mayi ta mongotolo."

10 ¹Ti Isa loibodeyi mongomuri-Liyo mopuladulota wawu longohi mao haku wawu kawasa ode olimongoliyo, alihu timongoliyo mowali momuhu lati-latiyalo wawu mohinggi mao totonulala panyaki wawu lulupuhu. ²Tanggulo mongorasul mopuladuluwo boyito, deuwitoyito ta bohuliyo te Simon ta hetanggula lo tawu te Petrus wawu te Andreyas wutatiyo, te Yakobus wawu te Yahya mongowalae Jebedewus, ³te Pilipus, te Bartolomewus, te Tomas, te Matiwus ta mohhimoa hasili, te Yakobus walae Alpewus, te Tadewus, ⁴te Simon anggota lo lemboa lo ta lolawani kumbaniya wawu te Yudas Iskariyot ta lohianati oli Isa.

⁵Mongorasul mopuladuluwo boyito ma ilahula li Isa ode kota-kotawalo wawu ode kakambunguwalo wolo tahuli odiye, "Dila mowali timongoli mobale ode dalalo bangusa wuwewo meyalo momaso mao ode

kota-kotawala lo tawu lo Samariya. ⁶Bo timongoli ponao lomota ode tawu-tawuwala lo bangusa Israel ta yilapalo debo odelo himba. ⁷Ponao lomota ode olimongoliyo wawu popotunggula lomao deu Yiladiya lo Soroga ma membidu. ⁸Po'oluliya mao tawu-tawuwala ta hengongota, popotumula mao ta ma lopowate, po'oluliya mao ta o hutungo wawu huhuwa mao lati-latiyalo. Timongoli ma lololimo wolo udila lomayari; sababu uwito, wohiya mao wolo udila obayariliyo. ⁹Timongoli dila mowali modelo doyi hulawa wawu doyi tala'a meyalo doyi tombaha to delomo bintoli mongoli.

¹⁰Dila podelo bututu tou henaowa wawu dila mowali olo momake lo bo'o wowolude moheduluwo, santale wawu tunggudu, sababu ta hemokaraja patuti mo'otapu ualoliyo.

¹¹Wonu timongoli momaso mao ode kota tuwawu meyalo ode kambungu tuwawu, lolohe mao ta patuti ngota wawu potitola lomao to oliyo sambe timongoli ma molalilao ode kambungu wuwewo. ¹²Wonu timongoli momaso mao ode bele lo tawu boyito, pongohi mao salamu ode tawu-tawuwala to delomo bele boyito. ¹³Wonu memangi tawu-tawuwala ta to bele boyito yinawo mololimo olimongoli, timongoliyo patuti mololimo barakati lo salamu limongoli boyito. Wonu dila, barakati lo salamu limongoli boyito ma mohuwalingayi ode olimongoli. ¹⁴Wawu wonu woluwo ta dila mololimo olimongoli wawu dila yinawo modungohe u hebisala limongoli, pokaluwari lomao wawu tolayi lomao bele meyalo kota

boyito. Lapatao polota'a lomao peyahua to paladu oati mongoli. ¹⁵Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: To dulahu ukiyama hukumani lo Allahuta'ala u tanggungiyo lo tawu-tawuwala ta moleta da'a huhutuliyo to kota lo Sodom wawu kota lo Gomora lebe mohelo popobandingiyo mao lo u tanggungiyo lo tawu-tawuwala to kota boyito.”

¹⁶Ti Isa loloiya poli odiye, “Ototayi mao: Wau mopoahu olimongoli debo odelo himba-himbawalo ode hungiyo lo serigala. Sababu uwito, timongoli musu motota odelo tulidu wawu o hilawo motulidu debo odelo marupati. ¹⁷Bo po'odaha timongoli, sababu woluwo tawu ta ma moheupa olimongoli wawu wuduwoliyo mao ode Mahkama lo agama wawu timongoliyo ma mohumbadu bubo'o olimongoli to bele hepotabiya limongoliyo. ¹⁸Timongoli ma deloliyo wolo upakusa ode talu lo ta hekawasawa wawu ode talu lo mongo'olongiya sababu timongoli hedudua ola-U. Uwito mowali hiyanga tuwawu olimongoli mohungguli mao tomimbihu pasali lo batanga-U ode olimongoliyo wawu ode tawu-tawuwala kapiro. ¹⁹Wonu timongoli waupo lo pulisi, dila ohawatiri timongoli wololo wawu wolo u ma mota polameti mongoli, sababu nga'amila boyito ma popotota mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli to sa'ati boyito. ²⁰Dila timongoli ta mobisala bo Roh lo Allahuta'ala ti Papa limongoli. Tiyo ta mobisala moli olimongoli.

²¹Wutata ngota ma mohudu mao wutatiyo mota pateliyo, odito olo tiyamo ngota ode

walaiyo. Mongowalao ma mobuhunga wolo mongodula'aliyo wawu ma mohudu mao mongodula'aliyo mota pateliyo. ²² Timongoli ma oyingowa lo tawu ngohuntuwa sababu tanggulu-U, bo tawu ta mo'odutola sambe demola pulitiyo ta boyito ta salamati. ²³ Tou timongoliyo mongarinaya olimongoli to kota boti, teteao timongoli ode kota wuwewo. Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Dipo mopulito kota-kotawala lo tawu lo Israel ponaowa limongoli Walao Manusiya ma ledungga mayi.

²⁴ Muri ngota dila lebe wolo guruliyo; odito olo wato ngota dila lebe woli tuwaniliyo. ²⁵ Ma cukupu muri ngota wonu tiyo mowali odelo guruliyo wawu wato ngota wonu tiyo mowali odelo ti tuwaniliyo. Wonu ta ahu'uwo lo bele ma tilanggula lo tawu tauwa lo lati, debolo ta ngotiluwango beleliyo."

²⁶ Ti Isa loloiya poli odiye, "Timongoli dila mao pohe limongoliyo boyito, sababu diyaluwo tuwawu mao u heu-heuto u dila huo mayi lo Allahuta'ala wawu diyaluwo tuwawu mao u hetua u dila popopatato mayi lo Allahuta'ala. ²⁷ Wolo u pilolele-U olimongoli tou huyi, poleleya mao uwito ode tawu tou dulahu; wawu wolo u pilolohumu-U mayi ode olimongoli, popoma'alumuwa mota uwito ode tawu ngohuntuwa. ²⁸ Timongoli dila mao pohe lo tawu ta bo kawasa mopolopu lo batanga wawu bo dila kawasa mopolopu lo nyawa. Pohe mao lo Allahuta'ala ta kawasa mopolopu lo nyawa meyalo batanga to delomo

naraka. ²⁹ Burungi dinggota moheduluwo yito wonu potali mota haragaliyo ngoseni, bo openu bo tuwawu mao to wolota lo burungi boyito dila modehu mayi ode huta wonu dila okohondakiya lo Allahuta'ala ti Papa limongoli. ³⁰ Huwoa to lunggongi mongoli olo nga'amila o rekeniya lo Allahuta'ala. ³¹ Sababu uwito, dila pohe timongoli: Timongoli lebe oharaga popobandingiyo mao wolo burungi dinggota ngohuntuwa.”

³² Ti Isa loloiya poli odiye, “Titalotita ta mongaku to talu lo manusiya deu tiyo dudu-dudua ola-U, Wau olo ma mongaku mao to talu li Papa-U to soroga deu tiyo dudu-dudua ola-U. ³³ Bo titalotita ta mongaku to talu lo manusiya deu tiyo dila dudu-dudua ola-U, Wau olo ma mongaku mao to talu li Papa-U to soroga deu tiyo dila dudu-dudua ola-U.”

³⁴ Ti Isa loloiya poli odiye, “Timongoli hepoharapuwa deu Wau lonao mayi ode duniya delo-delo mayi udame. Wau dila delo-delo mayi udame bo popateya. ³⁵ Sababu Wau lonao mayi me mopopisawo lo ta lolai ngota woli yamoliyo, wawu tabuwa ngota woliloliyo wawu wala'a moluhenga ngota woliloliyo moluhengo ³⁶ wawu musu lo tawu ngota yito ta ngobebe woliyo.

³⁷ Titalotita ta motoliangi yamoliyo meyalo tiloliyo lebe mao lo toliangiyo ode ola-U, tiyo dila patuti modudua ola-U; wawu titalotita ta motoliango walaiyo ta lolai meyalo walaiyo tabuwa lebe mao lo toliangiyo ode ola-U, tiyo

dila patuti modudua ola-U. ³⁸Titalotita ta dila momota salipuliyo lohihilawo wawu modudua ola-U dila patuti modudua ola-U. ³⁹Titalotita ta mopouda'a lo nyawaliyo, tiyo ma enggila lo nyawaliyo; wawu titalotita ta enggila lo nyawaliyo sababu mopouda'a ola-U, tiyo ma mo'otapu tutumula kakali."

⁴⁰Ti Isa loloiya poli odiye, "Titalotita ta mololimo olimongoli, tiyo mololimo ola-U. Wawu titalotita ta mololimo ola-U, tiyo mololimo o-Liyo ta lopoahu mayi ola-U.

⁴¹Titalotita ta mololimo nabi ngota sababu otawaliyo tawu boyito nabi, tiyo ma mololimo pahala lo nabi. Wawu titalotita ta mololimo ta banari ngota sababu otawaliyo tawu boyito ta banari, tiyo ma mololimo pahala lo ta banari. ⁴²Titalotita ta mopelu mao tala ngota lo tawu ta dila otilanggulo openu bo lo taluhe mohuhulo ngohalati sababu otawaliyo tawu boyito muri-U, tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Tiyo dila oliya lo pahalaliyo."

11 ¹Tou ti Isa ma yilapato lopotunggulo tahuli-Liyo ode mongomuri-Liyo ta mopuladulota boyito, Tiyo lonao ode kota-kotawala u wewembide mao teto mota helongajari wawu helopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala.

²Tou boyito ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ulu-ulunga to tutupa wawu tiyo ma lo'odungohe u hepilohutu li Isa Almasih. Lapatao tiyo lopoahu mongomuriliyo ³mota mohintu to oli Isa odiye, "Ito boti Ta pilojanjiya

lo Allahuta'ala monao mayi meyalo amiyatiya donggo musi mohima tawu wuwewo?"

⁴Ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, "Pohuwalingolo timongoli wawu mota poleleya mao ode oli nabi Yahya wolo u ma ilodungohe wawu u ilontonga limongoli u odiye, ⁵'Ta pito'o ma lowali lo'onto, ta pepeo ma lowali lonao, ta o hutungo ma loluli, ta bungolo ma lowali lo'odungohu, ta yilate ma pilopotumuliyo wawu ode ta hemisikiniya ma pilopotungguliyo mao habari mopiyohu.' ⁶Mailuntungi tawu ta dila bimbangi hilaliyo ode ola-U."

⁷Tou mongomuri li nabi Yahya ma lolola mao tambati boyito, ti Isa ma lomulayi lobisala ode tawu ngohuntuwa boyito tomimbihu ti nabi Yahya ta mopopolihuwa boyito. Uwa-Liyo mao, "Mota mongola timongoli monao ode yilantala dila hepotitola lo tawu? Timongoli monao oditomota ohila momilohe hulapa hepyitohu dupoto? Tantu dila. ⁸Meyalo timongoli monao oditomota ohila momilohe ta bo'o-bo'o lo kayini moaruti? Ototayi mao, ta bo'o-bo'o lo kayini moaruti yito tambatiliyo to istana li olongiya." ⁹Tiyo lohintu poli odiye, "Timongoli monao oditomota ohila momilohe to nabi ngota? Banari, polele-U mayi ode olimongoli, tiyo lebe mao lo nabi ngota. ¹⁰Sababu tiyo ta hemakusuduwo lo Allahuta'ala wolo ayati to kitabi odiye, 'Ototayi mao: Wau ma loponao mota lo ta ilahula-U lemulo-Mu; tiyo ma moposadiya mao lo dalalo ole-Mu.'

¹¹Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: To wolota lo ta pilotutu mayi lo mongobuwa

dipo pe'enta mao pilotutuliyo mayi ta lebe damango popobandingiyo mao woli nabi Yahya ta mopopolihuwa. Bo openu odito, ta dila otilanggulo to Yiladiya lo Soroga lebe damango popobandingiyo mao woliyo. ¹²Lonto u ti nabi Yahya ta mopopolihuwa yilumonggu mayi to yilantala dila hepotitola lo tawu sambe masatiya, tawu hepomatujuwa mongantulu Yiladiya lo Soroga wawu ta o patuju odito hepongusahawa mohehu tambati boyito wolo uparangi. ¹³Sababu lonto u mulo-mulolo lomayi sambe te Yahya yilumonggu mayi, wahyu lonto Allahuta'ala ma hetulade to kitabi lo Tawurat wawu ngopohiya mao leto mongonabi ma helopotunggulayi lo wahyu lonto Allahuta'ala olo. ¹⁴Wawu wonu timongoli paracaya, ti nabi Yahya boyito ti nabi Eliya ta ma pilopo'otaliyo mayi monao mayi boyito. ¹⁵Titalotita ta o bulonga, tiyo musi modungohu!

¹⁶Wolo u mowali popohumayala lo tawu-tawuwala to jamani boti? Timongoliyo debo odelo ta ukekeinga hehuloa to patali wawu hewuwatia ode mongotamani limongoliyo odiye, ¹⁷'Ami hepohipa tulali ode olimongoli, bo timongoli dila yinawo motari. Ami hepomanyanyiya lo manyanyi u mo'ololo, bo timongoli dila hewolola.' ¹⁸Sababu tou ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lonao mayi, tiyo hemopuwasa wawu dila hemongilu angguru, bo tawu-tawuwala hepolojiyawa deu tiyo ilotuwanga lo lati. ¹⁹Lapatao tou Walao Manusiya lonao mayi, Tiyo hemonga wawu

hemongilu, bo tawu-tawuwala hepolojiyawa deu Tiyo ta olalowa wawu ta mongngiluma, sahabati lo ta mohhimoa hasili wolo tawu ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat. Bo openu odito, obijaki lo Allahuta'ala hepopobanariyo mayi lo huhutu-Liyo.”

²⁰ Lapatao ma lomulayi ti Isa loyingo lo tawu-tawuwala to kota-kotawala ta dila yinawo motobati openu boli to tambati boyito Tiyo helohutu mujijat ngohuntuwa da'a. Uwa-liyo mao, ²¹”Matilopotala timongoli tawu lo kota lo Korazim! Wawu matilopotala olo timongoli tawu lo kota lo Betsaida! Sababu wonu nga'amila mujijat u helowali to hungi mongoli lowali to hungiyo lo kota lo Tirus wawu kota lo Sidon, ma lohihewo tawu teto lohikayini lo kado o peyahuo tuwoto u timongoliyo ma lotobati. ²²Bo polele-U mayi ode olimongoli: To dulahu ukiyama u tanggungiyo lo tawu-tawuwala to kota lo Tirus wawu kota lo Sidon lebe mohelo popobandingiyo mao lo utanggungiyoy limongoli. ²³Wawu timongoli tawu lo kota lo Kapernawum, harapu limongoli timongoli boti ma popolanggato lo Allahuta'ala sambe demola hulungo. Dila, timongoli ma po'opa-Liyo sambe demola alamu lo kuburu! Sababu wonu nga'amila mujijat u helowali to hungi mongoli lowali to kota lo Sodom, kota boyito donggo woluwo sambe masatiya. ²⁴Bo polele-U mayi ode olimongoli: To dulahu ukiyama u tanggungiyo lo tawu-tawuwala to kota lo Sodom lebe mohelo popobandingiyo mao lo utanggungiyoy limongoli.”

²⁵To wakutu boyito ti Isa lodua odiye, "Wu Papa, Watiya mosukuru ode Olanto Eya lo duniya sababu unga'amila boti tilui Papa ode ta hetotawa wawu heoilimuwa bo ma pilopopatayai li Papa ode ta dila otilanggulo.

²⁶Wu Papa, uwito u mo'osanangi oli Papa.

²⁷Nga'amila uhetuwa-tuwawuwa ma yiludu mayi li Papa ode o-Latiya wawu diyaluwo ngota mao ta motota lo Walao ngopohiya li Papa wawu diyaluwo ngota mao olo ta motota li Papa ngopohiya lo Walao wawu tawu-tawuwala ta otohila lo Walao popopatataliyo mao." Odito dua li Isa.

²⁸Ti Isa loloiya poli odiye, "Dulo ode ola-U nga'amila tawu ta hewongola, ta hedutola ususa da'a. Timongoli ma bebasiya-U mayi monto u hetanggungiyu limongoli boyito.

²⁹Potala mao limongoli pasanga u monto ola-U wawu pobalajari mayi to ola-U, sababu Wau molumboyo to wawu hila-U mopa, alihu jiwa limongoli molopatao to ususa da'a. ³⁰Pasanga u monto ola-U dila mobubuheto wawu dudelo u peipota-U olimongoli mohelo."

12 ¹To dulahe tuwawu to dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi, ti Isa wolo mongomuri-Liyo yilumawode mota to ilengi lo pale. Sababu ma pilolango mongomuri-Liyo lolipu hungo lo pale ila limongoliyo. ²Tou tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi lo'onto mao u odito, timongoliyo loloiya ode oli Isa odiye, "Bilohi, mongomuri-Mu lohutu u haramu pohutuwo to dulahe hepotabiyanto."

³ Bo ti Isa lolametao ode olimongoliyo, "Tantu ma pilobaca limongoli to delomo kitabi wolo u pilohutu li nabi Dawud tou tiyo wolo ta hedudua oliyo pilolango. ⁴ Tiyo lomaso mao ode bele hepotabiyalo wawu yilonga roti u hedutuwa teto u dila mowali aloliyo meyalo ta hedudua oliyo, ngopohiya lo mongoimamu ta mowali monga uwito. ⁵ Wawu tantu ma pilobaca limongoli u tula-tulade to kitabi lo Tawurat deu to dulahe hepotabiyanto mongoimamu to bele lo Eya lolambanga aturangi lo dulahe hepotabiyalo, bo timongoliyo dila pilopotaliyo. ⁶ Polele-U mayi ode olimongoli: To kitabi woluwo u lebe mao lo bele lo Eya, deuwitoyito parenta lo Allahuta'ala odiye, ⁷ 'U otohila-U yito toliango dila kurubani iloloto.' "

Lapatao ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Wonu timongoli mongarati lo patuju lo parenta to kitabi boyito, tantu timongoli dila mohukumani ta dila ototala. ⁸ Sababu Walao Manusiya yito tauwa lo dulahe hepotabiyalo."

⁹ Tou ti Isa ma lolola mao tambati boyito, Tiyo lomaso ode bele hepotabiyalo. ¹⁰ Teto woluwo tawu ngota ta olu'uliyo ngotuwali ma yilate. Woluwo ngololota ta ohila mopotala oli Isa lohintu mao ode o-Liyo odiye, "Mopo'oluli to tawu to dulahe hepotabiyalo yito halale meyalo haramu?"

¹¹ Bo ti Isa lohintu mao ode olimongoliyo odiye, "Tonu to wolota limongoli ta o himba tuwawu lodehu to huwango to dulahe hepotabiyalo wawu dila mopokaluwari mayi lo himba boyito monto huwanga boyito?"

¹²Manusiya lebe oharaga popobandingiyo mao wolo himba. Sababu uwito, mohutu piyohu ode manusiya to dulahe hepotabiyalo yito halale.”

¹³Lapatao ti Isa loloiya mao ode ta ma yilate olu'uliyo ngotuwali boyito odiye, “Wuduwa mayi olu'umu!” Tawu boyito olo ma lohudu mota olu'uliyo wawu olu'uliyo ma loluli wawu ma silehati debo odelo olu'uliyo ngotuwali.

¹⁴Lapatao tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi ma lokaluwari mayi wawu lololohe dalalo wololo mopolopu oli Isa.

¹⁵Bo patuju limongoliyo boyito otawa li Isa. Sababu uwito, Tiyo ma lolola mao tambati boyito. Bo ngohuntuwa tawu lodudua o-Liyo, lapatao Tiyo ma lopo'oluli mao nga'amila ta hengongota. ¹⁶Wolo uto'otutuwa Tiyo helolahuli, alihu timongoliyo dila mohungguli to tawu wolo u hepilohutu-Liyo ¹⁷alihu mowali ganapu Pirimani lo Allahuta'ala u pilopotunggulayi li nabi Yesaya tomimbihu ti Isa odiye, ¹⁸“Bilohi, tatabotiye lo Wato-U ta ma tilulawotu-U, deuwitoyito ta otoliangu-U wawu ode o-Liyo Wau sanangi. Roh ula-U ma popotambatiyo-U mao to o-Liyo wawu Tiyo ma mopopatatao uadili ode nga'amila bangusa. ¹⁹Tiyo dila mobutola wolo tawu wawu dila monguwatio. Suwara-Liyo olo dila odungohe lo tawu to dala-dalalalo. ²⁰Hulapa u moluoyo dila ta boliyo-Liyo wawu subu lo tohe u ma iyo-iyopo dila ta pate-Liyo. Tiyo ma mongusaha alihu u adili mowali mopatato. ²¹Ode o-Liyo nga'amila bangusa ma moharapu.”

²² Lapatao woluwo tawu ngota ilotuwanga lo lati dileloliyo mao ode oli Isa. Tawu boyito pito'o wawu bubu. Ti Isa lopo'oluli mao tawu boyito, tunggulo tiyo ma lowali lobisala wawu lo'onto. ²³ Tawu ngohuntuwa ta woluwo teto helinggolabe nga'amila wawu hepolojiyawa odiye, "Dila boma Tiyo boti waliya li nabi Dawud Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala medungga mayi?"

²⁴ Bo tou tawu ta o pahamumu Parisi lo'odungoheo pasali boyito, timongoliyo loloiya odiye, "Wolo kawasa lo tauwa lo lati u tanggu-tanggula Be'eljebul, tawu boyito hemomuhu lati-latiyalo."

²⁵ Bo u hepikirangiyo limongoliyo boyito ilotawa li Isa wawu Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Timi'idu yiladiya ta to delomiyo mumusuwa lomao, yiladiya boyito ma moantulu. Wawu timi'idu kota meyalo ta ngala'a ta to delomiyo mumusuwa lomao kota meyalo ta ngala'a boyito dila ta mo'otahangi.

²⁶ Odito olo wolo Ibilisi. Wonu Ibilisi ma huhu-huwa lomao, wololo yiladiyaliyo mowali mo'otahangi? ²⁷ Timongoli hepolojiyawa deu Wau hemomuhu lati-latiyalo wolo kawasa lo Be'eljebul. Wonu odito, wolo kawasa lita ta hedudua olimongoli momuhu lati-latiyalo? Ta hedudua olimongoli lohihilawo ta ma mongohi mayi bukti deu pahamumu limongoli tilala. ²⁸ Bo wonu Wau momuhu lati-latiyalo wolo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala, Yiladiya lo Allahuta'ala ma ledungga mayi ode olimongoli.

²⁹ Meyalo wololo tawu momaso mao ode bele lo ta molotola ngota mowali mohehu harataliyo wonu dila tihutoliyopo ta molotola boyito. Dema yilapato tilihutiyo ta molotola boyito deuwito tiyo mowali mohewu tuwango bele boyito.

³⁰ Titalotita ta dila wola-U, tiyo hemolawani ola-U; wawu titalotita ta dila momantu ola-U, tiyo hemorusa karaja-U. ³¹ Sababu uwito, polele-U mayi ode olimongoli: Wonu tawu ngota mohutu dusa wawu mohujati Allahuta'ala, tiyo donggo ambunguwo lo Allahuta'ala. Bo wonu tiyo lohujati Roh lo Allahuta'ala, tiyo didu ambunguwo lo Allahuta'ala. ³² Wonu tawu ngota mobisala mobutola wolo Walao Manusiya, tiyo donggo ambunguwo lo Allahuta'ala. Bo wonu tiyo mobutola wolo Roh lo Allahuta'ala, tiyo didu ambunguwo lo Allahuta'ala to duniya boti wawu to aherati.”

³³ Ti Isa loloiya poli odiye, “Wonu timongoli ohila mo'otapu hungo lo ayu mopiyohu, timongoli musi mololoheo bungo lo ayu mopiyohu. Bo wonu bungo lo ayuliyo moleto, moleta olo hungoliyo. Ayu ngobungo mopiyohu meyalo moleto mowali otawa moli hungoliyo.

³⁴ Weyi timongoli waliya lo tulide bisa, wololo timongoli mowali mobisala lo pasa-pasaliyala mopiyohu hiyambola timongoli lohihilawo tawu moleto? Sababu u hebisala mayi lo tunggilo asaliliyo lonto delomo hilawo.

³⁵ Tawu mopiyohu mopokaluwari mayi lo pasa-pasaliyala mopiyohu u polu-polu to

delomo hilaliyo, bo tawu moletu mopokaluwari mayi lo pasa-pasaliyala moletu u polu-polu to delomo hilaliyo.

³⁶Bo polele-U mayi ode olimongoli: Nga'amila loiya u dila ohunaliyo mola tanggungiyola to talu lo Allahuta'ala to dulahu ukiyama. ³⁷Sababu moli u heloiyamu yio ma popobanariyo-Liyo meyalo hukumaniyo lo Allahuta'ala."

³⁸To wakutu boyito tanu ngololota tawu ta ahali lo Tawurat wawu tawu ta o pahamumu Parisi loloiya ode oli Isa odiye, "Guru, amiyatiya ohila momilohe tuwota tuwawu u mo'olinggolabu pohutuwo li Guru."

³⁹Bo ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, "Tawu-tawuwala ta moletu wawu ta dila ta'ati ode Allahuta'ala hepotuntutiya momilohe tuwota u mo'olinggolabu. Bo timongoliyo dila ta wohiya-U tuwoto, ngopohiya u mo'olinggolabe u lowali to oli nabi Yunus. ⁴⁰Sababu odelo ti nabi Yunus tolohuyi hihewoliyo to delomo ombongo ponula damango, odito olo Walao Manusiya tolohuyi hihewoliyo to delomo ombongo huta. ⁴¹To dulahu ukiyama tawu-tawuwala to kota lo Niniwe ma mobongu mayi pe'enta wolo tawu-tawuwala to jamani boti. Tawu-tawuwala to kota lo Niniwe ma mowali sakusi mopotala olimongoliyo, sababu tawu-tawuwala to kota lo Niniwe boyito ma lotobati tou lo'odungoheo u pilopotungguli nabi Yunus. Wawu ototayi mao: Masatiya teye woluwo Ta lebe mao li nabi Yunus! ⁴²To dulahu ukiyama olongiya

tabuwa lonto lipu to salatani, ma mobongu mayi pe'enta wolo tawu-tawuwala to jamani boti. Wawu ti olongiya tabuwa boyito ma mowali sakusi mopotala olimongoliyo, sababu ti olongiya tabuwa boyito ma lonao mayi lonto umolaminga da'a me lodungohe hikimati u woluwo to oli nabi Sulayiman wawu ototayi mao: Masatiya teye woluwo Ta lebe mao li nabi Sulayiman!"

⁴³ Ti Isa loloiya poli odiye, "Wonu lati lumuwalao monto tawu ngota, tiyo ma monao mota moheheliliya to tatambatiyala u dila o taluhu mololohe u potihuheliyaliyo. Bo tiyo dila mo'otapu. ⁴⁴ Lapatao tiyo ma molojiya odiye, 'Wau ma mohuwalinga ode tambati u tilolau mayi boyito.' Tou tiyo ma lohuwalinga mota, ilodunggaliyo mota tambatiliyo boyito kosongi, beresi, a'a-a'ata mopiyohu wawu a'aturu.

⁴⁵ Lapatao tiyo ma lonao mota loheyingayi lati wuwewo mohelupitu ta lebe moletiyao mao. Wawu timongoliyo ma lomaso mao lotipo'oyo to delomo tambati boyito, tunggulo owwoluwo lo tawu boyito ma lebe moletao lo u bohuliyo. Odito olo u ma mowali wolo tawu-tawuwala ta moleta to jamani boti."

⁴⁶ Tou ti Isa donggo bisa-bisala wolo tawu ngohuntuwa boyito, ti mama-Liyo wolo mongowuta-Tiyo ma ledungga mayi wawu hetihula to diluwari ohila mobisala wo-Liyo.

⁴⁷ Lapatao woluwo tawu ngota lopolele mao ode o-Liyo, "Bilohi, woluwo ti mama li Guru wawu mongowutati Guru to diluwari ohila mobisala woli Guru."

⁴⁸ Bo ti Isa lolametao ode ta lopotunggulao lo habari boyito odiye, "Tatonu ti mama-U wawu mongowutatu-U?" ⁴⁹ Lapatao Tiyo lolunggoa mota ode mongomuri-Liyo wawu loloiya odiye, "Bilohi, tatabotiyelo ti mama-U wawu mongowutatu-U. ⁵⁰ Sababu titalotita ta mohutu u okohondakiya lo Allahuta'ala ti Papa-U to soroga, tiyo wutatu-U ta lolai wawu tiyo wutatu-U tabuwa wawu tiyo olo ti mama-U."

13 ¹ To dulahe boyito ti Isa ma lolola mao bele boyito wawu mota lotihuloo to bihu bulalo. ² Lapatao ma lonao mayi tawu helembo-lemboa loambuwa to o-Liyo. Uwito sababuliyo Tiyo lotitae mola ode bulotu tuwawu u woluwo teto wawu lotihulo'o. Tawu ngohuntuwa boyito nga'amila hetihula to pentadu. ³ Lapatao ngohuntuwa pasali u hepilongajari-Liyo olimongoliyo to delomo lumade odiye, "Woluwo ta momengila ngota lonao lopomuayadu bili. ⁴ Tou tiyo ma lopomuayade mota lo bili, ngotayadu lodehu to bihu dalalo, lapatao buburungiyalo lonao mayi yilonga bili boyito sambe lopulito. ⁵ Ngotayadu lodehu to huta molipa u o botu ngohuntuwa, lapatao bili boyito ma lato lobutu sababu hutaliyo molipa. ⁶ Bo tou ma tiliminelayi dulahu pilomulo boyito, ma lololante wawu lohengu sababu dila longuwa'ato. ⁷ Ngotayadu lodehu to hungo hiyambungo duhi, lapatao ma hemombungayi hiyambungo duhi boyito wawu lohupeta pilomulo boyito. ⁸ Ngotayadu lodehu to huta suburu. Wawu tou ledungga

wakutuliyo lo umomungo, woluwo u lopiyo mohetuto, woluwo u lopiyo wolomopulu wawu woluwo olo u lopiyo tolopulu. ⁹Titalotita ta o bulonga, tiyo musi modungohu!”

¹⁰Lapatao ma lonao mayi mongomuri-Liyo lohintu ode o-Liyo odiye, “Longola ti Guru lobisala ode olimongoliyo lomake lumadu?”

¹¹Ti Isa lolametao odiye, “Timongoli ma yilohiya lo Allahuta'ala pongotota tomimbihu rahasiya lo Yiladiya lo Soroga, bo ode olimongoliyo dila. ¹²Titalotita ta ma o pongotota, tiyo ma wohiya mao lo Allahuta'ala lebe ngohuntuwa sambe tiyo mowali o pongotota ngohuntuwa da'a. Bo titalotita ta dila o pongotota, openu bo wolo u woluwo to oliyo ma moli. ¹³Uwitolo sababuliyo Wau lobisala ode olimongoliyo lomake lumadu, sababu timongoliyo openu hebihohe bo dila mo'onto wawu openu timongoliyo hedungohe bo timongoli dila mo'odungohu wawu dila mongarati. ¹⁴To olimongoliyo boti ma leganapu wahyu lo Allahuta'ala loli oli nabi Yesaya u tingohiyo odiye, 'Timongoli turusi hepo'odungohe bo dila mongarati wolo-wolo. Timongoli turusi hepo'ontonga bo dila pahamu wolo-wolo u heontonga limongoli. ¹⁵Sababu hila lo raiyati boti ma lowali lototoheto odelo botu; timongoliyo ma lotibungolo wawu lotipito'o. Wonu dila, timongoliyo ma mo'onto wawu mo'odungohe wawu mongarati, tunggulo timongoliyo motobati wawu Wau mopo'oluli mao olimongoliyo.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala loli oli nabi Yesaya.

¹⁶Bo mailuntungi timongoli sababu mato limongoli mo'onto wawu bulonga limongoli mo'odungohu. ¹⁷Sababu tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Tou mulo-mulolo mayi ngohuntuwa nabi wawu tawu ta banari ta ohila momilohu wawu modungohe u ilontonga wawu ilodungohe limongoli masatiya, bo timongoliyo dila lo'onto wawu dila lo'odungohu.”

¹⁸Ti Isa loloiya poli odiye, “Wonu odito, dungohi limongoli arti lo lumadu tomimbihu ta mommengila ngota ta lopomuayadu bili boyito odiye: ¹⁹Bili u lodehu to bihu dalalo tou pilomuayadiyo mota, uwito lumadu tawu ta ma lo'odungohe habari lo Yiladiya lo Soroga bo dila motota lo artiliyo. Lapatao lonao mayi Ibilisi lohehu u pilomuayadiyo mota to delomo hila lo tawu boyito. ²⁰Bili u lodehu to huta o botu ngohuntuwa tou pilomuayadiyo mota, uwito lumadu ta ma lo'odungohe habari boyito wawu ma lato lololimo habari boyito to delomo hilaliyo wolo uwenga-wengahu.

²¹Bo habari boyito dila longuwa'ato wawu dila lo'otahangi lohihewo tou ma medungga ususa wawu sembo lo arinaya, sababu habari boyito imaniliyo ma hua moluluto. ²²Bili u lodehu to hungo hiyambungo duhi tou pilomuayadiyo mota, uwito lumadu ta lo'odungohe habari boyito, lapatao bo hawatiri lo tutumuliyo to duniya boti wawu tiyo ohila mowali kaya. Sababu uwito, habari boyito lehupeta to hilaliyo tunggulo dila lomungo. ²³Bili u lodehu to huta suburou tou pilomuayadiyo mota, uwito lumadu ta ma lo'odungohe habari boyito

wawu mongarati tunggulo lomungo mopiyo. Woluwo ta lomungo mohetuto piu, woluwo ta lomungo wolomopulu lopi wawu woluwo olo ta lomungo tolopulu lopi.”

²⁴ Lapatao ti Isa lopotunggulao poli lo lumade wuwewo ode olimongoliyo. Tiyo loloiya odiye, “Yiladiya lo Soroga yito mowali popohumaya mao wolo ta lopomuayadu bili mopiyo to ilengiliyo. ²⁵ Bo tou ledungga uhuyi tou tawu nga'amila ma hetuluhe, lonao mayi musu lo ta lopomuayade boyito me lopomuayadu bili lo padengo to wolota lo pale, lapatao tiyo ma lonao. ²⁶ Pale boyito ma tilumumulo wawu tou ma hepomula'a ma ilonuhe mota woluwo o padengo to wolotaliyo. ²⁷ Lapatao mongowato lo ta momengila boyito lonao mota ode oliyo wawu loloiya odiye, 'Otawa lamiyatiya ti tuwani lopomuayadu bili mopiyo to ilengi li tuwani. Lonto utonu pade-padengala boyito?' ²⁸ Tameti tuwani boyito ode olimongoliyo odiye, 'Woluwo musu ngota ta lopomuayadu bili lo padenga boyito.' Mongowato boyito lohintu mao ode oliyo odiye, 'Ti tuwani yinawo wonu amiyatiya monao mota ode ilengi mota momunggata padenga boyito?' ²⁹ Bo ti tuwani boyito lolametao, 'Keke, sababu wonu timongoli mota momunggata padenga boyito, pale olo ma mobunggatayi pe'epe'enta. ³⁰ Hulimao pale wawu padenga boyito hetumula pe'epe'enta sambe demola wakutu lo umongotolo. To wakutu boyito ma poleleu mao ode tawu-tawuwala ta mongotolo odiye: Yimoa pomota padenga boyito memulo

wawu buhu-buhuwa mao lapatao tumbili mao. Lapatao deuwito yimoa mayi pale boyito wawu popomasowa mao ode yibungu'u.' "

³¹Ti Isa lopotunggulao poli lo lumade wuwewo ode olimongoliyo. Tiyo loloiya odiye, "Yiladiya lo Soroga yito mowali popohumaya mao odelo bili lo sayori u hilama mayi lo tawu wawu pilopomuayadiyo to ilengiliyo.

³²Bili boyito memangi u kikia da'a-da'a lomao to wolota lo bili nga'amila. Bo wonu ma tilumumulo, sayori boyito ma mowali lebe damangao lo sayori wuwewo. Hiyambola ma mowali odelo ayu ngobungo, tunggulo buburungiyalo hetombota ma monao mayi mohutu beleya to tangoliyo."

³³Ti Isa lopotunggulao poli lumade wuwewo ode olimongoliyo odiye, "Yiladiya lo Soroga yito popohumaya mao odelo raga u hilama mayi lo tabuwa ngota wawu pilongulawuliyo mao to tirigu wopatopulu loliteri sambe lolesi nga'amila."

³⁴Nga'amila pasali boti pilopotunggu-Liyo li Isa ode tawu ngohuntuwa wolo lumadu wawu diyaluwo tuwawu mao u pilopotunggu-Liyo ode olimongoliyo u dila loli lumadu. ³⁵Ti Isa lohutu odito alihu mowali ganapu Pirimani lo Allahuta'ala u pilopotunggulayi lo nabi odiye, "Wau ma mopohuna lo lumadu wonu mobisala. Wawu Wau ma mopopatatao u raha-rahasiya lonto ubohuliyo lomayi lo duniya boti pilopowali mayi lo Allahuta'ala."

³⁶Lapatao ti Isa lolola mao tawu ngohuntuwa boyito wawu lomaso mao ode bele.

Mongomuri-Liyo lonao mayi ode o-Liyo wawu loloiya, "Tombangi mayi olamiyatiya lumadu padenga to wolota lo pale boyito." ³⁷ Ti Isa lolametao odiye, "Ta lopomuayadu bili mopiyohe boyito Walao Manusiya. ³⁸ Ilengi boyito duniya boti wawu bili mopiyohe boyito mongowalao Yiladiya lo Allahuta'ala. Padenga boyito tawu-tawuwala ta hedudua kohondaki lo Ibilisi. ³⁹ Musu ta lopomuayadu bili lo padenga boyito deuwitoyito Ibilisi. Wakutu pongotolalo deuwitoyito dulahu ukiyama wawu ta mongotolo deuwitoyito malaikati. ⁴⁰ Odelo padenga boyito yimo'oliyo wawu tumbilaliyo odito olo to dulahu ukiyama. ⁴¹ Walao Manusiya ma momarenta mao malaikati-Liyo mohimoa uhetuwa-tuwawuwa u ma lowali sababu tawu enggila lo imaniliyo wawu nga'amila tawu ta hepohutuwa u moletto monto Yiladiya-Liyo. ⁴² Mala-malaikatiyalo ma mopomai mao lo unga'amila boyito ode delomo tulu lai-laito, tetomota bo woluwo hihiyonga wawu titideo wawu ngiyoto bohengo. ⁴³ Wawu tawu-tawuwala ta banari ma timinelo debo odelo matolodulahu to delomo Yiladiya lo Allahuta'ala ti Papa limongoliyo. Titalotita ta o bulonga, tiyo musu modungohu!"

⁴⁴ Ti Isa loloiya poli odiye, "Yiladiya lo Soroga yito mowali popohumaya mao odelo harata u tambu-tambula to ilengi u yilotapu lo tawu ngota lapatao muli tilambulaliyo mao. Sababu ma yilaba wengahiyo, tiyo ma lonao mota lopotali lo harataliyo nga'amila lapatao me lotali ilengi boyito."

⁴⁵ Ti Isa loloiya poli odiye, "Odito olo Yiladiya lo Soroga mowali popohumaya mao debo odelo ta hemodahangi ngota ta hemololohe mutiyara u gaga. ⁴⁶ Tou tiyo lo'otapu mutiyara tuwawu u gaga da'a, tiyo lonao mota lopotali lo harataliyo nga'amila lapatao me lotali mutiyara boyito."

⁴⁷ Ti Isa loloiya poli odiye, "Odito olo Yiladiya lo Soroga yito mowali popohumaya mao odelo puka. Ta hepohalawa lolapi mao puka boyito to bulalo, lapatao ma lo'ohama tili-tililahepala lo ponula. ⁴⁸ Tou ma lopolu puka boyito, ma diledeiyo mota ode pentadu, lapatao tawu-tawuwala boyito ma lotitonggo wawu lohimoa ponula boyito. U mopiyohu ma pilopomasoliyo mao ode delomo tombe wawu u moleto pilomai mao limongoliyo. ⁴⁹ Odito olo to dulahu ukiyama mala-malaikatiyalo ma monao mayi mopopisawo tawu moleto monto wolota lo tawu-tawuwala ta banari. ⁵⁰ Lapatao tawu ta moleto boyito ma pomai mao lo malaikati boyito ode tulu huli-hulilame. Tetomota bo woluwo hihiyonga wawu titideo wawu ngiyoto bohengo."

⁵¹ Ti Isa lohintu ode olimongoliyo odiye, "Timongoli mongarati lo nga'amila lumade boti?" Timongoliyo lolametao odiye, "Amiyatiya mongarati."

⁵² Lapatao loloiya ti Isa ode olimongoliyo odiye, "Wonu odito, timi'idu tawu ta ahali lo Tawurat ta ma lololimo pongajari tomimbihu Yiladiya lo Soroga, mowali popohumaya mao odelo tahu'uwo lo bele ta lopokaluwari mao

lo barangi bohu wawu barangi u ma lohihewo lonto tahuwa lo harataliyo.”

⁵³Tou ti Isa ma yilapato lopotunggulao lo nga'amila lumade boyito, Tiyo ma lolola mao tambati boyito ⁵⁴lapatao ma lohuwalinga ode kambungu-Liyo. Tetomota Tiyo helongajari to tawu-tawuwalo to bele hepotabiya limongoliyo. Timongoliyo nga'amila hiheraniya lo'odungoheo pongajari-Liyo wawu timongoliyo hepoloiyawa odiye, “Lonto utonu tawu boti lo'otapu hikimati odiye wawu lonto utonu Tiyo lo'otapu kawasa mohutu nga'amila mujijat? ⁵⁵Tiyo boti dabo walao basi lo ayu. Ti mama-Liyo ti Mariya wawu mongowuta-Tiyo, te Yakobus, te Yusup, te Simon wole Yudas. ⁵⁶Wawu mongowuta-Tiyo mongobuwa nga'amila woluwo pe'epe'enta wolanto. Ma lonto utonu tawu boti lo'otapu unga'amila boti?” ⁵⁷Lapatao timongoliyo dila lohuto lololimo o-Liyo. Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo deu nabi ngota hehurumatiyo lo tawu to nga'amila kambungu, ngopohiya to kambunguliyo lohihilawo wawu to beleliyo tiyo dila hehurumatiyo lo tawu. ⁵⁸Teto Tiyo dila lohutu mujijat ngohuntuwa, sababu timongoliyo dila paracaya ode o-Liyo.

14 ¹To wakutu boyito habari tomimbihu ti Isa ma tilunggulao olo ode ole Herodes olongiya lo lipu lo Galileya. ²Lapatao tiyo ma loloiya mao ode mongopogaweliyo odiye, “Tatabotiyelo ti nabi Yahya ta pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu. Uwitolo

sababuliyo Tiyo mowali mohutu mujijat ngohuntuwa.”

³Memangi omo-omolu ti olongiya Herodes ta loiwaupao oli nabi Yahya ta mopopolihuwa, loipungu mao wawu loipopomaso mao oliyo ode tutupa sababu dile le Pilipus wutatiyo ta tanggu-tanggula ti Herodiyas ta hilama li olongiya Herodes lowali dileliyo. ⁴Ti nabi Yahya ta mopopolihuwa pipiuwa helodini oli olongiya Herodes odiye, “Haramu olemu mohama dile lo wutatumu mowali dilemu!” ⁵Openu ti olongiya Herodes ohila mohinggi nyawa li nabi Yahya ta mopopolihuwa, bo tiyo mohe lo raiyati ta heponganggapuwa te Yahya boyito nabi.

⁶Bo tou ledungga pesta to dulahe pilotutuwaliyo oli olongiya Herodes, walaiyo li Herodiyas tabuwa lotari to hungiyo lo ta tiloduwoliyo ode pesta boyito wawu tiyo lo'osanangi hilaliyo li olongiya Herodes, ⁷tunggulo ti olongiya Herodes lotadiya mongohi mao ode oliyo openu boli wolo u pohileliyo.

⁸Tabuwa boyito ma loloiya mao ode oli olongiya Herodes odiye, “Pohile latiya, dutuwa mayi teye lunggongiyo li nabi Yahya ta mopopolihuwa tani-tani mayi to baki tuwawu.” Tiyo lohile odito sababu hepiliyo li mamaliyo.

⁹Hila li olongiya Herodes ma yilololo lo'odungoheo hihile boyito. Bo sababu tiyo ma lotadiya to talu lo tawu ngohuntuwa ta tiloduwoliyo mayi boyito, tiyo lomarenta mao pogaweliyo alihu mongohi mao u hepohile lo ta dulahu boyito. ¹⁰Tiyo ma lopoahu to

tawu ngota mota molimadeyi lunggongiyo li nabi Yahya ta mopopolihuwa to tutupa.

¹¹ Lapatao lunggongiyo boyito ma tilaniliyo mao to baki tuwawu wawu yilohiliyo mao ode ta dulahu boyito. Lapatao ta dulahu boyito ma lodelo mao ode oli mamaliyo. ¹² Lapatao uwito mongomuri li nabi Yahya ta mopopolihuwa lonao mota ode tutupa lohama mayiyetiliyo boyito wawu yilobungao limongoliyo. Lapatao timongoliyo ma lonao ode oli Isa mota lopotota lo pasali boyito.

¹³ Tou ti Isa lo'odungoheo habari li nabi Yahya ta mopopolihuwa boyito, Tiyo wolo mongomuri-Liyo lolola mao tambati boyito wawu lobite to bulotu ode tambati dila hepotitola lo tawu, alihu bo timongoliyo lomao ta woluwo teto. Bo tawu ngohuntuwa lo'odungohu wawu lodudua o-Liyo loli tuduliyo lonto kota-kotawala limongoliyo. ¹⁴ Tou ti Isa lolahe mota lonto bulotu-Liyo, Tiyo lo'onto mao tawu ngohuntuwa da'a jumulaliyo. Tiyo pilotimbuluwa lohilawo motoliango ode olimongoliyo, lapatao Tiyo lopo'oluli ta hengongota to wolota limongoliyo.

¹⁵ Tou ma lolangao mongomuri-Liyo lonao mao ode o-Liyo wawu loloiya odiye, "Tambati boti dila hepotitola lo tawu wawu dulahu ma lolango. Peiwuwalingi lomao tawu ngohuntuwa boti, alihu timongoliyo mowali mota motali ualo to kakambunguwalo."

¹⁶ Bo ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Dila paralu timongoliyo peiwuwalingalo. Timongoli ta musu mopoa olimongoliyo."

¹⁷Tametao limongoliyo ode oli Isa odiye, “Diyaluwo wolo-wolo u woluwo to olamiyatiya teye ngopohiya bo roti limo lobotu wawu ponula dulobotu.”

¹⁸Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, “Delowa mayi roti wawu ponula boyito ode ola-U.” ¹⁹Lapatao ma pileihuloa-Liyo tawu ngohuntuwa boyito to huoyoto. Tiyo lohama mayi roti limo lobotu wawu ponula dulobotu boyito wawu yilumanggela mola ode hulungo losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala. Tiyo lomita-mitanga mota roti boyito wawu longohi mao ode mongomuri-Liyo. Mongomuri-Liyo ma lolaya-layade mota roti boyito ode tawu ngohuntuwa. ²⁰Timongoliyo nga'amila yilonga sambe lobutuhu. Lapatao tawu lopoyimoa mota lo putu-putuwala lo labito ualo, lo'otapu mopulu wawu duluwo lokaranji hepuluwa. ²¹Ta yilonga takuseriyo mao tanu limololihulota mongololai dila wayitiyo mongobuwa wawu ta ukekeingo.

²²Lapatao uwito ti Isa ma lato lohehula mongomuri-Liyo lotitae to bulotu motitimulo-Liyo mota ode ngotuwali lo bulalo. Tou boyito olo Tiyo ma lopowuwalingo tawu ngohuntuwa boyito. ²³Tou tawu ngohuntuwa boyito ma piloiwuwalinga-Liyo, Tiyo lotaodu hulude tuwawu mola lodua tutuwawu teto. Ti Isa debo donggo teto tutuwawu sambe huyi. ²⁴To wakutu boyito bulotu lo mongomuri-Liyo ma lolamingo mota lonto pentadu wawu bulotu boyito hepotemba lo buolo, sababu dupoto lalawaniya wolo dulungo bulotu limongoliyo.

²⁵Tanu ma jamu tiga lo uhuyi ti Isa lonao mota to tudu lo taluhu ode olimongoliyo. ²⁶Tou mongomuri-Liyo lo'onto mao o-Liyo nao-nao to tudu lo taluhu, timongoliyo ma iloheya wawu ma longuwatio wolo uheduyita uwalimongoliyo mao, "Timota lati!"

²⁷Bo ti Isa lato loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Popolotola mola hila limongoli. Wau ta botiye wawu dila pohe timongoli!"

²⁸Te Petrus loloiya ode o-Liyo, "Guru, wonu Ito ta botiye, parentayi mayi watiya monao mayi to tudu lo taluhu ode oli Guru."

²⁹Loiya li Isa, "Nao mayi yio odiyamayi!" Lapatao te Petrus ma lolahe mola lonto bulotu lonao to tudu lo taluhu ode oli Isa. ³⁰Bo tou ma ilorasaliyo mao dupoto hemohipayi oliyo, tiyo ma yilohe wawu tiyo ma hemolomoto wawu ma wuwa-wuwatio odiye, "Guru, turungi mayi watiya!"

³¹Ti Isa ma lato lohudu mota olu'u-Liyo lodihu ole Petrus wawu loloiya odiye, "Weyi yio tawu ta dila boti paracaya, longola yio bimbangi?"

³²Lapatao ti Isa wole Petrus ma lotitae mola ode bulotu wawu dupoto boyito ma yilole lomola. ³³Tawu-tawuwala ta to bulotu boyito losujudu lolubo oli Isa wawu loloiya odiye, "Tutuliyotutu Ito Walao Allahuta'ala."

³⁴Tou ledungga mota ode ngotuwali lo bulalo, timongoliyo lorabuwa to pentadu Genesaret.

³⁵Tou ilotawa mao lo tawu-tawuwala to tambati boyito deu ti Isa woluwo teto, timongoliyo ma lopotunggula mota lo habari

boyito ode nga'amila kambungu titiliya mao teto. Lapatao nga'amila ta hengongota ma dileloliyo mayi ode o-Liyo. ³⁶Timongoliyo lohile wolo uto'otutuwa ode oli Isa, alihu ijini-Liyo modedeta jumba-Liyo openu bo ujungiliyo. Nga'amila ta lodedeta bihu jumba-Liyo loluli.

15 ¹Lapatao ma lonao mayi ode oli Isa ngololota tawu ta o pahamu Parisi wawu mongoahali lo Tawurat lonto kota lo Yerusalem wawu lohintu odiye, ²"Longola mongomuri-Mu lolambanga adati lo mongotiyombunto? Timongoliyo yilonga lo olu'u dila huwa-huwalo moturuti mao aturu lo adati."

³Bo ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, "Longola olo timongoli hepolambanga parenta lo Allahuta'ala asali adati limongoli u dudualo? ⁴Sababu Allahuta'ala ma longohi mayi Pirimani-Liyo odiye, 'Hurumatiyamu mao ti papamu woli mamamu.' Wawu woluwo olo Pirimani lo Allahuta'ala odiye, 'Titalotita ta mola'anati oli papaliyo meyalo oli mamaliyo, tiyo musi mate.' " ⁵Lapatao ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Bo timongoli hepongajariya to tawu odiye, 'Titalotita ta mopolele mao ode oli papaliyo meyalo ode oli mamaliyo odiye: Nga'amila harata u woluwo to olatiya u musi popohuna mayi latiya momiyahe oli papa woli mama, ma yilohi mao latiya ode Allahuta'ala.' ⁶Wolo uodito, tawu boyito ma didu wajibu mohurumati oli papa woli mamaliyo. Pirimani lo Allahuta'ala ma bilatali limongoli alihu adati limongoli u dudualo. ⁷Weyi timongoli ta munapiki! Banari po'ota

lo Allahuta'ala loli oli nabi Yesaya tomimbihu timongoli to delomo kitabi odiye, ⁸'Bangusa boti hepohurumatiya ola-U wolo tunggili mongoliyo wawu hila limongoliyo molamingo to ola-U. ⁹Dila ohunaliyo timongoliyo hepoibadatiya ode ola-U, sababu bo parenta lo manusiya u hepongajari limongoliyo to tawu.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala."

¹⁰Lapatao ti Isa lotiyangayi tawu ngohuntuwa wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, "Po'odungohe wawu po'ongaratiya mao limongoli, ¹¹dila u momaso ode delomo ngango u mo'onajisi to tawu, bo u mokaluwari mayi monto ngango."

¹²Lapatao mongomuri li Isa lonao mayi ode o-Liyo lohintu odiye, "Dila otawa li Guru deu loiya li Guru boyito ma lo'ongongota nyawa lo tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi boyito?"

¹³Ti Isa lolametao, "Timi'idu pilomulo u dila pilomulo lo Allahuta'ala ti Papa-U ta to soroga, ma bunggato-Liyo sambe demola wuwa-wuwa'atiyo lomao. ¹⁴Hulimao timongoliyo boyito. Timongoliyo mongotauwa hepitoa wawu hepodedea ta hepitoa. Wonu ta pito'o modedea ta pito'o dudulota, ma tantu modehu to huwanga modelomo da'a."

¹⁵Lapatao te Petrus loloiya ode o-Liyo odiye, "Tombangi mayi olamiyatiya lumade boti."

¹⁶Ti Isa lolametao odiye, "Timongoli olo debo dipo mongarati lo lumade boti. ¹⁷Dila ongaratiya limongoli deu nga'amila u momaso ode ngango ma molahe mola ode ombongo lapatao mao pomailiyo to kakusi? ¹⁸Bo u

lumuwalayi monto ngango asaliliyo monto delomo hilawo wawu uwito u mo'onajisi to tawu. ¹⁹Sababu monto delomo hilawo timimbulu mayi nga'amila pikirangi moletu, mohinggi nyawa lo tawu, mojina, huloto, mototaowa, mosakusi lo u yimbulo wawu hujati. ²⁰Pasa-pasaliyala boti u mo'onajisi to tawu. Bo monga lo olu'u dila huwa-huwalo dila mo'onajisi to tawu."

²¹Lapatao ti Isa lolola mao tambati boyito wawu lonao ode lipu lo Tirus wawu lipu lo Sidon. ²²Tabuwa ngota tawu lo kota lo Kana'an ta tola-tola to lipu boyito lonao mayi ode oli Isa wawu pipiuwa hemonguwatia odiye, "Wu Eya, waliya li nabi Dawud otolianga mayi watiya, sababu walao latiya tabuwa ilotuwanga lo lati wawu tiyo siki-sikisa masatiya."

²³Bo ti Isa dila lolameta wolo-wolo. Mongomuri li Isa lonao mayi ode o-Liyo wawu lohile odiye, "Guru, popowuwalinga lomao tabuwa botiye. Tiyo tunu-tunuhe olanto wolo uwuwa-wuwatio."

²⁴Tametao li Isa, "Wau bo ilahula mayi lo Allahuta'ala ode himba-himbawala yiloli to wolota lo bangusa lo Israel."

²⁵Bo tabuwa boyito lodudula mota ode oli Isa losujudu to talu-Liyo wawu loloiya odiye, "Wu Eya, turungi mayi watiya."

²⁶Pilolametao li Isa ode oliyo, "Dila patuti mohama mayi roti u ma siladiya mao to mongowalao lapatao pomai mota ode apula."

²⁷Loiya lo tabuwa boyito, “Wu Eya, banari uwito, bo apula yito monga momo'o ualo hepodulahuwa mayi monto meja li tuwaniliyo.”

²⁸Lapatao ti Isa loloiya ode oliyo, “Weyi tabuwa, uda'a da'a imanimu! Sababu uwito, powalilo to olemu odelo u otohilamu.” Wawu tou boyitolo walao tabuwa boyito ma lato loluli.

²⁹Tou ma lolola mao tambati boyito, ti Isa ma loduluhe mota to bihu bulalo lo Galileya lapatao ma lotaodu hulude tuwawu mola lotihulooa teto. ³⁰Lapatao tawu ngohuntuwa u'uyuhe helodelo mao ode talu li Isa ta hepepea, ta hepitoa, ta hepenggowa, ta hebubuwa wawu donggo ngohuntuwa pomao tawu wuwewo. Ti Isa lopo'oluli olimongoliyo nga'amila. ³¹Tawu ngohuntuwa ta woluwo teto boyito helinggolabe lo'onto mao ta hebubuwa ma lowali lobisala, ta hepenggowa ma loluli, ta hepepea ma lo'owali lonao, ta hepitoa ma lowali lo'onto. Timongoliyo nga'amila ma lomuji Allahuta'ala Eya lo bangusa lo Israel.

³²Lapatao ti Isa ma lotiyangayi mongomuri-Liyo wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, “Wau pilotimbuluwa lotoliango ode tawu ngohuntuwa boti. Ma tolohuyi timongoliyo hetolawa pe'enta wola-U wawu diyaluwo ualo limongoliyo. Wau dila yinawo mopowuwalinga olimongoliyo wolo uhapolanga, bolo ma pole-poleta mota lohilawo to dalalo.”

³³Mongomuri-Liyo loloiya ode o-Liyo, “Wololo to polowantoa odiye ito mo'otapu roti po'obutuhe tawu malo odiye huntuwaliyo?”

³⁴Ti Isa lohintu ode olimongoli, “Ngolo botu roti u woluwo to olimongoli?” Tametao limongoliyo, “Pitu lobotu wawu woluwo olo tanu ngolobotu ponula kekei.”

³⁵Lapatao ma piloihulua li Isa to huta tawu ngohuntuwa boyito. ³⁶Lapato ti Isa ma lohama mayi roti wawu ponula boyito losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala wawu lomita-mitangao wawu longohi mao ode mongomuri-Liyo. Mongomuri-Liyo ma lolaya-layade mota ode tawu ngohuntuwa.

³⁷Timongoliyo nga'amila yilonga sambe lobutuhu. Ualo ilolabita pitu lokaranji hepoluwa jumulaliyo. ³⁸Ta yilonga jumulaliyo wopatolihulota mongololai dipo lewayito jumula lo mongobuwa wawu ta ukekeingo.

³⁹Lapatao tawu ngohuntuwa boyito ma piloiwuwalinga li Isa wawu Tiyo ma lotitae to bulotu ode lipu lo Magadan.

16 ¹To wakutu tuwawu lonao mayi tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Saduki o patuju mohimontala oli Isa. Timongoliyo lohile ode oli Isa alihu Tiyo mohutu mayi tuwota tuwawu lonto soroga ode olimongoliyo. ²Bo ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, “Tou lolango wonu hulungo mela, polele limongoli mowali mopiyohu dulahu; ³wawu tou dumodupo wonu hulungo mela wawu duo-duomo, polele limongoli ma didiyalo. Laku lo hulungo mowali popobedawo limongoli, bo tuwo-tuwotala lo jamani dila mowali popobedawo limongoli.

⁴Tawu-tawuwala ta moletu wawu ta dila ta'ati

ode Allahuta'ala, hepotuntutiya momilohe tuwoto u mo'olinggolabu. Bo timongoliyo dila ta wohiya-U tuwoto, ngopohiya u lowali to oli nabi Yunus." Lapatao loloiya odito ti Isa ma lonao lolola mao olimongoliyo.

⁵Tou mongomuri li Isa ledungga mota ode ngotuwali lo bulalo lo Galileya, ma iloela mayi limongoliyo deu timongoliyo dila lo'odelo roti. ⁶Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Po'opiyohu wawu po'odaha timongoli to ragi lo tawu ta o pahamu Parisi wawu tawu ta o pahamu Saduki."

⁷Timongoliyo hepobibisalawa to wolota limongoliyo lomao odiye, "Utiye pilolele-Liyo mayi ode olanto sababu ito dila lo'odelo roti."

⁸Bo otawa li Isa wolo u hepobisalawa limongoliyo boyito. Tiyo loloiya odiye, "Longola timongoli hepobibisalawa to wolota limongoli lomao lo pasali lo udila o roti? Weyi timongoli tawu-tawuwala ta dila boti paracaya. ⁹Debo dipo longarati timongoli boti? Ma didu oela limongoli roti limo lobotu u pilopoa ta limololihulota boyito wawu ngolo karanji sisaliyo u yilimoa mota limongoli lapatiyo mao? ¹⁰Meyalo tomimbihu roti pitu lobotu u pilopoa ta wopatolihulota wawu ngolo karanji sisaliyo u yilimoa mota limongoli lapatiyo mao? ¹¹Dila ponga lo akali timongoli dila mongarati deu Wau dila hemobisala lo pasali lo roti ode olimongoli. Po'odaha timongoli to ragi lo tawu ta o pahamu Parisi wawu tawu ta o pahamu Saduki."

¹² Deuwito mongomuri li Isa ma longarati deu ti Isa dila lomatuju deu timongoliyo musi mopo'odaha to ragi lo roti, bo to pongajari lo tawu ta o pahamu Parisi wawu tawu ta o pahamu Saduki.

¹³ Tou ti Isa ledungga mota ode kakambungu wala u titiliya lo kota lo Kayisareya Pilipi, Tiyo helohintu ode mongomuri-Liyo odiye, "Moturuti mao pahamu lo tawu, tatonu Walao Manusiya boti?"

¹⁴ Tameti mongoliyo odiye, "Woluwo ta hepoleleya ti Guru boti ti nabi Yahya ta mopopolihuwa. Tawu wuwewo mao hepoleleya ti nabi Eliya. Wawu tawu wuwewo hepoleleya ti nabi Yeremiya meyalo tala ngota lo nabi omo-omolu mayi."

¹⁵ Lapatao ti Isa lohintu poli ode olimongoliyo odiye, "Wonu to pahamu limongoli, tatonu Wau botiya?"

¹⁶ Te Simon Petrus lolametao odiye, "Ti Guru boti Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali olongiya ta mo'osalamati manusiya! Ti Guru boti Walao Allahuta'ala ta tumu-tumulo!"

¹⁷ Tameti Isa ode oliyo odiye, "Mailuntungi yio Simon walae Yahya, sababu dila manusiya ta lopopatatayi ode olemu pasali boti bo ti Papa-U to soroga. ¹⁸ Sababu uwito, polele-U mayi ode olemu: Yio boti te Petrus, botu mototoheto. Wawu to yitato botu botiye Wau ma momongu umati-U u dila ola-olahe mao openu boli lo alamu lo kuburu. ¹⁹ Wau ma mongohi mayi ode olemu u'u-u'untiyala lo Yiladiya lo Soroga. Wolo u huomu meyalo heutamu to duniya boti,

Allahuta'ala to soroga ma mongohi mayi ijini ode olemu.”

²⁰ Lapatao ti Isa lodini mongomuri-Liyo mopolele openu boli ode olita deu Tiyo ta pilojanjiya lo Allahuta'ala.

²¹ Lonto sa'ati lomao boyito ti Isa ma lomulayi hemopotota ode mongomuri-Liyo deu Tiyo musi monao ode kota lo Yerusalem wawu motanggungungi usikisa ngohuntuwa monto ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi, mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat. Lapatao Tiyo musi salipuwoliyo sambe mate wawu to dulahe otoluliyo mobongu mayi monto kuburu.

²² Bo te Petrus lodedeao o-Liyo ode ungopita wawu lodini o-Liyo mobisala odito. Loiya le Petrus ode o-Liyo odiye, “Potala bolo Allahuta'ala mopo'olamingao lo pasali boyito wawu pasali boyito openu bo ngoidi dila motoduwo li Guru.”

²³ Lapatao ti Isa loyili mao ode ungopita wawu loloiya ode le Petrus odiye, “Pohinggi mao yio Ibilisi teye. Yio bo hemo'obubula ola-U, u hepikirangiyomu bo lonto manusiya dila lonto Allahuta'ala.”

²⁴ Lapatao ti Isa loloiya mao ode mongomuri-Liyo odiye, “Wonu tawu ngota ohila modudua ola-U, tiyo musi momahe batangaliyo lohihilawo wawu momota salipuliyo, deuwito tiyo mowali modudua ola-U. ²⁵ Sababu titalotita ta yinawo moposalamati lo nyawaliyo lohihilawo, tiyo ma oliya lo nyawaliyo; bo titalotita ta oliya lo nyawaliyo sababu Wau, tiyo

ma muli mo'otapu nyawaliyo. ²⁶Wolo hunaliyo tawu ngota mo'otapu harata ngoyilanggubu duniya boti bo tiyo oliyo lo nyawaliyo? Wolo u mowali wohiliyo poluloiyoy nyawaliyo?

²⁷Sababu Walao Manusiya ma monao mayi to delomo tinelo Allahuta'ala ti Papa-Liyo kakawali mayi to mongomalaikati-Liyo. To wakutu boyito Tiyo ma momalasi ode timi'idu tawu motu'ude lo huhutuliyo. ²⁸Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: To wolota lo ta woluwo teye woluwo ta dipo mate wonu tiyo dipo mo'onto Walao Manusiya monao mayi wolo Yiladiya-Liyo.”

17 ¹Tou ma wolongguyi mola yilawode ti Isa lotiyanga ole Petrus wawu te Yakobus wole Yahya wutatiyo le Yakobus lotaodu huide tuwawu molanggato. Tetomola wambao bo timongoliyo lomao. ²Lapatao batanga li Isa loubawa to talu limongoliyo towulota. Laku-Liyo ma tiliminelo odelo matolodulahu wawu jumba-Liyo ma lowali loputia heinta-intawa odelo tinelo.

³Mongomuri-Liyo towulota debolo ma lo'onto mota oli nabi Musa wawu ti nabi Eliya bisa-bisala woli Isa. ⁴Te Petrus loloiya ode oli Isa odiye, “Donggo boli sanangiliyo amiyatiya yiloluwo to tambati boti. Wonu Ito Eya yinawo, watiya ma mopotihulayi lo wombohe mohelutotolu to tambati boti. Tuwawu ulo Ito Eya, tuwawu uli nabi Musa wawu tuwawu uli nabi Eliya.”

⁵Tou tiyo donggo bisa-bisala, debolo ma lolaheyi henga mobango lohenggubeyi

olimongoliyo wawu woluwo suwara tuwawu lonto henga boyito u loloiya mayi odiye, "Tatabotiyelo Walau-U ta otoliangu-U, ode o-Liyo Wau sanangi. Dungohi lomao Tiyo!"

⁶Tou mongomuri-Liyo towulota lo'odungoheo suwara boyito, timongoliyo ma yilohe da'a wawu ma losujudu. ⁷Lapatao ti Isa lonao mayi lodedeta olimongoliyo wawu loloiya odiye, "Tihula mola timongoli wawu dila pohe!" ⁸Tou timongoliyo lomilohe mota, timongoliyo didu lo'onto openu bo ngota mao ta teto ngopohiya ti Isa tutuwawu.

⁹Tou timongoliyo hetuhuta mota lonto huidu, ti Isa lolahuli ode olimongoliyo odiye, "Dila mowali timongoli mohungguli u ilontonga limongoli boyito openu boli ode olita wonu Walao Manusiya dipo mobongu mayi monto kuburu."

¹⁰Lapatao mongomuri-Liyo towulota boyito lohintu ode o-Liyo odiye, "Yilongola mongoahali lo Tawurat hepolojiyawa deu ti nabi Eliya musi monao pomayi memulo lo Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala?"

¹¹Tametao li Isa odiye, "Memangi ti nabi Eliya musi monao pomayi memulo me mopo'opiyohe uhetuwa-tuwawuwa. ¹²Wawu polele-U mayi ode olimongoli: Ti nabi Eliya ma lonao mayi, bo timongoliyo dila lototaliyo wawu lopohutu suka-suka oliyo. Odito olo Walao Manusiya ma modutola usikisa limongoliyo."

¹³Deuwito mongomuri-Liyo towulota boyito ma longarati deu tou ti Isa hemobisala

tomimbihu ti nabi Eliya, ta hepatujuwo-Liyo boyito ti nabi Yahya ta mopopolihuwa.

¹⁴Tou ti Isa wolo mongomuri-Liyo towulota ma lohuwalinga mota ode tawu ngohuntuwa, ta lolai ngota lonao mayi losujudu to talu li Isa. ¹⁵Tiyo loloiya odiye, "Guru, otolianga mayi walao latiya. Tiyo hedudetolo wawu siki-sikisa da'a. Pipiuwa tiyo hemodehu ode delomo tulu meyalo ode delomo taluhu. ¹⁶Tiyo ma dilelo mao latiya ode mongomuri li Guru, bo timongoliyo dila lowali lopo'oluli oliyo."

¹⁷Lapatao ti Isa loloiya odiye, "Weyi timongoli tawu-tawuwala to jamani boti ta dila paracaya wawu helapala, sambe omoluwa Wau botiya musi motitola to wolota limongoli? Wawu sambe omoluwa olo Wau musi mosabari woli mongoli? Delowa mayi wala'a boyito odiyamayi." ¹⁸Ti Isa longantingao lati to wala'a boyito. Lapatao lati boyito ma lokaluwari wawu tou boyitolo wala'a boyito ma loluli.

¹⁹Lapatao tou bo timongoliyo lomao, mongomuri li Isa lonao mao ode o-Liyo wawu lohintu odiye, "Longola amiyatiya dila lowali lomuhu lati boyito?"

²⁰Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Timongoli dila boti paracaya. Wonu deu timongoli boti o imani openu bo odelo botu lo sayori ngobotu kikio, timongoli mowali molojiya mao ode huide boti odiye: Lalila mota monto tambati boti odimota! Wawu huide boyito ma lumalila olo. Diyaluwo mao u dila mowali limongoli." ²¹(17:20)

²²Tou mongomuri li Isa heambuwa to lipu lo Galileya, ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Walao Manusiya ma wuduwoliyo ode olu'u lo manusiya. ²³Timongoliyo ma mosalipu o-Liyo sambe mate wawu to dulahe otoluliyo Tiyo ma mobongu mayi monto kuburu." Lapatao hila lo mongomuri-Liyo ma yilolola da'a.

²⁴To dulahe tuwawu ti Isa wolo mongomuri-Liyo ledungga mota ode kota lo Kapernawum. Lapatao lonao mao ode ole Petrus ta hepohimoa doyi lo bele lo Eya wawu loloiya odiye, "Ti Gurumu boyito momayari doyi lo bele lo Eya meyalo dila?"

²⁵Te Petrus lolametao, "Momayari." Lapatao tiyo lomaso mao ode bele. Ti Isa lohimelu mayi oliyo lemulo wawu lohintu odiye, "Wololo pahamumu Simon? Monto utonu mongo'olongiya to duniya boti mohimoa doyi wawu hasili, monto raiyatiliyo meyalo monto tawu deli?"

²⁶Tametao le Petrus odiye, "Monto tawu deli!" Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Wonu odito, raiyatiliyo bebasi. ²⁷Bo asali ito dila mo'osinggungi hila lo tawu-tawuwala boyito, ponao mota yio ode bulalo mota pongayilayi. Ponula u ohamamu mayi bohuliyo huowa mao ngangoliyo. To ngangoliyo yio ma mo'otapu doyi ngopita u mo'ocukupu olanto dulota wohinto ode bele lo Eya. Hamawa mayi doyi boyito wawu wohiya mao ode olimongoliyo."

18 ¹To wakutu boyito olo mongomuri li Isa lonao mao ode o-Liyo wawu lohintu, "Tatonu ta lebe uda'a to Yiladiya lo Soroga?"

²Lapatao ti Isa lotiyangayi ta ukikia ngota pilopotihu-Liyo mao to hungi mongoliyo.

³Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wonu sipati limongoli dila mobolio wawu mowali odelo ta ukikinga boti, dila ponga lo akali timongoli momaso ode Yiladiya lo Soroga.

⁴Wawu titalotita ta motitiwopa wawu mowali odelo ta ukikinga boti, tiyo ta lebe uda'a to Yiladiya lo Soroga. ⁵Titalotita ta mololimo ta ukikinga odiye to delomo tanggulu-U, tiyo mololimo ola-U."

⁶Ti Isa loloiya poli odiye, "Bo titalotita ta mowali sababu lo ta dila otilanggula boti lapalolo wawu ma mowali didu paracaya ode ola-U, lebe mopiyohu oliyo wonu tiyo boyito bibiya mao lo botu tuwawu damango lapatao mota tapilo mao to hungo deheto.

⁷Matilopotala tawu-tawuwala to duniya boti sababu timongoliyo hepohutuwa pasapasaliyala u hemowali sababu tawu lapalolo wawu dila paracaya ode ola-U. Memangi pasali boyito musi mowali, bo matilopotala tawu ta lowali sababu lo pasali boyito lowali.

⁸Wonu olu'u limongoli ngotuwali meyalo oati mongoli ngotuwali u mowali sababu timongoli lapalolo wawu dila paracaya ode ola-U, putuwa mao wawu pomaiya mao olu'u wawu oata boyito. Sababu lebe mopiyohu olimongoli wonu timongoli mo'otapu tutumula kakali wolo olu'u ngotuwali meyalo oata ngotuwali, popobandingiyo mao lo u o olu'u meyalo o oata yimu-yimumuto bo timongoli pomai

lo Allahuta'ala ode delomo tulu lo naraka kakali. ⁹ Wonu mato limongoli ngotuwali u mowali sababu timongoli lapalolo wawu dila paracaya ode ola-U, luntoa mao mato boyito wawu pomaiya mao. Sababu lebe mopiyohu olimongoli wonu timongoli mo'otapu tutumula kakali wolo mato ngobotu, popobandingiyo mao lo u o mato yimu-yimumuto bo timongoli pomai lo Allahuta'ala ode tulu lo naraka.”

¹⁰ Ti Isa loloiya poli odiye, “Po'otoloma wolo umopiyohu, dila mowali timongoli monganggapu dila ohunaliyo tala ngota lo ta dila otilanggula boti. Sababu polele-U mayi ode olimongoli: Woluwo mongomalaikati limongoliyo to soroga ta lalayita hetontonga laku lo Allahuta'ala ti Papa-U to soroga.

¹¹ (18:10)

¹² Wololo pahamu limongoli, wonu tawu ngota o himba mohetuto wawu tala tuwawuliyo yilapalo? Wolo u ma pohutuwo lo ta ah'uwo lo himba boyito? Ma tantu tiyo molola mao himbaliyo tiyolopulatiyo to huidu wawu ma monao mololohe himba tuwawu u yilapala boyito. ¹³ Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wonu himba yilapala boyito motapuliyo mayi, lebe uda'a wengahiyo to himba tuwawu boyito, popobandingiyo mao wolo wengahiyo ode himba tiyolopulatiyo u dila yilapala boyito. ¹⁴ Odito olo Allahuta'ala ti Papa limongoli to soroga. Tiyo dila o kohondaki openu bo ngota mao tawu ta dila otilanggula boti molopu.”

¹⁵ Ti Isa loloiya poli odiye, "Wonu wutatumu ngota mohutu dusa ode olemu, ponao mao ode oliyo wawu popototawa mao u tilala oliyo. Pohutuwa mao u odito to wolota limongoli dulota wambao. Wonu tiyo modungohe olemu, yio ma ilohasililiyo muli lopo'opiyohe wumbuta wolo wutatumu boyito. ¹⁶ Bo wonu tiyo dila modungohe olemu, yio potiyangao tawu ngota meyalo dulota monao pe'epe'enta wolemu ode oliyo. Sababu to delomo kitabi woluwo tula-tuladu odiye, 'Tawu ngota mowali popotalalo wonu woluwo sakusi dulota meyalo towulota.' Odito u tula-tulade to kitabi. ¹⁷ Wonu tiyo dila yinawo modungohe olimongoliyo, popototawa lomota huhutuliyo boyito ode jama'ati. Wawu wonu tiyo debo dila yinawo modungohe jama'ati, anggapuwa lomao tiyo boyito tala ngota lo ta kapiro meyalo ta mohhimoa hasili."

¹⁸ Ti Isa loloiya poli odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wolo u huo limongoli meyalo heuta limongoli to duniya boti, Allahuta'ala to soroga ma mongohi mayi ijini ode olimongoli.

¹⁹ Wawu polele-U mayi ode olimongoli olo: Wonu ta dulota to wolota limongoli to duniya boti motituwawu modua, openu boli wolo u pohile limongoliyo boyito ma wohi mayi lo Allahuta'ala ti Papa-U to soroga. ²⁰ Sababu toutonu ta dulota meyalo ta towulota mohimoa sababu Wau, to tambati boyito Wau woluwo to hungi mongoliyo."

²¹ Lapatao te Petrus lonao mao ode oli Isa wawu lohintu odiye, "Guru, wonu wutato latiya ngota lohutu totala ode olatiya, po'ongolo watiya musi mongambungu oliyo? Sambe po'opitu?"

²² Ti Isa lolametao ode oliyo odiye, "Wau dila lopolele ode olemu bo sambe po'opitu, bo po'opitulopulu wawu mopiu po'opitu.

²³ Pasali lo Yiladiya lo Soroga popohumaya mao odelo ongiya ngota ta ma morekeni biloli lo mongowatoliyo. ²⁴ Tou tiyo ma lomulayi morekeniya wolo mongowatoliyo boyito, dileloliyo mao lo tawu ode oliyo wato ngota ta o biloli hehetu- hetuta lo miliyar. ²⁵ Wato boyito dila mambo momayari biloliliyo. Sababu uwito, ti ongiya ma lomarenta mao moipotali oliyo wolo mongowalaiyo wawu dileliyo wawu nga'amila harataliyo pomayariliyo biloliliyo.

²⁶ Lapatao wato boyito losujudu to talu li ongiya boyito wawu loloiya odiye, 'Posabaripo ngope'e, nga'amila biloli latiya bayariya latiya.'

²⁷ Ti tuwani lo wato boyito pilotimbuluwa lo toliango, tunggulo tiyo longambungu mao wato boyito wawu lolulutao nga'amila u bilulotaliyo.

²⁸ Bo tou wato boyito ma lolola mao tambati boyito, tiyo lodudunggaya wolo wato ngota tamaniliyo ta o biloli tanu bo ngololihu ode oliyo. Tiyo loheupayi tamaniliyo boyito wawu tilontoliyo to bulo'o wawu loloiya odiye, 'Bayari mayi bilolimu!' ²⁹ Lapatao tamaniliyo boyito losujudu wawu lohile ode oliyo odiye, 'Posabaripo ngope'e, biloliu bayariyau.'

³⁰ Bo tiyo dila lohuto wawu ma lohudu mao

oliyo ode tutupa ngohilayao lo utiyo dipo lomayari biloliliyo. ³¹Lo'onto mao u odito mongotamaniliyo wato wuwewo hewolola da'a lapatao ma lopotunggulao lo pasali boyito nga'amila ode oli olongiyo limongoliyo. ³²Lapatao ti tuwani boyito ma loitiyangayi wato boyito wawu loloiya ode oliyo odiye, 'Weyi yio wato ta moleto, nga'amila bilolimu ma yilulutu'u mao sababu yio lohile ode olau. ³³Tu'udiyo yio boti lopobiloheo lo ponu wawu toliangumu olo ode tamanimu boyito odelo u ma pilohutu'u ode olemu.' ³⁴Olongiya boyito loyingo wawu lohudu mao oliyo ode ta mossikisawa to tawu, ngohilayao tiyo dipo lomayari nga'amila biloliliyo.

³⁵Odito olo u ma pohutuwo lo Allahuta'ala ti Papa-U to soroga ode olimongoli wonu timi'idu timongoli dila mongambungu wolo uihilasi mongowutati mongoli ta ototala olimongoli."

19 ¹Tou ti Isa ma yilapato longajari lo unga'amila boyito, Tiyo lolola mao lipu lo Galileya lonao ode lipu lo Yudeya to ngotuwali lo dutula lo Yordan. ²Ngohuntuwa da'a tawu u'uyuhe hedudua o-Liyo wawu Tiyo olo lopo'oluli olimongoliyo teto.

³Lapatao lonao mayi tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi ohila mohimontala o-Liyo. Timongoliyo lohintu ode o-Liyo odiye, "Moturuti mao hukum lo agama mowali ta lolai ngota motalaki mao dileliyo wolo bolo tonu lomao alasan?"

⁴Tameti Isa ode olimongoliyo odiye, "Tantu ma pilobaca limongoli to delomo kitabi deu

Allahuta'ala ta lopowali lo manusiya, ma lopowali mayi limongoliyo ta lolai wawu tabuwa lonto awwaliliyo lomayi.”⁵ Ti Isa loloiya poli odiye, “To delomo kitabi woluwo tula-tuladu odiye, ‘Sababu uwito, ta lolai ngota ma molola mao oli papaliyo woli mamaliyo wawu mota motituwawu wolo dileliyo, tunggulo timongoliyo dulota ma mowali batanga tuwawu.’ Odito u tula-tulade to kitabi.”⁶ Ti Isa loloiya poli odiye, “Timongoliyo dilalo dulota bo batanga tuwawu. Sababu uwito, u pilopotuwawu lo Allahuta'ala keke dila mao popobuaya.”

⁷ Timongoliyo loloiya mao ode o-Liyo odiye, “Wonu odito, wolo sababuliyo ti nabi Musa lohutu aturangi wonu ta lolai ngota motalaki dileliyo, tiyo mowali mongohi mao tuladu talaki ode dileliyo boyito?”

⁸ Loiya li Isa ode olimongoliyo odiye, “Sababu hila limongoli odelo toheto botu ti nabi Musa longohi ijini olimongoli motalaki mao dile limongoli. Bo lonto awwaliliyo lomayi dila odito.”⁹ Bo polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta motalaki dileliyo wawu alasaniliyo dila jina lo dileliyo lapatao tiyo lonika wolo tabuwa wuwewo, tiyo lojina sababu tiyo dila lodaha hiyala limongoliyo.”

¹⁰ Mongomuri boyito loloiya mao ode oli Isa odiye, “Wonu malo odiye pasali lo ta motolohiyalo, lebe mopiyo dila monika.”

¹¹ Bo ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, “Dila nga'amila tawu mowali mololimo u dila monika, bo timongoliyo ta yilohiya mao lo

Allahuta'ala karuniya odito. ¹²Woluwo tawu ta dila monika sababu memangi tiyo pilotutuliyo mayi odito lonto ombongi mamaliyo. Woluwo tawu ta pilopowali lo tawu wuwewo dila mowali monika. Wawu woluwu tawu ta lolulawota u dila monika sababu Yiladiya lo Soroga. Titalotita ta mongarati, tiyo musu mololimo pongajari boti.”

¹³Lapatao tawu lodelo mayi ode oli Isa ta ukekeingo, alihu ti Isa mopodutu mao lo olu'u-Liyo wawu modua olimongoliyo. Bo mongomuri li Isa lodini tawu-tawuwala boyito.

¹⁴Ti Isa loloiya ode mongomuri-Liyo boyito odiye, “Dila mao diniya timongoliyo wawu hulimao ta ukekeinga boyito monao mayi ode ola-U, sababu ta odelo timongoliyo botiye ta o haku momaso ode Yiladiya lo Soroga.”

¹⁵Lapatao Tiyo lopodutu mao lo olu'u-Liyo to lunggongi mongoliyo wawu lodua olimongoliyo. Lapatao ti Isa lolola mao tambati boyito.

¹⁶Debolo woluwu ta bohulotawu ngota lonao mao ode oli Isa wawu loloiya odiye, “Guru, huhutu mopiyohe wolo u musu pohutuwo latiya, alihu watiya mo'otapu tutumula kakali?”

¹⁷Tameti Isa ode oliyo, “Wolo sababuliyo yio hemohintu ola-U wolo umopiyohu? Bo ngota ta mopiyohe. Bo wonu yio ohila momaso ode delomo tutumula kakali, dudui mao nga'amila parenta lo Allahuta'ala.”

¹⁸Tawu boyito loloiya mao ode o-Liyo, “Parenta tonu, Guru?” Tameti Isa ode oliyo, “Dila pohinggi nyawa lo tawu, dila pojina, dila potao wawu dila posakusi lo u yimbulo.

¹⁹ Hurumatiya mao ti papamu woli mamamu wawu yio musu motoliango tawu ta titiliya wolemu odelo yio motoliango batangamu lohihilawo.”

²⁰ Ta bohulotawu boyito loloiya mao ode oli Isa, “Nga'amila boyito ma hepilohutu latiya. Donggo wolo u i'ilangi to olatiya?”

²¹ Ti Isa loloiya mao ode oliyo, “Wonu yio ohila molimomoto, ponaolo mota potaliya lomao nga'amila haratamu wawu wohiya mao doyiliyo ode ta misikini. Yio ma mo'otapu harata to soroga. Lapatao ponao lomayi modudua ola-U.”

²² Lo'odungoheo u odito ta bohulotawu boyito ma lonao wolo uwolo-wololo sababu harataliyo ngohuntuwa.

²³ Ti Isa loloiya mao ode mongomuri-Liyo, “Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Susa da'a ta kaya momaso ode delomo Yiladiya lo Soroga. ²⁴ Pe'entapo polele-U mayi ode olimongoli: Lebe gambangi unta tuwawu momaso moli huwango dudetu popobandingiyo mao wolo ta kaya momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala.”

²⁵ Tou mongomuri-Liyo lo'odungoheo u odito boyito, timongoliyo lebe hilerani wawu hepolojiyo odiye, “Wonu odiye, tatonu ta mowali salamati?”

²⁶ Ti Isa lomilohe mota olimongoliyo wawu loloiya, “To manusiya pasali boti dila ponga lo akali, bo to Allahuta'ala nga'amila mowali.”

²⁷ Lapatao te Petrus loloiya ode oli Isa, “Amiyatiya boti ma lolola mayi nga'amila

uhetuwa-tuwawuwa wawu lodudua oli Guru. Wonu odito, wolo u ma motapu lamiyatiya?"

²⁸Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Ta ma hedudua ola-U, to duniya bohu to wakutu Walao Manusiya motihuloo to arasi-Liyo u gaga da'a, timongoli boti ma motihuloo to biluloamopula duluwo momutoa suku lo Israel mopuladuluwo! ²⁹Wawu titalotita ta sababu tanggulu-U ma lolola mayi beleliyo, wutatiyo ta lolai, wutatiyo tabuwa meyalo ti papaliyo wawu ti mamaliyo, mongowalaiyo meyalo ilengiliyo, tiyo ma muli mololimo po'ohetuto piu wawu ma mo'otapu tutumula kakali. ³⁰Bo ngohuntuwa ta hemulowa ma mowali meyoli wawu ta hewoliya ma mowali memulo."

20 ¹Ti Isa loloiya poli odiye, "Pasali lo Yiladiya lo Soroga yito mowali popohumaya mao odelo ta ahu'uwo lo ilengi lo angguru ngopita. Tou donggo didimodupa da'a tiyo lokaluwari mota lololohe ta gajiyaliyo to ilengi lo angguruliyo boyito. ²Tiyo ma losatujuwa wolo ta gajiyaliyo boyito deu gaji ngohuyi ngopita doyi tala'a. Lapatao tiyo ma lomarenta mao olimongoliyo mota mokaaraja to ilengiliyo. ³Tanu ma jamu sambilan lo udumodupo tiyo lokaluwari poli wawu ilontongaliyo mota ta dila o karaja to patali. ⁴Tiyo loloiya mao ode olimongoliyo, 'Ponao mota pokaraja mao olo timongoli to ilengiu wawu timongoli ma wohiyau gaji patuti.' ⁵Lapatao timongoliyo olo ma lonao mota lo karaja. Tanu ma jamu duwabelas wawu tanu

jamu tiga lo ulolango tiyo lokaluwari poli mota lotiyanga to tawu. ⁶Tanu ma jamu lima lo ulolango tiyo lokaluwari poli wawu lo'odungga mota tawu wuwewo ta dila o karaja. Tiyo loloiya mao ode tawu-tawuwala boyito, 'Longola timongoli bo dila o karaja ngohilayao dulahu?' ⁷Timongoliyo lolametao, 'Diyaluwo ta mopogaji olamiyatiya.' Tiyo loloiya mao ode olimongoliyo odiye, 'Ponao mota pokaraja mao olo timongoli to ilengiu.'

⁸Tou ma jamu anam lo ulolango ta ahu'uwo lo ilengi lo angguru boyito loloiya mao ode manduruliyo, 'Tiyanga mayi ta hepokarajawa boyito wawu bayari mao gaji limongoliyo, memulo bayari mao ta pulitiyo lomaso mayi wawu pulitiyo ta bohuliyo lomaso mayi.' ⁹Lapatao ma lonao mayi timongoliyo ta lokaraja lonto ujamu lima lo ulolango. Timongoliyo lololimo gaji ngopita tala'a ngota. ¹⁰Pulitiyo mao ta lokaraja lonto udumodupo ma lonao mayi olo. Timongoliyo hepomikirangiya deu timongoliyo ma mololimo gaji lebe-lebe. Bo timongoliyo debo gilajiyaliyo olo ngopita tala'a ngota. ¹¹Tou timongoliyo ma lololimo gaji, timongoliyo ma hehungo-hungota ode ta ahu'uwo lo ilengi boyito ¹²uwalimongoliyo mao, 'Ta pulitiyo lonao mayi bo lokaraja ngojamu wawu amiyatiya lokaraja ngohilayao dulahu to hungo patu lo dulahu. Bo ti tuwani lopotuwawuwo limongoliyo wolamiyatiya.'

¹³Bo ta ahu'uwo lo ilengi boyito lolametao ode tala ngota limongoliyo, 'Wutatu'u, wau botiya dila lohutu u dila adili ode olemu. Ito tiye dama

losatujuwa deu gajimu yito ngopita doyi tala'a ngohuyi. ¹⁴Tolimowa lomao gajimu wawu pohuwalingolo. Memangi kohondakiu longohi mao gaji ode ta pulitiyo lomaso mayi boti odelo u yilohiu ode olimongoli. ¹⁵Wau bebasi mopohuna lo haratau ode ta o kohondakiu. Dila pohihiya yio wonu wau botiya mura hilau.'"

¹⁶Lapatao ti Isa loloiya, "Odito olo ta hewoliya ma mowali memulo wawu ta hemulowa ma mowali meyoli."

¹⁷Tou ti Isa wolo mongomuri-Liyo henaowa ode kota lo Yerusalem, Tiyo lotiyangayi mongomuri-Liyo mopuladolota wawu lotiwiwi mota. Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, ¹⁸"Dungohi limongoli, ito botiya ma henaowa ode kota lo Yerusalem. Tetomota Walao Manusiya ma wuduwoliyo ode tauwa lo mongoimamu wawu ode mongoahali lo Tawurat. Timongoliyo ma momutusani mao mohukumani mate o-Liyo. ¹⁹Lapatao timongoliyo ma mohudu mao o-Liyo ode bangusa kapiru alihu pohehentealiyo, wumbadeliyo lo bubo'o wawu mota salipuwoliyo sambe mate. Bo to dulahe otoluliyo Tiyo ma mobongu mayi monto kuburu."

²⁰Lapatao ma lonao mayi ode oli Isa dile le Zebedewus wolo mongowalaiyo dulota wawu losujudu to talu-Liyo. Woluwo u pilohileliyo ode oli Isa.

²¹Ti Isa loloiya mao ode oliyo odiye, "Wolo u otohila lingoli boti?" Tabuwa boyito

lolametao, "Pohile latiya walao latiya dulota boti popohulo'o mao li Guru to Yiladiya li Guru, ta ngota to olowala li Guru wawu ta ngota to oloyihi."

²² Bo ti Isa loloiya mao ode muri-Liyo dulota boyito odiye, "Dila otawa limongoli u hepohile limongoli. Harapu limongoli timongoli sanggupi mongilu tuwango halati u ma yilumo-U?" Tametao limongoliyo, "Amiyatiya sanggupi."

²³ Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, "Tuwango halati u yilumo-U memangi ma yilumo limongoli, bo pasali lo umotihuloa to olowala-U meyalo to oloyihi-U Wau dila o haku mongohi mayi ode olimongoli, sababu uwito bo wohi lo Allahuta'ala ti Papa-U ode olimongoliyo ta ma tilantu-Liyo mayi motihuloa teto."

²⁴ Lo'odungoheo u odito mongomuri li Isa mopulota loyingo ode ta mohutata duluwo boyito. ²⁵ Bo ti Isa lotiyangayi olimongoliyo wawu loloiya, "Otawa limongoli mongotauwa lo bangusa kapiro hepomarentawa raiyati limongoliyo to hila-hila limongoliyo wawu ta dudula'a-dudula'a hepokawasawa olimongoliyo. ²⁶ Bo timongoli dila mowali odito. Titalotita ta ohila mowali uda'a to wolota limongoli, tiyo musu mohinta olimongoli.

²⁷ Wawu titalotita ta ohila mowali otilanggulo to wolota limongoli, tiyo musu mowali wato limongoli, ²⁸ odelo Walao Manusiya lonao mayi dila bome moyinta. Tiyo lonao mayi me mohinta wawu mohudu nyawa-Liyo mowali toloto tawu ngohuntuwa."

²⁹Tou ti Isa wolo mongomuri-Liyo lokaluwari mayi lonto kota lo Yeriko, tawu ngohuntuwa u'uyuhe hetunuhe o-Liyo. ³⁰Woluwo ta pitoa dulota hehuloa to bihu dalalo lo'odungoheo deu ti Isa lawo-lawode mota teto. Timongoliyo longuwatio odiye, "Eya, waliya li nabi Dawud, otolianga mayi amiyatiya!"

³¹Bo tawu ngohuntuwa boyito longentelao olimongoliyo alihu timongoliyo motipo'oyo. Bo timongoliyo tombao boma heuda'a mola wuwati'iyu, uwalimongoliyo mao, "Eya, waliya li nabi Dawud, otolianga mayi amiyatiya!"

³²Lapatao ti Isa lohuheli wawu lotiyangayi olimongoliyo. Tiyo lohintu odiye, "Wolo u otohila limongoli pohutuwo-U olimongoli?"

³³Tametao limongoliyo, "Eya, pohile lamiyatiya alihu amiyatiya mowali mo'onto."

³⁴Ti Isa pilotimbuluwa lohilawo motoliango ode olimongoliyo, lapatao Tiyo lodedeta mota mato limongoliyo wawu tou boyitolo timongoliyo dulota ma lowali lo'onto lapatao lolunuhe oli Isa.

21 ¹Tou ti Isa wolo mongomuri-Liyo ma wimbi-wimbide mota lo kota lo Yerusalem, timongoliyo ma ledungga ode kambungu Betfage u titiliya lo huidu Jayitun. Lapatao ti Isa lomarenta mao muri-Liyo dulota ²wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, "Ponao mota timongoli ode kambungu to talunto boti. Timongoli ma lato mo'odungga mota wadala tuwawu tihu-tihuto tetomota wawu walaiyo to tililiyo. Wuadi mayi wadala boyito wawu delowa mayi ode ola-U wolo walaiyo. ³Wonu

bolo woluwo ta mohintu mayi ode olimongoli, poleleya mao odiye, 'Ti Guru, paralu lo wadala boti wolo walaiyo, dema lapatao ma ngointa peipohuwalingayi li Guru.' "

⁴Pasali boyito lowali alihu mowali ganapu Pirimani u piloposambewo mayi lo nabi odiye, ⁵"Poleleya mao ode ta hetolawa to kota lo Yerusalem odiye: Bilohi, Olongiya limongoli ma dungga-dungga mayi. Tiyo mopa hila-Liyo wawu Tiyo tae-tae mayi to wadala tuwawu pe'epe'enta wolo wadala donggo muda." Odito Pirimani lo Allahuta'ala.

⁶Lapatao muri dulota boyito ma lonao wawu lohutu mao odelo u pilomarenta mao li Isa ode olimongoliyo. ⁷Timongoliyo ma lodelo mota wadala boyito wolo walaiyo ode oli Isa wawu longalasi mao wuleya lo wadala duluwo boyito lo jumba limongoliyo. Lapatao wadala wolo walaiyo boyito ma tilaeya li Isa. ⁸Tawu ngohuntuwa da'a jumulaliyo boyito hepopobuade mota lo kayini limongoliyo to dalalo. Woluwo olo ta hepomanggeya mayi tango-tangowala lo ayu wawu hepomula-mulatiliyo mota to dalalo. ⁹Tawu ngohuntuwa ta hemulowa li Isa wawu ta to dibalaka-Liyo hewuwa-wuwatia odiye, "Obarakati ti Isa waliya li nabi Dawud. Obarakati Tiyo ta nao-nao mayi to delomo tanggulo Allahuta'ala Eya. Totonula dewo ode Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato."

¹⁰Tou ti Isa ma lomaso mota ode kota lo Yerusalem, ma lobuluhuto lomota nga'amila

tawu to kota boyito wawu tawu hepolojiyawa odiye, "Tatonu ta boti tiye?"

¹¹Tawu ngohuntuwa ta hetunuhe oli Isa boyito lolametao odiye, "Tiyo boti ti nabi Isa tawu lo kota lo Najaret to lipu lo Galileya."

¹²Lapatao ti Isa lomaso mao ode pango bele lo Eya wawu lomuhu nga'amila tawu ta hepototaliya wawu ta hepototaliya to panga boyito. Meja-mejawala hepototuloaliyo lo doyi wawu bangga-banggawala hepotihuloa lo ta hepototaliya lo marupati yilo-yilombuli-Liyo.

¹³Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Woluwo tula-tuladu to kitabi Pirimani lo Allahuta'ala odiye, 'Bele-U yito ma tanggula lo tawu bele hepoddualo.' Bo olimongoli ma pilopowali limongoli beleya lo ta mototaowa."

¹⁴Lapatao tawu-tawuwala ta hepitoa wawu ta hepenggowa ma lonao mayi ode oli Isa to pango bele lo Eya. Timongoliyo nga'amila pilo'oluli-Liyo. ¹⁵Mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat lopalato nyawa limongoliyo tou lo'onto mao nga'amila u mo'olinggolabu pilohutu-Liyo wawu lo'odungoheo ta ukekeingo to pango bele lo Eya hewuwatia odiye, "Obarakati ti Isa waliya li nabi Dawud!"

¹⁶Lapatao timongoliyo loloiya ode oli Isa odiye, "Odungohe-Mu u heloiya mayi lo ta ukekeinga boyito?" Ti Isa lolametao odiye, "Odungohe-U, tantu ma pilobaca limongoli u tula-tulade to kitabi odiye, 'Monto ngango lo ta ukekeingo wawu montu ngango lo ta donggo

hepolutuwa Allahuta'ala ma lopo'olimomotao totonulala dewo.' "

¹⁷ Lapatao Tiyo ma lolola mao olimongoliyo wawu lokaluwari mota lonto kota lo Yerusalem ode kambungu lo Betaniya mota lotuluhe teto.

¹⁸ Didimodupo da'a tou ti Isa nao-nao mota ode kota lo Yerusalem, Tiyo pilolango. ¹⁹ Tiyo lo'onto mota ayu ara ngobungo to bihu dalalo. Tiyo lodudula mota ode ayu ara boyito, bo Tiyo dila lo'otapu hungoliyo openu bo ngobotu mao ngopohiya lo dungiyu. Tiyo loloiya ode ayu ara boyito, "Yio didu ta momungo-mungo mao." Wawu ayu ara boyito ma lato lohengu lomola.

²⁰ Lo'onto mao u lowali boyito mongomuri-Liyo iloheya wawu loloiya odiye, "Wololo ayu ara boti mowali mohengu tou ngointa lomato?"

²¹ Ti Isa lolametao ode olimongoliyo, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wonu timongoli paracaya wawu dila bimbangi, timongoli mowali mohutu u ma pilohutu-U to ayu ara boti. Wawu dila bo wambao uwito, timongoli mowali moloiya mao ode huide boti: Pobinta'a mota wawu potitidehu mota ode delomo dehetu! Pasali boyito ma mowali.

²² Openu boli wolo u pohile limongoli to dua wolo imani, ma tolimo limongoli."

²³ Lapatao ti Isa lomaso mao ode pango bele lo Eya wawu tou Tiyo hemongajari teto, lonao mayi mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi ode o-Liyo, lohintu odiye, "Haku wawu kawasa lonto utonu u hepomake-Mu mohutu unga'amila boti?"

Wawu tatonu ta longohi haku wawu kawasa boyito ode ole-Mu?"

²⁴Ti Isa lolametao ode limongoliyo odiye, "Wau mohintupo de olimongoli wawu wonu timongoli molametayi yiyintu-U, Wau olo ma mopolele mayi wolo haku wawu kawasa lonto utonu Wau hemohutu unga'amila boyito. ²⁵Lonto utonu lilihu li nabi Yahya boyito? Lonto Allahuta'ala meyalo lonto manusiya?"

Timongoliyo ma bibisalawa to wolota limongoliyo lomao odiye, "Wonu polelento mao lonto Allahuta'ala, Tiyo ma mohintu mayi ode olanto odiye, 'Wonu odito, longola timongoli dila paracaya ode oliyo?'

²⁶Bo wonu polelento mao lonto manusiya, tawu ngohuntuwa botiye mo'ohe, sababu timongoliyo nga'amila boti heponganggapuwa te Yahya yito nabi." ²⁷Lapatao timongoliyo ma lolametao ode oli Isa odiye, "Dila otawa lami." Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Wonu odito, Wau olo dila mopolele mayi ode olimongoli wolo haku wawu kawasa lonto utonu Wau hemohutu unga'amila boti."

²⁸Ti Isa loloiya poli odiye, "Wololo pahamumu limongoli tomimbihu pasali odiye? Woluwo tawu ngota owala'a dulota. Tiyo lonao mao ode walaiyo ta mohuhula wawu loloiya odiye, 'Uti, yintiye boti yio ponaopo wawu mota pokaraja mao to ilengi.' ²⁹Bo walaiyo ta mohuhula boyito lolametayi odiye, 'Watiya dila monao papa.' Bo lapatao tiyo lole'e wawu lonao ode ilengi. ³⁰Lapatao tawu boyito lonao mao poli ode walaiyo ta yali-yali wawu

lolojiya odito olo. Wala'a boyito lolametao odiye, 'Jo papa.' Bo lapatao tiyo dila lonao.

³¹Tatonu to wolota lo wala'a dulota boyito ta lohutu u otohila li papaliyo?" Timongoliyo lolametao, "Ta mohuhula." Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Ta hepohhimoa hasili wawu ta suntali memulo limongoli momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala. ³²Ti nabi Yahya lonao mayi lopotunu lo dalala banari ode olimongoli, bo timongoli dila paracaya to pongajariliyo. Bo ta hepohhimoa hasili wawu ta suntali paracaya. Wawu openu boli timongoli ma lo'onto oliyo, bo timongoli dila lole'e lapatao pilaracaya."

³³Ti Isa loloiya poli odiye, "Wawu dungohi limongoli olo lumade wuwewo odiye: Woluwo ti tuwani ngota lomuo mao ilengi wawu lopomulo mao lo angguru teto lapatao bilalaliyo mao papalita. Tiyo lohutu mao huwanga tuwawu to huta pommitodeliyo angguru wawu lohutu mao monara tuwawu olo poddahaliyo ilengi boyito. Tiyo ma loikaraja mao ilengi boyito to ta hipokkarajawa ilengi wawu hasililiyo motayadu, lapatao tiyo lonao ode lipu wuwewo. ³⁴Tou ma ngope'e medungga sembo lo upolipuwaliyo angguru, tiyo lomarenta mao mongowatoliyo monao mota ode ta piloikarajaliyo ilengi boyito mota mololimo tayadiyo lonto hasili lo ilengi boyito. ³⁵Bo ta loti kara-karaja ilengi boyito loheupa mongowatoliyo boyito. Ta ngota hepilobubohe limongoliyo, tawu wuwewo pilate limongoliyo, wawu tawu wuwewo poli

hepilopaiya limongoliyo lo botu. ³⁶ Lapatao ti tuwani boyito lopoahu mota mongowatoliyo wuwewo lebe ngohuntuwa mao lo ta bohuliyo, bo timongoliyo olo pilohutu mayi limongoliyo odelo mongowato yilemulo. ³⁷ Ma pulitiyo tiyo lopoahu mota lo walaiyo ode olimongoliyo. Tiyo loloiya odiye, 'Walau'u ma isingiyo limongoliyo.' ³⁸ Bo tou ta hepokarajawa ilengi boyito lo'onto mao walaiyo boyito, timongoliyo ma bibisalawa monto ta ngota ode tawu wuwewo odiye, 'Tiyo boti warisi li papaliyo. Lebe mopiyohu yinggilonto nyawaliyo, alihu harata li papaliyo mowali ulanto.' ³⁹ Walaiyo boyito ma yilaupi mongoliyo, lapatao ma pilomai limongoliyo ode diluwari lo ilengi lo angguru wawu yilinggila limongoliyo nyawa."

⁴⁰ Lapatao ti Isa lohintu ode olimongoliyo odiye, "Tou ti tuwani lo ilengi boyito mohuwalingayi wolo u ma pohutuwoliyo ode ta lotikara-karaja ilengi boyito?"

⁴¹ Timongoliyo lolametao ode oli Isa odiye, "Wolo udilalo o ambunguliyo tiyo ma mopolopu mao lo tawu-tawuwala moleta boyito wawu ilengi boyito ma poikarajaliyo mao to tawu wuwewo ta mongohi mayi hasililiyo ode oliyo to waktuliyo."

⁴² Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Tantu ma pilobaca limongoli to delomo kitabi odiye, 'Botu u ma pilomai lo ta hepommeseiya ma lowali botu ohunaliyo da'a, utiye u pilohutu lo Allahuta'ala Eya u mo'olinggolabu to bibilohunto.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala.

⁴³ Sababu uwito, polele-U mayi ode olimongoli: Yiladiya lo Allahuta'ala ma hama lo Allahuta'ala monto olimongoli wawu wohi-Liyo mao ode bangusa wuwewo ta momungo mayi ode Yiladiya-Liyo. ⁴⁴ Wawu titalotita ta modehu to botu boyito ma moantulu wawu titalotita ta odehe lo botu boyito ma molutoyo'o."

⁴⁵ Tou mongotauwa lo imamu wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi lo'odungoheo lumade boyito, timongoliyo longarati deu timongoliyo ta hepatujuwo li Isa lo lumade boyito, ⁴⁶ tunggulo timongoliyo ma helongusaha moheupa o-Liyo. Bo timongoliyo mohe lo tawu ngohuntuwa, sababu tawu ngohuntuwa boyito heponganggapuwa o-Liyo nabi.

22 ¹ Lapatao ti Isa lobisala to delomo lumade wuwewo poli ode olimongoliyo odiye, ² "Pasali lo Yiladiya lo Soroga yito mowali popohumaya mao odelo olongiya ngota ta mohutu pesta lo nika lo walaiyo ta lolai. ³ Tiyo lopoahu mao mongowatoliyo motiyangayi tawu-tawuwala ta tiloduwoliyo ode pesta boyito, bo tawu-tawuwala boyito dila lohuto monao mayi. ⁴ Lapatao tiyo lopoahu mao mongowato wuwewo wolo tahuli odiye, 'Poleleya mao ode tawu-tawuwala ta tiloduwo boyito odiye: Ototayi mao, ualolo ma siladiyau mao, sapi-sapiyala lai wolo binatangi hebiyahu'u ma lapato ilolotu'u; nga'amila ma siladiyau mao, ponao lomayi ode pesta lo nika botiya.' ⁵ Bo tawu-tawuwala ta tiloduwoliyo boyito dila lomaduli todowo boyito. Woluwo

ta bo lonao ode ilengiliyo, woluwo ta bo lonao mota longurusi dahangiliyo. ⁶Wawu tawu wuwewo bo loheupa mongowato li olongiya boyito, hepilohehentealiyo wawu lapatao yilinggila limongoliyo nyawa. ⁷Ti olongiya boyito loyingo da'a. Lapatao tiyo lopoahu mota lo pasukanliyo mota mopo'olopu ta hepohhinggila nyawa boyito wawu kota limongoliyo piloipobuliyo mao. ⁸Lapatao tiyo lotiyangayi mongowatoliyo wawu loloiya odiye, 'Pesta lo nika boti ma sisiyapu bo tawu-tawuwala ta tiloduwo limongoli boyito dila patuti momaso ode pesta boti. ⁹Sababu uwito, ponao mota timongoli ode timi'idu potanga lo dalalo wawu toduwowa mayi timi'idu ta odungga limongoli teto ode pesta lo nika boti.' ¹⁰Mongowato boyito ma lonao ode timi'idu potangowa lo dalalo mota lohimoayi nga'amila tawu ta ilodungga limongoliyo teto, ta hipohhutuwa u moletu wawu ta hepohhutuwa u mopiyohu, sambe tambati lo pesta lo nika boyito lopolu lo tawu.

¹¹Tou ti olongiya lomaso mao momilohe ta hehuloa hepongala boyito, ilontongaliyo mota woluwo tawu ngota ta dila pake-pake lo bo'o lo pesta. ¹²Lapatao tiyo lohintu mao ode oliyo odiye, 'Wololo yio lowali lomaso mayi odiyamayi wawu yio dila pake-pake bo'o lo pesta?' Tawu boyito bo po'o-po'oyo. ¹³Ti olongiya boyito loloiya mao ode mongowatoliyo odiye, 'Punguwa mao olu'u wawu oato tawu boti wawu pomaiya mao tiyo ode tambati modioloma da'a to diluwari, tetomota tiyo

bolo hiyo-hiyonga mopotide-tideo wawu ngiyo-ngiyoto bohengo.' "

¹⁴Lapatao ti Isa loloiya odiye, "Ngohuntuwa ta tiloduwo bo ta tilulawotiyo bo ngointi."

¹⁵Lapatao tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi lonao mota modulohupa mololohe dalalo wololo alihu ti Isa tala mobisala.

¹⁶Timongoliyo lopoahu mota mongomuri limongoliyo pe'epe'enta wolo tawu-tawuwala ta hepodukungiya oli ongiya Herodes mota lohintu to oli Isa odiye, "Guru, otawa lamiyatiya ti Guru tawu ngota ta motulide hila-Liyo wawu hemongajari to tawu lo dalala motulidu ode Allahuta'ala. Ti Guru olo dila mohe openu boli ode olita, sababu ti Guru dila hemopobedawo lo tawu. ¹⁷Poleleya mayi olamiyatiya wololo pahamu li Guru: Moturuti mao aturangi lo agama, amiyatiya mowali momayari hasili ode oli kayisar ongiya lo Roma meyalo dila?"

¹⁸Bo patuju limongoliyo moleta boyito otawa li Isa lapatao Tiyo loloiya odiye, "Weyi tawu-tawuwala ta munapiki, longola timongoli mohimontala ola-U? ¹⁹Popobilohe mayi ola-U doyi u hepomayari lo tawu hasili boyito." Lapatao timongoliyo lopobiloheo ode o-Liyo tala'a ngopita doyi lo Roma. ²⁰Ti Isa lohintu mao ode olimongoliyo odiye, "Gambari wawu tanggulita u woluwo to doyi boti?"

²¹Tameti mongoliyo odiye, "Gambari wawu tangguli kayisar." Lapatao ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Wonu odito, uli

kayisar wohiya mao ode oli kayisar wawu ulu Allahuta'ala wohiya mao ode Allahuta'ala.”

²² Lo'odungohe u odito hilerani timongoliyo. Lapatao timongoliyo ma lolola mao oli Isa.

²³ To dulahe boyito ma lonao mao ode oli Isa ngololota tawu ta o pahamu Saduki, deuwitoyito ta dila paracaya deu ta ma lopowate muli mobongu mayi lonto kuburu. Timongoliyo lohintu ode o-Liyo odiye, ²⁴ “Guru, ti nabi Musa loloiya deu wonu tawu ngota yilate wawu dila lolola mao walao, wutatiyo ta lolai musi monika wolo dileliyo boyito wawu mopoturusi mao lo waliya lo wutatiyo boyito. ²⁵ Guru, to wolota lamiyatiya woluwo ta mohutata pitulota. Ta mohuhula lonika lapatao yilate wawu dila lo'otapu walao. Dileliyo boyito nilika lo wutatiyo. ²⁶ Odelo u lowali to ta mohuhula, odito olo u lowali to ta oluwoliyo wawu ta otoluliyo sambe demola ta opituliyo. ²⁷ Pulitiyo mao tou ta mohutata pitulota boyito ma lopowate, tabuwa boyito olo yilate. ²⁸ Tatonu to wolota lo ta pitulota boyito ta mowali hiyaliyo lo tabuwa boyito to wakutu ta lopowate ma muli mobongu mayi? Sababu timongoliyo nga'amila ma lonika oliyo.”

²⁹ Ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, “Timongoli helapala, sababu timongoli dila mongarati lo tuwango kitabi wawu kawasa lo Allahuta'ala! ³⁰ Sababu to wakutu obobongu mayi lo tawu monto kuburu, tawu dilalo monika meyalo poponikaliyo bo hetumula odelo malaikati to soroga. ³¹ Bo tomimbihu obobongu mayi lo ta lopowate, tantu ma

pilobaca limongoli Pirimani lo Allahuta'ala u tula-tulade to kitabi odiye, ³² 'Wau botiya Allahuta'ala ta hetubo le Ibrahim, le Ishak wawu te Yakob.' " Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Tiyo dila Allahuta'ala ta hetubo lo ta lopowate, Tiyo Allahuta'ala ta hetubo lo ta hetumula."

³³ Tawu ngohuntuwa ta lo'odungoheo pasali boyito hilerani lo pongngajari-Liyo.

³⁴ Tou tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi lo'odungoheo deu tawu-tawuwala ta o pahamumu Saduki didu lo'owali lobisala wolo-wolo woli Isa, timongoliyo ma lohimoa. ³⁵ Tawu ngota to wolota limongoliyo ta ahali lo Tawurat ohila mohimontala oli Isa wawu lohintu odiye, ³⁶ "Guru, parenta tonu u lebe uda'a to wolota lo parenta lo hukum lo Tawurat?"

³⁷ Tameti Isa ode oliyo, "Otolianga mao Allahuta'ala Eyamu, wolo hilawo liya-liyatu wawu wolo nga'amila jiwamu wawu nga'amila akalimu. ³⁸ Uwito parenta u lebe uda'a wawu u lebe paralu. ³⁹ Wawu parenta oluwoliyo u tutuwa-wuwa woletu, deuwitoyito otolianga mao tawu ta titiliya wolemu odelo yio motoliango batangamu lohihilawo. ⁴⁰ To parenta moheduluwo boti hihimbungu nga'amila parenta lo hukum lo Tawurat wawu kitabi lo mongonabi."

⁴¹ Tou tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi donggo heambuwa teto, ti Isa lohintu ode olimongoliyo odiye, ⁴² "Wololo pahamumu limongoli tomimbihu tawu Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali ongiya ta mo'osalamati

manusiya? Waliya lita Tiyo boyito?" Tameti mongoliyo ode o-Liyo, "Waliya li nabi Dawud."

⁴³Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Wonu odito, wolo sababuliyo ti nabi Dawud wolo potunu lo Roh lo Allahuta'ala lolanggula o-Liyo Eya tou tiyo loloiya odiye, ⁴⁴'Allahuta'ala Eya lopotunggulayi lo Pirimani ode Eyau odiye: Potihulo'olo to olowala-U sambe nga'amila musu-Mu popota'alukuwo-U to tibawa lo oatu-Mu?' " ⁴⁵Ti Isa loloiyo poli odiye, "Wolo uodito, wonu ti nabi Dawud lolanggula o-Liyo Eyaliyo, wololo Tiyo boyito waliya li nabi Dawud olo?"

⁴⁶Diyaluwo ngota mao ta lo'owali lolameta o-Liyo wawu lonteto lomao boyito diduluwo ngota mao ta barani mohintu uhetuwa-tuwawuwa ode o-Liyo.

23 ¹Lapatao ti Isa loloiya ode tawu ngohuntuwa boyito wawu ode mongomuri-Liyo odiye, ²"Mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o paham Parisi o haku mongajari to tawu tomimbihu hukum li nabi Musa. ³Sababu uwito, dudui mao wawu pohutuwa mao nga'amila u hepongajari limongoliyo ode olimongoli. Bo dila mao dudui nga'amila huhutu limongoliyo, sababu timongoliyo hepongajariya to tawu bo dila hepohutuwa. ⁴Timongoliyo hepolihuta mao dudelo mobubuheto u susa potalolo lapatao mopodutu mao to binggungo tawu, bo timongoliyo lohihilawo openu bo lo tiyongowa lo olu'u ngongo dila yinawo moturungi mao ta pilopotala limongoliyo lo dudelo

boyito. ⁵ Nga'amila u hekaraja limongoliyo bo hepomatuju limongoliyo alihu ontonga lo tawu. Otohila limongoliyo momake lo jumba u rendaliyo lebe huhulaya'a mao lo u hepakeya to tawu. Otohila limongoliyo olo alihu walita lili-lilibu u tula-tulade Pirimani lo Allahuta'ala u hepototipilo mao limongoliyo to pingi mongoliyo lebe dudulamango. ⁶ Timongoliyo motohilawo motihulooa to huhulooa lo ta dudulamango to pesta wawu to bele hepotabiyalo timongoliyo motohilawo motihulooa to sapu awwali. ⁷ Timongoliyo motohilawo hurumatiyo lo tawu to patali wawu motohilawo ibode lo tawu ti guru. ⁸ Bo timongoli dila mao pei'ibode guru, sababu bo ngota Guru limongoli wawu timongoli nga'amila mohutato. ⁹ Wawu dila mowali olo timongoli moibode ta to duniya boti ti papa, sababu bo ngota ti Papa limongoli, deuwitoyito Allahuta'ala ta to soroga. ¹⁰ Dila mowali olo timongoli moibode to tawu tauwa, sababu bo ngota Tauwa limongoli, deuwitoyito te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali olongiya. ¹¹ Titalotita ta lebe uda'a to wolota limongoli, tiyo musu mohinta olimongoli. ¹² Wawu titalotita ta mopolanggato batangaliyo to wolota limongoli, tiyo ma po'opa lo Allahuta'ala; wawu titalotita ta mopo'opa lo batangaliyo, tiyo ma po'olanggato lo Allahuta'ala."

¹³ Ti Isa loloiya poli odiye, "Matilopotala timongoli mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi, timongoli

tawu munapiki, sababu timongoli hepoheuta pintu lo Yiladiya lo Soroga u pomasowa mao lo tawu. Wawu timongoli lohihilawo dila yinawo momaso mao ode delomiyo wawu timongoli hepomubula tawu-tawuwala ta hepongusahawa momaso mao ode delomiyo.
¹⁴ (23:13)

¹⁵ Matilopotala timongoli mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi, timongoli tawu munapiki, sababu timongoli heponaowa ode umolamingo mobalanga to deheto wawu hipontalenga to tuduliyo bo mota mopowali lo tawu ngota, alihu tiyo modudua agama limongoli. Bo tou tawu boyito ma lodudua olimongoli, timongoli ma lopowali mao oliyo tuwango naraka ta letiyo mopiu po'oluwo lo leti mongoli.

¹⁶ Matilopotala timongoli mongotauwa ta hepitoa ta hepongajariya to tawu odiye: Motadiya wolo uhemolanggula bele lo Eya, dila mo'otihuto; bo tadiya wolo uhemolanggula hulawa lo bele lo Eya, uwito u mo'otihuto.

¹⁷ Weyi timongoli ta hehulode wawu ta hepitoa, tonu u lebe uda'a hulawa meyalo bele lo Eya u ma lopowali hulawa boyito haku lo Allahuta'ala?

¹⁸ Timongoli olo hepongajariya odiye: Motadiya wolo uhemolanggula tambati poddutuwa kurubani yito, dila mo'otihuto; bo tadiya wolo uhemolanggula kurubani u to tuduliyo, uwito mo'otihuto. ¹⁹ Weyi timongoli ta hepitoa, tonu u lebe uda'a kurubani meyalo tambati poddutuwa kurubani u ma lopowali kurubani boyito haku lo Allahuta'ala? ²⁰ Ototayi mao:

Titalotita ta motadiya wolo uhemolanggula tambati poddutuwa kurubani, tiyo olo ma lotadiya wolo uhemolanggula nga'amila u to tuduliyo. ²¹Wawu titalotita ta motadiya wolo uhemolanggula bele lo Eya, tiyo olo ma lotadiya wolo uhemolanggula Allahuta'ala ta po'o-po'oyo teto. ²²Wawu titalotita ta motadiya wolo uhemolanggula soroga, tiyo ma lotadiya wolo uhemolanggula arasi wawu ma lotadiya olo wolo uhemolanggula Allahuta'ala ta hulo-huloa teto.

²³Matilopotala timongoli mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi, timongoli tawu munapiki, sababu timongoli hepomayariya u wajibu, deuwitoyito ngotayadu to umopulu lotayadu tili-tililahepala lo ramba-ramba. Bo u lebe paralu to aturu lo hukum lo Tawurat helawode limongoli, deuwitoyito mohutu u adili, motoliango tawu wawu ta'ati ode Allahuta'ala. Uwito musu pohutuwole wawu uwewoliyo dila mao lipata.

²⁴Timongoli mongotauwa hepitoa, lamuo to delomo u yilumo limongoli heyinggilo limongoli bo unta hetololo limongoli.

²⁵Matilopotala timongoli ta mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi, timongoli ta munapiki, sababu halati wawu laniyaliyo hepo'oberesiyo limongoli diluwariliyo, bo delomiyo polu-polu lo uyilambato wawu ololalo. ²⁶Weyi timongoli tawu ta o pahamumu Parisi ta hepitoa, po'oberesiya pomao memulo delomo halati boyito alihu diluwariliyo mowali beresi olo.

²⁷ Matilopotala timongoli mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi, timongoli tawu munapiki, sababu timongoli bo odelo kukuburuwalo hecetiya lo u moputio to diluwariliyo wawu memangi gaga ontonga, bo to delomiyo polu-polu lo tula-tulalalo wawu totonulala u koto. ²⁸ Odito olo timongoli, to diluwari timongoli ontonga lo tawu banari bo to delomo batanga limongoli polu-polu lo umunapiki wawu dila ta'ati to hukum lo Allahuta'ala."

²⁹ Ti Isa loloiya poli odiye, "Matilopotala timongoli mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi, timongoli tawu munapiki, sababu timongoli hepomongula kuburu lo mongonabi wawu hepo'ogagawa paita lo ta banari. ³⁰ Wawu timongoli hepolojiyawa odiye: Wonu ami tilumumula to jamani lo mongotiyombu lami, tantu ami dila lodudua olimongoliyo lo- hinggi nyawa lo mongonabi boyito. ³¹ Bo wolo uodito, timongoli ma lopopatatayi ode batanga limongoli lohihilawo deu timongoli waliya lo ta mohinggila nyawa lo mongonabi boyito. ³² Wawu popoturusiya lomao u pilohutu lo mongotiyombu limongoli boyito. ³³ Weyi timongoli tulidu wawu waliya lo tulide bisa, dila ponga lo akali timongoli mowali mopolahi lo batanga limongoli monto hukumani lo naraka. ³⁴ Ototayi mao: Wau mopoahu mayi ode olimongoli mongonabi, tawu-tawuwala ta bijaksana wawu tawu-tawuwala ta mongajari lo kitabi. Ngotayadu to wolota limongoliyo

ma yinggila limongoli nyawa wawu salipuwo limongoli wawu ngotayade wuwewo wumbade limongoli lo bubo'o to bele-beleyala hepotabiya limongoli wawu ma pohehenela limongoli monto kota tuwawu ode kota wuwewo, ³⁵ alihu timongoli motanggungungi hukumani lo ulopotolohu duhu lo ta banari nga'amila to duniya tumula lomao monto duhu le Habel ta banari boyito, sambe ode duhu le Zakariya walae Berekya ta yilinggila limongoliyo nyawa to wolota lo bele lo Eya wawu tambati hepoddutuwala kurubani. ³⁶ Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Nga'amila boti ma tanggungiyo lo tawu-tawuwala to jamani botiye!"

³⁷ Ti Isa loloiya poli odiye, "Weyi kota lo Yerusalem, kota lo Yerusalem, yio ta ma helohinggi nyawa lo mongonabi wawu ta helomai lo botu sambe yilate ta ilahula mayi lo Allahuta'ala ode olemu! Po'o-po'odata Wau ohilawo mohimoa mongowalaumu odelo tilo lo malua mohimoa mongowalaiyo to tibawa lo polipi'iyo, bo mongowalaumu boyito dila yinawo. ³⁸ Ototayi mao: Bele limongoli boti ma tola lo Allahuta'ala wawu ma didu potitola lo tawu. ³⁹ Wawu polele-U mayi ode olimongoli: Monto u masatiya lomao boti timongoli didu ta mo'onto ola-U sambe timongoli moloiya odiye, 'Obarakati Tiyo ta nao-nao mayi to delomo tanggulo Allahuta'ala Eya!' "

24 ¹ Lapatao uwito ti Isa wawu mongomuri-Liyo lokaluwari mao lonto pango bele lo Eya. To wakutu Tiyo nao-nao mongomuri-Liyo

hepolunuwa mota hudu-hudunguwalo to bele lo Eya boyito. ²Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Bilohi limongoli unga'amila boyito! Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Diyaluwo openu bo botu tuwawu mao u debo tatapu hesusungiya to tambatiliyo; nga'amila ma lohuhu lo Allahuta'ala."

³Tou ti Isa hulo-huloa to huidu Jayitun, lonao mayi mongomuri-Liyo wawu lobisala wo-Liyo tingga bo timongoliyo lomao odiye, "Poleleya mayi olamiyatiya, omoluwa unga'amila boyito mowali wawu wolo tuwotiyo lopodudungga mayi li Guru wawu duniya boti ma kiyama?"

⁴Tameti Isa ode olimongoliyo odiye, "Po'odaha timongoli, alihu diyaluwo ngota mao ta mopolapala olimongoli! ⁵Sababu ngohuntuwa tawu ta ma monao mayi hepakeya mayi tanggulu-U wawu hipoleleya odiye: Wau boti ta pilojanjiya lo Allahuta'ala. Wawu timongoliyo ma mopolapala to tawu ngohuntuwa. ⁶Timongoli ma mo'odungohe haba-habariyala lo popateya, bo dila popobalisawa hila limongoli; sababu nga'amila boti musi mowali, bo uwito dipo dulahu ukiyama. ⁷Bangusa tuwawu ma molawani bangusa wuwewo wawu yiladiya tuwawu ma molawani yiladiya wuwewo. Ngohuntuwa tambati ma odungga lo polobiti wawu liluhu. ⁸Bo unga'amila boyito boheli bungaliyo lo sikisa debo odelo ngongota u heorasawa lo mongobuwa tou ma motutu.

⁹To waktu boyito timongoli ma wuduwo lo tawu peisikisaliyo wawu peiyinggiliyo nyawa.

Timongoli ma po'o'oyingowa lo nga'amila bangusa sababu timongoli hedudua ola-U. ¹⁰To wakutu boyito ngohuntuwa tawu ma dilalo paracaya ode ola-U wawu timongoliyo ma modudulohuwa wawu moyiyingowa loma. ¹¹Ngohuntuwa nabi dila lonto Allahuta'ala ma timimbulu mayi wawu mopolapala tawu ngohuntuwa. ¹²Wawu tawu-tawuwala ta hepohutuwa dusa ma heoduhenga, tunggulo ngohuntuwa tawu ta ma enggila lo sipati motoliango. ¹³Bo ta mo'odutolo sambe de mola pulitiyo ta boyito ta salamati. ¹⁴Wawu habari mopiyohu tomimbihu Yiladiya lo Allahuta'ala ma popololadu mota lo tawu ode nga'amila kambungu to duniya boti, alihu tawu monto nga'amila suku bangusa mo'odungohu. Lapatao deuwito ma medungga dulahu ukiyama." Odito u pilongajari li Isa olimongoliyo.

¹⁵Ta mobaca musi momahamu mopiyohu u yiloiya li Isa odiye, "Timongoli ma mo'onto ta mo'oantulu wawu mo'onajisi tihu-tihula to tambati suci to bele lo Eya odelo Pirimani u pilopotunggulayi li nabi Danil. ¹⁶Tou ta mo'onajisi boyito ma tilimihula to tambati suci, tawu-tawuwala to lipu lo Yudeya musi momentalo ode huidu. ¹⁷Ta to yitato watopo bele keke didu polahu mohama babarangiyalo monto bele. ¹⁸Wawu ta to ilengi didu pohuwalinga mota ode beleliyo mota mohama pakeyangi. ¹⁹Matilopotala mongobuwa ta heombodula'awa meyalo ta donggo hipopotutuwa lo walaiyo to wakutu boyito.

²⁰ Potidua-dua timongoli alihu to wakutu timongoli momentalo dila modehu to wakutu lo sembo lo huhulo wawu dila olo to wakutu lo dulahe potabiyalo. ²¹ Sababu to masa boyito ma mowali ususa da'a odelo u dipo pe'enta mao heyilowali lonto awwali lo duniya boti sambe masatiya wawu didu ta mowali-wali mao. ²² Wawu wonu deu waktuliyo dila po'olimbuo lo Allahuta'ala, nga'amila manusiya ta hetumula diyaluwo ngota mao ta salamati; bo sababu tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala waktuliyo ma pilo'olimbu-Iyo.

²³ To wakutu boyito wonu tawu mopolele mayi ode olimongoli odiye: Bilohi Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala deuwitoyito te Almasih woluwo teya! meyalo: Bilohi te Almasih woluwo temota! Uwito dila mao paracayayi limongoli.

²⁴ Sababu ngohuntuwa te almasih dila lonto Allahuta'ala wawu mongonabi dila lonto Allahuta'ala, ma timimbulu mayi wawu timongoliyo ma mohutu tuwo-tuwotala mo'oherani wawu mujijat ngohuntuwa sambe wonu deu mowali timongoliyo mopolapala olo tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala.

²⁵ Po'otoloma mao limongoli! Wau ma lopolele mayi lemulo ode limongoli pasali boti.

²⁶ Wonu woluwo ta mopolele mayi ode olimongoli odiye: Bilohi Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala woluwo to yilantala dila hepottola lo tawu! keke timongoli dila ponao oditomota. Meyalo hepolele lo tawu: Tiyo woluwo to kamari! Dila mao paracayayi limongoli uwito.

²⁷ Sababu odelo ilata timinelayi monto timuru

ode bara, odito olo odudungga mayi lo Walao Manusiya.

²⁸Toutonu tambati lo u yilate, teto olo burungi buliya heambuwa.”

²⁹Ti Isa loloiya poli odiye, “Bo dila mohihewo mola tou lapatao ususa da'a boyito, matolodulahu ma mowali modiolomo, hulalo didu timinelo wawu poliyama ma modudulahu mayi monto hulungo wawu u hekawa-kawasawa to hulungo ma humuhulo.

³⁰To wakutu boyito ma ontonga tuwoto Walao Manusiya to hulungo wawu nga'amila bangusa to duniya ma humoyongo. Timongoliyo ma mo'onto Walao Manusiya monao mayi to yitato hengo to hulungo. ³¹Lapatao sanggakala damanga da'a ma mo'otingoheyi wawu Tiyo ma mopoahu mao to mongomalaikati-Liyo mohimoa tawu-tawuwala ta tilulawo-Tiyo monto mato lo dupota wopato, monto ujungi lo hulunga tuwawu ode ujungi lo hulunga wuwewo.”

³²Ti Isa loloiya poli odiye, “Pobalajari mao timongoli to ayu ara. Wonu tango-tangoliyo ma o tumbingiyo wawu o dungiyoy, ma otawa limongoli teto deu polodulahe ma membidu. ³³Odito olo wonu timongoli mo'onto unga'amila boti wali-wali, ototayi mao limongoli deu wakutuliyo ma membidu, ma to talu lo pintu. ³⁴Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Unga'amila boti ma mowali tou tawu-tawuwala to jamani boti dipo mopowate nga'amila. ³⁵Duniya ma moli, bo Pirimani-U kakali.”

³⁶ Ti Isa loloiya poli odiye, "Bo tomimbihu dulahu wawu sa'ati diyaluwo ngota mao ta motota, mala-malaikatiyalo to soroga dila motota wawu Walao Manusiya olo dila motota, bo Allahuta'ala ti Papa to soroga ta motota. ³⁷ Sababu odelo u lowali to jamani li nabi Nuh, odito olo u mowali to odudungga mayi lo Walao Manusiya. ³⁸ Tou dipo ilodungga lo taluhe uda'a, timongoliyo hipongala wawu hipongiluma, monika wawu heponikalioy sambe ode dulahu ti nabi Nuh lomaso ode delomo bulotu. ³⁹ Wawu dema ledungga mayi taluhe uda'a u loelihe unga'amila deuwito ilotawa limongoliyo wolo u ma lowali. Odito olo u ma mowali to odudungga mayi lo Walao Manusiya. ⁴⁰ To wakutu boyito wonu woluwo mongololai dulota to ilengi, ta ngota ma mobintao wawu ta ngota metola. ⁴¹ Wonu woluwo mongobuwa dulota hepohilinga, ta ngota ma mobintao wawu ta ngota metola. ⁴² Sababu uwito, po'odaha timongoli! Sababu dila otawa limongoli to dulahe tonu Eya limongoli monao mayi. ⁴³ Bo ototayi mao limongoli utiye: Wonu ta ahu'uwo lo bele motota jamu ngolo tou huyi ta mototaowa monao mayi, ma tantu tiyo ma mopo'odaha wawu dila ponga lo akali beleliyo huliyaoliyo mao bonggariyoliyo. ⁴⁴ Sababu uwito, timongoli musi sisiyapulo, sababu Walao Manusiya monao mayi tou dila mowali ota-otawa mao limongoli."

⁴⁵ Ti Isa loloiya poli odiye, "Tatonu wato ta ta'ati wawu bijaki? Tiyo ta bintao li tuwaniliyo

mopoa to mongowato wuwewo ta woluwo to oliyo to waktuliyo. ⁴⁶Mailuntungi wato ta odungga mayi li tuwaniliyo hemokaraja tugasiliyo tou ti tuwaniliyo mohuwalingayi.

⁴⁷Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wato boyito ma bintao mao li tuwani boyito modaha mao harataliyo nga'amila.

⁴⁸Bo wonu wato boyito tawu moleto, tiyo hemoloiya to delomo hilaliyo odiye, 'Ti tuwaniu dipo mohuwalingayi.' ⁴⁹Lapatao tiyo ma helohumbade wato wuwewo wawu yilonga, longilu wolo ta hepotitihuwoa. ⁵⁰Ti tuwani lo wato boyito ma monao mayi to dulahe wawu sa'ati u dila ota-otawaliyo mao. ⁵¹Ti tuwaniliyo boyito ma mosikisa oliyo wolo utiotutuwa wawu nasipliyo ma popotuwawuwoliyo mao odelo tawu-tawuwala ta munapiki. Teto bo woluwo hihiyongo, titideo wawu ngiyoto bohengo."

25 ¹Ti Isa loloiya poli odiye, "Yiladiya lo Soroga yito mowali popohumaya mao odiye: Woluwo mongodulahu mopulota ta lohama mayi toheliyo wawu lonao molutula bulentiti lai. ²Limolota to wolota limongoliyo hehulode wawu ta limolota bijaki. ³Mongodulahu hehulode boyito lodelo mao tohe limongoliyo bo dila lodelo yinulo ⁴wawu mongodulahu bijaki lodelo mao tohe limongoliyo wolo yinula olo to butulu limongoliyo. ⁵Bulentiti lai ma lohihewo debo dipo ta ledungga mayi sambe timongoliyo nga'amila lentulongo wawu letuluhu.

⁶Tou ma huyi da'a ma ilodungohe mayi suwara lo ta hewuwatia odiye, 'Bilohi, bulentiti lai ma ledungga mayi, tutuli lomayi tiyo!'

⁷Mongodulahu nga'amila boyito ma lobongu lapatao ma lopo'opiyohē tohe limongoliyo.

⁸Mongodulahu ta hehulode boyito loloiya ode mongodulahu bijaki odiye, 'Popotayadi mayi ami openu bo ngointi to yinuli mongoli boyito, sababu tohe lami ma ngope'e mate.'

⁹Bo mongodulahu bijaki boyito lolametao ode olimongoliyo odiye, 'Dila mowali, sababu yinulo lami dila motu'ude olanto nga'amila. Lebe mopiyohu ponaopo timongoli ode ta hipopotaliya lo yinulo mota potalilo teto pomake limongoli lohihilawo.' ¹⁰Bo to wakutu timongoliyo lonao mota lotali yinulo, bulentiti lai ma ledungga mayi wawu mongodulahu limolota ta ma hesiyapuwa boyito, timongoliyo ma lomaso pe'epe'enta wolo bulentiti lai ode tambati lo nika, lapatao pintu ma hileutaliyo.

¹¹Lapatao ma lonao mayi mongodulahu hehulode boyito wawu hewuwatia odiye, 'Tuwani, tuwani, huoyi pomao olamiyatiya pintu!' ¹²Bo tiyo lolametao, 'Tutuliyotutu poleleu mayi olimongoli, wau dila motota limongoli.' "

¹³Lapatao ti Isa loloiya odiye, "Uwito sababuliyo po'odaha timongoli sababu dila otawa limongoli dulahu meyalo sa'atiliyo."

¹⁴Ti Isa loloiya poli odiye, "Pasali lo Yiladiya lo Soroga yito mowali popohumaya mao odelo tawu ngota ta monao ode kambungu molamingo wawu tou tiyo dipo lonao, tiyo

lotiyangayi mongowatoliyo wawu lopoparacaya mao lo harataliyo ode olimongoliyo. ¹⁵Ta ngota yilohiyaliyo mao limololihi lopita doyi hulawa, ta ngota dulolihi lopita wawu ta ngota yilohiyaliyo ngolihi lopita. Timongoliyo ngota-ngota yilohiyaliyo mao motu'ude wolo u mambo limongoliyo, lapatao tiyo ma lonao. ¹⁶Ta lololimo limololihi lopita doyi hulawa boyito ma hua lonao mao loPONAO lo doYILIYO wawu tiyo lo'otapu untungi limololihi lopita doyi hulawa. ¹⁷Odito olo ta lololimo dulolihi lopita doyi hulawa ma ngointa lonao mao loPONAO lo doYILIYO wawu lo'otapu untungi dulolihi lopita doyi hulawa. ¹⁸Bo wato ta lololimo doyi hulawa ngolihi lopita lonao bo tiyo dila loPONAO lo doYILIYO. Tiyo bomao lohutu huwango to huta wawu tilambulaliyo teto doyi yilohi li tuwaniliyo boyito.

¹⁹Ma lohihewo mao ti tuwani limongoliyo ma lohuwalingayi lorekeniya wolimongoliyo. ²⁰Ta lololimo limololihi lopita doyi hulawa boyito lonao mayi wawu ma lodelo mayi untungi limololihi lopita doyi hulawa, tiyo loloiya odiye, 'Tuwani, limololihi lopita doyi hulawa u pilommaracaya li tuwani olatiya. Bilohi, watiya lo'otapu untungi limololihi lopita olo doyi hulawa.' ²¹Ti tuwani boyito ma loloiya mao ode oliyo odiye, 'Mopiyohu da'a huhutumumu boyito, yio wato ta mopiyohu wawu ta'ati; yio ma lota'ati to pasali kekei. Wau ma mommaracaya mayi olemu to pasali u dudulamango. Pomaso lomayi yio ode delomo beleu wawu potisanangi lomayi pe'epe'enta wolau.'

²² Lapatao ma lonao mayi ta yilohiyaliyo dulolihu lopita doyi hulawa wawu loloiya odiye, 'Tuwani, dulolihu lopita doyi hulawa u pilomarcaya li tuwani olatiya. Bilohi, watiya lo'otapu untungi dulolihu lopita olo doyi hulawa.' ²³ Ti tuwani boyito loloiya ode oliyo odiye, 'Mopiyohu da'a huhutumumu boyito, yio wato ta mopiyohe wawu ta'ati; yio ma lota'ati to pasali kekei. Wau ma momarcaya mayi olemu to pasali u dudulamango. Pomaso lomayi yio ode delomo beleu wawu potisanangi lomayi pe'epe'enta wolau.' ²⁴ Lapatao ma lonao mayi olo wato ta lololimo ngolihu lopita doyi hulawa boyito wawu loloiya odiye, 'Tuwani, otawa latiya deu ti tuwani boti manusiya ta moleta tabiatiliyo. Ti tuwani hemolipu to tambati dila pilomuayade li tuwani wawu hemohimoa hasili lo ilengi dila pilomulowa li tuwani. ²⁵ Sababu uwito, watiya mohe wawu lonao mao lopowanto'o doyi hulawa yilohi li tuwani boyito to huwango huta. Bilohi boti doyi li tuwani tolimowa lomao.' ²⁶ Ti tuwani boyito ma lolametao odiye, 'Weyi yio wato ta moletu wawu ta lantingalo, ma otawamu wau hemolipu tou dila pilopomuayadeu wawu hemohimoa hasili lo ilengi dila pilomulowau. ²⁷ Sababu uwito, longola doyi boyito dila tilahumu mao to bang, alihu tou wau lohuwalingayi wau lololimo doyi wolo renteliyo? ²⁸ Hamawa mayi doyi boyito lonto oliyo wawu wohiya mao de ta o doyi hulawa mopulolihu lopita boyito. ²⁹ Timi'idu tawu ta ma woluwu u to oliyo, tiyo ma wohiyau mao lebe ngohuntuwa sambe u to

oliyo ma lebe hengohuntuwa mao. Bo titalotita ta diyaluwo mao u to oliyo, openu bo wolo u woluwo to oliyo nga'amila ma moli. ³⁰ Wawu pomaiya mao wato ta dila ohunaliyo boti ode tambati modiolomo da'a to diluwari. Tetomota bo woluwo hiyongo, titideo wawu ngiyoto bohengo.' "

³¹ Ti Isa loloiya poli odiye, "Tou Walao Manusiya ma monao mayi to delomo tine-Liyo, nga'amila malaikati-Liyo pe'epe'enta mayi wo-Liyo. Lapatao Tiyo ma motihuloo to arasi-Liyo u gaga da'a. ³² Wawu nga'amila bangusa ma poiyo-Iyo mayi ode talu-Liyo wawu Tiyo ma mopopisawo mao lo tawu-tawuwala boyito odelo diti ngota mopowivi mao lo batade monto himba daha-daha o-Liyo.

³³ Himba-himbawalo popoyimo'o-Liyo mao to olowala-Liyo wawu bata-batadelo to oloyihi-Liyo. ³⁴ Walao Manusiya ta ma lowali Olongiya boyito ma moloiya mao ode tawu-tawuwala ta to olowala-Liyo odiye, 'Dulolo timongoli ta ma bilarakatiya lo Allahuta'ala ti Papa-U, tolimowalo bahagiyangi limongoli to delomo Yiladiya u ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala lonto awwali lo duniya boti pilopowali-Liyo.

³⁵ Sababu tou Wau pola-polango, timongoli longohi ola-U ualolo; tou Wau mototoango, timongoli longohi ola-U uyilumolo; tou Wau to kambungu lo tawu, timongoli lopobotula ola-U ode bele limongoli. ³⁶ Tou Wau dila okayini, timongoli lopokayini ola-U; tou Wau mongongoto, timongoli helorawati ola-U;

wawu tou Wau to tutupa, timongoli mota helomilohe ola-U.'

³⁷Tawu-tawuwala ta to olowala-Liyo ta ma helota'ati kohondaki lo Allahuta'ala, lolametao o-Liyo odiye, 'Eya, to wakutu tonu amiyatiya lo'onto to Ito Eya pola-polango wawu amiyatiya longohi mayi ualolo, meyalo mototoango wawu amiyatiya longohi mayi uyilumolo to Ito Eya?

³⁸To wakutu tonu olo amiyatiya lo'onto to Ito Eya to kambungu lo tawu wawu amiyatiya lopobotulao to Ito Eya ode bele lamiyatiya, meyalo Ito Eya dila okayini wawu amiyatiya lopokayini mao to Ito Eya? ³⁹To wakutu tonu amiyatiya lo'onto to Ito Eya mongongoto wawu amiyatiya helorawati to Ito Eya, meyalo Ito Eya to tutupa wawu amiyatiya mota helomilohe to Ito Eya?' ⁴⁰Wawu ti Olongiya boyito ma molametao olimongoliyo odiye, 'Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Totonulala piyohu u ma hepilohutu limongoli ode tala ngota lo wutatu-U ta hina boti, uwito ma pilohutu limongoli ode ola-U.'

⁴¹Lapatao Tiyo ma molojiya mao ode tawu-tawuwala ta to oloyihi-Liyo odiye, 'Weyi timongoli ta ma lo'otapu la'anati, pohinggi mao timongoli to talu-U wawu pomaso lomota ode delomo naraka u tululiyo dila ta mate-mate mao u ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala mowali tambati lo Ibilisi wolo malaikatiliyo nga'amila.

⁴²Sababu tou Wau pola-polango, timongoli dila longohi ola-U ualolo; tou Wau mototoango, timongoli dila longohi ola-U uyilumolo; ⁴³tou Wau to kambungu lo tawu, timongoli dila

lopobotula ola-U ode bele limongoli; tou Wau dila okayini, timongoli dila lopokayini ola-U; tou Wau mongongoto wawu to delomo tutupa, timongoli dila helorawati wawu helomilohe ola-U.’⁴⁴ Lapatao timongoliyo ma molametao o-Liyo odiye, ‘Eya, to wakutu tonu amiyatiya lo'onto to Ito Eya pola-polango, mototoango, to kambungu lo tawu, dila okayini, mongongoto meyalo ulu-ulunga to tutupa wawu amiyatiya dila lohinta to Ito Eya?’⁴⁵ Tiyo ma molametao olimongoliyo odiye, ‘Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Totonulala piyohu u dila hepilohutu limongoli ode tala ngota lo wutatu-U ta hina boti, uwito dila hepilohutu limongoli olo ode ola-U.’ ”⁴⁶ Lapatao ti Isa loloiya odiye, “Timongoliyo boti ma momaso mao ode tambati posikisaliyo kakali, bo ta helota'ati kohondaki lo Allahuta'ala ma momaso mao ode tutumula kakali.”

26¹ Tou ti Isa ma yilapato longajari mao lo unga'amila boyito, Tiyo loloiya ode mongomuri-Liyo odiye,² “Otawa limongoli bolo duhuyi mola ma medungga dulahu poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir wawu Walao Manusiya ma wuduwoliyo mao peisalipuliyo!”

³ To wakutu boyito mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a- dudula'a tawu lo Yahudi heambuwa to bele li imamu da'a ta tanggu-tanggula te Kayapas. ⁴ Timongoliyo hepomusawarawa mololohe akali wololo moheupa oli Isa wawu mosalipu mao o-Liyo sambe mate. ⁵ Bo timongoliyo loloiya odiye,

“Alihu dila timimbulu buluhuto to wolota lo raiyati, dila mowali ito moheupa o-Liyo to wakutu tawu herameya to dulahu buka.”

⁶Tou ti Isa to kambungu lo Betaniya to bele le Simon ta bakasi lo u ohutungo, ⁷lonao mayi tabuwa ngota ode o-Liyo delo-delo mayi butulu tuwawu tuwa-tuwanga minya monu mahale. Minya boyito pilopaiyo mao to lunggongi Isa tou Tiyo hulo-huloa hemonga. ⁸Lo'onto mao u odito mongomuri-Liyo lopalato nyawa limongoliyo wawu loloiya odiye, “Longola minya monu boti bo hepoporugiyola odiye? ⁹Sababu minya monu boti wonu potali mao mahale haragaliyo wawu doyiliyo mali wohi mao ode tawu-tawuwala ta misikini.”

¹⁰Tou ilotawa mao li Isa pasali boyito, Tiyo loloiya odiye, “Longola timongoli hemopo'osusa tabuwa boti? Tiyo ma lohutu piyohe tuwawu ode ola-U. ¹¹Tawu-tawuwala ta misikini lalayita woluwo to wolota limongoli, bo Wau dila lalayita pe'epe'enta wolimongoli. ¹²Tou tiyo lomopa'ayi minya monu boti ode wawau-U, tiyo ma loposiyapu mao ola-U lobungoliyo. ¹³Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Oponu boli ode utonu habari mopiyohe lonto Allahuta'ala popotungguloliyo to tudu lo huta botiye, u pilohutu lo tabuwa boti ma otanggula lo tawu poelaliyo oliyo.”

¹⁴Lapatao ta tanggu-tanggula te Yudas Iskariyot ngotaliyo lo muri li Isa ta mopuladuluwo, lonao ode mongotauwa lo imamu. ¹⁵Tiyo loloiya odiye, “Wolo u wohi limongoli olau wonu wau mohudu mayi oli

Isa ode olimongoli?" Lapatao timongoliyo longohi mao oliyo doyi tala'a lo Yahudi tolopulu lopita. ¹⁶Wawu lonteto lomao boyito tiyo ma hemololohe hiyanga mopiyohu mohudu oli Isa ode olimongoliyo.

¹⁷Lapatao to bohuliyo lo dulahu buka lo roti dila o rahi tou tawu lo Yahudi ma moela obebasi limongoliyo lonto lipu lo Mesir, mongomuri li Isa lonao mayi ode o-Liyo lohintu odiye, "Toutonu otohila li Guru poposiyapuwa mao lamiyatiya himba alo li Guru?"

¹⁸Tameti Isa, "Ponao mota timongoli ode tawu ngota to kota lo Yerusalem wawu poleleya mao ode oliyo, 'Odiye tahuli li Guru: Wakutu-U ma ngope'e medungga. To delomo belemu to dulahu buka Wau ohila monga pe'epe'enta wolo mongomuri-U.' "

¹⁹Lapatao mongomuri-Liyo ma lohutu odelo u pilomarenta li Isa ode olimongoliyo wawu timongoliyo ma lopusiyapu mao lo u paralu olimongoliyo to dulahu buka boyito.

²⁰Tou ma lolango ti Isa lotihuloa pe'epe'enta wolo mongomuri-Liyo ta mopuladulota boyito.

²¹Wawu tou timongoliyo hepongala, ti Isa loloiya ode limongoliyo odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Woluwo ngota to wolota limongoli boti ta ma mohiyanati ola-U."

²²Wawu wolo hilawo otutu hewolola ngota-ngota timongoliyo hipoloiyawa ode o-Liyo odiye, "Ma tantu dila watiya ta hepatujuwo li Guru."

²³ Ti Isa lolametao odiye, "Tiyo hemonga wola-U pe'epe'enta masatiya to meja boti, tiyo ta ma mohiyanati ola-U. ²⁴ Walao Manusiya memangi musi molola mao duniya boti debo odelo u tula-tuladu to kitabi tomimbihu Tiyo, bo matilopotala ta ma mohiyanati o-Liyo. Lebe mopiyo oliyo wonu deu tiyo dila pilotutuliyo mayi de duniya boti."

²⁵ Te Yudas ta ma mohiyanati o-Liyo lolametao odiye, "Ma tantu dila watiya ta hepatujuwo li Guru." Ti Isa lolametao odiye, "Tingga uwalo loiyamu odito."

²⁶ Wawu tou timongoliyo ma hepongala, ti Isa lohama mayi roti, losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala. Lapatao lomita-mitanga mota roti boyito wawu yiluduliyo mao ode mongomuri-Liyo. Tiyo loloiya odiye, "Hamawa mota limongoli roti boti wawu ala mola, uti-utiyelo batanga-U."

²⁷ Lapatao uwito Tiyo lohama mayi halati tuwa-tuwanga angguru, losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala. Lapatao halati boyito yilohi-Liyo mao ode olimongoliyo wawu loloiya odiye, "Pongilulo timongoli nga'amila to halati boti. ²⁸ Sababu uti-utiyelo duhu-U, duhu lo janjiya, deuwitoyito tutumulu-U u kurubaniyo-U mayi alihu tawu ngohuntuwa ambunguwo lo Allahuta'ala dusaliyo. ²⁹ Bo polele-U mayi ode olimongoli: Monto umasatiya lomao boti Wau didu mongilu hasili lo angguru boti sambe demola dulahe pongiluma-U, deuwitoyito mongilu angguru

bohu, pe'epe'enta woli mongoli to Yiladiya lo Allahuta'ala ti Papa-U.”

³⁰ Lapato uwito timongoliyo ma lomanyanyi wawu lomuji Allahuta'ala. Lapatao timongoliyo lolola mao kota lo Yerusalem lonao ode huidu Jayitun.

³¹ Tou timongoliyo ledungga mota ode huidu Jayitun, ti Isa loloiya ode limongoliyo odiye, “Yinti huyi boti timongoli nga'amila ma mowali didu paracaya ode ola-U. Sababu woluwo tula-tuladu to delomo kitabi odiye, 'Allahuta'ala ma mohinggi nyawa lo diti lo himba wawu himba-himbawala ngokawangi boyito ma mowali ambulati.’ ³² Bo tou Wau ma mobongu mayi monto kuburu, Wau ma motitimulo mota limongoli ode lipu lo Galileya.”

³³ Te Petrus lolametao ode o-Liyo odiye, “Openu nga'amila tawu ma mowali didu paracaya ode oli Guru, bo watiya openu bo ngointi mao dila.”

³⁴ Ti Isa loloiya ode ole Petrus odiye, “Tutuliyotutu polele-U mayi ode olemu: Yinti huyi boti dipo mokukuyu'u maluo yio ma po'otolu lomahu deu Wau gurumu.”

³⁵ Te Petrus loloiya ode oli Isa odiye, “Dila, openu watiya musi mate pe'epe'enta woli Guru, watiya debo tatapu mongaku deu Ito Guru latiya!” Nga'amila muri li Isa wuwewo loloiya odito olo.

³⁶ Ti Isa wolo mongomuri-Liyo ma ledungga mota ode tambati tuwawu u tanggu-tanggula Getsemani. Lapatao Tiyo loloiya ode mongomuri-Liyo odiye, “Potihulo'opo

timongoli teye. Wau donggo mota modua temota ngope'e." ³⁷ Wawu Tiyo lotiyanga ole Petrus wawu walae Jebedewus dulota lonao pe'epe'enta wo-Liyo. Lonteto lomao hila-Liyo otutu ma yilololo. ³⁸ Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Hila-U otutu mololo masatiya, odelo ta ma mate rasaliyo. Potitolapo teye timongoli wawu pomulahu pomayi wola-U."

³⁹ Tiyo ma lodiyambanga mota ngointi, lapatao losujudu wawu lodua, dualiyo odiye, "Wu Allahuta'ala ti Papa Latiya, wonu deu mowali halati lo sikisa boti lawode to o-Latiya, bo dila kohondaki Latiya u mowali, bo kohondaki li Papa."

⁴⁰ Yilapato uwito Tiyo ma lohuwalinga mota ode mongomuri-Liyo boyito wawu ilodungga-Liyo mota timongoliyo hetuluhe. Wawu Tiyo loloiya ode ole Petrus odiye, "Dila mo'otahangi timongoli momulahu openu ngojamu mao wola-U? ⁴¹ Po'odaha timongoli wawu potidua-dua alihu timongoli dila odungga lo yimontalo. Roh lo manusiya memangi yinawo mohutu u mopiyohu bo dagingi molulupuhu."

⁴² Lapatao Tiyo lonao poli oluwoliyo wawu mota lodua, upilodua-Liyo odiye, "Wu Allahuta'ala ti Papa Latiya, wonu deu halati lo sikisa botiye dila mowali lumawodu to o-Latiya, huli lomao ma tolimo Latiya odelo kohondaki li Papa!" ⁴³ Wawu tou Tiyo lohuwalinga mota poli ode mongomuri-Liyo, ilodungga-Liyo mota

timongoliyo debo ta hetuluhe, sababu mato limongoli modiduta da'a.

⁴⁴Lapatao ma tilola mao li Isa timongoliyo teto wawu Tiyo muli lonao otoluliyo mota lodua to tambati entiye wawu dua-Liyo debo odito olo. ⁴⁵Yilapato uwito Tiyo lonao mota ode mongomuri-Liyo wawu loloiya ode limongoliyo odiye, "Debo ta donggo hetuluhe wawu hehuheliya timongoli masatiya. Bilohi limongoli, sa'atiliyo ma ledungga Walao Manusiya wuduwoliyo ode tawu-tawuwala ta heodusawa. ⁴⁶Pobongulo wawu dulolo ito ma monao. Bilohi, timao tiyo ta lohiyanati ola-U ma ledungga mayi."

⁴⁷Tou ti Isa donggo bisa-bisala, ma ledungga mayi te Yudas tala ngota lo muri li Isa ta mopuladuluwo wawu tiyo nao-nao mayi wolo tawu ngolemboa ngohuntuwa hedelowa wamilo wawu bubohu. Timongoliyo pilarenta mayi lo mongotauwa lo imamumu wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi. ⁴⁸Ta lohiyanati oli Isa ma lopolele mayi olimongoliyo tuwota tuwawu odiye, "Tawu ta o'odeu wawu dilou tataboyitolo Tiyo, mota waupalo."

⁴⁹Wawu tiyo ma lato lomaju mota ode oli Isa wawu loloiya odiye, "Salamu alayikum Rabi." Lapatao tiyo longo'ode mota oli Isa wawu lodila o-Liyo.

⁵⁰Bo ti Isa loloiya mao ode oliyo odiye, "Weyi tamani-U, popotunggulalo niatimu lonao mayi ode ola-U." Lapatao timongoliyo lomaju mota lodihu oli Isa wawu loheupa o-Liyo.

⁵¹Debolo woluwo ngotaliyo lo ta pe'epe'enta

woli Isa lomahutayi wamiliyo wawu lomontode mota wato li imamumu ngota sambe loputu bulongaliyo. ⁵²Ti Isa loloiya mao ode tala ngota lo muri-Liyo boyito odiye, "Muli taupa mola wamiluma boyito. Sababu titalotita ta moyitohu wamilo mate lo wamilo. ⁵³Tingga harapumu Wau dila mowali mohile turungi to Allahuta'ala ti Papa-U, alihu Tiyo hua molawo mayi malaikati mopuladuluwo lo pasukan momantu ola-U. ⁵⁴Wonu pohile-U u odito, wololo mowali ganapu u tula-tulade to kitabi u loloiya mayi deu Walao Manusiya musi wuduwoliyo ode ta heodusawa?"

⁵⁵To sa'ati boyito ti Isa loloiya ode tawu ngohuntuwa odiye, "Harapu limongoli Wau botiya ta mototaowa, tunggulo timongoli monao mayi moheupa ola-U hedelowa mayi wamilo wawu bubohu. Wau timi'idu dulahu hemongajari to pango bele lo Eya wawu timongoli dila loheupa ola-U. ⁵⁶Bo nga'amila boti mowali alihu me ganapu u tula-tulade to kitabi lo nabi-nabiyalo." Odito u yiloiya li Isa ode ta moheupa o-Liyo. Lapatao nga'amila muri-Liyo boyito ma tilonggoteteo lolola mao o-Liyo.

⁵⁷Tou timongoliyo yilapato loheupao oli Isa, timongoliyo ma lodelo o-Liyo ode ole Kayapas ti imamumu da'a. Teto heambuwa mongoahali lo Tawurat wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi. ⁵⁸Wawu te Petrus tunu-tunuhe o-Liyo lonto umolamingo sambe demota pango bele li imamumu da'a. Lapatao tiyo lotihuloa pe'epe'enta wolo ta hipokkawaliya, alihu otawaliyo wolo

u ma mowali to oli Isa. ⁵⁹ Mongotauwa lo imamu wawu nga'amila ta to Mahkama lo agama boyito hipololohe bukti dila banari u popotalaliyo oli Isa, alihu Tiyo mowali hukumaniyoliyo mate. ⁶⁰ Bo timongoliyo dila lo'otapu, openu boli ma tilimihulayi ngohuntuwa ta hiposakusiya lo u yimbulo. Bo lapatao ma tilimihulayi ta dulota ⁶¹ ta hipoleleya odiye, "Tawu botiye loloiya deu Tiyo mowali molohube bele lo Eya wawu to delomo u tolohuyi ma muli bongulo-Liyo mayi."

⁶² Lapatao ti imamu da'a boyito ma tilimihulo wawu lohintu ode o-Liyo odiye, "Longola Yio dila molameta openu bo ngotahe mao u hepopotuludu mayi lo tawu-tawuwala boti ode ole-Mu?" ⁶³ Bo ti Isa debo ta po'opo'oyo. Lapatao ti imamu da'a boyito loloiya odiye, "Wolo uhemolanggula tanggulo Allahuta'ala ta tumu-tumulo, poleleya mayi olami wonu Yio boti te Almasih Walao Allahuta'ala ta pilojanjiya-Liyo mowali ongiya ta mo'osalamatati manusiya boyito?"

⁶⁴ Ti Isa lolametao, "Banari u yiloiya li tuwani boyito. Bo polele-U mayi ode olimongoli: Monto umasatiya lomao boti timongoli ma mo'onto Walao Manusiya hulo-huloa to olowala lo Allahuta'ala ta kawasa wawu monao mayi to yitato hengo to hulungo!"

⁶⁵ Ti imamu da'a boyito loyingo wawu longulantanga pakeyangiliyo wawu loloiya odiye, "Tiyo hemohujati Allahuta'ala. Donggo paralu wolo ito hipololohe sakusi? Masatiya ma ilodungohe limongoli Tiyo hemohujati

Allahuta'ala. ⁶⁶ Wololo pahamu limongoli?" Timongoliyo lolameta mota odiye, "Tiyo patuti hukumaniyola mate!"

⁶⁷ To wakutu boyito timongoliyo heloponula lo yiyohu to laku li Isa wawu helohumbade o-Liyo. Wawu tawu-tawuwala wuwewo helolambali lota'apo o-Liyo ⁶⁸ wawu hipoloiyawa odiye, "Almasih, wonu banari Yio hemololimo wahyu lonto Allahuta'ala, nte tapula tatonu ta hemohumbade ole-Mu?"

⁶⁹ Tou te Petrus hulo-huloa to pango bele li imamumu da'a boyito, lonao mayi ode oliyo tabuwa ngota wato li imamumu da'a wawu loloiya odiye, "Yio olo ta lalayita pe'epe'enta woli Isa tawu lo lipu lo Galileya boyito."

⁷⁰ Bo tiyo lomahu to talu lo tawu nga'amila boyito, uwaliyo mao, "Dila otawau wolo patujumu." ⁷¹ Lapatao tiyo lonao mota ode bubunggalo u pomasowa mayi ode pango boyito wawu woluwo poli wato ngota wuwewo tabuwa lo'onto oliyo wawu loloiya ode tawu nga'amila ta woluwo teto odiye, "Tawu boti ta pe'epe'enta woli Isa tawu lo kota lo Najaret boyito."

⁷² Wawu tiyo lomahe poli wawu lotadiya deu tiyo dila motota li Isa.

⁷³ Dila lohiehewo mola tawu-tawuwala ta heambuwa teto boyito lonao mayi ode ole Petrus wawu loloiya odiye, "Banari yio boti tala ngota limongoliyo, onuhe to pobisalamu."

⁷⁴ Lapatao te Petrus ma hemolotadiyawa wawu loloiya odiye, "Wau dila mo'otawa wolo tawu boyito." To sa'atilo boyito maluo ma

lokukuyu'u. ⁷⁵Wawu te Petrus ma lo'oela mayi upilolele li Isa ode oliyo odiye, "Tou dipo mokukuyu'u maluo, yio ma po'otolu lomahu deu Wau gurumu." Lapatao te Petrus ma lonao ode diluwari wawu hilumoyongo sababu lole'e.

27 ¹Tou lolombuliyo mola dumodupo nga'amila mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi lohutu dulohupa mololohe dalalo mopodehu loputusani mohinggi nyawa li Isa. ²Timongoliyo ma lomungu mao oli Isa, lapatao dileloliyo wawu yiluduliyo mao ode le Pilatus gubornur lo Roma.

³Tou ilotawa mao le Yudas ta lohianati deu ti Isa ma hukumaniyoliyo mate, tiyo ma lole'e. Lapatao tiyo ma ohila mopohuwalinga mota lo doyi tala'a lo Yahudi tolopulu lopita boyito ode mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi. ⁴Wawu tiyo loloiya odiye, "Wau ma lohutu dusa, sababu wau ma lohianati tawu ta dila ototala." Bo timongoliyo boyito lolametao oliyo odiye, "Uwito urusanimu lohihilawo, dila urusani lami!"

⁵Lapatao tiyo lopomai mota lo doyi tala'a boyito ode pango bele lo Eya wawu lolola mao tambati boyito mao lotintayango.

⁶Mongotauwa lo imamu lohama mayi doyi tala'a boyito wawu loloiya odiye, "Doyi tala'a boti haramu popomasola ode kasi lo doyi to bele lo Eya, sababu doyi botiye haraga lo nyawa." ⁷Tou ma yilapato lo musawara, timongoliyo ma losatujuwa motali huta ngopita

lonto ta mohhutuwa ulongo. Huta boyito ma pohutuliyo panggula lo tawu deli ta mopowate to kota boyito. ⁸Huta boyito sambe masatiya boti tanggu-tanggula Huta lo Duhu, sababu doyi u pilotaliliyo huta boyito haraga lo nyawa li Isa.

⁹Wolo uodito, ma leganapu Pirimani lo Allahuta'ala u piloposambewoliyo mayi li nabi Yeremiya odiye, "Timongoliyo ma lohama mayi doyi tala'a tolopulu lopita, deuwitoyito haraga u ma tilatapuliyo mayi lo tawu lo Israel oliyo. ¹⁰Wawu doyi boyito ma pilomake limongoliyo lotali huta lo ta mohhutuwa ulongo odelo u pilopotunggulayi lo Allahuta'ala Eya ode olau." Odito Pirimani lo Allahuta'ala u pilopotunggulayi li nabi Yeremiya.

¹¹Lapatao ti Isa ma dileloliyo ode talu le Pilatus gubornur lo Roma. Wawu ti gubornur boyito lohintu o-Liyo odiye, "Banari meyalo dila Yio boti ongiya lo tawu lo Yahudi?" Tameti Isa, "Ti gubornur lohihilawo ta lopolele mayi." ¹²Bo totonulala u hepopotuludu mayi lo mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi ode oli Isa, dila tilameta-Liyo openu bo ngointi mao.

¹³Ti gubornur loloiya de o-Liyo odiye, "Dila odungohemu malo odiye huntawa lo u hepopotuludu mayi lo tawu-tawuwala boti ode ole-Mu?"

¹⁴Bo Tiyo dila lolameta openu bo loloiya ngotahe mao, sambe ti gubornur herani da'a.

¹⁵Biyasaliyo ti gubornur lo Roma timi-timi'idu dulahe poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi

lonto lipu lo Mesir, mopobebasi tawu ngota monto tutupa odelo hihile lo raiyati. ¹⁶To wakutu boyito woluwo tawu ngota to tutupa ta otawa lo tawu lolawani pomarenta ta tanggu-tanggula te Barabas. ¹⁷To wakutu boyito tawu ngohuntuwa ma heambuwa tetomota ti gubernur Pilatus loloiya ode olimongoliyo odiye, "Tatonu ta otohila limongoli bebasiyau mayi olimongoli, te Barabas meyallo ti Isa ta tanggu-tanggula te Almasih?" ¹⁸Otawa li gubernur deu mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a lopotaluwo mayi li Isa ode o-Liyo sababu palato nyawa limongoliyo.

¹⁹To wakutu ti gubernur donggo hulo-huloo to kadera hepomutoaliyo dileliyo lolawo mayi tahuli ode oliyo odiye, "Dila mao pohutu wolo-wolo to Tawu ngota banari boyito, sababu wau ohuyi lo'otapu tutuluhe moletto tomimbihu Tiyo." ²⁰Bo mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi loheyinga tawu ngohuntuwa mohile alihu te Barabas bebasiyaliyo wawu ti Isa hukumaniyoliyo mao mate. ²¹Ti gubernur boyito lolametao wawu loloiya ode limongoliyo odiye, "Tatonu to wolota lo ta dulota boti ta otohila limongoli bebasiyau mayi olimongoli?" Timongoliyo lolametao odiye, "Te Barabas."

²²Ti gubernur loloiya poli ode limongoliyo odiye, "Wonu odito, wolo u musi pohutuwoode ode oli Isa ta tanggu-tanggula te Almasih boti?" Timongoliyo nga'amila longuwatiayi odiye, "Salipuwa mota Tiyo!"

²³ Ti gubernur loloiya poli odiye, “U moleta wolo u ma pilohutu-Liyo?” Bo tawu-tawuwala ta woluwo teto boyito pipiwa heponguwatia mayi odiye, “Salipuwa mota Tiyo!”

²⁴ Tou te Pilatus lo'onto mao deu nga'amila usahaliyo mopobebasi oli Isa dila ilohasililiyo wawu boma heowaliya lo buluhuto to raiyati teto boyito, tiyo ma lohama mayi taluhu pilohuwalowaliyo to talu lo tawu ngohuntuwa boyito wawu loloiya odiye, “Wau dila motanggungungi duhu wawu nyawa lo Tawu boti; uwito urusani limongoli lohihilawo!”

²⁵ Nga'amila raiyati boyito lolametayi odiye, “Duhu wawu nyawa-Liyo tanggunggiyo lamiyatiya wolo mongowalao lamiyatiya!”

²⁶ Lapatao ti gubernur ma lopobebasi mao ole Barabas olimongoliyo. Bo ti Isa ma hepiloiwumbadiyo mao lo bubo'o wawu yiluduliyo mao ode tontara mota salipuwoliyo.

²⁷ Lapatao tontara-tontara li gubernur boyito lodelo mao oli Isa ode delomo istana li gubernur wawu timongoliyo olo lotiyanga mota pasukan motipalita to oli Isa. ²⁸ Timongoliyo ma lohinggi mao pakeyangi li Isa wawu lopopake mao o-Liyo jumba mela waranaliyo.

²⁹ Timongoliyo lohalamao duhi lowali makuta wawu pilopopakeliyo mao to lunggongi Isa, lapatao timongoliyo longohi mao tunggude talilo to olu'u-Liyo olowala wawu timongoliyo ma lotibongghu'u to talu-Liyo mohentea o-Liyo uwalimongoliyo mao, “Tubo Eyanggu weyi olongiya lo tawu lo Yahudi!” ³⁰ Timongoliyo loPONULA mao lo yiyohu to o-Liyo wawu lohama

mayi tunggude talila boyito pilo-pilomobohiyo mota ode lunggongiyo li Isa. ³¹Tou ma yilapato helohentea o-Liyo, timongoliyo lohinggi mao jumba mela boyito wawu muli lopopake mao lo pakeyangi-Liyo ode o-Liyo. Lapatao timongoliyo lodelo mao o-Liyo ode diluwari mota salipuwoliyo.

³²Tou timongoliyo ma henaowa mota ode diluwari lo kota lo Yerusalem, timongoliyo lodudungaya lo tawu ngota lonto kota lo Kirene ta tanggu-tanggula te Simon. Tawu boyito pilakusa limongoliyo lomota ayu mota posalipuwaliyo oli Isa. ³³Lapatao timongoliyo ma ledungga mota ode tambati tuwawu u tanggu-tanggula Golgota, deboliliyo mao tambati lo bakakawu. ³⁴Timongoliyo lopelu mao o-Liyo lo angguru ula-ulawu lo polu. Tou ilolamita-Liyo mao angguru boyito, Tiyo dila yilinawo longilu angguru boyito.

³⁵Tou timongoliyo ma yilapato lopsalipu mao o-Liyo, timongoliyo ma longunte wawu lolaya-layade mota kayini li Isa. ³⁶Lapatao timongoliyo lotihuloa teto lodaha o-Liyo. ³⁷To yitata mola lo lunggongiyo li Isa sasalipu tiluladeo limongoliyo alasan pilosalipuwaliyo o-Liyo odiye, "Tatabotiyelo ti Isa ongiya lo tawu lo Yahudi." ³⁸Woluwo olo dulota ta mototaowa silalipuliyo pe'epe'enta woli Isa, ta ngota to olowala wawu ta ngota to oloyihi-Liyo.

³⁹Tawu-tawuwala ta lumawode teto hipohentea o-Liyo wawu hipopomili-miliya lo lunggongo. ⁴⁰Timongoliyo hipoloiyawa odiye, "Yio ta hemoloiya molohube bele lo Eya wawu

mulu momongu mayi tou tolohuyi. Wonu Yio otutu Walao Allahuta'ala, poposalamatiya mola batangamu wawu polaheyi Yio monto salipu boti!”

⁴¹ Odito olo mongotauwa lo imamu wolo mongoahali lo Tawurat wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi hipohentea o-Liyo wawu hepolojiyawa odiye, ⁴² “Tawu wuwewo mowali poposalamatiyo-Liyo, bo batanga-Liyo lohihilawo dila mowali poposalamatiyo-Liyo! Wonu Tiyo boti ongiya lo tawu lo Israel, lebe mopiyohu Tiyo molaheyi monto salipu boti wawu deuwito ami mowali paracaya ode o-Liyo. ⁴³ Tiyo hemopolele paracaya ode Allahuta'ala wawu Tiyo Walao Allahuta'ala. Dulo bilohento wonu Allahuta'ala ohila moposalamati o-Liyo.”

⁴⁴ Hiyambola ta mototaowa ta silalipuliyo wo-Liyo pe'epe'enta hepohentea o-Liyo odito olo.

⁴⁵ Lonto u jamu duwabelas mohulononu sambe deu jamu tiga lolango nga'amila lipu boyito ma lodiolomo. ⁴⁶ Tanu ma jamu tiga boyito ti Isa longuwatio wolo suwara da'a odiye, “Eli, Eli lama sabatani?” deboliliyo mao wu Eya-U, wu Eya-U, longola Yio ma lolola ola-U?

⁴⁷ Lo'odungohe u odito woluwo ngololota ta hetihula teto loloiya odiye, “Tawu boti hemoibode oli nabi Eliya.” ⁴⁸ Tawu ngota to wolota limongoliyo hua lohama mayi lomuto patihu pilopolomoliyo mao to lotingo, lapatao yilangeliyo mola to talila ngoputu wawu yilohiliyo mola peiyiluliyo oli Isa.

⁴⁹Tawu-tawuwala wuwewo hepolojiyawa odiye, "Wulatanto wonu ti nabi Eliya monao mayi mopolasalamati o-Liyo."

⁵⁰Ti Isa longuwatia poli da'a-da'a lapatao lohudu mola nyawa-Liyo ode Allahuta'ala.

⁵¹To boyitolo olo podehu to bele lo Eya lobuta'a duluwo lonto yitato sambe ode tibawa wawu huta hilumuhulo ilodungga lo liluhu, hui-huidela botu lobubutao.

⁵²Kukuburuwalo lohuhuo wawu ngohuntuwa umati lo Allahuta'ala ta ma lopopowate muli tilumumulayi ⁵³wawu lokaluwari mayi lonto kuburu. Lapatao tou ti Isa ma lobongu mayi lonto kuburu to dulahe otoluliyo, timongoliyo lonao ode kota lo Yerusalem u suci wawu ngohuntuwa ta helo'onto olimongoliyo.

⁵⁴Tauwa lo pasukan wolo tontaraliyo ta hidahawa oli Isa yilohe da'a lo'orasa mao liluhu wawu lo'onto totonulala u ma lowali. Timongoliyo loloiya odiye, "Otutu, tawu boti Walao Allahuta'ala."

⁵⁵Wawu woluwo teto mongobuwa ngohuntuwa ta hibilohe mayi monto umolamingo, deuwitoyito mongobuwa ta hedudua mayi oli Isa lonto lipu lo Galileya hepohintawa o-Liyo. ⁵⁶To wolota limongoliyo woluwo ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala wawu ti Mariya ti mama le Yakobus wole Yusup wawu dile le Jebedewus.

⁵⁷Woluwo ta kaya ngota ta tanggu-tanggula te Yusup tawu lo kambungu lo Arimateya. Tiyo tala ngota lo ta heilajari mayi li Isa. Tiyo lonao mao ode li gubornur Pilatus mao

lohile mayiyeti li Isa. Ti gubornur lomarenta mao to anabuwaliyo alihu mongohi mao mayiyeti li Isa boyito ode oliyo. ⁵⁸(27:57)

⁵⁹Lapatao te Yusup ma mao lohama mayiyeti li Isa boyito, tilaputiyo mao lo kayini lenan moputio wawu beresi. ⁶⁰Lapatao mayiyeti boyito mota pilopobalatiyo mao to kuburu u boheli yilapatao piloipahatiliyo to huludu botu wawu tiyo lolilideyi botu tuwawu damango piloheutiyo kuburu boyito. Lapatao uwito tiyo ma lonao. ⁶¹To wakutu boyito ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala wawu ti Mariya wuwewo hehuloa tataluwa mota lo kuburu boyito.

⁶²Lolombuliyo mola deuwitoyito to dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi, mongotauwa lo imamu wawu tawu-tawuwala ta o paham Parisi lonao mao pe'epe'enta ode li gubornur Pilatus. ⁶³Timongoliyo loloiya odiye, "Tuwani, boheli iloela mayi lamiyatiya ta hemopolapala to tawu boyito tou donggo tumu-tumulo loloiya deu to dulahe otoluliyo Tiyo ma mobongu mayi monto kuburu. ⁶⁴Sababu uwito, wonu mowali, poidahawa mao kuburu-Liyo boyito demola dulahe otoluliyo, dahalo mongomuri-Liyo bolo monao mayi motao mayiyeti-Liyo lapatao mopolele mao ode raiyati deu ti Isa ma lobongu mayi lonto kuburu, sambe ta lapalola pulitiyo boti lebe moletao wolo ta bohuliyo."

⁶⁵Ti gubornur loloiya ode olimongoliyo odiye, "Timongoli ma wohiyau mayi mongopajule wawu mola poidahawa mao limongoli mopiyouhu kuburu boyito."

⁶⁶ Lapatao timongoliyo ma lonao ode kuburu li Isa mota losegeli mao botu heu-heuta kuburu boyito. Wawu mongopajule boyito piloidaha limongoliyo teto.

28 ¹Tou ma yilawode dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi, tou dulahu ma butu-butu mayi to dulahu ahadi, ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala woli Mariya wuwewo lonao mota ode kuburu li Isa. ²Debolo ma lowali liluhe da'a sababu malaikati lo Allahuta'ala lolaheyi lonto soroga ode kuburu li Isa, lolilide botu heu-heuta kuburu boyito lapatao lotihuloa to botu boyito. ³Laku lo malaikati boyito odelo ilato wawu pakeyangiliyo moputia da'a. ⁴Ta hedahawa kuburu boyito ma hepolopala sababu dilu-diluyito malaikati boyito. Timongoliyo ma lelebontongo odelo ta ma lopowate.

⁵Bo malaikati boyito loloiya ode mongobuwa boyito odiye, "Dila pohe timongoli, sababu otawau timongoli hepololohe oli Isa ta ma silalipuliyo boyito. ⁶Tiyo diduluwo teye, sababu Tiyo ma bilongu lo Allahuta'ala odelo u ma pilolele-Liyo ode olimongoli. Dulo me bilohi tambati pilopobalataliyo o-Liyo. ⁷Timongoli lato ponaolo wawu mota poleleya mao to mongomuri-Liyo deu ti Isa ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu. Tiyo ma lotitimulo mota limongoli ode lipu lo Galileya wawu teto mota timongoli ma modudunggaya wo-Liyo. Po'otoloma u ma piloleleu mayi ode limongoli boti."

⁸Timongoliyo olo ma lato lolola mao kuburu boyito wolo uhewoheya wawu hiwengahe da'a. Lapatao timongoliyo ma tilumetea mota mopolele lo pasali boyito ode mongomuri-Liyo.

⁹Debolo ti Isa lodunggaya wolimongoliyo wawu salamu odiye, "Salamu alayikum." Timongoliyo ma lodudula mota ode o-Liyo longo'ode oatiyo wawu lolubo o-Liyo. ¹⁰Ti Isa loloiya ode limongoliyo odiye, "Dila pohe. Ponaolo timongoli wawu mota poleleyalo mao to mongowutatu-U, alihu timongoliyo monao mota ode lipu lo Galileya wawu tetomota timongoliyo ma mo'onto ola-U."

¹¹Tou mongobuwa boyito lolola mao kuburu, mongopajule ngololota ta hedahawa teto lonao ode kota lo Yerusalem mota lopolapuru nga'amila u ma lowali boyito ode mongotauwa lo imamu. ¹²Lapatao mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi ma lomusawara wawu lomutusani mongohi mao doyi ngohuntuwa da'a ode mongopajule boyito.

¹³Timongoliyo loloiya odiye, "Timongoli musi mopolele mao ode tawu deu mongomuri-Liyo lonao mayi tou huyi lotao mayiyeti li Isa to wakutu timongoli hetuluhe. ¹⁴Wawu wonu pasali boti odungohe mao li gubornur, ami ma mopoyiyakini mao oliyo deu timongoli dila ototala wawu dema aturuwo mao lami, alihu timongoli dila mo'otapu hukumani ngointi mao."

¹⁵Mongopajule boyito lololimo doyi boyito wawu lohutu mao odelo upilolele lo mongotauwa lo imamu ode olimongoliyo.

Wawu sirita boti ma lololade mota to wolota lo tawu lo Yahudi sambe masatiya.

¹⁶ Lo'odungoheo habari li Isa ma lobongu mayi lonto kuburu mongomuri-Liyo mopulatuwawu ma lonao ode hulude tuwawu to lipu lo Galileya, odelo u ma pilotunu mayi li Isa ode limongoliyo. ¹⁷ Tou lo'onto mao oli Isa, timongoliyo ma lolubo o-Liyo, bo woluwo to wolota limongoliyo ta donggo bimbang. ¹⁸ Ti Isa lodudula mota ode olimongoliyo wawu loloiya odiye, "Nga'amila haku wawu kawasa to soroga wawu to duniya boti ma yilohi lo Allahuta'ala ode ola-U. ¹⁹ Sababu uwito, ponaolo timongoli ode ngoyilanggubu duniya wawu popowaliya mao tawu lonto nga'amila suku bangusa mowali muri-U. Lihuyi mao timongoliyo to delomo tanggulo Allahuta'ala ti Papa, Walao Allahuta'ala wawu Roh lo Allahuta'ala. ²⁰ Ajariya mao timongoliyo alihu mowali ta'ati to totonulala u pilomarenta-U mayi olimongoli. Wawu ototayi mao: Wau lalayita pe'epe'enta wolimongoli tunggula mola ode dulahu ukiyama."

MARKUS

1 ¹ Utiye habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih Walao Allahuta'ala. ² Odelo Pirimani lo Allahuta'ala tula-tulade to kitabi li nabi Yesaya odiye, "Ototayi mao: Wau ma loponao mota lo ta ilahula-U lemulo-Mu; tiyo ma moposadiya mao lo dalalo ole-Mu. Woluwo ta wuwa-wuwatio to yilantala dila hepotitola lo tawu odiye, 'Poposadiya lomao dalalo Eya wawu po'otulide lomola dala-Liyo.'" ³ (1:2)

⁴ Odelo u yiloiya li nabi Yesaya boyito, ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lonao mayi ode yilantala dila hepotitola lo tawu wawu hemopotunggulo loiya odiye, "Potobatilo wawu poilihu lomao timongoli, alihu Allahuta'ala mongambungu mayi dusa limongoli."

⁵ Ngohuntuwa tawu ta lonto nga'amila lipu lo Yudeya wawu ta hetolawa to kota lo Yerusalem, lonao mayi modungohe u hebisalaliyo. Timongoliyo ma helongaku mayi dusa limongoliyo lohihilawo wawu yilihuwalio li nabi Yahya to dutula lo Yordan.

⁶ Ti nabi Yahya yito pake-pake jumba u pilohutuliyo lonto lambuto unta, bintoliyo walito wawu u healoliyo yito bulita wawu hula lo tia lo oayuwa. ⁷ Utiye u hepilopotungguliyo mayi, "Lapatao wau ma medungga openu bo motibunggu mola molopata santale-Liyo wau dila patuti. ⁸ Wau mopolihi olimongoli lo

taluhu, bo Tiyo ma mopoliu olimongoli lo Roh lo Allahuta'ala.”

⁹To wakutu boyito ti Isa lonao mayi lonto kota lo Najaret to lipu lo Galileya wawu Tiyo yilihuwa li nabi Yahya to dutula lo Yordan.

¹⁰Tou lokaluwari mayi lonto taluhu, ti Isa lato lo'onto mola soroga lohuo wawu Roh lo Allahuta'ala odelo burungi marupati lolaheyi ode o-Liyo. ¹¹Lapatao woluwo suwara tuwawu lonto soroga u loloiya mayi odiye, “Yio Walau-U ta otoliangu-U wawu Wau sanangi ode ole-Mu.”

¹²Lapatao Roh lo Allahuta'ala ma lato lohuntude mota oli Isa ode yilantala dila hepotitola lo tawu. ¹³Wopatopulu huyi mola hihewoliyo Tiyo lotitola to tambati boyito wawu Ibilisi helohimontala o-Liyo. Tetomota Tiyo tola-tola to wolota lo bibinatangiyalo wawu mala-malaikatiyalo hipohintawa o-Liyo.

¹⁴Tou ti nabi Yahya ma yilaupiyo, ti Isa lonao ode lipu lo Galileya mota helopotunggulo habari mopiyohu lonto Allahuta'ala. ¹⁵Tiyo loloiya odiye, “Wakutuliyo ma leganapu. Yiladiya lo Allahuta'ala ma membidu. Potobatilo timongoli wawu paracayayi lomao habari mopiyohe lonto Allahuta'ala!”

¹⁶Tou ti Isa nao-nao to bihu bulalo lo Galileya, ilontonga-Liyo mota te Simon wole Andreyas wutatiyo hepolayanga sababu timongoliyo mohhalawa. ¹⁷Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, “Poduduo lomayi ola-U timongoli wawu timongoli ma popowaliyo-U mayi ta mollayanga manusiya.” ¹⁸Lapatao timongoliyo

ma lato lolola mao tayangi mongoliyo wawu lodudua oli Isa.

¹⁹Bo ngope-ngope'e mola ti Isa lolola mao tambati le Simon wole Andreyas hepolayanga boyito. Tiyo lo'onto mota poli ole Yakobus wole Yahya mongowalae Jebedewus hepoposiyapuwa lo puka to bulotu. ²⁰Timongoliyo ma lato tiliyangayi li Isa wawu timongoliyo olo ma lolola mao oli papa limongoliyo te Jebedewus to bulotu wolo tawu-tawuwala ta hegajiyaliyo, lapatao timongoliyo ma lodudua o-Liyo.

²¹Ti Isa wolo mongomuri-Liyo ledungga mota ode kota lo Kapernawum. Tou ledungga dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi, ti Isa ma lato lomaso mao ode bele hepotabiyalo wawu longajari ta woluwo teto. ²²Lo'odungoheo pongajari-Liyo ta to bele hepotabiyala boyito hilinggolabe, sababu Tiyo longajari olimongoliyo wolo haku wawu kawasa u woluwo to o-Liyo, dila odelo mongoahali lo Tawurat.

²³Woluwo tawu ngota ilotuwanga lo lati ma lato lomaso mao ode bele hepotabiyala boyito wawu wuwa-wuwatio odiye, ²⁴“Isa tawu lo kota lo Najaret, wolo urusani-Mu wolami? Nonao-Mu mayi botiye me mopolopu olami. Otawau tatonu Yio: Ta suci lonto Allahuta'ala!”

²⁵Bo ti Isa longantingao oliyo odiye, “Potipo'oyo yio wawu hua pokaluwari mao monto tawu boti!”

²⁶Tawu boyito hepilo-pilomanti lo lati boyito wawu wolo uwuwa-wuwatia da'a lati boyito

lokaluwari mao lonto oliyo. ²⁷ Nga'amila ta woluwo teto hilerani sambe timongoliyo hipobisalawa to wolota limongoliyo lomao odiye, "Wolo u odiye, pongajari bohu mayi poli? Tiyo hemobisala wolo haku wawu kawasa. Totonulala lati heparenta-Liyo wawu lati-latiyala boyito ta'ati ode o-Liyo."

²⁸ Habari li Isa boyito ma lato lololadu lomota ode nga'amila kambungu to lipu lo Galileya.

²⁹ Tou timongoliyo lolola mao bele hepotabiyala boyito, ti Isa lato lomaso mao ode bele le Simon wole Andreyas. Te Yakobus wawu te Yahya lonao wo-Liyo olo. ³⁰ To bele boyito, tilo le Simon moluhengo bala-balato hehuhuloliyo. Owwoluwo lo ta mongongota boyito ma lato pilolele mao limongoliyo ode oli Isa. ³¹ Ti Isa ma lodudula mota ode tambati lo tabuwa boyito bala-balato wawu lodihu mao olu'uliyo wawu lopobongu oliyo. Lapatao tou boyitolo tabuwa boyito lohinta olimongoliyo sababu ma yilenggi u hehuhuloliyo.

³² Tou dulahu ma tilumolopa mota nga'amila ta hengongota wolo ta heilotuwanga lo lati hedileloliyo mayi ode oli Isa. ³³ Nga'amila tawu to kota boyito loambuwa mayi ode talu lo bele le Simon wole Andreyas. ³⁴ Ngohuntuwa ta hesikisawa lo tili-tililahepala lo panyaki hepilo'oluli li Isa wawu ngohuntuwa olo lati-latiyalo hehiluhu-Liyo. Lati-latiyala boyito ma heilentela-Liyo mobisala, sababu timongoliyo boyito motota-Liyo.

³⁵ Lolombuliyo mola to wakutu subu ti Isa ma lobongu wawu lolola mao bele boyito

lonao mota lodua to tambati dila o tawu.

³⁶Te Simon wolo mongotamaniliyo hepololohe o-Liyo. ³⁷Tou timongoliyo ma lo'odungga mota o-Liyo, timongoliyo loloiya ode o-Liyo odiye, "Nga'amila tawu hepololohe oli Guru."

³⁸Tametao li Isa odiye, "Dulo ito monao ode kakambungu wala wuwewo u wewembide mota teye, alihu teto mota olo Wau mopotunggulo habari mopiyo hu lonto Allahuta'ala, sababu u'uwitolo patuju lo nonao-U mayi ode duniya."

³⁹Lapatao Tiyo lonao ode nga'amila kambungu to lipu lo Galileya wawu helopotunggulo habari mopiyo hu lonto Allahuta'ala to delomo bele-beleyala hepotabiyalo wawu helomuhu lati-latiyalo.

⁴⁰Lapatao lonao mayi ode oli Isa tawu ngota o hutungo lotibonggohu'u to talu-Liyo. Tiyo lohile turungi wawu loloiya odiye, "Wonu ti Guru yinawo, ti Guru mowali mopo'oluli wawu mopo'osuci batanga latiya to hutungo."

⁴¹Ti Isa pilotimbuluwa lohilawo motoliango, lapatao Tiyo lohudu mota olu'u-Liyo lodedeta ta o hutunga boyito wawu loloiya ode oliyo odiye, "Wau yinawo. Polulilo yio!" ⁴²Panyaki hutunga to tawu boyito ma lato yilenggi wawu tawu boyito ma yiloluli. ⁴³Lapatao ma lato piloponao-Liyo tawu boyito wolo tahuli to'otutuwa odiye, ⁴⁴"Po'otolomamu mao, dila mowali yio mohungguli lo totonulala u ma yilowali to olemu openu boli deolita, bo mao popobilohelo batangamu ode oli imam u wawu pongohi mao kurubani ode Allahuta'ala odelo u pilomarenta mayi li nabi Musa mowali tuwoto

ode olimongoliyo wawu mopopatatayi deu batangamu ma lowali suci to hutungo.”

⁴⁵Bo tawu boyito ma lonao wawu ma lomulayi helopololadu totonulala u lowali to oliyo ode tawu-tawuwalo, sambe ti Isa didu bebasi momaso ode kota. Tiyo bolo hemotitola to tatambatiyala dila o tawu, bo tawu monto kakambunguwalu turu-turusi heponaowa mota de o-Liyo.

2¹Tou ma ngongolohuyi mao ti Isa lohuwalinga mota poli ode kota lo Kapernawum. Ma lololade mota habari deu Tiyo woluwo to bele. ²Tawu-tawuwala lonao mayi lotitiambu sambe diduluwo mao tambati kosongi to bele boyito, hiyambola to pintu olo ma woluwo o tawu. Lapatao ti Isa lopusambewo lo Pirimani ode olimongoliyo. ³Woluwo ta wopatota lodelo mayi ode o-Liyo ta pepea ngota. ⁴To talu li Isa ma ngohuntuwa da'a tawu heambuwa, tunggulo timongoliyo dilalo mowali modelo mota oliyo ode talu li Isa. Timongoliyo lopiya'ata mola ode watopo wawu lomuo watopa u pasi-pasi to yitatiyo mola li Isa, lapatao ta pepea boyito yilahiyo mola lo tali bala-balata to amongiyo. ⁵Tou ti Isa lo'onto mao imani limongoliyo, loloiya Tiyo ode ta pepea boyito odiye, “Uti, nga'amila dusamu ma ilambungu-U!”

⁶Teto woluwo mongoahali lo Tawurat hehulua. Timongoliyo hipomikirangiya to delomo hila limongoliyo odiye, ⁷“Barani da'a Talitiye hemotitowali Allahuta'ala. Tatonu ta

mowali mongambungu dusa ngopohiya lo Allahuta'ala lohihilawo?"

⁸U hepikirangiyo limongoliyo boyito otawa li Isa to delomo hila-Liyo. Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Longola timongoli hipomikirangiya odito to delomo hilawo limongoli? ⁹To pahamuhimongoli, tonu u gambangi polele mao ode ta pepea botiye, nga'amila dusamu ma ilambungu-U, meyalo bongulo, binta'alo amongumu wawu ponaolo?"

¹⁰Bo alihu otawa mao limongoli to duniya boti Walao Manusiya o haku wawu kawasa mongambungu dusa." Lapatao ti Isa loloiya ode ta pepea boyito odiye, ¹¹"Polele-U mayi olemu: Pobongulo, binta'alo amongumu wawu pohuwalingolo ode belemu!"

¹²Ta pepea boyito ma lobongu wawu lato lominta'a amongiyo to talu lo tawu-tawuwala boyito wawu lonao ode diluwari. Nga'amila ta woluwo to sa'ati boyito hiheraniya wawu lomuji Allahuta'ala wawu loloiya odiye, "U odiye dipo pe'enta mao ilontonganto."

¹³Lapatao ti Isa lonao mota poli ode bihu bulalo. Ngohuntuwa tawu ta lonao mota ode o-Liyo wawu Tiyo longajari olimongoliyo.

¹⁴Lapatao tou nao-nao ti Isa lo'onto mao ole Lewi walae Alpepus hulo-huloa to tambati hepololimowaliyo hasili. Ti Isa loloiya ode oliyo, "Poduduo lomayi ola-U yio!" Te Lewi boyito ma tilimihulayi olo lapatao lodudua o-Liyo.

¹⁵Ti Isa wolo mongomuri-Liyo lonao mao ode bele le Lewi. Ngohuntuwa ta hepohhimoa hasili wawu tawu lo Yahudi ta dila ta'ati to

hukum lo Tawurat, loduduo wawu yilonga pe'epe'enta wo-Liyo wawu mongomuri-Liyo.

¹⁶ Mongoahali lo Tawurat lonto lemboa lo ta o pahamumu Parisi lo'onto mao oli Isa hemonga wolo ta hepoahimoa hasili wawu wolo ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat. Timongoliyo loloiya ode mongomuri li Isa odiye, "Longola Tiyo yinawo munga pe'enta wolo tawu odito?"

¹⁷ U heloiya limongoliyo boyito ilodungohe li Isa wawu Tiyo loloiya odiye, "Dila ta sehati ta paralu lo ta mohhunema bo ta mongongoto. Wau lonao mayi dila me motiyanga ta banari bo ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat."

¹⁸ Lapatao tou mongomuri li nabi Yahya wawu tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi hepuwasawa, woluwo tawu-tawuwala ta lonao mayi ode oli Isa lohintu odiye, "Mongomuri li nabi Yahya wawu mongomuri lo ta o pahamumu Parisi hepuwasawa. Longola mongomuri li Guru dila?"

¹⁹ Ti Isa lolametao odiye, "Tou ti bulentiti lai pe'epe'enta wolo sahabatiliyo, dila ponga lo akali sahabati li bulentiti boyito mopuwasa. Timongoliyo dila mopuwasa wonu ti bulentiti lai donggo pe'epe'enta wolimongoliyo. ²⁰ Bo ma medungga mayi waktuliyo, timongoliyo ma mopuwasa, deuwitoyito tou ti bulentiti lai ma hamaliyo monto wolota limongoliyo.

²¹ Diyaluwo ngota mao ta molambola bo'o ma lotupo lo idinga ngopita bohu. Sababu wonu odito, idinga pilomambola boyito ma umanggolongo wawu mo'oantulu bo'o boyito, tunggulo hemopohudamangao antulu lo bo'o

boyito. ²²Odito olo diyaluwo tawu ngota ta moluwanga angguru bohu to bututu u pilohutuliyo lonto walito wonu bututu boyito ma lotupo. Sababu wonu odito, angguru ma mo'oantulu bututu boyito, sambe angguru boyito mohuayadu wawu tambati boyito pomailiyo mao. Angguru bohu musi tahuwola to bututu bohu olo."

²³To dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi ti Isa wolo mongomuri-Liyo henaowa to ilengi lo pale wawu mongomuri li Isa lolipu hungo lo pale. ²⁴Tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi loloiya ode oli Isa, "Bilohi po'olo! Longola timongoliyo hepohutuwa u haramu pohutuwo to dulahe hepotabiyalo?"

²⁵Ti Isa lolametao odiye, "Tantu ma pilobaca limongoli u tula-tulade to kitabi tomimbihu u pilohutu li nabi Dawud tou tiyo wolo ta hedudua oliyo ilopulita lo ualo wawu ilodungga lo polango.

²⁶Tou te Abyatar dihu-dihu huhuloa lo u imamu da'a, ti nabi Dawud lomaso mao ode bele hepotabiyalo wawu mao yilonga roti u hedutuwa teto, u dila mowali alolo ngopohiya lo mongoimamu wawu tiyo longohi mao olo ode ta hedudua oliyo."

²⁷Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Dulahe hepotabiyala yito pilopowoluwo mayi lo Allahuta'ala ode manusiya, dila manusiya pilopowoluwo-Liyo mayi ode dulahe hepotabiyalo, ²⁸deboliliyo mao Walao Manusiya yito tauwa lo dulahe hepotabiyalo."

3¹ Lapatao ti Isa luli lomaso mao ode bele hepotabiyalo. To bele hepotabiyaliyo boyito woluwo tawu ngota ta ma yilate olu'uliyo ngotuwali. ²Woluwo olo tawu-tawuwala ta hepololohe totala li Isa. Timongoliyo hemopo'obilohe o-Liyo wonu Tiyo mopo'oluli tawu to dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi, alihu timongoliyo mowali mopotala o-Liyo. ³Ti Isa loloiya mao ode ta ma yilate olu'uliyo ngotuwali boyito odiye, "Odiyamayi yio uti, tihulayi to talu-U." ⁴Lapatao ti Isa lohintu ode ta woluwo to bele hepotabiyala boyito odiye, "To pahamumu limongoli tonu u halale pohutuwola to dulahe hepotabiyalo, mohutu piyohu meyalo mohutu leto, moposalamati nyawa lo tawu meyalo mohinggi nyawa lo tawu?" Ta woluwo teto boyito bolo hipo'oyonga. ⁵Wolo uyingo-yingo ti Isa lomilohe mota ode olimongoliyo nga'amila. Tiyo otutu yilololo sababu hilawo limongoliyo ma odelo toheto botu. Lapatao Tiyo loloiya ode tawu boyito odiye, "Wuduwa mayi olu'umu boyito!" Tawu boyito lohudu mota olu'uliyo wawu olu'uliyo ma loluli. ⁶Tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi ma lato lokaluwari mayi wawu lomusawara wolo tawu-tawuwala anggota lo parteyi ta hepodukungiya oli olongiya Herodes, mololohe dalalo wololo mopolopu oli Isa.

⁷Lapatao ti Isa wolo mongomuri-Liyo lonao ode bulalo lo Galileya. Tawu ngohuntuwa debo ta hetunuhe olimongoliyo. Woluwo ta lonto lipu lo Galileya, ta lonto lipu lo Yudeya, lonto kota lo Yerusalem, lipu lo Idumeya,

lonto ngotuwali lo dutula lo Yordan, wawu woluwo olo ta lonto kakambungu wala titiliya wolo kota lo Tirus wawu Sidon, lonao mayi modungohe u heloiya-Liyo wawu momilohe nga'amila u hepohutuwo-Liyo. ⁸(3:7) ⁹Sababu malo odito huntuwa lo tawu, Tiyo lomarenta mao mongomuri-Liyo moposadiya lo bulotu tuwawu o-Liyo, alihu Tiyo dila pohuhupeta limongoliyo. ¹⁰Ngohuntuwa ta mongongoto hepilo'oluli-Liyo, sambe nga'amila ta hisikisawa lo tili-tililahepala lo panyaki wuwuntude ohila modedeta o-Liyo. ¹¹Timi'idu tawu-tawuwala ta ilotuwanga lo lati boyito mo'onto o-Liyo, timongoliyo heposujuduwa to talu-Liyo wawu hewuwatia odiye, "Wu Isa Walao Allahuta'ala."

¹²Bo wolo uto'otutuwa ti Isa longentelao olimongoliyo mopolele tatonu Tiyo.

¹³Lapatao ti Isa lotaodu huidu wawu lotiyanga mola ta ilokohondakiya-Liyo. Wawu tawu-tawuwala boyito lonao mola ode o-Liyo. ¹⁴Lapatao Tiyo lopotatapu mao ta mopuladulota molunuhe o-Liyo wawu poponao-Liyo ode kakambunguwalo mopotunggulo habari mopiyohu lonto Allahuta'ala ¹⁵wawu timongoliyo yilohiya-Liyo mao haku wawu kawasa momuhu lati.

¹⁶Ta mopuladulota ta ma tilatapu-Liyo boyito, deuwitoyito te Simon ta tilanggula-Liyo te Petrus, ¹⁷te Yakobus wole Yahya mongowalae Jebedewus ta tilanggula-Liyo te Bowarnerges, deboliliyo mao mongowalao bulonggodu sababu timongoliyo ngointa mola moyingo, ¹⁸te Andreyas, te Pilipus, te Bartolomewus, te

Matiwus, te Tomas, te Yakobus walae Alpewus, te Tadewus, te Simon anggota lo lemboa ta lolawani kumbaniya ¹⁹ wawu te Yudas Iskariyot ta lohianati oli Isa.

²⁰ Lapatao ti Isa lomaso mao ode bele tuwawu. Tiyo wolo mongomuri-Liyo didu lo'otapu hiyanga monga, sababu ngohuntuwa tawu lonao mayi poli loa'ambuwa teto.

²¹ Mongowarisi li Isa lonao mayi mopoamani o-Liyo, sababu timongoliyo lo'odungohu woluwo ta hepolojiyawa deu ti Isa ma biliyongo.

²² Mongoahali lo Tawurat ta boheli ledungga mayi lonto kota lo Yerusalem olo hepolojiyawa odiye, "Tiyo ilotuwanga lo tauwa lo lati-latiyalo wawu wolo kawasa lo tauwa lo lati-latiyala u tanggu-tanggula Be'eljebul boyito, Tiyo hemomuhu lati."

²³ Ti Isa lotiyangayi olimongoliyo wawu lohintu to delomo lumade odiye, "Wololo Ibilisi mowali momuhu Ibilisi?" ²⁴ Wonu yiladiya tuwawu ta to delomiyo hehila-hilawowa, yiladiya boyito ma moantulu. ²⁵ Wawu wonu ta ngala'a bo hehila-hilawowa, ongongala'a limongoliyo boyito ma moantulu. ²⁶ Odito olo wonu Ibilisi hehila-hilawowa wawu lalawaniya lomao, Ibilisi boyito ma moantulu wawu ma ledungga pulitaliyo.

²⁷ Dabo diyaluwo tawu ngota ta momaso mao lo bele lo ta molotola ngota mowali mohehu harataliyo wonu dila tihutoliyopo ta molotola boyito, deuwito tiyo mowali mohehu harata to bele boyito.

²⁸Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Nga'amila dusa lo manusiya wawu hujati u hetilangguli mongoliyo ode Allahuta'ala donggo oambunguliyo. ²⁹Bo totonulala hujati lo manusiya ode Roh lo Allahuta'ala didu oambunguwa lo Allahuta'ala, sababu huhutu boyito yito dusa kakali." ³⁰Ti Isa loloiya odito sababu timongoliyo hipoloiyawa Tiyo ilotuwanga lo lati.

³¹Lapatao ti mama li Isa wolo mongowuta-Tiyo lonao mayi. Timongoliyo heyimawa to diluwari wawu ti Isa piloitiyangiyo mayi to tawu. ³²Tou boyito tawu ngohuntuwa hehuloa pali-palita to o-Liyo. Woluwo ta lopolele mao ode o-Liyo odiye, "Guru, woluwo ti mama wawu mongowutati Guru to diluwari. Timongoliyo hepololohe oli Guru."

³³Ti Isa lolametao ode olimongoliyo, "Tatonu ti mama-U wawu tatonu mongowutatu-U?"

³⁴Tiyo lomilohe mota ode tawu-tawuwala hehuloa pali-palita to tili-Liyo wawu loloiya odiye, "Ta botiye ti mama-U wawu mongowutatu-U! ³⁵Titalotita ta mohutu u okohondakiya lo Allahuta'ala, tiyo wutatu-U ta lolai, tiyo wutatu-U tabuwa wawu tiyo olo ti mama-U."

4 ¹Ti Isa longajari poli to bihu bulalo lo Galileya. Ngohuntuwa da'a tawu ta lonao mayi loambuwa to o-Liyo. Uwitolo sababuliyo Tiyo lotitae mola ode bulotu tuwawu u labu-labuwa teto wawu lotihuloa to bulotu boyito. Wawu tawu ngohuntuwa boyito debo ta to tuduliyo to bihu bulalo boyito. ²Tiyo

longajari to tawu ngohuntuwa boyito to delomo rupa-rupa lo lumadu. To pongajari-Liyo boyito ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye,

³ "Dungohi limongoli nga'amila! Woluwo ta momengila ngota lopomuayadu bili.

⁴ Wawu ngotayadu bili pilopohuayadiyo boyito lodehu to bihu dalalo, lapatao lonao mayi buburungiyalo yilonga bili boyito sambe lopulito. ⁵ Ngotayadu lodehu to huta molipa u o botu ngohuntuwa, lapatao bili boyito ma lato lobutu sababu hutaliyo molipa.

⁶ Bo tou ma tiliminelayi dulahu, pilomulo boyito ma lololante wawu lohengu sababu dila longuwa'ato. ⁷ Ngotayade poli lodehu to hungiyo lo hiyambungo duhi, lapatao ma hemombungayi hiyambungo duhi boyito wawu lohupeta pilomulo boyito sambe dila lomungo.

⁸ Wawu ngotayadu lodehu to huta subur. Tiyo lobutu mopiyohu wawu tou ledungga wakutu lo umomungo, hasililiyo woluwo u lopi tolopulu, woluwo u lopi wolomopulu wawu woluwo olo u lopi po'ohetuto."

⁹ Wawu Tiyo olo loloiya odiye, "Titalotita ta obulonga podungohiyo, tiyo musi modungohu!"

¹⁰ Lapatao tou ti Isa bo tutuwawu, mongomuri-Liyo mopuladulota wawu tawu-tawuwala wuwewo lonao mao ode o-Liyo wawu lohintu pituwa lo lumade boyito. ¹¹ Tametiyo li Isa, "Timongoli ma yilohiya lo Allahuta'ala pongotota tomimbihu rahasiya lo Yiladiya-Liyo, bo ode ta dila umati lo Allahuta'ala uhetuwa-tuwawuwa piloposambewo-U wolo lumadu

¹² alihu mowali ganapu Pirimani lo Allahuta'ala

odiye, 'Oponu boli hibilohe, timongoliyo dila motota wolo-wolo; oponu boli timongoliyo hedungohe, timongoliyo dila mongarati, alihu timongoliyo dila motobati wawu ambunguwo lo Allahuta'ala.' "

¹³Lapatao ti Isa lohintu olimongoliyo odiye, "Timongoli olo dila mongarati lo lumade boyito? Wonu odito, wololo timongoli mowali mongarati lumade wuwewo mao?

¹⁴Ta lopomuayade boyito lopomuayadu habari mopiyohe lonto Allahuta'ala. ¹⁵Bili u lodehu to bihu dalalo tou pilomuayadiyo mota, uwito humaya lo tawu-tawuwala ta lodungohe habari mopiyohu lonto Allahuta'ala wawu Ibilisi ma lato lonao mayi lohama u boheli pilopohuayadiyo mota to delomo hila limongoliyo boyito. ¹⁶Odito olo bili u lodehu to huta o botu ngohuntuwa tou pilopohuayadiyo mota, uwito humaya lo tawu-tawuwala ta ma lo'odungohe habari mopiyohu lonto Allahuta'ala wawu ma lato lololimo wolo uhewengahe. ¹⁷Bo habari boyito dila longuwa'ato to delomo hila limongoliyo, tunggulo dila lo'otahangi lohihewo. Lapatao tou timongoliyo ilodungga lo ususa meyalo usikisa sababu habari mopiyohe boyito, imani limongoliyo ma hua moluluto. ¹⁸Wawu bili u lodehu to hungo hiyambungo duhi tou pilomuayadiyo mota, uwito humaya lo tawu-tawuwala ta lodungohe habari mopiyohe boyito, ¹⁹bo timongoliyo hawatiri lo tutumuli mongoliyo to duniya boti. Timongoliyo ohila tumumula kaya wawu napusu ode totonulala

lomao u mo'osanangi polu-polu to hila limongoliyo, tunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala boyito ilohupetaliyo to delomo hila limongoli wawu dila lomungo. ²⁰ Bo bili u lodehu to huta suburou tou pilomuayadiyo mota, uwito humaya lo tawu-tawuwala ta lodungohu wawu lololimo habari mopiyohe boyito lapatao lomungo. Woluwo ta lomungo tolopulu lopi, woluwo ta lomungo wolomopulu lopi wawu woluwo olo ta lomungo mohetuto lopi.”

²¹ Wawu ti Isa loloiya ode olimongoliyo, “Diyaluwo ta mopolaito tohe, lapatao mota taubeliyo mao lo tombe meyalo mota dutuwoliyo mao to walungo lo potuluhe. Tohe yito musi popodutuwoliyo to u molanggato.

²² Sababu diyaluwo u hewanto-wantoa u dila mowali mopatato wawu diyaluwo mao olo rahasiya u dila mohuo. ²³ Titalotita ta o bulonga podungohiyo, tiyo musi modungohu!”

²⁴ Lapatao Tiyo loloiya poli, “Po'otoloma mao u ilodungohe limongoli! U hepomake limongoli mongukuru to tawu ma pomake mayi lo Allahuta'ala mongukuru olimongoli wawu boli donggo o duhengiyo. ²⁵ Sababu titalotita ta ma o pongotota, tiyo ma wohiya lo Allahuta'ala pongotota. Bo titalotita ta dila o pongotota, openu bo wolo u woluwo to oliyo ma moli.”

²⁶ Wawu ti Isa loloiya poli, “Pasali lo Yiladiya lo Allahuta'ala mowali popohumaya mao odelo tawu ngota lopohuayadu bili to huta. ²⁷ Lapatao tou ledungga uhuyi tiyo lotuluhu wawu tou ledungga u dulahu

tiyo lobongu. Wawu bili boyito ma lohutu mayi tumbingiyo, ngohuyi-ngohuyi mayi tumbingiyo boyito hemopohudamango, wololo ilowaliliyo dila otawa lo tawu. ²⁸ Huta lohihilawo hemopotumulayi lo pilomulo, memulo tangoliyo lapatao hulaiyo wawu pulitiyo mao hungoliyo u mopo'opolu tango boyito. ²⁹ Wonu hungoliyo boyito ma lolalahu, ma totobuliyo lo ta ahu'uwo, sababu ma ledungga sembo polotobeliyo."

³⁰ Wawu ti Isa luli loloiya poli, "Wolo u mowali popobandingiyola wolo Yiladiya lo Allahuta'ala? Meyalo wolo u mowali popolumadela lo Yiladiya lo Allahuta'ala boyito? ³¹ Pasali lo Yiladiya boyito mowali lumadu mao odelo bili lo sayori ngobotu u pilopomuayadiyo to huta. Bili boyito ngobotu kikio to wolota lo bili lo sayori nga'amila u woluwo to duniya. ³² Bo wonu tiyo pomuayadulo, tiyo ma tumumulo wawu ma mowali lebe damangao lo totonulala sayori wuwewo wawu mohutu tango dudula'a, sambe buburungiyalo hetombota mowali mohutu beleya to tibawa lo dungiyu u mombungo."

³³ Ngohuntuwa lumade odito boyito u hepilomake-Liyo tou heloposambewo lo Pirimani ode tawu-tawuwalo. Tiyo helongajari olimongoliyo ngoenggade lo u ongaratiya limongoliyo. ³⁴ Tiyo lalayita helongajari to delomo lumadu, bo wonu Tiyo bolo wolo mongomuri-Liyo wambao, nga'amila pasali hetilombanga-Liyo.

³⁵Tou ma lolango to dulahe boyito ti Isa loloiya mao ode mongomuri-Liyo, "Dulo ito mobalanga ode ngotuwali lo bulalo."

³⁶Tawu ngohuntuwa boyito ma tilola mao limongoliyo teto wawu timongoliyo ma lotitae pe'epe'enta to bulotu tuwawu. Wawu pe'epe'enta wolo bulotu wuwewo timongoliyo ma lotalango. ³⁷Debolo lohipayi dutala da'a wawu buolo ma hemopotemba lo bulotu limongoliyo wawu bulotu ma heotuwanga lo taluhu, sambe ma ngope'e mopolu. ³⁸To wakutu boyito ti Isa letuluhu to huli lo bulotu bala-balata to wulula. Mongomuri-Liyo lomuo o-Liyo wawu loloiya ode o-Liyo odiye, "Longola dila paduliyo li Guru ito boti ma molopu?"

³⁹Ti Isa ma lobongu mayi wawu dutala hhipa boyito ilantingiyo mota. Tiyo loloiya ode bulalo boyito odiye, "Potipo'oyo! Poberentilo!" Lapatao dutala boyito lopo'oyo lomola wawu bulalo boyito ma yilolilo da'a. ⁴⁰Lapatao ti Isa loloiya ode olimongoliyo, "Longola malo odiye duyiti mongoli? Debo dipo paracaya timongoli ode ola-U?" ⁴¹Timongoliyo otutu hewoheya wawu diluyita da'a wawu hipobisalawa to wolota limongoliyo lomaodiye, "Tatonu Talitiye, tunggulo dutalo wawu bulalo ta'ati ode o-Liyo?"

5 ¹Ti Isa wolo mongomuri-Liyo ma ledungga ode ngotuwali lo bulalo to huta lo tawu lo Gerasa. ²Tou ti Isa boheli lolahe mota lonto bulotu, woluwo ta lolai ngota ta ilotuwanga lo lati ma lato lonao mayi lonto panggula ode li Isa. ³Tawu boyito tola-tola to

panggula boyito wawu diduluwo ngota mao ta mambo molihuta oliyo, openu boli ranteyalo.

⁴Tiyo ma po'opo'odata hepilunguliyo wawu heyiranteyaliyo, bo rante wolo pungu boyito mopulito hebunto-buntoliyo mao, sambe diduluwo ngota mao ta molotolo ta mowali moheupa oliyo. ⁵Huyi wawu dulahu tiyo ntalenga mota ntalengayi to panggula wawu to hulu-huludelo wawu wuwatia mota wuwatiayi. Batangaliyo lohihilawo hekalu-kaluhuliyo lo botu sambe paliyalo.

⁶Tou tiyo lo'onto mota oli Isa lonto umolamingo, tiyo ma tilumetea mota losujudu to talu li Isa ⁷wawu wolo suwara uda'a tiyo longuwatia odiye, "Isa Walao Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato! Wolo urusani-Mu wolau? Wolo uhemolanggula tanggulo Allahuta'ala pohileu ole-Mu dila sikisayi wau."

⁸Tiyo loloiya odito sababu ti Isa ma lomarenta mao to lati boyito alihu mokaluwari mao to tawu boyito.

⁹Lapatao ti Isa lohintu ode oliyo odiye, "Tatonu tanggulumu?" Tametiyo mayi, "Tanggulu'u te Ngoliwu wawu Ngoli, sababu ami ngohuntuwa." ¹⁰Tiyo lohile wolo uto'otutuwa ode oli Isa, alihu Tiyo dila moponao olimongoliyo molola mao lipu boyito.

¹¹Woluwo teto boyi ngohuntuwa hepongala to binggi lo huidu. ¹²Lati-latiyala boyito lohile ode oli Isa, uwalimongoliyo mao, "Parentayi mayi ami momaso mota ode boyi-boyiyala boyito." ¹³Hihile limongoliyo tilurutiya mao li Isa. Lapatao lati-latiyala boyito ma lokaluwari

mao lonto tawu boyito wawu tilumuwo tao ode boyi ngohuntuwa. Boyi nga'amila boyito lotitidehu ode bulalo lonto bihu pangato wawu lopowate to delomo bulalo boyito. Jumula lo boyi boyito takuseriyo mao dulolihu.

¹⁴Ta hedahawa boyi boyito ma tilonggoteteo wawu ma mota lohungguli pasali boyito to kota wawu to kakambunguwalu. Wawu tawu-tawuwala lonao mayi momilohe u ma yilowali boyito. ¹⁵Timongoliyo lonao mayi ode oli Isa wawu ilodungga mayi limongoliyo ta ilotuwanga lo lati ngolihu wawu ngoli boyito hulo-hulo'o ma kakayini wawu akaliliyo ma piyo-piyohu. Timongoliyo nga'amila ma yilohe.

¹⁶Tawu-tawuwala ta ma lo'onto mao lohihilawo u ma yilowali to boyi-boiyala boyito wawu to ta ilotuwanga lo lati boyito hepohungguliya mao ode olimongoliyo ta boheli ledungga mayi ode tambati boyito. ¹⁷Lapatao timongoliyo ma lohile wolo upakusa, alihu ti Isa molola mao lipu limongoliyo.

¹⁸To wakutu ti Isa ma motitae poli ode bulotu, tawu ta ma tilola mao lo lati-latiyala boyito hemohile wolo uto'tutuwa alihu tiyo wohi li Isa modudua o-Liyo turusi.

¹⁹Ti Isa dila satuju tiyo monao wo-Liyo, bo Tiyo loloiya mao ode tawu boyito odiye, "Pohuwalingolo yio ode belemu wawu ode kambungumu wawu mota wungguliyamu mao ode tawu-tawuwala totonulala u ma pilohutu lo Allahuta'ala Eya to batangamu wawu wololo Tiyo ma loponu wawu lotoliangumu!"

²⁰ Lapatao tawu boyito ma lonao wawu helohungguli mao to tawu-tawuwala to lipu u tanggu-tanggula Kota Mopulu totonulala u pilohutu li Isa to batangaliyo. Nga'amila tawu to lipu boyito hilerani.

²¹ Yilapato uwito, ti Isa luli lobalanga mota to bulotu ode ngotuwali lo bulalo lo Galileya wawu ngohuntuwa da'a tawu lonao mayi loambuwa ode o-Liyo to bihu bulalo. ²² Tawu ngota tauwa lo bele hepotabiyalo ta tanggu-tanggula te Yairus lonao mayi ode o-Liyo. Tou lo'onto mao oli Isa, tiyo losujudu to talu lo oati Isa ²³ wawu lohile wolo uto'otutuwa ode o-Liyo odiye, "Walao latiya tabuwa mongongota da'a, ma ngope'e mate. Pohile latiya ti Guru monao wolatiya wawu mota dutuwa pomao olu'u li Guru to oliyo, alihu tiyo salamati wawu tatapu tumu-tumulo."

²⁴ Ti Isa lonao woliyo wawu ta ngohuntuwa boyito hetunuhe o-Liyo wawu bolo wuwuntude to tili-Liyo.

²⁵ Woluwo olo teto tabuwa ngota ta ma mopoladuluwo lo tawunu hihewoliyo hepoba'ata lo duhu. ²⁶ Tiyo ma lobabaleya heloiwunemo to ta mohunema, sambe lopulito nga'amila harataliyo, bo diyaluwo mao hunaliyo tumbao ngongotiyo boma hemobubuhetao. ²⁷ Tiyo ma helo'odungohe habari li Isa. Sababu uwito, tiyo openu to hungo tawu ngohuntuwa debo ta lodudula mota lonto dibalaka wawu lodedeta mota jumba li Isa. ²⁸ Tiyo hemoloiya to delomo

hilaliyo odiye, "Asali odedetau jumba-Liyo boti wau mowali moluli."

²⁹To sa'ati boyito ma loberenti u hepoba'ata lo duhu wawu ilorasaliyo batangaliyo ma loluli to panyaki duto-dutola oliyo. ³⁰To sa'ati boyito ma ilotawa li Isa deu woluwo kawasa lokaluwari mota lonto batanga-Liyo. Lapatao Tiyo loyili mao ode dibalaka ode tawu ngohuntuwa wawu loloiya odiye, "Tatonu ta lodedeta jumba-U?"

³¹Mongomuri-Liyo lolametao odiye, "Guru, malo odiye huntawa lo tawu wuwuntude to tili li Guru. Wololo ti Guru donggo hemohintu tatonu ta lededeta jumba li Guru?"

³²Bo ti Isa debo tatapu lomilohe mota ode ta hepalita to o-Liyo mololohe tatonu ta lodedeta jumba-Liyo. ³³Tou ilotawaliyo mao u ma lowali to batangaliyo, tabuwa boyito ma yilohe wawu lomolopalo. Lapatao tiyo losujudu to talu li Isa wawu lohungguli mao totonulala u ma yilowali. ³⁴Ti Isa loloiya mao ode tabuwa boyito odiye, "Wutato Latiya, imani lingoli ma lo'osalamati olingoli. Ponaolo wolo usalamati, tingoli ma loluli!"

³⁵Tou ti Isa donggo bisa-bisala lonao mayi, ngololota ta lonto bele le Yairus me lopolele oliyo odiye, "Walai tuwani ma yilate. Didu ohunaliyo ti tuwani hemopo'opule oli Guru."

³⁶Ti Isa dila boti loma-lomaduli mao u hebisala limongoliyo wawu Tiyo lopolele mao ode le Yairus odiye, "Dila pohe, bo pomaracayalo." ³⁷Lapatao Tiyo lonao turusi wawu diyalu ngota mao ta ilijiniya-Liyo lonao

wo-Liyo ngopohiya te Petrus, te Yakobus wawu te Yahya wutatiyo le Yakobus. ³⁸Tou timongoliyo ledungga mota ode bele le Yairus, ilodungga mota limongoliyo tawu-tawuwalo hebuluhuta wawu woluwo ta hehiyonga wolo suwara da'a. ³⁹Tou timongoliyo ma lomaso mota, Tiyo loloiya ode tawu-tawuwala ta woluwo teto boyito odiye, "Longola timongoli hebuluhuta wawu hehiyonga? Tabuwa kikia boti dila yilate, tiyo bo tutuluhu!"

⁴⁰Ti Isa bo hepiloi'iya limongoliyo. Lapatao Tiyo lopokaluwari mao olimongoliyo nga'amila wawu loitiyangayi oli papa woli mama lo tabuwa kikia boyito wolo mongomuri-Liyo towulota lomaso mao ode delomo huwali lo tabuwa kikia boyito. ⁴¹Olu'u lo tabuwa kikia boyito ma dilihima mayi li Isa wawu Tiyo loloiya odiye, "Talita kum," debililiyo mao nou, polele-U mayi olemu: Pobongulo yio!

⁴²Tabuwa kikia boyito ma lato lobongu, tilimihulo wawu lonao. Wawu nga'amila ta woluwo teto hiheraniya da'a. Umuru lo tabuwa kikia boyito ma mopuladuluwo lo tawunu.

⁴³Wolo uto'otutuwa ti Isa lolahuli ode ta woluwo teto boyito alihu timongoliyo dila mohungguli lo pasali boyito openu boli de olita. Lapatao Tiyo ma lomarenta mao olimongoliyo mopoa tabuwa kikia boyito.

6 ¹Lonteto mao ti Isa lohuwalinga ode kambungu-Liyo wawu mongomuri-Liyo olo hetunuhe o-Liyo. ²To dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi Tiyo longajari to bele hepotabiyalo wawu ngohuntuwa tawu

hiheraniya tou lo'odungoheo pongajari-Liyo. Timongoliyo ma loloiya odiye, "Ma lo guru mayi toutonu Talitiye sambe Tiyo lo'otapu unga'amila botiye? Pongotota wolo poli u yilohiliyo? Wawu wololo Tiyo mowali mohutu totonulala mujijat? ³Tiyo boti dabo basi lo ayu, walaiyo li Mariya, mongowuta-Tiyo te Yakobus, te Yoses, te Yudas wawu te Simon wawu wuta-Tiyo mongobuwa olo hetolawa pe'epe'enta wolanto to kambungu boti." Wawu timongoliyo nga'amila dila paracaya ode o-Liyo.

⁴Lapatao ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Nabi ngota hehurumatiyo lo tawu to kakambunguwalo, bo dila to kambunguliyo lohihilawo, to wolota lo mongowarisiliyo wawu to delomo beleliyo."

⁵Teto Tiyo dila lohutu mujijat openu bo tuwawu mao, ngopohiya opo'oluli ngololota ta mongongoto tou Tiyo lopodutu mao lo olu'u to olimongoliyo.

⁶Lapatao ti Isa ma lonao lohelili kakambunguwalo monto desa tuwawu ode desa wuwewo helongajari. ⁷Mongomuri-Liyo ta mopuladulota ma tiliyangiyo mayi wawu ma ilahula-Liyo dudulota ode kakambunguwalo. Tiyo olo longohi mao olimongoliyo haku wawu kawasa momuhu lati-latiyalo. ⁸Tiyo olo lolahuli olimongoliyo alihu dila modelo wolo-wolo tou henaowa. Roti, bututu lo tomeu wawu doyi to bintolo dila mowali delolo, ngopohiya lo tunggudu. ⁹Timongoliyo mowali momake santale, bo dila mowali momake

bo'owowolude moheluduluwo. ¹⁰Tiyo olo loloiya ode mongomuri-Liyo boyito odiye, “Wonu to kambungu tuwawu timongoli ma tolimoliyo motitola to bele tuwawu, potitolalo teto sambe timongoli molola mao kambungu boyito. ¹¹Wawu wonu woluwo tawu-tawuwala to tambati tuwawu ta dila mololimo olimongoli wawu timongoliyo olo dila mohuto modungohe olimongoli, tolayi lomao kambungu boyito wawu polota'a lomao peyehua to oati mongoli mowali poela wawu tuwoto deu timongoliyo dila yinawo motobati.”

¹²Lapatao mongomuri ta mopuladulota boyito ma lonao helopotunggulo habari deu tawu-tawuwalo musi motobati. ¹³Wawu ngohuntuwa lati hehiluhu limongoliyo wawu ngohuntuwa olo ta mongongoto ta hepiladeta limongoliyo lo yinulo yiloluli.

¹⁴Ti ongiya Herodes lo'odungohe olo pasali li Isa, sababu tanggu-Liyo ma lolo'opo wawu tawu-tawuwalo hepolojiyawa odiye, “Tiyo ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ta muli pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu wawu uwitolo sababuliyo nga'amila mujijat boyito mowali pohutuwo-Liyo.”

¹⁵Tawu wuwewo hepolojiyawa odiye, “Tiyo yito ti nabi Eliya!” Tawu wuwewo poli hepolojiyawa odiye, “Tiyo yito tala ngota lo nabi, odelo nabi-nabiyala omo-omolu mayi.”

¹⁶Tou lo'odungohe pasali boyito, ti ongiya Herodes loloiya odiye, “Dila, Tiyo boyito ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ta ma tilimadeu lunggongiyo, bo Tiyo ma luli tilumumulayi.”

¹⁷ Memangi omo-omolu ti onlongiya Herodes ta loiwaupa oli nabi Yahya ta mopopolihuwa wawu loipungu oliyo to tutupa. Ti onlongiya Herodes lohutu odito sababu pasali li Herodiyas dile le Pilipus wutatiyo, ta hilmaliyo lowali dileliyo. ¹⁸Ti nabi Yahya ta mopopolihuwa pipiwa helodini mao oli onlongiya Herodes odiye, "Haramu yio mohama dile lo wutatumu mowali dilemu."

¹⁹Ti Herodiyas loyingo da'a li nabi Yahya ta mopopolihuwa wawu ma lomatuju mohinggi nyawaliyo, bo dila mo'otapu hiyango sababu dila wohiliyo li onlongiya Herodes. ²⁰Ti onlongiya Herodes mohe li nabi Yahya ta mopopolihuwa, sababu otawaliyo ti nabi Yahya boyito tawu banari wawu ta suci hilaliyo, sambe tiyo hemolilunga oliyo. Bo timi'idu tiyo mo'odungohe u heloia li nabi Yahya boyito hilaliyo mowali balisa, bo tiyo olo debo sanangi modungohe u hebisalaliyo.

²¹Lapatao debo ledungga olo hiyanga mopiyohu oli Herodiyas mohinggi nyawa li nabi Yahya ta mopopolihuwa, deuwitoyito tou ti onlongiya Herodes lohutu pesta to dulahe pilotutuwaliyo oliyo wawu loloduwo ta heopangatiya molanggato, mongoporowira wawu totonulala ta o biluloa to lipu lo Galileya. ²²To wakutu boyito walaiyo tabuwa li Herodiyas tilumuwotao ode oambuwa boyito mao lotari wawu tiyo lo'osanangi hilaliyo li onlongiya Herodes wolo nga'amila ta tiloduwoliyo. Ti onlongiya Herodes loloiya ode ta dulahu boyito odiye, "Wolo u otohilamu bolo

pohilelo, nga'amila ma popowoluwou mayi!"

²³Lapatao ti onlongiya Herodes ma lotadiya to taluliyo odiye, "Openu boli wolo u pohilemu ma wohiu, boli ngotayadu lo yiladiyau boti!"

²⁴Ta dulahu boyito ma mota lohintu to oli mamaliyo odiye, "Wolo u musu pohile latiya mama?" Ti Herodiyas lolametao odiye, "Lunggongiyo li nabi Yahya ta mopopolihuwa!"

²⁵Lapato uwito, tiyo ma lato lonao ode oli onlongiya mota loloiya odiye, "Pohile latiya to sa'ati botiya olo ti onlongiya mongohi mayi ode olatiya, lunggongiyo le Yahya ta mopopolihuwa tani-tani mayi to baki tuwawu!"

²⁶Lo'odungoheo u odito, otutu ma yilololo hilaliyo li onlongiya. Bo sababu tiyo ma lotadiya wawu sababu ta tiloduwoliyo mayi boyito, tiyo dila sanggupi motolaki hihile boyito. ²⁷Ti onlongiya ma lato lomarenta ngotaliyo ta kakawali oliyo mota mohama mayi lunggongiyo li nabi Yahya ta mopopolihuwa. Ta mukkawaliya boyito lonao wawu mota lolimadeyi lunggongiyo li nabi Yahya boyito to tutupa. ²⁸Lapatao ma dileloliyo mola lunggonga boyito to baki tuwawu wawu ma yiluduliyo mao ode ta dulahu boyito. Wawu ta dulahu boyito ma lohudu mao ode oli mamaliyo. ²⁹Tou pasali boyito ilodungohe mao lo mongomuri li nabi Yahya ta mopopolihuwa, timongoliyo lonao ode tutupa mota lohama mayiyetiliyo wawu yilobungao limongoliyo.

³⁰Lapatao mongorasul boyito ma lohuwalingayi lonto kakambunguwalu wawu lotiyimoa woli Isa. Timongoliyo lopolapuru

mao ode o-Liyo totonulala u hekilaraja wawu hepilongajari limongoliyo. ³¹Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Dulo ito monao ode tambati dila o tawu, alihu bo ito lomao wawu ito mowali mohuheli ngope'e!" Sababu ngohuntuwa da'a tawu ta bubulota heponaowa mao ode olimongoliyo, sambe bo monga timongoliyo didu o wakutu. ³²Timongoliyo lotitae to bulotu ode tambati dila o tawu, alihu bo timongoliyo lomao ta woluwo to tambati boyito.

³³Tou timongoliyo ma lomonggato, ngohuntuwa ta lo'onto wawu lotota lo patuju limongoliyo. Tawu-tawuwala lonto nga'amila kota ma loli tuduliyo wolo uhetetea lo lolodeo oli Isa wolo mongomuri-Liyo ode tambati pilatuju limongoliyo boyito. ³⁴Tou ti Isa ma lolahe mola lonto bulotu, Tiyo pilotimbuluwa lo toliango lo'onto mao tawu ngohuntuwa da'a boyito, sababu timongoliyo debo odelo himba dila o ditiliyo. Lapatao ngohuntuwa da'a pasali u ma hepilongajari-Liyo to tawu ngohuntuwa boyito. ³⁵Tou ma lolango mongomuri-Liyo lonao mayi ode li Isa wawu loloiya odiye, "Tambati boti dila hepotitola lo tawu wawu dulahu ma lolango. ³⁶Peiwuwalingilo tawu ngohuntuwa boti, alihu timongoliyo lohihilawo mowali mota motali ualolo to kakambunguwa wewembide mao teye."

³⁷Bo pilolametao li Isa ode olimongoliyo odiye, "Timongoli ta musu mopo olimongoliyo!" Mongomuri-Liyo loloiya mao odiye, "Delo ponga lo akali amiyatiya

mota motali mayi roti popoa olimongoliyo u haragaliyo tutuwawuwa lo gaji lo ta ngota tou ngopitango tawunu?"

³⁸Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Bo ngolo roti u woluwo to olimongoli? Nte parakisayipo!" Tou ma yilapato lomarakisa, timongoliyo lopolele mao odiye, "Woluwo roti bo limo lobotu wawu ponula bo dulobotu."

³⁹Lapatao piloihulua-Liyo mota nga'amila tawu boyito helembo-lemboa to tudu lo huoyota moyidu. ⁴⁰Lapatao tawu-tawuwala boyito ma lotihulua olo helembo-lemboa. Woluwo ta ngopolembo mohetutulota wawu woluwo olo ta limolopulota ngopolembo.

⁴¹Roti limo lobotu wawu ponula dulobotu boyito hilama mayi li Isa. Tiyo yilumanggela mola ode hulungo losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala. Lapatao roti boyito ma pili-pilitangiyo mota wawu yilohi-Liyo mao ode mongomuri-Liyo pei taya-tayadiyo mota ode tawu-tawuwala boyito. Odito olo u pilohutu-Liyo wolo ponula dulobotu boyito.

⁴²Nga'amila ta woluwo teto boyito yilonga sambe lobutuhu. ⁴³Lapatao timongoliyo lopoyimoao sisa lo putu-putuwala lo roti wawu ponula, woluwo mopuladuluwo lokaranji hipoluwa. ⁴⁴Jumula lo ta yilonga to wakutu boyito limololihulota mongololai.

⁴⁵Lapatao uwito, mongomuri li Isa ma lato piloipotitumulowa-Liyo lotitae to bulotu ode kota lo Betsaida to ngotuwali lo bulalo. Wawu tou boyito olo tawu ngohuntuwa boyito ma pileiwuwalinga-Liyo. ⁴⁶Tou ma lobuala mao

wolo tawu ngohuntuwa boyito, Tiyo lonao ode huludu mola lodua. ⁴⁷ Huyiliyo mao ti Isa donggo to tuduliyo tutuwawu wawu bulotu u hetaeya to mongomuri-Liyo ma to hungo bulalo. ⁴⁸ Ti Isa lo'onto mota mongomuri-Liyo ma masasa hipobiteya, sababu dupoto lalawaniya wolo dulungo bulotu limongoliyo. Tanu ma jamu tiga louhuyi Tiyo lonao mota to tudu lo taluhu bulalo ode olimongoliyo wawu mongomuri-Liyo ma olawode-Liyo mota. ⁴⁹ Tou timongoliyo lo'onto mao o-Liyo nao-nao to tudu lo taluhu bulalo, harapu limongoliyo bo lati, sambe timongoliyo ma hewuwa-wuwatia, ⁵⁰ sababu timongoliyo nga'amila lo'onto o-Liyo wawu timongoliyo otutu diluyito. Bo Tiyo lato lobisala mota ode olimongoliyo odiye, "Popolotola mola hila limongoli, Wau ta botiye wawu dila pohe timongoli!" ⁵¹ Lapatao Tiyo ma lotitae mola ode bulotu u hetaeya to mongomuri-Liyo wawu dupoto ma yilole lomola. Timongoliyo nga'amila otutu hilinggolabe, ⁵² sababu timongoliyo dipo longarati tomimbihu mujijat lo roti boyito wawu hila limongoliyo debo donggo odelo toheto botu.

⁵³ Tou ma ledungga mota ode ngotuwali, ti Isa wolo mongomuri- Liyo ma loporabuwa mao lo bulotu limongoliyo to pentadu Genesaret. ⁵⁴ Tou timongoliyo boheli hilahe mota lonto bulotu, tawu-tawuwalo ma lato lo'onuhe oli Isa. ⁵⁵ Lapatao tawu-tawuwala boyito ma hitete-tetea lomota ode nga'amila kambungu wawu boli toutonu odungohe lo tawu tambati

ilowoluwowa li Isa boyito oditomao olo ta hengongota hepilanteteliyo mao. ⁵⁶Odito olo openu boli deutonu ponaowa li Isa ode desa-desawalo, ode kota-kotawalo meyalo ode kakambunguwalo, tawu hepopobalata mota lo ta hengongota to patali wawu pipiuwa hepohileya ode o-Liyo, alihu timongoliyo ijiniya-Liyo openu bo modedeta bihu jumba-Liyo. Wawu nga'amila ta helodedeta o-Liyo loluli.

7 ¹To wakutu tuwawu woluwo ngopolemba tawu ta o pahamumu Parisi wawu tanu ngololota ta ahali lo Tawurat lonto kota lo Yerusalem, lonao mayi modunggaya woli Isa. ²Ilontonga mota limongoliyo woluwo ngololota muri li Isa yilonga lo olu'u najisi, deuwitoyito olu'u dila huwa-huwalo moturuti mao adati lo mongotiyombu limongoliyo.

³Tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi tutuwawuwa wolo tawu-tawuwala lo Yahudi wuwewoliyo mao, timongoliyo dila ta monga wonu dila mohuwalopo lo taluhe ngobu'u lo olu'u, sababu timongoliyo hedihima adati lo mongotiyombu limongoliyo.

⁴Wonu timongoliyo mohuwalingayi monto patali, timongoliyo dipo monga wonu dila mopo'oberesipo batanga mulo-mulo. Wawu donggo ngohuntuwa pomao aturu lo adati wuwewoliyo mao u hedihima olimongoliyo, odelo umohuheta halati, manggo wawu poka-pokakasiyala tombaha.

⁵Uwitolo sababuliyo tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi wawu mongoahali lo Tawurat

lohintu ode o-Liyo odiye, "Longola mongomuri li Guru hetumula dila hedudua adati lo mongotiyombunto? Bilohi mota timongoliyo hepongala lo olu'u najisi."

⁶Tameti Isa ode olimongoliyo odiye, "Timongoli boti tawu munapiki. Banari po'ota li nabi Yesaya tomimbihu timongoli. Odelo loiya lo Allahuta'ala tula-tuladu to kitabi li nabi boyito odiye, 'Tawu-tawuwala boti hepohurumatiya ola-U wolo tunggili mongoliyo, bo hila limongoliyo molamingo to ola-U. ⁷Dila ohunaliyo timongoliyo hepoibadatiya ode ola-U, sababu bo pongajari lo manusiya u hepongajari limongoliyo to tawu.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala."

⁸Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Parenta lo Allahuta'ala dila heta'atiya limongoli, bo adati lo manusiya hedihima olimongoli mototoheto."

⁹Ti Isa loloiya poli ode olimongoliyo odiye, "Otutu motota timongoli mopoduluhu parenta lo Allahuta'ala, alihu timongoli mowali momalihara adati limongoli lohihilawo.

¹⁰Ti nabi Musa ma loloiya mayi odiye: Hurumatiyamu mao ti papamu woli mamamu! wawu: Titalotita ta mola'anati oli papaliyo meyalo ti mamaliyo, tiyo musi mate. ¹¹Bo timongoli hepongajariya to tawu, wonu tawu ngota loloiya ode oli papaliyo meyalo ode oli mamaliyo odiye, 'Wolo u woluwo to olatiya u mowali popohuna mayi latiya momiyahe oli papa meyalo oli mama ma yilohi mao latiya kurubani ode Allahuta'ala.' ¹²Timongoli ma

mopolopatao tawu boyito monto u wajibu momiyahe oli papa meyalo oli mamaliyo.

¹³Wolo uodito, Pirimani lo Allahuta'ala ma lowali batali sababu adati limongoli u lonto manusiya boyito. Wawu donggo ngohuntuwa pomao pasali u odiye u hepohutuwo limongoli.”

¹⁴Lapatao ti Isa lotiyangayi poli tawu ngohuntuwa boyito wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, “Dungohi limongoli nga'amila u polele-U mayi, alihu timongoli mowali mongarati. ¹⁵Openu boli wolo u lonto diluwari, u momaso ode delomo batanga lo tawu ngota dila ta mo'onajisi oliyo, bo wolo u mokaluwari mayi monto tawu ngota uwito u mo'onajisi oliyo.” ¹⁶(7:15)

¹⁷Tou ti Isa lotipotia mota lonto tawu ngohuntuwa wawu lomaso ma'a ode bele tuwawu, mongomuri-Liyo lohintu ode o-Liyo tomimbihu pituwa lo u yiloiya-Liyo boyito.

¹⁸Ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, “Timongoli olo debo dila mongarati leto? Dila otawa limongoli totonulala u lonto diluwari momaso mao ode delomo batanga lo tawu ngota dila mo'onajisi oliyo, ¹⁹sababu dila momaso ode delomo hilawo, bo ode delomo ombongo, lapatao mao pomailiyo to kakusi.” Wolo loiya odito Tiyo lopohalale lo ualo nga'amila.

²⁰Ti Isa muli loloiya poli odiye, “U mokaluwari mayi monto tawu ngota, u'uwitolo u mo'onajisi oliyo. ²¹Sababu monto delomiyo, monto hilawo lo tawu ngota lumuwalayi totonulala: pikirangi moleto, huloto, mototaowa, mohinggila nyawa

lo tawu, ²²mojina, tamaolo, huhutu moleto, mongakaliya, napusu, mohihiya, hujati, sombongiyolo wawu dila mowali ajariyolo.

²³Wolo uodito, nga'amila pasali u moleta boti yilumuwalayi monto delomiyo wawu mo'onajisi to tawu."

²⁴Lapatao ti Isa lolola mao tambati boyito ode lipu lo Tirus. Tiyo lomaso mao ode bele tuwawu wawu Tiyo dila yinawo otawa lo tawu woluwo teto, bo pilodudungga-Liyo mao debo ta ilotawa lo tawu. ²⁵Woluwo tabuwa ngota ta walaiyo tabuwa ilotuwanga lo lati. Tou tiyo lo'odungoheo deu ti Isa woluwo to kambungu boyito, tiyo lato lonao mao losujudu to talu lo oati Isa. ²⁶Ta o wala'a boyito tawu lo Yunani waliya lo bangusa Siro-Penesiya. Tiyo lohile alihu ti Isa momuhu mao lati monto delomo batanga lo walaiyo boyito. ²⁷Bo ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Po'obutuhe pomao ta ukekei memulo, sababu dila patuti mohama mayi roti u siladiya mao to mongowalao lapatao pomai mota ode apula."

²⁸Tabuwa boyito lolametao odiye, "Wu Eya, banari uwito, dabo apula to tibawa lo meja yito monga momoiyo lo ualo hepodulahuwa mayi monto ta ukekei."

²⁹Ti Isa luli loloiya poli ode tabuwa boyito odiye, "Sababu tametuma boyito, pohuwalingolo yio ode belemu. Lati boyito ma lohinggi mao lonto walaumu."

³⁰Tou tabuwa boyito ma lohuwalingo, ilodunggaliyo mota to beleliyo walaiyo ma

bala-balata to potuluheliyo wawu lati boyito ma lokaluwari to oliyo.

³¹Lapatao ti Isa lolola mao poli lipu lo Tirus wawu loli kota lo Sidon lonao ode bulalo lo Galileya. Tiyo lolawode mota lo lipu u tanggu-tanggula Kota Mopulu. ³²Teto woluwo tawu ngota bungolo wawu bubu dileloliyo mayi ode o-Liyo. Ta hedelowa mayi tawu boyito lohile wolo uto'otutuwa ode li Isa alihu Tiyo modedetao wawu modua mao ta bungolo wawu bubu boyito. ³³Ti Isa lodelo mota oliyo ode u poti-potia mota to tawu ngohuntuwa. Lapatao ti Isa lopomaso mao lo tiyongowa lo olu'u-Liyo to bulonga lo tawu boyito wawu Tiyo olo loponula mao lo yiyohu wawu lodedetao dila lo tawu boyito. ³⁴Lapatao ti Isa lohilawo da'a wawu yilumanggela mola ode hulungo. Tiyo loloiya ode tawu boyito odiye, "Epata!" deboliliyo mao: Puhuolo!

³⁵Bulonga lo tawu boyito ma lato lohuo wawu tou boyitolo olo tiyo ma lowali lobisala mopiyohu, sababu u tihu-tihuta dilaliyo ma lolopato. ³⁶Ode tawu-tawuwala ta woluwo teto ti Isa lolahuli alihu timongoliyo dila mosirita u yilowali boyito openu boli deolita. Ma lebe he'entela-Liyo, boma hemotanggala mota timongoliyo hemopololadu habari boyito.

³⁷Timongoliyo hiheraniya wawu hilinggolabe wawu hepolojiyawa odiye, "Nga'amila mowali popowaliyo-Liyo mopiyohu. Ta bungolo mali popowaliyo-Liyo mo'odungohu wawu ta bubu mowali popowaliyo-Liyo mobisala."

8¹To wakutu boyito ma woluwo poli tawu ngohuntuwa da'a heambuwa wawu timongoliyo dila o ualo. Ti Isa loibodeyi mongomuri-Liyo wawu loloiya odiye,
²"Wau pilotimbuluwa lo toliango ode tawu ngohuntuwa boti. Ma tolohuyi timongoliyo pe'epe'enta wola-U wawu diyalu wolo-wolo u mowali alo limongoliyo. ³Wawu wonu timongoliyo peipohuwalinga-U mao, woluwo ta ma memebanti mota to dalalo, sababu timongoliyo hepolanga wawu woluwo ta bele limongoliyo molamingo."

⁴Mongomuri-Liyo lolametao odiye, "Monto utonu to tambati polowantoa odiye ito mo'otapu roti u mo'obutuhe tawu ngohuntuwa boti?"

⁵Ti Isa lohintu ode olimongoliyo odiye, "Ngolo botu roti u woluwo to olimongoli?" Tametao lo mongomuri-Liyo, "Woluwo roti bo pitu lobotu."

⁶Lapatao tawu ngohuntuwa boyito piloihuloo-Liyo to huta wawu Tiyo lohama mayi roti pitu lobotu boyito. Tiyo losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala wawu lomita-mitanga mota roti wawu longohi mota ode mongomuri alihu taya-tayaduliyo mota. Mongomuri-Liyo olo lolaya-layade mota ode tawu ngohuntuwa boyito. ⁷Timongoliyo olo o ponula kekeinga ngolobotu wawu tou ti Isa ma yilapato losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala, ponula boyito ma piloitaya-tayad-Iyo mota ode tawu ngohuntuwa. ⁸Tawu ngohuntuwa boyito ma yilonga sambe lobutuhu wawu timongoliyo lopoyimoa mota lo putu-putuwala lo ualo

ilolabita, jumulaliyo pitu lokaranji. ⁹Lapatao tawu ngohuntuwa boyito ma piloiuwalinga li Isa. Timongoliyo ta yilonga boyito wonu takuseriyo mao, jumulaliyo wopatolihulota.

¹⁰Ti Isa ma lato lotitae to bulotu wolo mongomuri-Liyo wawu lobite ode kambungu Dalmanuta.

¹¹Woluwo tanu dengolo lo ta tawu ta o pahamumu Parisi lonao mayi ode li Isa mosusualiya wo-Liyo. Timongoliyo o patuju mohimontala oli Isa wawu hipohileya tuwota tuwawu lonto soroga. ¹²Ti Isa lohilawo haya-haya wawu loloiya odiye, "Longola tawu-tawuwala to jamani boti mohile tuwoto? Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wau dila ta mongohi tuwota odito ode tawu-tawuwala to jamani boti."

¹³Lapatao Tiyo lolola mao olimongoliyo poli wawu lotitae to bulotu lobite ode ngotuwali lo bulalo.

¹⁴Tou hitaeya to bulotu, mongomuri li Isa dila lo'odelo roti wawu woluwo bo roti ngobotu u ilodelowa limongoliyo. ¹⁵Ti Isa lopoela olimongoliyo odiye, "Po'opiyohu timongoli wawu po'odaha to raga lo ta o pahamumu Parisi wawu raga li olongiya Herodes."

¹⁶Mongomuri-Liyo hebisalawa to wolota limongoliyo odiye, "Uwito pilolele-Liyo ode olanto sababu ito dila lo'odelo roti."

¹⁷U hepobisalawa limongoliyo boyito otawa li Isa wawu Tiyo loloiya odiye, "Longola timongoli hipobisalawa lo pasali lo udila o roti? Debo dipo ilopahamuwa limongoli wawu ongaratiya

limongoli? Ma lototoheta odelo botu hila limongoli boti. ¹⁸Timongoli boti o mato wawu o bulonga, bo timongoli dila mo'onto wawu dila mo'odungohu. Ma ilolipata limongoli ¹⁹to wakutu Wau helomita-mitanga mota roti limo lobotu pilopoa ta limololihulota, ngolo karanji hepoluwa labito ualo yilimoa mota limongoli?" Tametao limongoliyo odiye, "Mopuladuluwo lokaranji."

²⁰Ti Isa lohintu poli odiye, "Wawu tou roti pitu lobotu pilopoa ta wopatolihulota, ngolo karanji labito ualo yilimoa mota limongoli?" Timongoliyo lolametao odiye, "Pitu lokaranji."

²¹Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Debo dipo mongarati timongoli?"

²²Ti Isa wolo mongomuri-Liyo ledungga mota ode kota lo Betsaida. Woluwo tawu ta lodelo mao ode li Isa, ta pitoa ngota wawu lohile wolo uto'otutuwa alihu ti Isa modedetao wawu modua mao ta pitoa boyito. ²³Lapatao ta pitoa boyito dilihima mao li Isa to olu'u wawu dilede-Iyo mota ode diluwari lo kambungu. Lapatao ti Isa loponula mao lo yiyohu to matoliyo. Tiyo olo lodedetao wawu lodua mao tawu boyito wawu lohintu ode oliyo odiye, "Wolo u ontongamu?"

²⁴Tawu boyito lomilohe mota ode taluliyo wawu lolametao ode oli Isa odiye, "Watiya mo'onto tawu odelo ayu henao-naowa."

²⁵Ti Isa muli lopodutu mao lo olu'u-Liyo to mato lo tawu boyito. Tou tawu boyito lomilohe mota u titiliya woliyo, matoliyo ma loluli, sambe tiyo ma mo'onto uhetuwa-tuwawuwa

wolo umopatato. ²⁶Lapatao tawu boyito ma piloiuwalinga li Isa ode beleliyo wawu ilentela-Liyo muli mohuwalingayi ode kambungu boyito.

²⁷Lapatao ti Isa wolo mongomuri-Liyo lonao ode kakambunguwala u titiliya lo kota lo Kayisareya Pilipi. Tou henaowa Tiyo lohintu ode mongomuri-Liyo odiye, "Heodungohe limongoli hepolele lo tawu, Wau botiya tita?"

²⁸Tametao limongoliyo odiye, "Woluwo ta hepoleleya ti Guru boti ti nabi Yahya ta mopopolihuwa, woluwo ta hipoleleya ti nabi Eliya, woluwo olo ta hepoleleya tala ngota lo nabi omo-omolu mayi."

²⁹Tiyo lohintu poli ode olimongoliyo odiye, "Wonu to pahamumu limongoli, tatonu Wau botiya?" Te Petrus ta lolametao odiye, "Ti Guru boti Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali olongiya ta moposalamati manusiya!"

³⁰Lapatao ti Isa lolahuli alihu timongoliyo dila mohungguli openu boli deolita tomimbihu tatonu Tiyo.

³¹Lapatao ti Isa longajari olimongoliyo deu Walao Manusiya musi modutola usikisa ngohuntuwa wawu dila tolimo lo ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi, mongotauwa lo imamumu wawu mongoahali lo Tawurat, lapatao salipuwoliyo sambe mate wawu to dulahe otoluliyo muli tumumulayi. ³²Ti Isa lopolele lo pasali boyito wolo umopatato. Bo te Petrus lotiyanga mota o-Liyo ode ungopita wawu lodini o-Liyo mobisala odito. ³³Lo'odungoheo u yiloiya le Petrus boyito ti Isa lomilohe mota

ode mongomuri-Liyo. Tiyo longantingao ole Petrus odiye, "Pohinggi mao yio Ibilisi teye, sababu u hepikirangiyomu boyito dila lonto Allahuta'ala, bo lonto manusiya."

³⁴ Lapatao ti Isa loibodeyi tawu ngohuntuwa ta woluwo teto boyito wolo mongomuri-Liyo wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, "Titalotita ta yinawo modudua ola-U, tiyo musi momahe batangaliyo wawu momota salipuliyo wawu deuwito tiyo mowali modudua ola-U. ³⁵ Titalotita ta yinawo moposalamati lo nyawaliyo, tiyo ma oliya lo nyawaliyo; bo titalotita ta oliya lo nyawaliyo sababu Wau wawu sababu habari mopiyohe lonto Allahuta'ala, tiyo moposalamati lo nyawaliyo.

³⁶ Diyaluwo mao hunaliyo tawu ngota mo'otapu nga'amila harata to duniya boti, bo tiyo oliya lo nyawaliyo. ³⁷ Wolo u mowali wohiliyo poluloiyo nyawaliyo?

³⁸ Titalotita ta molito mongaku ola-U wawu mongaku u heloiya-U to hungo tawu-tawuwala to jamani boti ta dila ta'ati wawu ta dila yinawo modudua parenta lo Allahuta'ala, Walao Manusiya olo ma molito mongaku oliyo to wakutu Tiyo medungga mayi to delomo tinelo Allahuta'ala ti Papa-Liyo wolo mala-malaikatiyala ta suci."

9 ¹ Ti Isa loloiya poli ode olimongoliyo odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: To wolota limongoli ta woluwo teye woluwo ta dipo mate wonu tiyo dipo mo'onto Yiladiya lo Allahuta'ala medungga mayi wolo ukawasa."

²Tou ma wolongguyi mola te Petrus wole Yakobus wawu te Yahya tiliyangiyo li Isa lotaodu huide tuwawu molanggato. Ledungga mola de huide boyito bo wambao timongoliyo lomao ta teto. Lapatao batanga li Isa loubawa to talu limongoliyo. ³Wawu jumba-Liyo loputia heinta-intawa. To duniya boti diyaluwo ngota mao ta mowali mopo'oputia kayini sambe mowali moputia odito. ⁴Debolo ilontonga mota limongoliyo ti nabi Eliya woli nabi Musa bibisalawa woli Isa. ⁵Te Petrus loloiya ode li Isa odiye, "Guru, otutu sanangi amiyatiya woluwo to tambati boti. Wonu mowali, amiyatiya momongu mayi wombohe mohelutotolu, tuwawu uli Guru, tuwawu uli nabi Musa wawu tuwawu uli nabi Eliya." ⁶Dila otawa le Petrus wolo u musi bisalaliyo, sababu timongoliyo otutu hewoheya.

⁷Lapatao lolaheyi hengo lohenggubeyi olimongoliyo wawu lonto henga boyito woluwo suwara tuwawu odiye, "Tatabotiyelo Walau-U ta otoliangu-U, dungohi lomao Tiyo." ⁸Tou timongoliyo lomilohe mota pali-palito, debolo ma ilontonga mota limongoliyo diduluwo mao ta pe'epe'enta wolimongoliyo ngopohiya li Isa tutuwawu. ⁹Tou timongoliyo hetuhuta mota lonto huidu, timongoliyo tilahuliya li Isa alihu dila mohungguli openu boli ode olita u ma ilontonga limongoliyo boyito wonu Walao Manusiya dipo mobongu mayi monto kuburu.

¹⁰Tahuli boyito hetoloma olimongoliyo, bo timongoliyo hepohihintuwa to wolota limongoliyo lomao wolo patujuliyo lo

umobongu mayi monto kuburu. ¹¹ Lapatao timongoliyo lohintu ode o-Liyo odiye, "Longola mongoahali lo Tawurat hipoleleya deu ti nabi Eliya musi monao pomayi memulo lo Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala?"

¹² Tameti Isa odiye, "Banari uwito, memangi ti nabi Eliya musi monao pomayi memulo me mopo'opiyohu uhetuwa-tuwawuwa. Bo wololo pasali lo Walao Manusiya? To kitabi woluwo tula-tuladu deu Tiyo modutola usikisa ngohuntuwa wawu pohihinawaliyo. ¹³ Bo polele-U mayi ode olimongoli: Memangi ti nabi Eliya ma lonao mayi wawu tawu-tawuwalo helohutu suka-suka oliyo, odelo u woluwo tula-tuladu tomimbihu tiyo."

¹⁴ Tou ti Isa wole Petrus, te Yakobus wawu te Yahya lohuwalingayi lonto huidu ode mongomuri wuwewo, timongoliyo lo'onto mota tawu ngohuntuwa a'ambuwa to mongomuri boyito. Wawu woluwo ngololota ta ahali lo Tawurat heposusualiya wolimongoliyo. ¹⁵ Tou tawu ngohuntuwa boyito lo'onto mao oli Isa, timongoliyo nga'amila ma hilerani wawu ma lato tilonggotetea mota losambuti o-Liyo. ¹⁶ Ti Isa lohintu ode mongomuri-Liyo odiye, "Wolo uheposusualiya limongoli wolimongoliyo?"

¹⁷ To wolota lo tawu ngohuntuwa boyito woluwo tawu ngota ta lopolele mayi ode o-Liyo odiye, "Guru, watiya ohila modelo mayi walao latiyo ode oli Guru, sababu tiyo ilotuwanga lo lati u hemopobubu oliyo. ¹⁸ Timi-timi'idu tiyo potodeliyo mayi, lati boyito hemopomanti oliyo to huta, lapatao ngangoliyo ma lumolombula

lo yiyohu, dungitiyo hengiyota wawu wawaiyo hemopolohengo. Watiya ma lohile turungi ode mongomuri li Guru alihu timongoliyo momuhu mao lati boyito, bo timongoliyo dila sanggupi.”

¹⁹ Lo'odungoheo u odito ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, “Weyi timongoli tawu-tawuwala to jamani boti ta dila paracaya, sambe omoluwa Wau musi motitola to wolota limongoli wawu hemolosabariya olimongoli? Delowa mayi wala'a boyito odiyamayi!”

²⁰ Lapatao timongoliyo lodelo mota oliyo ode li Isa. Tou lati boyito lo'onto mao oli Isa, ta ilotuwanga lo lati boyito ma lato pilo-pilomantiliyo to huta wawu lolililide. Ngangoliyo lombu-lombula lo yiyohu. ²¹ Ti Isa lohintu mao ode li papa lo ta ilotuwanga lo lati boyito odiye, “Ma lohihewo tiyo duto-dutola u odiye?” Tametao li papaliyo, “Ma lonto ukikio lomayi. ²² Wawu matimao lati boyito hemopomai oliyo ode tulu meyalo ode delomo taluhu u mo'olopu oliyo. Sababu uwito, wonu ti Guru mowali moturungi oliyo, turungi mayi wawu otolianga mayi amiyatiya.”

²³ Tametiyo li Isa, “Uwalo loiyamu wonu Wau mowali moturungi. Ototayi mao: Diyaluwo u dila mowali to ta paracaya!”

²⁴ Ti papa lo ta ilotuwanga lo lati boyito ma lato lopolele mao de oli Isa odiye, “Watiya ma paracaya, bo imani latiya ngointi. Turungi mayi watiya alihu mowali lebe paracaya mao!”

²⁵ Tou ti Isa lo'onto mao tawu ngohuntuwa boyito hetetea mayi pe'epe'enta, Tiyo lomarenta mao lati boyito, uwa-Liyo

mao, "Weyi yio lati hemopobubu wawu hemopobungola tawu boti, parenta-U mayi yio: Pokaluwari mao to oliyo wawu didu mowali muli momaso mao ode oliyo!"

²⁶ Lati boyito ma lokaluwari mao to tawu boyito wolo uwuwa-wuwatio wawu helopopomanti mao oliyo wolo uto'otutuwa. Tawu boyito ma lowali odelo ta ma yilate, sambe ngohuntuwa tawu hipoloiyawa odiye, "Tiyo ma yilate." ²⁷ Bo ti Isa lodihu mao olu'u lo tawu boyito pilopobongu-Liyo wawu tawu boyito tilimihulayi lohihilawo.

²⁸ Tou ti Isa lomaso mao ode bele tuwawu wawu bo mongomuri-Liyo wambao ta wo-Liyo, mongomuri-Liyo boyito lohintu odiye, "Guru, longola amiyatiya dila lo'owali lomuhu lati boyito?"

²⁹ Tametiyo li Isa ode olimongoliyo odiye, "Lati odito dila ta mowali huhuwolo openu boli pongola, ngopohiya moli dua."

³⁰ Ti Isa wolo mongomuri-Liyo lolola mao tambati boyito loli lipu lo Galileya. Wawu ti Isa dila yinawo podudungga mota limongoliyo boyito otawa lo tawu, ³¹ sababu Tiyo donggo ohila mongajari to mongomuri-Liyo. Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Walao Manusiya ma wuduwoliyo ode olu'u lo manusiya wawu timongoliyo ma mosalipu mao o-Liyo sambe mate, bo to dulahe otoluliyo Tiyo ma muli popotumulo mayi lo Allahuta'ala."

³² Mongomuri-Liyo dila mongarati loloiya boyito, bo timongoliyo mohe mohintu ode o-Liyo.

³³ Lapatao ti Isa wolo mongomuri-Liyo ledungga ode kota lo Kapernawum. Tou ledungga mao ode bele, ti Isa lohintu to mongomuri-Liyo odiye, "Wolo u hepobutola limongoli entiye to dalalayi?"

³⁴ Timongoliyo bo hipo'oyonga, sababu to dalala entiye timongoliyo bubutola tomimbihu tatonu ta lebe uda'a to wolota limongoliyo.

³⁵ Lapatao ti Isa lotihulo'o wawu loibodeyi mongomuri-Liyo ta mopuladulota boyito. Pilolele-Liyo mao ode olimongoliyo odiye, "Wonu tawu ngota ohila mowali o biluloa molanggata da'a, tiyo musi motitiwopa da'a wawu mohinta to ta nga'amila."

³⁶ Lapatao ti Isa lotiyangayi ta ukikinga ngota wawu piloithula-Liyo mayi to hungiyo limongoliyo, lapatao Tiyo longo'ode mota ta ukikinga boyito wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, ³⁷ "Titalotita ta mololimo ta ukikinga odiye to delomo tanggulu-U, tiyo mololimo ola-U. Wawu titalotita ta mololimo ola-U dila bo wambao Wau ta tolimoliyo, bo Tiyo ta lopoahu mayi ola-U olo tolimoliyo."

³⁸ Lapatao tala ngota lo muri li Isa ta tanggu-tanggula te Yahya loloiya ode o-Liyo odiye, "Guru, woluwo tawu ngota ilontonga lamiyatiya hemomuhu lati to delomo tangguli Guru, lapatao dilini mao lamiyatiya sababu tiyo dila dudu-dudua olanto."

³⁹ Bo ti Isa loloiya mao odiye, "Keke, dila mao diniya limongoli tawu ta odito! Sababu diyaluwo ngota mao ta mowali mohutu mujijat to delomo tanggulu-U wawu tou

boyito lomola olo tiyo ma molo-moloiya ola-U.
⁴⁰Titalotita ta dila mobutola wolanto, tiyo
 wolanto. ⁴¹Titalotita ta mopelu olimongoli
 openu bo lo taluhe ngohalati sababu timongoli
 hedudua ola-U, tutuliyotutu polele-U mayi ode
 olimongoli: Tiyo dila ta enggila lo pahalaliyo.”

⁴²Ti Isa loloiya poli odiye, “Titalotita ta
 mowali sababu tala ngota lo ta dila otilanggulo
 mowali lapalolo wawu ma didu paracaya ode
 ola-U, lebe mopiyohu oliyo wonu tiyo bibiya
 mao lo botu tuwawu damango wawu mota
 pomai to hungo deheto. ⁴³Wawu wonu olu'umu
 ngotuwali mowali sababu yio lapalolo wawu
 dila paracaya ode ola-U, pontode mao olu'umu
 boyito, sababu lebe mopiyohu yio momaso
 ode tutumula kakali wolo olu'u ngotuwali,
 popobandingiyo mao yio o olu'u yimu-
 yimumuto wawu momaso ode delomo naraka
 u tululiyo dila mate-mate mao. ⁴⁴(9:43)

⁴⁵Wawu wonu oatumu ngotuwali u mowali
 sababu yio lapalolo wawu dila paracaya ode
 ola-U, pontode mao oata boyito, sababu lebe
 mopiyohu yio mo'otapu tutumula kakali wolo
 oata ngotuwali, popobandingiyo mao yio o oata
 yimu-yimumuto, bo yio pomai lo Allahuta'ala
 ode tulu lo naraka. ⁴⁶(9:45) ⁴⁷Wawu wonu
 matomu ngotuwali u mowali sababu yio
 lapalolo wawu dila paracaya ode ola-U, luntoa
 mao mato boyito, sababu lebe mopiyohu
 yio momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala
 wolo mato ngobotu, popobandingiyo mao
 yio o mato yimu-yimumuto wawu yio pomai
 lo Allahuta'ala ode tulu lo naraka. ⁴⁸Teto

wulodiyo dila mopowate wawu tululiyo olo dila mate-mate mao. ⁴⁹Sababu nga'amila tawu dila mowali molahi to hukumani lo Allahuta'ala.

⁵⁰Watinga yito mopiyohu. Bo wonu watingo ma didu mopanggelo, wololo timongoli muli mopo'opanggelo? Timongoli musu o watingo to delomo batanga limongoli wawu lalayita hetumula totolianga."

10 ¹Lapatao lonteto mao ti Isa lonao ode lipu lo Yudeya wawu ode ngotuwali lo dutula lo Yordan. Tawu ngohuntuwa lonao mayi poli lotitambu pali-palita to o-Liyo wawu timongoliyo ilajari-Liyo poli debo odelo u biyasaliyo Tiyo hemongajari olimongoliyo.

²Tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi lonao mayi olo ohila mohimontala oli Isa. Timongoliyo lohintu ode o-Liyo odiye, "Moturuti mao hukum lo agama, mowali meyalo dila ta lolai ngota motalaki mao dileliyo?"

³Ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, "Wololo u pilomarenta li nabi Musa ode limongoli?"

⁴Tameti mongoliyo odiye, "Ti nabi Musa longohi ijini ode ta lolai ngota motalaki mao dileliyo asali tiyo mohutu mao tuladu talaki ode dileliyo boyito."

⁵Lapatao ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Bo sababu hila limongoli ma odelo totoheto botu, tunggulo ti nabi Musa loluladeyi parenta boyito ode limongoli. ⁶Bo lonto awwali mayi lo duniya boti dila odito. Woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, 'Allahuta'ala lopowali mayi limongoliyo ta lolai wawu

tabuwa. ⁷ Sababu uwito, ta lolai ngota ma molola mao oli papaliyo woli mamaliyo wawu mota motituwawu wolo dileliyo, ⁸ sambe timongoliyo dulota mowali batanga tuwawu.' Odito u tula-tulade to kitabi." Lapatao ti Isa loloiya odiye, "Timongoliyo dilalo dulota bo tuwawu. ⁹ Sababu uwito, u pilopotuwawu lo Allahuta'ala keke, dila mao popobuaya."

¹⁰ Tou ledungga mota ode bele, mongomuri li Isa lohintu poli ode o-Liyo tomimbihu pasali boyito. ¹¹ Loiya li Isa ode olimongoliyo odiye, "Titalotita ta motalaki mao dileliyo wawu mao monika wolo tabuwa wuwewo, tiyo lojina sababu tiyo dila lodaha hiyalaliyo wolo dileliyo bohuliyo. ¹² Odito olo wonu tabuwa ngota motalaki mao hiyaliyo wawu mao monika wolo ta lolai wuwewo, tiyo olo lojina sababu tiyo dila lodaha hiyalaliyo wolo hiyaliyo bohuliyo."

¹³ Lapatao woluwo tawu lodelo mayi ode li Isa ta ukekeingo, alihu Tiyo modedetao wawu mongohi barakati ode olimongoliyo. Bo tawu-tawuwala boyito iloyingowa lo mongomuri-Liyo. ¹⁴ Ti Isa loyingo lo'onto mao u odito boyito, uwa-Liyo mao, "Dila mao diniya timongoliyo wawu hulimao ta ukekeinga boyito monao mayi de ola-U. Sababu ta odelo timongoliyo botiye ta o haku momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala. ¹⁵ Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta dila mololimo Yiladiya lo Allahuta'ala odelo ta ukekeinga botiye, openu boli wololo tiyo dila mowali momaso ode delomiyo lo Yiladiya boyito." ¹⁶ Lapatao ta ukekeinga boyito ma ilo'ode-Liyo

mota wawu olu'u-Liyo hepilopodutu-Liyo mao to lunggongi mongoliyo ngota-ngota. Ta ukekeinga boyito dilua-Liyo yilohiya-Liyo barakati.

¹⁷Tou ti Isa luli lopoturusi lo nonao-Liyo, woluwo tawu ngota lonao mayi ode o-Liyo, tete-teteayi lotibonggohu'u to talu-Liyo wawu lohintu odiye, "Guru, Tingoli tawu mopiyohu, wolo u musi pohutuwo latiya, alihu watiya mo'otapu tutumula kakali?"

¹⁸Tameti Isa odiye, "Longola yio hemolanggula ola-U ta mopiyohu? Diyalu ngota mao ta mopiyohu ngopohiya lo Allahuta'ala. ¹⁹Tantu otawamu nga'amila parenta lo Allahuta'ala u odiye: Dila pohinggi nyawa lo tawu, dila pojina, dila potao, dila posakusi lo u yimbulo, dila pongilangi haku lo tawu, hurumatiya mao ti papamu woli mamamu!"

²⁰Tawu boyito loloiya mao odiye, "Guru, nga'amila boyito ma hepilohutu latiya lonto u donggo muda lomayi."

²¹Bo ti Isa lomilohe mota oliyo wolo toliango wawu loloiya odiye, "Bolo tuwawu u i'ilangi to olemu. Ponaolo mota potaliya lomao nga'amila haratamu, wohiya lomao doyiliyo ode tawu-tawuwala ta misikini wawu yio ma mo'otapu harata to soroga. Lapatao ponao lomayi odiya modudua ola-U." ²²Tawu boyito yilololo tou lo'odungoheo u yiloiya li Isa, lapatao tiyo ma lonao wolo uwolo-wololo sababu harataliyo ngohuntuwa.

²³ Ti Isa lomilohe mota ode mongomuri-Liyo ta hepalita to o-Liyo wawu loloiya odiye, "Susa da'a ta hekayawa momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala."

²⁴ Lo'odungoheo loiya boyito mongomuri li Isa hilerani. Bo ti Isa luli lohumbuta mota loiya-Liyo odiye, "Mongowalau-U, memangi susa da'a momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala."

²⁵ Lebe gambangi unta tuwawu molibaya moli huwango dudetu popobandingiyo mao wolo ta kaya momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala."

²⁶ Timongoliyo ma lebe hilerani wawu hepobisalawa monto ta ngota ode ta ngota odiye, "Wonu odiye, tatonu ta mowali salamati?"

²⁷ Ti Isa lomilohe mota olimongoliyo wawu loloiya odiye, "To manusiya u odito dila ponga lo akali, bo to Allahuta'ala nga'amila mowali. Sababu totonulala uhetuwa-tuwawuwa mowali to Allahuta'ala."

²⁸ Te Petrus loloiya ode oli Isa odiye, "Guru, amiyatiya boti ma lolola mayi nga'amila uhetuwa-tuwawuwa wawu ma lodudua oli Guru."

²⁹ Tametiyo li Isa odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta molola mao beleliyo, wutatiyo ta lolai, wutatiyo tabuwa, ti mamaliyo woli papaliyo, mongowalaiyo wawu ilengiliyo sababu Wau wawu habari mopiyohe u hepilopotunggulu-U, ³⁰ to duniya botiya olo tawu boyito ma mololimo mayi po'ohetuto piu, bele, wutata ta lolai, wutata tabuwa, ti mama, mongowalao wawu ilengi, wolo arinaya olo.

Wawu to aherati tiyo ma mololimo tutumula kakali. ³¹Bo ngohuntuwa tawu ta hemulowa ma meyoli wawu ta heyoliya ma memulo.”

³²Ti Isa wolo mongomuri-Liyo henaowa ode kota lo Yerusalem wawu ti Isa nao-nao mulo-mulo limongoliyo. Mongomuri boyito hiheraniya wawu tawu ngohuntuwa ta hetunuhe olimongoliyo to dibalaka hewoheya. Lapatao ti Isa lotiyangayi poli mongomuri-Liyo ta mopuladulota wawu Tiyo ma lomulayi hemopotota ode olimongoliyo lo u ma mowali to batanga-Liyo. ³³Uwa-Liyo mao, “Ito botiya ma henaowa ode kotalo Yerusalem wawu Walao Manusiya ma wuduwoliyo ode mongotauwa lo imamu wawu ode mongoahali lo Tawurat. Timongoliyo ma momutusani mao mohukumani mate o-Liyo wawu ma mohudu mao o-Liyo ode ta kapiru. ³⁴Tiyo ma pohehentealiyo, ponulaliyo lo yiyohu, wumbadeliyo lo bubo'o wawu salipuwoliyo sambe mate wawu to dulahe otoluliyo Tiyo ma muli popotumulo mayi lo Allahuta'ala.”

³⁵Lapatao te Yakobus wole Yahya mongowalae Zebedewus lodudula mota ode oli Isa wawu loloiya odiye, “Guru, pohile lamiyatiya alihu ti Guru mopowoluwo mayi openu boli wolo u pohile lamiyatiya!”

³⁶Tametao li Isa ode olimongoliyo odiye, “Wolo u otohila limongoli pohutuwo-U mayi ode limongoli?”

³⁷Lapatao timongoliyo dulota lolametao odiye, “Wohi mayi amiyatiya ijini motihuloa to

olowala wawu to oloyihi lo arasi li Guru u gaga da'a."

³⁸Bo ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Dila otawa limongoli wolo u hepohile limongoli. Harapu limongoli timongoli sanggupi mongilu tuwango halati u yilumo-U meyalo molihu lo lilihu u tolimo-U."

³⁹Tameti mongoliyo odiye, "Amiyatiya sanggupi." Ti Isa luli loloiya poli odiye, "Timongoli memangi ma mongilu tuwango halati u yilumo-U wawu ma lihuwaliyo lo lilihu u ma tilolimo-U. ⁴⁰Bo pasali lo umotihuloa to olowala-U meyalo to oloyihi-U Wau dila o haku mongohi mayi. Uwito bo wohi-Liyo lo Allahuta'ala ode tawu-tawuwala ta ma tilantu-Liyo mayi motihuloa teto."

⁴¹Mongomuri li Isa wuwewo ta mopululota loyingo le Yakobus wole Yahya lo'odungoheo u odito boyito. ⁴²Bo ti Isa lotiyangayi olimongoliyo wawu loloiya odiye, "Otawa limongoli ta hepomarentawa bangusa-bangusa ta kapiru hepomarentawa raiyati to hila-hila limongoliyo wawu ta dudula'a-dudula'a hepokawasawa olimongoliyo. ⁴³Timongoli dila mowali odito. Titalotita ta ohila mali uda'a to wolota limongoli, tiyo musu mohinta olimongoli. ⁴⁴Wawu titalotita ta ohila otilanggulo to wolota limongoli, tiyo musu mowali wato lo ta nga'amila. ⁴⁵Sababu Walao Manusiya olo lonao mayi dila bome moyinta. Tiyo lonao mayi mohinta wawu mongohi nyawa-Liyo mowali toloto tawu ngohuntuwa."

⁴⁶ Lapatao ti Isa wolo mongomuri-Liyo ledungga mota ode kota lo Yeriko. Tou timongoliyo ma lokaluwari mao lonto kota lo Yeriko wolo tawu ngohuntuwa da'a hedudua olimongoliyo, woluwo ta pitoa ngota mohileya, walae Timewus ta hetanggula lo tawu te Bartimewus hulo-huloa to bihu dalalo. ⁴⁷ Tou tiyo lo'odungoheo deu ti Isa tawu lo Najaret woluwo to tambati boyito, tiyo ma lomulayi longuwatio odiye, "Isa waliya li nabi Dawud, otolianga mayi watiya botiya!"

⁴⁸ Ngohuntuwa tawu hepongentela mao oliyo alihu tiyo motipo'oyo. Bo tombao ma heuda'a mola wuwati'iyoyo odiye, "Waliya li nabi Dawud, otolianga mayi watiya!"

⁴⁹ Ti Isa lohuheli wawu loloiya odiye, "Tiyanga mayi tiyo boyito." Lapatao timongoliyo ma lotiyangayi ta pitoa boyito wawu loloiya ode oliyo odiye, "Popolotola mola hilamu wawu tihulayi, peitiyangiyo mota li Isa yio."

⁵⁰ Ta pitoa boyito lolola mao jumbaliyo wawu ma lato tilumayango lonao mota ode li Isa.

⁵¹ Ti Isa lohintu mao ode oliyo odiye, "Wolo u otohilamu pohutuwo-U mayi de olemu?" Tametao lo ta pitoa boyito odiye, "Guru, popowaliya mayi watiya mowali mo'onto!"

⁵² Lapatao ti Isa loloiya mao ode oliyo odiye, "Ponaolo yio, imanimu ma lo'osalamati olemu!" Lapatao tiyo ma lato lo'onto wawu ma lolunuhe oli Isa.

11 ¹ Tou ti Isa wolo mongomuri-Liyo ma wimbi-wimbide mota lo kota lo Yerusalem, timongoliyo ma lumawode mota

lo kambungu Betpage wawu Betaniya u titiliya lo huidu Jayitun. Muri-Liyo dulota pilopomulo-Liyo mota. ² Pilolele mao li Isa ode olimongoliyo odiye, "Ponao mota timongoli ode kambungu to talunto boti. Wawu tou timongoli momaso mota lo kambungu boyito, timongoli ma lato mo'odungga mota wadala tuwawu donggo muda tihu-tihuto. Wadala boyito dipo pe'enta mao tilaeya lo tawu. Wuadi mayi wadala boyito wawu delowa mayi odiya. ³ Wawu wonu bolo woluwo ta mohintu mayi ode limongoli odiye, 'Longola wadala botiye ma yiluade limongoli?' tameti mao: Ti Guru paralu lo wadala boti. De lapatao ma lato poipohuwalingiyo mayi."

⁴ Timongoliyo ma lonao wawu lo'odungga mota wadala boyito tihu-tihuta to talu lo bubunggalo to bihu dalalo, lapatao yiluade mayi limongoliyo. ⁵ Woluwo tawu tanu ngololota teto lohintu mayi ode olimongoliyo odiye, "Longola wadala boti ma yiluade limongoli?"

⁶ Timongoliyo lolametao odelo u pilolele mayi li Isa olimongoliyo. Tawu-tawuwala boyito ma lopoluli mao olimongoliyo modelo wadala boyito. ⁷ Lapatao wadala boyito ma dilelo limongoliyo ode oli Isa. Wuleya lo wadala boyito ilalasiyaliyo mao lo pakeyangi limongoliyo wawu ti Isa ma lotitae to wadala boyito. ⁸ To dalala ponaowa mota li Isa ngohuntuwa da'a tawu to wolota lo ta hetunuhe o-Liyo hepopowumbata mota lo kayini limongoliyo. Woluwo olo ta

hipopomulatiya mota lo tango-tangowala lo ayu o dungiyu moyidumo u hilama mayi limongoliyo lonto ilengi. ⁹Ta himulowa wawu ta hewoliya li Isa hewuwa-wuwatia odiye, "Totonulala dewo ode Allahuta'ala! Obarakati Tiyo ta nao-nao mayi to delomo tanggulo Allahuta'ala Eya! ¹⁰Obarakati Yiladiya u dungga-dungga mayi, Yiladiya li nabi Dawud tiyombunto! Totonulala dewo ode Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato!"

¹¹Pilodudungga-Liyo mota ode kota lo Yerusalem, Tiyo lomaso mao ode pango bele lo Eya wawu lopo'obilohu unga'amila u woluwo teto. Bo dulahu ma ngope'e huyi. Sababu uwito, Tiyo lokaluwari mota ode kambungu lo Betaniya pe'epe'enta wolo mongomuri-Liyo mopuladulota.

¹²Lolombuliyo mola tou timongoliyo lokaluwari mota lonto kambungu Betaniya, ti Isa lo'orasa pilolango. ¹³Ilontonga mota li Isa lonto umolamingo woluwo ayu ara ngobungo u ma o dungiyu. Tiyo lodudula mota ode bungo lo ayu boyito momilohu wonu bolo ma o hungo. Bo tou ma ledungga mota ode bungoliyo, Tiyo dila lo'otapu wolo-wolo, ngopohiya lo dungiyu, sababu memangi dila sembo lo ayu ara momungo. ¹⁴Ti Isa loloiya ode ayu ara boyito, "Monto u yintiye lomao boti sambe mololayita diduluwo ngota mao ta monga hungomu!" Mongomuri-Liyo hedungohe olo tou Tiyo loloiya odito.

¹⁵Lapatao ti Isa wolo mongomuri-Liyo ma ledungga mota ode kota lo Yerusalem.

Tou Tiyo lomaso mao ode pango bele lo Eya, tawu-tawuwalo hepopotaliya wawu ta hepotaliya to panga boyito hiluhu-Liyo. Meja-mejawalo u hepopotuloaliyo lo doyi wawu bangga-banggawala lo ta hipodahangiya lo marupati hila-hilalantuyi-Liyo. ¹⁶Wawu Tiyo olo longentelao to tawu modelo babarangiyalo moli pango bele lo Eya boyito. ¹⁷Lapatao Tiyo longajari olimongoliyo odiye, "Woluwo tula-tulade to kitabi Pirimani lo Allahuta'ala odiye, 'Bele-U ma tanggula lo tawu bele hepodduawa lo nga'amila suku.' Bo olimongoli ma pilopowali limongoli beleya lo ta mototaowa!"

¹⁸Mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat lo'odungoheo pasali boyito. Timongoliyo ma lomulayi hepololohe dalalo mopolopu o-Liyo, bo timongoliyo mohe-Liyo sababu tawu ngohuntuwa hiheraniya lo pongajari-Liyo.

¹⁹Tou ma lolango ti Isa wolo mongomuri-Liyo lolola mao poli kota boyito.

²⁰Lapatao lolombuliyo mola tou donggo dumodupo ti Isa wolo mongomuri-Liyo yilumawode mota to ayu ara yila'anati li Isa. Timongoliyo lo'onto mota ayu ara boyito ma lohengu sambe demola wuwa-wuwa'atiyo lomao. ²¹Te Petrus loela mayi u ma lowali wawu tiyo loloiya ode li Isa odiye, "Guru, bilohi po'olo ayu ara u yila'anati li Guru boyito ma lohengu."

²²Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Pomaracayalo ode Allahuta'ala! ²³Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta

molele mao to huide boti odiye, 'Pobinta'a mota wawu potitidehu lomota ode deheto!' asali hilaliyo dila bimbangi, bo tiyo paracaya deu tutuliyotutu wolo u yiloiyaliyo boyito mowali, pasali boyito ma mowali oliyo.

²⁴Uwitolo sababuliyo polele-U mayi ode olimongoli: Oopenu boli wolo u pohile limongoli wawu u dua limongoli, paracayayi lomao deu timongoli ma lololimo wawu u pilohile limongoli boyito ma tolimo limongoli. ²⁵Wonu timongoli modua wawu hila limongoli dila sanangi ode tawu ngota, ambunguwa pomao tawu boyito, alihu ti Papa limongoli Allahuta'ala to soroga ma mongambungu mayi totala limongoli."

²⁶(11:25)

²⁷Lapatao ti Isa wolo mongomuri-Liyo ledungga mota poli ode kota lo Yerusalem. Tou ti Isa donggo nao-nao to pango bele lo Eya, mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi lonao mayi de o-Liyo.

²⁸Timongoliyo lohintu ode o-Liyo odiye, "Wolo haku wawu kawasa tonu Yio hemohutu uhetuwa-tuwawuwa boti? Wawu tatonu ta hemongohi haku wawu kawasa ode ole-Mu, sambe Yio mowali mohutu u odito?"

²⁹Tameti Isa ode olimongoliyo odiye, "Tameti pomayi yiyintu-U ngodalala ode olimongoli deu wito polele-U mayi wolo haku wawu kawasa tonu Wau hemohutu uhetuwa-tuwawuwa boti.

³⁰Lilihu li nabi Yahya yito lonto Allahuta'ala meyalo lonto manusiya? Tameti pomayi yiyintu-U boti!"

³¹ Timongoliyo hepohihintuwa to wolota limongoliyo lomao odiye, "Wonu polelento mao lonto Allahuta'ala, Tiyo ma mohintu mayi: Wonu odito, longola timongoli dila paracaya ode oliyo?" ³² Bo susa da'a wonu polelento mao lonto manusiya!" Mongotauwa boyito loloiya odito sababu timongoliyo mohe lo tawu ngohuntuwa, sababu nga'amila tawu heponganggapuwa deu te Yahya yito otutu banari ngotaliyo lo nabi. ³³ Lapatao timongoliyo lolametao ode li Isa odiye, "Dila otawa lami." Loiya li Isa ode olimongoliyo odiye, "Wonu odito, Wau olo dila mopolele mayi ode olimongoli wolo haku wawu kawasa tonu Wau hemohutu totonulala u hepohutuwo-U."

12 ¹ Wawu ti Isa ma lomulayi lobisala ode olimongoliyo to delomo lumade odiye, "Woluwo tawu ngota lomuo mao ilengi tuwawu wawu lopomulo mao lo angguru teto lapatao bilalaliyo mao pali-palito. Tiyo lomuwangao huta tambati pomitodeliyo angguru wawu lohutu mao monara tuwawu podahaliyo ilengi boyito. Tiyo loikaraja mao ilengi boyito to ta hepokkarajawa ilengi wawu hasililiyo motayadu, lapatao tiyo ma lonao ode lipu wuwewo. ² Tou ledungga sembo lo umolipu angguru, tiyo lomarenta mota wato ngota ode ta loti kara-karaja ilengi boyito mota mololimo tayadiyo lonto olimongoliyo. ³ Bo wato boyito ma yilaupiyo wawu pilobubohe mayi limongoliyo lapatao pilopowuwalingiyo wolo udila dedelo wolo-wolo. ⁴ Lapatao tiyo lomarenta mota poli watoliyo wuwewo ode

olimongoliyo. Wato boyito pilobubohe mayi limongoliyo to lunggongo wawu pilo'olitayi limongoliyo. ⁵Lapatao tiyo lopoahu mota wato wuwewo. Bo wato boyito olo yilinggila mayi limongoliyo nyawa. Wawu donggo ngohuntuwa pomao wato wuwewo ta heilahulaliyo mota, woluwo ta hepilobuboheliyo mayi wawu woluwo olo ta hepilate mayi limongoliyo.

⁶Masatiya bolo ngota ta dipo piloponaoliyo mota, ta boyito yito walaiyo ta otoliangiyo. Bo pulitiyo mao debo piloponaoliyo mota ode olimongoliyo, tiyo loloiya odiye, 'Walau'u ma isingiyo limongoliyo.' ⁷Ta hekarajawa ilengi boyito lobisala to wolota limongoliyo lomao odiye, 'Tiyo boti ta mololimo warisi liyamoliyo. Dulo yinggilanto nyawa tiyo boti, alihu harata liyamoliyo mali ulanto.' ⁸Walaiyo boyito ma piloheupa limongoliyo wawu yilinggila limongoliyo nyawa lapatao pilomai limongoliyo ode bulemengo ilengi."

⁹Ti Isa lohintu ode olimongoliyo odiye, "Masatiya wolo u ma pohutuwo li tuwani ta ahu'uwo lo ilengi boyito? Tiyo ma monao mota lohihilawo wawu ma mota lopuwaliyo nga'amila ta hekarajawa ilengi boyito, lapatao ilengi boyito ma pomaracayaliyo ta wuwewo."

¹⁰Ti Isa loloiya poli ode olimongoliyo odiye, "Tantu timongoli ma helopobaca ayati u tula-tulade to kitabi odiye, 'Botu u pilomai lo ta hepomeseliya ma lowali botu u ohunaliyo da'a. ¹¹U odito huhutu lo Allahuta'ala Eya; u mo'olinggolabu to bibilohunto.' Odito u tula-tulade to kitabi. "

¹² Lapatao timongoliyo ta lo'odungoheo lumade boyito ma hipongusahawa moheupa oli Isa, sababu timongoliyo ma longarati deu timongoliyo ta hepatujuwo-Liyo lo lumade boyito. Bo timongoliyo mohe lo tawu ngohuntuwa. Lapatao timongoliyo lolola mao oli Isa.

¹³ Lapatao woluwo ngololota tawu ta o pahamumu Parisi wawu ngololota anggota lo parteyi ta hepodukungiya oli onlongiya Herodes ilahula mota lo mongotauwa lo imamu wawu mungoahali lo Tawurat wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi, mololohe dalalo wololo alihu ti Isa tala mobisala.

¹⁴ Tawu-tawuwala boyito lonao mota ode li Isa wawu loloiya odiye, "Guru, otawa lamiyatiya Ito boti ta o hilawo motulidu, sababu ti Guru dila hemopobedawo lo tawu, bo ti Guru hemongajari to tawu tomimbihu dalala motulidu ode Allahuta'ala. Amiyatiya mohintu oli Guru: Moturuti mao aturangi lo agama, mowali momayari hasili ode oli kayisar onlongiya lo Roma meyalo dila? Ito botiya musi momayari hasili meyalo dila?"

¹⁵ Bo hila limongoliyo u munapiki boyito ilotawa li Isa wawu Tiyo loloiya odiye, "Longola timongoli mohimontala ola-U? Nte tonu ola-U doyi ngopita tala'a bilohe-U!"

¹⁶ Timongoliyo ma lodelo mayi doyi ngopita tala'a ode o-Liyo. Ti Isa lohintu ode olimongoliyo odiye, "Gambari wawu tanggulita u woluwo to doyi boyito?" Tameti mongoliyo odiye, "Gambari wawu tangguli kayisar."

¹⁷ Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Uli kayisar wohiya mao ode oli kayisar wawu ulo Allahuta'ala wohiya mao ode Allahuta'ala." Timongoliyo ma hiheraniya lo'odungoheo wolo u yiloiya-Liyo mayi boyito.

¹⁸ Lapatao woluwo ngololota tawu ta o pahamumu Saduki lonao mayi ode oli Isa. Timongoliyo dila paracaya deu ta ma lopowate muli mobongu mayi monto kuburu. Timongoliyo lohintu ode li Isa odiye, ¹⁹ "Guru, ti nabi Musa yito loluladeyi parenta ode olanto odiye, 'Wonu ta lolai ngota yilate lolola mao dileliyo bo dila lolola mao walao wawu tiyo o wutata ta lolai, wutatiyo boyito musu monika wolo dileliyo wawu mongohi mao walao ode wutatiyo ta ma yilate boyito.' ²⁰ Woluwo mongololai mohutata pitulota. Ta mohuhula lonika wolo tabuwa ngota wawu yilate wolo udila lo'otapu walao. ²¹ Lapatao ta oluwoliyo lonika wolo tabuwa boyito wawu yilate olo wolo udila lo'otapu walao. Odito olo ta otoluliyo. ²² Wawu odito turusi mola sambe demola ta opituliyo dila lolola mao walao. Lapatao tabuwa olo boyito yilate. ²³ To dulahu ta lopowate ma muli mobongu mayi, tatonu to wolota lo ta pitulota boyito ta mowali hiyaliyo lo tabuwa boyito? Sababu pitu-pitulota timongoliyo ma lonika wolo tabuwa boyito."

²⁴ Tameti Isa ode limongoliyo odiye, "Timongoli ma yilapalo, sababu timongoli dila mongarati lo tuwango kitabi meyalo kawasa lo Allahuta'ala. ²⁵ Sababu to wakutu ta lopowate muli popotumulo mayi lo Allahuta'ala,

tawu didu monika meyalo poponikaliyo, bo hetumula odelo malaikati to soroga. ²⁶Wawu tomimbihu obobongu mayi lo ta ma lopowate, tantu ma pilobaca limongoli to kitabi li nabi Musa tomimbihu hiyambunga yilumaito. Lonto hiyambunga boyito woluwo Pirimani lo Allahuta'ala ode oli nabi Musa odiye, 'Wau botiya Allahuta'ala ta hetubo le Ibrahim, le Ishak wawu te Yakob.' " ²⁷Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Tiyo dila Allahuta'ala ta hetubo lo ta lopowate, Tiyo Allahuta'ala ta hetubo lo ta hetumula. Timongoli otutu ma yilapalo."

²⁸Lapatao woluwo ta ahali lo Tawurat ngota lo'odungohe oli Isa bubutola wolo tawu-tawuwala ta o pahamumu Saduki. Wawu otawaliyo lo ta ahali lo Tawurat boyito deu tameti Isa boyito mopiyohu. Tiyo lodudula mota ode oli Isa wawu lohintu odiye, "Guru, parenta tonu u lebe paralu to nga'amila parenta?"

²⁹Tameti Isa odiye, "Parenta bohuliyo tingohiyo odiya, 'Po'odungohe limongoli, weyi timongoli bangusa lo Israel! Allahuta'ala Eyanto yito bo tuwawu. ³⁰Otolianga lomao Allahuta'ala Eyamu wolo hilawo liya-liyatu, wolo jiwamu nga'amila, wolo nga'amila akalimu wawu wolo nga'amila lotolumu.' " ³¹Ti Isa loloiya poli odiye, "Parenta u oluwoliyo tingohiyo odiya, 'Otolianga mao tawu ta titiliya wolemu odelo yio motoliango batangamu lohihilawo.' " Lapatao ti Isa lohumbutao

odiye, "Diduluwo mao parenta wuwewo u lebe molanggatao lo parenta moheduluwo boti."

³²Lapatao ta ahali lo Tawurat boyito loloiya odiye, "Gaga uwito Guru, banari u yiloiyanto boyito deu Tiyo Eya yito bo tuwawu wawu diyaluwo Eya wuwewo ngopohiya Tiyo Allahuta'ala. ³³Wawu memangi manusiya musi motoliang-Iyo wolo hilawo liya-liyatu wawu wolo nga'amila pikirangi wawu wolo nga'amila lotolo. Wawu manusiya olo musi motolianga to manusiya ta titiliya woliyo odelo tiyo motoliango batangaliyo lohihilawo. U odito lebe mopiyouhu popobandingiyo mao wolo nga'amila kurubani."

³⁴Ti Isa lo'onto mao deu tawu boyito lolametao wolo otutu bijaki. Tiyo loloiya ode oliyo odiye, "Yio ma didu molamingo to Yiladiya lo Allahuta'ala!" Lapato uwito diduluwo ngota mao ta donggo barani mosuali lo uhetuwa-tuwawuwa oli Isa.

³⁵Lapatao tou ti Isa hemongajari poli to pango bele lo Eya, Tiyo loloiya odiye, "Wololo mongoahali lo Tawurat hemopolele deu Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala boyito waliya li nabi Dawud? ³⁶Hiyambola ti nabi Dawud lohihilawo sababu tiyo lololimo Pirimani lo Allahuta'ala, tiyo loloiya odiye, 'Allahuta'ala Eya lopotunggulayi lo Pirimani ode Eyau odiye: Potihulo'olo to ambahu olowala-U sambe nga'amila musu-Mu popota'alukuwo-U mayi to tibawa lo oatu-Mu.' "

³⁷Ta ngohuntuwa da'a boyito lodungohe o-Liyo wolo uhewengahe. ³⁸To delomo

pongajari-Liyo ti Isa loloiya odiye, "Po'odaha timongoli to mongoahali lo Tawurat.

Timongoliyo motohilawo henao-naowa hepakeya lo jumba huhulaya'a wawu motohilawo hurumatiyo lo tawu to patali.

³⁹Timongoliyo olo motohilawo motihulooa to sapu awwali to bele hepotabiyalo. Wawu to pesta timongoliyo motohilawo motihulooa to huhulooa lo ta dudulamango. ⁴⁰Timongoliyo hepo'opulita haku lo mongojanda wawu timongoliyo hepoduawa huhulaya'a, alihu ontonga mayi lo tawu timongoliyo ta salehe. Bo ma medungga mayi waktuliyo timongoliyo boti ma mololimo hukumani lebe mobubuheto lonto Allahuta'ala."

⁴¹To waktu tuwawu ti Isa hulo-hulooa tataluwa lo kasi hepopomasowaliyo lo doyi to bele lo Eya. Tiyo hemopo'obilohe tawu ngohuntuwa hepopomasowa mao lo doyi to kasi boyito. Ta hekayawa ngohuntuwa ta helopomaso mao lo doyi to kasi boyito wolo jumula ngohuntuwa. ⁴²Ta janda ngota misikini lonao mayi lopomaso lo doyi dulopita tala'a, deuwitoyito u ngointi da'a nilayiliyo. ⁴³Lo'onto mao u odito boyito, Tiyo lotiyangayi mongomuri-Liyo wawu loloiya odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Ta janda misikini boyito longohi lebe-lebe popobandingiyo mao lo tawu nga'amila ta lopomaso mao lo doyi to kasi boyito. ⁴⁴Sababu timongoliyo nga'amila longohi lonto lebeliyo lo harata u woluwo to olimongoliyo, bo ta janda boyito longohi lonto

omisikiniliyo, deuwitoyito nga'amila u woluwo to oliyo u mowali pongongosiliyo.”

13¹Lapatao tou ti Isa lokaluwari mao lonto pango bele lo Eya, tala ngota lo muri-Liyo loloiya ode o-Liyo odiye, “Guru, bilohi po'olo sambe gagaliyo lo botu-botuwala wawu hudu-hudunguwala boti.”

²Ti Isa loloiya mao ode oliyo odiye, “Hudu-hudunguwala boti bilohemu gaga! Diyaluwo tuwawu mao to wolota lo botu boti u tatapu hesusungiya to tambatiliyo; nga'amila ma lohuhu lo Allahuta'ala.”

³Lapatao tou ti Isa hulo-huloa to huidu Jayitun talu-talu mota ode bele lo Eya, te Petrus, te Yakobus, te Yahya wawu te Andreyas heloloyintuwa ode oli Isa tingga bo timongoliyo lomao odiye, ⁴“Guru, poleleya mayi olamiyatiya, omoluwa unga'amila boyito mowali wawu wolo tuwotiyo wonu pasali boyito ma medungga waktuliyo popoganapuwo lo Allahuta'ala.”

⁵Ti Isa lomulayi lobisala ode olimongoliyo odiye, “Po'odaha timongoli alihu dila popolapalo lo tawu! ⁶Ngohuntuwa tawu ta ma monao mayi hepakeya mayi tanggulu-U wawu hepolojiyawa odiye, ‘Wau boti ta pilojanjiya lo Allahuta'ala,’ wawu ngohuntuwa tawu ta ma popolapaloliyo. ⁷Wawu wonu timongoli mo'odungohe haba-habariyala lo popateya, dila popobalisawa hila limongoli. Nga'amila boti musi mowali, bo uwito dipo dulahe ukiyama.

⁸Bangusa tuwawu ma mopateya wolo bangusa wuwewo wawu yiladiya tuwawu ma mopateya

wolo yiladiya wuwewo. Ngohuntuwa tambati ma odungga lo liluhu wawu sembo lobiti. Nga'amila boti boheli bohuliyo lo sikisa debo odelo ngongota u heorasawa lo mongobuwa tou ma motutu.

⁹Po'odahawa batanga limongoli! Sababu timongoli ma wuduwoliyo mao ode Mahkama lo agama. Timongoli ma tombateliyo to bele hepotabiyalo wawu timongoli ma deloliyo mao ode talu lo ta hedihima u kawasa wawu ode olongiya-olongiya sababu timongoli hedudua ola-U, alihu timongoli mowali mohungguli mao tomimbihu pasali lo batanga-U ode olimongoliyo. ¹⁰Habari mopiyohelonto Allahuta'ala musipopotunggulopo ode nga'amila suku. ¹¹Wonu timongoli waupo lo pulisi wawu wuduwoliyo mao ode ta hedihima kawasa, dila mao ohawatiri timongoli wolo u mota polameti mongoli. Wonu ma medungga wakutuliyo mobisala, wolo u polele mayi lo Roh lo Allahuta'ala uwito bisalayi lomao limongoli, sababu dila timongoli lohihilawo ta mobisala, bo Roh lo Allahuta'ala. ¹²Wutata ngota ma mohudu mao wutatiyo mota pateliyo, odito olo tiyamo ngota to walaiyo. Wawu mongowalao ma mobuhunga wolo mongodula'aliyo wawu ma mohudu mao olimongoliyo mota pateliyo. ¹³Nga'amila tawu ma moyingo limongoli sababu timongoli hedudua ola-U. Bo titalotita ta mo'odutola sambe demola pulitiyo, tiyo ta salamati." Odito u pilongajari li Isa ode olimongoliyo.

¹⁴Ta mobaca musu momahamu mopiyohu u yiloiya li Isa odiye, "Tou timongoli mo'onto ta mo'oantulu wawu mo'onajisi tihu-tihula to tambati u dila patuti potitihulaliyo, to wakutu boyito ta to lipu lo Yudeya musu momentala mola ode huidu. ¹⁵Ta to yitato watopo bele didu polahu wawu momaso mao ode bele mao mohama uhetuwa-tuwawuwa. ¹⁶Wawu ta to ilengi didu pohuwalingo mota mohama pakeyangi. ¹⁷Matilopotala mongobuwa ta to wakutu boyito heombodula'awa wawu ta donggo hepolutuwa lo walaiyo. ¹⁸Potidua-dua timongoli alihu nga'amila boyito dila mowali to sembo lohuhulo. ¹⁹Sababu to wakutu boyito ma medungga ususa da'a, u dipo pe'enta mao heyilowali lonto awwali lo duniya pilopowali lo Allahuta'ala, sambe masatiya wawu u odito boyito dilalo ta muli mowali. ²⁰Nga'amila manusiya diyaluwo mao ta salamati wonu wakutuliyo dila po'olimbua lo Allahuta'ala Eya. Bo sababu tawu-tawuwala ta tilulawotiyo, Allahuta'ala lopo'olimbua wakutuliyo.

²¹To wakutu boyito wonu woluwo tawu hepoloiyawa mayi ode olimongoli deu Tawu ta pilojanjiya lo Allahuta'ala ta mo'osalamati manusiya, deuwitoyito te Almasih, woluwo teya meyalo te Almasih woluwo temota, dila mao paracaya limongoli uwito. ²²Sababu ngohuntuwa te almasih dila lonto Allahuta'ala wawu nabi-nabiyala dila lonto Allahuta'ala, ma timimbulu mayi wawu timongoliyo ma mohutu mujijat ngohuntuwa wawu tuwo-tuwotala wolo patuju, alihu wonu mowali, timongoliyo

mopolapalo tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala. ²³ Sababu uwito, po'odaha timongoli! Unga'amila boti ma pilolele-U mayi lemulo ode limongoli.”

²⁴ Ti Isa loloiya poli odiye, “Bo tou ma lapatao masa lo u susa da'a boyito, matolodulahu ma mowali modiolomo wawu hulalo ma didu timinelo. ²⁵ Poliyama ma modudulahu mayi monto hulungo wawu u hekawa-kawasawa to hulungo ma humuhulo. ²⁶ To wakutu boyito tawu ma mo'onto Walao Manusiya molaheyi to hengo wolo okokawasa-Liyo wawu tine-Liyo u uda'a. ²⁷ Lapatao Tiyo ma momarenta mao mala-malaikatiyalo mota mohimoa tawu-tawuwala ta tilulawo-Tiyo monto mato lo dupota wopato wawu monto ujudgi lo duniya sambe ode ujudgi lo hulungo.”

²⁸ Ti Isa loloiya poli odiye, “Pobalajari mao timongoli to ayu ara. Wonu tango-tangoliyo ma o tumbingiyo wawu o dungiyoy, ma otawa limongoli teto deu polodulahe ma membidu. ²⁹ Odito olo wonu timongoli mo'onto pasa-pasaliyala boti wali-wali, ototayimao limongoli: Wakutuliyo ma membidu wawu ma to talu lo pintu. ³⁰ Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Unga'amila boti ma mowali tou tawu-tawuwala to jamani boti dipo mopowate nga'amila. ³¹ Duniya ma moli, bo Pirimani-U kakali.”

³² Ti Isa loloiya poli odiye, “Bo tomimbihu dulahiyo wawu jamuliyo diyaluwo ngota mao ta motota, mala-malaikatiyalo to soroga dila, odito olo Walao Manusiya, bo ti Papa to soroga

ta motota. ³³Timongoli musi mopo'opiyohu wawu mopo'odaha, sababu dila otawa limongoli omoluwa wakutuliyo medungga. ³⁴Pasaliliyo tutuwawuwa wolo tawu ngota ta lonao lolola mao beleliyo wawu longohi mao haku wawu kawasa ode mongowatoliyo. Timi-timi'idu wato o tugasiliyo ngota-ngota. Ode ta daha-daha pintu tiyo lolahuli mao alihu mopo'odaha. ³⁵Uwito sababuliyo timongoli musi mopo'odaha, sababu dila otawa limongoli omoluwa ti tuwani ta ahu'uwo lo bele boyito mohuwalingayi, lolango, huyi da'a, molaliyonu meyalo dumodupa da'a, ³⁶alihu wonu tiyo bolo tili-tilimahua lomola ledungga mayi, timongoli dila odunggaliyo mayi hetuluhe. ³⁷Wolo u pilolele-U mayi ode olimongoli boti, uwito olo u polele-U ode tawu nga'amila, deuwitoyito po'odaha timongoli!"

14 ¹Donggo duhuyi mola dulahe poelaliyo obebasiliyo lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir wawu waktu pohutuwaliiyo roti dila o rahi. Mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat hepololohe dalalo moheupo wawu mohinggi nyawa li Isa wolo akali moleto. ²Timongoliyo hepoloiyawa odiye, "Alihu dila mo'obuluhuta to raiyati, dila mowali ito moheupa o-Liyo tou tawu herameya to dulahu buka."

³Lapatao tou ti Isa hulo-huloa hemonga to bele le Simon ta o hutungo to kambungu lo Betaniya, lonao mayi tabuwa ngota delo-delo mayi butulu tuwawu tuwa-tuwanga minya monu asli u mahale haragaliyo. Segeli lo

butulu boyito ma hiluoliyo mola wawu minya boyito ma pilomuhutiyo mao to lunggongi li Isa. ⁴Woluwo tanu ngololota ta woluwo teto lopalato nyawaliyo wawu hepobisalawa to wolota limongoliyo odiye, "Wolo huna lo uhemoporugi minya monu boti? ⁵Minya boti mowali potali mota haragaliyo lebe mao lo gaji lo tawu ngota to utiyolohula wawu doyiliyo mali wohimao to ta misikini." Lapatao tabuwa boyito ma iloyingowa limongoliyo.

⁶Bo ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Longola timongoli hemopo'osusa oliyo? Hulimao tiyo, tiyo ma lohutu piyohe tuwawu ode ola-U. ⁷Sababu tawu-tawuwala misikini lalayita woluwo wolimongoli wawu openu boli omoluwa timongoli ohila moturungi olimongoliyo, timongoli mowali moturungi, bo Wau dila lalayita wolimongoli. ⁸Tabuwa boti ma lohutu u mowali pohutuwoliyo de ola-U. Wolo minya monu boyito tiyo ma loposiyapu lo ilanggangu-U ode dulahe polobungaliyo ola-U tou dipo ledungga waktuliyo. ⁹Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Openu boli deutonu habari mopiyohe lonto Allahuta'ala popotungguloliyo to tudu lo huta boti, u pilohutu lo tabuwa boti ma otanggula lo tawu poelaliyo oliyo."

¹⁰Lapatao te Yudas Iskariyot tala ngota lo muri-Liyo ta mopuladulota lonao mao ode mongotauwa lo imamuwolo patuju mota mohudu oli Isa ode olimongoliyo.

¹¹Mongotauwa lo imamuwolo boyito otutu yilengahu lo'odungoheo u piloposambewo le

Yudas boyito, tunggulo timongoliyo lojanjiya mongohi doyi ode oliyo. Lapatao te Yudas lololohe hiyanga mopiyohe mohudu oli Isa ode olimongoliyo.

¹² Lapatao to bohuliyo lo dulahu buka lo roti dila o rahi tou tawu lo Yahudi ma mongolota himba poelaliyo obebasi limongoliyo lonto lipu lo Mesir, mongomuri li Isa lohintu ode o-Liyo odiye, "Toutonu tambati otohila li Guru poposiyapuwa mao lamiyatiya lo himba ualo li Guru?"

¹³ Ti Isa lomarenta mao muri-Liyo dulota wawu lolahuli odiye, "Ponao mota timongoli ode kota lo Yerusalem. Tetomota timongoli ma modunggaya lo ta lolai ngota delo-delo bolinggo tuwa-tuwanga taluhu. Dudui lomao tiyo. ¹⁴ Poleleya mao to ta ahu'uwo lo bele pomasowaliyo boyito odiye, 'Peiyintu mao li Guru, toutonu tambati u mowali pomake li Guru wolo mongomuri-Liyo monga pe'epe'enta to dulahu buka?' ¹⁵ Tawu boyito ma mopotunu mayi ode olimongoli tambati tuwawu damango to yitato u ma hesadiyawa nga'amila pokakasiliyo. Timongoli musi moposiyapu mao u paralu olanto to dulahu buka tetomota!"

¹⁶ Muri-Liyo dulota boyito ma lonao olo wawu tou ledungga mota ode kota ilodungga mota limongoliyo nga'amila odelo u ma pilolele mota li Isa ode olimongoliyo. Lapatao timongoliyo ma lopusiyapu lo u paralu olimongoliyo to dulahu buka boyito.

¹⁷ Tou ma lolango ti Isa wolo mongomuri-Liyo mopuladulota ma lonao mayi pe'epe'enta.

¹⁸Tou timongoliyo ma hehuloa wawu hepongala teto, ti Isa loloiya odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Tala ngota limongoli ta hepongala wola-U boti ma mohiyanati ola-U."

¹⁹Hila limongoliyo ma lomulayi hewolola wawu ngota-ngota timongoliyo hepohintuwa ode o-Liyo odiye, "Guru, ma tantu dila watiya ta hepatujuwo li Guru?"

²⁰Tiyo lolametao odiye, "Tawu boyito tala ngota to wolota limongoli mopuladulota. Tiyo hemonga ngomeja wola-U masatiya. ²¹Walao Manusiya memangi musu molola mao duniya boti debo odelo u woluwo tula-tulade to kitabi tomimbihu Tiyo, bo matilopotala tawu ta ma mohiyanati o-Liyo. Lebe mopiyohu wonu tawu boyito dila pilotutuliyo mayi ode tudu lo duniya boti."

²²Tou ma hemonga wolo mongomuri-Liyo, ti Isa lohama mayi roti losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala. Lapatao roti boyito pili-pilitang-Iyo mota. Tiyo longohi mao ode mongomuri-Liyo wawu loloiya odiye, "Utiye batanga-U, hamawa mao limongoli."

²³Lapatao Tiyo lohama mayi halati tuwa-tuwanga angguru. Tiyo losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala lapatao longohi mota halati boyito ode olimongoliyo wawu timongoliyo nga'amila longilu to halati boyito. ²⁴Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Utiye duhu-U, duhu lo janjiya, deuwitoyito tutumulu-U u kurubaniyo-U mayi, alihu tawu ngohuntuwa mowali tumumulo. ²⁵Tutuliyotutu

polele-U mayi ode olimongoli: Wau didu ta mongilu hasili lo angguru boti, sambe ode dulahe tuwawu Wau mongilu angguru bohu to delomo Yiladiya lo Allahuta'ala."

²⁶Lapatao timongoliyo ma lomanyanyi wawu lomuji Allahuta'ala wawu yilapato uwito timongoliyo lolola mao kota lo Yerusalem lonao ode huidu Jayitun.

²⁷Tou ledungga mota ode huidu Jayitun, ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Timongoli nga'amila ma enggila lo uparacaya ode ola-U. Sababu woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, 'Allahuta'ala ma mohinggi nyawa lo diti lo himba wawu himba- himbawala boyito ma mowali ambulati.' ²⁸Tou Wau ma mobongu mayi monto kuburu, Wau ma motitimulo mota limongoli ode lipu lo Galileya." ²⁹Te Petrus loloiya ode o-Liyo odiye, "Openu nga'amila tawu ma enggila lo imani, bo watiya dila."

³⁰Ti Isa loloiya mao ode oliyo odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olemu: Tou yinti huyi boti dipo mokukuyu'u po'oluwo maluo, yio ma po'otolu lomahu deu Wau gurumu."

³¹Bo te Petrus wolo ulebe to'otutuwa loloiya odiye, "Dila, openu watiya musu mate woli Guru, watiya debo tatapu mongaku deu Ito Guru latiya." Muri-Liyo nga'amila ta wuwewo olo turu-turusi hepololoiyawa odito.

³²Lapatao ti Isa wolo mongomuri-Liyo ledungga mota ode tambati u tanggu-tanggula ilengi lo Getsemani. Ti Isa loloiya ode

olimongoliyo odiye, "Potihulo'opo timongoli teye. Wau donggo mota modua temota."

³³Wawu Tiyo lotiyanga ole Petrus wole Yakobus wawu te Yahya lonao wo-Liyo. Tiyo ma hemo'orasa susa da'a wawu balisa hilaliyo.

³⁴Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Hila-U otutu mololo masatiya, odelo ta ma mate rasaliyo. Potitolapo teye timongoli wawu dipo potuluhu."

³⁵Tiyo lodiyambanga mota ngointi lapatao losujudu wawu lodua alihu wonu mowali, wakutu lo sikisa boti lawode to o-Liyo.

³⁶Dua-Liyo odiye, "Wu Abba, wu Papa, diyaluwo u dila mowali li Papa. Hamawa mola halati lo sikisa boti monto o-Latiya; bo kohondaki li Papa u mowali, dila kohondaki Latiya."

³⁷Tou Tiyo lohuwalinga mota ode mongomuri-Liyo, ilodungga-Liyo mota timongoliyo towulota ma letuluhu. Wawu Tiyo lohintu ode le Petrus odiye, "Ma letuluhu yio Simon? Dila sanggupi yio momulahe openu bo ngojamu mao!

³⁸Po'odaha timongoli wawu potidua-dua mola alihu timongoli dila odungga lo yimontalo. Roh memangi yinawo mohutu u mopiyohu, bo dagingi molulupuhu."

³⁹Lapatao Tiyo lonao poli wawu mota lodua odelo u bohuliyu. ⁴⁰Tou Tiyo lohuwalingayi poli, Tiyo lo'odungga mayi olimongoliyo hetuluhe, sababu timongoliyo ma modiduta da'a wawu dila otawa limongoliyo wolo u ma polameti mongoliyo o-Liyo.

⁴¹Tou ma otoluliyo Tiyo lohuwalinga mota ode olimongoliyo, Tiyo loloiya odiye, "Debo donggo hetuluhe wawu hehuheliya timongoli? Ma cukupu uwito! Bilohi wakutuliyo ma ledungga Walao Manusiya wuduwoliyo ode ta heodusawa. ⁴²Pobongulo, dulolo ito ma monao. Bilohi, timao tiyo ta lohiyanati ola-U ma ledungga mayi."

⁴³Tou ti Isa donggo bisa-bisala, te Yudas tala ngota lo muri-Liyo ta mopuladulota ma lato lonao mayi. Wawu nao-nao mayi pe'epe'enta woliyo woluwo tawu ngopolemba hedelowa mayi wamilo wawu bubohu, ilahula mayi lo mongotauwa lo imam, mongoahali lo Tawurat wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi.

⁴⁴Ta lohiyanati o-Liyo ma lopolele mayi lo tuwota tuwawu olimongoliyo odiye, "Tawu ta mota o'odeu wawu dilou, tataboyitolo Tiyo, waupalo wawu delowalo po'odaha bolo molahi."

⁴⁵Tou tiyo ledungga mota, tiyo ma lato lodudula mota ode oli Isa wawu loloiya odiye, "Guru!" Lapatao tiyo longo'ode mota oli Isa wawu lodila o-Liyo. ⁴⁶Ta henaowa mayi woliyo ma lodihu mao oli Isa wawu loheupa o-Liyo.

⁴⁷Bo tala ngota lo ta hetihula teto lomahutayi sabele wawu lomontode mota wato li imam da'a sambe bulongaliyo ngotuwali loputu. ⁴⁸Ti Isa loloiya ode limongoliyo odiye, "Tingga harapu limongoli Wau boti ta mototaowa, sambe timongoli lonao mayi moheupa ola-U hedelowa mayi wamilo wawu bubohu.

⁴⁹Timi-timi'idu dulahu Wau to hungi mongoli

hemongajari to pango bele lo Eya, timongoli dila loheupa ola-U. Bo memangi musi ganapu u hetulade to kitabi.”

⁵⁰ Nga'amila muri li Isa ma tilonggoteteo lolola mao o-Liyo.

⁵¹ Woluwo tawu ngota donggo muda ta tou boyito bo pake-pake lo kayini ngopita moaruti mahale hepolangguliyo wawaiyo tunu-tunuhe oli Isa. Timongoliyo ma moheupa oliyo. ⁵² Bo tou timongoliyo ma lodihu mota oliyo to kayini pake-pake oliyo boyito, kayiniliyo boyito ma tilolaliyo mao to olimongoliyo wawu tiyo lomentalo lalala.

⁵³ Lapatao ti Isa ma dileloliyo ode talu li imamu da'a. Nga'amila tauwa lo imamu, ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi wawu mongoahali lo Tawurat ma heambuwa teto.

⁵⁴ Te Petrus tunu-tunuhe oli Isa monto umolamingo, sambe demota pangiylo bele li imamu da'a. Teto tiyo lotihuloa to tili lo tulu lotidengenga pe'epe'enta wolo ta hepokkawaliya. ⁵⁵ Mongotauwa lo imamu wawu nga'amila anggota lo Mahkama lo agama hepololohe totala li Isa, alihu Tiyo mowali hukumaniyoliyo mate, bo timongoliyo dila lo'otapu. ⁵⁶ Ngohuntuwa olo ta hepohungguliya mayi lo u yimbulo tomimbihu ti Isa to butoa boyito, bo wungguli limongoliyo boyito bebedawa.

⁵⁷ Lapatao woluwo ngololota ta lomaju mota ode dimuka lohungguli lo u yimbulo tomimbihu ti Isa odiye, ⁵⁸ "Ilodungohe lamiyatiya Taliye boti loloiya odiye, 'Ma lohuhu-U bele lo Eya u

pilohutu lo manusiya boti wawu tou tolohuyi ma muli popotihulo-U mayi uwewoliyo mao, u dila pilohutu lo olu'u lo manusiya.' " ⁵⁹To delomo pasali botiye olo wungguli limongoliyo bebedawa.

⁶⁰Ti imamu da'a ma tilimihulayi to talu lo Mahkama lo agama boyito wawu lohintu ode li Isa odiye, "Longola Yio dila molameta openu bo ngotahe mao u hepopotuludu mayi lo tawu-tawuwala boti ode ole-Mu?"

⁶¹Bo Tiyo debo tatapu po'opo'oyo wawu dila lolameta wolo-wolo. Pe'entapo poli ti imamu da'a boyito lohintu poli ode o-Liyo odiye, "Banari meyalo dila Yio boti te Almasih Walao Allahuta'ala ta pilojanjiya-Liyo mowali olongiya wawu ta mo'osalamati manusiya?"

⁶²Ti Isa lolametao odiye, "Banari, Wau botiya Tiyo wawu timongoli ma mo'onto Walao Manusiya hulo-huloa to olowala lo Allahuta'ala ta kawasa wawu monao mayi to hungiyo lo hengo to hulungo."

⁶³Lo'odungoheo u odito boyito, ti imamu da'a loyingo wawu longulantanga pakeyangiliyo wawu loloiya odiye, "Donggo pongola ito hemololohe ta mohungguli mayi lo totala-Liyo?"

⁶⁴Timongoli lohihilawo ma lo'odungohu deu Tiyo hemohujati Allahuta'ala. Wololo pahamu limongoli?" Lapatao timongoliyo nga'amila ma lomutusani deu Tiyo patuti hukumaniyola mate.

⁶⁵Lapatao woluwo tawu ngololota to wolota limongoliyo ta ma heloponula lo yiyohhe oli Isa. Timongoliyo loheutao lakuliyo wawu

helohumbade o-Liyo wolo uhepoloiyawa odiye, "Wonu banari Yio hemololimo wahyu lonto Allahuta'ala, nte tapula tatonu ta lohumbade ole-Mu." Ta hekawaliya olo helolambali o-Liyo lota'apo.

⁶⁶To wakutu boyito te Petrus donggo to pango wawu lonao mayi ode oliyo tabuwa ngota wato li imamu da'a. ⁶⁷Tou tabuwa boyito lo'onto mao ole Petrus hemotidengenga to tulu, tiyo lomiloheo laku le Petrus wawu loloiya odiye, "Yio olo tala ngota lo ta lalayita woli Isa tawu lo Najaret boyito."

⁶⁸Bo tiyo lomahu odiye, "Dila otawau. Wau dila mongarati lo u hebisalamu." Lapatao tiyo lonao ode bubunggalo u pomasowa mayi ode panga boyito wawu tou boyitolo maluo ma lokukuyu'u.

⁶⁹Wato tabuwa ta lo'onto mao ole Petrus boyito ma helopotota mao ode tawu-tawuwala ta woluwo teto odiye, "Ta boti olo tala ngota lo muri-Liyo." ⁷⁰Bo te Petrus lomahe poli. Lapatao dila lohihewo mola tawu-tawuwala ta woluwo teto boyito loloiya poli ode le Petrus odiye, "Yio boti otutu tala ngota lo muri-Liyo, lebe-lebe lomao yio tawu lo lipu lo Galileya."

⁷¹Te Petrus ma hemota-motadiya wawu loloiya odiye, "Wau dila mo'otawa wolo ta hetanggulo limongoli boti!"

⁷²Tou boyitolo maluo ma lato lokukuyu'u oluwoliyo. Te Petrus ma lo'oela mayi deu ti Isa ma lopoela oliyo lo pasali boyito odiye, "Tou dipo mokukuyu'u po'oluwo maluo, yio ma

lomahe ula-U po'otolu." Lapatao te Petrus ma hilumoyongo mabo hemopotide-tideo.

15¹Lapatao donggo didimodupa da'a mongotauwa lo imamu wolo ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi wawu mongoahali lo Tawurat wawu nga'amila anggota lo Mahkama lo agama ma lato lohutu dulohupa. Ti Isa ma pilungu limongoliyo wawu dileloliyo mota yiluduliyo ode ole Pilatus gubernur lo Roma.²Ti gubernur Pilatus lohintu de li Isa odiye, "Banari meyalo dila Yio boti olongiya lo tawu Yahudi?" Tameti Isa, "Ti gubernur lohihilawo ta lopolele mayi."

³Lapatao ngohuntuwa pasali u ma hepilotuludiyo lo mongotauwa lo imamu ode o-Liyo.⁴Te Pilatus lohintu poli ode o-Liyo odiye, "Longola Yio dila molameta wolo-wolo? Bilohi-Mu malo odiye huntuwaliyo lo u hepopotuludu limongoliyo ode ole-Mu!"

⁵Bo ti Isa dila lolameta wolo-wolo, sambe te Pilatus herani.

⁶Biyasaliyo ti gubernur Pilatus momuli mao tawu ngota monto tutupa timi-timi'idu dulahe poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir, odelo hihile lo raiyati.⁷To wakutu boyito woluwo tawu ngota ta heibode lo tawu te Barabas ulu-ulungo wolo ta ngopolemba woliyo. Timongoliyo nga'amila lohinggi nyawa lo tawu tou timongoliyo lomatuju mopodehu lo pomarenta lo Roma.⁸Tawu ngohuntuwa lonao mayi ode ole Pilatus wawu lohile alihu masatiya u biyasa boyito pohutuwola poli.

⁹Ti gubernur lolametao olimongoliyo wawu

lohintu odiye, "Timongoli motohilawo alihu Olongiya lo tawu lo Yahudi boti bebasiyau mayi olimongoli?" ¹⁰Memangi boheli ilotawa mao li gubornur Pilatus deu mongotauwa lo imamu boyito lopotaluwo mayi li Isa ode oliyo sababu palato nyawa limongoliyo.

¹¹Bo mongotauwa lo imamu boyito ma loheluma tawu ngohuntuwa mota mohile to ole Pilatus alihu te Barabas ta huliyaliyo mayi olimongoliyo, dila ti Isa. ¹²Te Pilatus pe'entapo lolametao wawu lohintu ode olimongoliyo odiye, "Wonu odito, wolo u musi pohutuwou wolo Ta hetanggula limongoli olongiya lo tawu Yahudi boti?"

¹³Timongoliyo ma longuwatiayi poli odiye, "Salipuwa mota Tiyo!"

¹⁴Lapatao te Pilatus loloiya ode limongoliyo odiye, "U moleta wolo u ma pilohutu-Liyo?" Bo timongoliyo tombao boma heudamangayi wuwati'iyu, uwalimongoliyo mao, "Salipuwa mota Tiyo!"

¹⁵Sababu te Pilatus ohila moposanangi lo hilawo lo ta ngohuntuwa boyito, tiyo ma lopobebasi mao ole Barabas olimongoliyo. Bo ti Isa ma hepiloiwumbadiyo mao lo bubo'o wawu yiluduliyo mao ode tontara mota salipuwoliyo.

¹⁶Lapatao tontara ma lodelo mao oli Isa ode delomo istana li gubornur wawu timongoliyo ma loibodeyi nga'amila pasukan limongoliyo lotiambu. ¹⁷Timongoliyo lopopake mao lo jumba ungu ode li Isa wawu lohalamao duhi lowali makuta lapatao pilopopakeliyo mao to lunggongi Isa. ¹⁸Lapatao timongoliyo

longohi hurumati ode o-Liyo wawu loloiya odiye, "Tubo Eyanggu weyi olongiya lo tawu lo Yahudi!" ¹⁹Timongoliyo lomobohe mota lunggongiyo lo tunggude talilo wawu lo ponula mao lo yiyohu to o-Liyo lapatao lotibonggohu'u mota to talu-Liyo molubo o-Liyo. ²⁰Tou ma yilapato lohenteao oli Isa, timongoliyo lohinggi mao jumba ungu boyito lonto ilanggang-Iyo wawu timongoliyo muli lopopake mao lo pakeyangi-Liyo ode o-Liyo. Lapatao ti Isa ma dilelo limongoliyo ode diluwari mota silalipuliyo.

²¹To hungo dalalo timongoliyo lodudunggaya wolo tawu ngota ta tanggu-tanggula te Simon tawu lo kota lo Kirene, ti papa le Iskandar wawu te Rupus, ta boheli ledungga mayi lonto kambungu, wawu tiyo pilakusa limongoliyo lomota salipu li Isa. ²²Timongoliyo ma lodelo mao oli Isa ode tambati u tanggu-tanggula Golgota, deboliliyo mao tambati lo bakakawu. ²³Lapatao timongoliyo longohi mao ode o-Liyo angguru ula-ulawu lo ramba-ramba mopa'ato, bo Tiyo dila lololimo. ²⁴Timongoliyo ma losalipu mao o-Liyo wawu timongoliyo ohila molaya-layade mota pakeyangi-Liyo. Lapatao timongoliyo longunte mao tatonu ta mujuru to wolota limongoliyo ta ma mo'otapu pakeyangi li Isa boyito. ²⁵Dulahu ma jamu sambilan dumodupo tou Tiyo ma silalipuliyo. ²⁶Wawu alasani longola Tiyo silalipuliyo tiluladiyo mao odiye, "Olongiya lo tawu lo Yahudi." Lapatao u tula-tulade boyito ma pilopodembingiyo mao limongoliyo to yitata mola lo lunggongi Isa

sasalipu. ²⁷ Woluwo olo dulota ta mototaowa silalipuliyo pe'enta woli Isa. Ta ngota to olowala wawu ta ngota to oloyihi-Liyo. ²⁸ (15:27)

²⁹ Tawu-tawuwala ta lumawode mota teto hepotadiyawa o-Liyo wawu hepopomili-miliya. Timongoliyo hipoloiyawa odiye, "Weyi Yio ta yinawo molohube bele lo Eya wawu ma muli momongu mao tou tolohuyi. ³⁰ Polaheyi Yio to salipu boti wawu poposalamatiya mayi batanga-Mu!"

³¹ Odito olo mongotauwa lo imamu pe'epe'enta wolo mongoahali lo Tawurat helohentea o-Liyo wawu timongoliyo hepobisalawa monto ta ngota ode tawu wuwewo odiye, "Tawu wuwewo mowali poposalamatiyo-Liyo, bo batanga-Liyo lohihilawo dila mowali poposalamatiyo-Liyo!"

³² Timongoliyo olo hepohentea o-Liyo odiye, "Almasih ongiya lo tawu lo Israel, polaheyi Yio monto salipu boti masatiya alihu ontonga lami wawu ami mowali paracaya." Wawu tawu ta silalipuliyo wo-Liyo pe'epe'enta hemohentea o-Liyo olo.

³³ Lapatao tou ma jamu dua belas, ma lodiolomo nga'amila lipu boyito, sambe demota ujamu tiga. ³⁴ Tou ma jamu tiga boyito ti Isa longuwatio wolo suwara uda'a odiye, "Eloyi, Eloyi, lama sabatani?" deboliliyo mao wu Eya-U, wu Eya-U, longola ma tilola-Mu Wau?

³⁵ Lo'odungohe uwito woluwo ngololota ta hetihula teto loloiya odiye, "Dungohi, Tiyo hemoibode oli nabi Eliya." ³⁶ Lapatao woluwo tawu ngota tete-teteayi delo-delo mayi lomuto

patihu wawu pilopolomoliyo mao to lotingo. Lapatao yilangeliyo mola to talila ngoputu yilohiliyo mola peiyiluliyo oli Isa wawu tiyo loloiya odiye, "Wulatanto wonu ti nabi Eliya monao mayi mopolahe oliyo."

³⁷ Lapatao ma longuwatia poli ti Isa wolo suwara uda'a wawu tou boyitolo ma lopaluto nyawa-Liyo.

³⁸ Tou boyito podehu to bele lo Eya lobuta'a dulo lonto yitato sambe demola tibawa.

³⁹ Tou tauwa lo pasukan ta tihu-tihula tataluwa wo-Liyo lo'onto mao opopate-Liyo odito, tiyo loloiya odiye, "Otutu tawu boti Walao Allahuta'ala!"

⁴⁰ Woluwo olo ngololota mongobuwa ta hebihohe mayi lonto umolamingo, to wolotaliyo ti Mariya ta lonto kota lo Mahdala, ti Salome wawu ti Mariya ti mama le Yoses wole Yakobus ta batanga kikio. ⁴¹ Timongoliyo nga'amila loduduayi oli Isa wawu helohinta o-Liyo to wakutu Tiyo donggo to lipu lo Galileya. Wawu woluwo olo ngohuntuwa mongobuwa wuwewo ta ma lonao mayi ode kota lo Yerusalem pe'epe'enta woli Isa.

⁴² Tou ma lolango te Yusup tawu lo kambungu lo Arimateya, ngotaliyo lo anggota lo Mahkama lo agama, ta otilanggulo wawu ta yima-yima Yiladiya lo Allahuta'ala, lotibarani lonao mao ode oli gubornur Pilatus wawu mao lohile mayiyeti li Isa. Dulahe boyito dulahe poposiyapuwalio lo tawu lo Yahudi ode dulahe hepotabiya limongoliyo. ⁴³ (15:42) ⁴⁴ Ti gubornur hilerani tou lo'odungoheo oli Isa ma

yilate. Tiyo loibodeyi tauwa lo pasukan wawu lohintu ode oliyo wonu otutu ti Isa ma yilate.

⁴⁵Tou ma ilodungoheliyo mao katarangani lo tauwa lo pasukan boyito, tiyo satuju mongohi mao mayiyeti li Isa ode le Yusup.

⁴⁶Te Yusup ma lotali mao kayini lenan moputio pohutuliyo taputo wawu lopolaheyi mayiyeti li Isa lonto salipu lapatao ma tilaputiyo mao. Tiyo lopobalatao lo mayiyeti boyito to delomo kuburu u ma papahatito botu to huludu.

Lapatao ma yililidiyo mayi botu tuwawu piloheutiyo kuburu boyito. ⁴⁷Ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala woli Mariya ti mama le Yoses lo'onto mao olo tambati lo mayiyeti li Isa pilopobalatiyo.

16 ¹Lapatao tou dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi ma yilawode, ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala, ti Salome wawu ti Mariya ti mama le Yakobus lonao mota lotali ramba-ramba monu u ma deloliyo ode kuburu mota pogosoliyo mayiyeti li Isa moturuti mao adati lo tawu lo Yahudi. ²Donggo didimodupa da'a tou matolodulahu ma butu-butu mayi to dulahu ahadi, timongoliyo lonao ode kuburu li Isa. ³Tou henaowa mota ode kuburu li Isa, timongoliyo hepobisalawa odiye, "Tatonu ta ma momantu olanto molilide botu piloheutiyo kuburu boyito?" ⁴Bo tou timongoliyo ma lembide mota lo kuburu, ilontonga mota limongoliyo botu damanga da'a boyito ma didu heu-heuta to kuburu. ⁵Lapatao timongoliyo ma lomaso mota ode kuburu. Timongoliyo lo'onto mao tawu ngota donggo muda pake-pake

lo jumba moputio hulo-hulo'o to ambahu olowala. Timongoliyo ma hilerani da'a.

⁶Bo tawu ngota donggo muda boyito loloiya mayi ode olimongoliyo odiye, "Dila oherani timongoli! Otawau timongoli hepololohe oli Isa tawu lo kota lo Najaret, ta silalipuliyo boyito. Tiyo ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala wawu Tiyo diduluwo teye. Boli bilohi mota limongoli! Utiye tambati pilopobalataliyo o-Liyo. ⁷Bo ponaolo timongoli wawu mota poleleya mao to mongomuri-Liyo, lebe-lebe lomao ode le Petrus odiye: Tiyo ma lotitimulo mota limongoli ode lipu lo Galileya; tetomota timongoli ma modudungaya wo-Liyo, odelo u ma pilolele-Liyo olimongoli."

⁸Lapatao timongoliyo lokaluwari wawu hua lolola mao kuburu boyito, sababu timongoliyo ma heduyita da'a wawu a'ayambulula pikirangi limongoliyo. Timongoliyo dila lopolele wolo-wolo openu boli de olita sababu timongoliyo heduyita.

⁹Tou ti Isa ma lobongu mayi lonto kuburu, dudumodupa da'a to dulahu ahadi, Tiyo bohuliyo lotibiloheo ode li Mariya tawu lo kota lo Mahdala, ta pilomuhuwa li Isa lati mohelupitu to batangaliyo. ¹⁰Lapatao tabuwa boyito lonao lopolele ode ta lalayita hedudua o-Liyo deu ti Isa ma lobongu mayi lonto kuburu. Timongoliyo donggo hewolola wawu hehiyonga. ¹¹Bo tou timongoliyo lo'odungohe u pilolele li Mariya deu ti Isa ma luli tilumumulayi wawu ma ilontonga li Mariya, timongoliyo dila paracaya.

¹²Yilapato uwito, ti Isa lotibilohe wolo laku wuwewo ode muri-Liyo dulota ta henaowa ode kambungu tuwawu. ¹³Lapatao ta dulota boyito ma lohuwalingo wawu mota lopolele ode tamani limongoliyo wuwewo, bo tamani limongoliyo boyito debo ta dila paracaya ode olimongoliyo dulota.

¹⁴Pulitiyo mao ti Isa lotibilohe ode muri-Liyo ta mopulatuwawulota boyito olo tou timongoliyo hepongala. Tiyo lopotala olimongoliyo, sababu timongoliyo dila paracaya ode tawu-tawuwala ta ma helo'onto o-Liyo tou Tiyo lobongu mayi lonto kuburu wawu Tiyo lopotala olimongoliyo olo sababu hila limongoliyo odelo totoheto botu. ¹⁵Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Ponaolo timongoli ode ngoyilanggubu duniya boti. Popotunggula lomao habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ode tawu nga'amila. ¹⁶Titalotita ta paracaya wawu moilihu mao, tiyo ma salamati; bo titalotita ta dila paracaya ma mo'otapu hukumani monto Allahuta'ala.

¹⁷Tuwo-tuwotala botiye ma mowali woluwo to ta paracaya: Timongoliyo ma momuhu mao lati-latiyalo to delomo tanggulu-U wawu timongoliyo ma mobisala to delomo bahasa u dipo otawa limongoliyo omo-omolu.

¹⁸Timongoliyo olo ma modihu mao tulide bisa wawu openu boli timongoliyo mo'oyilu racungi, timongoliyo openu bo ngointi mao dila ta topotala. Timongoliyo ma mopodutu mao lo olu'u wawu modua mao ta mongongoto wawu ta mongongota boyito ma moluli."

¹⁹ Yilapatao lobisala odito ode olimongoliyo, ti Isa Eya ma lobinta'a mola ode soroga lapatao lomarenta pe'epe'enta wolo Allahuta'ala.

²⁰ Mongomuri-Liyo olo ma lonao ode ngoyilanggubu duniya lopusambewo lo habari mopyohu wawu ti Isa Eya kara-karaja pe'epe'enta wolimongoliyo hemopo'olotolayi Pirimani hepopotunggulo limongoliyo wolo tuwo-tuwotala u hewohi-Liyo mayi.

LUKAS

1 ¹ Tewofilus ta uda-uda'a. Dadata ta ma helongusaha molulade wolo u ma lowali to wolotanto, timongoliyo ma loluladeyi motu'ude wolo u ma sililitaliyo mayi ode olanto lo tawu-tawuwala ta ma lo'onto totonulalo u ma lowali monto bohuliyo wawu lapatao ma lopusiyari mao lo habari boyito. Wau lohihilawo ma lomarakisa mao nga'amila lonto ubohuliyo. Wau olo ma lomutusani moluladeo to delomo buku botiye wolo utoaturu. ²(1:1) ³(1:1)
⁴ Wolo uodito, ma mowali otawa mao li tuwani deu pongajari u ma tilolimo li tuwani yito otutu banari.

⁵ To wakutu te Herodes ta bohuliyo lowali olongiya lo lipu lo Yudeya, woluwo imamu ngota tangguliyo te Zakariya. Tiyo maso-maso to lemboa lo imamu Abiya. Dileliyo tangguliyo ti Elisabet waliya le Harun. ⁶ Ta motolodile botiye salehe to talu lo Allahuta'ala. Timongoliyo hitumula hedudua totonulalo parenta wawu hukum lo Eya. ⁷ Bo timongoliyo dila o walao sababu ti Elisabet bintela. Wawu timongoliyo dulota olo ma hipanggolawa.

⁸ To dulahe tuwawu, to wakutu lemboa lo imamu Abiya ilodungga lo tayadu moka-raja karaja lo imamu, te Zakariya ta ma lo ponao lo tugasi boyito to talu lo Allahuta'ala. ⁹ Moturuti mao adati, timongoliyo musi mongunte mao tatonu ta momaso ode bele lo Eya mo ponao

lo tugasi lo imam wawu mao mopowobulo alama teto. Wawu ta ilounteyaliyo te Zakariya. ¹⁰To wakutu alama hetapiloliyo mota to bohu, nga'amila umati hipoduawa to pango bele lo Eya. ¹¹Malaikati lo Allahuta'ala lopobiloheo lo batangaliyo ode le Zakariya. Malaikati boyito tihu-tihula to'olowala lo meja ilodutuwa lo pollutube polapilaliyo alama. ¹²Tou te Zakariya lo'onto mao malaikati boyito, tiyo iloheya wawu yilohe. ¹³Bo malaikati loloiya ode oliyo, "Dila mao pohe yio Zakariya. Duamu ma tilolimoliyo lo Allahuta'ala wawu ti Elisabet dilemu ma motutu mayi lo ta lolai ngota ode olemu wawu yio musu mongohi mao oliyo tanggulo te Yahya. ¹⁴Tiyo ma mowali mo'osanangi wawu moengahe olemu wawu tawu ngohuntuwa tou tiyo ma potutuliyo mayi. ¹⁵Tiyo ma mowali ta leidamango to talu lo Allahuta'ala. Openu bo ngointi mao tiyo dila ta mongilu angguru meyalo u mo'ohuwoa uwewo mao wawu tou tiyo donggo to delomo ombongi mamaliyo lomayi, kawasa lo Roh lo Allahuta'ala ma polu-polu to oliyo. ¹⁶Tiyo ma mopotobati mao lo tawu lo Israel ngohuntuwa mohuwalinga ode Allahuta'ala Eya limongoliyo. ¹⁷Wolo sipati wawu kawasa odelo u woluwo to oli nabi Eliya, tiyo ma memulo mota lo Eya mota mopopiyohu hila lo mongotiyamo wolo mongowalai mongoliyo wawu ta duruhaka ma bolioliyo mao mowali tawu ta o pikirangi lo ta salehe. Wolo uodito, tiyo ma moposadiya mao lo umati tuwawu u ma sisiyapu ode Eya."

¹⁸Te Zakariya lohintu mao ode malaikati boyito, "Wololo mowali otawa latiya deu pasali botiye ma mowali? Sababu watiya wawu dile latiya ma hipanggolawa."

¹⁹Malaikati lolametao oliyo, "Wau botiye ti Jibrail ta lalayita sisiyapu to talu lo Allahuta'ala. Wau ilahulaliyo mayi me mopotunggulo habari mopiyohe botiye ode olemu. ²⁰Po'otolomamu mao, nga'amila botiye me mowali ganapu to wakutuliyo. Bo sababu yio dila paracaya to loiyau, yio ma mowali bubu, sambe totonulala parakara botiye mowali."

²¹Umati ta to pango bele lo Eya ma lohihewo hepohulata ole Zakariya. Timongoliyo ma hiheraniya, sababu tiyo mayilaba hihewoliyo to delomo bele lo Eya. ²²Tou ma yilumuwalayi, tiyo dila lo'owali lobisala wolimongoliyo wawu boheli ilotawa mao limongoliyo deu to delomo bele lo Eya tiyo ma lo'otapu bibilohe tuwawu lonto soroga. Tiyo bolo helolotomayawa ode olimongoliyo wawu tiyo debo tatapu bubu.

²³Tou tugasiliyo ma yilapato, tiyo ma lohuwalingo. ²⁴Lapatao ti Elisabet dileliyo ilomboda'a. Limolohula mola hihewoliyo tiyo helotiulunga to delomo bele. Tiyo loloiya, ²⁵"Utiye u pilohutu lo Eya ode olau. Pulitiyo mao Tiyo ma lolulutao leta u mo'olita olau to talu lo tawu."

²⁶Tou ma wolomohula umuru lo ombongiyo li Elisabet, malaikati Jibrail ma ilahula mayi lo Allahuta'ala ode kota lo Najaret to lipu lo Galileya. ²⁷Tiyo ma ilahula-Liyo mota ode ta dulahu ngota, tilantahiyo lo ta lolai ngota

tangguliyo te Yusup waliya li nabi Dawud. Tangguliyo lo ta dulahu boyito ti Mariya. ²⁸Tou malaikati boyito ma lomaso mao ode bele li Mariya, tiyo loloiya, "Salamu alayikum Mariya. Yio ta yilohiya lo Allahuta'ala barakati, Eya wolemu!"

²⁹Tou ti Mariya lo'odungoheo salamu boyito, hilaliyo ma loa'ayambulula da'a, lapatao tiyo ma heloloyintuwa to delomo hilaliyo, "Salamu wolo u odiye." ³⁰Loiya lo malaikati boyito ode oliyo, "Dila pohe yio Mariya, sababu yio malo'otapu barakati lonto Allahuta'ala.

³¹Ototayimu mao, yio ma mowali omboda'a wawu ma motutumayi lo ta lolai ngota. Wawu yio musi mongohi mao oliyo tanggula ti Isa. ³²Tiyo ma mowali ta leidamango wawu ma ibode lo tawu Walao Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato. Wawu Allahuta'ala Eya ma mongohi mao ode o-Liyo yiladiya li nabi Dawud tiyombu-Liyo. ³³Tiyo ma mowali ongiya lo kawumu li nabi Yakob sambe mololayita wawu Yiladiya-Liyo dila ta o pulitiyo."

³⁴Ti Mariya loloiya ode malaikati boyito odiye, "Wololo u odiye botiye mowali, sababu watiya dipo o hiyalo?"

³⁵Malaikati boyito lolametao ode oliyo, "Roh lo Allahuta'ala ma motuhutayi ode olemu wawu kawasa lo Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato ma mohulungayi olemu. Wolo uodito, Wala'a ta ma potutumu mayi boyito ma tanggula lo tawu Ta suci, Walao Allahuta'ala.

³⁶Ototayimu mao, ti Elisabet warisimu ta

hepotanggula lo tawu bintela boyito, masatiya ma wolomohula banta-bantala ta lolai ngota olo, to umuruliyo ma panggola. ³⁷ Sababu to Allahuta'ala diyalu mao u dila mowali."

³⁸ Loiya li Mariya, "Tutuliyotutu watiya botiye watoliyo lo Eya. Popowaliya lomayi to olatiya botiye odelo u heloiya lingoli." Lapatao malaikati boyito ma lolola mao oliyo.

³⁹ To masa boyito olo ti Mariya ma hua lonao ode kota tuwawu to lipu lo Yudeya to tambati u hehui-huide. ⁴⁰ Tiyo lomaso mao ode bele le Zakariya wawu losalamu mao ode li Elisabet. ⁴¹ Tou ti Elisabet lo'odungohe salamu li Mariya boyito, taloma to ombongiyo lomanja da'a wawu to sa'ati boyito ti Elisabet ma lopolu lo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala. ⁴² Lapatao tiyo ma lobisala wolo suwara uda'a, uwaliyo mao, "Yio ta yilohiya lo Allahuta'ala barakati lebe ngohuntuwa to wolota lo mongobuwa! Wawu Taloma to delomo ombonguma olo ma bilarakatiya lo Allahuta'ala! ⁴³ Tatonu wau botiye, tunggulo ti mama lo Eyau lonao mayi me lodudunggaya wolau? ⁴⁴ Ototayimu mao, tou salamumu ilodungoheu, taloma to delomo ombongu'u ma lomanja da'a yilengahu. ⁴⁵ Ma silanagi yio, sababu yio paracaya deu u yiloiya lo Eya ode olemu ma mowali!"

⁴⁶ Lapatao ti Mariya loloiya, "Watiya mopolanggato Eya; ⁴⁷ hila lowatiya mengahu sababu Allahuta'ala ta mo'osalamati olatiya. ⁴⁸ Tolo-toloma o-Liyo watiya, wato-Liyo ta dila otilanggulo. Monto jamani odungga lo jamani nga'amila waliya ma moloiya deu

watiya sanangi, ⁴⁹ sababu Allahuta'ala ta kawasa mohutu karaja u leidudula'a to olatiya; otutu Allahuta'ala yito suci. ⁵⁰ Rahmati-Liyo molaheyi turusi ode nga'amila waliya ta mohe-Liyo. ⁵¹ Tiyo mopobiloheyi okawasa-Liyo moli u karaja lo olu'u-Liyo wawu Tiyo olo mopopobubuaya mao lo tawu-tawuwala ta sombongiyolo. ⁵² Mongo'olongiya popolahu-Liyo mayi monto biluloaliyo wawu ta dila otilanggulo popolanggato-Liyo. ⁵³ Ta hepolanga po'obutuhu-Liyo lo u mopiyohu wawu ta hekayawa poponao-Liyo wolo olu'u kosongi. ⁵⁴ Tiyo moturungi tawu lo Israel wato-Liyo, sababu Tiyo moela rahmati-Liyo ⁵⁵ u ma pilojanjiya-Liyo ode mongotiyombunto ti nabi Ibrahim wolo waliya-Liyo mololayita."

⁵⁶ Ti Mariya lotitola tolohula mola hihewoliyo woli Elisabet, lapatao tiyo ma lohuwalingo.

⁵⁷ Lapatao ma ledungga hulala potutuwa li Elisabet wawu tiyo lotutu mayi lo ta lolai ngota. ⁵⁸ Tou mongowarisiliyo wawu ta to tihediyo lo'odungoheo deu Eya ma lopobiloheyi lo rahmati-Liyo ode oli Elisabet, timongoliyo ma hiwengahe pe'epe'enta woliyo.

⁵⁹ Tou umuru lo ta laikikinga boyito ma walulohuyi, timongoliyo ma lonao mao meituna ta ukikinga boyito moturuti mao adati lo tawu lo Yahudi. Timongoliyo ohila moibode ta ukikinga boyito te Zakariya odelo tangguli yamoliyo. ⁶⁰ Bo ti mamaliyo loloiya, "Dila mowali, tiyo musi tanggulala te Yahya."

⁶¹ Timongoliyo loloiya, "To wolota lo mongowarisimu, diyaluwo ta o tanggula odito."

⁶²Wolo uhepolomayawa timongoliyo lohintu mota ode li papaliyo tanggula wolo u ohila wohiliyo mao ode walaiyo boyito.

⁶³Tiyo ma lohile mayi botuleyi lapatao loluladeo odiye, "Tangguliyo te Yahya." Timongoliyo nga'amila hiheraniya. ⁶⁴Wawu tou boyitolo ma lohuo tunggiliyo wawu dilaliyo ma dilalo tonggo-tonggo. Wawu tiyo ma losukuru lomuji Allahuta'ala. ⁶⁵Nga'amila tawu ta hetolawa to tililiyo ma yilohe. Nga'amila u ma lowali botiye ma lowali silita lo tawu to nga'amila tambati to hui-huidelo to lipu lo Yudeya. ⁶⁶Nga'amila ta lo'odungoheo pasali boyito hipoelawa wawu hepolojiyawa, "Wolo u ma mowali to ta ukikinga botiye?" Sababu olu'u lo Eya woliyo.

⁶⁷Tou te Zakariya tiyamo lo ta ukikinga boyito polu-polu lo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala, tiyo ma lopotunggulayi lo wahyu lonto Allahuta'ala odiye, ⁶⁸"Patuti pujiyolo Allahuta'ala Eya lo Israel! Sababu Tiyo ta lonao mayi ode umati-Liyo wawu lopobebasi mao olimongoliyo. ⁶⁹Tiyo ta lopotatapu mayi lo Tawu ta kawasa moposalamati olanto monto wolota lo waliya li nabi Dawud wato-Liyo. ⁷⁰Odelo u ma yiloiya mayi lo Allahuta'ala lonto umololo lomayi loli tunggilo nabi-nabiyala ta suci, ⁷¹alihu ito salamati monto musunto wawu monto kawasa limongoliyo nga'amila ta moyingonto. ⁷²Pasali botiye pilohutu-Liyo alihu rahmati-Liyo ode mongotiyombunto mowali popobilohu-Liyo mayi wawu alihu janjiya-Liyo u suci boyito mowali ganapu. ⁷³Allahuta'ala lojanjiya ode

li nabi Ibrahim tiyombunto mopolasalamati olanto monto musunto, alihu ito dila mohe molubo to Allahuta'ala ⁷⁴(1:73) ⁷⁵wolo hilawo motulidu wawu banari to talu-Liyo ngohilayao lo tutumulunto. ⁷⁶Yio walau'u ma ibode lo tawu ti nabi lonto Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato, sababu yio ma motitimulo mota lo Eya ma mopolasadiya mao lo dala-Liyo, ⁷⁷mota motombanga ode umati-Liyo wololo Allahuta'ala mopolasalamati olimongoliyo motidalala tou Tiyo mongambungu mao dusa-dusawala limongoliyo. ⁷⁸Wolo rahmati wawu toliango Allahuta'ala ta mo'osalamati ma monao mayi ode olanto debo odelo tinela lonto soroga. ⁷⁹Tiyo ma mongohi mayi tilang-Iyo ode ta hetumula wolo pikirangi modiolomo wawu heyilapita lo mawutu. Tiyo ma mopotunu mayi olanto dalala ode tutumula udame."

⁸⁰Utiye pulitiyo lo loloiya le Zakariya. Wala'a boyito ma helebe damango wawu molotolo to delomo rohliyo. Wawu tiyo lotitola to yilantala dila hepotitola lo tawu, sambe medungga wakutuliyo tiyo musi mopobiloheyi lo batangaliyo ode Israel.

2¹To waktu boyito te kayisar Agustus ma lopoma'alumu mota lo parenta moidaputari nga'amila raiyatiliyo. ²Utiye bohuliyo lo parenta moidaputari raiyati u pilohutuliyo to waktu te Kireniwus lowali gubornur to lipu lo Siriya. ³Uwitolo sababuliyo nga'amila tawu ma lonao ode kota lo mongotiyombu limongoliyo mota leidaputari.

⁴Odito olo te Yusup ma Ionao lonto kota lo Najaret to lipu lo Galileya ode kota lo Betlehem u pilotutuwalio oli nabi Dawud to lipu lo Yudeya, sababu tiyo lonto waliya li nabi Dawud, ⁵alihu mota daputariyoliyo mao pe'epe'enta woli Mariya tilantahiyo ta omboda'a. ⁶Tou timongoliyo tetomola, ma ledungga wakutu potutuwa li Mariya. ⁷Tiyo lotutu mayi lo ta lolai ngota, walaiyo mohuhula, wawu ma dilumumuliyo mao lo kayini wawu pilopoulidiyo mao to u hepongala lo binatanggi to lantunga, sababu timongoliyo dila lo'otapu tambati u potihangata limongoliyo motuluhi.

⁸To diluwari lo kota lo Betlehem to yilantala lo huoyoto, woluwo mongoditi lo himba hepodahawa kawangi lo bibiyahi mongoliyo tou huyi. ⁹Malaikati lo Allahuta'ala lotibiloheo olimongoliyo. Tinelo Allahuta'ala tiliminelayi to olimongoliyo wawu timongoliyo ma diluyita da'a. ¹⁰Loiya lo malaikati boyito ode olimongoliyo, "Dila pohe timongoli, sababu wau mopotunggulayi ode olimongoli habari mopiyohe u ma moengahe da'a to bangusa botiye nga'amila. ¹¹Utiye habari mopiyohe boyito: To dulahe ingontiye botiye to kota li nabi Dawud ma pilotutuliyo mayi olimongoli, Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala ta mowali ongiya ta mo'osalamati manusiya, deuwitoyito te Almasih Eya. ¹²Utiye tuwotiyo olimongoli: Timongoli ma mo'odungga Ta unge ngota dumu-dumumu lo kayini wawu uli-ulide to u hepongala lo binatanggi."

¹³ Debolo ma ilontonga mota limongoliyo woluwo ngohuntuwa tontara lo soroga pe'epe'enta wolo malaikati boyito. Timongoliyo hepomujiya Allahuta'ala odiye, ¹⁴ "Masahuru Allahuta'ala to tambati u molanggato! Wawu udame woluwo to duniya to wolota lo manusiya ta mo'osanangi hila lo Allahuta'ala!"

¹⁵ Lapatiyo mao mala-malaikatiyala boyito ma lolola mao olimongoliyo wawu ma lohuwalinga ode soroga, mongoditi boyito ma bibisalawa odiye, "Dulolo ito monao ode kota lo Betlehem mota momilohe wolo uma lowali tetomota, odelo u ma pilopohabari mayi lo Eya ode olanto."

¹⁶ Timongoliyo ma lato lonao wawu ma lo'odungga mota oli Mariya wole Yusup wawu Ta unge boyito donggo uli-ulidu to u hepongala lo binatangi.

¹⁷ Tou ma lo'onto mao unga'amila boyito, timongoliyo ma helopololadu u ma pilopotunggulo malaikati ode olimongoliyo tomimbihu Wala'a boyito. ¹⁸ Nga'amila ta lo'odungohe u ma sililita mayi lo mongoditi boyito ma hilerani. ¹⁹ Bo ti Mariya lolahu mao nga'amila parakara boyito to delomo hilaliyo wawu hetoloelaliyo. ²⁰ Lapatao mongoditi boyito ma lohuwalingo wolo uhepomujiya wawu hepopolanggata lo Allahuta'ala, sababu u ilodungohe wawu u ilontonga limongoliyo, nga'amila odelo u ma pilolele lo malaikati boyito ode olimongoliyo.

²¹ Tou umuru-Liyo ma walulohuyi, Ta ukikia boyito ma tilunaliyo moturuti mao adati lo

tawu lo Yahudi wawu Tiyo yilohiya-Liyo mao tanggula ti Isa. Tanggula boyito u pilolele mao lo malaikati tou tilo-Liyo dipo omboda'a.

²²Woluwo tula-tulade to hukum lo Allahuta'ala Eya deu nga'amila wala'a mohuhula ta lolai musu wuduwola ode Allahuta'ala Eya. Uwitolo sababuliyo te Yusup woli Mariya ma lodelo Ta ukikia boyito ode kota lo Yerusalem mota wuduwoliyo ode Eya. To dulahe boyito olo ma leganapu wakutu poposuciyaliyo olimongoliyo moturuti mao hukum lo Tawurat li nabi Musa. Timongoliyo lodelo mota kurubani odelo u ma tilatapu mayi lo hukum lo Eya poposuciyaliyo to mongobuwa ta boheli lotutu mao, deuwitoyito burungi tarakuku moheluduluwo meyalo burungi marupati moheluduluwo donggo muda.

²³(2:22) ²⁴(2:22) ²⁵To kota lo Yerusalem woluwo tawu ngota ta tanggu-tanggula te Simewon. Roh lo Allahuta'ala woluwo turusi to oliyo. Tiyo tawu ngota banari wawu salehe hemohulata wakutu lo Allahuta'ala mohiburu tawu lo Israel. ²⁶Tiyo ma lololimo wahyu lonto Roh lo Allahuta'ala deu tiyo dipo mate tou dipo mo'onto Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala ta mo'osalamati. ²⁷Tiyo yilaluta mao lo Roh lo Allahuta'ala lonao ode bele lo Eya lololahunga woli Isa ta donggo unge boyito, dilelo lo mongodula'a-Liyo mao wuduwoliyo ode Eya moturuti mao u ma tilatapu mayi lo hukum lo Tawurat. ²⁸Wawu te Simewon ma lomuduao Ta unge boyito wawu lapatao tiyo lomuji to Allahuta'ala odiye, ²⁹"Wu Eya, masatiya huli

lomayi watiya wato lo Ito Eya mate wolo udame, odelo wahyu lo Ito Eya u ma tilolimo latiya. ³⁰ Sababu mato latiya ma lo'onto usalamati lonto Ito Eya ³¹ u ma siladiya mao lo Ito Eya to talu lo bangusa nga'amila: ³² Odelo tinelo u mopo'opatatayi usalamati lonto Eya ode bangusa-bangusa wuwewo wawu monto tinela boyito olo kawumu lo Israel umati lo Ito Eya mo'otapu hurumati."

³³ Mongodula'a lo Ta unge boyito hiheraniya lo'odungoheo nga'amila u ma yiloiya mayi le Simewon tomimbihu Ta unge boyito. ³⁴ Te Simewon lodua mao olimongoliyo wawu loloiya mao ode li Mariya tilo lo Ta unge boyito, "Ototayi mao: Ta unge boti ma tilantu mayi lo Allahuta'ala mohukumani meyambo moposalamati mao lo tawu ngohuntuwa to wolota lo tawu lo Israel. Tiyo olo ma tilantu mayi lo Allahuta'ala mowali tuwota tuwawu u ma butolo lo tawu ngohuntuwa, ³⁵ tunggulo u to delomo hilawo lo tawu ngohuntuwa ma mowali mopatato. Wawu yio, hilamu ma mowali molola da'a, debo odelo u otobua lo sabele ngomato."

³⁶ Teto olo woluwo ti Hana nabi ngota tabuwa wawu ma panggola da'a, walae Panuwel lonto suku lo Asyer. Tiyo lonika tou donggo muda wawu tilumumulo wolo hiyaliyo pitu lotawunu hihewoliyo. ³⁷ Masatiya tiyo ma janda umuruliyo walulopulapato tawunu. Tiyo wato lo Allahuta'ala wawu layito to bele lo Eya. Huyi wawu dulahe tiyo hemodua wawu hemopuwasa. ³⁸ To wakutu boyito

olo tiyo lodudula mota ode olimongoliyo. Lapatao tiyo ma helolopujiya Allahuta'ala wawu helolobisalawa tomimbihu Ta unge boyito ode nga'amila tawu ta hepohulata popobebasiyaliyo lo kota lo Yerusalem.

³⁹Tou te Yusup woli Mariya ma yilapato lohutu mao nga'amila u wajibu moturuti hukum lo Eya, timongoliyo ma lohuwalinga ode kota lo Najaret kota limongoliyo lohihilawo to lipu lo Galileya. ⁴⁰Ta unge boyito ma helebe leidamango wawu molotolo, polu-polu lo hikimati wawu Allahuta'ala sanangi ode o-Liyo.

⁴¹Timi'idu tawunu mongodula'a li Isa mololayita hiponaowa ode kota lo Yerusalem to dulahe hepoela lo tawu lo Yahudi obebasi limongoliyo lonto lipu lo Mesir. ⁴²Tou umuru li Isa ma mopuladuluwo lotawunu, timongoliyo lonao ode kota lo Yerusalem odelo u biyasa hepohutuwo limongoliyo to dulahu buka.

⁴³Tou nga'amila acara moela obebasi lo tawu lo Yahudi monto lipu lo Mesir boyito ma yilapato, timongoliyo ma lohuwalingo, bo ti Isa walai mongoliyo boyito lotitola to kota lo Yerusalem wawu dila ilotawa limongoliyo.

⁴⁴Harapu limongoliyo Tiyo woluwo to wolota lo ta ngoponaowa wolimongoliyo. Bo tou timongoliyo ma ilo-ilolanga henaowa, timongoliyo ma helolo-lolohe o-Liyo to wolota lo warisi wawu ta mo'otawa wolimongoliyo.

⁴⁵Tou ti Isa dila lotapu limongoliyo, timongoliyo ma lohuwalinga ode kota lo Yerusalem mota helolo-lolohe o-Liyo. ⁴⁶Tou ma tolohuyi mola timongoliyo lo'odungga mao o-Liyo to pango

bele lo Eya. Tiyo hulo-huloa to hungiyo lo guru-guru lo agama, hemodungohe olimongoliyo wawu hemosusualiya wolimongoliyo.

⁴⁷ Nga'amila ta lo'odungohe o-Liyo hiheraniya lo pongotota-Liyo wawu wolo nga'amila tame-Tiyo. ⁴⁸ Tou mongodula'a-Liyo lo'onto mao o-Liyo, ma iloheya timongoliyo. Lapatao tilo-Liyo loloiya, "Uti, yilongola Yio ma lohutu odiye ode olami? Wau woli papa-Mu ma hehawatiriya hipololohe ole-Mu!"

⁴⁹ Tametao li Isa, "Yilongola ti papa woli mama hepololohe o-Latiya? Dila otawa li papa woli mama, Watiya musi woluwo to delomo bele li Papa Latiya?" ⁵⁰ Bo timongoliyo dila mongarati lo makusudu-Liyo boyito.

⁵¹ Lapatao ti Isa ma lohuwalinga pe'epe'enta wolimongoliyo ode kota lo Najaret wawu Tiyo debo tatapu ta'ati ode olimongoliyo. Tilo-Liyo lolahu mao nga'amila parakara boyito to delomo hilaliyo. ⁵² Ti Isa ma helebe leidamango wawu ma lebe heoduhenga mola hikimati-Liyo wawu ma lebe hemo'osanangi to Allahuta'ala wawu manusiya.

3 ¹ Tou ma mopupalimo lotawunu ti kayisar Tiberiwus onlongiya lo Roma hemomarenta, te Pontiwus Pilatus gubornur to lipu lo Yudeya, wawu te Herodes onlongiya to lipu lo Galileya, wawu te Pilipus wutatiyo onlongiya to lipu lo Itureya wawu to lipu lo Trakonitis wawu te Lisaniyas onlongiya to lipu lo Abilene, ² te Hanas wawu te Kayapas imamu da'a, ledungga mayi Pirimani lo Allahuta'ala ode li nabi Yahya ta mopopolihuwa walae Zakariya, to

yilantala dila hepotitola lo tawu. ³Lapatao ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lonao ode nga'amila kambungu to ngohilayao dutula lo Yordan wawu hemopotunggulo deu tawu musi motobati alihu dusaliyo ambunguwo lo Allahuta'ala wawu meilihu mao tuwoto u ma lotobati. ⁴Odelo woluwo tula-tulade to kitabi li nabi Yesaya odiye, "Woluwo ta wuwa-wuwatio to yilantala dila hepotitola lo tawu odiye, 'Poposadiya lomao dalalo Eya wawu popotulide lomola dala-Liyo. ⁵Timi'idu pangato ma tambulaliyo, timi'idu huidu wawu huludu ma poporataliyo, u heliu-liuwa ma popotuliduliyo wawu dalala hehuwa-huwanga ma tambulaliyo. ⁶Wawu nga'amila tawu ma mo'onto usalamati lonto Allahuta'ala!' " Odito u tula-tulade to kitabi li nabi Yesaya.

⁷Lapatao ti nabi Yahya ta mopopolihuwa heloloiya mao ode timi'idu tawu ngohuntuwa ta heponaowa mao moilihu oliyo odiye, "Weyi timongoli, waliya lo tulide bisa! Tatonu ta lopolele olimongoli deu timongoli mowali momentala monto muruka lo Allahuta'ala u dungga-dungga mayi? ⁸Popobilohe mayi to huhutu limongoli deu timongoli botiye ma lotobati. Wawu timongoli dila hepongaku li nabi Ibrahim boyito tiyombu limongoli! Sababu poleleu mayi ode olimongoli: Allahuta'ala mowali mopowali mao lo mongowalao ode oli nabi Ibrahim monto botu-botuwala botiye. ⁹Bulingo ma sadi-sadiya to wuwa'ato ayu wawu timi'idu ayu u dila momungo mopiyohu

ma luwoduliyo wawu pomailiyo mao ode delomo tulu.”

¹⁰Wawu tawu ngohuntuwa boyito lohintu ode oliyo odiye, “Ma wolo u musu pohutuwo lami?”

¹¹Tametiyo mao odiye, “Titalotita ta o bo'o duluwo, tiyo musu molayadeo ode ta dila o bo'o; wawu titalotita ta o ualo, tiyo musu mohutu mao odito olo.”

¹²Ta mohhimoa hasili olo lonao mota moilihu oliyo wawu timongoliyo lohintu odiye, “Guru, wolo u musu pohutuwo lamiyatiya?” ¹³Ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lolametao odiye, “Dila mowali motagi lebe mao lo u ma tilantuliyo mayi olimongoli.”

¹⁴Mongopajule olo lohintu oliyo odiye, “Ma wolo olo musu pohutuwo lamiyatiya?” Ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lolametao odiye, “Dila mao hepomakusa mohile doyi to tawu wawu dila mao hepohile doyi to tawu wolo umomitana mao olimongoli. Popocukupuwa lomao batanga limongoli lo gaji hetolimo limongoli!”

¹⁵To wakutu boyito raiyati hepoharapuwa Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala ta mo'osalamati ma medungga, tunggulo timongoliyo nga'amila ma hepohintuwa to delomo hila limongoliyo wonu ti nabi Yahya ta mopopolihuwa boti te Almasih boyito.

¹⁶Ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lolametao ode olimongoliyo odiye, “Wau mopolihu olimongoli lo taluhu, bo Tiyo ta lebe kawasau mao ma dungga-dungga mayi, molopatao santale-Liyo wau dila patuti. Tiyo ma mopolihu

olimongoli lo Roh lo Allahuta'ala wawu tulu.

¹⁷Titihe ma woluwo to olu'u-Liyo wawu Tiyo ma mopo'oberesi mao talohe pilohilade-Liyo pale. Pale ma yimo'o-Liyo mota ode delomo yibung-Iyo, bo tapo ma pobuwo-Liyo to tulu u dila mate-mate mao!”

¹⁸Wawu donggo ngohuntuwa pomao u hepilopotungguli nabi Yahya ode raiyati tomimbihu habari mopyohu. ¹⁹Bo tou ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lodini mao oli ongiya Herodes sababu tiyo lonika woli Herodiyas dile lo wutatiyo wawu sababu nga'amila u moleta wuwewo mao hepilohutuliyo, ²⁰ongiya boyito donggo loduhengao poli leta pilohutuliyo wolo uleitutupa mao oli nabi Yahya ta mopopolihuwa.

²¹Tou tawu ngohuntuwa boyito ma helihuwa li nabi Yahya ta mopopolihuwa, ti Isa olo ma loilihu oliyo. Lapatao uwito tou ti Isa hemodua, soroga ma lohuo ²²wawu ma lolaheyi Roh lo Allahuta'ala odelo rupa lo marupati ode yitatiyo li Isa. Wawu ma ilodungohe mayi suwara lonto soroga odiye, “Yio boti Walau-U ta otoliangu-U wawu Wau sanangi ode ole-Mu.”

²³Tou ti Isa lolumulao karaja-Liyo, umuru-Liyo tanu ma tolopulu lotawunu wawu to pahamumu lo tawu Tiyo walae Yusup, te Yusup walae Eli, ²⁴te Eli walae Matat, te Matat walae Lewi, te Lewi walae Malkhi, te Malkhi walae Yanayi, te Yanayi walae Yusup, ²⁵te Yusup walae Matika, te Matika walae Amos, te Amos walae Nahum, te Nahum walae Hesli, te Hesli walae Nagai, ²⁶te Nagai walae Ma'at, te Ma'at

walae Matika, te Matika walae Simeyi, te Simeyi walae Yosekh, te Yosekh walae Yoda,²⁷ te Yoda walae Yohanan, te Yohanan walae Resa, te Resa walae Zerubabel, te Zerubabel walae Seyaltiyel, te Seyaltiyel walae Neri²⁸ te Neri walae Malkhi, te Malkhi walae Adi, te Adi walae Kosam, te Kosam walae Elmadam, te Elmadam walae Er,²⁹ te Er walae Yesuwa, te Yesuwa walae Eliyezer, te Eliyezer walae Yorim, te Yorim walae Matat, te Matat walae Lewi,³⁰ te Lewi walae Simewon, te Simewon walae Yehuda, te Yehuda walae Yusup, te Yusup walae Yonan, te Yonan walae Elyakim³¹ te Elyakim walae Meleya, te Meleya walae Mina, te Mina walae Matata, te Matata walae Natan, te Natan walai nabi Dawud,³² ti nabi Dawud walae Isay, te Isay walae Obed, te Obed walae Bowas, te Bowas walae Salmon, te Salmon walae Nahason,³³ te Nahason walae Aminadab, te Aminadab walae Admin, te Admin walae Arni, te Arni walae Hezron, te Hezron walae Peres, te Peres walae Yehuda,³⁴ te Yehuda walai nabi Yakob, ti nabi Yakob walae Ishak, te Ishak walai nabi Ibrahim, ti nabi Ibrahim walae Terah, te Terah walae Nahor,³⁵ te Nahor walae Serug, te Serug walae Rehu, te Rehu walae Peleg, te Peleg walae Eber, te Eber walae Salmon,³⁶ te Salmon walae Kenan, te Kenan walae Arpaksad, te Arpaksad walae Sem, te Sem walai nabi Nuh, ti nabi Nuh walae Lamekh,³⁷ te Lamekh walae Metusalah, te Metusalah walae Henok, te Henok walae Yared, te Yared walae Mahalalel,

te Mahalalel walae Kenan, ³⁸te Kenan walae Enos, te Enos walae Set, te Set walai nabi Adam, ti nabi Adam walao Allahuta'ala.

4 ¹Lonto dutula lo Yordan ti Isa ta polu-polu lo Roh lo Allahuta'ala, yilaluta lo Roh Allahuta'ala lonao ode yilantala dila hepotitola lo tawu. ²Teto Tiyo lotitola wopatopulu huyi hihewoliyo wawu yilimontala lo Ibilisi. To delomo uwopatopulu huyi boyito Tiyo dila yilonga wolo-wolo, lapatao Tiyo ma pilolango.

³Ibilisi loloiya ode o-Liyo odiye, "Sababu Yio botiye Walao Allahuta'ala, parentayi mao botu botiye mowali roti."

⁴Tametao li Isa odiye, "Woluwo tula-tuladu to kitabi deu manusiya hetumula dila bo monto roti wambao. "

⁵Lapatao Ibilisi lodelo mao o-Liyo ode tambati molanggato wawu wolo ungointa lomato lopobiloheo ode o-Liyo nga'amila yiladiya lo duniya. ⁶Ibilisi loloiya ode o-Liyo odiye, "Ode ole-Mu, nga'amila haku wawu kawasa wawu ogaga lo duniya boti ma wohiu, sababu nga'amila boti ma yilohiliyo ode olau wawu wau mowali mongohi mao ode titalotita ta okahandakiyau. ⁷Masatiya, wonu Yio mosujudu wawu molubo olau, nga'amila ma mowali uwole-Mu."

⁸Tameti Isa ode Ibilisi odiye, "Woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, 'Yio musu molubo Allahuta'ala Eyamu wawu bo ode o-Liyo wambao yio musu moibadati.' "

⁹Lapatao Ibilisi ma lodelo o-Liyo ode kota lo Yerusalem wawu ma lopotihulao o-Liyo to

bilang a lo bele lo Eya, lapatao Ibilisi loloiya ode o-Liyo odiye, "Sababu Yio Walao Allahuta'ala, nte potitidehu mola Yio teye. ¹⁰ Sababu woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, 'Allahuta'ala ma mopoahu mayi lo malaikati-Liyo molilunga olemu.' ¹¹ Wawu 'Timongoliyo ma molame olemu, tunggulo oatumu dila mededeta to botu.' Odiye u tula-tulade to kitabi."

¹² Ti Isa lolametao odiye, "Woluwo olo tula-tuladu to kitabi deu dila mowali yio mohimontala Allahuta'ala Eyamu."

¹³ Tou ma yilapato nga'amila u hepilohimontaliyo oli Isa, Ibilisi ma lolola mao o-Liyo wawu hemohulata hiyanga mopiyo hu muli mohimontala oli Isa.

¹⁴ Wolo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala, ti Isa ma lohuwalinga ode lipu lo Galileya. Lapatao habari tomimbihu Tiyo ma lololade mota to nga'amila kambungu to lipu boyito. ¹⁵ Tiyo ma helongajari to bele-beleyala hepotabiyalo wawu tawu nga'amila hepomujiya o-Liyo.

¹⁶ Ti Isa ma lohuwalinga ode kota lo Najaret tambati pilomiyaheliyo o-Liyo tunggulo leida'a. Wawu moturuti mao u biyasa o-Liyo to dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi, Tiyo lomaso mao ode bele hepotabiyalo lapatao tilimihula mola lobaca lo kitabi. ¹⁷ Tiyo ma yilohiya mao lo ta hemotugasi to bele hepotabiyalo kitabi li nabi Yesaya. Kitabi boyito ma hiluoliyo mao wawu Tiyo lo'opeleta ayati u tingohiyo odiye, ¹⁸ "Roh lo Eya woluwo to ola-U, sababu Tiyo ma lominta'a ola-U mowali tawuta mopotunggulo habari mopiyo hu ode ta hemisikiniya; wawu

Tiyo ma lopoahu ola-U mota mopotunggulo deu ta heulunga ma bebasiyaliyo, ta hepitoa ma muli mowali mo'onto, ta hepohuhuta'aliyo ma bebasiyaliyo ¹⁹ wawu mopotunggulo deu tawunu lo Eya mopobiloheyi lo toliang-Iyo ode manusiya ma ledungga." Odito u tula-tulade to kitabi li nabi Yesaya.

²⁰ Lapatao ti Isa ma loheutao kitabi boyito wawu ma lopohuwalingao ode ta o tugasi to bele hepotabiyalo boyito lapatao lotihulo'o ma mongajari olimongoliyo wawu mato lo ta to delomo bele hepotabiyala boyito ma letontonga ode o-Liyo. ²¹ Lapatao Tiyo ma longajari olimongoliyo wawu loloiya odiye, "To dulahe ingontiye botiye ayati u ma ilodungohe limongoli botiye ma leganapu."

²² Timongoliyo nga'amila ma helolopujiya o-Liyo wawu hiheraniya lo ogaga lo u heloiya-Liyo. Timongoliyo olo hepobibisalawa odiye, "Tita Tiyo boti, Tiyo botiye dabo walae Yusup?"

²³ Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Tantu timongoli ma mopolele mayi popata odiye ode ola-U, 'Weyi ta mohunema, wunema pomola batangamu lohihilawo. Pohutuwa mayi teye, to tambati asali-Mu botiye, nga'amila u ma heilodungohe lami u ma lowali to kota lo Kapernawum.' " ²⁴ Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Diyaluwo nabi ngota ta tolimoliyo to tambati asaliliyo. ²⁵ Polele-U mayi ode olimongoli wawu u polele-U mayi botiye banari deu to jamani li nabi Eliya tou

tolotawunu wawu wolomohula mola didi dila helodehu wawu polobiti da'a ledungga to nga'amila lipu lo Israel wawu nga'amila lipu to tililiyo mao, ngohuntuwa ta janda to Israel. ²⁶Bo Allahuta'ala dila lopoahu oli nabi Eliya ode tala ngota lo janda to wolota limongoliyo, bo ode ta janda ngota to kota lo Sarpat to lipu lo Sidon, deuwitoyito tabuwa ngota kapiru. ²⁷To jamani li nabi Elisa ngohuntuwa ta o hutunga to lipu lo Israel, bo diyaluwo ngota mao to wolota limongoliyo ta pilo'oluli lo Allahuta'ala, ngopohiya bo te Na'aman tawu lo lipu lo Siriya."

²⁸Lo'odungoheo uwito, nga'amila tawu ta to bele hepotabiyala boyito ma heyingowa da'a. ²⁹Timongoliyo ma tilimihulo wawu ma lomuhu oli Isa mokaluwari mao to kota boyito wawu lodelo mao o-Liyo ode punjuru lo huidu, tambati lo kota limongoliyo bilonguliyo. Timongoliyo o patuju mota mopomahula o-Liyo to pangato alihu mate. ³⁰Bo Tiyo ma lolibaya mao loli hungiyo lo tawu ngohuntuwa boyito wawu ma lonao.

³¹Lapatao ti Isa lonao ode kota lo Kapernawum to lipu lo Galileya wawu helongajari teto timi'idu dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi. ³²Tawu-tawuwalo hiheraniya lo pongajari-Liyo, sababu loiya-Liyo polu-polu lo haku wawu kawasa. ³³To bele hepotabiyala boyito woluwo tawu ngota ta ilotuwanga lo lati wawu longuwatia wolo suwara da'a odiye, ³⁴"Isa tawu lo kota lo Najaret, wolo urusani-Mu wolami? Nonao-Mu mayi botiye

me mopolopu olami? Otawau tatonu Yio, Yio ta suci lonto Allahuta'ala!”

³⁵Bo ti Isa longantingao oliyo odiye, “Potipo'oyo mola yio, pohinggimao monto oliyo!” Wawu lati boyito lopomanti mao tawu boyito to hungo tawu ngohuntuwa, lapatao lati boyito ma lokaluwari lonto tawu boyito wawu dila lopongongota oliyo.

³⁶Tawu nga'amila helinggolabe wawu bibisalawa odiye, “Otutu kawasa da'a loiya-Liyo botiye! Sababu wolo haku wawu kawasa Tiyo hemomarenta lati-latiyalo wawu lati-latiyalo lokaluwari mao olo monto tawu boyito!” ³⁷Lapatao habari tomimbihu Tiyo ma helololade mota ode nga'amila kota lo Kapernawum wawu ode nga'amila kambungu to tihediyo mao.

³⁸Lapatao Tiyo ma lolola mao bele hepotabiyalo wawu lonao ode bele le Simon. Ti mama le Simon moluhengo mopatu da'a wawu timongoliyo lohile oli Isa moturungi mao oliyo. ³⁹Tiyo ma tilimihulao to tili lo tabuwa boyito lapatao longantingao panyaki boyito wawu panyaki boyito ma lolola mao oliyo. Tabuwa boyito ma lato lobongu wawu lohinta olimongoliyo.

⁴⁰Tou ma tilumolopa mota dulahu, tawu-tawuwalo ma helodelo mao ode o-Liyo ta hengongota hedutola tili-tililahepala lo panyaki. Tiyo ma lopodutu mao lo ulu'u-Liyo to yitati mongoliyo ngota-ngota wawu lopo'oluli mao olimongoliyo. ⁴¹Wawu ngohuntuwa olo ta ilotuwanga lo lati hedileloliyo mao ode o-Liyo.

Lati-latiyala boyito hewuwatia da'a odiye, "Yio botiye Walao Allahuta'ala!" Ti Isa longantingao olimongoliyo wawu longentelao olimongoliyo mobisala, sababu ma otawa limongoliyo deu Tiyo boti Olongiya ta mo'osalamati. Lapatao lati-latiyala boyito ma lokaluwari mao lonto tawu-tawuwala boyito.

⁴²Tou ma hemopobabango ti Isa lonao ode tambati dila o tawu. Bo tawu ngohuntuwa helolo-lolohe o-Liyo sambe lodudungaya wawu timongoliyo hepongusahawa motahangi o-Liyo alihu dila molola olimongoliyo. ⁴³Bo Tiyo loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "To kota-kotawala wuwewo olo Wau musi mopotunggulo habari mopiyohe tomimbihu Yiladiya lo Allahuta'ala, sababu uwitolo patuju lo Allahuta'ala lopoahu mayi ola-U."

⁴⁴Lapatao Tiyo ma helopotunggulo habari mopiyohe boyito to bele-beleyala hepotabiyala to lipu lo Yudeya.

5 ¹To dulahe tuwawu ti Isa tihu-tihula to bihu bulalo lo Genesaret meyalo bulalo lo Galileya wawu tawu ngohuntuwa heambuwa wuwuntude ohila modungohe Pirimani lo Allahuta'ala. ²Ti Isa lo'onto mota bulotu duluwo to bihu pentadu lo bulalo, bo ta mohhalawa ma lolaheyi lonto bulotu boyito wawu donggo hepongulowa puka limongoliyo. ³Tiyo lotitae mola to bulotu tuwawu, deuwitoyito bulotu le Simon, wawu lohile alihu te Simon mohuntude mota bulotu boyito molaminga mota ngope'e monto

pentadu. Tiyo lotihulo'o lapatao longajari to tawu ngohuntuwa lonto bulotu boyito.

⁴Tou yilapatao Tiyo longajari tawu ngohuntuwa, ti Isa lobisala ode le Simon odiye, "Biteya mota ode umodelomo wawu pomaiya mao pukamu podeupa ponula."

⁵Te Simon lolametao odiye, "Guru, ma ilo-ilonuwa amiyatiya hepokarajawa da'a, bo diyaluwo ponula ngobotu mao lotapu lamiyatiya. Bo sababu ti Guru ta lopoahu, watiya olo ma mota molapi mao puka botiye."

⁶Tou timongoliyo lopomai mota lo puka, timongoliyo ma lo'ohama ponula ngohuntuwa, tunggulo puka limongoliyo ma hemoantango.

⁷Timongoliyo loibode tamani limongoliyo ta mohhalawa to bulotu wuwewo alihu monao mayi momantu olimongoliyo. Ta hepohalawa to bulotu wuwewo boyito lonao mayi wawu loluwangao bulotu meheluduluwo boyito, sambe ma ngope'e lumoduo. ⁸Tou te Simon Petrus lo'onto mao uwito, tiyo losujudu to talu li Isa wawu loloiya odiye, "Eya, tolayi mao watiya teya, sababu watiya manusiya o dusa!"

⁹Tiyo wawu nga'amila ta woliyo pe'epe'enta ma hiheraniya, sababu mayilaba dataliyo lo ponula ilohama limongoliyo. ¹⁰Odito olo te Yakobus wole Yahya, mongowalae Zebedewus, tamani ngopohalawa wole Simon. Ti Isa loloiya ode ole Simon odiye, "Dila pohe yio, tumula lomao monto umasatiya botiya yio ma mowali ta molayanga manusiya."

¹¹Lapatao timongoliyo ma lomuluta mola bulotu ode tuduliyo. Timongoliyo ma lolola

mao uhetuwa-tuwawuwa wawu lapatao ma lodudua oli Isa.

¹²To dulahe tuwawu ti Isa woluwo to kota tuwawu. Teto woluwo ta lolai ngota polu-polu lo hutungo. Tou tiyo lo'onto mao oli Isa, tiyo losujudu wawu lohile odiye, "Guru, wonu ti Guru yinawo, ti Guru mowali mopo'oluli wawu mopo'osuci batanga latiya!"

¹³Ti Isa lohudu mota olu'u-Liyo lodedetao tawu boyito wawu loloiya odiye, "Wau yinawo, polulilo yio wawu batangamu ma mowali suci!" Wawu hutungiyo lato yilenggi. ¹⁴Ti Isa lolahuli ode oliyo alihu tiyo dila mohungguli lo pasali boti openu boli ode olita. Ti Isa loloiya odiye, "Ponaolo, popobilohe mao batangamu ode oli imamumu wawu pongohi lomao kurubani ode Allahuta'ala mowali tuwoto ode olimongoliyo deu batangamu ma lowali suci, odelo u pilomarenta mayi li nabi Musa."

¹⁵Bo habari tomimbihu ti Isa ma lebe hemololade mota wawu tawu ngohuntuwa ma helonao mayi modungohe o-Liyo wawu timongoliyo ohila meipo'oluli panya-panyakiyala limongoliyo. ¹⁶Lapatao uwito, ti Isa lonao ode tambati dila o tawu mota lodua.

¹⁷To dulahe tuwawu tou ti Isa hemongajari to bele tuwawu, woluwo tanu ngololota tawu ta o pahamumu Parisi wawu mongoahali lo Tawurat hehuloa modungohe o-Liyo. Timongoliyo lonao mayi lonto nga'amila kambungu to lipu lo Galileya wawu lipu lo Yudeya wawu lonto kota lo Yerusalem. Kawasa lo Allahuta'ala Eya woluwo to batanga li Isa, tunggulo Tiyo

lowali lopo'oluli ta mongongoto. ¹⁸ Lapatao ngololota mongololai lonao mao ode o-Liyo delo-delo mao ta pepea ngota to amongo. Timongoliyo hepololohe dalalo momaso mao alihu mowali modelo mao ta pepea boyito wawu mopodutu mao oliyo to talu li Isa. ¹⁹ Bo timongoliyo dila lowali lomaso mao, sababu ma ngohuntuwa tawu teto. Timongoliyo lobotula mola ode watopo wawu lomuo mao watopo. Lapatao timongoliyo ma lopolahe mola oliyo to amongiyo loli huwango watopa boyito ode wolota lo tawu ngohuntuwa to talu li Isa. ²⁰ Tou ti Isa lo'onto mao imani limongoliyo, Tiyo loloiya odiye, "Uti, nga'amila dusamu ma ilambungu-U."

²¹ Lo'odungoheo loiya li Isa boyito, mongoahali lo Tawurat wawu tawu ta o pahamumu Parisi hepomikirangiya to delomo hila limongoliyo odiye, "Tatonu Taliye botiye sambe barani Tiyo hemotitiwali Allahuta'ala? Tatonu ta mowali mongambungu dusa ngopohiya lo Allahuta'ala lohihilawo?"

²² Bo u hepikirangiyo limongoliyo boyito otawa li Isa. Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Yilongola timongoli hepomikirangiya to delomo hila limongoli odito? ²³ Tonu u lebe gambangi loiyalo, nga'amila dusamu ma ilambungu-U, meyalo bongulo wawu ponaolo? ²⁴ Bo alihu otawa mao limongoli to duniya botiye Walao Manusiya o haku wawu kawasa mongambungu dusa." Tiyo lopolele mao ode ta pepea boyito,

“Polele-U mayi ode olemu: Bongulo, binta'alo amongumu wawu pohuwalingolo ode belemu!”

²⁵ Wawu tou boyitolo tiyo ma lobongu to talu limongoliyo, lapatao ma lominta'a tambati pilopobalataliyo oliyo wawu ma lohuwalingo wolo uhepomujiya Allahuta'ala.

²⁶ Nga'amila tauw hiheraniya wawu hepomujiya Allahuta'ala wawu timongoliyo ma diluyito. Timongoliyo hepoloiyawa odiye, “To dulahe botiye ami ma lo'onto pasa-pasaliyala u otutu mo'olinggolabu.”

²⁷ Lapatao tou ti Isa lolola mao bele boyito, ilontonga-Liyo mota ta mohhimoa hasili, tangguliyo te Lewi, hulo-huloa to tambati hepololimowaliyo hasili. Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, “Yio, poduduo lomayi ola-U.”

²⁸ Te Lewi olo ma tilimihulo lolola mao uhetuwa-tuwawuwa wawu lodudua o-Liyo.

²⁹ Lapatao te Lewi ma lohutu pesta damango to belediyo pohurumatiyaliyo oli Isa. Ngohuntuwa da'a ta mohhimoa hasili wawu tauw-tawuwala wuwewo yilonga pe'epe'enta wolimongoliyo. ³⁰ Tauw-tawuwala ta o pahamumu Parisi wawu mongoahali lo Tawurat lo'onto pasali boyito. Timongoliyo ma hehungo-hungota ode mongomuri li Isa odiye, “Yilongola timongoli yilonga wawu longilu wolo ta mohhimoa hasili wawu wolo ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat?”

³¹ Tameti Isa ode olimongoliyo odiye, “Dila ta sehati ta paralu lo ta mohhunema, bo ta mongongoto. ³² Wau lonao mayi dila me

motiyanga ta banari, bo ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat, alihu timongoliyo motobati.”

³³Tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi boyito lobisala ode li Isa odiye, “Mongomuri li nabi Yahya ta mopopolihuwa layito hepopuwasawa wawu hepoduawa, odito olo tawu ta o pahamumu o Parisi. Bo mongomuri-Mu wambao bolo hepongala wawu hepongiluma.”

³⁴Tametao li Isa ode olimongoliyo odiye, “Sahabati lo bulentiti lai dila mowali peipuwasa, ngohilayao bulentiti lai boyito donggo wolimongoliyo. ³⁵Bo ma medungga mayi wakutuliyo wonu ti bulentiti lai ma hamaliyo monto olimongoliyo. To wakutu boyito timongoliyo ma mopuwasa.”

³⁶Tiyo lopotunggulao lo lumade tuwawu ode olimongoliyo odiye, “Diyaluwo ngota mao ta mongulantanga idinga ngopita monto bo'o bohu, lapatao idinga boyito pomamboliyo mao bo'o tuwawu ma lotupo. Sababu wonu odito, bo'o bohu boyito ma moantulu wawu idinga u hilama mayi monto bo'o bohu boyito dila mococokiya polambola bo'o ma lotupo. ³⁷Odito olo diyaluwo ngota mao ta mohuto moluwanga angguru bohu to bututu u pilohutuliyo lonto walito wonu bututu boyito ma lotupo. Sababu wonu odito, angguru bohu boyito ma mo'oantulu bututu boyito. Angguru boyito ma mohulayadu wawu bututu olo boyito ma moantulu. ³⁸Bo angguru bohu boyito musi tahuwolo to delomo bututu bohu olo. ³⁹Diyaluwo ngota mao ta longilu angguru u ma lohiehewo wawu donggo ohilawo mongilu

angguru bohu, sababu tiyo ma mopolele mayi deu angguru ma lohihewo boyito lebe mopiyohu.”

6¹To dulahe hepotabiyalo lo tawu lo Yahudi, tou ti Isa wolo mongomuri-Liyo yilumawodeo to ilengi lo pale, mongomuri-Liyo helolotipuwa hungo lo pale wawu yiloyotao limongoliyo lapatao ila limongoliyo. ²Bo tawu ngololota ta o pahamumu Parisi loloiya, “Yilongola timongoli hipohutuwa u haramu pohutuwa to dulahe hepotabiyalo?”

³Ti Isa lolametao ode olimongoliyo, “Tantu ma pilobaca limongoli u tula-tulade to kitabi tomimbihu u pilohutu li nabi Dawud tou tiyo wolo ta hedudua oliyo pilolango. ⁴Tiyo lomaso mao ode bele hepotabiyalo wawu lohama mao roti u hedutuwa teto, ilaliyo wawu longohi mao olo ode ta hedudua oliyo, padahali roti boyito dila mowali alolo, ngopohiya lo mongoimamu.”

⁵Ti Isa loloiya ode olimongoliyo, “Walao Manusiya yito tauwa lo dulahe hepotabiyalo!”

⁶To dulahe hepotabiyalo wuwewo ti Isa lomaso mao ode bele hepotabiyalo lapatao longajari. Teto mota woluwo ta ma yilate ulu'uliyo olowala. ⁷Mongoahali lo Tawurat wolo tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi hipohewu wonu ti Isa mopo'oluli tawu to dulahe hepotabiyalo, alihu timongoliyo mo'otapu dalala mopotala o-Liyo. ⁸Bo ti Isa lotota lo u to delomo pikirangi limongoliyo, lapatao ti Isa lobisala ode ta ma yilate ulu'uliyo boyito, “Odiyamayi yio uti, tihulayi to talu-U!” Tawu boyito lobongu wawu tilimihulo. ⁹Lapatao ti

Isa loloiya ode olimongoliyo, "Wau mohintu olimongoli, tonu u halale pohutuwo to dulahe hepotabiyalo, mohutu piyohu meyambo mohutu leto? Moposalamati nyawa lo tawu meyambo mopolopu to tawu?" ¹⁰ Lapatiyo mao Tiyo lomiloheo olimongoliyo nga'amila, lapatao Tiyo loloiya ode tawu boyito, "Wuduwa mayi ulu'umu." Tawu boyito lohutu mao odito wawu ulu'uliyo ma loluli.

¹¹ Timongoliyo ma loyingo da'a, lapatao timongoliyo ma yiyintuwa, wolo u ma pohutuwo limongoliyo ode li Isa.

¹² To wakutu boyito ti Isa lonao ode huidu mola lodua wawu ilo-ilonuwa Tiyo hemodua ode Allahuta'ala. ¹³ Tou wakutu dumodupo Tiyo ma loibodeyi mongomuri-Liyo wawu ma lolulawotao mopuladulota to wolota limongoliyo ta tilanggula-Liyo rasul, tangguli mongoliyo, deuwitoyito ¹⁴ te Simon ta ma tilanggula-Liyo te Petrus, wawu te Andreyas wutatiyo le Simon, te Yakobus, te Yahya, te Pilipus, te Bartolomewus, ¹⁵ te Matiwus, te Tomas, te Yakobus walae Alpewus, wawu te Simon anggota lo lemboa lo ta lolawani kumbaniya, ¹⁶ te Yudas walae Yakobus wawu te Yudas Iskariyot ta ma lohianati oli Isa.

¹⁷ Lapatao Tiyo lotuhutayi wolimongoliyo wawu lohuheli to tambati tuwawu data-datahu. Teto woluwo ngohuntuwa da'a mongomuri li Isa hiambuwa wawu woluwo olo ngohuntuwa da'a ta wuwewoliyo mao lonao mayi lonto nga'amila lipu lo Yudeya wawu lonto kota lo Yerusalem wawu monto bihu pentadu kota lo

Tirus wawu kota lo Sidon. ¹⁸Timongoliyo lonao mayi modungohe o-Liyo wawu meipo'oluli panyaki limongoliyo. Tawu-tawuwala ta heilotuwanga lo lati olo lonao mayi meipo'oluli o-Liyo. ¹⁹Wawu nga'amila tawu ngohuntuwa boyito hipongusahawa modedetao o-Liyo, sababu woluwo kawasa hemokaluwari mayi lonto o-Liyo wawu tawu nga'amila boyito pilo'oluli-Liyo.

²⁰Lapatao ti Isa lomilohe mota ode mongomuri-Liyo wawu loloiya, "Mailuntungi timongoli ta misikini, sababu timongoli tahu'uwo lo Yiladiya lo Allahuta'ala!

²¹Mailuntungi timongoli ta hepolanga masatiya, sababu timongoli ma monga sambe mobutuhu! Mailuntungi timongoli ta masatiya hehiyonga, sababu timongoli ma moi'!

²²Mailuntungi timongoli wonu sababu Walao Manusiya timongoli oyingowa lo tawu, popobontoliyo, pohihinawaliyo wawu popipitanaliyo. ²³Posukurulo timongoli wawu potiwengahu lomola to dulahe boyito, sababu pahala limongoli uda'a to soroga. U odito boyito olo ma pilohutu mayi lo mongotiyombu limongoliyo to mongonabi. ²⁴Bo matilopotala timongoli ta hekayawa, sababu timongoli ma lo'otapu hiburu! ²⁵Matilopotala timongoli ta masatiya hebutuhe layito, sababu timongoli ma mowali polangolo! Matilopotala timongoli ta masatiya hepoi'iya, sababu timongoli ma mowali mololo wawu humoyongo!

²⁶Matilopotala timongoli wonu tawu nga'amila hemolopujiya olimongoli, u odito boyito olo ma

pilohutu mayi lo mongotiyombu limongoliyo to mongonabi dila lonto Allahuta'ala.”

²⁷ Ti Isa loloiya odiye, “Bo ode olimongoli ta modungohe loiya-U botiye, polele-U mayi ode olimongoli: Otolianga mao musu limongoli wawu pohutuwa mao u mopiyohu ode ta moyingo limongoli boyito. ²⁸ Barakati mao ta hemo'ola'anati olimongoli; duayi mao timongoliyo ta hipohutuwa u moletu ode olimongoli. ²⁹ Wonu woluwo ta molambali putongimu ngotuwali, wohiya mao olo putongimu ngotuwali. Wonu woluwo ta mohama jumbamu, hulimao olo tiyo mohama bo'omu. ³⁰ Wohi mao timi'idu ta mohile olimongoli wawu dila mao pohileya u ma hilama lo tawu. ³¹ Odelo u otohila limongoli pohutuwo lo tawu ode olimongoli, pohutuwa mao olo odito ode olimongoliyo.

³² Wonu timongoli motolianga ta motoliangi mongoli, wolo lebe limongoli? Sababu ta dila ta'ati ode Allahuta'ala olo motolianga ta motoliangi mongoliyo. ³³ Wonu timongoli mohutu u mopiyohu ode ta mohutu u mopiyohu ode olimongoli, wolo lebe limongoli? Ta dila ta'ati ode Allahuta'ala olo debo hipohutuwa odito. ³⁴ Wonu timongoli mopobulota barangu ode tawu wuwewo wawu timongoli hepoharapuwa muli mololimo mayi barangu boyito, dila hepoharapu timongoli mo'otapu pahala. Sababu ta dila ta'ati ode Allahuta'ala olo mopobulotao barangu ode ta tutuwawuwa wolimongoliyo wawu timongoliyo olo hepoharapuwa muli mololimo

mayi tutuwawuwa dataliyo. ³⁵ Bo timongoli, otolianga mao musu limongoli wawu pohutuwa mao u mopiyo u ode olimongoliyo wawu popobulotao bo dila hepoharapu pohuwalingiyo mayi. Pahala limongoli uda'a wawu timongoli ma mowali mongowalao Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato, sababu hila-Liyo mura ode ta dila motota mosukuru wawu ode ta moletu. ³⁶ Timongoli musu o hilawo mura, odelo ti Papa limongolimura hila-Liyo."

³⁷ Ti Isa loloiya odiye, "Dila popotala to tawu, alihu timongoli olo dila popotala lo Allahuta'ala. Wawu dila pohukumani to tawu, alihu timongoli dila hukumaniyo lo Allahuta'ala. Pongambungu mao timongoli, alihu timongoli ambunguwo lo Allahuta'ala. ³⁸ Pongohi mao to tawu timongoli, alihu timongoli olo ma wohiya lo Allahuta'ala, totonggade tuwawu u mopiyo u, wonto-wontolo wawu uyu-uyungo, tunggulo mohuhuayadu ma popotolohu-Liyo mayi ode olimongoli. Sababu totonggade u ma pomake limongoli, uwito olo u ma pongukuru lo Allahuta'ala olimongoli."

³⁹ Ti Isa ma luposambewo mao poli lo lumade tuwawu ode olimongoliyo, "Mowali meyalo dila ta pito'o modede ta pito'o? Tantu dila mowali, dudulota ma modehu ode liyango. ⁴⁰ Muri ngota dila ta lebe lo guruliyo; bo timi'idu ta ma yilapata lobalajari, tiyo ma mowali tutuwawuwa wolo guruliyo.

⁴¹ Yilongola yio mo'onto pulinga to delomo mato lo wutatumu, padahali balaki ngoputu to matomu dila otawamu? ⁴² Wololo yio

molojiya mao ode wutatumu odiye, wutato, dulo yinggilou mayi pulinga to matomu boyito, padahali balaki ngoputu to matomu lohihilawo dila ontongamu? Weyi ta munapiki, yinggila pomao balaki ngoputu to matomu, deuwito ma ontongamu mopatato pulinga u ma yinggilomu monto mato lo wutatumu boyito.”

⁴³Ti Isa loloiya odiye, “Diyaluwo ayu ngobungo mopiyohu momungo mayi lo hungo u dila mopiyohu wawu odito olo diyaluwo ayu dila mopiyohu momungo mayi lo u mopiyohu. ⁴⁴Sababu timi'idu ayu mali otawa moli hungoliyo. Tawu dila molipu hungo lo ara meyalo hungo lo angguru monto delomo hiyambunga lo duhi. ⁴⁵Ta mopiyohu mopoluwalayi lo u mopiyohu monto delomo hilaliyo mopiyohu wawu ta moleta mopoluwalayi u moleta olo monto hilaliyo u moleta boyito. Sababu u yiloiya lo tunggiliyo, uwito u ma yilepata mayi lonto delomo hilaliyo.”

⁴⁶Ti Isa loloiya odiye, “Yilongola timongoli moibode ola-U, wu Eya, Eya, padahali timongoli dila hepokarajawa u ma yiloiya-U? ⁴⁷Titalotita ta monao mayi ode ola-U wawu modungohe u heloiya-U wawu mongamali mao to delomo tutumuliyo, ma polele-U mayi ode olimongoli odelo tatonu tiyo. ⁴⁸Tiyo odelo tawu ngota ta mopotihulo beleliyo. Tiyo longakude huta modeloma da'a lapatao lopodutu mao pandasiliyo to yitato botu. Tou ilodungga mayi lo taluhe moda'a wawu melo'ohupa'a bele boyito, tolohu taluhe boyito dila mambo

longoliyoa bele boyito, sababu bele boyito kilarajaliyo wolo umopiyohu. ⁴⁹Bo titalotita ta lo'odungoheo loiya-U wawu dila longamali mao to delomo tutumuliyo, tiyo odelo ta momongu beleliyo to tudu lo huta dila o pandasiliyo. Tou ilohupa'a mayi lo taluhe moda'a wawu motolohu, beleliyo boyito lato lolohubu wawu loantulu da'a!"

7 ¹Tou ti Isa ma yilapata lobisala to talu lo tawu ngohuntuwa, Tiyo ma lomaso mao ode kota lo Kapernawum. ²To kota boyito woluwo tauwa lo pasukan lo yiladiya lo Roma ta o wato ngota ta otoliangiyo da'a. Wato boyito mongongota da'a ma ngope'e mate. ³Tou tauwa lo pasukan boyito lo'odungoheo habari li Isa, tiyo ma lopoahu mota tanu ngololota mongotauwa lo tawu lo Yahudi ode o-Liyo mota mohile turungi, alihu Tiyo monao mayi memopo'oluli watoliyo boyito. ⁴Timongoliyo lonao mao ode li Isa wawu timongoliyo lolohileya turungi wolo utiotutuwa, uwalimongoliyo mao, "Tauwa lo pasukan boyito patuti turungiya li Guru, ⁵sababu tiyo motolianga bangusanto wawu tiyo ta lomongu bele hepotabiya lamiyatiya."

⁶Lapatao ti Isa ma lonao wolimongoliyo. Tou Tiyo ma membide mota lo bele boyito, tauwa lo pasukan boyito ma lopoahu mota mongosahabatiliyo mota mopolele ode li Isa odiye, "Guru, dila potisusa monao mayi ode latiya, sababu watiya dila tu'udiyo mololimo oli Guru to delomo bele latiya. ⁷Batanga latiya lohihilawo dila tu'udiyo monao mayi ode oli

Guru. Bo poleleya mayi loiya ngotahe, wato latiya boyito ma moluli. ⁸Watiya lohihilawo tala ngota lo ta to tibawa lo parenta wawu to tibawa lo parenta latiya woluwo mongopajule. Wonu watiya mopolele mao ode pajule ngota: Ponaolo! Tiyo ma monao. Wawu ode ta ngota: Dulo odiya mayi! Tiyo ma monao mayi. Meyambo ode wato latiya: Karajayi mao utiye! Tiyo olo ma mokaraja mao parenta latiya boyito.”

⁹Tou ti Isa lo'odungoheo loiya lo tauwa lo pasukan lo Roma boyito, Tiyo ma hilerani wawu lotitalu mota ode tawu ngohuntuwa hedudua o-Liyo. Tiyo loloiya, “Polele-U mayi ode olimongoli: Imani uda'a odiye botiye dila pe'enta mao ilodungga-U openu to wolota lo tawu lo Israel.”

¹⁰Tou tawu-tawuwala ta ma ilahulaliyo boyito ma lohuwalinga mota, ilodunggaliyo mota wato boyito ma loluli wawu ma silehati.

¹¹Lapatiyo mao leto, ti Isa lonao ode kota tuwawu u tanggu-tanggula Nain. Mongomuri-Liyo lonao wo-Liyo pe'enta wawu tawu ngohuntuwa da'a hitunuhe o-Liyo. ¹²Tou ma membide mota lo gorobangi lo kota boyito, woluwo ta yilate huli-hulihe mota ode diluwari, ta lolai ngota ta bo ngobo-ngobotulo walao ta janda, wawu debo ngohuntuwa tawu lo kota boyito nao-nao pe'enta wolo tabuwa boyito. ¹³Tou ti Isa Eya lo'onto ta janda boyito, Tiyo ma pilotimbuluwa lo hilawo motoliango, lapatao Tiyo loloiya ode oliyo, “Dila hiyongo!” ¹⁴Ti Isa ma lodudula mota wawu lodedetao

huhulihe boyito. Ta hepotala huhulihe boyito ma loberenti wawu ti Isa loloiya, "Polele-U mayi ode olemu: Bongulo uti!"¹⁵ Ta yilate boyito ma tilumumulo, lobongu wawu ma lomulayi lobisala. Ti Isa ma lohudu mao oliyo ode li mamaliyo.

¹⁶ Nga'amila ta woluwo teto ma yilohe wawu ma helomuji Allahuta'ala. Timongoliyo loloiya, "Nabi leidamanga ngota ma yiloluwo to wolotanto! Wawu Allahuta'ala lonao mayi ode umati-Liyo!"

¹⁷ Lapatao ma lololade mota habari boti to nga'amila lipu lo Yudeya wawu to nga'amila kakambunguwala to tililiyo.

¹⁸ Tou ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lo'odungoheo nga'amila habari u ma lowali boyito lonto mongomuriliyo, tiyo ma loibodeyi tawu dulota to wolota lo mongomuriliyo.

¹⁹ Wawu lopoahu olimongoliyo mota mohintu to oli Isa Eya, "Ma ti Guru botiye Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala monao mayi boyito meyalo amiyatiya donggo musi mohulata tawu wuwewo?"

²⁰ Tou mongololai dulota boyito ledungga mota ode li Isa, timongoliyo loloiya, "Ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lopoahu mayi olamiyatiya ode oli Guru memohintu, 'Ti Guru boti Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala monao mayi boyito meyalo amiyatiya donggo musi mohulata tawu wuwewo?' "

²¹ To wakutu boyito ti Isa lopo'oluli to tawu ngohuntuwa monto panya-panyakialo wawu monto lati-latiyalo wawu ngohuntuwa ta

hepitoa pilo'oluli-Liyo mao lowali lo'onto.

²²Ti Isa lolametao olimongoliyo, "Ponaolo wawu mota poleleya mao ode oli nabi Yahya wolo u ilontonga wawu u ilodungohe limongoli: Ta pito'o ma lo'onto, ta pepeo ma lonao, ta ohutungo ma loluli, ta bungolo ma lo'odungohu, ta yilate ma tilumumulo wawu ta misikini ma lo'odungohe habari mopiyohu.

²³Wawu mailuntungi tawu ta dila bimbangi hilaliyo ode ola-U."

²⁴Tou ta ilahulaliyo mota boyito ma lonao, ti Isa ma lomulayi lobisala tomimbihu ti nabi Yahya ta mopololihuwa ode tawu ngohuntuwa, "Mota mongola timongoli to yilantala dila hepotitola lo tawu? Timongoli monao mota botiye mota momilohe hulapa hepoyitohu dupoto? Tantu dila. ²⁵Meyalo wolo makusudu limongoli monao oditomota? Mota momilohe ta hikayiniya lo u mopiyohu? Tantu dila. Po'otoloma mao, tawu-tawuwala ta hepakeya lo kayini mopiyohu wawu hitumula sanangi yito tambatiliyo to bele-beleyala lo onlongiya!

²⁶Mota mongola timongoli tetomota? Mota momilohe nabi? Banari, polele-U mayi ode olimongoli: Tiyo lebe mao lo nabi. ²⁷Sababu tomimbihu ti nabi Yahya woluwo tula-tulade to delomo kitabi odiye, 'Ototayi mao: Wau ma loponao mota lo ta ilahula-U lemulo-Mu; tiyo ma moposadiya mao lo dalala ole-Mu!' "

²⁸Ti Isa loloiya, "Polele-U mayi ode olimongoli: To wolota limongoliyo ta pilotutuliyo mayi lo mongobuwa, diyaluwo ngota mao ta lebe uda'a mao li nabi Yahya.

Bo ta dila otilanggulo to delomo Yiladiya lo Allahuta'ala, lebe uda'a mao li nabi Yahya.”

²⁹ Nga'amila ta woluwo teto wolo ta mohhimoa hasili ma lodungoheo loiya-Liyo. Timongoliyo longaku obobanari lo Allahuta'ala, sababu timongoliyo ma longohi mao batanga limongoliyo loilihu oli nabi Yahya ta mopopolihuwa. ³⁰ Bo tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi wawu mongoahali lo Tawurat dila lololimo makusudu lo Allahuta'ala ode olimongoliyo, sababu timongoliyo dila mohuto lihuwaliyo li nabi Yahya ta mopopolihuwa.

³¹ Loiya li Isa, “Wonu odito, wolo u ma popohumaya-U mayi wolo tawu-tawuwala to jamani botiye? Wawu tatonu ta motuwawuwa wolimongoliyo? ³² Timongoliyo botiye odelo ta kekeingo hihuloo to patali wawu hewuwatia ode mongotamani limongoliyo, ‘Ami hepohipa tulali ode olimongoli, bo timongoli dila motari! Ami hewununga lo opopate, bo timongoli dila humoyongo!’ ³³ Tou ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ma lonao mayi, tiyo helopuwasa wawu dila longilu angguru. Timongoli hepolojiyawa deu tiyo ilotuwanga lo lati. ³⁴ Lapatao tou Walao Manusiya lonao mayi olo, Tiyo yilonga wawu longilu. Timongoli hepolojiyawa: Bilohi, Tiyo ta olalowa wawu ta mongngiluma, sahabati lo ta mohhimoa hasili wawu sahabati lo tawu ta dila ta'ati ode hukum lo Tawurat! ³⁵ Bo hikimati lo Allahuta'ala pilopobanariliyo lo tawu nga'amila ta mololimo o-Liyo.”

³⁶Tawu ta o pahamu Parisi ngota loloduwo oli Isa monga woliyo. Ti Isa lonao ode bele lo ta o pahamu Parisi boyito wawu mota yilonga teto. ³⁷To kota boyito woluwo tabuwa ngota ta otawa lo tawu hemolohutuwa dusa. Tou ma ilodungoheliyo mao deu ti Isa donggo hemonga to bele lo tawu ta o pahamu Parisi boyito, tiyo lonao mao wawu delo-delo mao butulu tuwa-tuwanga minya monu. ³⁸Wolo uhiyo-hiyongo tiyo lodudula mota ode oatiyo li Isa, lapatao ma lomulayi hemomata oata boyito lo ponuliyo, wawu ma hesilekaliyo mao lo huwoiyo, wawu ma helolodila oata boyito wawu ma hetiloheliyo mao lo minya monu. ³⁹Tou lo'onto mao pasali boyito, tawu ta o pahamu Parisi ta loloduwo oli Isa, loi-loiya delomo hilaliyo, "Wonu Tiyo botiye nabi, otawa-Liyo tabuwa wololo ta lodedeta o-Liyo, deuwitoyito tabuwa boti ta hemolohutuwa dusa."

⁴⁰Lapatao ti Isa lobisala ode oliyo odiye, "Simon, woluwo u bisala-U wolemu." Te Simon lolametao, "Poleleya lomayi Guru."

⁴¹Ti Isa loloiya, "Woluwo ta dulota o biloli ode ta mopopobuliya lo doyi. Ta ngota o biloli limolohetuto doyi tala'a wawu tawu wuwewo o biloli limolopulu doyi tala'a. ⁴²Sababu timongoliyo didu sanggupi momayari, tiyo lolulutao biloli lo ta dulota boyito. Nte tatonu to wolota limongoliyo ta lebe motoliangiyo?"

⁴³Te Simon lolametao, "To pahamu latiya ta yilulutiyo to biloli lebe ngohuntuwa." Ti Isa loloiya ode oliyo, "Pahamumu boyito banari."

⁴⁴Tou ti Isa lomiloheo mota tabuwa boyito, Tiyo lobisala ode le Simon, "Bilohi tabuwa botiye! Wau lomaso mayi ode belemu, yio dila longohi taluhe pongulo oatu-U, bo tiyo lomata oatu-U wolo ponuliyo wawu silekaliyo lo huwoiyo. ⁴⁵Yio dila lodila ola-U tou Wau lomaso ode belemu, bo tabuwa botiye dila iloberentiliyo hemodila oatu-U tou Wau lomaso lo mayi. ⁴⁶Yio dila lolohu yinulo jayitun to lunggongu-U, bo tiyo ma lolohu minya monu to oatu-U. ⁴⁷Uwitolo sababuliyo polele-U mayi ode olemu: Dusaliyo u ngohuntuwa boyito ma ilambungu lo Allahuta'ala. Sababu uwito, tabuwa boti ma lopobiloheyi lo toliangiyo u uda'a da'a. Bo ta ilambungu ngoidi, ngoidi olo toliangiyo."

⁴⁸Lapatao ti Isa loloiya ode tabuwa boyito, "Dusamu u ngohuntuwa boyito ma ilambungu-U."

⁴⁹Ta hipongala wo-Liyo ma bibisalawa odiye, "Tatonu Tiyo botiye, sambe Tiyo mowali mongambungu dusa lo tawu?"

⁵⁰Bo ti Isa loloiya ode tabuwa boyito, "Imanimu ma lopotalamatati olemu. Ponaolo wolo salamati!"

8¹ Dila boti lohiehewo mola ti Isa ma lohelili monto kota tuwawu ode kota wuwewo wawu monto kambungu tuwawu ode kambungu wuwewo hemopotunggulo habari mopiyo hu tomimbihu Yiladiya lo Allahuta'ala. Mongorasul mopuladulota henaowa pe'enta wo-Liyo, ²odito olo mongobuwa ngololota ta ma pilo-pilo'oluli-Liyo to uhemarosa lo

lati-latiyalo wawu lonto tililahepa lo panyaki wuwewo. Mongobuwa boyito, deuwitoyito ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala ta ma pilohinggila-Liyo mao lati pitu monto batangaliyo, ³ti Yohana dile le Khuza pogawe lo istana li olongiya Herodes, ti Susana wawu woluwo donggo ngohuntuwa pomao mongobuwa wuwewo. Mongobuwa botiye ta helolobantuwa lemboa boyito wolo okokaya limongoliyo lohihilawo.

⁴Ngohuntuwa da'a tawu heuyuhe lonto kota-kotawalo lonao mao ode li Isa. Tou timongoliyo ma heambuwa, Tiyo losirita mao ode olimongoliyo to delomo lumade odiye, ⁵"Woluwo ta momengila ngota mota lopomuayadu bili. Tou tiyo lopomuayade mota, ngotayadu lodehu to bihu dalalo, lapatao heiloduta'a lo tawu wawu buburungiyalo hetombota lonao mayi yilonga bili boyito tunggulo lopulito. ⁶Ngotayadu lodehu to huta o botu ngohuntuwa. Tou ma tilumumulayi, tiyo ma lowali lohengu, sababu hutaliyo dila boti mobata. ⁷Ngotayadu lodehu to wolota lohiyambungo duhi. Hiyambungo duhi boyito ma hetumula pe'epe'enta wolo bili boyito tunggulo ma lo'ohupeta bili boyito. ⁸Wawu u ngotayadu lodehu to huta suburu wawu tou ma tilumumulayi ma lomungo po'ohetuto piu." Tou lapatao loloiya odito, ti Isa lobisala odiye, "Titalotita ta obulonga podungohiyo, tiyo musi modungohu!"

⁹Mongomuri li Isa lohintu ode o-Liyo, "Wolo patuju lo lumade boyito?"¹⁰Ti Isa lolametao

odiye, "Timongoli ma yilohiya lo Allahuta'ala pongotota tomimbihu rahasiya lo Yiladiya-Liyo, bo ode tawu-tawuwala wuwewo pasali botiye piloposambewo-U to delomo lumadu, alihu openu boli hebilohi, timongoliyo dila mo'onto wawu openu hedungohe, timongoliyo dila mongarati."

¹¹Ti Isa loloiya odiye, "Utiye patujuliyo lo lumade boyito: Bili boyito lumadu habari mopiyohe lonto Allahuta'ala. ¹²U lodehu to bihu dalalo, uwito lumadu tawu-tawuwala ta lo'odungoheo habari mopiyohu. Lapatao Ibilisi ma lonao mayi lohama habari mopiyohe boyito lonto delomo hila limongoliyo, alihu timongoliyo dila mowali paracaya wawu salamati. ¹³Odito olo u lodehu to huta o botu ngohuntuwa, uwito lumadu tawu-tawuwala ta lo'odungohu wawu lololimo habari mopiyohe boyito wolo uwenga-wengahu, bo imani limongoliyo dila longuwa'ato. Timongoliyo paracaya bo ngointa mola wawu tou odungga lo yimontalo, timongoliyo ma enggila lo imani. ¹⁴U lodehu to wolota lohiyambungo duhi, uwito lumadu tawu-tawuwala ta lo'odungohe habari mopiyohe boyito wawu to delomo tutumuli mongoliyo, timongoliyo ilohupeta lo uhawatiri lo okokaya wawu tumumula sanangi, tunggulo timongoliyo dila lomungo lo u mopiyohu. ¹⁵Bo u lodehu to huta suburu, uwito lumadu tawu-tawuwala ta lo'odungohu wawu lolahu mao habari mopiyohe boyito to delomo hila limongoliyo u mopiyohu, tunggulo

timongoliyo ma lo'otahangi wawu timongoliyo ma longohi mayi hungo mopiyo.

¹⁶Ti Isa loloiya odiye, "Diyaluwo ta mopolaito tohe lapatao taubeliyo mao lo ulongo meyambo popodutuwo liyo mao to tibawa lo potuluhe, bo tiyo ma mopodutu mao to tambati molanggato, alihu ta momaso mao ode delomo bele mo'onto umobango. ¹⁷Nga'amila u hetua ma popopatato mayi lo Allahuta'ala wawu nga'amila rahasiya mamobonggari.

¹⁸Uwito sababuliyo po'opiyohe dudungohi mongoli. Titalotita ta ma o pongotota, tiyo ma wohiya lo Allahuta'ala pongotota; wawu titalotita ta dila o pongotota, openu boli wolo u heanggapuwoliyo woluwo to oliyo ma moli mao to oliyo."

¹⁹Ti mama-Liyo wawu mongowuta-Tiyo li Isa lonao mao ode o-Liyo, bo timongoliyo dila lowali lodudula mota ode o-Liyo sababu tawu ngohuntuwa. ²⁰Tawu lopohabari mao ode o-Liyo odiye, "Ti mama li Guru wolo mongowutati Guru woluwo hetihula to bulemengiyo ohila modudunggaya woli Guru."

²¹Bo ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Ti mama-U wawu mongowutatu-U, deuwitoyito timongoliyo ta modungohe Pirimani lo Allahuta'ala wawu mongamali mao to tutumuli mongoliyo."

²²To dulahe tuwawu ti Isa lotitae to bulotu wolo mongomuri-Liyo. Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Dulo ito mobalanga ode ngotuwali lo bulalo." Lapatao timongoliyo ma yilumayahu. ²³Tou timongoliyo helayahe mota,

ti Isa letuluhu. Debolu ledungga dupota da'a to bulalo, tunggulo bulotu ma heotuwanga lo taluhu wawu timongoliyo ma ngope'e topotala.

²⁴Lapatao mongomuri-Liyo lomuo oli Isa, odiye, "Guru, Guru, ito ma ngope'e molopu!" Tiyo lobongu mayi wawu longantinga mota dutala wawu baleyanga boyito. Dutala wawu baleyanga boyito ma yilole wawu taluhu bulalo ma yilolilo. ²⁵Lapatao ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Toutonu imani limongoli?" Timongoliyo ma yilohe wawu hiheraniya, lapatao timongoliyo ma bibisalawa to wolota limongoliyo lomao odiye, "Tatonu Taliye botiye, tunggulo dupoto wawu taluhu moturuti parenta-Liyo!"

²⁶Lapatao ti Isa wolo mongomuri-Liyo ma ledungga ode tuduliyo to huta lo tawu lo Gerasa to ngotuwali mao lo lipu lo Galileya. ²⁷Tou ti Isa ma lobotula mola ode tuduliyo, lonao mayi lonto kota boyito ta lolai ngota ta ilotuwanga lo lati-latiyalo modunggaya wo-Liyo. Ma lohihewo tiyo dilalo hemohikayini wawu dilalo tola-tola to bele, bo tola-tola to panggula. ²⁸Tou lo'onto mao oli Isa, tiyo longuwatio wawu losujudu to talu-Liyo wawu loloiya wolo suwara da'a odiye, "Wolo urusani-Mu wolau Isa, Yio Walao Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato? Pohileu ole-Mu dila sikisayi wau!" ²⁹Tiyo loloiya odito sababu ti Isa lomarenta to lati boyito mohinggi mao monto tawu boyito. Sababu po'opo'odata lati boyito hemodedea oliyo. Wawu openu boli heranteyaliyo wawu hepunguwoliyo

podahaliyo mao oliyo, tiyo hemolobuntowa mao tihutiyo wawu tiyo heyilaluta lo lati boyito ode tatambatiyalo dila o tawu.

³⁰Ti Isa lohintu oliyo odiye, "Tatonu tanggulumu?" Tametiyo mao deu tangguliyo te Ngolihi wawu Ngoli, sababu tiyo ilotuwanga lo lati ngohuntuwa. ³¹Lapatao lati-latiyala boyito helotolohileya oli Isa, alihu ti Isa dila momarenta olimongoliyo momaso ode delomo naraka.

³²Woluwo teto boyi ngokawangi hepololohe ualo to binggi lo huidu. Lapatao lati-latiyala boyito lohile ode li Isa alihu timongoliyo wohi-Liyo momaso mao ode delomo boyi-boyiyala boyito. Ti Isa lololimo hihile limongoliyo.

³³Lapatao lati-latiyala boyito ma lokaluwari mao lonto tawu boyito wawu lomaso mao ode boyi-boyiyala boyito. Boyi ngokawangi boyito ma lotitidehu lonto bihu pangato ode delomo bulalo lapatao lopowate.

³⁴To wakutu mongoditi lo boyi lo'onto mao u ma lowali, timongoliyo lomentalo wawu mota lopotota lo pasali boyito ode tawu-tawuwala ta to kota wawu ta to ile-ilengiyala to tililiyo mao. ³⁵Tawu-tawuwalo lokaluwari mayi lomilohe u ma lowali. Timongoliyo lonao mao ode li Isa wawu lo'odungga mao tawu ta ma tilola mao lo lati-latiyala boyito hulo-huloa to tili lo oati Isa. Tiyo ma kakayini wawu ma lobango akaliliyo. Timongoliyo ma yilohe.

³⁶Tawu-tawuwala ta lo'onto u ma lowali boyito lohungguli mao ode olimongoliyo, wololo ta ilotuwanga lo lati-latiyala boyito pilo'oluli-Liyo.

³⁷ Lapatao nga'amila tawu to Gerasa wawu ta to ile-ilengiyala titiliya mao teto lohile ode oli Isa alihu molola mao olimongoliyo, sababu timongoliyo ma heduyita da'a. Lapatao ti Isa wolo mongomuri-Liyo lotitae to bulotu ma mohuwalingo. ³⁸Tawu ta ma tilola mao lo lati-latiyala boyito helolohileya ode oli Isa alihu tiyo wohi li Isa modudua o-Liyo turusi. Bo ti Isa dila lololimo hihileliyo boyito wawu loloiya odiye, ³⁹"Pohuwalingolo yio ode belemu wawu wungguliya mao u ma pilohutu lo Allahuta'ala ode olemu." Tawu boyito olo ma lohelili nga'amila kota boyito wawu helohungguli mao u ma pilohutu li Isa ode oliyo.

⁴⁰Tou ti Isa lohuwalingayi ode lipu lo Galileya, ngohuntuwa tawu lolutula o-Liyo, sababu timongoliyo nga'amila hepohulata o-Liyo.

⁴¹Lonao mayi tawu ngota tangguliyo te Yairus tala ngota lo tauwa lo bele hepotabiyalo. Tiyo losujudu to talu lo oati Isa wawu helolohileya ode o-Liyo alihu ti Isa monao mao ode beleliyo, ⁴²sababu walaiyo tabuwa ta bo tuwa-tuwawulo ta umuruliyo mopuladuluwo lotawunu, ma ngope'e mate. Tou Tiyo nao-nao oditomota, ti Isa hepilohuhupeta lo tawu ngohuntuwa.

⁴³Teto woluwo tabuwa ngota ta ma mopuladuluwo lotawunu hepoba'ata lo duhu, ma lopulito harataliyo nga'amila heyilohiliyo ode ta hepohunema, bo diyaluwo ngota mao ta lowali lopo'oluli oliyo. ⁴⁴Tiyo lodudula mota ode oli Isa monto dibalaka lodedeta bihu jumba-Liyo wawu to sa'ati boyito lomola loberenti u hepoba'ata lo duhu boyito. ⁴⁵Ti

Isa lohintu odiye, "Tatonu ta lodedeta ola-U?" Diyaluwo mao tawu ta mohuto mongaku. Te Petrus loloiya odiye, "Guru, ngohuntuwa tawu a'ambuwa pali-palita to tili li Guru wawu wuwuntude!"

⁴⁶Ti Isa loloiya odiye, "Woluwo ta ma lodedeta ola-U, sababu Wau lo'orasa woluwo kawasa u ma yilumuwala mota lonto batanga-U." ⁴⁷Tou ilotawa mao lo tabuwa boyito deu huhutuliyo ilotawa li Isa, tiyo lonao mota wolo upolo-polopaliyo losujudu to talu li Isa lapatao lohungguli mao ode tawu ngohuntuwa yilongola tiyo lodedeta o-Liyo wawu wololo tiyo lato loluli. ⁴⁸Ti Isa loloiya ode tabuwa boyito odiye, "Weyi wutato Latiya, imani lingoli ma lo'osalamati olingoli. Ponaolo wolo usalamati."

⁴⁹Tou ti Isa donggo bisa-bisala, lonao mayi ngololota tawu lonto bele le Yairus wawu me lopolele odiye, "Walai tuwani ma yilate. Dilalo mao po'opuleya ti Guru."

⁵⁰Bo ti Isa lo'odungoheo wawu lobisala ode le Yayirus odiye, "Dila pohe, bo pomaracayalo wawu walaumu ma salamati."

⁵¹Tou ma ledungga mota ode bele le Yairus, ti Isa dila longohi openu bo ngota mao ta mowali momaso wo-Liyo, ngopohiya te Petrus, te Yahya wawu te Yakobus wawu ti papa woli mama lo ta ukikinga boyito. ⁵²Nga'amila tawu ma hewolola wawu hehiyonga sababu ta ukikinga boyito, bo ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Dila hiyongo. Tiyo dila yilate bo tutuluhi!"

⁵³Ti Isa bo hepoi'iya limongoliyo, sababu otawa limongoliyo deu ta ukikinga boyito ma yilate. ⁵⁴Lapatao ti Isa ma lodihu mao olu'u lo ta ukikinga boyito wawu loloiya odiye, "Weyi nou, bongulo!" ⁵⁵Roh lo ta ukikinga boyito ma lohuwalingayi wawu tou boyitolo tiyo ma tilimihulo. Lapatao ti Isa lopoahu moipoa mao ta ukikinga boyito. ⁵⁶Mongodula'a lo ta ukikinga boyito hilerani, bo ti Isa longentela olimongoliyo mohungguli openu ode tatonu, u ma lowali boyito.

9¹Ti Isa loibodeyi mongorasul mopuladulota lapatao longohi olimongoliyo haku wawu kawasa momuhu nga'amila lati wawu mopo'oluli totonulalo panyaki. ²Tiyo lopoahu olimongoliyo mopotunggulo habari lo Yiladiya lo Allahuta'ala wawu mopo'oluli tawu-tawuwala ta hingongota. ³Loiya li Isa ode olimongoliyo, "Dila mowali modelo wolo-wolo tou henaowa. Dila mowali modelo tunggudu meyambo bututu lo tomeu, roti, meyambo doyi, meyambo momake bo'o dulopita wowolude. ⁴Wawu wonu timongoli tolimoliyo to delomo bele tuwawu, potitola lomao teto, tunggulo timongoli molola mao kota boyito. ⁵Wawu wonu woluwo ta dila mohuto mololimo olimongoli, tolayi lomao kota boyito wawu polota'a lomao peyahuo to paladu oati mongoli, uwito mowali poela wawu tuwoto deu timongoliyo dila yinawo motobati."

⁶Lapatao timongoliyo ma lonao wawu ma lohelili kakambunguwalu helopotunggulo

habari mopiyohe lonto Allahuta'ala wawu helopoluli ta hengongota to nga'amila tambati.

⁷Tou te Herodes ongiya lo lipu lo Galileya, lo'odungoheo habari tomimbihu nga'amila u ma hepilohutu li Isa boyito, tiyo ma lolingu, sababu woluwo ta hepolojiyawa deu ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu. ⁸Bo woluwo olo ta hepolojiyawa, ti nabi Eliya ta lotibiloheyi lo batangaliyo wawu ta wuwewo hipolojiyawa, tala ngota to wolota lo mongonabi omo-omolu mayi ta muli tilumumulayi. ⁹Bo ti ongiya Herodes loloiya odiye, "Ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ma tilimadeu lunggongiyo. Tatonu Tahu botiye ta ma heilodungoheo habari-Liyo?" Lapatao tiyo helongusaha modudunggaya woli Isa.

¹⁰Tou mongorasul boyito lohuwalingayi, timongoliyo ma losirita mao ode li Isa u ma kilaraja limongoliyo. Lapatao ti Isa lotiyanga olimongoliyo motiwiwi mota ode kota u tanggu-tanggula Betsaida. ¹¹Bo tou ilotawa mao lo tahu ngohuntuwa ti Isa ma tetomota, timongoliyo lohunuhe mota ode tambati boyito. Ti Isa lololimo wawu lobisala ode olimongoliyo tomimbihu Yiladiya lo Allahuta'ala wawu Tiyo ma lopo'oluli ta paralu po'oluliyo-Liyo.

¹²Tou dulahu ma tumolopo, ma lodudulayi mongorasul mopuladolota ode o-Liyo wawu loloiya, "Peinaoyi lomao tahu ngohuntuwa boti, alihu timongoliyo monao ode kakambunguwalo to tili mao lo tambati botiye, mota mololohe

tambati pohuheliyalo wawu ualo, sababu tambati boti dila hepotitola lo tawu.”

¹³Bo Tiyo loloiya ode olimongoliyo, “Timongoli ta musu mopoala olimongoliyo.” Timongoliyo lolametalo, “U woluwo to olamiyatiya bo roti limo lobotu wawu uponula dulobotu. Ngopohiya wonu amiyatiya mota motali mayi ualo lo tawu nga'amila botiye.” ¹⁴Teto woluwo tanu limololihulota mongololai. Lapatalo ti Isa loloiya ode mongomuri-Liyo, “Peihuloi lomota timongoliyo boti helembo-lemboala, ngopolembola wonu limolopolululota mao.”

¹⁵Mongomuri-Liyo ma lohutu mao odito, lapatalo tawu ngohuntuwala boyito ma lotihulo'o.

¹⁶Tou ti Isa lohama mayi roti limo lobotu wawu uponula dulobotu, Tiyo yilumanggela mola ode hulungo losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala, lapatalo lomita-mitanga mota roti wolo uponula boyito wawu longohi-ngohi mao ode mongomuri-Liyo, alihu pohinta mota limongoliyo tawu ngohuntuwala boyito.

¹⁷Timongoliyo nga'amila yilonga sambe lobutuhu. Lapatalo timongoliyo lohimoa mota putu-putuwala lo labito ualo boyito mopuladuluwo lokaranji jumulaliyo.

¹⁸To dulahe tuwawu tou ti Isa hemodua tutuwawu, mongomuri-Liyo woluwo to tambati boyito. Lapatalo tiyo lohintu ode olimongoliyo, “Heloiya lo tawu ngohuntuwala, tatonu Wau botiye?”

¹⁹Timongoliyo lolametalo, “Ti Guru boti ti nabi Yahya ta mopopolihuwa. Woluwo olo ta hepolojiyawa, ti nabi Eliya; tawu

wuwewo hepoloiyawa, tala ngota to wolota lo mongonabi omo-omolu mayi ta muli tilumumulayi.”

²⁰Ti Isa lohintu ode olimongoliyo, “Wonu to pahamumu olimongoli, tatonu Wau botiya?” Te Petrus lolametao, “Ti Guru ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali olongiya ta mo'osalamati manusiya.”

²¹Lapatao ti Isa lolahuli wawu lodini olimongoliyo alihu timongoliyo dila mopolo'opo pasali boyito openu boli ode tatonu. ²²Ti Isa loloiya, “Walao Manusiya musu modutola usikisa ngohuntuwa wawu dila tolimo lo ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi, mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat, lapatao tawu-tawuwala ta moyingo-Liyo ma mosalipu o-Liyo sambe mate wawu to dulahe otoluliyo Tiyo ma popobongulo mayi lo Allahuta'ala monto kuburu.”

²³Loiya-Liyo ode olimongoliyo nga'amila odiye, “Timi'idu ta ohila modudua ola-U, tiyo musu momahe batangaliyo lohihilawo, momota mao salipuliyo timi'idu dulahu wawu deuwito tiyo mowali modudua ola-U. ²⁴Sababu titalotita ta ohila moposalamati lo nyawaliyo, tiyo ma oliya lo nyawaliyo; bo titalotita ta oliya lo nyawaliyo sababu Wau, tawu boyito ma moposalamati lo nyawaliyo. ²⁵Wolo hunaliyo tawu ngota mo'otapu harata ngoyilanggubu duniya botiye bo batangaliyo lohihilawo rugi wawu topotala? ²⁶Titalotita ta molito mongaku ola-U wawu u heloiya-U, Walao Manusiya olo ma molito mongaku oliyo boyito to wakutu

Tiyo monao mayi to delomo tine-Liyo wawu to delomo tinelo Allahuta'ala ti Papa wawu to delomo tinelo mala-malaikatiyala ta suci. ²⁷Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: To wolota lo tawu ta woluwo teye botiye woluwo ta dipo mate tou timongoliyo dipo mo'onto Yiladiya lo Allahuta'ala."

²⁸Tanu walulohuyi mola tou ti Isa yilapato lobisala tomimbihu pasali boyito, Tiyo lodelo ole Petrus, te Yahya wawu te Yakobus, lotaodu huidu mola lodua. ²⁹Tou tiyo hemodua, lakuliyo loubawa wawu kayiniliyo lowali moputio heinta-intawa. ³⁰Lapatao debolo ma ilontonga mota lo mongomuri-Liyo, ta dulota ma bibisalawa woliyo, deuwitoyito ti nabi Musa wawu ti nabi Eliya. ³¹Dudulota timongoliyo lotitibiloheyi to delomo tinela u motilanga da'a wawu lobisala lo nonao li Isa molola mao duniya boti u bolo ngope'e mola ma popoganapuwoliyo to kota lo Yerusalem. ³²To wakutu boyito te Petrus wolo mongotamaniliyo letuluhu. Wawu tou timongoliyo iloheya mayi, timongoliyo lo'onto mota oli Isa to delomo tine-Liyo wawu ta dulota boyito hetihula pe'enta wo-Liyo. ³³Tou ta dulota boyito ma molola mao oli Isa, te Petrus lobisala ode o-Liyo, "Guru, sambe sanangi lamiyatiya woluwo to tambati botiye. Lebe mopiyohu amiyatiya mopotihulayi lo wombohe mohelutotolu, uli Guru tuwawu, tuwawu oli nabi Musa wawu tuwawu uli nabi Eliya." Bo te Petrus dila motota lo u yiloiyaliyo boyito.

³⁴Tou tiyo donggo hemobisala odito, woluwo hengo lohenggubeyi olimongoliyo. Wawu tou timongoliyo ma ilowanggube mayi lo henga boyito, timongoliyo ma yilohe. ³⁵Lapatao woluwo suwara tuwawu ilodungohe mayi lonto delomo henga boyito, loloiya odiye, "Tatabotiyelo Walau-U ta ma tilulawotu-U, dungohi mao Tiyo!"

³⁶Tou suwara boyito ma diduluwo, ilontonga mota limongoliyo ti Isa bolo tutuwawu. Mongomuri-Liyo lolahu mao rahasiya boyito wawu to wakutu boyito timongoliyo dila lopotota openu boli ode tatonu u ma ilontonga limongoliyo boyito.

³⁷Lolombuliyo mola tou timongoliyo lotuhuta mota lonto huidu, ngohuntuwa da'a tawu ohila modudunggay woli Isa. ³⁸To wolota lo tawu ngohuntuwa boyito woluwo ta lolai ngota longuwatio, uwaliyo mao, "Guru, watiya mohile turungi. Bilohi pomayi walao latiya ta bo ngota-ngotalo! ³⁹Timi-timi'idu tiyo potodeliyo mayi, tiyo bolo monguwatio lomola. Lati boyito hemopo-mopomanti oliyo, tunggulo ngangoliyo ma lombu-lombula lo yiyohu. Lati boyito olo layito hemolosikisawa oliyo ma ngope'e bo didu tolaliyo. ⁴⁰Watiya ma lohile turungi to mongomuri li Guru, alihu timongoliyo momuhu mao lati boyito, bo timongoliyo dila lo'owali."

⁴¹Lapatao ti Isa loloiya, "Weyi timongoli tawu-tawuwala to jamani boti ta dila paracaya wawu helapala, donggo ngolo hihewoliyo Wau musi motitola to wolota limongoli wawu

hemolosabariya olimongoli? Delowa mayi wala'a boyito odiyamayi!"

⁴² Wawu tou wala'a boyito lodudula mota ode oli Isa, lati u tilumuwanga to oliyo boyito lopomanti mao oliyo to huta wawu helohohoyangi oliyo. Bo ti Isa longantingao lati boyito wawu lopo'oluli mao wala'a boyito lapatao lopowuwalingao ode oli yamoliyo.

⁴³ To wakutu nga'amila tawu donggo helinggolabe sababu nga'amila u ma pilohutu-Liyo boyito, ti Isa lobisala ode mongomuri-Liyo.

⁴⁴ "Dungohi wawu po'otuwota totonulalo loiya-U botiye: Walao Manusiya bolo ngope'e mola ma wuduwoliyo ode olu'u lo manusiya."

⁴⁵ Bo timongoliyo dila mongarati wolo u hemakusuduwo loloiya li Isa boyito, sababu pasali boyito tutuo olimongoliyo, tunggulo timongoliyo dila mowali mongarati. Wawu timongoliyo mohe mohintu ode o-Liyo wolo makusudu loloiya boyito.

⁴⁶ To wolota lo mongomuri-Liyo pilotimbuluwa lo butola lo pasali ta lebe uda'a to wolota limongoliyo. ⁴⁷ Bo ti Isa lotota u to delomo pikirangi limongoliyo. Uwitolo sababuliyo Tiyo lotiyangayi ta ukikinga ngota wawu pilopotihuliyo mayi to tili-Liyo. ⁴⁸ Lapatao Tiyo lobisala ode olimongoliyo, "Titalotita ta mololimo ta ukikinga botiye to delomo tanggulu-U, tiyo mololimo ola-U; wawu titalotita ta mololimo ola-U, tiyo mololimo o-Liyo ta lopoahu mayi ola-U. Sababu ta lebe kikingo to wolota limongoli nga'amila, tiyo ta lebe uda'a!"

⁴⁹ Lapatao tala ngota lo muri li Isa ta tanggu-tanggula te Yahya loloiya ode o-Liyo odiye, "Guru, amiyatiya lo'onto tawu ngota ta lomuhu lati to delomo tangguli Guru, lapatao ilentela mao lamiyatiya tiyo, sababu tiyo dila dudu-dudua olanto."

⁵⁰ Loiya li Isa ode oliyo, "Dila mao enteli tawu ta odito, sababu titalotita ta dila mobutola wolimongoli, tiyo wolimongoli."

⁵¹ Tou ma ngope'e ledungga ti Isa bintaoliyo ode soroga, Tiyo ma lopoliyatu lo hila-Liyo monao ode kota lo Yerusalem ⁵² wawu Tiyo lopoahu mota tanu ngololota lemulo-Liyo. Ta ilahula-Liyo boyito ma lonao wawu lomaso mao ode kambungu lo tawu lo suku lo Samariya mota moposadiya mao lo u paralu o-Liyo. ⁵³ Bo tawu lo Samariya boyito dila lololimo o-Liyo sababu nonao-Liyo ode kota lo Yerusalem.

⁵⁴ Tou pasali boyito ilotawa mao lo muri-Liyo dulota, deuwitoyito te Yakobus wawu te Yahya, timongoliyo loloiya, "Eya, Ito Eya mohuto meyalo dila wonu amiyatiya mohile tulu molaheyi monto soroga me mongantulu olimongoliyo?"

⁵⁵ Bo ti Isa loyili mao wawu longantinga olimongoliyo. ⁵⁶ Lapatao timongoliyo ma lonao ode kambungu wuwewo.

⁵⁷ Tou ti Isa wolo mongomuri-Liyo lopoturusi lo nonao limongoliyo, woluwo tawu ngota loloiya ode oli Isa, "Watiya ma modudua oli Guru, openu ode utonu ponaowa li Guru!"

⁵⁸ Bo ti Isa lolametao ode oliyo, "Serigala o huwangiyo wawu burungi hetombota o

beleyaliyo, bo Walao Manusiya dila o tambati podutuwaliyo lunggongo.”

⁵⁹Lapatao Tiyo loloiya ode ta wuwewo, “Poduduo mayi ola-U!” Bo tawu boyito loloiya, “Guru, watiya mohile ijini monao mota molobungopo oli papa latiya.”

⁶⁰Bo ti Isa loloiya ode oliyo. “Hulilomao ta yilate molobunga tawuliyo ta yilate. Bo yio, ponaolo wawu popotunggula lomao habari lo Yiladiya lo Allahuta'ala.”

⁶¹Ta wuwewo poli loloiya, “Watiya ma modudua oli Guru, bo watiya mohile ijini monao mota mohintupo to mongowarisi latiya.”

⁶²Bo ti Isa loloiya ode oliyo, “Timi'idu ta ma hemomadeo wawu donggo moyili ode dibalaka, tiyo dila patuti momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala.”

10¹Lapatiyo mao ti Isa Eya lolulawota pitulopulu muri-Liyo wuwewo, lapatao ilahula-Liyo dulota-dulota lotitimulo-Liyo mao ode timi'idu kota wawu tambati u ma nao-Liyo. ²Pilolele-Liyo mao olimongoliyo odiye, “U otololo memangi ngohuntuwa, bo ta mongotolo bo ngoidi. Uwitolo sababuliyo pohile mao ode oli tuwani ta ahu'uwo lo uotolola boyito, alihu tiyo molawo mayi ta mongotolo. ³Ponaolo timongoli! Ototayi mao: Wau mopoahu olimongoli odelo walao himba ode hungo serigala. ⁴Dila podelo dombeti meyambo bututu poluwangala tomeu wawu santale. Wawu dila poberenti to dalalo mongohi salamu openu boli ode olita. ⁵Timi'idu bele

pomasowa limongoli, poleleya mao bohuliyo odiye, 'Dame wawu sanangi molaheyi ode bele botiye.' ⁶Wawu wonu teto woluwo ta sanangi mololimo salamu limongoli, barakati lo salamu limongoliyo boyito ma molahe mola ode oliyo. Bo wonu dila, barakati lo salamu boyito ma mohuwalingayi ode olimongoli. ⁷Potitola lomao to delomo bele boyito. Ala mao wawu yiluma mao u ma pohintaliyo mayi lo ta to bele boyito olimongoli, sababu ta hemokaraja patuti mo'otapu gajiliyo. Dila mowali molalalila to bele. ⁸Timi'idu kota pomasowa limongoli wawu timongoli tilolimoliyo teto, ala mao wolo u ma pilohintaliyo mayi olimongoli to kota boyito, ⁹po'oluliya mao ta hengongota ta woluwo to kota boyito wawu poleleya mao olimongoliyo, 'Yiladiya lo Allahuta'ala ma membidu ode olimongoli.' ¹⁰Timi'idu kota pomasowa limongoli wawu timongoli dila tolimoliyo teto, luwalo lomao timongoli ode dala-dalalala da'a to kota boyito wawu loiyayi mao odiye, ¹¹'Peyahuo kota limongoli u hedembinga to paladu oato lami, ma polota'ao lami mowali poela olimongoli. Bo ototayi mao: Yiladiya lo Allahuta'ala ma membidu!' " ¹²Ti Isa loloiya ode olimongoliyo, "Polele-U mayi ode olimongoli: To dulahu ukiyama tawu lo kota lo Sodom lebe mohelo u tanggungiyoliyo popobandingiyo mao lo u tanggungiyo lo tawu lo kota boyito."

¹³Ti Isa loloiya odiye, "Matilopotala timongoli tawu lo kota lo Korazim wawu tawu lo kota lo Betsaida! Sababu wonu mujijat u ma lowali

to wolota limongoli ma lowali to kota lo Tirus wawu to kota lo Sidon, tantu tawu-tawuwala teto ma lohihewo lohikayini lo kado wawu lotihuloa to peyahuo, tuwoto u timongoliyo ma lotobati. ¹⁴Bo to dulahu ukiyama tawu lo kota lo Tirus wawu tawu lo kota lo Sidon lebe mohelo u tanggungiyo limongoliyo popobandingiyo mao lo u tanggungiyo limongoli, weyi timongoli tawu lo kota lo Korazim wawu tawu lo kota lo Betsaida. ¹⁵Wawu timongoli tawu lo kota lo Kapernawum! Harapu limongoli timongoli botiye ma popolanggato lo Allahuta'ala sambe demola hulungo? Dila! Timongoli ma po'opa-Liyo sambe demola alamu lo kuburu!"

¹⁶Ti Isa loloiya ode mongomuri-Liyo ta pitulopululota odiye, "Titalotita ta modungohe olimongoli, tiyo modungohe ola-U. Wawu titalotita ta dila mololimo olimongoli dila mololimo ola-U wawu titalotita ta dila mololimo ola-U, tiyo olo dila mololimo Ta lopoahu mayi ola-U."

¹⁷Tou mongomuri pitulopululota boyito lohuwalinga mota ode oli Isa wolo uhewengahe, timongoliyo loloiya ode o-Liyo odiye, "Eya, lati-latiyalo olo ta'aluku ode olamiyatiya sababu tangguli Isa Eya!"

¹⁸Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Wau helolobilohe Ibilisi lodehu mayi odelo ilato lonto hulungo. ¹⁹Ototayi mao: Wau ma longohi mayi haku wawu kawasa ode olimongoli moduta'a tulide bisa wawu bambawu wawu timongoli olo ma yilohiya-U haku wawu kawasa motahangi mao nga'amila kawasa lo Ibilisi,

alihu diyaluwo tuwawu mao u monto musu boyito u mo'otopotala olimongoli. ²⁰ Oponu odito, timongoli dila mowali mengahu sababu lati-latiyala boyito ta'aluku ode olimongoli, bo potiwengaheo sababu tangguli mongoli ma tula-tulade to soroga."

²¹ To wakutu boyito ti Isa ma kilawasa lo Roh lo Allahuta'ala, tunggulo Tiyo ma yilengahe da'a. Ti Isa lodua odiye, "Watiya mosukuru ode oli Papa Eya lo duniya, sababu nga'amila botiye ma tilui Papa ode ta hetotawa, bo ma pilopopatayai li Papa ode ta dila otilanggulo. Wu Papa, uwito u mo'osanangi oli Papa.

²² Nga'amila ma yiludu mayi li Papa ode o-Latiya wawu diyaluwo ngota mao ta motota tatonu Walao ngopohiya li Papa, wawu diyaluwo mao olo ta motota tatonu ti Papa ngopohiya lo Walao wawu tawu-tawuwala ta otohila lo Walao popotota-Liyo mao."

²³ Lapatao ti Isa loyili mao ode mongomuri-Liyo lohihilawo wawu loloiya odiye, "Ma silanangi ta mo'onto u ma ilontonga limongoli. ²⁴ Sababu polele-U mayi ode olimongoli: Ngohuntuwa nabi wawu olongiya ohila momilohe u heontonga limongoli, bo timongoliyo dila lo'onto, wawu ohila modungohe u heodungohe limongoli, bo timongoliyo dila lo'odungohu."

²⁵ Lapatao ma tilimihulayi ahali lo Tawurat ngota ohila mohimontala oli Isa. Tiyo loloiya odiye, "Guru, wolo u mowali pohutuwo latiya asali watiya mo'otapu tutumula kakali?"

²⁶ Tameti Isa ode oliyo odiye, “Wololo pahamumu lo u tula-tulade to kitabi lo hukum lo Tawurat?”

²⁷ Tawu boyito lolametao odiye, “Otolianga mao Allahuta'ala Eyamu wolo hilawo liya-liyatu wawu wolo nga'amila jiwamu wawu wolo nga'amila lotolumu wawu wolo nga'amila akalimu, wawu otoliangamu mao tawu ta titiliya wolemu odelo yio motoliango batangamu lohihilawo.”

²⁸ Tameti Isa ode oliyo odiye, “Totametumu memangi banari. Pohutuwa mao u odito wawu yio ma tumumulo.”

²⁹ Sababu tiyo ohila mopobanari lo batangaliyo, tiyo lohintu ode oli Isa odiye, “Wonu ito musi motolianga ta titiliya wolanto, tatonu ta hepatujuwo lo hukum lo Tawurat boyito?”

³⁰ Tameti Isa ode oliyo odiye, “Woluwo tawu ngota lotuhutayi lonto kota lo Yerusalem ode kota lo Yeriko. Tiyo tilabode lo ta mohehuwa. Ta mohehuwa boyito lohama nga'amila harataliyo wawu nga'amila pakeyangiliyo. Timongoliyo olo lolombate mao oliyo wawu lolola mao oliyo ma ngope'e mate. ³¹ Lolahunga woluwo imamu ngota lotuhutayi loli dalala boyito olo. Tiyo lo'onto mao tawu boyito, bo tiyo lomolita loli ngotuwali lo dalalo. ³² Odito olo hatibi ngota tawu lo suku lo Lewi ledungga mao ode tambati boyito wawu lo'onto mao ta pilohehuwa lo tawu harataliyo boyito. Tiyo bo lomolita mota loli ungopita. ³³ Lapatao woluwo ta ngopohiya, deuwitoyito tawu lo

suku lo Samariya ta nao-nao lo'odungga mao tawu boyito. Tou tiyo lo'onto mao tawu boyito, tiyo ma pilotimbuluwa lo toliango.

³⁴Ma diludulaliyo mota tawu boyito. Paliliyo ma yilunemiyo mao lo minya wawu taluhu angguru wawu biloluliyo mao. Lapatao tawu boyito ma tilaeliyo mao to wadalaliyo wawu dileloliyo ode bele hepotihangata lo tawu mola rawatiyaliyo teto. ³⁵Lolombuliyo mola tiyo longohi mao tala'a dulopita doyi lo Roma ode tahu'uwo lo bele boyito wawu loloiya odiye, 'Rawati mao tawu boti wawu wonu bolo lebe onggosiliyo, sisaliyo dema mebayariya latiya tou watiya mohuwalingayi.' "

³⁶Lapatao ti Isa lohintu ode tawu boyito odiye, "Moturuti mao pahamumu to wolota lo ta towulota boyito, tatonu ta lowali ta titiliya wawu ta lotoliango ta pilohehuwa harataliyo boyito?"

³⁷Ta ahali lo Tawurat boyito lolametao odiye, "Tawu ta lopobiloheo lo tolianga ode oliyo." Loiya li Isa ode oliyo odiye, "Ponaolo yio wawu pohutuwa mao odito!"

³⁸Tou ti Isa wolo mongomuri-Liyo lopoturusi lo nonao limongoliyo, timongoliyo ma ledungga ode kambungu tuwawu. Tabuwa ngota ta tanggu-tanggula ti Marta lololimo o-Liyo to beleliyo. ³⁹Tabuwa boyito o wutata ngota tangguliyo ti Mariya. Ti Mariya boyito hulo-huloa to tili lo oati Isa Eya wawu turusi hemodungohe u heloiya-Liyo, ⁴⁰bo ti Marta pusingi lo uhemolohintawa. Tiyo tilimihulayi to tili li Isa wawu loloiya odiye, "Guru, yilongola ti

Guru dila boti paduli, watiya bo hehuliya mao lo wutato latiya hemohinta tutuwawu? Ahuli pomayi tiyo momantu olatiya!”

⁴¹Eya loloiya mao ode oliyo odiye, “Marta, Marta! Malo odiye huntawa lo pasali u hemo'ohawatiri wawu hemo'osusa olemu, ⁴²padahali bo tuwawu u paralu. Ti Mariya ma lolulawota u mopiyohu, udila mowali hama lo tawu monto oliyo.”

11 ¹To dulahe tuwawu ti Isa hemodua to tambati tuwawu. Tou ma yilapato muri-Liyo ngota loloiya ode o-Liyo, “Eya, po'olata mayi amiyatiya modua odelo u ma pilo'olati nabi Yahya ta mopopolihuwa to mongomuriliyo.”

²Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, “Wonu timongoli modua, podua mola odiye, ‘Papa Allahuta'ala, masahuru tanggulo Allahuta'ala. Popodungga lomayi Yiladiya lo Allahuta'ala.

³Wohi mayi amiyatiya ualo motu'ude timi'idu dulahe. ⁴Wawu ambunguwa lomayi dusa-dusawala lamiyatiya, sababu amiyatiya olo mongambungu timi'idu ta ototala ode olamiyatiya. Wawu dila delowa amiyatiya ode delomo yimontalo.’ ”

⁵Lapatao ti Isa loloiya ode olimongoliyo, “Humaya lomao tawu ngota to wolota limongoli o sahabati ngota wawu totomuta'a lo huyiliyo lonao mao ode bele lo sahabatiliyo boyito lobisala, ‘Sahabatiu, turungi mayi wau popobuloti mayi lo roti tolobotu, ⁶sababu sahabatiu ta huwa-huwato lohepita ode beleu wawu wau dila o ualo pohintau mao

oliyo!' ⁷Humaya lomao ta to delomo bele boyito molametayi, 'Dila mehepotoroso olau, pintu lo beleu ma unti-unti wawu wau wolo mongowalau'u ma hetuluhe. Wau dila mowali mobongu mayi mongohi u paralu olemu.'

⁸Polele-U mayi ode olimongoli: Openu tiyo dila yinawo mobongu wawu mongohi mao u paralu oliyo sababu tawu boyito sahabatiliyo; bo sababu huhutuliyo dila momolita pipiwa hemohile, tiyo debo ma mobongu wawu mongohi mao ode oliyo u paralu oliyo. ⁹Polele-U mayi ode olimongoli: Pohile, timongoli ma wohiya lo Allahuta'ala; pololohu, timongoli ma mo'otapu; pongoko'o pintu, pintu ma huo mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli. ¹⁰Sababu timi'idu ta mohile, mololimo wawu timi'idu ta mololohu, mo'otapu wawu timi'idu ta mongokoa pintu, pintu olo ma mohuo ode olimongoliyo. ¹¹Tiyamo tonu to wolota limongoli, wonu walaiyo mohile uponula, tiyo ma mongohi mao tulidu ode walaiyo u pogantiliyo mao uponula? ¹²Meyalo ma mongohi mao bambawu wonu tiyo mohile putito? Tantu dila! ¹³Wonu timongoli tawu moleto motota mongohi u mopiyohu ode mongowalai mongoli, debolo ti Papa to soroga! Tiyo ma mongohi mayi Roh lo Allahuta'ala ode ta mohile ode o-Liyo!"

¹⁴To dulahe tuwawu ti Isa lomuhu lati u hemopobubu to tawu ngota. Tou lati boyito ma lokaluwari mao, ta bubu boyito ma lowali lobisala. Ta ngohuntuwa hiheraniya tou lo'onto mao u ma lowali boyito. ¹⁵Bo woluwo to wolota

limongoliyo ta loloiya odiye, "Tiyo hemomuhu lati-latiyalo wolo kawasa lo Be'eljebul tauwa lo lati-latiyalo."

¹⁶ Woluwo olo tawu wuwewo ohila mohimontala oli Isa. Timongoliyo hemolohileya tuwota tuwawu monto soroga. ¹⁷ Bo pikirangi limongoliyo boyito ilotawa li Isa, lapatao Tiyo loloiya, "Timi'idu yiladiya wonu ta to delomiyo mumusuwa lomao, ma tantu yiladiya boyito ma moantulu. Wawu wonu ta ngala'a hehila-hilawowa, ma tantu ongongala'a limongoliyo boyito ma moantulu. ¹⁸ Wonu Ibilisi boyito helembo-lemboa wawu mumusuwa lomao, wololo yiladiyaliyo mowali mo'otahangi? Wau mopolele mayi odiye sababu timongoli hepolojiyawa deu Wau hemomuhu lati-latiyalo wolo kawasa lo Be'eljebul. ¹⁹ Bo wonu Wau momuhu lati-latiyalo wolo kawasa lo Be'eljebul, wolo kawasa tonu ta hedudua olimongoli momuhu lati-latiyalo? Wonu odito, timongoliyo lohihilawo ta ma mongohi mayi bukti deu timongoli ma tilala. ²⁰ Bo wonu Wau momuhu lati-latiyalo wolo kawasa lo Allahuta'ala, Yiladiya lo Allahuta'ala boyito ma ledungga mayi ode olimongoli.

²¹ Wonu ta molotola ngota o sonjata modaha mao beleliyo lohihilawo, ma mowali amani nga'amila harataliyo. ²² Bo wonu tawu ngota ta lebe molotoliyo mao monao mayi molawani oliyo wawu mo'olahe oliyo, tawu boyito ma mohama mao sonjata u hepongakuliyo boyito wawu nga'amila harataliyo lapatao ma taya-tayaduliyo mota.

²³ Titalotita ta dila wola-U, tiyo molawani ola-U; wawu ta dila momantu ola-U, tiyo hemorusa karaja-U!”

²⁴ Ti Isa loloiya odiye, “Wonu lati yilumuwalao monto tawu ngota, lati boyito ma mohelili ode tatambatiyala u dila o taluhu mololohe u pohuheliyaliyo wawu dila mo'otapu. Tiyo ma moloiya odiye, ‘Wau ma mohuwalinga mota ode tambatiu u ma tilolau mayi!’ ²⁵ Tou tiyo lohuwalinga mota, ilodunggaliyo mota tambatiliyo ma a'a-a'ato wawu ma beresi a'aturu mopiyohu. ²⁶ Lapatao tiyo ma lonao mota lotiyangayi lati wuwewo mohelupitu u lebe moletiyao mao wawu timongoliyo ma momaso mao motitola teto, tunggulo owoluwo lo tawu boyito ma lebe moletao lo u bohuliyo.”

²⁷ Tou ti Isa donggo hemobisala lo pasapasaliyala boyito, woluwo suwara lo tabuwa ngota ilodungohe mayi lonto wolota lo tawu ngohuntuwa boyito wawu loloiya ode li Isa, “Mailuntungi tabuwa ta lomantalo wawu lopotutu lo tabu lo tutuliyo ode oli Guru.”

²⁸ Bo Tiyo loloiya, “Dila odito. Ta iluntungi, deuwitoyito ta lodungohe Pirimani lo Allahuta'ala wawu longamali mao to tutumuliyo.”

²⁹ Tou ma hengohuntuwa tawu hepotiambuwa to o-Liyo, Tiyo loloiya, “Tawu-tawuwala to jamani botiye bo motohilawo lo umohutu leto. Timongoliyo mohile tuwota mo'olinggolabu, bo Wau dila ta mongohi tuwoto ode olimongoliyo, ngopohiya u lowali to oli nabi Yunus. ³⁰ Odelo ti nabi Yunus lowali tuwoto ode tawu lo kota

lo Niniwe, odito olo Walao Manusiya ma mowali tuwoto ode tawu-tawuwala to jamani botiye. ³¹To dulahu ukiyama onlongiya tabua lonto salatani ma mobongu mayi pe'enta wolo tawu-tawuwala to jamani botiye wawu tiyo ma mopotala olimongoliyo. Sababu onlongiya tabuwa boyito ma lonao mayi lonto ujungi lo duniya melodungohe hikimati li nabi Sulayiman wawu ototayi mao limongoli: Teya woluwo Ta lebe mao li nabi Sulayiman! ³²To dulahu ukiyama tawu lo kota lo Niniwe ma mobongu pe'enta wolo tawu-tawuwala to jamani botiye wawu timongoliyo ma mopotala to tawu-tawuwala to jamani botiye. Sababu tou ma lodungoheo u pilopotungguli nabi Yunus, tawu lo kota lo Niniwe boyito ma lotobati wawu ototayi mao: Teye woluwo Ta lebe mao li nabi Yunus!”

³³Ti Isa loloiya odiye, “Diyaluwo ta mopolaitao lo tohe lapatao popodutuwo liyo to walungo bele meyambo taubeliyo mao lo ulongo. Tiyo ma mopodutu mao lo tohe boyito to tambati molanggato, alihu tawu-tawuwala ta momaso mao ode bele boyito mo'onto umobango. ³⁴Matomu yito tohe lo ilanggangumu. Wonu matomu mopiyo, mobango nga'amila ilanggangumu; bo wonu matomu moleto, ilanggangumu modiolomo. ³⁵Uwitolo sababuliyo po'odahawa tinela u heanggapuwomu woluwo to olemu bo diolomo. ³⁶Wonu nga'amila ilanggangumu mobango wawu diduluwo mao openu bo ngointi umodiolomo, nga'amila ma mowali

mobango, debo odelo tohe molinelayi olemu lo tineliyo.”

³⁷Tou ti Isa ma yilapato lobisala, tawu ngota ta o pahamu Parisi loloduwo o-Liyo monga. Tou ma lomaso mao ode bele lo ta o pahamu Parisi boyito, ti Isa ma lotihulo'o wawu yilonga.

³⁸Tou tawu ta o pahamu Parisi boyito lo'onto mao oli Isa yilonga dila lohuwalopo moturuti mao aturangi lo agama, tiyo hilerani. ³⁹Bo Eya loloiya mao ode oliyo odiye, “Timongoli tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi, timongoli hepo'oberesiya bulemengiyo lo manggo wawu payadiyo, bo to delomo batanga limongoli polu-polu lo u yilambato wawu u moleto.

⁴⁰Weyi timongoli ta hehulode, Allahuta'ala ta lopowali lo bulemengiyo, Tiyo olo ta lopowali lo delomiyo. ⁴¹Bo posadakawa mao u woluwo to olimongoli wawu ototayi mao: Nga'amila ma mowali beresi olimongoli.

⁴²Bo matilopotala timongoli, weyi timongoli tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi, sababu timongoli hepomayariya u wajibu, deuwitoyito ngotayadu to umopulu lotayadu ode Allahuta'ala. Hiyambola monto ramba-ramba wawu monto tili-tililahepala lo sayori hebayariya limongoli olo. Bo timongoli lo'olipata uadili wawu lo'olipata umotoliango Allahuta'ala. Pasa-pasaliyala boti u musu karaja limongoli, bo uwewo dila mao lipata.

⁴³Matilopotala, weyi timongoli tawu-tawuwalo ta o pahamu Parisi, sababu timongoli motohilawo lo umotihuloa to sapu to awwali to bele hepotabiyalo wawu timongoli olo

motohilawo lo uhurumatiyo lo tawu to papataliyalo. ⁴⁴ Matilopotala timongoli, sababu timongoli odelo kuburu dila o paita, tunggulo tawu-tawuwala ta henao-naowa to tuduliyo, dila motota deu timongoliyo henao-naowa to tudu lo kuburu.”

⁴⁵ Tawu ngota to wolota lo mongoahali lo Tawurat lolametao wawu loloiya ode o-Liyo, “Guru, wolo uloloiya odito boyito ti Guru hemohina olamiyatiya olo.” ⁴⁶ Ti Isa lolametao, “Matilopotala timongoli olo, weyi mongoahali lo Tawurat, sababu timongoli hepoipomotala dudelo to tawu-tawuwalo ususa potalo limongoliyo, bo timongoli openu bo ngongo tiyongowa lo olu'u limongoli dila lodedeta dudelo boyito. ⁴⁷ Matilopotala timongoli, sababu timongoli hepomeseliya kuburu lo mongonabi, padahali mongotiyombu limongoli ta lohinggi nyawa limongoliyo. ⁴⁸ Wolo uodito, timongoli ma lowali sakusi wawu lopobanari lo huhutu lo mongotiyombu limongoli boyito, sababu timongoliyo ma lohinggi nyawa lo mongonabi wawu timongoli ta lomeseli kuburu limongoliyo. ⁴⁹ Uwitolo sababuliyo Allahuta'ala to delomo hikimati-Liyo loloiya, 'Wau ma molawo mota ode olimongoliyo mongonabi wawu mongorasul wawu ngotayadu to wolota lo mongonabi wawu mongorasul boyito ma yinggila limongoliyo nyawa wawu ngotayadu ma arinaya limongoliyo!' ⁵⁰ Allahuta'ala lohutu odito, alihu duhu lo mongonabi nga'amila ta ma pilate lo mongotiyombu limongoliyo tumula lomao monto duniya boti boheli

pilopowali-Liyo mayi, ma tuntutiyo-Liyo monto tawu-tawuwala to jamani boti, ⁵¹ monto duhu le Habel sambe demola duhu le Zakariya ta ma pilateliyo to pango bele lo Eya to tili lo tambati podutuwaliyo kurubani. Pe'entapo polele-U mayi ode olimongoli: Nga'amila boyito ma tuntutiyo lo Allahuta'ala to tawu-tawuwala to jamani botiye.

⁵² Matilopotala timongoli mongoahali lo Tawurat, sababu timongoli ma lohama u'unti lo ilimu, bo timongoli lohihilawo dila momaso ode delomiyo wawu ta hepongusahawa momaso ode delomiyo hetahangiya limongoli."

⁵³ Tou ti Isa ma lolola mao tambati boyito, mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi mulayi hepomusuwa o-Liyo wawu hepohintuwa tili-tililahepa lomao. ⁵⁴ Timongoliyo hepohulata u tala to u bisala-Liyo mayi, alihu timongoliyo mowali moheupa o-Liyo.

12 ¹ To wakutu boyito helihu-lihuwa tawu ma a'ambuwa wawu wuwuntude, tunggulo oati mongoliyo ma huhuta'a lomao. Lapatao ti Isa longajari, bohuliyo ode mongomuri-Liyo. Tiyo loloiya, "Dahayi mao batanga limongoli to raga lo tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi, deuwitoyito omunapiki limongoliyo. ² Diyaluwo tuwawu mao u heu-heuto u dila huo mayi lo Allahuta'ala wawu diyaluwo tuwawu mao u hetua u dila popopatato mayi lo Allahuta'ala, ³ tunggulo u heloiya limongoli tou huyi ma odungohe

tou dulahu wawu u hepolohuma limongoli to delomo huwali popoma'alumuwa lomota.”

⁴Ti Isa loloiya odiye, “Mongosahabati-U, polele-U mayi ode olimongoli: Dila pohe timongoli ode olimongoliyo ta bo mowali mopolopu batanga limongoli wawu dila kawasa mohutu u lebeliyo mao leto. ⁵Bo ma popopatato-U mayi olimongoli tatonu ta musu ohe limongoli. Timongoli musu mohe lo Allahuta'ala ta tou ma yilapato lopolopu mao lo tawu, o haku wawu o kawasa olo mopomahulao to tawu boyito ode delomo naraka. Boli polele-U mayi ode olimongoli: Tiyo ta musu ohe limongoli!

⁶Burungi dinggota mehelulimo pilotaliliyo doyi dulo seni haragaliyo. Oopenu odito, diyaluwo tuwawu mao u olipata lo Allahuta'ala. ⁷Hiyambola huwoa to lunggongi mongoli o rekeniya-Liyo nga'amila. Dila pohe timongoli, sababu timongoli lebe oharaga popobandingiyo mao wolo burungi dinggota ngohuntuwa!”

⁸Ti Isa loloiya odiye, “Polele-U mayi ode olimongoli: Timi'idu ta mongaku to talu lo manusiya deu tiyo dudu-dudua ola-U, Walao Manusiya olo ma mongaku to talu lo mala-malaikatiyala lonto Allahuta'ala deu tiyo dudu-dudua ola-U. ⁹Bo tawu ta mongaku to talu lo manusiya deu tiyo dila dudu-dudua ola-U, Wau olo ma mongaku mao to talu lo malaikati lo Allahuta'ala deu tiyo dila dudu-dudua ola-U.

¹⁰Timi'idu ta moloiya loiya ngotahe molawani Walao Manusiya, tiyo donggo ambunguwo

lo Allahuta'ala; bo tawu ta mohujati Roh lo Allahuta'ala, tiyo ma didu ambunguwo lo Allahuta'ala.

¹¹ Wonu bolo woluwo ta modelo olimongoli ode tambati potabiyalo meyalo mao popotaluwoliyo wolo pomarenta wolo ta heokawasawa, dila mao hawatiri wolo u ma polameti mongoli mopodulu lo batanga limongoli. ¹² Sababu to wakutu boyito Roh lo Allahuta'ala ma mopotunu mayi olimongoli wolo u musi polameti mongoli.”

¹³ To wolota lo tawu ngohuntuwa boyito woluwo ta loloiya ode li Isa, “Guru, poleleya pomao ode wutato latiya, alihu tiyo molayadeyi budeli ode latiya.”

¹⁴ Bo ti Isa loloiya mao ode oliyo, “Wutato, tatonu ta lominta'a ola-U lowali hakimu ta molayade budeli to wolota limongoli dulota?”

¹⁵ Ti Isa loloiya ode olimongoliyo, “Po'opiyohu wawu po'odaha timongoli to nga'amila sipati tamaolo, sababu openu tawu ngota ngohuntuwa harataliyo, tutumuliyo dila mowali tantuwo lo okokayaliyo boyito.”

¹⁶ Lapatao Tiyo lopusambewo mao lo lumade tuwawu ode olimongoli, uwa-Liyo mao, “Woluwo ta kaya ngota, hutaliyo o hasili ngohuntuwa. ¹⁷ Tiyo hemolopikirangiya to delomo hilaliyo: Wolo u musi pohutuwou? Sababu wau dilalo o tambati polahuwau hasili lo hutau. ¹⁸ Lapatao loloiya tiyo, 'Utiye u ma pohutuwou: Ma bonggariyou nga'amila yibungu'u wawu ma popotihulou mao u lebe damanga da'a wawu nga'amila pale wawu

babarangi yala u wolau ma tahuwou mao teto.
¹⁹Lapatao wau ma mopolele mao ode jiwau:
 To olemu ma woluwo harata ngohuntuwa,
 watu potumula otilitawunuwaliyo; potihuhelilo,
 pongalo, pongilulo wawu potisanangilo!’ ²⁰Bo
 Pirimani lo Allahuta'ala ode oliyo, ‘Weyi yio
 ta mohulodu, yinti huyi botiye nyawamu ma
 mehamaliyo monto olemu, ma mowali haku
 lotatonu nga'amila u ma siladiyamu mao
 boyito?’ ”

²¹Ti Isa loloiya mao odiye, “Odiyelo ta
 hepohimoa harata ode batangaliyo lohihilawo,
 bo tiyo dila kaya to talu lo Allahuta'ala.”

²²Ti Isa lobisala ode mongomuri-Liyo,
 “Polele-U mayi ode olimongoli: Dila mao
 hawatiri timongoli lo tutumuli mongoli,
 deuwitoyito wolo u ma alo limongoli wawu
 dila mao ohawatiri olo timongoli lo ilanggangi
 mongoli, deuwitoyito wolo u ma pomake
 limongoli. ²³Sababu tutumula yito lebe
 oharaga popobandingiyo mao lo ualo wawu
 ilangganga yito lebe oharaga popobandingiyo
 mao lo kayini phipake. ²⁴Bilohi mao
 burungi pao ta dila hepomuayade wawu
 dila hepolipuwa wawu dila olo o hudungu
 meyambo o yibungo, bo Allahuta'ala debo
 tatapu hemopoa olimongoliyo. Timongoli
 lebe oharaga popobandingiyo mao wolo
 buburungiyalo! ²⁵Tatonu to wolota limongoli
 ta wolo hawatiriliyo mambo mopohaya'a
 umuruliyo openu bo ngoidi? ²⁶Wonu timongoli
 dila mambo mohutu pasali u kikinga da'a
 boyito, yilongola timongoli hawatiri lo

pasa-pasaliyala wuwewo? ²⁷ Po'obilohē mao limongoli bunga to ilengi wololo tutumuliyo, dila hemokaraja wawu dila hemohewo. Bo polele-U mayi ode olimongoli: Ti olongiya Sulayiman to delomo unga'amila ogagaliyo dila pake-pake u lebe mopiyohu lo u pake-pake to tala tuwawu lo bunga boyito. ²⁸ Wonu Allahuta'ala lo po'ogaga huyo'ota to ilengi, u to dulahe ingontiye botiye woluwo wawu lombu mola ma pomailiyo mao ode delomo tulu, dila ponga lo akali Allahuta'ala dila mopogaga olimongoli lebe mao lo bunga boyito, weyi timongoli ta dila boti paracaya! ²⁹ Wawu timongoli dila mao opusingi mololohe ualo limongoli meyambo uyilumo limongoli wawu dila mao hawatiri. ³⁰ Pasali boti helolohu lo nga'amila ta kapiru to duniya boti. Bo ma otawa li Papa limongoli to soroga deu timongoli memangi paralu lo unga'amila boyito. ³¹ Bo lolohe mao limongoli Yiladiya-Liyo wawu unga'amila boyito ma poduheng-Iyo mayi ode olimongoli.”

³² Ti Isa loloiya odiye, “Dila pohe, weyi timongoli ta bo ngointi jumulaliyo! Sababu ti Papa limongoli sanangi mongohi olimongoli Yiladiya-Liyo boyito. ³³ Potaliya lomao u woluwo to olimongoli wawu pongohi mao sadaka! Pohutuwa mao olimongoli bututu u dila mowali moantulu u hepatujuwo-U, deuwitoyito harata tuwawu to soroga u dila mopulito, dila mowali dudula lo ta mototaowa wawu dila alo lo buhuo. ³⁴ Sababu toutonu

ilowoluwowa lo harata limongoli, teto olo hila limongoli!”

³⁵ Ti Isa loloiya odiye, “Po'otoheta mao bintoli mongoli wawu dahayi mao, alihu tohe limongoli debo tatapu lai-laito. ³⁶ Wawu timongoli musi odelo tawu-tawuwala ta hepohulata oli tuwani limongoliyo mohuwalingayi lonto pesta-pestawala lo nika, alihu wonu tiyo me mongokoa pintu, ma lato huowa mao limongoliyo pintu oliyo. ³⁷ Mailuntungi mongowato boyito ta ma odungga mayi li tuwani limongoliyo donggo hedahawa tou tiyo mohuwalingayi. Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Tiyo ma momake mao bintolo wawu ma moloduwo mao olimongoliyo motihuloa monga wawu tiyo ma mohinta olimongoliyo. ³⁸ Wawu wonu tiyo monao mayi to tomuta'a lo huyiliyo meyambo tou molaliyonu wawu timongoliyo odunggaliyo mao hedahawa, mailuntungi mongowato boyito. ³⁹ Bo ototayi mao limongoli: Wonu otawa lo tahu'uwo lo bele jam ngolo ta mototaowa monao mayi, tantu dila bo huliyaliyo mao beleliyo bonggariyo lo ta mototaoa boyito. ⁴⁰ Timongoli musi ma hesiyapuwa, sababu Walao Manusiya medungga mayi to wakutu u dila otawa limongoli.”

⁴¹ Te Petrus loloiya ode li Isa, “Eya, tatonu ta hemakusuduwo lo Ito Eya lo lumade boyito, amiyatiya meyambo tawu nga'amila?”

⁴² Eya lolametao, “Tatonu tawu ta mongurusani bele ta ta'ati wawu bijaki? Tiyo ta ma paracaya li tuwaniliyo mowali tauwa

lo mongowatoliyo mongohi mao ualo ode olimongoliyo to waktuliyo. ⁴³Mailuntungi wato boyito ta ma odungga mao li tuwaniliyo donggo hemokaraja tugasiliyo tou ti tuwaniliyo mohuwalingayi. ⁴⁴Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wato boyito ma bintao mao li tuwaniliyo modaha nga'amila harata li tuwani boyito. ⁴⁵Bo wonu wato boyito hemoloiya to delomo hilaliyo odiye, 'Ti tuwaniu dipo monao mayi.' Lapatao tiyo ma lomulayi lohumbade mongowato mongololai wawu mongowato mongobuwa wawu yilonga longilu sambe hiluwoa. ⁴⁶Ti tuwani lo wato boyito ma medungga mayi to dulahe wawu to wakutu u dila otawaliyo wawu wato boyito ma sikisaliyo tiotutuwa wawu nasipliyo ma popotu wawu woliyo mao wolo tawu-tawuwala ta dila paracaya lo Allahuta'ala.

⁴⁷Wato ta motota lo u otohila li tuwaniliyo wawu dila moposadiya meyalo dila mokaraja u otohila li tuwaniliyo, wato boyito ma hukumaniyoliyo mobubuheto. ⁴⁸Bo wato ta dila motota wawu lohutu u po'otapulaliyo hukumani, tiyo ma mo'otapu hukumani ngoidi. Wawu timi'idu ta ngohuntuwa u yilohi lo Allahuta'ala, ngohuntuwa olo u heharapuwo lo Allahuta'ala monto oliyo. Wawu titalotita ta ngohuntuwa u pilomarcaya lo Allahuta'ala ode oliyo, lebe ngohuntuwa olo u tuntutiyo lo Allahuta'ala to oliyo."

⁴⁹Ti Isa loloiya odiye, "Wau lonao mayi memopomai lo tulu ode duniya wawu otohila-U da'a tulu boyito ma lai-laito! ⁵⁰Wau musi

lihuwaliyo lo lilihu tuwawu wawu mayilaba susaliyo lo hila-U tou pasali boyito dipo lapato! ⁵¹Timongoli hepolantobe deu Wau lonao mayi banta-bantalayi udame ode duniya botiye. Polele-U mayi ode olimongoli: Dila! Dila udame, bo bubuaya. ⁵²Sababu tumula lomao masatiya, ma mowali bibonga to wolota lo ta limolota to delomo bele tuwawu, ta towulota molawani ta dulota, ta dulota molawani ta towulota. ⁵³Timongoliyo ma mobibonga: Tiyamo ma molawani walaiyo mongololai wawu wala'a mongololai ma molawani oli yamoliyo, ti mama ma molawani walaiyo mongobuwa wawu wala'a mongobuwa ma molawani oli mamaliyo, ti mama moluhengo ma molawani walaiyo moluhengo tabuwa wawu wala'a moluhenga tabuwa ma molawani moluhengiyo tabuwa."

⁵⁴Ti Isa olo loloiya mao ode tawu ngohuntuwa, "Wonu timongoli mo'onto hengo mobotula imbihu otolopa, timongoli lato molojiya, 'Ma didu mohihewo modehu didi.' Wawu memangi odito u mowali. ⁵⁵Wawu wonu dupoto salatani hihipo, timongoli ma molojiya, 'Ma odungga lo polodulahe.' Wawu memangi odito u mowali. ⁵⁶Weyi timongoli ta munapiki, laku lo huta wawu hulungo mowali popobedawo limongoli. Yilongola timongoli dila mowali mopobedawo lo tuwo-tuwotala lo jamani boti?"

⁵⁷Ti Isa loloiya odiye, "Yilongola timongoli dila mowali momutusani u banari ode batanga limongoli lohihilawo? ⁵⁸Wonu timongoli monao

mola motaluwa wolo pomarenta pe'epe'enta wolo ta mopodulohu olimongoli, usahayi mao modame woliyo tou donggo henaowa mota. Wonu dila, timongoli ma deloliyo wolo upakusa ode oli hakimu wawu ti hakimu ma mohudu mao olimongoli ode pulisi wawu pulisi boyito ma mopomaso mao olimongoli ode tutupa. ⁵⁹ Polele-U mayi ode olimongoli: Timongoli dila ta mokaluwari mayi monto tutupa boyito tou timongoli dipo mopo'opolu mao nga'amila u musi bayariya limongoli."

13 ¹To wakutu boyito lonao mayi ode li Isa tawu ngololota hedelowa mayi habari tomimbihu tawu lo lipu lo Galileya ta duhuliyo pilopoulawu li gubornur Pilatus wolo duhu lo kurubani u ma kurubaniyo limongoliyo.

²Tametao li Isa ode olimongoliyo, "Harapu limongoli tawu lo lipu lo Galileya boyito lebe uda'a dusaliyo popobandingiyo mao lo tawu lo lipu lo Galileya wuwewo, sababu timongoliyo ma lo'otoduwo u odito boyito?

³Polele-U mayi ode olimongoli: Dila! Wonu timongoli dila motobati, timongoli nga'amila ma mowali binasa odito olo. ⁴Meyambo harapu limongoli ta mopulawalulota ta yilate ilodehe lo monara to Silowam, lebe uda'a totalaliyo popobandingiyo mao lo totala lo tawu nga'amila wuwewo ta hetolawa to kota lo Yerusalem? ⁵Polele-U mayi ode olimongoli: Dila! Wonu timongoli dila motobati, timongoli olo ma mowali binasa odito."

⁶Lapatao ti Isa lopotunggulo lumade odiye, "Woluwo tawu ngota ta o ayu ara ngobungo

u ma lohihewo pilomuloliyo mao to ilengi lo angguruliyo. Tiyo lonao mao mopehu hungo lo ayu boyito, bo tiyo dila lo'otapu. ⁷Lapatao tiyo loloiya ode ta hemokaraja ilengi lo angguru boyito odiye, 'Ototayimu mao, ma tolotawunu wau hemolonaowa mayi mopehu hungo lo ayu ara botiye, bo wau dipo lo'otapu wolo-wolo. Luwode lomao ayu botiye! Diyaluwo mao hunaliyo!' ⁸Ta hemokaraja ilengi boyito lolametao odiye, 'Tuwani, hulipo mao tiyo tumu-tumulo to tawunu botiye, ma patiyi mao latiya huta pali-palita to ayu botiye wawu ma wohiya mao latiya pupuk. ⁹Potala pe'enta mayi tiyo ma momungo. Wawu wonu bolo dila momungo, peiluwode lomao li tuwani ayu botiye.' "

¹⁰To dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi ti Isa hemongajari to tala tuwawu lo bele hepotabiyalo. ¹¹Teto woluwo tabuwa ngota ta ma mopulawalu lotawunu heteroso lo lati, tunggulo tiyo longongoto sambe ma lowali bunggu wawu dilalo mo'owali timihula motulidu openu bo ngointi. ¹²Tou ti Isa lo'onto mao tabuwa boyito, Tiyo ma lotiyangayi oliyo wawu loloiya odiye, "Wutato, yio ma lolopatao to panyakimu!" ¹³Lapatao Tiyo ma lodua mao tabuwa boyito wawu tou boyitolo tabuwa boyito ma tilimihulo wawu helomuji Allahuta'ala.

¹⁴Bo tauwa lo bele hepotabiyala boyito lopalato nyawaliyo, sababu ti Isa lopo'oluli to tawu to dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi. Lapatao tiyo helololoiyawa ode tawu

ngohuntuwa odiye, "Woluwo wolongguyi mola u mowali pokarajalo. Wonu timongoli ohila meipo'oluli panyaki limongoli, ponao mayi to tala tuwawu lo dulahe boyito, bo dila mowali to dulahe hepotabiya!"

¹⁵ Bo Eya lolametao ode oliyo odiye, "Weyi timongoli tawu-tawuwala ta munapiki, to dulahe hepotabiyalo, timi'idu tawu to wolota limongoli ma tantu momuli mao sapi wawu wadalaliyo monto lantunga lapatao deloliyo mota ode tambati pongilumaliyo. ¹⁶ Tabuwa botiye waliya li nabi Ibrahim. Ototayi mao: Ma mopulawalu lotawunu hihewoliyo tiyo tihu-tihuto Ibilisi. Patuti tiyo boti lopato mao to tihuto Ibilisi boyito to dulahe hepotabiyalo."

¹⁷ Wolo loiya odito ti Isa lopo'olita nga'amila tawu ta dila ngopahamu wo-Liyo wawu nga'amila tawu ngohuntuwa hewengahe sababu nga'amila parakara u ajayibu, u hepilohutu-Liyo.

¹⁸ Lapatao ti Isa loloiya odiye, "Odelo wolo Yiladiya lo Allahuta'ala boyito wawu wolo u ma popolumade-U mayi? ¹⁹ Yiladiya boyito mowali lumadu mao odelo bili lo sayori ngobotu hilama mao lo tawu wawu pilomuayadiyo mao to ilengiliyo. Bili lo sayori boyito ma tilumumulo wawu ma lowali ayu ngobungo, tunggulo buburungiyala hitombota ma lohutu beleya to tangoliyo."

²⁰ Wawu Tiyo loloiya poli odiye, "Wolo u ma popolumade-U mayi lo Yiladiya lo Allahuta'ala?"

²¹ Yiladiya boyito lumadu-U mayi odelo ragi u hilama mayi lo tabuwa ngota wawu

pilongulawuliyo mao to tirigu wopatopulu loliteri sambe ma lolesi nga'amila."

²² Tou ti Isa nao-nao ode kota lo Yerusalem, Tiyo lolawode mota lo kota-kotawalo wawu kakambunguwalo wawu helongajari teto.

²³ Woluwo tawu ngota lohintu ode o-Liyo odiye, "Guru, bo ngoidi da'a tawu ta salamati?" Ti Isa loloiya mao ode tawu-tawuwala teto odiye,

²⁴ "Pongusaha wolo uto'otutuwa alihu timongoli mowali momaso to pintu mepito! Sababu polele-U mayi ode olimongoli: Ngohuntuwa tawu ta ohila momaso, bo dila mowali momaso. ²⁵ Ma medungga mayi wakutuliyo tahu'uwo lo bele ma mobobongu mayi wawu ma moheuta pintu. Wonu timongoli donggo hetihula to bulemengiyo hepongokoa pintu wawu hepolojiyawa odiye, 'Tuwani, huoyi pomao olamiyatiya pintu!' Tiyo ma molametayi ode olimongoli odiye, 'Dila otawau lonto utonu timongoli lonao mayi!' ²⁶ Lapatao timongoli ma molametao odiye, 'Amiyatiya ma heyilonga wawu longilu to talu li tuwani wawu ti tuwani olo ma heyilongajari to hulu-hulupilala to kota lamiyatiya!' ²⁷ Bo ti tuwani boyito ma molametayi ode olimongoli odiye, 'Dila otawau timongoli lonto utonu. Pohinggi mao to talu-U, weyi timongoli nga'amila tawu ta hepohutuwa u dila banari!' " ²⁸ Ti Isa loloiya poli odiye, "Tou timongoli ma mo'onto mao oli nabi Ibrahim woli nabi Ishak wawu ti nabi Yakob wolo mongonabi to delomo Yiladiya lo Allahuta'ala, timongoli ma humoyongo wawu hetide-tidea wawu hengiyota lo bohengo, sababu timongoli

pomailiyo ode bulemengiyo. ²⁹Tawu-tawuwalo ma monao mayi monto matolodulahu wawu otolopa, monto utara wawu salatani. Timongoliyo ma motihulo'o wawu monga to delomo Yiladiya lo Allahuta'ala. ³⁰Ototayi mao: Woluwo ta hewoliya ma memulo wawu woluwo ta hemulowa ma meyoli."

³¹To wakutu boyito ma lonao mayi tawu ta o pahamu Parisi ngololota wawu loloiya ode li Isa odiye, "Ponaolo wawu tolayi lomao tambati botiye, sababu ti olongiya Herodes ohila mohinggi nyawa li Guru."

³²Ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, "Pohuwalinga mota timongoli wawu mota poleleya mao to serigala boyito, 'Wau hemomuhu lati wawu mopo'oluli to tawu to dulahe ingontiye botiye wawu lombu wawu to dulahe otoluliyo karaja-U ma lapato.' ³³Bo ingontiye botiye, lombu wawu ngonu Wau musi mopoturusi lo nonao-U ode kota lo Yerusalem, sababu dila ponga lo akali nabi ngota yinggilaliyo nyawa to bulemengo kota lo Yerusalem.

³⁴Weyi kota lo Yerusalem, kota lo Yerusalem! Yio ta helohinggi nyawa lo mongonabi wawu helomai lo botu sambe yilate tawu-tawuwala ta ilahula mayi lo Allahuta'ala ode olemu! Po'o-po'odata Wau ohila mohimoa mongowalaumu, odelo tilo lo maluo mohimoa walaiyo to tibawa lo polipi'iyo, bo timongoli dila mohuto! ³⁵Ototayi mao: Tambatimu ma tola lo Allahuta'ala. Wawu polele-U mayi ode olimongoli: Timongoli dilalo mo'onto ola-U

sambe wakutu timongoli ma molojiya odiye, 'O barakati Tiyo ta nao-nao mayi to delomo tanggulo Eya.' "

14 ¹To dulahe hepotabiyalo ti Isa lonao mao ode bele lo tala ngota lo tauwa lo tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi mota yilonga teto. Ta hehadiriya teto hemopo'obilohe o-Liyo. ²Lonao mayi tawu ngota ta oatiyo wawu olu'u-Liyo hemata-matanga me tilimihula to talu-Liyo. ³Lapatao ti Isa lohintu mao ode mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi boyito odiye, "Mopo'oluli tawu to dulahe hepotabiyala yito halale meyambo haramu?"

⁴Timongoliyo bo hepo'oyonga. Tiyo lodihu mota ta mongongota boyito wawu lopo'oluli oliyo lapatao ma piloinaowa-Liyo. ⁵Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo, "Tatonu to wolota limongoli ta dila lato moposalamati lo walaiyo meyambo sapiliyo wonu lodehu to ali, openu dulahe boyito dulahe hepotabiyalo?"

⁶Timongoliyo dila lo'owali lobutola wo-Liyo tomimbihu pasali boyito.

⁷Tou ti Isa lo'onto mao deu tawu-tawuwala ta tiloduwo ode pesta boyito hepolulawota huhulua u hepotihulua lo ta hehurumatiyo lo tawu, Tiyo lopotunggulao lo lumade tuwawu ode olimongoliyo odiye, ⁸"Wonu woluwo ta loloduwo olemu ode pesta lo nika, dila mao potihulo'o yio to tambati u hepotihulua lo ta hehurumatiyo lo tawu, sababu dila ota-otawa mao tolo tawu boyito ma longundangi ta lebe hehurumatiyo mao lo tawu popobandingiyo

mao wolemu. ⁹Lapatao ta longundangi olemu wawu tawu boyito ma monao mayi ode olemu molojiya odiye, 'Wohiya mao huhuloa botiye ode tawu botiye.' Lapatao yio wolo uwoli-wolito ma mota motihuloa to tambati u hepotihuloa lo ta dila hehurumatiyo lo tawu. ¹⁰Bo wonu yio tiloduwo lo tawu, potihuloao to dibalaka, alihu tou ta loloduwo olemu ma monao mayi, tiyo ma molojiya ode olemu odiye, 'Wutato, matoduwolo ode dimuka mota.' To sa'ati boyito yio ma mololimo hurumati to talu lo tawu nga'amila ta hehuloa hepongala wolemu pe'epe'enta. ¹¹Sababu timi'idu ta mopolanggato batangaliyo, tiyo ma po'opa lo Allahuta'ala; wawu timi'idu ta mopowopa lo batangaliyo, tiyo ma popolanggato lo Allahuta'ala."

¹²Lapatao ti Isa olo loloiya ode ta longundangi o-Liyo odiye, "Wonu yio mohutu pesta tou huyi meyambo dulahu, dila mao toduwowa mongosahabati wawu mongowutatumu meyalo mongowarisimu wawu ta to tihedumu ta hekayawa, sababu timongoliyo mowali mongundangi olemu. Wawu wolo uodito, yio ma lo'otapu balasiliyo. ¹³Bo wonu yio mohutu pesta, toduwowa mao ta misikini, ta dila heyimumuta ilanggangiyo, ta pepeo wawu ta pito'o. ¹⁴Yio ma mo'otapu barakati, sababu timongoliyo dila o wolo-wolo u pomalasiliyo mayi ode olemu. Tuli lo u pilohutumumu boyito ma mola tolimomu to wakutu pobongula mayi lo tawu-tawuwala ta banari monto kuburu."

¹⁵ Lo'odungoheo u odito, tawu ngota ta hulo-huloa hemonga pe'epe'enta woli Isa loloiya ode o-Liyo odiye, "Mailuntungi ta ma mola yintaliyo to delomo Yiladiya lo Allahuta'ala!"

¹⁶ Bo ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Woluwo tawu ngota ta hemoposiyapu lo pesta da'a wawu loloduwo tawu ngohuntuwa. ¹⁷ Tou pesta boyito ma tumulaliyo, tiyo lopoahu mao to watoliyo mota mopolele ode tawu-tawuwala ta tiloduwo odiye, 'Dulolo, matoduwolo ode bele sababu nga'amila ma sadiya!' ¹⁸ Bo timongoliyo nga'amila lohile mayi ma'apu ngota-ngota. Ta bohuliyo loloiya ode oliyo odiye, 'Watiya ma lo'otali ilengi wawu watiya musi mota momilohe ilengi boyito. Watiya mohile ma'apu.' ¹⁹ Ta wuwewo loloiya mayi odiye, 'Watiya ma lo'otali sapi limo lopanggalo wawu watiya ma monao mota mohimontala sapi boyito. Watiya mohile ma'apu.' ²⁰ Lapatao ta wuwewo loloiya, 'Watiya boheli lonika mao; uwitolo sababuliyo watiya dila mowali monao mota.'

²¹ Lapatao wato boyito lohuwalingo mota lopotunggulao lo unga'amila boyito ode oli tuwaniliyo. Lapatao tahu'uwo lo bele boyito loyingo da'a wawu loloiya ode wato boyito, 'Lato ponaolo mota yio ode dala-dalalalo wawu hulu-hulupilala to kota wawu delowa mayi odiya ta hemisikiniya, ta dila heyimumuta ilanggangiyo, ta pito'o wawu ta pepeo.'

²² Lapatao wato boyito ma lopolapuru mao odiye, 'Tuwani, u pilomarenta li tuwani ma

pilohutu mao latiya. Bo openu odito, donggo woluwo tambati kosongi.’²³ Lapatao ti tuwani boyito ma loloiya mao ode watoliyo odiye, ‘Ponaolo mota yio ode dala-dalalala da'a wawu ode hulu-hulupilala to kambungu, tawu-tawuwala ta woluwo teto toduwowa mayi wawu usahayi mayi timongoliyo monao mayi alihu beleu boti mopolu.²⁴ Poleleu mayi ode olimongoli: Diyaluwo ngota mao tawu-tawuwala ta bohuliyo tiloduwo boyito ta ma mo'olamita u pohintau.’ ”

²⁵ Ngohuntuwa da'a tawu ta hetunuhe oli Isa to delomo nonao-Liyo. Ti Isa loyili mao ode olimongoliyo wawu loloiya odiye,²⁶ ”Titalotita ta monao mayi ode ola-U wawu tiyo lebe motoliangi yamoliyo, tiloliyo, dileliyo, mongowalaiyo wawu mongowutatiyo mongololai meyalo mongobuwa wawu nyawaliyo lohihilawo, tiyo dila mowali muri-U.²⁷ Titalotita ta dila momota salipu-Liyo wawu modudua ola-U, tiyo dila mowali muri-U.²⁸ Tatonu to wolota limongoli ta ohila mopotihulo monara wawu dila motihulo'opo morekeni onggosiliyo, u mo'ocukupu wawu mo'olapata monara boyito?²⁹ Wonu tiyo ma lopodutu mao lo pandasiliyo wawu dila mo'owali mopolapatao, ma tantu nga'amila tawu ta mo'onto ma mohentea oliyo³⁰ wawu timongoliyo ma moloiya odiye, ‘Tawu boyito ohila momongu monara, bo dila mambo mopo'olapato!’ ”³¹ Lapatao ti Isa lohintu poli odiye, ”Meyambo onlongiya tonu ta ohila mopateya wolo onlongiya wuwewo mao wawu

tiyo dila motihulo'opo momikirangi, tiyo boti mambo wolo pajule mopululolihulota molawani musu ta o pajule dulopulolihulota? ³² Wonu dila, tou musu boyito donggo molamingo, tiyo ma mopoahu mota ta heahulaliyo mota mohintu sarati lo umodame. ³³ Odito olo timi'idu tawu to wolota limongoli ta dila molopatao nga'amila harataliyo, tiyo dila mowali muri-U."

³⁴ Ti Isa loloiya odiye, "Watinga yito memangi mopiyohu. Bo wonu watingo boyito dilalo mopanggelo, wololo tiyo muli po'opanggelo? ³⁵ Diduluwo mao hunaliyo openu to ilengi meyambo pohutuliyo pupuk wawu boma pomai mao lo tawu. Titalotita ta o bulonga podungohiyo, tiyo musi modungohu!"

15 ¹ Ta hepohhimoa hasili wawu tawu-tawuwala ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat nga'amila, lonao mota ode oli Isa ohila modungohe u hebisala-Liyo. ² Lapatao tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi wawu mongoahali lo Tawurat ma hehungo-hungota. Timongoliyo loloiya odiye, "Tawu boti lololimo tawu ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat wawu yilonga pe'epe'enta wolimongoliyo."

³ Lapatao ti Isa lopusambewo mao lo lumadu ode olimongoliyo odiye, ⁴ "Tatonu to wolota limongoli ta o himba mohetuto, lapatao himba tuwawu yiloli, wolo u ma pohutuwohio? Tantu tiyo ma molola mao u tiyolopulatiyo to yilantala lo huoyoto wawu ma mololohe u ma yiloli boyito sambe motapuliyo. ⁵ Tou himba boyito ma motapuliyo mayi, ma

pilotaliyo wolo uwenga-wengahu. ⁶Wawu tou ma medungga mota ode bele, ma tiyangoliyo mayi mongosahabatiliyo wolo ta to tihediyo wawu molojiya ode olimongoliyo odiye, 'Potiwengaheyi timongoli pe'epe'enta wolau, sababu himbau u yiloli ma lotapu'u!' "

⁷Lapatao ti Isa loloiyo odiye, "Polele-U mayi ode olimongoli: Odito olo wengahu Allahuta'ala to soroga lebe uda'a to tawu ngota ta hemolohutuwa dusa motobati popobandingiyo mao lo wenga-Hiyo to ta tiyolopulu wawu tiyolota ta banari ta dila paralu motobati."

⁸Ti Isa loloiya odiye, "Meyalo tabuwa tonu ta o doyi tala'a mopulu lopita, lapatao tala'aliyo ngopita yiloli, wolo u ma pohutuwo lo tabuwa boyito? Tantu tiyo ma mopolaito tohe wawu monga'ata beleliyo mololohe doyi boyito wolo uto'otutuwa sambe motapuliyo. ⁹Wawu wonu doyi boyito ma motapuliyo mayi, ma tiyangoliyo mayi mongosahabatiliyo wolo ta to tihediyo wawu molojiya odiye, 'Potiwengaheyi timongoli pe'epe'enta wolau, sababu doyi tala'au u yiloli ma lotapu'u!' " ¹⁰Lapatao ti Isa loloiyo odiye, "Polele-U mayi ode olimongoli: Odito olo wengahu mala-malaikatiyala lo Allahuta'ala to tawu ngota ta hemolohutuwa dusa motobati."

¹¹Wawu ti Isa loloiya odiye, "Woluwo tawu ngota ta o wala'a dulota mongololai. ¹²Ta yali-yali loloiya ode li papaliyo odiye, 'Papa, budeli tayadu latiya ma pohile latiya masatiya.' Lapatao tiyamoliyo ma lolayadeo harata boyito ode mongowalaiyo. ¹³Dila lohiehewo

mola ta yali-yali boyito lopotali nga'amila lo tayadiyo lapatao lonao ode lipu molamingo. Tetomola tiyo helopo'opulita harataliyo wawu helololoyariya. ¹⁴Tou ma lopulita nga'amila harataliyo, lipu boyito ilodungga lo polobiti da'a, tunggulo tiyo ma ilepita da'a. ¹⁵Lapatao tiyo ma lonao mota lohile karaja to tala ngota lo ta to lipu boyito. Tawu boyito lopoahu mao oliyo mota modaha boyiliyo to ilengi. ¹⁶Sababu diyaluwo ngota mao ta mongohi mao wolo-wolo ode oliyo u mowali aloliyo, tiyo ma heohila moluwanga ombongiyo lo popata u healo lo boyi boyito. ¹⁷Tou tiyo ma lotoloela owoluwoliyo, tiyo loloiya to delomo hilaliyo odiye, 'Sambe huntuwa lo ta hegajiya li papau ta ualoliyo bo heolabita, bo wau teya ma mate lo polango! ¹⁸Wau ma mohuwalinga mota ode li papau wawu ma moloiya mao odiye: Papa, watiya ma ilodusa ode Allahuta'ala to soroga wawu ode li papa. ¹⁹Watiya dilalo patuti tanggulala walaiyo li papa. Tolimowa lomayi watiya mowali tala ngota lo ta hegajiya li papa!' ²⁰Lapatao tiyo lonao ode li papaliyo. Tou tiyo donggo molamingo, ti papaliyo lo'onto mota oliyo wawu ma pilotimbuluwa lo toliango. Tiyo tilumetea mota longo'odu wawu lodila walaiyo boyito.

²¹Wala'a boyito loloiya ode oliyo, 'Papa, watiya ma ilodusa ode Allahuta'ala to soroga wawu ode li papa. Watiya dilalo patuti tanggulala walaiyo li papa.' ²²Bo tiyamoliyo loloiya mao ode mongowatoliyo, 'Aliheo! Delowa mayi jumba u mopiyohe da'a,

popopakeya mao oliyo wawu popohuliya mao to oliyo hualimo wawu santale. ²³ Wawu hama mayi walao sapi molingohe boyito, olota mao wawu dulolo ito monga wolo uhewengahe.

²⁴ Sababu walau'u botiye omo-omolu ma yilate wawu masatiya ma muli tilumumulayi; tiyo ma yiloli wawu ma muli lotapu'u mayi.' Odito loiya li yamo lo wala'a boyito. Wawu lonto sa'ati boyito lomao timongoliyo ma hiwengahe.

²⁵ Bo walaiyo ta mohuhula to ilengi. Tou tiyo lohuwalingayi wawu ma wimbi-wimbide mota ode bele, tiyo lo'odungohe mota musiki wawu tingohu ta hepotariya. ²⁶ Lapatao tiyo loibodeyi wato ngota wawu lolohintuwa ode oliyo, 'Wolo u lowali to bele?' ²⁷ Wato boyito lolametao, 'Wutati tuwani yali-yali ma lohuwalingayi wawu walao sapi molingohe boyito ma piloiolotao li papa li tuwani, sababu walaiyo ma muli lotapuliyo mayi wolo usalamati!'

²⁸ Wala'a ta mohuhula boyito ma loyingo wawu tiyo dila mohuto momaso ode bele. Lapatao ti papaliyo lokaluwari mayi me helolopiyowa oliyo. ²⁹ Bo tiyo lolametao ode li papaliyo, uwaliyo mao, 'Ototayi mao, ma ilotilitawunuwaliyo watiya hemotitiwato to oli papa wawu dipo pe'enta mao watiya lobutola lo parenta li papa, bo ode olatiya ti papa dipo pe'enta mao longohi mayi walao batade tuwawu popesta latiya wolo mongosahabati latiya. ³⁰ Walai papa boyito ma lopo'opulita harata li papa wolo mongobuwa sundali. Bo tou tiyo ma lohuwalingayi, ti papa ma loiolota walao sapi molingohe boyito ode oliyo.' ³¹ Ti

papaliyo loloiya mao ode oliyo, 'Walau'u, yio mololayita pe'epe'enta wolau wawu nga'amila haratau yito uwolemu. ³²Ito patuti motiwengahu wawu motisanangi, sababu wutatumu yali-yali boti omo-omolu ma yilate wawu masatiya ma tilumumulayi; tiyo ma yiloli wawu ma muli lotapu mayi.' "

16 ¹Lapatao ti Isa olo loloiya mao ode mongomuri-Liyo odiye, "Woluwo ta kaya ngota o bondahara. Woluwo ta lopodulohu mao ode oliyo deu bondahara boyito ma heloroyali doyi lo ta kaya boyito. ²Lapatao tiyo lotiyangayi bondahara boyito wawu loloiya ode oliyo odiye, 'Woluwo u ilodungoheu tomimbihu huhutumu. Polapuruwa mayi ode olau wolo utula-tuladu, nga'amila u hekarajamu, sababu yio didu pomakeu mowali bondaharau.'

³Bondahara boyito loloiya to delomo hilaliyo odiye, 'Wolo u ma pohutuwou? Ti tuwani ma mohinggi olau to karaja lo bondahara. Momati wau dila mo'owali, mohile-hile wau molito.

⁴Otawau wolo u ma pohutuwou wonu wau ma yilinggiliyo mao monto tugasi bondahara boti, alihu woluwo ta mololimo olau motihangata to bele limongoliyo.' ⁵Lapatao tiyo lotiyangayi ta o biloli to oli tuwaniliyo boyito ngota-ngota.

Ode ta bohuliyo tiyo lohintu, 'Ngolo bilolimu to oli tuwaniu?' ⁶Tawu boyito lolametao odiye, 'Yinula mohetuto bolinggo.' Bondahara boyito loloiya ode tawu boyito, 'Timao tuladu bilolimu, potihuloa mota wawu lato tulade mao, bilolimu yinula limolopulu lo bolinggo.' ⁷Lapatao tiyo lohintu ode ta wuwewo poli odiye, 'Wutato,

ngolo bilolimu to oli tuwaniu?’ Tawu boyito lolametao, ‘Pale mohetuto kado.’ Bondahara boyito loloiya ode tawu boyito odiye, ‘Timao tuladu bilolimu wawu tulade mao bilolimu walulopulu lo kado.’

⁸Ti tuwani boyito lomuji bondahara ta dila banari sababu totaliyo boyito. Manusiya to jamani botiye lebe motota mongurusani urusani wolo manusiya wuwewo popobandingiyo mao wolo tawu ta hitumula to umobango.

⁹Polele-U mayi ode olimongoli: Pomakeya mao harata to duniya po'otapu limongoli mongosahabati, alihu wonu harata boyito dilalo mo'oturungi, timongoli ma tolimo lo Allahuta'ala to tambati kakali. ¹⁰Titalotita ta mowali paracayalo to parakara kekeingo, tiyo olo mowali paracayalo to parakara dudulamango; wawu titalotita ta dila banari to parakara kekeingo, tiyo olo dila banari to parakara dudulamango. ¹¹Wolo uodito, wonu timongoli ma otawa lo tawu dila mowali paracayala mongurusani harata to duniya boti, tatonu ta ma momaracaya mayi olimongoli mongurusani harata monto soroga? ¹²Wawu wonu timongoli ma otawa lo tawu dila mowali paracayala mongurusani harata lo tawu, tatonu ta ma mongohi mayi harata u ma mowali u limongoli lohihilawo?

¹³Wato ngota dila ponga lo akali momaya ode oli tuwani dulota. Sababu wonu odito, ta ngota ma oyingowaliyo wawu ta ngota otoliangiyo meyambo ta ngota ma haragaliyo wawu ta

ngota dila haragaliyo. Timongoli dila mowali momaya ode Allahuta'ala wawu ode harata lo duniya.”

¹⁴ Nga'amila boyito ilodungohe lo tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi ta heolalowa lo doyi boyito wawu timongoliyo helolohentea o-Liyo. ¹⁵ Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, “Timongoli hepopobanariya lo batanga limongoli lohihilawo to talu lo tawu, bo Allahuta'ala motota lo u to delomo hila limongoli. Sababu u heanggapuwo lo manusiya oharaga da'a olonuiyo lo Allahuta'ala.

¹⁶ Hukum lo Tawurat wawu kita-kitabiyala lo mongonabi hepopotunggulo lo tawu sambe to jamani li nabi Yahya ta mopopolihuwa. Bo lonteto lomao tawu hepopotunggula lo habari lo Yiladiya lo Allahuta'ala wawu nga'amila tawu hepongusahawa wolo utiotutuwa momaso ode delomiyo. ¹⁷ Lebe gambangi duniya moli popobandingiyo mao wolo bontoa ngobotu to hukum lo Tawurat mowali batali.

¹⁸ Wonu ta lolai ngota motalaki mao dileliyo wawu mao monika wolo tabuwa wuwewo, tiyo lojina; wawu ta lolai ta monika wolo tabuwa ta ma tilalakiliyo mao, tiyo olo lojina.”

¹⁹ Ti Isa loloiya odiye, “Woluwo ta kaya ngota ta layito kakayini lo kayini moaruti u mahale da'a haragaliyo. Timi'idu dulahu tiyo hemotisanangi lo okokayaliyo. ²⁰ Wawu woluwo olo ta mohhileya ngota tangguliyo te Lazarus, ilanggangiyo lihu-lihu lo bohe. Tiyo bala-balata to talu lo bubunggalo lo ta kaya boyito. ²¹ Ta mohhileya boyito ohila monga

ualo hepodudulahuwa mayi monto meja lo ta kaya boyito. Lapatao apula lonao mayi helodelita boheliyo.

²² Lapatao ta mohhileya boyito yilate wawu ma dileloliyo lo mala-malaikatiyalo ole tambati li nabi Ibrahim. Ta kaya boyito olo yilate wawu yilobungiyo. ²³ Tou ta kaya boyito ma siki-sikisa to delomo mawutu, ilontongaliyo mota lonto umolamingo te Lazarus hulo-hulo'o woli nabi Ibrahim. ²⁴ Tiyo loibode mola oli nabi Ibrahim odiye, 'Papa, otolianga mayi watiya! Ahuli pomayi te Lazarus mopolomo mao tunggilo tiyongowa lo olu'uliyo to taluhu wawu mopohehetayi ode dila latiya alihu dila latiya mowali mohuhulo, sababu watiya ma siki-sikisa to delomo tulu botiya!'

²⁵ Bo ti nabi Ibrahim loloiya ode oliyo odiye, 'Walau'u, elayimu pomola tou donggo tumu-tumulo, yio ma lololimo nga'amila u mopiyohu wawu te Lazarus lololimo u moleto. Masatiya tiyo teya ma hehiburuwo lo Allahuta'ala wawu yio ma siki-sikisa. ²⁶ Ngopohiya mao leto to wolota lami wawu yio bua-buadu pangata u dila mowali balangolo, alihu ta monto olami ohila monao mota ode olemu meyalo ta monto olemu ohila monao mayi ode olami dila mowali mobalango!' ²⁷ Tawu boyito loloiya ode li nabi Ibrahim odiye, 'Wonu odito, pohile latiya alihu ti papa mopoahu mao oliyo monao mola ode bele li papa latiya. ²⁸ Sababu donggo woluwo mongowutato latiya limolota. Ahuli mao te Lazarus mola mopoela olimongoliyo, alihu

timongoliyo dila momaso mayi olo ode tambati sikisa botiye.'

²⁹Bo ti nabi Ibrahim loloiya ode oliyo odiye, 'Woluwo to olimongoliyo kita-kitabiyala li nabi Musa wawu kita-kitabiyala lo mongonabi! Hulilomao timongoliyo modungohe poela lo kita-kitabiyala boyito.' ³⁰Tiyo lolametao odiye, 'Dila cukupu uwito papa Ibrahim! Bo wonu woluwo ta ma yilate mobongu mola wawu monao mao ode olimongoliyo, timongoliyo ma motobati.' ³¹Loiya li nabi Ibrahim ode oliyo odiye, 'Wonu timongoliyo dila modungohe poela li nabi Musa wawu mongonabi, timongoliyo olo debo ta dila mowali popoyiyakiniyolo openu woluwo tawu ngota mobongu mola monto kuburu mola mopoela olimongoliyo.' "

17 ¹Ti Isa loloiya ode mongomuri-Liyo odiye, "Ma tantu woluwo pasali u mowali sababu to tawu lapalolo. Bo matilopotala tawu ta lowali sababu boyito! ²Lebe mopiyohu tiyo bibiya mao lo botu tuwawu damango lapatao mota pomai mao to hungo dehetu, tonu bo tiyo ma mowali sababu tala ngota lo tawu-tawuwala ta dila otilanggula boti lapalolo wawu ma didu paracaya ode ola-U. ³Sababu uwito, dahayi mao batanga limongoli! Wonu wutati mongoli mohutu dusa, diniya mao tiyo; wawu wonu tiyo mole'e, ambunguwa mao tiyo. ⁴Openu tiyo lohutu dusa ode olimongoli po'opitu ngohuyi wawu po'opitu olo tiyo lonao mayi ode olimongoli me mopolele deu tiyo

ma lole'e, timongoli musu mongambungu mao oliyo."

⁵Lapatao mongorasul loloiya mao ode oli Isa Eya odiye, "Duhengi mayi imani lamiyatiya!"

⁶Ti Isa Eya lolametao odiye, "Wonu timongoli o imani odelo bili lo sayori ngobotu kikingo, timongoli mowali mopolele mao ode ayu ngobungo damanga boti: Pobunggata mota yio wawu potitumulao to delomo deheto! Wawu ayu ngobungo boyito ma modungohe parenta limongoli."

⁷Ti Isa loloiya odiye, "Tatonu to wolota limongoli ta o wato ngota ta hemomadeo meyalo ta hemodaha himba, tou wato boyito boheli lohuwalingayi lonto ilengi, tiyo ma moloiya mao ma toduwola monga?" ⁸Tantu dila, tiyo boma mopolele mao ode wato boyito odiye, 'Poganti pomayi yio wawu poposadiya mao ualou lapatao yintayi mayi wau sambe lapato monga wawu mongilu.' Lapatao deuwito yio mowali monga wawu mongilu. ⁹Dila paralu wato boyito pujiyolo sababu tiyo ma lokaraja mao parenta li tuwaniliyo. ¹⁰Odito olo timongoli. Wonu timongoli ma lokaraja mao nga'amila u pilomarenta mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli, timongoli musu moloiya, 'Ami mongowato dila ohunaliyo. Ami bo hepohutuwa wolo u wajibu pohutuwo lami.' "

¹¹To delomo nonao-Liyo ode kota lo Yerusalem ti Isa lolibaya loli wolota lo lipu lo suku Samariya wawu lipu lo Galileya. ¹²Tou Tiyo lomaso mao ode kambungu tuwawu, lonao mayi tawu mopulota heohutunga.

Timongoliyo hetihula to umolaminga mota ngope'e li Isa. ¹³Timongoliyo hewuwatia odiye, "Wu Isa, wu Guru, otolianga mayi amiyatiya!"

¹⁴Lapatao Tiyo lomilohe mota ode olimongoliyo wawu loloiya odiye, "Ponaolo, mao popobilohelo batanga limongoli ode mongoimamu." Wawu tou timongoliyo donggo henaowa, timongoliyo ma loluli wawu ma lowali suci. ¹⁵Tala ngota to wolota limongoliyo, tou ma lotota mao deu tiyo ma loluli, tiyo lohuwalinga mota ode li Isa wawu helomuji Allahuta'ala wolo suwara da'a. ¹⁶Lapatao losujudu to talu li Isa wawu losukuru ode Allahuta'ala. Tawu boyito tawu lo suku Samariya. ¹⁷Lapatao ti Isa loloiya odiye, "Ta mopulota entiye boyito nga'amila ma loluli. Toutonu ta tiyolota wuwewo boyito?" ¹⁸Longola bo tawu deli wamba'a boti ta lohuwalingayi lomuji Allahuta'ala?" ¹⁹Lapatao Tiyo loloiya ode tawu boyito, "Tihulo lomola wawu ponaolo. Imanimu ma lo'osalamati olemu."

²⁰Tou tawu-tawuwala ta o pahamui Parisi lohintu ode li Isa, omoluwa Yiladiya lo Allahuta'ala medungga mayi, ti Isa lolametao odiye, "Odudungga mayi lo Yiladiya lo Allahuta'ala yito dila o tuwota u mowali ontonga lo mato biyasa. ²¹Odito olo tawu dila mowali moloiya odiye, bilohi yiladiya boyito woluwo teya! Meyalo, yiladya boyito woluwo temota! Sababu ototayi mao: Yiladiya lo Allahuta'ala boyito to delomo hila limongoli."

²²Wawu Tiyo loloiya ode mongomuri-Liyo odiye, "Ma medungga mayi waktuliyo

timongoli ohila mo'orasa dulahe tuwawu to wolota lo dulaheyo lo Walao Manusiya tou Tiyo ma muli monao mayi, bo dulahe boyito dipo ledungga ode olimongoli. ²³Tawu ma mopolele mayi ode olimongoli odiye, bilohi Tiyo woluwo tetomota! Meyalo, bilohi Tiyo woluwo teya! Dila mao ponao wolimongoliyo timongoli meyallo modudua olimongoliyo. ²⁴Sababu odelo ilato imilatayi monto ujungi lo hulungo tuwawu ode ujungi lo hulungo wuwewo mao, odito olo Walao Manusiya to dulahe podudungga-Liyo mayi. ²⁵Bo Tiyo musi modutolopo usikisa ngohuntuwa wawu dila tolimoliyo lo tawu-tawuwala ta woluwo to jamani boti. ²⁶Wawu odelo u ma lowali to jamani li nabi Nuh, odito olo u ma mowali to dulahe Walao Manusiya tou Tiyo ma medungga mayi. ²⁷Timongoliyo ta woluwo to jamani boyito hepongala wawu hepongiluma, monika wawu hepononikaliyo sambe ode dulahe ti nabi Nuh lomaso ode delomo bulotu, lapatao debolo ma ledungga taluhe uda'a u lo'opate olimongoliyo nga'amila. ²⁸Odito olo u ma lowali to jamani le Lot. Timongoliyo hepongala wawu hepongiluma, hepopotaliya wawu hepotaliya, hepopomulowa wawu hepomongula. ²⁹Bo to dulahe te Lot lokaluwari mayi lonto kota lo Sodom, debolo ma lodehu didi tulu wawu walirang lonto hulungo wawu lo'opate olimongoliyo nga'amila. ³⁰Odito olo u ma mowali to dulahe Walao Manusiya popopatato mayi lo Allahuta'ala.

³¹To dulahe boyito wonu woluwo ta to bilinga, didu polahe mola mohama barangi to delomo bele. Wawu odito olo wonu woluwo ta to ilengi, didu poyili ode dibalaka mohama uhetuwa-tuwawuwa. ³²Toloma mao u ma lowali wolo dile le Lot! ³³Titalotita ta hemongusaha momalihara nyawaliyo lohihilawo, tiyo ma oliya lo nyawaliyo; wawu titalotita ta mopokurubani mao lo nyawaliyo, tiyo moposalamatati lo nyawaliyo. ³⁴Polele-U mayi ode olimongoli: Tou huyi boyito woluwo ta dulota to potuluhe, ta ngota ma mobintao wawu ta ngota metola. ³⁵Woluwo mongobuwa dulota hepohilinga pe'epe'enta, ta ngota ma mobintao wawu ta ngota metola." ³⁶(17:35)

³⁷Timongoliyo loloiya ode li Isa odiye, "Eya, pasali boyito ma mowali toutonu?" Ti Isa lolametao odiye, "Toutonu u yilate dutu-dutu, teto olo o burungi mongala milate heambuwa."

18 ¹Ti Isa lopotunggulao lo lumade tuwawu pongajari-Liyo olimongoliyo deu timongoliyo musi modua layi-layito wolo udila opulita lo harapani. ²Tiyo loloiya odiye, "To delomo kota tuwawu woluwo hakimu ngota ta dila mohe lo Allahuta'ala wawu diyaluwo openu bo ngota mao ta hehurumatiyoliyo. ³To kota boyito woluwo ta janda ngota ta layito hemonao mao ode oli hakimu boyito wawu hemoloiya odiye, 'Poduluyi mayi watiya to ta hemopodulohu olatiya.' ⁴Tou bohuliyo mao ti hakimu boyito dila yinawo mololimo hihileliyo. Bo lapatao tiyo loloiya to delomo hilaliyo odiye, 'Openu wau botiya dila mohe lo Allahuta'ala

wawu diyalu mao ta hehurumatiyou, ⁵bo sababu ta janda botiye turusi hemopo'osusa olau, ma poduluwau lomao tiyo, alihu tiyo dila turu-turusi hemonao mayi ode olau wawu hemopo'ongola olau.' "

⁶Lapatao Eya loloiya odiye, "Po'odungohe mao limongoli u ma yiloiya mayi li hakimu ta dila banari boyito! ⁷Allahuta'ala ma mopodulu lo tawu-tawuwala ta ma tilulawo-Tiyo ta timi'idu huyi wawu dulahu heponguwatia mola ode o-Liyo. Allahuta'ala dila moboyu moturungi olimongoliyo. ⁸Polele-U mayi ode olimongoli: Tiyo ma ngointa mopodulu olimongoliyo. Bo tou Walao Manusiya medungga mayi ode duniya botiye, delo donggo woluwo manusiya ta o imani odungga-Liyo mayi?"

⁹Ti Isa ma lopotunggulao poli lo lumadu ode tawu-tawuwala ta yiyakini deu bo timongoliyo lohihilawo ta banari wawu tawu-tawuwala wuwewo dila banari. Tiyo loloiya odiye, ¹⁰"Woluwo ta dulota lonao mota lodua to bele lo Eya. Ta ngota tawu ta o pahamumu Parisi, ta ngota ta mohhimoa hasili. ¹¹Tawu ta o pahamumu Parisi boyito tilimihulo wawu lodua odiye, 'Wu Allahuta'ala, watiya mosukuru ode olanto, sababu watiya dila odelo ta wuwewo, dila ta molambata, dila ta dila banari, dila ta mojjinawa wawu dila odelo ta mohhimoa hasili boti. ¹²Watiya hemopuwasa ngodiminggu po'oluwo, watiya hemomayari u wajibu ode Allahuta'ala, deuwitoyito ngotayadu to umopulu lotayadu monto nga'amila tilapulo latiya.' ¹³Bo ta mohhimoa hasili boyito

tihu-tihulo to umolamingo mota, sababu herasaliyo mola tiyo dila patuti motitalu ode Allahuta'ala to delomo dualiyo. Bo tiyo hemohumbade duheliyo wawu hemoloiya odiye, 'Wu Allahuta'ala, otolianga mayi watiya ta o dusa botiya!'

¹⁴Yilapatao lodua timongoli ma lohuwalingo. Polele-U mayi ode olimongoli: Ta mohhimoa hasili boyito ta ma pilopobanari lo Allahuta'ala, dila tawu ta o pahamu Parisi boyito. Sababu timi'idu ta mopolanggato batangaliyo, tiyo ma po'opa lo Allahuta'ala; wawu timi'idu ta mopo'opa lo batangaliyo, tiyo ma popolanggato lo Allahuta'ala."

¹⁵Lapatao tawu-tawuwalo lodelo mayi mongowalai mongoliyo kekeingo ode oli Isa, alihu Tiyo modedetao wawu mongohi mao barakati ode olimongoliyo. Bo tou lo'onto mao u odito, mongomuri-Liyo heloloyingowa olimongoliyo. ¹⁶Bo ti Isa lotiyangayi ta kekeinga boyito wawu loloiya odiye, "Dila mao diniya timongoliyo wawu hulimao ta kekeinga boyito monao mayi ode ola-U, sababu ta odelo timongoliyo botiye ta o haku momaso to Yiladiya lo Allahuta'ala. ¹⁷Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta dila mololimo Yiladiya lo Allahuta'ala odelo ta kekeingo, openu boli wololo tiyo dila mowali momaso ode delomiyo."

¹⁸Woluwo tauwa ngota lohintu ode li Isa odiye, "Guru, tingoli ta mopiyohu, wolo u musi pohutuwo latiya, alihu watiya mo'otapu tutumula kakali?"

¹⁹Ti Isa loloiya mao ode oliyo odiye
"Yilongola hepolelemu Wau tawu mopiyohu?
Diyaluwo ngota mao ta mopiyohu ngopohiya
lo Allahuta'ala lohihilawo. ²⁰Tantu otawamu
nga'amila parenta lo Allahuta'ala odiye, 'Dila
pojina, dila pohinggi nyawa lo tawu, dila potao,
dila posakusi lo u yimbulo, hurumatiya mao ti
mamamu woli papamu.' "

²¹Tawu boyito loloiya odiye, "Nga'amila
boyito ma hepilohutu mayi latiya lonto u
donggo muda lomayi."

²²Tou lo'odungoheo uwito, ti Isa loloiya ode
oliyo odiye, "Donggo woluwo tuwawu u i'ilangi
to olemu: Mota potaliyalo nga'amila haratamu
wawu taya-tayade mao ode ta misikini. Yio
ma mo'otapu harata to soroga, lapatao dulolo
yio poduduo lomayi ola-U." ²³Bo tou tawu
boyito lo'odungoheo uwito, tiyo ma yilolola
da'a sababu tiyo memangi kaya da'a.

²⁴Lapatao tou ti Isa lomiloheo laku lo tawu
boyito, Tiyo loloiya odiye, "Susa da'a ta kaya
momaso ode delomo Yiladiya lo Allahuta'ala!

²⁵Lebe gambangi unta momaso to huwango
dudetu popobandingiyo mao wolo ta kaya
momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala."

²⁶Wawu tawu-tawuwala ta hedungohe
loloiya odiye, "Wonu odito, tatonu ta mowali
salamati?"

²⁷Ti Isa loloiya odiye, "Wolo udila ponga lo
akali lo manusiya, mowali to Allahuta'ala."

²⁸Te Petrus loloiya odiye, "Guru, amiyatiya
botiya ma lolola mayi nga'amila haku
lamiyatiya wawu lodudua oli Guru."

²⁹Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Timi'idu ta ma lolola mao beleliyo, dileliyo wolo wutatiyo, mongodula'aliyo wolo mongowalaiyo sababu Yiladiya lo Allahuta'ala, ³⁰tawu boyito ma mololimo balasiliyo mopipiuwa to duniya botiye wawu to aherati tiyo ma mololimo tutumula kakali."

³¹Ti Isa lotiyangayi mongorasul-Liyo mopuladulota lapatao loloiya ode olimongoliyo odiye, "Ototayi mao limongoli, ito botiya ma henaowa ode kota lo Yerusalem wawu nga'amila u ma tiluladiyo mayi lo mongonabi tomimbihu Walao Manusiya ma mowali ganapu. ³²Tiyo ma wuduwoliyo ode bangusa ta kapiru wawu ma pohehentealiyo, hinaliyo wawu ponulaliyo lo yiyohu. ³³Wawu tou ma lapato wumbadeliyo mao lo bubo'o ma salipuwoliyo sambe mate. To dulahe otoluliyo Tiyo ma muli tumumulayi."

³⁴Bo timongoliyo dila mongarati ngointi mao. Pituwa loloiya botiye dila mopatata olimongoliyo wawu dila otawa limongoliyo wolo u hemakusuduwo-Liyo.

³⁵To wakutu ti Isa ma ngope'e medungga ode kota lo Yeriko, woluwo ta pitoa ngota hulo-huloa to bihu dalalo wawu hemolohileya. ³⁶To wakutu tiyo lo'odungohe tawu ngohuntuwa helawode teto, tiyo helolohintuwa odiye, "Ma wolo utiye?"

³⁷Tawu lopolele mao ode oliyo odiye, "Ti Isa tawu lo kota lo Najaret lawo-lawodu."

³⁸ Lapatao tiyo longuwatia odiye, "Isa waliya li nabi Dawud, otolianga mayi watiya!"

³⁹ Timongoliyo ta henaowa mulo-mulo li Isa, longentelao oliyo alihu motipo'oyo. Bo tumbao ma lebe heuda'a mola suwaraliyo odiye, "Waliya li nabi Dawud, otolianga mayi watiya!"

⁴⁰ Lapatao ti Isa lohuheli wawu loitiyangayi oliyo. Wawu tou tawu boyito ma to tili-Liyo, ti Isa lohintu ode oliyo odiye, ⁴¹ "Wolo u otohilamu pohutuwo-U mayi ode olemu?" Tawu boyito lolametao odiye, "Eya, popowaliya mayi watiya mowali mo'onto!"

⁴² Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Odelo hihilemu boyito yio ma mowali mo'onto. Imanimu ma lo'osalamati olemu!"

⁴³ Wawu tou boyitolo tiyo ma lowali lo'onto, lapatao ma lodudua oli Isa wawu helopolanggato Allahuta'ala. Nga'amila ta lo'onto pasali boyito helomuji Allahuta'ala.

19 ¹ Ti Isa ledungga mao ode kota lo Yeriko wawu lonao turusi yilumawode mota to kota boyito. ² Teto woluwo ta tanggu-tanggula te Zakewus tauwa lo ta mohhimoa hasili wawu tiyo tawu ngota kaya. ³ Tiyo hemongusaha momilohe oli Isa bo ilotanguwa lo tawu ngohuntuwa boyito sababu tiyo limbu-limbuo. ⁴ Lapatao tiyo ma tilumeteo lotitimulo lo tawu ngohuntuwa boyito wawu lopiya'ata to ayu ngobungo damango, alihu mowali mo'onto oli Isa ta bolo ngope'e mola ma lumawode mota teto. ⁵ Tou ti Isa ledungga mota ode ayu ngobungo boyito, Tiyo yilumanggela mola wawu loloiya, "Zakewus, lato polaheyi yio teto,

sababu yintiye botiye Wau musu motihangata to belemu.”

⁶Lapatao te Zakewus ma lato lolaheyi wawu lololimo oli Isa wolo uwenga-wengahu.

⁷Bo nga'amila ta lo'onto pasali boyito ma hehungo-hungota, uwalimongoliyo mao, “Yilongola Tiyo motihangata to bele lo ta dila ta'ati to hukum lo Tawurat?”

⁸Bo te Zakewus tilimihulayi wawu loloiya ode Eya, uwaliyo mao, “Eya, ngotayadiyo lo harata latiya ma wohi latiya ode ta misikini. Wawu wonu bolo woluwo tawu ta ma iloakaliya latiya harataliyo, ma pohuwalingo latiya mopiu po'opato.”

⁹Loiya li Isa ode oliyo, “To dulahe entiye botiye usalamati ma lowali to bele botiye, sababu tawu botiye waliya li nabi Ibrahim olo.

¹⁰Sababu Walao Manusiya lonao mayi me mololohe wawu moposalamati ta yiloli.”

¹¹To wakutu tawu-tawuwalo hepodungohe totonulalo u heloiya-Liyo, ti Isa loposambewo mao ode olimongoliyo lumade tuwawu poli, sababu Tiyo ma hemembide mota ode kota lo Yerusalem wawu timongoliyo hepolantobe deu Yiladiya lo Allahuta'ala ma lato ontonga.

¹²Loiya li Isa, “Woluwo ta bangusa ngota, Tiyo lonao ode lipu tuwawu molamingo mola bintaoliyo mowali ongiya to lipuliyo, lapatao tiyo ma lohuwalingayi. ¹³Tou dipo lonao, tiyo lotiyangayi watoliyo mopulota wawu longohi mao ode olimongoliyo doyi hulawa ngopita-ngopita ngota. Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, 'Podahangiya mao

utiye sambe wau mohuwalingayi.' ¹⁴ Bo raiyati to lipu boyito moyingoliyo wawu timongoliyo lopoahu mola ta heahula limongoliyo lohunuhe oliyo wolo tahuli, 'Amiyatiya dila yinawo tawu botiye mowali olongiya lamiyatiya.'

¹⁵ Tou ma bilintaiyo mao lowali olongiya, tiyo lohuwalingayi wawu mongowatoliyo ta ma yilohiyaliyo mao doyi boyito ma piloitiyangiyo mayi pongotawaliyo ngolo untungi u ma lotapu limongoliyo tou lodahangi. ¹⁶ Ta bohuliyo lonao mayi me lopolele, 'Tuwani, doyi li tuwani u ngopita boyito ma pilo'otapula latiya untungi mopulopita.' ¹⁷ Loiyaliyo ode tawu boyito, 'Hebati, yio wato ta mopiyohu! Yio ma lowali pilaracayau to pasali kikingo. Sababu uwito, yio ma wohiyau mayi haku wawu kawasa momarenta to kota mopulu.' ¹⁸ Wato oluwoliyo lonao mayi me mopolele, 'Tuwani, doyi li tuwani ngopita ma pilo'otapula latiya untungi limolopita.' ¹⁹ Ti tuwani loloiya mao ode wato boyito, 'Yio ma bintaou mayi momarenta to kota mohelulimo.' ²⁰ Wawu wato wuwewo lonao mayi me lopolele, 'Tuwani, bilohi doyi li tuwani ngopita boyito ma tilahu'u mao latiya bolu-bolu lo leto. ²¹ Watiya mohe li tuwani sababu ti tuwani manusiya ta hilaliyo mototoheto, ta hemolohamawa u dila haku lohihilawo wawu ta hemolotipuwa hasili lo ilengi u dila pilomulowa li tuwani.' ²² Tawu boyito loloiya ode watoliyo, 'Yio wato ta moletto, yio ma hukumaniyou odelo u heloiyamu lohihilawo. Ma otawamu wau tawu ta hilaliyo mototoheto, ta hemolohamawa u dila haku lohihilawo wawu ta hemolotipuwa

hasili lo ilengi u dila pilomulou. ²³ Yilongola doyi u dila pilopomasomu mao ode bang, alihu wonu wau mohuwalingayi, wau ma mohama doyi boyito wolo renteliyo?' ²⁴ Lapatao tiyo loloiya mao ode ta hetihula teto, 'Hamawa mao doyi hulawa ngopita to oliyo boyito wawu wohiya mao ode ta o doyi hulawa mopulopita.' ²⁵ Loiya limongoliyo ode oliyo, 'Tuwani, tiyo ma o doyi hulawa mopulopita.' ²⁶ Pilolametiyo mao ode olimongoliyo, 'Poleleu mayi ode olimongoli: Titalotita tawu ta ma woluwo u to oliyo ma wohiyau mao lebe ngohuntuwa; bo titalotita ta diyaluwo mao u to oliyo, openu bo wolo u to oliyo nga'amila ma moli. ²⁷ Bo tawu-tawuwala ta hepomusuwa olau boyito, ta dila mohuto wau mowali olongiyo limongoliyo, delowa mayi timongoliyo odiyamayi wawu pateya mao to talu'u!'"

²⁸ Tou yilapato lobisala odito, ti Isa lopoturusi lo nonao-Liyo ode kota lo Yerusalem. ²⁹ Tou ti Isa ma wimbi-wimbide mota lo kambungu Betfage wawu Betaniya, u titiliya lo hulude u tanggu-tanggula Jayitun, muri-Liyo dulota pilopomulo-Liyo mota. ³⁰ Tiyo loloiya mao ode mongomuri-Liyo dulota boyito odiye, "Ponao mota timongoli ode kambungu to talunto mota botiye. To wakutu timongoli medungga oditomota, timongoli ma mo'odungga mota wadala tihu-tihuto, u dipo pe'enta mao tilaeya lo tawu. Wuadi mayi wadala boyito wawu delowa mayi odiya. ³¹ Wawu wonu woluwo ta mohintu mayi olimongoli odiye, 'Yilongola wadala boti ma yiluade limongoli?' Tameti mao

ti Guru paralu lo wadala botiye.” Odito u yiloiya li Isa ode muri-Liyo dulota.

³²Lapatao mongomuri ta ilahula-Liyo boyito ma lonao wawu timongoliyo lo'odungga mota odelo u ma pilolele mota li Isa ode olimongoliyo. ³³Tou timongoliyo ma longuadeo wadala boyito, tahu'uwo lo wadala boyito loloiya mayi, “Yilongola wadala boti ma yiluade limongoli?”

³⁴Tametao limongoliyo odiye, “Ti Guru paralu lo wadala botiye.” ³⁵Lapatao timongoliyo ma lodedea mota wadala boyito ode li Isa, wawu wuleya lo wadala boyito yilapideliyo mao lo kayini limongoliyo wawu timongoliyo loturungi mao oli Isa lotitae mola ode wadala boyito.

³⁶Tawu ngohuntuwa hepowumbata mota lo kayini limongoliyo to dalala ponaowa mota li Isa.

³⁷Tou ma membide mota ode kota lo Yerusalem, to dalala motuhuta mota monto huidu Jayitun, nga'amila muri li Isa ta hedudua o-Liyo mulayi hewengahe wolo suwara uda'a wawu timongoliyo heposukuruwa ode Allahuta'ala tomimbihu nga'amila mujijat u ilontonga limongoliyo. ³⁸Timongoliyo loloiya odiye, “O barakati Olongiya ta nao-nao mayi to delomo tanggulo Allahuta'ala Eya! Udame to soroga wawu masahuru to tambati u laba-labatutu molanggato!”

³⁹Tanu ngololota tawu ta o pahamumu Parisi to wolota lo tawu ngohuntuwa boyito loloiya ode li Isa odiye, “Guru, diniya mota muri li Guru boti.”

⁴⁰ Ti Isa lolametao odiye, "Polele-U mayi ode olimongoli: Wonu timongoliyo boti motipo'oyo, botu-botuwalo ma monguwatia mosukuru ode Allahuta'ala."

⁴¹ Tou ti Isa ma hemopohuwimbide mota lo kota lo Yerusalem wawu kota boyito ma o'onto mota, Tiyo hilumoyongo sababu raiyati lo kota boyito, ⁴² uwa-Liyo mao, "Donggo piyohiyo wonu ingontiye botiye timongoli mongarati lo upo'otoduwowa limongoli udame. Bo masatiya pasali boyito tutuo olimongoli. ⁴³ Ma medungga wakutuliyo tawu-tawuwala ta hepomusuwa olimongoli ma mongulungo wawu mohutu bala pali-palita to kota limongoli, tunggulo timongoli ma mehupeto wolo udiduluwo mao hiyango.

⁴⁴ Timongoli nga'amila ma lopuwa limongoliyo wawu kota limongoli ma antuluwoliyo. Diyalu mao openu bo botu tuwawu u huliyaaliyo mao dutu-dutu to tudu lo botu wuwewo, sababu timongoli dila mongarati omoluwa Allahuta'ala monao mayi me moposalamati olimongoli."

⁴⁵ Lapatao ti Isa lomaso mao ode pango bele lo Eya wawu Tiyo ma lomuhu mao ta hepopotaliya teto. ⁴⁶ Tiyo loloiya odiye, "To kitabi woluwo Pirimani lo Allahuta'ala odiye, 'Bele-U yito bele hepoddualiyo.' Bo olimongoli ma pilopowali limongoli beleya lo ta mototaowa!"

⁴⁷ Timi'idu dulahu Tiyo hemongajari to pango bele lo Eya. Mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat wawu tawu lo Yahudi ta heotilanggula, hepongusahawa mopolopu o-Liyo, ⁴⁸ bo timongoliyo dipo helo'otapu dalala

mopolopu o-Liyo, sababu raiyati nga'amila motohilawo wawu ohilawo da'a modungohe o-Liyo.

20¹To dulahe tuwawu to wolota lo dulahe hepongajariya li Isa to pango bele lo Eya wawu hemopotunggulo habari mopiyohu lonto Allahuta'ala ode raiyati, lonao mayi ode o-Liyo mongotauwa lo imam wolo mongoahali lo Tawurat wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi. ²Timongoliyo loloiya ode li Isa odiye, "Poleleya mayi olami haku wawu kawasa wolo u hepomake-Mu hemohutu pasa-pasaliyala botiye wawu tatonu ta longohi haku wawu kawasa boyito ode ole-Mu?"

³Ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, "Wau olo mohintu yiyintu tuwawu olimongoli. Tameti pomayi ola-U: ⁴Lilihu li nabi Yahya ta mopopolihuwa yito lonto Allahuta'ala meyambo lonto manusiya?"

⁵Timongoliyo ma bibisalawa to wolota limongoliyo lomao odiye, "Wonu polelento mao lonto Allahuta'ala, Tiyo ma mohintu mayi ode olanto odiye, 'Yilongola timongoli dila paracaya ode oliyo?' ⁶Bo wonu polelento mao lonto manusiya, nga'amila raiyati ma momai olanto lo botu sambe mate, sababu timongoliyo heiyakiniya te Yahya yito ngotaliyo lo nabi." ⁷Lapatao timongoliyo lolametao, "Dila otawa lami lonto utonu lilihuliyo boyito."

⁸Loiya li Isa ode olimongoliyo, "Wonu odito, Wau olo dila mopolele mayi ode olimongoli wolo haku wawu kawasa tonu Wau mohutu totonulala u hepohutuwo-U."

⁹ Lapatao ti Isa lopusambewo mao lo lumade odiye ode raiyati, "Woluwo tawu ngota lomuo mao ilengi wawu lopomulo mao lo angguru to ilengi boyito. Lapatao piloikarajaliyo mao to ta hepokarajawa ilengi wawu hasililiyo motayadu. Wawu tiyo lonao ode lipu wuwewo mola lohihewo. ¹⁰ Tou ledungga sembo polipuwaliyo angguru, tiyo lopoahu mao wato ngota ode ta piloikarajaliyo ilengi boyito, alihu timongoliyo mongohi mayi tayadiyo lonto hasili lo angguru boyito ode oliyo. Bo wato boyito pilobubohe mayi limongoliyo wawu pilopowuwalingiyo mayi dila delo-delo wolo-wolo. ¹¹ Lapatao tiyo lopoahu mota lo wato wuwewo, bo wato boyito olo pilobuboheliyo wawu pilo'olitayi limongoliyo, lapatao pilopowuwalingiyo mayi dila delo-delo wolo-wolo. ¹² Lapatao poli tiyo lopoahu mota wato otoluliyo, bo wato boyito pilobubohe mayi limongoliyo sambe pilaliya, lapatao pilomai mao limongoliyo ode bulemengo ilengi. ¹³ Tahu'uwo lo ilengi boyito loloiya odiye, 'Donggo wolo u mowali pohutuwo? Wau ma mopoahu mota lo walau'u ta otoliangu'u. Walau'u tantu isingiyo limongoliyo!' ¹⁴ Bo tou timongoliyo lo'onto mao walaiyo boyito, timongoliyo ma bibisalawa to wolota limongoliyo odiye, 'Tiyo boti ta mololimo warisi li papaliyo. Dulo yinggilanto nyawa tiyo, alihu harata li papaliyo boyito mowali uwolanto.' ¹⁵ Lapatao walao tahu'uwo lo ilengi boyito ma pilomai limongoliyo ode bulemengo ilengi wawu yilinggila limongoliyo nyawa." Ti Isa lohintu mao ode olimongoliyo

odiye, "Masatiya wolo u ma pohutuwo lo tahu'uwo lo ilengi boyito ode olimongoliyo?"

¹⁶Tiyo ma monao mota lohihilawo wawu nga'amila ta hepokarajawa ilengi boyito ma lopuwaliyo, lapatao ilengi boyito ma wuduwoliyo mao ode tawu wuwewo." Tou lo'odungoheo u odito, timongoliyo loloiya ode li Isa, "Keke, dila mowali odito."

¹⁷Bo ti Isa lomilohe mota olimongoliyo wawu loloiya odiye, "Wonu odito, wolo arti lo ayati odiye? 'Botu u ma pilomai lo ta mommeseliya ma lowali botu ohunaliyo da'a.' "

¹⁸Lapatao ti Isa loloiye odiye, "Titalotita ta modehu to botu boyito, tiyo ma moantulu; wawu titalotita ta odehe lo botu, tiyo ma molutoyo'o."

¹⁹Lapatao to sa'atilo boyito mongoahali lo Tawurat wawu mongotauwa lo imamu ma hepongusahawa moheupa o-Liyo, sababu otawa limongoliyo deu timongoliyo ta hemakusuduwo-Liyo lo lumade boyito, bo timongoliyo mohe lo raiyati. ²⁰Mongoahali lo Tawurat wawu mongotauwa lo imamu hemopo'obilohe oli Isa. Timongoliyo lopoahu mota tawu-tawuwala ta hepotiakaliya odelo tawu banari, alihu timongoliyo o dalalo moheupa oli Isa moli u heloiya-Liyo. Wolo uodito, mongoahali lo Tawurat wawu mongotauwa lo imamu boyito ma mowali mohudu mao oli Isa ode li gubornur ta dihu-dihu kawasa to lipu. ²¹Tawu-tawuwala boyito loloiya ode o-Liyo odiyamola, "Guru, otawa lamiyatiya deu heloiya li Guru wawu u

hepongajari li Guru banari nga'amila wawu ti Guru dila hemopobedawo lo tawu, bo wolo hilawo motulidu ti Guru hemongajari tawu-tawuwala lo dalalo Allahuta'ala. ²² Moturuti mao aturangi lo agama mowali amiyatiya momayari hasili ode oli kayisar olongiya lo Roma meyambo dila?"

²³ Bo bala'akali limongoliyo boyito ilotawa li Isa. Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, ²⁴ "Popobilohe mayi ola-U doyi tala'a ngopita. Gambari wawu tanggulo tatonu u woluwo to doyi boyito?" Timongoliyo lolametao, "Gambari wawu tangguli kayisar!"

²⁵ Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Wonu odito, uli kayisar wohiya mao ode oli kayisar wawu ulo Allahuta'ala wohiya mao ode Allahuta'ala."

²⁶ Timongoliyo dila lowali loheupa oli Isa loli u heloiya-Liyo to talu lo raiyati. Timongoliyo hilerani lo tame-Tiyo wawu timongoliyo ma lepo'oyo.

²⁷ Lapatao lonao mayi ngololota tawu ta o pahamumu Saduki ode li Isa. Tawu ta o pahamumu Saduki boyito dila paracaya deu ta lopowate muli mobongu mayi monto kuburu. Timongoliyo lohintu ode o-Liyo odiye, ²⁸ "Guru, ti nabi Musa loluladeyi parenta ode olanto odiye: Wonu tawu ngota ta o wutata ta lolai mate wawu tiyo lolola mao dileliyo dipo lo'otapu walao, wutatiyo boyito musi monika mao wolo dileliyo wawu mongohi mao walao ode wutatiyo ta yilate boyito. ²⁹ Woluwo ta mohutata pitulota, nga'amila mongololai. Ta

mohuhula lonika, bo lapatao yilate wawu dila lotapu walao. ³⁰Lapatao ta oluwoliyo lonika tabuwa boyito wawu yilate, ³¹odito olo ta otoluliyo. Wawu odito turusi mola sambe demola ta opituliyo helonika tabuwa boyito wawu dila lo'otapu walao lapatao lopopowate. ³²Lapatao tabuwa boyito olo yilate. ³³To wakutu ta lopowate ma muli mobongu mayi, tatonu to wolota lo ta pitulota boyito ta ma mowali hiyalo tabuwa boyito? Sababu pitu-pitulota mongololai boyito ma lonika oliyo."

³⁴Ti Isa lolametao ode olimongoliyo, "Tawu-tawuwala to jamani botiye monika wawu hepononikaliyo. ³⁵Bo tawu-tawuwala ta patuti mo'otapu tutumula to jamani boyito tou ma popobongulo mayi lo Allahuta'ala monto kuburu, timongoliyo dila monika meyalo poponikaliyo. ³⁶Timongoliyo ma didu mate, sababu timongoliyo ma odelo mala-malaikatiyalo wawu timongoliyo yito mongowalao Allahuta'ala, sababu timongoliyo ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu. ³⁷Ti nabi Musa lohihilawo lopotunggulayi wolo umopatato deu ta lopowate muli popobongulo mayi lo Allahuta'ala. Tiyo loluladeyi to wungguli lo hiyambunga yilumaito. Tiyo loibode Allahuta'ala ta hetubo li nabi Ibrahim, nabi Ishak wawu ti nabi Yakob. ³⁸Tiyo dila Allahuta'ala ta hetubo lo ta lopowate, bo Allahuta'ala ta hetubo lo ta hetumula, sababu to talu-Liyo tawu nga'amila hetumula."

³⁹ Lo'odungoheo uwito, ngololota mongoahali lo Tawurat loloiya odiye, "Guru, tameti Guru boyito mopiyo." ⁴⁰ Timongoliyo didu barani mohintu wolo-wolo ode li Isa.

⁴¹ Lapatao ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Wololo mola tunggulo tawu moloiya deu Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala ta mowali ongiya wawu ta mopolasalami lo manusiya yito waliya li nabi Dawud?" ⁴² Sababu ti nabi Dawud lohihilawo to delomo kitabi Jaburu loloiya odiye, 'Allahuta'ala Eya lopotunggulayi lo Pirimani-Liyo ode Eyau odiye: Potihulo'o lomayi to ambahu olowala-U, ⁴³ sambe pohutu-U mayi nga'amila musu-Mu mota'aluku to tibawa lo oatu-Mu.' "

⁴⁴ Ti Isa loloiya poli odiye, "Wololo Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala boyito waliya li nabi Dawud hiyambola ti nabi Dawud lohihilawo hemolanggula oliyo Eya?"

⁴⁵ Tou riyati ngohuntuwa da'a hedungohe oli Isa, Tiyo loloiya ode mongomuri-Liyo odiye, ⁴⁶ "Po'odaha timongoli to mongoahali lo Tawurat ta motohilawo henao-naowa hepakeya jumba huhulaya'a wawu motohilawo hurumatiyo lo tawu to patali. Timongoliyo olo motohilawo motihuloa to sapu awwali to bele hepotabiyalo. Wawu wonu to pesta, timongoliyo motohilawo motihuloa to huhuloa lo ta dudulamango. ⁴⁷ Timongoliyo hepo'opulita harata lo mongojanda wawu hepoduawa huhulaya'a, alihu ontonga mayi lo tawu timongoliyo ta salehe. Ma medungga mayi wakutuliyo timongoliyo boyito ma

mololimo hukumani lebe mobubuheto monto Allahuta'ala.”

21 ¹Tou ti Isa to pango bele lo Eya, Tiyo lo'onto mao ta hekayawa hepopomasowa kurubaniliyo ode delomo kasi lo doyi. ²Tiyo olo lo'onto mota ta janda ngota misikini lopomaso mao lo doyi tala'a dulopita ode delomo kasi boyito. ³Lapatao Tiyo loloiya ode mongomuri-Liyo odiye, “Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Kurubani u yilohi lo ta janda misikini boyito lebe ngohuntuwa popobandingiyo mao wolo tawu wuwewo. ⁴Sababu timongoliyo nga'amila boyito longohi monto okokaya limongoliyo, bo ta janda boyito longohi nga'amila u woluwo to oliyo lonto omisikiniliyo.”

⁵Woluwo tawu-tawuwala ta hepobisalawa pasali lo bele lo Eya. Timongoliyo hepolojiyawa, mayilaba piyohiyo lo hudungu u poro-poromu lo botu mogaga wawu wolo babarangiyala u ma yilohiliyo ode Allahuta'ala. Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, ⁶“Ma medungga mayi wakutuliyo deu nga'amila u ilontonga limongoli botiye ma lohuhu lo Allahuta'ala wawu diyalu mao openu bo botu tuwawu u debo tatapu hesusungiya to yitato botu wuwewo!”

⁷Lapatao mongomuri lohintu ode li Isa odiye, “Guru, omoluwa unga'amila botiye ma mowali? Wawu wolo tuwotiyo wonu utiye ma mowali?”

⁸Ti Isa lolametao odiye, “Po'odaha timongoli alihu dila popolapalo lo tawu. Sababu ngohuntuwa tawu ta ma monao mayi momake mayi tanggulu-U wawu mopolele

ode olimongoli odiye, 'Wau ta pilojanjiya lo Allahuta'ala wawu waktuliyo ma membidu.'

" Ti Isa lohumbuta mota loiya-Liyo, "Bo

timongoli dila mao podudua olimongoliyo.

⁹Wawu wonu timongoli mo'odungohe habari lo popateya wawu buluhuto, timongoli dila pohe, sababu unga'amila boyito musu mowalipo bo dulahu ukiyama dipo lato medungga."

¹⁰Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Bangusa tuwawu ma mopateya wolo bangusa wuwewo. Yiladiya tuwawu ma mopateya wolo yiladiya wuwewo. ¹¹Wawu ngohuntuwa

tambati to duniya ma odungga lo liluhe da'a, odungga lo polobiti wawu panyaki,

wawu ma mowali olo pasa-pasaliyala u mo'ohe wawu tuwota u mo'oherani ma ontonga to hulungo. ¹²Bo tou dipo mowali

unga'amila boyito, timongoli ma mewaupoliyo sikisaliyo wawu timongoli ma wuduwoliyo

mao ode bele-beleyala hepotabiyalo wawu ode tutupa. Timongoli olo ma popotaluwoliyo

wolo olongiya-olongiya wawu wolo ta hekawasawa sababu timongoli hedudua

ola-U. ¹³U odito boyito mowali hiyanga ode olimongoli mohungguli mao tomimbihu pasali

lo batanga-U ode olimongoliyo. ¹⁴Sababu uwito, popotatapuwa mao hila limongoli,

alihu timongoli dila momikirangi memulo wolo u ma polameti mongoli mopodulu lo batanga limongoli. ¹⁵Sababu Wau lohihilawo

ta ma mongohi mayi olimongoli ilmu, alihu timongoli mowali mobisala, tunggulo timi'idu

ta moyingo limongoli dila mowali molawani

wawu momutola olimongoli. ¹⁶ Wawu timongoli olo ma wuduwoliyo lo mongodula'a limongoli, mongowutati mongoli, mongowarisi limongoli wawu lo mongosahabati limongoli wawu ngololota to wolota limongoli woluwo ta ma yinggila limongoliyo nyawa. ¹⁷ Timongoli olo ma oyingowa lo tawu nga'amila sababu timongoli hedudua ola-U. ¹⁸ Bo timongoli ma salamati wonu timongoli mo'otahangi. Hiyambola bo huwoa ngopata to lunggongi mongoli dila ta moli." ¹⁹ (21:18)

²⁰ Ti Isa loloiya odiye, "Wonu timongoli mo'onto kota lo Yerusalem ma kokopungi lo mongopajule, ototayi mao: Ma membidu wakutuliyo moantulu. ²¹ To wakutu boyito tawu-tawuwala ta to lipu lo Yudeya musi tumetea ode huidu, wawu tawu-tawuwala ta to kota lo Yerusalem musi molola mao kota wawu tawu-tawuwala ta to bulemengo kota didu pomaso mao ode delomiyo. ²² Sababu wakutu boyito wakutu pohukumaniya lo Allahuta'ala, alihu mowali ganapu nga'amila u hetulade to kitabi. ²³ Matilopotala mongobuwa ta heombodula'awa meyambo ta hepopotutuwa lo walaiyo to wakutu boyito! Sababu lipu ma odungga lo ususa da'a wawu Allahuta'ala ma momopa'ayi muruka-Liyo ode tawu-tawuwala lo Yahudi. ²⁴ Woluwo timongoliyo ta ma mopowate pontoduliyo lo wamilo, ta wuwewo ma deloliyo mota tahangiyaliyo to bangusa-bangusa wuwewo wawu kota lo Yerusalem ma pohuhuta'a lo bangusa-bangusa ta kapiro,

sambe ganapu wakutu u ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala ode ta kapiru boyito."

²⁵ Ti Isa loloiya odiye, "To matolodulahu, to hulalo wawu to poliyama ma ontonga tuwo-tuwotalo. Nga'amila bangusa to duniya ma mohe wawu moa'ayambulula hilaliyo mo'odungohe tingohu buola to deheto.

²⁶ Tawu ma poleta lohilawo sababu mohe lo u ma mowali to duniya botiye, sababu u hekawa-kawasawa to hulungo ma humuhulo.

²⁷ Lapatao tawu ma mo'onto Walao Manusiya monao mayi to hengo wolo okokawasa-Liyo wawu tine-Liyo u uda'a. ²⁸ Wonu nga'amila botiye ma hepowaliya, tihulolo wawu potilanggela mola timongoli, sababu usalamati limongoli ma membidu."

²⁹ Lapatao ti Isa losirita mao lo lumadu ode olimongoliyo odiye, "Po'obilohe mao limongoli ayu ara ngobungo meyambo ayu wuwewo mao. ³⁰ Wonu ontonga mao limongoli ayu-ayuwala boyito ma o tumbingiyo, ma otawa limongoli deu polodulahe ma membidu. ³¹ Odito olo wonu timongoli mo'onto pasa-pasaliyala boti wali-wali, ototayi mao: Yiladiya lo Allahuta'ala ma membidu.

³² Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Tawu-tawuwala ta woluwo to jamani botiye dipo mopowate nga'amila wonu unga'amila botiye dipo mowali. ³³ Duniya ma moli, bo Pirimani-U kakali."

³⁴ "Po'odahawa mao batanga limongoli, alihu hila limongoli dila oanga lo pesta u dila boti ohunaliyo, motihuwo'o wawu hawatiri lo

tutumulo tou ngohuyi-ngohuyi, tunggulo bolo tuma-tumahua lomola dulahu ukiyama ma medungga mayi ode olimongoli odelo tayango. Sababu dulahe boyito ma medungga mayi ode nga'amila tawu ta woluwo to duniya botiye.

³⁵ (21:34) ³⁶ Po'odaha timongoli wawu podua mololayita, alihu timongoli molotolo lumawode to unga'amila u bolo ngope'e mola ma mowali. Wawu timongoli mowali timihula to talu lo Walao Manusiya."

³⁷ Timi'idu dulahu ti Isa hemongajari to pango bele lo Eya wawu tou huyi tiyo mokaluwari mota ode huidu Jayitun mota motuluhe teto.

³⁸ Wawu timi'idu dulahe olo donggo dumodupa da'a tawu ngohuntuwa ma monao mayi modungohe o-Liyo to pango bele lo Eya.

22 ¹ Dulahu buka lo roti dila o rahi, u tanggu-tanggula dulahe poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir, ma membidu. ² Mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat hemolololohe dalalo wololo timongoliyo mongantulu oli Isa, bo timongoliyo mohe lo raiyati.

³ Ibilisi lomaso mao ode batanga le Yudas ta tanggu-tanggula te Iskariyot tala ngota to wolota lo mongorasul li Isa ta mopuladulota. ⁴ Sababu uwito, te Yudas lonao ode mongotauwa lo imamu wawu ode ta hepokawaliya bele lo Eya mota lodulohupa wolimongoliyo, wololo caraliyo tiyo mohudu mao oli Isa ode olimongoliyo. ⁵ Timongoliyo ma yilengahu wawu ma satuju mongohi mao doyi ode oliyo. ⁶ Te Yudas olo ma satuju wawu

tiyo ma hemolololohe hiyanga mopiyo
mohudu oli Isa ode olimongoliyo to wakutu
tawu ngohuntuwa diyaluwo.

⁷Lapatao ma ledungga dulahu buka lo
roti dila o rahi, deuwitoyito dulahe musi
pongolotaliyo himba moela obebasi lo tawu
lo Yahudi lonto lipu lo Mesir. ⁸Lapatao ti Isa
lopoahu mao ole Petrus wole Yahya odiye,
"Ponaolo timongoli mota poposadiya mao
ualonto to dulahu buka, alihu ito mowali
monga pe'epe'enta."

⁹Timongoliyo loloiya ode o-Liyo odiye,
"Toutonu otohila li Guru amiyatiya moposadiya
mao?"

¹⁰Tametiyo mao odiye, "Wonu timongoli
momaso mota ode delomo kota lo Yerusalem,
timongoli ma modudungaya wolo ta lolai
ngota delo-delo bolinggo tuwa-tuwanga taluhu.
Tunuhi lomota tiyo ode bele pomasowaliyo
wawu ¹¹poleleya mao ode tahu'uwo lo bele
boyito odiye, 'Peiyintu mao li Guru toutonu
tambati u pongala li Guru pe'epe'enta wolo
mongomuri-Liyo to dulahu buka?' ¹²Tawu
boyito ma mopotunu mayi ode olimongoli
tambati tuwawu to yitato u leidamango,
ganapu wolo pilakasiliyo. Teto poposadiya mao
limongoli u pongalanto to dulahu buka."

¹³Timongoliyo ma lonao wawu ilodungga
mota limongoliyo nga'amila odelo u ma
pilolele mayi li Isa ode olimongoliyo. Lapatao
timongoliyo ma lopusadiya mao lo u paralu
olimongoliyo to dulahu buka.

¹⁴Tou ma ledungga wakutu lo umonga, ti Isa lotihuloa wolo mongorasul-Liyo. ¹⁵Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Wau ohilawo da'a monga himba to dulahu buka boti wolimongoli tou wau dipo modutola usikisa! ¹⁶Sababu polele-U mayi ode olimongoli: Wau dilalo ta monga himba to dulahu buka, tunggulo pasali boti meganapu to delomo Yiladiya lo Allahuta'ala."

¹⁷Wawu Tiyo lohamamay i halati tuwawu tuwa-tuwanga angguru, losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, "Hamawa mota halati tuwa-tuwanga angguru boti wawu pongilulo timongoli to halati boti. ¹⁸Sababu polele-U mayi ode olimongoli: Monto u yintiye lomao botiye Wau dilalo ta mongilu hasili lo bungo lo angguru sambe Yiladiya lo Allahuta'ala medungga."

¹⁹Wawu ti Isa lohama mayi roti, losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala wawu lomita-mitanga mota roti, longohimao ode olimongoliyo. Tiyo loloiya odiye, "Utiye batanga-U u wohi-U mayi olimongoli alihu timongoli salamati. Pohutuwa mao utiye poela limongoli ola-U." ²⁰Odito olo u pilohutu-Liyo wolo halati tuwa-tuwanga angguru tou timongoliyo yilapata yilonga. Tiyo loloiya odiye, "Utiye halati tuwa-tuwanga angguru tuwoto janjiya bohu to delomo duhu-U u ma poipopau-U mayi alihu timongoli salamati.

²¹Bo ototayi mao: Tawu ta mohiyanati ola-U masatiya woluwo hulo-hulo'o wawu hemonga

wola-U pe'epe'enta. ²² Walao Manusiya memangi ma mate odelo u ma tilantu mayi lo Allahuta'ala, bo matilopotala tawu ta lohiyanati o-Liyo!"

²³ Lapatao timongoliyo ma hepohihintuwa to wolota limongoliyo, tatonu to wolota limongoliyo ta ma mohutu odito.

²⁴ Mongorasul li Isa ilowaliya lo butola tomimbihu tatonu to wolota limongoliyo ta lebe patuti tanggulala lebe uda'a. ²⁵ Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Olongiya lo bangusa-bangusa kapiru hepomarentawa raiyati to hila-hila limongoliyo wawu tawu-tawuwala ta hedihima kawasa to lipu hepolanggula batanga limongoliyo lohihilawo ta molilunga raiyati. ²⁶ Bo timongoli dila mowali odito. Tawu ta lebe uda'a to wolota limongoli, tiyo musu mowali ta lebe kikio; wawu tawu ta tau-tauwa to wolota limongoli, tiyo musu mohinta olimongoli. ²⁷ Tatonu ta lebe uda'a, ta hulo-huloa hemonga meyambo ta hemohinta? Tantu ta hulo-huloa hemonga ta lebe uda'a. Bo to hungi mongoli Wau tawu ngota mohhintawa.

²⁸ Timongoli ta debo tatapu ta'ati pe'epe'enta wola-U to delomo nga'amila ususa hemotoduwo ola-U. ²⁹ Debo odelo Allahuta'ala ma longohi mayi haku ode ola-U momarenta to Yiladiya lo Allahuta'ala, odito olo Wau mongohi mayi haku ode olimongoli, ³⁰ alihu medungga mayi waktuliyo timongoli mola monga mongilu ngomeja wola-U to delomo Yiladiya-U boyito wawu timongoli ma motihuloa to biluloa

lo umomutoa tawu lo Israel ta mopuladuluwo lo suku.”

³¹ Ti Isa loloiya odiye, “Ototayimu mao Simon! Ibilisi ma lo'otapu ijini lonto Allahuta'ala mohimontala olimongoli odelo tawu molapa pale to titihe, ³² bo Wau ma lodua olemu alihu imanimu dila moluluto. Wawu wonu yio ma lotoloela, po'otoheta mao imani lo mongowutatumu.”

³³ Te Simon Petrus lolametao odiye, “Eya, openu watiya momaso ode tutupa wawu mate pe'epe'enta wolo Ito Eya, watiya ihilasi!”

³⁴ Bo ti Isa lolametao odiye, “Polele-U mayi ode olemu Petrus: Dipo mokukuyu'u maluo tou yintiye huyi botiye bo yio ma potolu lomahu deu Wau Gurumu.”

³⁵ Lapatao Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, “Tou Wau lopoahu olimongoli wolo udila hedelowa dombeti, bututu poluwangala tomeu wawu santale, timongoli dila ilepita lo uhetuwa-tuwawuwa.” Timongoliyo lolametao, “Banari!”

³⁶ Ti Isa loloiya ode olimongoliyo, “Bo masatiya, wonu timongoli o dombeti wawu o bututu poluwangala tomeu, delowa mao uwito. Tawu ta dipo o wamilo poipotaliya mota jumbaliyo, alihu tiyo mowali motali wamilo.

³⁷ Woluwo ayati tula-tulade to kitabi odiye, ‘Tawu heponganggapuwa o-Liyo ta mohhutuwa u moleto.’ Polele-U mayi ode olimongoli: Ayati botiye musi meganapu to delomo batanga-U. Sababu wolo u tula-tulade tomimbihu Wau ma mowali ganapu.”

³⁸ Timongoliyo loloiya ode oli Isa odiye
"Eya, teya woluwo sabele dulomato." Ti Isa
lolametao odiye, "Sudalolo!"

³⁹ Lapatao ti Isa lolola mao kota lo Yerusalem
wawu lonao ode huidu Jayitun odelo
ubiyasaliyo. Mongomuri-Liyo olo hedudua.

⁴⁰ Tou yiledungga mota odito, Tiyo loloiya ode
olimongoliyo odiye, "Podua mola timongoli
alihu timongoli dila mo'otoduwo yimontalo."

⁴¹ Lapatao Tiyo lopo'olaminga mota lonto
mongomuri-Liyo odelo lamingo botu pomai
mota, lapatao Tiyo lotibonggohu'u wawu
heloloduawa odiye, ⁴² "Wu Allahuta'ala ti Papa,
wonu motu'ude to hila li Papa, hamawa mola
halati lo sikisa boti monto o-Latiya, bo dila
kohondaki Latiya u mowali bo kohondaki li
Papa." ⁴³ Lapatao woluwo malaikati ngota
lonto soroga lotibiloheyi ode o-Liyo longohi
lotola ode o-Liyo. ⁴⁴ Tiyo lo'orasa ususa
da'a, tunggulo Tiyo ma lebe to'otutuwa
hemoloduawa. Wula-Tiyo ma lowali odelo duhu
hehumeheta mola ode huta.

⁴⁵ Lapatao lodua Tiyo ma tilimihulo wawu
lohuwalinga mota ode mongomuri-Liyo. Bo
ilodungga-Liyo mota timongoliyo hetuluhe,
sababu timongoliyo ma yilongolo wawu
hewolola. ⁴⁶ Tiyo loloiya ode olimongoliyo
odiye, "Yilongola timongoli bo hetuluhe?
Pobongulo wawu podua, alihu timongoli dila
mo'otoduwo yimontalo."

⁴⁷ Tou ti Isa donggo bisa-bisala, lonao mayi
te Yudas tala ngota lo mongorasul-Liyo ta
mopuladulota. Tiyo mulo-mulo mayi lo tawu

ngopolembua. Lapatao te Yudas lodudula mota longo'ode oli Isa wawu lodila o-Liyo. ⁴⁸ Bo ti Isa loloiya mao ode oliyo, "Yudas, yio mohudu Walao Manusiya moli umodila o-Liyo."

⁴⁹ Tou ta pe'epe'enta woli Isa, lo'onto mao wolo u ma mowali, timongoliyo loloiya, "Eya, wololo wonu timongoliyo boti ma pontodu lamiyatiya lo wamilo?" ⁵⁰ Wawu tala ngota to wolota limongoliyo lomontode mota wato lo imamu da'a, tunggulo bulonga olowala lo wato boyito loputu.

⁵¹ Bo Ti Isa loloiya mao, "Keke, dila pohutu odito!" Lapatao Tiyo lodedeta mota wato boyito wawu lopowuli mao lo bulongaliyo.

⁵² Lapatao ti Isa loloiya mao ode mongotauwa lo imamu wawu ode ta hekawaliya bele lo Eya wawu mongotauwa lo tawu lo Yahudi ta lonao mayi memodeupa o-Liyo, uwa-Liyo mao, "Timongoli lonao mayi hedelowa wamilo wawu bubohu, odelo ta moheupa ta mototaowa, ⁵³ padahali timi'idu dulahu Wau wawu timongoli pe'epe'enta to pango bele lo Eya bo timongoli dila loheupa ola-U. Bo ma uti-utiyelo wakutu limongoli wawu kawasa lo u moleto mohutu u otohila limongoli."

⁵⁴ Lapatao ti Isa ma yilaupiyo dileloliyo ode bele li imamu da'a wawu te Petrus tunu-tunuhe mota lonto umolamingo. ⁵⁵ To hungiyo lo pango bele li imamu da'a boyito, tawu-tawuwala hepopolaita lo tulu wawu timongoliyo hehuloa pe'enta to tambati boyito. Te Petrus olo lotihuloa pe'epe'enta wolimongoliyo. ⁵⁶ Wato ngota tabuwa lo'onto

mao ole Petrus hulo-huloo to tili lo tulu wawu tiyo ma lopo'otontongao ole Petrus lapatao loloiya odiye, "Tawu botiye olo ta pe'epe'enta woli Isa boyito."

⁵⁷ Bo te Petrus lomahu, uwaliyo mao, "Dila, wau dila mo'otawa wo-Liyo tante!"

⁵⁸ Bo dila lohiehewo mola woluwo tawu wuwewo poli lo'onto mao oliyo, lapatao tawu boyito loloiya odiye, "Yio olo tala ngota limongoliyo!" Bo te Petrus loloiya, "Dila watiya kaka!"

⁵⁹ Tanu ngojamu mola hihewoliyo tawu wuwewo poli wolo utiotutuwa pipiwa hemopolele mayi odiye, "Otutu tawu botiye ta pe'epe'enta wo-Liyo, sababu tiyo boti olo tawu lo lipu lo Galileya!"

⁶⁰ Bo te Petrus loloiya odiye, "Dila mongarati olatiya wolo u heloiya li kaka!" Tou te Petrus donggo bisa-bisala, maluo ma lokukuyu'u.

⁶¹ Ti Isa Eya loyili mota lomilohe ole Petrus. Lapatao te Petrus loela mayi deu ti Isa Eya ma loloiya ode oliyo odiye, "Dipo mokukuyu'u maluo tou yintiye huyi boti bo yio ma po'otolu lomahu deu Wau gurumu." ⁶² Lapatao te Petrus ma lonao ode diluwari wawu hilumoyonga sababu lole'e.

⁶³ Tawu-tawuwala ta hedahawa oli Isa, hemolohentea wawu hepohumbade o-Liyo.

⁶⁴ Timongoliyo lolaube baya li Isa wawu hepolojiya odiye, "Wonu banari Yio hemololimo wahyu lonto Allahuta'ala, nte tapula tatonu ta hemohumbade ole-Mu."

⁶⁵ Wawu donggo ngohuntuwa pomao loiya moleto u hepoloiya limongoliyo ode o-Liyo.

⁶⁶ Tou didimodupa mola loambuwa mayi ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi wawu mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat, lapatao ti Isa ma pilopotaluwo mao limongoliyo wolo Mahkama lo agama limongoliyo. ⁶⁷ Timongoliyo loloiya ode oli Isa, "Poleleya mayi olami wonu Yio boti te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala ta mowali olongiya wawu mo'osalamati manusiya." Ti Isa lolametao, "Openu polele-U mayi, dila ponga lo akali timongoli paracaya. ⁶⁸ Wawu wonu Wau mohintu mayi ode olimongoli tomimbihu Wau, dila ponga lo akali timongoli molametayi u heyintuwo-U. ⁶⁹ Bo monto umasatiya lomao Walao Manusiya ma motihulooa to olowala lo Allahuta'ala ta kawasa."

⁷⁰ Timongoliyo nga'amila loloiya, "Wonu odito, Yio botiye Walao Allahuta'ala?" Ti Isa lolametao, "Timongoli lohihilawo ta lopolele mayi deu Wau Walao Allahuta'ala!"

⁷¹ Lapatao timongoliyo loloiya, "Donggo wolo hunaliyo ta mosakusi ode olanto? Ito nga'amila ma lo'odungohu lonto tunggiLiyo lohihilawo!"

23 ¹ Lapatao nga'amila anggota lo Mahkama lo agama ma tilimihulo wawu ti Isa dileloliyo ode talu le Pilatus gubornur lo Roma. ² Tetomota timongoliyo ma helopotulude o-Liyo odiye, "Tawu botiye ilodungga lami hemopolapala bangusa lami. Tiyo olo hemongentela to tawu momayari hasili ode li kayisar. Tomimbihu batanga-Liyo,

Tawu botiye hemolanggula batanga-Liyo te Almasih, deuwitoyito ongiya.”

³Ti gubernur Pilatus lohintu ode o-Liyo, “Banari meyalo dila Yio botiye ongiya lo tawu lo Yahudi?” Ti Isa lolametao, “Ti gubernur lohihilawo ta lopolele mayi.”

⁴Ti gubernur loloiya ode mongotauwa lo imamu wawu ode tawu ngohuntuwa ta woluwo teto boyito odiye, “Wau dila lo'otapu totala wolo-wolo to Tawu botiye.”

⁵Bo timongoliyo ma lebe to'otutuwa mayi hemopotala o-Liyo, uwalimongoliyo mao, “Tiyo botiye hemoheyinga raiyati wolo pongajari-Liyo, lonto lipu lo Galileya mayi, to nga'amila lipu lo Yudeya wawu masatiya ma tilunggulayi ode tambati boti.”

⁶Tou ti gubernur Pilatus lo'odungoheo uwito, tiyo lohintu, “Tawu boyito tawu lo lipu lo Galileya meyalo dila?” ⁷Tou ilotawaliyo mao deu ti Isa tawu ngota lonto lipu lo Galileya u heparenta li ongiya Herodes, tiyo lolawo mota oli Isa ode ongiya boyito ta to wakutu boyito woluwo olo to kota lo Yerusalem. ⁸Tou ti ongiya Herodes lo'onto mao oli Isa, tiyo ma yilengahu. Ma lohihewo tiyo ohila momilohe oli Isa, sababu tiyo ma helo'odungohe habari-Liyo wawu tiyo ohila momilohe oli Isa mohutu mujijat. ⁹Ngohuntuwa u hetoloyintuwoliyo oli Isa, bo ti Isa dila lolameta wolo-wolo. ¹⁰To wakutu boyito mongotauwa lo imamu wawu mongoahali lo Tawurat lomaju mota wawu ma hemopotala oli Isa wolo totala u mobubuheto. ¹¹Hiyambola ti ongiya Herodes

wawu mongopajuleliyo olo hepohinawa wawu helohentea o-Liyo, tiyo lopopake mao lo jumba u gaga ode o-Liyo wawu muli lolawo mao o-Liyo ode li gubernur. ¹²Wawu to dulahe boyito ti ongiya Herodes wawu ti gubernur Pilatus ma lopiyohe, omo-omolu mayi timongoliyo yiyingowa.

¹³Lapatao ti gubernur Pilatus lohimoayi mongotauwa lo imamu wolo mongotauwa wuwewo mao wawu raiyati. ¹⁴Tiyo loloiya ode olimongoliyo, "Timongoli lodelo mayi Tawu botiye ode olau. Wawu timongoli me lopodulohu deu Tiyo botiye ma lopolapala to raiyati. Ototayi mao: Wau ma lomarakisa mao o-Liyo to talu limongoli, bo wau dila lo'otapu totala wolo-wolo u hepopotuludu limongoli ode o-Liyo. ¹⁵Odito olo ti ongiya Herodes. Uwitolo sababuliyo tiyo muli lolawo mayi Tawu boti ode olanto. Diyaluwo mao totala u pilohutu-Liyo u motu'ude wolo hukumani mate. ¹⁶Tiyo ma poiwumbadu'u mao lo bubo'o lapatao ma bebasiyau mao."

¹⁷Bo timongoliyo ma longuwatiayi pe'epe'enta odiye, "Wumbulita lomao tutumuliyo lo Tawu boti! Wawu bebasi mayi olami te Barabas!" ¹⁸(23:17) ¹⁹Te Barabas leulunga to tutupa, sababu tiyo ma loheyinga raiyati to delomo kota lo Yerusalem mopateya wolo pomarenta lo Roma wawu tiyo olo ma lohinggi nyawa lo tawu.

²⁰Pe'entapo ti gubernur Pilatus lobisala ode olimongoliyo deu tiyo ohila mopobebasi mao oli Isa. ²¹Bo timongoliyo ma heponguwatia

mayi, "Salipuwa mao Tiyo! Salipuwa mao Tiyo!"

²²Otoluliyo ti gubornur lobisala ode olimongoliyo, "U moleta wolo u ma pilohutu lo Tawu botiye? Diyaluwo totala u lotapu'u to o-Liyo, u motu'ude wolo hukumani mate. Tiyo ma poiwumbadu'u mao lo bubo'o lapatao ma bebasiyau mao."

²³Bo timongoliyo turusi hepotuntutiya wolo suwara mo'ohu'u, alihu Tiyo salipuwoliyo, wawu pulitiyo mao timongoliyo lo'ohama.

²⁴Lapatao ti gubornur Pilatus lomutusani deu hihile limongoliyo boyito tolimoliyo. ²⁵Odelo u hetuntutiyo limongoliyo, tiyo lopobebasi mao ole Barabas ta leulungo to tutupa sababu tiyo lohutu buluhuto wawu lohinggi nyawa lo tawu. Bo ti Isa yiluduliyo mao odelo u otohila limongoliyo.

²⁶Woluwo tawu ngota ta tanggu-tanggula te Simon lonto kota lo Kirene ta boheli ledungga mayi lonto kambungu. Tou ti Isa ma dileloliyo lo mongopajule lo Roma mota salipuwoliyo, te Simon pilakusa limongoliyo lomota balaki mota posalipuwa limongoliyo oli Isa wawu tiyo tunu-tunuhe mota to dibalaka.

²⁷Ngohuntuwa da'a tawu ta hedudua oli Isa to wolotaliyo woluwo olo mongobuwa ta hepohiyonga o-Liyo. ²⁸Ti Isa loyili mao ode olimongoliyo wawu loloiya, "Weyi timongoli putiri-putiri lo kota lo Yerusalem! Dila mao hiyongi limongoli Wau, bo hiyongi mola batanga wawu mongowalai mongoli lohihilawo! ²⁹Sababu ma medungga mayi waktuliyo tawu

ma molojiya odiye, 'Mailuntungi mongobuwa ta bintela ta dipo pe'enta mao lotutu wawu dipo pe'enta olo lopotutu lo ta unge!' ³⁰To wakutu boyito tawu ma molojiya ode hui-huidelo odiye, 'Polohubu lomayi wawu dehi mayi ami!' wawu ode hulu-huludelo tawu ma molojiya odiye, 'Tambuli lomayi ami!' ³¹Wonu timongoliyo lohutu odito ode ola-U ta odelo ayu mobata, u tolimo limongoli lebe moletao leto odelo u mowali to ayu mohengu." Odito loiya li Isa.

³²Woluwo olo ta dulota, deuwitoyito tawu ta mohhutuwa u moletao ta ma pilutusani li hakimumu salipuwoliyo pe'epe'enta woli Isa. ³³Tou ledungga mota ode tambati u tanggu-tanggula Bakakawu, timongoliyo losalipu mao oli Isa wolo ta dulota boyito. Ngota imbihi olowala li Isa wawu ta ngota imbihi oloyihi. ³⁴Ti Isa lodua ode Allahuta'ala odiye, "Wu Papa, ambunguwa mao timongoliyo! Sababu dila mongarati olimongoliyo wolo u hepohutuwo limongoliyo." Lapatao timongoliyo longunte wawu lolaya-layade mota kayini li Isa. ³⁵Tawu ngohuntuwa hetihula teto wawu hepomilohe unga'amila boyito. Ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi hepohentea oli Isa, uwalimongoliyo mao, "Ta wuwewo poposalamatiyo-Liyo. Hulimao Tiyo moposalamati lo batanga-Liyo lohihilawo wonu Tiyo botiye te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala!"

³⁶Odito olo mongopajule lo Roma hepohentea oli Isa. Timongoliyo lopoyingo mao lo lotingo ode o-Liyo. ³⁷Wawu timongoliyo loloiya, "Wonu

Yio ongiya lo tawu lo Yahudi, poposalamatiya mola batanga-Mu!”

³⁸To yitata mola li Isa sasalipu tilulade mao limongoliyo loiya odiye, “Tatabotiyelo ongiya lo tawu lo Yahudi.”

³⁹Tala ngota lo ta mohhutuwa u moleta ta silalipuliyo woli Isa lohentea o-Liyo wawu loloiya odiye, “Wonu Yio boti ongiya ta mo'osalamati, nte salamatiya mola batanga-Mu wawu ami olo!”

⁴⁰Bo tamaniliyo ta silalipuliyo pe'enta woliyo longentelao oliyo, uwaliyo mao, “Yilongola yio boti dila mohe lo Allahuta'ala? Yio ma lololimo hukumani odelo Tiyo. ⁴¹Ito patuti hukumaniyoliyo, sababu ito lololimo hukumani u motu'ude wolo huhutunto, bo Tawu botiye ngointi mao dila ototala.” ⁴²Lapatao tiyo loloiya ode oli Isa, “Elayi mao watiya tou Ito Eya ma medungga mola ode Yiladiya lo Ito Eya.”

⁴³Loiya li Isa ode oliyo, “Tutuliyotutu polele-U mayi ode olemu: Ingontiye botiye yio ma mola motitola wola-U pe'enta to delomo soroga.”

⁴⁴To dulahe boyito tanu ma jamu duwabelas, lipu nga'amila ma lodiolomo sambe demota ujamu tiga lolango, ⁴⁵sababu matolodulahu dilalo tiliminelo. Tou boyito olo podehu to bele lo Eya lobuta'a duluwo. ⁴⁶Lapatao ti Isa longuwatio wolo suwara uda'a odiye “Papa, ode olu'u li Papa nyawa Latiya ma wuduwo mayi Latiya.” Tou yilapato loloiya odito, napasi li Isa ma lopulito.

⁴⁷Tou tauwa lo pasukan lo'onto mao u ma lowali, tiyo ma lomuji Allahuta'ala wawu loloiya odiye, "Otutu Tawu botiye tawu ngota banari."

⁴⁸Tou tawu ngohuntuwa ta a'ambuwa lo'onto mao wolo u ma lowali boyito, timongoliyo lohuwalingo wolo uhewolola da'a. ⁴⁹Nga'amila ta mo'otawa woli Isa wawu mongobuwa ta lodudua mota o-Liyo lonto lipu lo Galileya, hetihula to umolamingo wawu hebilohe unga'amila boyito.

⁵⁰Woluwo tawu ngota lonto kambungu lo Arimateya kambungu lo tawu lo Yahudi tangguliyo te Yusup. Tiyo tawu ngota ta mopiyo wawu banari. Tiyo olo yima-yima Yiladiya lo Allahuta'ala. Tiyo anggota lo Mahkama lo agama, bo tiyo dila satuju wolo putusani wawu huhutu lo Mahkama lo agama boyito ode oli Isa. ⁵¹(23:50) ⁵²Te Yusup ma lonao mao ode li gubornur Pilatus wawu mao lohile mayiyeti li Isa. ⁵³Wawu tou mayiyeti li Isa boyito ma yilapato yilahiyo mayi lonto salipu, mayiyeti boyito ma tilaputiyo mao lo kayini lenan moputio. Lapatao mota pilopobalatiyo mao to kuburu botu u papahati to huludu. Kuburu boyito dipo pe'enta mao pilolobungaliyo to tawu. ⁵⁴Dulahe boyito dulahe poposiyapuwa lo tawu lo Yahudi motabiya. Dulahe boyito ma ngope'e mopulito, sababu dulahe potabiya limongoliyo ma ngope'e medungga.

⁵⁵Mongobuwa ta lonao mayi woli Isa lonto lipu lo Galileya, lohunuhe mota momilohe kuburu wawu wololo mayiyeti li Isa

pilopobalatiyo. ⁵⁶Wawu tou ma lohuwalinga mota, timongoliyo ma lopusiyapu mao lo ramba-ramba wawu yinula monu. Lapatao to dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi, timongoliyo lohuheli moturuti mao aturangi lo hukum lo Tawurat.

24 ¹Tou donggo molaliyonu to dulahu ahadi mongobuwa boyito ma lonao ode kuburu hedelowa mota ramba-ramba u ma piloposiyapu mao limongoliyo. ²Iلودنگگا mota limongoliyo botu u piloheutiyo kuburu ma lolilidu. ³Tou timongoliyo lomaso mao ode kuburu, mayiyeti li Isa Eya didu ilodungga limongoliyo teto. ⁴Tou timongoliyo donggo hiheraniya tomimbihu u yilowali boyito, debolo ta dulota ma tilimihulayi to tili limongoliyo hepakeya kayini heinta-intawa. ⁵Timongoliyo ma diluyita da'a wawu ma hedumula to huta, bo ta dulota boyito lobisala ode olimongoliyo odiye, "Yilongola timongoli hipololohe o-Liyo ta tumu-tumulo, to wolota lo ta ma lopowate? ⁶Ti Isa ma diduluwo teye. Tiyo ma pilopobongu lo Allahuta'ala. Elayi mao u yiloiya-Liyo olimongoli tou Tiyo donggo to lipu lo Galileya, ⁷deuwitoyito Walao Manusiya musi wuduwoliyo ode olu'u lo ta heodusawa wawu salipuwoliyo, bo to dulahe otoluliyo ma mobongu mayi monto kuburu."

⁸Lapatao timongoliyo ma lo'oela u yiloiya li Isa. ⁹Tou timongoliyo lohuwalingayi lonto pomilohe kuburu, nga'amila ma silirita mao limongoliyo ode mongorasul ta mopulatuwawulota wawu ode nga'amila ta

hedudua oli Isa wuwewo. ¹⁰Ta losirita mao ode mongorasul, deuwitoyito ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala, ti Yohana, ti Mariya ti mama le Yakobus wawu mongobuwa wuwewo ta pe'epe'enta wolimongoliyo. ¹¹Bo timongoliyo heponganggapuwa sirita boyito yimbulo wawu timongoliyo dila paracaya ode mongobuwa boyito. ¹²Openu odito, te Petrus ma tilumetea mota ode kuburu li Isa. Tou tiyo lohedupa mota ode delomo kuburu, ilontongaliyo mota bolo taputo u woluwo teto. Lapatao tiyo ma lonao wawu to delomo hilaliyo tiyo hemohintu wolo u ma lowali.

¹³To dulahe boyito olo muri-Liyo dulota lonao ode kambungu tuwawu u tanggu-tanggula Emawus. Lamingiyo mopulatuwawu lokilo monto kota lo Yerusalem. ¹⁴Timongoliyo hiposiritawa tomimbihu u ma lowali boyito. ¹⁵Tou timongoliyo donggo heposilitawa wawu hepopotutuloa lo pikirangi, ti Isa lohihilawo ma lodudula mota ode olimongoliyo wawu lonao pe'epe'enta wolimongoliyo. ¹⁶Bo timongoliyo dila lo'onuhe oli Isa, sababu woluwo u lo'olilunga mato limongoliyo. ¹⁷Lapatao ti Isa lobisala ode olimongoliyo odiye, "Wolo u heposiritawa limongoli tou henaowa botiye?" Lapatao timongoliyo ma loberenti wolo hilawo limongoli hewolola. ¹⁸Tala ngota to wolota limongoliyo ta tanggu-tanggula te Klewopas loloiya mao ode oli Isa odiye, "To wolota lo ta nga'amila ta lonao mota ode kota lo Yerusalem to dulahe buka, bo wutata boti ta dipo motota lo u boheli lowali mao tetomota."

¹⁹Ti Isa lohintu mao ode olimongoliyo odiye, “Wolo u ma lowali?” Tametao limongoliyo odiye, “U ma lowali to oli Isa tawu lo kota lo Najaret. Tiyo nabi, nga'amila u hepilohutu-Liyo wawu u heyiloiya-Liyo polu-polu lo kawasa to talu lo Allahuta'ala wawu to talu lo raiyati nga'amila. ²⁰Bo mongotauwa lo imamu wawu mongotauwa lami lohudu mao o-Liyo mota hukumaniyoliyo mate wawu mota salipuwoliyo. ²¹Omo-omolu ami hepoharapuwa Tiyo ta tilulawoto Allahuta'ala mopobebasi lo bangusa lo Israel. Pasali boti lowali tou tolohuyi yilalu mao. ²²Ingontiye ami iloheya lo mongobuwa ngololota lonto lemboa lami ta donggo didimodupa da'a lonao mota ode kuburu. ²³Bo mayiyeti li Isa ma diduluwo ilodungga mota limongoliyo teto. Timongoliyo hedelowa mayi habari deu timongoliyo lo'onto malaikati dulota ta lopolele mayi deu ti Isa tumu-tumulo. ²⁴Tamani lami ngololota olo lonao mota ode kuburu boyito wawu ilodungga mota limongoliyo wolo u silirita mayi lo mongobuwa boyito banari. Timongoliyo dila lo'onto oli Isa tetomota.”

²⁵Lapatao ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, “Weyi timongoli ta hehulode, mayilaba kobolo hila limongoli boti, momaracaya u ma yiloiya mayi lo mongonabi! ²⁶Memangi Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali olongiya ta mo'osalamatati manusiya, musu modutola usikisa, lapatao Tiyo mowali masahuru.”

²⁷Lapatao ti Isa lopopatatao ode olimongoliyo wolo u hetulade to delomo kita-kitabiyalo

tomimbihu Tiyo, tumula lomao monto kitabi li nabi Musa sambe demola nga'amila kitabi lo mongonabi.

²⁸Tou timongoliyo ma hemembide mota ode kambungu hepatujuwo limongoliyo, ti Isa lotihutu odelo ta ma mopoturusi lo nonao-Liyo. ²⁹Bo timongoliyo lotahangi o-Liyo odiye, "Potuluhupo wolami teya, sababu utiye ma ngope'e huyi." Lapatao ti Isa lomaso mao lotitola wolimongoliyo. ³⁰Tou Tiyo ma monga wolimongoliyo, Tiyo lohama mayi roti, losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala, lapatao lomita-mitanga mota roti boyito wawu longohi mao ode olimongoliyo.

³¹To wakutu boyitolo olo mato limongoliyo ma lohuo wawu timongoliyo ma lo'onuhe oli Isa, bo Tiyo ma yiloli mao lonto wolota limongoliyo.

³²Timongoliyo ma bibisalawa odiye, "Memangi hilanto ma hewengahe da'a tou ito henaowa wawu Tiyo helobisala wawu helomuo mayi rahasiya lo kita-kitabiyalo ode olanto."

³³To wakutu boyito timongoliyo ma lato lohuwalinga ode kota lo Yerusalem. Tetomota timongoliyo lodudunggayo wolo mongorasul li Isa ta mopulatuwawu ta heambuwa wolo mongomuri li Isa wuwewo mao. ³⁴Mongorasul boyito loloiya ode olimongoliyo odiye, "Otutu ti Isa Eya ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala wawu ma lotibiloheyi ode le Simon Petrus."

³⁵Lapatao ta dulota boyito losirita mao wolo u ma lowali tou timongoliyo henaowa wawu wololo timongoliyo lo'onuhe o-Liyo tou Tiyo helomita-mitanga roti.

³⁶ Tou timongoliyo donggo heposiritawa lo pasali boyito, debolo ti Isa ma yiloluwo to wolota limongoliyo wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, "Salamu alayikum!"

³⁷ Timongoliyo iloheya wawu diluyito. Harapu limongoliyo, timongoliyo lo'onto himu'udiyo li Isa. ³⁸ Bo Tiyo loloiya ode olimongoliyo, "Yilongola timongoliyo iloheya wawu hila limongoli bimbangi mo'onto ola-U? ³⁹ Bilohi olu'u-U wawu oatu-U. Wau lohihilawo ta botiye. Medihimi wawu parakisayi, sababu himu'udu dila o dagingi wawu tulalo, odelo u o'onto olimongoli to ola-U."

⁴⁰ Tou yilapatao loloiya odito, Tiyo lopobiloheo lo ulu'u wawu oa-Tiyo ode olimongoliyo.

⁴¹ Openu timongoliyo dipo paracaya bo timongoliyo ma hewengahe wawu hiheraniya. Sababu uwito, ti Isa lohintu ode olimongoliyo odiye, "Woluwo to olimongoli teye ualo?"

⁴² Lapatao timongoliyo longohi mao ode o-Liyo uponula molutu ngopita. ⁴³ Ti Isa lohama mao ponula boyito wawu ilaliyo to talu limongoliyo.

⁴⁴ Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Nga'amila u tula-tulade to kitabi li nabi Musa, wawu to kitabi lo mongonabi wuwewo wawu to kitabi Jaburu tomimbihu Wau, musi mowali ganapu. Uwito u ma pilolele-U mayi ode olimongoli tou Wau donggo pe'epe'enta wolimongoli."

⁴⁵ Lapatao Tiyo lomuo mao pikirangi limongoliyo, tunggulo timongoliyo lowali longarati lo tuwango kitabi. ⁴⁶ Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Woluwo tula-tuladu

to kitabi deu Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali ongiya ta mo'osalamati manusiya, musi modutola usikisa wawu mobongu mayi monto kuburu to dulahe otoluliyo.

⁴⁷Wawu to delomo tanggu-Liyo habari tomimbihu umotobati wawu pongambunguwa lo Allahuta'ala dusa, musi popotungguloliyo ode nga'amila bangusa, tumula mao monto kota lo Yerusalem. ⁴⁸Timongoli boti ta ma mopotunggulo unga'amila botiye. ⁴⁹Wau ma molawo mayi ode olimongoli u pilojanjiya lo Allahuta'ala ti Papa-U. Bo timongoli musi motitola to kota botiye, sambe kawasa monto soroga mopolu to olimongoli.”

⁵⁰Lapatao ti Isa lotiyanga olimongoliyo ode bulemengo kota sambe ode kambungu lo Betaniya. Teto Tiyo lominta'a mola olu'u-Liyo wawu lodua ode Allahuta'ala lohile barakati olimongoliyo. ⁵¹Wawu tou Tiyo donggo hemodua ode Allahuta'ala hemohile barakati olimongoliyo, Tiyo ma lobuala wolimongoliyo wawu lobinta'a ode soroga. ⁵²Timongoliyo losujudu lolubo o-Liyo lapatao ma lohuwalinga ode kota lo Yerusalem wolo uhewengahe da'a. ⁵³Timongoliyo layito to pango bele lo Eya wawu hepomujiya Allahuta'ala.

YAHYA

1 ¹To mulolowaliyo tou duniya boti dipo pilopowali lo Allahuta'ala, Pirimani yito ma woluwo; Pirimani boyito pe'epe'enta wolo Allahuta'ala, wawu Pirimani boyito Allahuta'ala lohihilawo. ²Lonto u bobohuwaliyo lomayi Tiyo ma pe'epe'enta wolo Allahuta'ala. ³Totonulalo uhetuwa-tuwawuwa ma pilopowali lo Allahuta'ala loli Pirimani; wawu wonu dila loli Pirimani, diyaluwo mao uhetuwa-tuwawuwa u ma lowali. ⁴To o-Liyo o tutumulo wawu tutumula boyito tinelo manusiya. ⁵Tinela boyito tiliminelayi to umodiolomo, wawu umodioloma boyito dila mo'olahe tinela boyito. ⁶Woluwo lonao mayi tawu ngota ta ilahula lo Allahuta'ala, tangguliyo te Yahya. ⁷Tiyo lonao mayi motombanga tomimbihu tinela boyito, alihu moli u tilombangaliyo boyito tawu nga'amila mowali paracaya. ⁸Tiyo lohihilawo dila tinela boyito, bo tiyo musi motombangayi tomimbihu tinela boyito. ⁹Tinela u banari boyito mo'obanga timi'idu manusiya. Tinela boyito ma dungga-dungga mayi ode delomo duniya. ¹⁰Pirimani boyito ma woluwo to delomo duniya wawu duniya boti pilopowali lo Allahuta'ala loli o-Liyo, bo duniya boti dila motota-Liyo. ¹¹Tiyo lonao mayi ode duniya pilopowali-Liyo lohihilawo wawu duniya boti haku-Liyo, bo tawu-tawuwala ta haku-Liyo dila lololimo o-Liyo. ¹²Bo tawu-tawuwala ta ma

lololimo o-Liyo ma yilohiya-Liyo haku wawu kawasa mowali mongowalao Allahuta'ala, deuwitoyito timongoliyo ta paracaya to tanggu-Liyo. ¹³Timongoliyo pilotutuliyo dila lonto duhu, meyalo dila lonto hila lo manusiya wawu dila olo lonto hila lo mongololai, bo lonto Allahuta'ala. ¹⁴Pirimani boyito ma lowali manusiya wawu lotitola to wolotanto; wawu ito ma lo'onto tine-Liyo, deuwitoyito tinela u yilohi li Papa ode Wala-Iyo ta bo tuwa-tuwawulo, polu-polu lo toliango wawu ubanari. ¹⁵Ti nabi Yahya lotombangayi tomimbihu Tiyo wawu loloiya wolo uwuwa-wuwatio odiye, "Tatabotiyelo Tiyo ta hemakusuduwou tou wau loloiya: Lapatao wau ma medungga mayi Tiyo ta mulo-mulou mayi sababu tou dipoluwo wau, Tiyo ma woluwo." ¹⁶Tiyo polu-polu lo toliango wawu ito nga'amila ma lololimo barakati dila o pulitiyo monto o-Liyo. ¹⁷Tawurat yilohiliyo loli oli nabi Musa, bo toliango wawu ubanari lo Allahuta'ala lowali lopatato loli oli Isa Almasih. ¹⁸Diyaluwo ngota mao ta ma lo'onto Allahuta'ala, bo Walao Allahuta'ala ta bo tuwa-tuwawulo, ta tutuwawuwa woli Papa wawu ta otoliang-Iyo da'a, Tiyo ta lopopatato Allahuta'ala ode olanto.

¹⁹Utiye tombangiyo li nabi Yahya tou tawu lo Yahudi lonto kota lo Yerusalem lopoahu lo imamu ngololota wawu tawu-tawuwala lonto suku lo Lewi mota mohintu oliyo odiye, "Tatonu yio?"

²⁰Tiyo longaku wolo umopatato odiye, "Wau dila Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala."

²¹ Lapatao timongoliyo lohintu ode oliyo odiye, "Wonu odito, tatonu yio? Ti nabi Eliya?" Te Yahya lolametao, "Dila." Timongoliyo lohintu poli, "Yio botiye nabi ta medungga mayi?" Tiyo lolametao, "Dila!"

²² Timongoliyo lohintu ode oliyo odiye, "Tatonu yio? Sababu ami musu molameta ode ta lopoahu mayi olami. Wolo loiyamu tomimbihu batangamu lohihilawo?"

²³ Tametao li nabi Yahya odiye, "Wau botiye ta wuwa-wuwatia to yilantala dila hepotitola lo tawu: Po'otulide lomao dalalo Eya! odelo u ma yiloiya mayi li nabi Yesaya."

²⁴ To wolota lo ta ilahula limongoliyo boyito woluwo ngololota ta o pahamumu Parisi.

²⁵ Timongoliyo lohintu ode oliyo odiye, "Wonu yio dila Olongiya ta pilojanjiyaliyo, dila ti nabi Eliya wawu dila olo nabi ta monao mayi, yilongola yio mopolihi to tawu?"

²⁶ Ti nabi Yahya lolametao olimongoliyo odiye, "Wau mopolihi lo taluhu. Bo to hungi mongoli, tihu-tihulo Tiyo ta dila otawa limongoli,

²⁷ deuwitoyito Tiyo ta ma monao mayi lapatao wau. Molopatao santale-Liyo wau dila patu- ti."

²⁸ Utiye boti lowali to kota lo Betaniya to ngotuwali lo dutula lo Yordan, tambati li nabi Yahya ta mopopolihuwa.

²⁹ Lolombuliyo mola tou ti nabi Yahya lo'onto oli Isa nao-nao mayi ode oliyo, tiyo loloiya odiye, "Bilohi, tatabotiyelo Walao Himba lo Allahuta'ala, ta mopo'oberesi dusa lo manusiya to duniya. ³⁰ Tatabotiyelo ta hemakusuduwou odelo loiyau odiye, 'Lapatao

wau ma medungga mayi Ta lebe molanggatu'u mao biluloaliyo, sababu Tiyo ma woluwo tou wau dipoluwo.' ³¹ Wau lohihilawo omo-omolu dipo motota-Liyo wawu uwitolo sababuliyo wau lonao mayi mopolihi lo taluhu, alihu tawu lo Israel motota-Liyo."

³² Ti nabi Yahya lotombangayi wawu loloiya odiye, "Ma ilontongau Roh lo Allahuta'ala lolaheyi lonto soroga odelo burungi marupati lotiluntu to o-Liyo. ³³ Hiyambola wau omo-omolu dila motota-Liyo, bo Tiyo ta lopoahu olau mopolihi lo taluhu, ma lopusambewo mayi loloiya ode olau odiye, 'Wonu yio ma lo'onto Roh Allahuta'ala lolaheyi ode Tawu ngota wawu lotiluntu to o-Liyo, Tiyo ta ma mopolihi lo Roh lo Allahuta'ala.' ³⁴ Tiyo ma ilontongau wawu wau ma lotombangayi deu Tiyo boti Walao Allahuta'ala."

³⁵ Tou lolombuliyo mola ti nabi Yahya donggo tihu-tihulo wolo muriliyo dulota. ³⁶ Tou tiyo lo'onto mota oli Isa lawo-lawodu, tiyo lobisala odiye, "Bilohi, Walao Himba lo Allahuta'ala!"

³⁷ Muriliyo dulota lo'odungohe u heloiyaliyo, lapatao timongoliyo lodudua oli Isa. ³⁸ Ti Isa loyili mao ode dibalaka. Ilontonga-Liyo mota timongoliyo hedudua o-Liyo, lapatao ti Isa lobisala ode olimongoliyo odiye, "Wolo u helolohu limongoli?" Timongoliyo lolametao odiye, "Rabi, toutonu pilotitolanto?" To delomo bahasa lo Ibrani rabi deboliliyo mao guru.

³⁹ Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Dulo bilohi." Timongoliyo ma lodudua o-Liyo wawu mota lomilohe toutonu pilotitola-Liyo wawu

tou boyitolo timongoliyo ma lotitola wo-Liyo pe'epe'enta. To wakutu boyito ma jamu ampa lolango.

⁴⁰To wolota lo ta dulota ta ma lo'odungohe loiya li nabi Yahya lapatao lodudua oli Isa, deuwitoyito te Andreyas wutatiyo le Simon Petrus. ⁴¹Bohuliyo te Andreyas lato mao lodudunggaya wole Simon wutatiyo wawu loloiya ode oliyo odiye, "Ami ma lodudunggaya wole Almasih." To delomo bahasa lo Ibrani Almasih artiliyo Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala ta mowali Olongiya wawu ta moposalamati lo manusiya. ⁴²Te Andreyas lotiyanga ole Simon ode li Isa. Ti Isa lomiloheo oliyo wawu loloiya odiye, "Yio Simon walae Yahya, yio ma tanggulaliyo te Kefas." Kefas artiliyo tutuwawuwa wole Petrus, deuwitoyito botu lo huidu.

⁴³Lolombuliyo mola ti Isa lomutusani monao ode lipu lo Galileya. Tiyo lodunggaya wole Pilipus wawu loloiya ode oliyo odiye, "Poduduo lomayi ola-U!" ⁴⁴Te Pilipus tawu lo Betsaida kota le Andreyas wawu te Petrus. ⁴⁵Te Pilipus ma lodudunggaya wole Natanayel wawu loloiya ode oliyo odiye, "Ma ilodungga lami Tiyo ta heilotanggula li nabi Musa to delomo kitabi lo Tawurat wawu mongonabi, deuwitoyito ti Isa walae Yusup lonto kota lo Najaret."

⁴⁶Te Natanayel loloiya ode oliyo odiye, "Dila ponga lo akali woluwo u mopiyohe tuwawu monto kota lo Najaret." Te Pilipus lolametao odiye, "Dulo mota bilohi lohihilawo." Tou ma lo'onto mao ole Natanayel, ti Isa loloiya odiye,

"Bilohi, tiyo boti tawu lo Israel otutu, diyalu u ayibu to oliyo." ⁴⁷ (1:46)

⁴⁸Te Natanayel lohintu ode o-Liyo odiye, "Wololo pongotawa-Nto olatiya?" Ti Isa lolametao ode oliyo odiye, "Tou te Pilipus dipo lotiyangayi olemu, Wau ma lo'onto olemu to tibawa lo ayu ara ngobungo."

⁴⁹Te Natanayel loloiya ode oliyo odiye, "Guru, Ito boti Walao Allahuta'ala, Olongiya lo tawu lo Israel."

⁵⁰Ti Isa lolametao odiye, "Yio paracaya ode ola-U bo sababu Wau loloiya deu yio ilontonga-U to tibawa lo ayu ara ngobungo. Woluwo u lebe dudulamangao leto u ma ontongamu." ⁵¹Lapatao Tiyo loloiya poli ode oliyo odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olemu: Timongoli ma mo'onto hulungo mohuo wawu mala-malaikatiyalo botula lahe ode Walao Manusiya."

2 ¹To dulahe otoluliyo o nika to kota lo Kana to lipu lo Galileya wawu ti mama li Isa woluwo teto. ²Ti Isa wolo mongomuri-Liyo tiloduwoliyo ode nika boyito. ³Tou ti mama li Isa lo'onto mao angguru to nika boyito ma lopulito, tiyo loloiya mao ode li Isa odiye, "Timongoliyo ma ilopulita lo angguru."

⁴Ti Isa lolametao odiye, "Wolo u peipohutu li mama o-Latiya? Wakutu Latiya dipo ledungga."

⁵Bo ti mama li Isa loloiya mao ode ta hepohintawa odiye, "Wolo u polele-Liyo mayi ode olimongoli, pohutuwa mao limongoli!"

⁶To nika boyito siladiyaliyo mao bolinggo botu moheluwolomo u pongulowalo moturuti mao

aturu lo agama lo Yahudi, timi'idu bolinggo tuwangiyo takuseriyo mao mohetuto literi. ⁷ Ti Isa lopolele mao ode ta hepohintawa odiye, "Tuwangi lomao lo taluhu boli-bolinggowala boyito sambe mopolu." Lapatao timongoliyo olo ma lopo'opolu mao bolinggo boyito.

⁸ Lapatao ti Isa lopolele mao olimongoliyo odiye, "Pohama mao ngoidi wawu delowa mota ode tauwa lo pesta boyito." Wawu timongoliyo lodelo mao taluhe boyito ode tauwa lo pesta.

⁹ Tauwa lo pesta boyito lolamita mola taluhe u ma lowali angguru boyito wawu dila otawaliyo lonto utonu mayi angguru boyito, bo ta hepohintawa ta ma lolaluayi taluhe boyito ta motota. Lapatao tiyo lotiyangayi bulentiti lai. ¹⁰ Tauwa lo pesta boyito loloiya mao ode bulentiti lai odiye, "Biyasaliyo tawu mohinta mao lo angguru u mopiyohu memulo wawu dema ngope'e huwoalo ta hepongiluma, deuwito angguru u dila mopiyohu pohintaliyo; olemu angguru u lebe mopiyohu bo tilahumu sambe masatiya."

¹¹ Uwito tuwota bohuliyo u pilohutu li Isa. Tuwota boti pilohutu-Liyo to kota lo Kana to lipu lo Galileya wawu wolo tuwota boti Tiyo lopobiloheyi lo masahuru-Liyo. Wawu mongomuri-Liyo ma pilaracaya ode o-Liyo.

¹² Lapatiyo mao ti Isa woli mama-Liyo wawu mongowuta-Tiyo wawu mongomuri-Liyo ma lonao ode kota lo Kapernawum. Timongoliyo lotitola ngolohuyi tetomota.

¹³ Tou ma membideyi dulahe poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo

Mesir, ti Isa lonao ode kota lo Yerusalem.

¹⁴To pango bele lo Eya Tiyo lo'odungga mao ta hepopotaliya lo sapi, himba wawu burungi marupati, wolo ta hepopotuloa lo doyi hehuloa teto. ¹⁵Tiyo lohutu buboa tali pomuhuliyo olimongoliyo monto pango bele lo Eya pe'epe'enta wolo himba wawu sapi limongoliyo. Meja hepopotaliyaliyo ma hila-hilalantuyi-Liyo, tunggulo doyi limongoliyo ma lopupulepe. ¹⁶Ode ta hepopotaliya lo marupati Tiyo loloiya odiye, "Yinggila mao utiye boti tewe! Dila mao pohutuwa patali bele li Papa-U." ¹⁷Mongomuri-Liyo ma loela mayi u tula-tulade to delomo kitabi odiye, "Toliangu-U ode bele-Mu mo'opate ola-U."

¹⁸Tawu lo Yahudi lohintu oli Isa odiye, "Tuwota wolo u popobilohu-Mu mayi olami deu Yio o haku mohutu odiye?"

¹⁹Ti Isa lolametao ode olimongoliyo odiye, "Lohube mao bele lo Eya boti, bo tolohuyi mola ma muli bongulo-U mayi."

²⁰Tawu lo Yahudi poli loloiya ode o-Liyo odiye, "Wopatopulu wawu wolomo tawunu hihewoliyo bele lo Eya boti bilonguliyo wawu bome bongulo-Mu tou tolohuyi. Uwito dila ponga lo akali."

²¹Bo bele lo Eya u hepatujuwo-Liyo boyito, deuwitoyito batanga-Liyo lohihilawo. ²²Tou ti Isa Eya ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu, deuwito iloela lo mongomuri-Liyo deu pasali boyito ma lapato yiloiya-Liyo. Timongoliyo ma pilaracaya lo u hetulade to kitabi wawu ode u heyiloiya li Isa.

²³ Ngohilayao wakutu u hepoelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir, ti Isa to kota lo Yerusalem. Tiyo helolohutuwa tuwoto, tunggulo ngohuntuwa tawu ta ma pilaracaya ode o-Liyo tou timongoliyo lo'onto mao u hepilohutu-Liyo boyito. ²⁴ Bo ti Isa lohihilawo dila paracaya ode olimongoliyo, sababu otawa-Liyo manusiya nga'amila. ²⁵ Wawu Tiyo dila paralu openu bo ngota mao ta mongohi katarangani tomimbihu manusiya, sababu otawa-Liyo u to delomo hila lo manusiya.

3 ¹ Woluwo ta o pahamumu Parisi ngota tangguliyo te Nikodemus tauwa lo agama lo Yahudi. ² To huyiliyo tuwawu tiyo lonao ode oli Isa wawu loloiya odiye, "Guru, otawa lami Ito boti guru ngota ta ilahula lo Allahuta'ala, sababu diyaluwo ta mowali mohutu tuwo-tuwotalo odelo u ma pilohutu-Nto wonu Allahuta'ala dila Wolanto."

³ Tameti Isa ode oliyo odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olemu: Wonu tawu ngota dila muli potutuliyo mayi, tiyo dila mowali mo'onto Yiladiya lo Allahuta'ala."

⁴ Te Nikodemus loloiya ode o-Liyo odiye, "Wololo tawu ngota muli potutuliyo mayi wonu tiyo ma panggola? Mowali meyalo dila tiyo muli momaso mao ode ombongi mamaliyo, lapatao muli potutuliyo mayi?"

⁵ Tameti Isa odiye, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olemu: Wonu tawu ngota dila muli potutuliyo mayi monto taluhu wawu Roh lo Allahuta'ala, tiyo dila mowali momaso ode Yiladiya lo Allahuta'ala. ⁶ U potutuliyo mayi lo

manusiya yito manusiya wawu u pilotutuliyo mayi lo Roh yito Roh. ⁷Dila mao herani yio wonu Wau loloiya deu timongoli nga'amila musi muli potutuliyo mayi. ⁸Dupoto lohipo ode utonu otohilaliyo wawu timongoli mo'odungohe tingohiyo, bo dila otawa limongoli lonto utonu tiyo meyambo ode utonu pohuwalingaliyo. Odito olo pasali lo ta potutuliyo mayi monto Roh lo Allahuta'ala."

⁹Te Nikodemus loloiya odiye, "Dila ponga lo akali pasali boti mowali."

¹⁰Tameti Isa odiye, "Yio guru lo tawu lo Israel; dila ponga lo akali yio dila mongarati lo pasali boti. ¹¹Tutuliyotutu polele-U mayi: Ami hipobisalawa lo u otawa Lami wawu Ami hepohungguliya mayi u ilontonga Lami, bo timongoli dila mololimo u hewungguliyo mayi Lami. ¹²Hiyambola Wau hemobisala tomimbihu pasali lo duniya timongoli dila paracaya. Lapatao wololo timongoli mowali paracaya wonu Wau mobisala mayi tomimbihu pasali lo soroga ode olimongoli? ¹³Diyaluwo ngota mao ta ma lobotula mola ode soroga, ngopohiya Tiyo ta ma lolaheyi lonto soroga, deuwitoyito Walao Manusiya.

¹⁴Odelo ti nabi Musa ma lopolanggata mola lo tulide tombaha to ayu ngoputu to yilantala dila hepotitola lo tawu, odito olo Walao Manusiya musi popolanggato lo Allahuta'ala, ¹⁵alihu timi'idu ta paracaya ode o-Liyo ma mo'otapu tutumula kakali."

¹⁶Uda'a da'a toliango Allahuta'ala ode duniya boti, tunggulo Tiyo ma longohi mayi Wala-Iyo

ta bo tuwa-tuwawulo, alihu timi'idu ta paracaya ode o-Liyo dila binasa, bo mo'otapu tutumula kakali. ¹⁷ Allahuta'ala lopoahu mayi lo Wala-Iyo ode delomo duniya boti dila memomutoa duniya, bo moposalamati lo duniya. ¹⁸ Ta paracaya ode o-Liyo dila hukumaniyo-Liyo; bo ta dila paracaya ode o-Liyo ma woluwo hukumaniliyo, sababu tiyo dila paracaya ode tanggulo Walao Allahuta'ala ta bo tuwa-tuwawulo. ¹⁹ Utiye u pohukumaniya lo Allahuta'ala ta dila paracaya deuwitoyito, tinelo ma woluwo to duniya, bo manusiya lebe motohila lo umodiolomo popobandingiyo mao lo umobango, sababu huhutu limongoliyo moleto. ²⁰ Timi'idu ta hepohutuwa u moleto moyingo lo umobango wawu tiyo dila mohuto monao mao ode umobanga boyito, alihu huhutu limongoliyo moleto dila lumuneto. ²¹ Bo titalotita ta hepohutuwa u banari, tiyo monao mao ode umobanga boyito, alihu mowali mopatato deu huhutuliyo boyito motu'ude wolo kahandaki lo Allahuta'ala.

²² Lapatiyo mao ti Isa wolo mongomuri-Liyo ma lonao ode lipu lo Yudeya wawu mota lotitola teto pe'epe'enta wolimongoliyo wawu helopolihu to tawu. ²³ Ti nabi Yahya olo ma helopolihu to tawu to Ayinon u titiliya wolo Salim, sababu tetomota o taluhe ngohuntuwa. Tawu-tawuwalo lonao mota loilihu oliyo. ²⁴ To wakutu boyito ti nabi Yahya dipo leulunga to tutupa.

²⁵ Mongomuri li nabi Yahya lo bedawa pahamu wolo tawu lo Yahudi ngota tomimbihu aturangi

lo umopo'oberesi batanga. ²⁶Timongoliyo lonao mao ode li nabi Yahya wawu lohintu odiye, "Donggo oela li guru Ta pe'epe'enta woli guru to ngotuwali lo dutula lo Yordan, Ta pilopobiloheyi lingoli olamiyatiya omo-omolu? Masatiya Tiyo hemopolihu to tawu olo wawu nga'amila tawu heponaowa mota ode o-Liyo!"

²⁷Totametao li nabi Yahya odiye, "Manusiya dila mololimo wolo-wolo wonu diyaluwo u monto Allahuta'ala. ²⁸Timongoli lohihilawo ma lo'osakusi deu wau ma loloiya odiye, 'Wau dila Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala, bo wau ma ilahula-Liyo lemulo-Liyo mayi.' ²⁹Tahu'uwo lo bulentiti buwa yito bulentiti lai sahabati lo bulentiti lai yito ta tihu-tihula to tililiyo wawu hemodungohe oliyo. Wonu tiyo mo'odungoheo suwara lo bulentiti lai, tiyo mengahu. Odito olo wolau, wau mengahe da'a masatiya. ³⁰Tiyo musi helebe uda'a wawu wau helebe kikiao."

³¹Ta asaliliyo lonto yitata yito molanggatao lo unga'amila; wawu ta asaliliyo lonto duniya yito tawu lo duniya wawu bo mosilita tomimbihu pasali lo duniya. Ta lonto soroga molanggato lo unga'amila. ³²Tiyo hemobisala u ilontonga-Liyo wawu u ilodungohe-Liyo, bo diyalu ngota mao ta paracaya lo sirita-Liyo mayi. ³³Bo titalotita ta mololimo u sirita-Liyo mayi, tiyo mongaku deu Allahuta'ala yito banari.

³⁴Sababu Ta ilahula lo Allahuta'ala, Tiyo ta ma mopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala, sababu Roh lo Allahuta'ala ma yilohi-Liyo mao ode o-Liyo wolo udila o batasi. ³⁵Ti Papa yito motoliango Wala-Iyo wawu nga'amila

uhetuwa-tuwawuwa ma yilohi-Liyo mao ode o-Liyo. ³⁶Titalotita ta paracaya ode Wala'a boyito, ma mo'otapu tutumula kakali; bo titalotita ta dila modungohe to Wala'a boyito, tiyo dila mo'otapu tutumulo bo muruka lo Allahuta'ala u woluwo to oliyo.

4 ¹Tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi ma lo'odungohu deu ti Isa lo'otapu muri wawu helopolihu to tawu lebe ngohuntuwa mao lo ta yilihuwa li nabi Yahya ta mopopolihuwa, openu ti Isa lohihilawo dila helopolihu to tawu, bo mongomuri-Liyo. Tou ilotawa mao li Isa deu tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi ma lo'odungohe pasali boyito, Tiyo lolola mao lipu lo Yudeya ode lipu lo Galileya. ²(4:1) ³(4:1) ⁴Bo Tiyo musi lumawode mota to lipu lo suku lo Samariya. ⁵Lapatao Tiyo ledungga ode kota tuwawu lipu lo tawu lo Samariya u tanggu-tanggula Sikar, to tili lo huta u omo-omolu yilohi le Yakob ode walaiyo te Yusup. ⁶Teto boyito woluwo ali le Yakob. Tou ma yilongola nao-nao, ti Isa lotihulua to tili lo ali boyito. Wakutu boyito ma jamu duwabelas mohulonou. ⁷Tou ti Isa huhe-huheli, mongomuri-Liyo lonao de kota mota lotali ualo. Lapatao tabuwa ngota lonto suku lo Samariya lonao mayi molime. Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Mowali meyalo dila Wau mohile taluhe to olemu?" ⁸(4:7)

⁹Tabuwa lonto suku lo Samariya boyito lolametao ode o-Liyo odiye, "Wolo? Dila ponga lo akali Ito tawu lo Yahudi mohile taluhu to tawu lo suku lo Samariya." Sababu tawu lo

Yahudi dila sasahabatiya wolo tawu lo suku lo Samariya.

¹⁰Tametao li Isa odiye, "Wonu otawamu u wohi lo Allahuta'ala wawu tatonu Tiyo ta hemohile taluhe olemu, tantu yio lohihilawo ma lohile taluhe to o-Liyo wawu Tiyo ma mongohi mayi olemu taluhe u mo'otumulo."

¹¹Tabuwa boyito loloiya ode o-Liyo odiye, "Ito dila o emberi wawu ali boti modelomo. Monto utonu Ito mo'otapu taluhe u mo'otumula boyito? ¹²Te Yakob tiyombu lami, longohi mayi ali boti ode olami. Tiyo lohihilawo wolo mongowalaiyo wawu bibiyahiyo helongilu taluhe lonto ali boti. Tingga harapunto Ito boti lebe kawasa mao wole Yakob."

¹³Ti Isa lolametao odiye, "Ta mongilu taluhe lonto ali boti, tiyo ma muli mototoango. ¹⁴Bo ta mongilu taluhe u wohi-U mayi, tiyo dilalo ta moto-mototoangao. Sababu taluhe u wohi-U mayi mowali mato lo taluhu to batangaliyo u tolo-tolohe turusi wawu mongohi mao oliyo tutumula kakali."

¹⁵Tabuwa boyito loloiya ode o-Liyo odiye, "Watiya mohile taluhe boyito, alihu watiya dilalo mototoango wawu dilalo paralu monao mayi mohama taluhe teye."

¹⁶Ti Isa loloiya mao ode oliyo odiye, "Ponaolo, mota tiyanga mayi hiyalumu odiyamayi."

¹⁷Tabuwa boyito poli lolametao odiye, "Watiya dila o hiyalo." Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Memangi banari u heloiyamu deu yio dila o hiyalo. ¹⁸Sababu yio ma o hiyala limolota wawu ta masatiya ta tola-tola pe'enta

wolemu to bele dila hiyalumu. U yiloiyamu mayi boti banari.”

¹⁹Tabuwa boyito loloiya mao ode o-Liyo odiye, “Ma lopatata olatiya deu Ito boti nabi.

²⁰Mongotiyombu lami hepolubowa Allahuta'ala to yitato huide boti, bo timongoli tawu lo Yahudi hepoloiyawa deu bo kota lo Yerusalem tambati u patuti polubowala Allahuta'ala.”

²¹Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, “Paracayayi mao deu ma medungga mayi wakutuliyo, tawu ma molubo Allahuta'ala ti Papa dila to huide boti wawu dila olo to kota lo Yerusalem.

²²Timongoli tawu lo suku lo Samariya hepolubowa ta dila otawa limongoli, bo ami tawu lo Yahudi hepolubowa ta otawa lami, sababu usalamati yito bo monto tawu lo Yahudi. ²³Wakutuliyo ma medungga wawu masatiya ma ledungga deu titalotita ta banari molubo Allahuta'ala ti Papa, tiyo ma molubo to delomo roh wawu ubanari, sababu ta hepolubowa odito ta otohila lo Allahuta'ala ti Papa. ²⁴Allahuta'ala yito Roh wawu titalotita ta molubo o-Liyo musi molubo o-Liyo to delomo roh wawu ubanari.”

²⁵Tabuwa boyito loloiya ode oli Isa odiye, “Ma otawa latiya deu Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala ta hetanggulaliyo te Almasih yito ma medungga mayi. Tiyo ma mopotunggulo uhetuwa-tuwawuwa ode olamiyatiya.”

²⁶Ti Isa lolametao odiye, “Tiyo ta hemobisala wolemu boti.”

²⁷Tou boyito mongomuri li Isa ledungga mayi, timongoliyo hiheraniya lo'onto mao

o-Liyo bisa-bisala wolo tabuwa ngota. Bo to wolota limongoliyo diyaluwo ta lohintu odiye: Wolo u otohila li Guru? Meyalo, wolo u hebisala li Guru woliyo?

²⁸ Lapatao tabuwa boyito ma lolola mao bolinggoliyo teto wawu lonao ode kota mota lotiyanga tawu-tawuwalo tetomota odiye, ²⁹ "Mongowutato, dulo monao wolau mota momilohe Tawu ngota ta ma lopolele mayi olau nga'amila u ma hepilohutu'u. Tantu Tiyo boyito Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala."

³⁰ Timongoliyo olo ma lolola mao kota wawu lonao ode oli Isa.

³¹ Tou tilola mao lo tabuwa boyito ode kota, ti Isa ma tiliyango mongomuri-Liyo monga. Timongoliyo loloiya odiye, "Guru, polamelopo."

³² Bo ti Isa lolametao olimongoliyo odiye, "To ola-U woluwo ualola u dila otawa limongoli."

³³ Timongoliyo bibisalawa odiye, "Tanu ma woluwo ta lodepitayi ualo ode o-Liyo."

³⁴ Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Ualo-U, deuwitoyito mohutu kahandaki lo Allahuta'ala ta lopoahu ola-U wawu mopo'olapatao karaja-Liyo. ³⁵ Timongoli hepolojiyawa deu donggo wopatohula mola medungga sembo pongotolalo. Bo polele-U mayi ode olimongoli: Bilohi wawu po'otontonga mola ilengi to tili limongoli ma lolalahu wawu ma mowali otololo! ³⁶ Masatiya ta hepongotola ma mo'otapu gaji wawu timongoliyo hepohimoa hasililiyo ode tutumula kakali, tunggulo ta lopomuayadu wawu ta hepongotola pe'epe'enta hewengahe. ³⁷ Banari loiya lo

popata odiye, 'Ta ngota lopomuayadu wawu tawu wuwewo ta mongotolo.' ³⁸Timongoli ahula-U mota mongotola u dila kilaraja limongoli; tawu wuwewo ta helopomulo wawu timongoli mo'otapu untungi monto u kilaraja limongoliyo boyito."

³⁹Ngohuntuwa tawu lo suku lo Samariya lonto kota boyito ta ma lowali paracaya ode oli Isa sababu tabuwa boyito mota loloiya ode olimongoliyo odiye, "Tiyo ma lopolele mayi olau nga'amila u ma hepilohutu'u." ⁴⁰Tou tawu-tawuwala lo suku lo Samariya boyito ma ledungga mao ode oli Isa, timongoliyo lohile ode o-Liyo, alihu Tiyo motitola wolimongoliyo. Wawu Tiyo ma lotitola teto duhuyi mola hihewoliyo.

⁴¹Lapatao ma lebe ngohuntuwa mao ta ma paracaya ode o-Liyo sababu pongajari-Liyo ode olimongoliyo. ⁴²Timongoliyo loloiya ode tabuwa boyito odiye, "Ami ma paracaya ode o-Liyo dila bo sababu u yiloiyamu, bo ami ma paracaya sababu ami lohihilawo ma lo'odungohe o-Liyo. Wawu otawa lami deu memangi banari Tiyo ta moposalamatati lo duniya."

⁴³Tou ma duhuyi ti Isa tola-tola to kota lo Sikar, Tiyo lonao ode lipu lo Galileya. ⁴⁴Ti Isa lohihilawo loloiya odiye, "Nabi ngota dila hurumatiyo lo tawu to lipuliyo lohihilawo." ⁴⁵Tou Tiyo ma ledungga mota ode lipu lo Galileya, tawu to lipu boyito ma lohulata o-Liyo, sababu timongoliyo woluwo to kota lo Yerusalem to dulahu buka boyito wawu

ma lo'onto nga'amila u ma hepilohutu li Isa tetomota.

⁴⁶Lapatao ti Isa ma lohuwalinga mota ode kota lo Kana to lipu lo Galileya, tambati pilomolia-Liyo taluhu lowali angguru. To kota lo Kapernawum to lipu lo Galileya woluwo pogawe lo pomarenta ngota ta walaiyo ta lolai mongongota da'a. ⁴⁷Tou ma ilodungoheliyo mao deu ti Isa ma ledungga mayi lonto lipu lo Yudeya ode kota lo Kana to lipu lo Galileya, tiyo lotaode mola ode kota lo Kana mota mohile oli Isa alihu Tiyo motuhutayi ode kota lo Kapernawum mota mopo'oluli walaiyo ta ma ngope'e mate boyito. ⁴⁸Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Timongoli boti wonu dila mo'onto mujijat u pohutuwo-U, timongoli dila paracaya."

⁴⁹Tametao lo pogawe boyito ode o-Liyo odiye, "Mota bilohi-Nto pomayi walao latiya tou tiyo dipo mate."

⁵⁰Tametao li Isa odiye, "Pohuwalingolo yio. Walaumu ma loluli." Tawu boyito olo ma pilaracaya ode u yiloiya li Isa wawu ma lonao. ⁵¹To wakutu tiyo ma lohuwalinga mota ode beleliyo, tiyo lodudunggaya wolo mongowatoliyo to ungoputu wawu ma lopotunggulao, "Walaunto ma loluli."

⁵²Lapatao tiyo lohintu mao ode olimongoliyo odiye, "Jamu ngolo tiyo loluli?" Tametao limongoliyo odiye, "Entiye, tanu jamu satu mohulonu patuliyo yilole." ⁵³Tiyamo lo ta mongongota boyito ma loela deu to wakutu boyito ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Walaumu

ma loluli.” Tiyo wolo mongowarisiliyo ma pilaracaya ode oli Isa.

⁵⁴Tou ti Isa lohuwalingayi lonto lipu lo Yudeya ode lipu lo Galileya, Tiyo lohutu tuwota oluwoliyo to lipu lo Galileya.

5¹To dulahu buka lo tawu lo Yahudi, ti Isa lonao mola ode kota lo Yerusalem.

²To kota lo Yerusalem, to tili lo pintu lo gorobangi pomasowa mota ode kota woluwo kulamu tuwawu, to delomo bahasa lo Ibrani tanggu-tanggula Betesda u mohelulimo surambeliyo. ³Ta hengongota hebalata teto. Woluwo ta pito'o, ta penggo wawu ta pepeo. Timongoliyo hepohulata taluhu kulamu boyito mokoliyo'o. ⁴Matimao malaikati lo Eya molaheyi ode kulamu wawu mongoliyoa taluhe boyito. Tatonu ta memulo motitidehu ode taluhe boyito, tiyo ma moluli openu boli wolo panyakiliyo. ⁵Woluwo teto ta lolai ngota ma tolopulu wawu walu lotawunu mongongoto. ⁶Tou ti Isa lo'onto mota tawu boyito wawu memangi ma otawa-Liyo deu tiyo ma lohihewo duto-dutola ngongotiyo, ti Isa lohintu oliyo odiye, “Mohuto yio moluli?”

⁷Ta mongongota boyito lolametao odiye, “Tuwani, diyaluwo mao ta mopolahe olatiya ode kulamu boti wonu taluhe boti ma mokoliyo'o. Tou watiya ma monao mota ode kulamu boyito, watiya ma otolode lo tawu wuwewo.”

⁸Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, “Bongulo, binta'alo amongumu wawu ponaolo.” ⁹To sa'ati boyito tiyo lato loluli wawu lominta'a amongiyo

wawu lonao. Dulahe boyito lolahunga dulahe hepotabiyalo. ¹⁰ Mongotauwa lo Yahudi loloiya ode ta boheli loluli mao boyito odiye, “Yio dila mowali mominta'a amongumu, sababu uwito dini-dini pohutuwo la to dulahe hepotabiyalo.”

¹¹ Bo tiyo lolametao odiye, “Watiya ilahula lo Ta lopo'oluli olatiya mominta'a amongo wawu ma loponao olatiya.”

¹² Timongoliyo lohintu ode oliyo odiye, “Tatonu ta lopoahu olemu mominta'a amongo wawu loponao olemu boyito?”

¹³ Bo ta lo'oluli oliyo boyito dila ilotawaliyo, sababu ti Isa ma diduluwo to wolota lo tawu ngohuntuwa boyito.

¹⁴ To pango bele lo Eya ti Isa lodunggaya woliyo wawu lobisala odiye, “Masatiya yio ma loluli. Dila muli pohutu dusa, alihu dila motoduwomu u lebe moletao. Po'otoloma mao uwito.”

¹⁵ Tawu boyito ma lonao wawu lopotunggulao lo habari ode mongotauwa lo Yahudi deu ti Isa ta ma lopo'oluli oliyo. ¹⁶ Sababu uwito, mongotauwa lo Yahudi ma hemopo'osusa oli Isa, sababu Tiyo lopo'oluli to tawu to dulahe hepotabiyalo.

¹⁷ Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, “Allahuta'ala ti Papa-U sambe masatiya tatapu hemokaraja, odito olo Wau tatapu debo hemokaraja.”

¹⁸ Loiya boyito ma lebe lo'oyingo to tawu lo Yahudi, tunggulo lebe mao hila limongoliyo mohinggi nyawa-Liyo. Wawu dila bo sababu Tiyo ma lolambanga aturangi lo dulahe

hepotabiyalo, bo sababu Tiyo hemoloiya deu Allahuta'ala yito Tiyamo-Liyo. Wolo uodito, Tiyo hemopotuwawuwo lo batanga-Liyo wolo Allahuta'ala.

¹⁹Ti Isa lolametao olimongoliyo, uwa-Liyo mao, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wala'a yito dila mowali mohutu uhetuwa-tuwawuwa wolo kawasa-Liyo lohihilawo wonu dila mo'onto oli Papa hemokaraja, sababu u hekaraja li Papa, uwito olo u karaja lo Walao. ²⁰Allahuta'ala motoliango Wala-Iyo wawu mopobilohe ode o-Liyo totonulalo u hekaraja-Liyo lohihilawo, hiyambola Tiyo olo ma mopobiloheyi karaja u lebe damangao leto, tunggulo timongoli ma mowali herani. ²¹Odelo ti Papa mopobongu mayi lo tawu monto kuburu wawu mongohi tutumula kakali ode olimongoliyo, odito olo Walao mongohi tutumula kakali ode ta ilokahandakiya-Liyo. ²²Diyaluwo openu bo ngota mao ta buto'o li Papa. Nga'amila kawasa u momuto'o ma yilohi-Liyo mao ode Wala-Iyo. ²³Utiye boti pilohutu li Papa alihu manusiya mowali mohurumati mao Walao odelo timongoliyo mohurumati oli Papa. Wawu titalotita ta dila mohurumati to Walao, tiyo dila mohurumati oli Papa ta lopoahu mayi Wala'a boyito.

²⁴Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Ta modungohe loiya-U wawu paracaya ode o-Liyo ta lopoahu ola-U, tiyo ma o tutumula kakali. Tiyo dila hukumaniyo lo Allahuta'ala, bo tiyo ma lolopatao monto opopate ode

tutumulo. ²⁵Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Ma medungga wakutuliyo wawu ma ledungga deu suwara lo Walao Allahuta'ala ma odungohe lo ta ma lopowate. Wawu timongoliyo ta modungoheo ma tumumulo.

²⁶Sababu odelo ti Papa bungo lo tutumulo, odito olo Tiyo ma longohi ode Wala-Iyo alihu Wala'a boyito mowali bungo lo tutumulo.

²⁷Tiyo ma longohi kawasa ode o-Liyo momuto'o, sababu Tiyo Walao Manusiya.

²⁸Timongoli didu oherani to pasali boti, sababu ma medungga wakutuliyo, totonulalo ta to delomo kuburu ma mo'odungohe suwara-Liyo wawu ma mokaluwari mayi. Timongoliyo ta ma lotihutu-hutu u mopiyouhu ma mobongu wawu mololimo tutumula kakali wawu timongoliyo ta ma lotihutu-hutu leto ma mobongu mayi mololimo hukumani." ²⁹(5:28)

³⁰Ti Isa loloiya poli odiye, "Diyaluwo mao u mowali pohutuwo-U wolo kawasa-U lohihilawo. Bo Wau momuto'o odelo u ma heilodungohe-U to oli Papa-U. Wawu bubutou-U yito adili, sababu utiye dila kahandaki-U, bo kahandaki li Papa ta lopoahu ola-U.

³¹Wonu Wau boti hemotombangayi tomimbihu batanga-U lohihilawo, u hetombanga-U mayi boti dipo sah. ³²Woluwo ta wuwewo ta hepotombanga mayi tomimbihu batanga-U wawu otawa-U u hetombangaliyo mayi boyito banari. ³³Timongoli ma lopoahu mota to tawu ode oli nabi Yahya wawu tiyo ma lotombangayi lo obobanari-U. ³⁴Wau dila paralu tombangiylo lo manusiya. Bo Wau

lopolele mayi lo pasali boti alihu timongoli salamati. ³⁵Ti nabi Yahya yito odelo tohe lai-laito wawu timongoli sanangi lo u mobanga ngope'e mola boyito. ³⁶Bo Wau o tombanga tuwawu u mongilabotao lo tombangiyo li nabi Yahya, deuwitoyito u hekaraja-U masatiya, u ma yilohi mayi li Papa mowali tuwoto deu Tiyo ta ma lopoahu mayi ola-U.

³⁷Wawu ti Papa ta ma lopoahu mayi ola-U, Tiyo olo ma lotombangayi tomimbihu batanga-U. Timongoli dipo pe'enta mao lo'onto laku-Liyo meyalo lo'odungohe suwara-Liyo.

³⁸Wawu loiya-Liyo diyaluwo to delomo hila limongoli, sababu timongoli dila paracaya ode o-Liyo ta ma ilahula-Liyo mayi.

³⁹Timongoli memangi hepobalajariya lo kitabi wawu timongoli hiponganggapuwa deu to delomiyo timongoli mo'otapu tutumula kakali. Kitabi boyito ma lotombangayi tomimbihu batanga-U. ⁴⁰Bo timongoli dila mohuto monao mayi ode ola-U ta mongohi tutumula kakali olimongoli.

⁴¹Wau dila paralu hurumatiyo lo manusiya.

⁴²Ma otawa-U timongoli boti dila motoliango Allahuta'ala. ⁴³Wau nao-nao mayi to delomo tangguli Papa-U, bo timongoli dila mololimo ola-U. Bo wonu ta wuwewo nao-nao mayi wolo tangguliyo lohihilawo, timongoli mololimo oliyo. ⁴⁴Wololo timongoli mowali paracaya?

Timongoli bo lololohe lomao hurumati to wolota limongoli wawu dila hepololohe u hurumatiyo lo Allahuta'ala ta bo tuwa-tuwawulo. ⁴⁵Timongoli dila mowali molantobu deu Wau ma mopotala

olimongoli to talu lo Allahuta'ala ti Papa. Ta mopotala olimongoli, deuwitoyito ti nabi Musa ta heharapuwo limongoli. ⁴⁶ Wonu timongoli paracaya oli nabi Musa, timongoli olo musi paracaya ode ola-U, sababu tiyo ma loluladeyi tomimbihu batanga-U. ⁴⁷ Bo wonu timongoli dila paracaya u ma tiluladiyo mayi, wololo timongoli paracaya u heloiya-U?"

6 ¹ Lapatiyo mao leto ti Isa ma lonao ode ngotuwali lo bulalo lo Galileya, u hetanggulaliyo olo bulalo lo Tiberiyas. ² Ngohuntuwa da'a tawu helembo-lemboa heponaowa mao ode o-Liyo, sababu timongoliyo ma lo'onto tuwo-tuwotala u pilohutu li Isa ode ta hengongota. ³ Ti Isa wolo mongomuri-Liyo ma lotaode mola ode huidu wawu mola lotihulooa teto. ⁴ Dulahe poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir ma ngope'e medungga. ⁵ Tou ti Isa lomilohe mota pali-palito, ma ilontonga-Liyo ngohuntuwa da'a tawu henaowa mayi ode o-Liyo. Loloiya Tiyo ode le Pilipus, "Toutonu u mowali potaliyanto roti, alihu timongoliyo boti mowali monga?" ⁶ Tiyo loloiya odito bo hemohimontala oliyo, sababu ma otawa li Isa wolo u ma pohutuwo-Liyo.

⁷ Tametao le Pilipus ode o-Liyo, "Roti u taliyola lo gaji lo ta ngota tou ngopitango tawunu dila cukupu popoa olimongoliyo boti, openu timongoliyo bo mo'otapu ngopita-ngopita kikio ngota."

⁸ Tala ngota lo mongomuri-Liyo, deuwitoyito te Andreyas wutatiyo le Simon Petrus, loloiya

ode o-Liyo, ⁹“Teya woluwo ta laikikinga ngota o roti limo lobotu wawu ponula dulobotu. Bo wolo huna leto ode ta ngohuntuwa boti?”

¹⁰Loiya li Isa, “Poipotihuloi lomota tawu-tawuwala boti.” To tambati boyito o huyo'ota ngohuntuwa. Lapatao tawu-tawuwala boyito ma piloihuloa limongoliyo to yitato huyo'oto. Jumula limongoliyo takuseriyo mao tanu limololihulota mongololai. ¹¹Roti boyito hilama mayi li Isa, lapatao Tiyo losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala. Lapatao ma tila-tilayad-Iyo mota roti boyito ode tawu ngohuntuwa. Odito olo uponula tila-tilayad-Iyo mota wawu timongoliyo yilonga sambe lobutuhu. ¹²Tou timongoliyo ma lobutuhu, ti Isa loloiya ode mongomuri-Liyo, “Yimoa mao sisa lo roti boti alihu diyaluwo u rugi.” ¹³Tou putu-putuwala lo roti limo lobotu boyito yilimoa mota limongoliyo, jumulaliyo lo'otapu mopulu wawu duluwo lokaranji hepoluwa. Uwito sisa lo upilongala mao lo tawu ngohuntuwa boyito.

¹⁴Tou tawu-tawuwala boyito lo'onto mao tuwota u pilohutu li Isa, loloiya timongoliyo, “Otutu Tiyo boti nabi ta medungga mayi ode duniya.” ¹⁵Sababu otawa li Isa deu timongoliyo ma hesiyapuwa monao mayi momakusa o-Liyo mowali ongiya, Tiyo tutuwawu ma lopo'olaminga mola ode huidu.

¹⁶Tou ma lolango mongomuri li Isa lolahe mota ode bulalo. Dulahu ma hemodiolomo wawu ti Isa debo dipo lonao mayi ode olimongoliyo. ¹⁷Timongoliyo ma lotitae to bulotu mobalanga ode kota lo Kapernawum.

¹⁸ Dipo lohihewo timongoliyo hebiteya, bulalo ma lobuolo sababu dupotiyo ma motomboto.

¹⁹ Tou timongoliyo ma lobite mota tanu limo meyalo wolomo kilo lamingiyo, ilontonga mota limongoliyo ti Isa nao-nao mayi to tudu lo taluhu ode olimongoliyo. Timongoliyo ma yilohe. ²⁰ Loloiya ti Isa ode olimongoliyo, "Dila pohe timongoli, Wau ta boti!" ²¹ Uwitolo sababuliyo timongoliyo ma lololimo o-Liyo motitae mola ode bulotu wawu bulotu boyito ma lato ledungga ode pentadu u hepatujuwo limongoliyo.

²² Lolombuliyo mola tawu ngohuntuwa donggo to ngotuwali lo bulalo. Iloela mayi limongoliyo, olango to tambati boyito woluwo bo bulotu tuwawu. Ta ilontonga mota limongoliyo lotitae to bulotu boyito bo mongomuri li Isa wambao wawu ti Isa dila lonao pe'enta wolimongoliyo. ²³ To wakutu boyito woluwo olo bulotu wuwewo lonto Tiberiyas lohepitaio to tili lo tambati boyito u pilobarakatiya lo Eya roti u ma ila lo tawu ngohuntuwa. ²⁴ Tou ma ilotawa mao lo tawu ngohuntuwa boyito deu ti Isa wolo mongomuri-Liyo diyaluwo to tambati boyito, timongoliyo ma lotitae to bulotu u woluwo teto wawu timongoliyo ma lobite ode kota lo Kapernawum mota lololohe oli Isa.

²⁵ Tou timongoliyo ma lo'odungga oli Isa to ngotuwali lo bulalo boyito, timongoliyo loloiya mao ode o-Liyo, "Guru, omo-omolu ti Guru ledungga odiyamayi?"

²⁶ Ti Isa lolametao, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Timongoli hepololohe ola-U, dila sababu timongoli ma lo'onto tuwota u pilohutu-U, bo sababu timongoli ma lobutuhu roti u yilohi-U mayi ode olimongoli. ²⁷ Dila mao hepokaraja timongoli mololohe ualo u mopulito wawu mowali mohutodu. Bo pokaraja mao timongoli mololohe ualo u dila mopulito wawu mongohi mayi tutumula kakali. Ualo boyito ma wohi mayi lo Walao Manusiya, sababu bo Tiyo ta ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala ti Papa."

²⁸ Tametao limongoliyo ode li Isa, "Wolo u musi pohutuwo lamiyatiya, alihu amiyatiya mowali mohutu kahandaki lo Allahuta'ala?"

²⁹ Tametao li Isa, "Bo utiye u otohila lo Allahuta'ala pohutuwo limongoli: Paracayayi lomao Tiyo ta ilahula mayi lo Allahuta'ala."

³⁰ Timongoliyo loloiya mao ode o-Liyo, "Wonu odito, tuwota wolo u mowali pohutuwo mayi li Guru, alihu ontonga lamiyatiya wawu amiyatiya paracaya ode li Guru? Wolo u ma pohutuwo li Guru? ³¹ Mongotiyombu lami ma yilonga manna to yilantala dila hepotitola lo tawu, debo odelo u woluwo tula-tulade to kitabi, 'Tiyo ma longohi olimongoliyo roti lonto soroga alo limongoliyo.' "

³² Loloiya ti Isa ode olimongoliyo, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Dila ti nabi Musa ta ma longohi olimongoliyo roti lonto soroga, bo ti Papa-U ta longohi mayi olimongoliyo roti u banari lonto soroga.

³³ Sababu roti u lonto Allahuta'ala, deuwitoyito

roti lolaheyi lonto soroga wawu ta mongohi mayi tutumula ode duniya."

³⁴ Timongoliyo loloiya ode oli Isa, "Guru, wohi mayi amiyatiya roti boyito lalayita."

³⁵ Loiya li Isa ode olimongoliyo, "Wau botiya roti u mo'otumulo. Titalotita ta monao mayi ode ola-U, tiyo didu ta pola-polango mao; wawu titalotita ta paracaya ode ola-U, tiyo didu ta moto- mototoangao.

³⁶ Bo odelo u ma pilolele-U mayi ode olimongoli, openu timongoli ma lo'onto ola-U, timongoli tatapu dila paracaya. ³⁷ Nga'amila u ma yilohi mayi li Papa ode ola-U, ma monao mayi ode ola-U; wawu ta monao mayi ode ola-U, tiyo dila ta potowuli-U. ³⁸ Sababu Wau lolaheyi lonto soroga dila bome mohutu u otohila-U lohihilawo, bo Wau me mohutu u otohila-Liyo lo ta lopoahu mayi ola-U. ³⁹ Utiye kahandaki li Papa ta lopoahu mayi ola-U, alihu nga'amila tawu ta yilohi-Liyo ola-U diyaluwo mao ta moli, bo timongoliyo ma popobongulo-U mayi to dulahu ukiyama.

⁴⁰ Utiye kahandaki li Papa-U, deuwitoyito alihu titalotita ta mo'onto to Walao wawu paracaya o-Liyo, tiyo mo'otapu tutumula kakali wawu timongoliyo ma popobongulo-U mayi to dulahu ukiyama."

⁴¹ Lapatao tawu lo Yahudi ma hehungo-hungota ode li Isa, sababu Tiyo hemoloiya, "Wau boti roti lolaheyi lonto soroga." ⁴² Loiya limongoliyo, "Da Tiyo boti ti Isa walae Yusup? Ta mongodula'a-Liyo otawanto! Wololo Tiyo

mowali molojiya, 'Wau ma lolaheyi lonto soroga?' "

⁴³ Ti Isa lolametao olimongoliyo, "Dila mao pohungoto timongoli. ⁴⁴ Diyaluwo ngota mao ta monao mayi ode ola-U wonu hilaliyo dila koliyo'o mayi li Papa ta lopoahu mayi ola-U. Tiyo ma muli popobongulo-U mayi to dulahu ukiyama. ⁴⁵ Woluwo tula-tuladu to delomo kitabi lo mongonabi odiye, 'Tawu nga'amila ma ajariyo lo Allahuta'ala.' Patujuliyo odiya, timi'idu ta ma lo'odungohu wawu lololimo pongajari li Papa, ma monao mayi ode ola-U. ⁴⁶ Pasali boti dila hepomatuju-U deu woluwo ta ma lo'onto oli Papa. Bo Tiyo ta lonao mayi lonto Allahuta'ala, Tiyo ta ma lo'onto oli Papa.

⁴⁷ Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta paracaya, tiyo o tutumula kakali. ⁴⁸ Wau boti roti u mo'otumulo. ⁴⁹ Mongotiyombu limongoli ma yilonga manna to yilantala dila hepovitola lo tawu, bo timongoliyo nga'amila ma lopowate. ⁵⁰ Roti u hepatujuwo-U, deuwitoyito roti lonto soroga. Tawu ta monga roti boti dila ta mate. ⁵¹ Wau boti roti u mo'otumulo lolaheyi lonto soroga. Wonu tawu ngota monga roti boti, tiyo ma tumumulo mololayita. Wawu roti boyito batanga-U lohihilawo u ma wohi-U mayi ode tutumulo manusiya to duniya."

⁵² Lo'odungoheo u odito, tawu lo Yahudi ma bubutola to wolota limongoliyo lomao. Timongoliyo loloiya, "Wololo Tiyo boti mongohi mayi batanga-Liyo alonto?"

⁵³ Sababu uwito, ti Isa loloiya ode olimongoliyo, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wonu timongoli dila monga dagingi lo batanga lo Walao Manusiya wawu mongilu duhu lo batanga lo Walao Manusiya, timongoli dila o tutumulo to delomo batanga limongoli.

⁵⁴ Titalotita ta monga dagingi lo batanga-U wawu ta mongilu duhu lo batanga-U, tiyo o tutumula kakali wawu Wau ma muli mopobongu mayi oliyo to dulahu ukiyama.

⁵⁵ Sababu dagingi lo batanga-U yito ualo banari wawu duhu lo batanga-U yito uyilumola banari. ⁵⁶ Titalotita ta monga dagingi lo batanga-U wawu mongilu duhu lo batanga-U, tiyo ma motitola to delomo batanga-U wawu Wau ma motitola to delomo batangaliyo.

⁵⁷ Debo odelo ti Papa ta tumutumulo lopoahu mayi ola-U wawu Wau tilumumulo sababu ti Papa; odito olo wonu timongoli monga ola-U, timongoli ma mowali tumumulo sababu Wau. ⁵⁸ Roti u hepatujuwo-U, deuwitoyito roti lolaheyi lonto soroga, dila odelo roti u ila lo mongotiyombu limongoli ta ma lopowate nga'amila. Bo wonu timongoli monga roti boti, timongoli ma tumumula mololayita."

⁵⁹ Nga'amila boti ma yiloiya li Isa to kota lo Kapernawum tou Tiyo hemongajari to bele hepotabiyalo.

⁶⁰ Tou lo'odungoheo pongajari li Isa boyito, ngohuntuwa to wolota lo mongomuri-Liyo ta loloiya, "Loiya boti mobubuheta da'a tolimolo. Tatonu ta mo'otahangi modungoheo?"

⁶¹To delomo hila-Liyo, ti Isa ma lotota deu timongoliyo hehungo-hungota tomimbihu pasali boyito. Tiyo lohintu, "Timongoli silaki lo u yiloiya-U mayi boti?" ⁶²Tanu de wololo wonu timongoli mo'onto Walao Manusiya mobotula mola ode tambati asali-Liyo?

⁶³Roh lo Allahuta'ala yito mo'otumulo wawu lotolo manusiya dila o hasililiyo wolo-wolo. Pongajari-U ode olimongoli boti, uwitolo loiya lo Roh lo Allahuta'ala wawu loiya boyito mo'otumulo. ⁶⁴Bo woluwo to wolota limongoli ta dila paracaya." Ti Isa loloiya odito sababu lonto bobohuwaliyo lomayi ma otawa-Liyo, tatonu ta dila paracaya wawu tatonu ta ma mohiyanti o-Liyo. ⁶⁵Loloiya ti Isa, "Uwitolo sababuliyo Wau ma lopolele mayi olimongoli deu diyalu ngota mao ta monao mayi ode ola-U wonu Allahuta'ala dila momuo mao dalala oliyo."

⁶⁶Lonteto lomao ngohuntuwa mongomuri li Isa ta ma lolola mao o-Liyo wawu ma dilalo mohuto modudua o-Liyo. ⁶⁷Lapatao ti Isa lohintu ode mongomuri-Liyo ta mopulu wawu dulota, "Timongoli olo dila monaolo, molola mao ola-U?"

⁶⁸Tametao le Simon Petrus o-Liyo, "Wu Eya, ode tatonu amiyatiya monao? Pongajari lo Eya mongohi mayi tutumula kakali. ⁶⁹Otutu amiyatiya ma paracaya wawu ma motota deu Ito Eya ta suci lonto Allahuta'ala."

⁷⁰Ti Isa lolametao ode olimongoliyo, "Wau lohihilawo ta lolulawota olimongoli ta mopulu wawu dulota boti. Bo to wolota limongoli

woluwo ta odelo sipati lo Ibilisi!” ⁷¹Ta hepatujuwo li Isa, deuwitoyito te Yudas walae Simon Iskariyot, sababu tiyo ta ma mohiyantati oli Isa openu tiyo tala ngota lo mongomuri li Isa ta mopulu wawu dulota.

7 ¹To dulahe tuwawu ti Isa ma lohelili lipu lo Galileya. Tiyo dila mohuto monao ode lipu lo Yudeya, sababu mongotauwa lo Yahudi teto hepongusahawa mohinggi nyawa-Liyo.

²Tou boyito ma membidu dulahu buka lo tawu lo Yahudi, deuwitoyito dulahe pohutuwalio wombohe dungo. ³Mongowutati Isa lobisala ode o-Liyo, “Tolayi lomao tambati boti wawu ponaolo ode lipu lo Yudeya, alihu mongomuri-Mu mo'onto nga'amila u hepohutuwo-Mu. ⁴Wonu tawu ngota ohila mowali masahuru, tiyo dila mowali mohutu uhetuwa-tuwawuwa to u tutuo. Odito olo nga'amila u hepilohutu-Mu to lipu lo Galileya boti, popobilohe mayi batanga-Mu ode tawu nga'amila to duniya wonu Yio mohutu u odito.” ⁵Mongowuta-Tiyo loloiya odito sababu timongoliyo lohihilawo dila paracaya ode o-Liyo.

⁶Lapatao ti Isa lolametao, “Wakutu-U dipo ledungga, bo timongoli layito o wakutu. ⁷Tawu to duniya boti dila moyingo limongoli. Bo Wau ta oyingowa limongoliyo, sababu Wau hemotombangao deu huhutu limongoliyo moleta da'a. ⁸To dulahu buka boti timongolilo ta ponao. Wau dila monao, sababu wakutu-U dipo ledungga.” ⁹Odito u ma yiloiya li Isa ode

olimongoliyo wawu Tiyo ma lotitola to lipu lo Galileya.

¹⁰Tou ma ledungga dulahu buka mongowuta-Tiyo ma lonao ode kota lo Yerusalem, lapatao ti Isa olo ma lonao oditomota wolo udila otawa lo tawu. ¹¹To dulahu buka mongotauwa lo Yahudi hepololohe o-Liyo to kota lo Yerusalem, uwalimongoliyo mao, "Toutonu Tiyo?"

¹²To wolota lo tawu ngohuntuwa to dulahu buka boyito woluwo ta hepololohuma tomimbihu Tiyo. Woluwo ta hipoloiyawa, "Tiyo yito tawu ngota mopiyohu." Woluwo olo ta hepoloiyawa, "Pongajari-Liyo mo'olapala to tawu." ¹³Bo diyaluwo ngota mao timongoliyo ta barani mobisala da'a-da'a, sababu timongoliyo mohe lo mongotauwa lo Yahudi.

¹⁴Tou ma ngolohuyi mola timongoliyo herameya to dulahu buka, ti Isa lomaso mao ode pango bele lo Eya mao longajari teto.

¹⁵Mongotauwa lo Yahudi ma hiheraniya wawu loloiya, "Wololo Tiyo motota lo ilimu boti, padahali Tiyo dila lo balajari?"

¹⁶Tameti Isa ode olimongoliyo, "Pongajari-U dila lonto batanga-U, bo lonto o-Liyo ta lopoahu mayi ola-U. ¹⁷Wonu tawu ngota yinawo modudua kahandaki lo Allahuta'ala, ma mowali otawaliyo deu pongajari-U boti lonto Allahuta'ala meyambo lonto batanga-U lohihilawo. ¹⁸Titalotita ta hemobisala monto batangaliyo lohihilawo hemololohe hurumati ode batangaliyo; bo titalotita ta hemololohe hurumati ode o-Liyo ta lopoahu mayi oliyo, tawu boyito banari wawu tiyo dila

mohimbulowa. ¹⁹To olimongoli ma woluwo hukum lo Tawurat u yilohi mayi li nabi Musa. Bo diyaluwo ngota mao timongoli ta hepohutuwa u hepomarenta mayi lo hukum boyito. Yilongola timongoli hepololohe dalala mohinggi nyawa-U?”

²⁰Tawu ngohuntuwa boyito lolametao, “Yio boti ma ilotuwanga lo lati! Tatonu ta hepongusahawa mohinggi nyawa-Mu?”

²¹Tameti Isa, “Bo ngodalala mujijat u piloihutu-U wawu timongoli ma hiheraniya.

²²Nte pikirangiya mao limongoli utiye, ti nabi Musa ta longohi mayi aturangi lo tuna. U banari aturangi lo tuna yito dila lonto oli nabi Musa, bo lonto mongotiyombunto. Wawu timongoli hepolunawa to dulahe hepotabiyalo. ²³Wonu timongoli hipolunawa to dulahe hepotabiyalo alihu dila mo'olawode aturangi li nabi Musa, yilongola timongoli moyingo-U tou Wau lopo'oluli mao batanga lo tawu ngangawa'a to dulahe hepotabiyalo? ²⁴U ilontonga limongoli dila mao pohutuwa limongoli alasan mopotala to tawu. Bo po'obilohe pomao mopatato, alihu timongoli mowali momutusani wolo uadili.”

²⁵Lapatao ngololota tawu lo kota lo Yerusalem hepoloiyawa, “Tiyo boti ta hepololohe limongoliyo dalala yinggila limongoliyo nyawa. ²⁶Bo bilohi po'olo bebasi da'a Tiyo hemobisala wawu diyalu ngota mao timongoliyo ta mongentela o-Liyo. Tanu ma lopatata to mongotauwanto boti deu Tiyo boti Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali olongiya wawu Ta mo'osalamati manusiya? ²⁷Bo wonu

te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala boyito monao mayi, diyaluwo mao ta motota lonto utonu asali-Liyo. Bo tomimbihu Tawu boti ito nga'amila motota lonto utonu asali-Liyo.”

²⁸To wakutu ti Isa hemongajari to pango bele lo Eya, Tiyo lobisala wolo suwara uda'a, “Delo otutu timongoli motota tatonu Wau wawu lonto utonu asali-U? Wau lonao mayi dila hila-U lohihilawo. Tiyo ta banari ta lopoahu mayi ola-U. Bo timongoli dila motota-Liyo.

²⁹Wau motota-Liyo, sababu Wau lonto o-Liyo wawu Tiyo ta lopoahu mayi ola-U.”

³⁰To wakutu boyito timongoliyo ohila moheupa oli Isa, bo timongoliyo dila lowali lodedeta o-Liyo, sababu wakutuliyo dipo ledungga. ³¹Ngohuntuwa to wolota lo tawu ngohuntuwa boyito ta paracaya deu ti Isa yito te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala. Timongoliyo hepoloiyawa, “Dila ponga lo akali donggo woluwo ta medungga mayi, ta mowali mopohutu tuwota lebe ngohuntuwa popobandingiyo mao wo-Liyo boti.”

³²Tawu ta o pahamumu Parisi lo'odungohe tawu ngohuntuwa boyito lolohuma tomimbihu pasali li Isa. Sababu uwito, timongoliyo wawu mongotauwa lo imamu lopoahu mota ta hedahawa bele lo Eya moheupa o-Liyo.

³³Ti Isa loloiya ode tawu ngohuntuwa, “Didu mohihewo wakutuliyo Wau wolimongoli, sababu Wau ma mohuwalinga ode o-Liyo ta lopoahu mayi ola-U. ³⁴Timongoli ma mololohe ola-U, bo timongoli didu mo'odungga ola-U,

sababu timongoli dila mowali monao mola ode tambati pilotitola-U.”

³⁵Tawu-tawuwala lo Yahudi bibisalawa to wolota limongoliyo lomao, “Ma monao ode utonu Tiyo boti, tunggulo ito dilalo modudunggaya wo-Liyo? Tiyo boti tanu ma monao ode tawu lo Yahudi ta hetolawa to wolota lo tawu lo Yunani wawu mola mongajari tawu lo Yunani teto? ³⁶Wolo makusudu loloiya-Liyo boti, ‘Timongoli ma mololohe ola-U, bo timongoli didu mo'odungga ola-U, sababu timongoli dila mowali monao mola ode tambati pilotitola-U?’ ”

³⁷To dulahe pulitiyo lo dulahu buka lo tawu lo Yahudi, deuwitoyito dulahe hepopouda'aliyo, ti Isa tilimihulo wawu loloiya wolo suwara uda'a, “Titalotita ta mototoango, tiyo musu monao mayi ode ola-U wawu mongilu! ³⁸Wawu ta paracaya ola-U, odelo u tula-tulade to kitabi: Monto delomo hilaliyo ma tumoloheyi taluhe ngohuntuwa u mo'otumulo.” ³⁹Ti Isa hemobisala pasali lo Roh lo Allahuta'ala u ma tolimo lo tawu-tawuwala ta paracaya o-Liyo; to wakutu boyito Roh lo Allahuta'ala dipo lolaheyi, sababu ti Isa dipo pilopomasahuru lo Allahuta'ala.

⁴⁰To wolota lo tawu ngohuntuwa ta lo'odungohe loiya li Isa boyito, woluwo ta loloiya odiye, “Tawu boti banari nabi ta medungga mayi boyito!”

⁴¹Wawu ta wuwewo hipoloiyawa, “Tiyo boti te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala.” Bo ta wuwewo poli hipoloiyawa, “Dila ponga lo akali

te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala lonto lipu lo Galileya! ⁴²To kitabi woluwo tula-tuladu, te Almasih lonto waliya li nabi Dawud lonto kota lo Betlehem tambati li nabi Dawud pilotutuliyo." ⁴³To wolota lo ta ngohuntuwa boyito ma pilotimbuluwa lo butola tomimbihu pasali li Isa. ⁴⁴Woluwo to wolota limongoliyo ta ohila moheupa oli Isa, bo timongoliyo dila lowali lodedeta o-Liyo.

⁴⁵Tou ta hidahawa bele lo Eya ma lohuwalinga mota, mongotauwa lo imamuwawu ta o paham Parisi lohintu odiye ode olimongoliyo, "Tonu ti Isa, yilongola dila dilelomayi limongoli Tiyo?"

⁴⁶Tametao limongoliyo, "Amiyatiya hilerani sababu diyaluwo ngota mao ta mowali mobisala odelo Tiyo!"

⁴⁷Tawu ta o paham Parisi lolametao, "Timongoli olo ma iloakaliya-Liyo. ⁴⁸Diyaluwo ngota mao to wolota lo mongotauwanto ta ma pilaracaya ode o-Liyo, meyalo tawu ngota to wolota lo ta o paham Parisi. ⁴⁹Hukum li nabi Musa dila otawa lo tawu ngohuntuwa boti; timongoliyo ma yila'anati lo Eya."

⁵⁰Te Nikodemus tala ngota limongoliyo ta omo-omolu lonao mao ode li Isa, loloiya mao ode olimongoliyo, ⁵¹"Mowali to hukum lo Tawuratinto mohukumani tawu ngota tou dipo mo'odungohe katarangani lo tawu boyito wawu momarakisa huhutuliyo boyito tilala meyalo dila?"

⁵²Totametao limongoliyo, "Yio boti tawu lo lipu lo Galileya olo. Parakisayi mao to kitabi

wawu ma mowali otawamu diyaluwo po'ota tuwawu mao u mopotota mayi deu woluwo nabi ngota asaliliyo monto lipu lo Galileya!"

⁵³Lapatao timongoliyo ma lohuwalinga ode bele limongoliyo ngota-ngota.

8¹Bo ti Isa lonao ode huidu Jayitun.
²Donggo molaliyonu Tiyo ma lonao mao poli ode pango bele lo Eya. Ngohuntuwa tawu lonao mao ode o-Liyo. Tiyo lotihulo'o wawu ma lomulayi longajari olimongoliyo. ³Lapatao mongoahali lo Tawurat wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Parisi lonao mao ode o-Liyo. Timongoliyo lodelo mao tabuwa ngota ta ilowahula limongoliyo lojina. Tabuwa boyito piloitiuhula limongoliyo to talu limongoliyo nga'amila. ⁴Timongoliyo loloiya ode li Isa, "Guru, tabuwa boti ilowahula lamiyatiya hemojina. ⁵To delomo hukum lo Tawuratinto ti nabi Musa lomarenta mayi, tabuwa odiye musi popaiyala lo botu mate-mate lomao. Wololo pahamu li Guru tomimbihu pasali boti?" ⁶Loiya boti pilomatuju limongoliyo mohimontala oli Isa, alihu timongoliyo mowali mopotala o-Liyo. Turusi ti Isa lotidungu wawu lolulade to huta lo tiyongowa lo olu'u-Liyo. ⁷Timongoliyo turusi hemomakusa o-Liyo alihu molameto. Uwitolo sababuliyo ti Isa lopo'otulide mola huhuloiyo wawu loloiya, "To wolota limongoli boti tonu ta dila o dusa, wonu woluwo, tiyo ta bohuliyo momai lo botu to tabuwa boti." ⁸Lapatao Tiyo muli lotidungu wawu lolulade to huta poli. ⁹Tou lo'odungoheo pasali boyito, timongoliyo ma lolola mao tambati boyito ngota-ngota

tumula lomao monto ta hepanggolawa, tunggulo pulitiyo mao bolo ti Isa tutuwawu ta teto wolo tabuwa tihu-tihula to tambatiliyo boyito. ¹⁰Ti Isa lopotulide mola huhuloiyo wawu loloiya ode tabuwa boyito, "Toutonu timongoliyo nga'amila nou? Woluwo meyalo dila ta lohukumani olemu?"

¹¹Tametiyo mao, "Diyaluwo Guru." Ti Isa loloiya mao ode oliyo, "Wau olo dila mohukumani olemu. Ponaolo yio wawu dilalo pohutu dusa poli."

¹²Ti Isa loloiya poli ode tawu ngohuntuwa, uwa-Liyo mao, "Wau botiya tinelo duniya. Ta modudua ola-U tiyo ma mo'otapu tinela u mo'otumula oliyo wawu tiyo dilalo monao to delomo diolomo."

¹³Lapatao tawu-tawuwala ta o pahamui Parisi loloiya ode o-Liyo, "Yio hemotombangayi tomimbihu batangamu lohihilawo. U hetombangamu mayi boyito dila sah."

¹⁴Ti Isa lolametao, "Humaya lomao Wau boti hemotombanga tomimbihu batanga-U lohihilawo, u hetombanga-U mayi boti banari, sababu otawa-U lonto utonu Wau wawu ode utonu u nao-U. Bo timongoli dila motota lonto utonu Wau wawu ode utonu u nao-U.

¹⁵Hukumani limongoli hukumani lo manusiya, bo Wau dipo mohukumani to tawu ngota mao.

¹⁶Bo humaya lomao Wau botiya mohukumani to tawu, putusani-U yito sah, sababu Wau dila tutuwawu. Ti Papa ta lopoahu mayi ola-U pe'epe'enta wola-U. ¹⁷To delomo kitabi lo Tawurat limongoli woluwo tula-tuladu deu u

tilombangaya mayi lo ta dulota yito sah. ¹⁸Wau ma lotombangayi batanga-U lohihilawo wawu ti Papa ta lopoahu mayi ola-U ma lotombangayi tomimbihu batanga-U olo.”

¹⁹Timongoliyo loloiya ode o-Liyo, “Toutonu ti Papa boyito?” Tameti Isa, “Timongoli dila motota-U meyalo ti Papa-U. Bo wonu timongoli ma motota-U, timongoli olo motota li Papa-U.”

²⁰Ti Isa lopotunggulo loiya boti tou Tiyo hemongajari to pango bele lo Eya titiliya lo kasi hepopomasowaliyo lo doyi. Bo diyaluwo tawu ta loheupa o-Liyo, sababu wakutuliyo dipo ledungga.

²¹Ti Isa loloiya poli ode olimongoliyo, “Wau ma monao wawu timongoli ma mololohe ola-U. Ode tambati ponaowa-U timongoli dila mowali monao mola, sababu timongoli ma mopowate heodusawa.”

²²Tawu-tawuwala lo Yahudi boyito loloiya, “Tiyo boti tanu ma ohila motitipate, sababu Tiyo loloiya, ‘Ode tambati ponaowa-U timongoli dila mowali monao mao.’ ”

²³Loiya-Liyo ode olimongoliyo, “Asali limongoli lonto tibawa, bo Wau lonto yitato. Timongoli lonto duniya; Wau dila lonto duniya boti. ²⁴Ingontiye yiloiya-U ode olimongoli, timongoli ma mopowate heodusawa. Wawu memangi timongoli ma mopowate heodusawa wonu timongoli dila paracaya deu Wau yito ta woluwo mololayita.”

²⁵Timongoliyo lohintu ode o-Liyo, “Ito boti tatonu?” Tametao li Isa, “Odelo u ma pilolele-U mayi ode olimongoli lonto u

bobohuwaliyo lomayi! ²⁶ Donggo ngohuntuwa pomao u mowali loiya-U mayi wawu popotala-U tomimbihu timongoli, bo Wau bo mopotunggulayi lo u ma ilodungohe-U to Ta lopoahu mayi ola-U, sababu Tiyo ta lopoahu mayi ola-U yito banari.”

²⁷ Timongoliyo dila mongarati deu ti Isa hemobisala tomimbihu ti Papa-Liyo to soroga. ²⁸ Ti Isa poli loloiya, “Wonu timongoli mopolanggatao lo Walao Manusiya, deu wito timongoli mongarati deu Wau yito ta woluwo mololayita. Timongoli olo ma motota, diyaluwo tuwawu mao u hepohutuwo-U bo lonto batanga-U lohihilawo. Wolo u hepohutuwo-U ma yilapato ilajari mayi lo Allahuta'ala ode ola-U. ²⁹ Tiyo ta lopoahu mayi ola-U, Tiyo olo ma wola-U. Tiyo dila molola ola-U tutuwawu, sababu Wau moturuti u motu'ude wo-Liyo.”

³⁰ Sababu loiya li Isa dadata tawu ta pilaracaya.

³¹ Ti Isa loloiya mao ode tawu lo Yahudi ta ma paracaya ode o-Liyo, “Wonu timongoli modungohe loiya-U, timongoli otutu banari muri-U, ³² wawu timongoli ma motota lo obobanari wawu obobanari boyito ma mo'omaradeka olimongoli.”

³³ Tametao limongoliyo ode o-Liyo, “Amiyatiya botiya waliya li nabi Ibrahim. Wawu amiyatiya dipo pe'enta mao lowali wato lo tawu-tawuwalo. Wolo makusudu li Guru loloiya deu amiyatiya ma mowali maradeka?”

³⁴ Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, “Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli:

Titalotita ta lohutu dusa, tiyo mowali watoliyo lo dusa. ³⁵Wato dila tatapu motitola to delomo bele li tuwaniliyo, bo walao hihilawo tiyo tatapu motitola to delomo bele mololayita.

³⁶Wonu Walao Allahuta'ala mopomaradeka olimongoli, timongoli otutu banari maradeka.

³⁷Timongoli boti otawau waliya li nabi Ibrahim.

Bo timongoli hepololohe dalala mohinggi nyawa-U, sababu loiya-U dila lemaso to delomo hila limongoli. ³⁸Wolo u ilontonga-U lonto oli Papa-U, uwito u polele-U. Odito olo wolimongoli. Timongoli hepohutuwa wolo u ma ilajari mayi li papa limongoli.”

³⁹Tametao limongoliyo, “Ti nabi Ibrahim yito ti papa lami.” Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, “Wonu timongoli boti mongowalaiyo li nabi Ibrahim, tantu timongoli mohutu mao u ma pilohutu li nabi Ibrahim. ⁴⁰Bo timongoli masatiya hepololohe dalalo mohinggi nyawa-U, padahali Wau hemopolele mayi lo ubanari ode olimongoli, deuwitoyito ubanari u ilodungohe-U mayi lonto Allahuta'ala. Ti nabi Ibrahim dila hemohutu u odiye boti! ⁴¹Timongoli boti hepohutuwa u hepilohutu mayi li papa limongoli lohihilawo.” Timongoliyo lolametao ode li Isa, “Amiyatiya botiya dila walao jina. Tiyamo lamiyatiya boti bo tuwawu, deuwitoyito Allahuta'ala.”

⁴²Ti Isa loloiya mao poli ode olimongoliyo, “Wonu banari Allahuta'ala ti papa limongoli, tantu timongoli motoliangu-U, sababu Wau lonao mayi lonto Allahuta'ala wawu masatiya Wau woluwo teye. Dila hila-U lohihilawo Wau

lonao mayi, bo Tiyo ta lopoahu mayi ola-U.

⁴³Yilongola timongoli dila mongarati lo u heloiya-U? Sababu timongoli dila mo'otahangi mo'odungohe pongajari-U. ⁴⁴Asali limongoli lonto oli papa limongoli Ibilisi, tunggulo timongoli motohilawo mohutu u otohila liyamo limongoli. Tiyo ta mohinggila nyawa lo manusiya lonto u mulo-mulolowa lomayi wawu diyaluwo mao ubanari to oliyo, sababu memangi to oliyo diyaluwo mao ubanari. Wonu tiyo hemohimbulo, memangi ma odi-oditolo sipatiliyo, sababu tiyo yito ta mohimbulowa wawu nga'amila u yimbulo lonto oliyo. ⁴⁵Bo

sababu Wau hemopolelemayi lo u banari ode olimongoli, timongoli dila paracaya ode ola-U.

⁴⁶To wolota limongoli boti diyaluwo mao ta mowali mongohi mayi bukti deu Wau botiya o dusa. Wonu Wau mopolele mayi lo u banari, yilongola timongoli dila paracaya ode ola-U?

⁴⁷Titalotita ta lonto Allahuta'ala, modungohe Pirimani-Liyo. Timongoli dila lonto Allahuta'ala, sababu timongoli dila modungohe o-Liyo."

⁴⁸Tawu-tawuwala lo Yahudi boyito lolametao ode oli Isa, "Banari u hepolele lami deu Yio boti tawu lo suku lo Samariya wawu ta ilotuwanga lo lati!"

⁴⁹Ti Isa lolametao, "Wau dila tuwa-tuwango lati. Bo Wau hemohurumati oli Papa-U wawu timongoli dila hemohurumati ola-U. ⁵⁰Wau dila hemopomasahuru lo batanga-U. Bo woluwo Ta hemopomasahuru ola-U. Tiyo ta momuto'o wawu putusani-Liyo banari.

⁵¹Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli:

Titalotita ta mota'ati mao Pirimani-U, tiyo dila ta mate-mate mao."

⁵²Tawu-tawuwala lo Yahudi loloiya mao ode li Isa, "Masatiya ami ma yiyakini deu Yio boti ilotuwanga lo lati! Ti nabi Ibrahim wawu mongonabi wuwewo ma lopowate, bo Yio loloiya deu titalotita ta mota'ati Pirimani-Mu, tiyo dila ta mate-mate mao. ⁵³Dila ponga lo akali Yio boti lebe uda'a mao li papa lami ti nabi Ibrahim wawu mongonabi wuwewo ta ma lopowate! Tingga harapu-Mu Yio boti tita?"

⁵⁴Ti Isa lolametao, "Wonu Wau boti hemopomasahuru lo batanga-U lohihilawo, masahuru-U boyito dila ohunaliyo. Ti Papa-U ta hemopomasahuru ola-U wawu Tiyo hetanggula limongoli Allahuta'ala Eya limongoli, ⁵⁵padahali dila otawa limongoli Tiyo. Bo Wau motota-Liyo. Wonu Wau boti mopolele mayi dila motota-Liyo, Wau hemohimbulo odelo timongoli. Bo Wau motota-Liyo wawu Wau olo ta'ati to Pirimani-Liyo. ⁵⁶Ti nabi Ibrahim ti papa limongoli mengahe da'a mo'onto dulahu-U. Wawu tiyo ma lo'onto wawu ma wenga-wengahu!"

⁵⁷Tawu-tawuwala lo Yahudi boyito loloiya mao ode o-Liyo, "Umuru-Mu boti dipo leduta'a deu limolopulu lotawunu. Wololo Yio ma lo'onto oli nabi Ibrahim?"

⁵⁸Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, "Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wau yito ta woluwo mololayita tou ti nabi Ibrahim dipo pilotutuliyo."

⁵⁹ Lapatao timongoliyo lohama mayi botu pomailiyo oli Isa sa- mbe mate, bo ti Isa ma lotituaao wawu lolola mao pango bele lo Eya.

9¹ Tou ti Isa nao-nao, ilontonga-Liyo mota ta pito'o lonto ombongo lomayi.

² Mongomuri-Liyo lohintu o-Liyo odiye, "Guru, yilongola tawu boti pilotutuliyo mayi pito'o? Tiyo boti ta o dusa meyalo mongodula'aliyo?"

³ Tametao li Isa odiye, "Tiyo pilotutuliyo mayi pito'o dila o ayitaliyo wolo u tiyo o dusa meyalo mongodula'aliyo o dusa, bo alihu karaja lo Allahuta'ala popobilohuliyo mayi moli batanga lo ta pitoa boyito. ⁴ Tou donggo dulahu ito musi mokaaraja mao karaja lo Allahuta'ala ta lopoahu mayi ola-U. Sababu wonu uhuyi ma ledungga, ito ma didu mowali mokaaraja. ⁵ Tou Wau donggo to duniya boti, Wau tinela ta mo'obanga duniya boti."

⁶ Tou lapatao lobisala odito, Tiyo lonula lo yiyohu ode huta wawu ilulawu-Liyo huta boyito lo yiyo-Hiyo. Lapatao pilomade-Tiyo mota lata'a boyito ode mato lo ta pitoa boyito

⁷ wawu lobisala ode oliyo odiye, "Ponaolo yio mota pohimamutao to kulamu lo Silowam." Silowam artiliyo ta ilahula. Tawu boyito ma lonao mota lohimamuto to kulamu boyito. Tou ma lohuwalingayi, matoliyo luli lo'onto.

⁸ Bo tawu-tawuwala ta to tihediyo wawu tawu-tawuwala wuwewo ta mototaliyo deu tiyo ta mohihileya, nga'amila bibisalawa odiye, "Tiyo botiye tawu ta mololayita hulo-huloa hemolohileya meyalo dila?"

⁹ Woluwo ta hepoloiyawa odiye, "Memangi tiyo ta botiye." Tawu wuwewo poli hepoloiyawa odiye, "Dila, tiyo ngope'e mohumayawa wolo ta mohihileya boyito." Tiyo loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Banari, Wau boti ta hemolohileya boyito."

¹⁰ Timongoliyo loloiya mao ode oliyo odiye, "Wololo mola yio boti ma lowali lo'onto?"

¹¹ Tiyo lolametao odiye, "Ta tanggu-tanggula ti Isa lohutu mao huta lowali latao, lapatao pilomade-Tiyo matou turusi lobisala ode olau odiye, 'Ponaolo wawu mota pohimamutao yio to kulamu lo Silowam.' Watiya ma lonao wawu mota lohimamuto, tunggulo mato latiya ma lo'onto."

¹² Timongoliyo lohintu ode oliyo odiye, "Toutonu tiyo boyito?" Tiyo lolametao odiye, "Dila otawau."

¹³ Timongoliyo lodelo mao ta pilo'oluli li Isa matoliyo boyito ode tawu ta o pahamu Parisi. ¹⁴ Dulahe pilohutuwa li Isa latao wawu lopo'oluli mao ta pitoa boyito dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi. ¹⁵ Tawu ta o pahamu Parisi olo lohintu mao oliyo odiye, "Wololo mola yio ma lowali lo'onto?" Tametiyo mao odiye, "Tiyo lomadeto latao to mato latiya, wawu lapatao watiya ma lohimamuto wawu tou boyitolo mato latiya ma lo'onto."

¹⁶ Ngololota ta o pahamu Parisi lobisala odiye, "Tiyo boyito dila lonto Allahuta'ala, sababu Tiyo dila dihu-dihu aturangi lo dulahe hepotabiyalo." Tawu wuwewo poli lobisala odiye, "Wololo ta o dusa mowali mohutu

tuwo-tuwotala odiye?" Timongoliyo ma lowali bubutola.

¹⁷ Timongoliyo loloiya ode tawu boyito odiye, "To pahamumu Tawu boyito wololo, sababu Tiyo ma lopo'oluli matomu?" Tawu boyito lolametao odiye, "Tiyo boyito Nabi."

¹⁸ Bo mongotauwa lo tawu lo Yahudi boyito dila paracaya deu tawu boyito memangi pito'o wawu masatiya ma lowali lo'onto. Uwitolo sababuliyo timongoliyo lotiyangayayi mongodula'aliyo ¹⁹ wawu lohintu ode olimongoliyo odiye, "Banari tiyo boti walai mongoli ta pitoa lonto ombongo lomayi? Wololo tiyo ma lowali lo'onto?"

²⁰ Mongodula'aliyo lolametao odiye, "Walao lamiyatiya tiyo wawu memangi tiyo boti pito'o tou pilotutuliyo mayi. ²¹ Bo wololo tiyo ma lowali lo'onto, dila otawa lamiyatiya. Tatonu ta lopo'oluli oliyo, dila otawa lamiyatiya. Yintuwa mao oliyo sababu tiyo ma leidamango wawu mowali molameto hihilawo." ²² Timongoliyo loloiya odito sababu timongoliyo mohe lo mongotauwa lo tawu lo Yahudi. Sababu otawa limongoliyo mongotauwa boyito ma loheluma deu wonu woluwo ta mongaku ti Isa te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala, tawu boyito dila mowali momaso ode bele hepotabiyalo. ²³ Uwitolo alasani lo mongodula'aliyo loloiya deu tiyo ma leidamango wawu ma mowali molameto lohihilawo.

²⁴ Timongoliyo loibodeyi poli tawu boyito wawu loloiya ode oliyo odiye, "Nte potadiya mola yio to talu Allahuta'ala deu yio ma

mopolele mayi lo u banari. Sababu otawa lami Tawu boyito tawu o dusa.”

²⁵Tawu boyito lolametao odiye, “O dusa meyambo dila, uwito dila urusani latiya, bo tuwawu u otawa latiya deu watiya pito'o wawu masatiya ma mo'onto.”

²⁶Timongoliyo poli loloiya ode oliyo odiye, “Wolo u pilohutu-Liyo olemu? Wololo Tiyo lopo'oluli matomu?”

²⁷Totametiyo mao odiye, “Ma yilapato pilolele mayi latiya, bo timongoli dila modungohu. Yilongola timongoli donggo muli ohila modungohu? Timongoli boti tanu ma ohila mowali muri-Liyo olo.”

²⁸Timongoliyo helotadiya oliyo wawu loloiya odiye, “Yio muri lo Tawu boyito, bo ami muri li nabi Musa. ²⁹Sababu u otawa lami Allahuta'ala ma lopotunggulayi lo Pirimani ode oli nabi Musa. Bo tomimbihu Tawu boyito, dila otawa lami lonto utonu Tiyo.”

³⁰Ta pilo'oluli li Isa matoliyo boyito loloiya ode olimongoliyo odiye, “Mo'oherani timongoli boti dila motota lonto utonu Tiyo, padahali Tiyo ma lopo'oluli matou. ³¹Otawanto deu Allahuta'ala yito dila modungohe ta heodusawa; Tiyo modungohe ta salehe wawu ta turuti to parenta-Liyo. ³²Lonto bobohuwaliyo lo duniya dipo pe'enta mao ilodungohe woluwo ta lopo'oluli tawu ngota ta pilotutuliyo mayi pito'o. ³³Humaya lomao Tawu boyito dila lonto Allahuta'ala, Tiyo dila mowali mohutu wolo-wolo.”

³⁴ Mongotauwa lo tawu lo Yahudi lolametao odiye, "Yio boti ta lonto ombongo lomayi ma o dusa, ohila mongajari olami!" Tou boyitolo timongoliyo ma longentela oliyo momaso ode bele hepotabiyalo.

³⁵ Tou ti Isa lo'odungoheo deu ta pilo'oluli-Liyo matoliyo boyito ma ilentela lo mongotauwa lo tawu lo Yahudi momaso ode bele hepotabiyalo, Tiyo lololohe tawu boyito sambe lotapuLiyo wawu lohintu ode oliyo odiye, "Yio paracaya meyalo dila ode Walao Manusiya?"

³⁶ Tawu boyito lolametao odiye, "Guru, tatonu Tiyo? Poleleya mayi alihu watiya paracaya ode o-Liyo."

³⁷ Tameti Isa ode oliyo odiye, "Tiyo ma ilontongamu wawu Tiyo hemobisala wolemu."

³⁸ Tawu boyito loloiya odiye, "Eya, Watiya paracaya!" Lapatao tiyo losujudu to talu li Isa.

³⁹ Lapatao ti Isa loloiya odiye, "Nonao-U mayi ode duniya boti memomuto'o, alihu ta pito'o mowali mo'onto wawu ta mo'onto mowali pito'o."

⁴⁰ Tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi ta woluwo teto lo'odungohe loiya li Isa boyito, lapatao loloiya ode o-Liyo odiye, "Tingga harapu-Mu ami boti hepitoa?"

⁴¹ Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Wonu timongoli boti pito'o, timongoli dila heodusawa. Bo sababu timongoli hepolojiyawa deu timongoli mo'onto, uwito mopopatatayi deu dusa limongoli debo tatapu woluwo to olimongoli."

10 ¹Ti Isa loloiya odiye, “Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Ta momaso ode lantunga lo himba dila moli pintu bo moli tambati wuwewo, tiyo yito ta mototaowa wawu ta mollambata. ²Bo titalotita ta moli pintu, tiyo yito diti lo himba. ³Ta hedahawa ma momuo mao pintu to diti boyito wawu himba-himbawalo ma modungohe suwaraliyo. Nga'amila himbaliyo ma ibodeliyo mayi tuwawu-tuwawu to tangguliyo lapatao ma deloliyo mao ode bulemengiyo. ⁴Wonu nga'amila himbaliyo ma to bulemengiyo, tiyo ma motitimulo mota wawu himba-himbawala boyito ma modudua oliyo, sababu timongoliyo mo'onuhe suwaraliyo. ⁵Bo tawu wuwewo dila ta dudua lo himba-himbawala boyito. Himba-himbawala boyito boma momentalo monto tawu boyito, sababu timongoliyo dila mo'onuhe suwara lo tawu-tawuwala wuwewo.”

⁶Ti Isa lopotunggulao lo lumade boti ode olimongoliyo, bo makusudu li Isa dila otawa limongoliyo.

⁷Ti Isa loloiya poli odiye, “Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wau botiya pintu lo himba-himbawala boyito. ⁸Nga'amila ta lotitimulo-U mayi tiyo ta mototaowa wawu ta mollambata wawu himba-himbawala boyito dila modungohe olimongoliyo. ⁹Wau boti pintu. Titalotita ta molibaya moli ola-U, tiyo ma salamati; tiyo ma tumuwota lumuwalo wawu mo'otapu ualo. ¹⁰Ta mototaowa yito monao mayi bo motao, mohinggi nyawa wawu mongantulu. Bo Wau lonao mayi ode duniya

boti, alihu manusiya mo'otapu tutumula o barakati ngohuntuwa da'a.

¹¹Wau boti diti mopiyohu. Wawu diti mopiyohe yito mohudu mao nyawaliyo ode himba-himbaliyo. ¹²Ta mohhamawa gaji ta dila diti wawu dila olo tahu'uwo lo himba-himbawala boyito wonu mo'onto serigala monao mayi ma momentalo molola mao himba-himbawala boyito, tunggulo serigala ma modeupo wawu ma mopoambulati lo himba-himbawala boyito. ¹³Ta mohhamawa gaji hemokaraja alihu mo'otapu gaji.

Tiyo dila paduli openu wolo u mowali to himba-himbawala boyito. ¹⁴Wau botiya diti mopiyohu. Debo odelo ti Papa motota-U wawu Wau motota li Papa, odito olo Wau motota lo nga'amila himba-U wawu himba-U nga'amila motota-U. Wawu Wau mohudu mao nyawa-U ode himba-U nga'amila. ¹⁵(10:14)

¹⁶Donggo woluwo olo himba-himbawala wuwewo to ola-U u dila lonto lantunga boti. Himba-himbawala boyito musi waluta-U wawu himba-himbawala boyito ma modungohe suwara-U. Nga'amila himba-himbawala u lonto lantunga boti meyalo u lonto bulemengiyo, ma mowali ngokawangi wawu ditiliyo tuwawu.

¹⁷Ti Papa motoliangu-U, sababu Wau ma mohudu mao nyawa-U alihu Wau mowali muli mohama mayi. ¹⁸Diyaluwo mao ta mowali mohama nyawa-U monto ola-U, bo Wau mohudu mao moturuti mao kahandaki-U lohihilawo. Wau kawasa mohudu mao wawu

kawasa olo muli mohama mayi. Utiye parenta u tilolimo-U lonto oli Papa-U.”

¹⁹To wolota lo tawu-tawuwala lo Yahudi pilotimbuluwa lo butola lo'odungohe loiya li Isa odito. ²⁰Ngohuntuwa to wolota limongoliyo ta hepolojiyawa odiye, “Tiyo tuwa-tuwango lati wawu biyongo! Wolo hunaliyo timongoli hemodungohe o-Liyo?”

²¹Tawu wuwewo poli loloiya odiye, “Wonu Tiyo tuwa-tuwango lati, Tiyo dila mobisala odito! Dila ponga lo akali lati mowali mopo'oluli ta pito'o.”

²²Dulahu buka poelaliyo piloposuciyaliyo bele lo Eya to kota lo Yerusalem ma ledungga wawu wakutu boyito sembo lohuhulo. ²³Ti Isa nao mota nao mayi to pango bele lo Eya to surambe li nabi Sulayiman. ²⁴Tawu-tawuwala lo Yahudi lotiambu pali-palita to o-Liyo wawu loloiya odiye, “Sambe omoluwa Yio momuli mao olami hebimbangiya? Poleleya mayi ode olami wolo umopatato wonu Yio boti memangi te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala.”

²⁵Ti Isa lolametao odiye, “Ma yilapato pilolele-U mayi ode olimongoli, bo timongoli dila paracaya. Nga'amila karaja u ma pilohutu-U to delomo tangguli Papa-U, uwito u hemotombangayi batanga-U. ²⁶Bo timongoli tatapu dila paracaya, sababu timongoli dila lemaso ode kawangi lo himba-U. ²⁷Nga'amila himba-U modungohe suwara-U. Wau motota limongoliyo wawu timongoliyo olo modudua ola-U. ²⁸Timongoliyo ma wohiya-U mao tutumula kakali wawu timongoliyo sambe

mololayita dila mowali binasa. Diyaluwo mao ta mowali mohehu olimongoliyo monto olu'u-U. ²⁹Ti Papa-U ta longohi mayi olimongoliyo ode ola-U, lebe uda'a popobandingiyo mao openu wolo tatonu, tunggulo diyaluwo mao ta mowali mohehu olimongoliyo monto olu'u li Papa-U.

³⁰Wau woli Papa-U yito tuwawu."

³¹Lo'odungoheo loiya li Isa boyito, tawu-tawuwala lo Yahudi lohama botu poli pomailiyo oli Isa sambe mate. ³²Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Ngohuntuwa huhutu mopiyohu lonto oli Papa-U u ma pilopobilohu-U mayi olimongoli. Monto nga'amila u hekilaraja-U boyito, tonu u mowali dalala olimongoli momai ola-U lo botu?"

³³Tawu-tawuwala lo Yahudi boyito lolametao odiye, "Ami momai lo botu ole-Mu dila sababu huhutu mopiyohu u ma hepilohutu-Mu, bo sababu Yio hemohujati to Allahuta'ala. Otawa lami Yio boti manusiya biyasa, lapatao Yio hemopowali lo batanga-Mu Eya."

³⁴Ti Isa poli lolameta ode olimongoliyo odiye, "To delomo kitabi otawa-U woluwo tula-tuladu deu Allahuta'ala lopotunggulayi lo Pirimani-Liyo odiye, 'Timongoli eya.' ³⁵Wonu tawu-tawuwala boti tilanggulaliyo eya, sababu Pirimani lo Allahuta'ala yilohiliyo ode olimongoliyo, padahali kitabi boti dila mowali bataliyolo, ³⁶yilongola timongoli moloiya Wau hemohujati Allahuta'ala sababu Wau lobisala Wau Walao Allahuta'ala? Padahali Wau ta ma tilulawotiyo Eya wawu ilahula-Liyo mayi ode duniya boti. ³⁷Wonu Wau boti dila mokaaraja

mao karaja li Papa-U, dila mao paracayayi Wau. ³⁸Bo wonu Wau mokaraja mao wawu timongoli dila paracaya ola-U, timongoli musi paracaya sababu karaja boyito, alihu timongoli mowali motota deu ti Papa tuwawu wola-U wawu Wau tuwawu woli Papa.”

³⁹Timongoliyo muli hemololohe dalala moheupa oli Isa, bo Tiyo silalamati monto ulu'u limongoliyo.

⁴⁰Lapatao ti Isa llobalangao ode ngotuwali lo dutula lo Yordan, tambati li nabi Yahya bohuliyo lopolihi ta ma lotobati wawu Tiyo mota lotitola teto. ⁴¹Ngohuntuwa ta lonao mao ode o-Liyo wawu hipoloiyawa odiye, “Ti nabi Yahya dila pe'enta mao lohutu u ajayibu openu bo tuwawu mao, bo nga'amila u yiloiyaliyo tomimbihu Tawu boti banari.” ⁴²Tetomota olo ngohuntuwa ta ma paracaya ode oli Isa.

11 ¹To kambungu lo Betaniya woluwo ta lolai ngota mongongoto tangguliyo te Lazarus. Tiyo tola-tola ngokambungu wolo mongowutatiyo ti Mariya woli Marta. Ti Mariya boyito tabuwa ngota ta lolohu minya monu to oati Isa Eya wawu loseka mao lo huwoiyo. ²(11:1) ³Ti Marta woli Mariya lopohabari mota ode oli Isa odiye, “Popo'ota mayi lamiyatiya to Eya deu wutato lamiyatiya ta otoliango Eya mongongoto.”

⁴Tou lo'odungoheo habari boyito, ti Isa loloiya odiye, “Panyaki boyito dila mo'opate oliyo, bo mopopatayai lo masahuru lo Allahuta'ala. Sababu moli panyaki boyito, Walao Allahuta'ala ma popomasahuruwo lo Allahuta'ala.”

⁵Ti Isa memangi motoliangi Marta wawu wutatiyo ti Mariya wole Lazarus. ⁶Bo tou lo'odungoheo ole Lazarus mongongoto, ti Isa donggo lotitola teto duhuyi mola. ⁷Lapatao ti Isa loloiya ode mongomuri-Liyo odiye, "Ito donggo mohuwalingopo ode lipu lo Yudeya."

⁸Tametao limongoliyo ode li Isa odiye, "Guru, boheli boti-botiya mao tawu-tawuwala lo Yahudi helongusaha mohinggi nyawa li Guru. Longola ti Guru masatiya ohila mohuwalinga oditomota?"

⁹Tametao li Isa odiye, "Tou o'olanga yito mopuladuluwo lo jamu. Wonu tawu ngota monao tou mobango, tiyo dila meteduo, sababu o'onto oliyo tinelo duniya boti. ¹⁰Bo wonu tawu ngota monao tou modiolomo, tiyo ma meteduo, sababu diyaluwo tinelo to oliyo." ¹¹Odito loiya li Isa ode olimongoliyo, lapatao Tiyo loloiya poli odiye, "Sahabatinto te Lazarus ma letuluhi, bo Wau ma monao mota momongu oliyo."

¹²Mongomuri-Liyo loloiya ode oli Isa odiye, "Guru, wonu tiyo ma letuluhi, tantu tiyo ma mowali moluli."

¹³Tou ti Isa loloiya deu te Lazarus ma letuluhi, patuju-Liyo boyito te Lazarus ma yilate, bo harapu limongoliyo patuju li Isa te Lazarus bo tutuluhe biyasa. ¹⁴Uwitolo sababuliyo ti Isa loloiya wolo umopatato odiye, "Te Lazarus ma yilate. ¹⁵Wau mosukuru to wakutu boyito Wau diyaluwo tetomola. Uwito lebe mopiyohe olimongoli alihu timongoli mowali paracaya. Dulo ito monao ode oliyo."

¹⁶Te Tomas ta heibode lo tawu te Didimus loloiya ode mongomuri wuwewo mao odiye, "Dulo ito monao olo, mota motitipate wo-Liyo pe'enta."

¹⁷Tou ti Isa ma membide mota lo kambungu lo Betaniya, woluwo ta lopolele mao ode o-Liyo deu te Lazarus ma wapahuyi to delomo kuburu. ¹⁸Kambungu lo Betaniya boyito wembidiyo monto kota lo Yerusalem tanu tolokilo. ¹⁹Tou lo'odungoheo deu ti Marta woli Mariya boheli ilopateya mao lo wutati mongoliyo, ngohuntuwa tawu lo Yahudi lonao mao mohiburu olimongoliyo.

²⁰Tou ti Marta lo'odungoheo oli Isa ma ngope'e medungga mayi, tiyo lolola mao oli Mariya to bele wawu lonao mota modudunggaya woli Isa. ²¹Ti Marta loloiya ode oli Isa odiye, "Wonu Ito Eya lolahunga woluwo teya, wutato latiye dila yilate. ²²Bo openu odito, otawa latiye deu masatiya boti olo Allahuta'ala ma mongohi mayi nga'amila u ma pohile lo Ito Eya."

²³Ti Isa loloiya mao ode oli Marta odiye, "Wutatumu ma muli mobongu mayi."

²⁴Tametao li Marta ode o-Liyo odiye, "Otawa latiye tiyo ma muli mobongu mayi to wakutu ta ma lopowate popotumulo mayi lo Allahuta'ala to dulahu ukiyama."

²⁵Ti Isa loloiya mao poli ode li Marta odiye, "Wau botiya ta mopobongu mayi lo ta ma lopowate wawu ta mongohi tutumula kakali. Titalotita ta paracaya ode ola-U, tiyo ma tumumulo openu tiyo ma yilate. ²⁶Titalotita ta

hetumula wawu paracaya ode ola-U, tiyo dila ta mate sambe mololayita. Marta, paracaya yio lo pasali boti?"

²⁷Ti Marta lolametao odiye, "Saya, watiya paracaya deu Ito Eya Walao Allahuta'ala wawu te Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala monao mayi ode duniya boti moposalamati lo manusiya."

²⁸Tou yilapato loloiya mao odito, ti Marta lohuwalingo mota lotiyangayi oli Mariya wutatiyo wawu lopolohumao ode oliyo odiye, "Ti Guru ma woluwo yio poitiyangiyo mao."

²⁹Tou lo'odungoheo u odito, ti Mariya ngointa tilimihulo wawu lonao mota lodudunggaya woli Isa. ³⁰Ti Isa dipo to kambungu lo Betaniya wakutu boyito. Tiyo donggo to tambati pilodudunggaya-Liyo woli Marta. ³¹Tou tawu lo Yahudi ta hepohiburuwa oli Mariya to beleliyo, lo'onto mota oli Mariya ma ngointa tilimihulo wawu lokaluwari, timongoliyo olo ma lodudua oliyo. Tingga harapu limongoliyo ti Mariya ma monao ode kuburu mota humoyonga teto.

³²To wakutu ti Mariya ledungga mota ode tambati li Isa wawu lo'onto mao o-Liyo, tiyo lotibonggohu'u lomota to talu lo oati Isa wawu loloiya odiye, "Wu Eya, wonu Eya lolahunga woluwo teya, tantu wutato latiya boyito dipo yilate."

³³Tou ilontonga mota li Isa ti Mariya hiyo-hiyongo wawu tawu-tawuwala lo Yahudi olo hehiyonga woliyo pe'enta, hila-Liyo ma lopalato wawu yilololo. ³⁴Tiyo lohintu ode olimongoliyo odiye, "Toutonu u pilolobunga

limongoli oliyo?" Tametao limongoliyo odiye, "Temota Guru, dulo mota bilohento."

³⁵ Lapatao ti Isa hilumoyongo. ³⁶ Tawu-tawuwala lo Yahudi loloiya odiye, "Bilohi, Tiyo otutu motoliange Lazarus!"

³⁷ Bo to wolota limongoliyo woluwo ta loloiya odiye, "Tawu boti lowali lopo'oluli ta pito'o. Yilongola Tiyo dila lowali lohutu wolo-wolo alihu te Lazarus dila yilate?"

³⁸ Ti Isa luli lopalato hila-Liyo tou nao-nao mota ode kuburu. Kuburu boyito gowa tuwawu u hileutaliyo mao lo botu tuwawu damango.

³⁹ Ti Isa loloiya odiye, "Yinggila mao botu boyito!" Ti Marta wutatiyo lo ta yilate boyito loloiya ode o-Liyo odiye, "Eya, tiyo boti ma wapahuyi yilobungiyo, tantu ma mohutodu!"

⁴⁰ Loiya li Isa ode li Marta odiye, "Dama yilapato pilolele-U mayi ode olemu, wonu yio boti paracaya, yio ma mo'onto kawasa lo Allahuta'ala?" ⁴¹ Timongoliyo ma lohinggi mao botu boyito. Ti Isa yilumanggela mola wawu lodua odiye, "Papa, sukuru po'o-po'odata sababu ti Papa ma lodungohe dua Latiya.

⁴² Otawa Latiya ti Papa layito modungohe o-Latiya. Bo Watiya loloiya odito alihu ta heambuwa to tili Latiya mo'odungohu wawu mowali paracaya deu ti Papa ta ma lopoahu mayi o-Latiya." ⁴³ Tou yilapata loloiya odito, ti Isa longuwatia mola wolo suwara da'a odiye, "Lazarus, luwalo lomayi yio!" ⁴⁴ Lapatao te Lazarus ma lokaluwari mayi lonto kuburu donggo tapu-taputo. Oatiyo wawu olu'uliyo dipo bebasi mo'oliyo'o. Lakuliyo donggo

bolu-bolu lo tiopo. Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Yinggila lomao taputa wawu tiopa to lakuliyo boyito, alihu tiyo mowali bebasi mo'oliyo'o."

⁴⁵ Ngohuntuwa tawu lo Yahudi lonao mao ode li Mariya lowali pilaracaya ode oli Isa tou timongoliyo lo'onto u pilohutu-Liyo. ⁴⁶ Bo woluwo olo to wolota limongoliyo ta lonao mao ode tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi mao losirita ode olimongoliyo wolo u ma pilohutu li Isa. ⁴⁷ Lapatao mongotauwa lo imamu wawu tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi ma longambu Mahkama lo agama wawu loloiya odiye, "Wolo u ma pohutuwonto? Tawu boti ma lohutu tuwota ngohuntuwa u mo'olinggolabu!

⁴⁸ Wonu Taliye boti bo huliyanto mao, nga'amila tawu ma mowali paracaya ode o-Liyo. Wawu pulitiyo mao pomarenta lo Roma ma monao mayi mongantulu bele lo Eya wawu nga'amila bangusanto."

⁴⁹ Te Kayafas tala ngota limongoliyo, imamu da'a to tawunu boyito loloiya odiye, "Timongoli dila motota wolo-wolo. ⁵⁰ Dila opahamuwa limongoli deu lebe mopiyohu olanto wonu tawu ngota mate ode bangusanto tonu bo nga'amila bangusanto ma moantulu." ⁵¹ Wolo u ma yiloiya mayi le Kayafas boti dila lonto batangaliyo lohihilawo. Bo sababu tiyo imamu leida'a to tawunu boyito, tiyo lopo'ota mayi deu ti Isa ma mate ode bangusa lo Yahudi, ⁵² wawu dila bo ode bangusa lo Yahudi wambao, bo alihu nga'amila mongowalao Allahuta'ala

ta hepule-pulepeya, ma popoambuwo lo Allahuta'ala mowali tuwawu.

⁵³Ma lomulayi lomao to dulahe boyito, timongoliyo ma loheluma mohinggi nyawa li Isa. ⁵⁴Sababu uwito, ti Isa dilalo helonao ode tambati rame u woluwo tawu lo Yahudi teto. Tiyo ma lolola mao kambungu boyito ode kota u tanggu-tanggula Efrayim u titiliya lo yilantala dila hepotitola lo tawu. Tetomola Tiyo lotitola wolo mongomuri-Liyo.

⁵⁵To wakutu boyito dulahe poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir ma membidu. Ta lonto umolamingo ngohuntuwa henaowa ode kota lo Yerusalem wolo patuju mola mopo'oberesi batanga limongoliyo tou dipo medungga dulahu buka boyito.

⁵⁶Timongoliyo hepololohe oli Isa. Tou timongoliyo heambuwa to pango bele lo Eya, timongoliyo ma bibisalawa odiye, "Wololo moturuti mao pahamumu limongoli? Tantu Taliye boti dila monao mayi ode urame boti."

⁵⁷Uwitolo sababuliyo mongotauwa lo imamumu wolo tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi ma longohi parenta, alihu timi'idu ta motota lo owoluwo li Isa, musu mopolapuru mayi ode olimongoliyo. Wolo uodito, timongoliyo hepoharapuwa mowali moheupa o-Liyo.

12 ¹Wolongguyi mola tou dipo ledungga dulahe poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir, ti Isa lohuwalingao ode kambungu lo Betaniya, tambati le Lazarus pilopobongu-Liyo mayi lonto kuburu. ²Ti Isa tilamela limongoliyo wawu ti Marta ta lohinta

olimongoliyo. Te Lazarus wolo tawu wuwewo ma yilonga pe'epe'enta woli Isa. ³Lapatao ti Mariya lohama mayi minya monu asli ngoputu loliteri u mahale haragaliyo. Minya monu boyito pilolohiyo mota to oati Isa wawu hesilekaliyo mao lo huwoiyo. Wonu lo minya boyito lolo'opo lomota to delomo bele boyito. ⁴Te Yudas Iskariyot tala ngota lo muri li Isa, ta ma mohiyanati o-Liyo loloiya, ⁵"Yilongola minya monu boti dila pilotali mao tolohetuto doyi tala'a wawu doyiyo posadaka mao ode ta misikini?" ⁶Te Yudas loloiya odito, dila sababu tiyo motoliango ta misikini, bo sababu tiyo memangi ta mototaowa. Tiyo dihu-dihu kasi lo doyi wawu layito hemolohamawa doyi boyito.

⁷Ti Isa loloiya, "Hulimao tabuwa boti lohutu u odiye, utiye pilopowatuliyo mao ode dulahe polobungaliyo ola-U. ⁸Ta misikini layito woluwo to wolota limongoli, bo Wau dila mololayita woli mongoli."

⁹Ngohuntuwa da'a tawu lo Yahudi ta lo'odungohu deu ti Isa woluwo to kambungu lo Betaniya. Timongoliyo lonao mao ohila momilohe o-Liyo wawu timongoliyo olo ohila momilohe ole Lazarus ta pilopobongu-Liyo mayi lonto kuburu. ¹⁰Mongotauwa lo imamu ma loheluma mohinggi nyawa le Lazarus olo, ¹¹sababu te Lazarus ma lowali sababu tawu lo Yahudi ngohuntuwa ta ma lolola mao olimongoliyo wawu lapatao ma pilaracaya ode li Isa.

¹²Lolombuliyo mola tawu ngohuntuwa ta hewulata dulahu buka lo'odungohe habari deu

ti Isa ma nao-nao mayi ode kota lo Yerusalem.

¹³Timongoliyo lohama mayi dungo patuhu lapatao lonao mota lolutula o-Liyo, wolo uhewuwa-wuwatia odiye, "Totonulala dewo ode Allahuta'ala! O barakati Tiyo ta nao-nao mayi to delomo tanggulo Allahuta'ala Eya! O barakati Olongiya lo tawu lo Israel!"

¹⁴Ti Isa lo'odungga mao wadala muda tuwawu lapatao ma tilaeya-Liyo. Pasali boti motu'ude odelo u tula-tuladu to kitabi odiye, ¹⁵"Dila pohe, weyi timongoli ta hetolawa to kota lo Yerusalem! Bilohi, Olongiya limongoli dungga-dungga mayi, tae-tae to wadala muda!"

¹⁶Mongomuri li Isa bobohuwaliyo mao dipo mongarati lo pasa-pasaliyala boyito. Bo tou ti Isa ma pilopomasahuru lo Allahuta'ala, deu wito timongoliyo lo'oela deu totonulalo u ma lowali wawu u ma pilohutu limongoliyo to o-Liyo ma woluwo tula-tulade to kitabi.

¹⁷Tawu-tawuwala ta woluwo to waktu ti Isa loibodeyi ole Lazarus yilumuwalayi lonto kuburu wawu lopotumula oliyo monto opopate, turu-turusi heposakusiya tomimbihu pasali boyito. ¹⁸Sababu uwito, ta ngohuntuwa boyito ma lolutula o-Liyo, sababu ma ilodungohe limongoliyo ti Isa ta ma lohutu tuwota u mo'olinggolabe boyito. ¹⁹Tawu-tawuwala ta o paham Parisi ma bibisalawa odiye, "Bilohi, ito dila mowali mohutu wolo-wolo, buktiliyo tawu ta ngoyilanggubu duniya boti ma lodudua o-Liyo."

²⁰To wolota lo ta lonao ode kota lo Yerusalem mota motabiya to dulahu buka boyito, woluwo ngololota tawu lo Yunani. ²¹Timongoliyo lonao mao ode le Pilipus tala ngota lo muri li Isa lonto kota lo Betsaida to lipu lo Galileya wawu timongoliyo loloiya odiye, "Tuwani, wonu mowali, amiyatiya ohila modudungaya woli Isa."

²²Te Pilipus lopohabari mao lo pasali boyito ode le Andreyas ta muri li Isa olo, lapatao timongoliyo dulota lopusambewo mao ode li Isa. ²³Tameti Isa ode olimongoliyo, "Ma ledungga wakutuliyo Walao Manusiya ma popomasahuruwo lo Allahuta'ala.

²⁴Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wonu pale ngobotu yito dila pomulola to huta wawu dila yilate, tiyo debo tatapu ngobotu. Bo wonu tiyo ma yilate, deuwito tiyo ma momungo ngohuntuwa. ²⁵Titalotita ta motoliango nyawaliyo, ma enggila lo nyawaliyo. Bo titalotita ta dila motoliango nyawaliyo to duniya boti, nyawaliyo debo tatapu woluwo to oliyo sambe ode tutumula kakali. ²⁶Titalotita ta mohinta ola-U, tiyo musi modudua ola-U; wawu toutonu ilowoluwowa-U teto olo ta mohinta ola-U woluwo. Wawu titalotita ta mohinta ola-U, tiyo ma hurumatiyoliyo li Papa."

²⁷Ti Isa loloiya poli odiye, "Hila-U sukari da'a masatiya; wolo u mowali loiya-U mayi masatiya? Wonu Wau molojiya ode Allahuta'ala, 'Papa, salamatiya mayi Watiya to wakutu lo sikisa botiya.' Bo uwito dila mowali,

sababu makusudu lo nonao-U mayi botiya bome modutola to wakutu lo sikisa boti.”

²⁸Ti Isa loloiya ode Allahuta'ala, “Papa, popomasahuruwa lomola tanggulu-Mu!” Lapatao ilodungohe mayi suwara lonto soroga odiye, “Ma pilopomasahuru-U mayi wawu ma muli popomasahuruwo-U mayi!”

²⁹Ta ngohuntuwa boyito lo'odungohe suwara boyito wawu timongoliyo loloiya, “Uwito suwara lo bulonggodu!” Tawu wuwewo poli hepolojiyawa, “Malaikati bibisalawa wo-Liyo.”

³⁰Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, “Suwara boyito ode olimongoli, dila ode ola-U.

³¹Masatiya duniya boti ma mo'otapu hukumani wawu masatiya olo ta hekawasawa to duniya boti ma pomai lo Allahuta'ala. ³²Bo Wau boti ma popolanggato lo Allahuta'ala monto duniya boti wawu Wau ma mowali sababu tawu monao mayi ode ola-U.” ³³Tiyo loloiya odito boyito mopopatatayi wololo opopate-Liyo.

³⁴Tawu ngohuntuwa boyito loloiya mota ode o-Liyo, “Moturuti mao hukum lo Tawurat, Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala moposalamati lo manusiya yito tumumula kakali. Wololo Yio hemolojiya Walao Manusiya musi popolanggato lo Allahuta'ala? Tatonu Walao Manusiya boyito?”

³⁵Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo, “Dilalo mohihewo tinela boti wolimongoli. Pokaraja mao timongoli tou bango tinela boyito donggo woluwo to olimongoli, alihu timongoli dila otaube lo diolomo. Ta nao-nao to umodiolomo dila motota ode utonu ponaowaliyo.

³⁶ Tou yilapatao loloiya odito, ti Isa ma lonao lotitua o monto olimongoliyo. ³⁷ Oponu ti Isa lohutu tuwota ngohuntuwa u mo'olinggolabu to talu limongoliyo, timongoliyo debo tatapu dila paracaya ode o-Liyo. ³⁸ Wolo uodito, ma leganapu u tula-tulade to kitabi li nabi Yesaya odiye, "Wu Eya, tawu-tawuwalo dila paracaya lo u hepopotunggulo lami wawu timongoliyo dila mongarati lo kawasa lo Allahuta'ala Eya."

³⁹ Woluwo olo tula-tulade to kitabi li nabi Yesaya alarani longola tawu dila mowali paracaya. Ti nabi Yesaya ma loloiya deu Allahuta'ala ma loloiya odiye, ⁴⁰ "Wau ma lopowali mao mato limongoliyo pito'o wawu lopowali mao hila limongoliyo mototoheto, alihu timongoliyo dila mowali mo'onto wawu dila mowali mongarati to delomo hila limongoliyo wawu timongoliyo dila motobati, tunggulo Wau dila mopo'oluli olimongoliyo."

⁴¹ Ti nabi Yesaya loloiya odito sababu tiyo ma lo'onto ouda'a li Isa wawu ma lobisala tomimbihu Tiyo.

⁴² Oponu boli odito, ngohuntuwa tawu ta ma pilaracaya ode oli Isa to wolota limongoliyo woluwo olo mongotauwa lo tawu lo Yahudi. Bo timongoliyo dila barani mongaku, sababu timongoliyo mohe ma entela lo tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi momaso ode bele hepotabiyalo. ⁴³ Timongoliyo lebe motohilawo lo umotapu hurumati monto manusiya popobandingiyo mao lo umotapu hurumati monto Allahuta'ala.

⁴⁴ Ti Isa ma lobisala wolo suwara uda'a odiye, "Titalotita ta paracaya ode ola-U, dila ode ola-U tiyo paracaya, bo ode Allahuta'ala ta lopoahu mayi ola-U. ⁴⁵ Wawu titalotita ta ma lo'onto ola-U, tiyo ma lo'onto o-Liyo ta lopoahu mayi ola-U. ⁴⁶ Patuju lo nonao-U mayi boti mopobanga duniya boti, alihu ta paracaya ode ola-U dila hetolawa to umodiolomo. ⁴⁷ Wonu ta lo'odungohe loiya-U wawu dila mokaraja mao, dila Wau ta momutoa oliyo, sababu nonao-U mayi dila me momutoa duniya boti, bome moposalamati. ⁴⁸ Bo tawu ta dila mololimo u heloiya-U, woluwo ta momutoa oliyo. Loiya u ma yiloiya-U boyito uwito u ma momutoa oliyo to dulahu ukiyama. ⁴⁹ Sababu totonulalo u hebisala-U dila lonto batanga-U lohihilawo, bo ti Papa ta lopoahu mayi ola-U, Tiyo ta lomarenta mayi wolo u musi loiya-U. ⁵⁰ U hepopotunggulo-U mayi boti, odelo u ma pilopotunggulayi li Papa ode ola-U. Sababu otawa-U deu parenta li Papa-U boyito mongohi tutumula kakali."

13 ¹ Bolo ngohuyi mola dulahu buka poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir ma mulayiyaliyo. Ma otawa li Isa deu ma ledungga wakutuliyo Tiyo molola mao duniya boti wawu mohuwalinga ode li Papa-Liyo. Tiyo motolianga tawu-tawuwala ta ma lowali haku-Liyo to delomo duniya boti wawu malo sambe toliang-Iyo.

² To waktu boyito Ibilisi ma lopomaso mao lo niyati mohiyanati oli Isa to delomo hila le Yudas Iskariyot walae Simon. Huyiliyo mao ti Isa wolo

mongomuri-Liyo lolamela pe'enta. ³Memangi ma otawa li Isa deu Allahuta'ala ti Papa-Liyo ma lohudu nga'amila uhetuwa-tuwawuwa ode olu'u-Liyo. Wawu otawa-Liyo olo Tiyo lonto Allahuta'ala lapatao ma mohuwalinga ode Allahuta'ala olo. ⁴Tou hepolamela, ti Isa tilimihulo wawu lohinggi mao jumba-Liyo. Tiyo lohama mayi kayini ngopita wawu pilopotihutiyo mao to wohuta-Liyo. ⁵Tiyo loluwangao taluhe to loyangi. Lapatao Tiyo ma lomulayi longulo oato mongomuri-Liyo wawu hesilekaliyo mao lo kayini u tihu-tihuta to wohuta-Liyo. ⁶Tou ma ledungga mota ode ole Simon Petrus, te Petrus loloiya ode o-Liyo, "Guru, dila ponga lo akali ti Guru mongulo oato latiya."

⁷Ti Isa loloiya ode oliyo, "Masatiya yio dila motota lo u pohutuwo-U boti, bo ma medungga mayi waktuliyo yio ma mowali mongarati."

⁸Te Petrus loloiya ode o-Liyo, "Dila bolo pongulo oato latiya!" Ti Isa luli loloiya mao ode oliyo, "Wonu Wau dila mongulo oatumu, yio dila mowali pe'enta wola-U."

⁹Te Simon Petrus loloiya, "Wonu odito Guru, dila bo oato latiya wambao u poiwulo latiya, olu'u wawu lunggongo latiya olo!"

¹⁰Ti Isa loloiya mao ode ole Petrus "Titalotita ta ma lolihu, tiyo dilalo paralu muli mongulo batangaliyo bolo oatiyo, sababu tiyo ma beresi ngangawa'a. Timongoli ma beresi, bo dila nga'amila timongoli." ¹¹Ti Isa loloiya deu dila nga'amila timongoliyo beresi sababu

otawa-Liyo tatonu to wolota limongoliyo ta ma mohudu o-Liyo.

¹²Tou yilapatao longulo oato mongomuri-Liyo, Tiyo luli lomake mao jumba-Liyo wawu luli lotihulo'o. Tiyo loloiya ode olimongoliyo, "Mongarati timongoli lo u boheli pilohutu-U mola ode olimongoli? ¹³Wau hetanggula limongoli Guru wawu Eya. Wawu uwito banari, sababu memangi Wau Guru wawu Eya.

¹⁴Wonu Wau Eya wawu Guru, ma longulo oati mongoli, timongoli olo patuti mowuwulowa mao to oato. ¹⁵Wau ma longohi mayi potunu ode olimongoli, alihu timongoli olo musi moduduo odelo u pilohutu-U ode olimongoli.

¹⁶Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Wato ngota dila lebe damango popobandingiyo mao wolo tuwaniliyo, meyalo ta ilahula ngota dila lebe damango popobandingiyo wolo ta lopoahu oliyo. ¹⁷Wonu nga'amila pasali boti ma ilotawa limongoli, mailuntungi timongoli wonu timongoli mohutu mao odito.

¹⁸Wau dila hemobisala tomimbihu timongoli nga'amila, sababu nga'amila ta ma tilulawotu-U otawa-U sipatiliyo. Bo musi meganapu wolo u tula-tulade to kitabi odiye, 'Ta yilonga pe'enta wola-U molawani ola-U.' ¹⁹Tou dipo lowali nga'amila pasali boti, ma piloposambewo-U ode olimongoli masatiya, alihu to wakutu pasali boti ma mowali, timongoli ma mowali paracaya deu Wau yito Ta woluwo mololayita.

²⁰Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Ta mololimo ta ilahula-U, tiyo mololimo ola-U.

Wawu ta mololimo ola-U, tiyo mololimo Ta lopoahu mayi ola-U.”

²¹Tou yilapatao lobisala, hila li Isa ma silukari. Tiyo loloiya, “Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: To wolota limongoli boti, woluwo ngota ta ma mohiyanati ola-U.”

²²Mongomuri-Liyo hiheraniya wawu ma bibilohe, sababu dila otawa limongoliyo tatonu ta hepatujuwo-Liyo boti. ²³Muri li Isa ngota ta otoliang-Iyo hulo-huloa to yintili-Liyo mao. ²⁴Te Simon Petrus lolomaya mota ode oliyo, moi yintu mao to oli Isa tatonu ta hepatujuwo-Liyo boyito.

²⁵Muri ta hulo-huloa to yintili mao li Isa boyito loyili mao ode oli Isa wawu lohintu, “Guru, tatonu ta boyito?”

²⁶Tameti Isa, “Ta wohiya-U roti u popolomo-U mao to manggo, ta boyito tiyo.” Tou yilapatao loloiya odito, Tiyo lopolomo mao lo roti wawu yilohiliyo mao ode le Yudas Iskariyot walae Simon. ²⁷Tou te Yudas lololimo mao roti boyito, Ibilisi ma lomaso mao ode batangaliyo. Ti Isa loloiya ode oliyo, “Wolo u ma iloniyatiamu hua pohutuwalu.” ²⁸Diyaluwo ngota mao to wolota limongoliyo ta hepongala teto longarati, yilongola ti Isa loloiya odito ode le Yudas.

²⁹Woluwo ta hepomikirangiya deu ti Isa lopoahu ole Yudas mola motali wolo-wolo u ma pomakeliyo to dulahu buka boyito meyalo mongohi mao sadaka ode ta misikini, sababu tiyo ta dihu-dihu kasi lo doyi.

³⁰Te Yudas ma lato lonao tou tiyo ma lololimo mao roti boyito. To wakutu boyito ma ledungga uhuyi.

³¹Tou te Yudas ma lonao, ti Isa loloiya, "Masatiya Walao Manusiya ma popomasahuruwo lo Allahuta'ala wawu Allahuta'ala ma mopopatatayi lo masahuru-Liyo moli batanga lo Walao Manusiya. ³²Wonu Allahuta'ala ma lopopatatayi lo masahuru-Liyo moli batanga lo Walao Manusiya, odito olo Walao Manusiya ma popomasahuruwo lo Allahuta'ala to delomo batanga-Liyo wawu Allahuta'ala ma hua mopomasahuru lo Walao Manusiya. ³³Mongowalau-U, didu mohihewo Wau pe'epe'enta wolimongoli. Odelo u ma yiloiya-U mao to tawu-tawuwala lo Yahudi, odito olo u ma loiya-U mayi ode olimongoli masatiya deu timongoli ma mololohe ola-U, bo ode tambati ponao Wau timongoli dila mowali monao mola. ³⁴Wau mongohi mayi parenta bohu ode olimongoli: Pototolianga mao timongoli. Odelo Wau motolianga olimongoli, odito olo timongoli musi mototolianga.

³⁵Wonu odito u pohutuwo limongoli, tawu ngohuntuwa ma mowali motota deu timongoli mongomuri-U wonu timongoli mototolianga."

³⁶Te Petrus lohintu mao ode li Isa, "Ma ode utonu ti Guru?" Tametiyo li Isa, "Ode utonu ponaowa-U, dila mowali duduamu masatiya. De to wakutu tuwawu yio ma monao oditomola."

³⁷Te Petrus loloiya ode o-Liyo, "Yilongola watiya dila mowali modudua oli Guru masatiya? Watiya ihilasi mate ode oli Guru!"

³⁸Tametao li Isa odiye, "Delo banari yio ihilasi mate ode ola-U? Tutuliyotutu polele-U mayi ode olemu: Tou maluo dipo mokukuyu'u, yio ma po'otolu lomahe ola-U."

14 ¹Ti Isa loloiya poli odiye, "Dila poposukariya hilamu, paracayayi mao Allahuta'ala wawu paracayayi mao Wau. ²To bele li Papa-U ngohuntuwa tambati potitolalo. Wonu dila odito, tantu ma pilolele-U mayi ode olimongoli. Nonao-U boti mola moposadiya lo tambati olimongoli. ³Tou Wau ma lapato moposadiya mao lo tambati olimongoli, Wau ma muli mohuwalingayi wawu timongoli ma delo-U ode tambati-U, alihu to tambati ilowoluwowa-U, timongoli olo teto. ⁴Ode tambati ponaowa-U, dalaliyo ma otawa limongoli."

⁵Loiya le Tomas ode o-Liyo, "Dila otawa lamiyatiya ode utonu ponaowa li Guru. Wololo amiyatiya motota lo dalala oditomola?"

⁶Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Wau yito dalalo wawu obobanari wawu tutumula kakali. Diyaluwo ta mowali tunggula mola ode Allahuta'ala ti Papa-U wonu dila molibaya moli ola-U. ⁷Wonu timongoli boti motota-U, ma tantu timongoli ma mowali motota li Papa-U; monto u masatiya lomao boti, timongoli ma motota-Liyo wawu ma lo'onto o-Liyo."

⁸Te Pilipus loloiya ode o-Liyo odiye, "Guru, popobilohe mayi olamiyatiya ti Papa boyito, uwito ma cukupu olamiyatiya."

⁹Ti Isa loloiya mao ode oliyo, "Pilipus, ma lohihewo da'a Wau wolimongoli. Yilongola yio debo dipo motota-U? Titalotita ta ma lo'onto ola-U, tiyo ma lo'onto oli Papa-U. Wololo yio hemoloiya, 'Popobilohe mayi olamiyatiya ti Papa boyito?' ¹⁰Yilongola yio dipo paracaya deu Wau yito tuwawu woli Papa wawu ti Papa yito tuwawu wola-U? Totonula u yiloiya-U olimongoli dila bo lonto batanga-U lohihilawo, bo ti Papa ta to delomo batanga-U Tiyo ta lohutu nga'amila boti. ¹¹Paracayayi mao u loiya-U mayi boti deu Wau yito tuwawu woli Papa wawu ti Papa yito tuwawu wola-U. Meyalo wonu timongoli debo tatapu dipo paracaya ode u heloiya-U, paracayayi mao Wau sababu nga'amila u ma hepilohutu-U. ¹²Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Titalotita ta paracaya ola-U, tiyo ma mohutu u odelo u ma hepilohutu-U, hiyambola u lebe damangiyo mao leto ma pohutuwo-liyo olo, sababu Wau ma monao ode oli Papa. ¹³Openu wolo u pohile limongoli to delomo tanggulu-U, ma pohutuwo-U mayi, alihu ti Papa ma popomasahuruwo lo tawu to delomo Walao. ¹⁴Wonu timongoli mohile baranggi tuwawu ode ola-U to delomo tanggulu-U, uwito ma pohutuwo-U mayi."

¹⁵Ti Isa loloiya poli odiye, "Wonu timongoli motoliangu-U, timongoli musu mota'ati mao nga'amila parenta-U. ¹⁶Ma pohile-U

mayi to Allahuta'ala ti Papa-U wawu Tiyo ma mongohi mayi Ta moturungi wuwewo ta mopo'olotola olimongoli, alihu Tiyo wolimongoli mololayita. ¹⁷Tiyo yito Roh lo Allahuta'ala ta ma mopopatatayi lo obobanari. Duniya boti dila mowali mololimo o-Liyo, sababu duniya dila mo'onto o-Liyo wawu dila motota-Liyo. Bo timongoli motota-Liyo sababu Tiyo wolimongoli wawu Tiyo tola-tola to delomo batanga limongoli.

¹⁸Timongoli dila tola-U mao tutuwawu wawu diyalu ta moturungi. Wau ma muli mohuwalingayi ode olimongoli. ¹⁹Didu mohihewo duniya boti dilalo mo'onto ola-U. Bo timongoli ma mo'onto ola-U. Sababu Wau tumutumulo, odito olo timongoli ma tumumulo. ²⁰To wakutu boyito ma otawa limongoli deu Wau boti tuwawu woli Papa-U, wawu timongoli tuwawu wola-U wawu Wau tuwawu wolimongoli.

²¹Titalotita ta dihu-dihu parenta-U wawu mota'ati mao, tiyo ta motoliangu-U. Titalotita ta motoliangu-U, tiyo otoliangi Papa-U wawu Wau olo motoliangiyo. Wau ma mopopatatao lo batanga-U ode oliyo."

²²Te Yudas muri li Isa wuwewo dila te Yudas Iskariyot, lohintu ode li Isa, "Wolo u ma lowali, tunggulo ti Guru ohila mopopatato batanga li Guru ode olamiyatiya wawu dila ode duniya boti?"

²³Tameti Isa ode oliyo, "Wonu tawu ngota motoliangu-U, tiyo ma moturuti mao pongajari-U wawu ti Papa-U ma motoliangiyo.

Wau wawu ti Papa-U ma monao mao ode oliyo wawu motitola woliyo pe'enta. ²⁴Titalotita ta dila motoliangu-U, tiyo dila moturuti pongajari-U. U hepilongajari-U olimongoli boyito dila lonto ola-U lohihilawo, bo lonto oli Papa ta lopoahu mayi ola-U.

²⁵Nga'amila pasali boti ma pilolele-U mayi ode olimongoli tou Wau donggo wolimongoli.

²⁶Bo Ta moturungi boyito, deuwitoyito Roh lo Allahuta'ala ta ma ahula mayi li Papa to delomo tanggulu-U, Tiyo ta ma mongajari olimongoli lo uhetuwa-tuwawuwa wawu mopoela olimongoli lo totonulalo u ma pilolele-U mayi ode olimongoli.

²⁷Wau molola mao udame wawu sanangi ode olimongoli. Udame wawu sanangi ula-U lohihilawo ma wohi-U mayi ode olimongoli. Uwito dila odelo u wohi lo duniya boti ode olimongoli. Dila mao poposukariya hila limongoli wawu dila pohe. ²⁸Timongoli ma lo'odungohe u yiloiya-U ode olimongoli deu Wau ma monao, bo Wau muli mohuwalingayi ode olimongoli. Wonu timongoli boti motoliangu-U, tantu timongoli ma mengahu sababu Wau monao ode li Papa. Wawu ti Papa boyito lebe uda'a-U mao. ²⁹Tou dipo mowali nga'amila pasali boti, ma piloposambewo-U mayi ode olimongoli masatiya, alihu timongoli mowali paracaya to wakutu pasali boti ma lowali. ³⁰Wau didu mopo'odata bisala wolimongoli, sababu ta kawa-kawasa duniya boti ma monao mayi, bo tiyo dila mowali mohutu wolo-wolo ode ola-U. ³¹Bo nga'amila

u ma mowali ngope'e mao uwito musi mowali, alihu duniya boti motota deu Wau motoliangi Papa wawu Wau mohutu totonulalo u pomarenta li Papa ola-U. Bongulo, dulolo ito monao molola mao tambati boti."

15 ¹Ti Isa loloiya poli, "Wau boti bungo lo angguru banari wawu Allahuta'ala ti Papa-U ta hemomalihara. ²Tiyo ta mohinggi mao timi'idu tango to ola-U udila hemomungo wawu ta hemopo'oberesi mao timi'idu tango u hemomungo alihu momungo mayi ngohuntuwa. ³Timongoli ma beresi sababu pongajari-U u ma pilolele-U mayi ode olimongoli ma lopo'oberesi olimongoli. ⁴Potituwawulo wola-U wawu Wau olo ma motituwawu wolimongoli. Odelo tango dila mowali momungo lohihilawo wonu tiyo dila tuwawu wolo bungoliyo, odito olo timongoli dila mowali momungo wonu dila tuwawu wola-U.

⁵Wau boti bungo lo angguru wawu timongoli tangoliyo. Titalotita ta tuwawu wola-U wawu Wau tuwawu woliyo, tiyo ma momungo ngohuntuwa. Wonu timongoli dila tuwawu wola-U, timongoli dila mowali mohutu wolo-wolo. ⁶Titalotita ta dila tuwawu wola-U, ma pomai lo Allahuta'ala ti Papa-U, odelo tawu mopomai lo tango mohengu lapatao ma yimo'oliyo mota wawu ma pobuwoliyo. ⁷Wonu timongoli boti tuwawu wola-U wawu pongajari-U tuwawu wolimongoli, pohileyalo totonulala u otohila limongoli wawu uwito ma wohi mayi lo Allahuta'ala ti Papa-U.

⁸ Wonu timongoli boti momungo ngohuntuwa wawu mowali mongomuri-U, Allahuta'ala ti Papa-U ma popomasahuruwo lo tawu. ⁹ Odelo Allahuta'ala ti Papa-U motoliangu-U, odito olo Wau motoliangi mongoli. Potitatapulo timongoli to delomo toliangu-U boyito. ¹⁰ Wonu timongoli moturuti mao parenta-U, timongoli ma tatapu to delomo toliangu-U, debo odelo Wau loturuti mao totonulalo parenta lo Allahuta'ala ti Papa-U wawu lotitapu to delomo toliang-Iyo.

¹¹ Nga'amila boti ma yiloiya-U mayi olimongoli, alihu wengahu-U tatapu to olimongoli wawu wengahi mongoli oduhenga.

¹² Utiye parenta-U, alihu timongoli musi mototolianga odelo Wau motoliangi mongoli. ¹³ Diyaluwo tolianga u lebe uda'a mao lo toliangiyo lo tawu ngota ta ma lopokurubani mao lo nyawaliyo momantu mongosahabatiliyo. ¹⁴ Timongoli yito mongosahabati-U wonu timongoli mohutu mao u ma pilomarenta-U ode olimongoli.

¹⁵ Wau dilalo molanggula olimongoli wato, sababu wato yito dila motota lo u hepohutuwo li tuwaniliyo. Timongoli tanggula-U sahabati, sababu totonulalo u ilodungohe-U monto Allahuta'ala ti Papa-U ma pilolele-U mayi ode olimongoli. ¹⁶ Dila timongoli ta lolulawota ola-U, bo Wau ta lolulawota olimongoli. Wau ta lopotatapu olimongoli, alihu timongoli monao wawu momungo wawu hungo boyito tatapu. Wonu timongoli mohutu odito, nga'amila u ma pohile limongoli to delomo tanggulu-U ma wohi

mayi lo Allahuta'ala ti Papa-U. ¹⁷Timongoli ma yilohiya-U mayi parenta alihu timongoli mototolianga.”

¹⁸Ti Isa loloiya poli odiye, “Wonu duniya boti moyingo limongoli, ototayi mao: Wau ma lemulo iloyingowaliyo. ¹⁹Wonu timongoli hepotoloduniyawa, timongoli ma otoliango duniya boti odelo hakuliyo. Bo Wau ma lolulawota olimongoli, alihu timongoli didu memaso to lemboa lo tawu-tawuwala ta hepotoloduniyawa. Uwitolo sababuliyo duniya boti moyingo limongoli. ²⁰Elayi mao u ma yiloiya-U olimongoli deu wato ngota dila lebe uda'a popobandingiyo mao woli tuwaniliyo. Wonu timongoliyo ma longarinaya ola-U, timongoli olo ma arinaya limongoliyo. Wonu timongoliyo ma loturuti loiya-U, timongoliyo olo ma moturuti u loiya limongoli. ²¹Nga'amila boti ma pohutuwo limongoliyo ode olimongoli sababu tanggulu-U, sababu timongoliyo dila motota lo Allahuta'ala ta lopoahu mayi ola-U. ²²Wonu Wau boti dila lonao mayi lobisala wolimongoliyo, timongoliyo dila o dusa. Bo masatiya diduluwo u pongalasanu limongoliyo dusa limongoliyo. ²³Titalotita ta moyingo-U, tiyo olo moyingo lo Allahuta'ala ti Papa-U. ²⁴Lumadu lomao Wau boti dila helohutu u dipo pe'enta mao hepilohutu lo tawu wuwewo to wolota limongoliyo, timongoliyo dila o dusa. Bo masatiya openu timongoliyo ma lo'onto unga'amila boti, timongoliyo debo tatapu moyingo-U wawu moyingo lo Allahuta'ala ti Papa-U. ²⁵Bo pasali boti lowali alihu meganapu

u tula-tulade to kitabi odiye, 'Timongoliyo moyingo-U wolo udila o alasan.'

²⁶Wau ma mopoahu mayi Ta moturungi lonto Allahuta'ala ti Papa, Tiyo Roh lonto Allahuta'ala ti Papa, ta ma mopopatata obobanari lo Allahuta'ala. Tiyo ta ma monao mayi mosirita tomimbihu pasali-U. ²⁷Wawu timongoli olo musi mosilita mao tomimbihu pasali-U, sababu lonto u mulo-mulolowa lomayi timongoli wola-U pe'epe'enta.

16 ¹Nga'amila boti polele-U mayi ode olimongoli alihu timongoli tatapu paracaya ode ola-U. ²Timongoli ma entelaliyo momaso ode bele hepotabiyalo. Wawu ma medungga mayi wakutuliyo, titalotita ta mohinggi nyawa limongoli, tiyo hemonganggapu deu huhutuliyo boyito ibadati ode Allahuta'ala. ³Timongoliyo ma mohutu odito ode olimongoli, sababu timongoliyo dila motota lo Allahuta'ala ti Papa meyalo Wau.

⁴Ti Isa loloiya poli odiye, "Wau dipo lopolele mayi lo pasali boti ode olimongoli tou bobohuwaliyo mayi, sababu Wau donggo pe'epe'enta wolimongoli. ⁵Bo Wau masatiya ma monao ode o-Liyo ta lopoahu mayi ola-U; wawu diyaluwo ngota mao to wolota limongoli ta lohintu ola-U, ode utonu ponaowa-U.

⁶Hila limongoli ma mololo, sababu Wau ma lopolele mayi nga'amila pasali boti ode olimongoli. ⁷Openu odito, Wau mopolele mayi lo u banari ode olimongoli deu nonao-U boti lebe ohunaliyo ode olimongoli. Sababu wonu Wau dila monao, Ta moturungi boyito dila

monao mayi ode olimongoli. Bo wonu Wau monao, Wau ma mopoahu mayi o-Liyo ode olimongoli. ⁸Tou Tiyo medungga mayi, Tiyo ma motombangao ode tawu-tawuwala to duniya boti deu pahamumu limongoliyo tilala tomimbihu dusa, tomimbihu ubanari wawu tomimbihu hukumani. ⁹Pahamumu limongoliyo tomimbihu dusa tilala, buktiliyo timongoliyo dila paracaya ode ola-U; ¹⁰pahamumu limongoliyo tomimbihu ubanari tilala, buktiliyo Wau ma monao ode Allahuta'ala ti Papa wawu timongoli dilalo mo'onto ola-U; ¹¹wawu pahamumu limongoliyo tilala olo tomimbihu hukumani, buktiliyo ta kawa-kawasa to duniya boti ma hilukumani lo Allahuta'ala.

¹²Donggo ngohuntuwa pomao u musiloiya-U mayi ode olimongoli, bo masatiya boti timongoli dipo mambo mololimo. ¹³Tou Roh lo ubanari medungga mayi, Tiyo ma mopotunu mayi olimongoli u banari nga'amila. Tiyo dila mopolele mayi lo u monto batanga-Liyo lohihilawo, bo wolo u ma ilodungohe-Liyo uwito u ma polele-Liyo mayi ode olimongoli. Tiyo ma mopotota mayi ode olimongoli lo u ma mowali to dulahe hedunggawa mayi. ¹⁴Tiyo ma mopomasahuru ola-U tou Tiyo ma mopotota mayi ode olimongoli wolo u ma tilolimo-Liyo lonto ola-U. ¹⁵Nga'amila haku lo Allahuta'ala ti Papa yito uwola-U. Uwitolo patuju-U loloiya deu Tiyo ma mopotota mayi ode olimongoli wolo u ma tilolimo-Liyo lonto ola-U."

¹⁶ Ti Isa loloiya poli odiye, "Bolo ngope'e mola timongoli dilalo mo'onto ola-U, bo bolo ngope'e mola olo timongoli ma muli mo'onto ola-U."

¹⁷ Lapatao muri-Liyo ngololota yiyintuwa odiye, "Wolo u hemakusuduwo-Liyo loloiya odiye, 'Bolo ngope'e mola timongoli dilalo mo'onto ola-U wawu bolo ngope'e mola olo timongoli ma muli mo'onto ola-U?' Wawu wolo u hemakusuduwo-Liyo loloiya odiye, 'Wau ma monao ode Allahuta'ala ti Papa?' "

¹⁸ Lapatao timongoliyo loloiya odiye, "Wolo makusudu-Liyo loloiya, 'Bolo ngope'e mola?' Ito dila mongarati wolo u hepatujuwo-Liyo."

¹⁹ Ma otawa li Isa timongoliyo ohila mohintu o-Liyo. Tiyo loloiya odiye, "U hepobisalawa limongoli boti pasali u yiloiya-U mayi ingontiye deu bolo ngope'e mola timongoli dilalo mo'onto ola-U wawu bolo ngope'e mola olo timongoli ma muli mo'onto ola-U.

²⁰ Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Timongoli ma humoyongo wawu mololo, bo duniya boti ma mengahu. Timongoli ma susa, bo ususa limongoli boyito ma mogantiya lo wengahu. ²¹ Wonu tabuwa ngota ma ngope'e motutu, tiyo susa sababu duto-dutola u mongongoto. Bo wonu tiyo ma yilapato lotutu, didu oelaliyo ususa boyito. Tiyo ma wenga-wengahu sababu walaiyo ma pilotutuliyo mayi ode duniya boti. ²² Odito olo wolimongoli. Timongoli masatiya hesusawa, bo Wau ma muli memomilohe olimongoli, tunggulo hila limongoli ma mowali mengahu

wawu diyalu ngota mao ta mohama wengahi mongoli boyito monto olimongoli.

²³To dulahe boyito diduluwo tuwawu mao u yintuwo limongoli ola-U. Tutuliyotutu polele-U mayi ode olimongoli: Nga'amila u pohile limongoli ode Allahuta'ala ti Papa to delomo tanggulu-U, ma wohi mayi lo Allahuta'ala ti Papa ode olimongoli. ²⁴Sambe masatiya, dipoluwo u pilohile limongoli to delomo tanggulu-U. Pohile timongoli wawu timongoli ma mololimo, alihu timongoli mengahe da'a."

²⁵Ti Isa loloiya poli odiye, "Nga'amila boti piloposambewo-U mayi ode olimongoli moli lumadu. Bo to waktu tuwawu Wau dilalo moposambewo mayi moli lumadu, sababu pasali lo Allahuta'ala ti Papa-U didu huliyo-U ode olimongoli. ²⁶To dulahe boyito timongoli ma mohile ode Allahuta'ala ti Papa to delomo tanggulu-U wawu dilalo paralu Wau mohile ode oli Papa moturungi olimongoli, ²⁷sababu Allahuta'ala ti Papa lohihilawo motoliangi mongoli. Allahuta'ala motoliangi mongoli sababu timongoli motoliangu-U wawu paracaya deu Wau lonto Allahuta'ala. ²⁸Memangi Wau lonto Allahuta'ala ti Papa wawu lonao mayi ode duniya boti. Lapatiyo mao Wau ma molola mao duniya boti wawu ma muli mohuwalinga mola ode Allahuta'ala ti Papa."

²⁹Muri li Isa lobisala ode o-Liyo odiye, "Banari Guru, masatiya Ito Eya hemosilita wolo udila tohuliya wawu dila lomake lumadu.

³⁰Masatiya ma otawa lamiyatiya deu Eya motota lo uhetuwa-tuwawuwa wawu amiyatiya

dila paralu mohintu ode Ito Eya. Uwitolo sababuliyo amiyatiya paracaya deu Ito Eya lonto Allahuta'ala.”

³¹ Ti Isa lohintu ode olimongoliyo odiye, “Delo banari timongoli masatiya paracaya? ³² Ototayi mao, waktuliyo ma medungga wawu ma ledungga, timongoli ma popobubuayoliyo wawu timongoli ma mohuwalinga ode tambati limongoli ngota-ngota wawu Wau ma tola mao limongoli tutuwawu. Bo openu odito, Wau dila tutuwawu sababu Allahuta'ala ti Papa-U wola-U. ³³ Nga'amila pasali boti pilolele-U mayi ode olimongoli, alihu timongoli mololimo udame wawu sanangi sababu timongoli tuwawu wola-U. To delomo duniya boti timongoli modutola ususa. Bo popoliyatuwa lomola hila limongoli! Duniya boti ma ilolahe-U!”

17 ¹ Lapatao lobisala odito, ti Isa yilumanggela mola wawu lodua odiye, “Wu Allahuta'ala ti Papa, waktuliyo ma ledungga. Popomasahuruwa lomayi Walai Papa botiya, alihu Walai Papa botiya ma mopomasahuru oli Papa. ² Ti Papa ma longohi mayi haku wawu kawasa ode Walai Papa momarenta umati lo manusiya nga'amila, alihu Walai Papa botiya mongohi mao tutumula kakali ode timi-timi'idu manusiya ta ma yiludu mayi li Papa ode o-Liyo. ³ Utiye tutumula kakali boyito, deuwitoyito timongoliyo motota li Papa Allahuta'ala ta bo tuwa-tuwawulo wawu ta banari, wawu motota Latiya ti Isa Almasih ta ilahula mayi li Papa. ⁴ Wolo u ma lopo'olapatao karaja u yilohi mayi li Papa ode o-Latiya,

Watiya ma lopomasahuru oli Papa to duniya boti. ⁵Masatiya muli popomasahuruwa lomayi Watiya, debo odelo masahuru Latiya woli Papa tou duniya boti dipo lowali.

⁶Watiya ma lopotota mao tangguli Papa ode tawu-tawuwala ta yiludu mayi li Papa ode o-Latiya to wolota lo tawu-tawuwala ta hepotoloduniyawa. Timongoliyo boyito haku li Papa wawu ti Papa ma lohudu mayi olimongoliyo ode o-Latiya wawu timongoliyo ma loturuti mao Pirimani li Papa. ⁷Masatiya ma otawa limongoliyo deu nga'amila uhetuwa-tuwawuwa u ma yilohi li Papa o-Latiya lonto oli Papa. ⁸Pirimani u ma piloposambewo mayi li Papa ode o-Latiya ma piloposambewo mao Latiya ode olimongoliyo wawu timongoliyo olo ma lololimo Pirimani boyito. Ma otawa limongoliyo deu Watiya otutu lonto oli Papa. Timongoliyo olo paracaya deu ti Papa ta lopoahu o-Latiya.

⁹Watiya hemoloduawa olimongoliyo ta ma yiludu mayi li Papa ode o-Latiya sababu timongoliyo haku Papa. Watiya dila hemodua olimongoliyo ta hepotoloduniyawa. ¹⁰Nga'amila haku Latiya haku li Papa wawu nga'amila haku li Papa haku Latiya. Moli olimongoliyo Watiya ma popomasahuruwo lo tawu. ¹¹Botiya Watiya ma nao-nao mayi ode oli Papa. Watiya ma diduluwo to delomo duniya, bo timongoliyo tatapu donggo woluwo to delomo duniya. Wu Papa ta suci, dahayi mao timongoliyo to delomo kawasa lo tangguli Papa u ma yilohi li Papa ode

o-Latiya, alihu timongoliyo mowali tuwawu odelo Ito. ¹²Ngohilayao Watiya pe'epe'enta wolimongoliyo, Watiya ma helomalihara olimongoliyo to delomo kawasa lo tangguli Papa u ma yilohi li Papa ode o-Latiya. Ma hedilaha mao Latiya timongoliyo. Diyalu ngota mao to wolota limongoliyo ta mowali binasa, ngopohiya ta ma letantu mayi mowali binasa alihu ganapu wolo u tula-tulade to delomo kitabi. ¹³Watiya ma nao-nao mayi ode li Papa. Wawu tou Watiya donggo to delomo duniya, Watiya hemopolele mayi lo pasa-pasaliyala boti, alihu wengahu Latiya mopolu to delomo hila limongoliyo. ¹⁴Pirimani lo Allahuta'ala ti Papa ma piloposambewo mao Latiya ode olimongoliyo, bo duniya moyingo limongoliyo, sababu timongoliyo dila lonto duniya, tutuwawuwa wo-Latiya dila lonto duniya. ¹⁵Watiya dila lohile alihu Allahuta'ala ti Papa mohama mayi olimongoliyo monto duniya, bo pohile Latiya Allahuta'ala ti Papa modaha mao olimongoliyo alihu dila gangguwo lo Ibilisi. ¹⁶Timongoliyo dila lonto duniya, odelo Watiya olo dila lonto duniya. ¹⁷Popowaliya mao timongoliyo mowali umati ta mohinta Allahuta'ala ti Papa to delomo obobanari. Pirimani lo Allahuta'ala ti Papa boyito yito obobanari. ¹⁸Odelo Allahuta'ala ti Papa lopoahu o-Latiya ode duniya, odito olo Watiya mopoahu olimongoliyo ode duniya. ¹⁹Watiya mohudu mayi batanga mohinta Allahuta'ala ti Papa, alihu timongoliyo mowali

umati ta mohinta Allahuta'ala ti Papa to delomo obobanari.

²⁰ Dila bo wambao timongoliyo ta hedua Latiya, bo tawu-tawuwala ta paracaya ode o-Latiya moli pongajari limongoliyo hedua Latiya olo. ²¹ Hepohileya Latiya dua timongoliyo mowali tuwawu, odelo Allahuta'ala ti Papa tuwawu wo-Latiya wawu Watiya tuwawu wolo Allahuta'ala ti Papa, tunggulo timongoliyo boti mowali tuwawu Wolanto. Wolo uodito, tawu-tawuwala to duniya mowali paracaya deu Allahuta'ala ti Papa ta lopoahu o-Latiya.

²² Watiya olo longohi mao olimongoliyo umasahuru u ma yilohi lo Allahuta'ala ti Papa ode o-Latiya, alihu timongoliyo mowali tuwawu odelo Ito. ²³ Watiya tuwawu wolimongoliyo wawu Allahuta'ala ti Papa tuwawu wo-Latiya, alihu timongoliyo otutu mowali tuwawu. Wolo uodito, ma otawa lo duniya deu Allahuta'ala ti Papa ta lopoahu o-Latiya wawu Allahuta'ala ti Papa motoliangi mongoliyo, odelo Allahuta'ala ti Papa motoliango Latiya.

²⁴ Wu Allahuta'ala ti Papa, otohila Latiya alihu timongoliyo ta ma yilohi mayi lo Allahuta'ala ti Papa ode o-Latiya pe'epe'enta wo-Latiya to tambati ilowoluwowa Latiya. Wolo uodito, timongoliyo mowali mo'onto omasahuru Latiya, deuwitoyito umasahuru u ma yilohi lo Allahuta'ala ti Papa ode o-Latiya sababu Allahuta'ala ti Papa ma lotoliango Latiya tou duniya boti dipo yilowali. ²⁵ Wu Allahuta'ala ti Papa ta banari, memangi Allahuta'ala ti Papa dila otawa lo duniya boti, bo Watiya motota lo

Allahuta'ala ti Papa wawu timongoliyo motota deu Allahuta'ala ti Papa ta lopoahu o-Latiya. ²⁶Ma pilopotota mao Latiya ode olimongoliyo tanggulo Allahuta'ala ti Papa wawu u odiye boti turusi hepohutuwo Latiya, alihu tolianga u ma yilohi mayi lo Allahuta'ala ti Papa o-Latiya woluwo to delomo hila limongoliyo wawu Watiya tuwawu wolimongoliyo.”

18 ¹Tou ti Isa yilapatao lodua, Tiyo wolo mongomuri-Liyo lonao ode ngotuwali lo dutula lo Kidron. Tetomota woluwo taman tuwawu. Lapatao ti Isa pe'epe'enta wolo mongomuri-Liyo lomaso mao ode taman boyito. ²Te Yudas ta lohianati oli Isa, motota olo lo tambati boyito, sababu tambati boyito layito hepodudungaya li Isa wolo mongomuri-Liyo. ³Te Yudas lodelo mao ta hepodahawa bele lo Eya ta ilahula lo mongotauwa lo imamu wawu tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi pe'epe'enta wolo mongopajule lo Roma. Timongoliyo lonao mao odito hedelowa tohe, momayango wawu sonjata. ⁴Sababu ma otawa li Isa nga'amila u ma medungga to o-Liyo, Tiyo lodudula mota ode olimongoliyo wawu lohintu odiye, “Tatonu ta helolohu limongoli?”

⁵Timongoliyo lolametao ode o-Liyo odiye, “Ti Isa tawu lo kota lo Najaret.” Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, “Wau yito ta woluwo mololayito.” Te Yudas ta lohianati o-Liyo woluwo wolimongoliyo. ⁶Tou ti Isa loloiya ode olimongoliyo deu Tiyo yito ta woluwo mololayito, timongoliyo ma lotowuli wawu lelebalato. ⁷Ti Isa lohintu poli ode olimongoliyo

odiye, "Tatonu ta helolohu limongoli?" Tametao limongoliyo, "Ti Isa tawu lo kota lo Najaret."

⁸Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Ma pilolele-U mayi ode olimongoli deu Wau boti ta helolohu limongoli. Wonu odito, hulimao timongoliyo boti monao." ⁹Wolo uodito, ma leganapu u ma yiloiya li Isa odiye, "To wolota limongoliyo ta yiludu lo Allahuta'ala ti Papa ode o-Latiya, diyalu ngota mao ta mowali binasa."

¹⁰Lapatao te Simon Petrus ta anu-anunga sabele, lomahutayi sabeleliyo wawu lomontode mota wato li imam da'a, tunggulo bulonga ambahu olowala lo wato boyito loputu. Tanggulo wato boyito te Malkus. ¹¹Ti Isa loloiya ode le Petrus odiye, "Taupa mota sabelemu boyito! Dila ponga lo akali Wau dila mongilu to halati lo sikisa u ma yilohi mayi lo Allahuta'ala ti Papa ode ola-U."

¹²Mongopajule lo Roma wawu tauwaliyo wawu ta hepoddahawa bele lo Eya ta ilahula lo tawu lo Yahudi, ma loheupa oli Isa lapatao lomungu o-Liyo. ¹³Bohuliyo timongoliyo lopotaluwo mao li Isa ode ole Hanas. Te Hanas yito moluhengiyo le Kayapas. Te Kayapas imam da'a to tawunu boyito ¹⁴ma helonasehati to mongotauwa lo tawu lo Yahudi deu lebe mopiyohu wonu tawu ngota mate ode bangusa lo Yahudi boti.

¹⁵Te Simon Petrus wawu ngotaliyo lo muri li Isa lolunuhe mota oli Isa. Muri ngota boyito mo'otawa woli imam da'a. Uwitolo sababuliyo tiyo lomaso mao pe'epe'enta woli Isa ode pango bele li imam da'a. ¹⁶Te Petrus lotitola

to bulemengiyo to talu lo bubunggalo. Lapatao muri ngota ta mo'otawa wolo imamu da'a boyito, muli yilumuwalao wawu lobisala wolo tabuwa daha-daha pintu lo bubunggalo. Lapatao te Petrus dileloliyo mao lomaso ode delomiyo. ¹⁷Wato tabuwa ta daha-daha bubunggalo boyito lobisala ode le Petrus odiye, "Yio olo ngotaliyo lo muri lo Tawu boyito." Te Petrus lolametao odiye, "Dila."

¹⁸To wakutu boyito memangi mohuhulo. Mongowato wawu ta hedahawa ma lopodeito tulu potidengenga limongoliyo. Te Petrus tilimihula wawu lotidengenga wolimongoliyo pe'epe'enta.

¹⁹Te Hanas ta bakasi lo imamu da'a boyito ma lomulayi hemohintu ode oli Isa tomimbihu muri-Liyo wawu pongajari-Liyo. ²⁰Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Watiya helobisala wolo udila tohuliya to talu lo tawu ngohuntuwa. Watiya layito hemongajari to bele hepotabiyalo wawu to pango bele lo Eya, tambati lo tawu lo Yahudi hepotiambuwa. Watiya dipo pe'enta helobisala lo uhetuwa-tuwawuwa to tambati tutuo. ²¹Yilongola ito bo hemohintu o-Latiya? Yintuwa mao olimongoliyo ta ma helodungohe pongajari Latiya. Tantu timongoliyo motota lo u hepilongajari Latiya."

²²Tou ti Isa yilapata lobisala odito, ngotaliyo lo ta daha-daha teto lolambali o-Liyo wawu lobisala odiye, "Buheli da'a Yio mobisala odito ode li imamu da'a!"

²³Tameti Isa odiye, "Wonu u heloiya Latiya tilala, poleleyanto mayi u tilala o-Latiya

boyito. Bo wonu banari, yilongola ito lolambali o-Latiya?"

²⁴Lapatao te Hanas lolawo oli Isa wolo olu'u pungu-pungu ode ole Kayapas imamu da'a.

²⁵Tou te Simon Petrus donggo tihu-tihula hemotidengengo, woluwo ta loloiya ode oliyo odiye, "Tantu yio boti muri-Liyo olo." Tiyo lomahu wawu loloiya odiye, "Dila."

²⁶Lapatao ngotaliyo lo wato li imamu da'a, warisi lo ta bulongaliyo pilontode Petrus, loloiya odiye, "Entiye wau lo'onto olemu pe'epe'enta wo-Liyo to taman boyito?"

²⁷Te Petrus lomahe poli wawu tou boyitolo maluo ma lo kukuyu'u.

²⁸Lonto bele le Kayapas ti Isa dilelo limongoliyo ode istana li gubernur lo Roma. To wakutu boyito donggo dumodupa da'a. Bo tawu-tawuwala lo Yahudi lohihilawo dila lomaso ode delomiyo, alihu timongoliyo dila mowali najisi, sababu timongoliyo donggo moela obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir. ²⁹Uwitolo sababuliyo ti gubernur Pilatus lokaluwari mao wawu lobisala wolimongoliyo to diluwari odiye, "Wolo u heda'awa limongoli to Tawu boti?"

³⁰Tametao limongoliyo odiye, "Wonu Tiyo boti dila lohutu u moleto, tantu amiyatiya dila lohudu mayi o-Liyo ode oli tuwani."

³¹Ti gubernur Pilatus lobisala ode olimongoliyo odiye, "Delowalo Tiyo wawu mota butoa moturuti hukum limongoli!" Tawu-tawuwala lo Yahudi boyito lolametao oli gubernur odiye, "Amiyatiya entelaliyo

mohukumani to tawu sambe mate.”³² Pasali boti lowali alihu meganapu loiya li Isa u piloposambewo-Liyo lopopatatayi wololo opopate-Liyo.

³³ Ti gubernur Pilatus luli lomaso mao ode delomo istanaliyo. Lapatao tiyo loipomaso mayi oli Isa wawu lohintu odiye, “Yio boti ongiya lo tawu lo Yahudi?”

³⁴ Ti Isa lolametao odiye, “Loiya boti memangi lonto batanga li gubernur lohihilawo meyalo woluwo tawu wuwewo ta losirita lo pasali boti ode oli gubernur?”

³⁵ Ti gubernur Pilatus lolametao odiye, “Wau boti dila tawu lo Yahudi. Bangusa-Mu lohihilawo wawu mongotauwa lo imamu ta lohudu mayi ole-Mu ode olau. Wolo u ma pilohutu-Mu?”

³⁶ Ti Isa lolametao odiye, “Yiladiya-U dila lonto duniya boti. Wonu Yiladiya-U lonto duniya boti, tahe kawaliya ola-U ma molawani, alihu Wau dila modehu ode olu'u lo tawu lo Yahudi boti. Bo Yiladiya-U dila lonto duniya boti!”

³⁷ Ti gubernur Pilatus loloiya ode o-Liyo odiye, “Wonu odito, Yio boti ongiya.” Ti Isa lolametao odiye, “Ti gubernur lohihilawo ta loloiya deu Watiya botiya ongiya. Makusudu lo u Watiya pilotutuliyo mayi wawu lonao mayi ode duniya boti, deuwitoyito me motombanga obobanari. Titalotita ta motohilawo lo obobanari, tiyo modungohe suwara Latiya.”

³⁸ Tou yilapatao loloiya odito, ti gubernur yilumuwalao poli mao lodudungaya wolo

tawu-tawuwala lo Yahudi wawu lobisala ode olimongoliyo odiye, "Diyalu mao totala u yilotapu'u to Tawu boti. ³⁹Bo biyasaliyo to dulahu buka poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir, wau mopobebasi mao tawu ngota ode olimongoli. To dulahu buka boti otohila limongoli meyalo dila wau mopobebasi mao olongiya lo tawu lo Yahudi boti?"

⁴⁰Lapatao timongoliyo hewuwatia hepotuntutiya, alihu te Barabas ta mollambata bebasiya li gubernur, uwalimongoliyo mao, "Bebasi mayi olami te Barabas, dila Tawu boti!"

19 ¹Lapatao ti gubernur Pilatus lopoahu mao to tawu mohumbade oli Isa lo bubo'o. ²Mongopajule boyito lohalamao duhi lowali makuta wawu pilopopake mao limongoliyo to lunggongi Isa. Timongoliyo olo lopobeleutao lo jumba ungu ode o-Liyo.

³Timongoliyo helolodudula mota ode tili li Isa wawu hepoloiyawa odiye, "Tubo Eyanggu weyi olongiya lo tawu lo Yahudi!" Lapatao ma hepilotatambaliya limongoliyo ti Isa.

⁴Ti gubernur Pilatus yilumuwalayi poli wawu lobisala ode tawu-tawuwala lo Yahudi odiye, "Ototayi mao, Tiyo ma luwalou mayi, alihu otawa limongoli deu diyalu mao totala lotapu'u to o-Liyo." ⁵Lapatao ti Isa ma yilumuwalayi pake-pake makuta lo duhi wawu pake-pake lo jumba ungu. Ti gubernur Pilatus loloiya ode olimongoliyo odiye, "Bilohi, botiye Tiyo!"

⁶Tou tauwa lo mongoimamu wawu ta hepodahawa bele lo Eya lo'onto mao o-Liyo,

timongoliyo ma longuwatia odiye, "Salipuwa mao Tiyo! Salipuwa mao Tiyo!" Ti gubernur Pilatus loloiya ode olimongoliyo odiye, "Delowalo Tiyo wawu mota salipuwa limongoli lohihilawo, sababu diyalu mao totala lotapu'u to o-Liyo."

⁷Tametao lo tawu-tawuwala lo Yahudi ode oliyo odiye, "Amiyatiya botiya o hukum wawu moturuti mao hukum boyito, Tiyo musi hukumaniyola mate, sababu Tiyo hemonganggapu batangaLiyo yito Walao Allahuta'ala."

⁸Tou ti gubernur Pilatus lo'odungoheo loiya boyito, ma yilohe da'a tiyo. ⁹Tiyo luli lomaso mao ode istanaliyo wawu lohintu ode li Isa odiye, "Asali-Mu boti lonto utonu?" Bo ti Isa dila lolameta oliyo. ¹⁰Ti gubernur Pilatus loloiya ode o-Liyo odiye, "Yio dila mohuto mobisala wolau. Ototayi-Mu mao, wau kawasa mopobebasi ole-Mu wawu wau olo kawasa moisalipu ole-Mu!"

¹¹Tameti Isa ode oliyo odiye, "Ti tuwani dila o kawasa wolo-wolo ode o-Latiya wonu ti tuwani dila yilohiya lo Allahuta'ala kawasa. Uwitolo sababuliyo ta lohudu mayi o-Latiya ode oli tuwani lebe damango dusaliyo."

¹²Lonto wakutu boyito lomao ti gubernur Pilatus hemololohe dalalo mopobebasi oli Isa. Bo tawu-tawuwala lo Yahudi boyito longuwatiayi odiye, "Wonu ti tuwani mopobebasi Tawu boti, ti tuwani dila sahabati li kayisar! Sababu titalotita ta hemonganggapu

batangaliyo olongiya, tiyo molawani oli kayisar!”

¹³Tou lo'odungoheo loiya boyito, ti gubernur loidelo mao oli Isa ode bulemengiyo. Lapatao tiyo lotihuloa to kadera hepomutoaliyo, tambati u tanggu-tanggula talohe botu to delomo bahasa lo Ibrani Gabata.

¹⁴To dulahe boyito tanu ma jamu duwabelas, ma moilombu mola dulahu buka poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir. Ti gubernur Pilatus lobisala ode tawu-tawuwala boyito odiye, “Bilohi, olongiya limongoli!”

¹⁵Timongoliyo heponguwatia turu-turusi odiye, “Wohiya mayi Tiyo mota salipuwolo!” Ti gubernur Pilatus loloiya ode olimongoliyo odiye, “Delo ponga lo akali wau mohinggi nyawa lo olongiya limongoli?” Mongotauwa lo imam boyito lolametao odiye, “Diyaluwo olongiya lami wuwewo ngopohiya li kayisar!”

¹⁶Lapatao mongopajule lo Roma ma lodelo oli Isa. ¹⁷Ti Isa piloipotala limongoliyo lohihilawo balaki ngoputu mota posalipuwaliyo o-Liyo ode tambati u tanggu-tanggula Tambati lo Bakakawu, to delomo bahasa lo Ibrani tanggulaliyo Golgota. Tambati boyito to diluwari lo kota lo Yerusalem. ¹⁸Tetomola ti Isa silalipuliyo pe'epe'enta wolo ta dulota, ta ngota ambahu olowala wawu ta ngota to oloyihiliyo. ¹⁹Ti gubernur Pilatus loituladeo to dupi ngopita loiya odiye, “Ti Isa tawu lo kota lo Najaret, olongiya lo tawu lo Yahudi.” Lapatao dupi boyito piloipopodembingiyo mola to ayu salipu. ²⁰Ngohuntuwa tawu lo Yahudi

lobaca mao u tula-tulade boyito, sababu tambati boyito titiliya wolo kota. Loiya boyito tiluladiyo to delomo bahasa mohelutotolu, deuwitoyito bahasa lo Ibrani, bahasa lo Roma wawu bahasa lo Yunani. ²¹ Mongotauwa lo imam lo tawu lo Yahudi lobisala mao ode li gubornur Pilatus odiye, "Tuwani, dila mao tulade ongiya lo tawu Yahudi, bo tulade mao Tawu boti loloiya deu Tiyo ongiya lo tawu lo Yahudi."

²² Tametao li gubornur Pilatus odiye, "Wolo u ma tula-tuladu, tatapu tula-tulade odito."

²³ Tou ti Isa yilapato silalipu mao lo mongopajule, timongoliyo lohama mao kayini-Liyo wawu tilayadiyo wopato. Timi'idu pajule lo'otapu ngotayadu. Jumba-Liyo olo hilama limongoliyo. Bo jumba boyito dila detu-detu, bo kayini hilewoliyo monto yitato ode tibawa.

²⁴ Timongoliyo ma bibisalawa odiye, "Dila mao hulantanga. Lebe mopiyohu ito mongunte tatonu to wolotanto ta mo'otapu." Wolo huhutu odito mongopajule boyito lopoganapu u ma tula-tulade to delomo kitabi odiye, "Kayini-U pilotatayade limongoliyo wawu jumba-U ilunte limongoliyo."

²⁵ To tili lo salipu li Isa hetihula ti mama-Liyo wawu poula-Liyo mantahu oli mama-Liyo, woluwo olo ti Mariya dile le Klopas wawu ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala. ²⁶ Tou ti Isa lo'onto mota oli mama-Liyo wawu muri-Liyo ta otoliang-Iyo hetihula pe'epe'enta to tili-Liyo, Tiyo loloiya ode li mama-Liyo odiye, "Mama, ta boti walai mama!"

²⁷ Tiyo olo loloiya ode muri-Liyo ta otoliang-Iyo boyito odiye, "Ta boti ti mamamu!" Lonto wakutu boyito lomao muri boyito lololimo oli mama li Isa lotitola to beleliyo.

²⁸ Ma otawa li Isa deu nga'amila ma yilapato wawu alihu meganapu u tula-tulade to kitabi, Tiyo loloiya odiye, "Wau mototoango!"

²⁹ Teto woluwo manggo tuwa-tuwanga lotingo. Timongoliyo lopolomo mao lo lomuto patihu to lotinga boyito. Lapatao lomuto patihe boyito yilange mola limongoliyo to tango ngoputu wawu yiluduliyo mola ode tunggili Isa. ³⁰ Tou ilolamita mao li Isa lotinga boyito, Tiyo loloiya odiye, "Ma leganapu!" Lapatao Tiyo lotidungu wawu lohudu mola nyawa-Liyo ode Allahuta'ala.

³¹ Dulahe boyito dulahu poposadiya lo tawu lo Yahudi ode dulahu buka poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir. Dulahu buka to tawunu boyito lololahunga wolo dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi. Sababu uwito, mongotauwa lo tawu lo Yahudi lonao mao ode oli gubernur Pilatus mao lohile alihu oato ta hesalipuwa boyito boli-boliyoliyo mao wawu lapatao mayiyetiliyo lahuliyo mayi monto salipu tou dipo medungga dulahu buka boyito.

³² Sababu uwito, ti gubernur lomarenta mao mongopajule momoli mao oato ta hesalipuwa boyito ngota-ngota. Wawu mongopajule boyito ma lohutu mao odito wawu lomoli mao oato ta dulota silalipuliyo woli Isa. ³³ Bo tou mongopajule boyito lodudula mota ode oli Isa wawu lo'onto mao Tiyo ma yilate, timongoliyo

dila lomata lomoli oatiyo li Isa. ³⁴Bo openu odito, ta ngota to wolota limongoliyo, lolobuao data la li Isa lo totobuiyo, tunggulo duhu wawu taluhu ma lato tilumoloheyi.

³⁵Ta lo'onto lohihilawo ta losirita mayi pasali boti wawu u siritaliyo mayi boyito banari. Otawaliyo deu tiyo hemopolele mayi lo obobanari, alihu timongoli mowali paracaya. ³⁶Pasali boti lowali alihu meganapu u tula-tulade to delomo kitabi odiye, "Diyaluwo tuwawu mao tula-Liyo u biloli limongoliyo."
³⁷Woluwo olo ayati wuwewo loloiya odiye, "Timongoliyo ma momilohe ta tilobui mongoliyo."

³⁸Lapatao te Yusup tawu lo kambungu lo Arimateya lonao mao ode li gubernur Pilatus. Tiyo muri ta hemodudua oli Isa wolo utuaotua sababu mohe lo mongotauwa lo tawu lo Yahudi. Tiyo lohile ijini ode li gubernur Pilatus, mohama mayiyeti li Isa. Lapatao ti gubernur longohi mao ijini ode oliyo wawu tiyo ma mao lohama mayiyeti li Isa boyito. ³⁹Te Nikodemus ta omo-omolu lonao mao ode oli Isa tou huyi, lonao olo oditomota wawu tiyo lodelo mota yinulo ayu mur wawu yinulo ayu luhi u'ulawuwa tolopulu lokilo buhetiyu. ⁴⁰Mayiyeti li Isa hilama mayi limongoliyo pilakeyaliyo mao yinula monu wawu tilaputiyo moturuti mao adati lo tawu lo Yahudi tou molobunga to ta yilate. ⁴¹To tili lo tambati pilosalipuwaliyo oli Isa boyito, woluwo panggula tuwawu. To delomo panggula boyito woluwo kuburu tuwawu bohu u dipo pilolobungaliyo. ⁴²Sababu

kuburu boyito titiliya wolo tambati boyito wawu dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi ma ngope'e medungga, timongoliyo ma lolobungao mayiyeti li Isa teto.

20¹To dulahu ahadi tou donggo molaliyonu, ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala lonao ode kuburu li Isa. Iلودunggaliyo mota botu u heu-heuta kuburu boyito ma didu to pintu lo kuburu. ²Lapatao tiyo lomentalo wawu mota lodudunggayo wole Simon Petrus wolo muri ta otoliangi Isa. Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Ti Guru ma hilama lo tawu lonto kuburu-Liyo wawu dila otawa lami toutonu pilodutuwa limongoliyo."

³Lapatao muri dulota boyito lonao mota ode kuburu li Isa. ⁴Timongoliyo tilumetea mota, bo muri ta otoliangi Isa teteiyo lebe molinggahu le Petrus, tunggulo tiyo ledungga mota lemulo ode kuburu boyito. ⁵Tiyo lotilowu mota lomilohe ode delomo kuburu, ilontongaliyo mota taputi Isa donggo woluwo dutu-dutu teto, bo tiyo dila lomaso mota. ⁶Tou te Simon Petrus ledungga mota ode kuburu, tiyo ma lato lomaso mota wawu ilodunggaliyo mota woluwo taputi Isa dutu-dutu teto. ⁷Bo tiopa u pilomolu mao limongoliyo lunggongi Isa tou ti Isa yilobungiyo, ma didu dutu-dutu wolo taputo, boma lili-lilibu wawu mao dutu-dutu to ungotita. ⁸Lapatao muri ta otoliangi Isa ta lemulo mota le Petrus lomaso mota olo ode delomiyo. Tiyo ma lo'onto mao pasali boyito wawu ma lowali paracaya. ⁹Sambe to sa'ati boyito timongoliyo dipo longarati wolo

u tula-tulade to delomo kitabi deu Tiyo musi mobongu mayi monto kuburu. ¹⁰Lapatao muri li Isa dulota boyito ma lohuwalinga ode bele limongoliyo.

¹¹Bo ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala tihu-tihula to diluwari lo kuburu boyito wawu hiyo-hiyongo. Tou hiyo-hiyongo, tiyo lotilowu mota lomilohe ode delomo kuburu boyito.

¹²Ilontongaliyo mota woluwo malaikati dulota hehuloa hepakeya kayini moputio. Ta ngota hulo-huloa ambahu lunggongo wawu ta ngota to ambahu oato to tambati u pilopobalataliyo lo mayiyeti Isa. ¹³Malaikati dulota boyito loloiya ode li Mariya odiye, "Yilongola yio hiyo-hiyongo, nou?" Tiyo loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Mayiyeti li Guru'u ma hilama lo tawu wawu ma dila otawau toutonu pilodutuwa limongoliyo."

¹⁴Tou lapatao loloiya odito, tiyo lomutari mota wawaiyo ode dibalaka. Lapatao ma ilontongaliyo mota ti Isa tihu-tihulo, bo dipo otawaliyo deu ti Isa ta boyito. ¹⁵Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Yilongola yio hiyo-hiyongo, nou? Tatonu ta helolohumu?" Harapu li Mariya ta hemobisala woliyo boyito bo ta daha-daha panggula, tiyo loloiya mao ode tawu boyito odiye, "Wonu tingoli ta lohama mayiyeti-Liyo, poleleya mayi olatiya, toutonu pilopodutuwa lingoli, alihu watiya mowali mao mohama mayiyeti boyito."

¹⁶Ti Isa loibode oliyo odiye, "Mariya!" Tiyo loyili mao wawu loibode oli Isa, "Rabuni!" To delomo bahasa lo Ibrani rabuni artiliyo guru.

¹⁷ Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Dipo dedeta Wau, sababu Wau dipo lobotula mola ode soroga tambati lo Allahuta'ala ti Papa-U. Bo ponaolo yio ode mongowutatu-U wawu mota poleleya odiye, 'Masatiya Wau ma mobotula ode oli Papa-U wawu ti Papa limongoli, deuwitoyito Allahuta'ala Eya-U wawu Eya limongoli.' "

¹⁸ Lapatao ti Mariya tawu lo kota lo Mahdala lonao wawu losirita mao ode mongomuri li Isa wuwewo deu tiyo ma lo'onto oli Isa Eya wawu tiyo olo ma losirita mao ode olimongoliyo wolo u ma bilisala mayi li Isa ode oliyo.

¹⁹ Tou ma lolango to dulahu ahadi boyito olo, mongomuri li Isa heambuwa to bele tuwawu wawu pintu nga'amila to bele boyito heuntiya, sababu timongoliyo mohe lo mongotauwa lo tawu lo Yahudi. Debolo ti Isa ma tilimihulayi to hungi mongoliyo wawu losalamu odiye, "Salamu alayikum!"

²⁰ Tou lapato loloiya odito, olu'u-Liyo mohu-mohuwaliya wawu dataala-Liyo pilopobilo-Hiyo mao ode olimongoliyo. Tou timongoliyo lo'onto mao oli Isa Eya, timongoliyo yilengahu.

²¹ Ti Isa lobisala mao poli ode olimongoliyo odiye, "Salamu alayikum. Odelo Allahuta'ala lopoahu mayi ola-U, odito olo Wau mopoahu olimongoli." ²² Tou lapato loloiya odito, ti Isa lohupa mota olimongoliyo wawu loloiya odiye, "Tolimowalo Roh lo Allahuta'ala. ²³ Titalotita ta ambunguwo limongoli dusaliyo, dusaliyo ma ambunguwo lo Allahuta'ala; wawu titalotita ta hepolele limongoli dusaliyo donggo woluwo,

dusaliyo debo woluwo wawu dipo ilambungu lo Allahuta'ala.”

²⁴Te Tomas ngotaliyo lo mongomuri li Isa ta mopulu wawu dulota ta heibode lo tawu te Didimus, tiyo dila pe'epe'enta wolo mongomuri wuwewo tou ti Isa lotibilohede ode olimongoliyo.

²⁵Mongomuri wuwewo lopotota mao ode le Tomas odiye, “Ti Isa Eya ma ilontonga lami!” Bo te Tomas loloiya ode olimongoliyo odiye, “Wonu dipo ilontongau bakasi lo paku to olu'u-Liyo wawu wau dipo lopotunggoao lo titunu'u ode huwango paku boyito wawu mopomaso mao lo olu'u ode dataala-Liyo, wau dipo paracaya.”

²⁶Tou ma ngodiminggu mola mongomuri li Isa ma heambuwa poli to delomo bele tuwawu wawu nga'amila pintu lo bele boyito heuntiya. Te Tomas olo woluwo to wolota limongoliyo. Debolu ti Isa ma tilimihulayi to hungi mongoliyo wawu losalamu odiye, “Salamu alayikum.” ²⁷Lapatao uwito, Tiyo lobisala ode ole Tomas odiye, “Odiyamayi yio Tomas me parakisayi olu'u-U wawu popotunggoa mayi titunumu to olu'u-U wawu popomasowa mayi olu'umu to dataala-U. Wawu dilalo mowali yio donggo bimbangi. Bo pomaracaya lomao!”

²⁸Te Tomas lolametao ode o-Liyo odiye, “Jo, watiya paracaya Ito Allahuta'ala Eya latiya.”

²⁹Lapatao ti Isa loloiya mao ode oliyo, “Yio paracaya sababu yio ma lo'onto ola-U. Mailuntungi timongoliyo ta paracaya openu dipo lo'onto ola-U!”

³⁰ Memangi donggo ngohuntuwa pomao tuwo-tuwotala u hepilohutu li Isa to talu lo mongomuri-Liyo u dila hetulade to delomo kitabi boti. ³¹ Bo totonulalo u hetulade to kitabi boti ma tiluladiyo mayi, alihu timongoli paracaya deu ti Isa yito te Almasih Walao Allahuta'ala, deuwitoyito Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala ta mowali Olongiya ta mo'osalamati manusiya. Wawu wolo imani timongoli mololimo tumumula kakali to delomo tanggu-Liyo.

21 ¹ Ngongolohuyi mola ti Isa lotibilohe ode mongomuri-Liyo to bulalo lo Tiberiyas. Odiyamola siritaliyo: ² Ta pe'epe'enta to wakutu boyito, deuwitoyito te Simon Petrus, te Tomas ta hetanggula lo tawu te Didimus, te Natanayel lonto kota lo Kana to lipu lo Galileya, walae Zebedewus dulota mongololai wawu muri-Liyo dulota wuwewo. ³ Te Simon Petrus loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Wau molahe ode bulalo mota mohala." Timongoliyo loloiya mao ode ole Petrus odiye, "Ami monao wolemu." Lapatao timongoliyo lotitae to bulotu tuwawu. Ma ilo-ilonuwa timongoliyo hepohalawa, bo dila lo'otapu uponula openu bo ngobotu mao. ⁴ Tou ma hemopobabango ti Isa tilimihulayi to bihu pentadu. Bo dipo otawa lo mongomuri-Liyo deu ti Isa ta boyito. ⁵ Ti Isa lohintu mao ode olimongoliyo odiye, "Lo'ohama ponula timongoli?" Timongoliyo lolametao odiye, "Diyaluwo."

⁶ Ti Isa loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Nte tapila mota puka limongoli to olowala

lo bulotu, timongoli ma tantu mo'otapu." Timongoliyo ma lolapi mota puka limongoliyo wawu timongoliyo ma lo'ohama uponula ngohuntuwa, sambe timongoliyo dilalo sanggupi lomantanga puka boyito.

⁷Lapatao muri ta otoliangi Isa lobisala mao ode le Petrus odiye, "Ti Isa Eya ta boyito!" Tou te Simon Petrus lo'odungoheo deu ta boyito ti Isa Eya, tiyo ma lopotihutao lo kayiniliyo to wohuta sababu ingontiye tiyo lawu-lawu. Lapatao tiyo lotitidehu ode delomo bulalo wawu lololangi ode tuduliyo. ⁸Mongotamani le Petrus wuwewo ta donggo to bulotu lobite mola ode tuduliyo lolunuhe mola oliyo wawu lodedea mola puka u ma polu-polu lo uponula. Lamingi mongoliyo monto tuduliyo tanu mohetuto meteri. ⁹Tou timongoliyo lolahe mola lonto bulotu ode tuduliyo, ilontonga mota limongoliyo teto woluwo bohu wawu ponula helalanga to tuduliyo. Teto olo woluwo o roti. ¹⁰Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Pohama mayi ngolobotu uponula to u ilohama limongoli boyito."

¹¹Lapatao te Simon Petrus muli lotitae mola ode bulotu lodedeayi puka ode tuduliyo. Puka boyito polu-polu lo uponula dudulamango, jumulaliyo mohetuta limolopulu wawu totolu. Openu malo odito huntuwa lo uponula ilohama limongoliyo, bo puka boyito dila lohulantango. ¹²Ti Isa loloiya ode olimongoliyo odiye, "Dulolo, me posimukululo timongoli." To wolota limongoliyo diyaluwo mao ta barani mohintu ode oliyo odiye, "Tatonu Yio?" Sababu

ma otawa limongoliyo deu Tiyo boyito ti Isa Eya. ¹³Lapatao ti Isa lohama mayi roti wawu longohi mao ode olimongoliyo. Odito olo u pilohutu-Liyo wolo uponula.

¹⁴Ma po'otolu woleye ti Isa lotibilohede ode mongomuri-Liyo tou Tiyo pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu.

¹⁵Tou timongoliyo yilapatao yilonga, ti Isa lohintu ode le Simon Petrus odiye, "Simon walae Yahya, otutu yio motoliangu-U lebe mao limongoliyo boti?" Tametao le Petrus ode o-Liyo odiye, "Otutu, Isa Eya otawa lo Ito Eya deu watiya motilango Ito Eya." Ti Isa loloiya ode oliyo odiye, "Paliharayi mao himba-himbawala ula-U."

¹⁶Ti Isa lohintu mao poli ode oliyo odiye, "Simon walae Yahya, otutu yio motoliangu-U?" Tametao le Petrus ode o-Liyo odiye, "Otutu, Isa Eya otawa lo Ito Eya deu watiya motoliango Ito Eya." Ti Isa loloiya mao ode oliyo odiye, "Paliharayi mao himba-himbawala ula-U."

¹⁷Yiyintu li Isa otoluliyo ode oliyo odiye, "Simon walae Yahya, otutu yio motoliangu-U?" Hila le Petrus yilololo sababu ti Isa ma po'otolu lohintu ode oliyo pasali boyito. Te Petrus lolametao, "Otawa lo Ito Eya nga'amila uhetuwa-tuwawuwa wawu ma otawa lo Ito Eya olo deu watiya motoliango Ito Eya." Ti Isa loloiya mao ode oliyo odiye, "Paliharayi mao himba-himbawala ula-U. ¹⁸Tutuliyotutu polele-U mayi ode olemu: Tou yio donggo muda, yio lohihilawo biyasa hemolihuta wohutamu wawu monao ode utonu u otohilamu. Bo tou

yio ma panggola, ma wuduwomu mao olu'umu mohu-mohuwaliyo, lapatao tawu wuwewo ta molihuta olemu wawu modelo olemu ode tambati dila otohilamu.”¹⁹ Ti Isa lobisala odito lopopatatayi wololo opopate le Petrus u mo'omasahuru Allahuta'ala. Lapatao ti Isa loloiya ode le Petrus odiye, “Yio poduduolo ola-U!”

²⁰ Tou te Petrus loyili mao, ilontongaliyo mota muri ta otoliangi Isa tunu-tunuheyi olimongoliyo. Muri boyito ta hulo-huloa to yintili mao li Isa wawu ta lohintu odiye, “Guru, tatonu ta boyito ta mohudu oli Guru?” tou timongoliyo hepongala tou huyi boyito.²¹ Tou lo'onto mao muri boyito, te Petrus lohintu ode li Isa odiye, “Eya, wololo wolo tawu boti?”

²² Ti Isa lolametao odiye, “Wonu Wau mokahandaki alihu tiyo tatapu tumu-tumulo sambe Wau medungga mayi, uwito dila urusanimu. Sudalo, yio poduduo lomayi ola-U!”

²³ Lapatao ma lololade mota to wolota lo tawu-tawuwala ta ma paracaya ode oli Isa Eya deu muri boyito dila ta mate. Ti Isa dila lopolele odito. Bo utiye u pilolele li Isa, “Wonu Wau mokahandaki alihu tiyo tatapu tumu-tumulo sambe Wau medungga mayi, uwito dila urusanimu.”

²⁴ Tatabotiyelo muri ta lo siritamayi nga'amila pasali boti. Tiyo olo ta ma loluladeyi nga'amila u to delomo buku boti. Wawu otawanto deu nga'amila u ma siliritaliyo mayi boyito banari.

²⁵ Donggo ngohuntuwa pomao pasali wuwewo u hepilohutu li Isa. Bo wonu nga'amila boyito tuladulo, to pikirangiu duniya boti dila sanggupi podutuwala buku u pilolulade pasali boyito.

RIWAYATI LO MONGORASUL

1 ¹Tewofilus ta mopiyohu. To delomo tuladu latiya bohuliyo ma tilombanga mayi latiya totonulala u hepilohutu wawu u hepilongajari li Isa Almasih lonto u Tiyo lolumula karaja-Liyo ²sambe to dulahe Tiyo lobinta'a ode soroga. Tou Tiyo dipo lobintao, Tiyo longohi mao parenta to delomo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala ode mongorasul ta ma tilulawo-Tiyo. ³Ode olimongoliyo Tiyo helopobilohu batanga-Liyo tou ma yilawode usikisa dilutola-Liyo wawu wolo tuwota ngohuntuwa Tiyo helopobiloheyi deu Tiyo tumu-tumulo. Sababu tou wopatopulu huyi mola hihewoliyo, Tiyo helopobilohu batanga-Liyo wawu helobisala wolimongoliyo tomimbihu Yiladiya lo Allahuta'ala. ⁴To dulahe tuwawu tou Tiyo hemonga pe'enta wolimongoliyo, Tiyo lolahuli olimongoliyo odiye, "Timongoli dipo bolo polola kota lo Yerusalem boti. Potitolapo teye mohulata u pilojanjiya lo Allahuta'ala ti Papa, odelo u ma ilodungohe limongoli to ola-U tou boyito. ⁵Ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lopolihi lo taluhu olimongoli, bo dilalo mohihewo timongoli ma lihuwa lo Allahuta'ala lo Roh-Liyo."

⁶To wakutu tuwawu tou ti Isa wolo mongorasul boyito heambuwa, timongoliyo

lohintu oli Isa odiye, "Ito Eya mohuto to masa boti muli mopotihulayi lo yiladiya lo Israel?"

⁷Ti Isa lolametao, "Tomimbihu wakutu wawu masaliyo omoluwa dila paralu otawa limongoli sababu uwito haku lo Allahuta'ala ti Papa-U ta ma lopotatapu mayi leto. ⁸Bo timongoli ma mololimo kawasa wonu Roh lo Allahuta'ala motuhutayi ode olimongoli wawu timongoli ma mowali mopotunggulao lo habari mopiyohu tomimbihu Wau to kota lo Yerusalem, to nga'amila lipu lo Yudeya, to nga'amila lipu lo Samariya wawu sambe ode ngoyilanggubu duniya." ⁹Tou yilapatao loloiya odito, Tiyo ma lobinta'a ode soroga to talu limongoliyo wawu lapatao ma didu ilontonga limongoliyo sababu ma ilotanguwa lo hengo.

¹⁰Tou timongoliyo donggo hebilohe mola ode hulungo, debolo tilimihulayi to tili limongoliyo ta dulota hepakeya kayini moputio ¹¹wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, "Weyi timongoli tawu lo Galileya! Yilongola timongoli hetihula helanggela ode hulungo? Ti Isa Almasih ta lobinta'a ode soroga to talu limongoli boti, ma muli monao mayi odelo u ilontonga limongoli Tiyo lobinta'a mola ode soroga."

¹²Lapatao mongorasul boyito ma lolola mao hulude u hetanggula lo tawu huidu Jayitun lohuwalinga ode kota lo Yerusalem. Huide boyito lamingiyo monto kota lo Yerusalem tanu ngokilo mao. ¹³Tou timongoliyo ledungga mota ode kota lo Yerusalem, timongoliyo lomaso mao ode bele pilotihangata limongoliyo wawu lobotula mola ode huwali to yitato.

Tanggulo mongorasul boyito, deuwitoyito te Petrus wawu te Yahya, te Yakobus wawu te Andreyas, te Pilipus wawu te Tomas, te Bartolomewus wawu te Matiwus, te Yakobus walae Alpewus wawu te Simon anggota lo lemboa lo ta lolawani kumbaniya wawu te Yudas walae Yakobus. ¹⁴ Timongoliyo nga'amila lalayita hepotiambuwa wawu wolo uto'otutuwa hepoduawa pe'epe'enta. To wolota limongoliyo woluwo mongobuwa ngololota to wolotaliyo ti Mariya ti mama li Isa wawu woluwo olo mongowutatiyo li Isa.

¹⁵ To dulahe tuwawu te Petrus tilimihula mola to hungo ta heambuwa to waktu boyito. Jumula lo ta heambuwa boyito tanu mohetuto wawu dulopululota. Lapatao tiyo loloiya odiye, ¹⁶ "Weyi mongowutato! Musi meganapu ayati to kitabi u ma piloposambewo mayi lo Roh lo Allahuta'ala loli oli nabi Dawud tomimbihu te Yudas tauwa lo ta loheupa oli Isa boyito. ¹⁷ Tou omo-omolu mayi tiyo tala ngota to wolotanto ta ma tilulawotiyo li Isa wawu ma heloponao lo tugasi pe'epe'enta wolanto."

¹⁸ Te Yudas botiye ma lo'otapu huta ngopita lonto gajiliyo tou tiyo lohiyanati oli Isa, lapatao tiyo ma ledamba'a to huta boyito wawu ombongiyo lobutao, tunggulo toniyaliyo lohue'e. ¹⁹ Pasali botiye ilotawa lo tawu ngohuntuwa to kota lo Yerusalem, tunggulo huta boyito tilanggula lo tawu to delomo bahasa limongoliyo lohihilawo Hakal Dama, deboliliyo mao huta lo duhu.

²⁰Te Petrus lohumbuta mota tombangiyo, uwaliyo mao, "Woluwo tula-tulade to delomo kitabi Jaburu odiye, 'Hulimao tambatiliyo mowali dilalo o tawu wawu hulimao diyaluwo ta motitola to delomiyo.' Woluwo olo tula-tuladu odiye, 'Hulilomao biluloaliyo hama lo tawu wuwewo.'

²¹Sababu uwito, to wolota lo ta mololayito tunu-tunuhe olanto tou ti Isa Eya donggo pe'epe'enta wolanto, ²²tumula lomao tou ti nabi Yahya ta mopopolihuwa helopolihu to tawu tunggulo ti Isa bilintaiyo lonto talunto. Ito molulawota ngota ta pe'epe'enta wolanto mopohabari tomimbihu lo obobongu li Isa."

²³Lapatao timongoliyo ta woluwu teto longohi mayi usul tanggulo ta dulota, deuwitoyito te Matiyas wawu te Yusup ta tanggu-tanggula te Barsabas meyalo Yustus.

²⁴Lapatao timongoliyo nga'amila ma lodua odiye, "Wu Eya, Ito Eya ta motota lo hila lo tawu-tawuwalo. Tunggoa mayi olamiyatiya tatonu ta tulawoto lo Ito Eya to wolota lo ta dulota botiye, ²⁵ta mololimo tugasi lo rasul u tilola mao le Yudas ta ma lolulawota dalaliyo lohihilawo." ²⁶Lapatao timongoliyo longunte ta dulota boyito wawu ta ma ilounteyaliyo, deuwitoyito te Matiyas. Wolo uodito, tiyo piloduhengiyo mao to mongorasul mopulatuwawu boyito.

2¹Tou ma ledungga dulahu buka lo tawu lo Yahudi u tanggu-tanggula Pentakosta, nga'amila ta paracaya ode oli Isa heambuwa to tambati tuwawu. ²Lapatao debolo ilodungohe

mayi tingohu lonto soroga odelo dupota da'a lohipayi wawu lo'opolu bele boyito. ³Wawu timongoliyo olo lo'onto mota u odelo tulu hunta-huntalabu ilu-ilumalapa mota wawu lotiombita to olimongoliyo ngota-ngota.

⁴Timongoliyo nga'amila ma lopolu lo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala, lapatao timongoliyo helobisala wolo baha-bahasala wuwewo u dila otawa limongoliyo, odelo u yilohi mayi lo Roh boyito bisala limongoliyo.

⁵To wakutu boyito ngohuntuwa tawu-tawuwala lo Yahudi lonto lipu-lipuwalo hetolawa to kota lo Yerusalem. Timongoliyo boyito tawu-tawuwala ta salehe. ⁶Tou lo'odungoheo tingohe boyito, tawu ngohuntuwa ma loambuwa. Timongoliyo ma leletontongo lo'odungoheo tawu-tawuwala boyito hepobisalawa dila to delomo bahasa limongoliyo lohihilawo, bo to delomo baha-bahasala lo ta loambuwa mota boyito ngota-ngota. ⁷Timongoliyo hiheraniya wawu hepolojiyawa odiye, "Timongoliyo ta hepobisalawa boti nga'amila tawu lo lipu lo Galileya. ⁸Wololo mola ilowwaliliyo, tunggulo timongoliyo ma ilodungohento hepobisalawa to delomo bahasa u hepomakento to lipu pilotutuwaliliyo olanto ngota-ngota? ⁹Ito tawu lo Partiya, Mediya, Elam wawu ta hetolawa to lipu lo Mesopotamiya, lipu lo Yudeya wawu propinsi Kapadokiya, Pontus wawu Asiya, ¹⁰lipu lo Prigiya wawu lipu lo Pampiliya, lipu lo Mesir wawu kakambunguwala to Libiya u titiliya wolo kota lo Kirene. Woluwo olo

to wolotanto ta lonao mayi lonto kota lo Roma. ¹¹ Woluwo tawu lo Yahudi meyambo ta ma lomaso agama lo Yahudi, tawu lo lito lo Kreta wawu tawu lo lipu lo Arabi. Nga'amila ito ma lo'odungohe olimongoliyo lobisala mayi to delomo bahasanto lohihilawo tomimbihu u mo'olinggolabu u pilohutu lo Allahuta'ala!" ¹² Timongoliyo nga'amila hiheraniya wawu ilo-iloheya wawu bibisalawa to wolota limongoliyo odiye, "Wolo u ma lowali to olimongoliyo botiye?"

¹³ Bo ta wuwewo hepohentea odiye, "Timongoliyo boyito hehuwoa lo angguru!"

¹⁴ Te Petrus wolo mongorasul li Isa wuwewo ta mopulatuwawu boyito tilimihulayi wawu wolo suwara mo'ohu'u tiyo lobisala ode tawu ngohuntuwa boyito odiye, "Weyi timongoli tawu lo Yahudi wawu nga'amila ta hetolawa to kota lo Yerusalem! Ototayi mao limongoli wawu dungohi limongoli loiyau botiye.

¹⁵ Ami nga'amila botiye dila hehuwoa odelo u helantobu limongoli, sababu dulahe boti boheli jamu sambilan dumodupo. ¹⁶ Bo pasali boti odelo Pirimani lo Allahuta'ala u ma piloposambewo-Liyo mayi loli oli nabi Yoel, ¹⁷ "Odiye Pirimani lo Allahuta'ala, 'To jamani pulitiyo boti Wau ma moluhutayi Roh ula-U ode olimongoli nga'amila manusiya, deuwitoyito mongololai, mongobuwa, mongopanggola wawu ta hemudawa, ma mopotunggulayi lo wahyu u wohi-U mao ode olimongoliyo. Timongoliyo ma mowali o bibilohu wawu ma mo'otapu tohilopo. ¹⁸ Odito olo ode

mongowato-U mongololai wawu mongobuwa, ma tuhuta-U mayi Roh ula-U to wakutu boyito. Timongoliyo ma mopotunggulayi lo wahyu u wohi-U mao ode olimongoliyo. ¹⁹Wawu Wau ma mohutu mujijat ngohuntuwa to hulungo wawu totonulalo tuwota u mo'olinggolabu to duniya, deuwitoyito duhu, tulu wawu polo'o. ²⁰Matolodulahu ma mobolia mowali modiolomo wawu hulalo ma mowali duhu, bo dipo medungga dulahu Eya, deuwitoyito dulahu ukiyama, dulahe damango wawu mo'oherani boyito. ²¹Wawu titalotita ta mohile turungi to Eya ma salamati.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala u piloposambewo mayi li nabi Yoel."

²²Te Petrus loloiya poli odiye, "Weyi timongoli tawu lo Israel! Dungohi loiyau botiye: Ti Isa tawu lo Najaret boyito ma tilantu mayi lo Allahuta'ala wawu ma pilopopata-Tiyo mayi ode olimongoli wolo lotolo wawu mujijat wawu tuwota u mo'olinggolabu u pilohutu-Liyo loli oli Isa to hungi mongoli, odelo u ma otawa limongoli. ²³Tiyo ma yiludu mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli, bo Tiyo ma silalipu wawu pilate limongoli loli olu'u lo ta kapiru. Nga'amila boti ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala odelo roncana-Liyo. ²⁴Bo Allahuta'ala ma lomongu mayi o-Liyo wawu yilopa-Tiyo mayi lonto sikisa lo mawutu, sababu dila ponga lo akali Tiyo tatapu to delomo kawasa lo mawutu boyito. ²⁵Ti nabi Dawud lopo'ota mayi tomimbihu ti Isa odiye, 'Wau hemo'onto Eya layito to talu'u wawu wau dila humuhulo sababu

Tiyo to olowalau. ²⁶Hilau mengahu, dilau hemolopujiya Allahuta'ala wawu batangau ma motipo'oyo wolo harapani polu-polu. ²⁷Sababu Yio dila ta molola ola-U to alamu lo kuburu wawu dila momuli mao Ta tilulawotu-Mu botiye mowali mohutodu to delomo kuburu. ²⁸Yio mopotunu mayi dalalo u musu ponaowau alihu wau mo'otapu tutumula kakali wawu to talumu wau ma mopolu lo wengahu.' Odito u yiloiya li nabi Dawud.

²⁹Mongowutato, didu mowali pahulo deu ti nabi Dawud tiyombunto boyito ma yilate wawu ma yilobungiyo wawu otawanto nga'amila kuburuliyo sambe dulahe botiye donggo woluwo. ³⁰Ma otawaliyo deu Allahuta'ala ma lojanjiya woliyo wawu ma lotadiya deu waliyaliyo ma mowali olongiya. Tiyo tala ngotaliyo lo nabi. ³¹Tou tiyo lobisala deu tiyo dila ta tola lo Allahuta'ala to delomo alamu lo kuburu wawu batangaliyo dila ta mowali binasa, tiyo lopo'ota mayi tomimbihu obobongu lo Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala. ³²Ti Isa botiye ta ma bilongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu wawu ami nga'amila ta ma lo'osakusi. ³³Tiyo ma pilopolanggato Allahuta'ala wolo kawasa-Liyo wawu lololimo Roh lo Allahuta'ala u ma pilojanjiya lo Allahuta'ala ti Papa. Wolo u ma ilontonga wawu ilodungohe limongoli teye utiye karaja lo Roh u ma tiluhutayi lo Allahuta'ala ode olami. ³⁴Ti nabi Dawud dila lobotula ode soroga, bo tiyo loloiya odiye, 'Allahuta'ala Eya lopotunggulayi lo Pirimani

ode Eyau odiye: Potihulo'o lomayi to ambahu olowala-U, ³⁵ sambe pohutu-U mayi nga'amila musu-Mu mota'aluku to tibawa lo oatu-Mu!'

³⁶ Wolo uodito, timongoli tawu lo Israel nga'amila mowali motota deu Allahuta'ala ta ma lopowali mao oli Isa ta ma silalipu limongoli boyito, lowali Eya wawu Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala!" Odito u yiloiya le Petrus.

³⁷ Tou timongoliyo lo'odungoheo pasali boyito, hila limongoliyo ma loantulu wawu lole'e, lapatao timongoliyo lohintu ode le Petrus wawu mongorasul wuwewo odiye, "Mongowutato, wolo u ma musu pohutuwo lami?"

³⁸ Te Petrus lolametao ode olimongoliyo odiye, "Potobatilo wawu timongoli ngota-ngota musu mohudu mao batanga limongoli lihuwaliyo to delomo tangguli Isa Almasih, alihu dusa limongoli ambunguwo lo Allahuta'ala. Wawu timongoli ma mololimo rahmati lo Roh lo Allahuta'ala. ³⁹ Sababu Roh lo Allahuta'ala boyito pilojanjiya-Liyo wohi-Liyo olimongoli, to mongowalai mongoli wawu wohiliyo ode tawu-tawuwala ta donggo molamingo, deuwitoyito nga'amila ta ibode mayi lo Allahuta'ala Eyanto."

⁴⁰ Wawu donggo ngohuntuwa pomao u hepilopotungguliyo wawu tiyo helolohuntula olimongoliyo odiye, "Pohinggi mao timongoli to tawu-tawuwala moleta to jamani boti."

⁴¹ Tawu-tawuwala ta lololimo loiyaliyo boyito ma lohudu mao batanga limongoliyo yilihuwaliyo wawu to dulahe boyito jumula

lo ta pilaracaya ode oli Isa iloduhenga tanu tololihulota. ⁴²Wolo utiotutuwa timongoliyo hepodungohe pongajari lo mongorasul. Wawu timongoliyo layito hepotiambuwa monga pe'epe'enta wawu modua.

⁴³Wohe ode Allahuta'ala ma lopolu lomota to hila lo tawu nga'amila, sababu mongorasul boyito helohutu mujijat wawu tuwota ngohuntuwa. ⁴⁴Wawu nga'amila ta paracaya ode oli Isa tatapu tuwawu wawu nga'amila haku lo ta ngota-ngota ma lowali haku limongoliyo pe'epe'enta. ⁴⁵Wawu layito woluwo ta mopotali lo harataliyo, lapatao taya-tayaduliyo mota to wolota limongoliyo motu'ude wolo u paralu olimongoliyo ngota-ngota. ⁴⁶Wawu timongoliyo tatapu tuwawu wawu hepotiambuwa timi-timi'idu dulahu to pango bele lo Eya. Wawu wolo uhewengahe wawu hilawo motulidu timongoliyo hepongala pe'epe'enta bubulota timi'idu dulahu monto bele lo ta ngota ode bele lo tawu wuwewo mao. ⁴⁷Timongoliyo turusi hepomujiya Allahuta'ala. Timongoliyo otohila lo raiyati nga'amila. Timi'idu dulahu jumula limongoliyo heduhenga mao lo Allahuta'ala Eya lo ta boheli pilaracaya mao ode oli Isa Almasih.

3 ¹To dulahe tuwawu tou ma ledungga wakutu potabiyalo tou lolango, deuwitoyito ma jamu tiga, te Petrus wole Yahya lonao ode pango bele lo Eya. ²To pintu lo gorobangi lo bele lo Eya boyito woluwo ta lolai ngota ta pepeo lonto ombongo lomayi, tunggulo tiyo musi hepantete lo tawu. Timi'idu dulahu tawu

boyito hepopohulo'oliyo mao to tili lo pintu ode pango bele lo Eya u tanggu-tanggula Gorobangi Gaga, mohile-hile sadaka to ta hepomasowa mao ode pango bele lo Eya boyito. ³Tou tawu boyito lo'onto mao ole Petrus wawu te Yahya momaso mao ode pango bele lo Eya, tiyo lohile sadaka to olimongoliyo. ⁴Te Petrus wole Yahya lomiloheo oliyo wawu te Petrus loloiya odiye, "Bilohi mayi ami." ⁵Lapatao tawu boyito lomiloheo ode olimongoliyo. Tiyo haharapu alihu mo'otapu openu bo wolo monto olimongoliyo. ⁶Bo te Petrus loloiya ode oliyo odiye, "Wau dila o doyi ngopita seni mao, bo u woluwo to olau, ma wohiu mayi ode olemu, deuwitoyito to delomo tangguliyo li Isa Almasih tawu lo kota lo Najaret boyito, tihulo lomola yio wawu podiyambango lomota." ⁷Lapatao tiyo lodihu mao olu'u olowala lo tawu boyito wawu lomantu mao oliyo timihulo. To wakutu boyito ma lolotolo oata wawu pai lo tawu boyito. ⁸Tiyo ma tilumayango wawu tilimihulo lapatao ma nao mota nao mayi lolunuhe olimongoliyo lomaso mao ode pango bele lo Eya wawu tayanga mota tayangayi hemomuji Allahuta'ala. ⁹Nga'amila tawu hebilohi oliyo. ¹⁰Lapatao timongoliyo ma lo'onuhe oliyo deu tiyo yito ta layito hulo-huloa hemolohileya sadaka to Gorobangi Gaga lo bele lo Eya, tunggulo timongoliyo hiheraniya lo pasali u ma lowali to oliyo boyito.

¹¹Tawu boyito ayi-ayita to ole Petrus wole Yahya wawu tawu ngohuntuwa ta

hiheraniya da'a boyito tilumeteayi lotiambu to olimongoliyo to surambe u tanggu-tanggula Surambe li Nabi Sulayiman. ¹²Tou te Petrus lo'onto mota tawu ngohuntuwa boyito, tiyo loloiya odiye, "Weyi tawu-tawuwala lo Israel! Yilongola timongoli hiheraniya lo u ma lowali to tawu botiye wawu yilongola timongoli hemopo'otontonga olami, harapu limongoli tawu botiye lo'owali lodiyambango sababu kawasa lami meyambo ossalehe lami lohihilawo? ¹³Dungohi limongoli siritaliyo odiyamola: Allahuta'ala ta hetubo li nabi Ibrahim, ti nabi Ishak wawu ti nabi Yakob wawu ta hetubo lo mongotiyombunto, ma lopomasahuru lo Wato-Liyo, deuwitoyito ti Isa Almasih ta yiludu limongoli ode oli gubernur Pilatus wawu dila tilolimo limongoli openu ti gubernur o huhama deu Tiyo musi popobebasiyo mao. ¹⁴Bo timongoli dila lololimo o-Liyo ta suci wawu banari wawu timongoli lebe motohilawo lo ta mohinggila nyawa lo tawu boyito popobebasiyoliyo mayi ode olimongoli. ¹⁵Tiyo bungo lo tutumulo, bo timongoli ma lohinggi nyawa-Liyo. Bo Allahuta'ala ma lopobongu mayi o-Liyo lonto kuburu wawu to pasali boyito ami lohihilawo ta ma lowali sakusi. ¹⁶Wawu sababu paracaya to delomo tangguli Isa Almasih, ta ilontonga limongoli wawu ta otawa limongoli boti ma lowali lolotolo wawu o paracayaliyo boyito ma lo'oluli oliyo to talu limongoli nga'amila.

¹⁷Weyi mongowutato, otawau timongoli ma lohutu odito sababu timongoli dila mongarati,

odelo nga'amila mongotauwa limongoli. ¹⁸ Bo wolo dalala odito Allahuta'ala ma lopoganapu lo Pirimani u pilopotunggu-Liyo lonto u mulo-mulolo lomayi loli nga'amila nabi deu Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali Olongiya wawu moposalamatati lo manusiya, musi modutola usikisa. ¹⁹ Sababu utiwo, potobatilo alihu nga'amila dusa limongoli ma luluto mao lo Allahuta'ala ²⁰ wawu Allahuta'ala Eya mopodungga mayi lo wakutu u mo'osanangi hila limongoli wawu mopoahu mayi oli Isa ta monto mulo-mulolo lomayi ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala mowali Olongiya wawu Ta mo'osalamatati olimongoli. ²¹ Bo te Almasih ta ma tilolimo lo Allahuta'ala to soroga musi motitolapo teto sambe medungga wakutu lo unga'amila uhetuwa-tuwawuwa mowali bohu, odelo Pirimani lo Allahuta'ala lonto u mulo-mulolo lomayi loli mongonabi ta suci hilaliyo. ²² Ti nabi Musa loloiya odiye, 'Allahuta'ala Eya limongoli ma mopotatapu mayi nabi ngota monto wolota lo bangusa limongoli ta odelo wau. Dungohi mao limongoli nga'amila u poleleliyo mayi ode olimongoli. ²³ Wawu ma mowali deu nga'amila ta dila modungohe u polele mayi lo nabi boyito, ma yinggilo mao lo Allahuta'ala monto umati-Liyo tunggulo ma mowali binasa.'

²⁴ Uwito u yiloiya li nabi Musa wawu nga'amila nabi wuwewo tumula lomao monto oli nabi Samuwel. Mongonabi boyito ma helopo'ota mayi tomimbihu jamani botiye. ²⁵ Weyi timongoli tawu-tawuwala lo Israel, timongoli

boti ta ma mo'oalami u ma pilopo'ota mayi lo mongonabi boyito. Wawu timongoli ma mo'otapu bahagiyangi to delomo janjiya u ma pilohutu lo Allahuta'ala wolo mongotiyombu limongoli tou Tiyo lopotunggulayi lo Pirimani ode oli nabi Ibrahim odiye, "Moli waliyamu nga'amila bangusa to duniya botiye ma mololimo barakati." ²⁶ Allahuta'ala ma lopotatapu mayi lo Wato-Liyo, deuwitoyito ti Isa Almasih, wawu lopoahu mayi o-Liyo bohuliyo ode olimongoli mongohi barakati, alihu timongoli nga'amila molola mao huhutu moleto."

4 ¹Tou te Petrus wawu te Yahya donggo hemobisala wolo tawu ngohuntuwa boyito, mongoimamu wawu tauwa lo ta hedahawa bele lo Eya wawu tawu-tawuwala ta o pahamu Saduki lonao mao ode olimongoliyo. ²Tawu-tawuwala boyito loyingo da'a sababu timongoliyo hepongajariya to tawu ngohuntuwa wawu hepopotunggula mao ode tawu deu ti Isa ma luli tilumumulayi wawu uwito mopopatatayi deu ta ma lopowate ma muli bongulo mayi lo Allahuta'ala monto kuburu. ³Timongoliyo ma yilaupiyo wawu ilulungiyo sambe lolombuliyo mola, sababu dulahu ma ngope'e huyi. ⁴Bo ngohuntuwa to wolota limongoliyo ta lo'odungoheo pongajari boyito ma lowali paracaya, tunggulo jumula limongoliyo ma lowali tanu limololihulota mongololai.

⁵Tou lolombu mola mongotauwa lo Yahudi wawu ta dudula'a-dudula'a wawu mongoahali

lo Tawurat ma loambuwa to kota lo Yerusalem. ⁶Timongoliyo lodudungaya woli imamu da'a Hanas, te Kayapas, te Yahya, te Iskandar wawu nga'amila tawu wuwewo ta ngowarisi woli imamu da'a. ⁷Lapatao te Petrus wole Yahya ma pilopotaluwoliyo to oambuwa boyito wawu ma pilarakisaliyo wolo yiyintu odiye, "Wololo pilo'oluli limongoli to tawu boti wawu tatonu ta longohi kawasa ode olimongoli lohutu pasali odito?"

⁸Wolo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala u polu-polu to oliyo te Petrus lolametao olimongoliyo odiye, "Weyi mongotauwa lo umati wawu ta dudula'a-dudula'a! ⁹Wonu masatiya botiye ami musu parakisalo sababu lohutu piyohu ode tawu ngota mongongoto wawu lapatao ami musu motombangayi wolo kawasa lonto utonu ami ma lopo'oluli to tawu boti: ¹⁰Ototayi mao limongoli nga'amila wawu nga'amila umati lo Israel deu to delomo tangguli Isa Almasih tawu lo kota lo Najaret ta silalipu limongoli bo ta ma bilongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu, tawu botiye ma lowali tilimihulo to talu limongoli wolo usehati. ¹¹Ti Isa ta hemakusuduwo lo ayati to kitabi odiye, 'Botu pilomai lo ta hepommeseiya, deuwitoyito timongoli lohihilawo, bo tiyo ma lowali botu ohunaliyo.' Odito u tula-tulade to kitabi. ¹²Wawu usalamati diyaluwo openu boli to olita ngopohiya to o-Liyo, sababu to duniya botiye diyaluwo tanggula wuwewo u yilohi mao lo Allahuta'ala ode manusiya u monto o-Liyo ito mowali salamati."

¹³ Ta heambuwa boyito hilerani lo'onto mao obobarani le Petrus wole Yahya, tidiyo lomao timongoliyo dulota ontonga mao limongoliyo bo odelo ta dila o sikola. Lapatao ma ilonuhe limongoliyo deu timongoliyo dulota boyito muri li Isa. ¹⁴ Bo ta to oambuwa boyito dila lowali lobisala wolo-wolo, sababu tawu ta boheli loluli mao boyito tihu-tihulo to talu limongoliyo wole Petrus wawu te Yahya. ¹⁵ Lapatao timongoliyo ma lopoahu ole Petrus, te Yahya wawu ta boheli loluli mao boyito molola mao oambuwa to Mahkama lo agama boyito, lapatao timongoliyo ma loheluma ¹⁶ wawu loloiya odiye, "Wolo u ma pohutuwonto to tawu-tawuwala botiye? Sababu ma lopatata ode tawu to kota lo Yerusalem boti deu timongoliyo ma lohutu mujijat wawu uwito dila mowali pahunto. ¹⁷ Bo alihu pasali botiye dila mowali lebe mololade mota ode tawu nga'amila, lebe mopiyohu timongoliyo popowohelo wawu entelalo, alihu wonu timongoliyo mobisala wolo tawu, didu mo'otanggula Tanggula boyito."

¹⁸ Wawu tou timongoliyo ma muli tiliyangiyo mao ode delomiyo, timongoliyo ilentelaliyo mobisala wawu mongajari to tawu tomimbihu tangguli Isa.

¹⁹ Bo te Petrus wawu te Yahya lolametao odiye, "Putusaniya mao limongoli lohihilawo tonu u banari to talu lo Allahuta'ala: Modungohe olimongoli meyambo modungohe Allahuta'ala. ²⁰ Sababu dila ponga lo akali ami dilalo mobisala to pasali u ma iloalamiya lami wawu ilodungohe lami lohihilawo."

²¹ Timongoliyo ma lebe helongentelao olimongoliyo dulota boyito. Bo pulitiyo mao timongoliyo dulota ma bilebasiyaliyo olo. Mahkama lo agama dila lo'otapu dalalo mohukumani olimongoliyo, sababu timongoliyo mohe lo tawu ngohuntuwa ta hepomujiya Allahuta'ala sababu pasali u ma lowali boyito. ²² Tawu ta ma lo'oalami mujijat boyito umuruliyo ma lebe tou wopatopulu lotawunu.

²³ Tou yilapato bilebasiyaliyo mao, te Petrus wole Yahya lonao ode mongotamaniliyo. Lapatao timongoliyo losirita mao nga'amila u ma yiloiya mayi lo mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a boyito ode olimongoliyo. ²⁴ Tou mongotamani limongoliyo lodungoheo pasali boyito, timongoliyo lopotuwawu lohilawo lodua ode Allahuta'ala odiye, "Wu Eya, Ito ta lopowali lo huta wolo tuwangiyo, hulungo wolo tuwangiyo wawu deheto wolo tuwangiyo. ²⁵ Wawu wolo Roh lo Ito Eya u lotimbuludeyi loli wato lo Ito Eya ti nabi Dawud tiyombu lamiyatiya, Ito ma lopotunggulayi lo Pirimani odiye, 'Yilongola bangusa-bangusa ma heyingowa da'a wawu yilongola suku-suku bangusa heporoncanawa u dila mowali ohasililiyo? deuwitoyito molawani Allahuta'ala. ²⁶ Wawu mongo'olongiya to duniya wawu mongotauwa ma heambuwa wawu hesiyapuwa molawani Allahuta'ala Eya wawu molawani Ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala Eya moposalamati lo manusiya.' Wu Allahuta'ala Eya, odito Pirimani lo Ito Eya. ²⁷ Tutuliyotutu ma heambuwa to kota botiya

ti olongiya Herodes wawu tauwa lo lipu te Pontiwus Pilatus wolo suku-suku bangusa lo Israel wawu bangusa-bangusa wuwewo o patuju molawani oli Isa Wato lo Ito Eya ta suci ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala Eya moposalamati lo manusiya. ²⁸ Nga'amila uhetuwa-tuwawuwa u pohutuwo limongoliyo motu'ude wolo u ma tilantu mayi lo Ito Eya wolo kawasa wawu kohondaki lo Ito Eya lonto u bobohuwaliyo lomayi. ²⁹ Wawu masatiya, wu Allahuta'ala Eya, bilohi mayi wololo timongoliyo hemopowohe olamiyatiya wawu wohi mayi mongowato lo Ito Eya botiya obobarani mopotunggulo Pirimani lo Ito Eya. ³⁰ Popobilohe mayi kawasa lo Ito Eya alihu ta mongongoto moluli wawu popowoluwowa mayi tuwoto wawu mujijat to tangguli Isa Wato lo Ito Eya ta suci boyito.”

³¹ Tou timongoliyo boheli yilapato mola lodua, ma hilumewulo tambati limongoliyo heambuwa boyito wawu timongoliyo nga'amila ma lopolu lo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala, tunggulo timongoliyo ma lowali barani mopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala.

³² Nga'amila ta ma paracaya ode oli Isa boyito ma lowali tuwawu hila limongoliyo wawu diyaluwo ta heponganggapuwa deu totonulalo u woluwo to olimongoliyo haku limongoliyo lohihilawo, bo nga'amila uhetuwa-tuwawuwa haku lo ta nga'amila.

³³ Wawu wolo kawasa uda'a mongorasul helopotunggulo habari lo obobongu mayi li Isa Eya monto kuburu. Rahmati lo Allahuta'ala

uda'a ode olimongoliyo. ³⁴Wawu diyaluwo ngota mao to wolota limongoliyo ta opulita lo uhetuwa-tuwawuwa. Sababu timongoliyo ta o huta wawu o bele mopotali mao lo huta meyalo beleliyo wawu hasililiyo ma delo mao limongoliyo ³⁵wawu wuduwoliyo mao ode mongorasul. Lapatao ma taya-tayaduliyo mota ode ta paralu bantuwalu.

³⁶Odito olo te Yusup tawu lonto suku lo Lewi, ta pilotutuliyoto lito lo Siprus ta heibode lo mongorasul te Barnabas, deboliliyo mao ta mo'ohiburu. ³⁷Tiyo lopotali mao lo ilengiliyo, lapatao hasililiyo yiluduliyo mao ode mongorasul.

5 ¹Woluwo olo ta lolai ngota ta tanggu-tanggula te Ananiyas. Tiyo wolo dileliyo ti Sapira lopotali lo huta ngopita. ²Otawa lo dileliyo deu ngotayadu haraga lo huta boyito tiluiyo mao wawu ngotayadu yiluduliyo mao ode mongorasul wawu piloleleliyo mao ode mongorasul deu uwito boyito haraga lo huta nga'amila. ³Bo te Petrus lohintu ode oliyo odiye, "Ananiyas, yilongola hilamu pilolulimu mao kilawasa lo Ibilisi, tunggulo yio lohimbulo to Roh lo Allahuta'ala wawu loluao ngotayadu haraga lo huta boyito? ⁴Ngohilayao huta boyito dipo pilotalimu, uwito tatapu uwolemu; wawu tou ma yilapato pilotalimu mao olo, hasililiyo boyito debo tatapu uwolemu. Yilongola yio ma loroncana mongakali to delomo hilamu? Yio dila lohimbulo ode manusiya, bo lohimbulo to Allahuta'ala!" ⁵Tou lo'odungoheo loiya boyito, te Ananiyas lebanti wawu yilate. Nga'amila

tawu ta lo'odungohe pasali boyito dilu-diluyito.
⁶Lapatao mongobohulotawu ngololota ma lolaputao mayiyeti le Ananiyas boyito wawu hiluliheliyo mota yilobungiyo.

⁷Tanu tolojamu mola dile le Ananiyas ledungga mayi ode tambati boyito, bo tiyo dila motota lo u ma lowali. ⁸Te Petrus loloiya mao ode oliyo odiye, "Poleleya mayi ode olau, huta pilotali limongoli boyito otutu meyalo dila haragaliyo odiye?" Tabuwa boyito lolametao, "Banari odi-odiyelo haragaliyo."

⁹Te Petrus loloiya mao ode oliyo odiye, "Yilongola timongoli loheluma mohimontala Roh lo Allahuta'ala? Bilohi, mongobohulotawu ta mota lolobunga hiyalumu boheli lohuwalingayi wawu timongoliyo ma mohulihe mota olemu olo ode bulemengiyo." ¹⁰Tou boyitolo tabuwa boyito ma lebanti to talu le Petrus wawu yilate. Tou mongobohulotawu boyito lomaso mao, timongoliyo lo'odungga mao oliyo ma yilate, lapatao dilelo limongoliyo ode bulemengiyo wawu yilobungiyo mao to tili lo kuburu lo hiyaliyo. ¹¹Nga'amila jama'ati wawu nga'amila ta lo'odungohe pasali boyito ma dilu-diluyito.

¹²Wawu ngohuntuwa mujijat wawu tuwota u mo'olinggolabu hepilohutu lo mongorasul to wolota lo tawu ngohuntuwa. Nga'amila ta paracaya ode oli Isa Eya biyasaliyo heambuwa to Surambe li Nabi Sulayiman. ¹³Openu raiyati hepohurumatiya olimongoliyo, bo diyaluwo ta barani mogabungiya wolimongoliyo.

¹⁴Wawu ta paracaya ode oli Isa Eya ma

lebe heoduhenga jumulaliyo, mongololai wawu mongobuwa. ¹⁵ Sababu mujijat ngohuntuwa hepilohutu lo mongorasul boyito, tawu-tawuwalo helodelo mayi ta hengongota ode diluwari, ode dalala da'a. Wawu ta hengongota boiyto hepopobalatiyo mao to amongo meyalo bale-bale, alihu wonu bolo te Petrus lumawodeo teto, potala woliluliyo metuhata mao to ta hengongota boyito.

¹⁶ Wawu ngohuntuwa olo ta heuyu-uyuhe lonto kota-kotawala to tili lo kota lo Yerusalem helodelo mayi ta mongongota wawu ta heilotuwanga lo lati. Timongoliyo nga'amila yiloluli lo kawasa li Isa Almasih.

¹⁷ Pulitiyo mao mongoimamu da'a wawu ta hedudua olimongoliyo, deuwitoyito tawu-tawuwala ta o pahamu Saduki, ma loiwaupao mongorasul boyito wawu loiulungao to tutupa to kota sababu timongoliyo moyingo da'a. ¹⁸ (5:17) ¹⁹ Bo to huyiliyo mao malaikati ngota lonto Allahuta'ala lomuo pintu-pintuwala lo tutupa wawu lodelo mao olimongoliyo ode bulemengiyo. Loiya lo malaikati boyito ode olimongoliyo, ²⁰ "Ponaolo wawu tihulao timongoli to pango bele lo Eya wawu popotunggula mao ode tawu-tawuwalo tomimbihu tutumula kakali boti." ²¹ Donggo dumodupa da'a timongoliyo ma lomaso mao ode pango bele lo Eya lapatao longajari tawu teto odelo parenta lo malaikati boyito. To wakutu boyito imamumu da'a wawu ta hedudua olimongoliyo longambu mayi Mahkama lo agama, deuwitoyito majalisi lo bangusa Israel.

Lapatao mongorasul boyito ma piloihamaliyo mayi lonto tutupa to ta hedahawa bele lo Eya.

²² Bo tou ta ilahula boyito lonao mao ode tutupa, timongoliyo dila lo'odungga mao mongorasul teto. Lapatao timongoliyo lohuwalingayi wawu lopotunggulao odiye, ²³ "Ilo dungga mao lamiyatiya pintu-pintuwala lo tutupa heuntiya mopiyo wawu ta hedahawa woluwo to talu lo pintu. Bo tou amiyatiya lomuo mao pintu boyito, diyaluwo ngota mao ta ilodungga lamiyatiya to delomiyo." ²⁴ Tou tauwa lo ta hedahawa bele lo Eya wawu mongoimamu da'a lo'odungohe habari boyito, timongoliyo iloheya wawu hepomikirangiya wolo u ma mowali to olimongoliyo lapatiyo mao. ²⁵ Bo woluwo tawu ngota lonao mayi lopolele ode olimongoliyo odiye, "Ototayi mao: Tawu-tawuwala ta ilulungi mongoli to tutupa, woluwo to pango bele lo Eya wawu timongoliyo hepongajariya to tawu ngohuntuwa!" ²⁶ Lapatao tauwa wawu ta hedahawa bele lo Eya ma lonao mota lohama mayi mongorasul boyito lonto bele lo Eya, bo dila wolo upakusa, sababu timongoliyo mohe bolo paiyo lo tawu ngohuntuwa boyito lo botu.

²⁷ Timongoliyo ma lodelo mongorasul boyito wawu pilopotaluwoliyo mao lo Mahkama lo agama. Lapatao ti imam da'a ma lomulayi lohintu ode olimongoliyo, ²⁸ uwaliyo mao, "Wolo utiotutuwa ami hemongentela olimongoli mongajari to delomo Tanggula boyito. Bo masatiya timongoli ma lopo'opolu kota lo Yerusalem boti lo pongajari limongoli wawu

timongoli ohila mopotanggunggi lo duhu lo Tawu boyito ode olami.”

²⁹Bo te Petrus wolo mongorasul boyito lolametao odiye, “Ito musi lebe ta'ati ode Allahuta'ala dila ode manusiya. ³⁰Timongoli ta lohinggi nyawa li Isa to salipu, bo Allahuta'ala Eya ta hetubo lo mongotiyombunto ma lopobongu mayi o-Liyo lonto kuburu. ³¹Tiyo ma pilopolanggato Allahuta'ala wolo kawasa-Liyo lowali Tauwa wawu Ta mo'osalamati, alihu bangusa lo Israel motobati wawu ambunguwo lo Allahuta'ala to dusa. ³²Wawu ami sakusi lo u ma lowali botiye, odito olo Roh lo Allahuta'ala u yilohi mayi lo Allahuta'ala ode tawu-tawuwala ta ta'ati o-Liyo.”

³³Lo'odungoheo loiya boyito, timongoliyo loyingo da'a wawu ma ohila mohinggi nyawa lo mongorasul boyito. ³⁴Bo tawu ngota ta o paham Parisi to delomo Mahkama lo agama boyito, ta tanggu-tanggula te Gamalil, ngotaliyo lo ta ahali lo Tawurat ta hehurumatiyo lo tawu ngohuntuwa, tilimihula mola wawu lohile alihu mongorasul boyito popokaluwariyo mao limongoliyo ngope'e. ³⁵Lapatao tiyo loloiya ode ta heambuwa boyito odiye, “Weyi tawu lo Israel, pikirangiya mao mopiyohu, wolo u ma pohutuwo limongoli ode tawu-tawuwala botiye! ³⁶Sababu omo-omolu ma yiloluwo te Teudas ta hemonganggapu batangaliyo ta leida'a wawu woluwo wopatohetuto ta hedudua oliyo, bo lapatao tiyo pilate lo tawu wawu ta hedudua oliyo ma lopupulepe wawu bolo yiloli lomao. ³⁷Tou yilapatao tiyo to

wakutu podaputariyaliyo raiyati, ma yiloluwo te Yudas tawu lo lipu lo Galileya. Tiyo lotiyanga ta ngohuntuwa modudua oliyo, bo tiyo olo yilate wawu ma lopulepe nga'amila ta hedudua oliyo. ³⁸Uwitolo sababuliyo poleleu mayi ode olimongoli, dila mao pohutu wolo-wolo ode tawu-tawuwala botiye. Hulimao timongoliyo, sababu wonu huhutu limongoliyo botiye bo lonto manusiya, tantu ngope'e mao ma moli. ³⁹Bo wonu uwito lonto Allahuta'ala, timongoli dila mowali mo'olahe tawu-tawuwala botiye wawu boma mopatatayi timongoli ta hepolawaniya to Allahuta'ala." Odito nasehati le Gamalil wawu nasehati boyito tilolimo limongoliyo. ⁴⁰Lapatao timongoliyo muli lotiyangayi mongorasul boyito, wawu yilumbade mao limongoliyo lo bubo'o wawu ilentela limongoliyo mongajari tawu to delomo tangguliyo li Isa. Lapatao uwito timongoliyo ma bilebasiyaliyo mao. ⁴¹Mongorasul boyito ma lolola mao ta heambuwa to Mahkama lo agama boyito wolo uhewengahu, sababu timongoliyo ma ilanggapu lo Allahuta'ala patuti modutola uhina lo tawu sababu tangguli Isa. ⁴²Wawu timi'idu dulahu timongoliyo dila o huheliliyo hepongajariya to pango bele lo Eya wawu to bele-beleyala lo tawu wawu hepopotunggula lo habari tomimbihu Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali Olongiya wawu mo'osalamati manusiya, deuwitoyito ti Isa Almasih.

6 ¹To wakutu boyito tou jumula lo muri li Isa ma lebe heoduhenga, to delomo

jama'ati boyito ilomasa'ala, deuwitoyito tawu lo Yahudi ta o bahasa lo Yunani hehungo-hungota ode tawu lo Yahudi ta o bahasa lo Ibrani, sababu tawu lo Yahudi ta o bahasa lo Yunani hepolojiyawa deu mongojanda limongoliyo dila boti heoparaluwa limongoliyo tou timongoliyo hepolaya-layade mota onggosi tou ngohuyi-ngohuyi. ² Sababu uwito, mongorasul mopuladulota lotiyangayi mongomuri li Isa nga'amila motiambu wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, "Ami dila sanangi wonu ami moberenti mopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala sababu musu mongurusi pasali lo ualo. ³ Wonu odito, lebe mopiyohu mongowutato molulawotao mongololai pitulota to wolota limongoli, ta otawa limongoli mopiyohu, ta polu-polu lo kawasa Roh Allahuta'ala wawu hikimati, alihu ami mominta'a olimongoliyo moka'raja tugasi boyito ⁴ wawu alihu u pikirangiyo lami bolo u modua wawu mopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala wambao."

⁵ Usul boyito tilolimo lo jama'ati nga'amila wolo umopiyohu. Lapatao timongoliyo lolulawota ole Stepanus tala ngota ta o imani wawu polu-polu lo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala, wawu te Pilipus, te Prokorus, te Nikanor, te Timon, te Parmenas wawu te Nikolawus tawu lo kota lo Antiyokiya. Tiyo dila tawu lo Yahudi boma lomaso agama lo Yahudi. ⁶ Ta pitulota boyito pilopotaluwoliyo mayi wolo mongorasul, lapatao mongorasul boyito lopodutu mao lo olu'u to olimongoliyo wawu

Iodua lohile barakati ode Allahuta'ala, alihu timongoliyo mowali moka raja tugasi boyito.

⁷Wolo uodito, habari mopiyohe lonto Allahuta'ala tomimbihu ti Isa Almasih ma lebe hemololade mota. Wawu jumula lo muri li Isa to kota lo Yerusalem ma lebe heoduhenga wawu woluwo olo ngohuntuwa da'a imamu ta ma lowali paracaya ode oli Isa Almasih.

⁸Wawu te Stepanus ta polu-polu lo rahmati wawu kawasa lo Allahuta'ala, helohutu mujijat wawu tuwota u mo'olinggolabe da'a to wolota lo tawu ngohuntuwa. ⁹Bo ngohuntuwa tawu lo Yahudi ta hepobutola wole Stepanus.

Timongoliyo boyito woluwo ngololota anggota lo jama'ati lo bele hepotabiyalo u tanggu-tanggula Bele Hepotabiya lo Tawu lo Libertini, deuwitoyito ta lonto propinsi Kirene wawu kota lo Iskandariya wawu ta lonto propinsi Kilikiya wawu Asiya. ¹⁰Bo timongoliyo dila lowali lomutola u heloia le Stepanus boyito, sababu Roh lo Allahuta'ala longohi mao ubijaki ode oliyo tou mobisala. ¹¹Lapatao timongoliyo lomiyo tawu ngololota alihu mopolele mayi odiye, "Ami lo'odungohe oliyo boti hemohujati oli nabi Musa wawu Allahuta'ala." ¹²Wolo dalala odito timongoliyo ma lopopatu lo hila raiyati wawu ta dudula'a-dudula'a wolo mongoahali lo Tawurat, tunggulo timongoliyo ma loheupa ole Stepanus wawu dileloliyo mao ode talu lo Mahkama lo agama. ¹³Lapatao timongoliyo lopohuloayi lo sakusi ta dila banari ta hepolojiyawa odiye, "Tawu botiye turusi hemohujati bele lo Eya boti wawu hukum lo

Tawurat, ¹⁴ sababu amiyatiya lo'odungohu oliyo hemobisala deu ti Isa tawu lo kota lo Najaret boyito ma mopolohubu bele lo Eya botiye wawu momoliao adati u tilolimonto loli oli nabi Musa.” ¹⁵ Nga'amila ta woluwo to delomo Mahkama lo agama boyito helopo'otontonga ole Stepanus, lapatao ilontonga limongoliyo lakuliyo odelo laku lo malaikati ngota.

7 ¹ Ti imam da'a lohintu ode ole Stepanus odiye, “Banari meyalo dila u heloia lo tawu boyito?”

² Te Stepanus lolametao odiye, “Weyi mongowutato wawu mongotiyamo, dungohi! Allahuta'ala ta masahuru ma lopobiloheyi lo batanga-Liyo ode oli nabi Ibrahim tiyombunto tou tiyo donggo to lipu lo Mesopotamiya, tou dipo lotitatapu to kota lo Haran, ³ wawu lopotunggulo Pirimani ode oliyo odiye, ‘Pokaluwari mao yio monto lipumu boti wawu monto mongowutatumu wawu ponaolo ode lipu u ma potunuwo-U mayi olemu.’ ⁴ Lapatao tiyo ma lokaluwari mao monto Mesopotamiya lipu lo tawu lo Kasdim wawu lotitatapu to kota lo Haran. Tou tiyamoliyo ma yilate, Allahuta'ala lopoahu oliyo molalila ode lipu lo Kana'an u hetolawa to mongowutata wawu mongotiyamo masatiya boti. ⁵ Wawu tou tiyo ledungga mota ode lipu lo Kana'an, Allahuta'ala dila longohi bahagiyangi ode oliyo, openu bo huta ngolango. Bo Allahuta'ala lojanjiya mongohi huta lo lipu boyito ode oliyo mowali hakuliyo wolo waliyaliyo, openu to wakutu boyito tiyo dipo o walao. ⁶ Pirimani lo Allahuta'ala

ode oliyo odiye, 'Waliyamu ma mowali tawu deli to lipu lo tawu wawu timongoliyo ma mowali wato wawu arinaya lo ta to lipu boyito wopatohetuto tawunu hihewoliyo. ⁷ Bo bangusa ta mopowali wato olimongoliyo ma hukumaniyo-U, lapatao waliyamu boyito ma mokaluwari mayi monteto wawu moibadati ode ola-U to tambati botiye.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ⁸ Lapatao Allahuta'ala lomarenta mao moituna mongololai tuwoto timongoliyo lololimo janjiya boyito. Sababu uwito, ti nabi Ibrahim tou lo'otapu walao te Ishak, loluna mao oliyo to dulahe owaluliyo. Odito olo u pilohutu le Ishak tou tiyo lo'otapu walao ti nabi Yakob, wawu ti nabi Yakob olo lohutu odito tou lo'otapu wala'a mopuladulota ta lowali mongotiyombu lo bangusa lo Yahudi.

⁹ Mongotiyombunto boyito lopotali oli nabi Yusup wutati mongoliyo yali-yali ode lipu lo Mesir sababu mohihiya. Bo Allahuta'ala woliyo ¹⁰ wawu lopolasamati oliyo monto nga'amila ususa, lapatao longohi mao oliyo hikimati tou lotaluwa woli Pirawun olongiya lo lipu lo Mesir ta lominta'a oliyo lowali gubornur wawu ta o kawasa to lipu lo Mesir wolo nga'amila tuwango istanaliyo. ¹¹ Lapatao polobiti ledungga to nga'amila lipu lo Mesir wawu Kana'an, tunggulo tawu lo'oalami polodutola da'a. Mongotiyombunto ilopolita lo ualo. ¹² Lapatao ti nabi Yakob lo'odungohu deu to lipu lo Mesir o pale hetahuwa wawu tiyo lopoahu to mongotiyombunto lonao oditomota motali pale teto. Uwito nonao

limongoliyo bohuliyo. ¹³Tou timongoliyo lonao mota oluwoliyo ode lipu lo Mesir, ti nabi Yusup ma lopotota mayi ode mongowutatiyo hehuhulanga deu tiyo yito wutati mongoliyo yali-yali ta pilotali limongoliyo omo-omolu. To wakutu boyito ma ilotawa le Pirawun lonto utonu asali li nabi Yusup. ¹⁴Lapatao ti nabi Yusup mota loihama mayi oli nabi Yakob tiyamoliyo wolo mongowarisiliyo. Jumulaliyo pitulopulalimolota. ¹⁵Lapatao ti nabi Yakob ma lonao ode lipu lo Mesir. Tetomola tiyo wolo mongowalaiyo ta mopuladulota lopopowate. ¹⁶Lapatao mayiyeti limongoliyo dileloliyo ode kota lo Sikem wawu yilobungiyo to huta u ma tilali li nabi Ibrahim lo doyi tala'a lonto mongowalae Hemor to kota lo Sikem.

¹⁷Tou Allahuta'ala ma ngope'e mopoganapu lo janjiyaliyo ode oli nabi Ibrahim, deuwitoyito mongohi huta lo lipu lo Kana'an, tawu lo Israel ta hetolawa to lipu lo Mesir ma lebe heoduhenga huntuwaliyo. ¹⁸Lapatao ma logantiya mayi olongiya ngota wuwewo lomarenta lipu lo Mesir ta dila motota lo riwayatli nabi Yusup. ¹⁹Olongiya boyito helopo'osusa bangusanto wawu longarinaya mongotiyombunto wawu heloipomai mao ta kekeingo, alihu bangusanto dila mowali ngohuntuwa. ²⁰To wakutu boyito ti nabi Musa pilotutuliyo wawu tiyo otoliango Allahuta'ala wawu tolohula mola hihewoliyo tiyo biliyahiyo to bele liyamoliyo. ²¹Lapatao tiyo piloipodutu mao lo mongodula'aliyo to bihu dutula, bo ti putiri le Pirawun lohama oliyo wawu lomiyahē

oliyo odelo walaiyo lohihilawo. ²²Lapatao ti nabi Musa heilajariliyo lo nga'amila hikimati wawu ilimu lo tawu lo Mesir, wawu tiyo ma lowali ta ahali mobisala wawu huhutuliyo hepopujiya lo tawu.

²³To wakutu tiyo ma wopatopulu lotawunu umuruliyo, tilimimbulu to hilaliyo ohila momilohe mongowutatiyo, deuwitoyito tawu lo Israel. ²⁴To wakutu boyito tiyo lo'onto tawu ngota hearinaya lo tawu lo Mesir, lapatao tiyo lopodulu tawu boyito wawu lohinggi nyawa lo tawu lo Mesir boyito. ²⁵Harapuliyo mongowutatiyo mongarati deu Allahuta'ala momake oliyo moposalamati olimongoliyo, bo timongoliyo dila mongarati. ²⁶Tou lolombuliyo mola tiyo lo'odungga ta dulota tawu lo Israel hepolohuluwa, lapatao tiyo longusaha mao mopodame olimongoliyo. Tiyo loloiya odiye, 'Timongoli boti mohutato. Yilongola timongoli hepolohuluwa?' ²⁷Bo ta o totala ode tamaniliyo boyito lohuntudeo oli nabi Musa wawu lohintu odiye, 'Tatonu ta lominta'a olemu lowali tauwa wawu hakimu to wolota lami? ²⁸Yio botiye tanu o patuju mohinggi nyawau, odelo olango yio lohinggi nyawa lo tawu lo Mesir boyito.' ²⁹Lo'odungoheo loiya boyito, ti nabi Musa ma yilohe sababu huhutuliyo ma ilotawa lo tawu. Lapatao tiyo lomentalo ode lipu lo Midiyan, lotitola tetomota wawu lo'otapu wala'a mongololai dulota.

³⁰Wawu tou ma wopatopulu lotawunu tiyo to lipu lo Midiyan, woluwo malaikati ngota lonao mao ode oliyo to yilantala dila hepotitola lo

tawu to haidu Sinayi to delomo tulu lai-laito lokaluwari mayi lonto wolota lo hiyambunga o duhi. ³¹Ti nabi Musa hilerani lo u ilontongaliyo boyito. Wawu tou tiyo lodudula mota o patuju momilohe monto u membidu, woluwo suwara lo Allahuta'ala Eya ode oliyo odiye, ³²'Wau botiya Allahuta'ala Eya ta hetubo lo mongotiyombumu, te Ibrahim, te Ishak wawu te Yakob.' To wakutu boyito ti nabi Musa lomolopalo wawu tiyo dilalo barani momilohe hiyambunga boyito. ³³Lapatao Allahuta'ala Eya lopotunggulao lo Pirimani ode oliyo odiye, 'Yinggila mola santalemu, sababu tambati pilotitihulamu botiye huta suci. ³⁴Wau otutu ma lopo'obilohe osusa lo umati-U to lipu lo Mesir wawu Wau ma lo'odungohe wuwatio delomo hilawo limongoliyo. Uwitolo sababuliyo Wau lolaheyi moposalamati limongoliyo. Wawu masatiya dulo yio ma ahula-U monao ode lipu lo Mesir.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala ode oli nabi Musa.

³⁵Ti nabi Musa ta yiluntudiyo mao wolo yiyintu odiye, 'Tatonu ta lominta'a olemu lowali tauwa wawu hakimu?' Ti nabi Musa boyito olo ta ma bilintao Allahuta'ala lowali tauwa wawu ta mopobebasi, odelo u piloposambewo lo malaikati ta ma lopobiloheyi lo batangaliyo ode oliyo to hiyambunga lo duhi boyito. ³⁶Ti nabi Musa boyito olo ta lodelo mayi olimongoliyo lokaluwari mayi lonto lipu lo Mesir wolo mujijat wawu tuwota u mo'olinggolabu. Tiyo olo helohutu mujijat wawu tuwota u mo'olinggolabu to Deheta

Mela wawu to yilantala dila hepotitola lo tawu wopatopulu lotawunu hihewoliyo. ³⁷Ti nabi Musa boyito olo ta ma lobisala ode tawu lo Israel deu Allahuta'ala Eya ma mopotatapu mayi Nabi ngota monto wolota lo bangusa limongoli ta odelo tiyo. ³⁸Ti nabi Musa boyito olo ta pe'epe'enta wolo tawu lo Israel mongotiyombunto to yilantala dila hepotitola lo tawu wawu ta ma lotaodu huidu Sinayi, lololimo Pirimani u mongohi mayi tutumula u pilopotunggulayi lo Allahuta'ala ode oliyo loli malaikati wawu u poposambewoliyo mayi ode olanto.

³⁹Bo mongotiyombunto dila lota'ati wawu dila lololimo oliyo. Hila limongoliyo boma hetaluwa ode lipu lo Mesir. ⁴⁰Timongoliyo loloiya ode ole Harun wutati nabi Musa mohuhula odiye, 'Pohutuwa mayi olami u tubola ta mowali tauwa lami, sababu ti nabi Musa boyito ta lodelo mayi olami lokaluwari mayi lonto lipu lo Mesir, dila otawa lami wolo u ma lowali oliyo.' ⁴¹Lapatao to wakutu boyito timongoliyo lohutu mao patung lo walao sapi tuwawu wawu longohi mao kurubani ode oliyo. Wawu timongoliyo ma lohutu pesta sababu patung u pilohutu lo olu'u li mongoliyo lohihilawo boyito. ⁴²Lapatao Allahuta'ala lolola mao olimongoliyo wawu lomuli mao olimongoliyo molubo poliyama, hulalo wawu matolodulahu, odelo u tula-tulade to kitabi lo mongonabi odiye, 'Weyi tawu lo Israel, kurubani u heoloto limongoli wopatopulu lotawunu hihewoliyo to yilantala dila hepotitola lo tawu, uwito dila ode

ola-U. ⁴³Wawu kema u hedelowa olimongoli boyito dila uwola-U, uwito bo kema lo dewa Moloh. Wawu timongoli olo hedelowa patung lo poliyama lo dewa Refan wawu patung-patung wuwewo u hetubo limongoli. Sababu uwito, timongoli ma pomai-U ode ngotuwali lo kota lo Babel.' Odito loiya lo Allahuta'ala u pilopotunggulayi lo nabi. ⁴⁴Kema tambati u tahu-tahu buluwa lo janjiya lo Allahuta'ala yito woluwo to mongotiyombunto to yilantala dila hepotitola lo tawu. Kema boyito pilohutuliyo odelo u ma pilomarenta mayi lo Allahuta'ala ode li nabi Musa, alihu pohutuwo liyo mao odelo gambari u ma pilotunu lo Allahuta'ala oliyo. ⁴⁵Lapatao kema boyito dileloliyo lo mongotiyombunto tou timongoliyo tau-tauwa ole Yosua ta loganti oli nabi Musa, lohehu huta botiye lonto bangusa-bangusa wuwewo ta ma hiluhu lo Allahuta'ala lonto talu lo mongotiyombunto. Kema boyito woluwo teye sambe ode jamani li nabi Dawud. ⁴⁶Ti nabi Dawud lo'osanangi hila lo Allahuta'ala wawu tiyo lohile ijini to Allahuta'ala mopotihulo tambati tuwawu potitola lo Allahuta'ala Eya li nabi Yakob. ⁴⁷Bo ti nabi Sulayiman ta lopotihulo bele lo Eya boyito.

⁴⁸Bo Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato dila motipo'oyo to tambati u pilohutu lo manusiya, odelo u yiloiya lo Allahuta'ala loli nabi odiye, ⁴⁹'Soroga yito arasi-U wawu huta duduta'a-U. Donggo bele wololo u ma popotihulo limongoli ola-U? Wawu donggo tambati wololo u mowali

potihuheliya-U? Wau lohihilawo ta ma lohutu nga'amila botiye.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala Eya." ⁵⁰ (7:49)

⁵¹ Te Stepanus loloiya poli odiye, "Weyi tawu-tawuwala ta mototoheta hilaliyo odelo ta kapiru ta dila yinawo modungohe Pirimani lo Allahuta'ala! Timongoli lalayita hemolawani Roh lo Allahuta'ala odelo mongotiyombu limongoli. ⁵² Tatonu to wolota lo mongonabi ta dila ilarinaya lo mongotiyombu limongoli? Timongoliyo olo lohinggi nyawa lo tawu-tawuwala ta helopotunggulo habari lo odudungga mayi lo Ta banari lonto u mulo-mulolo lomayi. Wawu masatiya Ta banari boyito ma hiliyanatiya limongoli wawu pilate limongoli, deuwitoyito ti Isa Almasih. ⁵³ Timongoli ma lololimo hukum lo Tawurat u piloposambewo lo mala-malaikatiyalo, bo timongoli dila lota'ati mao hukum boyito. " Odito u yiloiya le Stepanus.

⁵⁴ Tou anggota lo Mahkama lo agama boyito lo'odungoheo nga'amila boyito, timongoliyo ma loyingo da'a wawu hengiyota lo bohengo.

⁵⁵ Bo te Stepanus ta polu-polu lo Roh lo Allahuta'ala yilumanggela mola, lapatao ilontongaliyo tinelo Allahuta'ala wawu tineli Isa ta tihu-tihula to olowala lo Allahuta'ala.

⁵⁶ Lapatao tiyo loloiya odiye, "Bilohi, ilontongau soroga lohuo wawu Walao Manusiya tihu-tihula to olowala lo Allahuta'ala!"

⁵⁷ Timongoliyo ma hewuwatia wawu hepomambola bulonga limongoliyo, lapatao timongoli ma loheupa oliyo rame-rame.

⁵⁸Timongoliyo lodedea mota oliyo ode diluwari lo kota wolo patuju mohinggi nyawaliyo. Sakusi to butoa boyito helopodutu mao lo jumba limongoliyo to talu lo oato ta bohulotawu ngota ta tanggu-tanggula te Sawulus. Lapatao timongoliyo ma lomulayi lomai lo botu ole Stepanus. ⁵⁹Tou tawu ngohuntuwa boyito hepomaiya lo botu ole Stepanus, te Stepanus hemodua odiye, "Wu Isa Eya, tolimowa lomola nyawa latiya." ⁶⁰Lapatao tiyo ma losuju wawu longuwatio wolo suwara mo'ohu'u odiye, "Wu Eya, dila popotanggungiya olimongoliyo dusa botiye!" Tou yilapato loloiya mao odito, tiyo ma yilate.

8 ¹Tou te Stepanus yilinggilaliyo nyawa, to dulahe boyito olo ma lomulayi arinaya da'a ode jama'ati to kota lo Yerusalem, tunggulo nga'amila ta paracaya ode oli Isa ma lopulepe wawu lololade mota ode lipu lo Yudeya wawu lipu lo Samariya, ngopohiya bolo mongorasul ta debo tatapu to kota lo Yerusalem. ²Tawu-tawuwala ta salehe lolobungao mayiyeti le Stepanus wawu ma hiliyonga limongoliyo wolo uto'otutuwa.

³Bo te Sawulus hemolousahawa mongantulu jama'ati boyito wawu tiyo hemolomasowa ode bele-beleyalo wawu hemodedeayi mongololai wawu mongobuwa ode bulemengiyo wawu lopomaso mao olimongoliyo ode tutupa.

⁴Tawu-tawuwala ta ma lololade mota boyito helopotunggulao lo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Eya. ⁵Te Pilipus tala ngota lo ta hemongurusi pasali lo ualo to jama'ati, lonao

ode kota damanga tuwawu to lipu lo Samariya. Tetomota tiyo helopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali Olongiya ta mo'osalamati manusiya ode tawu-tawuwalo. ⁶Tawu ngohuntuwa boyito helo'onto tuwota mo'oherani hepilohutu le Pilipus wawu timongoliyo helodungohe habari boyito wolo hilawo heliyatuwa. ⁷Monto tawu ngohuntuwa ta heilotuwanga lo lati, ma yilumuwalao lati-latiyalo wolo uhewuwatia da'a. Wawu ngohuntuwa olo ta hepepea wolo ta hepenggowa hepilo'oluli limongoliyo. ⁸Ta to delomo kota boyito ma hewengahe da'a.

⁹Woluwo tawu ngota ta tangguliyo te Simon ta ma lohiehewo hemolohutuwa sihiri to kota boyito wawu hemo'olinggolabe tawu lo suku Samariya. Tiyo hemopolele to tawu deu tiyo tawu ngota uda'a. ¹⁰Tawu nga'amila hama lomayi monto ta dudula'a-dudula'a sambe ode raiyati biyasa hepodungohe oliyo wolo umopiyohu wawu hepolojiyawa odiye, "Tawu botiye kawasa lo Allahuta'ala ta tanggu-tanggula Ta Kawasa Da'a." ¹¹Ma lohiehewo timongoliyo hepodungohe oliyo wolo umopiyohu wawu helinggolabe lo sihiri hepohutuwohio. ¹²Bo masatiya timongoliyo ma paracaya lo habari u hepopotunggulo mayi le Pilipus, deuwitoyito habari mopiyohu tomimbihu Yiladiya lo Allahuta'ala wawu tomimbihu ti Isa Almasih. Timongoliyo mongololai wawu mongobuwa ma lohudu mao batanga limongoliyo lihuwaliyo. ¹³Te Simon lohihilawo lowali paracaya. Wawu tou yilapato

yilihuwalio mao, tiyo layito pe'epe'enta wole Pilipus wawu tiyo hilerani lo'onto mao tuwota wawu mujijat dudulamango u hepilohutuliyo.

¹⁴Tou mongorasul to kota lo Yerusalem lo'odungoheo deu tawu lo suku Samariya ma lololimo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala, timongoliyo lopoahu mota ole Petrus wole Yahya lonao ode lipu lo Samariya. ¹⁵Tou ledungga mota, mongorasul dulota boyito ma lodua alihu tawu lo Samariya mololimo Roh lo Allahuta'ala, ¹⁶sababu Roh lo Allahuta'ala dipo lotuhutayi to wolota limongoliyo. Timongoliyo bo yilihuwalio mao to delomo tangguli Isa Eya. ¹⁷Sababu uwito, mongorasul dulota boyito lopodutu mao lo olu'u to olimongoliyo wawu helodua lohile barakati ode Allahuta'ala. Tawu-tawuwala lo Samariya boyito ngota-ngota ma lololimo Roh lo Allahuta'ala.

¹⁸Tou te Simon lo'onto mao cara lo mongorasul lopodutu mao lo olu'u limongoliyo to tawu ngota wawu Roh lo Allahuta'ala lolaheyi ode tawu boyito, tiyo lodelo mao doyi ode olimongoliyo ¹⁹wawu loloiya odiye, "Wohi mayi wau haku wawu kawasa odito boyito, alihu wonu wau mopodutu mao lo olu'u to tawu ngota, tawu boyito ma mololimo Roh lo Allahuta'ala."

²⁰Bo te Petrus loloiya ode oliyo odiye, "Ma lolopu yio wolo doyimu, sababu harapumu yio mowali motali karuniya lo Allahuta'ala.

²¹Diyaluwo bahagiyangimu wawu hakumu to delomo pasali botiye, sababu hila

motulidu to talu lo Allahuta'ala. ²² Potobatilo yio monto huhutumu moleta botiye wawu podua mola ode Allahuta'ala Eya alihu Tiyo mongambungu mayi niyati lo hilamu boti!

²³ Sababu ontongau, hilamu polu-polu lo hihiya wawu u dila banari."

²⁴ Te Simon lolametao odiye, "Pohileu timongoli modua mayi olau ode Allahuta'ala Eya alihu wau dila mowali odelo u heloia limongoli."

²⁵ Tou mongorasul dulota boyito yilapatao lopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala, timongoliyo lohuwalinga ode kota lo Yerusalem wawu to delomo nonao limongoliyo timongoliyo helopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa to kakambungu wala lo tawu lo Samariya.

²⁶ Lapatao malaikati ngota lonto Allahuta'ala loloiya ode le Pilipus odiye, "Ponao mota yio ode ambahu salatani ode dalala motuhuta mota monto kota lo Yerusalem ode kota lo Gaza." Odito u pilolele lo malaikati ode ole Pilipus. Dalala boyito dila rame. ²⁷ Lapatao te Pilipus ma lonao. Woluwo tawu lo lipu lo Etiyopiya ngota ta kabi-kabiri, ta uda-uda'a wawu tauwa lo bondahara lo lipu boyito. Olongiya lo lipu boyito tabuwa ta heibodeliyo ti Kandake. Tauwa lo bondahara boiyto lonao ode kota lo Yerusalem mota moibadati. ²⁸ Tawu boyito ma wuwa-wuwalingo wawu hulo-huloa to karetaliyo hemobaca lo kitabi li nabi Yesaya. ²⁹ Roh lo Allahuta'ala lobisala ode Pilipus odiye, "Ponao mota yio oditomota wawu podudula mota ode karetaliyo boyito!" ³⁰ Te Pilipus

ngointa tilumetea mota wawu lo'odungohe tawu boyito hemobaca lo kitabi li nabi Yesaya. Te Pilipus lohintu ode oliyo odiye, "Mongarati ti tuwani lo u hepobaca li tuwani?"

³¹Tametiyo mao odiye, "Wololo wau mowali mongarati wonu diyaluwo ta motombangayi olau?" Lapatao tiyo lotiyanga ole Pilipus lotitae mola ode kareta wawu lotihuloa pe'enta woliyo.

³²Ayati u hepobacaliyo boyito odiyamola tingohiyo, "Tiyo dilelo mao lo tawu-tawuwalo odelo himba tuwawu mao olotoliyo. Tiyo dila lobisala wolo-wolo odelo himba u dila lombelelo to wakutu hehuntingaliyo lambutiyo. ³³Tiyo hepilohinaliyo wawu uadili dila pilopowaliliyo to o-Liyo. Tiyo ma yilate wawu diyaluwo mao ta mowali mosirita mayi lo warisi-Liyo." Odito tuwango kitabi li nabi Yesaya u hepobaca lo tawu lo Etiyopiya boyito.

³⁴Loiya lo tawu lo Etiyopiya boyito ode ole Pilipus odiye, "Wau mohintu ode olemu, tomimbihu tatonu ti nabi lobisala odito? Tomimbihu batangaliyo lohihilawo meyambo tomimbihu tawu wuwewo?" ³⁵Te Pilipus ma lomulayi lotombango wawu loli ayati boyito tiyo lopotunggulao lo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih ode oliyo. ³⁶Timongoliyo lopoturusi lo nonao limongoliyo wawu ledungga ode tambati tuwawu o taluhu. Tawu lo Etiyopiya boyito loloiya odiye, "Bilohi, timota o taluhu! Wolo u mo'obubula olau meilihu?"

³⁷(8:36)

³⁸Lapatao tawu lo Etiyopiya boyito loipoberenti mao lo kareталиyo. Timongoliyo

dulota lolahe mota ode taluhu, lapatao te Pilipus lopolihi oliyo. ³⁹Tou timongoliyo lokaluwari mayi lonto taluhu, Roh lo Allahuta'ala lohama ole Pilipus lolola tambati boyito wawu tawu lo Etiyopiya boyito dilalo lo'onto oliyo. Lapatao tiyo lopoturusi lo nonaoliyo wolo uwenga-wengahu. ⁴⁰Debolo ma ilotawa le Pilipus, tiyo ma to kota lo Asdod. Tiyo ma lonao wawu helopotunggulo habari mopiyohé lonto Allahuta'ala to kota-kotawalo, sambe tiyo ledungga ode kota lo Kayisareya.

9 ¹To wakutu boyito te Sawulus donggo ohilawo da'a mopowohe wawu mohinggi nyawa lo mongomuri li Isa Eya. Tiyo lonao mao ode oli imamu da'a ²wawu lohile tuladu kawasa monto oliyo deloliyo ode mongotauwa lo bele-beleyala hepotabiya lo tawu lo Yahudi to kota lo Damsik, alihu wonu tiyo modudunggaya wolo mongololai meyambo mongobuwa ta hedudua pongajari li Isa Eya, tiyo ma modeupao olimongoliyo wawu dileloliyo mayi hepunguwa ode kota lo Yerusalem.

³To delomo nonaoliyo ode kota lo Damsik tou tiyo ma hemembide mota, debolo tinela tuwawu tiliminelayi lonto soroga lohenggubeyi oliyo. ⁴Tiyo lebalata ode huta wawu ilodungoheliyo woluwo suwara tuwawu hemoloiya mayi ode oliyo odiye, "Sawulus, Sawulus! Yilongola yio hemongarinaya ola-U?"

⁵Te Sawulus lolametao odiye, "Tatonu Ito, Eya?" Suwara boyito lolametai odiye, "Wau botiya ti Isa ta ilarinayamu boyito.

⁶Bo yio ponaolo ode delomo kota. Tetomota woluwo ta ma mopotota mayi ode olemu wolo u musi pohutuwo mu." Odito u pilolele lo suwara boyito ode ole Sawulus.

⁷Mongotamani ngoponaowa woliyo ma lelebontongo, tunggulo didu lo'owali lobisala sababu timongoliyo memangi lo'odungohe suwara, bo timongoliyo dila lo'onto ta hemobisala boyito. ⁸Te Sawulus lobongu mayi lonto huta wawu tilimihulo, lapatao lomuo matoliyo, bo tiyo didu lo'onto wolo-wolo. Ta ngoponaowa woliyo ma lodedea oliyo monao ode kota lo Damsik. ⁹Tolohuyi mola hihewoliyo tiyo dila mo'onto wawu tolohuyi mola olo hihewoliyo tiyo dila yilonga wawu longilu.

¹⁰To kota lo Damsik woluwo muri li Isa ngota tangguliyo te Ananiyas. To delomo bibilohu tiyo lo'onto oli Isa Eya loloiya ode oliyo odiye, "Ananiyas!" Tametiyo mao odiye, "Jo Eya!"

¹¹Ti Isa Eya loloiya ode odiye, "Ponao mota yio ode dalala u tanggu-tanggula Dalala Motulidu wawu lolohe mao to bele le Yudas tawu ngota lonto kota lo Tarsus tangguliyo te Sawulus. Tiyo donggo hemodua ¹²wawu to delomo bibilohiyo tiyo lo'onto woluwo tawu ngota ta tanggu-tanggula te Ananiyas lonao mayi ode oliyo lopodutu lo olu'u to oliyo, alihu tiyo muli mowali mo'onto."

¹³Te Ananiyas lolametao odiye, "Eya, ilodungohe latiya monto tawu ngohuntuwa deu tawu boyito ma helohutu u moleta ngohuntuwa da'a ode tawu-tawuwala ta tilulawoto Eya to kota lo Yerusalem. ¹⁴Tiyo ma lo'otapu kawasa

monto mongotauwa lo imamu modeupa tawu nga'amila ta paracaya to Ito Eya to kota boti."

¹⁵Bo ti Isa Eya loloiya ode oliyo odiye, "Ponao lomota yio, sababu tawu botiye ma tilulawotu-U mopotunggulo habari tomimbihu Wau ode bangusa-bangusa wuwewo wawu ode mongo'olongiya wawu ode tawu lo Israel olo.

¹⁶Wau lohihilawo ma mopobiloheo ode oliyo deu mayilaba huntuwaliyo lo ususa u musi tanggungiyoliyo sababu tiyo paracaya ode ola-U."

¹⁷Lapatao te Ananiyas lonao oditomota wawu lomaso mao ode bele pilotihangataliyo. Tiyo lopodutu mao lo ulu'uliyo to ole Sawulus wawu loloiya odiye, "Sawulus wutatu'u, ti Isa Eya ta ma lopobiloheyi lo batanga-Liyo ode olemu to dalala pilonaowamu mayi, ma lopoahu mayi olau ode olemu, alihu yio muli mo'onto wawu mopolu lo Roh lo Allahuta'ala." ¹⁸Wawu to wakutu boyito lomola woluwo u odelo bulihu tola lodehu lonto matoliyo wawu tiyo ma muli lo'onto. Lapatao tiyo lobongu wawu yilihuwalio le Ananiyas.

¹⁹Te Sawulus lotitola ngolohuyi mola pe'epe'enta wolo mongomuri li Isa to kota lo Damsik. ²⁰Tou boyitolo tiyo ma lonao ode bele-beleyala hepotabiyalo wawu helopotunggulao deu ti Isa Almasih yito Walao Allahuta'ala.

²¹Nga'amila tawu ta lo'odungohe u odito hiheraniya wawu hepolojiyawa odiye, "Tiyo botiye ta mohinggila nyawa lo titalotita ta paracaya ode oli Isa boyito to kota lo

Yerusalem. Wawu tiyo botiye lonao mayi odiyamayi wolo patuju moheupo wawu modelo olimongoliyo hepunguwa ode talu lo mongotauwa lo imamu to kota lo Yerusalem.”

²² Bo te Sawulus ma lebe hedamangao pongaruliyo wawu tawu-tawuwala lo Yahudi ta hetolawa to kota lo Damsik dila mowali momutola oliyo, sababu tiyo hemongohi mayi bukti deu ti Isa yito Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali Olongiya wawu Ta mo'osalamati manusiya.

²³ Ngongolohuyi mola tawu lo Yahudi ta moyingo le Sawulus loheluma wawu lohutu niyati tuwawu mohinggi nyawaliyo. ²⁴ Bo patuju moleta boyito ilotawa le Sawulus. Huyi wawu dulahu tawu-tawuwala lo Yahudi boyito hedahawa nga'amila pintu lo gorobangi to kota alihu mowali mohinggi nyawaliyo. ²⁵ Bo to huyiliyo tuwawu mongomuriliyo lohama mao oliyo wawu lopolahe mola oliyo to delomo karanji tuwawu lonto yitato bala batu lo kota.

²⁶ Tou ledungga mota ode kota lo Yerusalem, te Sawulus helolohimontala modudula mota ode mongomuri li Isa, bo nga'amila mohe ode oliyo, sababu timongoliyo dila yiyakini deu tiyo olo ngotaliyo lo ta paracaya ode oli Isa.

²⁷ Bo te Barnabas lololimo oliyo wawu lodelo mao oliyo ode mongorasul wawu losirita mao ode olimongoliyo wololo te Sawulus lo'onto wawu lo'odungohe oli Isa Eya lobisala woliyo tou tiyo nao-nao ode kota lo Damsik wawu wololo obobaraniliyo helongajari to kota boyito tomimbihu pasali li Isa. ²⁸ Lapatao te Sawulus

debo tatapu wolimongoliyo. Tiyo ma lohelili kota lo Yerusalem wawu wolo obobaraniliyo tiyo helongajari tomimbihu pasali li Isa Eya. ²⁹Tiyo olo hemolosusualiya wolo tawu lo Yahudi ta o bahasa lo Yunani, tunggulo timongoliyo hemolololohe dalalo mohinggi nyawaliyo. ³⁰Bo tou pasali boyito ilotawa mao lo mongowutata ta ngoimani, timongoliyo lodelo mao oliyo ode rabuwa to kota lo Kayisareya wawu lonteto mao timongoliyo lomantu mao oliyo lonao ode kota lo Tarsus.

³¹Lapatao nga'amila jama'ati to lipu lo Yudeya, to lipu lo Galileya wawu to lipu lo Samariya ma ilamani. Nga'amila jama'ati to tatambatiyala boyito bilongu lo Allahuta'ala wawu hetumula to delomo wohe ode Eya. Jumula limongoliyo ma lebe hengohuntuwa sababu tilurungiya lo Roh lo Allahuta'ala.

³²To wakutu boyito te Petrus helonao ode nga'amila jama'ati. Tiyo lohepitao ode tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala to kambungu lo Lida. ³³Teto ilodunggaliyo mota woluwo tawu ngota tangguliyo te Eneyas ta ma walu lotawunu bala-balata to tambati pottuluheliyo sababu pepeo.

³⁴Te Petrus loloiya mao ode oliyo odiye, "Eneyas, ti Isa Almasih ma mopo'oluli olemu. Bongulo wawu popoberesiya lomao tambati pottuluhemu!" Wawu tou boyitolo tiyo ma lobongu. ³⁵Nga'amila ta to kambungu lo Lida wawu kakambunguwala wuwewo to datahu Saron ta lo'onto ole Eneyas, ma lowali pilaracaya ode oli Isa Eya.

³⁶ To kota lo Yope woluwo muri li Isa ngota tangguliyo ti Tabita. Tangguliyo to delomo bahasa lo Yunani ti Dorkas, debililiyo mao bu'ulu. Tabuwa boyito helohutu u mopiyohe ngohuntuwa wawu hemoloturungiya ta hemisikiniya. ³⁷ Bo to wakutu boyito tiyo longongoto wawu yilate. Tou ma yilapato yilihuwaliyo, mayiyetiliyo pilopobalatiyo mao to huwali to yitato. ³⁸ Kambungu lo Lida wewembide wolo kota lo Yope. Tou mongomuri li Isa to kota boyito lo'odungoheo deu te Petrus woluwo to kambungu lo Lida, timongoliyo lopoahu mota ta dulota ode oliyo wolo hihile odiye, "Ponao mayi ode tambati lami." ³⁹ Lapatao te Petrus ma ngointa lonao wolimongoliyo. Tou ledungga mota oditomota, tiyo dileloliyo mao ode huwali to yitato wawu nga'amila mongojanda tilimihula to tililiyo wawu hehiyonga. Timongoliyo lopobiloheo oliyo bo'o wawu kayini u pilohutu li Dorkas to wakutu tiyo donggo tumu-tumulo. ⁴⁰ Bo te Petrus lopohinggi mao olimongoliyo ode bulemengiyo, lapatao tiyo lotibonggohu'u wawu lodua. Tiyo lomiloheo ode mayiyeti boyito wawu loloiya odiye, "Tabita, bongulo!" Lapatao ti Tabita ma lomuo mayi matoliyo wawu tou lo'onto mao ole Petrus, tiyo lobongu wawu lotihulo'o. ⁴¹ Te Petrus lodihu mao olu'uliyo wawu lomantu mao oliyo tilimihulo. Lapatao tiyo lotiyangayi tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala wolo mongojanda wawu lopobiloheo olimongoliyo deu tabuwa boyito ma muli tilumumulo. ⁴² Habari boyito ilotawa

lo ta to kota lo Yope wawu ngohuntuwa tauw
teto ta ma lowali paracaya ode oli Isa Eya.

⁴³Lapatao te Petrus lotitola ngolohuyi mola to
kota lo Yope, to bele lo ta tanggu-tanggula te
Simon ta mokkarajawa walito.

10¹To kota lo Kayisareya woluwo tauw
ngota ta tangguliyo te Korneliwus tauwa
lo pasukan lo lipu lo Italiya. ²Tiyo tauw ngota
salehe. Tiyo wolo tauw nga'amila to beleliyo
mohe lo Allahuta'ala wawu hemoloturungiya
ta hemisikiniya to wolota lo raiyati tauw
lo Yahudi wawu layito hemoloduawa ode
Allahuta'ala. ³Tanu ma jamu tiga lolango tiyo
lo'onto wolo umopatato to delomo bibilohu
woluwo malaikati ngota lonto Allahuta'ala
lonao mayi ode oliyo wawu loibode oliyo odiye,
"Korneliwus!"

⁴Tiyo lomiloheo malaikati boyito wawu
wolo uwohe-wohe tiyo loloiya odiye, "Ma
wolo patuju lo Ito Eya?" Malaikati boyito
lolametao, "Nga'amila dua wawu sadakamu
ma tilolimo lo Allahuta'ala. ⁵Sa'ati boti ahuli
lomota ngololota tauw ode kota lo Yope mota
motiyangayi tauw ngota ta tanggu-tanggula te
Simon wawu ta hetanggulaliyo olo te Petrus.
⁶Tiyo hanga-hangata to bele le Simon ta
mokkarajawa walito to bihu pentadu." ⁷Tou
yilapatao lobisala, malaikati boyito ma lonao.
Te Korneliwus ma lotiyangayi mongowato
dulota to beleliyo wawu pajule ngota ta
salehe to wolota lo ta hemokawali oliyo. ⁸Tiyo
lotombangao patujuliyo ode olimongoliyo

wawu lapatao lopoahu olimongoliyo monao ode kota lo Yope.

⁹Lolombuliyo mola tou timongoliyo towulota henaowa wawu ma membide mota ode kota lo Yope, tanu ma jamu duwabelas mohulonu, te Petrus lobotula mola ode tambati to yitato u dila wato-watopo mola modua teto. ¹⁰Tiyo lo'orasa pilolango wawu ma ohila monga. Bo tou ualo ma hesadiyaliyo, Roh lo Allahuta'ala lokawasa mayi oliyo. ¹¹Tiyo lo'onto mola hulungo lohuo wawu lolaheyi barangi tuwawu ode huta u odelo kayini motanggalo hetihuta tutuliyo wopato. ¹²To delomiyo woluwo bina-binatangiyala oatiyo wopato, binatangi u hepotalapa wawu burungi u tumombota. ¹³Woluwo suwara tuwawu ilodungoheliyo loloiya mayi odiye, "Weyi Petrus, olotalo, uwito mowali alolo!"

¹⁴Te Petrus lolametao odiye, "Dila Eya, sababu watiya dipo pe'enta mao yilonga u haramu wawu najisi." ¹⁵Suwara boyito loloiya mayi oluwoliyo odiye, "Wolo u ma pilopohalale lo Allahuta'ala, keke dila mao popoharamuwamu." ¹⁶Pasali botiye lowali sambe po'otolu wawu lapatao barangi boyito lobinta'a mola ode hulungo.

¹⁷Te Petrus hemoloyintuwa to delomo hilaliyo, wolo pituwa lo bibilohe u ma ilontongaliyo boyito. To wakutu boyito tawu-tawuwala ta ma ilahula mota le Korneliwus, ma to bubunggalo lo bele le Simon ta mokkarajawa walito. Timongoliyo lo'otapu mota bele boyito, sababu timongoliyo helohintu to tawu tou henaowa

mota. ¹⁸Timongoliyo loibodeyi tawu ngota lonto bele boyito wawu lohintu odiye, “Woluwo meyalo dila te Simon ta tanggu-tanggula te Petrus lotihangata to bele boti?”

¹⁹Tou te Petrus donggo hemomikirangi bibilohe boyito, Roh lo Allahuta'ala loloiya ode oliyo odiye, “Bilohi, woluwo ta towulota hepololohe olemu. ²⁰Bongulo, polahu lomola ode tibawa, ponaolo wolimongoliyo wawu dila popobimbangiya hilaumu, sababu Wau lohihilawo ta lopoahu mayi olimongoliyo odiyamayi.” ²¹Lapatao te Petrus lolahe mola ode tibawa wawu lobisala ode tawu boyito odiye, “Wau ta helolohu limongoli. Wolo patuju limongoli lonao mayi odiyamayi?”

²²Timongoliyo lolametao odiye, “Ti tuwani Korneliwus tauwa lo pasukan lopoahu mayi olamiyatiya odiyamayi. Tiyo tawu ngota banari wawu mohe lo Allahuta'ala. Nga'amila tawu lo Yahudi hepoleleya deu tiyo tawu ngota mopiyohe hilaliyo. Malaikati lo Allahuta'ala lomarenta oliyo motiyanga mota oli tuwani ode beleliyo wawu modungohe wolo u ma loiya li tuwani.” ²³Te Petrus loloduwo mao olimongoliyo ode delomiyo wawu lotuluhe teto. Lolombuliyo mola tiyo ma lobongu wawu ma lonao pe'enta wolimongoliyo. Wawu woluwo olo ngololota ta paracaya ode oli Isa to kota lo Yope lonao woliyo. ²⁴Lolombuliyo mola timongoliyo ma ledungga ode kota lo Kayisareya. Te Korneliwus ma lotiyangayi mongowutatiyo wawu mongosahabatiliyo moambuwa mohulata olimongoliyo. ²⁵Tou

te Petrus ma momaso mao ode bele, te Korneliwus lonao mayi losambuti oliyo wawu losujudu molubo oliyo. ²⁶Bo te Petrus lopotihula mola oliyo wawu loloiya odiye, "Bongulo! Watiya olo manusiya odelo ito." ²⁷Wolo ubibisalawa timongoliyo lomaso mao ode delomiyo wawu ilodungga mao le Petrus teto ma woluwo tawu ngohuntuwa heambuwa. ²⁸Tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Otawa limongoli lohihilawo deu dini-dini to tawu ngota tawu lo Yahudi mosahabatiya wawu mogawuliya wolo tawu ta dila Yahudi. Bo Allahuta'ala ma lopobiloheyi olatiya deu dila mowali molanggula to tawu ngota najisi meyambo haramu. ²⁹Uwitolo sababuliyo watiya dila kabaratani tou watiya mota tiliyangiyo monao mayi odiyamayi. Poleleya mayi olatiya wolo sababuliyo timongoli loitiyangayi olatiya."

³⁰Te Korneliwus lolametao odiye, "Tou wopahuyi yilalu mao, odelo waktu botiye, deuwitoyito tanu jamu tiga lolango, watiya donggo hemodua to bele. Debolo woluwo tawu ngota tilimihulayi to talu latiya, kayiniliyo heinta-intawa ³¹wawu loloiya odiye, 'Korneliwus! Nga'amila dua wawu sadakamu ma tilolimo lo Allahuta'ala. ³²Ahuli lomota tawu ngololota ode kota lo Yope mota motiyangayi tawu ngota ta tanggu-tanggula te Simon wawu ta hetanggulaliyo olo te Petrus. Tiyo hanga-hangata to bele le Simon ta mokkarajawa walito to bihu pentadu.' Odito u piloleleliyo olatiya. ³³Uwitolo sababuliyo

watiya ma ngointa lopoahu mota to tawu motiyangayi olanto wawu ito lonao mayi wolo piyohu hilawo. Masatiya amiyatiya nga'amila ma heambuwa teye to talu lo Allahuta'ala, modungohe nga'amila u ma pilomarenta mayi lo Allahuta'ala Eya ode olanto."

³⁴Lapatao te Petrus loloiya odiye,
"Tutuliyotutu watiya ma longarati deu Allahuta'ala dila hemopobebedawo lo tawu.

³⁵Timi'idu tawu ta mohe lo Allahuta'ala wawu ta mongamali mao u banari, openu boli lonto suku tonu tiyo, ta boyito ta mo'osanangi hila lo Allahuta'ala. ³⁶Utiye Pirimani u

peipoposambewo mayi lo Allahuta'ala ode tawu lo Israel, deuwitoyito habari mopiyohu deu nga'amila ta paracaya ode oli Isa ma lodame wolo Allahuta'ala. Ti Isa Almasih yito, Eya lo manusiya nga'amila. ³⁷Otawa

limongoli wolo u ma lowali lomulayi mayi lonto lipu lo Galileya tilunggula mota ode nga'amila lipu lo Yudeya tou ti nabi Yahya ma yilapato lopotunggulayi deu tawu musi meilihu. ³⁸Utiye u ma lowali, deuwitoyito ti

Isa tawu lo kota lo Najaret ma tilulawoto Allahuta'ala wawu yilohiya-Liyo mao kawasa lo Roh lo Allahuta'ala. Tiyo helonao ode

kakambunguwalu helolohutuwa piyohu wawu helopo'oluli nga'amila ta hekawasawa lo lati, sababu Allahuta'ala wo-Liyo. ³⁹Wawu

amiyatiya ta ma lo'onto nga'amila u pilohutu li Isa to kota lo Yerusalem wawu nga'amila kambungu lo tawu lo Yahudi. Wawu Tiyo ma pilate lo tawu to salipu. ⁴⁰Ti Isa boyito ma

bilongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu to dulahe otoluliyo. Wawu Allahuta'ala longohi mao ijini o-Liyo mopobiloheyi lo batanga-Liyo, ⁴¹ dila ode nga'amila raiyati tawu lo Yahudi, bo ode olamiyatiya ta ma lemulo tilulawoto Allahuta'ala mowali sakusi. Amiyatiya ma yilonga wawu longilu pe'enta wo-Liyo tou Tiyo ma lobongu mayi lonto kuburu. ⁴² Wawu Tiyo ta ma longohi mayi tugasi ode olamiyatiya mopotunggulo habari mopiyohe ode tawu-tawuwalo wawu mopohabari mao deu ti Isa boti ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala mowali Hakimu lo ta hetumula wawu ta yilate. ⁴³ Tomimbihu Tiyo nabi nga'amila ma lopotunggulayi deu titalotita ta paracaya ode o-Liyo, ma ambunguwo lo Allahuta'ala dusaliyo.”

⁴⁴ Tou te Petrus bisa-bisala odito, Roh lo Allahuta'ala lolaheyi ode tawu-tawuwala ta ma lo'odungohe habari mopiyohe boyito. ⁴⁵ Wawu nga'amila tawu lo Yahudi ta paracaya ode oli Isa, ta lonao mayi wole Petrus lonto kota lo Yope, hiheraniya lo'onto mao karuniya lo Roh lo Allahuta'ala ma yilohi-Liyo mao olo ode tawu-tawuwala bangusa wuwewo ta dila hetunawa. ⁴⁶ Sababu timongoliyo ma lo'odungohe tawu-tawuwala boyito hepobisalawa lo baha-bahasala wuwewo u dila otawa limongoliyo, odelo u yilohi mayi lo Roh boyito bisala limongoliyo wawu timongoliyo helopolanggato Allahuta'ala. Te Petrus loloiya odiye, ⁴⁷ ”Tawu-tawuwala boti ma lololimo Roh lo Allahuta'ala odelo ito. Dila ponga lo

akali woluwo tawu ta momubula olimongoliyo lihuwala lo taluhu.”⁴⁸ Lapatao te Petrus lopoahu olimongoliyo lihuwaliyo to delomo tangguli Isa Almasih. Wawu timongoliyo lohile ole Petrus alihu motitolapo ngolohuyi teto wolimongoliyo.

11¹ Mongorasul wawu ta paracaya ode oli Isa to lipu lo Yudeya ma lo'odungohu deu tawu-tawuwala bangusa wuwewo ma lololimo olo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala.² Tou te Petrus lohuwalinga mota ode kota lo Yerusalem, tawu-tawuwala lo Yahudi ma lobutola woliyo.³ Loiya limongoliyo odiye, “Yio ma lomaso ode bele lo ta dila hetunawa wawu yilonga pe'enta wolimongoliyo!”⁴ Bo te Petrus lotombangao wolo umotoyunuto unga'amila boyito odiye,

⁵ “Tou wau donggo hemodua to kota lo Yope, wau kilawasa lo Roh lo Allahuta'ala wawu wau lo'otapu bibilohe tuwawu. Woluwo barang tuwawu odelo kayini ngopita motanggalo hetihuta tutuliyo wopato lolaheyi lonto hulungo sambe ode talu'u.⁶ Wau lopo'obiloheo wawu to delomiyo ilontongau woluwo bibinatangiyala oatiyo wopato, bibinatangiyala molinggelo, bibinatangiyala u hepotalapa wawu buburungiyalo u tomombota.⁷ Lapatao wau olo lo'odungohe suwara tuwawu lobisala mayi ode olau odiye, ‘Weyi Petrus! Olotalo, utiye mowali alolo!’⁸ Bo wau loloiya mao odiye, ‘Dila Eya, sababu dipo pe'enta mao u haramu meyalo u najisi lomaso ode delomo ombongo latiya.’⁹ Tou oluwoliyo suwara

lonto soroga boyito lobisala mayi ode olau odiye, 'Wolo u ma pilopohalale lo Allahuta'ala, keke dila mao popoharamuwamu!' ¹⁰ Pasali odiye botiye lowali sambe po'otolu, lapatao nga'amila ma muli lobinta'a mola ode hulungo. ¹¹ Wawu tou boyitolo olo woluwo ta towulota hetihula to talu lo bele pilotihangata lami. Timongoliyo ilahula mayi lo tawu ode olau lonto kota lo Kayisareya. ¹² Lapatao Roh lo Allahuta'ala loloiya mayi ode olau odiye, 'Ponaolo yio pe'enta wolimongoliyo wawu dila popobimbangiya hilamu!' Wawu ta wolomota mohutato boti olo lonao wolau pe'enta wawu ami lomaso mao ode bele lo tawu ta loitiyanga olau boyito to kota lo Kayisareya. ¹³ Wawu tiyo losirita mayi ode olami, wololo tiyo lo'onto malaikati ngota tilimihula to delomo beleliyo wawu lobisala ode oliyo odiye, 'Ahuli lomota tawu ngololota monao ode kota lo Yope mota motiyangayi ole Simon ta hetanggulaliyo te Petrus. ¹⁴ Tiyo ma moposambewo mayi habari tuwawu ode olemu, u mo'osalamati olemu wawu nga'amila tawu to belemu.' Odito u pilolele lo malaikati ode oliyo. ¹⁵ Wawu tou wau lopotunggulao lo habari mopiyohe ode olimongoliyo, Roh lo Allahuta'ala lolaheyi ode yitati mongoliyo, odelo u omo-omolu lowali to olanto. ¹⁶ Wau ma lo'oela mayi loiya li Isa Eya odiye, 'Ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ma mopolihu lo taluhu olimongoli, bo didu mohihewo timongoli ma lihuwa lo Allahuta'ala lo Roh-Liyo.' Odito loiya li Isa. ¹⁷ Dila ponga lo akali wau momubula Allahuta'ala mongohi

mayi karuniya-Liyo ode olimongoliyo, odelo Tiyo longohi mayi ode olanto tou ito boheli pilaracaya ode li Isa Almasih Eya.”

¹⁸Tou timongoliyo lo'odungohe pasali boyito, timongoliyo dilalo lomutola ole Petrus, bo lomuji Allahuta'ala. Timongoliyo loloiya odiye, “Allahuta'ala ma longohi mao dalalo ode tawu-tawuwala bangusa wuwewo motobati, alihu timongoliyo mo'otapu tutumula kakali.”

¹⁹Tou te Stepanus ma yilapato pilate lo tawu, ma tilimimbulu arinaya ode tawu-tawuwala ta paracaya ode oli Isa. Timongoliyo ma lololadu sambe ode datahu Penisiya, ode lito lo Siprus wawu ode kota lo Antiyokiya. Bo timongoliyo bo hepopotunggula lo pongajari tomimbihu ti Isa Almasih ode tawu lo Yahudi wambao.

²⁰Bo to wolota limongoliyo woluwo ngololota tawu lo Yahudi ta lonto lito lo Siprus wawu ta lonto kota lo Kirene ledungga mao ode kota lo Antiyokiya wawu hepopotunggula lo habari mopiyo lonto Allahuta'ala tomimbihu ti Isa Eya ode tawu ta dila Yahudi. ²¹Kawasa lo Allahuta'ala woluwo to olimongoliyo, tunggulo ngohuntuwa da'a tawu ta dila Yahudi ta ma pilaracaya ode oli Isa Eya.

²²Habari limongoliyo boyito ma ilodungohe lo jama'ati to kota lo Yerusalem, lapatao jama'ati boyito lopoahu ole Barnabas lonao ode kota lo Antiyokiya. ²³Tou te Barnabas ledungga mota wawu lo'onto mao rahmati lo Allahuta'ala to olimongoliyo, tiyo ma yilengahu wawu lonasehati mao nga'amila ta ma paracaya boyito, alihu tatapu ta'ati ode oli Isa Eya.

²⁴Te Barnabas tawu ngota mopiyohe hilaliyo, polu-polu lo Roh lo Allahuta'ala wawu imani. Sababu habari mopiyohe pilopotungguliyo le Barnabas, ngohuntuwa tawu ta ma pilaracaya ode oli Isa Eya to kota boyito.

²⁵Lapatao te Barnabas lonao ode kota lo Tarsus mota helolo-lolohe ole Sawulus.

²⁶Wawu tou ma lodudungaya mao wole Sawulus, tiyo lotiyanga oliyo ode kota lo Antiyokiya. Timongoliyo lotitola pe'enta wolo jama'ati to kota boyito wawu longajari tawu ngohuntuwa teto ngotawunu hihewoliyo. To kota boyito ta paracaya ode oli Isa bohuliyo tilanggulaliyo muri le Almasih.

²⁷To waktu boyito lonao mayi nabi ngololota lonto kota lo Yerusalem ode kota lo Antiyokiya.

²⁸Ngotaliyo to wolota limongoliyo tangguliyo te Agabus tilimihula mola wawu wolo kawasa lo Roh Allahuta'ala lopo'ota deu yiladiya lo Roma ma odungga lo polobiti da'a. Pasali botiye ledungga to jamani li kayisar Klawudiwus.

²⁹Lapatao mongomuri li Isa to kota lo Antiyokiya lomutusani mohimoa sumbangan, motu'ude wolo owoluwo limongoliyo wawu molawo mota ode mongowutata ta ngoimani ta hetolawa to lipu lo Yudeya. ³⁰Lapatao putusani boyito ma piloponao limongoliyo wawu sumbangan u yilemo'o ma yilawo limongoliyo ode mongotauwa lo jama'ati to kota lo Yerusalem loli ole Barnabas wole Sawulus.

12 ¹To waktu boyito ti ongiya Herodes Agripa ma loiwaupa tawu ngololota

to jama'ati. ²Lapatao tiyo lopoahu mohinggi nyawa le Yakobus wutate Yahya lo sabele. ³Tou tiyo lo'onto mao deu pasali boyito lo'osanangi hila lo raiyati tawu lo Yahudi, tiyo loiwaupao olo ole Petrus. To wa kutu boyito dulahu buka lo roti dila o ragi. ⁴Tou te Petrus ma ilowaupaliyo, tiyo ma piloiulungiyo to tutupa wawu piloida haliyo mao to ta wopato lemboa, timi'idu lemboa wopatota mongopajule. Ti olongiya Herodes Agripa o patuju mongadili oliyo to talu lo raiyati lapato dulahu buka poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir. ⁵Tou te Petrus tatahanggi to delomo tutupa, jama'ati wolo utiotutuwa hepoduawa oliyo ode Allahuta'ala.

⁶Tou ma lombu mola ti olongiya Herodes Agripa ma mopotaluwa le Petrus ode raiyati huyi boyito, te Petrus tutuluwu to wolota lo pajule dulota, pungu-pungu lo rante meheluduluwo. Wawu mongopajule wuwewo mao hedahawa to talu lo pintu lo tutupa. ⁷Debolo malaikati ngota lonto Allahuta'ala tilimihulao to talu le Petrus wawu tinela tuwawu tiliminelayi to huwali lo tutupa boyito. Malaikati boyito lola'apa ole Petrus momongu oliyo wawu loloiya odiye, "Aliheo bongulo!" Lapatao rante pungu-pungu ole Petrus boyito ma lohuo. ⁸Lapatao malaikati boyito loloiya poli ode oliyo odiye, "Tihuta mola wohutamu wawu pomakeya mola santalemu!" Lapatao te Petrus olo lohutu mao odito. Wawu malaikati boyito loloiya poli ode oliyo odiye, "Pomakeya mola jumbamu wawu dudui lomayi wau!"

⁹Lapatao te Petrus loduduao malaikati boyito ode bulemengiyo wawu dila otawaliyo u hepohutuwo lo malaikati boyito otutu lowali, harapuliyo tiyo bo tohi-tohilopo. ¹⁰Tou ma yilumawode mota to ta hedahawa bohuliyo wawu oluwoliyo, timongoliyo ma ledungga ode pintu gorobangi wuwate. Pintu boyito lohuo lohihilawo. Timongoliyo ma lokaluwari mao loli hulupilo ode kota. Lapatao malaikati boyito debolo ma didu ilontonga le Petrus.

¹¹Wawu tou ma lotota mao loutawu, te Petrus loloiya odiye, "De utiye ma ilotawau deu banari Allahuta'ala Eya lopoahu mayi malaikati-Liyo luposalamati olau monto olu'u li onlongiya wawu monto uhetuwa-tuwawuwa u ohila pohutuwo lo raiyati lo Yahudi."

¹²Wawu tou ma lomikirangi mao ngope'e, tiyo lonao ode bele li Mariya ti mama le Yahya. Te Yahya yito hetanggulaliyo olo te Markus. Teto woluwo tawu ngohuntuwa heambuwa hepoduawa. ¹³Tou tiyo longokoao pintu lo bubunggalo, lonao mayi tabuwa ngota ta tangguliyo ti Rode momilohe tatonu ta hemongokoa pintu lo bubunggalo boyito.

¹⁴Tou ilonuheliyo mao suwara le Petrus, tiyo ma yilengahu, tunggulo ilolipataliyo lomuo pintu lo bubunggalo boyito ole Petrus. Tiyo boma tilumeteo lomaso ode delomiyo mao lopotota deu te Petrus woluwo to talu lo pintu lo bubunggalo. ¹⁵Timongoliyo loloiya ode tabuwa boyito odiye, "Yio boti ma biyongo." Bo tabuwa boyito tatapu hemoloiya deu memangi

banari odito. Timongoliyo loloiya poli ode oliyo odiye, "Uwito malaikatiliyo."

¹⁶Bo te Petrus debo turusi hemongoko'o, wawu tou timongoliyo lomuo mao pintu lo bubunggalo, timongoliyo ma lo'onto oliyo wawu timongoliyo ma hiheraniya. ¹⁷Bo te Petrus lolomaya mota, alihu timongoliyo motipo'oyo, lapatao tiyo losirita mao wololo Allahuta'ala Eya lodelo oliyo lokaluwari mayi lonto tutupa. Lapatao tiyo loloiya odiye, "Turungi mao mopotunggulo pasali botiye ode le Yakobus wawu ode mongowutatunto ngoimani wuwewo." Lapatao tiyo lokaluwari wawu lonao ode tambati wuwewo.

¹⁸Lolombuliyo mola dumodupo mongopajule boyito ma lobuluhuta da'a. Timongoliyo hemoloyintuwa wolo u ma lowali to ole Petrus. ¹⁹Ti onlongiya Herodes Agripa lopoahu mololohe ole Petrus, bo tiyo dilalo lotapuliyo. Lapatao te Herodes Agripa lopoahu momarakisa nga'amila ta hedahawa boyito wawu mohinggi nyawa limongoliyo. Lapatao ti onlongiya Herodes Agripa ma lolola mao lipu lo Yudeya wawu mota lotitola to kota lo Kayisareya.

²⁰Ti onlongiya Herodes Agripa loyingo da'a lo tawu lo kota lo Tirus wawu kota lo Sidon. Timongoliyo ma losatujuwa mopoahu mota lo ta ngopolemba monao ode oli onlongiya Herodes Agripa. Timongoliyo ma lomiyo ole Blastus pogawe lo istana li onlongiya, alihu tiyo mohuto modelo mao olimongoliyo modame woli onlongiya, sababu kota-kotawala

limongoliyo hemo'otapu ualo monto lipu li olongiya.

²¹ Wawu to dulahe u ma silatujuwa limongoliyo podunggayaliyo, te Herodes Agripa lomake mao lo pakeyangi lo olongiya wawu lotihuloo to biluloaliyo lopidato ode raiyati.

²² Raiyatiliyo ta lo'odungoheo pidato boyito hewuwa-wuwatia odiye, "Utiye suwara lo dewa wawu dila suwara lo manusiya!" ²³ Wawu tou boyitolo olo ti olongiya Herodes Agripa ma hilukumani lo malaikati lo Allahuta'ala, sababu tiyo dila mohurumati Allahuta'ala. Tiyo ila lo luwanti sambe yilate.

²⁴ Habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ma lebe hemololade mota wawu ma lebe heoduhenga tawu ta paracaya ode oli Isa.

²⁵ Te Barnabas wawu te Sawulus ma lolola kota lo Yerusalem tou timongoliyo ma lopo'olapatao tugasi limongoliyo. Timongoliyo olo ma lotiyanga ole Yahya ta hetanggulaliyo te Markus lonao wolimongoliyo.

13 ¹ To wakutu boyito to delomo jama'ati to kota lo Antiyokiya woluwo ngololota nabi wawu guru, deuwitoyito te Barnabas wawu te Simewon ta heibode lo tawu ti kaita, te Lukiwus tawu lo kota lo Kirene, te Sawulus wawu te Menahem ta biliyahiyu pe'epe'enta wole Herodes olongiya lo lipu lo Galileya. ² To dulahe tuwawu tou timongoliyo hepoibadatiya ode Allahuta'ala wawu hepuwasawa, Roh lo Allahuta'ala loloiya mayi ode olimongoliyo odiye, "Popowiwiya mao ola-U te Barnabas

wawu te Sawulus moka raja tugasi u ma tilantu-U mao ode olimongoliyo.”

³Timongoliyo ma helopuwasa wawu helodua poli lapatao lopodutu mao lo olu'u to ta dulota boyito wawu lodua alihu nonao limongoliyo wohiya mayi lo Allahuta'ala barakati.

⁴Sababu ilahula lo Roh lo Allahuta'ala, te Barnabas wole Sawulus ma lotuhuta mota ode rabuwa to kota lo Seleukiya wawu lonteto mao timongoliyo yilumayahe to kapali ode lito lo Siprus. ⁵Tou ledungga mota ode kota lo Salamis to lito lo Siprus, timongoliyo lopotunggulao lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala tomimbihu ti Isa Almasih to delomo bele-beleyala hepotabiya lo tawu Yahudi. Wawu te Yahya ta hetanggulaliyo olo te Markus nao-nao pe'enta hemomantu olimongoliyo.

⁶Timongoliyo helonao ode nga'amila kambungu to lito boyito sambe ode kota lo Papos. Teto timongoliyo lodudunggayo wolo tawu ngota tawu lo Yahudi tangguliyo te Baryesus. Tiyo tawu ngota mossihiriya wawu nabi dila lonto Allahuta'ala. ⁷Tiyo tamani le Sergiwus Pawulus tawu ngota motota wawu gubornur to lito boyito. Ti gubornur boyito lotiyangayi ole Barnabas wawu te Sawulus, sababu tiyo ohila modungohe habari mopiyohe lonto Allahuta'ala. ⁸Bo te Baryesus ta to delomo bahasa lo Yunani heibode lo tawu te Elimas ta mossihiriya boyito hemomubula olimongoliyo wawu hemongusaha alihu ti gubornur boyito dila

mowali paracaya ode oli Isa. ⁹ Bo te Sawulus ta heibode lo tawu te Pawulus ta polu-polu lo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala, lolontongao oliyo ¹⁰ wawu loloiya odiye, "Weyi walao Ibilisi, ta polu-polu lo yimbulo wawu leto, yio musu lo obobanari! Poberentilo yio hemomubula tawu mololohe dalalo Allahuta'ala Eya u motulide boyito. ¹¹ Masatiya bilohi, Allahuta'ala Eya mohukumani olemu, wawu yio mowali pito'o wawu ngolohuyi mola yio dila mowali mo'onto umobango." Tou boyitolo olo te Elimas lo'orasa woluwo wambula moyitomo loheutayi matoliyo. Tiyo ma lodiyambanga mota wawu oapao-oapao mololohe ta modedea oliyo. ¹² Lo'onto mao u ma lowali boyito, ti gubornur boyito ma pilaracaya ode oli Isa Eya. Tiyo hilerani lo pongajari u piloposambewo mayi le Pawulus.

¹³ Lapatao te Pawulus wawu mongotamaniliyo lolola mao kota lo Papos wawu yilumayahe ode kota lo Perga to lipu lo Pampiliya. Bo te Yahya ta hetanggula lo tawu te Markus ma lolola mao olimongoliyo teto wawu lohuwalinga ode kota lo Yerusalem. ¹⁴ Lonto kota lo Perga timongoliyo lopoturusi lo nonao limongoliyo wawu ledungga ode kota lo Antiyokiya to lipu lo Pisidiya. To dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi timongoliyo lomaso ode bele hepotabiyalo wawu mao lotihulo'o pe'epe'enta wolo tawu-tawuwala teto. ¹⁵ Tou yilapata mola ayati lo hukum lo Tawurat wawu kitabi lo mongonabi pilobacaliyo, mongotauwa lo bele hepotabiyalo lopoahu mao lohintu ode olimongoliyo odiye,

“Mongowutato, wonu mongowutato o nasehati u momongu wawu mohiburu umati botiye, matoduwolo!”¹⁶ Lapatao te Pawulus tilimihula mola wawu lolomaya mayi lo olu'uliyo. Tiyo loloiya odiye, “Weyi mongowutata tawu lo Israel wawu mongowutata wuwewo teye ta mohe lo Allahuta'ala, dungohi!”¹⁷ Allahuta'ala Eya lo umati lo Israel botiye ma lolulawota mongotiyombunto wawu lopo'odamanga umati boyito tou timongoliyo lowali tawu deli hetolawa to lipu lo Mesir. Wolo kawasa u mo'olinggolabu Allahuta'ala lodelo mayi olimongoliyo lokaluwari mayi lonto lipu boyito.¹⁸ Wopatopulu lotawunu hihewoliyo Allahuta'ala helosabari to huhutu limongoliyo to yilantala dila hepotitola lo tawu.¹⁹ Wawu tou yilapatao longantulu pitu lo bangusa to lipu lo Kana'an, Allahuta'ala lolaya-layade mota huta boyito ode olimongoliyo lowali haku limongoliyo.²⁰ Nga'amila boyito yilonga wakutu tanu wopatohetuta limolopulu lotawunu hihewoliyo. Tou Allahuta'ala ma yilapato lolayadeo huta lo lipu lo Kana'an boyito, Tiyo longohi mao tawu ta mowali tauwa limongoliyo. Ta pulitiyo, deuwitoyito ti nabi Samuwel.²¹ Lapatao timongoliyo lohile ongiya ngota wawu Allahuta'ala longohi mao olimongoliyo te Sawul walae Kish lonto suku lo Benyamin. Tiyo lowali ongiya limongoliyo wopatopulu lotawunu hihewoliyo.²² Tou Allahuta'ala lohinggi mao ole Sawul, Tiyo lominta'ao oli nabi Dawud lowali ongiya limongoliyo. Tomimbihu

ti nabi Dawud Allahuta'ala loloiya mayi odiye, 'Wau ma lopo'obilohē ole Dawud walae Isay, tawu ngota ta otoliangu-U wawu ta ma mohutu nga'amila u otohila-U.'

²³Wawu monto waliyaliyo Allahuta'ala ma lojanjiya deu Tiyo ma mopowoluwo mayi lo Olongiya ta mo'osalamati tawu lo Israel, deuwitoyito ti Isa Almasih. ²⁴Tou Tiyo ma wimbi-wimbidu medungga mayi, ti nabi Yahya ta mopopolihuwa lopotunggulao ode bangusa lo Israel nga'amila, alihu timongoliyo motobati wawu meilihu mao batanga limongoliyo.

²⁵Wawu tou ti nabi Yahya ta mopopolihuwa ma wimbi-wimbidu umate, tiyo loloiya ode tawu-tawuwalo odiye, 'Wau boti dila Olongiya ta pilojanjiya lo Allahuta'ala, ta heyima limongoli. Tiyo ma monao mayi lapatao wau. Molopatao santale-Liyo wau dila patuti.'

²⁶Weyi mongowutata ta lemaso waliya li nabi Ibrahim wawu mongowutata wuwewo ta mohe lo Allahuta'ala, habari tomimbihu ti Isa ta mo'osalamati boyito ma pilopotunggulayi lo Allahuta'ala ode olanto. ²⁷Tawu ta hetolawa to kota lo Yerusalem wawu mongotauwaliyo dila paracaya ode li Isa Almasih wawu lopodehu mao lo hukumani mate ode o-Liyo. Wolo uodito, timongoliyo lopoganapu mao loloiya lo mongonabi u hepobacaliyo mayi to timi'idu dulahe hepotabiya limongoliyo. ²⁸Openu timongoliyo dila lo'otapu alasan tuwawu mao u mowali dalala olimongoliyo mopodehu lo hukumani mate boyito, bo timongoliyo ma lohile ode oli gubornur Pilatus alihu Tiyo

hukumaniyoliyo mate. ²⁹ Wawu tou nga'amila u hetulade to kitabi tomimbihu ti Isa ma leganapu loli huhutu limongoliyo, ti Isa yilate. Mayiyeti-Liyo pilopolaheyi lo tawu lonto salipu wawu pilopobalatiyo mao to delomo kuburu. ³⁰ Lapatao Allahuta'ala lopobongu mayi o-Liyo lonto kuburu. ³¹ Wawu lopipiuwa Tiyo helopobiloheyi lo batanga-Liyo ode olimongoliyo ta ma loduduayi o-Liyo lonto lipu lo Galileya ode kota lo Yerusalem. Timongoliyo boyito masatiya ta ma lowali sakusi-Liyo ode tawu ngohuntuwa. ³² Wawu ami masatiya mopotunggulayi lo habari mopiyohe boyito ode olimongoli deu janjiya u ma yilohi lo Allahuta'ala ode mongotiyombunto, ³³ ma pilopoganapu lo Allahuta'ala ode olanto waliya limongoliyo, wolo u muli lopotumulayi oli Isa. Woluwo Pirimani lo Allahuta'ala tula-tulade to kitabi lo Jaburu pasali oluwoliyo odiye, 'Yio Walau-U, to dulahe entiye boti Wau ma lowali ti Papa-Mu.' ³⁴ Allahuta'ala ma lopotumulayi o-Liyo lonto kuburu wawu Tiyo dilalo ta mate. Tomimbihu pasali botiye woluwo Pirimani lo Allahuta'ala odiye, 'Wau ma mongohi mayi ode ole-Mu janjiya u suci u mowali paracayalo, u ma yilohi-U mao ode ole Dawud.' ³⁵ To delomo Jaburu olo ti nabi Dawud loloiya odiye, 'Yio dila momuli mao Ta tilulawotu-Mu botiye mowali mohutodu to delomo kuburu.' ³⁶ Ti nabi Dawud ma lohutu u okahandakiya lo Allahuta'ala to jamaniliyo, lapatao tiyo yilate wawu pilopobalatiyo mao to tili lo mongotiyombuliyo. Wawu memangi meyetiliyo ma lohutodu to

delomo kuburu. ³⁷ Bo ti Isa ma pilopotumulayi lo Allahuta'ala; Tiyo dila lohutodu to kuburu.

³⁸ Sababu uwito mongowutato, musu otawa limongoli wau mopotunggulayi ode olimongoli deu Allahuta'ala mopobebasi mao timi'idu tawu ta paracaya ode oli Isa boti to nga'amila dusa. Pasali boti dila motapu limongoli to Tawurat li nabi Musa. ³⁹ (13:38) ⁴⁰ Sababu uwito, po'odaha timongoli alihu dila mowali to batanga limongoli wolo u ma pilopotunggulayi lo mongonabi odiye, ⁴¹ 'Po'otoloma mao, weyi timongoli ta dila paracaya ode Allahuta'ala! Woluwo u ma pohutuwo-U to jamani limongoli u dila mowali paracaya limongoli, openu woluwo ta motombangayi ode olimongoli. Timongoli ma herani mo'onto pasali boyito, bo timongoli ma mopowate.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala."

⁴² Tou te Pawulus yilapato lopotunggulao lo unga'amila boyito, jama'ati ma mokaluwari mao monto bele hepotabiyalo. Tawu-tawuwalo wolo uto'otutuwa helolohileya ode ole Pawulus wawu te Barnabas, alihu timongoliyo mopotunggulayi lo pasali boyito olo to dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi to diminggu talu-talu mayi. ⁴³ Tou yilapatao lo ibadati, ngohuntuwa tawu lo Yahudi wawu ta lomaso agama lo Yahudi ma lodudua ole Pawulus wole Barnabas. Lapatao mongorasul dulota boyito longajari wawu lonasehati olimongoliyo alihu debo tatapu to delomo toliango wawu karuniya lo Allahuta'ala.

⁴⁴Tou ma ledungga poli dulahe hepotabiya lo tawu lo Yahudi, ngope'e nga'amila ta hetolawa to delomo kota lo Antiyokiya boyito ma loambuwa modungohe habari mopiyohe tomimbihu ti Isa Almasih. ⁴⁵Bo tou tawu lo Yahudi lo'onto mao ta ngohuntuwa boyito, timongoliyo lohiihiya wawu lomutola u hepilopotunggulao le Pawulus. Wolo uodito, timongoliyo lohujati Allahuta'ala. ⁴⁶Bo wolo ubarani te Pawulus wawu te Barnabas loloiya odiye, "Memangi ode olimongoli tawu lo Yahudi, Pirimani lo Allahuta'ala botiye musi popotungguloliyo memulo, bo timongoli dila lohuto wawu heponganggapuwa batanga limongoli dila patuti mo'otapu tutumula kakali, tunggulo ami ma lopotunggulao lo habari mopiyohe boti ode tawu-tawuwala lo bangusa wuwewo. ⁴⁷Sababu utiye u pilomarenta lo Allahuta'ala ode olami, 'Wau ma lolantu mao olemu mowali tinelo bangusa wuwewo ta dila motota lo Allahuta'ala, alihu yio modelo mao usalamati ode nga'amila tawu ta ngoyilanggubu duniya.' "

⁴⁸Lo'odungohe u piloposambewo le Pawulus wole Barnabas boyito, nga'amila tawu-tawuwala lonto bangusa wuwewo ta woluwo teto ma yilengahu wawu timongoliyo losukuru sababu Pirimani lo Allahuta'ala boyito. Wawu tawu-tawuwala ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala mo'otapu tutumula kakali, ma lowali paracaya.

⁴⁹Lapatao habari mopiyohe tomimbihu ti Isa ma pilopotungguliyo to kota lo Antiyokiya

RIWAYATI LO MONGORASUL 13.50–14.367

wawu to kakambungu wala to tililiyo mao. ⁵⁰ Bo tawu lo Yahudi ma loheyinga mongobuwa ta dila Yahudi ta heutilanggula ta hepoibadatiya pe'epe'enta wolimongoliyo wawu timongoliyo olo loheyinga ta dudula'a-dudula'a to kota boyito. Timongoliyo lowali musu le Pawulus wole Barnabas wawu lomuhu mao olimongoliyo dulota lonto kota boyito. ⁵¹ Bo te Pawulus wole Barnabas lopolota'ao peyehua to oati mongoliyo lowali poela ode tawu-tawuwala boyito, lapatao timongoliyo lonao ode kota lo Ikoniwum. ⁵² Wawu tawu-tawuwala to kota lo Antiyokiya ta boheli pilaracaya mao ode oli Isa, ma hewengahe da'a wawu ma lopolu lo Roh lo Allahuta'ala.

14 ¹To kota lo Ikoniwum olo mongorasul dulota boyito lomaso mao ode bele hepotabiya lo tawu lo Yahudi wawu wolo dudelo mopiyo hu timongoliyo longajari to tawu, tunggulo ngohuntuwa da'a tawu lo Yahudi wawu tawu lo Yunani ma lowali paracaya ode oli Isa. ² Bo tawu lo Yahudi ta dila lololimo pongajari limongoliyo boyito, helopopatu riyati wuwewo to kota boyito, tunggulo timongoliyo loyingo lo tawu-tawuwala ta paracaya ode oli Isa. ³ Sababu uwito, te Pawulus wole Barnabas lotitola lohihewo teto. Timongoliyo helongajari to tawu tomimbihu ti Isa Eya wolo ubarani. Wawu ti Isa Eya helopobanari mayi lo pongajari limongoliyo tomimbihu toliango wawu karuniya-Liyo boyito, deuwitoyito loli kawasa u yilohi-Liyo mao ode olimongoliyo mohutu tuwo-tuwotala

mo'oherani wawu mujijat ngohuntuwa. ⁴Bo tawu ngohuntuwa to kota boyito ma lotayade dluwo, woluwo ta motohilawo lo mongorasul dulota boyito wawu woluwo olo ta motohilawo lo tawu lo Yahudi ta dila lololimo pongajari limongoliyo boyito.

⁵To wakutu tuwawu tawu lo Yahudi wawu raiyati wuwewo to kota boyito ma losatujuwa wolo mongotauwa limongoliyo mosikisa wawu momai lo botu to mongorasul dulota boyito sambe mate. ⁶Tou ilotawa mao lo mongorasul pasali boyito, timongoliyo lolahi ode lipu lo Likaoniya. Tetomota timongoliyo helopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala to kota lo Listra wawu kota lo Derbe wawu kakambunguwa to tililiyo mao.

⁷(14:6)

⁸To kota lo Listra woluwo ta lolai ngota ta bo huloao-huloao, sababu oatiyo pepeo lonto ombongo lomayi wawu dipo pe'enta mao lodiyambango. ⁹To wakutu tuwawu tiyo hulo-huloa hemodungohe ole Pawulus hemongajari. Te Pawulus lolontongao oliyo wawu ilotawaliyo deu tawu boyito o imani u mo'oluli oliyo.

¹⁰Lapatao te Pawulus loloiya wolo suwara da'a ode oliyo odiye, "Tihula mola motulidu yio!" Wawu tawu boyito ma tilumayango lapatao ma nao mota nao mayi. ¹¹Tou ta ngohuntuwa lo'onto mao u ma pilohutu le Pawulus, timongoliyo ma hewuwatia to delomo bahasa lo Likaoniya odiye, "Dewa-dewa ma lolaheyi to wolotanto lotiwali mayi manusiya."

¹²Te Barnabas tilanggula limongoliyo dewa

Zewus wawu te Pawulus tilanggula limongoliyo dewa Hermes, sababu tiyo ta po'opo'odata hemongajari. ¹³Lapatao ti imamu lo dewa Zewus ta kuyilliyo woluwo to diluwari lo kota, ma lonao mayi pe'epe'enta wolo tawu ngohuntuwa, hedelowa mayi sapi-sapiyala lai hehiyasiya lo bunga-bungawalo ode pintu lo gorobangi lo kota wolo patuju mongohi kurubani ode ole Barnabas wole Pawulus.

¹⁴Lo'odungoheo u odito, rasul dulota boyito longulantanga kayini limongoliyo, lapatao lato tilumetea mota ode hungo tawu ngohuntuwa boyito wawu loloiya wolo suwara da'a odiye, ¹⁵“Weyi timongoli nga'amila, yilongola timongoli lohutu u odiye? Ami botiye manusiya biyasa odelo timongoli. Ami woluwo teye me mopotunggulo habari mopiyohu ode olimongoli, alihu timongoli molola mao totonulala huhutu dila ohunaliyo boti wawu paracaya ode Allahuta'ala ta tumu-tumulo ta lopowali mayi lo huta wolo tuwangiyo, hulungo wolo tuwangiyo wawu deheto wolo tuwangiyo. ¹⁶To jamani yilalu mayi Allahuta'ala lopoluli mao nga'amila bangusa moturuti mao u otohila limongoliyo lohihilawo. ¹⁷Bo openu odito, Tiyo debo ta lopopatatayi lo batanga-Liyo moli piyohe hepilohutu-Liyo, deuwitoyito mopodehu mayi lo didi lonto hulungo wawu mongohi mayi hasili lo huta to semboliyo ode olimongoli. Tiyo longohi mayi ualo wawu mopo'osanangi hila limongoli.” ¹⁸Openu mongorasul boyito ma loloiya odito, timongoliyo ngope'e dila lowali

lomubula tawu ngohuntuwa boyito mongohi kurubani ode olimongoliyo.

¹⁹To wakutu tuwawu ma ledungga mayi tawu-tawuwala lo Yahudi lonto kota lo Antiyokiya to lipu lo Pisidiya wawu lonto kota lo Ikoniwum. Timongoliyo lomiyo tawu ngohuntuwa boyito modudua olimongoliyo. Lapatao timongoliyo lomai lo botu ole Pawulus. Harapu limongoliyo te Pawulus ma yilate. Sababu uwito, timongoliyo lodedea ilanggangiyo ode diluwari lo kota. ²⁰Bo tou tawu-tawuwala ta paracaya ode oli Isa teto lotipalita to oliyo, tiyo tilimihulo lapatao lomaso mao ode delomo kota. Lolombuliyo mola tiyo lonao wole Barnabas ode kota lo Derbe.

²¹Te Pawulus wole Barnabas lopotunggulao lo habari mopiyohu to kota lo Derbe wawu ngohuntuwa ta ma pilaracaya ode oli Isa Almasih. Lapatao timongoliyo lohuwalinga ode kota lo Listra, lapatao ode kota lo Ikoniwum lapatao lohuwalinga ode kota lo Antiyokiya to lipu lo Pisidiya. ²²To tambati boyito timongoliyo lopo'olotolao hila lo mongomuri boyito wawu lonasehati mao olimongoliyo alihu timongoliyo tatapu paracaya ode oli Isa wawu loloiya odiye, "Wonu ito momaso ode delomo Yiladiya lo Allahuta'ala, ito musi modutola usikisa ngohuntuwa." ²³Rasul dulota boyito lopotatapu mao lo tauwa to timi'idu jama'ati wawu tou ma yilapato lodua wawu lopuwasa, timongoliyo lohudu mao nga'amila jama'ati boyito ode oli Isa Eya ta heparacaya limongoliyo.

RIWAYATI LO MONGORASUL 14.24–15.271

²⁴Tou nga'amila lipu lo Pisidiya ma yilawode mota limongoliyo, timongoliyo ma ledungga ode lipu lo Pampiliya. ²⁵To lipu boyito timongoliyo lopotunggulao pongajari tomimbihu ti Isa Almasih to kota lo Perga lapatao lotuhuta mota ode rabuwa to kota lo Ataliya. ²⁶Lonteto mao timongoliyo yilumayahu lohuwalinga ode kota lo Antiyokiya to propinsi lo Siriya. To tambati boyito timongoliyo omo-omolu yiludu mao lo jama'ati ode toliango wawu karuniya lo Allahuta'ala, alihu timongoliyo mowali moka raja tugasi, deu witoyito u boheli pilo'olapatayi limongoliyo.

²⁷Tou ledungga mota odito, timongoliyo longambu mayi jama'ati lapatao lohungguli mao totonulalo u ma pilohutu lo Allahuta'ala loli olimongoliyo. Timongoliyo lohungguli mao olo deu Allahuta'ala longohi mao dalalo alihu bangusa wuwewo paracaya ode oli Isa. ²⁸Teto timongoliyo lotitola lohihewo wolo ta paracaya ode oli Isa.

15 ¹Lapatao woluwo ngololota tawu lo Yahudi ta paracaya ode oli Isa lonao mayi lonto lipu lo Yudeya ode kota lo Antiyokiya wawu longajari mongowutata ta paracaya ode oli Isa teto odiye, "Wonu timongoli dila tunaliyo moturuti mao adati u yilohi mayi li nabi Musa, timongoli dila mowali salamati." ²Bo paham u limongoliyo boyito bilutoliyo da'a le Pawulus wole Barnabas. Lapatao jama'ati ma lopoahu ole Pawulus wole Barnabas wawu ngololota ta lonto jama'ati monao ode mongorasul wawu mongotauwa lo

jama'ati to kota lo Yerusalem mota mobisala tomimbihu pasali boyito.

³Timongoliyo dilepito jama'ati ode diluwari lo kota, lapatao timongoliyo lonao loli lipu lo Penesiya wawu lipu lo Samariya. Timongoliyo lohungguli mao ode jama'ati ta hepohepita limongoliyo deu tawu-tawuwala ta dila Yahudi ma pilaracaya ode oli Isa. Pasali boyito loengahe da'a hila lo mongowutata ngoimani boyito. ⁴Tou te Pawulus wole Barnabas ledungga mota ode kota lo Yerusalem, jama'ati wawu mongorasul wawu mongotauwa lo jama'ati to kota lo Yerusalem lolutula olimongoliyo, lapatao timongoliyo lohungguli mao nga'amila u ma pilohutu lo Allahuta'ala loli olimongoliyo. ⁵Bo woluwo ngololota tawu ta o pahamu Parisi, ta ma lowali paracaya ode oli Isa, tilimihula mola wawu loloiya odiye, "Tawu-tawuwala ta dila Yahudi boyito musi tunalo wawu popowajibuwola moturuti mao hukum li nabi Musa."

⁶Lapatao mongorasul wawu mongotauwa lo jama'ati ma loambuwa mobisala tomimbihu pasali boyito. ⁷Lohihewo timongoliyo hebisalawa tomimbihu pasali boyito. Lapatao te Petrus tilimihula mola wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, "Weyi mongowutato, otawa limongoli deu lonto bobohuwaliyo lomayi Allahuta'ala ma lolulawota olau monto wolota limongoli, alihu moli tunggilu'u bangusa-bangusa wuwewo mo'odungohe habari mopiyohu wawu mowali paracaya ode oli Isa Almasih. ⁸Wawu Allahuta'ala ta

motota lo hila lo manusiya ma lopopatatayi lo kahandaki-Liyo lololimo olimongoliyo tou Tiyo longohi mao Roh-Liyo, odelo Tiyo longohi mayi ode olanto. ⁹Tiyo lopoberesi mao hila limongoliyo sababu timongoliyo paracaya ode oli Isa Almasih. Wolo uodito, Tiyo dila hemopobedawo olanto wolimongoliyo. ¹⁰Wonu odito, yilongola timongoli mohimontala Allahuta'ala wolo umopowajibu mao to mongomuri li Isa boyito modudua aturangi lo hukum lo Tawurat u mobubuheta poponaolo openu lo mongotiyombunto meyambo ito lohihilawo? ¹¹Bo ma otawanto nga'amila deu ito ma silalamati odelo timongoliyo sababu toliango wawu karuniya li Isa Eya."

¹²Tou te Petrus yilapatao lobisala, nga'amila umati ta woluwo teto boyito ma hepo'oyonga. Lapatao timongoliyo lodungohe ole Barnabas wole Pawulus lohungguli mayi lo tuwo-tuwotala mo'oherani wawu mujijat u hepilohutu lo Allahuta'ala loli olimongoliyo to wolota lo bangusa-bangusa wuwewo. ¹³Tou te Barnabas wole Pawulus yilapato lohungguli, te Yakobus loloiya odiye, "Weyi mongowutato, dungohi wau! ¹⁴Te Simon Petrus ma lohungguli mayi deu wololo tou bohuliyo mayi Allahuta'ala ma lopobiloheyi lo rahmati-Liyo lolulawota tawu-tawuwala monto wolota lo bangusa wuwewo ta mowali umati-Liyo. ¹⁵Pasali botiye lowali odelo Pirimani lo Allahuta'ala pilopotunggulayi lo mongonabi odiye, ¹⁶'To wakutu dungga-dungga mayi Wau ma mohuwalingayi momongu yiladiya le Dawud u

ma lolohubu wawu yiladiya lolohube boyito ma muli bongulo-U mayi, ¹⁷ alihu tawu-tawuwala lonto bangusa wuwewo ma mololohe Eya, deuwitoyito nga'amila bangusa ta dila Yahudi ta tilatapu-U mao mowali umati-U.' Odiye Pirimani lo Eya ta ma mohutu unga'amila boti."

¹⁸ Te Yakobus loloiya poli odiye, "Nga'amila boti ma pilopo'ota mayi lo Allahuta'ala lonto u bobohuwaliyo lomayi. ¹⁹ Uwitolo sababuliyo wau o huhama deu ito dila mowali mopo'osusa tawu-tawuwala monto bangusa wuwewo ta yinawo paracaya ode Allahuta'ala. ²⁰ Bo lebe mopiyohu ito molawo mota tuladu ode olimongoliyo, alihu timongoliyo mopolamingao monto umonga ualo u yilohiliyo mao ode u hetubola ngopohiya lo Eya, monto huhutu huloto wawu monto umonga duhu wawu monga dagingi lo binatangi u yilate dila tilumolohe duhuliyo. ²¹ Aturangi boyito pilopotunggulayi li nabi Musa ode tawu-tawuwala ta dila Yahudi wawu lonto u omo-omolu lomayi sambe masatiya buku li nabi Musa hepobacaliyo to timi'idu dulahe hepotabiyalo to bele hepotabiyalo to timi'idu kota."

²² Lapatao mongorasul wawu mongotauwa lo jama'ati wawu jama'ati nga'amila lomutusani molulawota ngololota to wolota limongoliyo wawu ahulaliyo ode kota lo Antiyokiya monao pe'e-pe'enta wole Pawulus wawu te Barnabas, deuwitoyito te Yudas ta hetanggulaliyo te Barsabas wawu te Silas. Dudulota timongoliyo otawa lo tawu ta otilanggulo to wolota lo

mongowutata ngoimani teto. ²³Timongoliyo poidelowaliyo tuladu u tuwangiyo odiyamola, "Salamu lonto olami mongorasul wawu mongotauwa lo jama'ati wawu nga'amila jama'ati to kota lo Yerusalem ode mongowutata ngoimani ta lonto bangusa-bangusa wuwewo to kota lo Antiyokiya wawu to propinsi lo Siriya wawu propinsi lo Kilikiya. ²⁴Ma ilodungohe lami deu woluwo ngololota ta lonto wolota lami lonao mayi ode olimongoli ta ma lo'osusa wawu lo'oayambulula hila limongoli lo pongajari limongoliyo, padahali ami dila lopoahu olimongoliyo. ²⁵Uwitolo sababuliyo hila lami ma leliyatu lolulawoto wawu lopoahu mayi ta dulota ode olimongoli pe'epe'enta wole Barnabas wawu te Pawulus ta otoliango lami. ²⁶Te Barnabas wawu te Pawulus ma ilobuktilyo dila mohe mate tou timongoliyo hepopotunggula lo habari mopiyohu tomimbihu Eyanto ti Isa Almasih. ²⁷Wawu ami lopoahu mayi ole Yudas wawu te Silas ta ma tilulawoto lami moposambewo lo tahuli to tulade botiye wawu motombangayi ode olimongoli. ²⁸Kohondaki lo Roh lo Allahuta'ala wawu ma lowali putusani lami, deuwitoyito alihu timongoli dila popowajibuwaliyo lo u mobubuheta poponao limongoli. Bo utiye u musi pohutuwo limongoli: ²⁹Po'olaminga mao batanga limongoli monto umonga ualo u yilohiliyo ode u hetubola ngopohiya lo Eya, monto umonga duhu, wawu monga dagingi lo binatangi u dila tilumolohe duhuliyu wawu monto huhutu huloto. Wonu timongoli

mopo'odaha batanga limongoli monto pasali botiye, timongoli ma lohutu u mopiyohu. Salamu monto olami nga'amila!"

³⁰Tou ma lohintu mao ode jama'ati to kota lo Yerusalem, te Yudas wawu te Silas ma lonao ode kota lo Antiyokiya pe'epe'enta wole Barnabas wawu te Pawulus. Tetomota timongoliyo longambu mayi jama'ati nga'amila lapatao longohi mao tulade boyito ode olimongoliyo. ³¹Tou lo'odungoheo tuwango tulade boyito, jama'ati ma hiwengahe sababu tuwangiyo lo'olotola imani limongoliyo. ³²Te Yudas wawu te Silas boyito nabi. Wawu lohihewo timongoliyo helonasehati mongowutata ngoimani teto wawu helopo'olotola hila limongoliyo. ³³Wawu tou ma ngolohuyi mola timongoliyo teto, mongowutata ngoimani boyito lopoluli mao olimongoliyo mohuwalingo wolo udame ode ta lopoahu mayi olimongoliyo to kota lo Yerusalem. ³⁴(15:33)

³⁵Te Pawulus wole Barnabas lotitola to kota lo Antiyokiya. Timongoliyo pe'epe'enta wolo tawu ngohuntuwa wuwewo mao helongajari wawu helopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih.

³⁶Bo dila lohihewo mola te Pawulus loloiya ode le Barnabas odiye, "Lebe mopiyohu ito mohuwalinga ode mongowutata ngoimani to timi'idu kota u hepilopotunggulanto mayi lo habari mopiyohu, mota momilohe wololo owwoluwo limongoliyo." ³⁷Te Barnabas lolametao odiye, "Mowali, wau olo ohila modelo

ole Yahya ta hetanggulaliyo te Markus monao wolanto.”³⁸ Bo te Pawulus loloiya mao ode oliyo odiye, “Dila mopiyohe modelo to tawu ta ma lolola mao olanto to lipu lo Pampiliya wawu dila mohuto mokaraja pe'ep'enta wolanto.”³⁹ Pasali boyito ma lo'ohulinggila da'a olimongoliyo, tunggulo timongoliyo lobuala. Lapatao te Barnabas lodelo ole Markus lonao woliyo yilumayahe to kapali ode lito lo Siprus.⁴⁰ Bo te Pawulus lolulawota ole Silas. Tou ma yiludu mao lo mongowutata ngoimani ode toliango wawu karuniya lo Eya, timongoliyo lonao⁴¹ ode nga'amila jama'ati to propinsi lo Siriya wawu to propinsi lo Kilikiya helopo'olotola hila limongoliyo.

16¹ Te Pawulus wole Silas lopoturusi lo nonao limongoliyo ode kota lo Derbe wawu kota lo Listra. Teto woluwo muri li Isa ngota tangguliyo te Timotiwus. Ti papaliyo tawu lo Yunani wawu ti mamaliyo tawu lo Yahudi ta ma lowali paracaya ode oli Isa.² Mongowutata ngoimani to kota lo Listra wawu kota lo Ikoniwum hepolojiyawa deu tiyo tawu ngota mopiyohe hilaliyo.³ Te Pawulus ohilawo alihu te Timotiwus monao woliyo. Bo otawa lo tawu nga'amila ti papaliyo tawu lo Yunani. Sababu uwito, te Pawulus loituna mao oliyo mohurumati tawu lo Yahudi to lipu boyito.⁴ Lapatao timongoliyo lonao ode kota-kotawala wuwewo heloposambewo mao lo putusani u ma hilmaliyo lo mongorasul wawu mongotauwa lo jama'ati to kota lo Yerusalem wolo tahuli, alihu jama'ati moturuti

mao putusani boyito. ⁵ Wolo uodito, jama'ati hepilo'olotoliyo to imani wawu hihihewo mao ma heiloduhenga jumula limongoliyo.

⁶ Roh lo Allahuta'ala lodini olimongoliyo mopotunggulo habari mopiyohu to propinsi lo Asiya. Sababu uwito, timongoliyo lolawode mota lipu lo Prigiya wawu propinsi lo Galatiya.

⁷ Wawu tou ledungga mota ode lipu lo Misiya, timongoliyo lohimontala momaso mota ode propinsi lo Bitiniya, bo Roh li Isa lodini olimongoliyo. ⁸ Tou lolawodeyi lipu lo Misiya, timongoliyo ledungga ode kota lo Trowas.

⁹ Tou huyiliyo mao te Pawulus lo'otapu bibilohe tuwawu deu woluwo tawu lo propinsi lo Makedoniya ngota tihu-tihulo wawu hemohile wolo uto'otutuwa ode oliyo odiye, "Pobalangayi odiya wawu turungi mayi ami!" ¹⁰ Tou te Pawulus yilapatao lo'otapu bibilohe boyito, ami ngointa lopehu hiyango monao ode propinsi lo Makedoniya, sababu monto bibilohe boyito ami yiyakini deu Allahuta'ala lomarenta olami mopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa ode tawu-tawuwala tetomola.

¹¹ Lapatao ami lolola mao rabuwa lo Trowas lotitae to kapali ode lito lo Samotrake wawu lolombuliyo mola ami ledungga ode kota lo Neyapolis. ¹² Lonto rabuwa to kota lo Neyapolis ami lonao lo oato ode kota lo Pilipi kota bohuliyo to propinsi lo Makedoniya, deuwitoyito kota tuwawu u yilohiya mao lo pomarenta lo yiladiya lo Roma kawasa mongaturu lohihilawo. To kota boyito ami lotitola ngolohuyi mola hihewoliyo. ¹³ To

dulahe hepotabiyalo ami yilumuwalao to pintu lo gorobangi lo kota boyito. Lapatao ami lonao loli bihu dutula wawu lo'odungga tambati hepotiambuwa lo tawu lo Yahudi modua, u ma helantobu lami woluwo teto. Lapatao ami lotihulo'o wawu lobibisalawa wolo mongobuwa ta heambuwa to tambati boyito.

¹⁴Woluwo tawu ngota ta dila Yahudi to wolota lo mongobuwa boyito ta tanggu-tanggula ti Lidiya hemoloibadatiya ode Allahuta'ala. Tiyo tawu lo kota lo Tiyatira ta hemopotaliya lo kayini layilowungu. Tiyo hemodungohe u hebisala lami wawu Eya lomuo mao hilaliyo, tunggulo tiyo lololimo pongajari le Pawulus.

¹⁵Tou tiyo wolo ta ngotiluwango beleliyo ma pilaracaya ode oli Isa Eya, timongoliyo ma yilihuwalio. Lapatao tiyo lohile wolo uto'otutuwa ode olami wawu loloiya odiye, "Wonu mongowutata boti o paham u deu watiya botiya to'otutuwa paracaya ode Eya, dulolo motihangata to bele latiya." Tiyo lotahangi olami alihu ami motihangata to beleliyo.

¹⁶To dulahe tuwawu tou ami lonao ode tambati hepotiambuwa lo tawu lo Yahudi modua boyito, ami lodudunggaya wolo wato ngota tabuwa ta kawa-kawasa to lati mongilalowa. Tiyo mowali mongilalo nasip lo tawu u mowali to waktu hedunggawa mayi. Wolo huhutuliyo boyito tiyo hemo'ountungi da'a mongotuwaniyo. ¹⁷Tiyo tunu-tunuhe to dibalaka le Pawulus wawu ami. Tiyo wuwa-wuwatia odiye, "Tawu-tawuwala

botiye wato lo Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato. Timongoliyo ma mopohabari mayi ode olimongoli dalala ode usalamati.”

¹⁸ Pasali boyito pilohutuliyo ngolohuyi mola hihewoliyo. Bo te Pawulus dila lo'otahangi lo huhutuliyo, tunggulo te Pawulus loyili mao wawu lobisala ode lati boyito odiye, “To delomo tangguli Isa Almasih wau luwalao yio monto tabuwa botiye.” Tou boyitolo olo lati boyito ma lokaluwari mao lonto tabuwa boyito.

¹⁹ Tou mongotuwani lo tabuwa boyito lo'onto mao deu harapani limongoliyo mo'otapu untungi ngohuntuwa ma lowali diduluwo, timongoliyo lodeupa ole Pawulus wole Silas wawu lodedeao olimongoliyo ode pango kantori lo pomarenta motaluwa wolo ta hedihima kawasa teto. ²⁰ Tou te Pawulus wole Silas ma yilapato dileloliyo ode ta dudula'a-dudula'a to kota boyito, ta lodelo mao olimongoliyo boyito loloiya odiye, “Ta dulota botiye ma lo'obuluhuta kotanto sababu timongoliyo tawu lo Yahudi ²¹ wawu timongoliyo hepongajariya lo adati u dila mowali tolimolo wawu dila mowali pohutuwo lo tawu lo Roma odelo ito!” ²² Tawu ngohuntuwa olo lodudua loyingo lo rasul dulota boyito. Lapatao ta dudula'a-dudula'a to kota boyito lopoahu mao mongantulu kayini limongoliyo wawu timongoliyo dulota piloiwumbadiyo mao lo ayu. ²³ Tou timongoliyo ma po'opo'odata heyilumbadelio da'a, timongoliyo piloiulungio mao to delomo tutupa. Tauwa lo tutupa pilarentaliyo modaha olimongoliyo wolo uto'otutuwa. ²⁴ Uwitolo

sababuliyo tauwa lo tutupa loiulunga
olimongoliyo to huwali to hungiyo to tutupa
wawu oati mongoliyo yilimantungaliyo mao
mototoheto.

²⁵Tou totomuta'a lo huyiliyo te Pawulus wole
Silas hepoduawa wawu hepomanyanyiya ode
Allahuta'ala wawu tawu-tawuwala ta heulunga
wuwewo hemodungohe olimongoliyo.

²⁶Debolo ma lowali liluhe da'a, tunggulo
pandasi lo tutupa boyito ma hilumuhulo,
wawu tou boyitolo pintu-pintuwala lo tutupa
ma lohuhuo wawu rante lo ta hetahangiya
nga'amila lo'oadu. ²⁷Tou tauwa lo tutupa
boyito iloheya mayi lonto otuluhe wawu lo'onto
mota pintu-pintuwala lo tutupa ma lohuhuo,
tiyo lomahuta sabeleliyo motitipate, sababu
harapuliyo ta heulunga ma lolahi. ²⁸Bo tou te
Pawulus lo'onto mota oliyo, tiyo longuwatia
mota odiye, "Dila potitipate yio, sababu ami
nga'amila donggo woluwo to delomo tutupa
boti!"

²⁹Tauwa lo tutupa boyito lopoahu mao
modelo mayi morongo, lapatao tiyo lomentala
mota ode delomo tutupa wawu wolo upolo-
polopaliyo tiyo losujudu to talu le Pawulus
wole Silas. ³⁰Lapatao tiyo lodepita mota
olimongoliyo ode bulemengo tutupa wawu
lohintu odiye, "Mongotuwani, wolo u musi
pohutuwo latiya alihu watiya poposalamatiyo
lo Allahuta'ala?"

³¹Timongoliyo lolametao odiye,
"Paracayayimu mao deu ti Isa Almasih
yito Eya wawu yio ma mowali salamati,

yio wawu nga'amila ta to delomo belemu.”

³²Lapatao timongoliyo lopotunggulao lo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih ode oliyo wawu ode ta to delomo beleliyo.

³³Tou huyilo boyito tauwa lo tutupa lodelo olimongoliyo, alihu tiyo mowali mongulo mao pali limongoliyo. Lapatao tiyo wawu ta to delomo beleliyo loilihu ole Pawulus wawu te Silas. ³⁴Lapatao te Pawulus wole Silas dilelo limongoliyo ode delomo bele wawu yilintaliyo lo ualo. Tauwa lo tutupa wawu nga'amila ta to delomo beleliyo ma yilengahu, sababu timongoliyo ma lowali paracaya ode Allahuta'ala.

³⁵Tou ma didimodupa mola ta dudula'a-dudula'a to kota boyito lopoahu mayi lo pogawe ngololota monao mota ode tauwa lo tutupa wolo tahuli odiye, “Popobebasiya lomao ta dulota boyito!”

³⁶Tou tauwa lo tutupa lo'odungoheo tahuli boyito, tiyo lopotunggulao lo tahuli boyito ode le Pawulus odiye, “Ta dudula'a-dudula'a to kota lopoahu mayi mopobebasi mao olimongoli. Sababu uwito, pokaluwarilo timongoli masatiya wawu ponaolo wolo usalamati!”

³⁷Bo te Pawulus loloiya mao ode oliyo odiye, “Ami botiya raiyati lo yiladiya lo Roma. Bo ami piloiwumbadi mongoliyo lo bubo'o to talu lo tawu ngohuntuwa wolo udila iladilipo li hakimumu. Lapatao ami pilopomasoliyo ode tutupa. Masatiya timongoliyo o patuju mopokaluwari olami wolo udila otawa lo tawu.

Ami dila yinawo. Timongoliyo musu monao mayi lohihilawo mopokaluwari olami.”

³⁸Pogawe boyito lopotunggulao loloiya le Pawulus boyito ode ta dudula'a-dudula'a to kota boyito. Tou timongoliyo lo'odungoheo deu te Pawulus wole Silas tawu lo Roma, timongoliyo ma yilohe. ³⁹Timongoliyo lonao mota lohile ma'apu, lapatao lodelo mongorasul dulota boyito ode diluwari lo tutupa wawu lohile alihu timongoliyo molola mao kota boyito. ⁴⁰Lapatao te Pawulus wole Silas lolola mao tutupa boyito wawu lonao ode bele li Lidiya. Teto timongoliyo lodudungaya wolo mongowutata ngoimani wawu lopolotolao imani limongoliyo. Lapatao mongorasul dulota boyito lolola mao kota boyito.

17 ¹Te Pawulus wole Silas lonao loli dalalo kota lo Ampipolis wawu kota lo Apoloniya wawu ledungga to kota lo Tesalonika. Teto woluwo bele hepotabiya lo tawu lo Yahudi. ²Odelo u biyasaliyo, te Pawulus lomaso mao ode bele hepotabiyala boyito. Tolodiminggu mola timi-timi'idu dulahe hepotabiyalo tiyo helobibisalawa wolimongoliyo tomimbihu tuwango kitabi.

³Tiyo helotombangao ode olimongoliyo wawu lopobiloheo deu Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali Olongiya wawu moposalamati lo manusiya, musu modutola usikisa wawu mobongu mayi monto kuburu. Tiyo loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Tatabotiyelo Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala, deuwitoyito ti Isa Almasih ta hepopotunggulou mayi

ode olimongoli." ⁴Woluwo ngololota to wolota limongoliyo ta lowali yiyakini wawu logabungiya wole Pawulus wawu te Silas. Odito olo ngohuntuwa tawu lo Yunani ta lomaso agama lo Yahudi wawu ngohuntuwa olo mongobuwa ta otilanggulo. Timongoliyo olo ma pilaracaya ode oli Isa Almasih.

⁵Bo tawu lo Yahudi wuwewo lohahiya wawu timongoliyo lotiyangayi tawu-tawuwala lawuweli lo patali lowali ngopolembua, lapatao lohutu buluhuto wawu lotolonggala kota boyito. Timongoliyo lorusu mota ode bele le Yason wolo patuju mololohe ole Pawulus wole Silas delo limongoliyo ode sidang lo raiyati. ⁶Bo tou timongoliyo dila lo'odungga ole Pawulus wawu te Silas, timongoliyo lodedeayi ole Yason wawu mongowutata ngoimani ngololota wuwewo ode talu lo pomarenta lo kota, wolo uhewuwatia odiye, "Tawu-tawuwala ta lo'obuluhuta ngoyilanggubu duniya ma lonao mayi odiyamayi ⁷wawu te Yason ma lololimo olimongoliyo lotuluhe to beleliyo. Timongoliyo nga'amila hepomotola totonulala aturangi li kayisar wawu hepolojiyawa deu woluwo olongiya wuwewo, deuwitoyito ti Isa." ⁸Tou tawu ngohuntuwa wawu ta dudula'a-dudula'a to kota lo'odungoheo unga'amila boyito, ma lowali lopatu hila limongoliyo. ⁹Bo te Yason wawu mongowutatiyo ngoimani longohi mao jaminan doyi deu timongoliyo ta ma mopoahu mao ta ma lo'obuluhuta duniya boyito molola mao kota boyito. Lapatao te Yason wolo mongowutatiyo ngoimani bilebasiyaliyo mao.

¹⁰Tou huyilo boyito te Pawulus wole Silas lonao ode kota lo Bereya. Mongowutata ngoimani to kota lo Tesalonika lodepita olimongoliyo dulota sambe ode bulemengo kota. Tou ledungga mota ode kota lo Bereya, te Pawulus wole Silas lonao ode bele hepotabiya lo tawu lo Yahudi. ¹¹Tawu lo Yahudi to kota boyito lebe mopiyoheo haleliyo lo tawu lo Yahudi to kota lo Tesalonika, sababu timongoliyo lololimo pongajari tomimbihu ti Isa Almasih wolo uto'otutuwa wawu timi'idu huyi timongoliyo hepobalajariya lo kitabi, alihu mowali otawa limongoliyo deu pongajari le Pawulus boyito banari meyalo dila. ¹²Ngohuntuwa to wolota limongoliyo ta ma lowali paracaya ode oli Isa Eya, odito olo ngohuntuwa tawu-tawuwala lo Yunani ta otilanggulo mongobuwa wawu mongololai. ¹³Bo tou ilotawa mao lo tawu-tawuwala lo Yahudi lonto kota lo Tesalonika deu to kota lo Bereya olo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa ma pilopotungguliyo le Pawulus, timongoliyo lonao mota ode kota lo Bereya o patuju mopoyingo wawu mopopatu lo hila lo tawu ngohuntuwa. ¹⁴Bo mongowutata ngoimani teto lato lodepita ole Pawulus ode rabuwa, bo te Silas wole Timotiwus lotitola to kota boyito. ¹⁵Tawu-tawuwala ta lodepita ole Pawulus ode rabuwa, ngotayadu lonao woliyo pe'enta sambe ode kota lo Atena, lapatao timongoliyo lohuwalingayi ode kota lo Bereya. Te Pawulus lolawo mayi tahuli to olimongoliyo ode ole

Silas wawu te Timotiwus, alihu timongoliyo dulota ngointa monao mayi ode oliyo.

¹⁶Tou te Pawulus hemohulata ole Silas wole Timotiwus to kota lo Atena, hilaliyo lopalata da'a tou tiyo lo'onto mao deu kota boyito polu-polu lo patung u hetubo lo tawu to kota boyito. ¹⁷Uwitolo sababuliyo to bele hepotabiyalo tiyo helobibisalawa wolo tawu lo Yahudi wawu tawu-tawuwala wuwewo ta lomaso agama lo Yahudi. Odito olo to patali timi'idu dulahe tiyo helobibisalawa wolo ta hemodudungaya woliyo teto. ¹⁸Wawu woluwo ngololota ta o paham Epikuros wawu ta o paham Stowa losusualiya woliyo. Wawu woluwo ta loloiya odiye, "Wolo u heloiya lo tawu boti? Tiyo boti ta mohulode hemotitota." Bo ta wuwewo loloiya odiye, "Bilohi, tiyo botiye hemopotunggulo pongajari lo dewa-dewa ta deli." Timongoliyo loloiya odito, sababu timongoliyo tilala lomahamu pongajari le Pawulus tomimbihu ti Isa wawu obobongu-Liyo mayi lonto kuburu. ¹⁹Lapatao timongoliyo lodelo mao oliyo ode talu lo sidang to Arewopagus wawu loloiya odiye, "Wonu mowali, ami ohila modungohe pongajari bohu u hepongajarimu botiye. ²⁰Sababu yio hemopodungoheyi olami pasa-pasaliyala u mo'oherani. Uwitolo sababuliyo ohila otawa lami wolo artiliyo lo unga'amila boyito." ²¹Timongoliyo loloiya odito sababu nga'amila tawu lo kota lo Atena wawu tawu deli ta hetolawa to kota boyito motohilawo

mopo'opulita wakutu limongoliyo mobisala meyambo modungohe pasa-pasaliyala u bohu.

²²Te Pawulus mota tilimihula to talu lo sidang to Arewopagus boyito wawu loloiya odiye, "Weyi tawu lo kota lo Atena! To pommilohu'u to delomo nga'amila pasali, timongoli ta'ati da'a to agama. ²³Sababu tou wau lontalenga to kota limongoli heilontongau babarangiyala u hetubo limongoli, wau olo lo'odungga meja lo kurubani u tula-tulade odiye, 'Ode Eya ta dila otawa.' Wolo u hetubo limongoli wawu dila otawa limongoli, uwitolo u hepopotunggulou mayi ode olimongoli.

²⁴Allahuta'ala ta lopowali lo alamu wawu nga'amila tuwangiyu, Tiyo Eya lo duniya. Tiyo dila motitola to delomo tambati u pilohutu lo manusiya. ²⁵Wawu Tiyo olo dila paralu bantuwa lo manusiya bo odelo ta dila o wolo-wolo, sababu Tiyo ta longohi mayi tutumulo wawu napasi wawu ta longohi mayi uhetuwa-tuwawuwa ode manusiya nga'amila. ²⁶Monto tawu ngota Tiyo lopowali nga'amila bangusa wawu lomarenta mayi to umati lo manusiya motitola to ngoyilanggubu duniya. Wawu Tiyo olo ta ma lolantu lonto u mulo-mulolowa lo mayi omoluwa wawu toutonu timongoliyo tumumulo. ²⁷Allahuta'ala lohutu odito, alihu timongoliyo mololohe Allahuta'ala wawu potala bolo modudunggayu wo-Liyo, bo u banari Tiyo dila molaminga monto olanto ngota-ngota. ²⁸Odelo u heloiya lo tawu odiye, 'Ito hetumula, heoliyoa wawu woluwo sababu kawasa lo Allahuta'ala.'

Odelo u ma yiloiya mayi lo mongopujangga limongoli odiye, 'Ito nga'amila botiya waliya lo Allahuta'ala.'

²⁹ Sababu ito waliya lo Allahuta'ala, ito dila mowali monganggapu Allahuta'ala boyito odelo patung lo hulawa, tala'a meyambo botu u pilohutuliyo loli totaliyo lo manusiya. ³⁰ Jamani lo tawu dipo motota lo Eya tou mulolo mayi boyito ma yilipatao lo Allahuta'ala. Bo masatiya Tiyo lomarenta mayi ode nga'amila manusiya to duniya alihu motobati monto dusa-dusawala limongoliyo. ³¹ Sababu Tiyo ma lolantu mayi dulahe tuwawu u pomutoa-Liyo nga'amila manusiya to duniya wolo uadili. Allahuta'ala ma lolantu mayi Tawu ta momutoa boyito wawu longohi mayi bukti ode nga'amila tawu tomimbihu pasali boyito wolo ulopobongu mayi lo Tawu boyito lonto kuburu."

³² Tou timongoliyo lo'odungoheo pasali lo obobongu mayi lo tawu lonto kuburu, woluwo ta lohentea ole Pawulus. Bo woluwo ta wuwewo loloiya odiye, "Ami ohila modungohe olemu mosilita lo pasali boti pe'enta mayi."

³³ Lapatao te Pawulus lolola mao olimongoliyo.

³⁴ Bo woluwo ngololota tawu ta ma lowali paracaya ode oli Isa wawu logabungiya wole Pawulus. To wolotaliyo te Diyonisus anggota lo sidang to Arewopagus, wawu tabuwa ngota tangguliyo ti Damaris wawu woluwo olo ta wuwewo ta pe'epe'enta wolimongoliyo.

18 ¹ Lapatao te Pawulus lolola mao kota lo Atena wawu Ionao ode kota lo Korintus.

² To kota lo Korintus tiyo lodudunggaya wolo

tawu lo Yahudi ngota ta tanggu-tanggula te Akwila ta lonto propinsi lo Pontus. Tiyo boheli ledungga mayi lonto lipu lo Italiya woli Priskila dileliyo, sababu ti kayisar Klawudiwus longohi parenta alihu nga'amila tawu lo Yahudi molola mao kota lo Roma. Lapatao te Pawulus lonao mao ode bele limongoliyo. ³Karaja limongoliyo tutuwawuwa wole Pawulus mohhutuwa kema. Uwitolo sababuliyo te Pawulus lotitola wawu lokaraja pe'epe'enta wolimongoliyo. ⁴Wawu timi'idu dulahe hepotabiyalo te Pawulus hemobibisalawa wolo tawu lo Yahudi wawu tawu lo Yunani ta hepoibadatiya wolimongoliyo wawu hemongusaha mopoyiyakini olimongoliyo alihu paracaya ode oli Isa.

⁵Tou te Silas wawu te Timotiwus ma ledungga mayi lonto propinsi lo Makedoniya, te Pawulus ma didu helohutu kema. Tiyo bolo hemopotunggulo habari mopiyohu wawu hemotombanga ode tawu lo Yahudi deu ti Isa yito Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali Olongiya wawu moposalamati lo manusiya. ⁶Bo tou tawu-tawuwala lo Yahudi boyito turu-turusi hepolawaniya oliyo wawu hepohujatiya, pulitiyo mao te Pawulus loponge'e mao lo peyahuo to kayiniliyo wawu lolojiya ode olimongoliyo odiye, "Tingga dusa limongoli tanggungiya lohihilawo. Wonu timongoli topotala, wau dila ototala. Monto u masatiya lomao boti wau ma monao ode bangusa-bangusa wuwewo." ⁷Lapatao te Pawulus lato lokaluwari mao lonto tambati

boyito wawu lonao ode bele lo tawu ngota ta tanggu-tanggula te Titiwus Yustus ta lomaso agama lo Yahudi wawu ta beleliyo titiliya wolo bele hepotabiyalo. ⁸Bo te Krispus tauwa lo bele hepotabiyala boyito lowali paracaya ode oli Isa Eya pe'epe'enta wolo ta to beleliyo wawu ngohuntuwa ta lonto kota lo Korintus, ta ma lo'odungohe u pilopotunggule Pawulus lowali paracaya wawu lolihu.

⁹To huyiliyo tuwawu woluwo Pirimani li Isa Eya ode ole Pawulus to delomo bibilohu odiye, "Dila pohe yio, sababu Wau wolemu pe'epe'enta wawu diyaluwo ngota mao ta mowali modedeta wawu mongarinaya olemu. Popoturusiya mao mopotunggulo Pirimani-U wawu dila potipo'oyo, sababu umati-U ngohuntuwa to kota botiye." ¹⁰(18:9)

¹¹Te Pawulus lotitola teto ngotawunu wawu wolomohula hihewoliyo wawu tiyo helongajari lo Pirimani lo Allahuta'ala tomimbihu ti Isa Almasih to wolota limongoliyo.

¹²Bo tou te Galiyo lowali gubernur to propinsi lo Ahaya, tawu lo Yahudi ma lotituwawu molawani ole Pawulus wawu lodelo oliyo ode talu li gubernur. ¹³Timongoliyo loloiya odiye, "Tiyo botiye ta hemongusaha mopoyiyakini to tawu molubo Allahuta'ala u lalawaniya wolo hukum lo Tawurat."

¹⁴Tou te Pawulus ma molameta mota, ti gubernur Galiyo lobisala lemulo ode tawu lo Yahudi boyito odiye, "Weyi tawu lo Yahudi! Humaya lomao u hepopotuludu limongoli boti pasali lo u moleta tuwawu, tu'udiyo wau

mololimo parakara limongoli. ¹⁵Bo wonu pasali boyito butola tomimbihu loiya, tanggulo meyambo hukum limongoli tawu lo Yahudi, timongoli ta musu mongurusi. Wau dila mowali momutoa parakara odito boyito!” ¹⁶Lapatao ti gubornur lopowuwalingao olimongoliyo.

¹⁷Lapatao timongoliyo boyito loheupa ole Sostenes tauwa lo bele hepotabiyalo, wawu lohumbade oliyo to talu li gubornur boyito. Bo ti gubornur Galiyo dila pusingi lo pasali boyito.

¹⁸Te Pawulus donggo lotitola ngolohuyi mola to kota lo Korintus. Lapatao tiyo lohintu to mongowutata ngoimani teto ma lumayahe ode propinsi lo Siriya. Ti Priskila wawu te Akwila lonao woliyo pe'epe'enta. Tou dipo yilumayahu, te Pawulus longuluheo huwoiyo to rabuwa lo Kengkreya, sababu tiyo ma lojanjiya wolo Allahuta'ala. ¹⁹Lapatao timongoliyo ledungga to kota lo Epesus. Te Pawulus lolola mao oli Priskila wawu te Akwila to kota boyito. Tou dipo yilumayahu, tiyo lomaso mao ode bele hepotabiyalo wawu lobibisalawa wolo tawu lo Yahudi teto. ²⁰Timongoliyo lohile alihu tiyo motitola teto lebe mohihewo, bo tiyo dila lohuto. ²¹Tiyo lohintu olimongoliyo ma monao wawu loloiya odiye, “Wau muli mohuwalingayi ode olimongoli wonu okahandakiya lo Allahuta'ala.” Lapatao tiyo lotitae to kapali lolola mao kota lo Epesus.

²²Tiyo ledungga ode rabuwa lo Kayisareya wawu lotaodu ode kota lo Yerusalem mola longohi mao salamu ode jama'ati teto. Lapatao tiyo lotuhuta mota ode kota lo Antiyokiya to

propinsi lo Siriya. ²³Tou ma ngolohuyi mola tiyo teto, tiyo lonao poli wawu helohepita to kota-kotawala to propinsi lo Galatiya wawu lipu lo Prigiya helopo'olotola imani lo muri li Isa nga'amila teto.

²⁴Tou boyito woluwo tawu lo Yahudi ngota ta tanggu-tanggula te Apolos ta pilotutuliyo to kota lo Iskandariya ledungga mao ode kota lo Epesus. Tiyo tawu ngota motota mobisala wawu ahali lo tuwango kitabi. ²⁵Tiyo ma lololimo pongajari tomimbihu ti Isa Eya. Wawu wolo uto'otutuwa tiyo hemobisala wawu wolo motulete tiyo hemongajari to tawu tomimbihu pasali li Isa, bo u otawaliyo bo lilihu li nabi Yahya. ²⁶Tiyo longajari wolo ubarani to bele hepotabiya lo tawu lo Yahudi. Bo tou ti Priskila wawu te Akwila lo'odungoheo oliyo, timongoliyo lodelo oliyo ode bele limongoliyo wawu wolo umotulete lojolasi mao ode oliyo pongajari tomimbihu ti Isa Eya. ²⁷Lapatao te Apolos ohila mobalanga ode propinsi lo Ahaya. Mongowutata ngoimani to kota lo Epesus satuju woliyo wawu lolawo mao tuladu ode mongomuri li Isa tetomota, alihu timongoliyo mololimo oliyo. Tou tiyo ledungga mota, wolo toliango wawu rahmati lo Allahuta'ala tiyo ilohunaliyo da'a ode tawu-tawuwala ta paracaya ode oli Isa tetomota, ²⁸sababu wolo ubijaki tiyo hemomotola tawu-tawuwala lo Yahudi to talu lo tawu ngohuntuwa wawu hemongohi mao bukti monto kitabi deu ti Isa Almasih yito Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala

mowali Olongiya wawu moposalamati lo manusiya.

19¹Tou te Apolos donggo to kota lo Korintus, te Pawulus ma helonao ode kota-kotawala to propinsi lo Asiya lapatao ledungga ode kota lo Epesus. Teto tiyo lodudunggaya wolo muri li Isa ngololota.

²Tiyo lohintu ode olimongoliyo odiye, "Tou timongoli ma pilaracaya ode oli Isa, timongoli ma lololimo Roh lo Allahuta'ala meyalo dipo?" Timongoliyo lolametao, "Dipo, hiyambola lo'odungohu dipo pe'enta mao deu Roh lo Allahuta'ala boyito woluwo."

³Te Pawulus loloiya mao ode olimongoliyo odiye, "Wonu odito, wolo lilihu tonu timongoli yilihuwalio?" Timongoliyo lolametao odiye, "Wolo lilihu li nabi Yahya."

⁴Te Pawulus loloiya mao odiye, "Ti nabi Yahya lopolihi to tawu tuwoto tawu boyito ma lotobati wawu tiyo loloiya mao olo ode tawu ngohuntuwa deu timongoliyo musu paracaya ode o-Liyo ta ma monao mayi, deuwitoyito ti Isa Almasih."

⁵Tou timongoliyo lo'odungoheo uwito, timongoliyo longohi mao batanga limongoliyo lihuwalio to delomo tangguli li Isa Eya. ⁶Wawu tou te Pawulus lopodutu mao lo olu'ulio wawu lodua mao olimongoliyo, Roh lo Allahuta'ala lolaheyi ode olimongoliyo. Timongoliyo helobisala to delomo baha-bahasala wuwewo wawu helopotunggulayi lo wahyu u yilohi mayi lo Allahuta'ala ode olimongoliyo. ⁷Jumula limongoliyo nga'amila mopuladulota.

⁸Tolohula mola hihewoliyo te Pawulus helonao ode bele hepotabiya lo tawu lo Yahudi teto wawu helongajari wolo ubarani. Wolo pongajariliyo tiyo helongusaha mopoyiyakini olimongoliyo tomimbihu Yiladiya lo Allahuta'ala. ⁹Bo woluwo ngololota to wolota limongoliyo ta mototoheta hilaliyo. Timongoliyo dila mohuto paracaya, bo timongoliyo hepohentea pongajari tomimbihu ti Isa Eya to talu lo tawu ngohuntuwa. Sababu uwito, te Pawulus lolola mao olimongoliyo wawu lopopisawo mao lo ta ma paracaya ode oli Isa lonto olimongoliyo. Wawu timi'idu dulahu tiyo helongajari to sikola lo Tiranus. ¹⁰Pasali botiye pilohutuliyo dulotawunu hihewoliyo, tunggulo nga'amila tawu to propinsi lo Asiya lo'odungohe habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih, tawu lo Yahudi wawu tawu lo Yunani.

¹¹Loli ole Pawulus Allahuta'ala lohutu mujijat u dila biyasa. ¹²Hiyambola tawu ta helodelo leto meyambo kayini bakasi lo u hepilomake le Pawulus wawu pilopodutuliyo mao to ta hengongota, ta hengongota boyito loluli wawu lati-latiyalo lokaluwari mao. ¹³Woluwo olo ngololota ta modduawa tawu lo Yahudi, ta heponaowa hepomuhuwa lati to nga'amila lipu boyito, lohimontala lolanggulao tangguli Isa Eya to olimongoliyo ta hetuwanga lo lati. Timongoliyo loloiya odiye, "Wau momarenta olemu mokaluwari mao to tawu boti to delomo tangguli Isa ta hepopotunggulo le Pawulus." ¹⁴To wolota limongoliyo ta lohutu odito boyito,

woluwo ta pitulota walao tauwa lo imamu tauw lo Yahudi ta tanggu-tanggula te Skewa.

¹⁵Bo lati boyito lolametao ode olimongoliyo odiye, "Ti Isa otawau wawu te Pawulus otawau. Bo timongoli, tatonu timongoli?"

¹⁶Ta ilotuwanga lo lati boyito tilumayangayi lodeupa olimongoliyo wawu lohinggi mao kayini limongoliyo nga'amila wawu lohumbade olimongoliyo, tunggulo timongoliyo lomentalo lolola mao bele boyito helalawa wawu hepaliya.

¹⁷Pasali boyito ilotawa lo tauw ngohuntuwa to kota lo Epesus, tauw lo Yahudi wawu tauw lo Yunani, tunggulo timongoliyo ma hewoheya wawu tangguli Isa Almasih ma lebe hemasahuru mao. ¹⁸Ngohuntuwa to wolota limongoliyo ta ma lowali paracaya ode oli Isa, lonao mayi wawu helongaku to talu lo tauw ngohuntuwa, nga'amila huhutu moleta hepilohutu limongoliyo to wakutu yilalu mayi.

¹⁹Ngohuntuwa olo to wolota limongoliyo ta mossihiriya lohimoayi buku-bukuwala limongoliyo wawu lomobu mao to talu lo tauw ngohuntuwa. Haraga lo buku-bukuwala boyito takuseriyo mao limolopulolihu doyi lo Roma.

²⁰Wolo kawasa lo Allahuta'ala habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Eya ma lebe hemololade mota wawu ma lebe hengohuntuwa mao olo ta paracaya.

²¹Tou yilapatao unga'amila boyito, te Pawulus pilarenta lo Roh lo Allahuta'ala monao ode kota lo Yerusalem moli propinsi lo Makedoniya wawu propinsi lo Ahaya. Te Pawulus loloiya odiye, "Tou monteto mayi, wau musi monao mota

ode kota lo Roma olo.”²² Lapatao tiyo lopoahu ta dulota ta hemomantu oliyo, deuwitoyito te Timotiwus wawu te Erastus, motitimuloliyo mota ode propinsi lo Makedoniya wawu tiyo lohihilawo lotitola ngolohuyi mola to propinsi lo Asiya.

²³To wakutu boyito tilimimbulu buluhuta da'a sababu pongajari tomimbihu ti Isa Eya.

²⁴Woluwo tawu ngota ta tanggu-tanggula te Demetrius ta modupawa tala'a pohutuliyo u odelo kuyil kekei lo dewi Artemis. Usahaliyo boyito po'otapulaliyo hasili ngohuntuwa lo basi-basi wuwewo ta hepokarajawa to oliyo.

²⁵Tiyo longambu mayi ta hepokarajawa to podudupa wuwewo wawu ta hepokarajawa to podudupaliyo boyito wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, "Mongowutato, otawa limongoli deu ito hepo'otapula doyi bo monto hasili lo usaha boti!"²⁶ Masatiya timongoli ma lo'onto wawu lo'odungohu u hepilohutu le Pawulus, dila bo to kota lo Epesus, bo ma ngope'e nga'amila propinsi lo Asiya. Tiyo ma helomiyo wawu helopolapala to tawu ngohuntuwa. Tiyo loloiya deu wolo u pilohutu lo olu'u lo manusiya yito dila dewa.²⁷ Wolo uodito, dila bo wambao usahanto u ma hina lo tawu, bo kuyil lo Artemis olo dewi uda'a boyito ma didu haraga lo tawu, padahali ti dewi Artemis boyito hetubo lo tawu nga'amila to propinsi lo Asiya wawu ta ngoyilanggubu duniya!"

²⁸Lo'odungoheo uwito, timongoliyo loyingo da'a lapatao ma hewuwa-wuwatia da'a odiye,

“Uda'a Artemis dewi lo tawu lo kota lo Epesus!”

²⁹ Kota boyito ma lobuluhuto lomota wawu tawu-tawuwalo wolo uherameya ma lonao mao ode tanalapa to kota wawu lodedeayi ole Gayus wawu te Aristarhus, dudulota timongoliyo tawu lo propinsi lo Makedoniya wawu tamani le Pawulus. ³⁰ Te Pawulus ohila monao mota ode hungo tawu boyito, bo muri li Isa teto dila longohi ijini oliyo. ³¹ Wawu ta dudula'a-dudula'a ta lonto propinsi lo Asiya ta sasahabatiya wole Pawulus, lolawo mao tahuli ode oliyo, alihu tiyo dila momaso mota ode tambati lo oambuwa boyito.

³² To wakutu boyito tawu heambuwa to tambati boyito ma bubuluhuta. Woluwo tawu hepolojiyawa odiye wawu ta wuwewo hepolojiyawa odito, sababu ngohuntuwa to wolota lo tawu ta heambuwa boyito dila motota longola timongoliyo heambuwa teto. ³³ Lapatao tawu ngota ta tanggu-tanggula te Iskandar yiluntudiyo mota lo tawu lo Yahudi ode dimuka. Tawu hepolantobe deu te Iskandar ta lowali sababu lo buluhuta boyito tilimimbulu. Te Iskandar lolomaya ohila motombango wawu mopodulu lo batangaliyo to talu lo raiyati.

³⁴ Bo tou ilotawa mao limongoliyo deu tiyo tawu lo Yahudi, timongoliyo ma longuwatia pe'epe'enta dulojamu hihewoliyo odiye, “Uda'a Artemis dewi lo tawu lo kota lo Epesus!”

³⁵ Lapatao dulutuli to kota boyito lopoamani lo tawu ngohuntuwa boyito wawu loloiya odiye, “Weyi tawu lo kota lo Epesus! Nga'amila tawu to duniya botiye motota deu kota lo

RIWAYATI LO MONGORASUL 19.36–20.398

Epesus ma lomalihara mopyyohu kuyil lo dewi Artemis u uda'a wawu botu bulota lodehu mayi lonto hulungo. ³⁶ Pasali boyito dila mowali butololo. Uwitolo sababuliyo timongoli musi motipo'oyo wawu dila mowali motuala mohutu uhetuwa-tuwawuwa. ³⁷ Timongoli ta ma lodelo mayi tawu-tawuwala boti odiyamayi, openu timongoliyo dila lohehu harata monto kuyil lo dewinto wawu dila hemohentea tangguliyo. ³⁸ Wonu te Demetriwus wawu basiliyo mopodulohu tawu ngota, woluwo ti hakimu wawu woluwo olo ti gubornur, tetomota hulimao ta mohu-mohuwaliya modada'awawa. ³⁹ Wawu wonu bolo woluwo kahandaki limongoli, lebe mopyyohu timongoli mopo'olapatao to delomo sidang lo raiyati u sah. ⁴⁰ Ito boti ma topotala, ma da'awa li gubornur lo Roma lohutu buluhuto to dulahe entiye boti, sababu diyaluwo alasan u mowali wohinto mao mopobanari lo oambuwa u ma lobuluhuta boti." Wolo loiya odito tiyo lopobubari mao oambuwa lo raiyati boyito. ⁴¹ (19:40)

20 ¹ Tou ma yilole mota buluhuta boyito, te Pawulus loibodeyi ta paracaya ode oli Isa teto wawu lopo'olotolao imani limongoliyo. Lapatao uwito tiyo ma lohintu monao ode propinsi lo Makedoniya. ² Lapatao tiyo helonao ode kota-kotawala to propinsi lo Makedoniya wawu helonasehati mao mongowutata ngoimani teto. Lapatao tiyo ledungga ode lipu lo Yunani. ³ Tou ma tolohula mola tola-tola teto, tiyo ma ohila monao ode propinsi lo

Siriya. Bo to wakutu boyito tawu lo Yahudi o makusudu mohinggi nyawaliyo. Uwitolo sababuliyo tiyo lomutusani mohuwalinga moli propinsi lo Makedoniya. ⁴Tiyo wole Sopater walae Pirus ta lonto kota lo Bereya, wawu te Aristarhus wawu te Sekundus, dudulota lonto kota lo Tesalonika, wawu te Gayus lonto kota lo Derbe, wawu te Timotiwus wolo ta dulota ta lonto propinsi lo Asiya, deuwitoyito te Tihikus wawu te Trofimus. ⁵Timongoliyo lotitimulo mota lohulata olami to kota lo Trowas. ⁶Tou dulahu buka lo roti dila o ragi ma yilapato, ami lolola mao kota lo Pilipi limohuyi mola hihewoliyo ami helayahe. Lapatao ami ledungga ode kota lo Trowas lodudunggaya wolimongoliyo. Tetomola ami lotitola ngodimmingu hihewoliyo.

⁷To dulahe bohuliyo to diminggu boyito ami lotiambu momita-mitangao roti. Te Pawulus lobibisalawa wolo mongowutata ngoimani teto sambe lototomuta'a louhuyi, sababu tiyo o patuju monao lolombuliyo mola. ⁸To huwali to yitato to tambati lami heambuwa ngohuntuwa tohe helaita. ⁹Woluwo ta bohulotawu ngota tangguliyo te Ewutikhus hulo-huloa to janela. Sababu te Pawulus lobisala lohiehewo, ta bohulotawu boyito dila lo'otahangi lo diduto. Lapatao tiyo letuluhu wawu lodehu mayi lonto janela to tingkat otoluliyo ode tibawa. Tou bilintaiyo mayi tiyo ma yilate. ¹⁰Te Pawulus lolahe mola ode tibawa. Tiyo lotibalata mota to yitato tawu boyito longo'ode oliyo wawu loloiya ode ta woluwo teto odiye, "Dila ohawatiri,

sababu tiyo donggo tumu-tumulo!” ¹¹Tou lohuwalinga mola ode yitato, te Pawulus lomita-mitanga mota roti wawu yilonga. Lapatao tiyo donggo losirita wolimongoliyo sambe dumodupo. Lapatao te Pawulus ma lonao. ¹²Timongoliyo lodepita mota ta bohulotawu ta ma muli tilumumulayi boyito ode beleliyo wawu timongoliyo nga'amila ma hewengahe.

¹³Lapatao ami lotitae to kapali wawu yilumayahu lotitimulo mao ode rabuwa lo Asos, wolo patuju mota mohulata ole Pawulus teto odelo tahliliyo, sababu tiyo lohihilawo lonao to limbuta loli tuduliyo. ¹⁴Tou ami ma lodudunggayo mao woliyo to rabuwa lo Asos, ami ma lotitae pe'epe'enta to kapali wawu yilumayahe ode kota lo Metilene.

¹⁵Lonteto mao ami turusi yilumayahu wawu tou lolombuliyo mola kapali lami ma lotaluwa wolo lito lo Khios. Ngonuliyo mola ami ma yilumawodeo to lito lo Samos. Lapatao ngomaliyo mola ami ma ledungga to kota lo Miletus. ¹⁶Te Pawulus lomutusani dila mohepita to kota lo Epesus, alihu nonaoliyo dila langgari to propinsi lo Asiya, sababu wonu mowali, tiyo ma to kota lo Yerusalem to dulahu Pentakosta.

¹⁷Uwitolo sababuliyo tiyo lopoahu tawu ngota lonto kota lo Miletus ode kota lo Epesus wolo tahuli, alihu mongotauwa lo jama'ati tetomota monao mayi ode oliyo to kota lo Miletus. ¹⁸Tou mongotauwa lo jama'ati boyito ma ledungga mayi, tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye,

“Otawa limongoli, odiye u hepilohutu'u to wolota limongoli tou bohuliyo wau ledungga mayi ode propinsi lo Asiya. ¹⁹ Wolo hilawo motulidu wau hemokaraja ode Eya. To delomo karaja boyito wau ma hehilumoyongo wawu ngohuntuwa ususa helotoduwou monto tawu lo Yahudi ta ohila mohinggi nyawau. ²⁰ Openu odito, wau dila lo'olipata wolo u ohunaliyo olimongoli. Nga'amila ma hepilopotunggulu'u wawu hepilongajariu mayi olimongoli to talu lo tawu ngohuntuwa meyambo to bele-beleyalo. ²¹ Wau layito hemotombangao ode tawu lo Yahudi wawu ode tawu lo Yunani, alihu timongoliyo motobati ode Allahuta'ala wawu paracaya ode Eyanto, ti Isa Almasih. ²² Bo masatiya wau pilarenta lo Roh lo Allahuta'ala monao ode kota lo Yerusalem wawu dila otawau wolo u ma mowali to batangau tetomota. ²³ U otawau bo utiye deu to timi-timi'idu kota u henilaou, Roh lo Allahuta'ala ma lopopatatayi ode olau deu tutupa wawu ususa wula-wulata olau. ²⁴ Bo tutumulu'u meyalo opopateu dila oharaga olau. Ti Isa Eya ma longohi mayi tugasi ode olau mopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu rahmati lo Allahuta'ala. U oharaga olau, deuwitoyito wololo mopo'olapatao tugasi boyito.

²⁵ Wau ma lonao mayi ode olimongoli nga'amila wawu helopotunggulo habari lo Yiladiya lo Allahuta'ala. Masatiya otawau utiye pulitiyo wau modudunggaya wolimongoli nga'amila. ²⁶ Uwitolo sababuliyo yintiye

botiye wau mopopatatayi deu wonu timongoli topotala, uwito tanggungiya limongoli lohihilawo; wau dila ototala. ²⁷ Sababu wolo ubarani wau ma helopotunggulayi ode olimongoli patuju lo Allahuta'ala nga'amila. ²⁸ Po'odahawa batanga limongoli wawu dahayi mao olo jama'ati lo Allahuta'ala nga'amila ta ma lowali umati-Liyo loli opopate lo Wala-Iyo lohihilawo, sababu timongoli ta ma tilatapu mayi lo Roh lo Allahuta'ala modaha mao jama'ati-Liyo debo odelo diti modaha bibiyahiyo. ²⁹ Otawau tou ma tolau mao, woluwo tawu ta odelo serigala mongala tawu ma momaso mayi ode hungi mongoli wawu jama'ati ta hedahawa olimongoli boyito ma a'aloliyo. ³⁰ U hepatujuwou, to wolota limongoli lohihilawo ma timimbulu mayi ngololota ta o pongajari dila banari. Timongoliyo hepongusahawa moheyinga jama'ati alihu modudua pongajari limongoliyo. ³¹ Po'odaha wawu po'otoloma mao limongoli deu wau tolotawunu hihewoliyo, huyi dulahu wolo udila o berentiliyo hemolonasehatiya olimongoli nga'amila wolo ponu buyu-buyuhuto. ³² Masatiya wau ma mohudu mao olimongoli ode olu'u lo Allahuta'ala wawu ode Pirimani-Liyo u polu-polu lo rahmati u kawasa momongu olimongoli wawu mongohi mayi olimongoli bahagiyangi u ma siladiya-Liyo mao to wolota lo tawu nga'amila ta ma lowali haku lo Allahuta'ala. ³³ Wau dila pe'enta mao helotohilawo lo doyi meyambo kayini openu monto tatonu. ³⁴ Otawa limongoli lohihilawo,

wau helokaraja wolo olu'u'u lohihilawo mopo'opolu u paralu olau wawu tawu-tawuwala ta lonao mayi wolau. ³⁵ Nga'amila uhetuwa-tuwawuwa ma pilopobayahu'u mayi ode olimongoli deu wolo karaja da'a odito, ito musi momantu ta molulupuhu. Wawu ito musi moela mao u yiloiya li Isa Almasih Eya, sababu Tiyo lohihilawo loloiya odiye, 'Tawu ta mongohi lebe ngohuntuwa barakatiliyo popobandingiyo mao lo ta mololimo.' "

³⁶ Tou yilapatao loloiya odito, te Pawulus lotibonggohu'u pe'epe'enta wolimongoliyo nga'amila lapatao lodua. ³⁷ Timongoliyo nga'amila hilumoyonga da'a, sababu te Pawulus ma lohintu monao. Timongoliyo helongo'odu wawu helodila oliyo.

³⁸ Timongoliyo hewolola da'a, lebe-lebe lomao tou te Pawulus loloiya odiye, "Utiye pulitiyo wau modunggaya wolimongoli nga'amila." Lapatao timongoliyo lodepita oliyo ode kapali.

21 ¹ Tou lobubuaya mao wolimongoliyo, ami yilumayahe ode lito lo Kos. Lolombuliyo mola ami ledungga ode lito lo Rodos wawu lonteto mao ami yilumayahe ode rabuwa lo Patara. ² To rabuwa lo Patara ami lo'odungga kapali u ma mobalanga ode lipu lo Penisiya. Ami lotitae to kapali boyito wawu yilumayahu. ³ Lito lo Siprus ilontonga mota lami to oloyihi, bo lito boyito yilawode mao lami. Ami yilumayahe ode propinsi lo Siriya. Lapatao ami ledungga ode rabuwa lo Tirus, sababu kapali lami musi

momonggari detohiyo to rabuwa boyito.

⁴Teto ami lololohe ta paracaya ode oli Isa wawu lotitola wolimongoliyo pituhuyi mola hihewoliyo. Wolo potunu lo Roh lo Allahuta'ala timongoliyo lonasehati mao ole Pawulus alihu tiyo dila monao ode kota lo Yerusalem. ⁵Bo tou ma yilawode upituhuyi, ami ma lonao wawu lopoturusi lo nonao lami. Nga'amila ta paracaya ode oli Isa teto wawu mongowarisi limongoliyo lodepita olami sambe ode diluwari lo kota. Wawu teto ami ma lotibonggohu'u wawu lodua to pentadu. ⁶Tou yilapatao lohintu, ami lotitae to kapali wawu timongoliyo ma lohuwalinga ode bele limongoliyo ngota-ngota.

⁷Lonto rabuwa lo Tirus kapali tilaeya lami ledungga to rabuwa lo Ptolemayis. Teto ami lonao ode mongowutata ngoimani wawu longohi mao salamu ode olimongoliyo. Ami lotitola ngohuyi wolimongoliyo. ⁸Lolombuliyo mola ami yilumayahu wawu ledungga ode rabuwa lo Kayisareya. Ami lomaso mao ode bele le Pilipus tawu ngota ta hemopotunggulo Injili, deuwitoyito tala ngota to wolota lo ta pitulota ta ma tilulawoto jama'ati to kota lo Yerusalem. Ami lotitola to beleliyo. ⁹Te Pilipus o wala'a mongodulahu wopatota ta lo'otapu karuniya mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala. ¹⁰Tou ma ngolohuyi mola ami teto, lonao mayi nabi ngota lonto lipu lo Yudeya, tangguliyo te Agabus. ¹¹Tiyo lonao mayi ode olami, lapatao tiyo lohama mayi bintole Pawulus. Tiyo lolihutao oatiyo wawu ulu'uliyo lohihilawo wawu loloiya odiye, "Roh

lo Allahuta'ala loloiya odiye, 'Tawu-tawuwala lo Yahudi to kota lo Yerusalem ma molihuta ta ahu'uwo lo bintola boti odiye, lapatao tiyo ma wuduwoliyo mao ode bangusa kapiru.' "

¹² Lo'odungoheo uwito, ami wolo ta paracaya ode oli Isa to tambati boyito lolohileya alihu te Pawulus dila monao ode kota lo Yerusalem.

¹³ Bo te Pawulus lolametayi odiye, "Yilongola timongoli hehiyonga? Wolo u odiye botiye, timongoli hemongantulu hilau. Sababu wau botiye ma ihilasi dila bo utihutoliyo, bo mola mate to kota lo Yerusalem sababu tangguliyo li Isa Almasih, Eyau wau ma ihilasi olo." ¹⁴ Sababu tiyo dila lodungohe nasehati lami, ami ma lota'aluku wawu loloiya odiye, "Hulilomao kahandaki lo Eya u mowali."

¹⁵ Tou ma ngolohuyi mola to kota lo Kayisareya, ami losadiya babarangiyala hedelowa olami lapatao lonao ode kota lo Yerusalem. ¹⁶ Pe'epe'enta wolami lonao olo ngololota mongowutata ngoimani lonto kota lo Kayisareya. Timongoliyo ta lodepita olami ode tawu ngota ta tanggu-tanggula te Manason. Tiyo lonto lito lo Siprus ta ma lohihewo paracaya ode oli Isa Almasih. Ami lotuluhe to beleliyo.

¹⁷ Tou ami ledungga mota ode kota lo Yerusalem, mongowutata ngoimani teto lololimo olami wolo uhewengahe.

¹⁸ Lolombuliyo mola te Pawulus lonao pe'enta wolami ode ole Yakobus wawu mongotauwa lo jama'ati ma lonao mao odito olo. ¹⁹ Te Pawulus losalamu mao ode olimongoliyo wawu losirita

mao nga'amila u ma pilohutu lo Allahuta'ala to hungo bangusa-bangusa wuwewo loli oliyo. ²⁰ Lo'odungoheo uwito, timongoliyo lomuji Allahuta'ala. Lapatao timongoliyo loloiya ode le Pawulus odiye, "Wutato, ototayi mao: Helihu-lihuwa tawu lo Yahudi ta ma lowali paracaya ode oli Isa wawu timongoliyo nga'amila mo'olohu momalihara hukum lo Tawurat. ²¹ Bo timongoliyo ma lo'odungohu deu yio hemongajari nga'amila tawu lo Yahudi ta hetolawa to hungo bangusa-bangusa wuwewo, molola mao hukum li nabi Musa wawu yio hemopolele mao ode olimongoliyo alihu timongoliyo dila moluna mongowalai mongoliyo wawu dila moturuti mao adatinto. ²² Wololo masatiya? Tantu timongoliyo ma mo'odungohu deu yio ma ledungga mayi odiyamayi. ²³ Sababu uwito, pohutuwa mao u polele mayi lami olemu. To wolota lami woluwo wopatota ta ma lomuli mao huwoiyo hilumayao tuwoto timongoliyo lojanjiya wolo Allahuta'ala. ²⁴ Delowa mao timongoliyo ode pango bele lo Eya, wawu po'oberesiya mao batangamu pe'epe'enta wolimongoliyo wawu bayari mao onggosi limongoliyo moiuluhe huwoi mongoliyo tuwoto deu janjiya limongoliyo wolo Allahuta'ala ma leganapu. Tou tawu nga'amila mo'onto mao u odito boyito, mowali otawa limongoliyo deu habari u ilodungohe limongoliyo tomimbihu yio dila banari, sababu yio debo tatapu pali-palihara hukum lo Tawurat. ²⁵ Bo tomimbihu bangusa wuwewo ta ma lowali paracaya ode oli Isa,

ma tiluladeyi lami putusani lami, deuwitoyito timongoliyo musu mopolamingao monto ualo u yilohiliyo ode u hetubola ngopohiya lo Eya, monto umonga duhu, wawu monga dagingi lo binatangi u yilate dila tilumolohe duhuliyo wawu monto huhutu huloto.”

²⁶Te Pawulus loturuti mao nasehati boyito. Wawu lolombuliyo mola tiyo lodelo mao tawu-tawuwala boyito lonao woliyo wawu tiyo lopo'oberesi mao batangaliyo pe'epe'enta wolimongoliyo. Lapatao tiyo lomaso mao ode pango bele lo Eya mao mopotota omoluwa huhutu mopo'oberesi boyito lapato wawu kurubani lo ta wopatota boyito ma mowali kurubaniyolo.

²⁷Tou wakutu ngodiminggu u po'oberesiyaliyo batanga ma ngope'e mopulito, tawu-tawuwala lo Yahudi ta lonto propinsi lo Asiya, lo'onto mao ole Pawulus to pango bele lo Eya. Lapatao timongoliyo loheluma raiyati moheupa oliyo ²⁸wolo uhewuwatia odiye, “Weyi tawu-tawuwala lo Israel, turungi! Tatabotiyelo tawu ta ma helongajari tawu nga'amila to kakambunguwalo molawani bangusanto wawu molawani hukum lo Tawurat wawu bele lo Eya botiye! Wawu masatiya tiyo ma lodelo mayi tawu-tawuwala lo Yunani olo ode pango bele lo Eya mo'onajisi tambati suci botiye!”

²⁹Timongoliyo longuwatia odito, sababu timongoliyo ma lo'onto ole Tropimus ta lonto kota lo Epesus nao-nao pe'enta wole Pawulus to kota lo Yerusalem wawu harapu limongoliyo

te Pawulus lodelo mao oliyo olo ode pango bele lo Eya.

³⁰ Nga'amila kota boyito ma lobuluhuto lomota wawu raiyati ma loambuwa, lapatao lodeupa ole Pawulus wawu diledeiyo lokaluwari mao lonto pango bele lo Eya. Wawu tou boyitolo pintu-pintuwala lo gorobangi to pango bele lo Eya ma hileutaliyo. ³¹ Tou timongoliyo heponusahawa mohinggi nyawa le Pawulus, woluwo ta lonao mota lopotota ode panglima lo pasukan lo Roma deu to kota lo Yerusalem ma ilowaliya lo buluhuto.

³² Panglima lo pasukan boyito ma ngointa lokoliyo'o wolo mongotauwa lo pasukan wawu mongopajuleliyo tilumetea mota lodudunggay wolo ta heambuwa boyito. Tou timongoliyo lo'onto mao oliyo wolo mongopajule boyito, timongoliyo loberenti hepomateya ole Pawulus.

³³ Panglima lo pasukan boyito lodudula mota ode ole Pawulus, loheupo wawu loipungu mao oliyo lo rante moheluduluwo. Lapatao tiyo heloloyintuwa tatonu tiyo wawu wolo u ma pilohutuliyo. ³⁴ Bo to wolota lo tawu ngohuntuwa boyito, woluwo tawu longuwatiayi ode oliyo odiye wawu woluwo olo ta longuwatiayi odito, sababu to delomo buluhuta boyito dila otawaliyo wolo u ma lowali. Uwitolo sababuliyo tiyo loidelo mao ole Pawulus ode markas. ³⁵ Tou ledungga mota ode tuadu, wolo upakusa te Pawulus piluduiyo lo mongopajule sababu tawu ngohuntuwa heambuwa teto wolo uheyingowa da'a. ³⁶ Nga'amila raiyati

heambu-ambuwa hetunuhe oliyo wawu hewuwa-wuwatia odiye, "Pateya mao tiyo!"

³⁷Tou te Pawulus ma dileloliyo mao lomaso ode markas, tiyo loloiya ode panglima lo pasukan boyito odiye, "Mowali meyalo dila watiya mopolele mayi loloiya tuwawu ode oli panglima?" Tametiyo mao odiye, "Yio mowali mobisala to delomo bahasa lo Yunani.

³⁸Wonu odito, yio botiye dila tawu lo Mesir ta boti-botimao lolawani pomarenta wawu lodelo ta wopatolihulota ta o sonjata to yilantala dila hepotitola lo tawu."

³⁹Te Pawulus lolametao odiye, "Watiya botiya tawu lo Yahudi, raiyati lonto kota lo Tarsus kota masahuru to propinsi lo Kilikiya. Pohile latiya alihu watiya wohiyaliyo ijini mobisala wolo tawu ngohuntuwa boyito."

⁴⁰Tou te Pawulus ilijiniyaliyo mao lo panglima lo pasukan mobisala, tiyo lonao mota tilimihula to tuadu wawu lolomaya lo olu'uliyo ode tawu ngohuntuwa teto. Nga'amila tawu ta woluwo teto ma lotipo'oyo. Lapatao te Pawulus lobisala to delomo bahasa lo Ibrani odiye,

22¹"Weyi mongowutata wawu mongodula'a, watiya mongohi mayi katarangani ode olimongoli wolo u ma lowali wawu dungohi." ²Tou tawu ngohuntuwa boyito lo'odungoheo oliyo hemobisala to delomo bahasa lo Ibrani, timongoliyo ma lebe lepo'oyo mao. Tiyo loloiya odiye,

³"Watiya botiya tawu lo Yahudi, pilotutuliyo to kota lo Tarsus to propinsi lo Kilikiya, bo lonto ukikio lomayi watiya tilumumulo

wawu helobalajari to kota boti. Ti guru Gamalil wolo umotulete helongajari olatiya lo hukum lo mongotiyombunto, tunggulo watiya lowali tawu ngota ta to'otutuwa hemokaraja ode Allahuta'ala, odelo timongoli nga'amila masatiya boti. ⁴Wawu watiya helongarinaya ta hedudua pongajari li Isa Almasih sambe timongoliyo lopowate. Mongololai wawu mongobuwa hewaupo latiya wawu hepoipomaso mao latiya ode tutupa. ⁵Mongoimamu da'a wawu nga'amila anggota lo Mahkama lo agama motota lo pasali boti. Monto olimongoliyo watiya lololimo tuladu ode mongowutata to kota lo Damsik wawu watiya lonao oditomota wolo patuju modeupa ta hedudua pongajari boyito wawu modelo mayi olimongoliyo ode kota lo Yerusalem mota hukumaniyoliyo."

⁶Te Pawulus loloiya poli odiye, "Bo to delomo nonao latiya oditomota, tou ma hemembide mota ode kota lo Damsik, to hulonu lo dulahu, debolo ma tiliminelayi tinela u mo'otulopa mato lonto soroga longulunga olatiya. ⁷Watiya ma lebalata ode huta wawu woluwo suwara tuwawu ilodungohe latiya hemobisala mayi odiye, 'Sawulus, Sawulus! Yilongola yio hemongarinaya ola-U?' ⁸Tametao latiya odiye, 'Tatonu Ito, Eya?' Suwara boyito lolametayi odiye, 'Wau botiya ti Isa tawu lo kota lo Najaret ta ilarinayamu.' ⁹Wawu timongoliyo ta henaowa wolatiya pe'enta memangi lo'onto tinela boyito, bo suwara u hemobisala mayi ode olatiya dila ilodungohe limongoliyo.

¹⁰Lapatao watiya loloiya odiye, 'Eya, wolo u musi pohutuwo latiya?' Eya loloiya mayi odiye, 'Bongulo wawu ponaolo ode kota lo Damsik. Tetomota ma mowali otawamu wolo kohondaki lo Allahuta'ala u ma tilatapu-Liyo mayi musi pohutuwo mu.' ¹¹Watiya ma lowali didu mo'onto sababu tinela u mo'otulopa mato boyito. Mongotamani latiya lodihu olu'u latiya lonao ode kota lo Damsik.

¹²Tetomota woluwo tawu ngota ta tanggu-tanggula te Ananiyas ta salehe ngota wawu ta'ati to hukum lo Tawurat. Nga'amila tawu lo Yahudi ta hetolawa teto hepolojiyawa deu tiyo tawu ngota mopiyohe haleliyo. ¹³Te Ananiyas lonao mayi tilimihula to tili latiya wawu loloiya odiye, 'Sawulus wutatu'u, yio ma muli mowali mo'onto!' Wawu tou boyitolo u bilohe latiya ma lowali lobango wawu watiya lo'onto oliyo.

¹⁴Lapatao tiyo loloiya ode olatiya odiye, 'Allahuta'ala Eya lo mongotiyombunto ma lopotatapu mayi olemu motota lo kahandaki lo Allahuta'ala, mo'onto oli Isa Almasih ta banari wawu modungohe suwara mokaluwari mayi monto tunggu-Liyo. ¹⁵Sababu yio ma motombangao ode tawu nga'amila tomimbihu pasali u ma ilontongamu wawu u ma ilodungohemu. ¹⁶Wawu masatiya, yilongola yio donggo bimbangi? Bongulo wawu wuduwa lomao batangamu lihuwaliyo. Ponguwatio lomola ode Eya mohile turungi alihu dusamu ambunguwo mayi lo Allahuta'ala.' "

¹⁷Te Pawulus loloiya poli odiye, "Lapatao watiya ma lohuwalinga mota ode kota lo

Yerusalem. To wakutu tuwawu watiya donggo hemodua to pango bele lo Eya, roh latiya kilawasa mayi lo Roh lo Allahuta'ala. ¹⁸ Watiya lo'onto oli Isa Eya wawu Tiyo loloiya mayi ode olatiya odiye, 'Po'olinggahulo yio wawu lato tolai mao kota lo Yerusalem boti, sababu timongoliyo dila mololimo u hebisalamu tomimbihu Wau.' ¹⁹ Tametao latiya odiye, 'Eya, otawa limongoliyo lohihilawo deu watiya ta hemonao ode bele-beleyala hepotabiyalo wawu timongoliyo ta paracaya ode Ito Eya hepiloipomaso mao latiya ode tutupa wawu hepiloiwumbadeo latiya lo bubo'o. ²⁰ To wakutu tawu-tawuwala lohinggi nyawa le Stepanus ta hemopotunggulo habari tomimbihu Ito Eya, watiya woluwo teto wawu satuju lo huhutu boyito wawu watiya ta lodaha kayini limongoliyo ta lohinggi nyawaliyo.' ²¹ Bo Eya loloiya mayi ode olatiya odiye, 'Ponaolo! Wau ma mopoahu olemu ode umolamingao monteye, deuwitoyito ode bangusa-bangusa wuwewo.' "

²² Tawu ngohuntuwa boyito turusi hepodungohe ole Pawulus hemobisala. Bo tou te Pawulus loloiya deu Eya lopoahu oliyo ode tawu ta dila Yahudi, timongoliyo ma longuwatiayi odiye, "Pateya lomao tawu botiye! Tawu boti dila patuti tumumulo!" ²³ Timongoliyo turusi hewuwatia wawu hepopongolabe mola lo jumba limongoliyo wawu hepopola'a mola lo peyahua ode yitato. ²⁴ Uwitolo sababuliyo panglima lo pasukan longohi mao parenta modelo ole Pawulus ode

markas mota parakisaliyo wawu poiwumbadiyo mao lo bubo'o, alihu tiyo mongaku longola tawu ngohuntuwa boyito hewuwatia ode oliyo.

²⁵ Bo tou te Pawulus ma tilihutiyo wawu ma wumbadeliyo lo bubo'o, tiyo lohintu ode tauwa lo pasukan ta o tugasi boyito odiye, "Moturuti mao hukum, mowali meyalo dila timongoli mohumbade to tawu lo Roma tou dipo lodehu putusani li hakimu?"

²⁶ Lo'odungoheo yiyintu boyito, tauwa lo pasukan lolapuru mao ode panglima lo pasukan odiye, "Wolo u ma pohutuwo li panglima? Tawu botiye raiyati lo yiladiya lo Roma."

²⁷ Lapatao panglima lo pasukan boyito lonao mao ode le Pawulus wawu loloiya odiye, "Poleleya mayi, banari meyalo dila yio boti tawu lo Roma?" Te Pawulus lolametao, "Banari."

²⁸ Panglima lo pasukan boyito loloiya odiye, "Wau lowali raiyati lo yiladiya lo Roma lomayari mahale da'a." Te Pawulus lolametao odiye, "Wau ma tawu lo Roma lonto u pilotutuliyo lomayi." ²⁹ Mongopajule ta tilugasialiyo mohumbade ole Pawulus, ma lato lotowuli wawu panglima lo pasukan boyito ma yilohe tou ilotawaliyo mao te Pawulus ta ma piloitihiyo boyito tawu lo Roma.

³⁰ U hepopotuludu lo tawu lo Yahudi ode le Pawulus ohila otawa lo panglima lo pasukan boyito wolo umopatato. Uwitolo sababuliyo lolombuliyo mola tiyo lomarenta mao mongotauwa lo imamu wawu nga'amila

anggota lo Mahkama lo agama moambuwa. Lapatao tiyo loipopokaluwari mayi ole Pawulus lonto markas wawu lodelo oliyo mota pilopotaluwoliyo wolimongoliyo nga'amila.

23 ¹Te Pawulus lolontonga mota nga'amila anggota lo Mahkama lo agama boyito wawu loloiya odiye, "Mongowutato, to pongorasa latiya sambe dulahe ingontiye botiye watiya tumu-tumula wolo hilawo beresi to talu lo Allahuta'ala." ²Bo te Ananias imamu da'a boyito lopoahu mao ta hetihula to tili le Pawulus molambali mao tunggile Pawulus. ³Te Pawulus loloiya mao ode oli imamu da'a boyito odiye, "Allahuta'ala ma molambali oli imamu, weyi tawu munapiki odelo dinginga ma lototahu ceti-ceti moputio! Ti imamu masatiya hulo-huloa hemomutoa olatiya moturuti mao hukum, bo ti imamu lohihilawo lolambanga hukum boyito wolo ulopoahu to tawu lolambali olatiya."

⁴Ta hetihula to tili le Pawulus loloiya odiye, "Yio hemohina oli imamu da'a ta bilintao Allahuta'ala." ⁵Te Pawulus lolametao odiye, "Mongowutato, dila otawa latiya tiyo ti imamu da'a. Memangi woluwo tula-tulade to kitabi odiye, 'Dila mowali timongoli mohina tauwa lo bangusamu.' "

⁶Otawa le Pawulus deu ngotayadu anggota lo Mahkama lo agama boyito tawu-tawuwala ta o pahamumu Saduki wawu ngotayadu tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi. Sababu uwito, tiyo loloiya to delomo Mahkama lo agama boyito odiye, "Mongowutato, watiya

botiye tawu ngota ta o pahamumu Parisi wawu waliya lo ta o pahamumu Parisi. Watiya iladililiyo teye sababu hemoharapu deu ta ma lopowate ma popobongulo mayi lo Allahuta'ala monto kuburu." ⁷Tou yilapatao te Pawulus loloiya odito, to wolota lo ta o pahamumu Parisi wawu tawu-tawuwala ta pahamumu Saduki ilowaliya lo butola, tunggulo tawu-tawuwala ta heambuwa boyito ma lotayade duluwo. ⁸Sababu tawu-tawuwala ta o pahamumu Saduki paracaya deu ta ma lopowate didu tumumulayi. Timongoliyo olo paracaya deu malaikati wawu roh yito diyaluwo. Bo tawu-tawuwala ta o pahamumu Parisi paracaya deu nga'amila boyito woluwo. ⁹Lapatao ma lowali buluhuta da'a. Ngololota ta ahali lo Tawurat to wolota lo ta o pahamumu Parisi tilimihulayi turusi hemomutola wolo uto'otutuwa wawu loloiya odiye, "Ami dila lo'otapu totala tuwawu mao to tawu botiye! Wolo talaliyo wonu woluwo roh meyambo malaikati lobisala ode oliyo!"

¹⁰Buluhuta boyito ma lotanggalo, tunggulo panglima lo pasukan boyito ma yilohe bolo te Pawulus ma po'opate limongoliyo. Uwitolo sababuliyo tiyo lomarenta mao ode mongopajuleliyo molahe mota mohama mayi ole Pawulus monto wolota limongoliyo wawu modelo mola oliyo ode markas.

¹¹Tou lombuhuyiliyo mola ti Isa Eya tilimihulayi to tili le Pawulus wawu loloiya odiye, "Pawulus, po'olotola mola hilamu! Debo odelo yio wolo uto'otutuwa helohungguli mao pasali tomimbihu Wau to kota lo Yerusalem

botiye. Odito olo yio musi mohungguli lo pasali boti to kota lo Roma.”

¹² Didimodupa mola woluwo ngololota tawu lo Yahudi ta ma losatujuwa wawu lotadiya deu timongoliyo dila monga wawu mongilu wonu timongoliyo dipo lohinggi nyawa le Pawulus.

¹³ Jumula lo ta losatujuwa boyito wopatopulu apingolota. ¹⁴ Timongoliyo nga'amila mota lotaluwa wolo mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi wawu loloiya odiye, “Amiyatiya ma lotadiya dila monga wawu mongilu wonu amiyatiya dipo lohinggi nyawa le Pawulus. ¹⁵ Pohile lamiyatiya alihu timongoli wolo Mahkama lo agama mopoahu mao panglima lo pasukan mopotaluwo mayi le Pawulus ode olimongoli. Popobilohe mao bo odelo timongoli ohila muli momarakisa to'otutuwa parakaraliyo boyito. Ami ma sadiya molabodu wawu mohinggi nyawaliyo tou dipo tunggula mota ode olimongoli.”

¹⁶ Bo patuju limongoliyo boyito ilodungohe lo pouwala'a le Pawulus. Uwitolo sababuliyo pouwala'aliyo boyito lonao mola wawu lomaso ode markas lopotunggulo pasali boyito ode ole Pawulus. ¹⁷ Lapatao te Pawulus loibodeyi tauwa lo pasukan ngota wawu loloiya ode oliyo odiye, “Delowa mao ta bohulotawu botiye ode oli panglima lo pasukan. Woluwo pasali tuwawu u poposambewoliyo ode oli panglima.”

¹⁸ Lapatao tauwa lo pasukan boyito lodelo mao ta bohulotawu boyito ode oli panglima wawu loloiya odiye, “Te Pawulus ta tatahanggi boyito lotiyanga olatiya wawu lohile alihu ta

bohulotawu boti delo mayi latiya motaluwa woli tuwani, sababu woluwo pasali tuwawu u ohila poposambewoliyo ode oli tuwani.”

¹⁹ Panglima lo pasukan boyito lodihu mao olu'u lo ta bohulotawu boyito wawu dileloliyo lotipotia mota lapatao lohintu ode oliyo odiye, “Uti, wolo u ohila polelemu ode olau?”

²⁰ Ta bohulotawu boyito lolametao odiye, “Tuwani, woluwo tawu lo Yahudi ngololota ma loheluma mohile oli tuwani modelo mota oli om Pawulus lombu motaluwa wolo Mahkama lo agama. Ontonga mayi lo tawu Mahkama lo agama boyito odelo u ohila momarakisa to'otutuwa oliyo. ²¹ Bo pohile latiya ti tuwani dila moturuti hihile limongoliyo boyito. Sababu to wolota limongoliyo woluwo wopatopulu apingolota ta ma molabode oli om Pawulus tou dipo tunggula mota ode Mahkama lo agama. Timongoliyo ma lotadiya deu timongoliyo dila ta monga wawu mongilu wonu dipo lohinggi nyawa li om Pawulus. Masatiya botiye timongoliyo ma hesadiyawa wawu hewulata putusani li tuwani.” ²² Lapatao panglima lo pasukan lomarenta mao ta bohulotawu boyito lohuwalingo wawu lolahuli odiye, “Dila mao poleleya to tawu deu yio botiye ma lopotota lo pasali botiye ode olau.”

²³ Lapatao panglima boyito loibodeyi tauwa lo pasukan dulota wawu loloiya ode olimongoliyo odiye, “Poposiyapuwa mao pajule dulohetutolota monao lo oato wawu pitulopululota pajule to wadala wawu dulohetutolota pajule ta hedelowa totobuo

monao ode kota lo Kayisareya jamu sambilan huyi boti.”²⁴ Lapatao tiyo lomarenta mao olo moposadiya mao lo wadala u taeya le Pawulus wawu modelo mota oliyo wolo usalamati mota motaluwa wole Peliks gubernur lo lipu boyito.²⁵ Panglima loluladeo tulade ngopita odiyamola tuwangiyo,

²⁶”Ode oli tuwani, gubernur Peliks ta mopiyohe hilaliyo. Salamu lonto olatiya, te Klawudiwus Lisiyas.²⁷ Pe'epe'enta wolo tulade boti watiya loidelo mayi tawu ngota. Tawu botiye yilaupiyo lo tawu lo Yahudi wawu ma ngope'e yilinggila limongoliyo nyawa tou watiya wawu mongopajule lonao mota lopobebasi oliyo. Sababu watiya lo'odungohu deu tiyo boyito raiyati lo yiladiya lo Roma.²⁸ Sababu ohila otawa latiya wolo u hepopotuludu lo tawu ode oliyo, watiya lodelo mota tawu boti lotaluwa wolo Mahkama lo agama limongoliyo.²⁹ U lotapu latiya tiyo pilopotuludeliyo lo pasa-pasaliyala lo hukum lo agama limongoliyo. Bo diyaluwo tuwawu mao u hepilopotuludiyo boyito u patuti mowali sababu tiyo hukumaniyola mate meyalo ulungolo.³⁰ Woluwo tawu ngota lopo'ota mayi ode olatiya deu woluwo heluma o patuju mohinggi nyawa lo tawu botiye. Uwitolo sababuliyo watiya ngointa lolawo mayi oliyo ode oli tuwani wolo tahuli ode nga'amila ta o masa'ala woliyo, alihu timongoliyo moda'awa oliyo to talu li tuwani.” Odito tuwango tuladiyo le Klawudiwus Lisiyas.

³¹Lapatao tauwa lo pasukan dulota boyito lohutu mao odelo u ma pilomarenta lo panglima boyito wawu lohama mayi ole Pawulus huyi boyito dileloliyo ode kota lo Antipatris. ³²Lolombuliyo mola mongopajule ta hetaeya to wadala lopoturusi lo nonao limongoliyo wole Pawulus wawu ta henaowa lo oato ma muli lohuwalinga ode markas.

³³Tou mongopajule ta hetaeya to wadala ma ledungga mota ode kota lo Kayisareya, tuladi panglima boyito yilohi mao limongoliyo ode oli gubernur wawu te Pawulus ma dileloliyo mao ode taluliyo. ³⁴Tou ti gubernur lobaca mao lo tulade boyito, tiyo lohintu ole Pawulus lonto utonu asaliliyo. Tou ilotawaliyo mao te Pawulus lonto propinsi lo Kilikiya, ³⁵tiyo loloiya odiye, "Wau momarakisa parakaramu wonu ta o masa'ala wolemu ma ledungga mayi." Lapatao tiyo lomarenta mao alihu te Pawulus tahangiyaliyo to istana li gubernur u omo-omolu mayi lowali istana le Herodes ta bohuliyo.

24 ¹Tou ma limohuyi mola te Pawulus tatahangi to istana li gubernur, te Ananiyas imam da'a pe'epe'enta wolo ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi wawu pongacara ngota ta tanggu-tanggula te Tertulus, lonao mota ode kota lo Kayisareya. Timongoliyo mao lotaluwa woli gubernur wawu lopodulohu ole Pawulus. ²Te Pawulus piloitiyangiyo mayi li gubernur. Lapatao te Tertulus ma lolumulao hemoda'awa oliyo. Tiyo loloiya odiye, "Tuwani, gubernur ta mopiyohe

hilaliyo, lipu lamiyatiya ma lowali amani tou ti tuwani lowali tauwa. Wawu wolo obijaki li tuwani ti tuwani ma helopo'opiyohē lipu lamiyatiya.

³ U odito boyito layito hetolimo lamiyatiya wolo sukuru openu toutonu amiyatiya woluwo. ⁴ Bo alihu dila ngohuntuwa wakutu li tuwani u rugi, watiya mohile o mura lo hila li tuwani, alihu ti tuwani modungohe mola ngope'e u ma poposambewo mayi lamiyatiya botiye. ⁵ Lotapu mota lamiyatiya tawu botiye tawu moleto. Tiyo lohutu buluhuta to wolota lo tawu lo Yahudi nga'amila to kota-kotawala to yiladiya lo Roma. Tiyo tauwa lo tawu-tawuwala ta o pahamū Nasrani. ⁶ Tiyo olo ta lohimontala moPONAJISI bele lo Eya. Uwitolo sababuliyo amiyatiya loheupa oliyo wawu ma momutoa oliyo moturuti mao hukum lo agama lamiyatiya. ⁷ Bo te Lisiyas panglima lo pasukan boyito, lonao mayi lohehu oliyo monto olamiyatiya. ⁸ Lapatao tiyo lopoahu mayi ta o masa'ala wolo tawu botiye monao mayi motaluwa woli tuwani. Wonu ti tuwani ma yilapato momarakisa tawu botiye, ma mowali otawa li tuwani nga'amila pasali u hepopotuludu lamiyatiya ode oliyo." ⁹ Tawu-tawuwala lo Yahudi ta woluwo teto hepoda'awa ole Pawulus olo wawu timongoliyo hepolojiyawa deu nga'amila u yiloiya le Tertulus boyito memangi banari.

¹⁰ Lapatao ti gubornur Peliks lolomaya ode le Pawulus deu tiyo mowali mobisala. Lapatao te Pawulus loloiya odiye, "Otawa latiya deu ti tuwani ma lowali hakimū to bangusa botiye ma

ngolotawunu hihewoliyo. Uwitolo sababuliyo wolo hilawo sanangi watiya molametayi dulohu botiye to talu li tuwani. ¹¹Ti tuwani mowali mohintu to tawu deu dila lebe tou mopulu wawu duhuyi yilalu mao, watiya lonao mayi ode kota lo Yerusalem motabiya. ¹²Diyaluwo ngota mao ta lo'odungga olatiya hemopateya wolo tawu meyambo hemohimoa to tawu mohutu buluhuto to pango bele lo Eya meyambo to bele hepotabiyalo wawu to tatambatiyala wuwewo to kota botiye. ¹³Timongoliyo dila mowali mongohi mayi bukti ode oli tuwani tomimbihu pasali u boheli pilodulohuliyo mayi ode oli tuwani. ¹⁴Bo to talu li tuwani, watiya mongaku mayi deu watiya hemolubo Allahuta'ala Eya lo mongotiyombu lamiyatiya moturuti mao pongajari li Isa Almasih u hetanggula limongoliyo pahamu Nasrani. Bo watiya olo debo tatapu paracaya ode nga'amila u hetulade to kitabi lo Tawurat wawu kitabi lo mongonabi. ¹⁵Watiya olo hemoharapu ode Allahuta'ala, odelo timongoliyo nga'amila ta woluwo teye, deu tawu ta banari meyambo ta dila banari ma muli popobongulo mayi lo Allahuta'ala monto kuburu. ¹⁶Uwitolo sababuliyo watiya layito hemongusaha tumumula wolo hilawo beresi to talu Allahuta'ala meyambo to talu lo manusiya. ¹⁷Ma ngolotawunu hihewoliyo watiya lolola mao kota lo Yerusalem. Masatiya watiya dipo boti lohiehewo lohuwalingayi wawu lodelo mayi sadaka ode ta hemisikiniya to bangusa latiya wawu longohi kurubani ode Allahuta'ala to bele

lo Eya. ¹⁸Tou watiya donggo hemohutu pasali boyito wawu ma yilapato lo po'oberesi batanga latiya, tawu lo'odungga mao olatiya to pango bele lo Eya. Diyaluwo tawu ngohuntuwa teto wawu diyaluwo olo buluhuto. ¹⁹Bo woluwo teto ngololota tawu lo Yahudi lonto propinsi lo Asiya. Timongoliyo ta musu woluwo teye mopodulohu olatiya ode oli tuwani wonu woluwo u mowali podulohu limongoliyo tomimbihu watiya. ²⁰Meyambo huli mao tawu-tawuwala boti mopolele mayi lohihilawo totala wolo u ilodungga limongoliyo to olatiya tou watiya iladililiyo to talu lo Mahkama lo agama. ²¹Bo woluwo pasali tuwawu u bilisala latiya to talu limongoliyo, deuwitoyito loiya odiye, 'Watiya headiliyo limongoli to dulahe entiye botiye, sababu watiya paracaya deu ta ma lopowate ma popobongulo mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu.' "

²²Bo pongajari li Isa Almasih u pilolele mayi le Pawulus boyito memangi ma otawa li gubernur Peliks. Tiyo lopoberenti mao lo sidang boyito wawu loloiya odiye, "Wonu te Lisiyas panglima lo pasukan ma ledungga mayi, wau ma momutusani parakara limongoli botiye."

²³Lapatao tiyo lomarenta mao tauwa lo pasukan ta hemodaha ole Pawulus alihu tatapu molahangi mao ole Pawulus, bo poipo'oheliyo mao wawu wonu mongosahabatiliyo monao mayi mohinta oliyo, dila mao poienteliyo.

²⁴Tou ma ngolohuyi mola ti gubernur Peliks lonao mayi woli Drusila dileliyo, tabuwa ngota tawu lo Yahudi. Ti gubernur boyito loitiyangayi

ole Pawulus, lapatao tiyo lodungohe ole Pawulus hemobisala tomimbihu imani ode oli Isa Almasih. ²⁵Bo tou te Pawulus hemobisala tomimbihu uadili, molahangi napusu wawu pasali lo dulahu ukiyama u dungga-dungga mayi, ti gubernur Peliks lowali yilohe, tunggulo tiyo loloiya odiye, "Cukupu uwito, ponaolo yio. Wonu bolo o hiyanga mopiyohu, wau muli moitiyangayi olemu." ²⁶Tou tiyo loloiya odito, tiyo olo hemoharapu te Pawulus mongohi doyi oliyo. Sababu uwito, tiyo helobabaleya lotiyanga ole Pawulus mobisala.

²⁷Bo tou ma leganapu dulotawunu, ti gubernur Peliks ma gilantiya le Perkiwus Pestus. Ti gubernur Peliks ohila moposanangi hila lo tawu lo Yahudi. Uwitolo sababuliyo tiyo lomuli mao ole Pawulus tatapu tatahanggi.

25 ¹Tou ma lowali gubernur, te Pestus lonao mota ode kota lo Kayisareya wawu tou ma tolohuyi mola to kota boyito, tiyo lonao ode kota lo Yerusalem. ²Teto woluwo mongotauwa lo imamuwawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi lonao mayi motaluwa woliyo wawu lopodulohu mao ole Pawulus. Timongoliyo turusi hepomiyowa oli gubernur Pestus ³wawu lohile alihu tiyo mopomura mao lo hilaliyo ode olimongoliyo wawu mopoahu mao to tawu modelo ole Pawulus ode kota lo Yerusalem, sababu timongoliyo ma loheluma mohinggi nyawaliyo tou dipo tunggula mota ode kota lo Yerusalem. ⁴Bo ti gubernur Pestus loloiya ode olimongoliyo deu te Pawulus musi tatapu tahangiyaliyo to kota lo Kayisareya,

sababu tiyo o patuju ngointa mohuwalinga oditomola. ⁵Lapatao tiyo loloiya odiye, "Lebe mopiyohu wonu tawu-tawuwala ta o pongaru to wolota limongoli monao wolau pe'epe'enta wawu moda'awa oliyo tetomota wonu woluwo totalaliyo."

⁶Ti gubernur Pestus lotitola wolimongoliyo to kota lo Yerusalem dila yilebe tou walulohuyi meyalo mopuluhuyi lapatao lohuwalinga ode kota lo Kayisareya. Lolombuliyo mola tiyo lohutu sidang wawu lopotaluwo mayi le Pawulus ode oliyo. ⁷Tou te Pawulus ma ledungga mayi, nga'amila tawu lo Yahudi ta lonao mayi lonto kota lo Yerusalem, lotiambu to oliyo wawu ngohuntuwa pasali mobubuheto u hetuntutiyo limongoliyo. Bo timongoliyo dila mowali mongohi mayi bukti u hetuntutiyo limongoliyo boyito. ⁸Te Pawulus muli lolametao u hetuntutiyo limongoliyo wawu loloiya odiye, "Watiya dila ototala ngoidi mao to hukum lo Tawurat lo tawu lo Yahudi meyambo ode bele lo Eya, odito olo ode oli kayisar."

⁹Bo ti gubernur Petsus ohila moposanangi lo hila lo tawu lo Yahudi. Tiyo loloiya ode ole Pawulus odiye, "Yio mohuto meyalo dila, monao ode kota lo Yerusalem wawu mota adiliyoliyo tetomota to talu'u motu'ude lo u hepotuludu limongoliyo ode olemu?"

¹⁰Te Pawulus lolametao odiye, "Watiya masatiya ma tataluwa lo tambati heposidangiyaliyo to yiladiya lo Roma wawu teye watiya musi adiliyoliyo. Wawu ma otawa li tuwani lohihilawo deu watiya dila

lohutu totala ngoidi mao to talu lo tawu lo Yahudi. ¹¹ Wonu watiya ototala wawu ma lohutu openu bo tuwawu u patuti hukumaniyola mate, watiya ihilasi mate. Bo wonu u hepopotuludu limongoliyo olatiya boyito diyalu mao u banari, diyaluwo ngota mao ta o haku mohudu olatiya ode olimongoliyo. Wonu odito, watiya mohile alihu ti kayisar lohihilawo ta momutoa olatiya.”

¹² Lapatao ti gubernur lorombukiya wolo ta heponasehatiya oliyo. Tiyo lobisala ode le Pawulus odiye, “Yio ma lohile adiliyo li kayisar. Wonu odito, yio musi monao mota motaluwa woli kayisar to kota lo Roma.”

¹³ Tou ma ngolohuyi mola ti onlongiya Agripa woli Bernike wutatiyo mohuhula lonao mota ode kota lo Kayisareya mohurumati ole Pestus ti gubernur bohu. ¹⁴ Tou timongoliyo lotitola ngolohuyi mola teto, ti gubernur Pestus losirita mao ode oli onlongiya Agripa tomimbihu te Pawulus. Tiyo loloiya odiye, “Teye woluwo tawu ngota ta tatahangi ta tilolaliyo mao li gubernur Peliks. ¹⁵ Tou watiya to kota lo Yerusalem, nga'amila mongotauwa lo imamu wawu ta dudula'a-dudula'a tawu lo Yahudi lopodulohu mayi lo tawu botiye wawu lohile alihu tiyo hukumaniyato latiya. ¹⁶ Watiya lolametao ode olimongoliyo odiye, ‘Biyasaliyo aturangi lo tawu lo Roma wonu woluwo tawu ngota ta pilodulohuliyo, tiyo dipo mowali wuduwola peihukumani. Wonu tiyo dipo pilopotaluwo wolo ta lopodulohu oliyo, tiyo musi wohiya mao hiyango mopodulu lo batangaliyo.

¹⁷ Tou timongoliyo ledungga mayi wawu ma

heambuwa teye, watiya dila lohulata lohihewo. Lolombuliyo mola watiya ma lato lohutu sidang wawu loidelo mayi tawu boyito ode sidang. ¹⁸Tou tawu-tawuwala ta lopodulohu tilimihula mola loda'awa oliyo, timongoliyo dila lopotuludeyi openu bo tuwawu mao u moletu odelo u helantobu latiya popotunggulo mayi limongoliyo. ¹⁹Timongoliyo bo lohihede to pahamuwoliyo tomimbihu pasa-pasaliyala lo agama limongoliyo wawu tomimbihu pasali lo tawu ngota ta tanggu-tanggula ti Isa ta ma yilate, bo te Pawulus to'otutuwa hemopolele deu Tiyo boyito tumu-tumulo. ²⁰Watiya ma lolingu wololo musi momarakisa parakara botiye. Uwitolo sababuliyo watiya lohintu mao ode oliyo odiye, 'Yio mohuto meyalo dila, monao ode kota lo Yerusalem, alihu nga'amila parakara botiye mota adiliyoliyo tetomota?' ²¹Bo te Pawulus lohile alihu ti kayisar lohihilawo ta momutoa oliyo wawu tiyo debo tatapu tahangiyala teya sambe parakaraliyo me putusani. Sababu uwito, watiya lomarenta mao alihu tiyo tahangiyaliyo mao turusi, sambe watiya mo'otapu hiyango molawo mota oliyo motaluwa woli kayisar." ²²Ti olongiya Agripa loloiya ode oli gubornur Pestus odiye, "Wau olo ohilawo modungohe tawu botiye." Ti gubornur Pestus lolametao odiye, "Mowali, lombu ti tuwani mowali modungohe oliyo." ²³Lolombuliyo mola ti olongiya Agripa wawu ti Bernike lomaso mao wolo ogagaliyo ode tambati podunggayaliyo woli gubornur. Timongoliyo lomaso mao pe'epe'enta wolo

panglima lo pasukan wawu ta dudula'a-dudula'a to kota lo Kayisareya. Lapatao ti gubornur Pestus loitiyangayi ole Pawulus motaluwa wolimongoliyo. ²⁴Ti gubornur loloiya odiye, "Tuwani onlongiya Agripa wawu nga'amila tawu ta woluwo teye pe'epe'enta wolamiyatiya. Bilohi, tawu botiye. Nga'amila tawu lo Yahudi ta to kota lo Yerusalem wawu ta woluwo teye ma lopodulohu mayi oliyo. Timongoliyo lonao mayi ode olatiya wolo hewuwatia deu tawu botiye dilalo patuti huliya mao tumu-tumulo. ²⁵Bo watiya lohihilawo dila lo'otapu wolo-wolo to oliyo u patuti hukumaniyola mate. Tiyo lohihilawo lohile mota adiliyo li kayisar. Sababu uwito, watiya lomutusani molawo oliyo ode oli kayisar. ²⁶Bo watiya dila o katarangani mopatato u mowali tuladu mao latiya tomimbihu tiyo wawu lawolo mota latiya ode eyanto. Uwitolo sababuliyo watiya lodelo mayi oliyo motaluwa wolo mongotuwani nga'amila, lebe-lebe lomao woli tuwani onlongiya Agripa, alihu tou tiyo ma lapato parakisa mao, watiya mo'otapu u mowali tuladu latiya. ²⁷Sababu moturuti mao huhama latiya, dila ponga lo akali molawo tawu ngota ta tatahanghi ode oli kayisar wawu dila mojolasi mao wolo u tilala oliyo."

26 ¹Ti onlongiya Agripa loloiya mao ode le Pawulus odiye, "Yio yilohiyaliyo ijini mopodulu lo batangamu." Te Pawulus lominta'a mola olu'uliyo, lapatao lopotunggulo tametiyo odiye,

²”Ti onlongiya Agripa ta mopiyohe hilaliyo, watiya sanangi, sababu to dulahe botiye watiya mowali molametayi to talu li onlongiya nga'amila u hepopotuludu lo tawu lo Yahudi olatiya.

³Lebe-lebe lomao ti onlongiya otutu mongarati lo nga'amila adati wawu butola-butola to wolota lo tawu lo Yahudi. Uwitolo sababuliyo watiya mohile ode oli onlongiya alihu ti onlongiya modungohupo olatiya wolo usabari.

⁴Tawu lo Yahudi nga'amila motota lo huhutu latiya tou watiya donggo bohulotawu, sababu lonto ukikia lomayi watiya tilumumula to wolota lo bangusa latiya to kota lo Yerusalem.

⁵Ma lohihewo timongoliyo motota latiya wawu wonu timongoliyo mohuto, timongoliyo mowali mohungguli mayi deu watiya tawu ngota ta o pahamu Parisi, pahamu tuwawu u ta'ati da'a to delomo agamanto. ⁶Wawu masatiya watiya musi timihulo mopodulu lo batanga latiya, sababu watiya hemoharapu janjiya lo Allahuta'ala u yilohi-Liyo mayi ode mongotiyombunto mowali ganapu.

⁷Ti onlongiya Agripa ta mopiyohe hilaliyo, janjiya boyito hewulata lo tawu lo Israel ta mopuladuluwo lo suku mowali ganapu wawu timongoliyo huyi wawu dulahe hepoibadatiya wolo uto'otutuwa. Wawu wolo harapani odito, watiya pilodulohuliyo mayi lo tawu-tawuwala lo Yahudi. ⁸Yilongola timongoli tawu-tawuwala lo Yahudi dila paracaya deu Allahuta'ala muli mopotumulayi ta ma lopowate?

⁹Omo-omolu mayi watiya lohihilawo o pahamu deu watiya musi momutola ta

mopololadu tangguli Isa tawu lo kota lo Najaret boyito. ¹⁰ Pasali botiye hepilohutu latiya olo to kota lo Yerusalem. Mongotauwa lo imamu longohi kawasa ode olatiya. Wawu wolo kawasa boyito ngohuntuwa tawu ta tilulawoto Allahuta'ala hepiloipomaso latiya ode tutupa. Watiya olo satuju wonu timongoliyo boyito mo'otapu hukumani mate. ¹¹ To delomo bele hepotabiyala nga'amila watiya helosikisa olimongoliyo wawu helomakusa, alihu timongoliyo momahe imani limongoliyo. Wawu wolo uyingo-yingo da'a, watiya helohenela olimongoliyo monto kota tuwawu ode kota wuwewo, hiyambola sambe demao kota lo tawu deli."

¹² Te Pawulus loloiya poli odiye, "Wolo patuju odito, watiya lodelo tuladu kawasa lonto mongotauwa lo imamu boyito wawu lonao ode kota lo Damsik. ¹³ Ti olongiya Agripa ta mopiyohi hilaliyo, to delomo nonao latiya ode kota lo Damsik to hulonu lo dulahu, watiya lo'onto tinela mo'otulopa mato lonto soroga u tiliminelayi lebe motilangao lo tinelo matolodulahu longulunga olatiya wawu mongotamani ngoponaowa wolatiya. ¹⁴ Amiyatiya nga'amila lebalata ode huta, lapatao watiya lo'odungohe suwara u loloiya to delomo bahasa lo Ibrani u artiliyo odiye, 'Sawulus, Sawulus! Yilongola yio hemongarinaya ola-U? Yio ma mowali susa wonu turusi hemobutola wolo kohondaki lo Allahuta'ala. Yio ma mowali odelo sapi

pasa-pasanga to roda hemolotepawa wumbadi tuwaniliyo.'

¹⁵ Bo watiya lolametao odiye, 'Tatonu Ito, Eya?' Eya loloiya mayi odiye, 'Wau botiya ti Isa ta ilarinayamu boyito. ¹⁶ Bo masatiya bongulo wawu tihulolo. Wau lopobiloheyi lo batanga-U wolo patuju mopotatapu mayi olemu mohinta ola-U wawu mowali sakusi tomimbihu pasa-pasaliyala u ilontongamu to ola-U wawu pasa-pasaliyala u ma popobilohu-U mayi olemu to waktu hedunggawa mayi. ¹⁷ Wau ma moposalamati olemu monto niyati moletolonto bagusamu wawu monto bangusa wuwewo. Wawu Wau mopoahu olemu ode olimongoliyo ¹⁸ mota momuo mato lo hilawo limongoliyo, alihu timongoliyo molola mao umodiolomo ode umobango wawu monto kawasa lo Ibilisi ode kawasa lo Allahuta'ala, alihu wolo imani limongoliyo ode ola-U dusa limongoliyo ambunguwo-U wawu timongoliyo ma mololimo bahagiyangi u siladiya mao lo Allahuta'ala ode ta ma lowali haku-Liyo.' "

¹⁹ Te Pawulus loloiya poli odiye, "Ti olongiya Agripa ta mopiyohe hilaliyo, sambe masatiya watiya lalayita hemongusaha mota'ati mao bibilohe lonto soroga boyito. ²⁰ Utiye tahuli ode tawu nga'amila u lotapu latiya to bibilohe boyito deu timongoliyo musi motobati wawu mohudu mao batanga ode Allahuta'ala wawu mopobiloheyi lo huhutu lo tawu ta ma lotobati. Bobohuwaliyo mao tahuli boti hepilopotunggulo latiya ode tawu-tawuwala lo Yahudi ta to kota lo Damsik, ta to kota lo Yerusalem wawu

RIWAYATI LO MONGORASUL 26.21 – 26131

ta hetolawa to nga'amila kambungu to lipu lo Yudeya, lapatao ode bangusa wuwewo.

²¹Uwitolo sababuliyo tawu-tawuwala lo Yahudi loheupa olatiya to pango bele lo Eya wawu hepongusahawa mohinggi nyawa latiya. ²²Bo sababu Allahuta'ala heloturungi olatiya, sambe masatiya watiya donggo tumu-tumulo wawu hemopotunggulayi lo tahuli boti ode raiyati biyasa meyalo ode ta dudula'a-dudula'a. Wawu u hepolele mayi latiya boti tutuwawuwa lo u hepilopotungguliyo mayi li nabi Musa wawu lo mongonabi wuwewo tou mulo-mulolo mayi, ²³deuwitoyito Ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali Olongiya wawu moposalamati lo manusiya musi modutola ususa. Tiyo ta bohuliyo popobongulo mayi lo Allahuta'ala monto kuburu wawu Tiyo ta ma mopotunggulo tinelo, deuwitoyito usalamati ode bangusa lo Yahudi wawu ode bangusa-bangusa wuwewo.”

²⁴Tou te Pawulus hemopotunggulo unga'amila boyito mopodulu lo batangaliyo, ti gubernur Pestus loloiya wolo suwara da'a odiye, “Pawulus, yio botiye ma biyongo! Ilimumu u ngohuntuwa boyito ma lo'obiyonga olemu.” ²⁵Bo te Pawulus lolametao odiye, “Ti gubernur Pestus ta mopiyohe hilaliyo, watiya dila biyongo! U heloiya latiya boti banari sababu pikirangi latiya sesehati! ²⁶Ti olongiya Agripa motota lo pasa-pasaliyala boti. Uwitolo sababuliyo watiya barani mobisala. Watiya yiyakini deu diyaluwo tuwawu mao to unga'amila botiye u dipo ilodungoheliyo, sababu pasali botiye dila lowali to kambungu

molamingo. ²⁷Ti onlongiya Agripa, ti tuwani paracaya meyalo dila lo u pilopotunggulayi lo mongonabi? Watiya yiyakini ti tuwani paracaya ode olimongoliyo.”

²⁸Tametao li onlongiya Agripa odiye, “Harapumu yio mowali mopoyiyakini olau mowali muri le Almasih to wakutu ngointa mola odiye!” ²⁹Te Pawulus loloiya mao odiye, “To wakutu ngointa mola meyalo mohihewo uwito dila otawa latiya. Bo watiya hemodua ode Allahuta'ala alihu ti onlongiya wawu nga'amila tawu ta ma lo'odungohe u pilopotunggulayi latiya boti, mowali paracaya ode oli Isa Almasih odelo watiya, ngopohiya lo rante u pungu-pungu olatiya botiye.”

³⁰Lapatao ti onlongiya, ti gubornur, ti Bernike wawu nga'amila ta hehuloa pe'epe'enta wolimongoliyo ma tilimihulo. ³¹Tou timongoliyo ma lokaluwari mao, timongoliyo bibisalawa odiye, “Tawu botiye dila lohutu wolo-wolo umotu'ude wolo hukumani mate meyambo ulungolo.” ³²Ti onlongiya Agripa loloiya ode oli gubornur Pestus odiye, “Tawu botiye wonu bo dila lohile moiadili oli kayisar, tiyo ma mowali bebasiya mao.”

27 ¹Tou ti gubornur Pestus ma lomutusani deu ami ma lumayahe ode lipu lo Italiya, te Pawulus wawu ngololota ta hetahangiya wuwewo yiluduliyo mao ode ole Yuliwus tauwa lo pasukan li kayisar. ²Ami lotitae to kapali tuwawu u lonto rabuwa lo Adramitiwum u ma lumayahe ode rabu-rabuwala to ngohilayao pentadu lo propinsi lo Asiya. Te Aristarhus

tawu ngota lonto propinsi lo Makedoniya ta lonao mayi lonto kota lo Tesalonika, yilumayahe pe'epe'enta wolami. ³Lolombuliyo mola ami lohepita ode rabuwa to kota lo Sidon. Te Yuliwus tauwa lo pasukan boyito dila helopo'osusa ole Pawulus wawu tiyo olo helongohi mao ijini ole Pawulus monao ode mongosahabatiliyo, alihu mongosahabatiliyo boyito mowali moposanangi lo hila le Pawulus. ⁴Lonto rabuwa to kota lo Sidon ami ma lumayahe turusi, bo dupota mo'ohu'u lalawaniya wolo kapali lami. Uwitolo sababuliyo ami yilumayahe loli bihu pentadu lito lo Siprus u lilu-lilunga ngope'e to dupoto. ⁵Tou ami ma lolawodeyi deheta u tataluwa wolo propinsi lo Kilikiya wawu lipu lo Pampiliya, ami ledungga ode rabuwa to kota lo Mira to propinsi lo Likiya. ⁶Teto tauwa lo pasukan boyito lo'otapu kapali tuwawu lonto kota lo Iskandariya u ma lumayahe ode lipu lo Italiya. Ami yilaliliyo mao ode kapali boyito.

⁷Tou ma ngolohuyi mola helayahe wolo umopoto wawu wolo ususa da'a, ami ma lembide mota ode kota lo Knidus. Dupoto lalawaniya wolo kapali lami wawu kapali lami dilalo mowali momaju. Sababu uwito, ami ma yilumayahe ode salatani lo lito lo Kreta loli wulungo Salmone, alihu ami melilunga to dupoto. ⁸Wolo ususa da'a ami yilumayahe loduluhe mota to lito boyito. Lapatao ami ledungga ode tambati tuwawu u tanggu-tanggula Rabuwa Gaga, u dila molaminga mota monto kota lo Laseya.

⁹To wakutu boyito dulahe pongambunguwa lo Allahuta'ala dusa ma yilawode. Wawu to wakutu boyito sembo lo dupota da'a, tunggulo dila amani lumayahu. Uwitolo sababuliyo te Pawulus lopoela mao ode olimongoliyo odiye, ¹⁰“Mongowutato, to pahamui latiya masasa da'a wonu ito lumayahe turusi wawu mo'orugi da'a, dila bo wambao detohu wawu kapali boti, bo batanganto lohihilawo motalawa mao topotala.” ¹¹Bo tauwa lo pasukan boyito lebe paracaya to nakoda wawu ta ahu'uwo lo kapali. Tiyo dila paracaya loloiya le Pawulus. ¹²Sababu rabuwa boyito dila mopiyohu potirabuwala to sembo lo dupota da'a. Ngohuntuwa to wolota limongoliyo ta lebe satuju lumayahe turusi wawu mongusaha medungga ode kota lo Peniks mota motitola teto ngohilayao sembo lo dupota da'a. Kota lo Peniks yito rabuwa tuwawu to lito lo Kreta, u talu-talu ode baradaya wawu ode baralawo.

¹³To wakutu boyito dupoto titio lonto salatani. Timongoliyo hepoharapuwa deu patuju limongoliyo boyito tunggulo. Timongoliyo lominta'a mola jangga, lapatao yilumayahe loli duluhu pentadu lito lo Kreta. ¹⁴Bo dila lohiehewo mola dupota mo'ohu'u da'a lohipayi lonto tuduliyo u hetanggula lo tawu dupoto timuru lawo. ¹⁵Kapali lami ma hilipa lo dupoto wawu dilalo mambo molawani dupota monto taluliyo. Uwitolo sababuliyo ami lomuli mao kapali boyito hepotemba lo buolo. ¹⁶Ami yilelihe sambe motahudu lito kikia tuwawu u tanggu-tanggula Kauda

wawu teto ami lelilunga ngope'e to dupoto wawu wolo umasasa ami helomantangayi sikuci u dede-dedea to kapali boyito. ¹⁷Tou sikuci boyito ma tilaeliyo mola ode kapali, kapali boyito yilibude mao limongoliyo lo tali. Timongoliyo lopolahe mola lo layahu wawu lomuli mao kapali boyito lantu-lantunga to hila-hilaliyo, sababu timongoliyo mohe kapali boyito mota mehuwata to hungayo to libuo lo Sirtis. ¹⁸Ami ma hepiloyitohu baleyango wawu dupota motomboto. Sababu uwito, lolombuliyo mola tawu lo kapali ma helolapi detohu kapali wuwe-wuwewo ode deheto. ¹⁹Wawu to dulahe otoluliyo timongoliyo helolapi pokakasi lo kapali lo olu'u limongoliyo lohihilawo. ²⁰Tou ma ngongolohuyi mola matolodulahu meyambo poliyama dilalo ontonga wawu dutala da'a turu-turusi hihipo. Nga'amila harapani lami usalamati ma diduluwo.

²¹Timongoliyo ma ngolohuyi mola dila hepongala. Sababu uwito, te Pawulus tilimihula mola to hungi mongoliyo wawu loloiya odiye, "Mongowutato, wonu nasehatiu entiye dilungohe limongoli, alihu ito dila lumahayu molola mao lito lo Kreta, ito tantu dila lodudunggayo lo usukari wawu wolo u mo'orugi botiye! ²²Bo masatiya to delomo ususa botiye, wau monasehati mayi olimongoli alihu timongoli musi modutola wolo usabari, sababu diyaluwo ngota mao timongoli ta topotala, ngopohiya lo kapali botiye. ²³Sababu ohuyi malaikati lonto Allahuta'ala ta hetubou, deuwitoyito Ta ahu'uwo lo tutumulu'u,

metilimihula to tiliu ²⁴ wawu tiyo loloiya odiye, 'Dila pohe, Pawulus! Yio ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala mota motaluwa woli kayisar wawu sababu piyohu Allahuta'ala ode olemu, nga'amila tawu ta wolemu to kapali botiye ma mowali salamati.' ²⁵ Uwitolo sababuliyo mongowutato, podutola mola wolo usabari! Sababu wau paracaya ode Allahuta'ala deu nga'amila ma mowali odelo u ma yiloiya-Liyo mayi ode olau loli malaikati boyito. ²⁶ Bo kapali boti ma tantu ma mehuwata to lito tuwawu."

²⁷ Tou ma mopulu wawu wopahuyi hihewoliyo, ami debo donggo hepoyitohu baleyanga to awuhu. Bo tou totomuta'a louhuyi boyito tawu lo kapali lo'orasa deu tuduliyo ma hemembidu. ²⁸ Lapatao timongoliyo lopololoa mola lo tali bibi-bibi lo botu poloneiyo deheto. Wawu lopatata olimongoliyo deheta boyito delomiyo dulopulu lolopo. Dila lohiehewo mola timongoliyo lolonea mota poli wawu lopatata olimongoliyo delomo deheta boyito mopulu wawu limo lolopo. ²⁹ Sababu mohe lo u ma mehuwata to patihu, timongoliyo lopomai mota lo jangga moheluwopato to huli lo kapali wawu ami hepoharapuwa ma ngointa medungga u dumodupo. ³⁰ Bo tawu lo kapali hepongusahawa momentalo monto kapali. Timongoliyo lotihutu odelo ta mopolahu jangga, padahali sikuci u hepopolahu limongoliyo to dulu lo kapali. ³¹ Sababu uwito, te Pawulus loloiya mota ode tauwa lo pasukan wawu mongopajule odiye, "Wonu timongoliyo dila motitola to delomo kapali boti, timongoli

ma topotala.”³² Lapatao mongopajule boyito lomutu mao tali lo sikuci wawu hiluliyaliyo mao yilelihu.

³³Tou ma molaliyonu te Pawulus lotiyanga olimongoliyo nga'amila monga. Tiyo loloiya odiye, “Ma dulodiminggu timongoli heduyita, hetahangiya polango wawu dila yilonga wolo-wolo.”³⁴ Uwitolo sababuliyo wau monasehati mayi olimongoli alihu timongoli mongapo. Pasali botiye paralu alihu timongoli salamati. Diyaluwo ngota mao to wolota limongoli ta oliya lohuwoa ngopata mao.”³⁵ Tou lapatao loloiya odito, tiyo lohama mayi roti, losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala to talu limongoliyo nga'amila, lomita-mitanga mota roti wawu lomulayi yilonga.³⁶ Nga'amila tawu boyito ma muli lolotolo hila limongoliyo wawu timongoliyo olo ma yilonga pe'epe'enta woliyo.³⁷ Jumula lami to delomo kapali boyito dulohetuta pitulopulu wawu wolomota.³⁸ Tou ma lobutuheo, timongoliyo lolapi pale detohu kapali ode deheto alihu kapali mowali mohelo.

³⁹Wawu tou ma didimodupo timongoliyo lo'onto tuduliyo. Bo dila otawa limongoliyo huta lolo uwito. Timongoliyo lo'onto milango tuwawu wolo pentadiyo. Wawu timongoliyo o patuju wonu mowali timongoliyo mopohuwato kapali teto.⁴⁰ Timongoliyo longuadeo tali lo jangga wawu lolola mao jangga boyito to delomo deheto. Timongoliyo olo longuadeo tali-taliyala lo kamudi wawu lomasangi mao layahe jipu, alihu dupoto ma mohuntula kapali u hekamudiya limongoliyo boyito ode

pentadu. ⁴¹ Bo kapali limongoliyo ma lehuwata to hungayo, tunggulo dululiyo ma didu mowali mokoliyo'o wawu huliliyo ma hemoantulu heopaiya lo buolo.

⁴² To wakutu boyito mongopajule o patuju mohinggi nyawa lo ta hetahangiya, alihu diyaluwo ngota mao ta mololangi wawu momentalo. ⁴³ Bo tauwa lo pasukan boyito ohilawo moposalamati ole Pawulus. Uwitolo sababuliyo tiyo lomubulao patuju limongoliyo boyito wawu lomarenta mao alihu ta motota mololangi memulo motitidehu ode deheto wawu mobotula mola ode tuduliyo ⁴⁴ wawu ta wuwewo demeyoli mopohuna mao lo dupi meyambo pita-pitango kapali. Wolo uodito, ami nga'amila silalamati ledungga ode tuduliyo.

28 ¹ Tou ami ma ledungga mota ode pentadu wolo usalamati, deuwito ilotawa lami deu tuduliyo boyito lito lo Malta. ² Tawu to lito boyito mopiyohe da'a hale limongoliyo ode olami. Timongoliyo lopolaitao lo tulu wawu lotiyanga mota olami nga'amila oditomota sababu didi dehu-dehu wawu mohuhulo. ³ Tou te Pawulus lohimoa mota tango lo ayu mohengu wawu pilopodutuliyo mao to tudu lo tulu, lokaluwari mayi tulide bisa tuwawu sababu dila lo'otahangi lo patu lo tulu, lapatao lolopanga olu'uliyo wawu tatapu ntaya-ntayanga teto. ⁴ Tou raiyati to lito boyito lo'onto mao tulide bisa boyito ntaya-ntayanga to olu'u le Pawulus, timongoliyo bibisalawa odiye, "Ma tantu

tawu botiye tawu ngota mohinggila nyawa lo tawu, sababu openu tiyo silalamati mayi lonto deheto, bo nasipliyo memangi musu mate.”⁵ Bo te Pawulus loponge'e mota lo tulide bisa boyito ode delomo tulu wawu tiyo dila lo'orasa mongongoto ngointi mao.

⁶Timongoliyo hepolantobe deu tiyo ma mowali mommatango meyambo mate tou boyitolo. Bo tou ma lohiehewo mola hewulata, timongoliyo dila lo'onto wolo-wolo u lowali oliyo, pahamu limongoliyo loubawa deu tiyo boyito dewa ngota.

⁷Dila molaminga mota monteto woluwo huta lo ta tanggu-tanggula te Publiwus tauwa lo pomarenta to lito boyito. Tiyo lololimo olami wawu losadiya mao ualo olami wolo piyohu hilawo tolohuhi mola hihewoliyo.⁸ To wakutu boyito ti papa le Publiwus bala-balato, sababu mongongoto hehuhuloliyo wawu hemongili lo duhu. Te Pawulus lomaso mao ode huwaliliyo, lopodutu mao lo olu'uliyo to oliyo wawu lodua mao, tunggulo tiyo loluli.⁹ Tou tawu lo'odungoheo u pilohutu le Pawulus boyito, tawu-tawuwala ta hengongota to lito boyito heponaowa mayi ode oliyo wawu timongoliyo olo hepilo'oluli le Pawulus.¹⁰ Timongoliyo lohurumati olami wolo hadiya ngohuntuwa. Tou ami ma muli lumayahu, timongoliyo lopusadiya mao lo uhetuwa-tuwawuwa u paralu olami.

¹¹Tou ma tolohula mola ami to lito lo Malta, ami ma lolola mao lito lo Malta boyito lotitae to kapali lonto kota lo Iskandariya u lotirabuwa

to lito boyito ngohilayao sembo lo dupota da'a. Tuwotiyo lo kapali boyito dewa dulota. ¹²Ami lohepita to kota lo Sirakusa wawu lotitola teto tolohuyi mola hihewoliyo. ¹³Lonteto mao kapali lami lotiduluhe mota to bihu pentadu wawu ledungga ode rabuwa lo Regiwum. Lolombuliyo mola dupoto salatani lohipo. Sababu uwito, ami lomutusani lumayahu wawu ngonuliyo mola kapali lami ledungga ode rabuwa lo Putioli. ¹⁴Tetomota ami lodudunggaya wolo mongowutata ngoimani wawu timongoliyo lohile alihu ami motitola to olimongoliyo pituhuyi mola hihewoliyo. Lapatao ami lopoturusi lo nonao lami ode kota lo Roma loli tuduliyo. ¹⁵Tou mongowutata ngoimani to kota lo Roma lo'odungoheo olami henaowa mola ode kota lo Roma, timongoliyo lonao mayi lohima olami. Woluwo ta lohima to kota lo Patali lo Apiwus wawu woluwo olo ta lohima to tambati pohepita lo tawu u tanggu-tanggula Bele Totolu. Tou te Pawulus lo'onto mao olimongoliyo, tiyo losukuru ode Allahuta'ala wawu hilaliyo ma lolotolo.

¹⁶Tou ami ledungga mota ode kota lo Roma, te Pawulus lo'otapu ijini motitola to bele tuwawu pe'epe'enta wolo pajule ngota ta kakawali oliyo.

¹⁷Tou ma tolohuyi mola te Pawulus lotiyangayi tawu-tawuwala ta heotilanggula lonto bangusa lo Yahudi to kota boyito. Wawu tou timongoliyo ma heambuwa to tambati pilotitola le Pawulus, tiyo loloiya ode olimongoliyo odiye, "Mongowutato, wau dila

lohutu u tilala ngointi mao ode bangusanto meyambo ode adati lo mongotiyombunto, bo wau debo tatapu yilaupo tawu lo Yahudi to kota lo Yerusalem wawu yiluduliyo mayi ode tawu lo Roma. ¹⁸Tou wau ma yilapato pilarakisaliyo, tawu lo Roma o patuju mopobebasi mao olau, sababu diyalu totala tuwawu mao u lotapuliyo to olau u patuti mowali sababu wau hukumaniyoliyo mate. ¹⁹Bo tawu-tawuwala lo Yahudi to kota lo Yerusalem lomutola pasali boyito. Uwitolo sababuliyo wau pakusa lohile alihu ti kayisar ta momarakisa olau. Bo wau lohihilawo dila o patuju mopodulohu lo tawu lonto bangusau lohihilawo. ²⁰Uwitolo sababuliyo wau loloduwo olimongoli odiyamayi. Wau ohila moposambewo ode olimongoli deu wau pilunguliyo, sababu wau hemopotunggulo habari tomimbihu Ta mo'osalamati ta heharapuwo lo bangusa lo Israel.”

²¹Bo timongoliyo loloiya mao ode oliyo odiye, “Ami dila lololimo tulade lonto lipu lo Yudeya tomimbihu ti tuwani wawu nga'amila mongowutatunto ta helonao mayi lonto lipu lo Yudeya, diyaluwo mao ta helopohabari ode olami deu ti tuwani helohutu u moleto. ²²Bo amiyatiya ohila modungohe monto oli tuwani lohihilawo wololo pikirangi li tuwani, sababu ma heilodungohe lamiyatiya deu pahamu u delo-delo oli tuwani botiye hepohentea lo tawu to nga'amila kambungu.”

²³Lapatao timongoliyo lolantu mao dulahe tuwawu muli modudunggaya wole Pawulus. To dulahu u ma tilantu mao limongoliyo

boyito, timongoliyo ngohuntuwa lonao mao ode tambati pilotitola le Pawulus. Lapatao te Pawulus lotombangao ode olimongoliyo tomimbihu Yiladiya lo Allahuta'ala. Tiyo olo lopoyiyakini mao olimongoliyo tomimbihu ti Isa Almasih lopodasari mao to ayati lonto hukum li nabi Musa wawu kitabi lo mongonabi. Pasali boyito lowali lonto udumodupo sambe lolango. ²⁴Woluwo ta lowali yiyakini lo u yiloiya le Pawulus wawu woluwo olo ta dila. ²⁵Pahamu limongoliyo dila lowali tuwawu wawu timongoliyo ma mohuwalingo ode tambati limongoliyo. Bo te Pawulus loloiya mao odiye, "Memangi banari Pirimani u pilopotunggulayi lo Roh lo Allahuta'ala ode mongotiyombu limongoli loli oli nabi Yesaya odiye, ²⁶'Ponao mota ode bangusa botiye wawu poleleya mao odiye: Timongoli turusi hepo'odungohe, bo dila mongarati wolo-wolo. Timongoli turusi hepo'ontonga, bo dila pahamu wolo-wolo u heontonga limongoli. ²⁷Sababu hila lo raiyati boti ma lowali lototoheta odelo botu; timongoliyo ma lotibungolo wawu lotipito'o. Wonu dila, timongoliyo ma mo'onto wawu mo'odungohu wawu mongarati, tunggulo timongoliyo motobati wawu Wau mopo'oluli olimongoliyo.' Odito Pirimani lo Allahuta'ala loli oli nabi Yesaya." ²⁸Te Pawulus loloiya poli ode tawu-tawuwala lo Yahudi teto odiye, "Ototayi mao limongoli deu usalamati lonto Allahuta'ala ma tilunggula mota ode bangusa-bangusa wuwewo wawu ma tilolimo limongoliyo." ²⁹(28:28)

RIWAYATI LO MONGORASUL 28.30 – 31143

³⁰Te Pawulus lotitola dulotawunu mola hihewoliyo to bele u silewuwaliyo lohihilawo boyito. Wawu tiyo helololimo tawu nga'amila ta helonao mao ode oliyo to bele boyito. ³¹Wawu wolo ubarani tiyo helopotunggulo habari lo Yiladiya lo Allahuta'ala wawu helongajari to tawu tomimbihu ti Isa Almasih Eya. Diyaluwo ngota mao tawu ta helomubula oliyo helohutu unga'amila boyito.

ROMA

1 ¹ Salamu lonto ole Pawulus wato li Isa Almasih, ta ilibode lo Allahuta'ala lowali rasul wawu ma tilulawoto Allahuta'ala mopotunggulo habari mopiyohe lonto o-Liyo. ² Habari mopiyohe boyito ma pilopotunggulayi lo Allahuta'ala lemulo loli mongonabi-Liyo odelo u ma hetulade to delomo kitabi. ³ Habari boyito tomimbihu Walao Allahuta'ala. Wonu bilohela to umanusiya-Liyo, Tiyo waliya li nabi Dawud. ⁴ Wonu bilohela to Roh-Liyo u suci, Tiyo Walao Allahuta'ala ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala wolo kawasa loli lo obobongu-Liyo mayi lonto kuburu, deuwitoyito ti Isa Almasih Eyanto. ⁵ Loli o-Liyo Allahuta'ala longohi mayi rahmati ode olau lowali rasul, alihu wau mongohi mao potunu ode tawu-tawuwala ta monto nga'amila bangusa, alihu timongoliyo mowali paracaya wawu ta'ati ode oli Isa Almasih ⁶ wawu maso-maso olo timongoli ta ma ilibode lo Allahuta'ala lowali umati li Isa Almasih. ⁷ Wau lolawo mayi tulade boti ode olimongoli mongowutata ngoimani to kota lo Roma, ta otoliango Allahuta'ala wawu ta ilibode-Liyo lowali umati-Liyo. Allahuta'ala ti Papanto wawu ti Isa Almasih Eyanto ma mongohi mayi rahmati wawu dame ode olimongoli mololayita.

⁸ Mulo-mulo wau mosukuru ode Allahuta'ala moli oli Isa Almasih sababu timongoli otutu

paracaya ode oli Isa Almasih. Wawu pasali boyito ma lololade mota ode ngoyilanggubu duniya. ⁹Wau lalayita hemodua olimongoli. Allahuta'ala sakusi deu u heloiyau mayi boti banari. Wau hemohinta Allahuta'ala wolo hilawo to'otutuwa wawu hemopotunggulo habari mopiyohe tomimbihu Wala-Iyo ode tawu-tawuwalo. ¹⁰Wau ma lohihewo hemodua wawu masatiya wau hemoharapu, alihu Allahuta'ala ma kohondaki olau monao mayi ode olimongoli. ¹¹Sababu wau ohila modudunggaya wolimongoli, alihu wau mowali mongohi mayi karuniya monto Roh lo Allahuta'ala mopolotola olimongoli. ¹²Patuju'u, deuwitoyito wonu wau woluwo to wolota limongoli, wau wawu timongoli pe'epe'enta ma mowali molotolo moli imaninto ngota-ngota.

¹³Mongowutata ngoimani, ototayi mao limongoli deu wau lalayita o niyati monao mayi ode olimongoli, alihu wau mo'otapu hungo to wolota limongoli odelo to wolota lo bangusa wuwewo, bo sambe masatiya layito woluwo u hemo'obubula olau. ¹⁴Wau wajibu mopotunggulo habari mopiyohe ode nga'amila bangusa, ta o adabu meyalo dila, ta hetotawa meyambo ta hehulode. ¹⁵Uwitolo sababuliyo wau ohila da'a mopotunggulo habari mopiyohe ode olimongoli ta hetolawa to kota lo Roma.

¹⁶Wau sanangi da'a mopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala, sababu habari mopiyohe boyito lotolo Allahuta'ala u mo'osalamati nga'amila ta paracaya, lebe-lebe lomaos tawu lo Yahudi lapatao tawu ta dila

Yahudi. ¹⁷ Sababu to delomo habari mopiyohe boyito, woluwo potunu wololo tawu mowali banari to talu lo Allahuta'ala, deuwitoyito tumumula wolo imani ode oli Isa Almasih ngohilayao tutumulo, odelo woluwo tula-tulade to kitabi odiye, "Tawu ta banari ma tumumulo sababu imani."

¹⁸ Allahuta'ala to soroga moyingo da'a lo manusiya sababu manusiya lohutu u moleto wawu dusa-dusawala wuwewo mao. Huhutu moleto wawu dusa boyito mowali sababu manusiya dila mongarati lo pongajari u banari tomimbihu Allahuta'ala. ¹⁹ Allahuta'ala mohukumani manusiya, sababu wolo u mowali otawa lo manusiya tomimbihu Allahuta'ala ma mopatato to manusiya, sababu Allahuta'ala lohihilawo ta ma lopopatayi.

²⁰ To wakutu Allahuta'ala lopowali lo duniya botiye, nga'amila sipati-Liyo u dila ontonga, deuwitoyito Tiyo tatapu woluwo wawu kawasa-Liyo u kakali, ma ilongaratiya lo manusiya moli nga'amila u pilopowali-Liyo. Wolo uodito, diyaluwo u pongalasani lo manusiya alihu bebasi to hukumani lo Allahuta'ala. ²¹ Manusiya motota lo Allahuta'ala, bo timongoliyo dila helomuji o-Liyo wawu dila heposukuruwa ode o-Liyo, tunggulo pikirangi limongoliyo ma pilito'o, hila limongoliyo ma lototoheta odelo botu wawu timongoliyo ma lebe helapalo mao. ²² Timongoliyo hepolojiyawa hetotawa, tunggulo timongoliyo ma lowali lohulodu.

²³ Allahuta'ala ta masahuru wawu kakali ta tu'udiyo musi tubolo, ma gilantiya limongoliyo

lo u dila kakali, deuwitoyito patung u odelo manusiya, buburungiyalo, bina-binatangiyala oatiyo wopato meyalo bina-binatangiyala healapa.

²⁴Uwitolo sababuliyo Allahuta'ala ma lomuli mao olimongoliyo kilawasa lo napusu limongoliyo, tunggulo timongoliyo ma helolohutuwa u koto ro wawu u mo'onajisi to wolota limongoliyo lomao. ²⁵Pongajari u banari lonto Allahuta'ala ma gilantiya limongoliyo lo u dila banari wawu dila Allahuta'ala ta lopowali lo uhetuwa-tuwawuwa ta hetubo limongoliyo bo u pilopowali lo Allahuta'ala. Bo Allahuta'ala ta patuti pujiyolo mololayita! Amin.

²⁶Uwitolo sababuliyo timongoliyo ma hiluliya mao lo Allahuta'ala heturutiya napusu limongoliyo u mo'onajisi. Sababu mongobuwa to wolota limongoliyo ma didu motohilawo lo mongololai bo ma motohilawo lo mongobuwa. ²⁷Odito olo wolo mongololai dilalo motohilawo lo mongobuwa bo napusu limongoliyo ma to'otutuwa ode mongololai. Timongoliyo hepohutuwa u huloto. Uwitolo sababuliyo Allahuta'ala mohukumani olimongoliyo motu'ude lo huhutu limongoliyo boyito.

²⁸Allahuta'ala ma yilipatiyo lo manusiya, tunggulo Allahuta'ala ma lomuli mao olimongoliyo lalayita hepomokirangiya u koto ro wawu hepohutuwa pasa-pasaliyala u dila patuti pohutuwo limongoliyo. ²⁹Hila limongoliyo hepoluwa lo u dila adili, u dila banari, tamaolo, moleto, hihiya, mohinggi nyawa lo tawu, hulinggila, mongakaliya, hale

moleto wawu mollinula. ³⁰Timongoliyo olo mo'owali motadiya, moyingo lo Allahuta'ala, dila o adabu, sombongiyolo, takaburu, ahali mohutu u moleto, dila modungohe mongodula'a. ³¹Timongoliyo dila o akali, dila mowali paracayalo, dila motoliango, dila motota lo tolianga. ³²Openu otawa limongoliyo hukum lo Allahuta'ala Eya u loloiya deu timi'idu ta mohutu odiye patuti mo'otapu hukumani mate monto Allahuta'ala, bo timongoliyo dila bo wambao hepohutuwa u odito, bo timongoliyo olo satuju wolo ta hepohutuwa u odito.

2 ¹Sababu uwito, diyaluwo u mowali pongalasan lo manusiya mopotala lo tawu wuwewo mao. Wonu woluwo tawu ta hemopotala lo tawu wuwewo mao, tiyo hemopotala lo batangaliyo lohihilawo, sababu tawu ta hemopotala lo tawu boyito, tiyo olo hemohutu odelo u hepotalaliyo boyito. Wonu odito, tiyo musi mohukumani batangaliyo olo. ²Otawanto lohihilawo wonu Allahuta'ala mohukumani to tawu ta lohutu pasa-pasaliyala u moleto, putusani lo Allahuta'ala yito banari. ³Tawu ta hepohutuwa odelo u hepotalaliyo to tawu wuwewo boyito, dila hepomikirangi deu tiyo mowali molopatao to hukumani lo Allahuta'ala. ⁴Tawu ta odito boyito dila moharaga Allahuta'ala ta sabari da'a wawu ta mura da'a hila-Liyo. Wawu tantu ma otawa lo tawu ta odito boyito deu Allahuta'ala lopobiloheyi lo piyohiyo, alihu tawu ta odito boyito motobati. ⁵Bo hila lo tawu ta odito

boyito debo tatapu odelo toheto botu wawu dila mohuto motobati. Uwitolo sababuliyo ta odito boyito ma lopoyimoao lo hukumani u pohukumani lo Allahuta'ala oliyo to dulahu ukiyama tou Allahuta'ala ma mopobiloheyi lo kawasa-Liyo mohukumani wolo uadili, ⁶ sababu Allahuta'ala ma momalasi mayi ode timi'idu tawu motu'ude lo huhutuliyo. ⁷ Allahuta'ala ma mongohi mayi tutumula kakali ode timi'idu tawu ta to'otutuwa hepohutuwa piyohu hepololohe umasahuru, hurumati wawu u kakali lonto Allahuta'ala. ⁸ Bo Allahuta'ala ma mongohi mao muruka-Liyo ode timi-timi'idu tawu ta hepopouda'awa lo batangaliyo lohihilawo wawu dila ta'ati ode pongajari u banari lonto Allahuta'ala bo hepoturutiya u moleto. ⁹ Timi'idu tawu ta motohilawo lo umohutu u moleto ma modutola usikisa, tawu lo Yahudi wawu tawu lo bangusa wuwewo mao olo. ¹⁰ Bo timi'idu tawu ta motohilawo lo umohutu piyohu ma mo'otapu umasahuru, hurumati wawu udame monto Allahuta'ala, tawu lo Yahudi wawu tawu lo bangusa wuwewo mao olo. ¹¹ Sababu Allahuta'ala dila hemopobebedawo lo tawu.

¹² Nga'amila tawu ta lohutu dusa ta dila hedihima hukum lo Tawurat ma mowali binasa to diluwari lo hukum lo Tawurat wawu nga'amila tawu lo Yahudi ta hedihima hukum lo Tawurat ta lohutu dusa ma hukumaniyo lo Allahuta'ala moturuti mao hukum lo Tawurat boyito. ¹³ Dila tawu ta bo motota lo tuwango hukum lo Tawurat ta banari

to talu lo Allahuta'ala bo tawu ta ta'ati to hukum lo Tawurat boyito. ¹⁴Tawu-tawuwala lonto bangusa wuwewo dila o hukum lo Tawurat. Bo wonu monto hila limongoliyo lohihilawo timongoliyo ta'ati to tuwango hukum boyito, uwito mopopatatayi deu timongoliyo motota wolo u mowali wawu u dila mowali pohutuwo limongoliyo. ¹⁵Wolo uodito, huhutu limongoliyo boyito mopopatatayi deu u pilomarenta lo hukum boyito hetulade to delomo hila limongoliyo. Hila limongoliyo olo ma lopobanari mayi lo pasali boti, sababu matimao hila limongoliyo hemopotala olimongoliyo lohihilawo wawu matimao olo hila limongoli hemopobanari olimongoliyo, sababu hukum boyito ma hetulade to delomo hila limongoliyo. ¹⁶To dulahu ukiyama Allahuta'ala ma momutoa totonulala u to delomo hila lo tawu moli oli Isa Almasih motu'ude lo habari mopiyohu u hepopotunggulou.

¹⁷Masatiya wololo wolo tawu ta hemongaku tawu lo Yahudi? Tiyo hemoharapu to hukum lo Tawurat wawu tiyo sanangi da'a deu bangusa lo Yahudi ma tilulawoto Allahuta'ala lowali umati-Liyo. ¹⁸Wawu tiyo ma lo'otapu potunu monto hukum boyito, tunggulo ma otawaliyo wolo kohondaki lo Allahuta'ala wawu u mopiyohu pohutuwalio. ¹⁹Tiyo hemoloiya wolo uuyiakini odiye, "Wau hemopotunu lo dalala to ta pito'o wawu wau ma lowali tinela to ta hetumula to umodiolomo. ²⁰Wau hemongajari ta sipatiliyo moleto wawu guru lo ta dila o ilmu." Tawu boyito mowali molojiya

odito, sababu tiyo paracaya deu to delomo hukum lo Tawurat o ilmu ngohuntuwa wawu o pongajari banari. ²¹Tiyo hemongajari tawu wuwewo mao, bo u banari tiyo musi mongajaripo batangaliyo lohihilawo. Tiyo hemongajari to tawu alihu tawu dila motao, padahali bo tiyo lohihilawo ta hemotao.

²²Tiyo hemongajari tawu wuwewo dila pojina, padahali bo tiyo lohihilawo ta hemojina. Tiyo ta molonuo u ngopohiya mao lo Allahuta'ala, padahali bo tiyo lohihilawo ta momaso ode kuyil mao lohehu babarangiyala teto. ²³Tiyo sanangi da'a deu tiyo o hukum lo Tawurat, padahali tiyo hemohina Allahuta'ala wolo udila ta'ati to hukum boyito. ²⁴To kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Sababu huhutu limongoli tawu lo Yahudi, bangusa wuwewo ma hepohentea to Allahuta'ala." Odito u tula-tulade to kitabi.

²⁵Hukum lo tuna yito mopiyohu. Bo wonu timongoli dila ta'ati to tuwango hukum lo Tawurat, tuna boyito dila ohunaliyo. ²⁶Odito olo wonu tawu ngota ta dila Yahudi ta dila tutuna ta'ati to tuwango hukum lo Tawurat, Allahuta'ala tatapu mololimo oliyo odelo ta tutuna. ²⁷Uwitolo sababuliyo timongoli tawu lo Yahudi ma popotala lo tawu ta dila Yahudi. Timongoli o hukum lo Tawurat wawu timongoli olo hetunawa, bo timongoli dila ta'ati to tuwango hukum boyito. Bo tawu ta dila Yahudi ta dila hetunawa, timongoliyo ta'ati to tuwango hukum lo Tawurat boyito. ²⁸Ta banari tawu lo Yahudi dila bo ta tangguliyo tawu lo Yahudi

wawu ta otutu tutuna dila bo ta tiluna lo tawu.
²⁹Bo ta banari tawu lo Yahudi, deuwitoyito tiyo ta hilawo wawu jiwaliyo tawu lo Yahudi wawu ta otutu tutuna, deuwitoyito ta tiluna lo Roh lo Allahuta'ala hilaliyo. Tawu ta odito boyito ma mololimo puji monto Allahuta'ala, dila monto manusiya.

3¹ Openu odito, dila hepomikirangi deu diyaluwo u lebe-lebe to bangusa lo Yahudi popobandingiyo mao lo bangusa wuwewo wawu dila hepomikirangi olo deu tuna yito dila ohunaliyo,² sababu memangi ngohuntuwa u lebe-lebe to bangusa lo Yahudi. Bohuliyo, nga'amila Pirimani lo Allahuta'ala pilomarcaya-Liyo ode bangusa lo Yahudi.
³Memangi banari woluwo tawu lo Yahudi ta dila ta'ati ode Allahuta'ala. Openu ngohuntuwa tawu lo Yahudi ta dila ta'ati, bo Allahuta'ala dila lomatali janjiya-Liyo ode bangusa lo Yahudi boyito.⁴ Openu nga'amila manusiya hepohimbulowa, bo Allahuta'ala yito banari mololayita! Odelo woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Nga'amila Pirimani lo Ito Eya mopobanari lo Ito Eya. Wawu wonu Ito Eya da'awa lo tawu, Ito Eya ma tantu mo'ohama." Odito u tula-tulade to kitabi.

⁵Tantu woluwo tawu ta moloiya odiye, "Wonu totalanto mopopatatayi obobanari lo Allahuta'ala, Allahuta'ala dila adili mopodehu mayi lo muruka-Liyo ode olanto." Loiya odito boyito bo hasili lo pikirangi lo manusiya.

⁶Uwito dila ponga lo akali! Sababu Allahuta'ala

ta mohukumani duniya. Wolo uodito, mopatato deu Allahuta'ala yito adili.

⁷Tantu tawu boyito molojiya poli odiye, "Wonu yimbulou mopopatatayi lo obobanari lo Allahuta'ala, tunggulo Allahuta'ala lebe masahuru, huhutu'u boyito dila mowali tanggulala dusa u mowali sababu wau hukumaniyo lo Allahuta'ala." ⁸Loiya moleta boyito tutuwawuwa wolo u hepopotuludu lo tawu ode olau deu wau ma loloiya odiye, "Dulolo ito mohutu u moletu, alihu piyohu to duniya boti ma oduhenga!" Ta loloiya odito boyito hemomitana olau wawu tiyo patuti hukumaniyo lo Allahuta'ala.

⁹To talu lo Allahuta'ala tawu lo Yahudi dila lebe mopiyohu popobandingiyo mao wolo bangusa wuwewo. Ma piloleleu mayi deu nga'amila bangusa yito tutuwawuwa wawu nga'amila tawu ma kilawasa lo dusa. ¹⁰To kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Diyaluwo ngota mao ta banari to talu lo Allahuta'ala, ¹¹diyaluwo ngota mao ta mongarati lo Allahuta'ala wawu diyaluwo ngota mao ta hepololohe Allahuta'ala. ¹²Nga'amila tawu ma lopo'olaminga lonto Allahuta'ala wawu nga'amila ma yilapalo. Diyaluwo ngota mao ta hepohutuwa u mopiyohu, openu bo ngota mao diyaluwo! ¹³Loiya limongoliyo boyito mo'oantulu to tawu, timongoliyo layito hepongakaliya to tawu wawu pitana limongoliyo odelo tulide bisa u mo'opate to tawu. ¹⁴Timongoliyo lalayita hepotadiyawa wawu hemopo'ongongota nyawa lo tawu

wuwewo. ¹⁵ Timongoliyo molinggahe mohinggi nyawa lo tawu. ¹⁶ Ode utonu ponaowa limongoliyo, timongoliyo hemowali sababu antulu wawu sikisa. ¹⁷ Dalala ode udame dila otawa limongoliyo ¹⁸ wawu timongoliyo dila mohe lo Allahuta'ala." Odito u tula-tulade to kitabi.

¹⁹ Otawanto deu totonulalo u hetulade to hukum lo Tawurat pilopotalu mayi lo Allahuta'ala ode tawu-tawuwala ta hetumula to tibawa lo hukum boyito, alihu nga'amila tawu dilalo mowali mongohi alasan wawu alihu nga'amila manusiya ma hukumaniyo lo Allahuta'ala. ²⁰ Diyaluwo ngota mao ta mowali banari to talu lo Allahuta'ala sababu ta'ati ode hukum lo Tawurat. Bo moli hukum lo Tawurat boyito tawu ma lowali lotota lo dusa.

²¹ Bo masatiya Allahuta'ala ma lopotunu mayi lo dalala ode olanto manusiya popobanariyo lo Allahuta'ala to diluwari lo hukum lo Tawurat, odelo u tilombanga mayi lo hukum lo Tawurat wawu kitabi lo mongonabi. ²² Dalala boyito, deuwitoyito moli oli Isa Almasih. Nga'amila tawu ta paracaya ode o-Liyo ma popobanariyo lo Allahuta'ala. Allahuta'ala dila hemopobebedawo lo tawu, ²³ sababu nga'amila tawu ma lohutu dusa wawu tawu ma lolamingo to tinelo Allahuta'ala.

²⁴ Bo manusiya ma yilohiya lo Allahuta'ala rahmati wawu pilopobanari-Liyo moli oli Isa Almasih ta moposalamati manusiya.

²⁵ Lonto u mulo-mulolo lomayi Allahuta'ala ma lopotatapu mayi li Isa Almasih lowali kurubani

podameliyo manusiya wo-Liyo moli opopate le Almasih wawu moli imani lo manusiya ode ole Almasih boyito. Nga'amila dusa u ma lohihewo hehiluliya mao lo Allahuta'ala wolo usabari wawu ma yilulu-Tiyo mao moli kurubani boyito. Wolo uodito, dema to jamani boti ma lopatato deu Allahuta'ala otutu adili wawu Tiyo ma mopobanari mao lo ta paracaya ode oli Isa Almasih. ²⁶ (3:25)

²⁷ Wonu odito, ma diduluwo alasan lo tawu motitilanggato, sababu dila moli huhutuliyo tawu popobanariyo lo Allahuta'ala bo moli imani. ²⁸ Patuju'u odiye, manusiya popobanariyo lo Allahuta'ala sababu imani ode oli Isa Almasih, dila sababu ta'ati ode hukum lo Tawurat.

²⁹ Allahuta'ala yito dila bo Eya lo tawu lo Yahudi. Tiyo Allahuta'ala Eya lo bangusa wuwewo olo. ³⁰ Sababu Allahuta'ala yito bo tuwawu wawu Tiyo ma mopobanari lo tawu-tawuwala ta hetunawa meyalo ta dila hetunawa moli imani. ³¹ Wau dila o patuju momatali hukum lo Tawurat, sababu imani bo wau o patuju mopo'olotolayi lo hukum boyito.

4 ¹ Dulo bilohento tomimbihu ti nabi Ibrahim tiyombu lo bangusanto. ² Wonu huhutu li nabi Ibrahim boyito u lowali sababu tiyo pilopobanari lo Allahuta'ala, tiyo o alasan motitilanggato, bo to Allahuta'ala dila odito. ³ Nte elayi mola limongoli u tula-tulade to kitabi odiye, "Te Ibrahim paracaya ode Allahuta'ala, tunggulo tiyo lowali tawu banari to talu lo Allahuta'ala." Odito u tula-tulade to kitabi.

⁴Ototayi mao, gaji lo ta hepokarajawa yito dila mowali tanggulala hadiya, sababu uwito hakuliyo u musu tolimoliyo. ⁵Bo wonu woluwo tawu ta dila hemoharapu mowali banari sababu huhutuliyo, bo tiyo paracaya ode Allahuta'ala ta mopobanari lo ta o dusa, tawu boyito ma popobanariyo lo Allahuta'ala sababu imani. ⁶Odito olo pahamli nabi Dawud tou tiyo loloiya deu mailuntungi ta pilopobanari lo Allahuta'ala dila sababu huhutuliyo. ⁷Ti nabi Dawud loloiya odiye, "Mailuntungi tawu ta hileuta lo Allahuta'ala nga'amila totalaliyo wawu ta nga'amila dusaliyo ma ilambungu lo Allahuta'ala! ⁸Mailuntungi tawu ta nga'amila dusaliyo ma yilipatao lo Allahuta'ala Eya!" Odito u yiloiya li nabi Dawud.

⁹Ode olita loiya mailuntungi boyito pilopotaluliyo mayi? Ode tawu ta hetunawa meyalo ode ta dila hetunawa? Sababu ayati entiye loloiya mayi deu ti nabi Ibrahim ma lowali banari to talu lo Allahuta'ala sababu imani. ¹⁰Nte elayi mola, ti nabi Ibrahim pilopobanari lo Allahuta'ala tou tiyo ma yilapato tilunaliyo meyalo tou tiyo dipo tiluna? U banari, tou tiyo dipo tutuna. ¹¹Tuna boyito tilolimoliyo lowali tuwoto deu tiyo ma pilopobanari lo Allahuta'ala loli imani tou tiyo dipo tilunaliyo. Wolo uodito, tiyo mowali tiyamo lo nga'amila ta dila hetunawa ta pilopobanari lo Allahuta'ala sababu imani. ¹²Wawu tiyo olo mowali tiyamo lo ta hetunawa ta o imani odelo imani li nabi Ibrahim tiyamonto ta pilaracaya ode Allahuta'ala tou tiyo dipo tutuna.

¹³ Allahuta'ala lojanjiya woli nabi Ibrahim wawu waliyaliyo deu duniya boti ma mowali budeliliyo, dila sababu hukum lo Tawurat, bo sababu tiyo pilopobanari lo Allahuta'ala moli imani. ¹⁴Bo wonu tawu hepoharapuwa mololimo budeli boyito moli hukum lo Tawurat, ma didu mowali ohunaliyo imani ode Allahuta'ala wawu janjiya boyito ma lobatali. ¹⁵Hukum lo Tawurat yito mo'otimbulu mayi muruka lo Allahuta'ala, sababu wonu woluwo hukum lo Tawurat, ma tantu woluwo olo ta molambanga hukum boyito. Bo toutonu u dila o hukum lo Tawurat, teto olo diyaluwo ta molambanga hukum boyito.

¹⁶Uwitolo sababuliyo tawu ma mololimo budeli boyito moli imani u pilopodasariliyo to rahmati lo Allahuta'ala, tunggulo janjiya boyito ode nga'amila waliya li nabi Ibrahim. Janjiya boyito dila bo ode olimongoliyo ta hetumula to tibawa lo hukum lo Tawurat, bo janjiya boyito olo ode olimongoliyo ta hetumula o imani odelo ti nabi Ibrahim tiyamonto nga'amila. ¹⁷Odelo woluwo tula-tuladu to kitabi tomimbihu ti nabi Ibrahim odiye, "Yio ma tilatapu-U mayi mowali tiyamo lo bangusa ngohuntuwa." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. Allahuta'ala longohi janjiya boyito ode oli nabi Ibrahim. Wawu ti nabi Ibrahim olo paracaya ode Allahuta'ala ta mopotumulayi lo ta ma lopowate wawu ta lopowali loli Pirimani-Liyo u diyaluwo mowali woluwo. ¹⁸Sababu openu ma didu o harapani tiyo mo'otapu walao u pilojanjiya lo Allahuta'ala, bo tiyo debo ta

paracaya ode Allahuta'ala deu tiyo ma mowali tiyamo lo bangusa ngohuntuwa, odelo Pirimani lo Allahuta'ala u tilolimoliyo odiye, "Waliyamu ma mowali ngohuntuwa da'a." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ¹⁹To wakutu boyito imani li nabi Ibrahim dila lolulupuhu openu otawaliyo deu batangaliyo ma ngope'e mate sababu umuriliyo ma ngope'e mohetuto tawunu wawu deu ti Sara hiyaliyo bintela. ²⁰Tiyo dila bimbangi wolo janjiya lo Allahuta'ala, bo hilaliyo hepopolotolo lo imaniliyo wawu tiyo helomuji Allahuta'ala. ²¹Tiyo yiyakini deu Allahuta'ala mambo mopoganapu u ma pilojanjiya-Liyo. ²²Wawu uwitolo sababuliyo woluwo tula-tulade to kitabi odiye, "Tiyo lowali tawu banari to talu lo Allahuta'ala." ²³Loiya u tula-tulade to kitabi boyito dila bo ode oli nabi Ibrahim wambao. ²⁴Bo ode olanto olo loiya boyito pilopotunggulayi lo Allahuta'ala, sababu ito olo popobanariyo lo Allahuta'ala moli uparacaya ode o-Liyo ta ma lopobongu mayi oli Isa Almasih Eyanto lonto kuburu. ²⁵Allahuta'ala lohudu oli Isa Almasih mota salipuwoliyo sababu totalanto, lapatao ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu, alihu ito mowali banari to talu lo Allahuta'ala.

5 ¹Allahuta'ala ma lopobanari olanto moli imani wawu ito tumu-tumula dame wolo Allahuta'ala sababu ti Isa Almasih Eyanto. ²Sababu ito paracaya ode oli Isa Almasih, ito lo'otapu dalalo mololimo rahmati lo Allahuta'ala wawu tumumula to delomiyo, tunggulo ito sanangi da'a sababu ito yiyakini

ma popomasahuruwo lo Allahuta'ala. ³ Wawu dila bo uwito wambao, ito olo sanangi da'a to delomo ususa u heoalamiyanto, sababu otawanto moli ususa boyito ito mowali sabari. ⁴ Wawu wonu ito sabari, ito mowali mo'otahangi tou ujiyo lo Allahuta'ala, tunggulo ito mowali yiyakini ma mololimo u pilojanjiya lo Allahuta'ala. ⁵ Wawu wonu ito yiyakini, openu boli wolo u motoduwonto, hilanto dila mopukuru sababu hilanto ma tiluwanga lo Allahuta'ala lo toliangiyo moli Roh lo Allahuta'ala u ma tilolimonto.

⁶ Ito ma o dusa wawu dila mambo mohutu wolo-wolo, bo ti Isa Almasih yilate ode olanto to wakutu ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala. ⁷ Ngope'e diyaluwo tawu ta mohuto mate ode tawu ngota ta banari wawu ode tawu ta mopiyohe haleliyo, dipo tantu olo woluwo ta barani motitipate. ⁸ Bo Allahuta'ala ma lopobiloheyi lo toliang-Iyo ode olanto to delomo pasali boti, deuwitoyito tou ito donggo o dusa, ti Isa yilate ode olanto. ⁹ Sababu Allahuta'ala ma lopobanari olanto loli opopate li Isa Almasih, lebe mao masatiya ti Isa Almasih ma moposalamatati olanto monto muruka lo Allahuta'ala. ¹⁰ Loli opopate li Isa Almasih, ito ta mumusuwa wolo Allahuta'ala, ma lowali dame wo-Liyo. Lebe mao masatiya tou ito ma dame wo-Liyo, tantu ito ma salamati moli tutumuli Isa. ¹¹ Dila bo wambao uwito. Ito olo mowali sanangi da'a lo piyohu Allahuta'ala moli oli Isa Almasih Eyanto, sababu moli oli

Isa Almasih, ito masatiya lowali dame wolo Allahuta'ala.

¹²Dusa ma lomaso ode delomo duniya loli tawu ngota, deuwitoyito ti nabi Adam. Wawu dusa boyito ma lowali pintu lo mawutu ode tawu ngohuntuwa, sababu nga'amila tawu ma lohutu dusa. ¹³Tou dipoluwo hukum lo Tawurat, dusa ma woluwo to duniya. Bo dusa boyito hehiluliya mao lo Allahuta'ala, sababu aturangi u mowali mopopatatayi deu huhutu tuwawu dusa meyalo dila dipoluwo. ¹⁴Openu boli odito, mawutu ma kawa-kawasa lonto jamani li nabi Adam lomayi sambe ode jamani li nabi Musa, maso-maso olo tawu-tawuwala ta dila lohutu totala u tutuwawuwa odelo u pilohutu li nabi Adam tou tiyo lolambanga parenta lo Allahuta'ala. Ti nabi Adam yito gambari lo ta ma monao mayi, deuwitoyito ti Isa Almasih.

¹⁵Bo rahmati lo Allahuta'ala dila mowali popotuwawuwola wolo totala li nabi Adam. Memangi banari totala lo tawu ngota boyito ma lowali, sababu tawu ngohuntuwa lodehu ode delomo mawutu. Bo lebe uda'a mao rahmati u yilohi lo Allahuta'ala ode tawu ngohuntuwa loli Tawu ngota wuwewo, deuwitoyito ti Isa Almasih. ¹⁶Wawu rahmati dila moimbangiya wolo dusa lo tawu ngota boyito. Totala lo tawu ngota boyito ma lo'osababu tawu ngohuntuwa hilukumani lo Allahuta'ala. Bo rahmati u yilohi lo Allahuta'ala, ma lowali sababu tawu ngohuntuwa ta ma lohutu totala pilopobanari lo Allahuta'ala. ¹⁷Totala lo tawu ngota boyito

ma lowali sababu mawutu kawa-kawasa. Bo timongoliyo ta lololimo rahmati ngohuntuwa wawu ma pilopobanari lo Allahuta'ala, ma mololimo tumumula kakali wawu ma mowali kawasa sababu Tawu ngota wuwewo boyito, deuwitoyito ti Isa Almasih.

¹⁸ Wolo uodito, loli totala tuwawu ngohuntuwa tawu ma mo'otapu hukumani. Odito olo loli huhutu tuwawu u banari, ngohuntuwa tawu ma popobanariyo lo Allahuta'ala wawu wohiya-Liyo tutumula kakali. ¹⁹ Tawu ngota ta dila ta'ati boyito ma mowali sababu ngohuntuwa tawu mowali o dusa. Odito olo Tawu ngota wuwewo ta ta'ati boyito ma mowali sababu ngohuntuwa tawu mowali banari.

²⁰ Hukum lo Tawurat yilohi mayi lo Allahuta'ala ode manusiya, alihu dusa lo tawu ma lebe hengohuntuwa mao. Bo toutonu u o dusa ngohuntuwa, teto olo lebe ngohuntuwa mao rahmati lo Allahuta'ala. ²¹ Sababu kawasa lo dusa, tawu musi mate. Odito olo sababu kawasa lo rahmati lo Allahuta'ala to batanganto, ito mowali banari moli oli Isa Almasih Eyanto wawu ito ma mololimo tutumula kakali.

6 ¹ Tantu woluwo ta moloiya mayi odiye, "Dulo ito motito'otutuwa mohutu dusa alihu rahmati lo Allahuta'ala oduhenga." ² Loiya odito ma tantu tilala! Ito ma yilate lolola mao dusa. Dila ponga lo akali ito donggo muli mohuwalingao tumumula hemohutu dusa.

³ Tantu ma otawa limongoli deu ito nga'amila ma lowali tuwawu woli Isa Almasih loli lilihu u

ma tilolimonto wawu ito olo ma lowali tuwawu wo-Liyo to delomo opopate-Liyo. ⁴Wolo uodito, loli lilihu boyito ito ma yilate wawu ma yilobungiyo pe'epe'enta woli Isa, alihu odelo ti Isa ma muli tilumumulayi wolo kawasa lo Allahuta'ala ti Papa, odito olo ito ma tumumulo wolo tutumula bohu.

⁵Ito ma lowali tuwawu woli Isa, sababu ito ma yilate pe'epe'enta wo-Liyo loli lilihu u ma tilolimonto. Odito olo ito ma mowali tuwawu wo-Liyo to delomo obobongu-Liyo mayi lonto kuburu. ⁶Otawanto deu tabiatinto mulolo ma lesalipu pe'epe'enta woli Isa Almasih, tunggulo tabiatinto mulolo boyito ma yilenggi kawasaliyo wawu ito didu mowali wato lo dusa. ⁷Titalotita ta ma yilate dusa ma didu o kawasa to oliyo. ⁸Ito ma yilate woli Isa Almasih loli lilihu u ma tilolimonto wawu ito paracaya deu ito ma mowali tumumula wo-Liyo olo. ⁹Sababu otawanto deu ti Isa Almasih ma bilongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu wawu Tiyo dilalo mate. Opopate dilalo kawasa to o-Liyo. ¹⁰Ti Isa Almasih ma yilate wawu Tiyo didu ta mate-mate mao. Dusa ma didu o kawasa molawani o-Liyo. Tiyo ma luli tilumumulayi wawu tutumu-Liyo boyito mopomasahuru lo Allahuta'ala. ¹¹Odito olo wolimongoli: Timongoli musi monganggapu deu timongoli ma yilate lolola mao kawasa lo dusa. Wawu masatiya timongoli musi tumumula mowali tuwawu woli Isa Almasih wawu mopomasahuru Allahuta'ala.

¹² Sababu uwito, dila mao poluliya dusa mokawasa batanga limongoli u mowali binasa boti, alihu timongoli dila bo hemoturuti kohondaki lo napusu. ¹³ Wawu dila mao wuduwa anggota lo batanga limongoli ode dusa pomakeliyo mohutu u moletu. Bo wuduwa mao anggota batanga limongoli ode Allahuta'ala pomake-Liyo mohutu u banari. Sababu omo-omolu timongoli ma yilate bo masatiya timongoli ma hetumula. ¹⁴ Dusa yito ma didu o kawasa to batanga limongoli, sababu timongoli dila hetumula to tibawa lo hukum lo Tawurat bo to tibawa lo rahmati lo Allahuta'ala.

¹⁵ Wololo masatiya? Mowali meyalo dila ito ma mohutu dusa turusi, sababu ito dila hetumula to tibawa lo hukum lo Tawurat bo to tibawa lo rahmati lo Allahuta'ala? Dila mowali odito. ¹⁶ Tantu ma otawanto wonu ito mohudu mao batanganto ode tawu ngota mowali wato, ito musi ta'ati ode oliyo. Odito olo wonu ito mohudu mao batanganto mohutu dusa, ito mowali wato lo dusa u mo'odelo olanto ode opopate. Bo wonu ito ta'ati ode Allahuta'ala, uwito mo'odelo olanto ode tutumula banari. ¹⁷ Omo-omolu timongoli wato lo dusa wawu timongoli ta'ati ode oliyo. Bo sukuru ode Allahuta'ala, masatiya timongoli to'otutuwa ta'ati ode pongajari u ma tilolimo limongoli. ¹⁸ Timongoli ma pilopobebasi lo Allahuta'ala lonto wato lo dusa wawu ma lowali wato lo obobanari. ¹⁹ Wau mopolele mayi lo pasali boti, sababu timongoli manusiya biyasa, donggo

woluwo u i'ilangi to olimongoli. Odelo timongoli ma lohudu mao anggota lo batanga limongoli lowali wato lo dusa u mo'odelo ode u duruhaka, odito olo timongoli masatiya musu mohudu mao anggota lo batanga limongoli mowali wato lo obobanari u mo'odelo olimongoli ode tutumula u motu'ude wolo kohondaki lo Allahuta'ala.

²⁰To wakutu timongoli wato lo dusa, timongoli dila wato lo Allahuta'ala. ²¹Hungo lo dusa boyito masatiya hemo'olita olimongoli. Wawu dusa boyito mowali dalalo tawu binasa.

²²Bo masatiya timongoli ma pilopobebasi lo Allahuta'ala lonto dusa. Tou timongoli ma lowali wato lo Allahuta'ala, timongoli ma mo'otapu hungo u mo'odelo olimongoli ode tutumula u motu'ude wolo kohondaki lo Allahuta'ala. Wawu tutumula odito boyito mowali dalalo tawu mololimo tutumula kakali.

²³Hasili lo dusa yito mawutu, bo rahmati lo Allahuta'ala tutumula kakali to delomo oli Isa Almasih Eyanto.

7 ¹Mongowutatu'u ngoimani, tantu timongoli ma motota ngointi lo hukum deu hukum yito kawasa to tawu ngota tou tawu ngota boyito donggo tumu-tumulo. ²Tabuwa ngota tihu-tihuto hukum ode hiyaliyo tou hiyaliyo donggo tumu-tumulo. Bo wonu hiyaliyo ma yilate, moturuti mao hukum tabuwa ngota ma bebasi. ³Wolo uodito, ngohilayao hiyaliyo donggo tumu-tumulo tabuwa ngota lojina wonu tiyo mowali dile lo mongololai wuwewo mao. Bo wonu hiyaliyo ma yilate, tiyo bebasi

to hukum; wawu wonu tiyo mowali dile lo tawu wuwewo mao, tiyo dila lojina. ⁴ Odito olo wolimongoli mongowutatu'u ngoimani: Timongoli ma lopowate wawu ma bebasi lonto hukum loli batanga li Isa Almasih, alihu timongoli mowali haku lo Tawu wuwewo, deuwitoyito ti Isa Almasih ta ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu, alihu ito mowali mohutu u mopiyohu ode Allahuta'ala. ⁵ Tou ito donggo hetumula hepotoloduniyawa, dusa tilimimbulu sababu hukum woluwo. Napusu lo dusa boyito hemokaraja to delomo batanganto, tunggulo ito mowali mohutu u moleto ode mawutu. ⁶ Bo masatiya Allahuta'ala ma lopobebasi olanto lonto hukum u omo-omolu hemolihuta olanto, tunggulo masatiya ito mowali moibadati ode Allahuta'ala wolo tutumula bohu moturuti mao Roh lo Allahuta'ala wawu ito dila hepoibadatiya wolo tutumula u omo-omolu moturuti mao hukum u hetulade to buku.

⁷ Tantu woluwo tawu ta molojiya mayi odiye, "Wonu odito, hukum lo Tawurat yito dusa!" Loiya odito boyito ma tantu tilala. U banari deu loli hukum lo Tawurat wau ma lotota lo dusa. Sababu wau olo dila motota wolo boyito umotohilawo lo haku lo tawu wonu hukum lo Tawurat dila longajari mayi odiye, "Dila potohilawo lo haku lo tawu." Odito ayati lo hukum lo Tawurat. ⁸ Bo loli ayati boyito dusa lo'otapu hiyango mopotimbulu mayi to delomo batangau tili-tililahepala lo u otohilawo, sababu tou diyaluwo hukum lo

Tawurat, dusa donggo pate-pate. ⁹ Omo-omolu wau tumu-tumula dipo motota lo hukum lo Tawurat. Bo tou wau ma longarati lo ayati boyito, dusa ma tilimumulo to delomo batangau. ¹⁰ Wau ma yilate. Hukum u tu'udiyu mo'odelo ode tutumulo lopatatayi bo lo'odelo olau ode opopate. ¹¹ Sababu wolo ayati boyito, dusa lo'otapu hiyango longakali olau. Wawu wolo ayati boyito olo, tiyo lohinggi nyawau.

¹² Hukum lo Tawurat yito suci wawu ayati boyito olo suci, banari wawu mopiyohu.

¹³ Po'odaha tala momahamu, wau dila loloiya deu u banari yito ma lo'opate olau. Bo dusa boyito lopohuna mayi lo u mopiyohu lo'opate olau alihu mopatato tiyo dusa, tunggulo loli ayati boyito ma lopatato deu dusa boyito otutu damango.

¹⁴ Otawanto deu hukum lo Tawurat yito sipatiliyo rohani. Bo wau manusiya ta ma lepotali to tibawa lo kawasa lo dusa.

¹⁵ Wau dila mongarati wolo u hepohutuwou, sababu dila u otohilau u hepohutuwou bo u oyingowau. ¹⁶ Wonu wau moyingo lo u moleta hepohutuwou, wau satuju wolo hukum lo Tawurat deu u mopiyohu u musi pohutuwou.

¹⁷ Wolo uodito, didu wau ta hemohutu u hepohutuwou bo dusa u woluwo to delomo batangau. ¹⁸ Otawau to delomo batangau manusiya diyaluwo tuwawu mao u mopiyohu. To delomo hilau memangi woluwo kohondaki ode u mopiyohu. Bo mohutu u mopiyohe boyito wau dila sanggupi. ¹⁹ Sababu u mopiyohu u otohilau uwito dila hepohutuwou, bo u moleto

u dila otohilau uwito u hepohutu wou turusi.

²⁰Wolo uodito, wonu wau mohutu u dila otohilau, didu wau ta hemohutu u odito boyito bo dusa u woluwo to batangau.

²¹Wolo uodito, ma ilopahamu wau deu wau ohilawo da'a mohutu u mopiyouhu, bo u lotapu'u to delomo batangau bo u moletu. ²²To delomo hilau wau motohilawo lo hukum lo Allahuta'ala.

²³Bo to delomo batangau lotapu'u deu woluwo kawasa wuwewo, deu wito yito kawasa lo dusa u hemolawani hukum u woluwo to delomo hilau wawu kawasa lo dusau boyito ma lolihuta olau.

²⁴Wau manusiya ta ma tilopotala! Tatonu ta mowali mopobebasi olau monto batanga u ma kawa-kawasa to mawutu? ²⁵Wau mosukuru ode Allahuta'ala sababu wau ma silalamati loli oli Isa Almasih Eyanto. Wolo uodito, wau lohihilawo hemota'ati hukum lo Allahuta'ala to delomo hilau, bo to delomo batangau manusiya wau hemota'ati kawasa lo dusa.

8¹Masatiya ma diduluwo hukumani ode tawu ta hetumula paracaya ode oli Isa Almasih. ²Sababu hukum lo Roh lo Allahuta'ala ta ma longohi mayi tutumula kakali ode olemu loli oli Isa Almasih, ma lopobebasi olemu lonto kawasa lo dusa wawu mawutu.

³Sababu wolo udila mowali pohutuwo lo hukum lo Tawurat u dila mambo molawani sipati lo manusiya, ma pilohutu lo Allahuta'ala. Tiyo lopoahu mayi Wala-Iyo lohihilawo lotitiwali mayi odelo manusiya ta hetumula to delomo dusa. Wawu Allahuta'ala ma lohukumani dusa u woluwo to delomo batanga

lo manusiya boyito. ⁴U hetuntutiyo lo hukum lo Tawurat ma pilopoganapu lo Allahuta'ala to olanto ta dila hetumula moturuti ma napusu lo manusiya bo hetumula moturuti ma Roh lo Allahuta'ala. ⁵Sababu tawu ta hetumula heturutiya napusu lo manusiya, hepomikirangiya pasa-pasaliyala u otohilawo lo napusu lo manusiya. Bo tawu ta hetumula heturutiya Roh lo Allahuta'ala, hepomikirangiya pasa-pasaliyala u lonto Roh lo Allahuta'ala. ⁶Wonu tawu bo hepomikirangiya u otohilawo lo napusu lo manusiya, uwito mo'odelo ode mawutu. Bo wonu tawu hepomikirangiya u otohila lo Roh lo Allahuta'ala, uwito mo'odelo ode tutumula dame wawu sanangi. ⁷Tawu ta hepomikirangiya u otohila lo napusu lo manusiya, lalawaniya wolo Allahuta'ala, sababu ta odito boyito dila ta'aluku ode hukum lo Allahuta'ala wawu memangi pikirangiliyo dila mowali ta'aluku ode hukum lo Allahuta'ala. ⁸Tawu ta hetumula heturutiya u otohila lo napusu lo manusiya, dila ponga lo akali mo'osanangi Allahuta'ala.

⁹Bo timongoli dila hetumula heturutiya kohondaki lo napusu lo manusiya bo kohondaki lo Roh lo Allahuta'ala wonu Roh lo Allahuta'ala banari woluwo to delomo batanga limongoli. Bo titalotita ta dila o Roh li Isa Almasih to delomo batangaliyo, tawu boyito dila haku li Isa Almasih. ¹⁰Ti Isa Almasih woluwo to delomo batanga limongoli. Batanga limongoli memangi mate sababu dusa, bo Roh lo Allahuta'ala ma mongohi mayi tutumulo ode

olimongoli sababu obobanari. ¹¹ Wawu Roh lo Allahuta'ala ta ma lopobongu mayi oli Isa Almasih lonto kuburu, ma mopotumulayi olo lo batanga limongoli u binasa moli Roh-Liyo u woluwo to delomo batanga limongoli.

¹² Wolo uodito mongowutatango imani, ito boti musu ta'ati bo dila ode napusu lo manusiya, alihu ito tumumula mopo'opolu kohondakiliyo. ¹³ Wonu timongoli tumumula heturutiya kohondaki lo napusu lo manusiya, timongoli ma tantu binasa. Bo wonu timongoli tumumula heturutiya kohondaki lo Roh lo Allahuta'ala, timongoli mowali mopoberenti mao nga'amila huhutu lo napusu limongoli, tunggulo timongoli ma tumumulo. ¹⁴ Nga'amila tawu ta tutumuliyo heaturuwo lo Roh lo Allahuta'ala, timongoliyo mongowalao Allahuta'ala. ¹⁵ Timongoli dilalo lololimo roh u lopowali olimongoli wato, tunggulo timongoli tumumula to delomo wohe. Bo timongoli lololimo Roh lo Allahuta'ala, tunggulo timongoli lowali mongowalao Allahuta'ala. Wolo kawasa lo Roh boyito ito hepoibode Allahuta'ala odiye, "Wu Abba, wu Papa!" ¹⁶ Roh lo Allahuta'ala pe'epe'enta wolo roh ulanto hemotombangayi deu ito boti mongowalao Allahuta'ala. ¹⁷ Ito boti mongowalao Allahuta'ala wawu ito olo warisi lo budeli lo Allahuta'ala. Patujuliyo, deuwitoyito ito o haku mololimo nga'amila janjiya lo Allahuta'ala pe'epe'enta woli Isa Almasih. Wawu ito ma popomasahuruwo lo Allahuta'ala pe'epe'enta woli Isa Almasih wonu ito modutola usikisa pe'epe'enta wo-Liyo.

¹⁸To pahamu'u deu usikisa u hedutolanto masatiya boti dila mobandingiya lo umasahuru u ma popopatato mayi lo Allahuta'ala ode olanto. ¹⁹Nga'amila u pilopowali lo Allahuta'ala hewolola da'a hewulata sa'ati lo mongowalao Allahuta'ala mowali mopatato. ²⁰Nga'amila u pilopowali lo Allahuta'ala dila mowali mopoganapu lo patuju lo Allahuta'ala ode olimongoliyo dila sababu kohondaki limongoliyo lohihilawo bo sababu kohondaki Allahuta'ala ta lopotatapu mayi odito. Openu odito, debo woluwo harapani ²¹deu to wakutu tuwawu nga'amila u pilopowali lo Allahuta'ala, ma popobebasiyo-Liyo monto kawasa u hemongantulu olimongoliyo wawu timongoliyo ma mowali maradeka wawu masahuru pe'epe'enta wolo mongowalao Allahuta'ala.

²²Otawanto deu sambe masatiya nga'amila u pilopowali lo Allahuta'ala hengulua, sababu timongoliyo pe'epe'enta hemo'orasa u mongongoto odelo ta ma motutu. ²³Wawu dila bo wambao timongoliyo ta hengulua, bo ito olo ta ma lololimo Roh lo Allahuta'ala lowali tuwota awali lo bahagiyanginto u ma siladiya mao lo Allahuta'ala to soroga. Ito hewolola da'a hewulata sa'ati ito mololimo budeli lonto Allahuta'ala sababu ito mongowala-Iyo, deuwitoyito sa'ati popobebasiya-Liyo batanganto. ²⁴Allahuta'ala ma lopolosalamati olanto, bo ito donggo hepoharapuwa mololimo budeli boyito. Bo harapani u ma tilolimo, uwito dilalo harapani, sababu barangi u ma tilolimo dilalo heharapuwolo. ²⁵Wawu ito wolo

uhewolola da'a hemoharapu barangu u dipo tilolimonto wawu ito hewulata uwito wolo usabari.

²⁶ Odito olo Roh lo Allahuta'ala hemomantu olanto to delomo lulupuhunto, sababu ito dila motota wololo ito musu modua. Bo Roh lo Allahuta'ala lohihilawo momantu olanto mohile ode Allahuta'ala wolo u otutu mololo, tunggulo didu mowali tanggu-tanggulo mao. ²⁷ Wawu Allahuta'ala ta hemomarakisa hilanto, motota lo patuju lo Roh boyito deu Tiyo tutu'ude wolo kohondaki lo Allahuta'ala hemohile u ohunaliyo to tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala.

²⁸ Bo otawanto deu Allahuta'ala hemokaraja to delomo uhetuwa-tuwawuwa, alihu tawu-tawuwala ta motoliango Allahuta'ala mololimo u mopiyo, deuwitoyito timongoliyo ta ilibode lo Allahuta'ala motu'ude wolo patuju-Liyo.

²⁹ Tawu-tawuwala boyito ma otawa lo Allahuta'ala lonto u omo-omolu lomayi. Timongoliyo olo ta ma tilantu-Liyo mayi lonto u omo-omolu lomayi, alihu timongoliyo mowali odelo Walao Allahuta'ala ti Isa Almasih wawu alihu Wala'a boyito mowali ta mohuhula to wolota lo mongowutata ngohuntuwa. ³⁰ Wawu timongoliyo ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala lonto u omo-omolulo mayi, timongoliyo olo ta ma ilibode-Liyo, pilopobanari-Liyo wawu pilopomasahuru-Liyo.

³¹ Wolo uodito, utiye u mowali loiyanto tomimbihu unga'amila boti. Allahuta'ala wolanto. Sababu uwito, diyaluwo ta mowali molawani olanto. ³² Allahuta'ala ta dila

lotahangi Wala-Iyo lohihilawo bo ma lohudu mayi Wala-Iyo mota salipuwoliyo alihu ito nga'amila salamati. Odito olo Tiyo dila motahangi barakati wuwewo mao bo ma mongohi ode olanto. ³³ Diyaluwo tawu ta mowali mopodulohu tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala, sababu Allahuta'ala ta mopobanari olimongoliyo. ³⁴ Diyaluwo ta mowali mohukumani olanto tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala, sababu ti Isa Almasih ta mopodulu olanto. Tiyo ta ma yilate, ta ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu wawu ta hemomarenta pe'epe'enta wolo Allahuta'ala. ³⁵ Diyaluwo u mowali mopobuaya olanto monto toliangi Isa Almasih: Ususa, usikisa, arinaya, polango, dila o kayini, u mo'otopotala meyalo wamilo. Nga'amila boyito dila mowali mopobuaya olanto monto toliangi Isa Almasih. ³⁶ Odelo woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Sababu Ito Eya, ami ma tataluwa wolo mawutu timi'idu dulahu. Ami heanggapuwo lo tawu odelo himba-himbawala u ma olotoliyo." Odito ayati to kitabi. ³⁷ Diyaluwo tuwawu mao to wolota lo nga'amila masa'ala boyito u mo'olahe olanto, sababu ti Isa Almasih ma lotoliangunto wawu hemomantu olanto turusi. ³⁸ Wau yiyakini deu diyaluwo u mowali mopobuaya olanto monto toliango Allahuta'ala loli oli Isa Almasih Eyanto. Pate meyalo tumulo, malaikati meyalo Ibilisi, u woluwo masatiya meyambo u hedunggawa mayi meyalo kawa-kawasalo, u to yitato meyalo u to tibawa meyalo mahaluku wuwewo

mao: Nga'amila boyito dila mowali mopobuaya olanto monto toliango Allahuta'ala. ³⁹ (8:38)

9 ¹To delomo tangguli Isa Almasih wau mopolele lo u banari deu wau otutu yilololo wawu lalayita susukari da'a. To delomo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala hilau hemopoyiyakini olau deu wau dila hemohimbulo. ² (9:1) ³Hiyambola wonu bo mowali, wau yinawo la'anatiyo lo Allahuta'ala wawu mobuaya woli Isa Almasih, alihu mongowutatu'u tawu-tawuwala lo Yahudi mowali salamati. ⁴Timongoliyo tilulawoto Allahuta'ala lowali umati-Liyo wawu pilopowali-Liyo mongowala-Iyo wawu Allahuta'ala lopopatatao lo kawasa-Liyo ode olimongoliyo. Ma ngohuntuwa pasali u ma hepilosatujuwa lo Allahuta'ala wawu mongotiyombu limongoliyo wawu Allahuta'ala olo longohi mao hukum lo Tawurat, aturangi lo umoibadati wawu lopusadiya mao lo barakati wuwewo mao ode olimongoli to soroga.

⁵Lonto waliya lo mongotiyombu limongoliyo ngohuntuwa mongonabi. Wawu ti Isa Almasih pilotutuliyo mayi lonto waliya limongoliyo olo. Tiyo toyitato ta nga'amila wawu Tiyo Allahuta'ala ta musu pujiyola turu-turusi. Amin!

⁶Dila nga'amila tawu ta lonto Israel tawu lo Israel, sababu memangi banari ngohuntuwa tawu lo Israel ta dipo paracaya ode oli Isa Almasih. Bo Pirimani lo Allahuta'ala dila ponga lo akali dila meganapu. ⁷Wawu dila nga'amila ta lemaso to waliya li nabi Ibrahim walai nabi Ibrahim, odelo loiya lo Allahuta'ala ode oli nabi Ibrahim tula-tulade to kitabi

odiye, "Bo waliya le Ishak ta boyito ta mowali tanggulala waliyamu." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ⁸Deboliliyo mao dila nga'amila wala'a ta pilotutu mayi lo manusiya ta mowali mongowalao Allahuta'ala, bo mongowalao ta lowali moturuti mao janjiya lo Allahuta'ala, ta boyito waliya li nabi Ibrahim. ⁹Sababu janjiya lo Allahuta'ala boyito odiye, "Donggo ngotawunu mola Wau muli monao mayi wawu tou odungga-U mayi, ti Sara ma o wala'a ta lolai ngota." Odito janjiya lo Allahuta'ala ode oli nabi Ibrahim.

¹⁰Dila bo wambao uwito. Lebe mopatato to oli Ribka dileliyo le Ishak tiyombu lo bangusa lo Yahudi. Tiyo lo'otapu wala'a dulota. ¹¹To wakutu mongowala'a boyito dipo pilotutuliyo mayi wawu dipo lohutu u mopiyohu meyambo u moletu, Allahuta'ala ma loluwota ngota to wolota limongoliyo dulota, alihu patuju lo Allahuta'ala tatapu mewujudu dila dadasari to huhutu lo manusiya bo dadasari to ibodu Allahuta'ala. ¹²Loiya lo Allahuta'ala ode oli Ribka odiye, "Wala'a ta yali-yali ma mowali lebe kawasa lo wala'a ta mohuhula." Odito loiya lo Allahuta'ala ode oli Ribka. ¹³Odelo woluwo tula-tulade to kitabi tomimbihu wala'a dulota boyito odiye, "Te Yakob ta tulawoto-U bo te Esawu dila." Odito u tula-tulade to kitabi.

¹⁴Wolo uodito, tantu woluwo tawu ta ma moloiya mayi deu Allahuta'ala dila adili. Bo poleleu mayi, uwito dila ponga lo akali!

¹⁵Sababu Allahuta'ala ma lopotunggulayi lo Pirimani ode oli nabi Musa odiye, "Wau

ma motolianga tawu ta okohondakiya-U wawu Wau moponu wawu motoliango ode tawu ta okohondakiya-U.” Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ¹⁶ Wolo uodito, putusani lo Allahuta'ala moluwota tawu ta okohondakiya-Liyo, dila dasasari to kohondaki meyalu usaha lo tawu, bo dasasari to ponu wawu toliango Allahuta'ala. ¹⁷ Allahuta'ala loloiya ode ole Pirawun olongiya lo lipu lo Mesir odiye, “Makusudu-U lominta'a olemu mowali olongiya, alihu Wau mopobiloheyi lo kawasa-U to delomo batangamu wawu alihu tanggulu-U popomasahuruwo lo nga'amila manusiya to ngoyilanggubu duniya.” Odito loiya lo Allahuta'ala ode oli olongiya Pirawun. ¹⁸ Wolo uodito, Allahuta'ala ma moponu wawu motoliango tawu tutu'ude wolo kohondaki-Liyo wawu Tiyo ma mopo'otoheta hila lo tawu olo tutu'ude wolo kohondaki-Liyo.

¹⁹ Tantu woluwo tawu ta ma moloiya mayi odiye, “Wonu odito, longola Allahuta'ala donggo hemopotala lo manusiya, sababu diyaluwo tawu ta mowali molawani kohondaki lo Allahuta'ala?” ²⁰ Bo poleleu mayi, manusiya dila mowali mobubutola wolo Allahuta'ala. Dila ponga lo akali u pilohutu moloiya ode ta hemohutu odiye, “Longola yio ma lohutu olau lowali odiye?” ²¹ Ta mohhutuwa ulonga yito o haku mohutu ulonga gaga da'a meyalu u biyasa monto huta ngotopinga. Odito olo wolo Allahuta'ala ta lopowali lo manusiya.

²² Allahuta'ala o patuju mopobiloheyi lo muruka-Liyo wawu mopopatatayi lo

kawasa-Liyo ode tawu ta patuti muruka-Liyo, ta ma piloposadiya-Liyo mao mowali binasa. Bo wonu Allahuta'ala losabari da'a lotahangi muruka-Liyo, ²³Tiyo o patuju mopopatayai lo uda'a lo masahuru-Liyo ode tawu ta oponu wawu otoliang-Iyo ta ma piloposiyapu-Liyo mao lonto u omo-omolu popomasahuru wo-Liyo, ²⁴deuwitoyito ito ta ma ilibode-Liyo, dila bo wambao lonto wolota lo tawu lo Yahudi, bo lonto wolota lo bangusa-bangusa wuwewo mao olo. ²⁵Odelo woluwo tula-tulade to kitabi li nabi Hoseya odiye, "Allahuta'ala ta tamu-tamulo loloiya odiye, 'Ta dila umati-U ma ibode-U umati-U; tawu ta dila otoliango ma otoliangu-U.' ²⁶Wawu to tambati Allahuta'ala hemoloiya odiye, 'Timongoli boti dila umati-U,' to tambati boyito Allahuta'ala moloiya odiye, 'Timongoli mongowalau-U.' " Odito u tula-tulade to kitabi li nabi Hoseya. ²⁷Ti nabi Yesaya loloiya tomimbihu tawu lo Israel odiye, "Openu jumula lo walao tawu lo Israel odelo huntawa lo hungayo to bihu pentadu, bo ngointi ta poposalamatiyo lo Allahuta'ala, ²⁸sababu ma ngope'e medungga wakutu lo Allahuta'ala mopodehu lo hukumani ode lipu lo tawu lo Israel." ²⁹Ti nabi Yesaya loloiya olo odiye, "Wonu Allahuta'ala ta laba-labatutu kawasa dila lolola mao ngointi to wolotanto ta silalamati, ito ma lowali binasa odelo tawu lo kota lo Sodom wawu kota lo Gomora." Odito u tula-tulade to kitabi li nabi Yesaya.

³⁰Utiye patuju'u deu bangusa-bangusa wuwewo ta dila hepongusahawa tumumula

banari to talu lo Allahuta'ala, pilopobanari lo Allahuta'ala sababu timongoliyo paracaya ode oli Isa Almasih. ³¹Bo bangusa lo Israel ta hepongusahawa tumumula banari to talu lo Allahuta'ala wolo umoponao mao lo hukum lo Tawurat, dila ilohasililiyo. ³²Timongoliyo dila ilohasililiyo sababu bangusa lo Israel hepongusahawa, dila wolo imani ode oli Isa Almasih, bo wolo huhutu limongoliyo, tunggulo timongoliyo ma letedua to botu damango. ³³Odelo woluwo loiya lo Allahuta'ala tula-tuladu to kitabi odiye, "Ototayi mao: Wau ma lopodutu mao to kota lo Yerusalem botu tuwawu damango. Ta metedua to botu boyito ma modehu; wawu titalotita ta paracaya ode o-Liyo, dila ta mole'e." Odito loiya lo Allahuta'ala to kitabi.

10 ¹Mongowutata ngoimani, u heololu'u wawu u heduau ode Allahuta'ala, deuwitoyito alihu tawu lo Yahudi salamati. ²Otawau deu timongoliyo to'otutuwa hepokarajawa ode Allahuta'ala, bo timongoliyo dila mongarati tomimbihu kohondaki lo Allahuta'ala. ³Timongoliyo dila motota wololo tumumula banari to talu lo Allahuta'ala wawu timongoliyo bo hepongusahawa mopotihulo obobanari limongoliyo lohihilawo, tunggulo timongoliyo dila ta'aluku to kohondaki lo Allahuta'ala mopobanari olimongoliyo. ⁴Patuju lo hukum lo Tawurat, deuwitoyito alihu timi'idu tawu ta paracaya ode oli Isa Almasih, popobanariyo lo Allahuta'ala.

⁵Ti nabi Musa ma loluladeyi tomimbihu tawu ta hepongusahawa tumumula banari dadasari to hukum lo Tawurat odiye, "Titalotita ta mokaraja mao nga'amila aturangi lo hukum lo Tawurat, tiyo ma tumumulo." ⁶Tiyo olo loluladeyi to kitabi tomimbihu tawu ta tumumula banari dadasari to imani odiye, "Dila mao hepomikirangi tatonu ta mowali mobotula mola ode soroga wawu dila mao hepomikirangi olo tatonu ta molahe mola ode delomo mawutu." Makusudu lo ayati boyito odiye: Dila paralu mobotula mola ode soroga mola motiyangayi oli Isa Almasih molaheyi wawu dila paralu olo molahe mola ode delomo mawutu mola modelo mayi oli Isa mobotulayi monto delomo kuburu. ⁷(10:6) ⁸Ayati entiye boyito o wumbutiyo odiye, "Habari lonto Allahuta'ala boyito membide to olemu, deuwitoyito to delomo tunggilumu wawu to delomo hilamu." Makusudu lo ayati boyito deu habari mopiyohu lonto Allahuta'ala boyito ma pilopotunggulayi lami ode olimongoli. Tuwango habari boyito, deuwitoyito tawu musi paracaya ode oli Isa Almasih. ⁹Sababu wonu timongoli mongaku lo tunggili mongoli deu ti Isa Almasih Eya wawu paracaya to delomo hila limongoli deu Allahuta'ala ma lopobongu mayi o-Liyo lonto kuburu, timongoli ma salamati. ¹⁰Sababu wolo hilawo tawu paracaya tunggulo popobanariyo lo Allahuta'ala wawu wolo tunggilo tawu mongaku tunggulo poposalamatiyo lo Allahuta'ala. ¹¹Odelo loiya to kitabi odiye, "Titalotita ta paracaya ode

o-Liyo, dila ta mole'e." Odito loiya tula-tulade to kitabi. ¹² Tomimbihu usalamati diyaluwo bedawa lo tawu lo Yahudi meyalo tawu ta dila Yahudi, sababu Eya lo tawu nga'amila bo tuwawu. Tiyo mura da'a hila-Liyo ode tawu nga'amila ta hephoheya turungi ode o-Liyo. ¹³ Odelo loiya tula-tulade to kitabi odiye, "Titalotita ta mohile turungi to Eya, ma salamati." Odito u tula-tulade to kitabi.

¹⁴ Bo wololo timongoliyo mohile turungi to oli Isa Eya wonu timongoliyo dipo paracaya ode o-Liyo? Wololo timongoliyo mowali paracaya ode o-Liyo wonu timongoliyo dipo lo'odungohe habari tomimbihu Tiyo? Wololo timongoliyo mo'odungohe habari tomimbihu Tiyo wonu dipoluwo ta lopotunggulo habari boyito ode olimongoliyo? ¹⁵ Wawu wololo timongoliyo mowali mopotunggulo habari boyito wonu dipoluwo ta lopoahu olimongoliyo? Odelo woluwo tula-tulade to kitabi odiye, "Mayilaba piyohiyo lo podudungga mayi lo ta hepopotunggula lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala!" Odito u tula-tulade to kitabi. ¹⁶ Bo dila nga'amila tawu ma lololimo habari mopiyohe boyito. Odelo ti nabi Yesaya lohihilawo loloiya odiye, "Wu Eya, tawu-tawuwalo dila mololimo habari u hepopotunggulo lami." Odito loiya li nabi Yesaya. ¹⁷ Wolo uodito, imani yito timimbulu monto u modudungohe habari mopiyohe lonto Allahuta'ala tomimbihu ti Isa Almasih.

¹⁸ Bo poleleu mayi: Dila ponga lo akali tawu lo Israel dipo lo'odungohe habari boyito. Odelo

loiya tula-tulade to kitabi odiye, "Habari boyito ma lolo'opa mota ode ngoyilanggubu duniya wawu ma tilunggula mota sambe ode ujungi lo duniya." Odito u tula-tulade to kitabi. ¹⁹Bo poleleu mayi olo: Dila ponga lo akali bangusa lo Israel dila mongarati lo habari boyito, sababu woluwo to kitabi loiya lo Allahuta'ala ode tawu lo Israel loli oli nabi Musa odiye, "Wau ma motoliango bangusa ta hehulode ta dila umati-U, alihu timongoli mohihiya wawu moyingo." Odito loiya lo Allahuta'ala loli oli nabi Musa. ²⁰Ti nabi Yesaya lebe barani mao li nabi Musa mopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala odiye, "Tawu-tawuwala ta dila hepololohe ola-U ma lo'otapu ola-U wawu Wau lopopatatao lo batanga-U ode tawu ta dila pe'enta mao lohintu owoluwo-U." Odito Pirimani lo Allahuta'ala u pilopotungguli nabi Yesaya. ²¹Bo tomimbihu tawu lo Israel woluwo loiya lo Allahuta'ala loli oli nabi Yesaya odiye, "Timi'idu dulahu Wau wudu-wudu mayi olu'u-U ode umati ta dila ta'ati wawu mo'owali molawani ola-U." Odito loiya lo Allahuta'ala loli oli nabi Yesaya.

11 ¹Poleleu mayi ode olimongoli: Dila ponga lo akali Allahuta'ala molapi bangusa lo Israel umati-Liyo. Wau lohihilawo tawu lo Israel, waliya li nabi Ibrahim wawu lonto waliya lo suku lo Benyamin. ²Allahuta'ala dila lolapi umati-Liyo ta ma tilulawo-Tiyo lonto u omo-omolu lomayi. Tantu otawa limongoli loiya li nabi Eliya to kitabi tou tiyo lopodulohu lo tawu lo Israel ode Allahuta'ala odiye, ³"Wu

Eya, mongonabi lo Ito Eya ma yilinggila limongoliyo nyawa, tambati hepodutuwaliyo kurubani ode Ito Eya ma ilantulu limongoliyo, bolo watiya tutuwawu nabi lo Ito Eya ta donggo tumu-tumulo wawu timongoliyo olo ohila mohinggi nyawa latiya.”⁴ Bo tameto Allahuta'ala ode oliyo odiye, “Wau donggo lopoulosa mao pitulolihulota ta dila pe'enta mao helolubo dewa Ba'al.” Odito Pirimani lo Allahuta'ala.⁵ Odito olo masatiya, donggo woluwo lesisa tawu lo Israel ta paracaya ta tilulawoto Allahuta'ala moturuti mao rahmati-Liyo.⁶ Pasali botiye lowali dadasari to rahmati lo Allahuta'ala, dila dadasari to huhutu mopiyouhu u hepohutuwo lo tawu, sababu wonu dila odito, rahmati yito ma didu rahmati.⁷ Wolo uodito, dila nga'amila tawu lo Israel ta lo'otapu u helolohu limongoliyo bo ta tilulawoto Allahuta'ala. Wawu tawu lo Israel wuwewo mao hilaliyo pilohutu lo Allahuta'ala odelo totoheto botu.⁸ Odelo woluwo tula-tulade to kitabi odiye, “Pikirangi wawu hila limongoliyo ma pilopohulodu Allahuta'ala, mato limongoliyo pilopowali lo Allahuta'ala didu lo'onto wawu bulonga limongoliyo pilopowali lo Allahuta'ala didu lo'odungohu sambe masatiya.” Odito u tula-tulade to kitabi.⁹ Odelo dua li nabi Dawud to kitabi odiye, “Wu Eya, popowaliya mao meja pongongala lo musu latiya mowali potilo wawu mo'otihuta olimongoliyo, mowali botu u heotedua limongoliyo wawu mowali tambati u pomalasiya lo Ito Eya olimongoliyo!¹⁰ Wawu popowaliya mao mato limongoliyo

mowali pito'o, tunggulo timongoliyo dilalo mowali mo'onto wawu wuleya limongoliyo popowaliya mao mowali bunggu turu-turusi." Odito dua li nabi Dawud. ¹¹Memangi bangusa lo Israel ma leteduo wawu ma lodehu bo dila sambe loantulu. U hepatujuwou loloiya deu timongoliyo ma lodehu, deuwitoyito timongoliyo dila lololimo oli Isa Almasih wawu uwito dusa limongoliyo. Usalamati lonto Allahuta'ala ma tilunggula mota ode bangusa wuwewo sababu dusa limongoliyo boyito. Allahuta'ala ma lotolianga bangusa wuwewo, alihu bangusa lo Israel mowali mohihiya. ¹²Dusa lo bangusa lo Israel boyito ma lowali sababu duniya iluntungi. Wawu timongoliyo dila ilohasililiyo lowali sababu bangusa wuwewo ma lololimo barakati. Tantu lebe mao barakati u ma motoduwo lo duniya wonu bangusa lo Israel ta'ati to kohondaki lo Allahuta'ala.

¹³Masatiya wau mobisala mayi ode olimongoli tawu ta lonto bangusa dila Yahudi. Wau ma lowali rasul ode olimongoli wawu wau mohurumati da'a tugasiu boyito. ¹⁴Sababu wau hemoharapu tugasiu boti ma mo'ohihiya to tawu lo Yahudi bangusau lohihilawo wawu potala bolo mowali mo'osalamati ngotayadu to wolota limongoliyo. ¹⁵Timongoliyo dila lololimo oli Isa Almasih ma lowali sababu duniya pilopodame lo Allahuta'ala wolo batanga-Liyo. Tantu lebe mao wonu timongoliyo lololimo oli Isa. Uwito ma mowali sababu nga'amila ta ma lopowate mo'otapu tutumula kakali.

¹⁶ Wonu roti ngobotu u bohuliyo tilubuliyo wuduwo mola ode Allahuta'ala, tantu nga'amila wayitiyo lo roti boyito ma mowali haku lo Allahuta'ala. Wawu wonu wuwa'ata lo ayu ngobungo ma lowali haku lo Allahuta'ala, tantu nga'amila tango-tangowala lo ayu boyito ma mowali haku lo Allahuta'ala olo. ¹⁷ Timongoli tawu ta dila Yahudi odelo tango lo ayu jayitun lo oayuwa. Ta momengila lolango-lango ngotayadu tango lo ayu jayitun to ilengiliyo. Lapatao tango lo ayu jayitun lonto oayuwa boyito pilopodembangiyu mao to ayu lo jayitun pilogantiliyo mao tango u ma tilangoliyo mao boyito, tunggulo tango lo ayu jayitun lonto oayuwa boyito ma tilumumulo wolo ualo monto ayu lo jayitun to ilengi u o tangi ngohuntuwa. ¹⁸ Sababu uwito, dila potisombongi timongoli ode olimongoliyo ta odelo tango ta ma tilango mao lo ta momengila boyito. Elayi mola limongoli deu dila tango u hemolongga wuwa'ata, bo wuwa'ata u hemolongga tango. ¹⁹ Wonu timongoli moloiya mayi deu timongoliyo tilangoliyo mao, alihu timongoli ma popodembangoliyo pogantiliyo mao tango boyito, ²⁰ uwito banari. Bo timongoliyo tilango mao lo Allahuta'ala sababu timongoliyo dila paracaya ode oli Isa. Wawu timongoli lo'otapu tambati boyito sababu timongoli paracaya ode o-Liyo. Dila potisombongi timongoli, bo pohe mola lo Allahuta'ala. ²¹ Hiyambola tango-tangowala u asli tilango lo Allahuta'ala, debolo bo timongoli. ²² Wolo uodito, po'obilohe mao hukumani wawu toliango Allahuta'ala.

Hukmani li Isa otutu mobubuheto ode tawu-tawuwala ta dila paracaya ode o-Liyo. Bo timongoli ta paracaya ode oli Isa otoliango Allahuta'ala. Timongoli musi paracaya wawu tumumula turusi to delomo toliang-Iyo. Wonu dila, timongoli olo ma tangoliyo mao odelo tango boyito. ²³ Wonu tawu lo Yahudi paracaya ode oli Isa, timongoliyo ma mowali odelo tango lo ayu jayitun u omo-omolu tilangoliyo mao, muli popodembangoliyo mao to bungoliyo, sababu Allahuta'ala kawasa mohutu odito. ²⁴ Wonu timongoli bangusa ta dila Yahudi, tango lo ayu jayitun lo oayuwa mowali popodembangoliyo mao lo Allahuta'ala ode bungo ayu jayitun asli, dila mao oherani timongoli wonu Allahuta'ala kawasa muli mopodembangayi tango lo ayu jayitun asli u omo-omolu tilangoliyo, deuwitoyito bangusa lo Yahudi.

²⁵ Mongowutata ngoimani, alihu timongoli dila monganggapu batanga limongoli motota, otohilau otawa limongoli rahasiya botiye. Memangi ngotayadu tawu lo Israel ma lototoheto hilaliyo. Bo uwito dila mololayita bo yima-yima mola jumula lo tawu ta dila Yahudi paracaya ode oli Isa meganapu.

²⁶ Lapato uwito, nga'amila bangusa lo Israel ma poposalamatiyo lo Allahuta'ala. Odelo woluwo loiya lo Allahuta'ala u tula-tuladu to kitabi odiye, "Monto huludu Siyon to kota lo Yerusalem ma monao mayi tawu ta mo'osalamati. Tiyo ma mohinggi mao nga'amila huhutu moleto montu waliya le

Yakob. ²⁷ Wawu Wau ma mopoganapu mao lo janjiya-U ode olimongoliyo tou Wau molulutao dusa limongoliyo.” Odito loiya lo Allahuta'ala u tula-tulade to kitabi. ²⁸ Tawu lo Yahudi dila yinawo mololimo habari mopiyohu. Sababu uwito, timongoliyo ma lowali musu lo Allahuta'ala wawu uwito ma lo'ountungi olimongoli tawu ta dila Yahudi. Bo tawu lo Yahudi ta ma tilulawoto Allahuta'ala lonto u omo-omolu lomayi, timongoliyo debo tatapu otoliango Allahuta'ala moturuti mao janjiya-Liyo ode mongotiyombu limongoliyo. ²⁹ Sababu Allahuta'ala dila momatali karuniya wawu ibodiyo u ma yilohi-Liyo mao ode tawu. ³⁰ Timongoli tawu ta dila Yahudi omo-omolu mayi dila ta'ati ode Allahuta'ala. Bo masatiya timongoli ma lo'otapu ponu wawu tolianga monto Allahuta'ala, sababu tawu lo Israel dila ta'ati. ³¹ Odelo u lowali to olimongoli boyito, odito olo wolimongoliyo masatiya: Timongoliyo dila ta'ati, alihu wolo ponu wawu tolianga u ma lotapu limongoli, timongoliyo olo ma mo'otapu ponu wawu tolianga monto Allahuta'ala. ³² Sababu Allahuta'ala lopoluli mao tawu nga'amila dila ta'ati ode o-Liyo, alihu Tiyo mowali mopobiloheyi lo ponu wawu toliango ode olimongoliyo nga'amila.

³³ Mayilaba delomiyo lo hikimati wawu pongotota lo Allahuta'ala, otutu dila otonea nga'amila putusani-Liyo wawu dila odulopa nga'amila dala-Liyo! ³⁴ Woluwo tula-tulade to kitabi odiye, ”Diyaluwo ta motota lo pikirangi lo Eya meyambo diyaluwo tawu ta mowali

monasehati Eya. ³⁵ Diyaluwo olo ta mowali mongohi uhetuwa-tuwawuwa ode Allahuta'ala, tunggulo tawu mowali motuntuti balasiliyo.” Odito u tula-tulade to kitabi. ³⁶ Nga'amila uhetuwa-tuwawuwa asaliliyo lonto o-Liyo, Tiyo ta a'aturu uhetuwa-tuwawuwa wawu patuju lo uhetuwa-tuwawuwa ode o-Liyo. Allahuta'ala patuti pujiyolo mololayita! Amin.

12 ¹ Mongowutata ngoimani, Allahuta'ala otutu mopiyohu hale-Liyo ode olanto. Sababu uwito, pohileu wolo uto'otutuwa ode olimongoli alihu timongoli mohudu mao batanga limongoli mowali kurubani tumu-tumulo, u suci wawu u mo'osanangi hila lo Allahuta'ala. Uwito ibadati limongoli u otutu ode Allahuta'ala. ² Timongoli dila mao hepomikirangi odelo tawu ta woluwo to jamani masatiya boti, bo bolia mao pikirangi limongoli mowali bohu, alihu otutu otawa limongoli kohondaki lo Allahuta'ala, deuwitoyito u mopiyohu, u mo'osanangi hila Allahuta'ala wawu u molimomoto.

³ Motidasari mao to rahmati u ma tilolimou, poleleu mayi ode olimongoli nga'amila: Dila mao heponganggapu batanga limongoli lebe mao lo u patuti, bo pikirangiya mao u patuti tomimbihu batanga limongoli motu'ude wolo imani limongoli ngota-ngota u tilayadeyi lo Allahuta'ala. ⁴ Sababu odelo batanganto anggotaliyo ngohuntuwa, bo dila nga'amila anggota lo batanganto o tugasi tutuwawuwa. ⁵ Odito olo ito ta ngohuntuwa ma lowali umati tuwawu sababu ito paracaya ode

oli Isa Almasih. Wawu ito wuwumbuta nga'amila. ⁶Ito o karuniya bebedawa moturuti mao rahmati u yilohi mayi lo Allahuta'ala ode olanto. Wonu karuniya u yilohi lo Allahuta'ala boyito mopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala, pohutuwa mao uwito wolo umopiyohu motu'ude wolo imani u tilayadeyi lo Allahuta'ala. ⁷Wonu karuniyanto mohinta, pohinta mao; wonu karuniyanto mongajari, pongajari mao; ⁸wonu karuniyanto monasehati, ponasehati mao. Wawu wonu karuniyanto mongohi, pongohi mao wolo hilawo ihilasi; wonu karuniyanto tauwa, ito musu mowali tauwa wolo uto'otutuwa; wawu wonu karuniyanto mopobilohu ponu wawu toliango, ito musu mopobiloheo wolo uwenga-wengahu.

⁹Tolianga yito musu to'otutuwa. Po'olaminga mao to olimongoli u moleto wawu dihimi mao u mopiyohu. ¹⁰Timongoli musu mototolianga odelo ta mohutato wawu motolode motitimulo mongohi hurumati. ¹¹Dila boti olantingo. Pokaraja mola ode Allahuta'ala wolo uto'otutuwa wawu wolo somangati lonto Roh lo Allahuta'ala. ¹²Potiwengahe mola timongoli, sababu timongoli ma mololimo janjiya lo Allahuta'ala u iloyiyakiniya limongoli. Dutoli mola usikisa wawu podua mola wolo uto'otutuwa. ¹³Bantuyi mao tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala ta paralu bantuwalu wawu pongusaha mao timongoli lalayita mowali potihangata lo mongowutata ngoimani openu ta dipo otawa limongoli.

¹⁴ Duayi mao ta longarinaya olimongoli, alihu Allahuta'ala mongohi mayi barakati ode tawu boyito. Wohi mao barakati wawu dila mao la'anatiya tawu boyito. ¹⁵ Potiwengaheo wolo tawu-tawuwala ta hewengahe; hiyongao wolo tawu-tawuwala ta hehiyonga. ¹⁶ Hila limongoli musi mowali tuwawu wawu dila hepotilanggato, bo posahabatiya mao wolo ta dila o wolo-wolo. Wawu dila heponganggapu batanga limongoli motota lebe mao lo u patuti.

¹⁷ U moleto dila mowali balasiyala lo u moleto. Pohutuwa mao u mopiyohu to talu lo tawu nga'amila. ¹⁸ Timongoli musi mongusaha mao wolo uto'otutuwa tumumula dame wolo tawu nga'amila. ¹⁹ Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, dila mowali timongoli lohihilawo motuntuti balasi, bo hulimao Allahuta'ala ta mohukumani. Odelo woluwo tula-tuladu to kitabi loiya lo Allahuta'ala odiye, "Momalasi yito haku-U. Wau ta o haku motuntuti balasi." Odito loiya lo Allahuta'ala Eya to kitabi.

²⁰ Dila potuntuti balasi, bo pohutuwa mao u tula-tulade kitabi odiye, "Wonu ta moyingomu polangolo, poala mao; wonu tiyo mototoango, peluma mao. Wonu yio lohutu odito, yio odelo ta lopohuntu mao lo bohu lo tulu to yitato lunggongo tawu boyito." Odito ayati to kitabi.

²¹ Dila mowali timongoli olahe lo u moleto, bo u moleta boyito musi olahe limongoli lo u mopiyohu!

13 ¹ Timi'idu tawu musi ta'ati to pomarenta ta to yitatiyo, sababu nga'amila pomarenta lonto Allahuta'ala. Wawu nga'amila

pomarenta ta woluwo, ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala. ²Uwitolo sababuliyo titalotita ta molawani pomarenta, tiyo molawani u ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala; wawu titalotita ta mohutu odito, ma mopodungga lo hukumani ode batangaliyo. ³Wonu tawu ngota lohutu u mopiyohu, tiyo dila paralu mohe lo ta hedihima kawasa. Bo ta lohutu u moletu, tiyo patuti mohe. Ototayi mao: Wonu yio ohila tumumula dila mohe lo ta hedihima kawasa, pohutuwa mao u mopiyohu wawu yio ma pujiyoliyo. ⁴Ta hedihima kawasa yito wato lo Allahuta'ala ta mo'opiyohu olemu wawu ta mopodehu mao lo muruka lo Allahuta'ala ode ta lohutu u moletu. Ototayi mao: Wonu yio lohutu u moletu, pohemao lo ta hedihima kawasa, sababu timongoliyo o haku mohukumani olemu. ⁵Wolo uodito, ito musi ta'ati to pomarenta sababu muruka lo Allahuta'ala wawu suwara lo hilanto.

⁶Uwitolo sababuliyo timongoli olo musi momayari hasili, sababu ta hepohhimoa hasili yito wato lo Allahuta'ala ta hemoponao lo tugasi boyito. ⁷Bayari mao ode tawu nga'amila wolo u wajibu bayariya limongoli. Wawu bayari mao hasili wawu beya ode ta hepohhimoa hasili wawu beya. Pohe mao lo tawu ta wajibu ohe limongoli wawu hurumatiya mao tawu ta wajibu hurumatiyolo.

⁸Dila mowali timongoli o biloli openu boli bo wolo wawu openu boli to olita ngopohiya biloli lo umotoliango tawu wuwewo mao, sababu titalotita ta motoliango, tiyo ma lota'ati tuwango hukum lo Tawurat. ⁹Woluwo

tula-tulade to kitabi parenta dila pojina, dila pohinggi nyawa lo tawu, dila potao, dila potohila lo haku lo tawu wawu nga'amila parenta wuwewo mao ma lehibungu to Pirimani odiye, "Otoliangamu mao tawu ta titiliya wolemu odelo yio motoliango batangamu lohihilawo." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ¹⁰Ta motolianga yito dila mohutu u moleto ode tawu wuwewo mao, sababu tawu ta motoliango ma lota'ati nga'amila tuwango hukum lo Tawurat.

¹¹Ngopohiya mao leto musi otawa limongoli tomimbihu jamani boti deu masatiya boti usalamati olanto ma lebe membidu popobandingiyo mao tou ito boheli pilaracaya mao ode oli Isa Almasih. Wolo uodito, ma ledungga wakutu limongoli musi mobongu monto o tuluhe. ¹²Uhuyi ma yilawode wawu masatiya ma hemopobabango. Uwitolo sababuliyo dulolo ito molola mao huhutu u moleto u hepohutuwo lo tawu ta hetumula tou modiolomo wawu dulo ito mopojuwangi lo obobanari odelo tawu ta hetumula tou mobango. ¹³Dulolo ito tumumula wolo adabu odelo u hepohutuwo lo tawu tou mobango, dila odelo ta heambuwa hepotihuwoa, ta mojjinawa wawu ta mo'owali mohulinggila wawu ta mohihiya. ¹⁴Pomakeya mao limongoli sipati li Isa Almasih Eyanto wawu dila mao hepomikirangi sipati lo manusiya o dusa u mo'otimbulu mayi napusu limongoli.

14 ¹Wonu woluwo wutata ngoimani ta bebedawa wolimongoli u

iloyiyakiniyaliyo, tolimowa mao tawu odito boyito wawu dila mao pobubutola woliyo. ²Woluwo tawu ta yiyakini deu tiyo mowali monga tili-tililahepala lo ualolo. Bo woluwo olo tawu ta dila yiyakini monga tili-tililahepala lo ualolo wawu tiyo bo hemonga sayori wambao. ³Titalotita ta yiyakini deu tiyo mowali monga tili-tililahepala lo ualolo, dila mowali tiyo monganggapu batangaliyo lebe mopiyoheo lo ta dila mowali monga u odito. Wawu tawu ta dila mowali monga u odito, dila mowali mopotala lo ta mowali monga, sababu Allahuta'ala lohihilawo ma lololimo tawu-tawuwala ta odito boyito. ⁴Ototayi mao: Dila mowali timongoli mopotala lo wato lo tawu wuwewo mao. Wato boyito lohutu u tilala meyalo u banari, uwito urusani li tuwaniliyo lohihilawo. Bo wato boyito ma popobanariyo lo Eya, sababu Eya kawasa mopowali oliyo mowali tawu ngota banari.

⁵Woluwo olo tawu wuwewo o pahamu deu dulahe yito bebedawa piyohiyo, dulahe tuwawu lebe mopiyoheo lo dulahe wuwewo. Ta wuwewo poli o pahamu deu dulahe boyito diyaluwo mao bedawaliyo. Timi'idu tawu musu yiyakini to delomo hilaliyo. ⁶Titalotita ta hemonganggapu deu dulahe tuwawu mopiyoheo, uwito hepohutuwo waliyo sababu Eya. Wawu titalotita ta mowali monga tili-tililahepala lo ualolo, uwito hepohutuwo waliyo sababu Eya wawu tiyo hemosukuru ode Allahuta'ala. Wawu titalotita ta dila mowali monga tili-tililahepala lo ualolo, uwito hepohutuwo waliyo sababu Eya wawu tiyo

olo hemosukuru ode Allahuta'ala. ⁷ Diyaluwo ngota mao to wolotanto ta tutumulo wawu opopateliyo bo ode batangaliyo lohihilawo. ⁸ Sababu wonu ito hetumula, tutumulunto boyito mopomasahuru lo Eya; wawu wonu ito lopowate, opopatento boyito mopomasahuru lo Eya. Wolo uodito, hetumula meyambo ma lopowate, ito debo tatapu haku li Isa Almasih Eya. ⁹ Uwitolo patuju li Isa Almasih yilate wawu lapatao luli tilumumulayi, alihu Tiyo mowali kawasa to ta ma lopowate wawu to ta hetumula. ¹⁰ Bo ototayi mao, yio dila mowali mopotala lo mongowutatumu ngoimani wawu dila mowali olo yio monganggapu batangamu lebe mopyohiyo mao, sababu ito nga'amila ma mola motaluwa wolo bubuto'o Allahuta'ala. ¹¹ Odelo loiya tula-tuladu to kitabi odiye, "Tutuliyotutu, Wau Eya loloiya odiye: Tawu nga'amila ma mosujudu to talu-U wawu nga'amila tawu ma mongaku deu Wau Allahuta'ala." Odito u tula-tulade to kitabi. ¹² Wolo uodito, timi-timi'idu tawu to wolotanto ma mola motanggungungi nga'amila huhutuliyo to talu lo Allahuta'ala.

¹³ Uwitolo sababuliyo ito dila mowali mopopotalawa. Bo lebe mopyohu timongoli dila mowali sababu to wutata ngoimani ngota enggila lo imani meyalo lapalolo. ¹⁴ Otawau wawu wau ma lowali yiyakini to delomo oli Isa Almasih Eya deu diyaluwo mao u najisi to delomo barangi tuwawu. Bo to ta o pahamau deu barangi tuwawu najisi, barangi boyito ma lowali najisi oliyo. ¹⁵ Wolo uodito, wonu yio

mopongongoto hilawo lo wutatumu ngoimani sababu u healomu, yio dila tumu-tumula moturuti hukum lo tolianga. Dila mowali yio morusa imani lo wutatumu ngoimani sababu ualomu, sababu te Almasih ma yilate lopolasalami oliyo. ¹⁶ Po'odaha u heanggapuwo limongoli mopiyohu, anggapuwo lo tawu moleto. ¹⁷ Sababu Yiladiya lo Allahuta'ala dila pasali lo umonga wawu mongilu, bo pasali lo ubanari, udame, usanangi wawu wengahu to delomo Roh lo Allahuta'ala. ¹⁸ Titalotita ta ta'ati ode oli Isa Almasih odito, tiyo ma mo'osanangi hila lo Allahuta'ala wawu ma hurumatiyo lo manusiya.

¹⁹ Wolo uodito, dulolo ito mopouda'a lo u po'otapulala udame wawu sanangi wawu u ohunaliyo momongu imaninto ngota-ngota. ²⁰ Po'odaha timongoli, dila mowali mongantulu u ma bilongu lo Allahuta'ala bo sababu ualo! Totonulala uhetuwa-tuwawuwa halale, bo tawu ngota ma ilototala wonu tiyo lowali sababu to tawu ngota ilenggila lo imani sababu ualoliyo! ²¹ Lebe mopiyohu yio dila monga dagingi wawu dila mongilu angguru, meyalo mohutu uwewoliyo mao u mowali sababu mongowutatumu ngoimani enggila lo imani. ²² Dihimi mao u ma iloyakiniyamu to talu lo Allahuta'ala. Mailuntungi tiyo ta dila mopotala lo batangaliyo to delomo u heanggapuwoliyo mopiyohu pohutuwooliyo. ²³ Bo titalotita ta monga wolo ubimbang, tawu boyito ma popotala lo Allahuta'ala, sababu tiyo lohutu

uwito dila dadasari to imani. Wawu totonulala u dila dadasari to imani yito dusa.

15 ¹Ito ta o imani molotolo dila mowali moposanangi lo batanganto lohihilawo, bo ito musi mosabari ode tawu ta molulupuhe imaniliyo. ²Timi'idu tawu to wolotanto musi moposanangi lo hila lo ta to tihedunto wolo patuju mopiyohu, alihu imani limongoliyo mowali lebe molotolao. ³Sababu ti Isa Almasih olo dila hemoposanangi lo batanga-Liyo lohihilawo. Odelo loiya tula-tulade to kitabi odiye, "Loiya lo tawu u moletto ode Allahuta'ala ma heledungga ode olau." Odito u tula-tulade to kitabi. ⁴Nga'amila u hetulade to kitabi mowali pongajari ode olanto, alihu ito mowali sabari wawu mo'otapu hiburu, sababu pongajari monto kitabi ma lo'oyiyakini olanto deu ito ma mololimo u pilojanjiya lo Allahuta'ala. ⁵Wau modua alihu Allahuta'ala bungo lo usabari wawu hiburu boyito ma mopotuwawu mayi lo hila limongoli, motu'ude wolo kohondaki li Isa Almasih, ⁶alihu timongoli wolo hilawo tuwawu wawu suwara tuwawu momuji Allahuta'ala ti Papa li Isa Almasih Eyanto.

⁷Uwitolo sababuliyo timongoli musi mototolimowa, odelo ti Isa Almasih olo ma lololimo olanto wolo patuju mopomasahuru lo Allahuta'ala. ⁸Elayi mao limongoli ti Isa Almasih ma lopotunggulo habari mopiyohu ode tawu-tawuwala lo Yahudi, alihu timongoliyo yiyakini deu Allahuta'ala banari wawu Tiyo ma mopo'olotolayi janjiya-Liyo ode

mongotiyombu limongoliyo, ⁹ wawu alihu bangusa-bangusa wuwewo mao mo'otapu dalalo mololimo rahmati monto Allahuta'ala, tunggulo timongoliyo momuji Allahuta'ala. Odelo loiya tula-tulade to kitabi odiye, "Uwitolo sababuliyo watiya momuji Ito Eya to wolota lo bangusa-bangusa wuwewo wawu tanggulo Ito Eya heotanggula latiya to manyanyi latiya." ¹⁰ Woluwo olo Pirimani lo Allahuta'ala tula-tulade to kitabi odiye, "Potisanangilo, weyi nga'amila bangusa wuwewo mao pe'epe'enta wolo umati lo Allahuta'ala." ¹¹ Woluwo olo Pirimani odiye, "Pujiya mola Eya, weyi nga'amila bangusa wuwewo mao! Pujiya mola Eya, weyi nga'amila suku!" ¹² Woluwo olo Pirimani lo Allahuta'ala loli oli nabi Yesaya odiye, "Monto waliya le Isay ma tilimimbulu mayi tawu ngota, momarenta nga'amila bangusa wuwewo mao. Wawu ode o-Liyo nga'amila bangusa wuwewo mao ma mowali yiyakini mololimo janjiya lo Allahuta'ala." Odito Pirimani lo Allahuta'ala loli oli nabi Yesaya.

¹³ Wau hemodua alihu Allahuta'ala bungo lo uiyakini mopo'opolu olimongoli lo wengahu wawu udame wawu usanangi moli imani ode oli Isa Almasih, tunggulo timongoli ngohuyi-ngohuyi mayi ma lebe heiyakini mao moli kawasa lo Roh lo Allahuta'ala.

¹⁴ Mongowutatu'u ngoimani, wau lohihilawo memangi yiyakini tomimbihu timongoli deu timongoli ma polu-polu lo huhutu mopiyohu wawu ngohuntuwa pasali u otawa limongoli wawu timongoli olo ma mambo

monanasehatiya. ¹⁵ Bo woluwo pasa-pasaliyala u paralu popoelau mayi ode olimongoli wolo uto'otutuwa moli tulade boti. Sababu Allahuta'ala ma longohi olau rahmati ¹⁶ lowali ta ilahula li Isa Almasih mopotunggulo habari mopyohu ode nga'amila bangusa ta dila Yahudi. Wau ma lowali odelo imamu ta lohudu kurubani ode Allahuta'ala wawu tawu ta dila Yahudi ma lowali kurubani tumu-tumulo u piloposuciliyo lo Roh lo Allahuta'ala wawu u mo'osanangi hila Allahuta'ala. ¹⁷ Wolo uodito, wau mowali motitiwengahu to delomo oli Isa Almasih sababu u kilarajau ode Allahuta'ala. ¹⁸ Wau barani mobisala deu ti Isa Almasih hemokaraja moli olau, alihu bangusa ta dila Yahudi mowali ta'ati ode Allahuta'ala ngopohiya mao leto diyaluwo u ohila bisalau. Wawu pasali boyito hepilohutu'u wolo loiya wawu huhutu, ¹⁹ wolo tuwota u mo'olinggolabu wawu mujijat wawu wolo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala. Wolo uodito, wau ma lopo'olapatao tugasiu mopotunggulo habari mopyohu tomimbihu ti Isa Almasih lonto kota lo Yerusalem sambe ode propinsi lo Iirikum. ²⁰ Wawu wau hemongusaha mopotunggulo habari boyito to tambati lo tawu ta dipo motota li Isa Almasih, alihu wau dila momongu to yitato pandasi u ma bilongu mao lo ta wuwewo. ²¹ Odelo woluwo u tula-tulade to kitabi odiye, "Timongoliyo ta dipo lololimo habari tomimbihu Tiyo, ma mowali paham. Wawu timongoliyo ta dipo pe'enta mao lo'odungohe habari-Liyo, ma

mowali mongarati.” Odito u tula-tulade to kitabi.

²² Wau ohila monao mayi ode olimongoli bo lalayita woluwo u hemo'obubula olau.

²³ Bo masatiya lonto kota lo Yerusalem sambe ode propinsi lo Ilirikum ma diduluwo tambati bohu u popotunggulau lo habari mopiyohu wawu wau ma ngolotawunu ohila modudunggayaya wolimongoli. ²⁴ Wonu wau momata monao ode lipu lo Spanyol, wau ohila mohepitayi ode kota lo Roma, alihu wau mowali motihuheli ngope'e to tambati limongoli wawu wau mowali modudunggayaya wolimongoli. Wau hemoharapu timongoli mowali momantu olau, alihu wau mowali monao ode lipu lo Spanyol. ²⁵ Bo masatiya wau donggo monao ode kota lo Yerusalem mola modepita sumbangan ode tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala, ²⁶ u wolo uihilasi ma yilohi mayi lo jama-jama'atiyala to propinsi lo Makedoniya wawu jama-jama'atiyala to propinsi lo Ahaya ode ta misikini to wolota lo jama'ati to kota lo Yerusalem. ²⁷ Wolo uihilasi timongoliyo lomutusani mongohi sumbangan boyito. Wawu memangi timongoliyo patuti mohutu odito, sababu tawu-tawuwala ta dila Yahudi ma lololimo barakati lonto Allahuta'ala loli tawu-tawuwala lo Yahudi. Odito olo tawu-tawuwala ta dila Yahudi patuti momantu tawu-tawuwala lo Yahudi lo harata limongoliyo. ²⁸ Wonu wau ma lopo'olapatao tugasiu mohudu mao sumbangan u ma leyimoa boyito, wau ma monao ode lipu lo Spanyol moli kota limongoli.

²⁹ Wawu otawau deu wonu wau momata monao mayi ode olimongoli, ma tantu wau monao mayi wolo barakati ngohuntuwa lonto oli Isa Almasih.

³⁰ Mongowutata ngoimani, pohileu olimongoli to delomo tangguli Isa Eyanto wawu to delomo toliango Roh lo Allahuta'ala, alihu timongoli pe'epe'enta wolau modua olau wolo uto'otutuwa. ³¹ Duayi mola alihu wau salamati monto tawu-tawuwala ta dila ta'ati ode Allahuta'ala to lipu lo Yudeya. Duayi mola olo alihu tawu-tawuwala ta paracaya li Isa Almasih to kota lo Yerusalem mololimo olau wolo umopiyohu tou wau modepita mola sumbangan boti. ³² Wawu duayi mola olo alihu wolo kohondaki lo Allahuta'ala wau mowali monao mayi ode olimongoli wolo uwenga-wengahu wawu wau mowali motihuheli ngope'e wolimongoli. ³³ Wawu pohileyau dua alihu Allahuta'ala bungo lo udame wawu usanangi wolimongoli nga'amila mololayita! Amin.

16 ¹ To tulade boti wau mopopatatayi ode olimongoli tomimbihu ti Febe wutatunto ngoimani. Tiyo tala ngota lo ta hemodaha jama'ati to kota lo Kengkreya. ² Pohileu timongoli mololimo oliyo to delomo tanggulo Eya, odelo timongoli mololimo tawu-tawuwala wuwewo mao ta tilulawoto Allahuta'ala. Bantuyi mao tiyo to totonulala urusaniliyo to kota limongoli, sababu tiyo lohihilawo ma helomantu tawu ngohuntuwa wawu tiyo olo ma helomantu olau.

³ Salamu lonto olau ode oli Priskila wawu te Akwila, tamani ngopokarajawa wolau to delomo oli Isa Almasih. ⁴ Wolo utali-tali lo nyawa timongoliyo luposalamati olau. Dila bo wambao wau ta hemosukuru bo jama-jama'atiyala ta dila Yahudi olo heposukuruwa tomimbihu timongoliyo. ⁵ Salamu'u olo ode jama'ati to bele limongoliyo wawu ode ole Epenetus ta otoliangu'u. Tiyo ta bohuliyo to propinsi lo Asiya ta ma pilaracaya ode oli Isa Almasih.

⁶ Salamu'u ode li Mariya ta ma helokaraja da'a helomantu olimongoli. ⁷ Salamu'u ode ole Andronikus wawu ti Yuniyas ta dudulota ngobangusa wolau. Timongoliyo ma ilulungiyu pe'e-pe'enta wolau wawu timongoliyo ta heotilanggula to wolota lo mongorasul wawu ta ma lemulou pilaracaya ode oli Isa Almasih.

⁸ Salamu'u ode ole Ampliatus ta otoliangu'u to delomo Eya. ⁹ Salamu'u ode ole Urbanus ta ngopokarajawa wolanto to delomo oli Isa Almasih wawu salamu'u olo ode ole Stakhis ta otoliangu'u. ¹⁰ Salamu'u ode ole Apeles ta ma ilobuktiliyu mowali paracayalo to delomo oli Isa Almasih. Salamu'u olo ode olimongoliyo ta to bele le Aristobulus. ¹¹ Salamu'u ode ole Herodiyon ta ngobangusa wolau. Salamu'u olo ode olimongoliyo ta to bele le Narkisus ta ma pilaracaya ode oli Isa Eya.

¹² Salamu'u ode oli Trifena woli Trufosa ta hepokarajawa to'otutuwa ode Eya. Salamu'u olo ode oli Persis ta otoliangu'u ta ma helokaraja da'a to delomo Eya. ¹³ Salamu'u

ode ole Rupus ta tilulawoto Eya wawu salamu'u olo ode oli mamaliyo ta heanggapuwou ti mamau. ¹⁴ Salamu'u ode ole Asinkritus, te Pelegon, te Hermes, te Patrobas, te Hermas wawu mongowutata ngoimani ta wolimongoliyo. ¹⁵ Salamu'u ode ole Pilologus wawu ti Yuliya, te Nerewus wawu wutatiyo tabuwa wawu te Olimpasi. Salamu'u olo ode tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala ta pe'epe'enta wolimongoliyo.

¹⁶ Posasalamuwa mao timongoli wolo toliango. Salamu ode olimongoli lonto nga'amila jama'ati li Isa Almasih.

¹⁷ Mongowutata ngoimani, wau monasehati mayi olimongoli alihu timongoli mopo'odaha olimongoliyo ta hemopotimbulu mayi lo umo'obuaya jama'ati wawu hemopoa'ayambulula lo pongajari u ma tilolimo limongoli. Po'olamingao timongoli to ta odito boyito, ¹⁸ sababu ta odito boyito dila hemopouda'a oli Isa Almasih Eyanto bo hemopouda'a ombongi mongoliyo. Wawu wolo loiya limongoliyo u mo'otariki to tawu, timongoliyo hepongakaliya to tawu-tawuwala ta gambangi otarikiyaliyo. ¹⁹ Habari tomimbihu otota'ati limongoli ode oli Isa Almasih, ma ilodungohe lo tawu ngohuntuwa. Uwitolo sababuliyo wau ma yilengahu. Wawu otohilau timongoli mowali bijaki mohutu mao u mopiyo wawu timongoli mowali beresi monto huhutu moleto. ²⁰ Allahuta'ala bungo lo udame wawu usanangi ma hua mongantulu mao kawasa lo Ibilisi, tunggulo tiyo ta'aluku to

tibawa lo oati mongoli. Ti Isa Almasih Eyanto mongohi mayi barakati ode olimongoli.

²¹ Salamu ode olimongoli lonto ole Timotiwus tamaniu ngopokarajawa. Salamu olo lonto olimongoliyo ta ngobangusa wolau, deuwitoyito te Lukiwus, te Yason wawu te Sosipater.

²² Wau te Tertiwus ta piloitulade le Pawulus tulade boti molawo mayi salamu olo ode olimongoli to delomo tanggulo Eya.

²³ Salamu ode olimongoli lonto ole Gayus. Wau te Pawulus lotihangata to beleliyo wawu nga'amila anggota lo jama'ati hepoibadatiya to beleliyo. Salamu olo ode olimongoli lonto ole Erastus ta hemongurusi doyi lo kota wawu lonto ole Kwartus wutatunto ngoimani.

²⁴ (16:23)

²⁵ Pujiya mola Allahuta'ala ta kawasa mopo'olotola olimongoli motu'ude wolo habari mopiyohe u pilopotunggulu'u tomimbihu ti Isa Almasih, odelo u ma pilopopatayai lo Allahuta'ala, deuwitoyito niyati-Liyo u yirahasiya-Liyo lonto jamani mulo-mulolo lomayi. ²⁶ Bo masatiya Allahuta'ala ma lopopatayai wawu lopotunggulayi lo niyati-Liyo boyito loli kitabi lo mongonabi motu'ude wolo parenta lo Allahuta'ala ta kakali, alihu nga'amila bangusa paracaya wawu ta'ati ode oli Isa Almasih. ²⁷ Bo Allahuta'ala wambao ta o hikimati. Tiyo patuti pujiyola mololayita moli oli Isa Almasih! Amin. Salamu lami, Pawulus

1 KORINTUS

1 ¹ Salamu lonto ole Pawulus ta ilokohondakiya lo Allahuta'ala ilibode-Liyo lowali rasul li Isa Almasih wawu lonto ole Sostenes wutatunto ngoimani ² ode jama'ati lo Allahuta'ala to kota lo Korintus, deuwitoyito timongoliyo ta ma lowali haku lo Allahuta'ala to delomiyo li Isa Almasih wawu ta ilibode-Liyo lowali umati-Liyo pe'epe'enta wolo tawu to nga'amila tambati ta hepolubowa oli Isa Almasih, deuwitoyito Eya limongoliyo wawu Eyanto olo. ³ Allahuta'ala ti Papanto wawu ti Isa Almasih Eyanto ma mongohi mayi rahmati wawu udame ode olimongoli mololayita.

⁴ Wau lalayita hemosukuru ode Allahuta'ala Eyau, sababu rahmati u ma yilohi-Liyo mayi ode olimongoli loli oli Isa Almasih.

⁵ Sababu loli o-Liyo timongoli ma lowali kaya to delomo uhetuwa-tuwawuwa. Pongotota limongoli tomimbihu uhetuwa-tuwawuwa otutu modelomo wawu timongoli motota mongajari to tawu lo pongotota boyito.

⁶ U odito mowali tuwoto deu habari li Isa Almasih otutu ma lepoluwanga to delomo hila limongoli, ⁷ tunggulo nga'amila karuniya woluwo to olimongoli tou timongoli hewulata oli Isa Almasih Eyanto mohuwalingayi wawu ontonga lo tawu nga'amila. ⁸ Tiyo lohihilawo ta mopo'olotola olimongoli sambe ode wakutu Tiyo mohuwalingayi, alihu to dulahu

ukiyama boyito diduluwo u da'awa-Liyo to olimongoli. ⁹Allahuta'ala yito mopo'opolu mayi lo janjiya-Liyo. Tiyo ta loibode olimongoli alihu mowali tuwawu wolo Wala-Iyo ti Isa Almasih Eyanto.

¹⁰Mongowutata ngoimani nga'amila! To delomo tangguli Isa Almasih Eyanto wau monasehati mayi olimongoli alihu timongoli mosatujuwa wawu dila mowali helembolemboa. Hilawo wawu pikirangi limongoli usahayi mao mowali tuwawu. ¹¹Mongowutato, woluwo ta lopotota olau tala ngota ta lonto warisi li Klowe deu woluwo bibonga lowali to wolota limongoli. ¹²U hepatujuwou, deuwitoyito to wolota limongoli woluwo ta hepolojiyawa, wau lonto lemboa le Pawulus, meyambo wau lonto lemboa le Apolos, meyambo wau lonto lemboa le Petrus wawu woluwo ta wuwewo hepolojiyawa lonto lemboa li Isa Almasih. ¹³Ti Isa yito dila hetaya-tayade. Dila te Pawulus ta silalipuliyo olimongoli. Wawu dila to delomo tanggule Pawulus timongoli yilihuwaliyo.

¹⁴Wau mosukuru ode Allahuta'ala, sababu diyaluwo ngota mao to wolota limongoli ta yilihuwau ngopohiya le Krispus wole Gayus, ¹⁵alihu diyaluwo ngota mao ta mowali molojiya deu timongoli yilihuwaliyo to delomo tanggulu'u. ¹⁶Bo wau olo lopolihu ole Stepanas wolo ta ngotiluwango beleliyo wawu ngopohiya mao limongoliyo dila otawau wonu donggo woluwo ta yilihuwau. ¹⁷Te Almasih dila lopoahu mayi olau mopolihu to tawu, bo wau

ilahula-Liyo mopotunggulo habari mopiyo
lonto Allahuta'ala. Wau helokaraja tugasi
boyito dila helomake totau mobisala, alihu u
mo'otariki to tawu dila bo totau bo opopate li
Isa Almasih to ayu salipu.

¹⁸ Pongajari tomimbihu opopate li Isa to
ayu salipu dila ponga lo akali lo ta hetaluwa
ode ubinasa; bo olanto ta hetaluwa ode
usalamati, pongajari boyito dalalo Allahuta'ala
mopopatatayi lo kawasa-Liyo. ¹⁹ Odelo
loiya tula-tulade to kitabi odiye, "Wau ma
mopodiyalu lo hikimati lo tawu-tawuwala ta
o hikimati wawu pahamumu lo ta heoilimuwa
ma yinggilo-U." Odito u tula-tulade to kitabi.

²⁰ Wonu odito, wolo hunaliyo lo ta o hikimati
wawu ta ahali lo Tawurat? Wawu wolo
hunaliyo lo ta hetotawa mobisala? Allahuta'ala
lopopatatayi deu tota lonto duniya boti bo
hulodu.

²¹ Sababu boli wololo tota lo manusiya to
duniya, tiyo dila mowali motota lo Allahuta'ala.
Bo sababu Allahuta'ala bijaki, Tiyo lomutusani
moposalamati lo ta paracaya lo habari
mopiyo u heanggapuwo lo tawu wuwewo
dila ponga lo akali. ²² Tawu-tawuwala lo
Yahudi hepohileya tuwota u mo'olinggolabu
wawu tawu-tawuwala lo Yunani hepololohe
ilimu; ²³ bo ami helopotunggulao lo habari
le Almasih ta yilate silalipuliyu. Habari
boyito hemo'obubula tawu lo Yahudi mowali
paracaya. Wawu to tawu ta dila Yahudi, habari
boyito heanggapuwo limongoliyo dila ponga
lo akali. ²⁴ Bo ode olimongoliyo ta ilibode lo

Allahuta'ala, ta Yahudi meyalo ta dila Yahudi, te Almasih yito dalalo Allahuta'ala mopopatatayi lo kawasa-Liyo wawu obijaki-Liyo. ²⁵ Sababu u heanggapuwo lo tawu mohulodu lonto Allahuta'ala, lebe bijaki mao lo manusiya monto duniya; wawu u heanggapuwo lo tawu molulupuhu lonto Allahuta'ala, lebe kawasa mao lo manusiya monto duniya.

²⁶ Mongowutata ngoimani! Nte elayi pomola limongoli wololo owoluwo limongoli tou timongoli ilibode lo Allahuta'ala. To bibilohu manusiya dila ngohuntuwa to wolota limongoli ta hetotawa meyalo ta kawasa meyalo ta bangusa. ²⁷ Sababu u heanggapuwo lo tawu dila ponga lo akali to duniya, tilulawoto Allahuta'ala mopo'olita ta hetotawa; wawu u heanggapuwo lo tawu molulupuhu to duniya, tilulawoto Allahuta'ala mopo'olita ta helotola. ²⁸ Wawu wolo udila o haraga, u hina wawu u dila ohunaliyo to duniya, tilulawoto Allahuta'ala mopodiyalu lo totonulala u woluwo to duniya. ²⁹ Allahuta'ala lohutu unga'amila boyito, alihu diyaluwo ngota mao manusiya ta mowali motimasahuru to talu lo Allahuta'ala. ³⁰ Allahuta'ala lohihilawo ta lokohondaki olimongoli lowali tuwawu woli Isa Almasih. Wawu loli oli Isa Almasih ta hikimati lo Allahuta'ala, ito pilopobanari-Liyo, lowali haku-Liyo wawu piloposalamati-Liyo, ³¹ alihu mowali odelo u tula-tulade to kitabi odiye, "Titalotita ta mopomasahuru lo uhetuwa-tuwawuwa, lebe mopiyohu tiyo mopomasahuru lo Allahuta'ala Eya."

2¹ Mongowutata ngoimani! Tou wau lonao mayi ode olimongoli helopotunggulo rahasiya lo Allahuta'ala tomimbihu te Almasih, wau dila helomake loiya u mo'otariki to tawu meyalo hikimati lo manusiya. ²Sababu wau ma lomutusani alihu dila mopotunggulo uwewo to wolota limongoli ngopohiya li Isa Almasih ta yilate silalipuliyo. ³Tou wau woluwo to wolota limongoli, wau molulupuhu, polo-polopaliyo wawu otutu mohe. ⁴Totonulala u heloiyau wawu u hepopotunggulou dila hepopotunggulou wolo loiya u mo'otariki to tawu, bo hepopotunggulou wolo bukti kawasa lo Roh lo Allahuta'ala, ⁵alihu asali lo imani limongoli dila hikimati lo manusiya bo kawasa lo Allahuta'ala.

⁶Openu boli odito, ami helopotunggulo hikimati ode olimongoliyo ta imaniliyo ma molotolo bo dila hikimati lonto duniya boti wawu dila olo lonto u hekawasawa to duniya ta ma hetaluwa ode ubinasa. ⁷U hepopotunggulo lami, deuwitoyito hikimati lo Allahuta'ala u tutuo wawu u rahasiya u ma piloposadiya mao lo Allahuta'ala mopomasahuru olanto tou duniya boti dipo pilopowali-Liyo. ⁸Diyaluwo tuwawu mao u hekawasawa to duniya u motota lo rahasiya boyito, sababu wonu timongoliyo motota leto, timongoliyo dila loposalipu lo Eyanto ta masahuru. ⁹Odelo u woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Wolo u dipo pe'enta mao ilontonga, dipo pe'enta ilodungohe wawu dipo pe'enta mao tilimimbulu to hilawo lo manusiya,

uwito u piloposadiya mao lo Allahuta'ala ode olimongoliyo ta motolianga o-Liyo.” Odito u tula-tulade to kitabi. ¹⁰ Bo Allahuta'ala ma lopopatatayi lo pasali boyito ode olanto loli Roh-Liyo, sababu Roh lo Allahuta'ala motota lo uhetuwa-tuwawuwa hiyambola totonulala u hetua to delomo batanga lo Allahuta'ala. ¹¹ Ta motota lo u to delomo hila lo manusiya ngota, roh lo manusiya boyito lohihilawo. Odito olo diyaluwo ngota mao ta motota wolo u to delomo hila lo Allahuta'ala, ngopohiya lo Roh lo Allahuta'ala lohihilawo. ¹² Ito dila lololimo roh lonto duniya bo Roh lonto Allahuta'ala, alihu ito mowali mongarati lo karuniya u yilohi mayi lo Allahuta'ala ode olanto.

¹³ Sababu uwito, wonu ami hepotombanga pasa-pasaliyala tomimbihu Allahuta'ala ode olimongoliyo ta o Roh lo Allahuta'ala, ami hepopohunawa lo pongajari lo Roh lo Allahuta'ala, dila pongajari lonto manusiya. ¹⁴ Bo manusiya ta hepotoloduniyawa dila mololimo u lonto Roh lo Allahuta'ala. Pasali boyito to olimongoliyo dila ponga lo akali wawu timongoliyo dila mongarati, sababu pasali botiye bo mowali pahamuwola wolo potunu lo Roh lo Allahuta'ala. ¹⁵ Bo manusiya ta o Roh lo Allahuta'ala mowali molonea uhetuwa-tuwawuwa, bo u to delomo hilaliyo diyaluwo ngota mao ta mowali moloneo.

¹⁶ Woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, “Tatonu ta motota lo pikirangi lo Allahuta'ala, tunggulo tiyo mowali monasehati o-Liyo?” Kitabi loloiya odito. Omo-omolu dipoluwo ta motota lo

pikirangi lo Allahuta'ala, bo masatiya ito umati lo Allahuta'ala o pikirangi u tutuwawuwa woli Isa Almasih.

3¹ Mongowutata ngoimani, tou omo-omolu wau pe'epe'enta wolimongoli, wau dila mowali mobisala wolimongoli odelo ta mobisala wolo manusiya ta o Roh lo Allahuta'ala. Wau hemobisala ode olimongoli bo odelo ta mobisala wolo manusiya ta hepotoloduniyawa, sababu timongoli donggo odelo ta kekeingo dipo boti pahamtu tomimbihu pongajari li Isa Almasih. ²Bo ualo lo ta ukekei u yilohiu ode olimongoli, dila ualo lo ta dudulamango, sababu timongoli dipo mowali mololimo. Wawu sambe masatiya olo, timongoli debo dipo mowali mololimo, ³sababu timongoli hetumula odelo manusiya hepotoloduniyawa. Wonu to wolota limongoli donggo woluwo ta mohihiya wawu ta bibibonga, uwito mopopatatayi deu timongoli manusiya hepotoloduniyawa wawu timongoli hetumula odelo manusiya ta dila motota lo Allahuta'ala. ⁴Wonu to wolota limongoli woluwo ta hepoloiyawa odiye, "Wau lonto lemboa le Pawulus" wawu ta wuwewo hepoloiyawa odiye, "Wau lonto lemboa le Apolos," uwito mopopatatayi deu timongoli hetumula odelo manusiya ta dila o Roh lo Allahuta'ala.

⁵Tatonu te Apolos boyito? Wawu tatonu olo te Pawulus? Ami bo wato li Isa Eya ta heponaowa lo tugasi u yilohi li Isa Eya ode olami ngota-ngota. Loli olami timongoli ma lowali paracaya ode oli Isa Almasih. ⁶Wau ta

lopomulo wawu te Apolos ta lomuhuto, bo Allahuta'ala ta lopotumulo. ⁷ Sababu uwito, dila boti paralu ta lopomulo meyalo ta lomuhuto; Allahuta'ala ta lopotumulo ta lebe paralu. ⁸ Ta lopomulo meyalo ta lomuhuto tutuwawuwa patujuliyo wawu ngota-ngota mololimo hasili motu'ude wolo u kilarajaliyo, ⁹ sababu ami tamani ngopokarajawa wolo Allahuta'ala wawu timongoli ilengi lo Allahuta'ala. Timongoli olo hudungu lo Allahuta'ala. ¹⁰ Wau odelo ta ahali mohutu hudungu ma lopodutu mao lo pandasi motu'ude lo rahmati lo Allahuta'ala u ma yilohi-Liyo mayi ode olau wawu tawu wuwewo ta lopoturusi lomongu. Bo timi-timi'idu tawu musi mopo'obilohu wololo tiyo musi momongu to yitato pandasi boyito. ¹¹ Sababu diyaluwo ngota mao ta mowali mopodutu lo pandasi wuwewo, ngopohiya lo pandasi u ma dutu-dutu boyito, deuwitoyito ti Isa Almasih. ¹² Woluwo ta momake hulawa, momake tala'a meyalo momake botu intani momongu to yitato pandasi boyito. Wawu woluwo olo ta momake ayu, momake padenga mohengu meyalo momake pawodu. ¹³ Ma medungga mayi waktuliyo, karaja lo ta ngota-ngota ma ontonga to dulahu ukiyama. Sababu to dulahe boyito tulu ma mopopatayai lokaraja lo ta ngota-ngota mo'otahangi ujiyoliyo meyalo dila. ¹⁴ Wonu u ma bilongu lo tawu boyito mo'otahangi, ta lokaraja boyito ma mololimo pahala monto Allahuta'ala. ¹⁵ Wonu u kilarajaliyo boyito mopobu, ta lokaraja

boyito ma rugi ngohuntuwa, bo tiyo lohihilawo salamati bo odelo ta lonto delomo tulu.

¹⁶Tantu otawa limongoli deu timongoli boti bele lo Allahuta'ala wawu Roh lo Allahuta'ala tola-tola to delomo batanga limongoli. ¹⁷Wonu woluwo ta mongantulu bele lo Allahuta'ala, tiyo ma antuluwo lo Allahuta'ala, sababu bele lo Allahuta'ala yito haku lo Allahuta'ala, deuwitoyito timongoli.

¹⁸Dila bolo pongakali batanga limongoli lohihilawo. Wonu woluwo to wolota limongoli ta hemonganggapu batangaliyo motota to duniya boti, tiyo musi motitihulodu, alihu tiyo mowali otutu motota. ¹⁹U heanggapuwo lo tawu tota to duniya, hulodu to talu lo Allahuta'ala. Odelo loiya tula-tulade to kitabi odiye, "Tiyo moheupa ta motota to duniya wolo totaliyo lohihilawo." ²⁰To tambati wuwewo to kitabi woluwo tula-tulade olo odiye, "Otawa lo Allahuta'ala totonulala pikirangi lo ta motota to duniya, nga'amila diyalu mao hunaliyo."

²¹Wonu odito, poberentilo mopolanggato tawu, sababu uhetuwa-tuwawuwa yilohi mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli: ²²te Pawulus, te Apolos, te Petrus, duniya boti, tutumulo meyalo umate, wakutu masatiya meyalo wakutu hedunggawa mayi, nga'amila ulimongoli. ²³Wawu timongoli haku le Almasih wawu te Almasih haku lo Allahuta'ala.

4 ¹Ami boti mongowato li Isa Almasih, ta o tugasi mopotunggulo rahasiya lo Allahuta'ala. ²Ta o tugasi mopotunggulo rahasiya lo Allahuta'ala musi o sipati mowali

paracayalo. ³Wau dila pusingi wonu timongoli boti meyalo tawu wuwewo mao mopotala olau. Hiyambola wau lohihilawo dila hemopotala lo batangau. ⁴To paham'u wau dila lohutu totala wolo-wolo, bo dila uwito u lowali sababu wau lowali banari. Ti Isa Eya ta molantu mayi wau boti tilala meyalo dila. ⁵Uwitolo sababuliyo dila pomutusani tawu ngota tilala meyalo dila tou dipo ledungga dulahu ukiyama, deuwitoyito tou ti Isa Eya medungga mayi. Tiyo ma mopopatatayi nga'amila u hetua to umodiolomo. Tiyo olo ta ma mopobiloheyi lo die'eti to delomo hilawo lo tawu. To dulahe boyito timi-timi'idu tawu ma mololimo puji u patuti tolimoliyo monto Allahuta'ala.

⁶Mongowutato, entiye wau ma losirita mayi deu wau wole Apolos wato li Isa Almasih. Ami ma longohi mayi u dudua limongoli. Dudui lomayi huhutu lami dulota wawu pohutuwa lomao wolo u tula-tulade to kitabi, dila mao heduhe-duhengi lohihilawo, alihu timongoli dila mowali sombongiyolo wawu mopobebedawo lo tawu. ⁷Tatonu ta lopowali olimongoli lebe mao lo tawu-tawuwala wuwewo? Nga'amila u woluwo to olimongoli tilolimo limongoli lonto Allahuta'ala. Wonu odito, yilongola timongoli mopolanggato batanga limongoli odelo timongoli dila lololimo lonto Allahuta'ala?

⁸Timongoli odelo ta ma lobubutuhu wawu odelo ta ma kilaya; wawu timongoli ma lowali odelo ongiya wawu didu paralu lami. Bo donggo boli piyohiyu wonu banari timongoli ma lowali ongiya, alihu ami olo ma

momarenta wolimongoli pe'epe'enta. ⁹ Bo u banari moturuti mao paham'u, Allahuta'ala longohi tambati to tibawa da'a ode olami mongorasul, odelo ta ma hilukumaniliyo mate to talu lo tawu ngohuntuwa wawu hepobilohe lo tawu to duniya wawu mala-malaikatiyalo. ¹⁰ Ami ma lohulodu sababu ti Isa Almasih, bo timongoli ma lotota to delomiyo li Isa Almasih. Ami ma lolulupuhu bo timongoli ma lolotolo; timongoli ma hepilopujiya lo tawu bo ami ma hepilohinawaliyo. ¹¹ Sambe masatiya ami mongorasul hepolanga, hetotoanga, kayini lami bolo u to wawao, hewumbadeliyo wawu hetumula lalalila monto tambati tuwawu ode tambati wuwewo. ¹² Ami hepokarajawa u mobubuheto mololohe ualo. Wonu ami hetadiya lo tawu, ami mohile dua olimongoliyo; wonu ami hesikisaliyo, ami hesabariya; ¹³ wonu ami hepitana lo tawu, ami debo ta hepolameta mota lo piyohu hilawo; ami ma lowali tutuwawuwa wolo puputo duniya. Sambe masatiya ami ma ilanggapu lo tawu u koto.

¹⁴ Pasali boti tiluladu'u mayi dila pilomatuju'u mopo'olita olimongoli, bo monasehati olimongoli mongowalau'u ta otoliangu'u.

¹⁵ Openu woluwo helihu-lihuwa guru ta hepongajariya olimongoli tomimbihu te Almasih, timongoli dila o ti papa ngohuntuwa, sababu bo wau ti papa limongoli to delomi Isa Almasih loli habari mopiyohu u piloposambewou ode olimongoli. ¹⁶ Uwitolo sababuliyo wau monasehati mayi olimongoli,

dudui lomayi u hepohutuwo! ¹⁷ Wawu uwitolo sababuliyo wau lolawo mayi ode olimongoli te Timotiwus walau'u to delomo Eya, ta otoliangu'u wawu ta mowali paracayalo. Tiyo monao mayi mopoela olimongoli dalalo tutumulu'u to delomi Isa Almasih, odelo u hepongajariu to jama-jama'atiyalo.

¹⁸ Bo woluwo tanu ngololota to wolota limongoli ta ma silombongi, sababu timongoliyo heponganggapuwa deu wau ma didu monao mayi ode olimongoli. ¹⁹ Bo wau ma hua monao mayi ode olimongoli wonu Allahuta'ala mokohondaki. Deuwito ma mowali otawau dila bo wambao u heloiya lo ta hesombongiya boyito bo kawasa limongoliyo olo. ²⁰ Yiladiya lo Allahuta'ala dila dadasari to loiya wambao bo to kawasa. ²¹ Wolo u otohila limongoli: Wau monao mayi ode olimongoli delo-delo mayi bubo'o meyalo wau monao mayi wolo toliango wawu hilawo molumboyoto?

5 ¹ Memangi woluwo habari ma ilodungoheu deu woluwo ta hepojinawa to wolota limongoli wawu openu to wolota lo bangusa ta dila motota lo Allahuta'ala diyaluwo huhutu odito boyito, deuwitoyito woluwo ta hemojina wolo dile li papaliyo. ² Openu boli odito, timongoli hewengahe, padahali lebe patuti timongoli motisukari da'a wawu mopo'olamingao ta lohutu u odito boyito monto wolota limongoli. ³ Wau openu molamingi mongoli, bo to delomo roh wau woluwo to wolota limongoli. Tutuwawuwa odelo wau

woluwo to wolota limongoli, wau ma lopodehu mao lo hukumani ode ta lohutu u odito boyito. ⁴Potiambu mao timongoli openu wau molamingi mongoli, bo to delomo roh wau woluwo pe'epe'enta wolimongoli wolo kawasa li Isa Eyanto. ⁵Tawu boyito musu wuduwonto mao to delomo tangguli Isa Almasih ode Ibilisi, tunggulo ilanggangiyo molopu bo rohliyo mowali salamati to dulahe ukiyama.

⁶Dila patuti timongoli motitiwengahu. Tantu otawa limongoli deu rahi yito openu bo ngoidi mo'olesi tirigu tato-tato. ⁷Pomahula mao rahi u ma lohiehewo, alihu timongoli mowali u tilato bohu. Timongoli memangi dila o rahi, sababu ti Isa Almasih ma yilate ode olimongoli debo odelo himba ilolotiyo poelaliyo obebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir. ⁸Sababu uwito, dulolo ito tumumula dila wolo rahi u ma lohiehewo, dila olo wolo rahi lo huhutu moleto. Bo ito tutumula wolo roti dila o rahi, deuwitoyito hilawo beresi wawu banari.

⁹To tuladu'u u ma yilawou mayi ode olimongoli ma tiluladu'u mayi, alihu timongoli dila motamaniya wolo ta mojjinawa. ¹⁰Patuju'u dila udila mowali motamaniya wolo tawu nga'amila ta lojina, meyalo wolo ta tamaolo wawu ta hepongngakaliya meyalo wolo ta hepolubowa u ngopohiya mao lo Allahuta'ala, sababu wonu odito, timongoli musu molola mao duniya boti. ¹¹Patuju'u alihu timongoli dila motamaniya wolo tawu ta openu hemolanggula batangaliyo wutata ngoimani, bo tiyo hemojina, tamaolo, hemolubo u

ngopohiya mao lo Allahuta'ala, moddelowa pitana, hemotihuwo'o meyalo mongakaliya. Wolo ta odito timongoli openu bo motihuloo monga pe'epe'enta wolimongoliyo keke.

¹² Memangi dila haku'u momutoa olimongoliyo ta to bulemengo jama'ati. Allahuta'ala ta momutoa olimongoliyo. Bo tomimbihu ta to delomo jama'ati, timongoli mowali momutoa olimongoliyo. To kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Po'olaminga mao monto olimongoli ta lohutu huhutu u moletu." ¹³(5:12)

6 ¹ Timi-timi'idu woluwo tawu to wolota limongoli ta mo'otapu parakara to delomo jama'ati, timongoli dila molito mota mololohe uadili to oli hakimu ta dila motota lo Allahuta'ala wawu dila lohile umati lo Allahuta'ala mopo'olapata parakara limongoli boyito. ² Tantu otawa limongoli deu ito umati lo Allahuta'ala ma momutoa duniya wawu mala-malaikatiyalo. Wonu timongoli ma momutoa duniya, dila o alasani timongoli dila sanggupi mongurusi parakara u kekeinga odito to delomo tutumulunto ngohuyi-ngohuyi. ³(6:2) ⁴ Sababu uwito, wonu woluwo parakara u odito timimbulu to wolota limongoli, timongoli dila o alasani modelo mao parakara boyito ode ta dila anggota lo jama'ati. ⁵ Pasali boti yiloiyau mayi, alihu timongoli debo motota molito. Tantu to wolota limongoli woluwo ta bijaki ta mowali mopo'olapatao parakara u lowali to mongowutati mongoli ngoimani. ⁶ Bo wonu woluwo ta o parakara to wolota

limongoli, timongoli mota mololohe uadili to ta dila motota lo Allahuta'ala.

⁷ Nga'amila parakara to wolota limongoli mopopatatayi deu timongoli ma tilala. Wonu timongoli bo monao mota mololohe uadili to ta dila motota lo Allahuta'ala, lebe mopiyohe timongoli rugi wawu dila mo'otapu uadili.

⁸ Bo timongoli lohihilawo ta dila adili wawu hemo'orugi mongowutati mongoli ngoimani.

⁹ Tantu ma otawa limongoli deu tawu-tawuwala ta dila hemoturuti kohondaki lo Allahuta'ala, dila mo'otapu bahagiyangi to Yiladiya lo Allahuta'ala. Po'odaha timongoli lapalolo! Ta hepohutuwa u huloto, ta hepolubowa u ngopohiya lo Allahuta'ala, ta mojjinawa wawu ta lolai motohilawo lo ta lolai, ¹⁰ ta mototaowa, ta tamaolo, ta motihuwoa, ta moddelowa pitana wawu ta mongakaliya, nga'amila dila mo'otapu bahagiyangi to Yiladiya lo Allahuta'ala. ¹¹ Wawu ngololota to wolota limongoli omo-omolu mayi odito. Bo timongoli ma longohi batanga limongoli popoberesiyoliyo, timongoli ma lowali haku lo Allahuta'ala wawu pilopobanari-Liyo to delomo tangguli Isa Almasih wawu to delomo Roh lo Allahuta'ala Eyanto.

¹² Timongoli hepolojiyawa deu totonulala uhetuwa-tuwawuwa halale. Uwito banari, bo poleleu mayi ode olimongoli: Dila nga'amila uhetuwa-tuwawuwa boyito ohunaliyo. Wonu odito, openu uhetuwa-tuwawuwa nga'amila halale olau, bo wau dila mohuto mali wato lo openu bo tuwawu mao lo uhetuwa-tuwawuwa

boyito. ¹³Timongoli olo hepolojiyawa deu ualola yito ulo ombongo wawu ombonga yito ulo ualo. Uwito banari, bo poleleu mayi ode olimongoli: Duduluwo boyito mali binasa to talu lo Allahuta'ala. Bo batanga dila mao pomakeya mohutu u huloto, sababu batanga ulo Eya wawu Eya ulo batanga. ¹⁴Allahuta'ala ta lopobongu mayi oli Isa Almasih monto kuburu, ma mopobongu mayi batanganto olo wolo kawasa-Liyo.

¹⁵Tantu ma otawa limongoli deu batanga limongoli botiye anggota lo batanga li Isa Almasih. Mowali meyalo dila anggota lo batanga li Isa Almasih popowaliyola anggota lo batanga lo tabuwa suntali? Tantu dila mowali. ¹⁶Tantu ma otawa limongoli deu titalotita ta motituwawu wolo tabuwa ngota suntali, tiyo ma mowali batanga tuwawu wolo tabuwa boyito. Odelo loiya tula-tulade to kitabi odiye, "Timongoliyo dulota ma lowali batanga tuwawu." ¹⁷Bo titalotita ta motituwawu woli Isa Almasih, tiyo ma mowali tuwawu wolo Roh li Isa Almasih.

¹⁸Wonu odito, po'olaminga mao batanga limongoli to huhutu huloto! Timi'idu dusa wuwewo u hepohutuwo lo manusiya lowali to diluwari lo batangaliyo, bo ta lohutu u huloto o dusa to batangaliyo lohihilawo. ¹⁹Tantu ma otawa limongoli deu batanga limongoli yito bele lo Roh lo Allahuta'ala u tola-tola to delomo batanga limongoli wawu u tilolimo limongoli lonto Allahuta'ala. Batanga limongoli dila haku limongoli lohihilawo bo haku lo

Allahuta'ala, ²⁰ sababu batanga limongoli ma tilali lo Allahuta'ala wawu haragaliyo ma lapato bilayariya-Liyo. Sababu uwito, pujiya lomola Allahuta'ala wolo batanga limongoli!

7 ¹Timongoli loluladeyi ode olau odiye, "Lebe mopiyohe wonu ta lolai ngota dila monika." ²Bo poleleu mayi ode olimongoli, alihu timongoli dila modehu to huhutu huloto: Lebe mopiyohe wonu ta lolai ngota o dile ngota wawu tabuwa ngota o hiyala ngota olo. ³Mongololai ta ma heodileya musu mopo'opolu mao nga'amila u wajibu oliyo ode dileliyo. Odito olo mongobuwa ta ma heohiyala. ⁴Dile ngota dila o kawasa to batangaliyo lohihilawo ngopohiya lo hiyaliyo. Odito olo ta lolai dila o kawasa to batangaliyo bo dileliyo. ⁵Dila mowali ta motolohiyalo mobuala motuluhe ngopohiya wonu ilosatujuwa lo ta dudulota to wakutu dila mohihewo, alihu timongoli o wakutu modua. Lapato uwito, timongoli musu mohuwalingayi mowali tuwawu, alihu Ibilisi dila mogoda olimongoli, sababu timongoli dila mambo motahangi napusu.

⁶Wonu ta motolohiyalo to wolota limongoli motuluhe bubuala to wakutu dila mohihewo, poleleu mayi ode olimongoli: Mowali, bo uwito dila parenta monto olau. ⁷Openu odito, wau lebe sanangi wonu tawu nga'amila o karuniya dila o dile odelo wau. Bo Allahuta'ala ma longohi mayi karuniya herupa-rupawa ode timi-timi'idu tawu.

⁸Wau olo mongohi nasehati ode olimongoliyo ta dipo lonika wawu mongobuwa ta didu

ohiyalo. Wau monasehati mayi: Lebe mopiyohu timongoliyo tatapu odelo wau. ⁹Bo wonu timongoliyo dila mo'otahangi, timongoliyo mowali monika, sababu lebe mopiyohu monika popobandingiyo mao wolo umopobu lo napusu. ¹⁰Ode olimongoliyo ta ma heohiyala, polahului mayi ode olimongoli odelo u pilolahuli li Isa deu dile ngota dila mowali motalaki hiyaliyo. ¹¹Wawu wonu tiyo motalaki hiyaliyo, tiyo didu mowali muli monika ngopohiya mohuwalingao ode hiyaliyo ta tilalakiliyo boyito. Wawu ti Isa Eya olo lolahuli deu dila mowali ta lolai ngota motalaki dileliyo.

¹²Utiye dila lonto oli Isa Eya bo nasehatiu lohihilawo ode tawu wuwewo deu wonu woluwo wutata ngoimani ngota, dileliyo dipo paracaya ode oli Isa Almasih wawu dileliyo boyito mohuto tumumula woliyo pe'epe'enta, dila mowali ta lolai boyito motalaki oliyo. ¹³Odito olo wonu woluwo tabuwa ngota ta o hiyala ta dipo paracaya ode oli Isa Almasih wawu ta lolai boyito mohuto tumumula pe'epe'enta woliyo, dila mowali tabuwa boyito motalaki ta lolai boyito. ¹⁴Sababu ta lolai ta dila o imani boyito ma lowali haku lo Allahuta'ala sababu dileliyo; wawu tabuwa ta dila o imani ma mowali haku lo Allahuta'ala sababu hiyaliyo. Wonu dila odito, mongowalai mongoli mowali kapiru, bo masatiya timongoliyo ma lowali haku lo Allahuta'ala. ¹⁵Bo wonu ta dila o imani boyito ohilawo motalaki, huli mao tiyo motalaki. To u odito boyito, mongowutata mongololai meyalo mongowutata mongobuwa bebasi, sababu

Allahuta'ala ma loibodeyi olimongoli tumumula wolo udame. ¹⁶Wololo otawa limongoli, weyi mongobuwa ta ma heohiyala, deu timongoli dila mowali moposalamati lo hiyali mongoli? Meyalo wololo otawa limongoli, weyi timongoli mongololai ta ma heodileya, deu timongoli dila mowali moposalamati lo dile limongoli?

¹⁷Utiye parenta u ma yilohiu mayi ode nga'amila jama'ati, deuwitoyito timi'idu tawu musi tumumulo debo odelo owoluwoliyo tou tiyo ilibode lo Allahuta'ala lowali haku-Liyo, odelo u ma tilantu mayi lo Allahuta'ala ode oliyo. ¹⁸Wonu tawu ngota ilibode lo Allahuta'ala tutuna, keke dila mao yinggila tuwoto tuna boyito. Odito olo wonu tawu ngota ilibode lo Allahuta'ala dila tutuna, keke dila mao tunayi.

¹⁹Sababu tutuna meyalo dila, dila boti paralu. U paralu yito moturuti parenta lo Allahuta'ala.

²⁰Lebe mopiyohu wonu timi-timi'idu tawu tumumula odelo tou tiyo bohuliyo mayi ilibode lo Allahuta'ala. ²¹Wonu wato ngota ilibode lo Allahuta'ala, dila mao peisukari hilaliyo. Bo wonu woluwo wakutu oliyo mowali bebasi, peipohuna mao wakutu boyito. ²²Wato ngota ilibode lo Allahuta'ala; tiyo mowali tawu ngota maradeka to delomiyo li Isa Eya. Odito olo tawu ngota maradeka ilibode lo Allahuta'ala; tiyo mowali wato le Almasih. ²³Timongoli ma tilali lo Allahuta'ala wawu haragaliyo ma lapato bilayariya-Liyo. Sababu uwito, dila mowali timongoli mowali wato lo manusiya.

²⁴Mongowutata ngoimani! Timongoli musi tumumula to talu lo Allahuta'ala debo odelo

owoluwo limongoli tou timongoli ilibode lo Allahuta'ala mowali haku-Liyo.

²⁵ Tomimbihu mongodulahu, wau mopotota mayi lo paham'u, sababu ti Isa Eya dila longohi mayi parenta tomimbihu pasali boti. Bo sababu rahmati lonto Allahuta'ala u tilolimou, timongoli patuti paracaya ode olau.

²⁶ Wau o paham'u deu moela mola waktu polosusa masatiya botiye, lebe mopiyohu manusiya debo tumumula wololo owoluwo liyo.

²⁷ Wonu yio ma lojanjiya wolo tabuwa ngota, dila mao putuwa janjiya boyito; odito olo wonu janjiyamu wolo tabuwa ngota ma loputu, dila mowali yio mongusaha mololohe tabuwa wuwewo. ²⁸ Bo wonu yio monika, yio dila o dusa. Odito olo wonu ta dulahu monika, tiyo dila o dusa. Bo timongoliyo ta ma lonika ma odungga lo ususa wawu wau ohila mopolopata olimongoli monto ususa boyito.

²⁹ Mongowutatu'u ngoimani, patuju'u odiye: Dulahu ukiyama ma didu mohihewo! Uwitolo sababuliyo to delomo sisa lo waktu botiye tawu-tawuwala ta ma lonika, timongoliyo musi tumumula odelo ta dila lonika, ³⁰ wawu ta hehiyonga odelo ta dila hehiyonga, ta hewengahe odelo ta dila mengahu wawu ta hepotaliya odelo ta dila lotali. ³¹ Limbuiyo mao tawu-tawuwala ta hepokarajawa urusani lo duniya boti, musi tumumula wolo hilawo dila tihu-tihuta to pasali lo duniya, sababu duniya u o'onto olanto masatiya boti didu mohihewo ma moli.

³² Wau dila yinawo timongoli pusingi. Tawu ta dila heodileya pikirangiliyo bo ode oli Isa Eya, deuwitoyito wololo tiyo moposanangi lo hila lo Eya. ³³ Bo ta heodileya pikirangiliyo ode parakara lo duniya boti, deuwitoyito wololo tiyo moposanangi lo dileliyo. ³⁴ Wolo uodito, hilaliyo hetaya-tayade. Mongobuwa ta dila o hiyalo wawu mongodulahu pikirangiliyo bo ode oli Isa Eya, sababu batanga wawu nyawaliyo haku lo Allahuta'ala. Bo mongobuwa ta ma o hiyalo pikirangiliyo ode parakara lo duniya boti, deuwitoyito wololo tiyo moposanangi lo hiyaliyo.

³⁵ Nga'amila botiye loiyau mayi alihu ohunaliyo olimongoli. Wau dila o patuju momubula u otohila limongoli. U loiyau mayi boti patuti pohutuwo, alihu timongoli mowali momaya ode oli Isa Eya wolo u diyaluwo mao u mo'oganggu olimongoli.

³⁶ Bo wonu ta lolai ngota mo'orasa didu mowali motahangi napusuliyo wawu tiyo hawatiri bolo ma mohutu u dila patuti ode tilantahiyo wawu tiyo otutu mo'orasa musi monika, tiyo mowali monika wolo tilantahiyo wonu uwito rasaliyo mopiyohu. Wonu tiyo monika, tiyo dila o dusa. ³⁷ Bo wonu woluwo tawu ngota ta dila monika wolo tilantahiyo, sababu tiyo yiyakini lomutusani to delomo hilaliyo dila monika wolo udila pilakusa lo tawu wawu tiyo mowali motahangi napusuliyo, tiyo lohutu piyohu. ³⁸ Pulitiyo mao ta lonika wolo tilantahiyo lohutu piyohu wawu ta dila lonika lohutu u lebe mopiyohu.

³⁹ Dile ngota donggo tihu-tihuto janjiya wolo hiyaliyo ngohilayao tiyo tumu-tumulo. Wonu hiyaliyo ma yilate, tiyo bebasi monika wolo ta otohilaliyo, asali tawu boyito ta paracaya ode oli Isa Eya. ⁴⁰ Bo to pahamu'u, lebe untungi wonu tiyo tatapu to owoluwoliyo dila o hiyalo. Wawu to pikirangu, wau olo o Roh lo Allahuta'ala.

8 ¹ Timongoli loluladeyi ode olau odiye, "Tomimbihu dagingi u ma yilohiliyo ode u ngopohiya lo Allahuta'ala, ito nga'amila ma motota." Uwito banari, bo poleleu mayi ode olimongoli: Pongotota odito boyito mo'osombongi, bo toliango momongu tawu wuwewo. ² Wonu woluwo tawu ngota hemonganggapu deu woluwo u otawaliyo, tutuliyotutu tiyo dipo lo'otapu pongotota patuti u musi motapuliyo. ³ Bo ta motoliango Allahuta'ala otawa lo Allahuta'ala.

⁴ Tomimbihu pasali monga dagingi u ma yiluduliyo ode u hetubola ngopohiya lo Allahuta'ala, tiluladeyi limongoli ode olau deu u hetubola ngopohiya lo Allahuta'ala yito diyaluwo. Uwito banari, diyaluwo Eya wuwewo ngopohiya lo Allahuta'ala ta bo tuwa-tuwawulo, ⁵ openu boli woluwo ta hepoibode dewa lo hulungo meyalo dewa lo duniya wawu memangi ngohuntuwa dewa. ⁶ Bo olanto bo tuwawu Allahuta'ala, deuwitoyito Allahuta'ala ti Papanto ta lonto o-Liyo asali lo uhetuwa-tuwawuwa wawu ode o-Liyo ito hetumula; wawu bo tuwawu olo Eya, deuwitoyito ti Isa Almasih ta loli

o-Liyo uhetuwa-tuwawuwa ma pilopowali lo Allahuta'ala wawu loli ole Almasih ito hetumula.

⁷Bo poleleu mayi ode olimongoli: Dila nga'amila tawu motota lo pasali boti. Woluwo to wolota lo jama'ati ta sambe masatiya heponganggapuwa deu dagingi boyito dagingi u ma yiluduliyo ode u ngopohiya lo Allahuta'ala. Wonu timongoliyo monga dagingi boyito, hila limongoliyo ma healata, sababu dipo boti otawa limongoliyo tonu u banari wawu tonu u tilala. ⁸Ualolo dila mo'odelo olanto lebe membidu Allahuta'ala. Ito dila rugi wonu dila monga wawu ito olo dila untungi wonu ito monga ualo boyito.

⁹Openu odito, timongoli musu modaha, alihu obebasi limongoli monga dila mowali sababu ta dipo molotola imaniliyo lapalolo. ¹⁰Wonu tawu ngota ta molulupuhe imaniliyo mo'onto tawu ngota to wolota limongoli ta o pongotota hemonga dagingi to kuyil, tiyo ma mowali barani monga u ma yilohiliyo ode u ngopohiya lo Allahuta'ala openu hilaliyo ala-alato. ¹¹Wolo uodito, sababu pongotota lo tawu ngota boyito, ta molulupuhe imaniliyo boyito ma mobale imaniliyo wawu ma mowali binasa, padahali te Almasih ma yilate ode oliyo olo.

¹²Wawu wonu odito, timongoli ma mopolapala mongowutati mongoli ngoimani ta molulupuhe imaniliyo wawu mo'opali hila limongoliyo, tunggulo timongoli ma mowali o dusa ode oli Isa Almasih. ¹³Sababu uwito, wonu dagingi mowali sababu wutatu'u ngota lapalolo,

poleleu mayi ode olimongoli: Ngohilayao tutumulu'u wau didu ta yinawo monga dagingi boyito, alihu wau dila mowali sababu to mongowutatu'u lapalolo.

9¹ Tomimbihu ubebasi, wau olo bebasi mohutu uhetuwa-tuwawuwa. Wau boti rasul, wau ma lo'onto oli Isa Almasih Eyanto wawu timongoli hungo lo karajau to delomo Eya. ²Openu boli to tawu wuwewo wau boti dila rasul, bo to olimongoli wau rasul, sababu tutumuli mongoli to delomo Eya tuwotiyo wau ngotaliyo lo rasul.

³Tomimbihu timongoliyo ta heposualiya olau tametu'u odiye: ⁴Wau boti o haku monga wawu mongilu monto olimongoli, sababu wau ma lokaraja to olimongoli. ⁵To delomo nonaou wau olo o haku modelo dile ngota ta o imani odelo mongorasul wuwewo mao wawu odelo mongowutati Isa Almasih ta heyali-yaliya wawu te Petrus. ⁶Wau wawu te Barnabas tutuwawuwa wolo rasul wuwewo o haku dila mokaraja wawu onggosiya lo jama'ati. ⁷Diyaluwo tontara ngota ta lonao ode popateya wolo doyiliyo lohihilawo. Diyaluwo olo ta lopomulo to ilengi wawu dila yilonga hungo lo u pilomuloliyo. Wawu diyaluwo olo ta momiyahe himba wawu dila mongilu susuliyo lo himba boyito.

⁸U yiloiyau mayi botiye dila bo pikirangi lo manusiya. Hukum lo Tawurat olo ma loloiya mayi odito. ⁹Sababu to hukum li nabi Musa woluwo tula-tuladu odiye, "Dila mowali timongoli molonggu'uma tunggilo

sapi u hepodutaiyo pale u boheli ilotoliyo mayi!” Odito aturu to hukum li nabi Musa. Dila sapi u hepo'obilohu lo Allahuta'ala. ¹⁰Ito manusiya ta pilatuju lo Allahuta'ala boyito, sababu ta hemomadeo musi momadea to delomo harapani wawu ta moduduta'a pale musi moduta'a wolo harapani mo'otapu hasililiyo. ¹¹Wonu ami lopomuayadu bili lo rohani, deuwitoyito habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ode olimongoli, ami patuti molipu hasili lo duniya monto olimongoli. ¹²Wawu wonu tawu wuwewo o haku moharapu pasali boyito monto olimongoli, ami o haku lebe mao leto. Bo ami dila lopohuna lo haku boyito. Ami ma helodutola uhetuwa-tuwawuwa, alihu ami dila mo'obubula habari mopiyohe lonto Allahuta'ala mololadu. ¹³Tantu ma otawa limongoli deu timongoliyo ta hepohintawa to bele hepotabiyalo mo'otapu u potumuliyo monto tambati boyito wawu timongoliyo ta hepohintawa to tambati u hepodutuwalioyo kurubani mo'otapu bahagiyangi monto tambati boyito. ¹⁴Odito olo ti Isa Almasih ma lopotatapu mayi deu timongoliyo ta hepotunggula lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala o haku mo'otapu u potumuliyo monto u hemopotunggulo habari boyito.

¹⁵Bo wau dila pe'enta mao lopohuna lo haku boyito. Wawu masatiya olo wau loluladeyi unga'amila boti dila o patuju alihu wau mololimo wolo-wolo monto olimongoli, sababu olau lebe mopiyohe umate popobandingiyo mao lo umohutu odito. Olau, dudelou tou

mohinta Allahuta'ala masatiya boti, uwito u mo'osanangi olau wawu dila mowali gantiyalo openu boli lolo. ¹⁶ Wonu wau hemopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala, wau dila o alasan motisombongi, sababu uwito memangi tugasi u yilohi li Isa Eya ode olau. Matilopotala wau wonu wau dila mopotunggulo habari boyito. ¹⁷ Wonu wau hemokaraja tugasi boyito sababu kohondakiu lohihilawo, wau sanangi mololimo gaji monto karaja boyito. Bo wau hemopotunggulo habari boyito sababu kohondaki li Isa Eya. ¹⁸ Wonu odito, wolo huna u motapu'u? Huna u motapu'u, deuwitoyito wau mowali mokaraja pe'epe'enta wolo Allahuta'ala mopotunggulo habari mopiyohu wolo udila mo'otapu wolo-wolo monto jama'ati openu wau rasul o haku motuntuti uwito.

¹⁹ Openu wau boti dila wato lo tawu, bo wau ma lopowali lo batangau wato lo tawu nga'amila, alihu wau mowali modelo tawu ngohuntuwa paracaya ode oli Isa Eya. ²⁰ Wau dila tumu-tumula to tibawa lo hukum lo Tawurat. Bo wonu wau wolo tawu lo Yahudi, wau tumu-tumula to tibawa lo hukum lo Tawurat odelo tawu lo Yahudi, alihu wau mowali modelo olimongoliyo paracaya ode oli Isa Eya. ²¹ Wolo tawu ta dila o hukum lo Tawurat, wau tumu-tumula odelo timongoliyo, alihu wau mowali modelo olimongoliyo paracaya ode oli Isa Eya. Openu odito, wau tumu-tumula to delomo hukum lo Allahuta'ala sababu wau tuturuti hukum li Isa Almasih. ²² Wolo tawu ta molulupuhe to duniya boti,

wau tumu-tumula odelo ta molulupuhu, alihu wau mowali modelo olimongoliyo paracaya ode oli Isa Eya. Ode totonulala lomao tawu, wau ma lowali bolo totonulala lomao, alihu woluwo to wolota limongoliyo ta mowali paracaya ode oli Isa Eya.

²³ Nga'amila boti hepohutuwou, alihu habari mopiyohe lonto Allahuta'ala mololadu wawu wau olo mo'otapu bahagiyangi to delomiyo. ²⁴ Tantu otawa limongoli deu to tambati hepohilapita lo tawu nga'amila musi momentalo, bo ta mo'otapu hadiya bo ngota. Uwitolo sababuliyo pomentalolo wolo uto'otutuwa, alihu timongoli mo'otapu hadiya! ²⁵ Timi-timi'idu tawu ta motadenga musi moposiyapu lo batangaliyo wolo uto'otutuwa. Timongoliyo hepohutuwa odito, alihu timongoliyo mo'otapu hadiya u dila kakali. Bo ito hepoharapuwa hadiya kakali.

²⁶ Sababu uwito, wau dila bo asali pepentala wolo udila o patuju wawu wau olo dila odelo ta hemoyitohu tinju bo asali hemomuntungo.

²⁷ Bo wau lopusiyapu lo batangau wawu wau ihilasi modutola ususa, sababu wau lohihilawo dila yinawo, wau ta lopotunggulo habari mopiyohe ode tawu wuwewo, wau lohihilawo dila lololimo hadiya kakali.

10 ¹ Mongowutatu'u ngoimani, otohilau alihu timongoli moela u ma lowali to mongotiyombunto tou timongoliyo nga'amila hedudua oli nabi Musa lolola mayi lipu lo Mesir helilunga lo hengo wawu timongoliyo silalamati tou lotalanga to deheto. ² Timongoliyo

nga'amila yilihuwalio to tibawa lo hengo wawu to delomo deheto, alihu timongoliyo mowali umati lo Allahuta'ala u tau-tauwa oli nabi Musa. ³Timongoliyo nga'amila pe'epe'enta yilonga ualo lonto Allahuta'ala ⁴wawu timongoliyo nga'amila olo pe'epe'enta longilu u yilumola lonto Allahuta'ala, sababu timongoliyo longilu taluhe yilumuwalayi lonto botu patihe lonto Allahuta'ala ta tunu-tunuhe olimongoliyo. Wawu botu patihe boyito ti Isa Almasih. ⁵Bo openu boli odito, ngohuntuwa to wolota limongoliyo ta oyingowa lo Allahuta'ala. Sababu uwito, ngope'e nga'amila timongoliyo lopowate to hungo yilantala dila hepotitola lo tawu.

⁶Nga'amila boyito mowali poela olanto, alihu ito dila motohilawo lo u moletu odelo timongoliyo. ⁷Wawu timongoli olo dila bolo polubo u ngopohiya mao lo Allahuta'ala odelo u pilohutu lo ta ngotayadu to wolota limongoliyo. Odelo loiya tula-tulade to kitabi odiye, "Bangusa boyito ma lotihuloa monga wawu mongilu wawu lapatao tilonggoyitohu." Odito u tula-tulade to kitabi. ⁸Dila mowali ito mohutu u huloto odelo u ma pilohutu lo ta ngotayadu to wolota limongoliyo, tunggulo tou ngohuyi ma lopowate dulopulu wawu tololihulota. ⁹Wawu ito olo dila mowali mohimontala oli Isa Almasih odelo u ma pilohutu lo ta ngotayadu to wolota limongoliyo helohimontala Allahuta'ala sambe timongoliyo lopowate tilopango tulidu. ¹⁰Wawu dila mowali timongoli hehungo-hehungota odelo u ma pilohutuliyo lo ta ngotayadu to

wolota limongoliyo, tunggulo timongoliyo pilate lo malaikati lo mawutu.

¹¹ Nga'amila u lowali to olimongoliyo mowali poela wawu tiluladiyo mayi ode olanto ta hetumula to pulito jamani. ¹² Sababu uwito, titalotita ta hemonganggapu batangaliyo mo'otahangi to delomo yimontalo, tiyo musu modaha, alihu tiyo dila mohutu dusa.

¹³ Nga'amila yimontala u hemotoduwo limongoli ma helotoduwo lo tawu wuwewo mao limongoli olo. Bo Allahuta'ala ma mopo'opolu mayi lo janjiya-Liyo, sababu Tiyo ma lojanjiya deu Tiyo dila momuli olimongoli mo'otapu yimontala u lebe mao lo lotoli mongoli. To wakutu timongoli odungga lo yimontalo, Allahuta'ala ma mongohi mayi olimongoli dalalo, tunggulo yimontala boyito mowali tanggungiyo limongoli.

¹⁴ Uwitolo sababuliyo mongowutatu'u ta otoliangu'u, po'olamingao timongoli to umolubo u ngopohiya lo Allahuta'ala! ¹⁵ Wau mobisala mayi ode olimongoli tawu-tawuwala ta hetotawa. Bolo pikirangiya lomao limongoli wolo u hebisalau mayi boti! ¹⁶ Halati tuwa-tuwanga angguru u diluanto alihu barakatiya mayi lo Allahuta'ala tuwoto ito ma lowali tuwawu wolo duhuliyo li Isa Almasih. Wawu roti u ma pili-pilitangunto mota tuwoto ito ma lowali tuwawu wolo batanga li Isa Almasih. ¹⁷ Roti bo tuwawu, tunggulo ito openu ngohuntuwa ito tatapu bo tuwawu, sababu ito nga'amila lo'otapu bahagiyangi lonto roti tuwawu boyito.

¹⁸ Nte po'obilohe mao limongoli adati lo bangusa Israel. Timongoliyo ngoumati pe'epe'enta hepongala kurubani u ma yilohiliyo ode Allahuta'ala u mowali alo limongoliyo.

¹⁹ Wonu odito, wololo patuju'u tomimbihu u hetubola ngopohiya lo Allahuta'ala wawu tomimbihu dagingi u dileloliyo ode kuyil?

²⁰ Patuju'u deu dagingi boyito yiluduliyo ode lati-latiyalo, dila ode Allahuta'ala. Wawu wau dila yinawo timongoli mowali tuwawu wolo lati-latiyalo. ²¹ Ta mongilu to halati li Isa Eya dila mowali mongilu to halati lo lati. Odito

olo ta monga to meja Isa Eya dila mowali monga to meja lo lati. ²² Tantu ito dila yinawo mopotimbulu loyingo lo Allahuta'ala, sababu ito dila lebe molotolao lo Allahuta'ala.

²³ Timongoli hepolojiyawa deu nga'amila uhetuwa-tuwawuwa halale. Uwito banari, bo poleleu mayi ode olimongoli: Dila nga'amila ohunaliyo. Ito mowali mohutu openu boli wolo u othilanto, bo dila nga'amila mowali momongu to tawu. ²⁴ Dila mowali tawu ngota bo momikirangi u paralu oliyo lohihilawo; tiyo musi momikirangi olo momantu mao u paralu to tawu wuwewo.

²⁵ Timongoli mowali monga nga'amila dagingi u hepotaliyaliyo to patali didu mao pomarakisa wawu didu mao popoalata hila limongoli.

²⁶ Sababu woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Duniya wawu nga'amila tuwangiyo haku lo Allahuta'ala." Odito u tula-tulade to kitabi.

²⁷ Wonu timongoli toduwu lo ta dila paracaya ode oli Isa Eya wawu toduwoliyo boyito tilolimo

limongoli, alamao openu boli wolo u popoaliyo mayi olimongoli didu mao pomarakisa wawu didu mao popoalata hilawo limongoli. ²⁸ Bo wonu woluwo tawu ngota ta mobisala mayi ode olimongoli odiye, "Ualo boyito dileloliyo mayi lonto kuyil," timongoli dila mao ponga ualo boyito, sababu ta lopolele mayi lo pasali boyito ode olimongoli hilaliyo ala-alato. ²⁹ U hepatujuwou dila hila limongoli u ala-alato, bo hila lo tawu boyito. Tantu woluwo ta mohintu odiye, "Yilongola obebasiu musi tantuwoliyo lo u ala-alata to hila lo tawu wuwewo? ³⁰ Wonu wau mosukuru to nga'amila u healou, yilongola tawu momitana deu wau hemonga ualo najisi, padahali ualola boyito ma yilapato diluau?"

³¹ Wonu timongoli monga wawu mongilu meyalo mohutu uwewoliyo mao leto, pohutuwa mao unga'amila boyito wolo patuju mopomasahuru lo Allahuta'ala. ³² Po'odaha timongoli alihu dila mo'ongongota hila lo tawu lo Yahudi wawu tawu lo Yunani meyalo jama'ati lo Allahuta'ala. ³³ Wau hemongusaha moposanangi lo hila lo tawu nga'amila to delomo uhetuwa-tuwawuwa. Wau dila bo hemomikirangi u paralu olau tutuwawu bo u paralu to tawu ngohuntuwa olo, alihu timongoliyo salamati.

11 ¹ Dudui lomayi u hepohutuwo u debo odelo wau olo dudu-dudua u hepohutuwo li Isa Almasih.

² Wau momuji olimongoli, sababu timongoli debo tatapu hepoelawa olau to delomo uhetuwa-tuwawuwa wawu wolo uto'otutuwa

hedihima u ma pilongajariu mayi ode olimongoli odelo u ma tilolimou lonto tawu-tawuwala ta ma lemulou pilaracaya ode oli Isa Almasih. ³Bo otohilau alihu otawa limongoli pasali boti deu tauwa lo timi-timi'idu mongololai yito ti Isa Almasih, tauwa lo mongobuwa yito mongololai wawu tauwa li Isa yito Allahuta'ala. ⁴To delomo adatinto timi'idu mongololai ta hepoduawa meyalo hemopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala to talu lo jama'ati wolo uhetaube lunggongiyo hemohina tauwaliyo. ⁵Bo timi'idu mongobuwa ta hepoduawa meyalo hemopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala to talu lo jama'ati wawu lunggongiyo dila tau-taubu, tiyo hemohina tauwaliyo, sababu tiyo tutuwawuwa wolo mongobuwa ta iluluhe lo tawu. ⁶Wonu mongobuwa dila yinawo molaube lunggongiyo, lebe mopiyohu poiuluhe mao tiyo. Bo to tabuwa ngota tiyo hina wonu hunti-huntingo meyalo ulu-uluhu. Wolo uodito, lebe mopiyohu tiyo momake taubu lunggongo. ⁷Mongololai dila mowali molaube lunggongo to delomo ibadati, sababu tiyo gambari lo Allahuta'ala wawu ta mohurumati o-Liyo. Bo mongobuwa mohurumati mongololai. ⁸Sababu tou Allahuta'ala lopowali lo manusiya, ta lolai dila pilopowali-Liyo lonto tabuwa, bo tabuwa pilopowali-Liyo lonto dataala lo ta lolai asaliliyo. ⁹Wawu mongololai dila pilopowali lo Allahuta'ala ode mongobuwa, bo mongobuwa pilopowali-Liyo ode mongololai. ¹⁰Wawu sababu malaikati, mongobuwa musi

momake taubu lunggongo, tuwoto tiyo o haku wawu o kawasa modua wawu mopotunggulo wahyu lo Allahuta'ala. ¹¹Bo openu odito, to talu lo Allahuta'ala mongobuwa dila mowali tumumulo wonu diyaluwo mongololai wawu mongololai dila mowali tumumulo wonu diyaluwo mongobuwa. ¹²Sababu tutuwawuwa wolo mongobuwa lonto mongololai; odito olo mongololai pilotutuliyo mayi lo mongobuwa wawu uhetuwa-tuwawuwa lonto Allahuta'ala asaliliyo.

¹³Pikirangiya mao limongoli lohihilawo, patuti meyalo dila mongobuwa modua to delomo ibadati wolo lunggonga dila tau-taubu? ¹⁴U wali-wali masatiya mopatata olimongoli deu ta lolai ngota wonu huwoiyo haya-haya, tiyo heanggapuwo lo tawu hina. ¹⁵Bo mongobuwa wonu huwoiyo haya-haya, uwito po'otapulaliyo hurumati, sababu huwoa haya-haya yilohi mao lo Allahuta'ala ode mongobuwa mowali taubu lunggongo. ¹⁶Bo wonu woluwo tawu ta ohilawo mobutola tomimbihu pasali boti, u mowali loiyau mayi ode olimongoli deu ami meyalo jama'ati lo Allahuta'ala to tambati wuwewo mao dila o adati ngopohiya mao leto.

¹⁷Tomimbihu pasali to tibawa boti, wau mongohi mayi nasehati olimongoli. Wau dila momuji olimongoli, sababu oambuwa limongoli dila mo'odelo to tawu ode u mopiyohu bo ode u moleto. ¹⁸Tala tuwawuliyo ma ilodungoheu deu wonu timongoli moambuwa moibadati, timongoli ma lowali bubutola wawu helembo-lemboa wawu pasali boyito

ngointiliyo paracayau. ¹⁹Memangi to wolota limongoli musu timimbulu bedawa lo pahamui, alihu mopatato tatonu to wolota limongoli ta banari to talu lo Allahuta'ala. ²⁰Tomimbihu timongoli motiambu monga, timongoli dila motiambu moela opopate li Isa Eya. ²¹Sababu to oambuwa boyito timongoli hepohehuwa ualo limongoli lohihilawo, tunggulo ta wuwewo hepolanga wawu ta wuwewo hetuyupa. ²²Wolo uodito, timongoli mohina jama'ati lo Allahuta'ala wawu mopo'olita ta dila o wolo-wolo. Wonu timongoli polangolo, timongoli o bele lohihilawo u pongala limongoli wawu pongiluma limongoli. Sababu uwito, wau dila yinawo momuji olimongoli to delomo pasali boti.

²³Wolo u ma popotunggulou mayi ode olimongoli asaliliyo lonto oli Isa Eya uwito u ma tilolimou, deuwitoyito tou huyi lo u ma pohuduwaliyo o-Liyo, Tiyo lohama mayi roti, ²⁴wawu lapatao Tiyo losukuru wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala wawu lomita-mitanga mota roti boyito wawu loloiya odiye, "Utiye batanga-U u wohi-U mayi ode olimongoli, alihu timongoli salamati. Pohutuwa mao utiye poela limongoli ola-U!" ²⁵Odito olo u pilohutu-Liyo wolo halati tuwa-tuwanga angguru tou timongoliyo yilapatao yilonga. Tiyo loloiya odiye, "Uti-utiyelo halati tuwa-tuwanga angguru tuwoto janjiya bohu to delomo duhu-U. Timi'idu timongoli mongilu pohutuwa mao uwito poela limongoli ola-U!" Odito u yiloiya li Isa. ²⁶Timi'idu timongoli

monga roti wawu mongilu angguru wolo dudelo odito boyito, timongoli mopohabari lo opopate li Isa Eya sambe Tiyo mohuwalingayi.

²⁷ Sababu uwito, titalotita ta monga roti boyito wawu mongilu to halati lo angguru lo Eyanto wolo udila hemohurumati o-Liyo, tawu boyito hemohina batanga wawu duhu lo Eyanto. ²⁸ Bo timi-timi'idu tawu musu monguji batangaliyo lohihilawo wawu deuwito monga roti wawu mongilu to halati boyito. ²⁹ Titalotita ta monga wawu mongilu odito boyito wawu dila mongaku deu u hepohutuwo liyo boyito o wumbuta wolo batanga li Isa, tiyo mo'otoduwo hukumani. ³⁰ Ngohuntuwa to wolota limongoli ta molulupuhu wawu mongongoto; wawu woluwo ta ma lopowate sababu pasali boti.

³¹ Wonu ito momarakisa batanganto lohihilawo, hukumani boyito dila medungga ode olanto.

³² Bo wonu ito mololimo hukumani monto Allahuta'ala, ito heajariyo-Liyo alihu ito dila mo'otapu hukumani pe'epe'enta wolo ta to duniya boti.

³³ Mongowutatu'u ngoimani, wau monasehati mayi olimongoli: Wonu timongoli moambuwa monga, timongoli musu mohi-himawa. ³⁴ Wonu woluwo ta polangolo, lebe mopiyohu tiyo monga pomayi memulo to beleliyo, alihu oambuwa boyito dila mo'otapu hukumani monto Allahuta'ala. Pasali wuwewo dema aturuwou tou wau medungga mayi ode olimongoli.

12 ¹ Mongowutata ngoimani, otohilau alihu otawa limongoli tomimbihu karuniya

lonto Allahuta'ala. ²Otawa limongoli deu to wakutu timongoli dipo motota to Allahuta'ala, timongoli helapala wawu heotarikiya lo u hetubola ngopohiya lo Allahuta'ala u bubu boyito. ³Uwitolo sababuliyo wau ohila mopopatatayi ode olimongoli deu diyaluwo ngota mao ta hemobisala kawa-kawasa to Roh lo Allahuta'ala mowali molojiya odiye, "Ti Isa Almasih yito ta yila'anati lo Allahuta'ala." Wawu odito olo diyaluwo ngota mao ta mowali mongaku odiye, "Ti Isa yito Eya," ngopohiya tawu boyito ta kawa-kawasa lo Roh lo Allahuta'ala.

⁴Openu herupa-rupawa karuniya lonto Allahuta'ala, bo Roh lo Allahuta'ala yito bo tuwawu. ⁵Wawu herupa-rupawa olo karaja mohinta to Eya, bo Eya yito bo tuwawu. ⁶Wawu herupa-rupawa olo huhutu u mo'olinggolabu, bo Allahuta'ala bo tuwawu ta hemokaraja unga'amila boyito to delomo tawu nga'amila. ⁷Bo Roh lo Allahuta'ala hemokaraja to timi-timi'idu tawu momantu momongu jama'ati. ⁸Sababu ode tawu ngota Roh lo Allahuta'ala boyito mongohi mao karuniya mobisala wolo hikimati; wawu ode ta wuwewo Roh boyito olo mongohi mao karuniya mobisala wolo ilimu. ⁹Ode tawu ngota Roh boyito mongohi mao imani u molotolo; wawu ode ta wuwewo Tiyo mongohi mao karuniya mopo'oluli ta mongongoto. ¹⁰Ode tawu ngota Roh boyito mongohi mao kawasa mohutu mujijat; wawu ode ta wuwewo Tiyo mongohi mao karuniya mopotunggulo wahyu lonto

Allahuta'ala; wawu ode tawu wuwewo poli Tiyo mongohi mao karuniya u mopobedawo tonu u lonto Roh Allahuta'ala wawu tonu u dila. Ode tawu ngota Tiyo mongohi mao karuniya u mobisala to delomo baha-bahasala deli; wawu ode ta wuwewo Tiyo mongohi mao karuniya momituwa baha-bahasala boyito. ¹¹Bo Roh lo Allahuta'ala yito bo tuwawu ta hemokaraja unga'amila boti. Tiyo hemongohi mayi karuniya ode timi-timi'idu tawu odelo u okahandakiya-Liyo.

¹²Batanga tuwawu ngohuntuwa anggotaliyo. Nga'amila anggota lo batanga boyito openu ngohuntuwa, bo yimo-yimoa to batanga tuwawu; odito olo ito umati li Isa Almasih, openu ngohuntuwa bo tuwawu to o-Liyo. ¹³Ito nga'amila tawu lo Yahudi meyalo tawu lo Yunani, wato meyalo ta maradeka, ma yilihuwa lo Allahuta'ala to delomo Roh lo Allahuta'ala u bo tuwawu alihu mowali batanga tuwawu. Wawu ito nga'amila ma kilawasa lo Roh lo Allahuta'ala boyito.

¹⁴Batanga lo manusiya yito dila bo tuwawu anggotaliyo, bo ngohuntuwa. ¹⁵Wonu humaya mao oato moloiya odiye, "Sababu wau dila olu'u, wau dila anggota lo batanga." Loiya boyito dila banari. Dila ponga lo akali oato dila anggota lo batanga. ¹⁶Wawu humaya mao bulonga moloiya odiye, "Sababu wau dila mato, wau dila anggota lo batanga." Loiya boyito dila banari. Dila ponga lo akali bulonga dila anggota lo batanga. ¹⁷Odito olo wonu humaya mao batanga ngangawa'a botiye

mato, wololo mowali mo'odungohu? Meyalo wonu batanga nga'amila bulonga, wololo batanga mo'obo uhetuwa-tuwawuwa? ¹⁸Bo Allahuta'ala ma lopotatapu mayi nga'amila anggota o bagiyangi wawu o tambati tuwawu to batanga odelo u okahandakiya-Liyo.

¹⁹Wonu humaya mao nga'amila anggota bo tuwawu, diyaluwo batanga. ²⁰Memangi ngohuntuwa anggota lo batanga, bo batanga yito bo tuwawu.

²¹Wolo uodito, mato dila mowali molojiya ode olu'u odiye, "Wau dila paralu olemu." Wawu lunggongo dila mowali molojiya ode oato odiye, "Wau dila paralu olemu." ²²Anggota lo batanga u heanggapuwonto molulupuhu, uwito paralu da'a olanto. ²³Wawu anggota lo batanga u dila mowali ontonga lo tawu herawatiyanto mopiyohu. ²⁴Wawu anggota lo batanga u dila mongola ontonga lo tawu hehuliyanto mao. Allahuta'ala ma lolusungi mayi batanganto boti odito, tunggulo ode anggota lo batanga u i'ilangi hepopoyimumutonto, ²⁵alihu dila mowali bubuaya to delomo batanga, bo alihu nga'amila anggota lo batanga u bebedawa boyito bibilohe wawu mobabantuwa. ²⁶Wawu wonu tala tuwawu lo anggota lo batanga susa, nga'amila anggota lo batanga mo'orasa ususa pe'epe'enta. Wonu tala tuwawu lo anggota lo batanga mo'otapu hurumati, nga'amila anggota lo batanga ma mengahe pe'epe'enta.

²⁷U hepatujuwou deu timongoli nga'amila umati li Isa Almasih yito batanga tuwawu, deuwitoyito batanga li Isa Almasih, wawu

ngota-ngota timongoli anggota lo batanga boyito. ²⁸Bo Allahuta'ala ma lopotatapu mayi ngololota to delomo umati, bohuliyo ta mowali rasul, oluwoliyo ta mowali nabi, otoluliyo ta mowali guru lo Injili. Lapatao woluwo olo timongoliyo ta lo'otapu karuniya mohutu mujijat, ta mopo'oluli ta mongongoto, ta moturungiya, ta mowali tauwa wawu ta mobisala to delomo baha-bahasala deli.

²⁹Dila nga'amila timongoliyo rasul, meyalo nabi meyalo guru lo Injili. Dila nga'amila olo timongoliyo ta lo'otapu karuniya mohutu mujijat, ³⁰meyalo mopo'oluli ta mongongoto, meyalo mobisala to delomo baha-bahasala deli meyalo momituwa baha-bahasala deli boyito.

³¹Sababu uwito, usahayi mao timongoli mo'otapu karuniya u lebe uda'a to wolota lo karuniya nga'amila boti. Wau mopotunu mayi ode olimongoli dalala u lebe mopiyohu.

13 ¹Openu wau mowali mobisala to delomo nga'amila bahasa lo manusiya wawu bahasa lo malaikati, bo wonu wau dila o toliango, openu boli wolo u bisalau dila o artiliyo tutuwawuwa wolo doromu wonu koko'olo mo'otingohu. ²Openu wau o karuniya mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala wawu motota lo totonulala rahasiya wawu nga'amila ilmu wawu openu wau o imani molotolo u mowali molalila huidu, bo wonu wau dila o toliango, wau dila ohunaliyo. ³Wawu openu wau ma molaya-layade mota nga'amila haratau ode ta misikini wawu mohudu mao batangau tumbilaliyo lo tulu tumu-tumulo, bo

wonu wau dila o toliango, nga'amila huhutu'u boyito openu bo ngointi diyaluwo mao hunaliyo olau.

⁴Ta motolianga yito sabari wawu mopiyohu haleliyo, tiyo dila mohihiya, tiyo dila mengelo wawu dila sombongiyolo. ⁵Ta motolianga yito o adabu wawu dila mololohe untungi ode batangaliyo lohihilawo. Tiyo dila ngointa moyingo wawu dila mollahuwa totala lo tawu. ⁶Tiyo dila sanangi lo u dila adili, bo tiyo mengahu wolo u banari. ⁷Tiyo mo'otahangi motanggungungi uhetuwa-tuwawuwa, paracaya lo uhetuwa-tuwawuwa, hemoharapu uhetuwa-tuwawuwa wawu sabari modutola uhetuwa-tuwawuwa.

⁸Tolianga yito dila o pulitiyo. Wahyu lonto Allahuta'ala o pulitiyo, baha-bahasalo ma moberenti wawu ilmu ma moli. ⁹Ilimunto dila molimomoto wawu wahyu lonto Allahuta'ala dipo nga'amila mongarati olanto. ¹⁰Bo ma medungga mayi waktuliyo Allahuta'ala ma mopodungga mayi lo u molimomoto, tunggulo u dila molimomota boyito ma popodiyaluwo-Liyo.

¹¹Tou wau donggo kikio wau hemobisala, hemo'orasa wawu hemomikirangi odelo ta ukekei. Bo masatiya wau ma laidamango; sipati lo ta kekei boyito ma popodiyaluwou mao. ¹²Masatiya ito odelo ta hemomilohe wolilu lo gambari tuwawu u dila mopatato; bo ma medungga mayi waktuliyo ito ma mo'onto wolo umopatato. Masatiya u otawau dipo molimomoto; bo ma medungga mayi

wakutuliyo u otawau ma mowali molimomoto debo odelo Allahuta'ala motota lo batangau lohihilawo.

¹³Wolo uodito, masatiya boti tolo dalala u musu popouda'anto, deuwitoyito imani, harapani wawu toliango. Bo u lebe uda'a to wolotaliyo, deuwitoyito toliango.

14 ¹Lolohe mao limongoli tolianga boyito wawu usahayi mao timongoli mo'otapu karuniya monto Roh lo Allahuta'ala lebe-lebe lomao karuniya mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala. ²Ta hemobisala to delomo baha-bahasala deli, dila hemobisala wolo manusiya, bo hemobisala wolo Allahuta'ala. Diyaluwo ngota mao ta mongarati lo u hebisalaliyo, sababu wolo Roh lo Allahuta'ala tiyo hemopotunggulayi lo pasa-pasaliyala u rahasiya. ³Bo ta hemopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala, tiyo hemobisala ode manusiya. Loiyaliyo boyito hemomongu, hemonasehati wawu hemohiburu manusiya. ⁴Ta hemobisala to delomo baha-bahasala deli hemomongu batangaliyo lohihilawo; bo ta hemopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala, tiyo hemomongu jama'ati.

⁵Otohilau alihu timongoli nga'amila mowali mobisala to delomo baha-bahasala deli. Bo lebe mao leto wau motohilawo alihu timongoli mowali mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala. Sababu ta hemopotunggulo wahyu boyito lebe ohunaliyo popobandingiyo mao wolo ta hemobisala to delomo baha-bahasala deli, ngopohiya wonu tawu boyito

mowali momituwa mayi baha-bahasala boyito, sambe jama'ati mowali bonguloliyo.

⁶Mongowutata ngoimani, wonu wau monao mayi ode olimongoli wawu hemobisala to delomo baha-bahasala deli, diyaluwo mao hunaliyo olimongoli, ngopohiya wonu wau momituwa mayi ode olimongoli niyati lo Allahuta'ala, ilmu, wahyu wawu pongajari.

⁷Tutuwawuwa wolo pilakasi u dila o nyawaliyo, bo o tingohiyo odelo tulali wawu kecapi. Tawu dila mowali mongarati lahu wolo u hepomanyanyi lo tulali wawu kecapi boyito wonu dila mopatato lahuliyo. ⁸Wonu torompot dila mopatato tingohiyo, diyaluwo mao ta sadiya monao ode popateya. ⁹Odito olo wonu timongoli mobisala to delomo baha-bahasala deli. Wonu timongoli dila mopohuna mayi loloiya u mopatato, diyaluwo tawu ta mowali mongarati lo u heloiya limongoli. Loiya limongoli boyito dila ohunaliyo openu bo ngointi mao! ¹⁰To duniya boti ngohuntuwa tililahepa lo bahasa; openu boli odito, diyaluwo tuwawu mao u dila o pituwaliyo. ¹¹Bo wonu wau dila motota lo pituwa lo bahasa boyito, wau mowali tawu deli tota hemopohuna lo bahasa boyito wawu tiyo mowali tawu deli olo to olau. ¹²Odito olo timongoli, timongoli memangi hepongusahawa mo'otapu karuniya monto Roh lo Allahuta'ala. Bo lebe mao leto timongoli musi mongusaha mopohuna lo nga'amila karuniya boyito momongu jama'ati.

¹³Uwitolo sababuliyo ta hemobisala to delomo bahasa deli, tiyo musi mohile ode Allahuta'ala

alihu mo'otapu karuniya momituwa bahasa boyito. ¹⁴Wonu wau hemodua to delomo bahasa deli, roh ulau u hemodua wawu pikirangiu dila mongarati wolo-wolo. ¹⁵Wonu odito, utiye u ma pohutuwowu: Wau ma modua wolo roh ulau, bo wau olo ma modua wolo pikirangiu. Wau ma momanyanyi wawu momuji Allahuta'ala wolo roh ulau, bo wau olo ma momanyanyi wawu momuji Allahuta'ala wolo pikirangiu. ¹⁶Wonu yio mosukuru wolo roh ulemu, tawu ta dipo motota wolo-wolo ta mo'odungohe olemu, dila molametayi amin to sukurumu boyito, sababu tiyo dila mongarati lo u hebisalamu boyito. ¹⁷Openu boli sukurumu boyito mayilaba piyohiyo, bo tawu boyito dila mowali mobongu imaniliyo.

¹⁸Wau mosukuru ode Allahuta'ala deu wau mowali mobisala to delomo bahasa deli lebe mao limongoli nga'amila. ¹⁹Bo to jama'ati wau lebe motohilawo molanggula loiya limo lotahe u ongaratiyanto mowali pongajari popobandingiyo mao wolo loiya helihu-lihuwa to delomo bahasa deli.

²⁰Mongowutata ngoimani, timongoli dila hepomikirangi odelo ta kekeingo. Bo pomikirangi mola odelo ta dudulamango, ngopohiya to delomo pasali lo umohutu u moleto, timongoli musu mowali odelo ta ukekeingo. ²¹To kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Moli tawu ta o bahasa deli wawu moli tunggilo tawu deli Wau ma mobisala ode umati boti. Openu odito, timongoliyo dila modungohe ola-U." Odito Pirimani lo

Allahuta'ala. ²² Sababu uwito, bahasa deli yito tuwota ode ta dipo paracaya, dila ode ta ma paracaya. Wawu karuniya mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala tuwota ode ta o imani, dila ode ta dila o imani. ²³ Sababu uwito, wonu nga'amila jama'ati heambuwa wawu timi'idu tawu hepobisalawa to delomo bahasa deli, lapatao lomaso mayi tawu-tawuwala ta dila motota wolo-wolo meyambo tawu-tawuwala ta dila o imani, timongoliyo ma molojiya deu timongoli boti hebiyonga. ²⁴ Bo wonu nga'amila ta hebisalawa hepopotunggula lo wahyu lonto Allahuta'ala, lapatao lomaso mayi ta dila motota wolo-wolo meyalo ta dila o imani, tiyo ma otuhata lo u ilodungoheliyo nga'amila wawu ma motoloela nga'amila dusaliyo. ²⁵ Totonulala rahasiya to delomo hilaliyo ma mowali mopatato oliyo, tunggulo tiyo ma mosujudu molubo Allahuta'ala wawu ma molojiya odiye, "Otutu Allahuta'ala woluwo to wolota limongoli."

²⁶ Wolo uodito mongowutata ngoimani, utiye patuju lo u hebisalau ode olimongoli: Wonu timongoli moibadati, woluwo ta momanyanyi, tawu wuwewo mongajari, woluwo ta mopotunggulo niyati lo Allahuta'ala. Wawu tawu wuwewo mobisala to delomo bahasa deli wawu tawu wuwewo poli momituwa mayi bahasa boyito. Bo unga'amila boyito musi popohunala momongu jama'ati. ²⁷ Wonu woluwo ta mobisala to delomo bahasa deli, mowali dulota meyalo pulito dataliyo towulota, mogagantiya wawu musi woluwo ta momituwa

mayi bahasa boyito. ²⁸ Wonu diyaluwo ta mowali momituwa mayi bahasa boyito, ta hepobisalawa lo bahasa deli boyito musi motipo'oyo to ibadati boyito, bo mowali mobisala ode batangaliyo lohihilawo wawu ode Allahuta'ala. ²⁹ Ode olimongoliyo ta lo'otapu karuniya nabi, mowali dulota meyalo towulota ta mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala wawu tawu wuwewo motimbangi u hebisalaliyo mayi boyito. ³⁰ Bo wonu woluwo ta lololimo potunu lonto Allahuta'ala to wolota lo ta woluwo teto, ta hemopotunggulo wahyu boyito musi moberentipo. ³¹ Memangi ngota-ngota timongoli nga'amila mowali mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala, alihu nga'amila mowali mobalajari wawu mo'otapu nasehati. ³² Nabi mowali mongaturu rohliyo tou mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala. ³³ Sababu Allahuta'ala dila motohilawo lo u ambulati, bo u a'aturu. Odelo u woluwo to nga'amila jama'ati lo tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala, ³⁴ to delomo timi'idu ibadati mongobuwa musi motipo'oyo. Timongoliyo dila mowali mobisala wawu musi mota'aluku odelo u ma tula-tulade to delomo kitabi lo Tawurat. ³⁵ Wonu woluwo u ohila pobalajari limongoliyo, timongoliyo mowali mohintu to hiyali mongoliyo lohihilawo to bele, sababu dila o adabu mongobuwa mobisala to delomo ibadati.

³⁶ Pirimani lo Allahuta'ala lotuhutayi dila loli olimongoli wawu dila pilopotungguliyo bo ode olimongoli wambao. ³⁷ Wonu woluwo

tawu ngota ta hemonganggapu batangaliyo lo'otapu karuniya mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala meyambo karuniya rohani wuwewo mao, musi otawaliyo deu nga'amila u tiluladu'u mayi ode olimongoli boti parenta lo Eyanto. ³⁸ Bo wonu woluwo ta dila satuju lo unga'amila boti, lipata lomao tiyo.

³⁹ Wolo uodito mongowutatu'u, usahayi mao timongoli mo'otapu karuniya mopotunggulo wahyu lonto Allahuta'ala wawu dila mao enteli limongoli ta mobisala to delomo baha-bahasala deli. ⁴⁰ Bo pohutuwa mao limongoli unga'amila boti wolo adabu wawu a'aturu.

15 ¹ Mongowutata ngoimani, masatiya wau muli mopoela mayi olimongoli habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih u pilopotunggulu'u mayi ode olimongoli. Timongoli ma lololimo wawu hedihima mototoheto habari boyito. ² Habari mopiyohu u pilopotunggulu'u mayi ode olimongoli boyito, mo'osalamatati wonu dihima limongoli mototoheto, ngopohiya wonu woluwo pongajari wuwewo u hedihima olimongoli, tunggulo imani limongoli dila ilohunaliyo.

³ U lebe paralu u ma tilolimou mayi lohihilawo ma pilopotunggulu'u mayi ode olimongoli, deuwitoyito ti Isa Almasih ma yilate sababu dusanto nga'amila odelo u tula-tulade to delomo kitabi. ⁴ Tiyo ma yilobungiyo wawu ma bilongu mayi lo Allahuta'ala to dulahe otoluliyo, odelo u tula-tulade to delomo kitabi. ⁵ Tiyo ma lopobiloheyi lo batanga-Liyo ode ole Petrus wawu ode mongomuri-Liyo ta

mopuladulota. ⁶Lapatao uwito, to wakutu tuwawu Tiyo lopobiloheyi lo batanga-Liyo ode mongowutatunto ta lebe lo ulimolohetutolota. Ngohuntuwa to wolota limongoliyo ta donggo hetumula sambe masatiya, bo woluwo olo ta ma lopowate. ⁷Lapatao Tiyo lotibilohu ode ole Yakobus. To wakutu tuwawu poli lotibilohu ode nga'amila rasul.

⁸Pulitiyo da'a Tiyo lopobiloheyi lo batanga-Liyo ode olau ta pilotutuliyo mayi dila to waktuliyo. ⁹Wau boti ta hina da'a to wolota lo nga'amila rasul. Wau dila patuti tanggulala rasul, sababu wau ma longarinaya jama'ati lo Allahuta'ala. ¹⁰Bo sababu toliango wawu karuniya lo Allahuta'ala, wau ma lowali odelo u masatiya boti. Toliango wawu karuniya boyito ma ilohunaliyo, sababu wau ma lokaraja lebe to'otutuwa popobandingiyo wolo rasul wuwewo, bo u banari dila wau ta lokaraja bo toliango Allahuta'ala u woluwo to olau. ¹¹Wau meyalo rasul wuwewo ta lopotunggulo habari mopiyohe ode olimongoli dila paralu. U paralu deu habari mopiyohe boyito ma tilunggulayi ode olimongoli wawu timongoli ma lololimo wawu pilaracaya.

¹²Ma ilodungohe woluwo ngololota to wolota limongoli ta hepolojiyawa deu ta ma lopowate didu muli tumumulayi. Uwito lalawaniya wolo u ma pilopotunggulayi lami ode olimongoli deu ti Isa Almasih ma bilongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu. ¹³Wonu ta ma lopowate dila muli popotumulo mayi lo Allahuta'ala, deboliliyo mao ti Isa olo dila bilongu-Liyo mayi lonto

kuburu. ¹⁴ Wonu ti Isa dila bilongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu, deboliliyo mao dila ohunaliyo habari u pilopotunggulayi lami ode olimongoli wawu dila ohunaliyo olo timongoli lowali paracaya. ¹⁵ Wonu banari Allahuta'ala dila lopobongu mayi oli Isa Almasih wawu ta ma lopowate olo dila muli bongulo-Liyo mayi, ma lopatato ami lohimbulo tomimbihu huhutu lo Allahuta'ala, sababu ami ma lopusambewo mayi deu Allahuta'ala ma lopobongu mayi oli Isa Almasih. ¹⁶ Wonu banari ta ma lopowate dila bongulo mayi lo Allahuta'ala, deboliliyo mao ti Isa Almasih olo dila bilongu-Liyo mayi lonto kuburu. ¹⁷ Wawu wonu ti Isa Almasih dila bilongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu, deboliliyo mao dila ohunaliyo imani limongoli wawu dusa limongoli dipo ilambungu lo Allahuta'ala. ¹⁸ Wonu odito, nga'amila ta ma lopowate openu paracaya ode oli Almasih tatapu binasa. ¹⁹ Wonu bo tou hetumula to duniya boti ito hepoharapuwa ode oli Isa Almasih, ito boti ma yirugi wawu bo mo'otoliango lebe mao lo manusiya nga'amila. ²⁰ Bo tutuliyotutu ti Isa Almasih memangi ma bilongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu. Tiyo ta bohuliyo to wolota limongoliyo ta ma bongulo mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu. ²¹ Tutuwawuwa wolo mawutu yiloluwo sababu tawu ngota; odito olo obobongu mayi lo tawu monto kuburu yiloluwo sababu Tawu ngota. ²² Sababu nga'amila tawu ta o wumbuta woli nabi Adam ma mate; odito olo nga'amila tawu ta o wumbuta woli Isa Almasih ma

muli popotumulo mayi lo Allahuta'ala.

²³ Timi-timi'idu tawu ma popotumulo mayi lo Allahuta'ala motu'ude lo wakutuliyo. Ta lemulo pilopotumulayi lo Allahuta'ala, deuwitoyito ti Isa Almasih. Lapatao tou ti Isa Almasih ma mohuwalingayi ode duniya, nga'amila umati-Liyo ma popotumulo mayi lo Allahuta'ala.

²⁴ Lapatao ti Isa Almasih ma mopodiyalu mao lo totonulala pomarenta, kawasa wawu lotolo. Wawu Tiyo ma mohudu mao Yiladiya-Liyo ode Allahuta'ala ti Papa, lapatao ma medungga pulito uhetuwa-tuwawuwa.

²⁵ Ti Isa Almasih ma momarenta mowali olongiya sambe Allahuta'ala mopota'aluku mao nga'amila musu-Liyo to tibawa lo oati Isa. ²⁶ Musu pulitiyo ta popodiyaluwo lo Allahuta'ala, deuwitoyito mawutu. ²⁷ Odelo loiya tula-tulade to kitabi li nabi Dawud odiye, "Tiyo ma lopota'aluku mao lo uhetuwa-tuwawuwa to tibawa lo oa-Tiyo." Patuju li nabi Dawud tomimbihu uhetuwa-tuwawuwa ma pilopota'aluku-Liyo mopatato Allahuta'ala dila maso-maso teto. ²⁸ Bo tou uhetuwa-tuwawuwa ma pilopota'aluku-Liyo to tibawa lo oati Isa, Tiyo ta Walao Allahuta'ala boyito ma mota'aluku ode Allahuta'ala ti Papa-Liyo ta ma lopota'aluku lo uhetuwa-tuwawuwa to tibawa lo oa-Tiyo, alihu Allahuta'ala mowali bungo lo uhetuwa-tuwawuwa.

²⁹ Wonu dila odito, wolo hunaliyo tawu-tawuwala to wolota limongoli ta hepoilihuwa ode ta ma lopowate? Wonu ta ma lopowate dila mobobongu mayi, dila ponga lo

akali timongoliyo yinawo lihuwaliyo ode olimongoliyo ta ma lopowate. ³⁰ Wonu ta ma lopowate dila bongulo mayi lo Allahuta'ala, dila ohunaliyo ami ngohuyi-ngohuyi hemotaluwa wolo umo'otopotala. ³¹ Timi'idu dulahu wau hemolotaluwa wolo mawutu. Wau barani moloiya odito sababu wau sanangi ode olimongoli ta ma lowali haku'u to delomi Isa Almasih Eyanto. ³² Wonu bo motidasari to pikirangi lo manusiya, dila ohunaliyo wau to kota lo Epesus botiya ma odelo ta lolohuluwa wolo binatang mongala tauw. Wonu tauw ta ma lopowate dila bongulo mayi lo Allahuta'ala, lebe mopiyo i to mohutu u heloiya lo ta hepotoloduniyawa odiye, "Dulo i to monga wawu mongilu, sababu lombu i to ma mate."

³³ Po'odaha timongoli oakaliya lo ta hepotoloduniyawa boyito, sababu mosahabatiya wolo tauw moletu mowali tauw moleta olo. ³⁴ Potoloela lomola timongoli masatiya wawu didu potihutu-hutu dusa! Tu'udiyo timongoli molito, sababu to wolota limongoli donggo woluwo ta dila motota lo Allahuta'ala.

³⁵ Tantu woluwo ta mohintu odiye, "Wololo ta ma lopowate popobongulo mayi lo Allahuta'ala? Wawu wolo batanga wololo timongoliyo mobobongu mayi?" ³⁶ Weyi ta mohulodu! U pomulomu mao to huta yito dila tumumulo wonu bili boyito dila matepo memulo. ³⁷ Wawu u pomulomu mao dila batangiyo lo bili boyito, bo botuliyo odelo bili lo pale meyalo bili wuwewo mao. ³⁸ Bo

Allahuta'ala ta mongohi mayi batangiyo ode bili boyito odelo u okohondakiya-Liyo, Tiyo mongohi mao ode tili-tililahepala lo bili batangiyo lohihilawo.

³⁹ Nga'amila u o nyawaliyo to duniya boti dila tutuwawuwa. Manusiya, binatang, burungi wawu uponula dila tutuwawuwa rupaliyo.

⁴⁰ Tinelo totonulala u to hulungo bebedawa lo tinelo totonulala u to duniya. ⁴¹ Tinelo matolodulahu bebedawa lo tinelo hulalo. Wawu tinelo hulalo bebedawa lo tinelo poliyama. Wawu tinelo poliyama ngobotu bebedawa lo tinelo poliyama wuwewoliyo mao.

⁴² Odito olo wolo obobongu mayi lo ta ma lopowate. Odelo bili pilomuloliyo, odito olo batanga lo manusiya u mowali binasa yilobungiyo, bo u popobongulo mayi lo Allahuta'ala batanga kakali. ⁴³ To wakutu yilobungiyo batanga boyito hina-hina, bo to wakutu popobongulo mayi lo Allahuta'ala to delomo umasahuru. Yilobungiyo to delomo lupuhu, bongulo-Liyo mayi to delomo lotolo.

⁴⁴ U yilobungiyo batanga jasmani, bo u popobongulo mayi lo Allahuta'ala batanga rohani. Woluwo batanga jasmani; woluwo olo batanga rohani. ⁴⁵ Odelo loiya tula-tulade to kitabi deu manusiya ma lowali tilumumulo, deuwitoyito ti Adam bohuliyo. Bo ti Adam pulitiyo Roh u mo'otumulo. ⁴⁶ Bo ta bohuliyo ledungga mayi ta jasmani, lapatao Ta pulitiyo ledungga mayi ta rohani. ⁴⁷ Manusiya ta bohuliyo pilopowali lo Allahuta'ala lonto huta wawu asaliliyo lonto duniya, bo Manusiya

oluwoliyo asaliliyo lonto soroga. ⁴⁸Tawu-tawuwala to duniya boti tutuwawuwa woli nabi Adam ta pilopowali lo Allahuta'ala lonto huta, bo tawu-tawuwala ta ma lowali haku lo soroga, ma mowali odelo Tiyo ta lonto soroga, deuwitoyito ti Isa Almasih. ⁴⁹Ito masatiya odelo ti nabi Adam ta pilopowali lo Allahuta'ala lonto huta. Bo ma medungga mayi waktutuliyo ito olo ma mowali odelo ti Isa Almasih ta lonto soroga.

⁵⁰Mongowutata ngoimani, utiye u ohila poleleu mayi ode olimongoli deu dagingi wawu duhu, deuwitoyito batanganto boti, dila mo'otapu bahagiyangi to Yiladiya lo Allahuta'ala wawu u mowali binasa dila mo'otapu bahagiyangi to delomo u kakali.

⁵¹Ototayi mao: Wau mopopatatayi lo rahasiya tuwawu ode olimongoli deu ito dila mate nga'amila, bo ito nga'amila ma bolio lo Allahuta'ala. ⁵²To wakutu sanggakala pulitiyo ma mo'otingoheyi to dulahu ukiyama, tawu-tawuwala ta ma lopowate ma muli popobongulo mayi lo Allahuta'ala wawu wohiya-Liyo mao batanga kakali. Wawu ito ta donggo hetumula ma bolio-Liyo. Unga'amila boyito ma mowali tou ngointa mola lomato.

⁵³U mowali binasa boti musi gantiyala lo u kakali wawu batanga u mowali mate boti musi gantiyala lo u dila mowali mate. ⁵⁴Wawu tou u binasa boti ma leganti lo u kakali wawu u mowali mate boti ma leganti lo u dila mowali mate, ma meganapu Pirimani u tula-tulade to kitabi odiye, "Mawutu ma diduluwo; usalamati

ma ledungga. ⁵⁵Weyi mawutu, ma diduluwo lotolumu! Weyi mawutu, ma diduluwo bisamu!” Odito Pirimani tula-tulade to kitabi. ⁵⁶Ito mate sababu dusa wawu dusa ma lowali ilotawanto loli hukum lo Tawurat. ⁵⁷Bo sukuru ode Allahuta'ala ta longohi mayi ode olanto usalamati loli oli Isa Almasih Eyanto!

⁵⁸Wolo uodito mongowutata ta otoliangu'u, po'olotola lomola imani limongoli wawu dahayi imilingo. Karajayi lomola turusi wolo uto'otutuwa karaja li Isa Eya, sababu otawa limongoli deu nga'amila u hekaraja limongoli ode Eyanto ohunaliyo.

16 ¹Tomimbihu doyi u heyimo'o limongoli u pomantu limongoli tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala to kota lo Yerusalem, poleleu mayi alihu timongoli mohutu mao odelo potunu u ma yilohiu mayi ode nga'amila jama'ati to propinsi lo Galatiya. ²Timi'idu dulahu ahadi timongoli musi mopowiji wawu molahu mao doyi motu'ude lo tilapuli mongoli, alihu yimo'o doyi boyito dila dema tumulala tou wau ma medungga mayi ode olimongoli.

³Tou wau ma medungga mayi ode olimongoli, wau ma mopoahu tawu-tawuwala ta paracaya limongoli modepita sumbangan limongoli ode kota lo Yerusalem pe'epe'enta wolo tuladu'u.

⁴Wonu lebe mopiyohe wau monao, wau ma monao wolimongoliyo pe'epe'enta.

⁵Wau ma monao mayi ode olimongoli tou wau ma monto propinsi lo Makedoniya, sababu wau musi moli propinsi boyito. ⁶Wawu to kota lo Korintus wau ma motitola mohihewo

ngope'e wolimongoli motalawa mao ngohilayao sembo lo dupota da'a, tunggulo timongoli mowali moturungi olau mopoturusi lo nonaou.

⁷To nonaou pe'enta boti wau dila yinawo modunggaya wolimongoli bo ngointa mola. Wau hemoharapu mowali motitola wolimongoli debo mohihewo, wonu okahandakiya lo Eyanto.

⁸Wau o niyati motitola to kota lo Epesus botiya sambe ode dulahu Pentakosta, ⁹sababu teya ngohuntuwa hiyanga hiluo mayi lo Allahuta'ala ode olau moka'raja u ohunaliyo openu ngohuntuwa ta hepomubula.

¹⁰Wonu te Timotiwus monao mayi ode olimongoli, usahayi mao alihu tiyo motitola to wolota limongoli wolo udila mohe, sababu tiyo olo hemoka'raja karaja lo Eyanto odelo wau. ¹¹Po'odaha woluwo ta mohentea oliyo! Bo turungi mao tiyo alihu tiyo mowali mopoturusi mayi lo nonaoliyo wolo usalamati mohuwalingayi ode olau, sababu wau wolo mongowutata ngoimani wuwewo hepohimawa oliyo.

¹²Tomimbihu wutatonto te Apolos, wau mololayita hemohuntula oliyo, alihu tiyo pe'epe'enta wolo mongowutata ngoimani wuwewo monao mayi ode olimongoli. Bo tiyo dipo yinawo monao mayi ode olimongoli to waktu membide boti. Wonu ma o hiyanga mopiyo'u, tiyo ma monao mayi ode olimongoli.

¹³Po'odahawa batanga limongoli. Po'olotola mola imani limongoli. Potibarani mola wawu

tatapu molotolo. ¹⁴ Nga'amila huhutu limongoli pohutuwa mao wolo tolianga polu-polu.

¹⁵ Woluwo hihileu tuwawu ode olimongoli, mongowutatu'u. Otawa limongoli deu te Stepanas wolo ta ngotiluwango beleliyo yito ta bohu-bohuliyo lotobati to propinsi lo Ahaya. Timongoliyo wolo uto'otutuwa hepomantuwa tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala.

¹⁶ Sababu uwito, ta'ati mao ta odito wawu ta'ati mao olo nga'amila tawu ta hepokarajawa pe'epe'enta wolimongoliyo.

¹⁷ Wau yilengahu tou te Stepanas wole Portunatus wawu te Ahayikus ledungga mayi lonto kota lo Korintus. Timongoliyo mopoyimumutao u i'ilangi to olau sababu timongoli diyaluwo teya. ¹⁸ Timongoliyo ma lo'ohiburu hilau debo odelo timongoliyo ma lo'ohiburu hila limongoli. Haragayi mao tawu-tawuwala ta odelo timongoliyo!

¹⁹ Salamu ode olimongoli lonto nga'amila jama'ati to propinsi lo Asiya botiya. Te Akwila woli Priskila wawu jama'ati to bele limongoliyo olo lopipiuwa lolawo mayi salamu ode olimongoli to delomo tanggulo Eyanto.

²⁰ Salamu ode olimongoli lonto nga'amila mongowutata ngoimani teya. Posasalamuwa mao timongoli wolo toliango.

²¹ Salamu lonto olau. Salamu boti wau lohihilawo ta loluladeyi.

²² Titalotita ta dila motoliangi Isa Almasih Eyanto, tiyo la'anatiyo lo Allahuta'ala. Maranata, deboliliyo mao ponao lomayi Eya lami!

²³Ti Isa Almasih Eyanto mongohi mayi barakati ode olimongoli.

²⁴Toliangu'u lalayita wolimongoli nga'amila to delomo tangguli Isa Almasih. Salamu'u, Pawulus

2 KORINTUS

1 ¹ Salamu lonto ole Pawulus ta ilokohondakiya lo Allahuta'ala lowali rasul li Isa Almasih wawu lonto ole Timotiwus wutatonto ngoimani ode jama'ati lo Allahuta'ala to kota lo Korintus wawu nga'amila ta tilulawoto Allahuta'ala to nga'amila tambati to propinsi lo Ahaya. ² Allahuta'ala ti Papanto wawu ti Isa Almasih Eyanto ma mongohi mayi rahmati wawu udame ode olimongoli mololayita.

³ Patuti pujiyolo Allahuta'ala ti Papa li Isa Almasih Eyanto, deuwitoyito ti Papa ta mura hila-Liyo wawu Tiyo bungo lo hiburu. ⁴ Tiyo ta hemohiburu olami to delomo ususa nga'amila heoalamiya lami, tunggulo ami mowali mohiburu olimongoliyo ta hemo'oalami tili-tililahepala lo ususa wolo hiburu u tilolimo lami lonto Allahuta'ala boyito. ⁵ Odelo data lo sikisa li Isa Almasih u ma dilutola lami, odito olo dataliyo lo hiburu u ma tilolimo lami lonto Allahuta'ala loli oli Isa Almasih. ⁶ Tou ami hesikisawa, uwito mowali dalalo olimongoli mololimo hiburu alihu timongoli salamati. Tou ami hehiburuwo lo Allahuta'ala, uwito mowali dalalo olimongoli hiburuwo lo Allahuta'ala, tunggulo timongoli mo'otahangi modutola usikisa odelo u hedutola lami olo. ⁷ Ami yiyakini wawu dila pe'enta mao bimbangi tomimbihu timongoli nga'amila, sababu otawa

lami wonu timongoli ma lo'otoduwo usikisa odelo u lotoduwo lami, timongoli olo ma mololimo hiburu odelo u ma tilolimo lami.

⁸Mongowutata ngoimani, otohila lami alihu otawa limongoli u dilutola lami to propinsi lo Asiya. Ususa tilanggungungi lami mayilaba buhetiyu ma yilimbata tou omambowa lami, tunggulo ami ma ngope'e didu o harapani tumumulo. ⁹Ami ma hemo'orasa odelo ta ma lo'otapu hukumani mate. Bo pasali boyito lowali, alihu ami dila moharapu ode batanga lami lohihilawo, bo ode Allahuta'ala ta mowali mopobongu mayi lo ta ma lopowate. ¹⁰Tiyo ta ma lopotalamati olami lonto opopate u mo'ohe boyito wawu Tiyo olo ta ma moposalamati olami to dulahe hedunggawa mayi. Ode o-Liyo ami hepoharapuwa deu Tiyo moposalamati olami poli. ¹¹Timongoli hepomantuwa olami moli dua limongoli, tunggulo ngohuntuwa tawu wuwewo ma mosukuru ode Allahuta'ala to karuniya u yilohi-Liyo ode olami, sababu timongoli lalayita hepoduawa.

¹²Utiye u mo'osanangi olami deu ami hetumula to duniya boti wolo hilawo beresi to talu lo Allahuta'ala. Ami lohutu odito ode tawu nga'amila lebe-lebe lomao ode olimongoli nga'amila, dila sababu hikimati lo manusiya, bo sababu karuniya lo Allahuta'ala. ¹³Pasali u tiluladeyi lami ode olimongoli to delomo tulade botiye dila o pituwa wuwewo mao ngopohiya u mowali pobaca wawu pahamuwo limongoli. Wau hemoharapu unga'amila boyito mowali pahamuwo limongoli. ¹⁴Memangi

boheli ngotayadu u otawa limongoli tomimbihu batanga lami, bo ami hepoharapuwa timongoli mowali pahamu otutu tomimbihu ami, tunggulo to dulahe odudungga mayi li Isa Almasih Eyanto, timongoli mowali sanangi ode olami odelo ami sanangi ode olimongoli.

¹⁵ Wolo uuyiakini odito, wau tou bobohuwaliyo mao loniyati monao mayi ode olimongoli, alihu timongoli mololimo barakati po'oluwo.

¹⁶ To nonaou ode propinsi lo Makedoniya bohuliyo wau o niyatiu mohepitayi memulo ode olimongoli to kota lo Korintus. Monto propinsi lo Makedoniya wau muli mohuwalingayi ode olimongoli wawu timongoli mowali momantu olau mopoturusi lo nonaou ode lipu lo Yudeya.

¹⁷ Bo wau ma lomolia niyati boyito. Uwito dila mowali pohutu sababu deu wau dila mowali dihimala to u hebisalau. Meyambo wau hemohutu roncana odelo ta to duniya, ngope'e mola o'o wawu ngope'e mola dila.

¹⁸ Wolo uhemolanggula tanggulo Allahuta'ala ta mowali paracayalo, janjiyau ode olimongoli dila ngope'e mola o'o wawu ngope'e mola dila. ¹⁹ Wau ma lopohabari mayi li Isa Almasih Walao Allahuta'ala ode olimongoli, odito olo te Silas wawu te Timotiwus. Ti Isa Almasih yito dila tawu ta ngope'e mola molele o'o wawu ngope'e mola olo molele dila. Bo to o-Liyo bo woluwo o'o, ²⁰ sababu loli oli Isa Almasih Allahuta'ala ma loloiya mayi o'o to delomo nga'amila janjiya-Liyo. Uwito sababuliyo ito molametayi amin to delomo tangguli Isa Almasih mopomasahuru lo Allahuta'ala.

²¹Tiyo ta ma lopo'olotola olami pe'epe'enta wolimongoli to delomo oli Isa Almasih, debo odelo Tiyo ma lolulawota olanto mohinta o-Liyo. ²²Tiyo ta lopodutu mao lo capu deu ito haku-Liyo wawu longohi mayi Roh lo Allahuta'ala momaso ode delomo hilanto mowali tuwoto deu Tiyo ma mongohi mayi ode olanto nga'amila u ma pilojanjiya-Liyo.

²³Allahuta'ala sakusiu sababu otawa-Liyo u to delomo hilau. Wau dila lomata lonao mayi ode kota lo Korintus, sababu wau dila yinawo muli mopo'osusa olimongoli. ²⁴Ami dila o patuju mongaturu imani limongoli, sababu imani limongoli ode oli Isa Almasih ma molotolo. Bo ami ohilawo mokaraja pe'epe'enta wolimongoli, alihu timongoli lebe mengahu.

2¹Wau ma lomutusani to delomo hilau deu wau dilalo monao mayi ode olimongoli wonu bo mo'osusa olimongoli. ²Wonu wau mopo'osusa olimongoli, ma diduluwo ta mopowengahe hilau ngopohiya mao limongoli ta hesusawa sababu wau. ³Wawu uwitolo patuju lo tuladu'u botiye, alihu wonu wau monao mayi, dila bo mo'otapu ususa monto olimongoli. Tu'udiyo wau mo'otapu usanangi monto olimongoli. Wau yiyakini limongoli nga'amila deu wengahu'u yito wengahi mongoli nga'amila olo. ⁴Tou wau loluladeyi tulade yilalu mao ode olimongoli, hilau otutu balisa wawu wolo ponu biyu-biyuhuto, dila alihu timongoli mowali susa, bo alihu otawa

mao limongoli deu ma yilabatutu toliangu'u ode olimongoli nga'amila.

⁵Memangi woluwo ta hemohutu u mo'osusa. Dila wau ta hepoposusaliyo bo timongoli nga'amila meyalo u banari ngotayadu to wolota lo mongowutato. Wau dila yinawo mobisala molelebeya to pasali boti. ⁶Ode ta odito boyito ma motu'ude hukumani u ma wohimao lo ta ngotayadiyo da'a limongoli. ⁷Utiye ma wakutuliyo timongoli mongambungu wawu mohiburu mao tawu boyito, alihu tiyo dila mowali binasa sababu wolola da'a u duto-dutola oliyo. ⁸Wau monasehati mayi olimongoli alihu timongoli mopobiloheo lo tolianga da'a ode tawu boyito. ⁹Wau loluladeyi tulade boti ode olimongoli wolo patuju alihu mowali otawau timongoli botiye ta'ati meyalo dila to delomo uhetuwa-tuwawuwa u ma pilongajariu olimongoli. ¹⁰Titalotita ta ambunguwo limongoli totalaliyo, wau olo mongambungu oliyo. Wonu humaya woluwo totala u musi ambunguwou, ma ambunguwou to talu li Isa Almasih alihu jama'ati lebe mopiyou. ¹¹Uwito pilohutu'u alihu Ibilisi dila mo'otapu untungi to olanto, sababu ma otawanto nga'amila niyatiliyo moleto.

¹²Tou wau ledungga mota ode kota lo Trowas wolo patuju mota mopotunggulo habari mopiyou tomimbihu ti Isa Almasih, hiyanga olau moka'raja ma hiluowa mao lo Eyanto.

¹³Openu boli odito, hilau dila lo'otoduwo amani, sababu wau dipo lodudunggayu wole Titus wutatu'u ngoimani. Uwitolo sababuliyo

wau lohintu olimongoliyo ta woluwo teto monao ode propinsi lo Makedoniya.

¹⁴Wau mosukuru ode Allahuta'ala ta lalayita tau-tauwa olami mopawayi pe'epe'enta woli Isa ta ma lo'ohama. Wawu moli olami habari li Isa Almasih ma lololade mota ode nga'amila tambati odelo bolo minya monu. ¹⁵Ode olimongoliyo ta hetaluwa ode salamati meyalo timongoliyo ta hetaluwa ode ubinasa, ami ma odelo bolo alama u yiluduliyo ode Allahuta'ala loli oli Isa Almasih. ¹⁶To wolota limongoliyo ta hetaluwa ode ubinasa, ami odelo bolo milate u mo'opate boliyo; bo ode olimongoliyo ta hetaluwa ode usalamati, ami odelo bolo minya monu u mo'otumulo. Bo diyaluwo tawu ta patuti wuduwoliyo ode Allahuta'ala. ¹⁷Ami dila tutuwawuwa wolo tawu ngohuntuwa wuwewo mao ta hepopotunggula lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala alihu mo'otapu untungi, bo ami wolo hilawo motulidu hepopotunggula lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala to delomo tangguli Isa Almasih. Allahuta'ala sakusiliyo.

3¹Ami ngointi mao dila o patuju momuji batanga lami lohihilawo. Wawu ami dila paralu mopobiloheyi meyalo mohile monto olimongoli tulade u mopopatatayi deu ami ta ilahula lo Allahuta'ala, odelo u pilohutu lo tawu-tawuwala wuwewo. ²Timo-timongolilo boti tuladu lami, ta hetulade to delomo hila lami u mowali otawa wawu pobaca lo timi-timi'idu tawu. ³Ma lopatato deu timongoli yito tuladiyo li Isa Almasih loli karaja lami. Tulade boyito dila tiluladiyo lo tinta bo lo Roh lo

Allahuta'ala ta tumu-tumulo; dila pilahati-Liyo to tudu lo botu odelo u pilohutu li nabi Musa, bo tiluladu Roh lo Allahuta'ala to delomo hila lo manusiya.

⁴Odito oyyiakini lami to talu lo Allahuta'ala loli oli Isa Almasih. ⁵Ami dila heponganggapuwa deu omambo lami mokaraja boyito lonto batanga lami lohihilawo. Omambo lami boyito lonto Allahuta'ala. ⁶Tiyo ta lopomambo olami mowali wato to janjiya bohu, deuwitoyito janjiya u pilopodasariliyo to Roh lo Allahuta'ala, dila to parenta u tiluladu manusiya. Sababu parenta u tiluladu manusiya yito mo'odelo ode opopate, bo u tiluladu Roh lo Allahuta'ala mo'odelo ode tutumulo.

⁷To wakutu janjiya u mo'odelo ode opopate pilahatiliyo to tudu lo botu, tinelo Allahuta'ala tilimenelayi to laku li nabi Musa, tunggulo bangusa lo Israel yilohe momilohe lakuliyo, openu tinela u uda'a da'a lonto Allahuta'ala boyito ma hemoli mao monto lakuliyo. Wonu tinelo Allahuta'ala boyito woluwo to janjiya u mo'odelo ode opopate, ⁸tantu lebe mao tinelo Allahuta'ala u woluwo to janjiya lonto Roh lo Allahuta'ala. ⁹Wonu janjiya u mo'odelo ode hukumani lo Allahuta'ala boyito mopiyohe, tantu lebe mopiyoheo janjiya u mo'odelo ode u banari. ¹⁰Tutuliyotutu u omo-omolu heanggapuwola mopiyohe, ma didu mopiyohe wonu popobandingiyola wolo u lebe mopiyoheo masatiya. ¹¹Wonu udila kakali boyito mopiyohe, tantu u kakali lebe mao piyoheo.

¹² Sababu o harapani odito, ami barani mopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala. ¹³ Ami dila odelo ti nabi Musa ta lolaube lakuliyo, alihu tawu lo Israel dila mo'onto tinela boyito ma hemoli mao monto lakuliyo. ¹⁴ Bo hila limongoliyo ma lowali lototoheta odelo botu, sababu sambe masatiya boti wonu timongoliyo mo'odungohe kita-kitabiyala lo janjiya mulolo hepobacaliyo mayi, pikirangi limongoliyo heheuta turusi. Heuto pikirangi boyito dila mowali huolo, ngopohiya moli oli Isa Almasih. ¹⁵ Sambe masatiya timi'idu tawu lo Yahudi mo'odungohe kitabi li nabi Musa boyito pobacaliyo mayi pikirangi limongoliyo tatapu heheuta. ¹⁶ Bo wonu tawu motobati, heuto pikirangi boyito ma yinggilo mao lo Eya monto oliyo. ¹⁷ Eya ta hepatujuwou, deuwitoyito Roh lo Allahuta'ala. Wawu toutonu u o Roh lo Allahuta'ala teto boyito woluwo ubebasi. ¹⁸ Wawu masatiya ito nga'amila wolo pikirangi ma hehuowa mopobiloheyi lo tinelo Eya. Tinela boyito monto Eya wawu Eya boyito Roh lo Allahuta'ala ta hemomolia olanto turu-turusi sambe ito mowali odelo Tiyo, lebe hemohihewo mao ito ma lebe hetiminelao.

4 ¹ Ami hemopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala sababu rahmati-Liyo, tunggulo ami dila opulita lo harapani.

² Nga'amila huhutu u hetua wawu mo'olito ma pilomai lami. Ami dila hepongakaliya wawu dila hepomolia Pirimani lo Allahuta'ala. Bo ami wolo udila tohuliya hepopotunggula mao lo

obobanari, tunggulo tawu-tawuwalo mowali motota deu ami hetumula motulidu to talu lo Allahuta'ala. ³ Wonu habari mopiyohu u hepopotunggulo lami debo donggo heu-heuto, uwito heu-heuto ode olimongoliyo ta hetaluwa ode ubinasa. ⁴ Pikirangi lo tawu-tawuwala ta dila paracaya boyito ma pilitoa lo Ibilisi, alihu timongoliyo dila mongarati lo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih ta gambari lo Allahuta'ala. ⁵ Dila habari lo batanga lami u hepopotunggulo lami ode tawu-tawuwalo, bo habari li Isa Almasih Eyanto wawu ami wato limongoli, sababu uwito u okohondakiya li Isa Almasih. ⁶ Allahuta'ala ma lopotunggulayi lo Pirimani-Liyo odiye, "Lonto delomo umodiolomo ma tiliminelayi tinelo!" Tiyo olo ta ma lohutu tinela boyito tiliminelayi to hilanto, alihu moli tinela boyito ma mowali otawanto tinelo Allahuta'ala moli oli Isa Almasih.

⁷ Bo batanga lami boti odelo bolinggo huta u tuwa-tuwanga harata, deuwitoyito habari mopiyohu lonto Allahuta'ala, tunggulo omambo lami u molelebeya mopotunggulo habari boyito, mopatato lonto Allahuta'ala dila lonto batanga lami lohihilawo. ⁸ To delomo uhetuwa-tuwawuwa ami hepodupea lo tawu, bo ami dila mehupeto; ami heopulita lo pikirangi, bo dila opulita lo harapani. ⁹ Ami hearinaya lo tawu, bo ami dila olipata lo Allahuta'ala; ami hepomanti-manti lo tawu, bo ami dila mopowate. ¹⁰ Ami lalayita hedelowa opopate li Isa Almasih to delomo batanga lami, alihu tutumuli Isa Almasih mowali mopatato

to batanga lami. ¹¹Ami ta donggo hetumula boti lalayita hemotaluwa wolo mawutu sababu ami paracaya ode oli Isa, alihu tutumuli Isa Almasih mowali mopatato to batanga lami u mate botiya. ¹²Mawutu u hemokaraja to delomo batanga lami, bo tutumuli Isa mowali mokaraja to delomo batanga limongoli.

¹³To delomo kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Wau paracaya; uwitolo sababuliyo wau hemobisala." Wolo somangati odito olo, ami hepobisalawa, sababu ami paracaya. ¹⁴Otawa lami deu Allahuta'ala ta ma lopobongu mayi oli Isa Almasih Eya lonto kuburu, ma mopobongu mayi olanto odelo ti Isa. Wawu Tiyo ta ma mopotaluwo olanto nga'amila wo-Liyo. ¹⁵Nga'amila pasali boti lowali, alihu timongoli lebe mopiyo, tunggulo ma lebe hengohuntuwa mao tawu-tawuwala ta mololimo toliango wawu karuniya lo Allahuta'ala wawu ta paracaya ode oli Isa. Wawu ma lebe hengohuntuwa mao ta mosukuru ode Allahuta'ala ta masahuru.

¹⁶Uwito sababuliyo ami dila opulita lo harapani, openu batanga lami ma hemoantulu. Bo ubatini lami ngohuyi-ngohuyi hepobobuwa lo Allahuta'ala. ¹⁷Sikisa u hedutola lami masatiya boti mohelo wawu dila kakali popobandingiyo mao lo usanangi da'a wawu kakali u ma tolimonto monto Allahuta'ala. Wawu masatiya ma rasa-rasa olanto. ¹⁸Sababu uwito, ami dila hemopo'obilohu u heontonga bo u dila

heontonga, sababu u heontonga yito dila kakali bo u dila heontonga kakali.

5¹ Otawa lami deu wonu tambatinto to duniya boti, deuwitoyito batanganto ma moantulu, Allahuta'ala ma losadiya mao tambati wuwewo olanto to soroga, deuwitoyito batanga u pilohutu lo Allahuta'ala lohihilawo. ² Ngohilayao ito hetolawa to duniya botiye, ito hewolola wawu hepohilawowa da'a ohila motitambati to tambatinto to soroga. ³ Wolo uodito, ito dila hawatiri sababu tou ito ma mate, ito o tambati to soroga. ⁴ Memangi ngohilayao ito donggo hetolawa to tambatinto to duniya boti, ito hepohilawowa da'a sababu ususa hedutolanto. Oopenu ito dila yinawo mate, ito ohilawo momake lo batanga lonto soroga, alihu batanganto u mate boti meganti mao lo u dila mate. ⁵ Bo Allahuta'ala ta loposiyapu mao olanto ode tambati boyito wawu Tiyo ma longohi mayi Roh-Liyo mowali tuwoto deu janjiya boyito ma popoganapuwo-Liyo to olanto.

⁶ Sababu uwito, ami yiyakini mololayita, openu otawa lami ngohilayao ami hetolawa to delomo batanga lami masatiya boti, ami dipo tola-tola pe'epe'enta woli Isa Eya to soroga. ⁷ Ami hetumula botiye hetumula lo imani dila lo u heontonga. ⁸ Ami yiyakini wawu ami lebe sanangi molola mao batanga boti wawu mola motitola pe'epe'enta woli Isa Eya. ⁹ Sababu uwito olo, ami hepongusahawa moposanangi lo hila-Liyo tumula lomao monto duniya boti tunggula mola ode soroga.

¹⁰ Sababu nga'amila u to delomo hilanto ma mowali mopatato to talu lo bubutoiyo li Isa Almasih wawu ito ngota-ngota mola mololimo u motu'ude wolo u ma pilohutunto to duniya, u mopiyohu meyambo u moleto.

¹¹ Otawa lami wolo makusuduliyo lo umohe lo Allahuta'ala. Sababu uwito, ami hepongusahawa mopoyiyakini to tawu deu ami ta ilahula lo Allahuta'ala. Wolo u to delomo hila lami mopatato to Allahuta'ala wawu wau hemoharapu alihu u to delomo hila lami mopatata olo ode olimongoli mongowutata ngoimani to kota lo Korintus. ¹² Ami dila o patuju momuji batanga lami to talu limongoli, bo ami ohila mongohi mayi alasan tuwawu ode olimongoli, alihu timongoli mowali mopodulu olami to talu limongoliyo ta hepotitilanggata sababu pasa-pasaliyala u lahiri wawu dila u batini. ¹³ Wonu ami ontonga odelo ta opulita lo akali, uwito sababu ami ta hepohintawa Allahuta'ala. Bo wonu ami odelo ta heoakaliya, uwito sababu ami hepohintawa olimongoli.

¹⁴ Toliangiyo li Isa Almasih ma lokawasa tutumulo lami wawu utiye u ma iloyiyakiniya lami, deuwitoyito wonu woluwo tawu ngota ta ma yilate ode tawu nga'amila, tawu nga'amila boyito olo ma yilate. ¹⁵ Ti Isa ma yilate ode tawu nga'amila, alihu timongoliyo ta hetumula dilalo hetumula ode batanga limongoliyo lohihilawo, bo ode o-Liyo ta ma yilate wawu ta ma pilopotumulayi lo Allahuta'ala ode olimongoliyo.

¹⁶ Sababu uwito, ami didu hemonilayi to tawu ngota motu'ude lo ukuru lo manusiya. Yilalu mayi ami helonilayi oli Isa Almasih motu'ude lo ukuru lo manusiya, bo masatiya ami dilalo odito. ¹⁷ Titalotita ta ma paracaya ode oli Isa Almasih, tiyo ma lowali manusiya bohu. Pasa-pasaliyala u mulolo ma diduluwo wawu ototayi mao, tiyo ma lowali bohu. ¹⁸ Nga'amila boti lonto Allahuta'ala, deuwitoyito Tiyo ta lopodame olanto wolo batanga-Liyo lotimbuludeyi loli oli Isa Almasih. Wawu Tiyo longohi mayi olami tugasi mopotunggulo habari lo udame, ¹⁹ deuwitoyito to delomo oli Isa Almasih, Allahuta'ala hemopodame tuwango duniya botiye wolo batanga-Liyo wawu hemongambungu mao dusa-dusawala u pilohutu limongoliyo. Tiyo ma lomaracaya mayi olami mopotunggulo habari mopiyohe boyito.

²⁰ Ami ta ilahula lo Allahuta'ala lowakili mayi oli Isa Almasih. Loli olami Allahuta'ala lopusambewo mayi lo kohondaki-Liyo modame wolo manusiya. Sababu uwito, pohile lami ode olimongoli to delomo tangguli Isa Almasih: Podame mao wolo Allahuta'ala! ²¹ Ti Isa Almasih ta dila o dusa, ma pilopotanggungiya lo Allahuta'ala dusa lo manusiya, alihu to delomo batanga li Isa ito mowali banari to talu lo Allahuta'ala.

6 ¹ Ami tamani ngopokarajawa wolo Allahuta'ala. Ami monasehati mayi olimongoli alihu timongoli mopohuna mao wolo umopiyohu rahmati lo Allahuta'ala u ma tilolimo limongoli. ² Allahuta'ala ma

lopotunggulayi lo Pirimani-Liyo to kitabi odiye, "Hihilemu ma ilodungohe-U to wakutu Wau ma sisiyapu mopobiloheyi lo toliangu-U ode olemu, wawu to dulahe Wau ma sisiyapu moposalamati, Wau ma loturungi olemu."

Odito Pirimani lo Allahuta'ala to kitabi.

Ototayi mao: Wakutu masatiya boti wakutu lo Allahuta'ala mopobiloheyi lo toliang-Iyo wawu moposalamati olimongoli.

³To delomo nga'amila pasali ami dila yinawo mowali sababu tawu lapalolo, alihu karaja lami dila popotala lo tawu. ⁴Bo to delomo nga'amila pasali ami hemopopatatayi deu ami mongowato lo Allahuta'ala, deuwitoyito tou ami helodutola ususa wawu usikisa ngohuntuwa, ⁵wawu tou ami hepopateyaliyo, ilulungiyo to tutupa, hepilobuboheliyo, hepokarajawa u mobubuheto, dila hepotuluhe wawu hedutola polango. ⁶Ami olo lopopatatayi deu ami mongowato lo Allahuta'ala wolo hilawo ihilasi, bijaki, sabari wawu wolo hilawo mura. To delomo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala wawu wolo tolianga u dila munapiki; ⁷to delomo ami hemopotunggulo ubanari wawu kawasa lo Allahuta'ala; wawu wolo u banari monto Allahuta'ala, ami molawani u moletu wawu mopodulu lo batanga lami. ⁸Ami olo lopopatatayi deu ami mongowato lo Allahuta'ala tou hehurumatiyoliyo meyalo tou hepohinaliyo; tou hepotadiyaliyo meyalo tou hepopujiyaliyo; tou heanggapuwo lo tawu ta monggakaliya, bo u banari ami mowali paracayalo; ⁹tou ami heanggapuwo lo tawu

ta dila otawa lo tawu, bo ami otawa lo tawu ngohuntuwa; tou ami heanggapuwo lo tawu ma yilate, bo u banari ami donggo hetumula. Ami hearinaya lo tawu, bo ami dila yilate.

¹⁰ Openu hila lami hepoposusa lo tawu, bo ami lalayita hewengahe; ami odelo ta misikini, bo ami hemopo'okaya to tawu ngohuntuwa; ami odelo ta dila o wolo-wolo, bo sababu ami wato lo Allahuta'ala nga'amila uhetuwa-tuwawuwa woluwo to olami.

¹¹ Weyi mongowutata ta otoliangu'u to kota lo Korintus! Ami ma lobisala mayi wolo umopatato ode olimongoli wawu hila lami huo-huo motanggalo ode olimongoli. ¹² To delomo hila lami woluwo tambati motanggalo ode olimongoli. Bo to delomo hila limongoli tambati lami mepito. ¹³ Masatiya wau mobisala mayi ode olimongoli odelo wau mobisala ode mongowalau'u lohihilawo: Huowa lomola hila limongoli wolo umotanggalo mololimo olami!

¹⁴ Dila mowali timongoli mopangeya wolo tawu ta dila paracaya ode oli Isa Almasih. Piyohu wawu leto dila ponga lo akali mowali tuwawu. Odito olo tinelo wawu diolomo dila ponga lo akali mowali tuwawu. ¹⁵ Ibilisi wawu ti Isa Almasih dila ponga lo akali mowali ngopahamu. Ta dila paracaya ode oli Isa dila tutuwawuwa wolo ta paracaya. ¹⁶ Bele lo Allahuta'ala yito dila mowali tuwawu wolo kuyil. Ito boti bele lo Allahuta'ala ta tumu-tumulo moturuti mao Pirimani lo Allahuta'ala to kitabi odiye, "Wau ma motitola to wolota limongoliyo wawu mokoliyoa

pe'epe'enta wolimongoliyo. Wau ma mowali Eya limongoliyo wawu timongoliyo ma mowali umati-U." ¹⁷ Allahuta'ala lopotunggulayi lo Pirimani poli odiye, "Pokaluwari mayi timongoli monto wolota limongoliyo ta kapiru wawu popolaminga mao batanga limongoli monto olimongoliyo. Dila mowali modedeta barangi u najisi wawu Wau ma mololimo olimongoli. ¹⁸ Wau ma mowali tiyamo limongoli wawu timongoli ma mowali mongowalau-U mongololai wawu mongowalau-U mongobuwa." Odiye Pirimani lo Allahuta'ala Eya ta kawasa da'a.

7 ¹ Mongowutata ta otoliangu'u, nga'amila janjiya boyito pilopotaluliyo mayi ode olanto. Sababu uwito, dulo ito moposuci lo batanganto monto totonulalo u mo'onajisi roh wawu batanganto. Wawu dulo ito tumumula mohe lo Allahuta'ala, tunggulo ito mowali mohudu mola nga'amila tutumulunto ode o-Liyo.

² Wohi mayi ami tambati to delomo hila limongoli! Ami dila ototala wawu dila loporugi to tawu. Wawu ami olo dila lohama untungi openu bo to tawu ngota. ³ Wau loloiya odito dila o makusudu mohukumani olimongoli, sababu ingontiye ma lapato piloleleu mayi deu timongoli ma lo'otapu tambati to delomo hila lami, ngohilayao tutumulunto. ⁴ Wau ma po'opo'odata helobisala mayi wolo umopatato ode olimongoli, bo wau olo ma po'opo'odata helopomasahuru limongoli, sababu to delomo

ususa u hedilutola lami timongoli helohiburu olau, tunggulo wau yilengahe da'a.

⁵Tou ledungga mota ode propinsi lo Makedoniya, ami dila lo'otoduwo uamani, sababu to nga'amila tambati ami helo'otoduwo ususa, bibonga lonto diluwari wawu wohe tilimimbulu mayi lonto delomo batanga lami.

⁶Bo Allahuta'ala ta lohiburu tawu ta mopa hilaliyo, ma lohiburu olami lo pilodudungga mayi le Titus. ⁷Dila bo odudunggaliyo wambao u loengahe olau, bo tiyo olo lohungguli mayi ode olau deu timongoli helohiburu oliyo tou tiyo to wolota limongoli. Tiyo olo lopotunggulayi ode olami deu timongoli mololu'u wawu timongoli ma lole'e to huhutu limongoli omo-omolu. Timongoli olo masatiya ihilasi mopodulu olau. Pasali boyito lebe lo'ouda'a mao wengahu'u.

⁸Openu wau lo'osusa hila limongoli wolo tuladu'u bohuliyo, bo wau dila mole'e. Memangi wau ma lole'e, sababu ilontongau deu tulade boyito lo'osusa hila limongoli openu bo ngointa mola. ⁹Bo wau masatiya mengahu, dila bo sababu hila limongoli hesusawa, bo sababu susa lo hila limongoli boyito timongoli ma lotobati. Susa lo hila limongoli boyito motu'ude lo kohondaki lo Allahuta'ala, tunggulo openu bo ngointi mao timongoli dila yirugi sababu ami. ¹⁰Ususa motu'ude wolo kohondaki lo Allahuta'ala momungo lotobati u mo'odelo ode usalamati wawu u dila mo'ole'e. Bo ususa monto duniya boti momungo lo opopate. ¹¹Po'obilohu mao limongoli, ususa

motu'ude lo kohondaki lo Allahuta'ala, ma lomungo to batanga limongoli lo huhutu odiye: Timongoli to'otutuwa mopo'oberesi masa'ala, mopodulu lo batanga, moyingo lo dusa, mohe lo Allahuta'ala, o somangati wawu mololo u banari. Wawu timongoli motohilawo lo uadili. To delomo unga'amila boyito timongoli ma lopopatatayi deu timongoli dila ototala to pasali boti.

¹²Tou wau lolawo mayi tulade bohuliyo ode olimongoli, dila o patuju mopo'oberesi masa'ala lo tawu ngota ta lohutu u tala-tala meyalo mopodulu tawu ngota ta ma lowali susa sababu totala boyito. Bo patuju'u alihu mopatata olimongoli deu timongoli otutu paduli ode olami to talu lo Allahuta'ala.

¹³Uwito u lo'ohiburu hila lami. Wawu wengahu lami ma iloduhenga tou lo'onto mao ole Titus wenga-wengahu, sababu timongoli nga'amila ma lo'ohiburu hilaliyo. ¹⁴Wau helomuji olimongoli to taluliyo wawu timongoli dila lo'olita olau. Nga'amila u ma yiloiya mayi lami ode olimongoli banari. Odito olo u hepopomasahuruwo lami to talu le Titus tomimbihu timongoli, ma lopatato uwito boyito banari tou tiyo lonao mayi ode olimongoli.

¹⁵Wawu toliangiyo ode olimongoli ma helebe uda'a wonu tiyo moela ota'ati limongoli nga'amila tou timongoli lololimo oliyo wolo wohe wawu hurumati. ¹⁶Wau masatiya mengahu, sababu timongoli mowali paracayau to delomo uhetuwa-tuwawuwa.

8¹ Mongowutata ngoimani, ami mopotunggulayi ode olimongoli deu Allahuta'ala longohi hiyanga ode jama-jama'atiyala to propinsi lo Makedoniya, alihu timongoliyo mongohi barakati ode jama'ati wuwewo mao. ²Tou timongoliyo ilodungga lo ususa da'a wawu to omisikini da'a limongoliyo, timongoliyo wolo uhewengahe da'a longohi sumbangan momantu to tawu wuwewo mao limongoliyo. ³Wau mopotunggulayi ode olimongoli deu timongoliyo wolo uihilasi longohi sumbangan lebe mao lo u mambo wohi limongoliyo. ⁴Timongoliyo to'otutuwa lohile ode olami alihu timongoliyo olo mo'otapu hiyanga mongohi barakati wawu mosumbangi ode jama'ati li Isa Eya to kota lo Yerusalem. ⁵Timongoliyo ma longohi lebe ngohuntuwa mao lo u heharapuwo lami. Mulo-mulo timongoliyo lohudu mao batanga limongoliyo ode oli Isa Eya, lapatao ode olami olo motu'ude lo kohondaki lo Allahuta'ala. ⁶Wolo uodito, ami lohile ole Titus mopo'olapata yimo'o sumbangan to wolota limongoli u ma tilumulaliyo, alihu timongoli olo mo'otapu hiyango mongohi barakati ode jama'ati wuwewo mao. ⁷Masatiya debo odelo timongoli kaya to delomo uhetuwa-tuwawuwa, timongoli olo kaya to delomo imani, pongajari, pongotota, mo'olohu to delomo uhetuwa-tuwawuwa wawu to delomo toliangi mongoli ode olami. Odito olo timongoli musi po'opo'odata mongohi barakati ode tawu wuwewo mao.

⁸Wau lohungguli mayi tawu ta malo odito olohiyo momantu to tawu wuwewo mao. Uwito dila parenta ode olimongoli, bo wau ohila molonea sambe ode utonu uihilasi lo toliangi mongoli. ⁹Ma otawa limongoli deu ti Isa Almasih Eyanto yito lonto soroga lonao mayi ode duniya. Nga'amila uhetuwa-tuwawuwa u-Liyo, bo Tiyo lotitiwali misikini, alihu timongoli mololimo barakati ngohuntuwa monto omisikini-Liyo.

¹⁰Wau mongohi mayi nasehati u ohunaliyo olimongoli. To tawunu yilalu mao timongoli ta iloniyati wawu lolumula yimo'o sumbangan boti. ¹¹Masatiya po'olapata lomao u iloniyatiya limongoli boyito motu'ude lo u mambo olimongoli ngota-ngota! Timongoli musi o somangati mopo'olapatao debo odelo somangati limongoli tou lolumulayi usaha boti.

¹²Wonu timongoli o somangati tou mongohi motu'ude wolo u woluwo to olimongoli, Allahuta'ala sanangi mololimo u wohi limongoli boyito, sababu Tiyo dila mohile u diyaluwo to olimongoli.

¹³Patuju'u dila alihu tawu wuwewo mowali amani wawu timongoli mowali susa bo alihu mowali moimbangiya. ¹⁴Masatiya u helebeya to olimongoli musi mopo'ocukupu mao u diyaluwo to olimongoliyo, alihu to wakutu wuwewo mao u helebeya to olimongoliyo mopo'ocukupu u diyaluwo to limongoli alihu mowali moimbangiya. ¹⁵Odelo woluwo u tula-tulade to kitabi odiye, "Ta lohimoa

ngohuntuwa dila lelebeya wawu ta lohimoa ngointi dila ililangi.”

¹⁶ Ami mosukuru ode Allahuta'ala sababu Tiyo ma longohi mayi ode ole Titus hilawo u to'otutuwa odelo hilau momantu olimongoli.

¹⁷ Memangi tiyo ma lololimo nasehati lami mohimoa sumbangan to wolota limongoli, bo tiyo wolo hilaliyo u to'otutuwa boyito ihilasi monao mayi ode olimongoli. ¹⁸ Pe'epe'enta woliyo ami olo mopoahu mayi wutatunto ngota ta hepopujiya lo tawu to delomo jama'ati nga'amila sababu karajaliyo tou hemopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih. ¹⁹ Wawu dila bo uwito wambao! Tiyo olo ma tilulawoto jama-jama'atiyalo molunuhe olami to nonao lami ode kota lo Yerusalem mota modepita sumbangan u heurusaniyo lami boyito, alihu ti Isa Eya popomasahuruwo lo tawu wawu alihu somangati lami mongohi barakati ode tawu wuwewo mao mowali mopatato.

²⁰ U hedaha lami alihu diyaluwo tawu ta mopotala olami tou ami hepongurusiya sumbangan u ngohuntuwa boti, ²¹ sababu ami hepongusahawa mohutu u banari, dila bo wambao to talu lo Allahuta'ala Eya, bo to talu lo manusiya olo.

²² Pe'epe'enta wolimongoliyo ami olo mopoahu mayi lo tawu wuwewo, deuwitoyito wutatunto ngoimani ta ma po'opo'odata heiluji lami somangatiliyo. Wawu masatiya ma lebe mao somangatiliyo sababu tiyo otutu paracaya ode olimongoli. ²³ Wonu woluwo ta mohintu

tomimbihu te Titus, tiyo yito ta hemokaraja pe'epe'enta wolau moturungi olimongoli. Wawu tomimbihu ta dulota wuwewo boyito, timongoliyo ta ilahula lo jama'ati mokaraja u mo'omasahuru oli Isa Almasih. ²⁴ Sababu uwito, popobilohe mao toliangi mongoli ode olimongoliyo, alihu otawa lo jama-jama'atiyalo wawu alihu u hepopomasahuruwo lami tomimbihu timongoli mopatato banari.

9 ¹ Tomimbihu sumbangan ode jama'ati to kota lo Yerusalem, dilalo paralu tuladu'u mayi ode olimongoli. ² Otawau hila limongoli to'otutuwa wawu uwitolo sababuliyo timongoli hepopomasahuruwou to jama-jama'atiyala to propinsi lo Makedoniya. Hepoleleu mao ode olimongoliyo deu ma lonto tawunu yilalu lomao timongoli mongowutata ngoimani to propinsi lo Ahaya ma sadiya momantu. Wawu somangati limongoli ma lo'otimbulu somangati lo tawu-tawuwalo. ³ Wau mopoahu mayi lo mongowutata ngoimani boti alihu u hepopomasahuruwo lami tomimbihu timongoli dila mowali yimbulo, bo alihu timongoli otutu hesadiyahawa odelo u hepoleleu mao boyito. ⁴ Wonu tawu monto propinsi lo Makedoniya monao mayi pe'epe'enta wolau, lebe mopiyo timongoli odunggaliyo mayi ma hesadiyahawa, alihu ami meyalo timongoli dila mowali molito lo u heyyakiniya lami tomimbihu timongoli. ⁵ Uwitolo sababuliyo to pahamu'u lebe paralu wau mohile mao to mongowutatunto boti alihu timongoliyo monao mayi memulo modudungaya wolimongoli mongurusi

sumbangan u ma pilojanjiya limongoli boyito. Wolo uodito, barakati boyito ma mo'osababu timongoli o hilawo mura, dila sababu pilakusa lo tawu wuwewo.

⁶ Po'otoloma mao limongoli loiya odiye: Ta lopomuayade ngointi, molipu olo ngointi; wawu ta lopomuayade ngohuntuwa, molipu ngohuntuwa olo. ⁷ Timongoli ngota-ngota musi mongohi motu'ude wolo uihilasi, dila wolo hilawo susa meyambo pilakusa lo tawu, sababu Allahuta'ala sanangi ode tawu ta mongohi wolo hilawo wenga-wengahu. ⁸ Allahuta'ala sanggupi mongohi mayi nga'amila barakati-Liyo ode olimongoli, alihu nga'amila u paralu olimongoli lalayita hesadiyawa wawu ma mowali ngohuntuwa huhutu mopiyohe u mowali pohutuwo limongoli. ⁹ Odelo woluwo u tula-tulade to kitabi odiye, "Tawu ta hemopomuayadu mongohi jakati ode ta misikini wawu huhutuliyo u mopiyohe boyito ma tolomo mao lo Allahuta'ala mololayita." Odito u tula-tulade to kitabi. ¹⁰ Allahuta'ala ta lopusadiya mao lo bili ode ta mopomuayadu wawu roti ualolo. Tiyo olo ta moposadiya wawu mopo'odata mao lo bili u mota popomuayadu limongoli, alihu hungo lo huhutu mopiyohe to delomo tutumuli mongoli mowali ngohuntuwa. ¹¹ Timongoli ma lowali kaya to delomo uhetuwa-tuwawuwa, tunggulo timongoli lalayita mongohi barakati ode tawu wolo hilawo mura. Sumbangan limongoli loli olami, ma mowali sababu tawu ngohuntuwa mosukuru ode Allahuta'ala. ¹² Huhutu

limongoli u mopiyohe boyito dila bo wambao mo'ocukupu u paralu to jama'ati to kota lo Yerusalem, bo lebe mao leto mowali sababu tawu ngohuntuwa mosukuru ode Allahuta'ala.

¹³Jama'ati to kota lo Yerusalem ma momuji Allahuta'ala tou mo'onto mao huhutu limongoli mopiyohe botiye wawu ota'ati limongoli to habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih u pilongakuwa limongoli. Wawu timongoliyo olo ma momuji Allahuta'ala sababu wolo hilawo mura timongoli olo mongohi barakati ode olimongoliyo wawu ode tawu nga'amila.

¹⁴Timongoliyo ma mololi mongoli wawu lalayita ma modua olimongoli sababu barakati lo Allahuta'ala malo sambe huntuwaliyo ode olimongoli. ¹⁵Sukuru po'o-po'odata ode Allahuta'ala ta longohi mayi rahmati-Liyo u dila orekeniya!

10 ¹Wau te Pawulus mohile ode olimongoli to delomo tangguli Isa Almasih ta mura wawu molumboyo to hila-Liyo sababu woluwo ta hepoloiyawa deu wau bo barani mobisala wonu dila tataluwa wolimongoli, bo wonu tataluwa, wau dila mowali mohutu wolo-wolo. ²Pohileu ode olimongoli alihu timongoli dila momakusa olau mopobilohu obobaraniu to talu limongoli wonu wau bolo monao mayi. Wau memangi o niyati odito ode olimongoliyo ta hemonganggapu deu ami hetumula odelo ta hepotoloduniyawa.

³Memangi ami donggo hetumula to duniya boti, bo ami dila hipopojuwangiya obobanari odelo cara lo ta hepotoloduniyawa. ⁴Sonjata

lami to delomo hepojuwangiya dila sonjata lo duniya, bo kawasa lo Allahuta'ala, u sanggupi mopolohube totonulalo benteng wawu mo'olahe totonulalo pikirangi moletu.

⁵Ami mo'olahe nga'amila pasali u molawani pongotota tomimbihu Allahuta'ala wawu mokawasa nga'amila pikirangi, tunggulo nga'amila ta'aluku ode oli Isa Almasih. ⁶Wawu ami ma hesiyapuwa mohukumani nga'amila ta duruhaka wonu timongoli ma ta'ati.

⁷Pikirangiya mao limongoli! Wonu woluwo tawu ngota ta otutu yiyakini deu tiyo haku li Isa Almasih, tiyo musi momikirangi to delomo hilaliyo deu ami olo haku li Isa Almasih odelo tiyo. ⁸Wonu wau motimasahuru da'a tomimbihu kawasa lowali rasul u yilohi mayi li Isa Almasih Eya ode olau, wau dila molito sababu kawasa boyito yilohi-Liyo mayi wolo patuju momongu imani limongoli dila mopolohubu. ⁹Bo wau dila yinawo anggapuwo limongoli hemopopohe olimongoli wolo tuladu'u. ¹⁰Woluwo ta hepoleleya odiye, "Tuladiyo memangi otuwa wawu mobubuheto. Bo wonu motaluwa mayi, ta loluladeyi boyito dila mowali mohutu wolo-wolo wawu nga'amila u heloiyaliyo dila o artiliyo." ¹¹Bo musi otawa mao lo tawu-tawuwala ta odito boyito deu huhutu lami wonu tataluwa wolimongoliyo tutuwawuwa wolo loiya lami to delomo tuladu u yilawo mayi lami.

¹²Memangi ami dila yinawo mopobandingiyo lo batanga lami wolimongoliyo ta hepomujiya batanga limongoliyo lohihilawo wawu ta

hepou'ukuruwa lomao to wolota limongoliyo lo tu'ude u monto batanga limongoliyo lohihilawo! Tawu ta odito boyito, diyaluwo mao u otawa limongoliyo. ¹³Bo ami dila yinawo motimasahuru limbata lo batasi u ma tilantu mayi lo Allahuta'ala olami wawu timongoli lemaso to batasi lo uhepokaraja lami. ¹⁴Ami dila lolawode batasi u ma tilantu mayi lo Allahuta'ala ode olami debo odelo ami dipo tilunggulayi ode tambati limongoli. Ami ta bohuliyo lonao mayi ode olimongoli lopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih. ¹⁵Wonu ami hemopomasahuru lokaraja lo tawu, uwito ma to bulemengo batasi. Ami hepoharapuwa imani limongoli ode oli Isa Almasih ma lebe molotolo, tunggulo ami mo'otapu hiyanga mokaraja u lebe dudulamangao to wolota limongoli. ¹⁶Ami hepoharapuwa olo alihu ami mowali mopotunggulo habari mopiyohu to lipu-lipuwala u molamingao to olimongoli wawu dila hepopomasahuruwa lo hasili u ma lotapu lo tawu wuwewo to tambati u ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala olimongoliyo.

¹⁷Woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Bo titalotita ta mopomasahuru lo uhetuwa-tuwawuwa, lebe mopiyohu tiyo mopomasahuru lo Allahuta'ala Eya." Odito u tula-tulade to kitabi. ¹⁸Sababu tawu ta hepuijiyo li Isa Almasih Eya, ta boyito ta banari, dila ta hemomuji batangaliyo lohihilawo.

11 ¹Wau mohile ijini motihulode ngope'e mobisala ode olimongoli. Wawu pohileu

timongoli sabari modungohe olau. ²Wau to'otutuwa hemopojuwangi olimongoli wolo somangati lonto Allahuta'ala. Timongoli ma ilanggapu'u walau'u ta dulahu ta ma pilopotilantahu'u wolo ta lolai ngota, deuwitoyito ti Isa Almasih. ³U hemo'ohawatiri olau wonu pikirangi limongoli ma pilopolapalo tawu, tunggulo timongoli ma lobale lonto oli Isa Almasih odelo ti Hawa ilakali lo Ibilisi to taman Eden. ⁴Timongoli bo asali lololimolo pongajari lo ta lonao mayi ode olimongoli, ta longohi mayi roh wawu injili wuwewo wawu lopotunggulayi lo habari tomimbihu ti Isa Almasih ngopohiya mao lo u ma pilopotunggulayi lami ode olimongoli.

⁵Bo to pahamu'u wau dila to tibawa lo tawu wuwewo ta heanggapuwo lo tawu mongorasul uda'a ta hedelowa mayi pongajari wuwewo boyito. ⁶Openu wau boti dila boti motota mobisala, bo ami lalayita hemopopatayai ode olimongoli to delomo nga'amila pasali deu ami o pongotota.

⁷Tou wau lopotunggulayi lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ode olimongoli, wau dila lohile bayari ngointi mao lonto olimongoli. Wolo uodito, wau dila tilala wonu wau mopowopa lo batangau mohurumati olimongoli. ⁸Jama-jama'atiyala to tambati wuwewo mao ma longohi mayi sumbangan ode olau, alihu wau mowali mohinta olimongoli. ⁹Wawu wonu woluwo u diyaluwo to olau, wau dila hemopo'osusa openu bo ngota mao to wolota limongoli, sababu wolo u diyaluwo to olau

hepopocukupiyo mayi lo mongowutatu'u ngoimani ta heponaowa mayi monto propinsi lo Makedoniya. To delomo uhetuwa-tuwawuwa wau hemopo'odaha batangau, alihu wau dila mo'obuheta olimongoli. Wawu boli sambe omoluwa, wau dila ta mopo'osusa olimongoli. ¹⁰To delomo tangguli Isa Almasih ta banari poleleu mayi ode olimongoli deu diyaluwo ngota mao to kota lo Korintus meyalo ta to propinsi lo Ahaya ta mowali mongentela olau molojiya deu wau dila mo'obuheta olimongoli. ¹¹Timongoli dila hepomikirangi deu wau dila motoliangi mongoli. Otawa lo Allahuta'ala deu wau otutu motoliangi mongoli.

¹²Boli sambe omoluwa, u hepohutuwou debo tatapu pohutuwou, alihu timongoliyo dila mo'otapu hiyanga motitilanggato wawu molojiya deu timongoliyo hepohintawa Allahuta'ala odelo ami. ¹³Tawu-tawuwala ta odito boyito mongorasul ta dila banari ta mongakaliya wawu ta hepotitowaliya odelo mongorasul li Isa Almasih. ¹⁴Pasali boti dila mowali mao mo'oherani olimongoli, sababu Ibilisi olo mowali motitowali odelo malaikati lonto soroga. ¹⁵Dilalo mao mo'oherani wonu tawu ta wato lo Ibilisi hepotitowaliya odelo ta hepopotunggula lo u banari. Pulita limongoliyo ma tantu-tantu wawu timongoliyo ma mololimo motu'ude wolo huhutu limongoliyo.

¹⁶Pe'entapo poleleu mayi alihu diyaluwo ngota mao ta monganggapu olau mohulodu. Bo wonu timongoli olo debo monganggapu olau odito, wohi mayi ijini wau ta mohulode

boti mopolanggato batangau ngope'e odelo tawu wuwewo. ¹⁷Wolo u ma loiyau mayi boti dila lonto oli Isa Eya, bo lonto ta mohulodu ta yiyakini deu tiyo olo mowali motitilanggato. ¹⁸Memangi ngohuntuwa tawu ta hepoutilanggata sababu u hepohutuwo limongoliyo to duniya boti wawu wau olo mowali motilanggato to delomo u hepohutuwo. ¹⁹Timongoli heponganggapuwa batanga limongoli bijaki, bo timongoli bo asali lololimolo ta hehulode boyito wolo hilawo sanangi. ²⁰Wawu openu woluwo tawu ta mopohutu olimongoli wato, ta ohila mopo'opulita harata limongoli, ta ohila mokawasa olimongoli, ta motimenge to olimongoli wawu ta molambali lota'apo olimongoli, timongoli bo asali lololimolo. ²¹Wau mongaku mayi deu mohutu nga'amila huhutu odito boyito memangi dila owaliya lami. Bo wonu woluwo tawu ta barani motimenge, poleleu mayi to delomo hulodu'u u ilijiniya limongoli: Wau barani mopomenge lo u odiye. ²²Mongorasul ta dila banari boyito tawu lo Ibrani; wau olo tawu lo Ibrani. Timongoliyo lonto umati lo Israel; wau olo lonto umati lo Israel. Timongoliyo waliya li nabi Ibrahim; wau olo waliya li nabi Ibrahim. ²³Wonu timongoliyo wato li Isa Almasih, wau lebe mao limongoliyo. Wau ma odelo ta biyongo mopomenge lo u odiye: Wau hemokaraja da'a lebe mao limongoliyo, lebe pipiuwa hepilopomasoliyo ode tutupa, hesilikisaliyo lebe po'opo'odata wawu wau pipiuwa ma ngope'e mate. ²⁴Ma

po'olimo wau lololimo hukumani yilumbadeliyo lo bubo'o lonto tawu lo Yahudi. Timi'idu wau mololimo hukumani, wau wumbadeliyo lo bubo'o po'otolopulatiyo. ²⁵Ma po'otolu wau heyilumbadeliyo lo ayu, pe'enta pilopaiyaliyo lo botu, po'otolu yilumodua to kapali, ilo-ilonuwa wawu ilo-ilolanga lantu-lantunga to hungo deheto. ²⁶To delomo nonaou ode lipu-lipuwalo ngohuntuwa masa'ala u heodunggau, deuwitoyito taluhe uda'a, ta mototaowa, masa'ala monto tawu lo Yahudi meyalo ta dila Yahudi, masa'ala to hungo kota, masa'ala to yilantala u dila hepotitola lo tawu, masa'ala to hungo deheto wawu masa'ala monto olimongoliyo ta hepongakuwa paracaya ode oli Isa Almasih padahali dila. ²⁷Wau lebe po'opo'odata hemongolo wawu hemokaraja u mobubuheto, po'opo'odata dila hemotuluhi, hepolangolo wawu hemototoango, hemopuwasa, heotuwanga lo huhulo wawu dila o kayini. ²⁸Ngopohiya mao lo masa'ala boyito ngohuntuwa olo masa'ala to delomo batangau u hedutolau ngohuyi-ngohuyi hemomalihara nga'amila jama'ati u pilopotihulu'u. ²⁹Wonu woluwo ta molulupuhu to delomo jama'ati, wau olo pe'epe'enta mo'orasa u odito. Odito olo wonu woluwo tawu to jama'ati ta pilopolapaliyo lo tawu, hilau moantulu wawu moyingo.

³⁰Wonu wau musi motilanggato, wau ma motilanggato to delomo lulupuhu'u.

³¹Allahuta'ala, deuwitoyito ti Papa li Isa Almasih Eyanto ta patuti pujiyolo mololayita,

otawa-Liyo deu u heloiyau boti banari. ³²To kota lo Damsik ti gubernur ta bilintaiyo li olongiya Aretas lopoahu loidaha kota wolo patuju moiwaupa olau. ³³Bo woluwo ta lopolahe olau to delomo karanji tuwawu loli huwango bala batu lo kota wawu wolo uodito, wau silalamati to kawasa li gubernur boyito. Uwito tala tuwawu lo lupuhu'u.

12 ¹Dila ohunaliyo wau motilanggato. Bo wonu wau musi motilanggato, wau ma motilanggato sababu pasa-pasaliyala u pilopobiloheyi li Isa Almasih Eya ode olau. ²Otawau woluwo tawu ngota ta paracaya ode oli Isa Almasih ta bilintao Allahuta'ala ode soroga otoluliyo, mopulapato tawunu yilalu mao. Batangaliyo wolo rohliyo u bilintaiyo meyambo bo rohliyo uwito dila otawau bo Allahuta'ala ta motota. ³Wawu tawu ta odito boyito otawau. Batangaliyo lobinta'a wolo rohliyo meyambo bo rohliyo uwito dila otawau bo Allahuta'ala ta motota. ⁴Debolo tiyo ma lobinta'a mola ode soroga wawu tiyo lo'odungohe loiya u dila mowali tanggu-tanggulo mao lo manusiya, sababu dila ilijiniya lo Allahuta'ala tanggulolo. ⁵Tawu boyito ta popolanggatou bo wau dila motilanggato ngopohiya to delomo lulupuhu'u. ⁶Wonu wau ohila motilanggata olo, wau dila ta mohulodu sababu wau hemopolele mayi lo u banari. Bo wau molahangi batangau lohihilawo, alihu diyaluwo ngota mao ta monganggapu olau lebe mao lo u ontonga meyalo u odungohe limongoliyo to olau.

⁷Wawu alihu wau dila motisombongi sababu pasa-pasaliyala mo'olinggolabu u ilontongau boyito, wau yilohiya li Isa Almasih Eya duhi to delomo batangau, deuwitoyito ta ilahula mayi lo Ibilisi mopo'osusa olau, alihu wau dila motisombongi. ⁸Tomimbihu pasali boyito wau ma po'otolu lohile dua ode oli Isa Almasih Eya, alihu ta ilahula lo Ibilisi boyito molola mao olau. ⁹Bo tametayi li Isa ode olau odiye, "Ma cukupu rahmati-U ode olemu, sababu bo to delomo u molulupuhe boyito kawasa-U mowali meganapu." Odito tametayi li Isa Eya ode olau. Sababu uwito, wau lebe motohilawo motilanggato to delomo nga'amila lulupuhu'u wolo hilawo sanangi, alihu kawasa li Isa Almasih molaheyi ode olau. ¹⁰Uwito sababuliyo wau mo'orasa dame wawu ihilasi to delomo lulupuhu'u, tou hepohentealiyo, tou susa da'a, tou hearinaya lo tawu wawu tou hepodupealiyo sababu ti Isa Almasih. Tou wau molulupuhu, to wakutu boyito wau molotolo.

¹¹Wonu wau ma lowali lohulodu sababu lotimenge odito, timongoli ta lomakusa olau lowali odito. Tu'udiyo timongoli momuji olau. Openu wau botiya heanggapuwo lo tawu dila o artiliyo ngointi mao, bo to delomo unga'amila uhetuwa-tuwawuwa, wau dila to tibawa lo mongorasul ta uda'a boyito. ¹²Nga'amila uhetuwa-tuwawuwa u mowali tuwoto deu wau botiya tala ngota lo rasul ma pilohutu'u mayi to wolota limongoli, deuwitoyito helodutola ususa ngohuntuwa, tuwota u mo'olinggolabu, mujijat wawu kawasa. ¹³Diyaluwo mao pasali

u i'ilangi to olimongoli popobandingiyo mao wolo jama-jama'atiyala wuwewo ngopohiya to delomo pasali boti, deuwitoyito wau lohihilawo dila loionggosi olimongoli. Wau mohile ma'apu ode olimongoli sababu wau lohutu u dila adili botiye.

¹⁴Ototayi mao limongoli, ma otoluliyo woleye wau monao mayi ode olimongoli wawu wau dila moionggosi olimongoli, sababu dila harata limongoli u helolohu'u, bo wau ohila modudunggayawolimongoli lohihilawo. Dila mongowalao ta musihimohimoha harata ode mongodula'aliyo, bo mong'odula'a ta musihimohimoha harata ode mongowalaiyo.

¹⁵Sababu uwito, wau ihilasi mopokurubani mao lo uhetuwa-tuwawuwa ode olimongoli. Hiyambola bo batangau lohihilawo. Wonu wau motoliangi mongoli da'a, dila tu'udiyo timongoli dila boti motoliangu'u.

¹⁶Openu otawa limongoli deu wau dila yinawo mopo'obuheta olimongoli, bo woluwo ta hepolojiyawa deu wau wolo totau longakali olimongoli. ¹⁷Wawu dila ponga lo akali wau mopo'orugi olimongoli moli olimongoliyo ta heilahulau mayi ode olimongoli. ¹⁸Memangi wau ma lohile ode ole Titus monao mayi ode olimongoli wawu lopoahu mao wutata ngota ngoimani monao pe'epe'enta woliyo. Dila ponga lo akali te Titus lonao mayi mopo'orugi olimongoli. Ami dulota hetumula wolo patuju wawu pikirangi tutuwawuwa.

¹⁹Timongoli hemololantobe deu ami mopodulu lo batanga lami to talu limongoli.

Dila odito. Mongowutata ta otoliangu'u, polele mayi lami ode olimongoli to talu lo Allahuta'ala to delomo tangguli Isa Almasih Eya: Nga'amila botiye pilohutu lami alihu imani limongoli mobongu. ²⁰Wau hawatiri wonu bolo wau monao mayi ode olimongoli, odunggau mayi timongoli dila odelo u heharapuwou wawu wau dila odelo u heharapuwu limongoli. Wau hawatiri bolo timimbulu hulinggila, tilibu, yingowa, mopouda'a batanga lohihilawo, pitana, lohuma, sombongi wawu buluhuto.

²¹Wau olo hawatiri wonu wau monao mayi ode olimongoli, Allahuta'ala ma mopowopa olau to talu limongoli wawu wau ma mowali mololo sababu ngohuntuwa tawu ta omo-omolu lohutu dusa dipo lotobati lonto huhutu najisi, u huloto wawu jina.

13 ¹Utiye u ma otoluliyo wau monao mayi ode olimongoli. To kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Tawu ngota mowali popotalalo wonu woluwo sakusi dulota meyambo towulota." Odito u tula-tulade to kitabi. ²Ode olimongoliyo ta lonto omo-omolu lomayi sambe masatiya debo ta hepohutuwa dusa wawu ode olimongoli nga'amila, ma yilapato pilopoelau mayi lemulo tou wau lonao mayi ode olimongoli oluwoliyo. Masatiya tou wau lalaminga wolimongoli, muli popoelau mayi poli deu wonu wau muli monao mayi, diyaluwo ngota mao to wolota limongoliyo boyito ta dila hukumaniyou. ³Wau mohutu odito, sababu timongoli ohila momilohe bukti wonu banari ti Isa Almasih hemobisala moli

olau. Tiyo dila molulupuhu bo otutu kawasa to wolota olimongoli. ⁴Openu Tiyo ma silalipuliyo odelo ta molulupuhu, bo Tiyo tumu-tumulo sababu kawasa lo Allahuta'ala. Openu ami olo molulupuhu odelo u ilorasa-Liyo, bo ami ma tumumula pe'epe'enta wo-Liyo sababu kawasa lo Allahuta'ala. Wawu timongoli ma mo'onto kawasa-Liyo to delomo tutumulo lami.

⁵Ujiya mao batanga limongoli lohihilawo wonu timongoli debo tatapu hetihula motulidu to imani. Parakisayi mao batanga limongoli ngota-ngota. Tantu otawa limongoli deu ti Isa Almasih woluwo to delomo batanga limongoli. Wonu dila odito, timongoli dila banari o imani.

⁶Bo wau hemoharapu alihu mowali otawa limongoli deu ami botiya banari rasul. ⁷Ami hepoduawa ode Allahuta'ala alihu timongoli dila mohutu openu bo tuwawu mao u moletu, dila alihu ami mo'otapu bukti deu ami rasul, bo alihu timongoli mowali mohutu u mopiyohu openu ami lohihilawo heanggapuwo lo tawu dila rasul. ⁸Sababu ami dila mowali mohutu wolo-wolo molawani u banari, u mowali pohutuwo lami bo mopotihulo u banari.

⁹Ami mengahu wonu ami molulupuhu wawu timongoli molotolo. Wawu ami olo hepoduawa alihu nga'amila u mopiyohu to delomo tutumuli mongoli muli mayi. ¹⁰Uwitolo patuju lo tuladu'u ode olimongoli, alihu wonu wau ma woluwo to wolota limongoli, wau dila paralu mohukumani moturuti mao kawasa u yilohi mayi li Isa Almasih Eya ode olau momongu imani limongoli dila mopolohubu.

¹¹ Pulitiyo mao mongowutatu'u ngoimani, salamu lami ode olimongoli wawu usahayi mao alihu timongoli mo'o'opiyohē. Tolimowa mao nga'amila nasehatiu boti. Popotuwawuwa mao pikirangi limongoli wawu potumulao wolo udame. Wawu Allahuta'ala bungo lo toliango wawu udame ma wolimongoli.

¹² Posasalamuwa mao timongoli ngota-ngota wolo toliango. Salamu olo ode olimongoli lonto tawu nga'amila ta tilulawoto Allahuta'ala teya.

¹³ Ti Isa Almasih Eyanto mongohi mayi barakati ode olimongoli, Allahuta'ala motoliangi mongoli wawu Roh lo Allahuta'ala wolimongoli nga'amila. Salamu'u, Pawulus

¹⁴ (13:13)

GALATIYA

1 ¹ Salamu lonto olau te Pawulus ta lowali rasul sababu bilintaiyo li Isa Almasih wawu bilintao Allahuta'ala ti Papanto ta ma lopotumulayi oli Isa lonto kuburu. Diyaluwo ngota mao tawu to duniya boti ta loturungi olau lowali rasul. ² Salamu olo lonto nga'amila mongowutata ngoimani ta woluwo pe'epe'enta wolau ode nga'amila jama'ati to propinsi lo Galatiya. ³ Allahuta'ala ti Papanto wawu ti Isa Almasih Eyanto ma mongohi mayi rahmati wawu udame ode olimongoli mololayita. ⁴ Ti Isa Almasih ma lopokurubani lo batanga-Liyo sababu dusa-dusawala hepilohutunto wawu Tiyo lolopatao olanto monto u moleta to jamani boti. Tiyo lohutu odito sababu ta'ati ode kohondaki lo Allahuta'ala ti Papanto. ⁵ Allahuta'ala patuti pujiyola mololayita! Amin. ⁶ Wau herani, timongoli ngointa lopalingo monto Allahuta'ala ta loibode olimongoli to delomo rahmati li Isa Almasih wawu timongoli bo ma lodudua injili wuwewo. ⁷ Bo u banari, uwito boyito dila injili bo woluwo tawu-tawuwala ta lopotunggulayi ode olimongoli Injili tomimbihu ti Isa Almasih u ma iluba limongoliyo tunggulo lo'oa'ayambulula hila limongoli. ⁸ Wonu woluwo ta mopotunggulayi lo pongajari ngopohiya mao lo u omo-omolu ma pilongajari mayi lami ode olimongoli, openu boli ami lohihilawo meyalo malaikati

lonto soroga, ma la'anatiyo lo Allahuta'ala.

⁹Pe'entapo poleleu mayi ode olimongoli deu wonu bolo woluwo ta mongajari olimongoli lo pongajari u bebedawa wolo u ma tilolimo limongoli lonto olami omo-omolu, tiyo boyito ma la'anatiyo lo Allahuta'ala.

¹⁰Wau dila hemoharapu deu karajau popobanariyo lo manusiya, sababu Allahuta'ala ta mopobanari mayi lo karajau. Wau olo dila hemongusaha mo'osanangi hila lo manusiya. Wonu wau donggo hemongusaha odito, dila ponga lo akali wau botiye mowali wato li Isa Almasih.

¹¹Mongowutata ngoimani, poleleu mayi ode olimongoli deu habari mopiyohe tomimbihu ti Isa u hepopotunggulou mayi ode olimongoli dila lotapu'u lonto manusiya. ¹²Sababu habari boyito dila tilolimou lonto manusiya wawu diyaluwo ngota mao ta longajari olau lo pasali boyito. Bo wau lololimo wahyu lonto oli Isa Almasih lohihilawo.

¹³Tantu mongowutato ma lo'odungohe wololo huhutu'u u omo-omolu to delomo agama lo Yahudi. To waktu boyito wau heloloarinayawa wawu hemotolousahawa mongantulu jama'ati lo Allahuta'ala. ¹⁴To delomo agama lo Yahudi wau lebe to yitatao lo tamaniu ta ngotilumula wolau to wolota lo bangusau wawu wau tala ngota lo ta lebe mo'olohe da'a momalihara adati lo mongotiyombu lami.

¹⁵Bo loli rahmati-Liyo Allahuta'ala lolulawoto wawu loibode olau lonto ombongo lomayi. Tiyo lokohondaki lopopatatayi lo Wala-Iyo,

deuwitoyito ti Isa Almasih ode olau, alihu wau mopotunggulo habari mopyohu tomimbihu Wala'a boyito to wolota lo bangusa ta dila Yahudi. To wakutu boyito wau dilalo lohile potunu lonto manusiya. ¹⁶(1:15) ¹⁷Odito olo wau dila lonao ode kota lo Yerusalem mota modudungaya wolimongoliyo ta ma lowali rasul tou wau dipo lowali rasul. Bo wau ma lato lonao ode lipu lo Arabi mota lopotunggulo habari mopyohu wawu lonteto mao wau lohuwalinga ode kota lo Damsik. ¹⁸Tou ma tolotawunu mola wau lonao ode kota lo Yerusalem ohila mo'otawa wole Petrus wawu wau mota lotihangata mopulu wawu limohuyi hihewoliyo to beleliyo. ¹⁹Bo wau bo lodudungaya wole Petrus wawu te Yakobus wutati Isa Eyanto; mongorasul wuwewo diyaluwo mao ta lodudungaya wolau.

²⁰To talu lo Allahuta'ala poleleu mayi ode olimongoli deu wolo u ma tiluladu'u mayi botiye banari wawu dila bo yimbulo.

²¹Lapatao lonto kota lo Yerusalem wau lonao ode kota-kotawala to propinsi lo Siriya wawu Kilikiya helopotunggulo habari mopyohu tomimbihu ti Isa Almasih.

²²Sababu uwito, wau lohihilawo dila otawa lo jama-jama'atiyala li Isa Almasih to lipu lo Yudeya. ²³Timongoliyo bo lo'odungohu deu ta omo-omolu heloloarinayawa ta paracaya ode oli Isa Almasih Eya, masatiya ma hemopotunggulo habari mopyohu tomimbihu imani ode Isa Almasih Eya u tou boyito ohila

antuluwoliyo. ²⁴Wawu timongoliyo helomuji Allahuta'ala sababu wau.

2 ¹Tou ma mopulu wawu wopato tawunu mola wau lonao poli ode kota lo Yerusalem wole Barnabas wawu te Titus olo tiliyangu'u pe'epe'enta wolau. ²Wau lo'otapu bibilohe tuwawu deu Allahuta'ala lopoahu olau monao ode kota lo Yerusalem. Tetomota wau lodudunggayanya wolo ta heanggapuwo lo tawu o biluloa to wolota lo jama'ati teto. Habari mopiyoju tomimbihu ti Isa Almasih u hepopotunggulou ode tawu ta dila Yahudi tilombangau mao ode olimongoliyo wambao, sababu wau dila yinawo usahau omo-omolu meyalo u masatiya mowali dila ohunaliyo.

³Bo openu te Titus ta nao-nao wolau boyito tawu lo Yunani bo dila pilakusa limongoliyo moituna moturuti mao adati lo tawu lo Yahudi.

⁴Memangi woluwo to wolota lo jama'ati to kota lo Yerusalem ta motohilawo alihu te Titus moituna, deuwitoyito timongoliyo ta hepongakuwa paracaya ode oli Isa Almasih padahali dila. Timongoliyo lomaso ode jama'ati wolo uhetua ohila mongotota sambe ode utonu obebasinto u yilohi li Isa Almasih, alihu timongoliyo mowali mopowato olanto to delomo adati limongoliyo. ⁵Bo ami openu bo ngointi mao dila lota'aluku ode olimongoliyo, alihu obobanari lo habari mopiyoju tomimbihu ti Isa tatapu woluwo to olimongoli.

⁶Tou wau ma lodudunggayanya mao wolo ta heanggapuwo lo tawu ta o biluloa to wolota lo jama'ati to kota lo Yerusalem boyito,

diyaluwo ngointi mao pasa-pasaliyala u piloduhengi mongoliyo to habari mopiyohe u hepopotunggulou. Biluloa limongoliyo boyito dila boti paralu olau, sababu Allahuta'ala lohihilawo dila hemopobedawo lo tawu.

⁷Timongoliyo lopobanari deu wau ma pilaracaya lo Allahuta'ala mopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa ode ta dila hetunawa, odelo te Petrus pilaracaya lo Allahuta'ala mopotunggulo habari mopiyohu ode tawu lo Yahudi ta hetunawa. ⁸Timongoliyo olo lopobanari deu Allahuta'ala ta ma longohi kawasa ode le Petrus lowali rasul ode ta hetunawa. Tiyo olo ta ma longohi kawasa ode olau lowali rasul ode tawu-tawuwala ta dila Yahudi. ⁹Tou lo'onto mao rahmati lo Allahuta'ala u ma yilohi-Liyo ode olau, mongotauwa lo jama'ati deuwitoyito te Yakobus, te Petrus wawu te Yahya, losalawati wolau wole Barnabas tuwoto ami ma losatujuwa wolimongoliyo deu ami monao mopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa ode tawu-tawuwala ta dila Yahudi wawu timongoliyo ode ta hetunawa. ¹⁰Bo tuwawu u pilopoela mayi limongoliyo ode olami, deuwitoyito alihu ami momantu mao ta misikini wawu memangi wau sanangi mokaaraja mao pasali boyito.

¹¹Bo to waktu te Petrus lonao mao ode jama'ati to kota lo Antiyokiya to propinsi lo Siriya, wau memangi lolawani oliyo to talu lo tawu ngohuntuwa sababu tiyo tilala.

¹²Sababu tou dipo ledungga mayi ode kota

boyito ta ngololota ta ilahula le Yakobus, tiyo lalayita hemonga pe'epe'enta wolo tawu ta dila Yahudi. Bo tou ma ledungga mayi timongoliyo, tiyo lopo'olamingo wawu ma didu yilonga pe'epe'enta wolimongoliyo sababu mohe lo tawu-tawuwala lo Yahudi ta o pahamu deu nga'amila tawu musi moituna. ¹³Wawu tawu lo Yahudi wuwewo ta paracaya ode oli Isa ma lomunapiki woliyo, tunggulo te Barnabas olo ma ilodedea lomunapiki limongoliyo boyito. ¹⁴Bo tou wau lo'onto mao huhutu limongoliyo boyito dila motu'ude wolo obobanari lo habari mopiyouhu tomimbihu ti Isa, wau lobisala ode ole Petrus to talu limongoliyo nga'amila odiye, "Yio dila mowali momakusa mongowutata ngoimani ta dila hetunawa mota'ati adati lo tawu lo Yahudi, sababu yio lohihilawo tawu lo Yahudi dila ta'ati to adati lo tawu lo Yahudi boyito. ¹⁵Asalinto boti lonto waliya lo tawu lo Yahudi wawu dila lonto ta heodusawa monto bangusa wuwewo. ¹⁶Otawanto deu diyaluwo ngota mao ta popobanariyo lo Allahuta'ala sababu mokaaraja hukum lo Tawurat. Wawu ito ma paracaya ode oli Isa Almasih alihu ito popobanariyo lo Allahuta'ala, dila sababu hemokaaraja hukum lo Tawurat, bo sababu imaninto ode oli Isa Almasih. Memangi diyaluwo ngota mao ta popobanariyo lo Allahuta'ala sababu mokaaraja hukum lo Tawurat." Odito u yiloiyau mao ode ole Petrus. ¹⁷Wonu ito lohihilawo hepongusahawa alihu popobanariyo lo Allahuta'ala to delomo oli Isa Almasih bo lapatao lopatatayi deu ito

lohutu dusa, tawu ma monganggapu deu ti Isa Almasih ta lohehula olanto lohutu dusa. Uwito dila banari. ¹⁸ Wonu wau donggo muli mohuwalingao tumumula to tibawa lo hukum lo Tawurat u ma tilolau mayi, wau ma muli lowali tawu ngota ta mollambanga aturu. ¹⁹ Bo wau ma yilate lonto hukum lo Tawurat wawu ma lolopatao lonto kawasa to hukum boyito, alihu wau mowali tumumula motu'ude wolo kohondaki lo Allahuta'ala. Tou ti Isa Almasih yilate to salipu, wau odelo ta ma yilate sasalipu pe'epe'enta wo-Liyo. ²⁰ Wolo uodito, ta tumutumula masatiya boti dilalo wau lohihilawo bo ti Isa Almasih ta to delomo batangau. Wawu tutumula to delomo batangau masatiya botiya tutumulo imani ode Walao Allahuta'ala ta ma lotoliangu'u wawu ta ma lopokurubani lo batanga-Liyo sababu wau. ²¹ Wonu tawu mowali popobanariyo lo Allahuta'ala sababu mota'ati hukum lo Tawurat, opopate li Isa Almasih ma lowali dila ohunaliyo. Bo wau dila yinawo motolaki rahmati lo Allahuta'ala. Odito u ma pilopotunggulu'u mao ode ole Petrus omo-omolu wawu ode olimongoli olo masatiya.

3 ¹ Weyi tawu-tawuwala to jama-jama'atiyala to propinsi lo Galatiya ta hehulode, tatonu ta lohama losihiri olimongoli? Opopate li Isa to salipu yito ma pilopopatatu'u mayi ode olimongoli omo-omolu. ² Woluwo pasali tuwawu u yintuwou olimongoli: Timongoli boti lololimo Roh Allahuta'ala sababu lokaraja hukum lo Tawurat meyambo sababu lodungohe habari mopiyohe lonto Allahuta'ala tunggulo

timongoli ma pilaracaya? ³Timongoli ma pilaracaya wawu lolumulao to delomo Roh lo Allahuta'ala, bo masatiya timongoli hepongusahawa mopo'olapatao wolo usaha limongoli lohihilawo. Timongoli botiye otutu hehulode. ⁴Wau hemoharapu alihu nga'amila u helotoduwo limongoli boyito dila bo mowali dila ohunaliyo. ⁵Wolo uodito, Allahuta'ala hemongohi mayi Roh-Liyo wawu hemohutu mujijat ngohuntuwa to wolota limongoli, dila sababu timongoli mokaraja hukum lo Tawurat, bo sababu timongoli modungohe habari mopiyohe lonto Allahuta'ala, tunggulo timongoli mowali pilaracaya.

⁶Odelo woluwo tula-tulade to kitabi tomimbihu ti nabi Ibrahim odiye, "Tiyo paracaya ode Allahuta'ala, tunggulo tiyo lowali tawu banari to talu lo Allahuta'ala." Odito u tula-tulade to kitabi. ⁷Ototayi mao limongoli deu timongoliyo ta hetumula to delomo imani, timongoliyo boyito waliya li nabi Ibrahim.

⁸Wawu kitabi lonto u omo-omolu lomayi ma lotombangayi deu Allahuta'ala mopobanari lo tawu-tawuwalo monto nga'amila bangusa sababu imani. Habari mopiyohe boyito lemulo ma pilopotunggulo Allahuta'ala ode oli nabi Ibrahim odiye, "Moli olemu nga'amila bangusa ma mololimo barakati." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ⁹Wolo uodito, timongoliyo ta hetumula wolo imani ma barakatiya lo Allahuta'ala pe'epe'enta woli nabi Ibrahim ta o imani boyito.

¹⁰ Ototayi mao limongoli: Nga'amila tawu ta hepokarajawa hukum lo Tawurat to tibawa lo la'anati. Sababu woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Ma yila'anati lo Allahuta'ala ta dila ta'ati mokaaraja mao openu bo tala tuwawu u woluwo to delomo kitabi lo hukum lo Tawurat." Odito u tula-tulade to kitabi. ¹¹ Ma otawanto olo deu diyaluwo ngota mao ta popobanariyo lo Allahuta'ala sababu mokaaraja hukum lo Tawurat, odelo u tula-tulade to kitabi odiye, "Ta banari ma tumumulo sababu imani!" Odito u tula-tulade to kitabi. ¹² Hukum lo Tawurat, dila dadasari to imani; bo odelo u tula-tulade to kitabi odiye, "Titalotita ta mokaaraja mao nga'amila aturangi lo hukum lo Tawurat, tiyo ma tumumulo."

¹³ Ti Isa Almasih ma lopobebasi olami tawu lo Yahudi lonto la'anati u tula-tulade to hukum lo Tawurat wawu Tiyo lowali ta yila'anati lo Allahuta'ala tou Tiyo silalipuliyo, odelo woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Ma yila'anati lo Allahuta'ala tawu ta lo'otapu hukumani ntilayangiyto ayu!" Odito u tula-tulade to kitabi. ¹⁴ Ti Isa Almasih lohutu odito alihu to delomo batanga-Liyo barakati u yilohi lo Allahuta'ala ode oli nabi Ibrahim tunggula mota ode nga'amila bangusa. Wawu ito mololimo Roh lo Allahuta'ala u pilojanjiya-Liyo boyito moli imani.

¹⁵ Mongowutato, wau mopohuna mayi lo humaya tuwawu monto tutumulunto ngohuyi-ngohuyi. Wonu janjiya tuwawu ma sah, diyaluwo ngota mao ta mowali

momatali janjiya boyito meyambo moduhenga openu bo loloiya ngotahe to janjiya boyito.

¹⁶ Allahuta'ala ma lojanjiya woli nabi Ibrahim wawu waliyaliyo. To kitabi dila tula-tuladu odiye, "Wawu ode ngohuntuwa waliyamu," u hemakusuduwo liyo tawu ngohuntuwa. U banari tula-tulade to kitabi odiye, "Wawu ode waliyamu." Patuju lo ayati boyito, deuwitoyito tawu ngota ti Isa Almasih. ¹⁷ Patuju loloiyau, deuwitoyito Allahuta'ala ma lojanjiya woli nabi Ibrahim wawu ti nabi Ibrahim to'otutuwa lodihu janjiya boyito. Hukum lo Tawurat u yiloluwo wopato hetuta tolopulu lotawunu lapatiyo mao dila mowali momatali janjiya lo Allahuta'ala boyito u ma sah lonto u omo-omolu lomayi. ¹⁸ Wonu budeli u ma tilantu mayi lo Allahuta'ala boyito lonto hukum lo Tawurat, uwito ma didu janjiya bo sababu Allahuta'ala ma lojanjiya woli nabi Ibrahim. Sababu uwito, Tiyo ma mongohi mao budeli boyito ode oliyo.

¹⁹ Wonu odito, wolo patuju lo hukum lo Tawurat? Tametiyo mao deu hukum boyito yiloluwo alihu nga'amila totala lo manusiya mowali mopatato. Hukum boyito bo pona-ponao sambe ode Tawu ngota waliya li nabi Ibrahim, Ta ma pilojanjiya lo Allahuta'ala medungga mayi. Hukum lo Tawurat boyito pilopotunggulo Allahuta'ala loli mala-malaikatiyalo ode tawu ta lowali hulude ode bangusa lo Israel, deuwitoyito ti nabi Musa. ²⁰ Bo tou Allahuta'ala lojanjiya woli

nabi Ibrahim, Tiyo dila lomake hulude. Tiyo lohihilawo ta lopotunggulayi lo janjiya boyito.

²¹ Wonu odito, dila ponga lo akali hukum lo Tawurat yito lalawaniya wolo nga'amila janjiya lo Allahuta'ala. Wonu tutumula kakali yilohi lo Allahuta'ala ode manusiya loli hukum lo Tawurat, tantu manusiya ma popobanariyo lo Allahuta'ala moli hukum lo Tawurat olo, padahali dila odito. ²² Bo u banari to delomo kitabi woluwo tula-tuladu deu nga'amila uhetuwa-tuwawuwa kilawasa lo dusa, alihu janjiya boyito ma tolimo lo manusiya moli imani limongoliyo ode oli Isa Almasih.

²³ Tou imani boyito dipoluwo to olami tawu lo Yahudi, ami donggo to tibawa lo hukum lo Tawurat wawu hetihuta sambe imani boyito mowali mopatato. ²⁴ Wonu odito, hukum lo Tawurat yito potunu ode olami sambe ti Isa Almasih medungga mayi, alihu ami popobanariyo lo Allahuta'ala sababu imani ode oli Isa Almasih. ²⁵ Masatiya imani boyito ma woluwo to olami wawu ami dilalo to tibawa lo hukum lo Tawurat.

²⁶ Timongoli nga'amila ma lowali mongowalao Allahuta'ala loli imani limongoli ode oli Isa Almasih. ²⁷ Timi'idu tawu to wolota limongoli ta ma yilihuwaliyo to delomo tangguli Isa Almasih, sipati li Isa Almasih ma woluwo to batanga limongoliyo boyito. ²⁸ To delomo pasali botiye ma didu o bedawaliyo tawu lo Yahudi meyambo tawu lo Yunani, wato meyambo ta maradeka, mongololai meyambo mongobuwa, sababu timongoli ma lowali tuwawu to delomo

oli Isa Almasih. ²⁹Wawu wonu timongoli ma lowali haku li Isa Almasih, timongoli ma lowali waliya li nabi Ibrahim wawu o haku mololimo janjiya lo Allahuta'ala ode oliyo.

4 ¹Makusudu loloiyau, deuwitoyito ngohilayao tawu ngota ta o haku mololimo budeli donggo kikio, tiyo tutuwawuwa wolo wato openu tiyo tuwani lo ta nga'amila, ²sababu woluwo ta hepodahawa wawu hepongurusaniya oliyo sambe ode wakutu u ma tilantu mayi li yamoliyo. ³Odito olo ito: Ngohilayao ito donggo kekeingo, ito to tibawa lo nga'amila aturu lo duniya u hemopowato olanto. ⁴Bo tou ma leganapu wakutuliyo, Allahuta'ala lopoahu mayi lo Wala-Iyo ti Isa Almasih ta pilotutuliyo mayi lo tabuwa ngota wawu tumu-tumula to tibawa lo hukum lo Tawurat. ⁵Tiyo ilahula mayi lo Allahuta'ala mopobebasi ta hetumula to tibawa lo hukum lo Tawurat, alihu ito mo'otapu haku mowali mongowalao Allahuta'ala.

⁶Sababu timongoli ma lowali mongowalao Allahuta'ala, Allahuta'ala lopoahu mayi lo Roh lo Wala-Iyo ode delomo hilanto, tunggulo ito mowali moibode Allahuta'ala odiye, "Wu Abba! Wu Papa!" ⁷Timongoli dilalo wato bo walao. Wolo uodito, timongoli o haku mololimo janjiya lonto Allahuta'ala.

⁸Tou omo-omolu timongoli dipo motota lo Allahuta'ala wawu timongoli hepotitiwatowa ode u ngopohiya mao lo Allahuta'ala. ⁹Bo masatiya timongoli ma lotota lo Allahuta'ala, meyambo u lebe banari timongoli ma

ilotawa lo Allahuta'ala. Longola timongoli ma hepohuwalinga ode aturu lo duniya u misikini wawu molulupuhu? Wawu longola olo timongoli mohuto muli motitiwato ode u ngopohiya mao lo Allahuta'ala? ¹⁰Timongoli hedihima deu woluwo dulahe mopiyohu wawu woluwo olo u moleto wawu timongoli muli hepomaliharawa hulalo, tawunu wawu sembo u mopiyohu to pahamumu limongoli mulolo. ¹¹Wau hawatiri deu nga'amila buleu to wolota limongoli ma mowali dila ohunaliyo.

¹²Pohileu ode olimongoli mongowutata ngoimani: Potiwali mao timongoli odelo wau, sababu wau olo ma lotitiwali odelo timongoli tou wau to wolota limongoli. Timongoli dipo pe'enta mao lohutu u tilala ode olau. ¹³Tantu donggo he'elawa olimongoli tou bohuliyo wau lopotunggulayi lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ode olimongoli, wau mongongoto to wakutu boyito. ¹⁴Openu to wakutu boyito ilanggangu'u mongongoto lowali yimontala tuwawu ode olimongoli, bo timongoli dila hemonganggapu olau tawu hina wawu lomuhu olau. Timongoli lololimo olau odelo ta lololimo malaikati lo Allahuta'ala meyalo lololimo oli Isa Almasih lohihilawo. ¹⁵Tou boyito timongoli hesanangiya wawu masatiya dila. Poleleu mayi ode olimongoli deu tou boyito wonu bo mowali, timongoli ma mohinggi mayi botu lo mato limongoli wohi limongoli olau. ¹⁶Wolo uodito, wonu wau mopotunggulayi lo u banari ode olimongoli, dila mao heanggapuwa wau musu limongoli.

¹⁷Tawu ta lomolia Injili li Isa Almasih o somangati motiyanga olimongoli, bo patuju limongoliyo dila mopiyohu. Timongoliyo ohila mopopisawo limongoli wolami, alihu timongoli mohuto mopojuwangi lo pongajari limongoliyo. ¹⁸Memangi mopiyohu wonu tawu o somangati to pasa-pasaliyala mopiyohu, asalipo timi'idu waktu, dila de woluwo wau to wolota limongoli. ¹⁹Weyi mongowalau'u to delomo imani, wau masatiya odelo tabuwa ngota duto-dutola ngongoto ma motutu. Wau ma modutola u odito poli wonu sipati li Isa Almasih dipo mopatato to batanga limongoli. ²⁰Mayilaba wololu'u ohila motitola to wolota limongoli masatiya wawu wau dilalo mobisala odiye ode olimongoli. Bo masatiya wau ma ilopulita lo pikirangi wolimongoli.

²¹Mongowutato ta yinawo tumumula to tibawa lo hukum lo Tawurat, nte dungohi limongoli wau mojolasi mayi tuwango hukum lo Tawurat boyito. ²²Woluwo tula-tuladu to kitabi deu ti nabi Ibrahim o wala'a mongololai dulota, ta ngota walaiyo to tabuwa watoliyo wawu ta ngota walaiyo to tabuwa ngota maradeka. ²³Bo wala'a to tabuwa watoliyo boyito lowali moturuti mao kohondaki lo manusiya wawu wala'a to tabuwa ngota maradeka lowali sababu janjiya lo Allahuta'ala. ²⁴Utiye mowali lumade tuwawu sababu mongobuwa dulota boyito tuwoto janjiya moheduluwo lonto Allahuta'ala. Ti Hajar yito tuwoto janjiya tuwawu lonto huidu Sinayi wawu manusiya ta pilotutuliyo mayi to tibawa lo janjiya boyito

lowali wato. ²⁵Ti Hajar boyito tuwoto janjiya to huidu Sinayi to Arabi wawu tiyo lumadu kota lo Yerusalem masatiya wawu nga'amila ta hetumula teto. Timongoliyo lowali wato to tibawa lo hukum lo Tawurat. ²⁶Ti Sara tabuwa ngota maradeka tuwoto janjiya oluwoliyo lumadu kota lo Yerusalem u to soroga, deuwitoyito ti mamanto. ²⁷Sababu woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Potiwengahulo wawu ponguwatiolo yio tabuwa bintela wawu ta dila pe'enta mao lo'orasa ngongoto u motutu! Sababu tabuwa tumu-tumula tutuwawu ma mo'otapu wala'a ngohuntuwa popobandingiyo mao wolo tabuwa ta ohiyalo." Odito u tula-tulade to kitabi.

²⁸Wawu timongoli mongowutata ngoimani, timongoli odelo te Ishak wala'a ta pilojanjiya lo Allahuta'ala. ²⁹Bo odelo to masa boyito wala'a ta pilotutuliyo mayi moturuti mao kohondaki lo manusiya longarinaya wala'a ta pilotutuliyo mayi moturuti mao janjiya lo Roh lo Allahuta'ala, odito olo masatiya botiye. ³⁰Bo woluwo loiya lo ayati to kitabi odiye, "Tapila mao wato tabuwa boyito wolo walaiyo sababu wala'a wato boyito dila ta mo'otapu bahagiyangi to budeli pe'epe'enta wolo wala'a to tabuwa maradeka." Odito loiya lo ayati to kitabi. ³¹Wolo uodito mongowutata ngoimani, ito dila walao tabuwa wato bo walao tabuwa maradeka.

5 ¹Ti Isa Almasih ma lopobebasi olanto alihu ito otutu maradeka. Wolo uodito,

po'olotola lomola imani limongoli wawu dilalo mao poluliya tawu mopowali olimongoli wato.

²Ototayi mao limongoli, wau te Pawulus moloiya mayi deu imani limongoli ode oli Isa Almasih dilalo ohunaliyo wonu timongoli satuju moituna alihu timongoli salamati. ³Pe'entapo poleleu mayi ode tawu ta satuju moituna moturuti mao adati lo tawu lo Yahudi, tiyo wajibu moka'raja mao nga'amila aturangi lo hukum lo Tawurat. ⁴Timongoli ta ohilawo popobanariyo lo hukum lo Tawurat, timongoli ma lopo'olamingo monto oli Isa Almasih wawu timongoli hetumula to bulemengiyo lo rahmati lo Allahuta'ala. ⁵Bo wolo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala moli imani ode oli Isa Almasih, ito yiyakini ma popobanariyo lo Allahuta'ala. ⁶Sababu to ta paracaya ode oli Isa Almasih pasali tutuna meyambo dila, diyaluwo mao hunaliyo. U ohunaliyo, deuwitoyito imani ode oli Isa Almasih u mowali mopatatayi moli toliangunto ode tawu wuwewo.

⁷Omo-omolu timongoli hepohilapita mohutu u banari. Tatonu ta lomubulo wawu heloheyinga olimongoli, tunggulo timongoli dilalo ta'ati to u banari boyito? ⁸Ta lomubulo wawu ta loheyinga olimongoli boyito dila ta ilahula lo Allahuta'ala ta ma loibode olimongoli. ⁹Ta odito boyito odelo rahi, openu bo ngoidi mo'olesi tirigu u tato-tato. ¹⁰Wau yiyakini to delomo tanggulo Isa Almasih Eya deu timongoli satuju wolau tomimbihu pasali boti wawu timongoli dila hepomikirangi u wuwewo mao. Bo openu tatonu tawu ta

lo'oa'ayambulula hila limongoli, ta boyito ta motanggungi hukumani monto Allahuta'ala.

¹¹ Mongowutata ngoimani, tomimbihu wau wonu wau donggo hemopotunggulo pongajari tomimbihu tuna alihu salamati, opopate li Isa Almasih to salipu dilalo mowali bubula to tawu ta hedihima hukum lo Tawurat. Wonu wau hemongajari odito, dila ponga lo akali wau arinaya lo tawu lo Yahudi. ¹² Lebe mopiyo timongoliyo ta hemo'oa'ayambulula hila limongoli tomimbihu tuna boyito moikabiri mao!

¹³ Mongowutata ngoimani, memangi timongoli ma ilibode lo Allahuta'ala lowali maradeka. Bo dila mowali umaradeka boyito popohuna limongoli mohutu dusa. Bo poyiyintawa mao timongoli wolo toliango.

¹⁴ Sababu totonulalo aturangi lo hukum lo Tawurat ma hihimbungu to delomo Pirimani odiye, "Otoliangamu mao tawu ta titiliya wolemu odelo yio motoliango batangamu lohihilawo." Odito Pirimani lo Allahuta'ala to kitabi. ¹⁵ Bo wonu timongoli layito papateya, awasi! Timongoli ma mowali binasa.

¹⁶ Poleleu mayi ode olimongoli: Potumulao to delomo Roh lo Allahuta'ala, alihu timongoli dila moturuti kohondaki lo napusu limongoli.

¹⁷ Napusu lo manusiya lalawaniya wolo kohondaki lo Roh lo Allahuta'ala wawu kohondaki lo Roh lo Allahuta'ala lalawaniya lo napusu lo manusiya, sababu duduluwo lalawaniya tunggulo timongoli dila mowali mohutu u otohila limongoli. ¹⁸ Bo wonu

timongoli mohudu mao batanga limongoli aturuwo lo Roh lo Allahuta'ala, timongoli dila hetumula to tibawa lo hukum lo Tawurat.

¹⁹Hasili lo napusu lo manusiya memangi ma mopatato, deuwitoyito huloto, najisi, jina, ²⁰molubo u ngopohiya mao lo Allahuta'ala, mosihiri, sasaturuwa, hulinggila, tilibu, yingowa, mopouda'a batanga lohihilawo, bubuaya wawu pahamuliyo-pahamuliyo, ²¹hihiya, motihuwo'o, yinawo motisanangi wawu lahe-lahepa lomao u moleto. Ode unga'amila botiye popoelau mayi olimongoli odelo u ma pilopoelau mayi olimongoli omo-omolu: Titalotita ta hemolohutuwa u odiye, tiyo dila mo'otapu bahagiyangi to delomo Yiladiya lo Allahuta'ala.

²²Bo hungo lo Roh lo Allahuta'ala yito tolianga, wengahu, dame, sabari, hilawo mura, piyohu, imani, ²³lumboyoto wawu mokawasa batanga lohihilawo. Diyaluwo hukum u momutola pasa-pasaliyala botiye. ²⁴Titalotita ta lowali haku li Isa Almasih, tiyo ma lopsalipu mao lo totonulalo hawa napusu wawu totonulalo u otohilaliyo. ²⁵Wonu ito hetumula to delomo Roh lo Allahuta'ala, Roh lo Allahuta'ala ma mongaturu olanto. ²⁶Wawu dila mowali ito motisombongi, mopopatuwo wawu mohihihiya lomao.

6 ¹Mongowutata ngoimani, wonu tawu ngota odungga limongoli hemohutu dusa, timongoli ta lebe mongarati lo pasali u rohani, musi mongohi mao oliyo potunu wolo umolumboyoto, alihu tiyo mohuwalingayi

ode dalala banari. Wawu po'odaha timongoli alihu dila mowali otarikiyaliyo mohutu u odito. ²Potuturungiya mao timongoli tou momota dudelo mobubuheto! Wolo uodito, timongoli mopo'opolu hukum li Isa Almasih. ³Wonu tawu ngota hemonganggapu batangaliyo uda'a padahali dila, tiyo hemongakali batangaliyo lohihilawo. ⁴Lebe mopiyohu tawu momarakisa huhutuliyo lohihilawo; wonu mopiyohu, deuwito tiyo mowali motitiwengahu. Bo dila mowali mopobandingiyo lo huhutuliyo boyito wolo huhutu lo tawu wuwewo mao. ⁵Sababu timi-timi'idu tawu musi motanggungungi hungo lo huhutuliyo lohihilawo.

⁶Wawu lebe mopiyohu tawu ta hemololimo pongajari lo Pirimani lo Allahuta'ala, molayadeo u mopiyohu u woluwo to oliyo ode ta hemongajari boyito.

⁷Po'odaha timongoli popolapalo lo tawu! Allahuta'ala dila mowali poyitohu. U pilomuayadu tawu, uwito olo u ma tipuwoliyo. ⁸Titalotita ta mopomuayadu mopo'opolu u otohila lo napusuliyo, tiyo ma molipu ubinasa. Bo titalotita ta mopomuayadu mopo'opolu kohondaki lo Roh lo Allahuta'ala, tiyo ma molipu hasili tutumula kakali monto Roh lo Allahuta'ala. ⁹Bo ito dila mowali mohuheli mohutu u mopiyohu, sababu ma medungga mayi waktuliyo, ito ma molipu u mopiyohu wonu ito turu-turusi hepohutuwa u mopiyohu. ¹⁰Uwitolo sababuliyo ngohilayao ito donggo o waktu, dulolo ito mohutu piyohu

ode tawu ngohuntuwa, tidiyo lomao ode mongowutatonto ngoimani.

¹¹ Po'obilohe mao limongoli, mayilaba dudulamango hurupu u ma tiluladu'u mayi lo olu'u'u lohihilawo. ¹² Nte elayi mola limongoli, tawu-tawuwala ta hepomakusawa olimongoli tunaliyo, timongoliyo motohilawo lo ubilohe mayi lo tawu lo Yahudi deu timongoliyo tawu mopiyohu to delomo pasali u jasmani. Timongoliyo lohutu odito, alihu dila arinaya lo tawu lo Yahudi boyito sababu paracaya ode oli Isa Almasih ta yilate silalipuliyo. ¹³ Timongoliyo lohihilawo ta hetunawa, dila ta'ati to hukum lo Tawurat. Bo timongoliyo motohilawo moituna mao olimongoli, alihu timongoliyo mowali mopololade mota lo habari deu timongoli ma pileituna limongoliyo. ¹⁴ Wau lohihilawo bo motohilawo mopololadu habari li Isa Almasih Eyanto ta ma yilate silalipuliyo, tunggulo duniya boti ma dilalo ohunaliyo olau wawu ode duniya boti wau odelo ta ma yilate silalipuliyo. ¹⁵ Tutuna meyalo dila diyalu mao hunaliyo; bo mowali manusiya bohu, uwito u ohunaliyo. ¹⁶ Ode nga'amila ta ma lota'ati pahamudito, Allahuta'ala ma mongohi mayi udame wawu usanangi wawu rahmati ode yitati mongoliyo wawu ode yitato tawu lo Israel umati lo Allahuta'ala.

¹⁷ Pulitiyo mao, lebe mopiyohu tawu dila mopo'osusa olau, sababu to batangau woluwo bakasi lo pali tuwoto wau wato li Isa Almasih.

¹⁸Ti Isa Almasih Eyanto mongohi mayi
barakati ode olimongoli mongowutato! Amin.
Salamu'u, Pawulus

EPESUS

1 ¹ Salamu lonto ole Pawulus ta ilokohondakiya lo Allahuta'ala lowali rasul li Isa Almasih ode tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala to kota lo Epesus, deuwitoyito tawu-tawuwala ta paracaya ode oli Isa Almasih.

² Allahuta'ala ti Papanto wawu ti Isa Almasih Eyanto ma mongohi mayi rahmati wawu udame ode olimongoli mololayita.

³ Patuti pujiyolo Allahuta'ala ti Papa li Isa Almasih Eyanto! Allahuta'ala longohi mayi barakati ode olanto loli oli Isa Almasih, deuwitoyito nga'amila barakati rohani lonto soroga. ⁴ Allahuta'ala lolulawota olanto mowali tuwawu woli Isa Almasih tou duniya botiye dipo pilopowali-Liyo, alihu ito mowali suci wawu dila ototala to talu-Liyo. Allahuta'ala motoliangunto, ⁵ tunggulo Tiyo lolantu mayi olanto lonto u mulo-mulolo lomayi mowali mongowala-Iyo moli oli Isa Almasih motu'ude wolo niyati u ihilasi wawu kohondaki-Liyo.

⁶ Wolo uodito, tawu-tawuwalo ma momuji Allahuta'ala ta masahuru, sababu Tiyo longohi barakati wawu rahmati ode olanto loli oli Isa Almasih Wala-Iyo ta otoliang-Iyo.

⁷ Loli opopate li Isa Almasih to salipu, ito ma lololimo usalamati wawu dusanto ma ilambungu lo Allahuta'ala motu'ude lo okokaya lo rahmati-Liyo ⁸ u ma yilohi-Liyo

mayi ode olanto wolo u lelebeya to delomo nga'amila hikimati wawu pongotota. ⁹Tiyo ma lopopatatayi lo rahasiya lo kohondaki-Liyo ode olanto, motu'ude lo niyati-Liyo, deuwitoyito niyati ihilasi u ma tilantu-Liyo mayi lonto u mulo-mulolo lomayi to delomo oli Isa Almasih. ¹⁰Tou ma leganapu wakutuliyo Allahuta'ala ma mopotunggulo niyati-Liyo deuwitoyito mopotuwawu to oli Isa Almasih uhetuwa-tuwawuwa u to hulungo meyalo u to huta.

¹¹To delomo oli Almasih olo ami ma tilantu-Liyo mayi mowali umati-Liyo lonto u mulo-mulolo lomayi motu'ude lo patuju lo Allahuta'ala u ma popowujuduwo-Liyo motu'ude lo kohondaki-Liyo. ¹²Wolo uodito, tawu-tawuwalo ma momuji Allahuta'ala ta masahuru sababu ami tawu lo Yahudi ta bohuliyo pilaracaya ode oli Isa Almasih.

¹³Timongoli olo odelo ami, ma pilaracaya ode oli Isa Almasih tou lo'odungohe habari u banari, deuwitoyito Injili u mo'osalamati olimongoli. Wawu timongoli ma cilapuwa-Liyo lo Roh lo Allahuta'ala u ma pilonjanjiya-Liyo boyito. ¹⁴Roh lo Allahuta'ala yito tuwota awali lo bahagiyanginto u ma siladiya mao lo Allahuta'ala to soroga wawu u ma tolimonto tou Allahuta'ala ma mopobebasi mao lo nga'amila haku-Liyo. Wolo uodito, tawu-tawuwalo ma momuji Allahuta'ala ta masahuru.

¹⁵Wolo uodito, tou wau lo'odungoheo tomimbihu imani limongoli ode oli Isa Eya

wawu toliangi mongoli ode tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala, ¹⁶wau dila iloberentiliyo hemosukuru ode Allahuta'ala sababu timongoli wawu wau layito hemodua olimongoli. ¹⁷Wau hemohile ode Allahuta'ala li Isa Almasih Eyanto, deuwitoyito ti Papa bungo lo umasahuru, alihu Tiyo mongohi mayi olimongoli hikimati wawu wahyu, tunggulo timongoli mowali lebe motota lo Allahuta'ala. ¹⁸Wawu wau olo hemodua alihu Tiyo momuo mayi pikirangi limongoli, tunggulo timongoli mongarati wolo u mowali harapuwo limongoli to Allahuta'ala ta ma loibode olimongoli. Wawu timongoli olo mongarati deu mayilaba ogagaliyo lo bahagiyangi u ma tilantu mao lo Allahuta'ala to soroga ode tawu-tawuwala ta tilulawo-Tiyo. ¹⁹Wawu timongoli olo mowali mongarati deu otutu uda'a kawasa lo Allahuta'ala ode olanto ta paracaya ode oli Isa Eya, motu'ude wolo lotolo kawasa-Liyo. ²⁰Wolo kawasa boyito Allahuta'ala lopobongu mayi oli Isa Almasih lonto kuburu wawu pilopohulo-Iyo mao to ambahu olowala-Liyo to soroga.

²¹Biluloa li Isa boyito lebe molanggatao lo kawasa lo roh wawu kawasa lo pomarenta, lati-latiyalo wawu jini-jiniyalo wawu timi'idu tawu ta otilanggulo, dila bo to jamani botiye, bo to jamani hedunggawa mayi olo. ²²Wawu nga'amila uhetuwa-tuwawuwa pilopota'aluku mao lo Allahuta'ala ode oli Isa Almasih wawu ti Isa Almasih tilatapu-Liyo mao lowali tauwa lo uhetuwa-tuwawuwa, alihu umati-Liyo mololimo barakati. ²³Umati yito wujudu lo

owoluwo li Isa Almasih ta woluwo to nga'amila tambati.

2¹ Omo-omolu timongoli ma lopowate, sababu timongoli dila ta'ati to parenta lo Allahuta'ala wawu sababu timongoli heodusawa. ² Omo-omolu timongoli biyasa hetumula heturutiya adati lo duniya botiye wawu timongoli ta'ati ode tauwa lo lati ta kawa-kawasa duniya wawu ta masatiya hemokaraja to tutumulo tawu ta dila ta'ati ode Allahuta'ala. ³ Omo-omolu ito nga'amila odelo timongoliyo tou ito hetumula wolo napusunto wawu heturutiya u otohila lo dagingi wawu pikirangiyonto. Wawu u banari ito odelo tawu-tawuwala ta musi odungga lo muruka lo Allahuta'ala odelo manusiya wuwewo mao.

⁴ Bo Allahuta'ala mopiyohe da'a hale-Liyo, tunggulo Tiyo longohi mayi toliang-Iyo u uda'a ode olanto. ⁵ Ito botiye yilate sababu dusanto, bo Allahuta'ala lopotumulayi olanto pe'epe'enta woli Isa Almasih. Ototayi mao limongoli, bo rahmati lo Allahuta'ala u lo'osalamati olimongoli. ⁶ Wawu Allahuta'ala lopobongu mayi olanto pe'epe'enta woli Isa Almasih wawu longohi tambati ode olanto pe'epe'enta wo-Liyo to soroga, ⁷ alihu to nga'amila jamani hedunggawa mayi Allahuta'ala mopobiloheyi lo okokaya lo rahmati-Liyo u lelebeya motu'ude wolo piyohu hale-Liyo ode olanto to delomo oli Isa Almasih. ⁸ Timongoli silalamati sababu rahmati lo Allahuta'ala wawu loli imani limongoli ode oli Isa Almasih. Uwito dila lonto olimongoli bo u yilohi lo Allahuta'ala. ⁹ Uwito

dila hasili lo u hekilaraja limongoli lohihilawo, alihu diyaluwo tawu ta mowali motitilanggato.

¹⁰ Ito botiye pilopowali lo Allahuta'ala to delomo oli Isa Almasih, alihu ito mohutu nga'amila piyohu odelo u ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala lonto u mulo-mulolo lomayi.

¹¹ Elayi mao limongoli deu tou timongoli pilotutuliyo mayi, timongoli tawu ta dila motota lo Allahuta'ala wawu tawu lo Yahudi ta hetunawa hepolanggula olimongoli tawu ta dila hetunawa. ¹² To wakutu boyito timongoli dipo

motota li Isa Almasih, dila lemaso to umati ta tilulawoto Allahuta'ala wawu timongoli dila lemaso ta mo'otapu bahagiyangi to delomo u pilojanjiya lo Allahuta'ala ode tawu lo Israel. Diyaluwo u heharapuwo limongoli wawu

timongoli olo dila o Allahuta'ala to delomo duniya. ¹³ Bo masatiya loli oli Isa Almasih, timongoli ta omo-omolu mayi molamingo

Allahuta'ala, ma lowali lembidu loli opopate li Isa Almasih to ayu salipu. ¹⁴ Tiyo ta ma

lopodamewo olanto nga'amila. Tiyo ma longantulu mao bala botu u hemopobualo tawu lo Yahudi wolo tawu ta dila lo Yahudi, deuwitoyito saturuwa. Tiyo ma lopotuwawu lo ta momohuwaliya to delomo batanga-Liyo.

¹⁵ Tiyo lomatali mao hukum lo Tawurat wawu nga'amila parenta to delomiyo, alihu Tiyo mowali mopotuwawu mao lo ta momohuwaliya wawu mopowali lo manusiya bohu to delomo batanga-Liyo. Wolo uodito, Tiyo lopodame lo ta momohuwaliya boyito. ¹⁶ Tiyo lopodame mao ta momohuwaliya mowali umati tuwawu

ode Allahuta'ala loli opopate-Liyo. Tiyo longantulu mao satoruwa to salipu. ¹⁷Tiyo ma lonao mayi lopotunggulo habari mopiyoheu ta momohuwaliya boyito donggo mowali popodamewolo. Habari mopiyohe boyito pilopotungguliyo mayi ode olimongoli tawu-tawuwala ta dila Yahudi ta omo-omolu mayi molamingo Allahuta'ala wawu ode tawu lo Yahudi ta membidu Allahuta'ala. ¹⁸Loli oli Isa Almasih ito ta momohuwaliya lowali tuwawu to delomo Roh lo Allahuta'ala wawu ito ma lo'otapu dalalo momaso ode Allahuta'ala ti Papa.

¹⁹Wolo uodito, timongoli dilalo tawu deli meyalo bo ta lonao mayi. Timongoli ma lemaso to umati lo Allahuta'ala wawu timongoli olo ma lowali anggota lo warisi lo Allahuta'ala.

²⁰Umati lo Allahuta'ala odelo hudungu u bilonguliyo wolo pandasi lo mongorasul wawu mongonabi. Wawu ti Isa Almasih ma lowali botu bohuliyo. ²¹Loli oli Isa Almasih ma lesusungi mola nga'amila botu, lowali bele suci ulo Allahuta'ala loli oli Isa Almasih Eyanto.

²²Loli o-Liyo timongoli olo lesusungi wolo tawu-tawuwala wuwewo mao ta tilulawoto Allahuta'ala wawu pe'epe'enta lowali tambati potitambatiya lo Roh lo Allahuta'ala.

3 ¹Wau te Pawulus ta leulunga to tutupa sababu helopotunggulo habari mopiyoheu tomimbihu ti Isa Almasih to wolota limongoli tawu ta dila Yahudi.

²Tantu timongoli ma lo'odungohu deu Allahuta'ala longohi tugasi olau mopotunggulo

rahmati to wolota limongoli, deuwitoyito habari mopiyoju tomimbihu ti Isa Almasih.

³Rahasiya lo kohondaki lo Allahuta'ala boyito pilopotunggulayi lo Allahuta'ala ode olau loli wahyu odelo u ma tiluladu'u mayi limbu-limbuo to yitato. ⁴Wonu pobaca mao limongoli uwito, timongoli ma mowali mongarati odelo wau tomimbihu rahasiya li Isa Almasih. ⁵Omo-omolu yirahasiya lo Allahuta'ala, bo masatiya rahasiya boyito ma pilopotunggulayi lo Roh lo Allahuta'ala loli wahyu ode mongorasul wawu mongonabi ta tilulawoto Allahuta'ala. ⁶Rahasiya boyito patujuliyu deu moli habari mopiyoju tawu ta dila Yahudi ma mo'otapu bahagiyangi lonto Allahuta'ala tutuwawuwa odelo tawu lo Yahudi. Timongoliyo masatiya mowali memaso to umati lo Allahuta'ala wawu pe'epe'enta wolo tawu lo Yahudi, ma mololimo u pilojanjiya lo Allahuta'ala to delomo oli Isa Almasih.

⁷Wau ma lowali wato ngota ta hemopotunggulo habari boyito motu'ude lo rahmati lo Allahuta'ala u ma yilohi-Liyo mayi ode olau odelo kawasa-Liyo u hemokaraja to delomo batangau. ⁸Openu wau boti tawu ngota hina to wolota lo ta tilulawoto Allahuta'ala, bo Tiyo ma longohi mayi rahmati boyito ode olau mopotunggulao ode tawu ta dila Yahudi habari mopiyoju tomimbihu barakati u dila o tonea to delomo oli Isa Almasih. ⁹Wawu Allahuta'ala ta lopowali lo uhetuwa-tuwawuwa longohi mayi tugasi olau motombanga ode tawu wololo Tiyo moponao

lo kohondaki-Liyo u lonto omo-omolu lomayi tutuo to delomo batanga-Liyo. ¹⁰ Patuju lo Allahuta'ala alihu otawa mao lo malaikati wawu kawasa lo roh deu otutu molimomoto hikimati lo Allahuta'ala moli umati-Liyo. ¹¹ Odito patuju Allahuta'ala lonto u mulo-mulolo lomayi u ma pilopowujudu-Liyo loli oli Isa Almasih Eyanto. ¹² Moli oli Isa Almasih ito ma lowali barani wawu yiyakini deu moli imani ode o-Liyo ito o dalala momaso mao ode Allahuta'ala. ¹³ Wolo uodito, pohileu olimongoli alihu timongoli dila opulita lo harapani tou timongoli mo'onto osusau sababu timongoli. Nga'amila boti lowali alihu timongoli mowali masahuru.

¹⁴ Uwitolo sababuliyo wau mosujudu to talu lo Allahuta'ala ti Papa. ¹⁵ Monto o-Liyo asali lo nga'amila mahaluku to soroga wawu to duniya. ¹⁶ Wau hemodua alihu Tiyo mopo'olotolayi olimongoli lo Roh-Liyo to delomo hila limongoli motu'ude wolo kawasa-Liyo u uda'a. ¹⁷ Wau olo hemodua alihu ti Isa Almasih motitola to delomo hila limongoli moli imani limongoli wawu timongoli monguwa'ato wawu tumumula dadasari to toliango. ¹⁸ Wolo uodito, timongoli pe'epe'enta wolo tawu-tawuwala wuwewo mao ta tilulawoto Allahuta'ala, mowali mongarati otutu deu toliangi Isa Almasih otutu motanggalo, haya-haya, molanggato wawu modelomo ¹⁹ wawu mowali otawa limongoli deu tolianga yito lebe mao lo pongotota wawu tutumuli mongoli mopolu lo nga'amila sipati lo Allahuta'ala.

²⁰ Allahuta'ala sanggupi mohutu lebe ngohuntuwa mao lo u heduanto meyalo u hepikirangiyonto odelo u mopatato to kawasa u hemokaraja to batanganto. ²¹ Allahuta'ala hepopomasahuruwo lo umati-Liyo moli oli Isa Almasih mololayita monto waliya ode waliya wawu monto jamani ode jamani. Amin.

4 ¹ Wolo uodito, wau ta tilutupaliyo sababu hemokaraja ode li Isa Eya, wau monasehati mayi olimongoli alihu tutumuli mongoli ta ilibode lo Allahuta'ala motu'ude lo kohondaki lo Allahuta'ala. ² Timongoli musu motitiwopa, molumboyoto wawu dila ngointa moyingo. Wawu timongoli musu mosasabariya wolo toliango. ³ Wawu pongusaha mao timongoli tumumula wolo udame, alihu buhuta to wolota limongoli u yilohi lo Roh lo Allahuta'ala tatapu woluwo. ⁴ Sababu umati yito bo tuwawu wawu Roh lo Allahuta'ala olo bo tuwawu wawu u iloyiyakiniya limongoli olo bo tuwawu tou timongoli ilibode lo Allahuta'ala. ⁵ Eya yito bo tuwawu, imani olo bo tuwawu wawu lilihu olo bo tuwawu. ⁶ Allahuta'ala yito bo tuwawu wawu Tiyo ti Papa lo ta nga'amila. Tiyo yito Eya ta to yitato unga'amila, hemokaraja moli unga'amila wawu kawasa to delomo unga'amila.

⁷ Bo ode olanto ngota-ngota Allahuta'ala ma longohi mayi karuniya odelo u ma tilantu mayi li Isa Almasih. ⁸ Woluwo tula-tulade to kitabi odiye, "Tou Tiyo lobotula mola ode tambati molanggato, Tiyo lodelo mola nga'amila musu ta yilaupiyo wawu Tiyo longohi mao wohiya ode manusiya." Odito u tula-tulade to

kitabî. ⁹To Pirimani boyito loiya deu Tiyo ma lobotulo, debililiyo mao omo-omolu Tiyo ma lolahe mola ode duniya u to tibawa. ¹⁰Tiyo ta ma lolahe mola ode duniya. Tiyo olo ta ma lobotula mola lebe molanggatao lo unga'amila, tunggulo uhetuwa-tuwawuwa mopolu lo owoluwo-Liyo. ¹¹Wawu Tiyo ta ma longohi mao karuniya ode manusiya, deuwitoyito woluwo ta mowali mongorasul, mongonabi, ta hepopotunggula lo Injili, ta hepomaliharawa jama'ati meyambo ta mowali guru-guru lo Injili. ¹²Patujuliyo moposiyapu mao lo tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala mohinta wawu momongu umati li Isa Almasih, ¹³tunggulo ito nga'amila ma mowali tuwawu to delomo imani wawu lebe motota lo Walao Allahuta'ala, mowali umati ta mongarati lo kohondaki lo Allahuta'ala wawu lebe hihihewo mao nga'amila sipati li Isa ma mewujudu to olanto umati-Liyo. ¹⁴Wonu odito, ito ma dilalo odelo ta kekeingo ta gambangi oanga lo tililahepala lo pongajari lo tawu, odelo bulotu hepoyitohu dupota wawu buolo oditomota odiyamayi. Ito ma dilalo o akaliya lo pongajari wawu tota lo tawu ta hepongakaliya wawu hepopolapala lo tawu. ¹⁵Bo ito to'otutuwa mohutu u banari wolo toliango, tunggulo ito mowali lebe heoduhenga to delomo uhetuwa-tuwawuwa ode oli Isa Almasih tauwanto. ¹⁶Ti Isa wawu ito nga'amila umati-Liyo odelo batanga tuwawu. Ti Isa lunggongo wawu ito umati lesusungi lowali batanga-Liyo. Wawu wonu timi'idu anggota

lo umati-Liyo hepokarajawa motu'ude wolo tugasiliyo ngota-ngota, umati boyito ma mowali tumumulo wolo toliango.

¹⁷Uwitolo sababuliyo to delomo tangguli Isa Eya poleleu mayi ode olimongoli wolo uto'otutuwa odiye: Dilalo potumulo odelo ta dila motota lo Allahuta'ala. Timongoliyo hetumula wolo pikirangi u dila ohunaliyo.

¹⁸Pikirangi wawu tutumuli mongoliyo molamingo monto kohondaki lo Allahuta'ala, sababu timongoliyo mohulodu wawu hila limongoliyo odelo toheto botu. ¹⁹Timongoliyo dilalo o wolito, tunggulo timongoliyo ma lowali wato lo jina wawu hepokarajawa totonulala u najisi wolo udila o huheliliyo.

²⁰Bo dila odito wolimongoli ta ma lobalajari tomimbihu ti Isa Almasih. ²¹Timongoli ma lo'odungohe pasali-Liyo wawu ma lololimo pongajari tomimbihu Tiyo moturuti mao obobanari u woluwo to o-Liyo. ²²Sababu uwito, timongoli musi molola mao sipati lo manusiya mulolo u ma mowali binasa lo napusu u mo'olapalo, ²³alihu hilawo wawu pikirangi limongoli popobohuwa lo Allahuta'ala.

²⁴Wawu timongoli musi momake lo sipati lo manusiya bohu u pilopowali lo Allahuta'ala moturuti mao kohondaki-Liyo, deuwitoyito sipati u banari, motulidu wawu suci.

²⁵Uwitolo sababuliyo timongoli musi molola mao u dila banari, bo popotunggula mao u banari ode ta to tili limongoli ngota-ngota, sababu ito nga'amila botiye anggota lo umati tuwawu, deuwitoyito umati li Isa Almasih.

²⁶ Wonu timongoli moyingo, po'odaha yingo limongoli boyito mowali sababu timongoli mohutu dusa. Dila mowali moyingo sambe dulahu tumolopo, ²⁷ alihu Ibilisi dila mo'otapu hiyango to batanga limongoli. ²⁸ Ta mototaowa dilalo potao; lebe mopiyohu tiyo moka'raja lo olu'uliyo lohihilawo totonulala u halale, alihu woluwo u mowali taya-tayaduliyo mota ode ta misikini. ²⁹ Wonu timongoli mobisala, dila pomake loiya koto'ro, bo popotunggula mao loiya mopiyohu wawu u mo'obongu imani lo tawu, alihu ta mo'odungohu mo'otapu barakati. ³⁰ Wawu dila mowali timongoli mopo'osusa Roh lo Allahuta'ala. Timongoli ma cilapuwa lo Allahuta'ala lo Roh-Liyo tunggula mola ode dulahe popobebasiya lo Allahuta'ala nga'amila haku-Liyo. ³¹ Totonulala u moleto, deuwitoyito ngongoto nyawa, yingo, nahutu, buluhuto wawu pitana yinggila lomao nga'amila monto wolota limongoli. ³² Bo timongoli musi mopo'opiyohe hale ode tawu wuwewo wawu momama'apuwa odelo Allahuta'ala loli oli Isa Almasih longambungu olimongoli.

5 ¹ Timongoli mongowalao Allahuta'ala ta otoliang-Iyo. Wolo uodito, timongoli musi modudua huhutu lo Allahuta'ala. ² Wawu pototolianga timongoli odelo ti Isa Almasih lotolianga olanto wawu lopokurubani lo batanga-Liyo to salipu lowali kurubani monu boliyo ode Allahuta'ala alihu ito salamati.

³ Timongoli tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala musi tumumula moturuti mao

kohondaki lo Allahuta'ala, alihu openu boli wololo diyaluwo u mowali potidalala lo tawu wuwewo mao mopolele mayi deu timongoli hepohutuwa u huloto, najisi wawu tamao.

⁴Odito olo loiya u kotoro, u dila o adabu meyambo u dila ohunaliyo sababu pasali boyito dila patuti, bo lebe mopiyohu mosukuru ode Allahuta'ala. ⁵Ototayi mao limongoli deu ta huloto, ta najisi wawu ta tamaolo tutuwawuwa wolo ta hemolubo u ngopohiya mao lo Allahuta'ala, ta odito boyito dila mo'otapu bahagiyangi to delomo yiladiya li Almasih wawu Allahuta'ala.

⁶Sababu huhutu odito boyito mowali dalalo muruka lo Allahuta'ala molaheyi ode tawu ta dila ta'ati ode o-Liyo. Po'odaha timongoli lapalola loloiya lo tawu. ⁷Po'odaha timongoli mo'otapu bahagiyangi to dusa limongoliyo.

⁸Memangi omo-omolu mayi timongoli hetumula to delomo diolomo, bo masatiya timongoli wolo barakati lo Eya ma hetumula to delomo umobango. Uwitolo sababuliyo timongoli musi tumumula to delomo umobango, ⁹sababu umobanga yito momungo mayi lo nga'amila u mopiyohu, u adili wawu obobanari. ¹⁰Pongusaha mao timongoli alihu huhutu limongoli mo'osanangi hila li Isa Eya.

¹¹Po'odaha timongoli mewayita to huhutu lo ta hetumula to delomo diolomo, sababu huhutu boyito dila momungo mayi lo u mopiyohu.

Bo popotunggula mao ode tawu deu huhutu odito boyito dila okohondakiya lo Allahuta'ala.

¹²Bo molanggula u hepohutuwo limongoliyo

to u hetua, mo'olito. ¹³ Nga'amila huhutu u dila okohondakiya lo Allahuta'ala mowali ontonga mopatato tou mobango. ¹⁴ Wawu nga'amila u pilopopatayai lo Allahuta'ala mowali mobango. Uwitolo sababuliyo woluwo tawu ta hepolojiyawa odiye, "Bongulo weyi yio ta tutuluwu wawu bongu lomayi monto kuburu! Ti Isa Almasih ma timinelayi to olemu." Odito u heloia lo tawu.

¹⁵ Sababu uwito, po'obilohu wololo timongoli tumumulo, dila mao dudui tutumuliyo lo ta mohulodu, bo dudui mao tutumuliyo lo ta bijaki. ¹⁶ Wawu popohunawa mao wakutu u woluwo, sababu jamani botiye moleto. ¹⁷ Po'odaha timongoli mowali mohulodu, bo usahayi mao timongoli mongarati lo kohondaki li Isa Eya.

¹⁸ Wawu po'odaha timongoli huwoala lo angguru, sababu angguru mo'otimbulu mayi napusu, bo timongoli musi turusi kawa-kawasa to Roh lo Allahuta'ala. ¹⁹ Wawu timongoli pe'epe'enta monto delomo hilawo momanyanyi lo majmur wawu puji wawu lahu-lahuwala rohani ode Eya. ²⁰ To delomo uhetuwa-tuwawuwa posukuru mola mololayita ode Allahuta'ala ti Papanto. Posukuru mola to delomo tangguli Isa Almasih Eyanto.

²¹ Potata'alukuwa mao timongoli to delomo wohe ode oli Isa Almasih.

²² Weyi mongodile! Pota'aluku mao timongoli ode hiyali mongoli odelo timongoli mota'aluku ode Eya, ²³ sababu hiyala yito tauwa lo dile odelo ti Isa Almasih tauwa lo umati wawu

Tiyo ta moposalamati lo umati-Liyo. ²⁴ Sababu odelo umati ta'aluku ode li Isa Almasih, odito olo dile ode hiyalo to delomo unga'amila.

²⁵ Weyi mongowutata ta ma heodileya! Otolianga mao dile limongoli odelo ti Isa Almasih motolianga umati-Liyo wawu ta ma lopokurubani mao lo batanga-Liyo alihu umati-Liyo salamati. ²⁶ Pasali boyito pilohutu-Liyo, alihu umati-Liyo mowali poposuciyo-Liyo moli taluhu lilihu wawu pongajari-Liyo. ²⁷ Wolo uodito, Tiyo lopotihulayi to talu-Liyo umati tuwawu ta hepoluwa lo u mopiyohu, ta dila o tambia ngointi mao. Umati-Liyo boyito suci wawu dila ototala. ²⁸ Odito olo hiyala ngota musi motoliango dileliyo odelo tiyo motoliango batangaliyo lohihilawo. Titalotita ta motoliango dileliyo, tiyo motoliango batangaliyo lohihilawo. ²⁹ Diyaluwo tawu ngota ta moyingo lo batangaliyo lohihilawo, bo tiyo hemomiyahe wawu hemorawati batangaliyo odelo ti Isa Almasih ode umati-Liyo. ³⁰ Ito boti anggota lo batanga li Isa Almasih. ³¹ To delomo kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Sababu uwito, ta lolai ngota ma molola mao oli papaliyo woli mamaliyo wawu mota motituwawu wolo dileliyo, tunggulo timongoliyo dulota ma mowali batanga tuwawu." Odito u tula-tulade to kitabi. ³² Bo woluwo rahasiya uda'a to ayati boyito. Makusudu'u, deuwitoyito wumbuta lo ta motolodile odelo wumbuta li Isa Almasih wawu umati-Liyo. ³³ Bo ayati boyito o wumbutaliyo olo wolimongoli, tunggulo mongowutata ta ma heodileya musi motoliango dileliyo odelo

tiyo motoliango batangaliyo lohihilawo. Wawu mongodile musi mohurumati hiyaliyo.

6¹Weyi mongowalao! Dungohi mao ti papa woli mama limongoli. Odito u musi pohutuwo limongoli sababu timongoli paracaya ode oli Isa Almasih Eya. ²Woluwo tula-tulade to kitabi parenta wawu janjiya lo Allahuta'ala odiye, "Hurumatiyamu mao ti papamu woli mamamu, ³alihu timongoli mowali sanangi wawu tutumula haya-haya to duniya botiye." Odito parenta wawu janjiya lo Allahuta'ala to kitabi.

⁴Wawu timongoli mongotiyamo! Dila mao popoyingowa mongowalai mongoli, bo biyahe mao timongoliyo lo pongajari wawu nasehati li Isa Eya.

⁵Weyi mongowato! Ta'ati mao ti tuwani limongoli to duniya wolo umohe wawu wolo hilawo ihilasi odelo timongoli mota'ati ode oli Isa Almasih. ⁶Dila bo tou tataluwa, timongoli moposanangi li tuwani limongoli alihu timongoli pujiyoliyo. Bo timongoli musi ta'ati odelo mongowato li Isa Almasih ta hepohutuwa kohondaki lo Allahuta'ala wolo uihilasi. ⁷Karajayi mao karaja li tuwani limongoli wolo hilawo sanangi debo odelo timongoli hepokarajawa ode Eya dila ode manusiya. ⁸Elayi mola limongoli deu timi'idu manusiya, ta wato meyambo ta maradeka, wonu tiyo lohutu u mopiyohu, tiyo ma mololimo pahalaliyo monto oli Isa Eya.

⁹Weyi mongotuwani! Timongoli olo musi mopohutu mao odito ode mongowato

limongoli odelo u hepohutuwo lo wato lo Eya wawu dila mao hepopowoheya timongoliyo. Elayi mao deu Eya limongoliyo wawu Eya limongoli woluwo to soroga wawu Eya dila hemopobebedawo lo tawu.

¹⁰ Pulitiyo mao, timongoli musu mongusaha alihu timongoli molotolo wolo lotola lonto Eya, sababu timongoli ma lowali tuwawu woli Isa Eya. ¹¹ Pomakeya mao nga'amila pokakasi lo popateya lonto Allahuta'ala, alihu timongoli mowali motahangi molawani bala'akali lo Ibilisi. ¹² Sababu popateyanto dila molawani manusiya, bo molawani lati-latiyalo, jini-jiniyalo wawu molawani ponguwasa to duniya boti ta hemolawani Allahuta'ala.

¹³ Uwitolo sababuliyo pomakeya mao nga'amila pokakasi lo popateya lonto Allahuta'ala, alihu timongoli mowali molawani olimongoliyo to dulahu popateya boyito wawu timongoli mo'otahangi sambe nga'amila tugasi limongoli yilapato.

¹⁴ Pomakeya mao ubanari mowali bintolo wawu uadili mowali bo'o wuwate, alihu timongoli mo'otahangi. ¹⁵ Pomakeya mao habari mopiyohu tomimbihu umodame wolo Allahuta'ala mowali wapidu oati mongoli, alihu timongoli mowali timihula motulidu.

¹⁶ Ngopohiya mao leto, pomakeya mao imani ode oli Isa Almasih mowali lilungo batanga limongoli, alihu pana lo tulu lonto Ibilisi dila mo'otuhata olimongoli. ¹⁷ Wawu pomakeya mao usalamatilonto Allahuta'ala mowali helemu limongoli wawu Pirimani mowali wamili

mongoli lonto Roh lo Allahuta'ala. ¹⁸ Pohutuwa mao unga'amila boti wolo uhepoduawa mohile turungi ode Allahuta'ala. Timi'idu wakutu podua mola odelo u hepotunuwo mayi lo Roh lo Allahuta'ala ode olimongoli. Timongoli musi mopo'odaha wawu turusi modua tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala.

¹⁹ Duayi mayi olo wau alihu wonu wau mobisala, Allahuta'ala mongohi mayi ode olau loiya u banari wawu alihu wau wohiya lo Allahuta'ala ubarani mopotunggulo rahasiya lo habari mopiyohu lonto Allahuta'ala. ²⁰ Wau ilahula lo Allahuta'ala mowakili oli Isa Almasih mopotunggulo habari mopiyohu. Sababu uwito, masatiya wau ilulungiyo to tutupa. Duayi mayi alihu wau barani mopotunggulo habari mopiyohu to delomo tutupa debo odelo u tu'udiyo musi popotunggulou.

²¹ Te Tihikus wutatunto ngoimani ta otoliangunto wawu ta mowali paracayalo ta hemokaraja ode oli Isa Eya, lonao mayi ode olimongoli mopotunggulo habariu, alihu otawa limongoli karajau wawu owoluwou teya. ²² Uwito makusudu'u lopoahu mayi oliyo ode olimongoli, alihu otawa limongoli habari lami nga'amila wawu tiyo mopo'olotola imani limongoli.

²³ Udame wawu sanangi, tolianga wawu imani monto Allahuta'ala ti Papa wawu monto oli Isa Almasih Eyanto wolimongoli mololayita. ²⁴ Allahuta'ala mongohi mayi barakati ode nga'amila tawu ta motoliangi Isa

Almasih Eyanto wolo tolianga u dila o pulitiyo.
Salamu'u, Pawulus

PILIPI

1 ¹ Salamu lonto ole Pawulus wawu te Timotiwus, mongowato li Isa Almasih, ode nga'amila tawu to kota lo Pilipi ta ma tilulawoto Allahuta'ala to delomo batanga li Isa Almasih wawu salamu olo ode nga'amila ta hepongaturuwa wawu ta hepodahawa jama'ati.

² Allahuta'ala ti Papanto wawu ti Isa Almasih Eyanto mongohi mayi rahmati wawu udame ode olimongoli mololayita.

³ Wau mosukuru ode Allahuta'ala Eyau timi'idu wau moela olimongoli. ⁴ Wawu timi'idu wau modua olimongoli nga'amila, wau lalayita hemodua wolo uwenga-wengahu, ⁵ sababu timongoli ma lomantu olau mopololadu habari mopiyohe lonto Allahuta'ala lonto u bohuliyo lomayi timongoli lololimo habari mopiyohe boyito sambe masatiya. ⁶ Wau yiyakini deu Allahuta'ala ta ma lolumula karaja mopiyohu to wolota limongoli, ma mopoturusi mao lokaraja boyito sambe ode dulahe podudungga mayi li Isa Almasih. ⁷ Memangi patuti wonu wau momikirangi odito ode olimongoli nga'amila, sababu timongoli woluwo to delomo hilau. Timongoli nga'amila ma lo'otapu bahagiyangi to delomo rahmati u yilohi lo Eya ode olau tou wau to tutupa meyalu to waktu wau hemopodulu wawu hemongohi mao bukti deu habari mopiyohu lonto Allahuta'ala boyito

banari. ⁸ Allahuta'ala yito sakusiu deu wau otutu mololi mongoli nga'amila wolo tolianga uda'a lonto oli Isa Almasih.

⁹ Wawu utiye u heduwau, deuwitoyito alihu toliangi mongoli nga'amila heoduhenga wawu timongoli o hikimati ngohuntuwa wawu motota lo u banari, ¹⁰ tunggulo timongoli mowali molulawota u mopiyohu da'a, alihu timongoli beresi wawu diyaluwo mao u mowali da'awaliyo olimongoli to dulahu ukiyama tou ti Isa Almasih medungga mayi, ¹¹ polu-polu lo huhutu mopiyohu u hekilaraja li Isa Almasih u mopomasahuru wawu momuji Allahuta'ala.

¹² Mongowutatu'u ngoimani, otohilau alihu otawa limongoli deu u lowali to olau boti ma lowali sababu lebe ngohuntuwa tawu ma pilaracaya lo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih, ¹³ tunggulo ma lopatato to nga'amila ta hepokawaliya oli kayisar lo yiladiya lo Roma wawu tawu-tawuwala wuwewo mao deu wau tilutupaliyo sababu ti Isa Almasih. ¹⁴ Ngopohiya mao leto, wau ilulungiyo to tutupa ma lowali sababu ngohuntuwa mongowutata ngoimani ma lowali lebe yiyakini ode oli Isa Almasih Eyanto wawu timongoliyo ma lowali barani mobisala lo Pirimani lo Allahuta'ala wolo u didu mohe ngointi mao.

¹⁵ Woluwo ta hepopotunggula lo habari li Isa Almasih sababu tilibu wawu hulinggila, bo woluwo olo ta hepopotunggula lo habari boyito wolo patuju mopiyohu. ¹⁶ Timongoliyo boyito hepopotunggula lo habari li Isa Almasih Eya wolo toliango, sababu otawa limongoliyo

deu wau ilulungiyto to tutupa botiya sababu hemopodulu lo habari boyito. ¹⁷ Bo tawu wuwewo mao hepopotunggula lo habari boyito sababu mopouda'a lo batanga limongoliyo lohihilawo wawu wolo patuju u dila ihilasi. Harapu limongoliyo wolo u odito, timongoliyo mowali mopo'obuheta u hedutolau to tutupa botiya.

¹⁸ Bo dila mongola, sababu openu wololo habari tomimbihu ti Isa Almasih hepopotunggulo lo tawu, wolo niyati banari meyalo dila banari, tomimbihu u odito boyito, wau masatiya wenga-wengahu wawu wau ma motiwengahe turusi. ¹⁹ Sababu otawau pulitiyo mao lo unga'amila boti, deuwitoyito wau salamati moli dua limongoli wawu moli Roh li Isa Almasih ta ma moturungi olau.

²⁰ U heololu'u da'a wawu u heharapuwou, deuwitoyito alihu wau dila mo'otapu wolito to delomo nga'amila pasali. Bo wolo obaraniu odelo to wakutu yila-yilalu mayi, odito olo masatiya, tunggulo ti Isa Almasih mowali masahuru to delomo batangau, to tutumulu'u botiya meyalo to opopateu. ²¹ Sababu patuju lo tutumulu'u yito moibadati ode oli Almasih wawu umate yito untungi olau. ²² Wonu wau musi tumumula to duniya botiya, olau uwito tutuwawuwa wolo u yilohiyaliyo hiyango mokaraja wawu mohutu u mopiyohu. Bo dila otawau tonu u ma tulawotou. ²³ U duduluwo otohilau. Wau ohilawo mate mola motipo'oyo woli Isa to soroga wawu uwito memangi lebe mopiyohu olau. ²⁴ Bo wonu wau motitola to

duniya boti, uwito lebe paralu olimongoli.

²⁵ Sababu uwito, wau yiyakini deu wau dipo ta mate wawu donggo motitola pe'epe'enta wolimongoli nga'amila alihu heoduhenga mao wengahu wawu imani limongoli, ²⁶ tunggulo timongoli ma lebe momuji oli Isa Almasih sababu wau wonu wau mohuwalingayi ode olimongoli.

²⁷ Bo timongoli musu tumumula motu'ude wolo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih, alihu wonu wau monao mayi ode olimongoli, ma ontongau. Wawu wonu wau dila monao mayi ode olimongoli, ma odungohe to tawu deu timongoli debo tatapu tuwawu wawu tou mopojuwangi imani u tilimimbulu loli habari mopiyohu lonto Allahuta'ala, hila limongoli tuwawu. ²⁸ To delomo nga'amila pasali timongoli dila mohe ngointi mao lo ta hemolobutola habari mopiyohu u hepopotunggulo limongoli. Uwito mowali tuwoto deu timongoliyo ma mowali binasa, bo timongoli ma mololimo salamati monto Allahuta'ala. ²⁹ Sababu rahmati u yilohi lo Allahuta'ala ode olimongoli dila bo wambao u mowali paracaya ode oli Isa Almasih, bo modutola usikisa olo sababu Tiyo. ³⁰ Masatiya timongoli hepojuwangiya wawu hedutola tutuwawuwa, odelo u ma heilontonga limongoli omo-omolu hejiluwangiyau wawu hedilutolau wawu masatiya lomao heodungohe limongoli tomimbihu wau.

2 ¹ Wolo uodito, wonu to olimongoli woluwo o nasehati li Isa, tolianga mo'ohiburu,

timongoli tuwawu to delomo Roh lo Allahuta'ala wawu otolianga da'a. ²Timongoli mopoganapu lo wengahu'u wonu timongoli mohutu u odiye, hilawo tuwawu, totolianga wawu pe'epe'enta mopojuwangi lo patuju tuwawu. ³Dila pohutu uhetuwa-tuwawuwa wolo patuju mopouda'a lo batanga lohihilawo meyalo motisombongi, bo pohutuwa mao uhetuwa-tuwawuwa wolo hilawo motitiwoyoto wawu mopouda'a mao lo tawu wuwewo. ⁴Wawu dila bo hepomikirangi u paralu olimongoli lohihilawo, bo pikirangiya mao olo u paralu to tawu wuwewo mao limongoli. ⁵Lebe mopiyohu timongoli o sipati wawu o huhutu odelo sipati wawu huhutu li Isa Almasih, deuwitoyito ⁶openu biluloa-Liyo tutuwawuwa wolo Allahuta'ala, bo Tiyo dila hemonganggapu deu biluloa boyito musi tahangiyaliyo to o-Liyo. ⁷Bo Tiyo ma lolopatao biluloa molanggata boyito wawu ma lowali manusiya ta lotitiwali wato ngota wawu tawu hemonganggapu o-Liyo manusiya biyasa. ⁸Tiyo lotitiwoyoto wawu lota'ati ode Allahuta'ala sambe u yilate wawu yilate silalipuliyo. ⁹Uwitolo sababuliyo Allahuta'ala lopo'olanggata o-Liyo wawu longohi mao ode o-Liyo tanggula toyitato nga'amila tanggulo, ¹⁰tunggulo nga'amila ta to soroga, ta to duniya wawu ta to kuburu ma mosujudu ode oli Isa Almasih, ¹¹wawu wolo tunggilo nga'amila tawu ma mongaku deu ti Isa Almasih yito Eya. Wawu wolo uodito, nga'amila ta to soroga, ta to duniya wawu ta to kuburu ma mopomasahuru lo Allahuta'ala ti Papa.

¹² Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, otawau timongoli lalayita ta'ati ode olau. Sababu uwito, karajayi mao salamati u ma lotoduwo limongoli wolo huhutu mopiyohu wawu wolo umohu wawu heduyita ode Allahuta'ala, dila bo tou wau woluwo pe'epe'enta wolimongoli, bo lebeliyo mao tou wau dila tataluwa wolimongoli. ¹³ Sababu bo Allahuta'ala ta hemokaraja to delomo batanga limongoli, alihu niyati wawu huhutu limongoli mo'osanangi hila lo Allahuta'ala.

¹⁴ Pohutuwa mao limongoli uhetuwa-tuwawuwa wolo udila hengulu-ngulua wawu dila bubutola, ¹⁵ alihu timongoli mowali salehe wawu hilawo limongoli motulidu wawu timongoli mowali mongowalao Allahuta'ala ta dila ototala ngointi mao. Timongoli hetumula to hungiyo lo manusiya hekewunga hilaliyo wawu ta ma yila-yilapalo. Timongoli mowali tinelo to wolota limongoliyo debo odelo tinela to duniya modiolomo ¹⁶ wawu timongoli hedihima Pirimani u mo'otumulo. Wolo uodito, wau mowali motitiwengahu to talu li Isa Almasih to dulahu ukiyama tomimbihu timongoli deu usahau u hekilarajau wolo ususa ilohunaliyo.

¹⁷ Imani limongoli odelo kurubani u mo'osanangi hila lo Allahuta'ala. Wawu wonu wau mate, uwito duhengo kurubani limongoli. Wonu odito, wau mengahu wawu wau ma mengahe wolimongoli nga'amila. ¹⁸ Timongoli olo musi motiwengahe odito; potitiwengahu lomayi wolau.

¹⁹Bo to delomo oli Isa Almasih Eyanto wau hemoharapu alihu wau mowali hua moponao mayi ole Timotiwus ode olimongoli, alihu hilau mowali sanangi wolo habari limongoli tou te Timotiwus mohuwalingayi ode olau. ²⁰Ngopohiya mao le Timotiwus diyaluwo ngota mao ta tuwawu pikirangiliyo wolau ta wolo uihilasi hemopo'obilohe olimongoli, ²¹sababu nga'amila tawu wuwewo mao bo hepomaraluwa batanga limongoliyo lohihilawo, dila hepomikirangiya pasa-pasaliyala tomimbihu ti Isa Almasih. ²²Otawa limongoli deu hilaliyo ma ilobukti tou helomantu olau to delomo wau hemopololadu habari mopiyohu lonto Allahuta'ala, odelo wala'a ngota hemomantu oli papaliyo. ²³Tiyo ta heharapuwou hua poponaou mayi ode olimongoli tou ma mopatatao wololo parakarau teya; ²⁴bo to delomo tanggulo Eya wau yiyakini deu wau lohihilawo olo ma hua monao mayi ode olimongoli.

²⁵Wau olo ma lomutusani muli mopowuwalingayi ole Epafroditus ta ilahula mayi limongoli mohinta olau. Tiyo wutatu'u ngoimani wawu tamaniu ngopokarajawa wawu ta ngopojuwangiya wolau. ²⁶Tiyo otutu molola da'a limongoli nga'amila wawu tiyo olo hawatiri limongoli, sababu timongoli ma lo'odungohu deu tiyo longongoto. ²⁷Memangi banari tiyo longongoto hiyambola boma ngope'e yilate, bo Eya motoliangiyo wawu dila bo wambao tiyo ta otoliango Eya, bo wau olo. Wonu tiyo lomata yilate, ususa olau ma iloduhenga. ²⁸Tiyo ma

ngointa poponaou mayi ode olimongoli, alihu wonu timongoli mo'onto mao oliyo, timongoli mowali mengahu wawu mowali ilangi olo ususa olau. ²⁹Tolimowa lomao limongoli tiyo to delomo tanggulo Eya wolo uhewengahe da'a wawu hurumatiya mao tawu-tawuwala ta odelo tiyo. ³⁰Tiyo ngope'e yilate sababu hemopotunggulo habari mopiyohe tomimbihu ti Isa Almasih. Tiyo olo wolo u tali-tali lo nyawaliyo loganti mao olimongoli mohinta olau.

3 ¹Mongowutatu'u ngoimani, potiwengahu lomola timongoli to delomo oli Isa Eya. Dila mobubuheto olau muli moluladeyi u yilalu mao ma tiluladu'u mayi ode olimongoli, bo alihu timongoli amani monto pongajari dila banari. ²Po'odaha timongoli wolo tawu-tawuwala ta hepomakusawa tawu tunalo. Huhutu limongoliyo boyito moleto wawu timongoliyo odelo apula. ³Ito botiya ta hetunawa otutu, deuwitoyito ta hepoibadatiya wolo potunu lo Roh lo Eya wawu ta hepotiwengahe to delomo oli Isa Almasih wawu ta dila yiyakini lo pasa-pasaliyala u lahiri, ⁴openu wau o alasani yiyakini lo pasa-pasaliyala u lahiri. Wonu woluwo ta hemonganggapu tiyo o alasani yiyakini ode pasa-pasaliyala u lahiri, wau lebeliyo mao, deuwitoyito: ⁵Wau tilunaliyo tou boheli umuru walulohuyi motu'ude lo adati lo tawu lo Yahudi. Wau lonto bangusa lo Israel, lonto suku lo Benyamin, tawu lo Ibrani otutu. Wau dihu-dihu hukum lo Tawurat odelo tawu ta o pahamumu Parisi. ⁶Wau tawu ngota

ta to'otutuwa hemongarinaya jama'ati li Isa Almasih. Wawu tomimbihu umota'ati hukum lo Tawurat, wau dila ototala ngointi mao. ⁷Bo nga'amila u odito boyito u omo-omolu oharaga olau, masatiya ma didu oharaga olau, sababu wau ma lotota li Isa Almasih. ⁸Hiyambola bo nga'amila uhetuwa-tuwawuwa ma lebe didu oharaga olau. Motota li Isa Almasih Eyau lebe oharaga popobandingiyo mao lo unga'amila boyito. Sababu Tiyo wau lomuli mao unga'amila boyito wawu longanggapu mao bowuntu, alihu wau mo'otapu oli Isa Almasih ⁹wawu wau lowali tuwawu otutu woli Isa, dila sababu obobanariu lohihilawo mota'ati hukum lo Tawurat, bo sababu obobanariu paracaya oli Isa Almasih, deuwitoyito obobanari u yilohi mayi lo Allahuta'ala sababu imani. ¹⁰U otohilau, deuwitoyito motota li Isa Almasih wawu mo'oalami kawasa u lopobongu mayi o-Liyo lonto kuburu. Wawu wau mowali tuwawu wo-Liyo to delomo sikisa-Liyo, alihu wau mowali motuwawuwa wo-Liyo to delomo opopate-Liyo, ¹¹tunggulo wau olo popobongulo mayi lo Allahuta'ala monto kuburu.

¹²Wau dipo lololimo unga'amila boyito wawu wau dipo molimomoto, bo wau hemongusaha mopoganapu lo ibodi Isa Almasih motu'ude lo ibod-Iyo ode olau lowali haku-Liyo.

¹³Mongowutatu'u ngoimani, wau lohihilawo dila hemonganggapu deu wau ma lo'otoduwo pasali boyito. Bo utiye u hepohutuwou, deuwitoyito wau ma lolipatao pasa-pasaliyala u yilalu mayi wawu lopotalu mao lo hilau

ode pasa-pasaliyala u hedunggawa mayi.

¹⁴Wau turusi hemongusaha mo'otapu pahala u hepatujuwou, deuwitoyito ibode molanggato lonto Allahuta'ala to delomo oli Isa Almasih.

¹⁵Sababu uwito, dulolo ito ta ma molotola imaniliyo momikirangi odito. Wawu wonu woluwo to wolota limongoli ta o pikirangi ngopohiya mao leto, Allahuta'ala ma motombangayi ode oliyo, alihu tiyo mowali mongarati. ¹⁶Bo openu odito, ito musi ta'ati to pasali u ma mongarati olanto.

¹⁷Mongowutatu'u ngoimani, dudui lomayi u hepohutuwou wawu dudui mao olo timongoliyo ta hetumula odelo ami. ¹⁸Sababu debo odelo u ma pipiuwa heyiloiyau mayi ode olimongoli wawu u masatiya boti donggo poleleu mayi poli wolo uhiyo-hiyongo, ngohuntuwa tawu ta hetumula dila hepoharagawa opopate li Isa Almasih to salipu. ¹⁹Pulitiyo lo tutumuli mongoliyo boyito binasa, eya limongoliyo napusu limongoliyo wawu pasa-pasaliyala u mo'olito, mo'omasahuru olimongoliyo. Pikirangi limongoliyo lalayita talu-talu ode urusani lo duniya boti. ²⁰Bo lipunto yito soroga wawu monteto mayi hepohulatanto Ta mo'osalamati, deuwitoyito ti Isa Almasih Eyanto. ²¹Tiyo ma momolia batanganto u hina boti tunggulo mowali motuwawuwa wolo batanga-Liyo u gaga da'a, motu'ude wolo kawasa-Liyo u mowali mopota'aluku lo uhetuwa-tuwawuwa ode batanga-Liyo lohihilawo.

4 ¹ Mongowutatu'u ngoimani ta otoliangu'u wawu ta heololu'u, ta hemoengahe olau wawu ta hemo'osanangi wawu hemo'ouda'a hilau, po'olotola lomola imani limongoli to delomo oli Isa Eya, weyi mongowutatu'u ta otoliangu'u.

² Wau monasehati mayi oli Euodiya wawu ti Sintihe alihu pikirangi limongoliyo mowali tuwawu to delomo Eya. ³ Pohileu ode tamani ngopokarajawa wolau, turungi mao timongoliyo dulota. Sababu timongoliyo ma helojuwangi wawu helopotunggulo habari mopiyouhu wolau pe'epe'enta wole Klemens wawu wolo tamaniu nga'amila wuwewo mao ta helokaraja wolau ta tangguli mongoliyo hetulade to buku lo tawu ta o tutumula kakali to talu lo Allahuta'ala.

⁴ Potiwengahe mola timongoli mololayita to delomo Eya! Pe'entapo poleleu mayi: Potiwengahe mola!

⁵ Olumboyoto hila limongoli musu otawa lo tawu nga'amila. Toloma mao limongoli podudungga mayi li Isa Eya ma membidu!

⁶ Dila mowali timongoli hawatiri tomimbihu uhetuwa-tuwawuwa, bo to delomo uhetuwa-tuwawuwa popopatata mola nga'amila u otohila limongoli ode Allahuta'ala moli dua wawu hihile wolo sukuru. ⁷ Udame wawu usanangi monto Allahuta'ala u limbata mao lo u mowali pikirangiyolo ma modaha hilawo wawu pikirangi limongoli to delomo oli Isa Almasih.

⁸ Pulitiyo mao mongowutatu'u ngoimani, nga'amila u banari, nga'amila u hehurumatiyo lo tawu, nga'amila u adili, nga'amila u beresi, nga'amila u molingo, nga'amila u gaga dungohelo wawu nga'amila u tanggu-tanggula u mopiyohe wawu u patuti pujiyolo, pikirangiya mao nga'amila boyito. ⁹ Wawu nga'amila u ma pilobalajari limongoli, u ma tilolimo limongoli, u ma heilodungohe limongoli wawu u ma heilontonga limongoli to olau, pohutuwa mao nga'amila boyito. Wawu pohileyau dua alihu Allahuta'ala bungo lo udame wawu usanangi wolimongoli mololayita.

¹⁰ Wau otutu yilengahu to delomo oli Isa Eya, sababu timongoli muli lo'oela olau. Memangi lalayita woluwo hila limongoli ode olau, bo timongoli dila o hiyango mopopatayai ode olau. ¹¹ Wau lopolele mayi lo u odiye boti dila sababu wau ilepita lo u paralu olau, sababu wau ma lobalajari lo umopotu'udu lo batangau to delomo nga'amila owoluwo.

¹² Ma otawau wololo tumumula to delomo ususa wawu to delomo usanangi. To delomo uhetuwa-tuwawuwa wau ma lowali pahamu. Wau olo ma pahamu to delomo u butu-butuhu meyalo pola-polango, to delomo u lelebeya meyalo to delomo u ma ilepita. ¹³ Nga'amila uhetuwa-tuwawuwa mowali tanggungiyou to delomo oli Isa Almasih ta hemongohi mayi lotolo ode olau.

¹⁴ Bo mopiyoye olo huhutu limongoli deu timongoli ma lohama bahagiyangi tou susa olau. ¹⁵ Timongoli jama'ati to kota lo Pilipi

lohihilawo motota deu diyalu tuwawu mao jama'ati ta loduhenga onggosiu ngopohiya limongoli tou wau lolola mayi propinsi lo Makedoniya, lolumula mopotunggulo habari mopiyohu lonto Allahuta'ala. ¹⁶Tou wau to kota lo Tesalonika, timongoli tanu ma po'ongolo olo helolawo mota u pomantu limongoli olau.

¹⁷Bo dila bo doyi limongoli u helolohu'u, bo alihu timongoli mololimo barakati ngohuntuwa monto opiyohi mongoli boyito. ¹⁸Masatiya wau ma lololimo nga'amila u paralu olau lonto olimongoli to ole Epafroditus hiyambola boma yilebe. U yilawo limongoli boyito mowali kurubani monu boliyo, u tolimo lo Allahuta'ala wawu u mo'osanangi o-Liyo.

¹⁹Allahuta'ala Eyau ma mopo'opolu mayi nga'amila u paralu olimongoli motu'ude wolo okokaya-Liyo to delomo oli Isa Almasih ta masahuru. ²⁰Allahuta'ala ti Papanto patuti popomasahuruwola mololayita! Amin.

²¹Popotunggula mao salamu'u ode nga'amila tawu-tawuwala ta ma tilulawoto Allahuta'ala to delomo oli Isa Almasih. Salamu ode olimongoli lonto mongowutata ngoimani ta pe'epe'enta wolau. ²²Salamu ode olimongoli lonto tawu-tawuwala ta ma tilulawoto Allahuta'ala to kota botiya, lebe-lebe lomao monto olimongoliyo ta to istana li kayisar lo yiladiya lo Roma.

²³Ti Isa Almasih Eyanto mongohi mayi barakati ode olimongoli. Salamu'u, Pawulus

KOLOSE

1 ¹ Salamu lonto ole Pawulus ta ilokohondakiya lo Allahuta'ala lowali rasul li Isa Almasih wawu lonto ole Timotiwus wutatunto ngoimani ² ode nga'amila tawu ta tilulawoto Allahuta'ala to kota lo Kolose, deuwitoyito mongowutata ta paracaya ode oli Isa Almasih. Allahuta'ala ti Papanto ma mongohi mayi rahmati wawu udame ode olimongoli mololayita.

³ Ami lalayita heposukuruwa ode Allahuta'ala ti Papa li Isa Almasih Eyanto timi'idu ami modua olimongoli. ⁴ Ma ilodungohe lami deu timongoli ma pilaracaya ode oli Isa Almasih wawu timongoli motolianga tawu nga'amila ta ma tilulawoto Allahuta'ala. ⁵ Ma ilodungohe lami olo deu timongoli yiyakini lo u ma siladiya mao lo Allahuta'ala to soroga ode olimongoli wawu pasali boyito omo-omolu ma ilodungohe limongoli to habari mopiyohe u banari ⁶ u ma tilunggulayi ode olimongoli. Habari mopiyohe boyito ma lololade mota ode ngoyilanggubu duniya wawu ngohuyi-ngohuyi mayi helebe ngohuntuwa mao tawu ta paracaya lo habari boyito, debo odelo u ma lowali to olimongoli tou timongoli lo'odungohu wawu longarati otutu tomimbihu rahmati lo Allahuta'ala.

⁷ Habari mopiyohe boyito ma pilobalajari limongoli loli ole Epafra ta otoliango lami, deuwitoyito wato le Almasih debo odelo ami.

Tiyo lopotunggulo habari mopiyohe boyito ode olimongoli sababu ta'ati ode Allahuta'ala.

⁸Tiyo ta lotombangayi ode olami deu timongoli totolianga sababu Roh lo Allahuta'ala woluwo to olimongoli.

⁹Uwitolo sababuliyo ami lalayita hepoduawa olimongoli lonto u bohuliyo lomayi ami lo'odungohe tomimbihu timongoli. Ami hepohileya ode Allahuta'ala, alihu timongoli mowali o hikimati wawu mongarati lo pasa-pasaliyala tomimbihu Roh lo Allahuta'ala, tunggulo timongoli mowali mongarati lo kohondaki lo Allahuta'ala wolo umolimomoto.

¹⁰Ami olo hepoduawa alihu timongoli tumumulo moturuti kohondaki lo Eyanto wawu lalayita mo'osanangi hila-Liyo, tunggulo to delomo uhetuwa-tuwawuwa timongoli hepohutuwa u mopiyohe wawu pongotota limongoli tomimbihu Allahuta'ala ma oduhenga. ¹¹Ami olo hepoduawa alihu kawasa lo Allahuta'ala u uda'a wawu ta masahuru mopo'olotolayi olimongoli, tunggulo timongoli sanggupi modutola uhetuwa-tuwawuwa wolo usabari wawu hewengahe.

¹²Ami heposukuruwa ode Allahuta'ala ti Papanto ta lopopatuti mayi olimongoli mowali mololimo bahagiyangi u ma piloposadiya mao lo Allahuta'ala ode tawu-tawuwala ta tilulawo-Tiyo to delomo tambati mobango.

¹³Allahuta'ala ma lopolopatao olanto lonto kawasa lo umodiolomo wawu lolalilao olanto ode tambati mobango, deuwitoyito Yiladiya lo Wala-Iyo ta otoliang-Iyo. ¹⁴Allahuta'ala

lopobebasi olanto loli oli Isa Almasih wawu nga'amila dusanto ma ilambungu-Liyo.

¹⁵Ti Isa Almasih yito gambari lo Allahuta'ala ta dila ontonga. Tiyo lebe molanggatao lo nga'amila mahaluku. ¹⁶Allahuta'ala lopowali lo uhetuwa-tuwawuwa loli oli Isa Almasih, u to hulungo meyalo u to huta, u heontonga meyalo u dila heontonga. Odito olo kawasa lo roh-rohwalo, lati-latiyalo, jini-jiniyalo wawu kawasa lo pomarenta. Nga'amila u hetuwa-tuwawuwa pilopowali lo Allahuta'ala loli oli Isa Almasih wawu ode o-Liyo. ¹⁷Tou dipoluwo nga'amila uhetuwa-tuwawuwa, ti Isa Almasih ma wolu-woluwo. Wawu nga'amila uhetuwa-tuwawuwa to olu'u-Liyo. ¹⁸Tiyo lunggongo wawu umati batanga-Liyo, sababu Tiyo bungo lo tutumulo umati boyito. Tiyo ta mohuhula ta bohuliyo pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu, alihu Tiyo lohihilawo mowali ta uda-uda'a to wolota lo uhetuwa-tuwawuwa. ¹⁹Allahuta'ala lohihilawo ta lokohondaki alihu uhetuwa-tuwawuwa u woluwo to batanga lo Allahuta'ala, woluwo olo to oli Isa Almasih. ²⁰Wawu loli oli Isa Almasih uhetuwa-tuwawuwa u to huta meyalo u to hulungo pilopodame lo Allahuta'ala wolo batanga-Liyo loli opopate li Isa Almasih to ayu salipu.

²¹Timongoli omo-omolu molamingo Allahuta'ala wawu hepolawaniya Allahuta'ala to delomo hila limongoli. Pasali boyito mopatato to huhutu limongoli u moleto.

²²Bo masatiya loli opopate li Isa Almasih,

Allahuta'ala ma lodame wolimongoli. Tiyo lodelo olimongoli ode talu-Liyo to delomo usuci, hilawo beresi wawu dila ototala.

²³ Timongoli musi tatapu molotolo to delomo imani ode oli Isa Almasih wawu dila molola u iloyiyakiniya limongoli to habari mopiyohe u ma ilodungohe limongoli. Habari mopiyohe boyito ma hepilopotungguliyo ode nga'amila tawu to duniya wawu wau te Pawulus ma lowali wato ngota ta hemopotunggulo habari boyito.

²⁴ Wau masatiya sanangi modutola usikisa, sababu uwito ohunaliyo olimongoli. Usikisa duto-dutola olau botiya mopoganapu mao u dilutola li Isa Almasih ode umati-Liyo, deuwitoyito batanga-Liyo. ²⁵ Allahuta'ala longohi tugasi olau mohinta umati-Liyo wawu mopotunggulo nga'amila Pirimani u ohunaliyo olimongoli. ²⁶ Pirimani boyito rahasiya lo Allahuta'ala u tutuo to nga'amila tawu monto jamani ode jamani, bo masatiya ma pilopopatatayi lo Allahuta'ala ode tawu ta tilulawo-Tiyo. ²⁷ Allahuta'ala ohila mopotunggulao ode olimongoliyo deu ma yilabatutu piyohiyo wawu gagaliyo lo rahasiya boyito ode bangusa-bangusa ta dila Yahudi. Rahasiya boyito, deuwitoyito ti Isa Almasih woluwo to delomo batanga limongoli ta iloyiyakiniyanto po'otapulanto umasahuru monto Allahuta'ala. ²⁸ Habari mopiyohe tomimbihu ti Isa Almasih boyito u hepopotunggulo lami ode nga'amila tawu. Ami heponasehatiya wawu hepongajariya

olimongoliyo nga'amila wolo nga'amila hikimati u woluwo to olami, alihu ami mowali modelo olimongoliyo nga'amila ode talu lo Allahuta'ala wolo imani limongoliyo u molotolo ode oli Isa Almasih. ²⁹Wau helokaraja da'a wawu helojuwangi patuju'u boyito motu'ude wolo kawasa li Isa Almasih u hemokaraja to delomo batangau.

2¹Otohilau alihu otawa limongoli deu otutu susa wau helojuwangi olimongoli wawu jama'ati to kota lo Laodikiya wawu timongoliyo ta dipo lo'onto laku'u. ²Nga'amila boti pilohutu'u alihu hila limongoliyo molotolo wawu timongoliyo mototolianga, tunggulo mowali tuwawu. Wolo uodito, timongoliyo mowali yiyakini wawu otutu mongarati lo rahasiya lo Allahuta'ala, deuwitoyito ti Isa Almasih. ³Nga'amila hikimati wawu pongotota lo Allahuta'ala yito odelo harata u omo-omolu tutuo. Nga'amila boyito woluwo to delomo batanga li Isa Almasih.

⁴Wau lopolele mayi lo pasali boti, alihu timongoli dila o akaliya lo tawu ta hetotawa mobisala. ⁵Openu wau diyaluwo to wolota limongoli, bo to delomo roh wau woluwo to wolota limongoli wawu wau mengahu mo'onto olimongoli o aturu wawu imani limongoli molotolo ode oli Isa Almasih.

⁶Mongowutata ngoimani, timongoli ma pilaracaya ode oli Isa Almasih Eyanto. Sababu uwito, timongoli musi tumumula motu'ude wolo kohondaki-Liyo. ⁷Tiyo musi mowali bungo lo tutumuli mongoli. Wawu imani

wawu harapani limongoli ode o-Liyo musi lebe heoduhenga mao motu'ude wolo pongajari u ma tilunggulayi ode olimongoli. Wawu hila limongoli musi mopolu losukuru ode Allahuta'ala.

⁸Po'odaha timongoli, alihu dila bolo woluwo ta mo'oakali olimongoli lo paha-pahamuwala u dila ohunaliyo. Paha-pahamuwala boyito dila lonto oli Isa Almasih, bo lonto adati lo manusiya wawu aturangi lo duniya. ⁹Sababu nga'amila owoluwo lo Allahuta'ala ma woluwo to oli Isa Almasih. ¹⁰To delomo batanga li Isa Almasih nga'amila kohondaki lo Allahuta'ala ode tutumuli mongoli ma leganapu. Ti Isa Almasih tauwa lo timi'idu roh wawu pomarenta.

¹¹To delomo batanga-Liyo timongoli ma hetunawa, dila tuna u pilohutu lo manusiya, bo Allahuta'ala ta loluna olimongoli lo tuna li Isa Almasih, deuwitoyito wolo ulohinggi mao lonto batanga limongoli sipati lo manusiya u o dusa.

¹²To wakutu timongoli yilihuwaliyo timongoli yilobungiyo pe'epe'enta woli Isa Almasih wawu lapatao timongoli pilopobongu mayi lo Allahuta'ala pe'epe'enta wo-Liyo moli imani ode Allahuta'ala ta ma lopobongu mayi o-Liyo lonto opopate. ¹³Omo-omolu timongoli ma lopowate, sababu timongoli heodusawa wawu o sipati lo duniya. Bo masatiya Allahuta'ala lopotumulayi olimongoli pe'epe'enta woli Isa Almasih wawu longambungu nga'amila dusanto. ¹⁴Allahuta'ala ma lolulutao tuladu bilolinto u tu'udiyo musi bayariyanto. Wawu

Allahuta'ala lopodiyalu mao lo unga'amila boyito wolo ulomaku mao tuladu biloli boyito to ayu salipu. ¹⁵Wolo opopate li Isa Almasih to ayu salipu lati-latiolo, jini-jiniyalo wawu kawasa u hemolawani Allahuta'ala, ma yilinggila-Liyo mao kawasa, debo odelo olongiya ngota lopo'olita musuliyo to delomo pawayi u pilohutuliyo tuwoto olongiya boyito ma lo'ohama.

¹⁶Sababu uwito, dila mao pusingi timongoli wonu woluwo tauw ta mopotala limongoli tomimbihu umonga wawu mongilu meyalo tomimbihu moporame lo dulahu buka lo agama, hulala bohu meyalo dulahe hepotabiyalo. ¹⁷Nga'amila boyito bo tuwota awali lo pasali u ma mowali tou hedunggawa mayi wawu patatiyo lo unga'amila boyito, deuwitoyito ti Isa Almasih. ¹⁸Dila mao poluliya batanga limongoli poporugiyo lo tauw ta motohilawo lo umotiwopa lo batanga limongoliyo wawu molubo mala-malaikatiyalo. Timongoliyo bo hedihima bibilohe u hemotapu limongoliyo wawu to pikirangi limongoliyo bo duniya wawu uwito u hemo'osombongi olimongoliyo. ¹⁹Timongoliyo dila hedihima oli Isa Almasih ta tauwa wawu ta hemomalihara wawu hemopotuwawu lo umati-Liyo nga'amila. Umati boyito hetumula wawu heoduhenga motu'ude lo kohondaki lo Allahuta'ala.

²⁰Timongoli ma lopowate pe'epe'enta woli Isa Almasih wawu bebasi lonto nga'amila aturangi lo duniya. Longola timongoli donggo hetumula heta'atiya aturangi lo duniya boti,

debo odelo timongoli donggo hakuliyo lo duniya? ²¹ Aturangi boyito odiye, "Dila podihu u odiye, dila polamita u odiye meyalo dila podedeta u odiye." ²² Nga'amila aturu boyito ma mowali binasa wawu dila kakali, sababu uwito bo aturu u pilohutu lo manusiya.

²³ Memangi bilohe mao aturu boyito polu-polu lo hikimati wolo agama u pilohutu lohihilawo, odelo umotitiwopa wawu mosikisa batanga. Nga'amila boyito dila ohunaliyo, sababu dila moenggi napusu lo manusiya.

3 ¹ Timongoli ma muli pilopotumulayi lo Allahuta'ala pe'epe'enta woli Isa Almasih. Sababu uwito, timongoli olo musu mololohe pasa-pasaliyala u to soroga, tambati li Isa hemomarenta pe'epe'enta wolo Allahuta'ala.

² Pikirangiya mao pasa-pasaliyala u to yitato wawu dila mao pikirangiya pasa-pasaliyala u to duniya boti. ³ Sababu timongoli ma lopowate wawu tutumuli mongoli pe'epe'enta woli Isa to delomo Allahuta'ala, dila mopatato to tawu to duniya. ⁴ Patuju lo tutumuli mongoli, deuwitoyito ti Isa Almasih. Tou Tiyo ma popopatato mayi lo Allahuta'ala, timongoli olo ma popopatato mayi lo Allahuta'ala pe'epe'enta wo-Liyo to delomo tinelo.

⁵ Sababu uwito, pateya mao to delomo batanga limongoli sipati motoloduniya, deuwitoyito huloto, najisi, napusu, motohilawo mohutu u moleto. Wawu odito olo utamaolo u tutuwawuwa wolo umolubo u ngopohiya mao lo Allahuta'ala. ⁶ Nga'amila boyito mowali sababu muruka lo Allahuta'ala molaheyi

ode tawu-tawuwala ta dila ta'ati ode o-Liyo.

⁷Omo-omolu mayi timongoli hetumula hepoturutiya unga'amila boyito.

⁸Bo masatiya pomaiya mao monto batanga limongoli u odiye: Yingo, nahutu, motohilawo mohutu u moleto, pitana wawu loiya kotoro lumuwalayi monto tunggili mongoli.

⁹Timongoli dilalo mowali mohihimbulowa, sababu timongoli ma lolola mao sipati lo manusiya mulolo wolo totonulala huhutuliyo.

¹⁰Bo timongoli ma lomake sipati lo manusiya bohu wawu turusi hepopobohuwa lo Allahuta'ala to delomo pongotota u banari tomimbihu batanga-Liyo moturuti mao gambari lo Eya ta lopowali lo manusiya bohu boyito. ¹¹To delomo pasali boti dila o bedawaliyo tawu lo Yahudi meyalo ta dila, ta hetunawa meyalo ta dila, tawu deli meyalo ta hejahiliya, wato meyalo ta maradeka. Sababu ti Isa Almasih ta lebe uda'a lo unga'amila wawu ta ma lowali tuwawu wolimongoliyo nga'amila.

¹²Timongoli ma ilibode wawu tilulawoto Allahuta'ala wawu ilotoliang-Iyo. Sababu uwito, timongoli musi momake mao sipati lo manusiya bohu, deuwitoyito motolianga da'a, hilawo mura wawu mopa, molumboyo wawu sabari. ¹³Wonu woluwo ta yiyingowa to wolota limongoli, timongoli musi mosasabariya wawu moa'ambunguwa, debo odelo ti Isa Eya longambungu olimongoli. ¹⁴To yitato unga'amila boyito, pomakeya mao limongoli sipati motoliango, sababu tolianga yito

mopoyimo'o wawu mopotuwawu lo unga'amila boyito, tunggulo mowali molimomoto.

¹⁵ Nga'amila putusani limongoli popodasariya mao to udame u yilohi li Isa Almasih to delomo hila limongoli. Sababu Allahuta'ala loibode olimongoli lowali anggota lo umati-Liyo, alihu timongoli tumumula wolo udame wawu alihu timongoli mosukuru. ¹⁶ Wau modua alihu nga'amila pongajari li Isa mopolu to delomo hila limongoli, tunggulo timongoli mowali moa'ajariya wawu mowowohiya nasehati wolo nga'amila hikimati. Wawu timongoli momanyanyi lo majmur wawu puji wawu lahu-lahuwala rohani ode Allahuta'ala wawu timongoli mosukuru to delomo hila limongoli. ¹⁷ Openu boli wolo u pohutuwo limongoli, pohutuwa mao to delomo tangguli Isa Almasih. Wawu posukuru mola timongoli ode Allahuta'ala ti Papa moli oli Isa Almasih.

¹⁸ Weyi mongodile, ta'ati mao limongoli hiyali mongoli, sababu odito u tu'udiyo pohutuwo lo tauw-tawuwala ta paracaya ode oli Isa Eya.

¹⁹ Weyi mongowutata ta ma heodileya, otolianga mao dile limongoli wawu dila mao popongongota hilaliyo.

²⁰ Weyi mongowalao, timongoli wajibu lalayita modungohe to mongodula'a limongoli to delomo nga'amila pasali, sababu uwito u mo'osanangi hila li Isa Eya.

²¹ Weyi mongotiyamo, dila mao popongongota hila lo mongowalai mongoli, alihu timongoliyo dila opulita lo harapani.

²² Weyi mongowato, ta'ati mao ti tuwani limongoli to duniya boti to delomo nga'amila pasali. Dila bo tou tataluwa timongoli moposanangi lo hila li tuwani limongoli alihu timongoli pujiyoliyo, bo ta'ati mao ti tuwani limongoli wolo uihilasi wawu mohe li Isa Eya.

²³ Openu boli wolo u karaja limongoli, karajayi mao wolo uto'otutuwa odelo u ode oli Isa Eya dila ode manusiya. ²⁴ Ma otawa limongoli deu timongoli ma mololimo pahala u ma tilantu mayi li Isa Eya ode olimongoli, sababu ti Isa Almasih Eyanto yito ti tuwani limongoli.

²⁵ Wawu openu boli tita ta lohutu u tilala, ma mo'otapu balasiliyo monto oli Isa Eya wawu Tiyo dila hemopobebedawo lo tawu.

4 ¹ Weyi mongotuwani, pohutuwa mao u banari wawu u adili ode mongowato limongoli, sababu otawa limongoli deu timongoli olo o Tuwani ngota to soroga.

² Timongoli musi modua ngohuyi-ngohuyi, mopo'odaha wawu mosukuru ode Allahuta'ala.

³ Duayi mayi olo ami, alihu Allahuta'ala mongohi mayi olami hiyanga mopiyohu mopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu rahasiya li Isa Almasih. Masatiya wau ulu-ulunga to tutupa sababu helopotunggulo habari mopiyohu boyito. ⁴ Duayi mayi, alihu wau mowali mopotunggulo habari u musi popotunggulou boyito.

⁵ Timongoli musi bijaki to delomo wumbuta limongoli wolo tawu-tawuwala ta dila paracaya ode oli Isa Eya wawu popohunawa mao wakutu limongoli wolo umopiyohu. ⁶ Loiya

limongoli musilalayita mowali barakati wawu mo'oanga to tawu. Wawu wonu woluwo ta mohintu olimongoli, otawa limongoli wololo tu'udiyo timongoli molameta tawu-tawuwala ta mohintu ode olimongoli.

⁷Nga'amila pasali tomimbihu wau dema popotungguloliyo mayi ode olimongoli le Tihikus. Tiyo wutatunto ngoimani ta otoliangunto wawu tawu ngota ta mowali paracayalo. Tiyo tamaniu ta hemokaraja pe'epe'enta wolau ode oli Isa Eya. ⁸Tiyo ilahulau mayi ode olimongoli wolo patuju alihu timongoli motota lo owoluwo lami wawu tiyo mopo'olotola imani limongoli. ⁹Te Onesimus piloponaou mayi pe'epe'enta woliyo. Timongoliyo dulota ma mopotunggulayi nga'amila u ma lowali teya. Te Onesimus yito ta ngokambunguwa wolimongoli wawu ta otoliangunto. Tiyo wutata ngoimani ta mowali paracayalo.

¹⁰Te Aristarhus tamaniu ngotutupa wawu te Markus pohutata le Barnabas lolawo mayi salamu ode olimongoli. Tomimbihu te Markus wau ma lolahuli mayi ode olimongoli, alihu timongoli mololimo oliyo wonu tiyo mo'onao mayi ode olimongoli. ¹¹Te Isa ta heibode lo tawu te Yustus, lolawo mayi salamu olo ode olimongoli. To wolota lo tawu lo Yahudi ta ma pilaracaya ode oli Isa Almasih, bo timongoliyo towulota ta masatiya hemokaraja pe'epe'enta wolau moponao lo tugasi monto Allahuta'ala. Timongoliyo otutu hemo'oturungi olau.

¹²Te Epafras ta ngokambunguwa wolimongoli olo, lolawo mayi salamu ode olimongoli. Tiyo wato li Isa Almasih ta lalayita hemojuwangi olimongoli to delomo dualiyo. Tiyo hemohile ode Allahuta'ala alihu imani limongoli mowali molotolo wawu timongoli otutu mowali motota wawu ta'ati to nga'amila kohondaki lo Allahuta'ala. ¹³Ma ilontongau lohihilawo deu tiyo hemokaraja da'a ode olimongoli ta to kota lo Kolose wawu ode jama'ati to kota lo Laodikiya wawu jama'ati to kota lo Hirapolis. ¹⁴Ti dokteri Lukas ta otoliangunto wawu te Demas, lolawo mayi salamu olo ode olimongoli.

¹⁵Popotunggula mao salamu lami ode mongowutata ngoimani to kota lo Laodikiya, ode oli Nimfa wawu ode jama'ati ta hepoibadatiya to beleliyo. ¹⁶Tou ma lapato pobaca mao limongoli tulade boti, wohiya mao tulade boti pobacaliyo to wolota lo jama'ati to kota lo Laodikiya. Wawu tulade u yilawou mayi ode jama'ati to kota lo Laodikiya, pobacawa mao limongoli olo. ¹⁷Popotunggula mao ode ole Arkipus tahuliu odiye, "Po'olapata mao tugasi u yilohi li Isa Eya ode olemu."

¹⁸Salamu monto olau te Pawulus. Salamu boti tiluladu'u mayi lohihilawo. Dila lipata limongoli deu masatiya boti wau to tutupa. Eya mongohi mayi barakati ode olimongoli. Salamu lami, Pawulus

1 TESALONIKA

1 ¹ Salamu lonto olami te Pawulus, te Silas wawu te Timotiwus ode jama'ati haku lo Allahuta'ala ti Papanto wawu haku li Isa Almasih Eyanto to kota lo Tesalonika. Allahuta'ala mongohi mayi rahmati wawu udame ode olimongoli mololayita.

² Ami lalayita hemosukuru ode Allahuta'ala sababu timongoli nga'amila. Wawu ami hepoduawa olimongoli wolo udila o pulitiyo.

³ Timi'idu ami modua ode Allahuta'ala ti Papanto heotanggula lami hasili lo imani wawu toliangi mongoli wawu oyiyakini limongoli u otutu ode Eyanto ti Isa Almasih.

⁴ Mongowutata ngoimani, otawa lami deu Allahuta'ala motoliangi mongoli wawu ma lolulawota olimongoli lowali haku-Liyo.

⁵ Ami helopotunggulo habari mopiyohe ode olimongoli, dila bo wolo loiya wambao, bo wolo lotolo Roh lo Allahuta'ala. Wawu ami yiyakini otutu lo obobanariliyo lo habari boyito.

Otawa limongoli wololo sipati lami tou ami hetumula to kota limongoli hepomantuwa olimongoli.

⁶ Timongoli ma helodudua u hepilohutu lami wawu u hepilohutu li Isa Eya. Openu timongoli to delomo usikisa, timongoli ma lololimo pongajari lami wolo wengahe lonto Roh lo Allahuta'ala.

⁷ Wawu huhutu limongoli ma diludua lo nga'amila tawu ta paracaya ode oli Isa Almasih to propinsi

lo Makedoniya wawu to propinsi lo Ahaya,
⁸sababu timongoli ta ma lopotunggulo habari
 mopiyohe tomimbihu ti Isa Eya ode tawu-
 tawuwala to propinsi lo Makedoniya wawu to
 propinsi lo Ahaya boyito. Wawu dila bo uwito
 wambao, nga'amila tawu to kakambunguwala
 wuwewo mao ma lo'odungohe habari lo imani
 limongoli ode Allahuta'ala, tunggulo ami dila
 paralu mopolele mayi wolo-wolo tomimbihu
 imani limongoli. ⁹Nga'amila tawu boyito
 hepobisalawa tomimbihu wololo timongoli
 lololimo olami tou ami omo-omolu lonao mayi
 ode olimongoli. Timongoliyo hepobisalawa
 tomimbihu wololo timongoli lolola mao u
 hetubola ngopohiya mao lo Allahuta'ala wawu
 lolubo Allahuta'ala ta tumu-tumulo wawu ta
 banari. ¹⁰Timongoliyo olo hepobisalawa deu
 timongoli hepoharapuwa oli Isa Almasih Walao
 Allahuta'ala mohuwalingayi monto soroga.
 Tiyo ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto
 kuburu wawu Tiyo olo ta mo'osalamatati olanto
 to muruka lo Allahuta'ala u ma dungga-dungga
 mayi.

2 ¹Mongowutata ngoimani, otawa limongoli
 lohihilawo deu nonao mayi lami ode
 olimongoli ohunaliyo olimongoli. ²Wawu
 otawa limongoli olo tou ami dipo lonao mayi
 ode olimongoli, ami ma heilarinaya lo tawu
 wawu hepilohihinawaliyo to kota lo Pilipi.
 Bo openu ngohuntuwa tawu ta hepomubula
 olami, Allahuta'ala ma longohi mayi olami
 obobarani mopotunggulo habari mopiyohe
 u lonto o-Liyo ode olimongoli. ³Tou ami

helopotunggulayi lo habari mopiyohe ode olimongoli, ami dila o patuju mopolapala olimongoli meyalo o makusudu wuwewo mao wawu ami dila mongakali olimongoli. ⁴Ami olo dila o patuju moposanangi hila lo tawu, bo ami o patuju moposanangi hila lo Allahuta'ala. Sababu Allahuta'ala ta ma lomaracaya mayi olami mopotunggulo habari boyito wawu Tiyo olo ta hemonguji hila lami. ⁵Otawa limongoli lohihilawo olo deu ami dila pe'enta mao helomiyo meyalo helongakali olimongoli wolo patuju molilunga ototamao lami. Allahuta'ala sakusi lami. ⁶Wawu ami olo dila hepongusahawa pujiyo limongoli meyalo pujiyo lo tawu wuwewo mao. Ami dila o patuju mopo'obuheta olimongoli, openu ami rasul li Isa Almasih o haku mo'otapu hurumati monto olimongoli. ⁷Bo tou ami to wolota limongoli, hilawo lami molumboyota da'a, odelo ti mama ngota helomiyahe walaiyo lohihilawo. ⁸Sababu ma yilaba tutu toliango lami ode olimongoli, tunggulo ami wolo hilawo sanangi helopotunggulayi ode olimongoli, dila bo wambao habari mopiyohe lonto Allahuta'ala, bo tutumulo lami olo yilohi mayi lami ode olimongoli, sababu ami motolianga da'a olimongoli. ⁹Mongowutata ngoimani, tantu debo donggo he'elawa olimongoli wololo ami wolo uto'otutuwa huyi wawu dulahu helongusaha wawu helokaraja, alihu ami dila mo'osusa tawu ngota mao to wolota limongoli tou ami hemopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala boyito ode olimongoli.

¹⁰Tou ami to wolota limongoli, tutumulo lami salehe, banari wawu dila ototala ode olimongoli ta ma paracaya ode oli Isa Almasih. Timongoli nga'amila wawu Allahuta'ala sakusi lami. ¹¹Otawa limongoli deu huhutu lami ode olimongoli debo odelo ti papa ngota ode mongowalaiyo lohihilawo. ¹²Ami heponasehatiya wawu hepohuntula olimongoli alihu timongoli tumumula motu'ude wolo kohondaki lo Allahuta'ala, sababu Allahuta'ala ta loibode olimongoli lomaso ode Yiladiya-Liyu wawu umasahuru-Liyu.

¹³Donggo woluwo olo pasali tuwawu u lalayita hesukuruwo lami ode Allahuta'ala. Pasali boyito, deuwitoyito tou ami helopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ode olimongoli, timongoli lodungohu wawu lololimo habari boyito, dila bo habari lonto manusiya, bo habari u otutu banari lonto Allahuta'ala. Habari boyito hemo'olotola imani limongoli ta paracaya ode oli Isa Almasih.

¹⁴Mongowutata ngoimani, wolo u ma dilutola limongoli tutuwawuwa wolo u ma dilutola lo nga'amila jama'ati li Isa Almasih to lipu lo Yudeya. Timongoli ma lodutola ususa lonto bangusa limongoli lohihilawo, debo odelo u dilutola limongoliyo lonto tawu-tawuwala lo Yahudi wuwewo mao. ¹⁵Tawu-tawuwala lo Yahudi boyito ta lohinggi nyawa li Isa Eyanto wawu mongonabi wawu helongarinaya olami. Timongoliyo dila pe'enta mao lo'osanangi hila lo Allahuta'ala wawu timongoliyo hemolawani tawu-tawuwalo. ¹⁶Timongoliyo hepomubula

olami mopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala u mo'osalamati bangusa-bangusa ta dila Yahudi. Wolo uodito, tawu-tawuwala lo Yahudi boyito lalayita hemopo'odata dusa limongoliyo wawu masatiya timongoliyo ilodungga lo muruka lo Allahuta'ala!

¹⁷ Mongowutata ngoimani, tou ito pakusa lobuala mao ngope'e, ito dila lobuala to hilawo wawu ami mololi mongoli da'a, tunggulo ami hepongusahawa to'otutuwa alihu muli modudunggayawo limongoli! ¹⁸ Ami o niyati muli monao mayi ode olimongoli wawu wau te Pawulus lohihilawo ma helohimontala pe'enta po'oluwo, bo Ibilisi hemomubula olami. ¹⁹ Tou ti Isa Almasih Eyanto ma muli mohuwalingayi, ami dila hemoharapu pahala wuwewo mao u moengahu wawu mo'osanangi olami: Ma cukupu olami timongoli pe'epe'enta wolami to talu-Liyo. ²⁰ Tutuliyotutu timongoli ta mo'osanangi wawu moengahe olami.

3 ¹ Tou wololo lami ma didu otahangiya, wau wole Silas lomutusani motitola to kota lo Atena ² wawu lopoahu mayi ode olimongoli te Timotiwus wutatunto ngoimani tamani ngopokarajawa wolo Allahuta'ala, ta hemopotunggulo habari mopiyohe tomimbihu ti Isa Almasih. Patuju lami alihu tiyo mopo'olotola hila limongoli wawu mohuntula olimongoli alihu lebe paracaya mao ode oli Isa Almasih ³ wawu alihu diyaluwo ngota mao to wolota limongoli ta imilinga imaniliyo to delomo ususa u hedutola limongoli. Otawa limongoli lohihilawo deu ito botiye ma tilantu

mayi lo Allahuta'ala modutola u odiye botiye. ⁴Tou ami donggo pe'epe'enta wolimongoli, ami ma po'opo'odata helopotunggulayi ode olimongoli deu ito ma po'osusa lo tawu, odelo u ma otawa limongoli ma lowali. ⁵Uwitolo sababuliyo tou wololu'u ma didu otahangiya, wau satuju lopoahu mayi ole Timotiwus ode olimongoli, alihu mowali otawa lami wololo owoluwo lo imani limongoli ode oli Isa Almasih. Wau hawatiri bolo woluwo Ibilisi moheyinga olimongoli, tunggulo nga'amila usaha lami to wolota limongoli ma mowali diduluwo mao hunaliyo.

⁶Bo tou te Timotiwus ma lohuwalingayi lonto olimongoli, tiyo ma lopotunggulayi ode olami habari u moengahu tomimbihu imani limongoli ode oli Isa wawu toliangi mongoli. Wawu tiyo olo lopotunggulayi ode olami deu timongoli lalayita hepoelawa to delomo hilawo tomimbihu opiyohu lami. Wawu timongoli ohila modudunggayaya wolami, odelo ami olo ohilawo modudunggayaya wolimongoli. ⁷Mongowutata ngoimani, to delomo nga'amila ususa wawu usikisa u hedutola lami, ami ma ilohiburuwa lo habari tomimbihu imani limongoli boyito. ⁸Masatiya ami didu hawatiri asalipo timongoli tatapu o imani molotolo ode Eya. ⁹Ami mosukuru da'a to nga'amila u moengahe lotoduwo lami to talu lo Allahuta'ala ti Papanto sababu timongoli. ¹⁰Huyi wawu dulahu ami hepoduawa wolo hilawo to'otutuwa, alihu ami modunggayaya wolimongoli mopocukupu lo u i'ilangi to imani limongoli.

¹¹ Ami hepoduawa alihu Allahuta'ala ti Papanto lohihilawo wawu ti Isa Eyanto ma momuo mayi dalala olami, alihu ami modunggayawolimongoli! ¹² Ami olo hepoduawa alihu timongoli ma lebe mototolianga mao wawu ma lebe motoliango tawu nga'amila, tunggulo toliangi mongoli boyito ma heoduhenga tutuwawuwo wolo toliango lami ode olimongoli. ¹³ Ami olo hepoduawa alihu Eya mopo'olotolayi hila limongoli, tunggulo timongoli suci wawu dila ototala to talu lo Allahuta'ala ti Papanto tou ti Isa Eyanto ma mohuwalingayi pe'epe'enta wolo nga'amila tawu ta tilulawo-Tiyo.

4 ¹ Pulitiyo mao mongowutata ngoimani, elayi mola deu timongoli ma lololimo pongajari lami wololo timongoli musi tumumula moposanangi hila lo Allahuta'ala. Wawu memangi timongoli ma lohutu odito. Pohile lami wawu ponasehati mayi lami olimongoli to delomo tangguli Isa Eyanto, alihu pasali botiye lebe to'otutuwa mao pohutuwo limongoli. ² Otawa limongoli deu nga'amila potunu ma yilohi mayi lami ode olimongoli motu'ude lo kohondaki li Isa Almasih Eya. ³ Utiye kohondaki lo Allahuta'ala, alihu tutumuli mongoli mowali suci, deuwitoyito dila pojina. ⁴ Wawu timi'idu tawu to wolota limongoli musi motota wololo motahangi napusu, alihu tutumuli mongoli poposuciyo mayi lo Allahuta'ala, wawu hurumatiyo lo tawu ⁵ wawu dila hepoturuti napusu, odelo u hepohutuwo lo tawu-tawuwala ta dila motota lo Allahuta'ala.

⁶To delomo pasali odito, po'odahawa mao alihu timongoli dila mohutu totala to wutata ngoimani meyalo moporugi oliyo. Sababu Eya ma mohukumani nga'amila dusa odito boyito, odelo u omo-omolu ma piloposambewo wawu pilopoela mayi lami olimongoli. ⁷Allahuta'ala loibode olanto, dila bo alihu ito tumumula mohutu u huloto, bo alihu ito tutumula suci to talu lo Allahuta'ala. ⁸Ta dila mololimo pongajari boti dila manusiya ta dila tilolimoliyo, bo Allahuta'ala ta longohi mayi Roh-Liyo ode olimongoli.

⁹Ami didu paralu muli moluladeyi tomimbihu wololo timongoli musi motolianga mongowutata ngoimani. Allahuta'ala lohihilawo ta ma longajari olimongoli tomimbihu pasali boyito. ¹⁰Timongoli ma lohutu odito to mongowutata ngoimani nga'amila to propinsi lo Makedoniya. Bo ponasehati mayi lami alihu timongoli mongowutata ngoimani lebe to'otutuwa mao mohutu odito. ¹¹Wawu pongusaha mao timongoli tumumula wolo udame wolo tawu wawu dila mao pou'ulawuwa wolo parakara lo tawu wuwewo. Timongoli musi mololohu hihilawo u potumulo, debo odelo u omo-omolu ma pilolahuli mayi lami olimongoli. ¹²Wolo uodito, tawu ta dila paracaya ode oli Isa Almasih, ma mohurumati olimongoli wawu timongoli dila hemoharapu to tawu wuwewo.

¹³Mongowutata ngoimani, otohila lami alihu otawa limongoli tomimbihu pasali lo ta ma lopowate, alihu timongoli dila motiwololo odelo

tawu wuwewo mao ta dila yiyakini lo usalamati lonto Allahuta'ala. ¹⁴Ito paracaya deu ti Isa Almasih ma yilate wawu ma muli tilumumulayi. Odito olo ito paracaya deu Allahuta'ala ma modelo nga'amila tawu ta yilate o imani ode oli Isa Almasih mola tutumula pe'epe'enta wo-Liyo.

¹⁵Tomimbihu pasali boyito, utiye pongajari lo Eya u ohila popotunggulo mayi lami ode olimongoli. Tou ti Isa Almasih Eya ma mohuwalingayi, ito ta donggo hetumula tou boyito dila ta memulo lo tawu-tawuwala ta ma lopowate lemulo. ¹⁶Tou Allahuta'ala lopoahu tauwa lo malaikati mohipa sanggakala, malaikati boyito ma longuwatiayi wolo suwara uda'a lo'otingohu. Tou boyito ti Isa Eya lohihilawo ma molaheyi monto soroga wawu tawu-tawuwala ta paracaya o-Liyo ta ma lopowate ma memulo muli popotumulo-Liyo mayi. ¹⁷Lapatao uwito, ito ta donggo hetumula tou boyito ma bintao lo Allahuta'ala pe'epe'enta wolimongoliyo ode delomo hengo modunggayo woli Isa Eya to wolota lo huta wawu hulungo. Lapatao ito ma motitola woli Isa Eya mololayita to soroga. ¹⁸Sababu uwito, timongoli musi mohihiburuwa lo nga'amila loiya boti.

5 ¹Mongowutata ngoimani, dila paralu ami moluladeyi ode olimongoli omoluwa wakutu lo pasa-pasaliyala boyito ma mowali.

²Sababu otawa limongoli lohihilawo wolo umopatato deu odudungga mayi li Isa Eya odelo podudungga lo ta mototaowa ngota tou

huyi. ³Wonu tawu hepoloiyawa deu nga'amila amani wawu diyalu wolo-wolo, lapatao debolo tuma-tumahua lomola to wakutu boyito, timongoliyo ilodungga lo ubinasa; diyaluwo ngota mao ta melawodu. U odito boyito ma mowali debo odelo ta omboda'a ngota odungga lo ngongoto ombongo ma motutu. ⁴Mongowutata ngoimani, timongoli dila tawu ta hetumula to delomo umodiolomo, tunggulo timongoli oheyalo lo dulahe boyito, debo odelo tawu ilodungga lo ta mototaowa beleliyo. ⁵Timongoli nga'amila boti hetumula to umobango. Wawu ito botiya dila tawu ta hetumula to umodiolomo. ⁶Sababu uwito, dila mowali ito bo motuluhi odelo tawu wuwewo mao. Ito musi mopo'odaha wawu pikiranginto musi mobango. ⁷Tawu motuluhi tou huyi wawu tawu olo hehuwoalo tou huyi. ⁸Bo ito tawu-tawuwala ta hetumula to umobango. Sababu uwito, pikiranginto musi mobango. Ito olo musi momake lo imani wawu toliango mowali bo'o wuwate wawu momake u yiyakini salamati mowali helemu. ⁹Allahuta'ala dila lopotatapu mayi olanto odungga lo muruka-Liyo, bo Tiyo ma lopotatapu mayi olanto mololimo usalamati moli oli Isa Almasih Eyanto. ¹⁰Tiyo ma yilate alihu ito salamati. Wawu ito ta hetumula meyalo ta ma lopowate, mowali tumumula pe'epe'enta wo-Liyo to wakutu Tiyo mohuwalingayi. ¹¹Sababu uwito, timongoli musi mohihiburuwa wawu mopopo'olotola to imani odelo u hepohutuwa limongoli masatiya boti.

¹² Mongowutata ngoimani, pohile lami wolo uto'otutuwa, alihu timongoli dila mo'olipata tawu-tawuwala ta hepokarajawa da'a to wolota limongoli jama'ati, deuwitoyito timongoliyo ta ma tilulawoto Eya mowali tauwa wawu monasehati olimongoli. ¹³ Hurumatiya mao timongoliyo wolo uto'otutuwa wawu wolo toliango sababu u hekaraja limongoliyo ode olimongoli. Podadameya mao timongoli tou hetumula.

¹⁴ Mongowutata ngoimani, ponasehati mayi lami olimongoli, alihu timongoli molojiya mao tawu ta lantingalo. Po'olotola mao tawu ta hilaliyo lome-lomelo, turungi mao ta paralu turungiyalo wawu posabari mola ode tawu nga'amila. ¹⁵ Dahayi mao alihu timongoli dila momalasi u moleto lo u moleto. Pongusaha mao lalayita mohuhutuwa u mopiyohu to wolota limongoli wawu ode tawu nga'amila.

¹⁶ Potiwengahe mola mololayita. ¹⁷ Podua mola turu-turusi. ¹⁸ Posukuru mola to delomo nga'amila pasali, sababu uwito kohondaki lo Allahuta'ala ode olimongoli to delomo oli Isa Almasih.

¹⁹ Dila mao bubuli kohondaki lo Roh lo Allahuta'ala. ²⁰ Dila mao heanggapuwa dila ohunaliyo Pirimani lonto Roh lo Allahuta'ala.

²¹ Ujiya mao limongoli uhetuwa-tuwawuwa wawu u mopiyohu dihimi mao. ²² Tolayi mao tili-tililahepala lo u moleto.

²³ Ami hemodua alihu Allahuta'ala bungo lo udame wawu usanangi mopo'osuci olimongoli wolo umolimomoto wawu modaha alihu roh,

nyawa wawu ilanggangi mongoli dila ototala ngointi mao to wakutu Eyanto ti Isa Almasih mohuwalingayi. ²⁴Allahuta'ala ta loibode olimongoli, ma mopohutu mao u odito boyito, sababu Tiyo mopo'opolu lo janjiya-Liyo.

²⁵Mongowutata ngoimani, duayi mayi ami.

²⁶Popotunggula mao salamu lami ode mongowutata ngoimani nga'amila wolo toliango.

²⁷Wolo kawasa lo Eya pohileu wolo uto'otutuwa, alihu timongoli mopobaca mao lo tulade boti ode mongowutata ngoimani nga'amila.

²⁸Ti Isa Almasih Eyanto ma mongohi mayi barakati ode olimongoli nga'amila. Salamu lami, Pawulus

2 TESALONIKA

1 ¹ Salamu lonto olami te Pawulus, te Silas wawu te Timotiwus ode jama'ati haku lo Allahuta'ala ti Papanto wawu haku li Isa Almasih Eyanto to kota lo Tesalonika.

² Allahuta'ala ti Papanto wawu ti Isa Almasih Eyanto ma mongohi mayi rahmati wawu udame ode olimongoli mololayita.

³ Mongowutata ngoimani, ami patuti mosukuru lalayita ode Allahuta'ala sababu timongoli. Wawu memangi patuti odito, sababu imani limongoli ma heoduhenga wawu toliangi mongoli nga'amila ma lebe heuda'a mao. ⁴ Uwitolo sababuliyo timi'idu ami monao ode jama-jama'atiyala lo Allahuta'ala, ami sanangi mosirita mao ode olimongoliyo wololo timongoli hesabariya hedutola wawu tatapu paracaya ode oli Isa tou hearinaya lo tawu wawu tou susa.

⁵ Nga'amila boyito mowali tuwoto deu putusani lo Allahuta'ala adili. Tiyo longanggapu olimongoli patuti momaso ode Yiladiya-Liyo wawu timongoli ma hedutola ususa sababu Yiladiya-Liyo boyito. ⁶ Allahuta'ala ma mohutu u adili wawu ma momalasi mao tawu-tawuwala ta longarinaya wawu ta lopo'osusa olimongoli. ⁷ Wawu Allahuta'ala ma mopolopatao olimongoli wawu ami olo ta hedutola ususa masatiya. Uwito ma mowali to dulahe ti Isa Eya molaheyi monto soroga wawu

mopobiloheyi lo batanga-Liyo pe'epe'enta wolo mongomalaikati-Liyo ta kawasa ⁸to delomo tulu lai-laito. Tiyo ma mohukumani tawu-tawuwala ta dila paracaya lo Allahuta'ala wawu ta dila yinawo ta'ati to habari mopiyo hu tomimbihu ti Isa Eyanto. ⁹Tawu-tawuwala boyito ma mololimo hukumani binasa kakali wawu po'olamingo li Isa Eya monto talu-Liyo, monto kawasa-Liyo wawu monto omasahuru-Liyo. ¹⁰To dulahe podudungga mayi li Isa Almasih, tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala, deuwitoyito nga'amila tawu ta paracaya ode oli Isa, ma mopomasahuru li Isa wawu ma herani. Odito olo timongoli to dulahe boyito, sababu timongoli ma paracaya lo habari u pilopotunggulayi lami.

¹¹Uwitolo sababuliyo ami lalayita hepoduawa olimongoli, alihu Allahuta'ala Eyanto monganggapu olimongoli patuti wolo ibo-Diyo u tilolimo limongoli lonto o-Liyo. Wawu ami hepoduawa olimongoli olo alihu wolo kawasa-Liyo Tiyo mopo'opolu totonulala kohondaki limongoli mohutu umopiyo hu wawu mopo'opolu nga'amila karaja lo imani limongoli. ¹²Wonu odito, tangguli Isa Eyanto ma popomasahuruwo lo tawu to delomo batanga limongoli wawu timongoli ma mowali masahuru to delomo batanga-Liyo motu'ude wolo rahmati lo Allahuta'ala moli oli Isa Almasih Eya.

2 ¹Mongowutata ngoimani, tomimbihu podudungga mayi li Isa Almasih Eyanto wawu tomimbihu wakutu ito mola motiyimoa

wo-Liyo pe'epe'enta, pohileu wolo utiotutuwa:
²Dila lato imilingo hila limongoli wawu mohe wonu mo'odungohu deu ti Isa Almasih Eya ma ledungga mayi. Habari boyito heloia lo tawu tanu lonto roh tuwawu meyalo lonto nabi ngota meyalo lonto tuwango tulade odelo u lonto olami. ³Po'odaha timongoli o akaliya lo habari odito boyito. Sababu mulo-mulo lo podudungga mayi li Isa musi mowalipo pasali boti, deuwitoyito ngohuntuwa tawu ta ma enggila lo imani ode oli Isa Almasih wawu manusiya duruhaka ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala mowali binasa, ma lumonggu mayi. ⁴Tiyo hemolawani wawu hemopolanggato batangaliyo to yitato nga'amila u hetubo lo manusiya meyalo nga'amila u heanggapuwo lo manusiya Allahuta'ala. Tiyo ma momaso mao ode delomo bele lo Eya wawu mopoma'alumu deu tiyo Allahuta'ala.

⁵Po'otoloma mao deu wau ma yilopotunggulayi unga'amila boti tou wau donggo pe'epe'enta wolimongoli.

⁶Wawu masatiya otawa limongoli woluwo u hemotahangi manusiya duruhaka boyito, alihu tiyo dila lumonggu mayi tou dipo waktuliyo. ⁷Kawasa lo uduruhaka boyito ma pona-ponao masatiya wolo u rahasiya, bo donggo woluwo u hemo'otahangi. Bo ma medungga mayi waktuliyo ma diduluwo u molahangi oliyo ⁸wawu manusiya duruhaka boyito ma lumonggu mayi. Bo tou ti Isa Eya ma medungga mayi, kawasa-Liyo wawu

napasi monto tunggi-Liyo ma mo'opate wawu mo'obinasa manusiya duruhaka boyito. ⁹Manusiya duruhaka boyito ma lumonggu mayi motu'ude wolo kohondaki lo Ibilisi. Wawu tiyo ma mohutu tuwota u mo'olinggolabu, mujijat wawu kawasa u dila banari. ¹⁰Tiyo ma momake mayi totonulala akali moletu mopolapala tawu-tawuwala ta hetaluwa ode ubinasa. Timongoliyo mowali binasa, sababu timongoliyo dila lololimo wawu dila motoliango obobanari lonto Allahuta'ala u mo'osalamati. ¹¹Uwitolo sababuliyo Allahuta'ala mopodungga mao ode olimongoliyo kawasa u mo'olapalo, tunggulo timongoliyo paracaya lo u dila banari, ¹²alihu nga'amila tawu ta dila paracaya lo u banari wawu motohilawo lo umohutu dusa, ma mo'otapu hukumani monto Allahuta'ala.

¹³Mongowutata ngoimani ta otoliango Eya! Ami musi mosukuru lalayita tomimbihu timongoli, sababu Allahuta'ala ma lolulawota olimongoli lemaso to wolota lo ta bohuliyo silalamati, tunggulo timongoli ma piloposuci lo Roh lo Allahuta'ala wawu ma lowali pilaracaya lo habari banari lonto Allahuta'ala. ¹⁴Uwito patuju lo Allahuta'ala loibode olimongoli loli habari mopiyohe u pilopotunggulayi lami, alihu timongoli mowali masahuru pe'epe'enta woli Isa Almasih Eyanto. ¹⁵Sababu uwito mongowutata ngoimani, po'olotola lomola imani limongoli wawu dihimi mao turusi pongajari u ma yilohi mayi lami ode olimongoli loli tuladu meyalo u hebilisala mayi lami ode olimongoli.

¹⁶ Eyanto ti Isa Almasih wawu Allahuta'ala ti Papanto ma lotoliango wawu lohiburu olanto sambe kakali wawu longohi mayi uyyiakini mopiyohu tomimbihu rahmati-Liyo.

¹⁷ Ami modua alihu Tiyo ma mohiburu wawu mopolotolayi hila limongoli, tunggulo timongoli mowali mokaraja wawu mopotunggulo loiya mopiyohu ode tawu wuwewo mao.

3 ¹ Pulitiyo mao mongowutata ngoimani, duayi mayi limongoli ami alihu habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Eya turusi hemololadu wolo umolinggahu wawu haraga lo tawu mopiyohu, odelo u lowali omo-omolu to olimongoli. ² Duayi mayi olo alihu ami salamati monto tawu ta moleta haleliyo, sababu dila nga'amila tawu paracaya lo habari boyito.

³ Bo Eya ma mopo'opolu mayi lo janjiya-Liyo, mopolotola hila limongoli wawu ma molilunga olimongoli monto Ibilisi. ⁴ Wawu Eya ma longohi mayi olami uyyiakini otutu deu timongoli hepohutuwa wawu turusi hepohutuwa u hepomarenta lami olimongoli.

⁵ Hedua lami alihu Eya ma mopotunu mayi olimongoli, tunggulo timongoli lebe mongarati deu Allahuta'ala motoliangi mongoli wawu ti Isa Almasih ma mongohi mayi usabari ode olimongoli.

⁶ Mongowutata ngoimani, to delomo tangguli Isa Almasih Eyanto, ami momarenta mayi olimongoli, alihu timongoli mopo'olamingao to timi'idu mongowutata ngoimani ta hetumula lantingalo wawu ta dila heturutiya pongajari u pilopotunggulao lami ode olimongoliyo.

⁷Otawa limongoli lohihilawo deu timongoli musi modudua huhutu lami. Ami dila helantinga tou ami woluwo to wolota limongoli.

⁸Nga'amila onggosi lami hetanggungiyoyo lami lohihilawo wolo u hepokarajawa to'otutuwa huyi wawu dulahu, alihu ami dila mopo'osusa tawu ngota mao to wolota limongoli. ⁹Ami lohutu odito, dila sababu ami dila o haku mohile turungi olimongoli, bo alihu huhutu lami mowali dudua limongoli. ¹⁰Tou ami donggo to wolota limongoli, ami lomarenta mayi olimongoli deu ta dila yinawo mokaaraja dila mao poala.

¹¹Ami loloiya odito sababu ami lo'odungohu deu woluwo to wolota limongoli ta hetumula lantingalo. Timongoliyo dila hepohutuwa wolo-wolo, ngopohiya lo umou'ulawuwa wolo urusani lo tawu. ¹²Wolo kawasa li Isa Almasih Eya ami momarenta wawu mopoela mayi ode tawu-tawuwala odito boyito, alihu timongoliyo mokaaraja wolo uto'otutuwa mopehu ualo limongoliyo lohihilawo.

¹³Mongowutata ngoimani, timongoli dila potolu mohutu u mopiyo. ¹⁴Wonu woluwo ta dila yinawo moturuti u pilopotunggulayi lami to tulade boti, tuwoti mao ta odito boyito wawu dila mao potamaniya woliyo, alihu tiyo molito. ¹⁵Dila mao anggapuwa tiyo musu, bo nasehati mao tiyo odelo wutati mongoli lohihilawo.

¹⁶Pohileya lami dua, alihu Eya bungo lo udame wawu sanangi mongohi mayi udame wawu sanangi lalayita ode olimongoli to delomo nga'amila pasali. Pohileya lami dua

olo, alihu Eya lalayita pe'epe'enta wolimongoli nga'amila.

¹⁷ Salamu lonto olau. Salamu boti wau lohihilawo ta loluladeyi. Uwito tuwota u pilohutu'u mayi to nga'amila tuladu'u.

¹⁸ Ti Isa Almasih Eyanto ma mongohi mayi barakati ode olimongoli nga'amila. Salamu lami, Pawulus

1 TIMOTIWUS

1 ¹ Salamu lonto ole Pawulus ta lowali rasul li Isa Almasih motu'ude wolo parenta lo Allahuta'ala ta mo'osalamati wawu ti Isa Almasih bungo lo uyyakininto ² ode ole Timotiwus walau'u puluwa to delomo imaninto. Rahmati, ponu wawu toliango wawu udame wawu sanangi monto Allahuta'ala ti Papa wawu monto oli Isa Almasih Eyanto wolemu mololayita.

³ Tou wau lonao ode propinsi lo Makedoniya, wau lohile wolo uto'otutuwa ode olemu, alihu yio motitolapo to kota lo Epesus wawu monasehati mao tawu-tawuwala ta hepongajariya lo pongajari wuwewo, alihu moberenti tou hemopololadu pongajari boyito.

⁴ Poleleya mao ode olimongoliyo: Dila mao poipusingiya pilu wawu silita lo sila-sila u dila o pulitiyo. Nga'amila boyito bo mo'otimbulu butola wawu dila ohunaliyo tou mopowujudu lo niyati lo Allahuta'ala moli imani. ⁵ Patuju lo nasehati boyito, deuwitoyito toliango u asaliliyo monto hilawo beresi, monto pikirangi mopiyou wawu monto imani u otutu. ⁶ Bo woluwo ta ma lolola mao dalala u banari boyito wolo uhepobisalawa u dila ohunaliyo.

⁷ Timongoliyo ohila mongajari to tawu lo hukum lo Tawurat, padahali timongoliyo lohihilawo dila pahamumu lo u hepongajari limongoliyo wolo u yiyakini.

⁸ Otawanto dulota deu nga'amila hukum lo Tawurat yito mopiyohu wonu popohunala to tambatiliyo. ⁹ Ototayimu mao deu hukum yito dila pilohutuliyo ode ta banari, bo ode ta duruhaka wawu dila ta'ati, ode ta dila hepolubowa Allahuta'ala wawu ta o dusa, ode ta dila salehe wawu ta mollambanga aturu, ta mohinggila nyawa li papa woli mamaliyo wawu ta mohinggila nyawa lo ta wuwewo mao, ¹⁰ ode tawu-tawuwala ta huloto wawu mongololai ta motohilawo lo mongololai, ode ta mopopotaliya lo tawu, ode ta mohimbulowa, ode ta motadiya lo u yimbulo wawu ode timi'idu tawu ta hepohutuwa u lalawaniya lo pongajari banari. ¹¹ Pongajari boyito motu'ude wolo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ta masahuru wawu ta patuti pujiyolo. Habari boyito ma pilomaracaya-Liyo mayi olau.

¹² Wau mosukuru ode oli Isa Almasih Eyanto ta hemongohi mayi lotolo ode olau, sababu Tiyo longanggapu olau mowali paracaya-Liyo moponao lo tugasi boyito, ¹³ openu wau omo-omolu mayi hemopo'oleta tangguli Isa wawu hemoloarinayawa ta hedudua o-Liyo wawu o hilawo motoheto. Bo ponu wawu toliango Allahuta'ala ma yilohi-Liyo mayi ode olau, sababu to wakutu boyito wau dipo paracaya ode oli Isa Almasih wawu dipo ilosadariyau deu nga'amila huhutu'u boyito lalawaniya wolo kohondaki lo Allahuta'ala.

¹⁴ Rahmati lo Eyanto ma yilohi-Liyo mayi wolo ulelebeya ode olau pe'epe'enta wolo imani wawu toliango to delomo oli Isa Almasih.

¹⁵Woluwo loiya tuwawu u otutu banari odiye, "Ti Isa Almasih lonao mayi ode duniya boti moposalamati lo tawu-tawuwala ta o dusa." Loiya boyito patuti tolimolo. To wolota lo tawu nga'amila wau ta lebe o dusa ngohuntuwa.

¹⁶Bo wau lololimo ponu wawu tolianga lonto Allahuta'ala, alihu tawu nga'amila ta ma mowali paracaya ode oli Isa Almasih wawu mololimo tutumula kakali, mo'onto ososabari li Isa Almasih u otutu ode olau ta lebe o dusa ngohuntuwa botiya. ¹⁷Allahuta'ala Olongiya lo nga'amila jamani patuti hurumatiyolo wawu popomasahuruwola mololayita, sababu Allahuta'ala ta dila o'onto yito, kakali wawu bo tuwawu! Amin.

¹⁸Timotiwus walau'u to delomo imani! Tugasi boyito ma pilopotunggulu'u mayi ode olemu motu'ude wolo po'ota lo Allahuta'ala u ma pilopotunggulayi lo mongonabi tomimbihu batangamu, alihu wolo po'ota boyito yio mopojuwangi mao u mopiyohu ¹⁹wawu alihu yio mowali o imani molotolo wawu o pikirangi mopiyohu. Woluwo ngololota ta ma lolola mao pikirangi mopiyohu, tunggulo imani limongoliyo ma loantulu. ²⁰To wolotaliyo te Himenewus wawu te Iskandar ta ma yiludu'u mao ode Ibilisi, alihu timongoliyo motobati mohujati Allahuta'ala.

2¹Wolo uodito, bohuliyo lo nasehatiu ode olemu, duayi mola tawu nga'amila wolo hihile wawu sukurumu ode Allahuta'ala. ²Duayi mola olo mongo'olongiya wawu nga'amila ta heobiluloawa alihu ito mowali tutumula dame

wawu amani, salehe wawu o adabu. ³Uwito u mopiyohe wawu mo'osanangi Allahuta'ala ta mo'osalamati olanto, ⁴ta motohilawo alihu nga'amila tawu mowali salamati wawu mowali motota lo u banari. ⁵Allahuta'ala yito bo tuwawu wawu bo tuwawu olo Ta lowali hulude lo manusiya ode Allahuta'ala, deuwitoyito ti Isa Almasih ta ma lowali manusiya. ⁶Tiyo ma lohudu mao batanga-Liyo yilate to ayu salipu lopobebasi lo manusiya nga'amila. Wolo uodito, Allahuta'ala lopopatatayi to wakutu u ma tilantu-Liyo mayi deu Tiyo motohilawo nga'amila manusiya salamati. ⁷Uwitolo sababuliyo wau ma pilopotatapu mayi lo Allahuta'ala lowali rasul ta mopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala wawu lowali guru lo tawu-tawuwala ta dila Yahudi mongajari lo imani wawu u banari. U hepopotunggulou mayi boti banari wawu wau dila hemohimbulo.

⁸Otohilau alihu mongololai modua to nga'amila tambati wolo umominta'a mola olu'u beresi dila yingo-yingo wawu dila o butola.

⁹Otohilau olo mongobuwa mohibastani lo u patuti wolo adabu wawu u motu'ude. Huwoiyo dila hetula-tulapide wawu dila mowali momake lo hulawa meyalo mutiyara meyalo pakeyangi u mahale haragaliyo. ¹⁰Lebe mopiyohe mongobuwa mohibasitani lo huhutu mopiyohe, odelo u patuti to mongobuwa hepoibadatiya ode Allahuta'ala. ¹¹Mongobuwa musi mobalajari motipo'oyo wawu mololimo pongajari wolo uta'ati. ¹²Wau dila mongohi

ijini mongobuwa mongajari wawu momarenta mongololai. Tiyo musi motipo'oyo. ¹³ Sababu ti nabi Adam ta bohuliyo pilopowali lo Allahuta'ala, lapatao deuwito ti Hawa. ¹⁴ Wawu dila ti nabi Adam ta iloakaliya lo Ibilisi bo tabuwa boyito, tunggulo tiyo lohutu dusa. ¹⁵ Bo mongobuwa ma mowali salamati wolo umotutu mayi lo walao wonu tiyo tatapu o imani, motoliango, salehe wawu o adabu.

3 ¹ Woluwo loiya tuwawu otutu banari odiye, "Tawu ta ohila mowali ta mongaturu jama'ati motohilawo lo karaja u mopiyohu."

² Wolo uodito, ta mongaturu jama'ati musi tawu ngota ta dila o tambio huhutuliyo, hiyaliyo bo ngota, pikirangiliyo mobango, mowali mokawasa batangaliyo, o adabu, mowali potihangata lo tawu, motota mongajari to tawu, ³ dila mongiluma, dila ngointa moyingo bo musi sabari, dila mowali molohuluwa wawu dila olalowa lo doyi.

⁴ Tiyo musi motota mongaturu mopiyohu mongowarisiliyo, mongowalaiyo ta'ati wawu hemohurumati oliyo. ⁵ Wonu tawu ngota dila motota mongaturu mongowarisiliyo lohihilawo, dila ponga lo akali tiyo mowali mongaturu jama'ati lo Allahuta'ala. ⁶ Dila mowali tiyo boyito tawu ngota ta boheli lotobati, mao alihu tiyo dila mowali sombongiyolo wawu mo'otapu hukumani odelo u ma lowali to Ibilisi. ⁷ Tiyo olo musi o tilanggula mopiyohu to diluwari lo jama'ati, alihu diyaluwo ta mopotala oliyo wawu tiyo dila meduta'a to potilo Ibilisi.

⁸Odito olo wolo ta ohilawo mowali ta modaha jama'ati musi tawu ta o adabu wawu dila ta tango-tango dilaliyo, dila mongiluma wawu dila motohilawo lo untungi haramu.

⁹Timongoliyo musi modihu mototoheto rahasiya lo imani ode oli Isa Almasih wolo hilawo beresi. ¹⁰Timongoliyo olo musi ujiyola memulo. Wonu hasililiyo timongoliyo ta dila o tambio huhutuliyo, deuwito timongoliyo mowali tatapuwola mowali ta modaha jama'ati.

¹¹Odito olo wolo mongobuwa, timongoliyo musi ta o adabu, dila moddelowa pitana, o pikirangi mobango wawu mowali paracaya lo tawu to nga'amila pasali. ¹²Tawu ta ohila mowali modaha jama'ati musi bo ngota dileliyo wawu motota mongurusi mongowalaiyo wawu mongowarisiliyo wolo umopiyohu. ¹³Sababu tawu-tawuwala ta hepodahawa jama'ati wolo umopiyohu ma hurumatiyo lo tawu wawu timongoliyo ma lebe barani mopotunggula ode tawu wuwewo tomimbihu imani limongoliyo ode oli Isa Almasih.

¹⁴Wau hemoharapu ma hua monao mayi ode olemu. Openu odito, tulade boti debo yilawou mayi ode olemu. ¹⁵Bo wonu wau dila ngointa mo'onao mayi ode olemu, patuju lo tuladu'u alihu otawamu wololo yio musi tumumulo to wolota lo mongowutata ngoimani jama'ati lo Allahuta'ala ta tumu-tumulo. Jama'ati lo Allahuta'ala yito pato'o wawu pandasi lo pongajari u banari. ¹⁶Otutu modelomo rahasiya lo agamanto deuwitoyito: Ti Isa Almasih ma lowali manusiya. Tiyo pilopobanari

lo Roh lo Allahuta'ala wawu ilontonga lo mongomalaikati. Habari tomimbihu Tiyo hepilotunggulo tawu ode bangusa-bangusa wawu pilaracaya lo ta to duniya. Tiyo bilintao Allahuta'ala ode soroga.

4 ¹Roh lo Allahuta'ala wolo umopatato loloiya mayi deu to jamani pulitiyo boti woluwo tawu ta ma enggila lo uparacaya ode oli Isa wawu bo paracaya ode roh-roh u mo'olapalo wawu pongajari lo lati-latiyalo ²u hepopotunggulo mayi lo tawu-tawuwala munapiki wawu mohimbulowa ta pikirangi limongoliyo ma loheuta. ³Timongoliyo hepongentela to tawu monika wawu woluwo ualo u he'entela limongoliyo alo lo tawu, openu ualo boyito pilopowali mayi lo Allahuta'ala. U banari ualo boyito mowali alo lo ta paracaya ode oli Isa wawu ta motota lo u banari wolo uheposukuruwa ode Eya. ⁴Nga'amila u pilopowali mayi lo Allahuta'ala boyito mopiyohu wawu diyaluwo mao u haramu wonu tolimola losukuru ode o-Liyo, ⁵sababu Pirimani lo Allahuta'ala wawu duanto mo'ohalale unga'amila boyito.

⁶Wonu yio mongajari mao lo unga'amila boti ode mongowutata ngoimani, yio hemohinta oli Isa Almasih wolo umopiyohu wawu yio mowali molotolo lo Pirimani lo Eya ta heparacayanto wawu pongajari mopiyohe u heduduamu.

⁷Po'olata mao batangamu moibadati ode Eya wawu tolayimu mao pilu dila ohunaliyo, odelo wungguli lo mongobuwa ta ma hepanggolawa.

⁸Mo'olaraga yito hunaliyo o batasi, bo ibadati

ode Eya ohunaliyo to nga'amila urusani, sababu ibadati yito o janjiya u mowali tolimola to tutumula masatiya boti meyalo to tutumula hedunggawa mayi. ⁹Loiya boti otutu banari wawu patuti tolimola nga'amila.

¹⁰Uwitolo sababuliyo ito hepotiwongola wawu hepojuwangiya, sababu oiyakininto ma pilopotalunto mola ode Allahuta'ala ta tumu-tumulo ta mo'osalamati manusiya nga'amila, lebe-lebe lomao ta paracaya ode oli Isa Almasih.

¹¹Popotunggula mao wawu pongajariya mao to tawu unga'amila boyito. ¹²Yio memangi donggo muda, bo dila pohuto yio anggapuwo lo tawu mopa. Pohutuwamu mao u mopiyohu u mowali dudua lo tawu-tawuwala ta paracaya ode oli Isa to delomo loiyamu, huhutumu, toliangumu, imanimu wawu to delomo o beresi lo hilamu. ¹³Monto u masatiya lomao boti sambe wau monao mayi ode olemu, yio musu mopouda'a lo umobaca lo kita-kitabiyalo ode tawu, monasehati to tawu wawu mongajari olimongoliyo. ¹⁴Dila lipata mopohuna lo karuniya u ma yilohi mayi lo Allahuta'ala ode olemu loli po'ota lo Allahuta'ala u pilopotunggulayi lo mongonabi tou mongotauwa lo jama'ati lopodutu mao lo olu'u to olemu wawu lodua olemu lohile barakati ode Allahuta'ala. ¹⁵Po'otoloma mao unga'amila boyito wawu pohutuwa mao to tutumulumu, alihu mopatata to tawu nga'amila deu imanimu heoduhenga. ¹⁶Po'odahawa batangamu wawu pongajarimu. Pohutuwa

ma turusi unga'amila boyito; sababu wolo u odito yio moposalamati lo batangamu wawu moposalamati lo tawu nga'amila ta modungohe olemu.

5¹ Dila mowali yio mongantinga mongololai ta ma otutumulo, bo nasehati mao timongoliyo odelo yio monasehati oli papamu. Wawu nasehati mao ta hemudawa debo odelo yio monasehati wutatumu. ²Wawu nasehati mao mongobuwa ta ma otutumula odelo yio monasehati oli mamamu wawu nasehati mao mongobuwa ta hemudawa odelo yio monasehati wutatumu yali-yali wolo hilawo beresi.

³Hurumatiyamu mao mongojanda ta otutu banari tumu-tumula tutuwawu. ⁴Bo wonu ta janda ngota o walao meyalo o wombu, walao meyalo wombu boyito musi mobalajari tumumula salehe wolo umomiyahе mongowarisiliyo wawu momalasi piyohe hepilohutu mayi li mama woli nene ode olimongoliyo. Sababu pasali odito u mo'osanangi hila lo Allahuta'ala. ⁵Janda ta otutu banari tumu-tumula tutuwawu wawu diduluwo mao ta mowali momiyahе oliyo, tiyo bo hemoharapu ode Allahuta'ala. Huyi wawu dulahu tiyo hemoloduawa mohile turungi ode Allahuta'ala. ⁶Bo janda ta bo hemololohe usanangi tiyo ma yilate, openu tiyo donggo tumu-tumulo. ⁷Popotunggula mao pasa-pasaliyala boti ode olimongoliyo, alihu timongoliyo tumumula dila o tambio huhutuliyo. ⁸Bo wonu woluwo ta dila yinawo

momiyahe mongowarisiliyo lebe-lebe lomao ta to delomo beleliyo lohihilawo, tawu boyito ma lomahe imani ode oli Isa wawu tiyo lebe moletao wolo ta dila o imani.

⁹ Mongojanda ta mowali popomasola to daputari lo mongojanda to jama'ati saratiliyo, deuwitoyito umuriliyo dila mowali ilangi tou wolomo pulu lotawunu wawu bo pe'enta lo nika. ¹⁰ Janda boyito musu otawa lo tawu helolohutuwa piyohu, deuwitoyito lomiyahé mongowalaiyo, mopobotulo tawu ta motihangato, mongulo oato mongowutatiyo ngoimani wawi mo'olohu moturungi ta hesusawa. Limbuiyo mao ta janda boyito ma helopohuna lo nga'amila hiyango mohutu tili-tililahepala lo u mopiyo.

¹¹ Dila mao daputariya mongojanda ta donggo hemudawa. Sababu wonu napusu limongoliyo molotolayi, timongoliyo muli monika wawu wolo uodito, timongoliyo ma loluluta janjiya limongoliyo deu timongoliyo ma tumumula bo ode oli Isa Almasih wambao. ¹² Timongoliyo mo'otapu hukumani sababu timongoliyo lomatali janjiya boyito. ¹³ Ta janda hemudawa odito hepo'obiyasawa tumumula lantingalo wolo botula lahe to bele lo tawu. Wawu dila bo u lantingala wambao, bo timongoliyo olo hepolinula to tawu wawu mou'ulawuwa wolo urusani lo tawu wawu hepobisalawa pasali u dila ohunaliyo bisalalo. ¹⁴ Wolo uodito, otohilau mongojanda ta hemudawa muli monika lapatao mo'otapu walao wawu mongurusani hiyalo wawu walaiyo, alihu ta

dila motohilanto dila mo'otapu hiyango moleta tanggulunto. ¹⁵ Sababu woluwo mongojanda ngololota ta ma lolola mao dalala banari wawu lodudua dalalo Ibilisi. ¹⁶ Wonu tawu ngota ta paracaya ode oli Isa o warisi ta janda, tiyo musu momantu mao ta janda boyito, alihu dila mo'osusa to jama'ati. Wolo uodito jama'ati, mowali momantu tawu ta otutu banari janda.

¹⁷ Mongotauwa lo jama'ati ta mopiyohe karajaliyo, patuti hurumatiyola mopiu po'oluwo, lebe-lebe lomao timongoliyo ta hepopotunggula lo Pirimani wawu hepongajariya jama'ati. ¹⁸ Odelo woluwo tula-tulade to kitabi odiye, "Dila mowali timongoli molonggu'uma tunggilo sapi u hepodutaiyo pale u boheli ilotoliyo mayi." Woluwo olo ayati wuwewo odiye, "Ta hemokaraja patuti mo'otapu gajiliyo." Odito u hetulade to kitabi.

¹⁹ Dila mao tolimowa lantobe ode tauwa ngota to jama'ati wonu dila o sakusi dulota meyalo towulota. ²⁰ Tawu ta mohutu dusa musu diniyola to talu lo jama'ati nga'amila, alihu anggota lo jama'ati wuwewo mao mohe.

²¹ To talu lo Allahuta'ala wawu ti Isa Almasih wawu mongomalaikati ta tilulawoto Allahuta'ala, pohileu wolo u to'otutuwa alihu yio moponao mao lo nga'amila potunu'u boti wolo uadili wawu dila mopobebedawo lo tawu.

²² Dila po'olinggahu yio mominta'a tawu ngota mohinta to Eya wolo umopodutu mao lo olu'u modua mohile barakati ode Allahuta'ala. Wonu tawu wuwewo mohutu dusa, dila mao dudui

tawu boyito, bo dahayi mao hilamu alihu tatapu beresi.

²³ Yio dila bo hepongilu taluhe wambao, bo pongilu mao olo angguru ngointi, sababu ombongumu ngope'e-ngope'e hemongongoto wawu ilanggangumu molulupuhu.

²⁴ Woluwo tawu-tawuwala ta dusaliyo ma mopatato tou timongoliyo dipo adiliyo lo Allahuta'ala; bo woluwo olo tawu wuwewo mao ta dusaliyo dema mowali mopatato to wakutu hedunggawa mayi. ²⁵ Odito olo woluwo tawu-tawuwala ta huhutuliyo mopiyohu ma lato ontonga; bo openu woluwo huhutu mopiyohu u dipo ontonga mopatato, bo dila ponga lo akali huhutu boyito turusi wanto-wanto'o.

6 ¹ Tawu ngota wato ta paracaya ode oli Isa Almasih musi mohurumati da'a oli tuwaniliyo, alihu tawu dila mopo'oleta tilanggulo Allahuta'ala wawu pongajarinto.

² Nga'amila potunu'u boyito pongajariya wawu ponasehatiya mao to tawu.

³ Titalotita ta mongajari mao tawu lo pongajari wuwewo wawu dila satuju lo pongajari banari lonto oli Isa Almasih Eyanto wawu pongajari lo agamanto, ⁴ tawu boyito sombongiyolo wawu diyaluwo mao u otawaliyo. U otohilaliyo bo mololohe masa'ala wawu motatameta wolo tawu, tunggulo mo'otimbulu hihiya, hulinggila, pitana, lantobu wawu ⁵ bibonga u dila o pulitiyo. Pikirangi lo tawu-tawuwala boyito ma lorusa wawu ma

diduluwo mao u banari. Harapu limongoliyo agama mo'ountungi olimongoliyo.

⁶Agama memangi mo'ountungi da'a wonu tawu mopotu'udu u woluwo to oliyo. ⁷Ito dila hedelowa mayi wolo-wolo ode duniya boti wawu ito olo molola mao duniya boti dila mowali modelo wolo-wolo. ⁸Asali woluwo ualolo wawu o pakeyangi, ma motu'ude uwito olanto. ⁹Bo timongoliyo ta ohila mowali kaya iloangaliyo wawu ilotihuta lo tili-tililahepala lo napusu kosongi u mo'otopotala wawu mo'oahuma manusiya ode delomo ubinasa. ¹⁰Sababu wuwa'ata lo nga'amila u moleto, deuwitoyito olalowa lo doyi. Woluwo tawu ta ma lolola imani ode oli Isa Almasih wawu helosikisa batangaliyo lo tili-tililahepala lo u mo'ololo sababu hemohenela doyi.

¹¹Bo yio Timotiwus wato lo Allahuta'ala, tolayi mao unga'amila boyito wawu lolohe mao ubanari, usalehe, imani, toliango, sabari wawu molumboyo. ¹²Potadenga mayi to tadenga lo imani u mopiyohu wawu wahuwa mayi tutumula kakali. Uwito patuju lo Allahuta'ala loibode olemu. Wawu yio ma longaku to talu lo tawu ngohuntuwa deu yio paracaya ode oli Isa, tunggulo yio ma lo'otapu tutumula kakali boyito. ¹³To talu lo Allahuta'ala ta longohi mayi tutumula ode uhetuwa-tuwawuwa wawu to talu li Isa Almasih ta lopotunggulao lo u banari ode oli gubornur Pilatus, pomarentau mayi olemu: ¹⁴Poponaowa mao wolo udila o tambio wawu dila tala tugasi u tilolimomu lonto Allahuta'ala tunggula mola ode sa'ati

li Isa Almasih Eyanto muli medungga mayi.

¹⁵ Allahuta'ala ta molantu mayi sa'atiliyo boyito. Bo Tiyo ta laba-labatutu kawasa, Ta patuti pujiyolo, Olongiya to yitato olongiya wawu Eya to yitato nga'amila eya. ¹⁶ Bo Tiyo ta kakali wawu ta bilu-biluloa to tinelo u dila mowali dudulalo. Diyaluwo mao ta ma yilo'onto o-Liyo wawu memangi manusiya dila mo'onto o-Liyo. Tiyo o kawasa kakali wawu patuti hurumatiyolo! Amin.

¹⁷ Popoelawa mao ode ta hekayawa to jamani boti, alihu timongoliyo dila sombongiyolo wawu mopodutu lo uuyiakini ode harata u dila tatapu. Bo uuyiakini boyito musu ode Allahuta'ala ta mongohi mayi ode olanto uhetuwa-tuwawuwa wolo ulelebeya alihu ito tumumula sanangi.

¹⁸ Popoelawa mao olo alihu timongoliyo boyito mohutu u mopiyohu, mowali kaya to delomo huhutu mopiyohu wawu motohilawo mongohi wawu molaya-layadeo ode tawu.

¹⁹ Wolo uodito, timongoliyo hepopoyimoa lo harata u mowali pohongi mopiyohu to wakutu hedunggawa mayi. Wawu wolo uodito, timongoliyo mo'otapu tutumula kakali, deuwitoyito tutumula otutu.

²⁰ Timotiwus walau'u to imani, dahayi mao u pilomarcaya mayi lo Allahuta'ala ode olemu. Tolayimu mao sirita kosongi u dila motu'ude wolo kohondaki lo Allahuta'ala wawu butola-butola tomimbihu ilmu u dila banari.

²¹ Woluwo tawu ta hepongajariya lo u odito ode tawu wuwewo wawu wolo uodito, tiyo ma lolola mao imani u banari. Allahuta'ala ma

mongohi mayi barakati ode olimongoli. Salamu
lami, Pawulus

2 TIMOTIWUS

1 ¹ Salamu lonto ole Pawulus ta ilokohondakiya lo Allahuta'ala lowali rasul li Isa Almasih motu'ude wolo janjiya tomimbihu tutumula kakali to delomo oli Isa Almasih ²ode ole Timotiwus walau'u to imani ta otoliangu'u. Rahmati, ponu wawu toliango wawu udame wawu sanangi monto Allahuta'ala ti Papa wawu monto oli Isa Almasih Eyanto wolemu mololayita.

³Wau mosukuru ode Allahuta'ala ta heyintau wolo hilawo beresi odelo u hepilohutu li yombu'u. Yio lalayita hedua huyi wawu dulahu. ⁴Wonu oelau mayi ponumu u helobuyuhuto, wau ohila modudunggaya wolemu, alihu wau mowali mengahe da'a. ⁵Heoelau imanimu u to'otutuwa ode oli Isa Almasih, deuwitoyito odelo u woluwo to oli nenemu ti Loyis wawu to oli mamamu ti Yunike. Wau yiyakini da'a deu yio olo o imani odito. ⁶Sababu uwito, popoelau mayi olemu alihu yio mopohuna mao lo karuniya lo Allahuta'ala u woluwo to olemu tou wau lopodutu mao lo olu'u to olemu wawu lodua lohile barakati ode Allahuta'ala. ⁷Roh lo Allahuta'ala ma yilohi-Liyo mayi ode olanto, tunggulo ito mowali didu momoheya bo ma mowali molotolo polu-polu lo toliango wawu mowali mokawasa batanga.

⁸ Wolo uodito, dilalo polito mopotunggulo habari tomimbihu ti Isa Eyanto wawu dila polita olo sababu wau ta ulu-ulunga to tutupa sababu ti Isa. Wolo lotola monto Allahuta'ala, dutoli mayi usikisa pe'epe'enta wolau sababu habari mopiyohe lonto Allahuta'ala. ⁹ Allahuta'ala lopolasalmati wawu loibode olanto wolo ibode suci, dila dadasari to huhutunto, bo dadasari to patuju wawu rahmati lo Allahuta'ala lohihilawo u ma yilohi-Liyo mayi olanto loli oli Isa Almasih lonto jamani mulolo mayi. ¹⁰ Bo masatiya rahmati lo Allahuta'ala boyito ma lopatato, sababu ti Isa Almasih ta mo'osalalmati olanto ma ledungga mayi. Ti Isa ma lo'olahe kawasa lo mawutu wawu lopopatato tutumula kakali loli habari mopiyohe lonto Allahuta'ala.

¹¹ Wau ma pilopotatapu mayi lo Allahuta'ala lowali rasul wawu guru ta mopotunggulo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala. ¹² Uwitolo sababuliyo wau lodutola unga'amila boti. Bo wau dila molito, sababu otawau tatonu ta heparacayau wawu wau yiyakini da'a Tiyo kawasa modaha u pilomarcaya-Liyo mayi olau tunggula mola ode dulahe ukiyama.

¹³ Duduimu mao wolo uto'otutuwa nga'amila pongajari u banari u ma ilodungohemu to olau. Pohutuwa mao uwito to delomo imani wawu toliango to delomo oli Isa Almasih. ¹⁴ Wolo lotolo Roh lo Allahuta'ala u hetolawa to delomo batanganto, dahayi mao u pilomarcaya mayi lo Allahuta'ala ode olemu.

¹⁵ Otawamu nga'amila ta paracaya ode oli Isa, ta hetolawa to propinsi lo Asiya, ma

Isa Almasih waliya li nabi Dawud, ta ma pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu. ⁹Sababu helopotunggulo habari boti, wau helodutola usikisa wawu hepilunguliyo odelo ta moletu, bo Pirimani lo Allahuta'ala dila yilepungu. ¹⁰Wau lodutola unga'amila boyito sababu momantu tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala, alihu timongoliyo olo mo'otapu salamati to delomo batanga li Isa Almasih wolo masahuru kakali. ¹¹Woluwo loiya tuwawu u otutu banari odiye: Wonu ito ma yilate pe'epe'enta wo-Liyo, ito olo ma tumumula pe'epe'enta wo-Liyo. ¹²Wonu ito mo'odutolo, ito olo ma momarenta wo-Liyo. Wonu ito momahe o-Liyo, Tiyo olo ma momahe olanto. ¹³Wonu ito dila mopo'opolu janjiya, Tiyo debo tatapu mopo'opolu lo janjiya-Liyo, sababu Tiyo dila mowali momahe batanga-Liyo lohihilawo. Odito loiya tuwawu u otutu banari.

¹⁴To delomo tanggulo Allahuta'ala, popoelawa mao wawu ponasehatiya mao unga'amila boyito wolo uto'otutuwa ode tawu-tawuwala to jama'ati, alihu timongoliyo dila motatameta lo u dila ohunaliyo wawu u bo mo'obuluhuta ta mo'odungoheo. ¹⁵Usahayi mao alihu yio patuti to talu lo Allahuta'ala mowali tawu ngota hemokaraja ta dila molito mongajari to tawu wolo ubanari tomimbihu habari u banari lonto Allahuta'ala. ¹⁶Tolayimu mao bisala kosongi u dila motu'ude lo kohondaki lo Allahuta'ala u bo mo'oduhenga tawu ta hetumula dila salehe. ¹⁷Loiya limongoliyo boyito hemononao odelo panyaki kangker. To wolota limongoliyo

woluwo te Himenewus wawu te Piletus.

¹⁸Timongoliyo ma lolola mao dalala u banari wawu hepongajariya to tawu deu obobongu mayi lo tawu monto kuburu ma yilapato lowali, tunggulo ma woluwo tawu-tawuwala ta ma lorusa imaniliyo. ¹⁹Bo pandasi u pilopodutu mao lo Allahuta'ala yito mototoheto wawu to pandasi boyito woluwo tula-tuladu loiya odiye, "Eya motota nga'amila haku-Liyo." Wawu woluwo olo tula-tuladu odiye, "Titalotita ta modua mohile turungi ode Eya, tiyo musi molola mao huhutu moletto."

²⁰To bele tuwawu damanga yito woluwo tili-tililahepala lo pokakasi. Woluwo u lonto hulawa wawu tala'a u hepomakeliyo ode patuju mopiyohu. Woluwo olo u lonto huta wawu ayu u hepomakeliyo ode patuju biyasa. ²¹Wonu tawu ngota hemopo'oberesi batangaliyo monto nga'amila u moletto, tawu boyito ma mowali odelo pokakasi u pomakeliyo ode patuju u mopiyohu. Pokakasi boyito tolomodu hepopohuna li tuwaniliyo to karaja u mopiyohu.

²²Sababu uwito, tolayimu mao napusu lo ta donggo hemudawa. Lolohe mao u banari, imani, umotoliango, udame wawu usanangi pe'epe'enta wolimongoliyo ta hepoduawa wawu hephileya turungi ode Eya wolo hilawo beresi. ²³Dila potitiwayita to butola lo ta hehulode wawu ta dila motota wolo-wolo.

Otawamu nga'amila boyito bo mo'olohuluwa.

²⁴Wato lo Eya ngota dila mowali molohuluwa.

Tiyo musi ramelo wolo tawu nga'amila, motota

mongajari to tawu wawu sabari. ²⁵Tiyo musi wolo umolumboyoto mongohi mao potunu to tawu ta mo'owali mobutola wolo harapani, alihu Allahuta'ala ma mongohi mao hiyango olimongoliyo motobati, tunggulo timongoliyo mowali motota lo u banari. ²⁶Wawu pikirangi limongoliyo ma mowali mobango, sababu ma lolopatayi lonto kawasa lo Ibilisi u ma lo'otihuta olimongoliyo, alihu timongoliyo mohutu u okohondakiliyo.

3 ¹Ototayi mao: To pulito jamani boti ma medungga mayi wakutu lo ususa. ²Manusiya ma mopouda'a lo batangaliyo lohihilawo, olalowa lo doyi, takaburu wawu sombongiyolo. Motohila lo umohina to tawu, mobutola lo mongudula'a, dila motota mosukuru wawu dila boti paduli lo agama. ³Dila motota motoliango tawu, dila yinawo modame, mo'owali moleta to tawu wawu dila mowali motahangi napusu, moleta haleliyo wawu dila motohilawo lo u mopiyohu. ⁴Motohilawo mohiyanati, mohutu uhetuwa-tuwawuwa wolo uasali, hemotitota, lebe moturuti napusuliyo popobandingiyo mao wolo moturuti kohondaki lo Allahuta'ala. ⁵Ontonga mao lo tawu timongoliyo hetumula salehe, bo timongoliyo dila mololimo kawasa lo tutumula salehe boyito. Tolayimu mao tawu odito. ⁶To wolota limongoliyo woluwo ta hepomasowa ode bele lo tawu wolo patuju mongakali mongobuwa ta hehulode ta hepoluwa lo dusa wawu hekawasawa lo tili-tililahepa lo napusu. ⁷Mongobuwa boyito

openu mo'olohu mobalajari, bo timongoliyo dila ta mambo mongarati lo obobanari.

⁸Tawu ta hepongakaliya mongobuwa boyito hepolawaniya u banari, odelo te Yanes wawu te Yambres ta mossihiriya ta helolawani oli nabi Musa to lipu lo Mesir. Pikirangi lo ta hepongakaliya mongobuwa boyito ma lorusa da'a wawu imani limongoliyo ma lopatato dila banari. ⁹Ma tantu timongoliyo dila mo'otapu hasili wolo-wolo, sababu hulodi mongoliyo ma mowali otawa lo tawu nga'amila, odelo u ma lowali to ole Yanes wawu te Yambres.

¹⁰Bo yio Timotiwus ma lodudua pongajariu, huhutu'u, patuju lo tutumulu'u, imaniu, posabariu, toliangu'u wawu podudutolu'u usikisa. ¹¹Nga'amila arinaya wawu usikisa u ma hedilutolau to kota lo Antiyokiya, to kota lo Ikoniwum wawu to kota lo Listra wawu wololo wau helodutola unga'amila boyito ma otawamu. Wawu Eya ma lopolopatao olau to unga'amila. ¹²Memangi nga'amila tawu ta ohila tumumula salehe to delomo batanga li Isa Almasih, ma mo'oalami arinaya. ¹³Tawu ta moleto wawu ta mongngakaliya to tawu ma lebe heoduhenga letiyo. Timongoliyo hepopolapala to tawu wawu helapala. ¹⁴Bo yio musi tatapu modihu pongajari u ma tilolimomu wawu u heiyakiniyamu, sababu otawamu tatonu guru-gurumu. ¹⁵Toloma mao deu yio lonto ukikio lomayi ma motota lo tuwango kitabi u mowali mongohi mayi potunu olemu ode usalamati moli imani ode oli Isa Almasih. ¹⁶Nga'amila tuwango kitabi asaliliyo lonto

Allahuta'ala wawu ohunaliyo monasehati to tawu, mopopatato u tilala, mopo'opiyohu huhutu lo tawu wawu mongajari to tawu lo u banari, ¹⁷ alihu wato lo Allahuta'ala mowali mohutu u mopiyohu, sababu nga'amila u paralu oliyo woluwo to oliyo.

4 ¹To talu lo Allahuta'ala wawu ti Isa Almasih ta ma muli mohuwalingayi ode duniya mowali Olongiya momutoa tawu-tawuwala ta hetumula wawu ta ma lopowate, wau mohile wolo uto'otutuwa ode olemu: ²Potisiyapu mao turusi mopotunggulo habari mopiyohu lonto Allahuta'ala to wakutu mopiyohu meyalo to wakutu moleto. Popopatata mao u tatalawa, ajariya mao wawu diniya mao wawu nasehati mao tawu wolo usabari da'a. ³Ma medungga mayi waktuliyo tawu ma didu mololimo pongajari u banari. Timongoliyo boma mololohe guru-guru ta otohila limongoliyo ta mo'osanangi hila limongoliyo wawu ta motu'ude lo napusu limongoliyo. ⁴Bulonga limongoliyo ma hiheuta modungohe u banari wawu huo-huo modungohe pilu. ⁵Bo yio Timotiwus, kawasayimu mao batangamu to delomo nga'amila pasali. Dutoli mola usikisa, popotunggula mao ode tawu Injili wawu karajayimu mao nga'amila tugasi lonto Allahuta'ala.

⁶Tomimbihu batangau, ma ledungga waktuliyo wau mate mowali kurubani ode Allahuta'ala. ⁷Wau ma yilapato lohilapita to yilapita u mopiyohu, wau ma ledungga ode garisi pulitiyo wawu wau ma lomiyahе imani

ode oli Isa. ⁸ Masatiya ma sadi-sadiya to soroga pahala u tolimou, deuwitoyito u banari lonto Allahuta'ala. To dulahe ukiyama ti Isa Eyanto hakimu ta adili ma mongohi mayi pahala boyito ode olau. Bo dila bo ode olau wambao, bo ode nga'amila tawu ta hewolola lo podudungga-Liyo mayi.

⁹ Pongusaha mayi yio hua monao mayi ode olau, ¹⁰ sababu te Demas ma lotoliango duniya wawu ma lolola olau. Tiyo ma lonao ode kota lo Tesalonika. Te Kreskes ma lonao ode propinsi lo Galatiya wawu te Titus ma lonao ode lipu lo Dalmatiya. ¹¹ Bo te Lukas ta donggo tola-tola wolau. Ponao mota yio ode ole Markus wawu tiyanga mayi tiyo odiyamayi, sababu tiyo ohunaliyo olau to u hekarajau. ¹² Te Tihikus ma piloponaou ode kota lo Epesus. ¹³ Tou yio monao mayi odiyamayi, dila lipata delowa mayi jumbau u tilolau mayi to kota lo Trowas to bele le Karpus. Delowa mayi olo nga'amila buku'u, lebe-lebe lomao u pilohutuliyo lonto walito.

¹⁴ Te Iskandar ta modudupawa tombaha ma helohutu u moleta ngohuntuwa ode olau. Eya ma momalasi mao nga'amila huhutuliyo.

¹⁵ Po'odaha mao olo yio ode oliyo, sababu tiyo otutu hemomutola pongajarinto.

¹⁶ To butoa bohuliyo tou wau lopodulu lo batangau, diyaluwo ngota mao ta lomantu olau, nga'amila lolola olau. Hedua alihu Allahuta'ala mongambungu olimongoliyo. ¹⁷ Bo ti Isa Eyau lopo'olotola olau wawu dila lolola olau, tunggulo wau lowali lopotunggulao wolo

umopatato habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ode tawu nga'amila ta dila Yahudi. Wawu tou boyito Eya ma lopolopatao olau to ngango lo singa. ¹⁸Ti Isa Eya ma mopolopatao olau olo monto nga'amila patuju moleta ode olau. Tiyo ma moposalamati olau, tunggulo wau momaso ode Yiladiya-Liyo to soroga. Tiyo patuti pujiyola mololayita! Amin.

¹⁹Salamu ode oli Priskila wole Akwila wawu ode ole Onesiporus wolo warisiliyo. ²⁰Te Erastus donggo to kota lo Korintus wawu te Tropimus tilolau mayi mongongoto to kota lo Miletus. ²¹Pongusaha mayi yio monao mayi odiya tou dipo sembo lo dutala da'a. Te Ebulus wawu te Pudes wole Linus wawu ti Klawudiya wawu nga'amila mongowutata ngoimani wuwewo mao teya lolawo mayi salamu ode olemu.

²²Ti Isa Eya pe'epe'enta wolemu. Eya mongohi mayi barakati ode olimongoli! Salamu lami, Pawulus

TITUS

1 ¹ Salamu lonto olau te Pawulus wato lo Allahuta'ala wawu rasul li Isa Almasih, ta ilibode lo Allahuta'ala mopo'olotola imani lo tawu-tawuwala ta tilulawo-Tiyo, alihu timongoliyo mongarati lo obobanari wawu timongoliyo mowali tumumula salehe. ² Imani wawu obobanari odito boyito dadasari to uyiyakini deu ito mololimo tutumula kakali u ma pilojanjiya lo Allahuta'ala lonto jamani mulo-mulolo lomayi. Wawu Allahuta'ala dila ponga lo akali mohimbulo. ³ To wakutu u ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala, habari mopiyohe lonto o-Liyo ma lowali lopatato loli tawu-tawuwala ta helopotunggulayi lo habari boyito. Allahuta'ala ta mo'osalamati olanto lomaracaya olau mopotunggulo habari boyito motu'ude wolo parenta-Liyo.

⁴ Tulade boti yilawou mayi ode ole Titus ta ma ilanggapu'u wala'a puluwa to delomo imaninto. Allahuta'ala ti Papanto wawu ti Isa Almasih ta mo'osalamati olanto ma mongohi mayi rahmati wawu udame ode olemu mololayita.

⁵ Wau lolola mayi olemu to lito lo Kreta wolo patuju alihu yio mongaturu mao pasa-pasaliyala u paralu aturuwolo wawu alihu yio mopotatapu mao lo tauwa lo jama'ati to timi'idu kota motu'ude lo potunu'u ode olemu.

⁶ Tawu ta mowali tauwa lo jama'ati musu tawu ngota ta dila o tambio huhutuliyo, bo ngota

dileliyo, mongowalaiyo paracaya ode oli Isa Almasih, dila lawuweli wawu hetumula o aturu. ⁷Ta hepongaturuwa jama'ati hepongurusiya karaja lo Allahuta'ala. Tiyo dila mowali tawu ngota ototala, dila sombongiyolo meyalo dila ta moyingowa wawu dila ta hehuwoalo, dila ta motohilawo molohuluwa meyalo dila ta motohilawo lo untungi haramu. ⁸Bo tiyo motohilawo potihangata lo tawu to beleliyo, motohilawo lo u mopiyohu, mowali mokawasa batangaliyo, tawu ta banari, ta salehe wawu mowali motahangi napusu. ⁹Tiyo dihu-dihu pongajari u banari wawu sanggupi monasehati to tawu lo pongajari boyito wawu mowali mopopatatao lo totala lo tawu-tawuwala ta hepobutola woliyo.

¹⁰Ngohuntuwa tawu to lito lo Kreta dila mowali aturuwolo, ta hepobisalawa u dila ohunaliyo wawu ta hepongakaliya to tawu lebe-lebe lomao timongoliyo ta o pahamumu deu nga'amila tawu musi tunalo alihu salamati.

¹¹Tawu-tawuwala odito musi heutalo tunggili mongoliyo, sababu pahamumu limongoliyo u mo'olapalo u hepongajari limongoli to bele-beleyalo hemo'orusa imani lo tawu ngohuntuwa. Timongoliyo hepohutuwa odito sababu ohila mo'otapu untungi u dila halale. ¹²Woluwo tawu ngota, deuwitoyito nabi limongoliyo lohihilawo loloiya odiye, "Tawu-tawuwala lo lito lo Kreta lalayita hepohimbulowa wawu odelo binatanggi molinggelo, olalowa wawu helantinga." ¹³U pilolele mayi lo nabi boyito memangi banari.

Sababuliyo uwito, diniya mao timongoliyo wolo uto'otutuwa, alihu imani limongoliyo mowali banari, ¹⁴wawu alihu timongoliyo didu modihu pilu lo tawu lo Yahudi meyalo parenta u pilohutu lo tawu-tawuwala ta ma lopalingo to pongajari banari. ¹⁵Uhetuwa-tuwawuwa yito suci to tawu-tawuwala suci. Bo to tawu ta najisi wawu ta dila o imani, diyaluwo tuwawu mao u suci, sababu pikirangi wawu hila limongoliyo najisi. ¹⁶Timongoliyo hepolojiyawa motota lo Allahuta'ala, bo moli huhutu limongoliyo timongoliyo hepomahe Allahuta'ala. Allahuta'ala molonui mongoliyo sababu timongoliyo dila yinawo ta'ati. Nga'amila huhutu limongoliyo diyaluwo mao u mopiyohu.

2 ¹Bo yio Titus, pongajariyamu mao to tawu pongajari u banari. ²Nasehatimu mao mongololai ta ma otutumulo alihu pikirangi limongoliyo mobango, o adabu wawu mowali mokawasa batangaliyo wawu alihu imani limongoliyo banari, motoliango tawu wawu sabari. ³Odito olo mongobuwa ta ma otutumulo, timongoliyo musi tumumula hepoibadatiya, dila moddelowa pitana wawu mongiluma. Timongoliyo musi motota mongajari to tawu lo pasapaliyala u mopiyohu, ⁴alihu timongoliyo mowali monasehati mao mongobuwa ta hemudawa motoliango hiyalo wawu mongowalai mongoliyo. ⁵Timongoliyo motota mokawasa batanga limongoliyo wawu dila mohhamawa pipiya, wawu mo'olohu

mongaturu onngala'aliyo, mopiyohu haleliyo wawu ta'ati ode hiyalo, alihu habari mopiyohelonto Allahuta'ala dila hina lo tawu.

⁶Odito olo nasehati mao ta hemudawa alihu timongoliyo motahangi napusu. ⁷To delomo nga'amila pasali, popowaliya mao batangamu mowali dudua lo tawu to nga'amila huhutu mopiyohu. Tou yio mongajari to tawu, yio musi to'otutuwa wawu mowali paracayalo.

⁸Pomakeya mao loiya u bijaki u dila mowali popotala lo tawu, alihu tawu ta molawani olemu molito, sababu diyaluwo pasali u moleto u mowali popololaduliyo tomimbihu ito.

⁹Mongowato musi ta'ati ode oli tuwaniliyo to delomo nga'amila pasali wawu moposanangi lo hila li tuwaniliyo wawu dila mobutola ¹⁰meyalo motao. Timongoliyo musi lalayita hepiyohe lo hale wawu mowali paracayalo, alihu to delomo nga'amila pasali tawu-tawuwalo otarikiya lo pongajari tomimbihu Allahuta'ala ta mo'osalamati olanto.

¹¹Allahuta'ala ma lopopatatayi lo rahmati-Liyo alihu nga'amila manusiya salamati.

¹²Rahmati lo Allahuta'ala boyito hemongajari olanto alihu ito dilalo tumumula lalawaniya wolo kohondaki lo Allahuta'ala wawu dila moturuti kohondaki lo napusu. Ito olo heajariyoliyo alihu mokawasa batanga, banari wawu salehe to jamani boti. ¹³Ito heyimawa wakutu lo Allahuta'ala mopoganapu lo u iloyiyakiniyanto u polu-polu lo barakati wawu ito olo heyimawa tinelo Allahuta'ala ta laba-labatutu uda'a wawu tinali Isa Almasih ta

mo'osalamati olanto mowali mopatato. ¹⁴Tiyo ma lopokurubani mao lo batanga-Liyo, alihu ito salamati wawu bebasi to nga'amila u moleto. Tiyo lopo'osuci olanto lowali umati-Liyo lohihilawo ta mo'olohu mohutu u mopiyohu.

¹⁵Pongajariya mao unga'amila boyito, nasehati mao wawu diniya mao tawu wolo ubarani. Dila pohuto woluwo openu bo ngota mao tawu ta monganggapu olemu mopa.

3 ¹Popoelawa mao ode tawu-tawuwala ta paracaya ode oli Isa Almasih, alihu timongoliyo ta'ati wawu turuti ode pomarenta wawu ta hedihima u kawasa to lipu. Popoelawa mao olo alihu timongoliyo sadiya mohutu nga'amila u mopiyohu. ²Poleleya mao ode olimongoliyo dila mowali mohina wawu molohuluwa openu wolo tatonu. Timongoliyo nga'amila musi sabari wawu molumboyoto ode tawu nga'amila. ³Omo-omolu ito hehulode, dila ta'ati wawu helapala, wato lo nga'amila napusu wawu u otohilawo. Ito hetumula wolo niyati moleto wawu mohihiya wawu bolo yiyingowa lomao. ⁴Bo Allahuta'ala ta mo'osalamati lopopatatayi deu hila-Liyo mura wawu Tiyo motoliango manusiya. ⁵Tiyo lopusalamati olanto, dila sababu huhutu banari u pilohutunto, bo sababu ponu wawu toliango loli lilihu u ma lowali tuwoto deu ito ma lololimo tutumula bohu u hekaraja lo Roh lo Allahuta'ala. ⁶Allahuta'ala ma longohi mayi Roh-Liyo ode olanto loli oli Isa Almasih ta mo'osalamati olanto, ⁷alihu ito popobanariyo lo Allahuta'ala moli rahmati-Liyo, tunggulo

ito o haku mololimo tutumula kakali u iloyiyakiniyanto. ⁸Loiya boti otutu banari wawu otohilau yio wolo u yiyakini mopotunggulao lo unga'amila boyito, alihu ta paracaya lo Allahuta'ala to'otutuwa mongusaha mokaaraja u mopiyouhu. Unga'amila boti mopiyouhu wawu ohunaliyo to tawu nga'amila.

⁹Tolayimu mao butola dila ohunaliyo, sirita lo sila-sila, hulinggila wawu lohuluwa tomimbihu hukum lo Tawurat. Nga'amila boyito dila ohunaliyo wawu diyaluwo untungiliyo. ¹⁰Tawu ngota ta motohilawo lo umopotimbulu lo bibonga to wolota lo jama'ati, diniya mao pe'enta po'oluwo. Wonu tiyo debo ta dila modungohu, didu mao poawota woliyo.

¹¹Otawamu deu ta odito boyito otutu banari ma yilapalo wawu wolo dusaliyo tiyo lohukumani batangaliyo.

¹²Wau ma mopoahu mayi ole Artemas meyalo te Tihikus monao mayi ode olemu. Wonu timongoliyo ma medungga mayi, hua pongusaha mayi yio monao mayi ode olau to kota lo Nikopolis, sababu wau ma lomutusani motitola teto ngohilayao sembo lo dupota da'a. ¹³Pongusaha mao yio wolo uto'otutuwa momantu ole Zenas ta ahali lo hukum lo Tawurat wawu te Apolos, alihu timongoliyo dila o pulita lo uhetuwa-tuwawuwa tou henaowa. ¹⁴Lebe mopiyouhu wonu tawunto olo mobalajari mopouda'a lo karaja u mopiyouhu wawu mopo'opolu lo u paralu otutu, alihu timongoliyo dila mohutu u dila ohunaliyo.

¹⁵ Nga'amila mongowutata ngoimani ta wolau lolawo mayi salamu ode olemu. Popotunggula mao salamu lami ode nga'amila ta motoliangunto wawu ta o imani ode oli Isa Almasih. Allahuta'ala ma mongohi mayi barakati ode olimongoli nga'amila. Salamu lami, Pawulus

PILEMON

1 ¹ Salamu lonto olau te Pawulus ta leulunga to tutupa sababu helopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih wawu salamu olo lonto ole Timotiwus wutatunto ngoimani ode ole Pilemon tamani ngopokarajawa wawu ta otoliango lami.

² Salamu olo ode oli Apfiya wutatunto ngoimani wawu ode ole Arkipus tamani ngopojuwangiya wolami wawu ode jama'ati to belemu.

³ Allahuta'ala ti Papanto wawu ti Isa Almasih Eyanto ma mongohi mayi rahmati wawu udame ode olimongoli mololayita.

⁴ Wau hemosukuru ode Allahuta'ala Eyau timi'idu wau modua olemu. ⁵ Wau ma lo'odungohu tomimbihu toliangumu ode nga'amila tawu ta ma tilulawoto Allahuta'ala wawu tomimbihu imanimu ode oli Isa Almasih Eya. ⁶ Hedua alihu wumbuta lo umohutata ngoimani to wolotanto mowali dalala olanto lebe mongarati mao lo nga'amila barakati u mowali motapunto moli imani ode oli Isa Almasih. ⁷ Pilemon wutatu'u, toliangumu ode umati lo Allahuta'ala nga'amila, ma loengahu wawu lo'olotola hilau sababu hila lo umati lo Allahuta'ala ma hehiliburumu.

⁸ Wolo uodito, to delomo tangguli Isa Almasih wau barani momarenta mayi olemu wolo u musi pohutuwomu. ⁹ Bo moela mayi toliangumu boyito, lebe mopiyohu wau mohile

wolo uto'otutuwa ode olemu. Wau te Pawulus ta ma panggola boti wawu ta masatiya ulu-ulunga to tutupa sababu ti Isa Almasih.

¹⁰Wau o hihile tuwawu ode olemu tomimbihu walau'u to imani te Onesimus ta lotapu'u to tutupa botiya. ¹¹Omo-omolu mayi memangi tiyo dila ohunaliyo olemu, bo masatiya tiyo ohunaliyo da'a olemu wawu olau olo.

¹²Tiyo wala'a ta otutu otoliangu'u wawu tiyo ilahulau mohuwalingayi ode olemu. ¹³U banari wau ohila motahangi oliyo teya pogantiu olemu momantu olau ngohilayao wau ulu-ulunga to tutupa sababu helopotunggulo Injili. ¹⁴Bo wau dila yinawo mohutu wolo-wolo wonu yio dipo satuju, alihu u mopiyohe yito dila pohutuwomu wolo upakusa bo wolo uihilasi.

¹⁵Anggapuwa mao utiye sababuliyo te Onesimus lopisawa mayi wolemu ngope'e, alihu tiyo ma mololayita wolemu. ¹⁶Openu tiyo watomu, bo lebe mao tiyo olo ma lowali wutata ngoimani ta otoliangu'u. Tiyo wato meyalo wutata ngoimani. Tiyo ohunaliyo da'a olau lebe-lebe lomao to olemu.

¹⁷Wonu yio hemonganggapu olau tamani ngopokarajawa wolemu, tolimowa mao tiyo odelo yio mololimo olau lohihilawo. ¹⁸Wonu tiyo ma lo'orugi meyalo o biloli to olemu, wau ta motanggungungi unga'amila boyito. ¹⁹Wau te Pawulus loluladeyi lo olu'u lohihilawo deu wau ta momayari unga'amila boyito. Wau dila paralu mopoela mayi olemu deu yio o biloli to olau, deuwitoyito batangamu lohihilawo.

²⁰Pilemon wutatu'u ngoimani, tolimowa mao

hihileu boti ode olemu to delomo Eya. Wolo uodito, yio lo'ohiburu hilau to delomo oli Isa Almasih.

²¹Wau lolawo mayi tulade boti, sababu wau yiyakini wolo u pohileu ode olemu to tulade boti ma popowoluwomu mayi, hiyambola bo lebeliyo mao leto yio yinawo mopowoluwo.

²²Poposadiyawa mao olo huwali tuwawu olau to belemu, sababu wau yiyakini Allahuta'ala ma molametayi dua lo mongowutata ngoimani nga'amila ta hepoduawa olau, tunggulo wau mowali bebasi wawu mowali monao mayi ode olimongoli.

²³Te Epafra tamani ngotutupa wolau sababu ti Isa Almasih, tiyo lolawo mayi salamu ode olemu. ²⁴Tolimowa mao olo salamu monto mongotamaniu ngopokarajawa, deuwitoyito te Markus, te Aristarhus, te Demas wawu te Lukas.

²⁵Ti Isa Almasih Eyanto mongohi mayi barakati ode olemu. Salamu lami, Pawulus

YAHUDI

1 ¹ Omo-omolu mayi Allahuta'ala po'opo'odata helobisala ode mongotiyombunto loli mongonabi wolo cara ngohuntuwa. ² Bo to jamani masatiya boti Allahuta'ala lobisala mayi ode olanto loli oli Isa Wala-Iyo. Loli oli Isa Wala-Iyo boyito Allahuta'ala lopowali mayi lo alamu bua-buade boti. Wawu Tiyo olo ma lopotatapu mao deu ti Isa yito ta ahu'uwo lo uhetuwa-tuwawuwa. ³ Ti Isa yito tinelo Allahuta'ala wawu gambari lo owoluwo lo Allahuta'ala lohihilawo. Tiyo olo ta hemomalihara alamu boti wolo Pirimani-Liyo u otutu kawasa. Tou Tiyo ma yilapato longohi mao dalalo ode manusiya mowali suci to dusa, Tiyo lotihuloo to olowala lo Allahuta'ala ta laba-labatutu uda'a ta to soroga.

⁴ Walao Allahuta'ala yito o biluloo molanggatao lo mala-malaikatiyalo wawu Tiyo olo yilohiya lo Allahuta'ala tanggula lebe molanggatao lo tanggula yilohi-Liyo ode malaikati. ⁵ Allahuta'ala loloiya ode Wala-Iyo odiye, "Yio Walau-U, to dulahe entiye boti Wau ma lowali ti Papa-Mu." Allahuta'ala loloiya olo ode Wala-Iyo odiye, "Wau ma mowali ti Papa-Liyo wawu Tiyo ma mowali Walau-U." Odito Pirimani lo Allahuta'ala ode Wala-Iyo. Tiyo dipo pe'enta mao loloiya odito ode mongomalaikati. ⁶ To wakutu Allahuta'ala lopoahu mayi lo Wala-Iyo ta

mohuhula ode duniya boti, Tiyo loloiya odiye, "Nga'amila malaikati musu molubo o-Liyo." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ⁷ Bo tomimbihu mongomalaikati Allahuta'ala loloiya odiye, "Wau lopowali lo mala-malaikatiyalo lowali dupoto wawu ta hepohintawa ola-U lowali laito tulu." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ⁸ Bo tomimbihu Walao Allahuta'ala woluwo Pirimani odiye, "Wu Allahuta'ala, arasi-Mu kakali. Wawu tunggudu Yiladiya-Mu tunggudu obobanari. ⁹ Yio motohilawo lo u mopiyohu wawu moyingo lo u moletu. Uwitolo sababuliyo Allahuta'ala Eya-Mu lolulawota ole-Mu wawu longohi hurumati ode ole-Mu u moengahu lebe mao lo u yilohi-Liyo ode mongotamani-Mu." ¹⁰ Woluwo olo Pirimani lo Allahuta'ala odiye, "Wu Eya, mulo-mulo Ito Eya lopowali lo huta wawu hulungo. ¹¹ Duniya wawu nga'amila tuwangiyo ma mowali moli wawu mowali panggola debo odelo kayini, bo Ito Eya debo tatapu woluwo. ¹² Huta wawu hulunga boti ma lilibu lo Ito Eya odelo jumba wawu odelo kayini moubawa mowali panggola. Bo Ito Eya dila ta moubawa wawu dila ta o pulitiyo." Odito loiya lo Allahuta'ala. ¹³ Allahuta'ala loloiya ode Wala-Iyo odiye, "Potihulo'o lomayi to ambahu olowala-U, sambe pohutu-U mayi nga'amila musu-Mu mota'aluku to tibawa lo oatu-Mu!" Odito loiya lo Allahuta'ala wawu dila pe'enta mao Tiyo loloiya odito ode mongomalaikati. ¹⁴ Ototayi mao, mongomalaikati yito roh ta hepohintawa Allahuta'ala wawu ta heahula-

Liyo moturungi tawu-tawuwala ta ma mololimo usalamati lonto Allahuta'ala.

2¹ Wolo uodito, ito musi lebe to'otutuwa mao mololoma u ma ilodungohento, alihu ito debo tatapu paracaya ode oli Isa Almasih.

² Pirimani u pilopotunggulo Allahuta'ala loli malaikati ode mongotiyombunto ma lopatato banari wawu nga'amila tawu ta dila loturuti meyalo ta dila lota'ati to Pirimani boyito, ma lololimo hukumani motu'ude lo huhutuliyo.

³ Wonu odito, ito olo ma mololimo hukumani wonu ito dila momaduli usalamati u ma pilopotunggulayi li Isa Eya ode olanto loli olimongoliyo ta ma lo'odungohe lemulo wawu lopobanari mao lo habari lo usalamati boyito. ⁴ Allahuta'ala olo helopo'olotolayi u hepilopotungguli mongoliyo boyito wolo tuwo-tuwotala wawu mujijat ngohuntuwa wawu tili-tililahepala lo kawasa u hewohi mayi lo Roh lo Allahuta'ala moturuti mao kahandaki-Liyo.

⁵ Duniya u hebisalanto u ma dungga-dungga mayi dila pilopota'aluku lo Allahuta'ala ode mongomalaikati. ⁶ Odelo woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Dila ponga lo akali Ito Eya moela manusiya. Wawu dila ponga lo akali olo Ito Eya mopo'obilohe manusiya. ⁷ Bo manusiya ma pilopowali lo Ito Eya lebe mopa mao lo mongomalaikati to wakutu u dila lohihewo. Wawu Ito Eya ma longohi mao makuta lo umasahuru wawu hurumati ode oliyo. ⁸ Ito Eya ma lopota'aluku mao lo uhetuwa-tuwawuwa to tibawa lo oato manusiya." Odito Pirimani

lo Allahuta'ala. Wonu odito, diyaluwo mao uhetuwa-tuwawuwa u dila pilopota'aluku lo Allahuta'ala to tibawa lo kawasa lo manusiya. Openu odito, ito masatiya dipo lo'onto manusiya hekawasawa uhetuwa-tuwawuwa.

⁹Bo ma otawanto wololo sirita lo tutumuli Isa Almasih! Tiyo ma pilopowali lo Allahuta'ala lebe mopa mao lo malaikati to wakutu dila lohihewo, alihu wolo rahmati lo Allahuta'ala nga'amila manusiya ma mo'otapu dalalo usalamati moli opopate-Liyo. Ma otawanto olo deu Tiyo ma yilohiya lo Allahuta'ala makuta lo umasahuru wawu hurumati, sababu Tiyo ma lodutola usikisa sambe yilate.

¹⁰Nga'amila uhetuwa-tuwawuwa pilopowali wawu pali-palihara to Allahuta'ala. Tu'udiyo Allahuta'ala lopowali oli Isa Almasih dalalo salamati u molimomoto moli usikisa. Wolo uodito, Allahuta'ala ma mo'otapu wala'a ngohuntuwa, deuwitoyito manusiya ta ma mololimo umasahuru pe'epe'enta woli Isa.

¹¹Tiyo ta lopusuci wawu tawu-tawuwala ta piloposuci-Liyo dusaliyo nga'amila lonto bungo tuwawu. Uwitolo sababuliyo ti Isa dila molito mongaku deu timongoliyo boyito mongowuta-Tiyo. ¹²Ti Isa loloiya ode Allahuta'ala odiye, "Watiya ma mopotunggulo pongajari ode mongowutato Latiya tomimbihu Ito Eya. Wawu Watiya ma momanyanyi ode Ito Eya to hungo jama'ati." ¹³Ti Isa olo loloiya ode Allahuta'ala odiye, "Watiya ma yiyakini ode Allahuta'ala." Ti Isa olo loloiya ode Allahuta'ala odiye, "Watiya wawu mongowala'a ta yilohi

mayi lo Allahuta'ala ode o-Latiya.” Odito loiya li Isa ode Allahuta'ala.

¹⁴Tawu-tawuwala ta hetanggulala mongowala'a boyito nga'amila manusiya wawu ti Isa lohihilawo ma lowali manusiya tutuwawuwa wolimongoliyo, alihu moli opopate-Liyo Tiyo mopolopu mao lo Ibilisi ta kawa-kawasa yiladiya lo mawutu. ¹⁵Wolo uodito, Tiyo olo lopobebasi mao olimongoliyo ta ngohilayao tutumuli mongoliyo lowali wato sababu mohe lo umate. ¹⁶Wawu ma lowali lopatato deu waliya li nabi Ibrahim ta tilurungiya-Liyo, dila malaikati. ¹⁷Uwitolo sababuliyo to delomo nga'amila uhetuwa-tuwawuwa, Tiyo musi mowali tutuwawuwa wolo mongowuta-Tiyo, alihu Tiyo mowali Imamu da'a ta polu-polu lo ponu wawu toliango wawu ta mowali paracayala mongurusi tugasi ode Allahuta'ala. Wolo uodito, Tiyo mowali mopodame mao lo manusiya ta o dusa wolo Allahuta'ala. ¹⁸Tiyo lohihilawo ma lodutola usikisa tou lo'otapu yimontalo, tunggulo Tiyo mowali moturungi tawu-tawuwala ta mo'otoduwo yimontalo.

3 ¹Mongowutata ngoimani ta ma tilulawoto Allahuta'ala wawu ta ma lo'otapu bahagiyangi to ibodu Allahuta'ala ode soroga, nte pikirangiya mao limongoli to'otutuwa tomimbihu ti Isa ta ma ilakunto lowali Imamu da'a wawu Rasul. ²Tiyo yito mowali paracayalo moponao lo tugasi u ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala o-Liyo, odelo ti nabi Musa helongurusi nga'amila tuwango bele lo

Allahuta'ala, deuwitoyito umati lo Allahuta'ala. ³Bo ti Isa patuti mo'otapu hurumati lebe mao li nabi Musa, debo odelo ta lomongu bele mo'otapu hurumati lebe mao lo tawu-tawuwala tuwango bele boyito. ⁴Timi'idu bele bilongu lo tawu, bo Allahuta'ala ta lomongu uhetuwa-tuwawuwa. ⁵Ti nabi Musa yito wato ta mowali paracayalo ta hemongurusi tuwango bele lo Allahuta'ala, deuwitoyito umati lo Allahuta'ala. Tugasiliyo mopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala ode umati. ⁶Bo ti Isa Almasih yito Walao Allahuta'ala ta kawa-kawasa bele lo Allahuta'ala. Wawu bele lo Allahuta'ala yito ito wonu ito debo tatapu barani wawu hedihima mototoheto uuyiakini u hepopomasahuruwonto.

⁷Odelo loiya lo Roh lo Allahuta'ala to kitabi odiye, "To dulahe entiye botiye wonu timongoli mo'odungohe suwara lo Allahuta'ala, ⁸dila popotoheta odelo botu hila limongoli, debo odelo mongotiyombu limongoli tou timongoliyo dila lota'ati Allahuta'ala wawu lo'otapu yimontalo to yilantala dila hepotitola lo tawu. ⁹Teto timongoliyo lohimontala ola-U, openu timongoliyo hepo'ontonga nga'amila u hepohutuwo-U wopatopulu lotawunu hihewoliyo. ¹⁰Uwitolo sababuliyo Wau loyingo da'a ode tawu-tawuwala to jamani boyito wawu loloiya mao deu hila limongoliyo layito helapala wawu timongoliyo dila motota lo dalalu-U. ¹¹Wau loyingo wawu lotadiya deu timongoliyo dila ta mo'otapu pohuheliya pe'epe'enta wola-U to lipu u pilojanjiya-U,

sababu timongoliyo ma mopowate to yilantala dila hepotitola lo tawu.” Odito loiya lo Allahuta'ala to kitabi.

¹² Mongowutata ngoimani, po'odaha alihu diyaluwo ngota mao to wolota limongoli ta hilaliyo mowali moleto wawu dila paracaya ode oli Isa lapatao ma mopo'olaminga to Allahuta'ala ta tumu-tumulo! ¹³ To ayati entiye woluwu loiya dulahe entiye. Ngohilayao tawu donggo hepo'otanggula dulahe entiye, timongoli ponanasehatiya mao tou ngohuyi-ngohuyi, alihu diyaluwo to wolota limongoli ta oakaliya lo dusa wawu hilaliyo mowali odelo toheto botu. ¹⁴ Ito nga'amila ma lowali tamani ta hemokaraja pe'epe'enta woli Isa Almasih wonu ito tatapu hedihima mototoheto oiyakininto lonto u bohu-bohuliyo lomayi ito pilaracaya ode o-Liyo sambe demola pulito tutumulunto.

¹⁵ Elayi mola tuwango ayati lo kitabi entiye odiye, “To dulahe entiye botiye wonu timongoli mo'odungohe suwara lo Allahuta'ala, dila popotoheta odelo botu hila limongoli, debo odelo mongotiyombu limongoli tou timongoliyo dila lota'ati Allahuta'ala.” Odito ayati lo kitabi entiye.

¹⁶ Timongoliyo ta yilumuwalayi lonto lipu lo Mesir pe'epe'enta woli nabi Musa, timongoliyo boyito ta ma lo'odungohe suwara lo Allahuta'ala, bo lapatao dila lota'ati suwara boyito. ¹⁷ Wopatopulu lotawunu hihewoliyo Allahuta'ala loyingo olimongoliyo ta heodusawa wawu ta yilate to yilantala dila hepotitola lo

tawu. ¹⁸Tawu ta dila ta'ati boyito, tiladiya lo Allahuta'ala deu tawu boyito dila mo'otapu pohuheliya pe'epe'enta wolo Allahuta'ala to lipu pilojanjiya-Liyo. ¹⁹Wolo uodito, mowali otawanto deu timongoliyo dila lowali lomaso ode lipu boyito, sababu timongoliyo dila paracaya ode Allahuta'ala.

4 ¹Wolo uodito, ngohilayao janjiya u momaso ode pohuheliya boyito donggo pona-ponao, ito musi mopo'odaha, alihu diyaluwo ngota mao to wolota limongoli ta dila tunggula mola ode pohuheliya u pilojanjiya lo Allahuta'ala. ²Sababu habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ma tilunggulayi olo ode olanto, debo odelo ode olimongoliyo ta yilumuwalayi lonto lipu lo Mesir. Bo habari boyito dila ilohunaliyo olimongoliyo, sababu tou timongoliyo lo'odungoheo habari boyito, timongoliyo dila paracaya. ³Bo ito ta paracaya ma momaso mao ode tambati pohuheliya u pilojanjiya lo Allahuta'ala. Elayi mola loiya lo Allahuta'ala entiye odiye, "Wau loyingo wawu lotadiya deu timongoliyo dila ta momaso ode pohuheliya u pilojanjiya-U." Odito loiya lo Allahuta'ala to kitabi. Elayi mola deu karaja lo Allahuta'ala ma yilapato tou Tiyo lopowali mayi lo duniya boti. ⁴Sababu tomimbihu dulahe opituliyo woluwo tula-tulade to kitabi odiye, "Wawu Allahuta'ala lohuheli lonto nga'amila u hekaraja-Liyo to dulahe opituliyo." Odito u tula-tulade to kitabi. ⁵Pe'entapo elayi mola ayati lo kitabi entiye odiye, "Timongoliyo dila ta momaso ode pohuheliya

u pilojanjiya-U.” Odito ayati to kitabi. ⁶ Wolo uodito, woluwo ta ma mopatato momaso mao ode pohuheliya boyito. Bo tawu-tawuwala ta omo-omolu lo'odungohe habari mopiyohe lonto Allahuta'ala boyito pilopotunggulayi li nabi Musa, dila momaso ode tambati boyito, sababu timongoliyo dila paracaya wawu dila ta'ati. ⁷ Bo Allahuta'ala ma lopotatapu mayi lo dulahe tuwawu wuwewo mao u hetanggulala dulahe entiye. Odelo u woluwo tula-tulade to kitabi Jaburu li nabi Dawud, elayi mola ayati entiye boyito odiye, “To dulahe entiye botiye wonu timongoli mo'odungohe suwara lo Allahuta'ala, dila popotoheta odelo botu hila limongoli.” Odito ayati to kitabi lo Jaburu. Ti nabi Dawud tilumumula tou ti nabi Musa ma lohihewo yilate.

⁸ Bo te Yosua ta loganti mao oli nabi Musa, dila lodelo tawu-tawuwala boyito ode tambati pohuheliya lo Allahuta'ala. Wonu tiyo ma lodelo mola olimongoliyo oditomola, dila ponga lo akali Allahuta'ala muli lopotunggulayi loli oli nabi Dawud tomimbihu dulahe tuwawu wuwewo mao u pohuheliyalo. ⁹ Wolo uodito, ma mopatato deu donggo woluwo wakutu lo umati lo Allahuta'ala mohuheli, debo odelo Allahuta'ala lohuheli to dulahe opituliyo.

¹⁰ Sababu titalotita ta momaso ode pohuheliya u pilojanjiya lo Allahuta'ala, tiyo ma mohuheli olo to nga'amila u hekarajaliyo, debo odelo Allahuta'ala lohuheli. ¹¹ Sababu uwito, ito musi mongusaha momaso ode pohuheliya u pilojanjiya lo Allahuta'ala boyito, alihu

timongoli nga'amila mololimo janjiya boyito, dila odelo timongoliyo ta dila ta'ati wawu dila paracaya ode Allahuta'ala.

¹² Pirimani lo Allahuta'ala yito tumu-tumulo wawu kawasa, lebe molalita'o lo wamila o bayaliyo mohu-mohuwaliya, u mowali mo'otobua modeloma da'a sambe mopopisawo lo leletuwa-leletuwa wawu tuwango tulalo. Pirimani boyito mowali mopopisawo lo jiwa wawu roh wawu sanggupi mongotota pikirangi wawu niyati to delomo hila lo manusiya.

¹³ Diyaluwo tuwawu mao mahaluku u tutuo. Nga'amila ontonga lo Allahuta'ala, sababu nga'amila uhetuwa-tuwawuwa helalawa wawu hehuowa to talu lo Allahuta'ala. Wawu nga'amila huhutunto ma mola tanggungiyonto ngota-ngota to talu lo Allahuta'ala.

¹⁴ Wolo uodito, ito musi modihu mototoheto imani ode oli Isa Walao Allahuta'ala u ma ilakunto. Tiyo Imamu uda'a da'a ta ma lomaso mola sambe ode talu lo Allahuta'ala. ¹⁵ Ti Isa ta Imamu uda'a da'a boyito dila imamu da'a ta dila mo'orasa nga'amila lulupuhunto, sababu Tiyo ma lo'otoduwo yimontalo to delomo uhetuwa-tuwawuwa odelo ito, bo Tiyo dila lohutu dusa! ¹⁶ Sababu uwito, dulo ito wolo ubarani otutu mopoembide mola lo batanganto ode arasi lo Allahuta'ala ta polu-polu lo rahmati, alihu ito mo'otapu ponu wawu toliango, rahmati wawu turungi to waktuliyo.

5 ¹ Timi'idu imamu da'a tilulawoto Allahuta'ala lonto wolota lo umati wawu

bilinta-Iyo mohinta o-Liyo mowakili umati. Tugasi li imamumu da'a boyito mohudu mola ode Allahuta'ala kurubani pongambunguwa-Liyo dusa wawu tili-tililahepala lo kurubani wuwewo mao. ²Wawu ti imamumu da'a mongarati lo tawu-tawuwala ta dila motota wolo-wolo wawu ta helapala, sababu tiyo lohihilawo polu-polu lo lulupuhu. ³Sababu uwito, tiyo olo musi mongohi kurubani pongambunguwa lo Allahuta'ala nga'amila dusa, dila bo dusa lo umati wambao, bo dusaliyo lohihilawo olo. ⁴Diyaluwo ngota mao ta mominta'a batangaliyo lohihilawo mowali imamumu da'a wonu dila bintao lo Allahuta'ala, odelo te Harun imamumu da'a bohuliyu.

⁵Odito olo ti Isa Almasih dila lopomasahuru lo batanga-Liyo lohihilawo lowali Imamumu da'a, bo Tiyo bilintao Allahuta'ala ta lopotunggulayi lo Pirimani ode o-Liyo odiye, "Yio Walau-U, to dulahe entiye boti Wau ma lowali ti Papa-Mu."

⁶To ayati wuwewo mao Allahuta'ala loloiya olo odiye, "Yio Imamumu kakali odelo te Melkisedek." Odito loiya lo Allahuta'ala.

⁷To wakutu ti Isa tumu-tumula to duniya boti, Tiyo ma helodua wawu helohile wolo uwuwa-wuwatio wawu hiyo-hiyongo ode Allahuta'ala ta sanggupi moposalamati o-Liyo monto opopate. Tiyo ma dilungohe lo Allahuta'ala sababu tutumu-Liyo salehe. ⁸Ti Isa yito Walao Allahuta'ala. Bo openu odito, Tiyo ma lobalajari ta'ati ode Allahuta'ala to delomo sikisa u hedilutola-Liyo. ⁹Wawu tou Tiyo ma lopo'olapatao wolo umolimomoto

kohondaki lo Allahuta'ala, Tiyo ma lowali bungo lo usalamati kakali ode nga'amila tawu ta ta'ati ode o-Liyo. ¹⁰Wawu Allahuta'ala loloiya deu Tiyo Imamu da'a odelo te Melkisedek.

¹¹Donggo ngohuntuwa pomao u ohila popotota mayi lami ode olimongoli tomimbihu pasali boyito, bo susa tombanga mayi lami, sababu susa olo ongaratiya limongoli.

¹²Timongoli wonu bo bilohela to hihewoliyo, timongoli tu'udiyo ma lowali guru, bo timongoli masatiya donggo paralu muli ajariyo lo tawu wuwewo mao lo pongajari bohuliyo tomimbihu Pirimani lo Allahuta'ala. Timongoli ma mowali odelo ta ukekeingo ta bo hemongilu susu wawu dipo mowali monga ualo mototoheto.

¹³Tawu ta donggo hemongilu susu yito ta unge; tiyo dipo pahamumu tomimbihu u banari wawu u tilala. ¹⁴Ualo mototoheta yito ualo lo ta ma dudulamango ta ma biyasa hemopohuna lo akaliliyo, tunggulo mowali mopobedawo lo u mopiyo wawu u moletu.

6 ¹Wolo uodito, dulo ito mopoturusi lo pongajari bohuliyo tomimbihu imani ode oli Isa Almasih. Ito ma mobalajari sambe imaninto mowali molotolo. Ito didu paralu muli motombanga wololo motobati to huhutu dila ohunaliyo, wololo paracaya ode Allahuta'ala, ²wololo mopolihu to tawu, wololo modua mohile barakati ode tawu. Wawu ito didu paralu olo motombanga pongajari tomimbihu obobongu mayi lo ta ma lopowate lonto kuburu wawu tomimbihu hukumani kakali. ³Wonu ijiniya lo Allahuta'ala, ito ma mopoturusi lo

u hepobalajarinto sambe imaninto mowali molotolo.

⁴Tawu-tawuwala ta ma didu paracaya ode oli Isa Almasih, dila ponga lo akali muli ajariyola lo umotobati. Hila limongoliyo omo-omolu mayi ma tilinela lo Allahuta'ala. Wawu timongoliyo ma helo'orasa barakati lonto soroga wawu timongoliyo ma lololimo Roh lo Allahuta'ala. ⁵Ma heilorasa limongoliyo deu Pirimani lo Allahuta'ala yito mopiyohu wawu kawa-kawasala to jamani hedunggawa mayi ma heilorasa limongoliyo olo. ⁶Bo timongoliyo ma didu paracaya ode oli Isa Almasih wawu dila ponga lo akali timongoliyo muli ajariyola lo umotobati, sababu timongoliyo ma hepoposalipuwa lo Walao Allahuta'ala wawu hepohinawa o-Liyo to talu lo tawu ngohuntuwa. Huhutu limongoliyo boyito hemo'orugi olimongoliyo lohihilawo.

⁷Huta u pipiwa hemongintopa taluhu didi u hemodehu to tuduliyo ma mopotumulayi lo pilo-pilomulowala u ohunaliyo to ta hepokarajawa teto. Huta boyito ma lololimo barakati lonto Allahuta'ala. ⁸Bo wonu to huta boyito bo padenga wawu huoyota duhi u tumumulayi, huta boyito dila ohunaliyo wawu ma membidu la'anatiyo lo Allahuta'ala wawu pulitiyo mao ma tumbilaliyo.

⁹Mongowutata ngoimani ta otoliango lami, openu ami loloiya odito, bo ami debo yiyakini deu timongoli ma lololimo pasa-pasaliyala u lebe mopiyohu, deuwitoyito barakati u mo'osalamati olimongoli. ¹⁰Allahuta'ala yito

adili. Tiyo dila mo'olipata u hepohutuwo limongoli ode o-Liyo wawu tolianga u hepopobilohu limongoli ode o-Liyo tou timongoli moturungi mao tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala lonto u omo-omolu mayi sambe masatiya. ¹¹Otohila lami da'a alihu timongoli turusi mopobilohu somangati odito sambe demola pulito tutumulo, tunggulo timongoli mololimo janjiya lo Allahuta'ala u ma iloyiyakiniya limongoli boyito. ¹²Dila otohila lami timongoli mowali lantingalo. Bo otohila lami timongoli modudua huhutu lo tawu-tawuwala ta hepololimowa u pilojanjiya lo Allahuta'ala moli imani wawu sabari.

¹³Tou Allahuta'ala lojanjiya ode oli nabi Ibrahim, Tiyo lotadiya wolo tanggu-Liyo lohihilawo, sababu diyaluwo tuwawu mao u lebe molanggatao lo Allahuta'ala. ¹⁴Wawu Tiyo loloiya odiye, "Tutuliyotutu Wau ma mongohi mayi barakati ode olemu wawu ma mopowali mao lo waliyamu mowali ngohuntuwa." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ¹⁵Ti nabi Ibrahim lohima wolo usabari u pilojanjiya lo Allahuta'ala ode oliyo sambe tiyo lololimo. ¹⁶Wonu manusiya motadiya, tiyo motadiya wolo tunggulo Allahuta'ala Eya ta lebe molanggatiyo mao. Tadiya boyito mopobanari lo parakaraliyo wawu mopo'olapatao nga'amila butola. ¹⁷Allahuta'ala ohila lebe mopoyiyakini lo waliya li nabi Ibrahim deu timongoliyo ma mo'otapu bahagiyangi pe'epe'enta to janjiya-Liyo wawu deu kohondaki-Liyo ma tantu wawu dila moubawa. Uwitolo sababuliyo

Tiyo lotadiya tou lojanjiya boyito. ¹⁸ Dila ponga lo akali Allahuta'ala mohimbulo tomimbihu janjiya wawu tadiya. Pasali moheluduluwo boyito dila moubawa. Wolo uodito, ito ta hepotililunga to Allahuta'ala hilanto mowali molotolo, tunggulo ma mowali mototoheto didihunto to u iloyiyakininyanto u ma o'onto to talunto. ¹⁹ Oiyakininto boyito debo odelo jangga u ma tilapiliyo ode deheto, tunggulo bulotu dilalo mokoliyo'o wawu amani. Oiyakininto boyito ma lomaso mola ode talu lo Allahuta'ala loli podehu to huwali u laba-labatutu suci to bele lo Allahuta'ala to soroga. ²⁰ Ti Isa ma lomuo mola dalalunto ode tambati boyito wawu Tiyo ma lomaso mola odito lowali Imamu da'a kakali olanto odelo te Melkisedek.

7 ¹ To delomo kitabi lo Tawurat woluwo sirita tomimbihu te Melkisedek. Tiyo olongiya lonto kota lo Salem wawu imamu lo Allahuta'ala ta laba-labatutu molanggato. Tou ti nabi Ibrahim lohuwalingayi lonto popateya lo'olahe mongo'olongiya, te Melkisedek lonao mota lolutula oliyo wawu lodua lohile barakati ode oliyo. ² Ti nabi Ibrahim longohi mao ode ole Melkisedek ngotayadu to umopulu lotayadu nga'amila uhetuwa-tuwawuwa u yilahuliyo mayi lonto popateya. Tanggula Melkisedek, deboliliyo mao olongiya lo uadili. Tiyo olo heibode lo tawu olongiya lo Salem, deboliliyo mao olongiya lo udame wawu sanangi. ³ Tomimbihu te Melkisedek diyaluwo katarangani tomimbihu ti mamaliyo, ti

papaliyo meyalo mongotiyombuliyo. Diyaluwo olo katarangani tomimbihu omo-omolu tiyo pilotutuliyo mayi meyalo yilate. Wolo uodito, tiyo boyito pilohumaya mao lami odelo Walao Allahuta'ala. Te Melkisedek yito imamu kakali.

⁴Wolo uodito, ma ilotawanto deu te Melkisedek yito tawu uda'a, tunggulo ti nabi Ibrahim tiyombunto longohi mao ode oliyo ngotayadu to umopulu lotayadu hasili lotapuliyo mayi lonto popateya boyito. ⁵To delomo hukum lo Tawurat woluwo aturu deu waliya lo suku lo Lewi ta dihu-dihu biluloa lo imamu o tugasi mohimoa ngotayadu to umopulu lotayadu hasili lo umati lo Israel, deuwitoyito monto mongowutati mongoliyo, openu timongoliyo nga'amila waliya li nabi Ibrahim. ⁶Bo te Melkisedek ta dila waliya lo suku lo Lewi, lololimo ngotayadu to umopulu lotayadu hasili li nabi Ibrahim wawu lodua lohile barakati ode oliyo, padahali ti nabi Ibrahim yito lololimo nga'amila janjiya lonto Allahuta'ala. ⁷Dila mowali pahulo deu ta lodua lohile barakati ode tawu ngota, lebe molanggatao lo ta dilualiyi pilohileyaliyo barakati boyito. ⁸Otawanto deu mongoimamu ta hepohimoa ngotayadu to umopulu lotayadu hasili lo umati yito manusiya biyasa ta debo mate. Bo otawanto olo deu to delomo kitabi diyaluwo tula-tuladu tomimbihu omo-omolu te Melkisedek yilate, debililiyo mao tiyo tumu-tumulo. ⁹Tou ti nabi Ibrahim longohi mao ngotayadu to umopulu lotayadu hasililiyo ode ole Melkisedek, mowali olo loiyalo deu

suku lo Lewi ta hemohimoa ngotayadu to umopulu lotayadu hasili lo umati lo Israel, ma longohi olo ngotayadu to umopulu lotayadu hasili limongoliyo ode ole Melkisedek loli oli nabi Ibrahim. ¹⁰ Oponu suku lo Lewi boyito dipo pilotutuliyo mayi, bo timongoliyo ma woluwo to delomo batanga li nabi Ibrahim tiyombu limongoliyo tou te Melkisedek lolutula oli nabi Ibrahim.

¹¹ Tau-tauwa to mongoimamu suku lo Lewi umati lo Israel, lololimo aturangi lo agama. Mongoimamu suku lo Lewi boyito dila mambo mopo'olapata tugasi limongoliyo wolo umolimomoto. Uwitolo sababuliyo musi woluwo Imamu wuwewo mao ta odelo te Melkisedek ta dila lonto waliya li imamu Harun.

¹² Wonu biluloa lo mongoimamu moubawa, aturangi lo agama olo musi moubawa. ¹³ U hemakusuduwo lami lo unga'amila boti, deuwitoyito ti Isa Eyanto. Otawa lo tawu nga'amila Tiyo waliya lo suku lo Yehuda. Ti nabi Musa dila lo'otanggula suku boyito tou tiyo lobisala tomimbihu mongoimamu. Wawu diyaluwo suku wuwewo ngopohiya mao lo suku lo Lewi ta mo'otapu tugasi mowali imamu.

¹⁴ (7:13)

¹⁵ Pasali u hebisalanto boti ma lebe mopatatao tou medungga mayi Imamu ngota wuwewo ta odelo te Melkisedek. ¹⁶ Tiyo lowali Imamu dila dadasari to aturu lo hukum lo Tawurat, bo dadasari to kawasa lo tutumulo u dila o pulitiyo. ¹⁷ Woluwo tula-tuladu to kitabi odiye, "Yio Imamu kakali odelo te Melkisedek."

Odito u tula-tulade to kitabi. ¹⁸ Hukum lo Tawurat boyito u ma lohihewo pona-ponao ma lobatali, sababu dila molotolo wawu dila ohunaliyo. ¹⁹ Hukum lo Tawurat dila mowali mopo'olimomota uhetuwa-tuwawuwa. Wolo uodito, Allahuta'ala masatiya ma lopowoluwo mayi u iloyiyakiniyanto u lebe mopiyohu, tunggulo ito mowali mopo'ombide mola lo batanganto ode Allahuta'ala.

²⁰ Ti Isa lowali Imamu da'a wolo tadiya. Bo tawu lo suku lo Lewi bilintaiyo lowali imamu dila wolo tadiya. ²¹ Allahuta'ala loloiya wolo tadiya ode oli Isa Almasih odelo u woluwo tula-tulade to kitabi odiye, "Allahuta'ala Eya ma lotadiya wawu Tiyo dila ta mole'e: Yio Imamu kakali." Odito u tula-tulade to kitabi.

²² Moturuti mao ayati boyito, ti Isa ma lowali pohongi lo janjiya tuwawu u lebe mopiyohu.

²³ Woluwo poli pasali tuwawu, tawu waliya lo suku lo Lewi lowali imamu dila kakali sababu hepopowateya wawu musi gantiya lo tawu wuwewo, tunggulo ma lowali ngohuntuwa imamu to wolota lo waliya limongoliyo. ²⁴ Bo ti Isa tumu-tumula kakali, tunggulo tugasi-Liyo u imamu dila lumalila ode tawu wuwewo.

²⁵ Wawu ti Isa lalayita mowali moposalamatati lo tawu-tawuwala ta mopoembide mola lo batangaliyo ode Allahuta'ala moli o-Liyo, sababu Tiyo tumu-tumulo wawu layito hemohile alihu Allahuta'ala moturungi olimongoliyo.

²⁶ Wolo uodito, ti Isa yito Imamu da'a ta paraluwonto. Tiyo suci, dila ototala wawu dila

najisi. Tiyo pilopopisawo mao lo Allahuta'ala monto ta hepohutuwa dusa wawu bilintao Allahuta'ala sambe demola soroga. ²⁷ Tiyo dila odelo mongoimamu da'a waliya lo suku lo Lewi, ta timi'idu dulahu musi mongohi kurubani memulo sababu dusaliyo lohihilawo wawu deuwito dusa lo umati. Ti Isa bo pe'enta longohi mao kurubani to wakutu Tiyo lopokurubani mao lo batanga-Liyo lohihilawo to ayu salipu. Wawu kurubani boyito ma lowali sababu pongambungu kakali. ²⁸ Hukum lo Tawurat lominta'a ta polu-polu lo lulupuhu lowali imamu da'a. Bo tou hukum boyito ma lohihewo pona-ponao, Allahuta'ala lojanjiya wolo tadiya deu Tiyo ma mominta'a Imamu da'a, deuwitoyito ti Isa Wala-Iyo ta yilohiya-Liyo mao lotolo mopo'olapata tugasi-Liyo wolo umolimomoto sambe mololayita.

8 ¹ Pohongi lo unga'amila u hebisalanto, deuwitoyito ito o Imamu da'a ngota odito ta hulo-huloa to olowala lo Allahuta'ala ta laba-labatutu uda'a to arasi to soroga.

² Tiyo olo hemongurusi kema lo Allahuta'ala wawu nga'amila tuwangiyo u suci. Kema lo Allahuta'ala u banari woluwo to soroga u pilopotihulo Allahuta'ala Eya dila u pilohutu lo manusiya.

³ Timi-timi'idu imamu da'a ta lonto waliya lo suku lo Lewi pilopotatapu mayi lo Allahuta'ala, mohudu kurubani pongambunguwa-Liyo dusa wawu mohudu tili-tililahepala lo kurubani wuwewo mao. Sababu uwito, Imamunto da'a ti Isa musi olo woluwo u wohi-Liyo

ode Allahuta'ala mowali kurubani. ⁴Wonu Tiyo woluwo to duniya boti, Tiyo dila ta mowali imamu, sababu teye ma woluwo tawu-tawuwala ta hepohuduwa kurubani lo umati ode Allahuta'ala moturuti mao aturu lo hukum lo agama. ⁵Karaja u hepohutuwo limongoliyo gambari meyalo wolilu lo u woluwo to soroga. Pasali boyito odelo u ma pilopotunggulayi lo Allahuta'ala wolo uto'otutuwa ode oli nabi Musa tou omo-omolu mayi tou tiyo mopotihulo kema u poibadatiya lo tawu lo Israel. Allahuta'ala loloiya ode oli nabi Musa odiye, "Ototayimu mao, nga'amila boti musi pohutuwomu mao odelo gambari u ma pilopobilohu-U mayi olemu to yitato huidu." Odito loiya lo Allahuta'ala. ⁶Bo masatiya ti Isa ma lo'otapu karaja lo imamu u lebe molanggatao lokaraja lo mongoimamu to duniya, sababu Tiyo lowali hulude to wolota lo manusiya wawu Allahuta'ala lohutu janjiya u lebe mopiyouhu dadasari to janjiya u lebe molanggato.

⁷Wonu to delomo janjiya bohuliyo boyito diyaluwo u i'ilangi, tantu dilalo paralu mohutu janjiya oluwoliyo. ⁸Bo Allahuta'ala Eya lopotala lo umati-Liyo wawu loloiya odiye, "Ototayi mao, ma medungga mayi waktuliyo Wau ma mohutu janjiya bohu wolo bangusa lo Israel wawu bangusa lo Yehuda. ⁹Janjiya boyito dila odelo janjiya u pilohutu-U wolo mongotiyombu limongoliyo tou timongoliyo dilelo-U lolola mayi lipu lo Mesir. Timongoliyo dila ta'ati to janjiya-U. Uwitolo sababuliyo

Wau dila lomaduli olimongoliyo. ¹⁰ Bo janjiya bohu u ma pohutuwo-U wolo bangusa lo Israel to wakutu hedunggawa mayi odiye: Wau ma mopodutu mao lo hukum-U to delomo pikirangi limongoliyo wawu moluladeo hukum boyito to delomo hila limongoliyo. Wau ma mowali Allahuta'ala Eya limongoliyo wawu timongoliyo ma mowali umati-U.

¹¹ Timongoliyo didu paralu moa'ajariya meyalo mopoela ode mongowutati mongoliyo alihu motota lo Allahuta'ala Eya, sababu timongoliyo nga'amila kekei dudulamango ma motota-U.

¹² Wau ma mongambungu mao nga'amila totala limongoliyo wawu didu ta moe-moela mao nga'amila dusa limongoliyo." Odito loiya lo Allahuta'ala. ¹³ Tou Allahuta'ala loloiya mayi tomimbihu janjiya bohu, Tiyo lopopatayai deu janjiya bohuliyo ma lobatali. Wawu nga'amila u ma batali ma didu pomake lo tawu sababu ma hua moli.

9 ¹ Janjiya u bohuliyo o aturu tomimbihu ibadati wawu tambati hepoibadatiyala to duniya. ² Kema hepoibadatiya lo mongotiyombunto moheluduluwo huwaliliyo. U to dimuka tanggulaliyo huwali suci. Teto woluwo tambati u hepodutuwaliyo tohe wawu woluwo olo meja u hepodutuwaliyo roti u hewuduwaliyo ode Allahuta'ala. ³ Huwali to dibalaka hetanggulaliyo huwali u laba-labatutu suci. Pontolo huwali moheluduluwo boyito bo podehu. ⁴ To delomo huwali u laba-labatutu suci boyito, woluwo pollutube hulawa u hepolapilaliyo alama wawu woluwo olo buluwa

lo janjiya lo Allahuta'ala u bolu-bolu lo hulawa ngangawa'a. To delomo buluwa boyito woluwo manggo lonto hulawa tuwa-tuwanga manna u healo lo umati lo Israel wawu tunggudi imamu Harun u lohutu tumbingiyo wawu botu dulopita u pilomahatiya li nabi Musa parenta mopulu lonto Allahuta'ala. ⁵To yitato buluwa woluwo kerub moheluduluwo u pilohutuliyo lonto hulawa, deuwitoyito mahaluku o polipi'iyo tuwoto owoluwo lo Allahuta'ala. Polipio mahaluku moheluduluwo boyito bua-buadu toyitato heuto buluwa u podameya lo Allahuta'ala wawu manusiya. Bo pasali boyito dila bisalanto masatiya boti wolo umotuyunuto.

⁶Kema hepoibadatiya lo mongotiyombunto a'aturu odito boyito. Timi'idu dulahu mongoimamu momaso mao ode delomo huwali suci boyito, moponao lo ibadati limongoliyo. ⁷Bo ode delomo huwali u laba-labatutu suci, bo imamu da'a wambao ta mowali momaso mao odito pe'enta tou ngotawunu. Tiyo delo-delo mao duhu lo kurubani u wuduwoliyo ode Allahuta'ala, alihu Allahuta'ala mongambungu dusaliyo wawu dusa lo umati u pilohutuliyo wolo udila sangaja. ⁸Wolo aturu boyito Roh lo Allahuta'ala lopobiloheyi lo umopatato deu ngohilayao huwali suci boyito donggo tihu-tihulo, dalala ode huwali u laba-labatutu suci boyito dipo lohuo. ⁹Uwito humaya lo jamani masatiya. Nga'amila kurubani pongambunguwa lo Allahuta'ala dusa wawu

tili-tililahepala lo kurubani wuwewo mao, dila ta mopo'olimomota hilawo lo tawu ta mongohi kurubani boyito. ¹⁰ Pasali lo ualolo, uyilumolo wawu nga'amila huhutu mopo'oberesi batanga bo aturu u lahiri u pona-ponao sambe ode wakutu lo Allahuta'ala mohutu mayi janjiya bohu.

¹¹ Bo ti Isa Almasih ma lowali Imamu da'a pohongi lo nga'amila pasali u mopiyohu. Tiyo ma loponao lo tugasi-Liyo to kema tambati hepoibadatiyalo u lebe mopiyohu wawu lebe molimomotao lo kema to jamani li nabi Musa u pilohutu lo manusiya. Kema boyito to soroga, dila to duniya boti. ¹² Wawu ti Isa bo pe'enta tutu lomaso mao ode tambati u laba-labatutu suci to soroga. Tiyo dila lodelo mao duhu lo batade lai wawu duhu lo walao sapi kurubani ode Allahuta'ala, bo duhu-Liyo lohihilawo, deuwitoyito tutumu-Liyo u kilorobani-Liyo to ayu salipu. Wolo uodito, Tiyo ma lokaraja mao ubebasi kakali ode olanto. ¹³ Mongoimamu helopomulotia mota lo duhu lo batade lai, duhu lo sapi lai wawu abu lo kurubani lo walao sapi ode tawu-tawuwala ta najisi ta poposuciyoliyo moturuti mao aturangi lo agama, alihu timongoliyo mowali beresi. ¹⁴ Wolo uodito, lebe mopiyoeo duhu li Isa Almasih. Tiyo loli potunu lo Roh lo Allahuta'ala u kakali lohudu mao batanga-Liyo lohihilawo ode Allahuta'ala lowali kurubani u molimomoto. Duhu-Liyo ma mo'osuci hilanto monto nga'amila huhutu dila ohunaliyo, alihu ito mowali moibadati ode Allahuta'ala ta tumu-tumulo.

¹⁵ Wolo uodito, Tiyo lowali hulude ode janjiya bohu, alihu tawu-tawuwala ta ilibode lo Allahuta'ala mololimo bahagiyangi to barakati kakali to soroga u pilojanjiya lo Allahuta'ala. Janjiya bohu boyito meponao tou ma woluwo ta yilate, deuwitoyito te Almasih, wawu uwito mowali sababu tawu mololimo ubebasi lonto totala u ma hepilohutu lo tawu ngohilayao janjiya bohuliyo pona-ponao.

¹⁶ Wonu woluwo tuladu siyati, musi o buktiliyo deu ta lohutu tulade boyito ma yilate, ¹⁷ sababu tuladu siyati dila ohunaliyo wonu ta lohutu tulade boyito donggo tumu-tumulo. ¹⁸ Odelo tuladu siyati boyito, janjiya bohuliyo olo ma lowali sah wonu ma woluwo u yilate, deuwitoyito binatanggi u kilorobaniliyo. ¹⁹ Tou ti nabi Musa ma yilapato lopotunggula mota lo nga'amila parenta to hukum lo Tawurat, tiyo lohama mayi duhu lo sapi lai wawu duhu lo batade lai ilulawuliyo lo taluhu. Lapatao tiyo lohama mayi huoyoto wawu layi mela pilopolomoliyo to duhu wawu taluhe boyito, lapatao pilomuloti'iyoy mota to kitabi lo hukum lo Tawurat wawu nga'amila umati lo tawu lo Israel. ²⁰ Tou tiyo lohutu odito, tiyo loloiya odiye, "Utiye duhu lo janjiya u tilatapu mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli." Odito u yiloiya li nabi Musa. ²¹ Odito olo kema wawu nga'amila pilakasi u hepopohunaliyo to ibadati pilulotia li nabi Musa odito olo. ²² To hukum lo Tawurat ngope'e nga'amila uhetuwa-tuwawuwa hepoposuciyoliyo lo duhu lo kurubani. Wawu

wonu diyaluwo duhu tilumolohu, Allahuta'ala olo dila mongambungu dusa.

²³Wolo uodito, pokakasi to kema u hepopohunaliyo to ibadati to jamani li nabi Musa, musi poposuciyola lo kurubani lo bina-binatangiyalo. Poka-pokakasiyala boyito gambari lo pasa-pasaliyala u to soroga.

Kema to soroga poposuciyola lo kurubani u lebe mopiyoheo lo kurubani lo binatangi.

²⁴Ti Isa Almasih dila lomaso ode huwali u laba-labatutu suci u pilohutu lo manusiya u bo gambari lo huwali u laba-labatutu suci u banari. Bo ti Isa lomaso ode soroga otutu, tetomola masatiya Tiyo tataluwa wolo Allahuta'ala hemoturungi olanto. ²⁵Imamu da'a timi-timi'idu tawunu hemomaso mao ode huwali u laba-labatutu suci wawu delo-delo mao duhu lo kurubani dila duhuliyo lohihilawo.

Bo ti Isa dila lopipiuwa lomaso mao mongohi batanga-Liyo lowali kurubani. ²⁶Wonu odito,

Tiyo musi mopipiuwa mate modutola usikisa tumula lomayi monto duniya boti boheli pilopowali mayi lo Allahuta'ala. Bo u banari

Tiyo masatiya ma yilumonggu mayi bo pe'enta to pulito jamani boti moluluta dusa moli u lopokurubani mao lo batanga-Liyo to ayu salipu. ²⁷Odelo Allahuta'ala ma lolantu mayi

deu manusiya bo pe'enta mate wawu lapatao ma adiliyo-Liyo; ²⁸odito olo ti Isa Almasih bo

pe'enta lopokurubani lo batanga-Liyo to ayu salipu, alihu mowali moluluta nga'amila dusa lo tawu ngohuntuwa. Tiyo ma muli monao mayi oluwoliyo dila me motanggungungi dusa, bo

moposalamati lo tawu-tawuwala ta heyimawa o-Liyo.

10¹ Tuwango hukum lo Tawurat yito bo wolilu lo nga'amila pasali u mopiyo u ma medungga mayi. Uwito dila wujudu lo pasa-pasaliyala boyito. Sababu uwito, hukum lo Tawurat dila ponga lo akali mopo'olimomota to tawu-tawuwala ta moibadati ode Allahuta'ala wolo uhepongohiya kurubani turu-turusi u tutuwawuwa timi'idu tawunu. ² Sababu wonu tawu-tawuwala ta hepoibadatiya ode Allahuta'ala wolo uhepongohiya kurubani boyito otutu banari ma lowali suci, tantu pikirangi wawu hila limongoliyo ma mowali beresi to dusa wawu didu paralu timongoliyo muli mongohi kurubani. ³ Bo patatiyo nga'amila kurubani u hewohiliyo timi'idu tawunu boyito hemowali sababu to tawu mo'oela dusa-dusawala limongoliyo. ⁴ Memangi duhu lo sapi lai wawu duhu lo batade lai dila ponga lo akali mo'oluluta dusa.

⁵ Sababu uwito, to wakutu ti Isa Almasih ma momaso mayi ode duniya, Tiyo loloiya ode Allahuta'ala odiye, "Wu Allahuta'ala Eya, Ito dila motohilawo lo tili-tililahepala lo kurubani u wohi mayi lo manusiya, bo Ito ma lopusadiya mao lo batanga o-Latiya. ⁶ Ito olo dila motohilawo lo kurubani pilobu wawu kurubani u polulutiyo dusa."

⁷ Lapatao ti Isa Almasih loloiya olo odiye, "Watiya ma ledungga mayi ode duniya me mopohutu kohondaki lo Ito Eya Allahuta'ala,

debo odelo u tula-tulade to delomo kitabi tomimbihu Watiya.” Odito u yiloiya li Isa Almasih. ⁸Entiye, ti Isa Almasih loloiya deu Allahuta'ala Eya dila motohila lo kurubani pilobu, kurubani poluluta dusa wawu tili-tililahepala lo kurubani wuwewo mao, openu kurubani boyito hewohiliyo mola ode Allahuta'ala moturuti mao aturangi lo hukum lo Tawurat. ⁹Lapatao Tiyo loloiya poli deu Tiyo otutu ma ledungga mayi ode duniya me mohutu kohondaki lo Allahuta'ala. Wolo uodito, Allahuta'ala ma lolulutao nga'amila kurubani bohuliyo wawu gilantiya-Liyo li Isa Almasih ta kilurubani-Liyo. ¹⁰Ti Isa Almasih bo pe'enta lohudu mola batanga-Liyo lowali kurubani wawu ito nga'amila ma lowali suci moturuti mao kohondaki lo Allahuta'ala.

¹¹Timi'idu imamu ngohuyi-ngohuyi hemoponao lo tugasiliyo wawu pipiwa hemohudu mola ode Allahuta'ala kurubani u tutuwawuwa. Bo nga'amila kurubani boyito dila mo'oluluta dusa ngointi mao. ¹²Bo ti Isa Almasih bo pe'enta longohi kurubani tuwawu ode Allahuta'ala, alihu dusa lo manusiya ambunguwo-Liyo. Tou ma lopokurubani mola lo batanga-Liyo, ti Isa Almasih lotihuloa to ambahu olowala lo Allahuta'ala to soroga.

¹³Masatiya Tiyo yima-yima wakutu nga'amila musu-Liyo ma popota'alukuwo lo Allahuta'ala to tibawa lo oa-Tiyo. ¹⁴Wolo uodito, bo pe'enta wolo kurubani tuwawu ti Isa Almasih lopo'olimomota tawu ta ma lowali suci.

¹⁵ Wawu pasali boyito pilopobanari mayi lo Roh lo Allahuta'ala loli ayati to kitabi

¹⁶ deu Allahuta'ala Eya loloiya odiye, "Bo janjiya u ma pohutuwo-U wolimongoliyo to wakutu hedunggawa mayi odiye: Wau ma mopodutu mao lo hukum-U to delomo hila limongoliyo wawu moluladeo hukum boyito to delomo pikirangi limongoliyo. ¹⁷ Wau didu ta moe-moela mao nga'amila dusa wawu leti mongoliyo." Odito Pirimani lo Allahuta'ala.

¹⁸ Wolo uodito, wonu nga'amila dusa wawu leto ma ilambungu lo Allahuta'ala, tantu ma didu paralu mongohi kurubani alihu ambunguwo lo Allahuta'ala to dusa.

¹⁹ Mongowutata ngoimani, wolo duhu li Isa Almasih ito masatiya barani momaso mao ode tambati u laba-labatutu suci ²⁰ u ponto-pontolo podehu. Ti Isa Almasih ma lomuo mola dalala bohu, deuwitoyito dalalo tutumulo, alihu ito mowali molibaya moli podehu boyito. Dalala boyito batanga li Isa Almasih lohihilawo.

²¹ Wawu masatiya ito o Imamu ngota ta uda'a da'a wawu ta kawa-kawasa bele lo Allahuta'ala.

²² Sababu uwito, dulo ito mopoembide mola lo batanganto ode Allahuta'ala wolo hilawo motulidu wawu imani molotolo, sababu pikirangi wawu hilanto ma loberesi lonto dusa wawu ilanggangunto ma yilihuwaliyo lo taluhe u otutu beresi. ²³ Dulo ito modihu mototoheto imani ode oli Isa Almasih u ma iloyiyakiniyanto wawu u pilongakuwanto, sababu ito yiyakini deu Allahuta'ala ma mopo'opolu mayi lo janjiya-Liyo. ²⁴ Dulo ito mobibilohi alihu ito

mowali mowowohiya somangati to delomo u motolianga tawu wuwewonto mao wawu mohutu pasa-pasaliyala u mopiyohu. ²⁵ Dila mowali ito mopo'olaminga to oambuwa lo ibadati, odelo u biyasa hepohutuwo lo tawu ngololota to wolotanto. Ito musi monanasehatiya lebe-lebe lomao otawanto deu dulahu ukiyama dilalo mohihewo.

²⁶ Wonu habari u banari lonto Allahuta'ala ma tilunggulayi ode olanto bo ito debo turusi hepohutuwa dusa wolo usangaja, ma diduluwo kurubani u mowali poluluta dusanto. ²⁷ Ito bolo heyimawa wolo uheduyita hukumani wawu muruka lo Allahuta'ala u ma lai-laita odelo tulu mo'opobu tawu-tawuwala ta molawani o-Liyo. ²⁸ Moturuti mao hukum li nabi Musa, wonu woluwo tawu ta dila yinawo mota'ati hukum boyito, tiyo ma mololimo hukumani mate wolo udilalo o ambunguliyo dadasari to katarangani lo sakusi dulota meyalo towulota.

²⁹ Wonu odito, lebe mobubuhetao hukumani u musi tanggungiyo lo tawu ta hemohina Walao Allahuta'ala. Tawu boyito dila loharaga duhu li Isa Almasih u ma lowali tuwoto janjiya bohu wolo Allahuta'ala u lopusuci tawu boyito lonto dusa. Wawu tiyo olo hemohentea Roh lo Allahuta'ala ta hemongohi mayi rahmati ode oliyo. ³⁰ Otawanto deu Allahuta'ala ta loloiya odiye, "Momalasi yito haku-U; Wau ta o haku motuntuti balasi." Wawu woluwo olo Pirimani lo Allahuta'ala odiye, "Allahuta'ala Eya ma momutoa umati-Liyo." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ³¹ Otutu mo'oduyita da'a

motaluwa lo hukumani lo Allahuta'ala ta tumu-tumulo!

³² Elayi mola wololo owwoluwo limongoli tou yilalu mayi. Tou hila limongoli ma tilinela lo Allahuta'ala, timongoli helodutola ususa da'a, bo timongoli debo tatapu hetahangiya. ³³ Matimao timongoli hehina lo tawu wawu hesikisaliyo hebilohé lo tawu ngohuntuwa. Matimao olo timongoli hemo'orasa usikisa pe'epe'enta wolimongoliyo ta hemo'oalami usikisa. ³⁴ Timongoli olo hepo'orasawa wololiyo lo ta heulunga to tutupa. Wawu to wakutu haku limongoli hewahuwo lo tawu, timongoli mololimo wolo hilawo sanangi, sababu otawa limongoli deu haku limongoli to soroga lebe mopiyohu wawu kakali. ³⁵ Wolo uodito, potibarani mola timongoli turu-turusi, sababu uwito po'otapulala pahala da'a. ³⁶ Potahangi mola timongoli alihu timongoli mowali mohutu kohondaki lo Allahuta'ala wawu wolo uodito, timongoli ma mololimo u pilojanjiya-Liyo. ³⁷ To delomo kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Ma didu mohihewo wakutuliyo Tiyo ta monao mayi ma medungga mayi. Tiyo didu ta mopo'oboyu podudungga-Liyo mayi. ³⁸ Tawu-U ta banari ma tumumulo sababu imani. Bo wonu tawu boyito enggila lo imaniliyo, Wau dila sanangi ode oliyo." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ³⁹ Ito botiya dila tawu ta ilenggila lo imani wawu dila tawu ta hetaluwa ode ubinasa. Bo ito botiya tawu ta paracaya ode oli Isa Almasih wawu ta hetaluwa ode usalamati.

11 ¹Imani yito pohongi lo uparacaya wawu yiyakini to pasa-pasaliyala u dila o'onto. ²Sababu o imani mongotiyombunto pilopobanari lo Allahuta'ala.

³Sababu o imani ito mongarati deu alamu boti pilopowali lo Allahuta'ala loli Pirimani. Wolo uodito, wolo u heontonga boti lowali mayi lonto u dila o'onto.

⁴Sababu o imani te Habel longohi ode Allahuta'ala kurubani u lebe mopiyoeheo lo kurubani le Kayin. Sababu o imani tiyo pilopobanari lo Allahuta'ala wawu nga'amila kurubaniliyo tilolimo lo Allahuta'ala. Wawu sababu o imani olo tiyo donggo helobisala, openu ma yilate.

⁵Sababu o imani te Henok dila yilate, bo bilintao Allahuta'ala ode soroga. Odelo woluwo tula-tulade to kitabi odiye, "Diyaluwo ngota mao ta lo'otapu oliyo to duniya boti, sababu tiyo ma bilintao Allahuta'ala." Woluwo olo u tula-tulade to kitabi deu tou tiyo dipo bilintao Allahuta'ala ode soroga, Allahuta'ala ma lopobanari oliyo, sababu tiyo lo'osanangi hila lo Allahuta'ala. ⁶Wonu dila o imani, dila ponga lo akali tawu ngota mo'osanangi hila lo Allahuta'ala. Titalotita ta mopoembide mola lo batangaliyo ode Allahuta'ala, tiyo musi paracaya deu Allahuta'ala yito woluwo wawu Allahuta'ala ma mongohi mao barakati ode tawu-tawuwala ta hepololohe o-Liyo.

⁷Sababu o imani ti nabi Nuh tou lololimo poela lonto Allahuta'ala tomimbihu u dipo o'onto, wolo uta'ati tiyo lopolosiyapu mao lo

bulotu damanga da'a alihu warisiliyo salamati. Wolo imaniliyo boyito tiyo lopopatayai deu duniya patuti mo'otapu hukumani monto Allahuta'ala wawu tiyo lowali ta lololimo budeli lo obobanari tutu'ude wolo imaniliyo.

⁸Sababu o imani ti nabi Ibrahim lota'ati Allahuta'ala tou ilibode-Liyo wawu piloponao-Liyo ode lipu u ma mowali budeliliyo. Lapatao ti nabi Ibrahim ma lonao, openu dila otawaliyo toutonu lipu u pilojanjiya lo Allahuta'ala boyito.

⁹Sababu o imani ti nabi Ibrahim lonao ode lipu u pilojanjiya lo Allahuta'ala ode oliyo. Tiyo lowali tawu deli wawu lotitola to kema teto, odito olo te Ishak wawu te Yakob ta lololimo janjiya u tutuwawuwa lonto Allahuta'ala. ¹⁰Ti nabi Ibrahim hemoloyimawa u pilojanjiya lo Allahuta'ala tomimbihu kota tuwawu u ma bilongu lo Allahuta'ala motu'ude wolo kohondaki-Liyo, deuwitoyito kota u o pandasi tatapu.

¹¹Sababu o imani ti Sara olo lo'otapu wali, openu tiyo bintela wawu ma panggola da'a. Sababu o imani tiyo yiyakini deu Allahuta'ala ma mopo'opolu lo janjiya-Liyo. ¹²Lonto tawu ngota, deuwitoyito ti nabi Ibrahim ta to wakutu boyito odelo ta ma ngope'e mate batangaliyo, yiloluwo mayi waliya ngohuntuwa u dila orekeniya, odelo huntuwu lo poliyama to hulungo wawu odelo huntuwu lo hungayo to bihu pentadu.

¹³Tawu nga'amila boyito tatapu o imani sambe lopowate, openu dila lololimo u pilojanjiya lo Allahuta'ala. Bo wolo imani

timongoliyo hebilohe mayi lonto u molamingo wawu lololimo u pilojanjiya lo Allahuta'ala u dipo leganapu boyito. Wawu wolo uodito, timongoliyo lopopatatayi deu timongoliyo bo tawu deli wawu ta bo hehangata to duniya boti.

¹⁴Timongoliyo ta hepoleleya odito lopobiloheyi wolo umopatato deu timongoliyo hepololohe lipu u ma mowali lipu limongoliyo. ¹⁵Dila lipu u ma tilola mayi limongoliyo u hepikirangiyo limongoliyo. Sababu wonu odito, timongoliyo o hiyango mohuwalinga ode lipu boyito. ¹⁶Bo patatiyo timongoliyo hewolola lo lipu tuwawu u lebe mopiyou, deuwitoyito lipu to soroga. Sababu uwito, Allahuta'ala dila molito wonu tawu molanggula o-Liyo Allahuta'ala Eya limongoliyo. Allahuta'ala ma lopusadiya mao lo kota tuwawu u potitola limongoliyo to soroga.

¹⁷Sababu o imani olo ti nabi Ibrahim lohudu mao ole Ishak lowali kurubani tou tiyo iluji lo Allahuta'ala. Tiyo yinawo lohudu mao wala'a boyito, openu wala'a boyito ta bo ngobo-ngobotulo ta pilojanjiya lo Allahuta'ala.

¹⁸Tomimbihu wala'a boyito woluwo Pirimani lo Allahuta'ala odiye, "Moli ole Ishak boti yio ma mo'otapu waliya." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ¹⁹Ti nabi Ibrahim yiyakini deu Allahuta'ala sanggupi muli mopotumulayi ole Ishak. Wolo uodito, tiyo odelo ta muli lololimo mayi ole Ishak lonto opopate.

²⁰Sababu o imani wawu bilo-bilohe ode wakutu hedunggawa mayi, te Ishak lodua lohile barakati to Allahuta'ala ode ole Yakob wole Esawu mongowalaiyo.

²¹ Sababu o imani te Yakob tou tiyo ma ngope'e mate, tiyo lodua lohile barakati to Allahuta'ala ode walai nabi Yusup dulota. Lapatao tiyo losujudu lolubo Allahuta'ala dihu-dihu to tunggudiyo.

²² Sababu o imani ti nabi Yusup tou ma ngope'e mate, lobisala deu ma medungga mayi wakutu tuwawu umati lo Israel ma mokaluwari monto lipu lo Mesir. Tiyo losiyati mao deu tulaliyo poideloliyo.

²³ Sababu o imani mongodula'a li nabi Musa lopotua oliyo tolohula hihewoliyo tou tiyo pilotutuliyo mayi, sababu ilontonga limongoliyo deu tiyo gaga-gaga wawu timongoliyo dila yilohe lomutola parenta li Pirawun onlongiya lo lipu lo Mesir.

²⁴ Sababu o imani ti nabi Musa tou ma laida'a dila yinawo tanggula lo tawu walai putiri li onlongiya lo lipu lo Mesir. ²⁵ Tiyo lebe motohilawo tumu-tumula sikisa wolo umati lo Allahuta'ala popobandingiyo mao lo usanangi tumu-tumula o dusa u bo ngope'e mola. ²⁶ To pahamumu li nabi Musa lebe oharaga hina lo tawu sababu te Almasih popobandingiyo mao lo nga'amila harata to lipu lo Mesir, sababu tiyo hemoharapu mololimo balasiliyo monto Allahuta'ala.

²⁷ Sababu o imani ti nabi Musa lolola lipu lo Mesir wolo udila mohe oyingowa li Pirawun. Ti nabi Musa lotahangi debo odelo u ma o'onto oliyo Allahuta'ala ta dila o'onto boyito.

²⁸ Sababu o imani ti nabi Musa to dulahe obobebasi lo tawu lo Israel lonto lipu lo

Mesir, loipomulotiao lo duhu to pintu lo bele limongoliyo, alihu malaikati lo mawutu dila mohinggi nyawa lo mongowalai mongoliyo ta mohuhula. Dulahe boyito tilatapuliyo lowali dulahe obobebasi lo tawu lo Yahudi lonto lipu lo Mesir.

²⁹ Sababu o imani tawu-tawuwala lo Israel lowali lobalango Deheta Mela; timongoliyo debo odelo ta henaowa to huta mohengu. Tawu-tawuwala lo Mesir lolomoto to deheta boyito tou timongoli lohimontala mota mobalango.

³⁰ Sababu o imani tawu-tawuwala lo Israel lohelili bala batu lo kota lo Yeriko pituhuyi hihewoliyo wawu bala batu lo kota boyito lolohubu. ³¹ Sababu o imani ti Rahab tabuwa suntali dila yilate pe'epe'enta wolo tawu-tawuwala ta dila ta'ati ode Allahuta'ala, sababu tiyo lololimo wolo umopiyohu tawu lo Israel dulota ta lonao lomilohe lipu u pilojanjiya lo Allahuta'ala.

³² Wau mowali mobisala mayi turusi bo wakutu dila cukupu olau mobisala mayi tomimbihu te Gideyon, te Barak, te Simson, te Yefta, ti nabi Dawud, ti nabi Samuwel wawu mongonabi wuwewo mao. ³³ Sababu o imani timongoliyo ma lo'olahe yila-yiladiyalo. Timongoliyo lohutu u banari wawu lololimo u pilojanjiya lo Allahuta'ala. Timongoliyo olo lotonggu'uma tunggilo singa, ³⁴ lomate tulu uda'a wawu dila ilopontode lo wamilo. Timongoliyo molulupuhu bo ma lowali molotolo wawu kawasa to popateya, tunggulo lo'olahe

nga'amila pasukan lo bangusa deli. ³⁵ Sababu o imani mongobuwa ma muli lo'otapu mayi nga'amila tawuliyo ta ma lopowate, sababu timongoliyo muli pilopotumulayi lo Allahuta'ala. Bo woluwo olo tawu wuwewo mao ta hesikisa lo tawu sambe mate wawu timongoliyo dila yinawo popobebasiyo lo tawu, sababu timongoliyo hepoharapuwa popobongulo mayi lo Allahuta'ala lebe mopiyohu monto kuburu. ³⁶ Woluwo ta wuwewo mao ta helo'otapu yimontalo hepohehentea lo tawu wawu hewumbadeliyo lo bubo'o. Woluwo ta wuwewo mao ta heranteyaliyo wawu ilulungiyo to tutupa. ³⁷ Woluwo olo ta hepilopaiya lo tawu lo botu sambe yilate, woluwo ta hehilalahadiliyo wawu pilateliyo lo wamilo. Woluwo olo ta pakeyangiliyo bo walito himba meyalo walito batade. Timongoliyo misikini, hearinaya lo tawu wawu hesikisaliyo. ³⁸ Timongoliyo henao-naowa to yilantala dila hepotitola lo tawu wawu to hulu-huludelo wawu helotitola to delomo gowa-gowa lo huta wawu botu. Duniya boti dila tambati patuti olimongoliyo. ³⁹ Timongoliyo nga'amila dipo lololimo u pilojanjiya lo Allahuta'ala. Bo Allahuta'ala lopobanari olimongoliyo sababu timongoliyo o imani. ⁴⁰ Allahuta'ala o patuju lebe mopiyohu ode olanto, alihu timongoliyo mopo'olapatao kohondaki lo Allahuta'ala wolo umolimomoto pe'epe'enta wolanto.

12 ¹ Nga'amila ta heoimaniya boyito hepалita hepomilohe olanto. Sababu uwito, dulo ito mopomai mao nga'amila

u hemo'obuheta olanto wawu dusa u hemo'obubula olanto. Wawu dulo ito motolode wawu motahangi sambe ode pulitiyo to tolode u ma tilantu mayi lo Allahuta'ala olanto.

²Wawu ito musi tatapu bilo-bilohe ode oli Isa ta lopobongu wawu lopo'olimomota imaninto. Ti Isa lodutola usikisa to ayu salipu wawu dila lomaduli u mo'olita o-Liyo, sababu Tiyo bilo-bilohe wengahe u ma tilantu mao lo Allahuta'ala o-Liyo wawu masatiya Tiyo hulo-huloa to olowala lo Allahuta'ala to arasi to soroga.

³Sababu uwito, elayi mao limongoli turu-turusi, Tiyo ta lo'otahangi lodutola butola da'a lonto ta heodusawa. Wolo uodito, hila limongoli dila mowali molulupuhu wawu enggila lo harapani. ⁴To delomo usaha limongoli molawani kawasa lo dusa, timongoli dipo hepilotolohe lo duhu. ⁵Dila lipata nasehati u tula-tulade to kitabi u mopoela olimongoli, odelo ti papa ngota ode walaiyo odiye, "Weyi walau'u, dila mao anggapuwa mohelo pongajari lo Allahuta'ala Eya wawu po'odaha timongoli enggila lo harapani wonu Tiyo mopoela olimongoli, ⁶sababu Allahuta'ala Eya mohukumani timi'idu tawu ta otoliang-Iyo wawu Tiyo mohumbade timi'idu tawu ta ilaku-Liyo lowali walao." Odito u tula-tulade to kitabi. ⁷Timongoli musi mololimo pongajari lo Allahuta'ala, odelo wala'a ngota mololimo pongajari lonto oli papaliyo, sababu diyaluwo wala'a ngota ta dila ajariyo li papaliyo. ⁸Wonu timongoli dila pe'enta mao mo'otapu pongajari

odelo walao ta wuwewo mao, deboliliyo mao timongoli walao jina. ⁹Ito nga'amila o ti papa to duniya boti ta hemohukumani olanto wawu ito tatapu hemohurumati olimongoliyo. Wonu odito, ito musi lebe ta'ati mao ode oli Papanto to soroga, alihu ito tumumulo. ¹⁰Ti papanto to duniya boti mohukumani olanto bo to wakutu ngope'e mola motu'ude wolo u heanggapuwo limongoliyo mopiyohu. Bo Allahuta'ala mohukumani olanto, alihu ito mowali mopiyohu wawu mowali suci pe'epe'enta wo-Liyo. ¹¹Memangi to wakutu tawu mololimo hukumani, rasaliyo dila sanangi bo mongongoto. Bo lapatiyo mao leto wonu tawu ma lobalajari sababu lololimo hukumani, tawu boyito ma tutumula motu'ude lo obobanari lo Allahuta'ala wawu hilaliyo ma mowali dame.

¹²Sababu uwito, po'olotola mao olu'u molulupuhu wawu hu'u u hulu-huluheliyo.

¹³Ponao mao mololayita to dalala rata, alihu oatumu u penggo-penggo dila molonggito, bo ma mowali moluli.

¹⁴Pongusaha mao tumumula dame wolo tawu nga'amila wawu pongusaha mao olo tumumula suci, sababu diyaluwo ngota mao ta mo'onto Allahuta'ala Eya wonu tutumuliyo dila suci. ¹⁵Dahayi mao alihu dila bolo woluwo tawu ta oliya lo rahmati lo Allahuta'ala meyalo ta mongongoto hilaliyo, tunggulo mo'osusa tawu boyito wawu mo'odedea tawu ngohuntuwa. ¹⁶Po'odahawa mao olo alihu diyaluwo ta tumumula huloto meyalo ta

molambanga aturu u pona-ponao odelo te Esawu. Tiyo wala'a ta mohuhula ta o haku mololimo budeli, bo hakuliyo boyito piloluloiyo ualo ngopoa. ¹⁷Otawa limongoli deu lapatiyo mao te Esawu ohila mololimo barakati boyito monto oli papaliyo, bo hihileliyo dila tilolimo li papaliyo; sababu openu tiyo hiyo-hiyongo ohila mopo'opiyohē totalaliyo, bo hiyanga boyito ma diduluwo.

¹⁸Timongoli dila lonao mayi ode huide tuwawu u mowali tontalolo, odelo umati lo Israel omo-omolu lonao mao ode huidu Sinayi u o tulu u lai-laito, modiolomo wawu u o dupota da'a, ¹⁹u o tingohu sanggakala wawu suwara lo Allahuta'ala hemopotunggulayi lo Pirimani. Tou umati lo Israel lo'odungoheo suwara boyito, timongoliyo lohile alihu suwara boyito dilalo mobisala mayi. ²⁰Timongoliyo dila mo'otahangi mololimo parenta lo Pirimani u hepopotunggulo mayi lo suwara boyito odiye, "Nga'amila ta modedeta huide boti, manusiya meyalo openu boli bo binatangi, musi popaiyala lo botu sambe mate." Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ²¹Otutu mo'ohe u ilontonga limongoliyo boyito, tunggulo ti nabi Musa loloiya deu tiyo mohe wawu hulu-huluheliyo.

²²Bo timongoli lonao ode huide wuwewo, deuwitoyito huidu Siyon kota lo Allahuta'ala ta tumu-tumulo, deuwitoyito kota lo Yerusalem to soroga. Teto woluwo malaikati helihu-lihuwa ta heyimoa herameya. ²³Teto woluwo umati lo mongowalao Allahuta'ala mohuhula ta

tangguliyo nga'amila hetulade to soroga. Teto olo woluwo Allahuta'ala ta momutoa tawu nga'amila, woluwo roh lo tawu-tawuwala ta banari ta ma pilo'olimomoto Allahuta'ala.

²⁴Teto olo woluwo ti Isa hulude ode janjiya bohu wawu pulotio duhu-Liyo mo'osuci dusa lo manusiya. Duhu li Isa boyito hemopotunggulayi lo pasali u lebe mopiyoheo lo duhu le Habel.

²⁵Po'opiyohu timongoli alihu timongoli mololimo o-Liyo ta hemobisala mayi boyito. Umati lo Israel ta heyimoa to huidu Sinayi ta dila yinawo mololimo suwara lo Pirimani u hemopoela mayi olimongoliyo to duniya. Timongoliyo dila mowali molahi monto talu lo Allahuta'ala, lebe-lebe lomao ito ta lo'odungohe o-Liyo lobisala mayi lonto soroga.

²⁶To wakutu umati lo Israel to huidu Sinayi, suwara lo Allahuta'ala lo'ohuhula duniya. Bo masatiya Tiyo lojanjiya odiye, "Pe'entapo Wau ma mohuhula dila bo wambao duniya bo hulunga olo." ²⁷Pirimani lo Allahuta'ala boyito loloiya pe'entapo, deboliliyo mao nga'amila u pilopowali mayi lo Allahuta'ala ma huhulo-Liyo wawu yinggilo-Liyo mao, alihu u metola bolo u dila humuhulo.

²⁸Ito lololimo lonto Allahuta'ala Yiladiya tuwawu u dila humuhulo. Wolo uodito, ito musi mosukuru wawu moibadati ode o-Liyo wolo hurumati wawu wohe moturuti mao kohondaki lo Allahuta'ala lohihilawo, ²⁹sababu Allahuta'ala ta hetubonto odelo tulu mo'opobu.

13¹ Timongoli musi mototolianga turusi.
² Tolimowa mao ta motihangata to olimongoli, openu tawu boyito dipo otawa limongoli, sababu ta lohutu odito woluwo ta lo'otolimo malaikati wolo udila otawaliyo.
³ Toloma mao limongoli tawu-tawuwala ta heulunga to tutupa, debo odelo timongoli olo heulunga to tutupa odelo timongoliyo. Wawu toloma mao olo limongoli tawu-tawuwala ta hepohutu lo tawu suka-suka, sababu timongoli olo mowali pohutu lo tawu odito.

⁴ Nga'amila tawu musi mohurumati nika. Wawu ta lolai ta ma o dile dila mowali motuluhe wolo mongobuwa wuwewo ta dila dileliyo; odito olo mongobuwa ta ma ohiyalo dila mowali motuluhe wolo mongololai ta dila hiyaliyo. Sababu ta huloto wawu ta hepojinawa ma adiliyo lo Allahuta'ala.

⁵ Po'olaminga mao batanga limongoli to umotoliango doyi wawu popotu'ude lomao batanga limongoli lo u woluwo to olimongoli. Sababu Allahuta'ala loloiya odiye, "Wau dila ta momuli olemu meyalo molola olemu." Odito loiya lo Allahuta'ala. ⁶ Sababu uwito, ito barani mobisala debo odelo u tula-tulade to kitabi odiye, "Allahuta'ala Eya ta moturungi olau; wau dila mohe, openu boli wolo u pohutuwo wolo tawu ode olau." Odito u tula-tulade to kitabi. ⁷ Po'obilohu mao u hepohutuwo lo mongotauwa limongoli ta ma helopotunggulayi lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ode olimongoli wololo tutumuli mongoliyo sambe yilate wawu dudui mao imani limongoliyo.

⁸Ti Isa dila mobolio lonto u mulo-mulolo lomayi, masatiya sambe mololayita. ⁹Po'odaha timongoli lapalola lo tili-tililahepala lo pongajari u bebedawa lo u ma tilolimo limongoli. Aturu lo ualo dila mongohi huna wawu dila mopolotola hila lo ta hedudua aturu boyito, bo rahmati lo Allahuta'ala mopo'olotola hilanto.

¹⁰Ito ta paracaya ode oli Isa Almasih, o tambati tuwawu u odelo tambati hepodutu wala kurubani ode Allahuta'ala. Wawu imam u ta hepohintawa to kema hepoibadatiyalo dila o haku monga kurubani to tambati boyito.

¹¹To jamani li nabi Musa imam da'a momaso mao ode huwali u laba-labatutu suci to kema hepoibadatiyalo delo-delo mao duhu lo kurubani pongambunguwa lo Allahuta'ala dusa. Wawu batanga lo binatanggi ma deloliyo ode diluwari mota pobuwoliyo to tambati u molaminga mota to nga'amila kema lo tawu lo Israel. ¹²Odito olo ti Isa yilate to diluwari lo kota lo Yerusalem, alihu Tiyo mowali mopo'osuci lo umati-Liyo lo duhu-Liyo lohihilawo. ¹³Sababu uwito, dulo ito monao mota modudunggayo wo-Liyo to diluwari lo kota wawu modutola u hehina lo tawu pe'epe'enta wo-Liyo. ¹⁴To duniya boti diyaluwo kota tuwawu u mowali potitatu puwanto. Ito hepololohe tambati u dungga-dungga mayi. ¹⁵Dulo ito mopotunggulo kurubani ode Allahuta'ala moli oli Isa Almasih, deuwitoyito mosukuru lalayita wawu mongaku o-Liyo mowali Eyanto. ¹⁶Dila lipata mohutu u mopiyo wawu motuturungiya, sababu

kurubani u odito u mo'osanangi hila lo Allahuta'ala.

¹⁷ Ta'ati mao mongotauwa limongoli wawu dungohi mao timongoliyo, sababu timongoliyo lololimo tugasi lonto Allahuta'ala momalihara jiwa limongoli wawu tugasi boyito mola yintuwo lo Allahuta'ala ode olimongoliyo. Wolo uodito, timongoliyo mowali moponao lo tugasi limongoliyo boyito wolo uhewengahe, sababu wonu timongoliyo hengulu-ngulua, uwito dila ohunaliyo olimongoli.

¹⁸ Duayi mayi turusi ami, sababu ami yiyakini deu hila lami motulidu wawu ami ohila mokaraja uhetuwa-tuwawuwa wolo umopiyohu. ¹⁹ Pohileu timongoli lebe to'otutuwa modua alihu Allahuta'ala ma hua momuo mayi dalala olau mohuwalingayi ode olimongoli.

²⁰ Allahuta'ala bungo lo udame ta lopotumulayi oli Isa Eyanto lonto kuburu wawu ta lopowali o-Liyo Diti da'a olanto himba-himba-Liyo. Duhu-Liyo ma lo'osah janjiya kakali u pilohutu lo Allahuta'ala wolanto. ²¹ Ami hepoduawa alihu Allahuta'ala mopoganapu olimongoli lo u mopiyohu nga'amila, alihu timongoli mowali mohutu u okohondakiya lo Allahuta'ala. Wawu Allahuta'ala mokaraja mao to delomo batanganto u mo'osanangi hila-Liyo moli oli Isa Almasih ta patuti pujiyola mololayita! Amin.

²² Mongowutata ngoimani, pohileu alihu timongoli nga'amila sabari modungohe nasehatu boti, sababu tuladu'u boti limbu-

limbua da'a. ²³Paralu olo otawa limongoli deu wutatunto ngoimani te Timotiwus ma bilebasiyaliyo mayi lonto tutupa. Wonu tiyo hua monao mayi ode tambatiu, tiyo ma tiyangou mayi tou wau monao mayi ode olimongoli.

²⁴Popotunggula mao salamu lami ode mongotauwa limongoli wawu ode nga'amila tawu ta tilulawoto Allahuta'ala. Salamu olo ode olimongoli lonto mongowutata ngoimani to lipu lo Italiya.

²⁵Allahuta'ala ma mongohi mayi barakati ode olimongoli nga'amila.

YAKOBUS

1 ¹ Salamu lonto ole Yakobus wato lo Allahuta'ala wawu wato li Isa Almasih Eyanto ode nga'amila umati lo Allahuta'ala ta hetumula to kambungu lo tawu.

² Mongowutatu'u ngoimani! Wonu timongoli heodungga lo tili-tililahepala lo yimontalo, posukuru mola ode Allahuta'ala, ³ sababu otawa limongoli deu imani limongoli ujiyo lo Allahuta'ala alihu momungo lo usabari. ⁴ Hungo lo usabari, deuwitoyito timongoli ma mowali molimomoto wawu dila oilangiya lo uhetuwa-tuwawuwa. ⁵ Wonu woluwo to wolota limongoli ta dila boti bijaki, tiyo musi mohile hikimati ode Allahuta'ala ta mongohi mayi ode timi'idu tawu wolo umura wawu dila mopotala lo hihile boyito. Wawu hihile odito boyito ma tolimo lo Allahuta'ala. ⁶ Tawu ta mohile dua musi mohile wolo imani wawu dila mowali bimbangi openu bo ngointi mao, sababu tawu ta bimbangi hilaliyo odelo buola to deheto oditomota odiyamayi hepoyitohu dupoto. ⁷ Tawu ta odito boyito dila hepoharapu mololimo wolo-wolo monto Eya. ⁸ Tawu ta tango-tango hilaliyo dila meduoto tutumuliyo.

⁹ Wonu woluwo wutata ngoimani ta misikini, tiyo musi motiwengahu wonu popolanggato lo Allahuta'ala. ¹⁰ Odito olo wonu woluwo wutata ngoimani ta kaya, tiyo musi motiwengahu wonu po'opa lo Allahuta'ala sababu ta kaya

ma moli odelo bunga lo huoyoto. ¹¹Tou matolodulahu ma mobutu mayi wawu ma mopatu, huoyoto ma mololante, tunggulo ma modudulahu bungaliyo wawu ma menggi ogagaliyo. Odito olo wolo ta kaya, mate to hungo usahaliyo.

¹²Mailuntungi ta mo'otahangi wolo usabari to delomo yimontalo, sababu wonu tiyo ma ilohasililiyo iluji lo Allahuta'ala, tiyo ma mololimo tutumula kakali u ma pilojanjiya lo Allahuta'ala ode ta motoliang-Iyo. ¹³Wonu tawu ngota odungga lo yimontalo, tiyo dila mowali molojiya deu tiyo hegoda lo Allahuta'ala. Sababu Allahuta'ala dila o godawa lo u moletu wawu Tiyo olo dila hemogoda openu bo ngota mao. ¹⁴Timi-timi'idu tawu hegoda lo u otohilaliyo lohihilawo, tunggulo tiyo hededeoliyo wawu heopongaruwa lo u otohilaliyo boyito. ¹⁵Wonu u otohilawo boyito ma momungo, tiyo ma momungo mayi lo dusa wawu wonu dusa boyito ma molutu, tiyo ma momungo mayi lo mawutu.

¹⁶Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, po'odaha timongoli lapalolo. ¹⁷Nga'amila u mopiyohu wawu barakati u molimomoto asaliliyo lonto soroga lolaheyi lonto Allahuta'ala ti Papa bungo lo nga'amila tinelo. Tiyo dila ta mobolio, dila odelo wolilu bobolia lalayita. ¹⁸Kohondaki lo Allahuta'ala lopowali mayi olanto loli Pirimani-Liyo u banari, alihu ito mowali ta uda-uda'a to wolota lo nga'amila u pilopowali-Liyo.

¹⁹ Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, po'oelawa mao limongoli pasali boti: Timi'idu tawu musi mopo'odata modungohu bo mongilangi u mobisala wawu dila motuala moyingo. ²⁰ Yingo lo manusiya dila momungo lo u mopiyohe ngointi mao to talu lo Allahuta'ala. ²¹ Sababu uwito, pomaiya mao monto batanga limongoli nga'amila u koto ro wawu u moletu wawu tolimowa mao wolo umolumboyoto Pirimani u ma pomu-pomulo to delomo hila limongoli wawu u kawasa mopolasalamati jiwa limongoli.

²² Timongoli musi mongamali mao Pirimani wawu dila bo hedungohe mao, sababu wonu odito, timongoli mongakali batanga limongoli lohihilawo. ²³ Tawu ta bo hemodungohe Pirimani lo Allahuta'ala wawu dila hemongamali mao to tutumuliyo, tiyo odelo tawu ngota ta hemopo'obilohe lakuliyo lohihilawo to linggiluwa. ²⁴ Tou tiyo lomiloheo lakuliyo to linggiluwa boyito, tiyo ma lonao wawu lakuliyo ma ngointa ilolipataliyo. ²⁵ Bo titalotita ta mobalajari lo hukum lo Allahuta'ala u molimomoto wawu u mo'omaradeka to tawu wawu tiyo mo'olohu mongamali mao hukum boyito, tiyo ma mowali untungi wonu tiyo dila bo modungohu wawu lapatao molipatao Pirimani boyito.

²⁶ Wonu tawu ngota hemonganggapu tiyo ta'ati ode Allahuta'ala bo tiyo dila mokawasa dilaliyo, tiyo hemongakali batangaliyo lohihilawo wawu ma lowali dila ohunaliyo ta'atiliyo ode Allahuta'ala boyito. ²⁷ Ta'ati

u beresi wawu u dila o tambio to talu lo Allahuta'ala ti Papanto, deuwitoyito moturungi mao ta didu o tilo wawu didu o tiyamo wawu mongojanda tou timongoliyo hesusawa wawu modaha batanga alihu dila o tambia lo duniya.

2¹ Mongowutatu'u ngoimani, timongoli ma paracaya ode oli Isa Almasih Eya ta masahuru. Sababu uwito, dila mowali timongoli mopobebedawo lo tawu dadasari to owoluwo lo tawu boyito u ontonga limongoli.

² Odelo wonu woluwo tawu ngota momaso mayi moibadati pe'epe'enta wolimongoli pake-pake mayi hualimo hulawa meyalo bo'o gaga wawu woluwo olo lonao mayi ta misikini pake-pake mayi lo kayini hea'antuluwa.

³ Wawu timongoli hepohurumatiya tawu ta hepakeya u gaga wawu hepolojiyawa mao odiye, "Tuwani, ma toduwola motihuloo to tambati mopiyohe boti." Bo ode ta misikini timongoli hepolojiyawa mao odiye, "Tihula mota temota!" meyalo "Potihulo'olo to talohe boti to tibawa lo oatu'u." ⁴ Wolo loiya odito timongoli ma lopobedawo lo tawu to delomo hila limongoli wawu wolo pikirangi dila banari, timongoli ma tilala loharaga to tawu.

⁵ Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, dungohi limongoli: Allahuta'ala lolulawota ta heanggapuwo lo ta to duniya misikini lowali kaya to delomo imani wawu ma mololimo bahagiyangi to Yiladiya u ma pilojanjiya lo Allahuta'ala ode tawu-tawuwala ta motoliango Allahuta'ala. ⁶ Bo timongoli ma helohina ta misikini, padahali ta hekayawa ta helopo'osusa

olimongoli wawu helopodulohu olimongoli ode oli hakimu. ⁷Timongoliyo hemohina tangguli Isa Almasih u mopiyohu u tilolimo limongoli lonto Allahuta'ala.

⁸Woluwo hukum u uda'a lonto Yiladiya lo Allahuta'ala u tula-tulade to kitabi odiye, "Otolianga mao ta titiliya woli mongoli odelo timongoli motoliango batanga limongoli lohihilawo." Odito u tula-tulade to kitabi. Wonu timongoli moponao lo hukum boyito, timongoli ma lohutu u mopiyohu. ⁹Bo wonu timongoli mopobebedawo lo tawu, timongoli lohutu dusa wawu timongoli ma lopatato lolambanga hukum lo Allahuta'ala. ¹⁰Titalotita ta ta'ati to nga'amila hukum lo Allahuta'ala bo tala tuwawu lo hukum boyito dila ilamaliliyo, tiyo ma ilototala to nga'amila hukum boyito. ¹¹Hukum lo Allahuta'ala loloiya, dila pojina wawu dila olo pohinggi nyawa lo tawu. Bo wonu timongoli dila lojina bo timongoli lohinggi nyawa lo tawu, timongoli ma lolambanga hukum lo Allahuta'ala boyito. ¹²Wolo uodito, pobisala mao wawu potihutu mao timongoli odelo tawu-tawuwala ta ma hukumaniyo lo Allahuta'ala moturuti mao hukum u mo'omaradeka to tawu. ¹³Allahuta'ala mohukumani to tawu ta dila o ponu wawu toliango wolo udila mongohi mao ponu wawu toliango ode tawu boyito. Bo tawu ta o ponu wawu toliango dila mo'otapu hukumani bo mo'otapu ponu wawu toliango monto Allahuta'ala.

¹⁴ Mongowutatu'u ngoimani, dila ohunaliyo wonu tawu ngota molojiya deu tiyo o imani, padahali imaniliyo boyito dila heamaliyoliyo. Imani odito boyito dila mambo moposalamati oliyo. ¹⁵ Odelo wonu woluwo wutata ngoimani ta lolai meyalo tabuwa ta dila o kayini wawu dila o ualolo tou ngohuyi-ngohuyi. ¹⁶ Wawu tawu ngota to wolota limongoli loloiya mao ode oliyo odiye, "Yio ma mowali monao wolo udame; pomake mola kayini mohulodu wawu pongalo sambe mobutuhu!" Bo tiyo dila longohi mao wolo-wolo ode wutata ngoimani boyito; uwito diyaluwo mao hunaliyo. ¹⁷ Odito olo pasaliliyo wolo imani: Wonu imani dila heamaliyolo, imani boyito mate.

¹⁸ Bo tantu woluwo ta molojiya mayi odiye, "To olemu o imani wawu to olau o amaliliyo." Wau ma molametao oliyo odiye, "Popobilohe mayi ode olau imanimu u dila o amaliliyo wawu wau ma mopobiloheyi olemu imaniu moli nga'amila amaliu." ¹⁹ Yio paracaya deu Allahuta'ala bo tuwawu. Uwito mopiyohu. Bo lati-latiyala olo paracaya lo pasali boyito wawu timongoliyo hepolopala. ²⁰ Weyi timongoli manusiya ta mohulodu! Masatiya musu otawa mao limongoli deu imani u dila o amaliliyo dila o hasililiyo wolo-wolo. Uwito u ma polametu'u mao ode tawu boyito. ²¹ Ti nabi Ibrahim ti papanto pilopobanari lo Allahuta'ala dadasari to amaliliyo tou tiyo lohudu mola ode Allahuta'ala te Ishak walaiyo lowali kurubani. ²² Wolo uodito, mopatato olimongoli deu imani hemokaraja pe'epe'enta wolo

amaliliyo wawu moli amaliliyo boyito imani mowali molimomoto. ²³ Ma leganapu ayati to kitabi odiye, "Te Ibrahim paracaya ode Allahuta'ala, tunggulo tiyo lowali tawu banari to talu lo Allahuta'ala." Odito u tula-tulade to kitabi. Wawu ti nabi Ibrahim hetanggula lo tawu sahabati lo Allahuta'ala. ²⁴ Wolo uodito, mopatato olimongoli deu manusiya popobanariyo lo Allahuta'ala sababu amaliliyo wawu dila bo sababu imaniliyo wambao.

²⁵ Odito olo woli Rahab tabuwa suntali. Tiyo pilopobanari lo Allahuta'ala, sababu tiyo lololimo wawu lopotua to beleliyo tawu dulota ta ilahula lo tawu lo Israel wawu timongoliyo tilurungiyaliyo lonao wolo salamati loli dalala wuwewo.

²⁶ Odelo batanga wonu dila o roh, batanga boyito mate; odito olo imani u dila o amaliliyo, imani boyito mate.

3 ¹ Mongowutatu'u ngoimani, dila po'odatawa to wolota limongoli ta ohila mowali guru, sababu ototayi mao limongoli deu guru odelo ami mola parakisa lo Allahuta'ala lebe motulete mao wolo ta wuwewo. ² To olanto nga'amila ngohuntuwa u tatalawa, titalotita ta dila ototala to delomo loiyaliyo, tiyo tawu ngota molimomoto ta mambo mokawasa nga'amila batangaliyo. ³ Wonu wadala ma wango-wangodu, wadala boyito ma moturuti kohondakinto. Wolo dalala odito ito mowali mongaturu nga'amila ilangangiyo. ⁴ Po'obilohē mao kakapaliyalo: Openu damanga da'a wawu hepopokoliyo'o lo

dupota da'a, bo mowali aturuwo lo kamudi u kikia da'a moturuti mao kohondaki lo ta wuli-wulilo. ⁵Odito olo wolo dilanto: Openu kikio, bo tiyo hemotisombongi. Po'obilohē mao tulu: Openu kikio, bo tiyo mowali mo'opobu oayuwa da'a. ⁶Dila mo'otambio wawu bungo lo tili-tililahepala lo udila banari to delomo batanganto. Wawu dila olo odelo tulu lonto naraka u mo'opobu nga'amila tutumulunto. ⁷Nga'amila binatangi u molinggelo, buburungiyalo, bibinatangiyala healapa wawu bibinatangiyala to dehetō, mowali po'oluwamolo wawu ma pilo'oluwamo lo manusiya. ⁸Bo diyaluwo ngota mao ta mowali mopo'oluwamo dila. Dila odelo barangi tuwawu u moletō u dila mowali kawasalo wawu polu-polu lo racungi u mo'opate. ⁹Wolo dila ito momuji Allahuta'ala Eya ti Papanto wawu wolo dila olo ito mola'anati manusiya ta pilopowali lo Allahuta'ala odelo gambari-Liyo. ¹⁰Monto tunggilo mokaluwari mayi loiya u mowali barakati ode tawu wuwewo wawu monto tunggila olo mokaluwari mayi loiya mola'anati to tawu. Mongowutatu'u ngoimani, pasali odiye boti dila mowali! ¹¹Taluhe mopa'ato wawu u dila mopa'ato dila tumoloheyi pe'epe'enta monto mato lo taluhe tuwawu. ¹²Mongowutatu'u ngoimani, bungo lo ara dila momungo mayi lo jayitun wawu bungo lo angguru dila momungo mayi lo ara. Odito olo mato lo taluhe mopanggelo dila mopotoloheyi lo taluhe u dila mopanggelo.

¹³Titalotita to wolota limongoli ta bijaki wawu o akali, tiyo musu mopopatatayi lo amaliliyo to delomo nga'amila tutumuliyo wolo hilawo mopa. ¹⁴Wonu timongoli mohihiya, mongongota nyawa wawu hemopouda'a lo batanga limongoli lohihilawo, dila hepotsombongi wawu dila hepohimbulo mobutola wolo u banari. ¹⁵Uwito dila hikimati u lonto Allahuta'ala bo lonto duniya, lonto napusu lo manusiya wawu lonto lati-latiyalo. ¹⁶Sababu toutonu u woluwo o hihiya wawu mopouda'a lo batanga lohihilawo, teto woluwo buluhuto wawu tili-tililahepala u moletu. ¹⁷Bo hikimati u lonto yitato asaliliyo lonto Allahuta'ala wawu motohilawo lo udame, molumboyoto, turuti, adili wawu dila munapiki, polu-polu lo toliango wawu tili-tililahepala lo huhutu mopiyohu. ¹⁸Tawu ta hemopodame lo tawu lopomuayadu to delomo udame wawu lomungo lo u banari.

4 ¹Asali lo lohuluwa wawu popateya to wolota limongoli, deuwitoyito monto napusu u wawahuwa to delomo batanga limongoli. ²Woluwo u otohila limongoli bo dila motapu limongoli, lapatao timongoli mohinggi nyawa lo tawu. Timongoli mohihiya bo timongoli dila mololimo u hepatujuwo limongoli, lapatao timongoli molohuluwa wawu mopateya. Timongoli dila lololimo wolo-wolo, sababu timongoli dila lodua. ³Meyalo timongoli hepoduawa bo timongoli dila lololimo wolo-wolo, sababu dua limongoli tilala. U hepohile limongoli boyito bo ma pomake limongoli

moposanangi lo napusu limongoli. ⁴ Weyi timongoli ta dila ta'ati ode Allahuta'ala! Ototayi mao limongoli deu mosahabatiya wolo napusu lo duniya momusuwa wolo Allahuta'ala. Wolo uodito, titalotita ta mowali sahabati lo napusu lo duniya, tiyo lopowali lo batangaliyo musu lo Allahuta'ala. ⁵ Dila heanggapuwa kitabi dila o alasan loloiya deu Roh lo Allahuta'ala u pilopotambati-Liyo mayi to delomo batanganto motohilawo deu ito bo ta'ati ode o-Liyo. ⁶ Bo barakati u yilohi mayi lo Allahuta'ala ode olanto lebe uda'a. Sababu uwito, to kitabi woluwo olo tula-tuladu odiye, "Allahuta'ala molawani ta sombongiyolo, bo Tiyo mongohi barakati ode ta mopo'opa lo batangaliyo." Odito u tula-tulade to kitabi.

⁷ Pota'aluku mola ode Allahuta'ala wawu lawani mao Ibilisi, alihu tiyo molola mao olimongoli. ⁸ Po'ombide mola ode Allahuta'ala wawu Tiyo ma mopoembideyi ode olimongoli. Weyi timongoli tawu-tawuwala ta heodusawa, poposuciya mao olu'u limongoli! Weyi timongoli ta hetangowa hilaliyo, poposuciya mao hila limongoli! ⁹ Potile'ele'elo timongoli, potiwolola mola wawu hiyongolo. Ganti mao i'i limongoli lo hiyongo wawu wengahi mongoli ganti mao lo wololo. ¹⁰ Po'opa mola batanga limongoli to talu lo Eya wawu timongoli ma popolanggato-Liyo mayi.

¹¹ Mongowutatu'u ngoimani, dila pohihinawa. Titalotita ta mohina meyalo mopotala lo wutatiyo ngoimani, tiyo mopotala lo hukum lo Allahuta'ala. Tawu boyito dila loturuti hukum lo

Allahuta'ala bo ma lotitiwali hakimu lo hukum boyito. ¹² Hukum lo Allahuta'ala asaliliyo lonto Allahuta'ala ta o haku momuto'o wawu Tiyo kawasa moposalamatati wawu mopolopu. Bo timongoli dila o haku wawu kawasa mopotala lo ta to tili limongoli.

¹³ Weyi timongoli ta hepolojiyawa odiye, “Yintiye boti meyalo lombu ami ma monao ode kota tuwawu wawu tetomota ami ma motitola ngotawunu modahangi wawu mo'otapu untungi.” ¹⁴ Timongoli ta hepolojiyawa odito musi moela deu dila otawa limongoli wolo u ma mowali lombu meyalo wolo u ma mowali to tutumuli mongoli. Tutumuli mongoli tutuwawuwa odelo polo'o u woluwo ngope'e mola lapatao ma moli. ¹⁵ U banari timongoli musi molojiya odiye, “Wonu okohondakiya lo Eya, ami ma tumumulo wawu mohutu u odito wawu u odiya.” Odito u musi loiya limongoli. ¹⁶ Bo masatiya timongoli hepotisombongiya to delomo niyati limongoli lohihilawo wawu nga'amila boyito tilala.

¹⁷ Wolo uodito, tawu ngota ta motota wololo tiyo musi mohutu u mopiyohu wawu dila pilohutuliyo, tiyo lohutu dusa.

5 ¹ Ototayi mao, weyi timongoli ta hekayawa: Hiyongolo wawu ponguwatio lomola, sababu usikisa u ma medungga to olimongoli. ² Harata limongoli ma lorusa wawu pakeyangi limongoli ma ila lo buhuo. ³ Hulawa wawu tala'a limongoli ma tila-tilato. Wawu tatiyo boyito ma mowali poela wawu tuwoto olimongoli wawu ma mongantulu batanga limongoli, odelo tulu

mongantulu uhetuwa-tuwawuwa to dulahu ukiyama. Timongoli ma helohimoa harata wimbi-wimbidu pulito jamani boti. ⁴Ototayi mao, ma ilodungohe lo Allahuta'ala Eya ta laba-labatutu kawasa wuwatio tawu-tawuwala ta hepokarajawa to ilengi limongoli ta dila hebayariya limongoli gajiliyo. ⁵Timongoli hetumula hesanangiya to duniya boti wawu nga'amila u otohila limongoli ma lotapu limongoli. Timongoli debo odelo binatanggi hepo'olingohuwoliyo tou dipo medungga wakutu pongolotaliyo. ⁶Timongoli ma lohukumani to tawu, hiyambola ma lohinggi nyawa lo tawu ta banari, padahali tiyo dila lolawani olimongoli.

⁷Wolo uodito mongowutatu'u ngoimani, posabari mola timongoli sambe ode podudungga mayi li Isa Eya. Po'obilohe mao limongoli: Ta momengila wolo usabari yima-yima didi, alihu tiyo mowali molude wawu lapatao tiyo wolo usabari olo yima-yima hasili lo ilengiliyo u oharaga oliyo. ⁸Timongoli olo musi mosabari wawu mopo'olotola hilawo, sababu wakutu podudungga mayi li Isa Eya ma membidu.

⁹Mongowutata ngoimani, dila popopotalawa alihu timongoli dila mo'otapu hukumani monto Allahuta'ala. Ototayi mao, Ta mohakimu manusiya ma ngope'e medungga mayi.

¹⁰Mongowutata ngoimani, dudui mao usabari wawu hepilodutoliyo ususa lo mongonabi ta helopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala Eya. ¹¹Ototayi mao, ito hepolanggula ta ma

helodutola ususa ta mailuntungi. Timongoli ma helo'odungohu wololo ti nabi Ayub helodutola ususa wawu ma otawa limongoli olo wolo u siladiya mao lo Allahuta'ala Eya oliyo, sababu Allahuta'ala Eya polu-polu lo ponu wawu toliango wawu mura hila-Liyo.

¹² Mongowutatu'u ngoimani, to yitato unga'amila dila potadiya timongoli wolo uhemolanggula soroga meyalo wolo uhemolanggula huta meyalo wolo uhemolanggula uwewo mao. Wonu o'o, poleleya mao limongoli o'o; wawu wonu dila, poleleya mao limongoli dila, alihu timongoli dila mololimo hukumani monto Allahuta'ala.

¹³ Wonu woluwo to wolota limongoli ta hedutola ususa, lebe mopiyohu tiyo modua. Wawu wonu tawu ngota mengahu, tiyo lebe mopiyohu momanyanyi losukuru ode Allahuta'ala. ¹⁴ Wonu woluwo tawu ngota to wolota limongoli ta mongongoto, lebe mopiyohu tiyo motiyangayi mongotauwa lo jama'ati modua mao oliyo wawu momadetao lo yinulo oliyo to delomo tangguli Isa Eya.

¹⁵ Dua wolo uuyiakini ode oli Isa Eya, ma mo'oluli ta mongongota boyito wawu ti Isa Eya ma mopobongu oliyo. Wawu wonu tiyo ma lohutu dusa, dusaliyo ma ambunguwo lo Eya.

¹⁶ Wolo uodito, timongoli musu moa'akuwa to dusa limongoli wawu moduduawa alihu timongoli moluli. Dua lo ta pilopobanari lo Allahuta'ala, uda'a da'a kawasaliyo wawu woluwo olo hasililiyo. ¹⁷ Ti nabi Eliya yito manusiya biyasa odelo ito. Tiyo ma lodua wolo

uto'otutuwa, alihu didi dila modehu wawu didi olo dila lodehu tolotawunu wawu wolomo hula.
¹⁸Lapatao tiyo lodua poli wawu didi ma lodehu mayi wawu pilomulo ma tilumumulayi lonto huta.

¹⁹Mongowutatu'u ngoimani, wonu woluwo to wolota limongoli ta mobale monto dalala banari wawu woluwo tawu ta mowali mopotobati mayi oliyo, ²⁰ototayi mao: Titalotita ta mowali mopotobati to tawu ta lobale lonto dalala banari, tiyo ma moposalamati lo jiwa lo tawu boyito monto mawutu wawu moheutao dusaliyo u ngohuntuwa. Salamu lami, Yakobus

1 PETRUS

1 ¹ Salamu lonto ole Petrus rasul li Isa Almasih ode ta hetumula to kambungu lo tawu to propinsi lo Pontus, to propinsi lo Galatiya, to propinsi lo Kapadokiya, to propinsi lo Asiya wawu to propinsi lo Bitiniya, deuwitoyito tawu-tawuwala ta ma tilulawoto Allahuta'ala ti Papanto motu'ude wolo niyati-Liyo tou duniya dipo pilopowali-Liyo, alihu ito mowali umati ta piloposuci lo Roh lo Allahuta'ala wawu alihu ito mowali ta'ati wawu dusanto mowali suci loli pulotio duhu li Isa Almasih. Rahmati, udame wawu usanangi ma wohi mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli wolo umolelebeya. ²(1:1)

³ Patuti pujiyolo Allahuta'ala ti Papa li Isa Almasih Eyanto! Allahuta'ala otutu mopiyohede da'a hila-Liyo, tunggulo Tiyo longohi mayi tutumula bohu ode olanto. Wawu loli obobongu mayi li Isa Almasih lonto kuburu, ito hetumula wolo uyyiakini ⁴ mololimo bahagiyangi to barakati u tilahu mao lo Allahuta'ala to soroga ode olimongoli. Barakati u pilojanjiya lo Allahuta'ala boyito kakali, molimomoto wawu dila ta momoli mao. ⁵ Timongoli dahaliyo lo kawasa lo Allahuta'ala moli imani ode oli Isa Almasih, alihu timongoli mololimo usalamati u ma sisiyapu popopatato-Liyo mayi lo Allahuta'ala to pulito jamani.

⁶To pasali boti potiwengahe mola timongoli, openu masatiya boti timongoli musu mo'otoduwo tili-tililahepala lo yimontalo to wakutu ngointa mola. ⁷Imani limongoli heujiyo lo Allahuta'ala odelo hulawa heujiyoliyo lo tulu, alihu mowali mopatato timongoli otutu paracaya ode oli Isa Almasih meyalo dila. Wonu ma lopatato imani limongoli to'otutuwa, timongoli ma mo'otapu puji wawu hurumati wawu popolanggato lo Allahuta'ala to dulahe ti Isa Almasih mohuwalingayi. ⁸Timongoli motoliangi Isa Almasih, openu timongoli dipo lo'onto o-Liyo. Wawu openu masatiya timongoli dipo lo'onto o-Liyo, bo timongoli paracaya ode o-Liyo wawu hewengahe da'a wolo udidu mowali tanggu-tanggulo mao, ⁹sababu patuju lo imani limongoli, deuwitoyito jiwa limongoli salamati, bolo ngope'e mola ma tolimo limongoli.

¹⁰Mongonabi ma lopotunggulayi lo rahmati lo Allahuta'ala u mo'osalamati olimongoli wawu timongoliyo ohilawo da'a momarakisa wawu mongarati usalamati boyito. ¹¹Roh li Isa Almasih ma lopotunggulayi loli olimongoliyo tomimbihu sikisa u ma dutola-Liyo wawu umasahuru u ma tolimo-Liyo lapatiyo mao leto. Timongoliyo o hilawo da'a mongarati omoluwa wawu wololo pasali boyito ma mowali. ¹²Bo Allahuta'ala ma lopotunggulao ode mongonabi deu u hepopotunggulo limongoliyo boyito dila ode batanga limongoliyo lohihilawo bo ode olimongoli ta hedunggawa mayi. Bo masatiya habari mopiyohe lonto Allahuta'ala ma

tilunggulayi ode olimongoli loli olimongoliyo ta hekawasawa lo Roh lo Allahuta'ala ta ilahula mayi lo Allahuta'ala lonto soroga. Malaikati olo ohila mongotota habari u ma tilunggulayi ode olimongoliyo boyito.

¹³Sababu uwito, poposiyapuwa lomao batanga limongoli. Kawasayi mao batanga limongoli wawu potiyiyakini mola da'a deu barakati ma wohi mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli to dulahe ti Isa Almasih mohuwalingayi. ¹⁴Potumulao wolo uta'ati ode Allahuta'ala wawu dila mao turuti napusu u kawa-kawasa olimongoli tou timongoli dipo motota lo Allahuta'ala. ¹⁵Timongoli musi suci to delomo uhetuwa-tuwawuwa u hepohutuwo limongoli, sababu Allahuta'ala ta loibode olimongoli suci. ¹⁶Odelo woluwo Pirimani tula-tuladu to kitabi odiye, "Timongoli musi tumumula suci sababu Wau suci." Odito Pirimani lo Allahuta'ala.

¹⁷Ngohilayao timongoli hehangata to duniya, timongoli musi tumumula mohe lo Allahuta'ala, sababu Tiyo ta heibode limongoli ti Papa, Tiyo ta mohakimu nga'amila huhutu lo manusiya wolo udila mopobebedawo lo tawu. ¹⁸Otawa limongoli deu timongoli ma pilopomaradeka lo Allahuta'ala lonto tutumuli mongoli u dila ohunaliyo u yilarisiya mayi limongoli lonto mongotiyombu limongoli. Omo-omolu timongoli odelo ta hetutupawa, lapatao timongoli ma tilolotaliyo dila lo barangituwawu u mowali binasa odelo tala'a wawu hulawa. ¹⁹Bo timongoli ma tilolotaliyo lo

barangi tuwawu u oharaga da'a, deuwitoyito opopate li Isa Almasih to salipu u odelo kurubani lo himba u molimomoto. ²⁰ Opopate li Isa Almasih to ayu salipu, ma niliyati mayi lo Allahuta'ala tou duniya dipo pilopowali-Liyo. Wawu to pulito jamani ma pilopopatayai lo Allahuta'ala alihu timongoli salamati. ²¹ Loli oli Isa Almasih timongoli ma lowali paracaya ode Allahuta'ala ta ma lopobongu mayi oli Isa lonto kuburu wawu lopomasahuru o-Liyo, tunggulo timongoli paracaya ode Allahuta'ala wawu bo ode o-Liyo olo timongoli hepoharapuwa.

²² Timongoli ma luposuci lo batanga limongoli wawu lota'ati ubanari, tunggulo timongoli mowali mopowujudu mao lo toliango u mohutato wolo hilawo motulidu wawu ihilasi. Uwitolo sababuliyo timongoli musi otutu mototolianga. ²³ Timongoli ma lowali manusiya bohu ta dila pilotutuliyo loli manusiya ta mowali binasa, bo loli Pirimani lo Allahuta'ala u kakali, u mo'otumulo wawu u dila moli.

²⁴ Odelo woluwo tula-tulade to kitabi Pirimani odiye, "Nga'amila manusiya ta hetumula odelo huoyoto wawu nga'amila ogagaliyo odelo bunga lo huoyoto. Wonu huoyota boyito mololante, bungaliyo olo ma mobuyuhuto.

²⁵ Bo Pirimani lo Allahuta'ala Eya dila ta momoli mao." Odito Pirimani lo Allahuta'ala wawu Pirimani boyito u ma tilunggulayi ode olimongoli.

2 ¹ Pomaiya mao monto olimongoli nga'amila u moleto, mongakaliya, munapiki, mohihiya wawu dila pohina to tawu. ² Potitiwali

mao odelo ta boheli pilotutuliyo mayi ta lalayita ohilawo mongilu tabu lo tutu u asli wawu rohani, alihu imani limongoli ode usalamati ngohuyi-ngohuyi mayi heoduhenga ³ sababu timongoli lohihilawo ma helo'orasa deu otutu Eya mopiyohu.

⁴ Pona mao ode oli Isa botu u tumu-tumulo u pilomai lo manusiya, bo u tilulawoto wawu u oharaga da'a to talu lo Allahuta'ala.

⁵ Timongoli olo odelo botu-botuwala hetumula u pomake lo Allahuta'ala momongu bele-Liyo u rohani. Timongoli olo odelo mongoimamu suci ta mongohi mola kurubani u rohani u mo'osanangi hila lo Allahuta'ala moli oli Isa Almasih. ⁶ To kitabi woluwo tula-tuladu Pirimani odiye, "Ototayi mao: Wau ma lopodutu mao to kota lo Yerusalem botu tuwawu u bohuliyo, u ma tilulawotu-U wawu u oharaga da'a.

Tawu ta paracaya ode o-Liyo dila ta mole'e."

Odito Pirimani lo Allahuta'ala. ⁷ Botu boyito oharaga da'a ode olimongoli ta paracaya.

Bo ode olimongoliyo ta dila paracaya, ma mowali ganapu Pirimani u tula-tulade to kitabi odiye, "Botu u ma pilomai lo ta hepomeseliya ma lowali botu ohunaliyo da'a. ⁸ Botu boyito ma heilotedua lo tawu wawu u ma lo'odehe olimongoliyo." Odito Pirimani lo Allahuta'ala.

Timongoliyo ma leleteduo, sababu timongoliyo dila ta'ati to Pirimani lo Allahuta'ala. Odito u ma tilantu mayi lo Allahuta'ala tomimbihu timongoliyo.

⁹ Bo timongoli bangusa ta tilulawoto Allahuta'ala. Timongoli olo mongoimamu lo

Yiladiya lo Allahuta'ala, bangusa ta suci wawu umati lo Allahuta'ala lohihilawo, alihu timongoli mopololadeo lo huhutu lo Allahuta'ala u mo'oherani. Tiyo ta ma loibodeyi olimongoli lokaluwari mayi monto umodiolomo ode umobango u ajayibu. ¹⁰Timongoli omo-omolu mayi dila umati lo Allahuta'ala, bo masatiya ma lowali umati-Liyo. Omo-omolu mayi timongoli dipo lololimo ponu wawu toliango Allahuta'ala, bo masatiya timongoli ma lololimo.

¹¹Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, wau monasehati mayi olimongoli alihu timongoli tawu ta hehangata to duniya dila moturuti napusu lo tawu ta hepotoloduniyawa u lalayita lalawaniya wolo jiwa. ¹²Po'opiyohe mao nga'amila huhutu limongoli to wolota lo ta dila motota lo Allahuta'ala, alihu wonu timongoliyo mohina olimongoli deu timongoli tawu moleto, timongoliyo debo tatapu ma mongaku deu huhutu limongoli mopiyohu tou timongoliyo mo'onto mao huhutu limongoli boyito, tunggulo timongoliyo ma momuji Allahuta'ala to dulahe podudungga-Liyo mayi.

¹³To delomo tanggulo Eya, pota'aluku mao timongoli ode nga'amila ta hedihima ukawasa, deuwitoyito ti kayisar ta molanggato to wolota lo ta hedihima ukawasa ¹⁴meyambo ti gubernur ta tilunggoi kayisar mohukumani ta lohutu u moleto wawu momuji mao ta lohutu u mopiyohu. ¹⁵Kohondaki lo Allahuta'ala ode olimongoli, deuwitoyito alihu tawu-tawuwala ta dila heowutoa wawu hehulode ma mepo'oyo sababu huhutu limongoli u mopiyohu.

¹⁶Timongoli tawu maradeka. Bo dila mao popohunawa omaradeka limongoli boyito moheuta u moleto, bo potumulao timongoli mowali wato lo Allahuta'ala. ¹⁷Haragayi mao tawu nga'amila wawu otolianga mao nga'amila mongowutata ta paracaya ode oli Isa Almasih. Pohe mao lo Allahuta'ala wawu hurumatiya mao ti kayisar.

¹⁸Weyi timongoli mongowato, ta'ati mao tuwani limongoli wolo hurumati to'otutuwa, dila bo ode ta mopiyohe haleliyo wawu ta molumboyoto, bo ode ta moleta haleliyo ode olimongoli olo. ¹⁹Allahuta'ala ma mongohi mayi barakati ode tawu ngota ta lalayita hemoela kohondaki lo Allahuta'ala, openu tiyo duto-dutola ususa wawu hemo'oalami u dila adili. ²⁰Wonu timongoli hesabariya mololimo wumbadu sababu timongoli lohutu u tilala, uwito dila patuti pujiyolo. Bo wonu timongoli hesabariya modutola ususa sababu lohutu u mopiyohe, Allahuta'ala ma mongohi mayi barakati ode olimongoli. ²¹Uwito u piloibode mayi lo Allahuta'ala olimongoli. Ti Isa Almasih lohihilawo ma lodutola usikisa alihu timongoli salamati. Wawu huhutu-Liyo boyito u musi dudua limongoli. ²²Ti Isa dila pe'enta mao lohutu dusa wawu diyaluwo olo ngota mao ta lo'odungohe o-Liyo lohimbulo. ²³Tou Tiyo hepopuwayowa lo tawu, Tiyo dila momalasi. Tou Tiyo duto-dutola usikisa, Tiyo dila hemoyingo. Tiyo bo hemohudu mola nga'amila masa'ala-Liyo ode Allahuta'ala hakimumu ta adili. ²⁴Ti Isa lohihilawo ma lomota nga'amila

dusanto to delomo batanga-Liyo tou Tiyo to ayu salipu, alihu ito mowali bebasi monto kawasa lo dusa wawu ito tumumula moturuti mao obobanari lo Allahuta'ala. Nga'amila pali li Isa, uwito u lo'oluli olimongoli. ²⁵Omo-omolu timongoli odelo himba ta yilapalo, bo masatiya timongoli ma lohuwalingayi ode Diti ta hemomalihara olimongoli.

3 ¹Odito olo timongoli mongodile: Timongoli musu mota'aluku ode hiyalo, alihu wonu woluwo to wolota limongoliyo ta dipo paracaya lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala, nga'amila huhutu limongoli boyito ma mowali sababu timongoliyo mowali paracaya wawu dila paralu mopolele mao wolo-wolo ode olimongoliyo. ²Sababu timongoliyo mo'onto huhutu limongoli u mohe lo Allahuta'ala wawu salehe. ³Po'odahawa alihu ogaga limongoli dila bo to diluwari odelo u mohiyasi huwo'o meyalo momake lo hulawa meyalo momake lo pakeyangi u hemahaleya. ⁴Ogaga limongoli musu timimbulu mayi monto delomiyo lo batini wolo sipati u molumboyoto wawu sabari. Uwito ogaga u kakali u oharaga to talu lo Allahuta'ala. ⁵Odito mongobuwa ta salehe to jamani omo-omolu mayi: Timongoliyo bo hepoharapuwa ode Allahuta'ala wawu hepo'ogagawa batanga limongoliyo wolo umota'aluku ode hiyali mongoliyo. ⁶Ti Sara olo odito; tiyo ta'ati ode oli nabi Ibrahim wawu hemolanggula oliyo ti tuwaniliyo. Mongowutata ngoimani, timongoli ma mowali mongowalaiyo li Sara wonu timongoli mohutu

mao pasa-pasaliyala u mopiyohu wawu dila mohe openu boli wolo.

⁷Odito olo timongoli mongololai ta ma heohiyala: Timongoli musi tumumula bijaki ode dile limongoli, sababu musi otawa limongoli deu timongoliyo lebe molulupuhu. Hurumatiya mao timongoliyo, sababu timongoliyo pe'epe'enta wolimongoli mololimo rahmati monto Allahuta'ala, deuwitoyito tutumula kakali. Pohutuwa mao u odito boyito alihu diyaluwo u mo'obubula Allahuta'ala molametayi dua limongoli.

⁸Pulitiyo mao timongoli musi mowali tuwawu to hilawo wawu to pikirangi, motolianga nga'amila mongowutata ngoimani, molumboyoto wawu o hilawo mopa. ⁹Dila mowali timongoli momalasi u moletu lo u moletu meyalo momalasi puwayo lo puwayo. Timongoli musi momalasi mao huhutu moleta boyito wolo u modua, alihu tawu ta lohutu odito boyito mololimo barakati. Allahuta'ala loibodeyi olimongoli alihu timongoli mololimo barakati monto Allahuta'ala. ¹⁰To delomo kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Tawu ta ohila mo'otoduwo usanangi to tutumuliyo wawu ohila mo'oalami dulahe mopiyohu. Tawu boyito musi modaha tunggiliyo, alihu dila mobisala u moletowawu dila mohimbulo. ¹¹Tiyo musi mopo'olamingao huhutu moletu wawu mohutu u mopiyohu. Tiyo olo musi to'otutuwa mojuwangi, alihu mo'otapu udame. ¹²Sababu Eya lalayita hemopo'obilohe tawu-tawuwala ta banari wawu Eya olo lalayita

hemodungohe dua-duawala limongoliyo. Bo Tiyo molawani tawu-tawuwala ta motohilawo lo umohutu u moleto.” Odito u tula-tulade to kitabi. ¹³Diyaluwo ta yinawo mohutu u moleto ode olimongoli wonu timongoli mo'olohu mohutu u mopiyohe. ¹⁴Mailuntungi timongoli wonu timongoli musi modutola ususa sababu timongoli hepohutuwa u banari. Dila mao pohe openu boli ode olita wawu dila mao hawatiri. ¹⁵Bo to delomo hila limongoli timongoli musi mopomasahuru oli Isa Almasih Eyanto. Timongoli olo lalayita musi sadiya molameta timi'idu tawu ta mohintu u heyyakiniya olimongoli. ¹⁶Tou timongoli molameta yiyintu odito boyito, tameti mao wolo umolumboyoto, hemohurumati wawu wolo pikirangi mopiyohe. Pohutuwa mao uodito, alihu wonu timongoli hina lo tawu, huhutu limongoli u mopiyohe boyito u hepilohutu limongoli to delomo oli Isa Almasih, ma mopo'olita ta mohutu u moleta ode olimongoli. ¹⁷Wonu okohondakiya lo Allahuta'ala timongoli modutola ususa sababu lohutu u mopiyohe, uwito lebe mopiyohe popobandingiyo mao timongoli modutola ususa sababu lohutu u moleto. ¹⁸Ti Isa Almasih lohihilawo ta banari ma lodutola ususa, alihu dusa-dusawala lo manusiya ta dila banari mo'otapu pongambungu wawu alihu Tiyo mowali dalali mongoli monao ode Allahuta'ala. Batanga-Liyo bo pe'enta yilate, lapatao ma muli pilopotumulayi lo Allahuta'ala to delomo Roh. ¹⁹Lapatao ti Isa Almasih mota lopotunggulo tahuli-Liyo ode roh-rohwala ta

hetutupawa, ²⁰deuwitoyito ta dila ta'ati to kohondaki lo Allahuta'ala to jamani li nabi Nuh. Allahuta'ala ma lohulata wolo usabari, alihu timongoliyo motobati ngohilayao ti nabi Nuh hemopo'olapata bulotuliyo. Tou taluhe uda'a ledungga mayi, bo ta walulota to delomo bulotu boyito ta silalamati loli taluhe boyito.

²¹Taluhe boyito gambari lo lilihu u masatiya mo'osalamati olimongoli moli obobongu mayi li Isa Almasih lonto kuburu. Lilihu boyito dila moenggi u kotoro to batanga limongoli. Lilihu boyito janjiya ode Allahuta'ala deu timongoli ma tumumulo wolo hilawo beresi.

²²Ti Isa Almasih ma lobotula ode soroga wawu masatiya Tiyo hulo-huloa to ambahu olowala lo Allahuta'ala wawu nga'amila malaikati, nga'amila u hekawasawa wawu nga'amila roh pilopota'aluku lo Allahuta'ala ode o-Liyo.

4 ¹Batanga li Isa Almasih ma lodutola ususa. Sababu uwito, timongoli olo musi mopo'olotola batanga limongoli modutola ususa odito odelo Tiyo. Tawu ta ma lodutola ususa to batangaliyo dilalo mohutu dusa, ²alihu labito tutumuliyo to duniya boti ma popohunaliyo mopo'opolu kohondaki lo Allahuta'ala, dila bo kohondaki lo napusu lo manusiya. ³Ma cukupu omo-omolu timongoli helohutu u hepilohutu lo ta dila motota lo Allahuta'ala. Timongoli hepojinawa, hepoturutiya napusu, hepotihuwoa, yinawo motisanangi, hepongiluma wawu hepolubowa u ngopohiya mao lo Allahuta'ala u mo'olonuo. ⁴Masatiya tawu ta dila motota lo Allahuta'ala

herani deu timongoli ma didu hetumula odelo timongoliyo, hepohutuwa dusa wolo udidu toenggade. Uwitolo sababuliyo timongoliyo hepohinawa olimongoli. ⁵Bo timongoliyo musi molameta ode oli Isa Almasih ta ma sisiyapu momutoa tawu ta hetumula wawu tawu ta ma lopowate. ⁶Uwitolo sababuliyo habari mopiyohu ma pilopotunggu-Liyo ode ta ma lopowate. Patujuliyo alihu tou timongoliyo ma lapato iladili li Isa Almasih odelo manusiya nga'amila, roh limongoliyo ma tumumula odelo Allahuta'ala.

⁷Pulito jamani ma membidu wakutuliyo. Sababu uwito, timongoli musi mokawasa batanga limongoli lohihilawo wawu mopo'odaha alihu timongoli mowali modua. ⁸Popouda'a mao limongoli u mototolianga wolo uto'otutuwa, sababu wolo umototolianga timongoli olo ma moa'ambunguwa. ⁹Timongoli ngota-ngota musi mowali potihangata lo tawu to bele limongoli wolo udila hengulua. ¹⁰Timongoli ngota-ngota ma lololimo karuniya u bebedawa lonto Allahuta'ala. Sababu uwito, timongoli musi mobabantuwa motu'ude wolo karuniya u ma tilolimo limongoli boyito, odelo ta hemongurusi wolo umopiyohu karuniya lo Allahuta'ala u herupa-rupawa. ¹¹Wonu woluwo tawu ngota ta lo'otapu karuniya mopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala, tiyo musi mopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala boyito. Odito olo wonu woluwo ta lo'otapu karuniya momantu to tawu, tiyo musi momantu to tawu wolo lotola lonto

Allahuta'ala. Wolo uodito, to delomo nga'amila pasali Allahuta'ala ma pujiyo lo tawu moli oli Isa Almasih ta masahuru wawu o kawasa kakali. Amin.

¹² Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u! Timongoli dila mao herani wonu masatiya timongoli hedutola ususa da'a, sababu timongoli heujiyo lo Allahuta'ala. Pasali boyito biyasa. ¹³ Potiwengahe mola timongoli sababu timongoli ma lowali tuwawu woli Isa Almasih to delomo ususa dilutola-Liyo, alihu to dulahe ti Isa Almasih mohuwalingayi wolo tine-Liyo, timongoli olo ma mengahe da'a. ¹⁴ Wonu timongoli hina lo tawu sababu hedudua oli Isa Almasih, mailuntungi timongoli. Wolo uodito, Roh umasahuru, deuwitoyito Roh lo Allahuta'ala, woluwo to delomo batanga limongoli. ¹⁵ Po'odaha alihu diyaluwo ngota mao to wolota limongoli ta modutola ususa sababu tiyo lohinggi nyawa lo tawu, lotao, lohutu u moleto meyalo lou'ulawuwa wolo urusani lo tawu. ¹⁶ Wonu timongoli modutola ususa sababu timongoli paracaya ode oli Isa Almasih, dila mao polito timongoli sababu pasali boyito. Bo posukuru mola ode Allahuta'ala, sababu timongoli otawa lo tawu mongomuri li Isa Almasih.

¹⁷ Ma ledungga wakutu lo Allahuta'ala mohukumani duniya wawu hukumani boyito tilumula-Liyo loli umati-Liyo. Wonu hukumani boyito tilumula-Liyo loli olanto umati-Liyo, tantu lebe mobubuhetao hukumani u ma tolimo limongoliyo ta dila paracaya lo habari

mopiyohe lonto Allahuta'ala boyito. ¹⁸To delomo kitabi woluwo tula-tuladu odiye, "Hiyambola tawu-tawuwala ta banari susa salamati, debolo tawu-tawuwala ta dila salehe wawu o dusa!" Odito u tula-tulade to kitabi.

¹⁹Wolo uodito, tawu ta modutola ususa sababu kohondaki lo Allahuta'ala, musu mohudu mao batangaliyo ode Allahuta'ala ta lopowali wawu lalayita mohutu piyohu, sababu Allahuta'ala ma mopo'opolu mayi lo janjiya-Liyo.

5 ¹Wau tala ngota lo tauwa lo jama'ati monasehati mayi mongotauwa lo jama'ati to wolota limongoli. Wau lohihilawo ma lo'onto u dilutola li Isa Almasih wawu wau ma mo'otapu bahagiyangi to umasahuru u ma popopatato mayi lo Allahuta'ala to wakutu hedunggawa mayi. ²Paliharayi mao jama'ati lo Allahuta'ala u woluwo to olimongoli, dila wolo upakusa, bo wolo hilawo ihilasi motu'ude wolo kohondaki lo Allahuta'ala. Wawu wolo uto'otutuwa timongoli hemoponao lo tugasi boyito wawu dila hepomikirangi bayari u ma tolimo limongoli. ³Dila potihutu odelo ti tuwani ngota ta hemopohutu suka-suka tawu-tawuwala ta hepokarajawa to oliyo. Bo pohutuwa mao u mopiyohe u mowali dudua lo jama'ati ta pilomarcaya mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli. ⁴Tou tauwa lo mongotauwa lo jama'ati boyito ma monao mayi, timongoli ma mololimo pahala mopiyohe da'a u dila ta momoli mao.

⁵Odito olo timongoli ta donggo hemudawa: Pota'aluku mao ode ta ma hepanggolawa wawu

pohuhurumatiya mao to wolota limongoli. Sababu woluwo tula-tulade to kitabi odiye, "Allahuta'ala molawani ta sombongiyolo, bo Tiyo mongohi barakati ode ta mopo'opa lo batangaliyo." Odito u tula-tulade to kitabi.

⁶Wolo uodito, po'opawa mao batanga limongoli to talu lo Allahuta'ala ta kawasa, alihu timongoli po'olanggato lo Allahuta'ala to waktuliyo. ⁷Nga'amila u hemo'ohawatiri olimongoli wuduwa mola ode Allahuta'ala, sababu Tiyo momaduli olimongoli.

⁸Timongoli musu mopo'odaha wawu hesiyapuwa, sababu musu limongoli Ibilisi odelo singa naomao-naomao hemopodungohu suwaraliyo hemololohe tawu ta mowali aloliyo.

⁹Lawani mao tiyo wolo imani molotolo, sababu otawa limongoli deu nga'amila mongowutata ngoimani to ngoyilanggubu duniya boti hedutola odelo timongoli. ¹⁰Bo tou timongoli ma yilapato lodutola mola ngope'e, Allahuta'ala ta bungo lo nga'amila rahmati ta loibode olimongoli tumumula to delomo umasahuru kakali moli oli Isa Almasih, ma mopolimomoto, mopotatapu, mopo'olotolo wawu mopo'otoheta imani limongoli. ¹¹Tiyo o kawasa kakali. Amin.

¹²Wau loluladeyi tulade ngohu'u boti ode olimongoli bilantuwa le Silas wutata ngoimani ta to pahamu'u mowali paracayalo. Patuju'u mopoyiyakini da'a olimongoli deu rahmati lo Allahuta'ala boyito banari wawu wau monasehati olimongoli alihu timongoli tumumula to delomiyo.

¹³ Salamu ode olimongoli lonto mongowutata ngoimani to jama'ati to kota lo Babel ta tilulawoto Allahuta'ala olo lowali haku-Liyo wawu salamu olo lonto ole Markus walau'u to imani. ¹⁴ Posasalamuwa mao timongoli wolo toliango. Allahuta'ala mongohi mayi udame wawu usanangi ode olimongoli ta paracaya ode oli Isa Almasih. Salamu lami, Petrus

2 PETRUS

1 ¹ Salamu lonto ole Simon Petrus wato wawu rasul li Isa Almasih ode ta ma lololimo imani odelo ami to delomo obobanari lo Allahuta'ala ta mo'osalamati olanto, deuwitoyito ti Isa Almasih. ² Rahmati, udame wawu usanangi ma wohi mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli wolo umolelebeya, tunggulo timongoli mowali motota lo Allahuta'ala wawu ti Isa Almasih Eyanto.

³ Allahuta'ala wolo kawasa-Liyo ma longohi mayi nga'amila u paralu olanto to tutumulo wawu to ibadati, sababu ito ma motota-Liyo ta ma loibode olanto loli omasahuru-Liyo wawu huhutu-Liyo u mo'oherani. ⁴ Moli nga'amila pasali boyito Tiyo longohi mayi ode olanto janjiya u oharaga wawu u uda'a da'a, alihu moli nga'amila janjiya boyito timongoli mowali molopatao monto napusu u mo'orusa to duniya wawu timongoli mololimo sipati lo Allahuta'ala. ⁵ Sababu uwito, usahayi mao wolo uto'otutuwa, alihu timongoli moduhengao imani limongoli lo huhutu mopiyohu wawu huhutu mopiyohu duhengi mao lo pongotota tomimbihu Allahuta'ala. ⁶ Pongotota tomimbihu Allahuta'ala duhengi mao lo umokawasa batanga lohihilawo. Mokawasa batanga lohihilawo duhengi mao lo umodutolo wawu umodutolo duhengi mao lo umoibadati. ⁷ Ibadati duhengi mao lo tolianga

ode mongowutata ngoimani wawu tolianga
ode mongowutata ngoimani duhengi mao
lo tolianga ode tawu nga'amila. ⁸Nga'amila
sipati boyito paralu lebe o duhenga mao to
olimongoli, alihu timongoli mowali motota li
Isa Almasih Eyanto wolo ulebe mopiyohu.

⁹Tawu ta dila o sipati odito bibilohiyo mepito,
dila mo'onto wawu lo'olipato deu tiyo ma
ilambungu lo Allahuta'ala to nga'amila dusaliyo
u ma yilalu mayi.

¹⁰Wolo uodito mongowutata ngoimani,
pongusaha mao timongoli lebe to'otutuwa,
alihu ibodu wawu tulawoto Allahuta'ala ode
olimongoli mowali lebe hemolotolao. Wonu
nga'amila pasali boyito pohutuwo limongoli,
dila ponga lo akali timongoli enggila lo imani.

¹¹Wolo uodito, timongoli ma wohiya mayi lo
Allahuta'ala dalalo momaso ode Yiladiya kakali
li Isa Almasih Eyanto ta mo'osalamati olanto.

¹²Wolo uodito, wau lalayita ohila mopoela
olimongoli tomimbihu pasali boyito, openu
pasali boyito ma otawa limongoli wawu
timongoli tatapu hedihima pongajari
tomimbihu u banari u ma tilolimo limongoli
boyito. ¹³Ngohilayao wau donggo tumu-
tumulo, wau wajibu mopoela mayi olimongoli
tomimbihu pasa-pasaliyala boyito. ¹⁴Otawau
ma didu mohihewo wau ma molola duniya
boti, sababu ti Isa Almasih Eyanto ma lopotota
mayi wolo umopatato ode olau. ¹⁵Wau
lalayita hemongusaha alihu tou wau ma
mate mao, timongoli debo tatapu he'elawa
pasa-pasaliyala boyito.

¹⁶ Ami ma helopotunggulayi ode olimongoli tomimbihu kawasa wawu podudungga mayi li Isa Almasih Eyanto. Ami dila lodudua pilu lo ta hetotawa, bo ami ma lo'onto lohihilawo kawasa-Liyo u uda'a da'a. ¹⁷ Ami pe'epe'enta wo-Liyo tou Tiyo hiloromati wawu pilopomasahuru lo Allahuta'ala ti Papa. To wakutu boyito woluwo suwara lonto tinelo Allahuta'ala u loloiya mayi ode o-Liyo odiye, "Tatabotiyelo Walau-U ta otoliangu-U, ode o-Liyo Wau sanangi!" ¹⁸ Ami lohihilawo ma lo'odungohe suwara odito boyito lonto soroga tou ami woluwo pe'epe'enta wo-Liyo to yitato huide u suci boyito.

¹⁹ Sababu uwito, ami lebe yiyakini lo Pirimani lo Allahuta'ala u ma pilopotunggulayi lo mongonabi. Lebe mopyohu timongoli mopo'obiloho Pirimani boyito, sababu Pirimani boyito odelo tohe u lai-laita to umodiolomo sambe molaliyonu wawu odelo tinelo tidunu tine-tinela to delomo hila limongoli. ²⁰ Lebe-lebe lomao musi tolo mo limongoli deu Pirimani lo Allahuta'ala u pilopotunggulayi lo mongonabi boyito, dila mowali pituwala lo pikirangi lohihilawo.

²¹ Sababu dipo pe'enta mao Pirimani lo Allahuta'ala hepilopotungguliyo wolo kohondaki lo manusiya, bo Roh lo Allahuta'ala lokawasa mayi tawu ta hemopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala boyito.

2 ¹ Tou mulo-mulolo mayi to wolota lo umati lo Allahuta'ala ma yilumonggu mayi mongonabi ta dila banari. Odito olo to

wolota limongoli ma lumonggu mayi guru-guru ta dila banari. Timongoliyo ma momaso mao ode jama'ati wolo uhetua mongajari lo pongajari u dila banari u mo'obinasa to tawu. Wawu timongoliyo ma momahe Eya ta ma lopobebasi olimongoliyo. Wolo uodito, timongoliyo lopo'olinggahe ubinasa ledungga to olimongoliyo lohihilawo. ²Huhutu lo guru-guru dila banari boyito hekawasawa lo napusu limongoliyo wawu uwito u ma dudua lo tawu ngohuntuwa, tunggulo dalala banari ode Allahuta'ala ma hina lo tawu sababu timongoliyo. ³Guru-guru dila banari boyito tamaolo wawu hepongaranganiya sirita yimbulo, alihu mo'otapu untungi monto olimongoli. Bo hukumani ode olimongoliyo ma lonto u omo-omolu lomayi ma sisiyapu wawu ubinasa u ma tilantu mao lo Allahuta'ala ma yima-yima olimongoliyo.

⁴Elayi mola hiyambola malaikati ta lohutu dusa dila ilotoliango Allahuta'ala. Timongoliyo ma pilopomaso mao lo Allahuta'ala wolo upungu-pungu ode delomo liyanga u modiolomo to naraka. Timongoliyo tilhangiya lo Allahuta'ala teto sambe ode dulahu ukiyama. ⁵Odito olo Allahuta'ala dila ta lotoliango ta ngoyilanggubu duniya omo-omolu mayi. Allahuta'ala ma lolawo mayi taluhe uda'a u lo'olodua duniya pe'epe'enta wolo tawu-tawuwala ta dila ta'ati ode Allahuta'ala to wakutu boyito. Bo ti nabi Nuh ta piloposalamati-Liyo wolo ta pitulota wuwewo mao, sababu ti nabi Nuh hemopotunggulo u

banari lonto Allahuta'ala. ⁶ Odito olo kota lo Sodom wawu kota lo Gomora ma hilukumani lo Allahuta'ala lo tulu u ma lo'opobu kota boyito sambe lowali wahu, alihu mowali poela ode olimongoliyo ta dila ta'ati ode Allahuta'ala to wakutu hedunggawa mayi. ⁷ Bo te Lot tawu ta banari piloposalamati lo Allahuta'ala. Tiyo lodutola ususa sababu napusu lo tawu-tawuwala ta dila ta'ati to hukum lo Allahuta'ala. ⁸ To hungo tawu-tawuwala ta odito boyito te Lot ta banari tumu-tumula siki-sikisa, sababu timi'idu dulahu hemo'onto wawu hemo'odungohe huhutu limongoliyo u moleto. ⁹ Otawa lo Allahuta'ala Eya wololo moposalamati lo tawu-tawuwala ta ta'ati to kohondaki-Liyo wonu timongoliyo mo'otapu yimontalo. Wawu otawa lo Allahuta'ala Eya olo wololo mopoamani lo tawu-tawuwala ta dila banari, alihu mola sikisaliyo to dulahu ukiyama, ¹⁰ lebe-lebe lomao tawu-tawuwala ta bo ta'ati to kohondaki lo napusu limongoliyo lohihilawo u mokotoro wawu hepohinawa kawasa lo Allahuta'ala. Guru-guru dila banari boyito barani, sombongiyolo wawu dila mohe mohina mahaluku u molanggata biluloaliyo to soroga. ¹¹ Hiyambola malaikati ta lebe molotolo wawu lebe kawasa mao, dila helohina olimongoliyo tou hepotuntutiya, alihu timongoliyo hukumaniyo lo Allahuta'ala Eya. ¹² Bo guru-guru ta dila banari boyito hepohinawa u dila mopatata olimongoliyo. Timongoliyo odelo binatangi dila o akali u pilotutuliyo mayi ode duniya boti wolo

patuju waupoliyo wawu olotoliyo. Timongoliyo ma mowali binasa odelo binatangi boyito.

¹³Timongoliyo ma odungga lo ususa hasili lo huhutu limongoliyo u lo'osusa to tawu. U mo'osanangi hila limongoliyo, deuwitoyito mohutu u dila mopiyohu tou dulahu. Wonu timongoliyo motihuloa pe'epe'enta monga wolimongoli, huhutu limongoliyo dila o adabu wawu timongoliyo mo'orasa sanangi wonu mongakali to tawu. ¹⁴U otohila limongoliyo bo momilohe mongobuwa huloto wawu timongoliyo dila motolu mohutu dusa.

Tawu ta molulupuhe imaniliyo hepongaruwo limongoliyo. Hila limongoliyo ma lebiyasa tamaolo wawu timongoliyo tawu-tawuwala ta ma yila'anati lo Allahuta'ala. ¹⁵Timongoliyo ma lolola mao dalala motulidu, tunggulo timongoliyo ma yilapalo. Timongoliyo lonao to dalala omo-omolu u pilonaowa le Bileyam walae Bewor, ta motohilawo mo'otapu doyi monto huhutu u dila banari. ¹⁶Bo ti nabi Bileyam ma lo'otapu poela da'a tomimbihu totalaliyo boyito tou wadalaliyo u dila motota mobisala debolo ma lobisala mayi odelo manusiya, lopoberenti lo huhutuliyo biyonga boyito.

¹⁷Guru-guru dila banari boyito odelo mato lo taluhe mohengu wawu odelo wambulo hehipa lo dupota da'a. Allahuta'ala ma losadiya mao tambati tuwawu modioloma da'a ode olimongoliyo. ¹⁸Timongoliyo hepobisalawa wolo usombongiyolo wawu u dila ohunaliyo wawu wolo napusu limongoliyo u huloto

timongoliyo hepopongaruwa tawu-tawuwala ta boheli lo lolopatayi lonto ambuwa lo ta helapala. ¹⁹Guru-guru dila banari boyito lojanjiya mongohi tutumula maradeka ode tawu-tawuwala boyito, hiyambola timongoliyo lohihilawo wato lo ubinasa, sababu tawu ngota mowali wato lo u mo'olahe oliyo.

²⁰Timongoliyo ta motota li Isa Almasih Eyanto ta mo'osalamati olanto, timongoliyo ma lolopatao lonto duniya u mo'okotoro manusiya. Bo wonu timongoliyo muli opongaruwa lo duniya boyito, timongoliyo olaheliyo wawu timongoliyo boyito ma mowali lebe moletao owoluwoliyo. ²¹Tawu-tawuwala odito lebe mopiyohu dila lotota lo dalala banari ode Allahuta'ala popobandingiyo mao timongoliyo lotota lo u banari, lapatao didu yinawo modudua nga'amila parenta u suci u tilolimo limongoliyo boyito. ²²U lowali to olimongoliyo boyito tutuwawuwa wolo lumade odiye, "Apula ma muli yilonga u ma yilapato pilotuoliyo mayi" wawu "Boyi u ma yilapato yilihuwaliyo ma muli lotitambo."

3 ¹Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u! Utiye tuladu'u oluwoliyo ode olimongoli. To delomo tuladu'u moheduluwo boti wau helongusaha mopobongu mayi lo pikirangi limongoli u beresi, ²alihu timongoli mololomao nga'amila loiya u omo-omolu pilopotunggulayi lo mongonabi ta suci wawu mololomao olo parenta lonto Eya ta mo'osalamati olanto u pilopotunggulayi lo mongorasul ode olimongoli. ³U paralu da'a otawa limongoli deu to pulito

jamani ma lumonggu mayi tawu-tawuwala ta tutumuliyo kawa-kawasa lo napusu wawu mohentea. ⁴Timongoliyo ma molojiya odiye, "Ildungohe lami Eya lojanjiya ma monao mayi! Masatiya tonu Tiyo? Mongotiyombunto ma lopowate bo nga'amila uhetuwa-tuwawuwa debo donggo odelo u duniya boheli pilopowali mayi lo Allahuta'ala!" Odito loiya limongoliyo. ⁵Ma ilolipata limongoliyo deu omo-omolu Allahuta'ala lopowali mayi lo duniya loli Pirimani-Liyo. Huta yilumonggu mayi lonto taluhu wawu loli taluhu ⁶wawu wolo taluhe olo duniya u woluwo to masa boyito ma lowali binasa yiloduo taluhe uda'a. ⁷Bo duniya u woluwo masatiya boti pilopoamani mao lo Allahuta'ala piloposiyapu-Liyo pobuwo-Liyo lo tulu to dulahe ukiyama. To wakutu boyito tawu-tawuwala ta dila ta'ati ode Allahuta'ala ma mowali binasa.

⁸Mongowutata ngoimani, ngodalala boti u dila mao lipata limongoli, deuwitoyito to delomo bibilohu Eya ngohuyi dila o bedawaliyo wolo ungolihu lotawunu, duduluwo tutuwawuwa o-Liyo. ⁹Eya dila ta moboyu mopoganapu lo u pilojanjiya-Liyo, odelo u hepikirangiyo lo tawu deu Tiyo moboyu. Bo Tiyo sabari ode olimongoli, sababu Tiyo dila yinawo openu bo ngota mao ta binasa. Otohila-Liyo alihu nga'amila tawu motobati monto nga'amila dusaliyo.

¹⁰Dulahe podudungga mayi lo Eya ma medungga mayi odelo ta mototaowa. To dulahe boyito hulungo ma moli wolo

ubulo-bulotuliyo da'a wawu nga'amila u to hulungo ma mopobu wawu moantulu. Huta wawu nga'amila u to delomiyo ma moli.

¹¹ Unga'amila boyito ma moantulu odito. Sababu uwito, timongoli musi tumumula suci wawu moibadati ode Allahuta'ala ¹² ngohilayao timongoli hewulata wawu hemopo'olinggahe podudungga mayi lo dulahe Allahuta'ala. To dulahe boyito hulungo ma mopobu wawu moantulu wawu nga'amila u to hulungo ma mopobu wawu modidi. ¹³ Bo ito heyimawa duniya bohu u pilojanjiya lo Allahuta'ala, deuwitoyito tambati lo u banari.

¹⁴ Sababu uwito mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, tou timongoli heyimawa unga'amila boyito, usahayi mao to'otutuwa tumumula suci wawu dila ototala to talu lo Allahuta'ala wawu paliharayi mao wumbuta mopiyohu wolo Allahuta'ala. ¹⁵ Anggapuwa mao sabari lo Eyanto hiyanga u yilohi-Liyo mayi alihu tawu salamati. Te Pawulus wutata ngoimani ta otoliangunto ma loluladeyi odito olo ode olimongoli wolo ubijaki u yilohi lo Allahuta'ala ode oliyo. ¹⁶ To delomo nga'amila tuladiyo te Pawulus lalayita loluladeyi pasa-pasaliyala boyito. Woluwo olo pasali u susa pahamuwolo to delomo tuladiyo boyito wawu uwito boyito u hepopopuputariyo lo tawu-tawuwala ta dila motota wolo-wolo ta dila molotola imaniliyo. Odito olo u hepilohutu limongoliyo lo a'ayatiyala wuwewo to kitabi. Huhutu limongoliyo boyito bo mo'oantulu olimongoliyo lohihilawo.

¹⁷ Bo timongoli mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, ma otawa limongoli pasapasaliyala boyito. Sababu uwito, po'odaha timongoli alihu timongoli dila lapalola pe'epe'enta wolo tawu-tawuwala ta dila ta'ati to hukum lo Allahuta'ala, tunggulo timongoli ma enggila lo imani. ¹⁸ Usahayi mao alihu timongoli lebe mo'orasa rahmati li Isa Almasih Eyanto ta mo'osalamati olanto wawu timongoli lebe motota-Liyo. Tiyo masahuru masatiya sambe mololayita. Amin. Salamu lami, Petrus

1 YAHYA

1 ¹ Pirimani u mo'otumulo u ma woluwo lonto u mulo-mulolo lomayi ma ilodungohe lami, ilontonga wawu diledeto lami lo olu'u lami lohihilawo. Uwito u ma tiluladeyi lami to tulade boti ode olimongoli. ² Tou Tiyo ta mongohi mayi tutumula kakali lopobiloheyi lo batanga-Liyo, Tiyo ma ilontonga lami wawu Tiyo boyito ta hepopotunggulo mayi lami ode olimongoli. Tiyo pe'epe'enta wolo Allahuta'ala ti Papa wawu ta ma pilopopatatayi lo Allahuta'ala ode olami. ³ Pirimani u ma ilodungohe wawu ilontonga lami boyito pilopotunggulayi lami ode olimongoli, alihu timongoli mowali tuwawu wolami wawu ito mowali tuwawu wolo Allahuta'ala ti Papa wawu mowali tuwawu olo woli Isa Almasih Walao Allahuta'ala. ⁴ Pasali boyito tiluladeyi lami to tulade boti alihu ito mengahe da'a.

⁵ Utiye habari u ma ilodungohe lami lonto Walao Allahuta'ala wawu u pilopotunggulayi lami ode olimongoli. Allahuta'ala yito tinelo wawu to o-Liyo diyaluwo dioloma openu bo ngointi mao. ⁶ Wonu ito hemoloiya deu tutumulunto tuwawu wo-Liyo padahali ito tumu-tumula to delomo diolomo, ito hemohimbulo wawu diyaluwo mao u banari to olanto. ⁷ Bo wonu ito hetumula to delomo tinelo odelo Tiyo, ito mowali tumumula tuwawu wolo tawu-tawuwala ta paracaya ode o-Liyo

wawu Allahuta'ala mopo'osuci olanto monto nga'amila dusa moli opopate lo Wala-Iyo ti Isa Almasih to salipu.

⁸Wonu ito hemoloiya deu ito dila o dusa, ito hemongakali batanganto lohihilawo wawu diyaluwo u banari to olanto. ⁹Bo wonu ito mongaku nga'amila dusanto, Allahuta'ala boyito banari wawu Tiyo ma mopo'opolu mayi lo janjiya-Liyo. Tiyo mongambungu dusanto wawu mopo'osuci olanto monto nga'amila u dila banari. ¹⁰Bo wonu ito hemoloiya deu ito dila o dusa, ito hemotohuyimbulo to Allahuta'ala wawu Pirimani lo Allahuta'ala diyaluwo to delomo hilanto.

2¹Mongowalau'u to imani, wau loluladeyi tulade boti ode olimongoli alihu timongoli dila mohutu dusa. Bo wonu woluwo ta lohutu dusa, ti Isa Almasih ta banari ma mopodulu oliyo to talu lo Allahuta'ala ti Papa. ²Ti Isa Almasih ma lopodame olanto wolo Allahuta'ala, tunggulo dusanto ma lo'otapu pongambungu, dila bo dusanto wambao, bo dusa lo manusiya nga'amila to duniya olo.

³Tuwoto ito motota lo Allahuta'ala, ito turuti to nga'amila parenta lo Allahuta'ala. ⁴Titalotita ta hemoloiya deu tiyo motota lo Allahuta'ala padahali tiyo dila hemoturuti nga'amila parenta lo Allahuta'ala, tawu boyito hemohimbulo wawu diyaluwo mao u banari to delomo tawu boyito. ⁵Bo toliango Allahuta'ala molimomoto to olanto ta turuti to Pirimani-Liyo wawu uwito tuwoto ito tuwawu wolo Allahuta'ala. ⁶Titalotita ta hemoloiya

deu tiyo tuwawu woli Isa Almasih, tiyo wajibu tumumula odelo ti Isa Almasih.

⁷ Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, dila parenta bohu u tiluladu'u mayi ode olimongoli, bo parenta u ma lohihewo u ma woluwo to olimongoli lonto u omo-omolu lomayi. Parenta boyito Pirimani lo Allahuta'ala u ma ilodungohe limongoli. ⁸ Openu odito, parenta u tiluladu'u mayi boti bohu olo, sababu memangi Pirimani boyito mopatato to batanga li Isa wawu u ma hemopatata olo to batanga limongoli. Sababu umodiolomo ma hemoli wawu tinela u banari ma hetiminelayi.

⁹ Titalotita ta hemolojiya deu tiyo tuwawu wolo tinelo bo tiyo moyingo lo wutatiyo ngoimani, tiyo to delomo diolomo sambe masatiya.

¹⁰ Titalotita ta motoliango wutatiyo ngoimani, tawu boyito tuwawu wolo tinelo, tunggulo diyaluwo to delomo batangaliyo u mowali sababu tawu wuwewo mao enggila lo imani.

¹¹ Bo tawu ta moyingo lo wutatiyo ngoimani, tiyo to delomo diolomo wawu tumu-tumula to delomo diolomo dila otawaliyo ode utonu ponaowaliyo, sababu diolomo ma lo'opitoa matoliyo.

¹² Weyi mongowalao, wau loluladeyi ode olimongoli, sababu dusa limongoli ma ilambungu lo Allahuta'ala loli opopate li Isa Almasih to ayu salipu. ¹³ Weyi mongotiyamo, wau loluladeyi ode olimongoli, sababu timongoli motota-Liyo lonto u omo-omolu lomayi. Weyi ta hemudawa, wau loluladeyi

ode olimongoli, sababu timongoli ma lo'olahe Ibilisi.

¹⁴Weyi mongowalao, wau loluladeyi ode olimongoli, sababu timongoli motota lo Allahuta'ala ti Papa. Weyi mongotiyamo, wau loluladeyi ode olimongoli, sababu timongoli motota-Liyo lonto u omo-omolu lomayi. Weyi ta hemudawa, wau loluladeyi ode olimongoli, sababu timongoli molotolo wawu Pirimani lo Allahuta'ala woluwo to olimongoli wawu timongoli ma lo'olahe Ibilisi.

¹⁵Timongoli dila potoliango duniya wawu u to delomiyo. Wonu timongoli motoliango duniya, toliango Allahuta'ala ti Papa diyaluwo to olimongoli. ¹⁶Sababu nga'amila u woluwo to duniya, deuwitoyito napusu lo manusiya, u otohila lo mato wawu nga'amila u hemo'osombongi, asaliliyo dila lonto Allahuta'ala ti Papa, bo lonto duniya. ¹⁷Duniya boti wolo napusuliyo ma hemoli, bo titalotita ta tuturuti kohondaki lo Allahuta'ala tatapu hetumula mololayita.

¹⁸Mongowalau'u to imani, wakutu boti ma pulito jamani wawu odelo u ma ilodungohe limongoli deu musu li Isa Almasih ma monao mayi wawu masatiya ma ngohuntuwa. Uwito tuwotiyo deu wakutu boti otutu banari pulito jamani. ¹⁹Memangi musu boyito yilumuwalao lonto jama'atinto, bo u banari timongoliyo dila umati lo Allahuta'ala odelo ito, sababu wonu timongoliyo otutu umati odelo ito, tantu timongoliyo tatapu tuwawu wolanto. Timongoliyo yilumuwalao boyito lopopatatayi

deu timongoliyo boyito dila umati tuwawu wolanto.

²⁰Bo ti Isa Almasih ta suci lonto Allahuta'ala, ma longohi mayi rahmati ode olimongoli, tunggulo timongoli motota lo uhetuwa-tuwawuwa. ²¹Wolo uodito, wau loluladeyi tulade boti ode olimongoli, dila sababu timongoli dipo motota lo u banari, bo sababu timongoli ma motota lo u banari wawu nga'amila u yimbulo asaliliyo dila lonto u banari.

²²Titalotita ta hemohimbulo, tiyo hemomahu deu ti Isa Almasih yito ta pilojanjiya lo Allahuta'ala mowali ongiya ta mo'osalamati manusiya. Tiyo musu li Isa Almasih, deuwitoyito ta hemomahe Allahuta'ala ti Papa wawu ta hemomahe Walao Allahuta'ala olo.

²³Titalotita ta lomahe Walao Allahuta'ala, tiyo olo lomahe Allahuta'ala ti Papa. Tawu ta lololimo Walao Allahuta'ala, tiyo olo lololimo Allahuta'ala ti Papa.

²⁴Wolo u ma ilodungohe limongoli lonto u omo-omolu lomayi, uwito musi tatapu woluwo to olimongoli, alihu timongoli tatapu tuwawu wolo Walao Allahuta'ala wawu tatapu tuwawu olo wolo Allahuta'ala ti Papa. ²⁵Wawu utiye u ma pilojanjiya lo Allahuta'ala ode olanto, deuwitoyito tutumula kakali.

²⁶Tuwango tuladu'u ode olimongoli boti, deuwitoyito tomimbihu tawu-tawuwala ta hepongusahawa mongakali olimongoli.

²⁷Rahmati u ma tilolimo limongoli lonto o-Liyo tatapu woluwo to olimongoli, tunggulo

timongoli dila paralu ajariyo lo tawu. Bo rahmati boyito hemongajari olimongoli lo uhetuwa-tuwawuwa u banari wawu dila yimbulo debo odelo ti Isa Almasih longajari olimongoli. Wolo uodito, timongoli musi tatapu tuwawu wo-Liyo.

²⁸ Mongowalau'u to imani, potumulao timongoli tatapu tuwawu woli Isa Almasih, alihu tou Tiyo mohuwalingayi, ito ma motaluwa wo-Liyo wolo uiyakini wawu dila molito.

²⁹ Otawa limongoli deu Allahuta'ala yito banari. Wawu otawa limongoli olo deu timi'idu tawu ta hepohutuwa u banari walaiyo lo Allahuta'ala.

3 ¹ Po'obilohe mao limongoli, malo odito uda'a lo toliango Allahuta'ala ti Papa ode olanto, tunggulo Tiyo lolanggula olanto mongowala-Iyo. Wawu memangi ito boti mongowalao Allahuta'ala. Duniya dila mototanto sababu duniya dila motota-Liyo.

² Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, masatiya ito boti ma lowali mongowalao Allahuta'ala, bo dipo mopatato wololo owoluwonto to wakutu dungga-dungga mayi. U otawanto deu tou ti Isa ma mohuwalingayi, owoluwonto ma mowali tutuwawuwa odelo Tiyo, sababu ito ma mo'onto owoluwo-Liyo otutu. ³ Titalotita ta yiyakini deu tiyo ma mowali tutuwawuwa woli Isa Almasih, tiyo musi mopo'osuci lo batangaliyo odelo ti Isa ta suci.

⁴ Titalotita ta lohutu dusa, lolambanga hukum lo Allahuta'ala, sababu dusa yito huhutu lolambanga hukum lo Allahuta'ala. ⁵ Wawu

otawa limongoli deu ti Isa Almasih boyito ma lonao mayi lopo'oberesi nga'amila dusa, padahali to delomo batanga-Liyo diyaluwo o dusa. ⁶Titalotita ta tatapu tuwawu woli Isa Almasih, tiyo ma loberenti lohutu dusa; wawu titalotita ta tatapu hemohutu dusa, tiyo dipo lo'onto meyalotota li Isa Almasih.

⁷Mongowalau'u to imani, po'odaha timongoli o akaliya lo tawu. Titalotita ta hemohutu u banari, tiyo tawu banari tutuwawuwa odelo ti Isa Almasih banari. ⁸Tawu ta lohutu dusa asaliliyo lonto Ibilisi, sababu Ibilisi lonto u mulo-mulolowa lomayi ma lohutu dusa. Patuju lo Walao Allahuta'ala lonao mayi, deuwitoyito mongantulu karaja lo Ibilisi boyito.

⁹Titalotita ta ma lowali walao Allahuta'ala, tiyo ma loberenti lohutu dusa, sababu tabiati lo Allahuta'ala woluwo to delomo batangaliyo. Tiyo didu mowali mohutu dusa, sababu tiyo ma lowali tuwawu wolo Allahuta'ala. ¹⁰Utiye tuwoto mongowalao Allahuta'ala wawu mongowalao Ibilisi: Timi'idu tawu ta dila mohutu u banari wawu dila motoliango wutatiyo ngoimani asaliliyo dila lonto Allahuta'ala, bo lonto Ibilisi.

¹¹Utiye tuwango habari mopiyohe u ma ilodungohe limongoli lonto u omo-omolu lomayi, deuwitoyito ito musi mototolianga.

¹²Dila odelo te Kayin ta lowali walao Ibilisi wawu lohinggi nyawa lo wutatiyo yali-yali, sababu pasa-pasaliyala u hepilohutuliyo tilala wawu u hepilohutu lo wutatiyo yali-yali boyito banari.

¹³ Weyi mongowutata ngoimani, dila mao herani timongoli wonu timongoli oyingowa lo tawu to duniya boti. ¹⁴ Ito ma lolalilayi lonto opopate ode tutumula kakali. Pasali boyito ma otawanto sababu ito motoliango mongowutata ngoimani. Tawu ta dila motoliango tawu tola-tola to delomo opopate. ¹⁵ Titalotita ta moyingo lo wutatiyo ngoimani, tiyo ta mohinggila nyawa lo manusiya. Wawu otawa limongoli deu diyaluwo ngota mao ta odito ta o tutumula kakali to delomo batangaliyo.

¹⁶ Tuwoto ti Isa Almasih motoliangunto, deuwitoyito Tiyo ma lopokurubani mao lo batanga-Liyo momantu olanto. Wolo uodito, ito olo musi mopokurubani mao lo batanganto momantu mongowutatunto ngoimani.

¹⁷ Titalotita ta donggo woluwo u to'oliyo u mowali wohiliyo mao ode wutatiyo ngoimani ta ilepita bo tiyo loheuta pintu lo hilaliyo ode wutatiyo boyito, toliango Allahuta'ala diyaluwo to tawu boyito. ¹⁸ Mongowalau'u to imani, dulo ito motoliango tawu wolo huhutu u mopatato, dila bo wolo loiya meyalo bo to tunggilo.

¹⁹ Tuwoto ito tawu banari, deuwitoyito ito motoliango tawu wolo huhutu u mopatato, tunggulo ito mowali mopoyiyakini lo hilanto to talu lo Allahuta'ala. ²⁰ Bo openu hilanto hemoda'awa olanto, Allahuta'ala lebe uda'a mao lo hilanto wawu Allahuta'ala motota lo uhetuwa-tuwawuwa. ²¹ Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, wonu hilanto dila hemoda'awa olanto, ito yiyakini motaluwa wolo Allahuta'ala. ²² Wawu openu wolo u pohilento, ito mololimo

monto o-Liyo, sababu ito heturutiya nga'amila parenta lo Allahuta'ala wawu hepohutuwa u mo'osanangi hila-Liyo. ²³Wawu utiye parenta lo Allahuta'ala, alihu ito paracaya ode oli Isa Almasih Walao Allahuta'ala wawu alihu ito mototolianga motu'ude wolo parenta u yilohi mayi li Isa Almasih ode olanto. ²⁴Titalotita ta moturuti nga'amila parenta lo Allahuta'ala, tiyo tuwawu wolo Allahuta'ala wawu Allahuta'ala tuwawu woliyo. Tuwoto Allahuta'ala tuwawu wolanto, deuwitoyito Roh lo Allahuta'ala ma yilohi mayi lo Allahuta'ala ode olanto.

4 ¹Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, dila mao paracayayi nga'amila tawu ta hepongakuwa o Roh lo Allahuta'ala to batangaliyo. Bo ujiya mao roh u to olimongoliyo boyito lonto Allahuta'ala meyalo dila, sababu ngohuntuwa nabi dila banari ma timimbulu mayi wawu monao ode ngoyilanggubu duniya. ²Wolo uodito, tuwoto Roh u asaliliyo lonto Allahuta'ala, deuwitoyito wonu roh boyito mongaku deu ti Isa Almasih ma lonao mayi lonto soroga ode duniya boti wawu ma lowali manusiya. ³Bo roh u dila mongaku odito, uwito tuwotiyo roh u dila lonto Allahuta'ala. Roh boyito roh lo musu li Isa wawu tomimbihu tiyo ma ilodungohe limongoli deu tiyo ma monao mayi wawu masatiya boti tiyo ma woluwo to delomo duniya.

⁴Mongowalau'u to imani, asali limongoli lonto Allahuta'ala wawu timongoli ma lo'olahe olimongoliyo, sababu Roh u woluwo to delomo batanga limongoli lebe uda'a mao

lo roh u woluwo to delomo duniya boti.

⁵Asali lo nabi dila banari lonto duniya.

Uwito sababuliyo timongoliyo hepobisalawa tomimbihu pasa-pasaliyala lo duniya wawu duniya modungohe olimongoliyo. ⁶Asali lami lonto Allahuta'ala. Titalotita ta motota lo Allahuta'ala, tiyo modungohe olami; uwito tuwotiyo lo Roh u banari. Bo ta asaliliyo dila lonto Allahuta'ala, tiyo dila modungohe olami wawu uwito tuwotiyo lo roh u mopolapalo.

⁷Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, dulo ito mototolianga, sababu tolianga yito asaliliyo lonto Allahuta'ala. Wawu titalotita ta motoliango, tiyo walao Allahuta'ala wawu motota lo Allahuta'ala. ⁸Titalotita ta dila motoliango, tiyo dila motota lo Allahuta'ala, sababu tolianga yito asaliliyo lonto Allahuta'ala.

⁹Tuwoto toliango Allahuta'ala mopatato to wolotanto, deuwitoyito Allahuta'ala ma lopoahu mayi lo Wala-Iyo ta bo tuwa-tuwawulo ode duniya, alihu moli o-Liyo ito mowali tumumulo.

¹⁰Utiye tuwoto toliango Allahuta'ala ode olanto, deuwitoyito dila ito ta ma lotoliango Allahuta'ala, bo Allahuta'ala ta ma lotolianga olanto wawu lopoahu mayi lo Wala-Iyo, alihu ito modame wolo Allahuta'ala, tunggulo dusanto ma lo'otapu pongambungu.

¹¹Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, Allahuta'ala ma lotoliangunto wawu uwito sababuliyo ito olo musi mototolianga.

¹²Diyaluwo ngota mao ta mo'onto Allahuta'ala. Wonu ito totolianga, Allahuta'ala tatapu

tuwawu wolanto wawu toliango Allahuta'ala molimomoto to olanto.

¹³Tuwoto ito tuwawu wolo Allahuta'ala wawu Allahuta'ala tuwawu wolanto, deuwitoyito Tiyo ma longohi mayi Roh-Liyo ode olanto.

¹⁴Ti Isa Almasih Walao Allahuta'ala ma ilontonga lami wawu ami helopotunggulao ode tawu-tawuwalo deu Allahuta'ala ti Papa ma lopoahu mayi o-Liyo moposalamati lo duniya.

¹⁵Titalotita ta mongaku deu ti Isa Walao Allahuta'ala, Allahuta'ala tuwawu woliyo wawu tiyo tuwawu wolo Allahuta'ala. ¹⁶Ma otawanto wawu ma pilaracayanto deu Allahuta'ala motoliangunto. Tolianga yito asaliliyo lonto Allahuta'ala. Wawu titalotita ta tatapu to delomo tolianga boyito, tiyo tuwawu wolo Allahuta'ala wawu Allahuta'ala tuwawu woliyo.

¹⁷Tuwoto toliango Allahuta'ala molimomoto to olanto, deuwitoyito ito yiyakini motaluwa wolo Allahuta'ala to dulahu ukiyama. Sababu odelo ti Isa Almasih tuwawu wolo Allahuta'ala, odito olo ito tuwawu wolo Allahuta'ala to duniya boti. ¹⁸Tawu ta to delomo toliango Allahuta'ala dila momoheya. Tolianga u molimomoto moenggi umohe. Wonu tawu momoheya, toliango Allahuta'ala dipo molimomoto to oliyo wawu tiyo mohe motaluwa wolo hukumani lo Allahuta'ala.

¹⁹Ito motoliango sababu Allahuta'ala ma lemulo lotoliangunto. ²⁰Bo wonu woluwo ta hemoloiya deu tiyo motoliango Allahuta'ala bo tiyo moyingo lo wutatiyo ngoimani, tiyo mohimbulowa. Sababu titalotita ta dila

motoliango wutatiyo ta o'onto, dila ponga lo akali tiyo motoliango Allahuta'ala ta dila ontongaliyo. ²¹ Utiye parenta u tilolimonto lonto oli Isa Almasih: Titalotita ta motoliango Allahuta'ala, tiyo musi motoliango wutatiyo ngoimani.

5 ¹ Titalotita ta paracaya deu ti Isa Almasih ta pilojanjiya lo Allahuta'ala lowali ongiya ta mo'osalamati manusiya, ta mongaku odito boyito walao Allahuta'ala. Wawu titalotita ta motoliango Allahuta'ala ti Papa, tiyo olo motoliango mongowala-Iyo. ² Tuwoto ito motoliango mongowalao Allahuta'ala, deuwitoyito wonu ito motoliango Allahuta'ala wawu moturuti mao nga'amila parenta-Liyo. ³ Tuwoto ito motoliango Allahuta'ala, deuwitoyito wonu ito moturuti mao nga'amila parenta-Liyo wawu parenta-Liyo boyito dila mobubuheto. ⁴ Nga'amila walao Allahuta'ala mo'olahe duniya wawu u mo'olahe duniya, deuwitoyito imaninto. ⁵ Diyaluwo ngota mao ta mo'olahe duniya ngopohiya ta paracaya deu ti Isa Almasih Walao Allahuta'ala.

⁶ Ti Isa Almasih ma lonao mayi ode duniya loli taluhu wawu duhu. Tiyo lonao mayi ode duniya dila bo loli taluhe wambao, bo loli taluhu wawu duhu. Roh lo Allahuta'ala ma lowali sakusi deu pasali boyito banari. ⁷ Totolu u lowali sakusi lo pasali boyito, ⁸ deuwitoyito Roh lo Allahuta'ala, taluhu wawu duhu. Wawu u totolu boyito ma lowali sakusi deu pasali boyito banari. ⁹ Wonu ito mololimo u hetombanga mayi lo sakusi manusiya, bo u hetombanga mayi lo

Allahuta'ala ta lowali sakusi lebe mo'oyiyakini mao. Wawu Allahuta'ala lowali sakusi lo Wala-Iyo. ¹⁰ Titalotita ta paracaya ode Walao Allahuta'ala, u silakusiya lo Allahuta'ala ma woluwo to delomo batanga lo tawu boyito. Bo titalotita ta dila paracaya lo u silakusiya lo Allahuta'ala boyito, tiyo hemotohuyimbulo Allahuta'ala, sababu tiyo dila paracaya lo Allahuta'ala ta lowali sakusi lo Wala-Iyo.

¹¹ Utiye tombango Allahuta'ala ta lowali sakusi deu Tiyo longohi mayi tutumula kakali ode olanto wawu tutumula kakali boyito woluwo to delomo Wala-Iyo. ¹² Titalotita ta mololimo Walao Allahuta'ala, tiyo o tutumula kakali; wawu titalotita ta dila mololimo Walao Allahuta'ala, tiyo dila o tutumula kakali.

¹³ Nga'amila boyito tiluladu'u mayi ode olimongoli ta paracaya ode Walao Allahuta'ala, alihu otawa limongoli deu timongoli o tutumula kakali. ¹⁴ Wawu ito yiyakini motaluwa wolo Allahuta'ala, sababu Tiyo mopowoluwo mayi lo uhetuwa-tuwawuwa u pohilento ode o-Liyo motu'ude lo kohondaki-Liyo. ¹⁵ Wawu wonu otawanto deu Allahuta'ala mopowoluwo mayi lo nga'amila u pohilento, ma otawanto olo deu Allahuta'ala ma mongohi mayi nga'amila u hepohileyanto dua ode o-Liyo.

¹⁶ Wonu tawu ngota mo'onto wutata ngoimani ngota hemohutu dusa u dila mo'osababu oliyo mate, tiyo musi modua ode Allahuta'ala wawu Allahuta'ala mongohi mao tutumulo ode ta lohutu dusa boyito. Bo wonu dusa u pilohutuliyo boyito u mowali mo'osababu

oliyo mate, ta lohutu dusa boyito dila wajibu pohileyala dua ode Allahuta'ala. ¹⁷ Nga'amila u dila banari tangguliyo dusa wawu woluwo dusa u dila mo'osababu tawu ngota mate.

¹⁸ Otawanto deu nga'amila ta ma lowali walao Allahuta'ala ma loberenti lohutu dusa, sababu ti Isa Almasih Walao Allahuta'ala hemolilunga olimongoliyo wawu Ibilisi dila kawasa motoroso olimongoliyo.

¹⁹ Otawanto deu asalinto lonto Allahuta'ala wawu ngoyilanggubu duniya kawa-kawasa to Ibilisi.

²⁰ Bo otawanto deu Walao Allahuta'ala ma lonao mayi wawu longohi u mongarati ode olanto, alihu ito motota lo Allahuta'ala ta banari wawu ito mowali tuwawu wolo Allahuta'ala ta banari boyito loli oli Isa Almasih Wala-Iyo. Tiyo Allahuta'ala ta banari wawu bungo lo tutumula kakali.

²¹ Mongowalau'u to imani, po'odaha mao timongoli to nga'amila u hetubola ngopohiya mao lo Allahuta'ala.

2 YAHYA

1 ¹ Salamu lonto tauwa lo jama'ati ode tabuwa ta hepoimamau ta tilulawoto Allahuta'ala wawu salamu olo ode mongowalaiyo ta otoliangu'u to delomo ubanari. Dila bo wau wambao ta motoliangi mongoli, bo nga'amila tawu ta ma lotota lo u banari. ² Sababu ubanari ma lowali tuwawu wolanto wawu tiyo wolanto mololayita.

³ Allahuta'ala ti Papa wawu ti Isa Almasih Wala-Iyo ma mongohi mayi rahmati, ponu wawu toliango, udame wawu usanangi ode olanto to delomo ubanari wawu toliango.

⁴ Wau otutu wenga-wengahu, sababu ilodungohe woluwo to wolota lo mongowalai mama ta hetumula to delomo ubanari motu'ude wolo parenta u ma tilolimonto lonto Allahuta'ala ti Papa. ⁵ Sababu uwito mama, pohile latiya alihu ito nga'amila mototolianga. Utiye dila parenta bohu ode oli mama, bo parenta u ma woluwo to olanto lonto u omo-omolu lomayi. ⁶ Motoliango, deboliliyo mao tumumula moturuti nga'amila parenta lo Allahuta'ala. Timongoli musi moturuti parenta u ma ilodungohe limongoli lonto u omo-omolu lomayi.

⁷ Ngohuntuwa ta hepopolapala lo tawu ma timimbulu mayi wawu timongoliyo heponaowa ode ngoyilanggubu duniya. Timongoliyo dila mongaku deu ti Isa Almasih lonao mayi lonto

soroga ode duniya wawu lowali manusiya. Timongoliyo boyito ta mopopolapala to tawu wawu musu li Isa Almasih. ⁸ Dahayi mao limongoli alihu nga'amila u ma kilaraja lami ode olimongoli, dila moli bo pongusaha mao timongoli mololimo pahala u polu-polu lonto Allahuta'ala.

⁹ Titalotita ta dila dihu-dihu pongajari li Isa Almasih wawu lolola mao pongajari boyito, Allahuta'ala dila tuwawu woliyo. Bo titalotita ta dihu-dihu pongajari boyito, Allahuta'ala ti Papa wawu ti Isa Almasih Wala-Iyo tuwawu woliyo.

¹⁰ Wonu woluwo ta monao mayi ode olimongoli wawu dedelo mayi pongajari wuwewo, dila mao tolimowa limongoli tiyo to delomo bele limongoli wawu dila mao tuli salamuliyo.

¹¹ Sababu titalotita ta motuli salamu lo ta odito boyito, tiyo mo'otapu bahagiyangi to huhutu moleta boyito.

¹² Ngohuntuwa da'a u ohila popotunggulou mayi ode olimongoli, bo lebe mopiyohu wau dila mopotunggulayi moli tuladu. Wau o patuju monao mayi ode olimongoli wawu mobisala tataluwa wolimongoli, alihu ito mengahe da'a.

¹³ Salamu ode oli mama monto mongowalao wutati mama ta tilulawoto Allahuta'ala teya.

3 YAHYA

1 ¹ Salamu lonto tauwa lo jama'ati ode ole Gayus ta otoliangu'u to delomo ubanari. ² Wutatu'u to imani ta otoliangu'u, wau hemodua alihu yio piyo-piyohu wawu sesehati to delomo uhetuwa-tuwawuwa odelo ubatinimu sesehati. ³ Wau wenga-wengahe da'a tou wutata ngoimani ngololota lonao mayi ode olau wawu lohungguli tomimbihu tutumulumu to delomo ubanari, sababu memangi yio tu- mu-tumula to delomo ubanari. ⁴ Olau diyaluwo mao wengahe u lebe mao lo wengahe u motapu'u tou wau mo'odungohe mongowalau'u to imani hetumula to delomo ubanari.

⁵ Wutatu'u to imani ta otoliangu'u, yio mo'olohu mohinta to mongowutata ngoimaninto, openu timongoliyo dipo mo'otawa wolemu. ⁶ Timongoliyo lohungguli mao ode jama'ati teya tomimbihu toliangumu ode olimongoliyo. Wonu u paraluwo lo ta odito boyito tou henaowa popoganapuwomu mao moturuti mao kohondaki lo Allahuta'ala, yio lohutu u mopiyohu. ⁷ Sababu tou timongoliyo lonao lopotunggulo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih, timongoliyo dila lololimo wolo-wolo lonto tawu-tawuwala ta dipo motota lo Allahuta'ala. ⁸ Ito wajibu momantu tawu-tawuwala ta odito boyito, alihu

ito mowali ta ngopokarajawa wolimongoliyo to delomo u mopotunggulo u banari.

⁹Wau ma lolawo mao tuladu ode jama'ati. Bo te Diyotrepes ta ohila mowali tauwa to jama'ati, tiyo dila yinawo moturuti olau.

¹⁰Sababu uwito, tou wau monao mayi ode olemu, wau ma motombangayi nga'amila u ma hepilohutuliyo, sababu tiyo helomitana olau wawu helolo-loiyawa lo ukasari olau. Wawu dila bo wambao uwito, tiyo olo dila yinawo mololimo ta henao-naowa hepopotunggula lo habari tomimbihu ti Isa Almasih. Tiyo olo hemongentela mongowutata ngoimani ta ohila mololimo olimongoliyo wawu hemopobontiao olimongoliyo to jama'ati.

¹¹Wutata ngoimani ta otoliangu'u, dila mao dudui limongoli u moleto, bo u mopiyohu. Titalotita ta mohutu u mopiyohu asaliliyo lonto Allahuta'ala; bo titalotita ta mohutu u moleto, tiyo dila motota lo Allahuta'ala.

¹²Tomimbihu te Demetriwus, nga'amila tawu hepohungguliya mayi lo piyohiyo. Huhutuliyo u banari hemo- popatatayi lo piyohiyo olo. Wau olo mohungguli mayi lo piyohiyo wawu otawa limongoli deu u wungguliyou mayi boyito banari.

¹³Ngohuntuwa da'a u ohila popotunggulou mayi ode olemu, bo lebe mopiyohu wau dila mopotunggulayi moli tuladu. ¹⁴Wau o patuju hua monao mayi ode olemu wawu mobisala tataluwa wolemu.

(1-15) Allahuta'ala mongohi mayi udame wawu usanangi ode olemu! Salamu lonto

mongosahabatimu teya wawu popotunggula
mao salamu'u ode nga'amila sahabati teye
ngota-ngota.

YUDAS

1 ¹ Salamu lonto olau te Yudas wato li Isa Almasih, wutatiyo le Yakobus ode ta ilibode wawu ilotoliango Allahuta'ala ti Papa wawu ta dilaha li Isa Almasih. ² Rahmati, udame wawu sanangi wawu toliango ma wohi mayi lo Allahuta'ala ode olimongoli wolo umolelebeya.

³ Mongowutata ngoimani ta otoliangu'u, wau o somangati da'a molawo mayi tuladu ode olimongoli tomimbihu usalamati olanto pe'epe'enta. Bo wau lo'orasa deu wau musu molawo mayi tuladu u tuwangiyo monasehati olimongoli alihu timongoli mopojuwangi mao lo imani ode oli Isa Almasih. Imaninto boyito ma yilohi mayi lo Allahuta'ala ode tawu-tawuwala ta ma tilulawo-Tiyo wawu uwito dila mobolio sambe mololayita. ⁴ Sababu woluwo tawu ta lotituwapayi to hungi mongoli, deuwitoyito tawu-tawuwala ta dila salehe ta ma lohihewo letantu ma hukumaniyo lo Allahuta'ala. Timongoliyo hepopohunawa lo pongajari lo rahmati lo Allahuta'ala wolo uhetalawa, alihu u otohila lo napusu limongoliyo mopolu. Timongoliyo olo hepomahe oli Isa Almasih ti Tuwani wawu Eyanto ta bo tuwawu.

⁵ Wau ohila mopoela mayi olimongoli lo pasa-pasaliyala u ma otawa limongoli, deuwitoyito deu Allahuta'ala Eya memangi lopolasalamati lo umati-Liyo lonto lipu lo Mesir. Bo Tiyo olo lopobinasa ta dila paracaya

ode o-Liyo to wolota lo umati-Liyo boyito.

⁶Odito olo wolo mongomalaikati ta lolimbata batasi lo kawasa limongoliyo wawu lolola mao biluloa limongoliyo. Timongoliyo ma tilahangiya lo Allahuta'ala wolo pungu kakali to delomo umodiolomo sambe ode dulahe da'a pohakimuwa lo Allahuta'ala. ⁷Tutuwawuwa wolo mongomalaikati boyito, tawu ta hetolawa to kota lo Sodom wawu to kota lo Gomora wawu to kota-kotawala to tililiyo mao, ma lohutu u huloto wawu jina. Timongoliyo ma hilukumani lo Allahuta'ala lo sikisa lo tulu kakali mowali poela ode tawu nga'amila.

⁸Tawu-tawuwala ta lotituwapayi boyito hepohayaliya lo'otapu wahyu. Timongoliyo hepolambia batanga limongoliyo wawu dila yinawo mololimo kawasa lo Allahuta'ala wawu hepohinawa nga'amila u molanggata biluloaliyo to soroga. ⁹Bo tou tauwa lo malaikati te Mikael lotameta wolo Ibilisi tomimbihu mayiyeti li nabi Musa tatonu ta o haku, te Mikael dila barani lobisala ode Ibilisi boyito wolo loiya hujati. Tiyo bo loloiya odiye, "Allahuta'ala mongantinga olemu!"

¹⁰Bo timongoliyo hepohinawa nga'amila uhetuwa-tuwawuwa u dila ongaratiya limongoliyo. U ongaratiya limongoliyo debo odelo u ongaratiya lo bina-binatangiyala dila o akali wawu to delomo u odito boyito pikirangi limongoliyo ma lorusa. ¹¹Matilopotala timongoliyo, sababu timongoliyo lodudua dalala u pilonaowa le Kayin. Timongoliyo lohutu u tilala, alihu mo'otapu doyi odelo

te Bileyam. Wawu timongoliyo lowali binasa hepolawaniya kohondaki lo Allahuta'ala, odelo te Korah lolawani oli nabi Musa. ¹²Timongoliyo boti mo'orusa oambuwa lo jama'ati tou monga pe'epe'enta, sababu timongoliyo hepongala wolo udila molito wawu bo hepopouda'awa lo batanga limongoliyo lohihilawo. Timongoliyo odelo hengo u dila o taluhu hehipa lo dupoto. Timongoliyo olo odelo ayu-ayuwala dila lomungo to semboliyo. Timongoliyo odelo ayu-ayuwala u lobunggata wolo wuwa-wuwa'atiyo wawu yila-yilate lomao. ¹³Timongoliyo hemopobiloheyi lo leti mongoliyo, debo odelo buola da'a hemopobiloheyi lo lombulaliyo. Timongoliyo odelo poliyama u dila to dalaliyo. Ode olimongoliyo ma sadi-sadiya tambati u modiolomo wawu timongoliyo motitola to delomiyo mololayita.

¹⁴Tomimbihu tawu-tawuwala boti, te Henok waliya opituliyo li nabi Adam, lopotunggulayi lo Pirimani lo Allahuta'ala odiye, "Ototayi mao: Eya monao mayi wolo malaikati ta suci helihu-lihuwa ¹⁵me mohukumani nga'amila tawu ta o dusa wawu mopopatatao nga'amila huhutu u tilala u lalawaniya wolo kohondaki lo Allahuta'ala wawu mopopatatao lo nga'amila loiya u hepilohujati limongoliyo Allahuta'ala." Uwito u yiloiya le Henok.

¹⁶Timongoliyo boyito ta hepohungota wawu hengulua lo nasip limongoliyo wawu hetumula moturuti napusu limongoliyo lohihilawo. Loiya limongoliyo sombongiyolo wawu timongoliyo

hepomujiya to tawu, alihu timongoliyo mo'otapu untungi.

¹⁷Bo timongoli mongowutatu'u ta otoliangu'u, elayi mola u omo-omolu yiloiya mayi lo mongorasul li Isa Almasih Eyanto. ¹⁸Timongoliyo lopolele mayi ode olimongoli deu wimbi-wimbidu pulito jamani ma lumonggu mayi ta mohohentea wawu ta hetumula moturuti mao napusu limongoliyo u dila salehe. ¹⁹Timongoliyo boti ta hepotoloduniyawa wawu ta hemopobubuaya lo jama'ati wawu timongoliyo olo dila o Roh lo Allahuta'ala. ²⁰Bo timongoli mongowutatu'u ta otoliangu'u, po'olotola mola hila limongoli to delomo imani u suci wawu podua mola to delomo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala.

²¹Paliharayi mao batanga limongoli to delomo toliango Allahuta'ala tou timongoli hewulata ponu wawu tolianga lonto oli Isa Almasih Eyanto, deuwitoyito tutumula kakali.

²²Popobilohe mao ponu wawu toliango ode olimongoliyo ta bimbangi. ²³Poposalamatiya mayi tawu-tawuwala ta ma momaso ode tulu lo naraka wolo umohuhu mayi olimongoliyo. Wawu popobilohe mao olo ode tawu-tawuwala wuwewo ponu wawu toliango. Bo po'odaha timongoli wawu olonua mao tabiati limongoliyo u ma ilotambia lo dusa.

²⁴Allahuta'ala sanggupi modaha olimongoli, alihu timongoli dila meteduo. Wawu Tiyo olo sanggupi modelo olimongoli wolo udila ototala ngointi mao wawu wolo uhewengahe ode talu-Liyo lo ta masahuru. ²⁵Pujiya mola

Allahuta'ala ta bo tuwawu ta lopusalamati olanto moli oli Isa Almasih Eyanto. Tiyo ta masahuru, uda'a, molotolo wawu kawasa lonto u mulo-mulolo lomayi sambe masatiya wawu mololayita! Amin. Salamu'u, Yudas

WAHYU

1 ¹ Utiye wahyu lo Allahuta'ala u tilolimo li Isa Almasih, alihu popobilohu-Liyo mao ode mongowato-Liyo wolo u ma musi hua mowali. Ti Isa Almasih lopoahu mao to malaikati mota mopotunggulao lo u ma hua mowali ode wato-Liyo te Yahya. ² Lapatao te Yahya loluladeyi nga'amila u ma ilontongaliyo tomimbihu Pirimani lo Allahuta'ala wawu tomimbihu ti Isa Almasih. ³ Mailuntungi timongoliyo ta mobaca lo wahyu lonto Allahuta'ala to kitabi boti wawu ta modungohu wawu mota'ati mao nga'amila u hetulade to delomiyo, sababu didu mohihewo waktuliyo, nga'amila boyito ma mowali.

⁴ Salamu lonto olau te Yahya ode jama'ati to kota mohelupitu to propinsi lo Asiya to yiladiya lo Roma. Potala bolo barakati wawu udame wawu sanangi monto Allahuta'ala ta woluwo mololayita lonto u mulo-mulolo lomayi, masatiya wawu to wakutu hedunggawa mayi. Wawu monto roh mohelupitu to talu lo arasi lo Allahuta'ala. ⁵ Wawu monto oli Isa Almasih ta ta'ati to Pirimani lo Allahuta'ala sambe opopate-Liyo wawu ta bohuliyo pilopobongu mayi lo Allahuta'ala lonto kuburu wawu ta kawa-kawasa nga'amila olongiya to duniya. Tiyo ta motoliangunto wawu ta lopolopata olanto lonto nga'amila dusa loli opopate-Liyo. ⁶ Wawu Tiyo ta lopohutu olanto lowali

ngoyiladiya lo mongoimamu lo Allahuta'ala ti Papa-Liyo, deuwitoyito ti Isa Almasih ta masahuru wawu ta kawasa sambe mololayita! Amin.

⁷ Bilohi, Tiyo ma nao-nao mayi to yitato hengo wawu timi'idu mato ma mo'onto o-Liyo. Odito olo ta lolobua o-Liyo ma mo'onto o-Liyo. Nga'amila bangusa to duniya ma humoyongo sababu Tiyo. Uwito ma tantu mowali! Amin.

⁸ Tiyo ta ma monao mayi boyito loloiya odiye, "Wau botiya ta bohuliyo wawu ta pulitiyo." Odito u yiloiya lo Allahuta'ala Eya ta woluwo mololayita lonto u mulo-mulolo lomayi, masatiya wawu to wakutu hedunggawa mayi wawu ta kawasa da'a.

⁹ Wau te Yahya wutati mongoli ngoimani. Ito hemo'oalami ususa wawu hedutola pe'epe'enta. Ito nga'amila mo'otapu bahagiyangi to Yiladiya lo Allahuta'ala moli oli Isa Almasih. Wawu wau masatiya pilomailiyo ode lito tuwawu u tanggu-tanggula Patmos sababu helopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala wawu habari tomimbihu ti Isa Almasih.

¹⁰ To dulahu ahadi wau kilawasa lo Roh lo Allahuta'ala wawu wau lo'odungohe suwara tuwawu mo'ohu'u lonto dibalakau odelo suwara lo sanggakala. ¹¹ Suwara boyito lopolele mayi odiye, "Nga'amila u ilontongamu boti tulade mao mowali kitabi tuwawu wawu lawola mao ode jama'ati to kota mohelupitu, deuwitoyito to Epesus, to Smirna, to Pergamus, to Tiyatira, to Sardis, to Piladelpiya wawu to Laodikiya."

¹² Lapatao wau loyili ode dibalaka momilohe mota ode asali lo suwara u bisa-bisala mayi ode olau boyito. Ilontongau mota woluwo tambati molanggata mohelupitu u pilohutuliyo lonto hulawa u hepodutuwaliyo tohe. ¹³ Ilontongau mota olo woluwo tawu ngota odelo Walao Manusiya to hungiyo lo tambati lo tohe boyito pake-pake jumba wawu duhe-Liyo tale-talebango salentangi hulawa. ¹⁴ Huwo-Iyo moputio odelo lambuto himba, moputia odelo tiopo. Wawu mato-Liyo odelo laito tulu. ¹⁵ Oa-Tiyo molilingga odelo tombaha to delomo tulu wawu suwara-Liyo odelo tingohu taluhe moda'a. ¹⁶ Woluwo poliyama mohelupitu dihu-dihu o-Liyo lo olu'u olowala, wawu to ngango-Liyo lokaluwari mayi wamila ngomato u molalita mohu-mohuwaliya wawu laku-Liyo tine-tinela odelo matolodulahu tou mohulonou. ¹⁷ Tou wau lo'onto mota o-Liyo, wau lebanti to talu lo oa-Tiyo odelo ta ma yilate. Bo Tiyo lopodutu mayi lo olu'u-Liyo olowala to lunggongu'u wawu loloiya odiye, "Dila pohe! Wau botiya ta bohuliyo wawu ta pulitiyo. ¹⁸ Wau ta tumu-tumulo! Wau ma yilate; bo bilohi, masatiya Wau tumu-tumula mololayita. Wau dihu-dihu u'unti lo mawutu wawu alamu lo kuburu. ¹⁹ Nga'amila u ontongamu tulade mao, deuwitoyito u ma wali-wali masatiya wawu u ma hua mowali. ²⁰ Utiye rahasiya lo poliyama mohelupitu to olu'u-U wawu tambati lo tohe mohelupitu u ilontongamu boyito odiamola: Poliyama mohelupitu boyito artiliyo mala-malaikatiyala lo jama'ati to kota

mohelupitu wawu tambati lo tohe lonto hulawa boyito artiliyo jama'ati to kota mohelupitu.”

2¹ Ta lobisala mayi ode olau boyito loloiya odiye: Tulademu mao ode malaikati lo jama'ati to kota lo Epesus odiye, “Utiye tahuli-Liyo lo Ta dihu-dihu poliyama mohelupitu to olu'u-Liyo olowala wawu Ta nao-nao to wolota lo tambati lo tohe mohelupitu u pilohutuliyo lonto hulawa: ² Nga'amila huhutu limongoli otawa-U, owwongoli mongoli wawu poddutoli mongoli ususa. Otawa-U deu timongoli dila mowali mosabari ode olimongoliyo ta hepohutuwa u moletu. Wawu timongoli olo ma longuji olimongoliyo ta hepotitwaliya rasul padahali dila. Ma ilotawa limongoli olo deu timongoliyo hepohimbulowa. ³ Otawa-U olo deu timongoli debo tatapu hesabariya wawu hedutola ususa sababu tanggulu-U wawu timongoli dipo ta ilenggila lo harapani. ⁴ Bo Wau mopotala olimongoli, sababu timongoli ma didu motoliangu-U odelo u boheli bohuliyo mao timongoli pilaracaya ode ola-U. ⁵ Sababu uwito, toloelayimola toliangi mongoli ola-U ma ililangi da'a-da'a lomao wawu potobatilo. Muli pohutuwa mao u ma hepilohutu limongoli tou bohuliyo mayi. Wonu dila, Wau ma monao mayi momunggata tambati lo tohe limongoli. ⁶ Openu odito, woluwo tuwawu u mopiyohu to olimongoli, deuwitoyito timongoli moyingo lo nga'amila huhutu lo ta hedudua ole Nikolawus ta oyingowa-U olo.

⁷ Titalotita ta obulonga podungohiyo, tiyo musi modungohe u polele mayi lo Roh lo

Allahuta'ala ode nga'amila jama'ati. Titalotita ta mo'odutolo sambe salamati, tiyo ma wohiya-U mao ijini monga hungo lo ayu u mo'otumulo u woluwo to ilengi lo Allahuta'ala to soroga.”

⁸Ta lobisala mayi ode olau boyito loloiya odiye: Tulademu mao ode malaikati lo jama'ati to kota lo Smirna odiye, “Utiye tahuli-Liyo lo Ta bohuliyo wawu Ta pulitiyo wawu Ta ma yilate bo Ta muli tilumumulayi: ⁹Otawa-U nga'amila ossusa limongoli. Timongoli misikini, bo u banari timongoli hekayawa. Otawa-U woluwo ta hepomitanawa olimongoli monto tawu-tawuwala ta hepolanggula batanga limongoliyo tawu lo Yahudi, bo u banari dila odito. Timongoliyo jama'ati lo Ibilisi.

¹⁰Dila mao pohe lo usikisa u ma didu mohihewo oalamiya limongoli. Ototayi mao, woluwo ngololota to wolota limongoli ta ma popomaso lo Ibilisi ode tutupa. Timongoli ma yimontalaliyo wawu ma mo'oalami usikisa to delomo umopulu huyi. Timongoli musi tatapu ta'ati ode Pirimani-U sambe opopate limongoli, alihu timongoli mololimo tutumula kakali monto ola-U.

¹¹Titalotita ta o bulonga podungohiyo, tiyo musi modungohe u polele mayi lo Roh lo Allahuta'ala ode nga'amila jama'ati. Titalotita ta mo'odutolo sambe salamati, tiyo didu modutola wolo-wolo to opopate oluwoliyo.”

¹²Ta lobisala mayi ode olau boyito loloiya odiye: Tulademu mao ode malaikati lo jama'ati to kota lo Pergamus odiye, “Utiye

tahuli-Liyo lo Ta o wamila molalita mohu-mohuwaliya: ¹³Otawa-U toutonu u pilotitola limongoli, deuwitoyito to tambati lo Ibilisi hepomarentawa. Timongoli debo tatapu ta'ati ode ola-U wawu dila lomahu deu timongoli paracaya ode ola-U hiyambola tou te Antipas yilinggila lo tawu nyawa to talu limongoli. Tiyo ta'ati ode Pirimani-U sambe opopateliyo. ¹⁴Bo Wau kabaratani ode olimongoli to delomo ungolo pasali: To wolota limongoli woluwo ta hedihima pongajari u tutuwawuwa wolo pongajari le Bileyam ode ole Balak to wakutu tiyo ohila mopolapala tawu-tawuwala lo Israel. Tiyo hemongajari to tawu monga ualo u ma yiluduliyo ode u ngopohiya lo Eya wawu mojina. ¹⁵Odito olo woluwo to wolota limongoli ta hedihima pongajari le Nikolawus. ¹⁶Sababu uwito, potobatilo timongoli! Wonu dila, Wau ma hua monao mayi ode olimongoli wawu timongoliyo ta hedudua pongajari u dila banari boyito ma pontodu-U lo wamila mokaluwari mayi monto tunggilu-U.

¹⁷Titalotita ta o bulonga podungohiyo, tiyo musi modungohe u polele mayi lo Roh lo Allahuta'ala ode nga'amila jama'ati. Titalotita ta mo'odutolo sambe salamati, tiyo ma wohiya-U mao manna monto tambati u dila o'onto, odelo u ma ila lo tawu-tawuwala lo Israel tou mulo-mulolo mayi. Wawu Wau olo ma mongohi mao ode oliyo botu moputio u tula-tulade tanggula bohu to yitatiyo. Diyaluwo ngota mao ta motota lo tanggula boyito ngopohiya ta lololimo boyito."

¹⁸ Ta lobisala mayi ode olau boyito loloiya odiye: Tulademu mao ode malaikati lo jama'ati to kota lo Tiyatira odiye, "Utiye tahuli lo Walao Allahuta'ala ta o mato odelo laito tulu wawu oa-Tiyo odelo tombaha to delomo tulu: ¹⁹ Nga'amila u hepohutuwo limongoli otawa-U. Otawa-U wololo timongoli motoliango wawu hepohintawa to tawu wawu timongoli paracaya ode ola-U, openu boli hedutola ususa. Otawa-U olo timongoli masatiya lebe mo'olohu popobandingiyo mao wolo u mulo-mulolo mayi. ²⁰ Bo Wau kabaratani wolimongoli, sababu woluwo tabuwa ngota ta huhutuliyo moleto tutuwawuwa woli Izebel tou mulo-mulolo mayi. Tabuwa boyito hemotitiwali nabi hemongajari wawu hemopolapala mongowato-U, alihu mojina wawu monga ualo u ma yiluduliyo ode u ngopohiya lo Eya bo hehuliya mao limongoli. ²¹ Tiyo dila yinawo motobati, openu Wau ma longohi mao wakutu ode oliyo, alihu tiyo motobati monto jinaliyo. ²² Ototayi mao, masatiya Wau mopomanti oliyo to pottuluheliyo. Wawu ta hepojinawa woliyo modutola usikisa da'a wonu timongoliyo dila motobati monto jina limongoliyo. ²³ Ta hedudua pongajari lo tabuwa boyito ma yinggila-U nyawa, alihu mowali otawa lo jama'ati nga'amila deu Wau botiya ta motota lo u to pikirangi wawu u to delomo hila lo manusiya. Wawu Wau ta ma momalasi mayi ode olimongoli odelo huhutu limongoli ngota-ngota.

²⁴Bo timongoli tawu wuwewo ta to jama'ati to kota lo Tiyatira ta dila hedudua pongajari boyito wawu dila helobalajari lo ilmu lo Ibilisi, polele-U mayi ode olimongoli: Wau dila mopo'obuheta olimongoli wolo parenta wuwewo. ²⁵Bo wolo u woluwo to olimongoli, dihimi lomao mototoheto uwito sambe Wau monao mayi.

²⁶Titalotita ta mo'odutolo sambe salamati wawu ta turusi ta'ati to kohondaki-U sambe pulito tutumuliyo, tiyo ma wohiya-U mao haku wawu kawasa odelo u tilolimo-U mayi monto Allahuta'ala ti Papa-U. Wawu tiyo ma momarenta nga'amila bangusa wolo tunggude wuwate wawu tiyo olo ma mongantulu nga'amila bangusa boyito odelo ulonga huta. ²⁷(2:26) ²⁸Wawu tidunu ma wohi-U mao oliyo.

²⁹Titalotita ta o bulonga podungohiyo, tiyo musi modungohe u polele mayi lo Roh lo Allahuta'ala ode nga'amila jama'ati."

3¹Ta lobisala mayi ode olau boyito loloiya odiye: Tulademu mao ode malaikati lo jama'ati to kota lo Sardis odiye, "Utiye tahuli lo Ta o roh mohelupitu to talu lo Allahuta'ala wawu Ta o poliyama mohelupitu: Nga'amila u hepohutuwo limongoli otawa-U. Timongoli hetanggula lo tawu hetumula, padahali u banari timongoli ma lopowate. ²Sababu uwito, po'odaha timongoli wawu po'olotola mola wolo u donggo woluwo to olimongoli u ma ngope'e mate. Sababu diyaluwo tuwawu mao u hepilohutu limongoli u ilodungga-U heyimumuta to talu lo Allahuta'ala Eya-U.

³Wawu po'otoloma mao u ma tilolimo limongoli wawu ilodungohe limongoli. Ta'ati mao uwito wawu potobatilo! Wonu timongoli dila mopo'odaha, Wau ma monao mayi odelo ta mototaowa wawu dila otawa limongoli omoluwa Wau monao mayi ode olimongoli. ⁴Bo to hungi mongoli to jama'ati to kota lo Sardis, woluwo ngololota ta tatapu hepodahawa alihu pakeyangi limongoliyo debo ta beresi. Timongoliyo boyito ma monao wola-U wolo uhekayiniya lo umoputio, sababu timongoliyo patuti mololimo uwito.

⁵Titalotita ta mo'odutolo sambe salamati, tiyo olo ma kayiniyaliyo mao lo umoputia odito. Tangguliyo dila luluto-U monto delomo buku lo tawu ta o tutumula kakali. To talu lo Allahuta'ala ti Papa-U wawu to talu lo mongomalaikati-Liyo, Wau ma mongaku deu tiyo haku-U.

⁶Titalotita ta o bulonga poduhengiyo, tiyo musi modungohe u polele mayi lo Roh lo Allahuta'ala ode nga'amila jama'ati."

⁷Ta lobisala mayi ode olau boyito loloiya odiye: Tulademu mao ode malaikati lo jama'ati to kota lo Piladelpiya odiye, "Utiye tahuli lo Ta suci wawu banari. Tiyo ta dihu-dihu u'unti li olongiya Dawud. Wonu Tiyo momuo uhetuwa-tuwawuwa, diyaluwo mao ta mowali moheuto; wawu wonu Tiyo moheuta uhetuwa-tuwawuwa, diyaluwo mao ta mowali momuo: ⁸Nga'amila huhutu limongoli otawa-U. Otawa-U timongoli dila boti molotolo, bo timongoli heta'atiya Pirimani-U wawu timongoli dila lomahu deu

timongoli paracaya ode ola-U. Sababu uwito, Wau ma lomuo mao pintu olimongoli wawu diyaluwo ngota mao ta mowali moheuta pintu boyito. ⁹Ototayi mao, woluwo ngololota jama'ati lo Ibilisi ta hepolanggula batanga limongoliyo tawu lo Yahudi, bo timongoliyo hephimbulowa. Timongoliyo ma popowaliyo-U mayi mosujudu to talu limongoli, alihu timongoliyo motoloela deu Wau motoliangi mongoli. ¹⁰Wau ma lomarenta olimongoli modutolo wawu memangi timongoli ta'ati to Pirimani-U boyito. Sababu uwito, Wau ma moposalamati olimongoli monto ususa da'a u ma ngope'e medungga mayi u pohimontaliyo ta hetolawa to duniya boti. ¹¹Wau ma hua monao mayi. Dihimi lomao mototoheto u woluwo to olimongoli, alihu diyaluwo ngota mao ta mohama pahala limongoli.

¹²Titalotita ta mo'odutola sambe salamati, tiyo ma popowaliyo-U mao pato'o bele lo Allahuta'ala Eya-U wawu tiyo ma motitola teto mololayita. To oliyo ma tuladu-U mao tanggulo Allahuta'ala Eya-U wawu tanggulo kota lo Allahuta'ala Eya-U, deuwitoyito kota lo Yerusalem bohu u ma molaheyi monto soroga. Tanggulu-U u bohu olo ma tuladu-U mao to oliyo.

¹³Titalotita ta o bulonga podungohiyo, tiyo musi modungohe u polele mayi lo Roh lo Allahuta'ala ode nga'amila jama'ati."

¹⁴Ta lobisala mayi ode olau boyito loloiya odiye: Tulademu mao ode malaikati lo jama'ati to kota lo Laodikiya odiye, "Utiye tahuli lo Ta

tanggu-tanggula te Amin, Ta banari wawu
Ta ta'ati to Pirimani lo Allahuta'ala. Tiyo
asali lo uhetuwa-tuwawuwa u pilopowali lo
Allahuta'ala: ¹⁵ Nga'amila huhutu limongoli
otawa-U. Timongoli dila mohuhulo meyalo
mopatu. Donggo boli piyohiyo wonu timongoli
mohuhulo meyalo mopatu! ¹⁶ Timongoli ma
potuo-U mayi monto ngango-U, sababu
timongoli mohihilonu dila mohuhulo meyalo
mopatu. ¹⁷ Timongoli hepolojiyawa, 'Ami ma
hekeyawa wawu tutu'ude lomao; nga'amila
woluwo to olami.' Bo dila otawa limongoli
deu mayilaba misikini limongoli wawu mabo
mo'ololo owwoluwo limongoli. Timongoli pito'o
wawu helalawa. ¹⁸ Wau monasehati mayi
olimongoli alihu timongoli motali hulawa tutu
to ola-U wawu alihu timongoli mowali kaya.
Timongoli olo potali kayini moputio to ola-U,
alihu timongoli dilalo helalawa wawu dilalo
molito. Potali mao olo wunema pomadeti
mongoli mato, alihu mato limongoli mowali
mo'onto. ¹⁹ Titalotita ta otoliangu-U, totalaliyo
popotota-U mao oliyo wawu tiyo wumbade-U
lo bubo'o. Sababu uwito, potito'otutuwa mola
timongoli wawu potobatilo. ²⁰ Bilohi, Wau
tihu-tihula to talu lo pintu wawu hemongoko'o.
Wonu woluwo ta modungohe suwara-U wawu
momuo mao pintu, Wau ma momaso mao
modudunggaya woliyo wawu mao monga
pe'enta woliyo.

²¹ Titalotita ta mo'odutolo sambe salamati,
tiyo ma wohiya-U haku motihuloa pe'epe'enta
wola-U to arasi, debo odelo Wau ma

lo'odutolo sambe pulitiyo wawu ma hulo-huloa pe'epe'enta wolo Allahuta'ala ti Papa-U to arasi.

²²Titalotita ta o bulonga podungohiyo, tiyo musi modungohe u polele mayi lo Roh lo Allahuta'ala ode nga'amila jama'ati." Odito loiya lo Ta lobisala mayi ode olau.

4¹Lapatao wau lo'onto pintu tuwawu lohwo to soroga wawu woluwo suwara tuwawu, odelo u omo-omolu ilodungohe u odelo tingohu sanggakala u loloiya mayi ode ola-U odiye, "Dulo pobotulayi odiyamayi wawu ma popobilohu'u mayi olemu u ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala mowali ngope'e mao." ²Roh lo Allahuta'ala ma hua lo kawasa mayi olau wawu woluwo ilontongau arasi tuwawu to soroga wawu woluwo Ta ngota hulo-huloa teto.

³Tiyo ta hulo-huloa to arasi boyito tine-tinela odelo pormata heinta-intawa u herupa-rupawa waranaliyo. Wawu duhi lo butu tuwawu lili-lilinga to arasi boyito heinta-intawa.

⁴Heli-helili to arasi boyito woluwo biluloo wuwewo jumulaliyo dulopulu wawu wopato wawu to biluloo boyito hehuloo mongotauwa hepakeya kayini moputio wawu makuta hulawa hehuliya to lunggongi mongoliyo. ⁵Ilata wawu bulonggodu mabo motutuyuhe hemokaluwari mayi monto arasi boyito wawu momayanga mohelupitu helaita to taluliyo, u'uwitolo Roh lo Allahuta'ala mohelupitu. ⁶Woluwo olo to talu lo arasi boyito u bilohela odelo deheta kaca molanga da'a. Pali-palita to arasi boyito woluwo mahaluku moheluwopato polu-polu lo

mato to talu wawu to dibalakaliyo. ⁷ Mahaluku bohuliyo odelo singa, u oluwoliyo odelo walao sapi, wawu u otoluliyo lakuliyo odelo laku lo manusiya wawu mahaluku opatiyo odelo burungi buliya tombo-tomboto. ⁸ Timi'idu mahaluku boyito o polipia moheluwolomo wawu ilanggango mahaluku boyito ngangawa'a to delomiyo wawu to diluwari polu-polu lo mato. Huyi wawu dulahe mahaluku boyito dila ohinggadiyo hepolojiyawa odiye, "Suci, suci Allahuta'ala Eya ta suci wawu ta kawasa da'a ta woluwo mololayita lonto u mulo-mulolo lomayi, masatiya wawu to wakutu hedunggawa mayi."

⁹ Mahaluku moheluwopata boyito hepomujiya, hepohurumatiya wawu heposukuruwa ode o-Liyo Ta hulo-huloo to arasi boyito, deuwitoyito Tiyo ta tumu-tumula mololayita. ¹⁰ Tou boyito olo mongotauwa dulopulu wawu wopata boyito mosujudu to talu-Liyo lo Ta hulo-huloo to arasi boyito. Wawu timongoliyo hepolutowa o-Liyo ta tumu-tumula mololayita. Timongoliyo hepopomaiya mota lo makuta limongoliyo ode talu lo arasi boyito wawu hepolojiyawa odiye, ¹¹ "Wu Allahuta'ala Eya lami! Ito Eya patuti mololimo puji, hurumati wawu dihu-dihu kawasa, sababu Ito Eya ta lopowali mayi lo uhetuwa-tuwawuwa. Wawu wolo kohondaki lo Ito Eya unga'amila boyito yilowali wawu yiloluwo."

5 ¹ Lapatao wau lo'onto kartasi lili-lilibu to olu'u olowala lo Ta hulo-huloo to arasi boyito. To delomiyo wawu to diluwari lo kartasi

boyito polu-polu lo tuladu wawu sesegeli lo segeli mohelupitu. ²Wau olo lo'onto mota woluwo malaikati ngota molotolo lobisala mayi wolo suwara mo'ohu'u odiye, "Tatonu ta patuti momuo mao nga'amila segeliliyo wawu momuade kartasi lili-lilibe boyito?" ³Bo diyaluwo ngota mao, ta to soroga meyallo ta to duniya, ta hetumula meyallo ta ma lopowate, ta mo'owali momuade kartasi lili-lilibe boyito wawu mobaca mao u to delomiyo. ⁴Wau ma yilololo wawu hilumoyongo, sababu diyaluwo ngota mao ta patuti momuade kartasi boyito meyambo mobaca mao u to delomiyo. ⁵Lapatao tala ngota lo mongotauwa boyito loloiya mayi ode olau odiye, "Dila hiyongo! Bilohi, Singa monto suku lo Yehuda, deuwitoyito waliya li nabi Dawud, ta ma lo'odutola sambe pulitiyo, tunggulo Tiyo mowali momuo mao segeli mohelupitu boyito wawu momuade kartasi lili-lilibe boyito."

⁶Lapatao wau lo'onto mota to tili lo arasi boyito, to hungiyo lo mahaluku moheluwopato wawu to hungiyo lo mongotauwa boyito, woluwo tihu-tihulo Walao Himba tuwawu odelo u ma yilapato iloloto. Himba boyito o tunge mohelupitu wawu o mato mohelupitu; u'uwitolo Roh lo Allahuta'ala mohelupitu u ilahula lo Allahuta'ala ode ngoyilanggubu duniya. ⁷Walao Himba boyito ma lomaju mota wawu lololimo mayi kartasi lili-lilibe boyito lonto olu'u olowala lo Ta hulo-huloa to arasi boyito. ⁸Tou Tiyo lololimo mayi kartasi lili-lilibe boyito, mahaluku moheluwopato

wawu mongotauwa dulopulu wawu wopato ma losujudu to talu lo Walao Himba boyito. To olu'u limongoliyo ngota-ngota hedihima kecapi tuwawu wawu polulutube hulawa tuwawu polu-polu lo alama; u'uwitolo dua lo tawu-tawuwala ta ma tilulawoto Allahuta'ala.

⁹Timongoliyo hepomanyanyiya lo manyanyi bohu odiye, "Ito Eya patuti mololimo kartasi lili-lilibe boyito wawu momuo mao nga'amila segeliliyo, sababu Ito Eya ma yilapato iloloto wawu wolo duhunto Ito Eya ma lopusalamati tawu-tawuwala lonto nga'amila suku, bahasa, umati wawu bangusa ode Allahuta'ala.

¹⁰Ito Eya ma lopowali olimongoliyo lowali ngoyiladiya lo mongoimamu mohinta to Allahuta'ala Eyanto wawu timongoliyo ma momarenta to duniya."

¹¹Lapatao wau lo'onto mota malaikati u didu orekeniya jumulaliyo wawu lo'odungohe suwaraliyo. Mala-malaikatiyala boyito heli-helili to arasi boyito wawu to mahaluku moheluwopato wawu to mongotauwa boyito.

¹²Timongoliyo hepolojiyawa wolo suwara uda'a odiye, "Walao Himba u ma olo-olota boyito patuti mololimo kawasa, okokaya, ubijaki wawu lotolo, hurumati, popouda'a wawu puji!"

¹³Lapatao ilodungoheu nga'amila mahaluku to soroga wawu to duniya, ta to kuburu wawu ta to deheto hepolojiyawa odiye, "Tiyo ta hulo-huloa to arasi wawu Walao Himba patuti pujiyolo, hurumatiyolo, popouda'alo wawu dihu-dihu kawasa sambe mololayita!"

¹⁴Mahaluku moheluwopata boyito hepolameta

mayi, "Amin!" Wawu mongotauwa dulopulu wawu wopata boyito ma losujudu wawu lolubo.

6¹ Lapatao ilontongau Walao Himba boyito lomuo mao segeli bohuliyo to wolota lo segeli mohelupitu. Wawu ilodungoheu mahaluku bohuliyo to wolota lo mahaluku moheluwopata boyito loloiya mayi wawu suwaraliyo odelo tingohu bulonggodu odiye, "Dulolo!"² Tou wau lomilohe mota, woluwo wadala hula tuwawu wawu ta tae-tae to wadala boyito dihu-dihu pana tuwawu wawu woluwo ta longohi mao oliyo makuta tuwawu. Tiyo monao mota mopateya, alihu nga'amila musuliyo olaheliyo.

³ Tou Walao Himba boyito lomuo mao segeli oluwoliyo, ilodungoheu mahaluku oluwoliyo loloiya odiye, "Dulolo!"⁴ Ma lomaju mayi wadala tuwawu u mela da'a wawu ta tae-tae to wadala boyito yilohiya mao lo Allahuta'ala ijini mohama udame wawu usanangi monto duniya, tunggulo ta to duniya ma mopapateya lomao wawu woluwo ta longohi mao oliyo wamila tuwawu damanga da'a.

⁵ Lapatao Walao Himba boyito ma lomuo mao segeli otoluliyo wawu ilodungoheu mahaluku otoluliyo loloiya odiye, "Dulolo!" Lapatao ilontongau mota woluwo wadala moyitoma tuwawu wawu ta tae-tae to wadala boyito dihu-dihu timbangan tuwawu.⁶ Wau olo lo'odungohe suwara tuwawu odelo lonto hungo mahaluku boyito. Suwara boyito loloiya mayi ode ta tae-tae to wadala boyito odiye, "Dila mao rusawa minya wawu angguru, bo tapu

lo pale mowali rusamu, tunggulo tapu lo pale ngoliteri u mopiyohu haragaliyo odelo gaji lo ta moka raja tou ngohuyi. Wawu tapu lo pale u dila boti mopiyohu tololiteri haragaliyo odelo gaji lo ta moka raja tou ngohuyi olo.”

⁷Lapatao Walao Himba boyito lomuo mao segeli opatiyo wawu ilodungoheu mahaluku opatiyo boyito loloiya odiye, “Dulolo!” ⁸Wawu ilontongau mota woluwo wadala abu-abu tuwawu wawu ta tae-tae to wadala boyito tanggu-tanggula te Mawutu wawu alamu lo kuburu dudu-dudua oliyo. Timongoliyo yilohiya mao lo Allahuta'ala ijini mohinggi nyawa lo tawu lo wamilo, lo polango, lo panyaki tolati wawu moli bibinatangiyala mongngala tawu ngotayadu to uwopato tayadu ta hetolawa to duniya.

⁹Lapatao Walao Himba boyito lomuo segeli olimoliyo. Ilontongau mota to tibawa lo meja pilodutuwaliyo pollutube polapilaliyo alama nyawa-nyawala lo tawu ta lopowate pilopateyaliyo sababu helopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala wawu habari mopiyohu u hedihima olimongoliyo mototoheto.

¹⁰Timongoliyo hepobisalawa wolo suwara mo'ohu'u odiye, “Wu Eya ta suci wawu banari! De omoluwa medungga wakutuliyo Ito Eya mohukumani wawu momalasi mao duhu lamiyatiya ode olimongoliyo ta hetolawa to duniya?” ¹¹Lapatao woluwo ta longohi mao ode olimongoliyo ngota-ngota jumba moputia tuwawu. Wawu Allahuta'ala lopolele mao ode olimongoliyo, alihu timongoliyo mosabaripo

ngope'e mola, sambe meyimumuto jumula lo tawu-tawuwala ta ma yinggila lo tawu nyawa odelo timongoliyo sababu Pirimani lo Allahuta'ala.

¹²Lapatao wau lo'onto Walao Himba lomuo segeli olomiyo. Debolo ma lowali liluhe da'a wawu matolodulahu ma lowali moyitoma odelo kayini moyitoma kasari. Wawu hulalo ma lowali mela odelo duhu. ¹³Poli-poliyamalo hepodudulahuwa mayi monto hulungo ode huta, odelo hungo lo ayu hepodudulahuwa sababu hehipa lo dupota da'a. ¹⁴Hulungo ma lobuta'a duluwo wawu yilimilibu debo odelo kartasi helilibulo. Nga'amila huidu wawu lito ma moheheyi mao monto tambatiliyo. ¹⁵Mongo'olongiya to duniya wawu ta dudula'a-dudula'a, mongotauwa lo tontara, ta hekayawa, ta hekawasawa wawu tawu-tawuwala wuwewo mao, mongowato wawu ta maradeka, nga'amila hepotitua to gowa-gowalo wawu to hiya-hiyangala lo botu to huidu. ¹⁶Timongoliyo hepoloiyawa mao ode hui-huidelo wawu ode botu-botuwalo odiye, "Polohubu lomayi modehe olami wawu popowantoa mayi ami, alihu dila ontonga lo Allahuta'ala ta hulo-huloa to arasi-Liyo wawu dila odungga lo muruka lo Walao Himba boyito. ¹⁷Dehi mayi ami wawu popowantoa mayi sababu ma ledungga dulahe da'a muruka lo Allahuta'ala wawu Walao Himba. Diyaluwo ngota mao tawu ta mo'otahangi."

7 ¹Lapato uwito, wau lo'onto malaikati wopatota hetihula to mato lo dupota

wopato wawu timongoliyo hepotahangiya dupoto, alihu dila mohipo to tuduliyo, to deheto meyalo to ayu-ayuwala hetumula. ²Lapatao wau lo'onto malaikati wuwewo lonao mayi lonto timuru. Tiyo delo-delo mayi capu monto Allahuta'ala ta tumu-tumulo. Wawu wolo suwara mo'ohu'u tiyo loibode mota malaikati wopatota boyito ta ma yilohiya mao lo Allahuta'ala kawasa morusa tuduliyo wawu deheto. ³Malaikati boyito loloiya odiye, "Dipo mao rusawa tuduliyo, deheto wawu ayu-ayuwala hetumula, sambe yilapato ami mongohi capu to baya lo mongowato lo Allahuta'ala!" ⁴Iلودونكوهو jumula limongoliyo ta cilapuwaliyo, deuwitoyito mohetuta wopatopulu wawu wopatolihulota ta lonto suku lo Israel mopulu wawu duluwo. ⁵Timi'idu suku mopulu wawu dululihulota, deuwitoyito lonto suku lo Yehuda, suku lo Ruben, suku lo Gad, ⁶suku lo Asyer, suku lo Naptali, suku lo Manase, ⁷suku lo Simewon, suku lo Lewi, suku lo Isakar, ⁸suku lo Zebulon, suku lo Yusup wawu suku lo Benyamin. ⁹Lapatao uwito, ilontongau mota woluwo manusiya ngohuntuwa didu orekeniya jumulaliyo lonto nga'amila bangusa, suku, umati wawu bahasa. Timongoliyo hetihula to talu lo arasi lo Allahuta'ala wawu to talu lo Walao Himba hepakeya jumba moputio wawu hedihima dungo patuhu. ¹⁰Wolo suwara mo'ohu'u timongoliyo hewuwatia odiye, "Usalamati olanto bo monto Allahuta'ala Eyanto ta hulo-huloa to arasi-Liyo wawu monto

Walao Himba boyito!” ¹¹ Nga'amila malaikati hetihula pali-palita to arasi, to mongotauwa wawu mahaluku moheluwopata boyito.

Lapatao mongomalaikati boyito losujudu to talu lo arasi wawu lolubo Allahuta'ala.

¹² Timongoliyo hepolojiyawa odiye, “Amin! Haku lo Allahuta'ala Eyanto puji, pouda'a, hikimati, sukuru, hurumati, kawasa wawu lotolo sambe mololayita! Amin.”

¹³ Lapatao tala ngota to wolota lo mongotauwa boyito lohintu ode olau odiye, “Tatonu ta hepakeya lo jumba moputia boti wawu lonto utonu mayi timongoliyo lonao mayi?”

¹⁴ Pilolametu'u mao ode oliyo odiye, “Ti tuwani lohihilawo ta motota leto.” Lapatao tiyo loloiya mayi ode olau odiye, “Timongoliyo boti ta boheli lolawodeyi ususa da'a. Timongoliyo ma lomoboa jumba limongoliyo to delomo duhu lo Walao Himba u ma lo'oputia jumba limongoliyo boyito.

¹⁵ Sababu uwito, timongoliyo hetihula to talu lo arasi lo Allahuta'ala wawu hepohintawa o-Liyo huyi wawu dulahu to tambati lo Allahuta'ala. Timongoliyo ma motitola pe'epe'enta wolo Ta hulo-huloa to arasi boyito.

¹⁶ Timongoliyo didu ta mototoango wawu didu ta polangolo. Timongoliyo dilalo meladu matolodulahu meyalo patuliyu. ¹⁷ Sababu Walao Himba ta to hungo arasi boyito ma mowali Diti limongoliyo wawu ma moheluta olimongoliyo ode mato lo taluhe u mo'otumulo.

Wawu ponu monto mato limongoliyo ma luluto mao lo Allahuta'ala."

8¹Tou Walao Himba boyito lomuo segeli opituliyo, soroga ma dilumoloto tanu woluwo ngopitango jamu mao hihewoliyo.

²Lapatao ilontongau mota woluwo ta longohi mao sanggakala mohelupitu ode malaikati pitulota ta biyasaliyo hetihula to talu lo Allahuta'ala.

³Woluwo olo malaikati ngota wuwewo lonao mayi delo-delo polulutube hulawa me tilimihula to talu lo meja hulawa hepodutuwalio polulutube polapilaliyo alama to talu lo arasi lo Allahuta'ala. Lapatao woluwo ta longohi mao ode o-Liyo alama ngohuntuwa, alihu wuduwaliyo mola ode Allahuta'ala pe'epe'enta wolo dua lo tawu nga'amila ta ma tilulawoto Allahuta'ala.

⁴Polo'o alama boyito ma mohubula mola monto olu'u lo malaikati boyito ode talu lo Allahuta'ala pe'epe'enta wolo dua lo tawu ta ma tilulawoto Allahuta'ala. ⁵Lapatao malaikati boyito ma lohama mayi polulutube boyito wawu tiluwangaliyo mao bohu monto meja boyito wawu ma pilomailiyo mola ode duniya. Lapatao ma mowali bulonggodu wawu ilato mabo motutuyuhe wawu ma mowali liluhu.

⁶Malaikati pitulota ta hedihima sanggakala boyito ma hesiyapuwa mohipa sanggakala.

⁷Tou malaikati bohuliyo ma lohpa mola sanggakalaliyo, ma lowali didi esi wawu tulu u'ulawuwa wolo duhu. Lapatao woluwo ta lopomai mota lo unga'amila boyito ode duniya.

Ngotayadu to utolo tayadu duniya wawu ayu-ayuwala hetumula lopobu wawu nga'amila huoyoto heyiduma yilahu.

⁸ Malaikati oluwoliyo lohipa mola sanggakalaliyo. Lapatao woluwo ta lopomai mota lo u odelo huide tuwawu damango lai-laito ode deheto, sambe ngotayadu to utolo tayadu deheto lowali duhu. ⁹ Wawu ngotayadu to utolo tayadu mahaluku o nyawa to delomo deheto lopowate wawu ngotayade olo to utolo tayadu kakapaliyalo yilumoduo tetomota.

¹⁰ Lapatao malaikati otoluliyo lohipa sanggakalaliyo wawu woluwo poliyama tuwawu damango lai-laito odelo morongo lodehu mayi lonto hulungo ode ngotayadu to utolo tayadu dutula wawu mato lo taluhu.

¹¹ Tanggulo poliyama boyito, deuwitoyito Pa'ato. Ngotayadu to utolo tayadu taluhu lowali mopa'ato wawu ngohuntuwa tawu lopowate sababu longilu taluhe u ma lowali lopa'ata boyito.

¹² Lapatao malaikati opatiyo lohipa sanggakalaliyo. Ngotayadu to utolo tayadu matolodulahu, hulalo wawu poliyama lowali lodiolomo, tunggulo ngotayadu to utolo tayadu uhuyi wawu dulahu ilenggila lo tinelo.

¹³ Lapatao ilontongau mota burungi buliya tuwawu tombo-tombota molanggato to hulungo wawu hemobisala mayi wolo suwara uda'a odiye, "Matilopotala, matilopotala, matilopotala ta hetolawa to duniya, sababu donggo woluwo sanggakala mohelutotolu to

malaikati towulota wuwewo u ma hua hipaliyo mayi.”

9¹Lapatao malaikati olimoliyo lohpa sanggakalaliyo wawu ilontongau mota woluwo poliyama tuwawu to huta u lodehu mayi lonto hulungo. Wawu woluwo ta longohi mao oliyo u'unti lo taubu liyanga u dila otonea delomiyo. ²Lapatao taubu pintu lo liyanga boyito hiluo mao lo poliyama boyito wawu lokaluwari mayi teto polo'o odelo polo'o tulu damanga da'a, tunggulo matolodulahu wawu hulungo ma lowali modiolomo sababu poloa boyito. ³Lonto poloa boyito ma lokaluwari mayi bulita ngohuntuwa ode duniya wawu Allahuta'ala longohi mao kawasa ode olimongoliyo odelo kawasa lo bambawu to duniya. ⁴Allahuta'ala lolahuli mao ode olimongoliyo, alihu timongoliyo dila morusa huo-huoyotalo, pilo-pilomulowalo meyalo ayu-ayuwala hetumula, bo timongoliyo mowali mosikisa manusiya ta dila o capu lo Allahuta'ala to bayaliyo. ⁵Timongoliyo dila ilijiniya lo Allahuta'ala mohinggi nyawa lo manusiya, ngopohiya bo mota peiposisikisaliyo manusiya limolohula hihewoliyo. Sikisa boyito odelo sikisa lo u i'iyu lo bambawu. ⁶To wakutu boyito tawu-tawuwalo ma mololohe umate, bo timongoliyo dila mo'otapu. Timongoliyo ohila mate, bo mawutu momentalo monto olimongoliyo.

⁷Buli-bulitala boyito bilohela odelo wadala hesiyapuwa mopateya. Nga'amila lunggongi mongoliyo hepakeya u odelo makuta

hulawa wawu laku limongoliyo odelo laku lo manusiya. ⁸Timongoliyo o huwoa odelo huwo'o mongobuwa wawu dungiti mongoliyo odelo dungito singa. ⁹Duheli mongoliyo hepakeya lo u odelo bo'o wuwate u hepomakeliyo tou mopateya wawu tingohu polipi'i mongoliyo odelo tingohu kareta ngohuntuwa u hededeadea to wadala ngohuntuwa u heteteadea ode popateya. ¹⁰Timongoliyo o patahu wawu o u hepongi'iliyo debo odelo bambawu. To patahi mongoliyo o kawasa mosikisa manusiya limolohula hihewoliyo. ¹¹Olongiya limongoliyo, deuwitoyito malaikati lo liyango u dila o tonea delomiyo, tangguliyo to delomo bahasa lo Ibrani, deuwitoyito Abadon wawu to delomo bahasa lo Yunani Apoliyon, deboliliyo mao ta mopopolopuwa uhetuwa-tuwawu.

¹²U mo'otopotala bohuliyo ma yilawode; donggo duluwo poli u ma hua molunuheyi.

¹³Lapatao malaikati olomiyo lohpa sanggakaliyo. Woluwo suwara tuwawu ilodungoheu lokaluwari mayi lonto u odelo tunge moheluwopato to tutu lo meja hulawa hepodutuwaliiyo polulutube polapilaliyo alama to talu lo Allahuta'ala. ¹⁴Suwara boyito loloiya mao ode malaikati olomiyo ta dihu-dihu sanggakala boyito odiye, "Huli lomota malaikati wopatota ta hetihuta to tili lo dutula da'a lo Efrat boyito." ¹⁵Lapatao ma hiluliyaliyo mayi malaikati wopatota boyito ta ma piloposiyapu mao lo Allahuta'ala mohinggi nyawa lo ta ngotayadu to utolo tayadu manusiya to jamu, to dulahu, to hulalo wawu to tawunu u ma

tilantu mayi lo Allahuta'ala. ¹⁶ Ilodungoheu jumula lo tontara lo malaikati wopatota boyito dulohetutojuta pasukan hetaeya to wadala. ¹⁷ To bibilohe boyito ilontongau olo woluwo wada-wadalalo wawu tawu-tawuwala ta hetaeya to wadala hepakeya bo'o wuwate u hepomakeliyo tou mopateya. Waranaliyo mela odelo tulu, wahuente odelo bunga wawu molalahu odelo walirang. Lunggongo wada-wadalala boyito odelo lunggongo singa wawu lonto ngangoliyo hemokaluwari mayi tulu, polo'o wawu walirang. ¹⁸ Ngotayadu to utolo tayadu manusiya ma lopowate lo balla mohelutotolu boyito, deuwitoyito tulu, polo'o wawu walirang hemokaluwari mayi monto ngango lo wada-wadalala boyito. ¹⁹ Kawasa lo wada-wadalala boyito woluwo to delomo ngango limongoliyo wawu to patahiyo. Patahi mongoliyo odelo tulidu sababu o lunggongo wawu wolo patahiyo boyito timongoliyo heposikisawa manusiya.

²⁰ Bo manusiya wuwewo ta dila yilate lo balla mohelutotolu boyito, dila yinawo motobati lonto huhutu limongoliyo moleto. Timongoliyo dila loberenti molubo lati-latiyalo wawu molubo uwewo mao lo Eya u pilohutuliyo lonto hulawa, tala'a, tombaha, botu wawu ayu u dila mo'onto wawu dila mo'odungohu meyalo monao. ²¹ Timongoliyo dila yinawo motobati monto nga'amila huhutu limongoliyo moleto, deuwitoyito mohinggi nyawa lo tawu, moyitohu sihiri, mojina wawu motao.

10¹Lapatao ilontongau mota malaikati ngota wuwewo ta molotolo lolaheyi lonto soroga. Malaikati boyito bolu-bolu lo hengo, duhi lobutu to yitato lunggongiyo wawu lakuliyo odelo matolodulahu. Oatiyo odelo laito tulu tihu-tihulo.² Malaikati boyito dihu-dihu kartasi kikia bua-buadu. Tiyo lopoduta'a mota lo oatiyo olowala to deheto wawu oatiyo oloyihi to tuduliyo.³ Tiyo longuwatio wolo suwara uda'a odelo suwara lo singa. Tou tiyo wuwa-wuwatio, woluwo ilodungoheu bulonggode mohelupitu lobisala mayi.⁴ Tou suwara lo bulonggode boyito ma diduluwo, wau ilohila molulade u pilolele mayi lo bulonggode mohelupitu boyito; bo woluwo suwara tuwawu lonto soroga loloiya mayi ode olau odiye, "Rahasiyayi mao wolo u pilolele mayi lo bulonggode mohelupitu boyito wawu keke dila mao tulademu!"

⁵Lapatao ma ilontongau mota malaikati ta oatiyo huta-huta'a to deheto wawu to tuduliyo lominta'a mola olu'uliyo olowala ode soroga.⁶ Wawu tiyo lotadiya wolo uhemolanggula tanggulo Allahuta'ala ta tumu-tumula mololayita ta ma lopowali mayi lo huta wolo tuwangiyo, hulungo wolo tuwangiyo wawu deheto wolo tuwangiyo. Wawu tiyo loloiya odiye, "Wakutuliyo didu ta po'ohayao lo Allahuta'ala!"⁷ Bo tou malaikati opituliyo ma mohipa sanggakalaliyo, Allahuta'ala ma mopoganapu mao lo niyati-Liyo u rahasiya, debo odelo u ma hepilopotunggu-Liyo mao ode mongowato-Liyo mongonabi."

⁸ Suwara u ma ilodungoheu lonto soroga boyito lopolele mayi ode olau poli odiye, "Ponaolo! Mota hamawa mao kartasi kikia bua-buade to olu'u lo malaikati ta huta-huta'a to deheto wawu to tuduliyo boyito."

⁹ Lapatao wau ma lonao ode malaikati boyito mota lohile alihu tiyo mongohi mayi kartasi boyito ode olau. Piloleleliyo mayi ode olau odiye, "Hamawalo wawu alamola. Utiye ma mo'ongongota ombongumu, bo to delomo ngangomu ma orasamu molingo odelo hula lo tia."

¹⁰ Lapatao ma hilmawu mayi kartasi boyito monto olu'u lo malaikati boyito wawu ma ilau. To ngangou rasaliyo odelo hula lo tia, bo tou ma tilololu'u mota, ma lo'ongongota ombongu'u.

¹¹ Lapatao tiyo loloiya ode olau odiye, "Pe'entapo yio musi muli mopotunggulao lo wahyu lonto Allahuta'ala ode nga'amila umati, bangusa, bahasa wawu olongiya."

11 ¹ Lapatao woluwo ta longohi mayi ode olau meteri ayu odelo tunggudu wawu Allahuta'ala lopolele mayi ode olau odiye, "Pobongulo wawu mota ukuruwamu mao bele lo Eya wawu meja hepodutuwala kurubani to pango bele lo Eya. Wawu timongoliyo ta hepotabiyawa teto, rekeniya mao ngolo jumulaliyo. ² Bo dila mao ukuruwa pango bele lo Eya u to diluwari, sababu uwito ma lowali tayadu bangusa-bangusa ta kapiru. Wawu timongoliyo ma mohuta-huta'a kota lo Yerusalem u suci boyito wopatopulu wawu dulohula hihewoliyo. ³ Wau ma mopoahu

mota ta dulota mota mopotunggulo wahyu monto ola-U ngolihi wawu dulohetuta wolomopuluhuyi hihewoliyo. Timongoliyo ma momake lo kayini kado." Odito u yiloiya lo Allahuta'ala ode olau.

⁴Ta dulota boyito, deuwitoyito ayu jayitun dulobungo wawu tambati moheluduluwo u hepodutuwaliyo tohe to talu lo Eya ta ahu'uwo lo alamu wolo tuwa-tuwangiyo lomao. ⁵Wonu woluwo tawu ta o niyati moleto ode olimongoliyo, woluwo tulu mokaluwari mayi monto ngango limongoliyo momobu timi'idu ta o niyati moleta boyito. Wolo uodito, nga'amila ta o niyati moleto ode olimongoliyo musi mate. ⁶Timongoliyo kawasa moheuta hulungo, tunggulo dila modehu didi ngohilayao timongoliyo hepopotunggula lo wahyu lonto Allahuta'ala. Timongoliyo olo kawasa molomela nga'amila taluhu mowali duhu wawu kawasa olo mopodehu mao lo tili-tililahepala lo balla ode duniya to wakutu u otohila limongoliyo.

⁷Wonu timongoliyo ma yilapato lopotunggulo habari monto Allahuta'ala, ma mobongu mayi monto liyanga u dila o tonea delomiyo mahaluku tuwawu u mo'ohe da'a me mopateya wawu mo'olahe olimongoliyo, tunggulo timongoliyo ma mopowate. ⁸Mayiyeti limongoliyo ma huliya mao lo tawu hedutuwa to tudu lo dalala da'a to kota tuwawu damanga boyito u to delomo humaya tangguliyo Sodom meyalo Mesir. Teto olo Eya limongoliyo silalipuliyo. ⁹Mayiyeti limongoliyo boyito ma pobilohe lo tawu-tawuwala monto nga'amila

umati, suku, bahasa wawu bangusa tolohuyi wawu ngopita hihewoliyo. Mayiyeti limongoliyo boyito dila wohi lo tawu-tawuwala boyito lobungolo. ¹⁰Tawu-tawuwala ta hetolawa to duniya ma motiwengahu, sababu opopate lo ta dulota ta ilahula mayi lo Allahuta'ala boyito. Timongoliyo ma molalawola hadiya, sababu nabi dulota boyito ma helosikisa tawu ngohuntuwa ta hetolawa to duniya.

¹¹Tou ma yilapatao utolohuyi wawu ngopita, roh lo tutumula lonto Allahuta'ala ma momaso mao ode olimongoliyo, tunggulo timongoliyo ma muli tumumulayi wawu nga'amila ta mo'onto olimongoliyo ma mowali duyitola da'a. ¹²Lapatao ma ilodungohe mayi suwara tuwawu lonto soroga u loloiya mayi ode nabi dulota boyito odiye, "Pobotulo lomayi timongoli odiyamayi!" Wawu timongoliyo olo ma mobotula mola ode soroga hebolula lo hengo ilanggangi mongoliyo hebilohi lo tawu-tawuwala ta moyingo limongoliyo.

¹³To sa'atilo boyito ma mowali liluhe da'a wawu ngotayadu to umopulu lotayadu kota boyito ma molohubu. Pitulolihulota ta mopowate sababu liluhe boyito wawu tawu-tawuwala wuwewo ta lesisa ma duyitola da'a wawu ma mopomasahuru lo Allahuta'ala to soroga.

¹⁴U mo'otopotala oluwoliyo ma yilawode; bo u otoluliyo poli ma hua molunuheyi.

¹⁵Lapatao malaikati opituliyo lohpa sanggakalaliyo wawu ilodungohe mayi suwa-suwarala mo'ohu'u monto soroga odiye,

"Kawasa momarenta to duniya ma dihu-dihu to Allahuta'ala Eyanto wawu ma dihu-dihu olo to Ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala moposalamati lo manusiya. Wawu Allahuta'ala ma momarenta sambe mololayita." ¹⁶Lapatao mongotauwa dulopulu wawu wopatota ta hehuloa to biluloa limongoliyo to talu lo Allahuta'ala, ma losujudu lolubo Allahuta'ala.

¹⁷Timongoliyo lodua odiye, "Wu Eya Allahuta'ala ta kawasa da'a, ta woluwo mololayita lonto u mulo-mulolo lomayi wawu masatiya! Amiyatiya mosukuru sababu Ito Eya ma lodihu kawasa uda'a to duniya wawu ma lomulayi hemomarenta! ¹⁸Tawu-tawuwala ta kapiru ma lohihewo hepolawaniya to Ito Eya. Bo ma ledungga wakutuliyo Ito Eya momopa'ayi muruka. Wawu ma ledungga olo wakutuliyo Ito Eya momutoa tawu-tawuwala ta ma lopowate. Utiye wakutuliyo mongohi mao pahala ode mongowato lo Ito Eya, deuwitoyito mongonabi, wawu ode nga'amila ta ma tilulawoto Allahuta'ala, deuwitoyito nga'amila ta hepoibadatiya ode Ito Eya, ta dudulamango wawu ta kekeingo. Utiye olo wakutuliyo lo umongantulu ta hepongantuluwa duniya."

¹⁹Tou mongotauwa boyito ma yilapato lodua, ilontongau mota bele lo Eya to soroga lohuo mayi wawu buluwa lo janjiya lo Allahuta'ala woluwo to delomiyo. Tou boyito ma lowali bulonggodu wawu ilato mabo motutuyuhe wawu ma lowali olo liluhu wawu didi esi u to'otutuwa.

12 ¹Lapatao ilontongau to hulungo woluwo tuwota tuwawu uda'a: Tabuwa ngota bolu-bolu lo matolodulahu, wawu huta-huta'a to hulalo wawu to lunggongiyo o makuta, deuwitoyito poliyama mopulu wawu duluwo. ²Tabuwa boyito omboda'a. Tiyo wuwa-wuatio sababu duto-dutola ngongoto wawu sikisa lo u ma motutu.

³Lapatao ma ilontongau mola olo to hulungo tuwota tuwawu wuwewo, deuwitoyito naga damanga melamo, lunggongiyo mohelupitu, tungeliyo mopulu. Timi'idu lunggongiyo hepakeya makuta. ⁴Patahiyo lo naga boyito dede-dedeayi ngotayadu to utolo tayadu poli-poliyamala lonto hulungo wawu pilomailiyo mota ode duniya. Naga boyito tihu-tihula to talu lo tabuwa ta ma ngope'e motutu boyito wolo patuju ohila mololola Walaiyo tou boheli potutuliyo lomayi. ⁵Lapatao tabuwa boyito lotutu mayi lo Ta lolai ngota ta momarenta nga'amila bangusa wolo tunggude wuwate. Debolo woluwo ta lodehita Walao tabuwa boyito wawu dilelo-Liyo ode talu lo arasi lo Allahuta'ala. ⁶Wawu tabuwa boyito tilumetea ode yilantala dila hepotitola lo tawu, tambati u ma siladiya mao lo Allahuta'ala ode oliyo. To tambati boyito tiyo pilalihara lo Allahuta'ala ngolihi wawu dulohetuta wolomopuluhuyi hihewoliyo.

⁷Lapatao to soroga debolo ma ilowaliya lopopateya. Te Mikael tauwa lo malaikati wolo mongomalaikatiliyo hemopateya wolo naga boyito wawu naga boyito hebantuwa

lo mongomalaikatiliyo olo. ⁸Bo naga wolo mongomalaikatiliyo boyito ilolahe le Mikael wolo mongomalaikatiliyo, sababu naga boyito dila mambo, tunggulo timongoliyo didu ilotambati to soroga. ⁹Naga damanga boyito pilomai lo Allahuta'ala ode duniya. Tiyo tulide ta longakali oli Hawa tou omo-omolu mayi, ta tanggu-tanggula Ibilisi meyalo tauwa lo lati ta mongngakaliya nga'amila tawu to duniya. Tiyo wolo mongomalaikatiliyo pilomai lo Allahuta'ala ode duniya.

¹⁰Lapatao ilodungoheu woluwo suwara tuwawu uda'a da'a to soroga loloiya mayi odiye, "Masatiya ma ledungga wakutu lo Allahuta'ala Eyanto moposalamati lo umati-Liyo wawu mopopatatayi lo kawasa-Liyo wawu Yiladiya-Liyo. Wawu ma ledungga olo wakutu-Liyo lo Ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala moposalamati lo manusiya wawu momarenta duniya. Sababu ta hemoloda'awa mongowutatunto turu-turusi to talu lo Allahuta'ala tou mulo-mulolo mayi, ma pilomai lo Allahuta'ala ode duniya. ¹¹Mongowutatunto boyito lo'olahe to naga boyito lo duhu lo Walao Himba wawu lo habari mopiyohe lonto Allahuta'ala u hepopotunggulo limongoliyo ode tawu-tawuwalo. Wawu timongoliyo dila motoliango nyawa limongoliyo, openu sambe mate. ¹²Sababu uwito, potiwengahu lomola, weyi timongoli ta hetolawa to soroga. Bo matilopotala, weyi deheto wawu tuduliyo, sababu naga ma lolaheyi ode olimongoli. Tiyo

yingo-yingo da'a, sababu otawaliyo waktuliyo ma membidu." Odito suwara ilodungoheu.

¹³Naga boyito ma pilomai lo Allahuta'ala ode duniya. Sababu uwito, tiyo lohenela tabuwa ta lopotutu mayi lo Ta lolai boyito.

¹⁴Tabuwa boyito yilohiya mao lo Allahuta'ala polipio buliya dudula'a moheduluwo, alihu tiyo mowali tumombota ode tambatiliyo to yilantala dila hepotitola lo tawu. Teto mola tiyo pilalihara lo Allahuta'ala tolotawunu wawu ngopita, tunggulo salamati monto naga boyito.

¹⁵Lapatao naga boyito lopotuo mayi lo taluhe uda'a da'a monto ngangoliyo ode tabuwa boyito popoyiliheliyo oliyo. ¹⁶Bo huta lomantu to tabuwa boyito wawu lololola taluhe lonto ngango lo naga boyito. ¹⁷Naga boyito loyingo da'a ode tabuwa boyito wawu tiyo ma lonao mota mopateya wolo mongowalaiyo wuwewo lo tabuwa boyito, deuwitoyito nga'amila ta ta'ati ode nga'amila parenta lo Allahuta'ala wawu ta hepopotunggula lo habari mopiyohu tomimbihu ti Isa Almasih.

13 ¹(12-18) Lapatao naga boyito ma tilimihulo to bihu pentadu dehetu. (13-1) Lapatao woluwo ilontongau mahaluku tuwawu u mo'oherani lokaluwari mayi lonto dehetu. Tungeliyo mopulu wawu lunggongiyo mohelupitu. To timi'idu tunggilo tungeliyo o makuta wawu to timi'idu lunggongiyo hepoluwa lo tulade u hepohujatiliyo Allahuta'ala. ²Mahaluku u ilontongau boyito mohumayawa lo harimawu. Oatiyo odelo oato boruwang wawu ngangoliyo delo ngango

lo singa. Naga boyito longohi mao lotoliyo, biluloaliyo wawu kawasaliyo u damanga boyito ode mahaluku boyito. ³Lapatao ilontongau mota tala tuwawu to wolota lo lunggongiyo lo mahaluku boyito ma olo-oloto wawu mahaluku boyito ma yilate. Bo pali lo uiloloto u lo'opate oliyo boyito ma loluli. Nga'amila ta to duniya hiheraniya lapatao lodudua mahaluku boyito. ⁴Wawu timongoliyo hepolubowa naga boyito, sababu naga boyito ta longohi mao kawasa ode mahaluku u mo'oherani boyito. Timongoliyo hepolubowa mahaluku boyito wolo uhepoloiyawa odiye, "Tatonu ta tutuwawuwa wolanto wawu tatonu olo ta mambo mopateya wolanto?"

⁵Lapatao mahaluku u mabo mo'olinggolabe boyito ma ilotunggila hepomujiliyo batangaliyo lohihilawo, sababu tiyo hemotitiwali Eya. Wawu Allahuta'ala longohi mayi batasi lo wakutu oliyo mohutu u odito wopatopulu wawu dulohula hihewoliyo. ⁶Lapatao tiyo lomuo ngangoliyo boyito mohujati Allahuta'ala. Tiyo lohujati tanggulo Allahuta'ala, lohujati kema lo Allahuta'ala wawu lohujati nga'amila ta hetolawa wolo Allahuta'ala to soroga. ⁷Tiyo olo yilohiya mao lo Allahuta'ala ijini mopateya wolo umati lo Allahuta'ala wawu mo'olahe olimongoliyo. Ode oliyo olo yilohi-Liyo mao kawasa to timi'idu suku, umati, bahasa wawu bangusa. ⁸Nga'amila ta hetolawa to duniya ma molubo mahaluku u mabo mo'oherani boyito, deuwitoyito ta tangguliyo dila hetulade to delomo buku lo tawu ta o tutumula kakali,

deuwitoyito buku lo Walao Himba ta ma olo-oloto lonto u duniya pilopowaliliyo lomayi.

⁹Titalotita ta o bulonga podungohiyo, tiyo musi modungohu. ¹⁰Titalotita ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala waupoliyo, tiyo ma waupoliyo; wawu titalotita ta ma tilantu mayi lo Allahuta'ala mate lo wamilo, tiyo musi mate lo wamilo. Sababu uwito, umati lo Allahuta'ala musi mo'odutolo wawu ta'ati to Pirimani lo Allahuta'ala.

¹¹Lapatao ilontongau mota woluwo mahaluku wuwewo u o mujijat lokaluwari mayi lonto delomo huta, o tunge moheluduluwo odelo walao himba wawu tiyo hemobisala odelo naga. ¹²To parenta lo mahaluku u mo'oherani, mahaluku o mujijat boyito hemoponao lo kawasa u tilolimoliyo lonto mahaluku u mo'oherani boyito. Mahaluku o mujijat boyito hemomakusa tawu-tawuwala ta hetolawa to duniya molubo mahaluku u mo'oherani u o pali lo'opate oliyo. ¹³Mahaluku o mujijat boyito hemohutu mujijat dudula'a hiyambola mopolaheyi lo tulu monto hulungo ode duniya to talu lo tawu ngohuntuwa mowaliliyo. ¹⁴To parenta lo mahaluku u mo'oherani boyito, tiyo hemopolapala tawu-tawuwala ta hetolawa to duniya wolo mujijat-mujijat u ilijiniya mao lo Allahuta'ala pohutuwo liyo. Tawu-tawuwala ta hetolawa to duniya hepoipohutuwo liyo patung pohurumatiliyo mahaluku u yilate ilopontode lo wamilo wawu ma muli tilumumulayi boyito. ¹⁵Mahaluku o mujijat boyito yilohiya mao lo Allahuta'ala ijini mopotumulo patung boyito,

tunggulo patung boyito mowali mobisala wawu hemoipate mao nga'amila ta dila yinawo molubo oliyo. ¹⁶ Patung boyito hemomarenta mao alihu nga'amila tawu kekei dudula'a, misikini meyalo kaya, ta maradeka meyalo wato, mololimo tuwota to olu'u olowala meyalo to baya limongoliyo. ¹⁷ Dyaluwo ngota mao ta mowali motali meyalo mopotaliya, ngopohiya timongoliyo ta o tuwota boyito, deuwitoyito tanggulo mahaluku u mo'oherani meyalo nomoro u mopopatatayi tanggulaliyo.

¹⁸ Teye paralu lo hikimati. Tawu ta bijaki mowali morekeni arti lo nomoro lo mahaluku boyito, sababu nomoro boyito tanggulo manusiya ngota. Nomoroliyo, deuwitoyito wolomohetuta wawu wolomopulu wawu wolomo.

14 ¹ Yilapato uwito, ilontongau Walao Himba tihu-tihula to huludu Siyon to kota lo Yerusalem. Pe'epe'enta wo-Liyo woluwo mohetuta wopatopulu wawu wopatolihulota ta to baya limongoliyo ngota-ngota hetulade tanggulo Walao Himba boyito wawu tanggulo Allahuta'ala ti Papa-Liyo. ² Lapatao woluwo ilodungohe suwara lonto soroga tingohiyo odelo tingohu taluhe moda'a wawu odelo tingohiyo lo bulonggode da'a. Suwara boyito odungohe tingohiyo, debo odelo tingohu kecapi hepoyitohiyo. ³ Suwara boyito suwara lo tawu mohetuta wopatopulu wawu wopatolihi ta ma piloposalamati mayi lo Allahuta'ala lonto duniya. Timongoliyo hepomanyanyiya lo manyanyi bohu to talu lo arasi wawu to talu lo

mahaluku moheluwopato wawu mongotauwa. Diyaluwo ngopohiya mao limongoliyo ta mo'owali mobalajari lo manyanyi boyito.

⁴Timongoliyo boyito tawu-tawuwala ta suci, ta dila yinawo molubo u ngopohiya mao lo Allahuta'ala wawu suci debo odelo ta dulahu. Timongoliyo hedudua to Walao Himba openu ode utonu ponaowa-Liyo. Timongoliyo ta ma piloposalamati mayi lo Allahuta'ala lonto wolota lo manusiya wawu ta bohuliyo lohudu batangaliyo ode Allahuta'ala wawu ode Walao Himba boyito. ⁵Timongoliyo dila hepobisalawa lo u yimbulo wawu timongoliyo dila ototala ngointi mao.

⁶Lapatao ilontongau mota woluwo malaikati ngota tombo-tombota molanggato to hulungo. Malaikati boyito delo-delo habari mopiyohe kakali u mota popotungguloliyo ode manusiya to duniya, deuwitoyito ode nga'amila bangusa, suku, bahasa wawu umati. ⁷Malaikati boyito wuwa-wuwatio wolo suwara mo'ohu'u odiye, "Pohe mola lo Allahuta'ala wawu pujiya mola o uda'a-Liyo! Sababu ma waktuliyo Allahuta'ala mohukumani manusiya. Tubowa mola Tiyo ta lopowali lo huta, hulungo, deheto wawu nga'amila mato lo taluhu!"

⁸Malaikati oluwoliyo tunu-tunuheyi malaikati bohuliyo boyito wawu wuwa-wuwatiayi odiye, "Ma loantulu Babel kota damanga boyito ta ma helopolapala nga'amila bangusa molubo u ngopohiya mao lo Allahuta'ala, debo odelo tawu ta ma lopohuwoao to tawu, tunggulo

tilimimbulu napusuliyo wawu tawu boyito helojina.”

⁹ Malaikati u otoluliyo tunu-tunuheyi poli wawu wuwa-wuwatiayi wolo suwara mo'ohu'u odiye, “Wonu tawu ngota molubo mahaluku u mo'oherani boyito wolo patungliyo wawu mololimo tuwota to bayaliyo meyalo to olu'uliyo, ¹⁰ tiyo ma mongilu angguru lo muruka lo Allahuta'ala u dila o ulawuliyo u ma sadi-sadiya to delomo halati lo muruka-Liyo. Wawu tiyo ma sikisa lo Allahuta'ala to delomo tulu wawu walirang to talu lo mala-malaikatiyala lo Allahuta'ala wawu to talu lo Walao Himba. ¹¹ Polo'o tulu boyito ma mohubula mola ode yitato sambe mololayita. Wawu timongoliyo turu-turusi hesikisawa, deuwitoyito timongoliyo ta lolubo mahaluku u mo'oherani boyito wolo patungliyo wawu ma lololimo tuwoto tangguliyo.” Odito suwara lo malaikati u ilodungoheu.

¹² Sababu uwito, umati lo Allahuta'ala ta ta'ati to nga'amila parenta lo Allahuta'ala wawu ta paracaya ode oli Isa Almasih, musi mo'odutolo.

¹³ Lapatao ilodungoheu suwara tuwawu lonto soroga loloiya mayi odiye, “Tulademu mao utiye: Mailuntungi tawu-tawuwala ta mate o imani ode Eya monto u masatiya lomao boti!” Roh lo Allahuta'ala loloiya mayi odiye, “Banari uwito! Timongoliyo ma motihuheli monto wongoli mongoliyo, sababu nga'amila hasili lo huhutu limongoliyo hedudua olimongoliyo.”

¹⁴Lapatao ilontongau mota woluwo henga moputio wawu ta odelo Walao Manusiya pake-pake makuta hulawa to lunggongiyo wawu dihu-dihu sabi tuwawu molalito to olu'u-Liyo hulo-huloa to yitato henga boyito.

¹⁵Lapatao woluwo malaikati ngota lokaluwari mayi lonto bele lo Eya to soroga wawu tiyo wuwa-wuwatia wolo suwara uda'a ode Ta hulo-huloa to henga boyito, uwaliyo mao, "Posabiya lomota sabi to olu'u lo Ito Eya boyito wawu otola lomota masatiya, sababu ma ledungga sembo lo umongotolo wawu uotolola to duniya ma otapu." ¹⁶Lapatao Ta hulo-huloa to henga boyito ma lopongayo mota lo sabi-Liyo ode duniya wawu duniya ma iloto-Liyo.

¹⁷Lapatao woluwo poli malaikati ngota lokaluwari mayi lonto bele lo Eya to soroga wawu to oliyo olo woluwo sabi ngomato molalito.

¹⁸Lapatao woluwo poli malaikati ngota lonao mayi lonto meja hepodutuwalio pollutube polapilaliyo alama. Tiyo kawa-kawasa tulu wawu tiyo wuwa-wuwatia mota da'a ode malaikati ta dihu-dihu sabi molalita boyito, uwaliyo mao, "Posabiya lomota sabimu u molalita boyito wawu taduwa lomota hungo lo angguru to duniya, sababu hungoliyo ma otapu." ¹⁹Lapatao malaikati boyito lopongayo mota lo sabiliyo ode duniya wawu loladu hungo lo angguru to duniya wawu lopomai mota ode pommitode lo angguru, deuwitoyito muruka da'a lo Allahuta'ala. ²⁰Hungo-hungowala lo

angguru boyito ma pilitodiyo to diluwari lo kota wawu monto tambati pommitode lo angguru boyito ma hetolohe mayi duhu langgatiyo takuseriyo mao tanu odelo langgato wadala tihu-tihulo wawu lamingiyo tolohetutokilo.

15 ¹Lapatao woluwo to soroga tuwota tuwawu uda'a wawu mo'olinggolabu, deuwitoyito malaikati pitulota hedihima balla mohelupitu. Balla mohelupitu botiye u pulitiyo, sababu wolo balla botiye Allahuta'ala mopo'opulitayi lo muruka-Liyo.

²Lapatao uwito, ilontongau woluwo u odelo deheta kaca ula-ulawu lo tulu. Wawu ilontongau mota woluwo olo tawu-tawuwala ta ma lo'odutolo sambe salamati wawu dila lodudua mahaluku u mo'oherani wolo patungliyo wawu dila lololimo tuwoto nomoro u mopopatatayi tangguliyo. Tawu-tawuwala boyito hetihula to bihu deheta kaca wawu hedihima kecapi u yilohi mao lo Allahuta'ala ode olimongoliyo. ³Timongoliyo hepomanyanyiya lo u odelo manyanyi li nabi Musa wato lo Allahuta'ala, deuwitoyito manyanyi lo Walao Himba odiyamola tingohiyo, "Eya, Allahuta'ala ta kawasa da'a! Nga'amila huhutu lo Ito Eya uda'a wawu mo'olinggolabu. Adili wawu banari nga'amila dalalo Ito Eya, Olongiya lo nga'amila bangusa! ⁴Nga'amila tawu mohe lo Ito Eya wawu ma mopohabari mao lo ouda'a lo Ito Eya, sababu bo Ito Eya ta suci. Nga'amila bangusa ma monao mayi molubo to Ito Eya, sababu nga'amila huhutu lo Ito Eya u adili ma ilontonga lo nga'amila tawu."

⁵Yilapatao uwito, ma ilontongau mota bele lo Eya to soroga lohuo, deuwitoyito kema tambati u tahu-tahu hukum lo Allahuta'ala. ⁶Lapatao malaikati pitulota ta hedihima balla mohelupitu boyito lokaluwari mayi lonto bele lo Eya.

Pakeyangi limongoliyo pilohutuliyo lonto kayini moaruti wawu beresi, heinta-intawa. Duheli mongoliyo hetalebanga lo salentangi hulawa.

⁷Lapatao tala ngota to wolota lo mahaluku ta tihu-tihula to talu lo arasi lo Allahuta'ala, longohi mao ode malaikati pitulota boyito manggo hulawa mohelupitu u polu-polu lo muruka lo Allahuta'ala, deuwitoyito Allahuta'ala ta tumu-tumula mololayita.

⁸Lapatao bele lo Eya boyito ma lopolu lo polo'o tinelo wawu kawasa lo Allahuta'ala. Oponu bo ngota mao, diyaluwo ta mowali momaso mao ode bele lo Eya boyito tou dipo mopulito balla lonto malaikati pitulota boyito.

16 ¹Lapatao wau lo'odungohe suwara u uda'a lonto bele lo Eya loloiya mayi ode malaikati pitulota boyito odiye, "Ponaolo wawu popa'a mao tuwango manggo lo muruka lo Allahuta'ala boyito ode duniya!"

²Malaikati bohuliyo ma lonao mota lomopa'a tuwango manggoliyo ode duniya. To sa'ati boyito nga'amila tawu ta hepakeya tuwoto mahaluku u mo'oherani boyito wawu ta hepolubowa patungliyo, ma ilodungga lo bohe moleto wawu mongongota da'a.

³Malaikati oluwoliyo mota lomopa'a tuwango manggoliyo to dehetu. To sa'ati boyito dehetu ma lowali duhu odelo duhu lo ta ma lopowate

wawu nga'amila u o nyawa wawu u hetumula to deheto ma lopowate.

⁴ Malaikati otoluliyo mota lomopa'a tuwango manggoliyo to nga'amila dutula wawu nga'amila mato lo taluhu. To sa'ati boyito nga'amila taluhu ma lowali duhu. ⁵ Lapatao ma ilodungoheu mayi malaikati ta kawa-kawasa taluhu loloiya odiye, "Wu Eya ta suci, ta woluwo mololayita lonto u mulo-mulolo lomayi sambe masatiya! Otutu adili hukumani u pilopodehu lo Ito Eya, ⁶ sababu tawu-tawuwala to duniya ma helopotolohu duhu lo umati lo Allahuta'ala wawu duhu lo mongonabi. Wawu Ito Eya ma lopoyilu mao olimongoliyo lo duhu olo. Pasali boyito patuti tolimo limongoliyo."

⁷ Tou yilapato lo'odungoheo suwara lo malaikati boyito, woluwo suwara tuwawu ilodungoheu mayi monto meja hepodutuwalio polulutube polapilaliyo alama, loloiya odiye, "Wu Eya, Allahuta'ala ta kawasa da'a! Banari wawu adili nga'amila hukumani lo Ito Eya."

⁸ Malaikati opatiyo mota lomopa'a tuwango manggoliyo to matolodulahu wawu matolodulahe boyito ma yilohiya mao lo Allahuta'ala kawasa mosikisa lo tulu to tawu-tawuwalo. ⁹ Tawu-tawuwala ta silikisaliyo lo patu lo tulu da'a boyito hepohujatiya tanggulo Allahuta'ala, sababu Tiyo ta kawa-kawasa nga'amila balla boyito wawu timongoliyo olo dila lotobati wawu dila lomuji o-Liyo.

¹⁰ Malaikati olimoliyo mota lomopa'a tuwango manggoliyo to biluloa lo mahaluku u mo'oherani. To sa'ati boyito yiladiyaliyo ma

lowali lodiolomo wawu tawu ta hetolawa to duniya ma hepongokobe dila limongoliyo, sababu ma yilaba huntawa lo usikisa hedutola limongoliyo. ¹¹Timongoliyo olo hepohujatiya Allahuta'ala to soroga sababu bohe wawu usikisa wuwewo hedutola limongoliyo, bo timongoliyo dila lotobati lonto nga'amila huhutu limongoliyo.

¹²Malaikati olomiyo mota lomopa'a tuwango manggoliyo to dutula da'a lo Efrat wawu dutula boyito ma lohengu utiye pilopowali lo Allahuta'ala, alihu mongo'olongiya lonto timuru mowali monao lo oato ode ngotuwali.

¹³Lapatao ilontongau to ngangoliyo lo naga wawu to ngango lo mahaluku u mo'oherani wawu to ngango lo nabi dila lonto Allahuta'ala, lokaluwari mayi roh lo unajisi mohelutotolu odelo tumbihe. ¹⁴Roh mohelutotolu boyito, u'uwitolo lati u hepohutuwa mujijat ngohuntuwa. Timongoliyo lonao mota modudunggaya wolo mongo'olongiya to ngoyilanggubu duniya, alihu mongo'olongiya boyito mota mopateya to dulahe da'a, deuwitoyito dulahu Allahuta'ala ta kawasa da'a.

¹⁵Tiyo ta ma monao mayi boyito loloiya odiye, "Ototayi mao: Wau monao mayi bolo tuma-tumahua lomola odelo ta mototaowa. Mailuntungi tawu ta hemopo'odaha wawu lalayita pake-pake kayiniliyo, alihu wonu Wau monao mayi, tiyo dila lalala wawu dila molito."

¹⁶Lapatao lati mohelutotolu boyito ma lopoyimoao mongo'olongiya boyito to tambati

u to delomo bahasa lo Ibrani hetanggulaliyo Harmagedon.

¹⁷ Malaikati opituliyo mota lomopa'a tuwango manggoliyo to hulungo. Lapatao lonto delomo bele lo Eya ma ilodungohe mayi suwara mo'ohu'u, deuwitoyito lonto arasi u loloiya mayi odiye, "Ma yilapato." ¹⁸To sa'ati boyito ilato wawu bulonggodu mabo motutuyuhe wawu liluhe da'a ma yilowali. U odito boyito dipo pe'enta mao lowali lonto u manusiya boheli yiloluwo mao to duniya boti. Otutu mo'olinggolabu liluhe boyito. ¹⁹Lapatao Babel kota damanga boyito ma lopo'o lowali tolotayadu wawu kota-kota lo bangusa wuwewo to duniya boti ma lolohubu. Wolo uodito, kota lo Babel boyito dila ilolipata lo Allahuta'ala, tunggulo Tiyo longohi mao ode kota boyito halati u polu-polu lo angguru lo muruka-Liyo. ²⁰Nga'amila lito yilu-yilumoduo wawu hui-huidela olo ma diduluwo. ²¹Lapatao ma lodehu mayi didi da'a lo esi monto hulungo hemo'odehe tawu-tawuwalo. Buheto didi da'a lo esi boyito ngobotu-ngobotu limolopulu lokilo. Bo tawu-tawuwalo debo tatapu hepohujatiya Allahuta'ala ta kawa-kawasa balla didi da'a lo esi boyito, sababu balla boyito otutu uda'a da'a.

17 ¹Lapatao tala ngota to wolota lo malaikati pitulota ta hedihima manggo mohelupitu boyito lonao mayi ode olau wawu loloiya odiye, "Dulo monao wolau, mota popobilohu'u mayi olemu wololo ta sundali da'a ta hulo-huloa to tambati o taluhe ngohuntuwa

boyito ma hukumaniyo lo Allahuta'ala.

²Nga'amila olongiya to duniya ma helohutu u huloto woliyo wawu ta hetolawa to duniya ma hepilopohuwoiyo, tunggulo tilimimbulu napusu limongoliyo wawu timongoliyo ma helojina."

³Lapatao wau ma dilelo lo malaikati boyito to delomo Roh lo Allahuta'ala ode yilantala dila hepotitola lo tawu. Ilontongau mota woluwo tabuwa ngota hulo-huloa to wuleya lo mahaluku u mo'oherani. Mahaluku boyito lunggongiyo mohelupitu wawu tungeliyo mopulu waranaliyo mela. Mahaluku boyito polu-polu lo tuladu u hepohujatiliyo Allahuta'ala. ⁴Tabuwa boyito pake-pake lo kayini ungu wawu mela hihiyasi lo hulawa, pormata wawu mutiyara. To olu'uliyo o halati hulawa tuwawu polu-polu lo u moleto wawu u najisi hasili lo hulotoliyo. ⁵To bayaliyo tula-tuladu tanggula tuwawu rahasiya, deuwitoyito: Babel kota damango, ti mama lo ta suntali nga'amila wawu nga'amila ma'asiyati to duniya. ⁶Lapatao ilontongau mota tabuwa boyito hiluwoa lo duhu lo umati lo Allahuta'ala, deuwitoyito tawu-tawuwala ta pilate lo tawu sababu paracaya ode oli Isa Almasih. Tou wau lomilohe mota tabuwa boyito, wau ma hilerani da'a-da'a lomao. ⁷Lapatao malaikati boyito loloiya mayi ode olau odiye, "Longola yio herani? Ma poleleu mayi olemu rahasiya lo tabuwa boyito wawu rahasiya lo mahaluku u lunggongiyo mohelupitu wawu tungeliyo mopulu u tae-tae oliyo boyito. ⁸Mahaluku u ilontongamu boyito

ma yiloluwo mao bo masatiya ma diduluwo. Tiyo ma monao mayi monto liyanga u dila o tonea delomiyo wawu tiyo ma talu-talu mao ode ubinasa. Timongoliyo ta hetolawa to duniya ta tangguliyo dila hetulade to buku lo tawu ta o tutumula kakali lonto u duniya boti pilopowaliliyo mayi, ma herani tou timongoliyo mo'onto mahaluku boyito muli tumumulayi u omo-omolu ma yiloluwo bo masatiya ma diduluwo.

⁹U paralu teye hikimati alihu mongarati. Lunggonga mohelupitu boyito, deboliliyo mao hulude mohelupitu huhuloa lo tabuwa boyito wawu mowali olo pituwa mao lo olongiya pitulota. ¹⁰Limolota to wolota lo olongiya boyito ma lopowate. Ta ngota donggo hemomarenta wawu ta ngota dipo ledungga mayi. Tou tiyo ma medungga mayi, tiyo bo momarenta ngope'e mola. ¹¹Mahaluku u omo-omolu ma yiloluwo bo masatiya ma diduluwo wawu u ma talu-talu mao ode ubinasa boyito, tiyo olongiya ta owaluliyo. Bo tiyo olo tala ngota to wolota lo olongiya pitulota boyito.

¹²Tunge mopulu u ilontongamu boyito, deuwitoyito olongiya mopulota ta dipo hepomarentawa. Bo timongoliyo ma wohiya mao lo Allahuta'ala kawasa momarenta mowali olongiya pe'epe'enta wolo mahaluku boyito ngojamu hihewoliyo. ¹³Olongiya mopulota boyito losatujuwa mohudu mao nga'amila lotolo wawu kawasa limongoliyo ode mahaluku boyito. ¹⁴Timongoliyo ma mopateya molawani

Walao Himba. Bo Walao Himba boyito ma mo'olahe olimongoliyo, sababu Tiyo ti Tuwani to yitato nga'amila tuwani wawu Olongiya to yitato nga'amila olongiya. Tawu-tawuwala ta pe'epe'enta wo-Liyo olo ma mo'ohama, deuwitoyito timongoliyo ta ma ilibode lo Allahuta'ala, ta tilulawo-Tiyo wawu ta ta'ati to Pirimani lo Allahuta'ala.”

¹⁵ Lapatao malaikati boyito loloiya mayi poli ode olau odiye, “Taluhe ngohuntuwa u ma ilontongamu pilotihuloa lo tabuwa suntali boyito, deuwitoyito nga'amila umati, tawu ngohuntuwa, bangusa wawu bahasa.

¹⁶ Tunge mopulu wawu mahaluku u mo'oherani u ma ilontongamu boyito ma moyingo lo tabuwa suntali boyito. Timongoliyo ma mohehu nga'amila uliyo wawu tabuwa suntali boyito ma lala mao limongoliyo. Dagingiliyo ma alo limongoliyo wawu mayiyetiliyo ma pobuwo limongoliyo. ¹⁷ Sababu Allahuta'ala ma longoliyoao hila limongoliyo moponao mao lo kohondaki-Liyo, tunggulo timongoliyo losatujuwa mohudu mao yiladiya limongoliyo ode mahaluku boyito, alihu mahaluku boyito momarenta sambe meganapu u yiloiya lo Allahuta'ala.

¹⁸ Tabuwa suntali ilontongamu boyito, deuwitoyito kota tuwawu damango ta hemomarenta mongo'olongiya to duniya.”

18 ¹Yilapato uwito, ilontongau mota woluwo malaikati ngota wuwewo lolaheyi lonto soroga. Tiyo o kawasa uda'a wawu duniya lowali motilango lo tineliyo.

²Tiyo wuwa-wuwatio wolo suwara uda'a odiye, "Ma loantulu, ma loantulu Babel kota damanga boyito! Wawu ma lowali tambati lo lati-latiyalo wawu buburungiyala mo'olonuo wawu dila otohila lo tawu bebasi motitola teto. ³Kota damanga boyito ma helopolapala nga'amila bangusa molubo u ngopohiya mao lo Allahuta'ala, debo odelo tawu ta ma lopohuwoao to tawu, tunggulo tilimimbulu napusuliyo wawu tawu boyito helojina wawu nga'amila olongiya to duniya ma helojina woliyo. Wawu ta hepodahangiya to duniya ma lowali kaya, sababu napusuliyo boyito dila o tahangiyaliyo."

⁴Lapatao woluwo ilodungoheu poli suwara wuwewo lonto soroga loloiya mayi odiye, "Weyi umati-U! Pohinggi mao timongoli to taluliyo, alihu timongoli dila mewayita to delomo dusaliyo nga'amila wawu alihu timongoli dila odungga lo balla odelo u ma medungga to oliyo. ⁵Sababu dusaliyo ma lehuntu sambe demola hulungo wawu nga'amila u moleta hepilohutuliyo dila ta olipata lo Allahuta'ala. ⁶Pohutuwa mao ode oliyo debo odelo u ma hepilohutuliyo ode tawu nga'amila. Balasi mao ode oliyo mopiu po'oluwo lo u hepilohutuliyo to tawu nga'amila wawu tuwangi mao halatiliyo lo uyilumola u po'oluwo lebe mo'ohuwoao lo u hepilopeluliyo to tawu nga'amila. ⁷Wohiya mao ode oliyo usikisa wawu u mo'ololo odelo huntawa lo usanangi wawu umogaga u ma heilolamitaliyo. Sababu tiyo hemoloiya to delomo hilaliyo odiye, 'Wau botiya olongiya

tabuwa. Wau sanangi mololayita wawu wau dila ta mo'otoduwo u mo'ololo.' " ⁸ Suwara wuwewo lonto soroga loloiya poli odiye, "Sababu uwito, kota lo Babel boyito ma odungga lo balla ngohuntuwa tou ngohuyi, deuwitoyito mawutu, wololo wawu polango wawu tiyo ma mopobu lo tulu, sababu Allahuta'ala ta mohukumani oliyo yito Eya ta kawasa."

⁹ Mongo'olongiya to duniya ta helojina woliyo wawu ta hetumula to delomo napusu, ma mohiyonga oliyo wolo uhewolola wonu timongoliyo mo'onto poloa wobu-wobulo monto tulu hemomobu kota boyito.

¹⁰ Timongoliyo ma mota hetihula mayi to umolamingo, sababu mohe odungga lo sikisaliyo boyito. Timongoliyo hepolojiyawa odiye, "Matilopotala, matilopotala yio Babel kota damango wawu molotolo, sababu bo to delomo ungojamu hihewoliyo hukumani lo Allahuta'ala ma lowali to olemu!"

¹¹ Ta hepodahangiya to duniya ma humoyongo wawu ma mowali mololo sababu tiyo. Sababu ma diduluwo ngota mao ta motali babarangiyala limongoliyo, ¹² deuwitoyito babarangiyala lonto hulawa, tala'a, pormata, mutiyara, kayini moaruti, kayini ungu, kayini sutera wawu kayini kirmizi, babarangiyala lonto ayu monu, babarangiyala lonto gading, babarangiyala lonto ayu mahale, tombaha, wuwate wawu botu marmer, ¹³ ayu molingo, ramba-ramba, umonu, mur wawu alama, angguru, yinulo, labu moaruti wawu gandum,

sapi, himba, wadala wawu karetaliyo, wato wolo nyawaliyo olo. ¹⁴Ta hepodahangiya ma molojiya mao ode tabuwa boyito odiye, "Nga'amila u otohilamu hamamu ma diduluwo wawu nga'amila u hegagawa wawu u hemahaleya ma yiloli to olemu wawu didu ta mota-motapumu mao." ¹⁵Ta hepodahangiya ta ma lowali kaya lonto uhelodahangi lo babarangiyala boyito to kota boyito, bo ma mota hetihula mayi to umolamingo wawu hehiyonga wolo uhewolola, sababu mohe odungga lo sikisaliyo. ¹⁶Timongoliyo hepolojiyawa odiye, "Matilopotala, matilopotala kota damanga boyito u odelo tabuwa pake-pake lo kayini moaruti, kayini ungu, kayini kirmizi wawu hihiyasi lo hulawa, pormata wawu mutiyara. ¹⁷Bo to delomo ungojamu hihewoliyo harata odito huntuwaliyo ma yiloli!" Nga'amila ta hepoddelowa kapali, ta hepokarajawa to kapali wawu nga'amila ta hepopehuma u potumuliyo to deheto hetihula to umolaminga mota. ¹⁸Wawu timongoliyo hewuwa-wuwatia tou lo'onto mota polo'o tulu hemomobu kota boyito, uwalimongoliyo mao, "Dipo pe'enta yiloluwo kota wuwewo u tutuwawuwa wolo kota boti!" ¹⁹Timongoliyo hepolihuwa lo peyahuo tuwoto uilopateya wawu hehiyonga wolo uhewuwatia odiye, "Matilopotala, matilopotala kota damanga boti! Tiyo ma lo'okaya nga'amila tawu ta o kapali to deheto wolo uhelodelo mayi babarangiyala mahale ode oliyo. Bo to delomo ungojamu hihewoliyo tiyo ma loantulu."

²⁰ Lapatao suwara lonto soroga boyito loloiya mayi odiye, "Weyi timongoli ta hetolawa to soroga! Potiwengahu lomola, sababu kota boyito ma loantulu. Weyi timongoli umati ta ma tilulawotiyo lo Allahuta'ala, mongorasul wawu mongonabi! Potiwengahu lomola, sababu Allahuta'ala ma lohukumani oliyo motu'ude lo u ma hepilohutuliyo ode olimongoli."

²¹ Lapatao malaikati ngota ta molotolo lominta'a mola botu tuwawu damango pilomailiyo ode delomo deheto wawu tiyo loloiya odiye, "Weyi Babel kota damanga, odiyelo yio ma pomai lo Allahuta'ala wolo utiotutuwa ode tibawa wawu yio didu ta mota-motapu mao lo tawu! ²² Suwara lo ta hepoyitohe lo kecapi, ta hepomanyanyiya, ta hepohipa tulali wawu sanggakala, ma didu ta odungohe to olemu. Odito olo didu ta odungga to olemu openu bo ngota mao ta ahali lo umohutu uhetuwa-tuwawuwa wawu suwara lo hihilinga olo didu ta odungohe to olemu. ²³ Hiyambola bo tinelo tohe didu ta ontonga to olemu. Odito olo suwara lo bulentiti lai wawu buwa didu ta odungohe to olemu. Ta hepodahangiya to olemu memangi ta heotilanggula to duniya. Yio ma helongakali nga'amila bangusa lo sihirimu. ²⁴ Yio Babel ma hukumaniyo lo Allahuta'ala, sababu to olemu ma tilumolohu duhu lo mongonabi, duhu lo ta ma tilulawoto Allahuta'ala wawu duhu lo tawu nga'amila ta ma pilate lo tawu totudu lo duniya boti."

19¹Lapatao uwito woluwo, ilodungoheu suwara tuwawu odelo suwara lo tawu ngohuntuwa herameya to soroga wawu hepolojiyawa odiye, "Pujiya lomola Allahuta'ala! Allahuta'ala Eyanto ta mo'osalamati, Tiyo uda'a wawu kawasa!"²Nga'amila hukumani lo Allahuta'ala yito adili wawu banari! Tiyo ta ma lohukumani tabuwa sundali da'a boyito ta ma longantulu duniya wolo jinaliyo. Allahuta'ala ma lomalasi mao duhu lo mongowato-Liyo ta ma pilate lo tabuwa sundali boyito."

³Timongoliyo loloiya poli odiye, "Pujiya lomola Allahuta'ala! Polo'o tulu u ma lo'opobu kota damanga boyito ma lohubula mola wolo udila ohuheliliyo."⁴Mongotauwa dulopulu wawu wopato wawu mahaluku moheluwopato losujudu wawu lolubo Allahuta'ala ta hulo-huloa to arasi. Timongoliyo loloiya odiye, "Amin! Pujiya lomola Allahuta'ala!"

⁵Lapatao lonto arasi boyito ilodungoheu poli suwara tuwawu odiye, "Pujiya lomola Allahuta'ala Eyanto, weyi timongoli nga'amila wato-Liyo wawu timongoli ta mohe lo Allahuta'ala, ta ukekei wawu ta ududulamango!"⁶Lapatao wau lo'odungohu suwara lo tawu ngohuntuwa da'a, tingohiyo odelo tingohu taluhe moda'a wawu odelo bulonggode da'a. Ilodungoheu timongoliyo hepolojiyawa odiye, "Pujiya lomola Allahuta'ala! Sababu Allahuta'ala Eyanto yito ta kawasa da'a wawu Tiyo hemomarenta!"⁷Dulo ito motiwengahu wolo uhelanti-lantia wawu momuji o-Liyo, sababu wakutu lo nika lo Walao

Himba ma ledungga wawu bulentiti-Liyo ma sisiyapu. ⁸ Bulentiti buwa boyito ma yilohiya mao lo Allahuta'ala ijini momake lo pakeyangi lonto kayini moaruti heinta-intawa wawu suci." Kayini u moaruti boyito, deboliliyo mao nga'amila huhutu banari lo ta ma tilulawoto Allahuta'ala.

⁹ Lapatao malaikati boyito loloiya mayi ode olau odiye, "Tulademu mao utiye: Mailuntungi ta lo'otapu todowo ode nika lo Walao Himba." Loiyaliyo ode olau poli, "Loiya banari boti lonto Allahuta'ala."

¹⁰ Wau ma mosujudu to talu lo malaikati boyito ohila molubo oliyo, bo tiyo loloiya mayi ode olau odiye, "Keke, dila polubo olau; tubowa mola Allahuta'ala! Sababu wau olo wato odelo yio wawu odelo nga'amila mongowutatumu ta hepopotunggula lo habari tomimbihu ti Isa Almasih. Habari tomimbihu ti Isa Almasih boyito wahyu lonto Roh lo Allahuta'ala."

¹¹ Lapatao ilontongau mola soroga lohuo wawu ilontongau woluwo wadala hula tuwawu teto. Tiyo ta tae-tae to wadala boyito tanggu-tanggula Ta banari wawu Ta ta'ati. Tiyo adili tou momutusani hukumani wawu adili olo to delomo popateya. ¹² Mato-Liyo odelo laito tulu wawu to lunggong-Iyo o makuta ngohuntuwa. To o-Liyo woluwo tula-tuladu tanggula tuwawu u dila otawa lo tawu ngota mao ngopohiya Tiyo lohihilawo. ¹³ Jumba pake-pake o-Liyo polu-polu lo duhu wawu tanggu-Liyo, deuwitoyito Pirimani lo

Allahuta'ala. ¹⁴ Nga'amila pasukan to soroga hedudua o-Liyo. Timongoliyo hepakeya kayini moaruti moputio wawu suci wawu hetaeya to wadala hula. ¹⁵ Monto ngango-Liyo lokaluwari mayi wamila ngomato molalito. Wawu wolo wamila boyito Tiyo ma mo'olahe nga'amila bangusa. Tiyo ma momarenta olimongoliyo wolo tunggude wuwate. Tiyo ma momitode angguru to tambati hepomitodeliyo angguru, deuwitoyito angguru lo muruka da'a lo Allahuta'ala ta kawasa da'a. ¹⁶ To jumba-Liyo wawu to bungolopa-Liyo woluwo tula-tuladu tanggula tuwawu, deuwitoyito Olongiya to yitato nga'amila olongiya wawu Tuwani to yitato nga'amila tuwani.

¹⁷ Lapatao wau lo'onto malaikati ngota tihu-tihula to delomo matolodulahu wawu tiyo wuwa-wuwatia wolo suwara uda'a ode nga'amila burungi u hetombota to hulungo, uwaliyo mao, "Dulo odiyamayi wawu potiyimoayi ode pesta lo Allahuta'ala, pesta damango. ¹⁸ Dulo monga dadagingiyala lo mongo'olongiya, lo mongopanglima wawu lo mongopahlawan! Dulo monga da-dagingiyala lo ta hetaeya to wadala wolo wadalaliyo wawu nga'amila umati lo manusiya, ta maradeka meyalo wato, ta ukekei meyalo ta dudulamango."

¹⁹ Lapatao wau lo'onto mahaluku u mo'oherani wawu mongo'olongiya to duniya wolo pasukan lo popateya limongoliyo heyimoa o patuju mopateya molawani o-Liyo ta tae-tae to wadala hula boyito wolo

pasukan lo popateya-Liyo. ²⁰ Mahaluku u mo'oherani boyito ma ilowaupaliyo pe'epe'enta wolo nabi dila lonto Eya, ta ma helohutu mujijat ngohuntuwa to taluliyo. Wolo mujijat hepilohutuliyo boyito nabi dila lonto Eya boyito helongakali tawu-tawuwala ta o tuwoto mahaluku boyito wawu hepolubowa patungliyo. Lapatao mahaluku u mo'oherani wawu nabi dila lonto Eya boyito pomailiyo mota hetumula ode delomo awuhu tulu hunta-huntalabu wolo walirang. ²¹ Tawu-tawuwala wuwewo wolo wadala limongoliyo nga'amila pilateliyo lo wamila lokaluwari mayi lonto ngango lo Ta tae-tae to wadala hula boyito. Buburungiyalo lonao mayi me yilonga lobu-lobutuhu lomao dagingi limongoliyo.

20 ¹ Lapatao woluwo ilontongau malaikati ngota lolaheyi lonto soroga dihu-dihu u'unti lo taubu liyanga u dila otonea delomiyo wawu rante damango. ² Tiyo loheupa naga boyito, tulide lonto jamani mulolo mayi, deuwitoyito Ibilisi meyalo tauwa lo lati. Lapatao yiranteyaliyo mao ngolihi lotawunu hihewoliyo. ³ Wawu pilomailiyo mota ode delomo liyanga u dila otonea delomiyo. Taubu liyanga boyito ma iluntiyaliyo mao wawu silegeliyaliyo mao yitatiyo, alihu naga boyito didu mowali mongakali nga'amila bangusa tou dipo leganapu wakutu ngolihi lotawunu. Lapatao uwito, tiyo ma tilatapu mayi lo Allahuta'ala mo'otapu wakutu u bebasi ngointi.

⁴ Lapatao ilontongau woluwo bilu-biluloalo wawu tawu-tawuwala ta hehuloa teto yilohiya

mao lo Allahuta'ala kawasa momuto'o. Timongoliyo boyito, deuwitoyito ta ma heilolotiyo sababu helopotunggulo habari tomimbihu ti Isa Almasih wawu sababu helopotunggulo Pirimani lo Allahuta'ala wawu ta dila lohuto lolubo mahaluku u mo'oherani boyito wolo patungliyo wawu ta dila yilinawo lololimo tuwota to baya meyalo to olu'u limongoliyo. Timongoliyo ma muli tumumulayi wawu ma momarenta pe'epe'enta woli Isa ngolihi lotawunu hihewoliyo. ⁵Bo tawu-tawuwala ta ma lopowate wuwewo mao dila lobongu mayi tou dipo leganapu wakutu ngolihi lotawunu. U ilontongau botiye bohuliyo lo pobobongu mayi lo ta ma lopowate. ⁶Mailuntungi timongoliyo ta lo'otapu bahagiyangi to ubohuliyo lo pobobongula mayi lo ta ma lopowate boyito. Timongoliyo boyito ta tilulawoto Allahuta'ala. Opopate oluwoliyo didu kawasa to olimongoliyo. Bo timongoliyo ma mowali mongoimamu lo Allahuta'ala wawu mongoimamu li Isa Almasih. Timongoliyo ma momarenta woli Isa boyito ngolihi lotawunu hihewoliyo.

⁷Tou ma leganapu wakutu ngolihi lotawunu, Ibilisi tauwa lo lati boyito ma bebasiya mayi lo Allahuta'ala monto liyanga pilongulungaliyo oliyo. ⁸Tiyo ma monao ode ngoyilanggubu duniya wawu mopolapala nga'amila bangusa to duniya, deuwitoyito bangusa Gog wawu bangusa Magog. Ibilisi boyito ma mohimoa olimongoliyo mopateya, jumula limongoliyo ngohuntuwa da'a debo odelo huntuwa

lo hungayo to deheto. ⁹Timongoliyo ma monao mayi motiyimo'o wawu mokopungi tawu-tawuwala ta tilulawoto Allahuta'ala wawu kota u otoliango Allahuta'ala boyito. Bo lonto soroga woluwo lolaheyi tulu lo'opobu olimongoliyo. ¹⁰Lapatao Ibilisi tauwa lo lati ta longakali olimongoliyo, pilomai lo Allahuta'ala ode awuhu tulu wawu walirang. Teto tambati lo mahaluku u mo'oherani wawu nabi dila lonto Allahuta'ala pilomai lo Allahuta'ala omo-omolu. Teto timongoliyo ma sikisa lo Allahuta'ala layi-layito huyi wawu dulahu.

¹¹Lapatao woluwo ilontongau arasi moputia tuwawu damango wawu Tawu ta hulo-huloa teto. To talu-Liyo hulungo wawu huta yiloli, tunggulo didu ilontonga. ¹²Wawu ilontongau tawu-tawuwala ta ma lopowate, ta ukekei wawu ta dudulamango hetihula to talu lo arasi boyito. Lapatao buku-bukuwalo piloihuo mayi lo Allahuta'ala. Nga'amila ta ma lopowate ma biluto'o Allahuta'ala motu'ude wolo huhutu limongoliyo u hetulade to buku-bukuwala boyito. Wawu woluwo olo buku wuwewo piloihuo mayi lo Allahuta'ala, deuwitoyito buku lo tawu ta o tutumula kakali. ¹³Lapatao deheto, mawutu wawu alamu lo kuburu lohudu mayi tawu-tawuwala ta lopowate ta woluwo to delomiyo. Wawu nga'amila ta ma lopowate boyito biluto'o Allahuta'ala motu'ude wolo huhutu limongoliyo. ¹⁴Lapatao mawutu wawu alamu lo kuburu, pilomai lo Allahuta'ala ode delomo awuhu tulu. Awuhu tulu botiye tambati opopate oluwoliyo. ¹⁵Tawu-tawuwala

ta tangguliyo dila hetulade to delomo buku lo tawu ta o tutumula kakali, ma pomai lo Allahuta'ala ode delomo awuhu tulu boyito.

21 ¹Lapatao ilontongau woluwo duniya bohu, sababu duniya mulolo ma yiloli. Huta, hulungo wawu deheto ma diduluwo.

²Ma ilontongau mota olo woluwo kota u suci boyito, deuwitoyito kota lo Yerusalem bohu lolaheyi lonto soroga lonto Allahuta'ala. Kota boyito ma piloposiyapu mao lo Allahuta'ala, odelo bulentiti buwa ma pake-pake hemohima bulentiti lai. ³Lapatao woluwo ilodungoheu poli suwara tuwawu mo'ohu'u lonto arasi boyito loloiya mayi odiye, "Ototayi mao: Tambati lo Allahuta'ala ma pe'epe'enta wolo tambati lo manusiya! Tiyo ma motitola wolimongoliyo. Timongoliyo ma mowali umati-Liyo wawu Allahuta'ala ma mowali Eya limongoliyo. ⁴Tiyo ma momayide ponu to mato limongoliyo wawu ma mowali diduluwo opopate, hihiyongo, wololo meyalo sikisa, sababu nga'amila uhetuwa-tuwawuwa u mulolo ma yiloli."

⁵Lapatao Tiyo ta hulo-huloa to arasi boyito loloiya odiye, "Tulademu mao u loiya-U mayi boti, sababu nga'amila loiya-U boti tatapu wawu banari." Lapatao Tiyo loloiya odiye, "Ototayi mao: Nga'amila uhetuwa-tuwawuwa ma popowaliyo-U mayi mowali bohu." ⁶Tiyo loloiya olo odiye, "Ma yilapato! Wau botiya ta bohuliyo wawu ta pulitiyo, ta awwali wawu ta ahiri. Nga'amila ta hetotoanga ma pelumo-U lo taluhe monto mato lo taluhe mo'otumulo wawu dila momayari. ⁷Titalotita ta mo'odutola

sambe salamati, tiyo ma mololimo unga'amila boti wawu Wau ma mowali Eyaliyo wawu tiyo ma mowali walau-U. ⁸Bo tawu-tawuwala ta dila mo'odutolo sambe salamati sababu momoheya, dila paracaya lo Allahuta'ala, mohhutuwa u moleto, mohinggila nyawa lo tawu, mojjinawa, moyitohe lo sihiri, hemolubo u ngopohiya mao lo Allahuta'ala wawu mohimbulowa, timongoliyo nga'amila ma mo'otapu bahagiyangi to delomo awuhu tulu wawu walirang, deuwitoyito tambati opopate oluwoliyo."

⁹Lapatao ma lonao mayi tala ngota to wolota lo malaikati pitulota ta hedihima manggo mohelupitu hepoluwa lo balla mohelupitu pulitiyo boyito. Tiyo loloiya ode olau odiye, "Dulo, ma popobilohu'u mayi olemu bulentiti buwa lo Walao Himba boyito." ¹⁰Lapatao wau ma dileloliyo to delomo kawasa lo Roh lo Allahuta'ala ode punjuru lo huide damango wawu molanggata da'a. Tiyo lopobiloheyi olau kota lo Yerusalem u suci lolaheyi lonto soroga lonto Allahuta'ala. ¹¹Kota boyito polu-polu lo tinelo Allahuta'ala wawu heinta-intawa odelo pormata u mahale haragaliyo, deuwitoyito pormata yaspis molanga da'a. ¹²Balabatu molanggata da'a pali-palita to kota boyito wawu pintu lo gorobangiliyo mopuladuluwo wawu malaikati mopuladuluwo hetihula to pintu-pintuwala boyito. To pintu-pintuwala boyito hetulade tanggulo suku lo Israel mopuladuluwo. ¹³Pintu mohelutotolu talu-talu ode matolodulahu, u mohelutotolu hetaluwa

ode utara, u mohelutotolu hetaluwa ode salatani wawu u mohelutotolu hetaluwa ode otolopa. ¹⁴Balabatu lo kota boyito bilonguliyo to yitato botu pandasi mopuladuluwo. To botu mopuladuluwo boyito hetulade tanggulo mongorasul lo Walao Himba ta mopuladuluwo.

¹⁵Malaikati ta bisa-bisala wolau boyito o tunggude pongngukuruliyo lonto hulawa, pongukuruliyo kota boyito wolo pintu-pintuwala lo gorobangiliyo wawu balabatuliyo.

¹⁶Kota boyito o tutuliyo wopato hayaiyo tutuwawuwa wolo tanggaliyo. Lapatao tiyo longukuru kota boyito lo tunggudiyo, lo'otapu mopulu wawu duloliho lostadiya hayaiyo, tanggaliyo wawu langgatiyo odito olo. ¹⁷Tiyo olo longukuru langgato balabatuliyo lo'otapu mohetuta wopatopulu wawu wopato hasta.

Malaikati boyito lomake ukuru lo manusiya tou longukuru. ¹⁸Balabatu lo kota boyito pilohutuliyo lonto botu pormata yaspis wawu kota boyito lohihilawo lonto hulawa tutu mabo odelo kaca molilingga. ¹⁹Botu-botuwala lo pandasi lo kota boyito hehiyasiya lo tili-tililahepala lo pormata. Pandasi bohuliyo pormata yaspis, u oluwoliyo botu nilam, u otoluliyo botu mirah, u opatiyo botu jamrud, ²⁰u olimoliyo botu unam, u olomiyo botu sardis, u opituliyo botu ratna cempaka, u owaluliyo botu beril, u otiyoliyo botu krisolit, u opululiyo botu krisopras, u opulatuwawuliyo botu lazuardi wawu u opuladuluwoliyo botu kecubung. ²¹Pintu lo gorobangi mopuladuluwo boyito lonto mutiyara mopuladuluwo,

timi-timi'idu pintu pilohutuliyo lonto mutiyara tuwawu. Dalala to kota boyito hulawa tutu, motilango odelo kaca molilingga.

²² Diyaluwo ilontongau bele lo Eya to kota boyito, sababu Eya Allahuta'ala ta kawasa da'a wawu Walao Himba boyito, u'uwitolo bele lo Eya to kota boyito. ²³ Kota boyito dila paralu lo tinelo matolodulahu meyalo hulalo, sababu tinelo Allahuta'ala hemolinelayi kota boyito wawu Walao Himba toheliyo. ²⁴ Nga'amila bangusa ma tumumula to delomo tineliyo wawu mongo'olongiya to duniya ma momaso mao ode kota boyito wolo nga'amila ogaga limongoliyo. ²⁵ Pintu-pintuwala lo kota boyito huo-huo ngohilayao dulahu wawu dila ta heu-heutaliyo mao, sababu teto diyaluwo uhuyi. ²⁶ Odudulamango nga'amila bangusa wolo ogaga limongoliyo ma deloliyo mao ode delomo kota boyito. ²⁷ Bo tawu-tawuwala ta hepohutuwa u dila otohila lo Allahuta'ala meyalo ta hepohimbulowa wawu limbuiyo mao ta hepohutuwa u moletu, timongoliyo dila ta momaso ode delomo kota boyito. Ta momaso ode delomo kota boyito bo ta tangguliyo hetulade to buku lo tawu ta o tutumula kakali, deuwitoyito buku lo Walao Himba boyito.

22 ¹ Malaikati boyito olo lopobiloheyi olau dutula tuwawu u taluhiyo mo'otumulo. Dutula boyito molanga da'a wawu tolo-toloheyi monto arasi lo Allahuta'ala wawu Walao Himba ² to hungiyo lo dalala da'a to kota boyito. To bihiyo lo dutula boyito imbihito-imbihiya hetumula ayu u mo'otumulo,

u hemomungo po'opulu wawu duluwo timi'idu tawunu. Dungiyo mo'oluli panyaki lo bangusa nga'amila. ³To kota boyito diyaluwo tuwawu mao u yila'anati lo Allahuta'ala. Arasi lo Allahuta'ala wawu Walao Himba woluwo to delomo kota boyito wawu mongowato-Liyo ma moibadati ode o-Liyo. ⁴Laku-Liyo ma ontonga limongoliyo wawu Tanggu-Liyo hetulade to baya limongoliyo. ⁵Timongoliyo dila paralu lo tinelo tohe meyalo matolodulahu, sababu uhuyi diyaluwo tetomola wawu Allahuta'ala Eya lohihilawo ta hemolinela olimongoliyo. Timongoliyo ma momarenta mololayita.

⁶Lapatao malaikati boyito loloiya ode olau odiye, "Nga'amila loiya boti tatapu wawu banari. Allahuta'ala Eya ta longohi mayi Roh-Liyo ode mongonabi, ma lopoahu mayi malaikati-Liyo mopo'ota ode mongowato-Liyo wolo u ma hua musi mowali."

⁷Po'oelawa mao loiya li Isa Almasih odiye, "Wau ma hua monao mayi wawu mailuntungi tawu ta ta'ati to wahyu lo Allahuta'ala to delomo kitabi boti!"

⁸Wawu wau te Yahya ta ma lo'odungohu wawu lo'onto unga'amila boyito. Tou ma yilapato ilodungoheu wawu ilontongau unga'amila boyito, wau ma mosujudu to talu lo malaikati ta lopobiloheyi lo unga'amila boyito, ohila molubo oliyo. ⁹Bo tiyo loloiya ode olau odiye, "Keke, dila polubo olau; tubowa mola Allahuta'ala! Sababu wau olo wato odelo yio wawu mongowutatumu mongonabi wawu odelo nga'amila tawu ta ta'ati to

po'ota to delomo kitabi boti!" ¹⁰Lapatao tiyo loloiya poli ode olau odiye, "Dila mao tuamu totonulala wahyu lonto Allahuta'ala to kitabi boti, sababu ma membidu wakutuliyo nga'amila boti ma mowali ganapu. ¹¹Tawu ta bo motohila mohutu u moleto, hulilomao tiyo turusi hemolohutuwa u moleto; tawu ta najisi, hulilomao turusi hemoponajisi lo batangaliyo; tawu ta motohilawo mohutu u okohondakiya lo Allahuta'ala, hulilomao tiyo turusi hemolohutuwa u odito; wawu tawu ta ma tilulawoto Allahuta'ala, hulilomao tiyo turusi hemolohuduwa batangaliyo mohinta Allahuta'ala."

¹²Po'oelawa mao olo loiya li Isa odiye, "Didu mohihewo Wau ma hua monao mayi modelo mayi pahala pomalasi-U timi'idu tawu motu'ude lo u hepilohutuliyo. ¹³Wau botiya ta bohuliyo wawu ta pulitiyo, ta awwali wawu ta ahiri." Odito u yiloiya li Isa.

¹⁴Mailuntungi tawu ta ma lomoboa jumbaliyo sambe beresi, tunggulo timongoliyo o haku monga hungo lo ayu mo'otumulo wawu o haku olo momaso ode delomo kota boyito moli pintu lo gorobangiliyo. ¹⁵Bo tawu-tawuwala ta hepohutuwa u dila okohondakiya lo Allahuta'ala, ta hepoyitohe lo sihiri, ta hepojinawa, ta mohinggila nyawa lo tawu, ta hepolubowa u ngopohiya lo Allahuta'ala, ta motoliango yimbulo wawu ta mohhimbulowa, nga'amila tawu boyito tambatiliyo to diluwari lo kota boyito.

¹⁶ Ti Isa loloiya olo odiye, "Wau ti Isa ma lopoahu mayi lo malaikati-U mopo'ota lo pasa-pasaliyala boti u ohunaliyo ode olimongoli wawu jama-jama'atiyalo. Wau botiya waliya li nabi Dawud. Wau olo tidunu ta motilanga da'a boyito."

¹⁷ Roh lo Allahuta'ala wawu bulentiti buwa loloiya odiye: Matoduwolo! Timi'idu tawu ta lo'odungohe po'ota boyito musi moloiya odito olo! Titalotita ta mototoango, tiyo musi monao mayi mohama taluhe u mo'otumulo wolo udila momayari.

¹⁸ Wau te Yahya mopoela mayi ode tawu nga'amila ta lo'odungohe wahyu lonto Allahuta'ala boti. Wonu woluwo tawu ta moduhenga loiya to wahyu boti, Allahuta'ala ma moduhengao balla ode tawu boyito odelo u hetulade to kitabi boti. ¹⁹ Wawu wonu woluwo olo ta mongilangi loiya to wahyu boti, Allahuta'ala olo ma mongilangi mao bahagiyangiliyo u ma tula-tulade to kitabi boti, deuwitoyito haku monga hungo lo ayu mo'otumulo wawu haku momaso ode kota suci boyito.

²⁰ Tiyo ta loipopotunggulo po'ota boti loloiya odiye, "Banari, Wau ma hua monao mayi!" Pilolametu'u mola odiye, "Amin! Matoduwolo, wu Isa Eya!"

²¹ Ti Isa Eya mongohi mayi barakati ode olimongoli nga'amila.

Alkitab Gorontalo

Gorontalo

© 2006 Indonesian Bible Society

Gorontalo [GORLAIN/IBS]

<http://www.faithcomesbyhearing.com>
